

فصل سوم

قطره‌ای از دریای فضائل

ائمه اطهار علیهم السلام

باب بیست و یکم

امرا اهل بیت بسیار

مشکل و پیچیده است

حدیث ۱: قَالَ أَبَانُ فَحَجَّجْتُ مِنْ عَامِي ذَلِكَ فَدَخَلْتُ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام... فَقُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّهُ لَيَضِيقُ صَدْرِي بِبَعْضِ مَا فِيهِ لِأَنَّ فِيهِ هَلَاكَ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ عليه السلام [رَأْسًا] مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ وَ التَّابِعِينَ غَيْرِكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ شِيعَتِكُمْ فَقَالَ... اتَّقِ اللَّهَ يَا أَخَا عَبْدِ الْقَيْسِ فَإِنَّ وَضَحَ لَكَ أَمْرٌ فَأَقْبَلْهُ وَ إِلَّا فَاسْكُتْ تَسْلَمَ وَ رَدَّ عِلْمَهُ إِلَى اللَّهِ فَإِنَّكَ فِي أَوْسَعِ مِمَّا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ

حدیث ۱: ابان می گوید: خدمت امام سجاد عليه السلام عرضه داشتیم: جانم به فدای شما، سینه‌ام نسبت به برخی از احادیث شما تنگی می‌کند، چرا که براساس آن‌ها بسیاری از مهاجرین و انصار و تابعین به جز شما اهل بیت عليهم السلام و شیعیان تان همگی در هلاکت و گمراهی‌اند. امام سجاد عليه السلام رو به من کرد و فرمود: ای برادر عبدالقیس تقوای الهی را در پیش‌گیر، هرگاه امری برای تو روشن شد آن را قبول کن و اگر روشن نبود سکوت کن تا سالم بمانی و دانستن آن را به خدا بسپار که همانا در وسعتی بیش از فاصله میان آسمان و زمین قرار داری.^۱

حدیث ۲: عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الصَّمَدِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ السَّيِّدِ أَبِي الْبَرَكَاتِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الْجَوَازِيِّ عَنِ الصَّدُوقِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ ابْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْمُنْخَلِّ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام:... فَمَا وَرَدَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَدِيثِ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَلَا تَنْتَ لَهُ قُلُوبُكُمْ وَ عَرَفْتُمُوهُ فَأَقْبَلُوهُ وَ مَا اشْمَأَزَّتْ لَهُ قُلُوبُكُمْ وَ أَنْكَرْتُمُوهُ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى الرَّسُولِ عليه السلام وَ إِلَى الْعَالِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ إِنَّمَا الْهَالِكُ أَنْ يُحَدِّثَ أَحَدَكُمْ

۱. کتاب سلیم بن قیس الهلالی ج ۲ ص ۵۵۹ المقدمة [۱].

بِالْحَدِيثِ أَوْ بِشَيْءٍ لَا يَحْتَمِلُهُ فَيَقُولَ وَاللَّهِ مَا كَانَ هَذَا وَاللَّهِ مَا كَانَ هَذَا وَ
الْإِنْكَارُ لِفَضَائِلِهِمْ هُوَ الْكُفْرُ*

۳

حدیث ۲: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در حدیثی بسیار زیبا فرمودند: آنچه از احادیث آل محمد صلی الله علیه و آله به شما می‌رسد و دل‌های شما می‌پذیرد و آن را می‌فهمید قبول کنید، و آنچه دل‌های شما آن را نمی‌پذیرد و انکار می‌کند آن را به خدا و رسول صلی الله علیه و آله و عالم آل محمد صلی الله علیه و آله ارجاع دهید، و هلاک شوند آن کسی است که حدیثی از ما اهل بیت علیهم السلام برای او گفته شود که نمی‌تواند آن را قبول کند پس بگوید: به خدا قسم! این چنین نیست، زیرا انکار فضائل اهل بیت علیهم السلام و فرمایشات ایشان کفر است.^۲

حدیث ۳: يَا أَبَا الطُّفَيْلِ وَاللَّهِ لَوْ دَخَلْتُ عَلَى عَامَّةِ شِيعَتِي الَّذِينَ بِهِمْ أَقَاتِلُ الَّذِينَ أَقْرَأُوا بِطَاعَتِي وَ سَمَوْنِي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ اسْتَحَلُّوا جِهَادَ مَنْ خَالَفَنِي فَحَدَّثْتُهُمْ شَهْرًا بَبَعْضِ مَا أَعْلَمُ مِنَ الْحَقِّ فِي الْكِتَابِ الَّذِي نَزَلَ بِهِ جَبْرَيْلُ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله [وَ بَبَعْضِ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله لَتَفَرَّقُوا عَنِّي حَتَّى أَبْقَى فِي عِصَابَةِ حَقِّ قَلِيلَةٍ أَنْتَ وَ أَشْبَاهِكَ مِنْ شِيعَتِي فَفَزِعْتُ وَ قُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَنَا وَ أَشْبَاهِي نَتَفَرَّقُ عَنْكَ أَوْ نَثْبُتُ مَعَكَ قَالَ لَا بَلْ تَثْبُتُونَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ فَقَالَ إِنَّ أَمْرًا صَعْبٌ مُسْتَصْعَبٌ لَا يَعْرِفُهُ وَ لَا يُقَرُّ بِهِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ أَوْ نَبِيٌّ مُرْسَلٌ أَوْ عَبْدٌ مُؤْمِنٌ نَجِيبٌ اِمْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ يَا أَبَا الطُّفَيْلِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قُبِضَ فَارْتَدَّتِ النَّاسُ ضُلَالًا وَ جُهَالًا إِلَّا مَنْ عَصَمَهُ اللَّهُ بِنَا أَهْلِ الْبَيْتِ علیهم السلام

۲. الکافی ج ۱ ص ۴۰۱ باب فیما جاء أن حدیثهم صعب مستصعب ح ۱
بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۲۱ باب ۱۱ باب فی أئمة آل محمد ع
حدیثهم صعب مستصعب ح ۱.

حدیث ۳: امیرالمؤمنین علیه السلام خطاب به ابوظیفیل فرمودند: ای ابوظیفیل! به خدا سوگند اگر به میان همه‌ی شیعیانم که با آنان به جنگ می‌روم و اطاعت مرا پذیرفته‌اند و مرا امیرالمؤمنین می‌خوانند و جهاد با مخالفانم را حلال می‌دانند، بروم و بعضی از مسائل حقّی را که می‌دانم و در کتابی که جبرئیل علیه السلام بر محمد صلی الله علیه و آله نازل کرده وجود دارد برای ایشان بیان کنم همه آنان از گرد من پراکنده می‌شوند و فقط گروهی اندک از اهل حقّ که تو و امثال تو از شیعیانم از آنان هستی با من می‌مانند. سپس حضرت رو به من کرده و فرمودند: همانا امر ما بسیار مشکل و پیچیده است و کسی آن را نمی‌شناسد و آن را نمی‌پذیرد مگر سه گروه، فرشته مقرب یا پیامبر مرسل و یا بنده‌ی مؤمن و نجیبی که خداوند قلبش را برای ایمان امتحان کرده باشد. ای ابوظیفیل! هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله از دنیا رفت همه‌ی مردم از روی گمراهی و نادانی از دین برگشتند به جز کسانی که خداوند به سبب ما اهل بیت علیهم السلام آن‌ها را حفظ نمود.^۳

حدیث ۶: عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ وَاللَّهِ إِنَّ أَحَبَّ أَصْحَابِي إِلَيَّ أَوْرَعُهُمْ وَأَفْقَهُهُمْ وَأَكْتَمَهُمْ لِحَدِيثِنَا وَإِنَّ أَسْوَأَهُمْ عِنْدِي حَالًا وَأَمْقَتَهُمْ لِلَّذِي إِذَا سَمِعَ الْحَدِيثَ يُنْسَبُ إِلَيْنَا وَيُرَوَّى عَنَّا فَلَمْ يَقْبَلْهُ إِشْمَازًا مِنْهُ وَجَحْدَهُ وَكَفَرَ مَنْ دَانَ بِهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي لَعَلَّ الْحَدِيثَ مِنْ عِنْدِنَا خَرَجَ وَإِلَيْنَا أُسْنِدَ فَيَكُونُ بِذَلِكَ خَارِجًا عَنَّا وَلَا يَتَنَا.

حدیث ۶: حضرت باقر علیه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: محبوبترین اصحابم کسی است که فقیه‌تر و باورع‌تر و کتمان‌کننده‌تر نسبت به احادیث ما باشند و بدترین آنها و مبغوض‌ترین ایشان نزد من کسی است که هر گاه حدیثی بشنود که به ما نسبت داده

۳. کتاب سلیم بن قیس الهلالی ج ۲ ص ۵۶۳ المقدمه [۱].

می شود قلبش تحمل آن را ننماید و ناراحت شود و منکر گردد و کسی را که به آن حدیث معتقد است کافر بداند، با این که نمی داند شاید حدیث از ما باشد و به ما نسبت داده شود با همین کار از دین ما خارج می شود.^۴

حدیث ۵: وَ عَنْهُ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ وَ غَيْرِهِمَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفِ الْخَفَّافِ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام): مَا تَقُولُ فِيمَنْ أَخَذَ عَنْكُمْ عِلْمًا فَنَسِيَهُ؟ قَالَ: «لَا حُجَّةَ عَلَيْهِ، إِنَّمَا الْحُجَّةُ عَلَى مَنْ سَمِعَ مِنَّا حَدِيثًا فَأَنْكَرَهُ، أَوْ بَلَغَهُ فَلَمْ يُؤْمِنْ بِهِ وَ كَفَرَ، فَأَمَّا النَّسْيَانُ فَهُوَ مَوْضُوعٌ عَنْكُمْ»

حدیث ۵: ابن طریف گفت به حضرت باقر (عليه السلام) عرضه داشتم: چه می فرماید در باره کسی که از شما چیزی فراگیرد و بعد فراموش کند فرمود: ایرادی بر او نیست ایراد بر کسی است که از ما چیزی بشنود و انکار کند یا چیزی به او برسد و به آن ایمان نیاورد و کافر گردد، اما فراموشی از شما برداشته شده.^۵

حدیث ۴: أَقُولُ ذَكَرَ وَالِدِي رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ رَأَى فِي كِتَابِ عَتِيقٍ، جَمَعَهُ بَعْضُ مُحَدِّثِي أَصْحَابِنَا فِي فَضَائِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) هَذَا الْخَبَرَ وَ وَجَدْتُهُ أَيْضًا فِي كِتَابِ عَتِيقٍ مُشْتَمِلٍ عَلَى أَخْبَارٍ كَثِيرَةٍ قَالَ رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ أَنَّهُ قَالَ:..الْمُمَّتَحَنُّ هُوَ الَّذِي لَا يَرُدُّ مِنْ أَمْرِنَا إِلَيْهِ شَيْءٌ إِلَّا شَرَحَ صَدْرُهُ لِقَبُولِهِ وَ لَمْ يَشُكْ وَ لَمْ يَرْتَبْ وَ مَنْ قَالَ لَمْ وَ كَيْفَ فَقَدْ كَفَرَ، فَسَلِّمُوا لِلَّهِ أَمْرَهُ، فَنَحْنُ أَمْرُ اللَّهِ

۴. الکافی ج ۲ ص ۲۲۳ باب الکتمان ح ۷

۵. مختصر البصائر ص ۲۶۸ باب ما جاء فی التسلیم لما جاء عنهم ع و فی من رده و أنکره ح ۹

حدیث ۴: امیرالمؤمنین (علیه السلام): مؤمن امتحان شده کسی است که چیزی از امر ما بر او وارد نشود، مگر آن که خداوند سینه‌ی او را وسعت دهد، و آن مطالب را قبول کرده و در آن شک و تردیدی نمی‌کند، اما کسی که بگوید چرا و چگونه؟ در این صورت او کافر شده، پس تسلیم امر خداوند باشید و ما همان امر خداوندیم...^۶

حدیث ۷: وَ مِنْ كِتَابِ السَّيِّدِ حَسَنِ بْنِ كَبْشٍ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ عِنْدَنَا سِرًّا مِنْ سِرِّ اللَّهِ وَ عِلْمًا مِنْ عِلْمِ اللَّهِ لَا يَحْتَمِلُهُ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لَا مُؤْمِنٌ اِمْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ وَ اللَّهُ مَا كَلَّفَ اللَّهُ أَحَدًا ذَلِكَ الْحِمْلَ غَيْرَنَا وَ لَا اسْتَعْبَدَ بِذَلِكَ أَحَدًا غَيْرَنَا وَ إِنَّ عِنْدَنَا سِرًّا مِنْ سِرِّ اللَّهِ وَ عِلْمًا مِنْ عِلْمِ اللَّهِ اَمْرًا اللَّهُ بِتَبْلِيغِهِ فَبَلَّغْنَا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا اَمْرًا بِتَبْلِيغِهِ مَا نَجِدُ لَهُ مَوْضِعًا وَ لَا أَهْلًا وَ لَا حَمَالَةً يَحْمِلُونَهُ حَتَّى خَلَقَ اللَّهُ لِدَٰلِكَ اَقْوَامًا خَلِقُوا مِنْ طِينَةٍ خُلِقَ مِنْهَا مُحَمَّدٌ (علیه السلام) وَ ذُرِّيَّتُهُ وَ مِنْ نُورِ خَلْقِ اللَّهِ مِنْهُ مُحَمَّدٌ (علیه السلام) وَ ذُرِّيَّتُهُ وَ صَنَعَهُمْ بِفَضْلِ صُنْعِ رَحْمَتِهِ الَّتِي صَنَعَ مِنْهَا مُحَمَّدًا فَبَلَّغْنَاهُمْ عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا اَمْرًا بِتَبْلِيغِهِ فَقَبِلُوهُ وَ اِحْتَمَلُوا ذَلِكَ وَ بَلَّغَهُمْ ذَلِكَ عَنَّا فَقَبِلُوهُ وَ اِحْتَمَلُوهُ وَ بَلَّغَهُمْ ذِكْرَنَا فَمَالَتْ قُلُوبُهُمْ اِلَى مَعْرِفَتِنَا وَ حَدِيثِنَا فَلَوْ لَا اَنَّهُمْ خَلِقُوا مِنْ هَذَا لَمَا كَانُوا كَذَلِكَ وَ لَا وَ اللَّهُ مَا اِحْتَمَلُوهُ ثُمَّ قَالَ اِنَّ اللَّهَ خَلَقَ قَوْمًا لِحَبَّتِهِمْ وَ النَّارِ فَاَمْرًا اَنْ يُبَلَّغَهُمْ كَمَا بَلَّغْنَاهُمْ فَاَشْمَازُوا مِنْ ذَلِكَ وَ نَفَرَتْ قُلُوبُهُمْ وَ رَدُّوهُ عَلَيْنَا وَ لَمْ يَحْتَمِلُوهُ وَ كَذَّبُوا بِهِ وَ قَالُوا ﴿سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾^۷

۶. مشارق انوار اليقين ص ۲۵۵ فصل [معرفة الإمام بالنورانية]، بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۲ باب ۱۴ نادر

فی معرفتہم صلوات اللہ علیہم بالنورانية و فیہ ذکر جمل من فضائلہم ح ۱

۷. ص آية ۴

فَ ﴿طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ﴾^۸ وَ أَنْسَاهُمْ ذَلِكَ ثُمَّ أَطْلَقَ اللَّهُ لِسَانَهُمْ بِبَعْضِ الْحَقِّ فَهُمْ يَنْطِقُونَ بِهِ وَ ﴿قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ﴾^۹ لِيَكُونَ ذَلِكَ دَفْعاً عَنِ أَوْلِيَائِهِ وَ أَهْلِ طَاعَتِهِ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ مَا عُبِدَ اللَّهُ فِي أَرْضِهِ فَأَمَرْنَا بِالْكَفِّ عَنْهُمْ وَ الْكَيْتْمَانِ مِنْهُمْ فَانْكُتُمُوا مِمَّنْ أَمَرَ اللَّهُ بِالْكَفِّ عَنْهُمْ وَ اسْتُرُوا عَمَّنْ أَمَرَ اللَّهُ بِالْسِتْرِ وَ الْكَيْتْمَانِ مِنْهُمْ قَالَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَهُ وَ بَكَى وَ قَالَ اللَّهُمَّ ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾^{۱۰} فَاجْعَلْ مَحْيَاهُمْ مَحْيَانًا وَ مَمَاتَهُمْ مَمَاتِنًا وَ لَا تُسَلِّطْ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا لَكَ فَتَفْجَعَنَا بِهِمْ فَإِنَّكَ إِنْ فَجَعْتَنَا بِهِمْ لَمْ تُعْبَدْ أَبَدًا فِي أَرْضِكَ

حدیث ۷: حضرت صادق (علیه السلام) ابا محمد! در نزد ما سری از خدا است و علمی از علم خدا که تاب آن را ندارد ملک مقرب و نه نبی مرسل و نه مؤمنی که قلبش را برای ایمان خدا آزموده به خدا قسم! کسی را جز ما خدا مکلف به حمل آن نکرده و نه پرستش با این سر جز ما را دعوت کرده. در نزد ما سری از سر خدا و علمی از علم خدا است که دستور تبلیغ آن را به ما داده ما از جانب خدا آنچه را که دستور تبلیغش را داده بود تبلیغ کردیم محل و موضعی و اهلی و بار بردار نیافتی که آن را بردارد مگر گروهی را که خداوند از سرشتی آفریده که محمد (صلی الله علیه و آله) و ذریه اش را از آن آفریده و از نوری آفریده که محمد (صلی الله علیه و آله) و خاندانش را آفریده و آراسته است آنها را به فضل رحمت خویش از چیزی که محمد (صلی الله علیه و آله) را به آن آراسته تبلیغ کردیم آنچه را خدا دستور تبلیغش را داده بود پذیرفتند و تاب آوردند و به آنها اعلام کرد به آنها رساند این مطلب را از جانب ما پذیرفتند و تاب آوردند و مقام ما را به ایشان اعلام کرد دل‌های

۸. التوبة آية ۹۳

۹. النحل آية ۲۲

۱۰. الشعراء آية ۵۴

آنها متمایل به معرفت و حدیث ما شد. اگر سرشت آنها چنین نبود این طور نبودند نه به خدا تاب نمی آوردند. سپس فرمود: خداوند گروهی را برای جهنم و آتش آفریده به ما دستور داد آنها را تبلیغ کنیم همان طور که به آنها تبلیغ نمودیم ولی اینها متغیر و ناراحت شدند از آن و به خودمان برگرداندند و تاب نیاورده تکذیب کردند گفتند: ساحر و دروغگو است خدا بر دل‌های آنها مهر زد و به فراموشی واداشت آنها را، بعد زبانشان را بازگذاشت به مقداری از حق آنها به زبان می‌آورند ولی در دل منکرند تا بدین وسیله جلوگیری شود از اولیای خدا و بندگان مطیعش اگر چنین نبود در زمین خدا پرستش نمی‌شد ما دستور داریم دست از آنها برداریم و این مطلب را پوشیده بداریم از آنها شما نیز پوشیده بدارید از کسانی که خدا دستور خودداری از آنها داده و پنهان کنید از آنها. در این موقع امام علیه السلام دست خود را بلند نموده گریه کرد و فرمود: وَ قَالَ اللَّهُمَّ ﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ﴾^{۱۱} فَاجْعَلْ مَحْيَاهُمْ مَحْيَانًا وَ مَمَاتَهُمْ مَمَاتِنًا وَ لَا تُسَلِّطْ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا لَكَ فَتَفْجَعَنَا بِهِمْ فَإِنَّكَ إِنِ فَجَعَلْتَنَا بِهِمْ لَمْ تُعَبِّدْ أَبَدًا فِي أَرْضِكَ خدایا دوستان ما گروهی اندکند زندگی آنها را زندگی ما و مرگشان را مرگ ما قرار ده و دشمن خود را بر آنها چیره مکن که گرفتار اندوه و مصیبت آنها شویم. خدایا اگر ما به مصیبت و اندوه آنها مبتلا شویم در زمین پرستش نخواهی شد.^{۱۲}

---

۱۱. الشعراء آیه ۵۴

۱۲. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۳۸۶ باب ۱۳ غرائب أفعالهم و أحوالهم و وجوب التسليم لهم فی جميع ذلك ح ۴۴

بَابِ بَيْتٍ وَدَوْمٍ

أَوْلِيَيْنِ مَخْلُوقَاتٍ

خَدَاوَنَدِ مَتَعَالٍ

امه اطهار اولین مخلوقات خداوند متعال

حدیث ۱: **أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ خَلْقَ أَرْوَاحِنَا فَأَنْطَقَنَا بِتَوْحِيدِهِ وَ تَحْمِيدِهِ ثُمَّ خَلَقَ الْمَلَائِكَةَ فَلَمَّا شَاهَدُوا أَرْوَاحَنَا نُورًا وَاحِدًا اسْتَعْظَمُوا أَمْرَنَا فَسَبَّحْنَا لِتَعْلَمَ الْمَلَائِكَةُ أَنَّا خَلَقُ مَخْلُوقُونَ وَ أَنَّهُ مُنَزَّهُ عَنْ صِفَاتِنَا فَسَبَّحَتِ الْمَلَائِكَةُ بِتَسْبِيحِنَا وَ نَزَّهَتْهُ عَنْ صِفَاتِنَا فَلَمَّا شَاهَدُوا عِظَمَ شَأْنِنَا هَلَّلْنَا لِتَعْلَمَ الْمَلَائِكَةُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَا عَبِيدُ وَ لَسْنَا بِالْهَيْهَةِ يَجِبُ أَنْ نُعْبَدَ مَعَهُ أَوْ دُونَهُ فَقَالُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَلَمَّا شَاهَدُوا كِبَرَ مَحَلَّنَا كَبَّرْنَا لِتَعْلَمَ الْمَلَائِكَةُ أَنَّ اللَّهَ أَكْبَرُ مِنْ أَنْ يُنَالَ عِظَمُ الْمَحَلِّ إِلَّا بِهِ فَلَمَّا شَاهَدُوا مَا جَعَلَهُ اللَّهُ لَنَا مِنَ الْعِزَّةِ وَ الْقُوَّةِ قُلْنَا لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ لِتَعْلَمَ الْمَلَائِكَةُ أَنَّ لَا حَوْلَ لَنَا وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَلَمَّا شَاهَدُوا مَا أَنْعَمَ اللَّهُ بِهِ عَلَيْنَا وَ أَوْجَبَهُ لَنَا مِنْ فَرَضِ الطَّاعَةِ قُلْنَا الْحَمْدُ لِلَّهِ لِتَعْلَمَ الْمَلَائِكَةُ مَا يَحِقُّ لِلَّهِ تَعَالَى ذِكْرُهُ عَلَيْنَا مِنَ الْحَمْدِ عَلَى نِعْمَتِهِ فَقَالَتِ الْمَلَائِكَةُ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَبِنَا اهْتَدَوْا إِلَى مَعْرِفَةِ تَوْحِيدِ اللَّهِ وَ تَسْبِيحِهِ وَ تَهْلِيلِهِ وَ تَحْمِيدِهِ وَ تَمَجِيدِهِ....**

حدیث ۱: امام رضا علیه السلام: اول چیزی که خداوند آفرید ارواح ما بود، پس از آن ما را به یگانگی و شکر خود گویا نمود، بعد از آن ملائکه را آفرید و وقتی آنان ارواح ما را یک نور واحد مشاهده کردند ما را بزرگ شمردند، پس ما شروع به تسبیح پروردگار نمودیم تا ملائکه بدانند ما مخلوق هستیم و خداوند منزّه است از این که دارای صفات ما باشد و ملائکه نیز پس از ما شروع به تسبیح نموده و او را منزّه از صفات ما شمردند، وقتی مشاهده‌ی عظمت مقام ما نمودند ما خدا را تهلیل

گفتیم تا ملائکه بدانند که جز او پروردگاری نیست و ما بنده ایم نه خدا، تا این که هم ردیف با او یا در مقامی پایین تر از او، ما را پرستش نکنند (زیرا تنها خداوند سزاوار پرستش است) آنان نیز گفتند «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و بار دیگر چون بزرگی مقام ما را مشاهده کردند، «اللَّهُ أَكْبَرُ» گفتیم تا ملائکه بدانند خداوند بزرگتر از آنست که مقامش درک شود مگر به وسیله‌ی خودش، و نیز وقتی مشاهده کردند خداوند چقدر عزت و نیرو به ما داده، گفتیم «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» تا ملائکه بدانند حرکت و نیروی نیست، مگر به یاری و مدد خداوند و چون نعمت‌های خدا را بر ما مشاهده نموده و اطاعت از ما را واجب دیدند گفتیم «الْحَمْدُ لِلَّهِ» پس ملائکه الهی به واسطه‌ی ما به شناخت توحید خدا، تهلیل، تحمید و تمجید او هدایت یافتند...^{۱۳}

حدیث ۳: فَرَوِيَّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: كَانَ اللَّهُ وَ لَا شَيْءَ مَعَهُ فَأَوَّلُ مَا خَلَقَ نُورَ حَبِيبِهِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَبْلَ خَلْقِ الْمَاءِ وَ الْعَرْشِ وَ الْكُرْسِيِّ وَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اللَّوْحِ وَ الْقَلَمِ وَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ آدَمَ عليه السلام وَ حَوَاءَ عليها السلام

حدیث ۳: امیرالمؤمنین عليه السلام: خداوند بود و هیچ چیز در کنار او نبود، پس اولین چیزی که آفرید نور حبیبش محمد عليه السلام بود قبل از آن که آب و عرش و کرسی، آسمان‌ها و زمین، لوح و قلم، بهشت و جهنم، ملائکه و آدم عليه السلام و حوا را بیافریند.^{۱۴}

حدیث ۴: وَ يُؤَيِّدُ ذَلِكَ مَا رَوَاهُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام أَوَّلُ مَا

۱۳. علل الشرایع: ج ۱ ص ۵ باب ۷ العلة التي من أجلها صارت الأنبياء و الرسل و الحجج أفضل من الملائكة ح ۱.
 ۱۴. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۶۰ فصل [أول الخلق نور محمد و على عليهما السلام]، منهاج البراعة في شرح نهج البلاغة ج ۱ ص ۳۸۵ الاوّل انه لم يستفد من كلامه عليه السلام أن الصادر الأول ما ذا؟

خَلَقَ اللَّهُ نُورِي ابْتَدَعَهُ مِنْ نُورِهِ وَ اشْتَقَّهُ مِنْ جَلَالِ عَظَمَتِهِ فَأَقْبَلَ يَطُوفُ بِالْقُدْرَةِ حَتَّى وَصَلَ إِلَى جَلَالِ الْعَظَمَةِ فِي ثَمَانِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ثُمَّ سَجَدَ لِلَّهِ تَعْظِيمًا فَفَتَقَ مِنْهُ نُورَ عَلِيِّ عليه السلام فَكَانَ نُورِي مُحِيطًا بِالْعَظَمَةِ وَ نُورُ عَلِيِّ عليه السلام مُحِيطًا بِالْقُدْرَةِ ثُمَّ خَلَقَ الْعَرْشَ وَ اللَّوْحَ وَ الشَّمْسَ وَ ضَوْءَ النَّهَارِ وَ نُورَ الْأَبْصَارِ وَ الْعَقْلَ وَ الْمَعْرِفَةَ وَ أَبْصَارَ الْعِبَادِ وَ أَسْمَاعَهُمْ وَ قُلُوبَهُمْ مِنْ نُورِي وَ نُورِي مُشْتَقٌّ مِنْ نُورِهِ فَنَحْنُ الْأَوَّلُونَ وَ نَحْنُ الْآخِرُونَ وَ نَحْنُ السَّابِقُونَ وَ نَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ وَ نَحْنُ الشَّافِعُونَ وَ نَحْنُ كَلِمَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ خَاصَّةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَحِبَّاءُ اللَّهِ وَ نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ وَ نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ وَ نَحْنُ يَمِينُ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَمَنَاءُ اللَّهِ وَ نَحْنُ خَزَنَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ سَدَنَةُ غَيْبِ اللَّهِ وَ نَحْنُ مَعْدِنُ التَّنْزِيلِ وَ مَعْنَى التَّأْوِيلِ وَ فِي آيَاتِنَا هَبْطُ جَبْرَيْلَ وَ نَحْنُ مَحَالٌ قُدْسِ اللَّهِ وَ نَحْنُ مَصَابِيحُ الْحِكْمَةِ وَ نَحْنُ مَفَاتِيحُ الرَّحْمَةِ وَ نَحْنُ يَنَابِيعُ النُّعْمَةِ وَ نَحْنُ شَرَفُ الْأُمَّةِ وَ نَحْنُ سَادَةُ الْأَيِّمَةِ وَ نَحْنُ نَوَامِيسُ الْعَصْرِ وَ أَحْبَابُ الدَّهْرِ وَ نَحْنُ سَادَةُ الْعِبَادِ وَ نَحْنُ سَاسَةُ الْبِلَادِ وَ نَحْنُ الْكِفَاءُ وَ الْوَلَاةُ وَ الْحُمَاةُ وَ السُّقَاةُ وَ الرُّعَاةُ وَ طَرِيقُ النَّجَاةِ وَ نَحْنُ السَّبِيلُ وَ السَّلْسِيلُ وَ نَحْنُ النَّهْجُ الْقَوِيمُ وَ الطَّرِيقُ الْمُسْتَقِيمُ مَنْ آمَنَ بِنَا آمَنَ بِاللَّهِ وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْنَا رَدَّ عَلَى اللَّهِ وَ مَنْ شَكَ فِيْنَا شَكَ فِي اللَّهِ وَ مَنْ عَرَفَنَا عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّى عَنَّا تَوَلَّى عَنِ اللَّهِ وَ مَنْ أَطَاعَنَا أَطَاعَ اللَّهَ وَ نَحْنُ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ وَ الْوَصْلَةُ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ وَ لَنَا الْعِصْمَةُ وَ الْخِلَافَةُ وَ الْهِدَايَةُ وَ فِيْنَا النُّبُوَّةُ وَ الْوَلَايَةُ وَ الْإِمَامَةُ وَ نَحْنُ مَعْدِنُ الْحِكْمَةِ وَ بَابُ الرَّحْمَةِ وَ شَجَرَةُ الْعِصْمَةِ وَ نَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ الْمَثَلُ الْأَعْلَى وَ الْحُجَّةُ الْعُظْمَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى الَّتِي مَنْ تَمَسَّكَ بِهَا نَجَا.

حدیث ۴: رسول خدا ﷺ: نخستین چیزی که خدای متعال آفرید نور من بود، که آن را از نور خود پدید آورد و از جلال عظمت خویش جدا کرد. پس نور من، شروع به طواف قدرت الهی نمود تا این که در طول هشتاد هزار سال به جلال عظمت الهی رسید، آن گاه برای تعظیم خدا به سجده افتاد و از آن، نور علی (علیه السلام) جدا گردید، پس نور من محیط بر عظمت الهی و نور علی (علیه السلام) محیط بر قدرت او بود. آن گاه خدای متعال عرش، لوح، خورشید، نور، روز، عقل، معرفت و چشم‌های مردم و گوش‌ها و دل‌های آنان را از نور من آفرید، و نور من از نور او (خدای سبحان) جدا گردیده. پس ما ایم اولین، آخرین، سابقین، و ما ایم تسبیح کنندگان و ما ایم شفاعت کنندگان، ما کلمه‌ی خدا هستیم، ما خاصان و برگزیدگان اویم، ما دوستان خداییم، ما وجه‌الله، جنب‌الله و یمین‌الله هستیم. ما امینان خداییم، ما خزانه‌داران وحی او و پرده‌داران و حاجبان غیب اویم، ما معدن تنزیلیم، و معنای تأویل نزد ماست و جبرئیل (علیه السلام) در خانه‌های ما فرود می‌آید، ما محل آمد و شد امر خدا و نهایت غیب اویم. ما جایگاه قدس خدا، چراغ‌های حکمت، کلیدهای رحمت، سرچشمه‌های نعمت، باعث شرافت مردم و بزرگان پیشوایان امتیم. ما نوامیس عصر، دانشمندان دهر، سروران مردم، سیاست‌مداران جهان، کفایت کنندگان فرمانداران، حامیان، ساقیان، راعیان و راه‌های نجات مردمیم. ما راه و سرچشمه‌ی سلسبیل و راه پایدار و مستقیمیم. کسی که به ما ایمان آورد به خدا ایمان آورده و کسی که ما را رد کند، خدای را رد کرده، کسی که در مورد ما تردید کند به خدا تردید نموده، کسی که ما را بشناسد خدا را شناخته و کسی که از ما روی‌گردان باشد از خدا روی‌گردان شده، کسی که از ما اطاعت کند از خدا اطاعت کرده. ما وسیله‌ی به سوی خدا و رساننده به رضوان اویم. عصمت، خلافت و هدایت از آن ماست، نبوت، ولایت و امامت در میان ماست. ما معدن حکمت، باب رحمت، و شجره عصمتیم، کلمه‌ی تقوا و مثل اعلا،

حجّت كبرى و عروة الوثقى كه هر كه به آن چنگ زند نجات يابد ما هستيم.^{١٥}

حديث ٢: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الطُّوسِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ مِصْبَاحِ الْأَنْوَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنِي وَ خَلَقَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ حِينَ لَا سَمَاءَ مَبْنِيَّةً وَ لَا أَرْضَ مَدْحِيَّةً وَ لَا ظِلْمَةَ وَ لَا نُورَ وَ لَا شَمْسَ وَ لَا قَمَرَ وَ لَا جَنَّةَ وَ لَا نَارَ...

حديث ٢: پیامبر اکرم ﷺ: خداوند من، علی ﷺ، فاطمه علیها السلام، حسن ﷺ و حسین ﷺ را قبل از آن که آدم ﷺ را بیافریند آفرید هنگامی که نه آسمانی برافراشته بود و نه زمینی گسترده شده، نه نور بود، نه تاریکی، نه خورشید، نه ماه، نه بهشت و نه جهنم.^{١٦}

حديث ٥: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الطُّوسِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ مِصْبَاحِ الْأَنْوَارِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:....فَخَلَقَنِي وَ خَلَقَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكُنَّا نُسَبِّحُهُ حِينَ لَا تَسْبِيحَ وَ نُقَدِّسُهُ حِينَ لَا تَقْدِيسَ فَلَمَّا أَرَادَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُنْشِئَ خَلْقَهُ فَتَقَّ نُورِي فَخَلَقَ مِنْهُ الْعَرْشَ فَالْعَرْشُ مِنْ نُورِي

١٥. بحار الأنوار: ج ٢٥ ص ٢٢ باب ١ بدو ارواحهم و أنوارهم و طينتهم ع و أنهم من نور واحد ح ٣٨. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين

١٦. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ١ فصل [أول الخلق نور محمد و علي عليهما السلام] ٥٩، تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة [سورة النساء(٤): آية ٦٩] ..... ص : ١٤٣، تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب ١ [سورة النساء(٤): الآيات ٦٩ الى ٧٠] ..... ص : ٤٦١ / ج ٣ / ٤٦٥ عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآيات و الأخبار و الأقوال (مستدرک سيدة النساء إلى الإمام الجواد ١ الأخبار: الصحابة و التابعين ..... ص : ١٨ / ج ١١ - قسم ١ - فاطمة س / ٢١ منهاج البراعة في شرح نهج البلاغة (خوئی) ١ الاول انه لم يستند من كلامه عليه السلام أن الصادر الأول ما ذا؟ ..... ص : ٣٨١ / ج ١ / ٣٨٤

وَ نُورِي مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ نُورِي أَفْضَلُ مِنَ الْعَرْشِ ثُمَّ فَتَقَ نُورَ أَخِي عَلِيٍّ فَخَلَقَ مِنْهُ الْمَلَائِكَةَ فَالْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ نُورُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْضَلُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ ثُمَّ فَتَقَ نُورَ ابْنَتِي فَخَلَقَ مِنْهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ فَالسَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ مِنْ نُورِ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ نُورُ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَفْضَلُ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ثُمَّ فَتَقَ نُورَ وَلَدِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَخَلَقَ مِنْهُ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ فَالشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ مِنْ نُورِ وَلَدِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ نُورُ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْضَلُ مِنَ الشَّمْسِ وَ الْقَمَرِ ثُمَّ فَتَقَ نُورَ وَلَدِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَخَلَقَ مِنْهُ الْجَنَّةَ وَ الْحُورَ الْعَيْنَ فَالْجَنَّةَ وَ الْحُورَ الْعَيْنَ مِنْ نُورِ وَلَدِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ نُورُ وَلَدِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ نُورِ اللَّهِ وَ وَلَدِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْضَلُ مِنَ الْجَنَّةِ وَ الْحُورِ الْعَيْنِ الْخَبَرَ

حدیث ۵: پیامبر ﷺ در ضمن حدیثی طولانی می فرماید: ... ما خدا را تسبیح می گفتیم پیش از آن که تسبیح کننده ای باشد و او را تقدیس می نمودیم قبل از آن که تقدیسی به زیور وجود آراسته گردد، چون خداوند خواست که خلقتش را تداوم بخشد از شکافتن من نور عرش را پدید آورد پس عرش از نور من و نور من از نور خداست، از این رو نور من برتر از عرش است. پس از آن از شکافتن نور برادرم علی ملائکه را بیافرید، پس ملائکه از نور علی ﷺ و نور علی ﷺ از نور خداست، از این رو علی ﷺ برتر از فرشتگانست، سپس از شکافتن نور فاطمه ﷺ آسمانها و زمین را آفرید پس آسمانها و زمین از نور فاطمه ﷺ و فاطمه ﷺ از نور خداست، از

این رو فاطمه علیها السلام برتر از آسمانها و زمین است...^{۱۷} توضیح: آری چهارده معصوم برتری دارند بر تمامی انبیاء و ملائکه و در مباحث آینده به این موضوع پرداخته شده.

حدیث ۶: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ عِمْرَانَ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْعُصْفَرِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ مُحَمَّدًا عليه السلام وَ عَلِيًّا عليهما السلام وَ الْأَيَّمَةَ الْأَحَدَ عَشَرَ مِنْ نُورِ عَظْمَتِهِ أَرْوَاحًا فِي ضِيَاءِ نُورِهِ يَعْبُدُونَهُ قَبْلَ خَلْقِ الْخَلْقِ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَ يُقَدِّسُونَهُ وَ هُمْ الْأَيَّمَةُ الْهَادِيَّةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

حدیث ۶: از امام سجاد عليه السلام شنیدم که می فرمود: همانا خدای متعال محمد و علی و یازده امام معصوم عليهم السلام را از نور عظمت خویش آفرید که به صورت ارواحی در روشنی نورش پیش از آفرینش مخلوقات او را عبادت می کردند و به تسبیح و تقدیس او مشغول بودند، و آنان امامان هدایت گر از آل محمد عليهم السلام هستند.^{۱۸}

حدیث ۷: ...أَشَارَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ: أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ نُورِي، ثُمَّ فَتَقَ مِنْهُ نُورُ عَلِيٍّ، فَلَمْ نَزَلْ نَتَرَدَّدُ فِي النُّورِ حَتَّى وَصَلْنَا حِجَابَ الْعُظْمَةِ فِي ثَمَانِينَ

۱۷. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۵۹ فصل [أول الخلق نور محمد و علي عليهما، تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۱۴۴ [سورة النساء (۴): آية ۶۹] تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۳ ص ۴۶۵ [سورة النساء (۴): الآيات ۶۹ الى ۷۰]

۱۸. كمال الدين و تمام النعمة ج ۱ ص ۳۱۹ باب ۳۱ باب ما أخبر به سيد العابدين علي بن الحسين ع من وقوع الغيبة بالقائم ع و أنه الثاني عشر من الأئمة ع ح ۱

أَلْفَ سَنَةٍ، ثُمَّ خَلَقَ الْخَلَائِقَ مِنْ نُورِنَا فَنَحْنُ صَنَائِعُ اللَّهِ، وَ الْخَلْقُ مِنْ بَعْدُ صَنَائِعُ
لَنَا أَيُّ مَصْنُوعِينَ لِأَجَلِنَا

حدیث ۷: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: اولین چیزی که خداوند آفرید نور من بود و بعد از آن نور علی علیه السلام شکافته شد، و ما هم چنان در نور حرکت می کردیم، تا این که به حجاب عظمت رسیدیم و این هشتاد هزار سال طول کشید، و بعد خداوند مخلوقات را از نور ما آفرید. پس ما ساخته دست خداوند بوده و مخلوقات بعد از ما ساخته دست ما هستند، یعنی به خاطر ما آفریده شدند.^{۱۹}

حدیث ۹: وَ بِإِسْنَادِهِ مَرْفُوعاً إِلَى جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ علیه السلام: ..... فَأَوَّلُ مَا ابْتَدَأَ مِنْ خَلْقِي خَلَقَهُ أَنْ خَلَقَ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله وَ خَلَقْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ علیهم السلام.... نُسَبِّحُ اللَّهَ تَعَالَى وَ نَقْدِّسُهُ وَ نَحْمَدُهُ وَ نَعْبُدُهُ حَقَّ عِبَادَتِهِ

حدیث ۹: امام باقر علیه السلام فرمودند: اولین مخلوقی که خداوند متعال آن را خلق نمود وجود مقدس پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ما اهل بیت علیهم السلام بود، و ما خدای تعالی را تسبیح و تقدیس و تحمید و عبادتی در خور شأن و منزلت او می کردیم.^{۲۰}

حدیث ۸: الْحُسَيْنُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَا جَابِرُ إِنَّ اللَّهَ أَوَّلَ مَا خَلَقَ خَلَقَ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله وَ عِزَّتَهُ الْهُدَاةَ الْمُهْتَدِينَ فَكَانُوا أَشْبَاحَ نُورٍ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ...

۱۹. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۶۰ فصل
۲۰. مدينة معاجز الأئمة الإثني عشر ج ۲ ص ۳۷۱ الثاني و العشرون و أربعمئة أنه عليه السلام
ولي الله، مكتوب على المكان و سرادقات العرش و أطراف السماوات، و الجنة و النار و الهواء و
أطراف الأرض

حدیث ۸: امام باقر علیه السلام: ای جابر! اولین چیزی که خداوند آفرید محمد صلی الله علیه و آله و عترت هدایت کننده و هدایت شده او بود و آن ها اشباح نور در برابر خدا بودند...^{۲۱}

حدیث ۱۰: وَ بِإِسْنَادِهِ مَرْفُوعاً إِلَى جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ عليه السلام يَا جَابِرُ كَانَ اللَّهُ وَ لَا شَيْءَ غَيْرُهُ وَ لَا مَعْلُومَ وَ لَا مَجْهُولَ فَأَوَّلُ مَا ابْتَدَأَ مِنْ خَلْقِ خَلْقِهِ أَنْ خَلَقَ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله وَ خَلَقْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَعَهُ مِنْ نُورِهِ وَ عَظَمَتِهِ فَأَوْقَفْنَا أَظْلَةَ خَضِرَاءَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَيْثُ لَا سَمَاءَ وَ لَا أَرْضَ وَ لَا مَكَانَ وَ لَا لَيْلَ وَ لَا نَهَارَ وَ لَا شَمْسَ وَ لَا قَمَرَ

حدیث ۱۰: امام باقر علیه السلام: جابر! خدا بود در حالی که هیچ چیز با او نبود نه معلوم و نه مجهول اولین موجودی که آفرید محمد مصطفی صلی الله علیه و آله بود ما اهل بیت علیهم السلام را با او آفرید از نور خود و عظمتش به صورت سایه‌ای سبز در مقابل خود نگه‌داشت آن موقع که نه آسمان و زمین و شب و روز و خورشید و ماه وجود نداشت.^{۲۲}

حدیث ۱۱: ثُمَّ قَالَ لِمُحَمَّدٍ عليه السلام وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي وَ عَلُوُّ شَأْنِي لَوْلَاكَ وَ لَوْ لَا عَلِيٌّ وَ عِثْرَتُكُمَا الْهَادُونَ الْمَهْدِيُّونَ الرَّاشِدُونَ مَا خَلَقْتُ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ وَ لَا الْمَكَانَ وَ لَا الْأَرْضَ وَ لَا السَّمَاءَ وَ لَا الْمَلَائِكَةَ وَ لَا خَلْقًا يَعْبُدُنِي يَا مُحَمَّدُ أَنْتَ خَلِيلِي وَ حَبِيبِي وَ صَفِيِّي وَ خَيْرَتِي مِنْ خَلْقِي أَحَبُّ الْخَلْقِ إِلَيَّ وَ أَوَّلُ مَنْ ابْتَدَأَتْ إِخْرَاجَهُ مِنْ خَلْقِي ثُمَّ مِنْ بَعْدِكَ الصِّدِّيقُ عَلِيُّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ صَيْبُكَ بِهِ أَيْدُتَكَ وَ نَصْرُتَكَ وَ جَعَلْتَهُ الْعُرْوَةَ الْوُثْقَى وَ نُورَ أَوْلِيَائِي وَ مَنَارَ الْهُدَى ثُمَّ هُوَ لِأَهْلِ الْهُدَاةِ الْمُهْتَدُونَ مِنْ أَجْلِكُمْ ابْتَدَأَتْ خَلْقَ مَا خَلَقْتُ وَ أَنْتُمْ خِيَارُ خَلْقِي

۲۱. الکافی ج ۱ ص ۴۴۲ بابُ مَوْلِدِ النَّبِيِّ ص وَ وَقَاتِهِ ح ۱۰.

۲۲. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۱۷ باب ۱ بدو أرواحهم و أنوارهم و طينتهم ع و أنهم من نور واحد ح ۳۱

فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَ خَلْقِي خَلَقْتُمْ مِنْ نُورِ عَظْمَتِي وَ احْتَجَّتْ بِكُمْ عَمَّنْ سِوَاكُمْ
 مِنْ خَلْقِي وَ جَعَلْتُكُمْ اُسْتَقْبَلُ بِكُمْ وَ اُسْأَلُ بِكُمْ فَكُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهِي وَ اَنْتُمْ
 وَجْهِي لَا تَبِيدُونَ وَ لَا تَهْلِكُونَ وَ لَا يَبِيدُ وَ لَا يَهْلِكُ مَنْ تَوَلَّاهُمْ وَ مَنْ اسْتَقْبَلَنِي
 بِغَيْرِكُمْ فَقَدْ ضَلَّ وَ هَوَى وَ اَنْتُمْ خِيَارُ خَلْقِي وَ حَمَلَةٌ سِرِّي وَ خَزَانُ عِلْمِي وَ
 سَادَةُ اَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ اَهْلِ الْاَرْضِ

حدیث ۱۱: آنگاه به محمد ﷺ فرمود: به عزت و جلال و مقام والايم سوگند که اگر تو و علی (علیه السلام) و عترت هادی و مهدی و راهنماییت نبود بهشت و جهنم و مکان و زمین و آسمان و ملائکه و هیچ موجودی را نمی آفریدم که مرا بپرستد یا محمد! تو دوست و حبيب و صفی و برگزیده خلق من و محبوبترین آنها در نزد منی و اولین کسی هستی که او را از میان مخلوق خود امتیاز بخشیدم، سپس بعد از تو صدیق امیر المؤمنین علی (علیه السلام) وصی تو را که به وسیله او تو را نصرت و تأیید نمودم و او را دستاویز محکم و روشنی بخش دوستان و چراغ راهنما قرار دادم پس از او این راهنمایان هدایت یافته را به واسطه شما آفریدم آنچه آفریدم شما برگزیدگان خلق هستید شما را وسیله آمرزش و بازخواست قرار دادم هر چیز نابودشونده است به جز وجهم و شما وجه منید که نابود نمی شوید و هلاک نمی گردید و هر که شما را دوست بدارد نابود نمی شود هر که پیش من بیاید با محبت دیگری گمراه است و عمر خود را به هدر داده شما برگزیدگان خلق و حامل اسرار و گنجینه علم من و سرور اهل آسمانها و اهل زمین هستید. ۲۳

حدیث ۱۲: وَ سَأَلَ الْمَفْضَلُ الصَّادِقَ عليه السلام مَا كُنْتُمْ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ قَالَ كُنَّا أَنْوَارًا حَوْلَ الْعَرْشِ نُسَبِّحُ اللَّهَ وَ نُقَدِّسُهُ حَتَّى خَلَقَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْمَلَائِكَةَ فَقَالَ لَهُمْ سَبِّحُوا فَقَالُوا يَا رَبَّنَا لَا عِلْمَ لَنَا فَقَالَ لَنَا سَبِّحُوا فَسَبَّحْنَا فَسَبَّحَتِ الْمَلَائِكَةُ بِتَسْبِيحِنَا إِلَّا إِنَّا خُلِقْنَا مِنْ نُورِ اللَّهِ

حدیث ۱۲: مفضل از حضرت صادق عليه السلام پرسید که شما چه بودید پیش از آفرینش آسمان‌ها و زمین‌ها فرمود: ما انواری بودیم و اطراف عرش به تسبیح و تقدیس خدا اشتغال داشتیم تا ملائکه را آفرید به آنها فرمود: تسبیح کنید عرضه داشتند: خدایا ما علم و اطلاعی نداریم پس به ما دستور تسبیح داد ما که تسبیح نمودیم ملائکه از ما فرا گرفتند تسبیح کردند ما از نور خدا آفریده شده‌ایم.^{۲۴}

حدیث ۱۳: وَ رَوَى أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنَّهُ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَ عَلِيٌّ عليه السلام نُورًا بَيْنَ يَدَيِ الرَّحْمَنِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ عَرْشَهُ بِأَرْبَعَةِ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ.

حدیث ۱۳: پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمودند: من و علی عليه السلام یک نور در پیشگاه پروردگار بودیم چهارده هزار سال قبل از آفرینش عرش.^{۲۵}

حدیث ۱۴: وَ مِنْ ذَلِكَ مَا رَوَاهُ ابْنُ بَابُوَيْهٍ مَرْفُوعًا إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ نُورَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله قَبْلَ الْمَخْلُوقَاتِ بِأَرْبَعَةِ عَشَرَ أَلْفَ سَنَةٍ وَ خَلَقَ مَعَهُ اثْنَيْ عَشَرَ حِجَابًا وَ الْمُرَادُ بِالْحُجُبِ الْأَيِّمَةُ عليه السلام.

۲۴. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۲۱ باب ۱ بدو أرواحهم و أنوارهم و طينتهم ع و أنهم من نور واحد ح ۳۴

۲۵. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۲۱ باب ۱ بدو أرواحهم و أنوارهم و طينتهم ع و أنهم من نور واحد ح ۳۱

حدیث ۱۴: از آن جمله روایتی است که ابن بابویه از عبد الله بن مبارک از حضرت صادق علیه السلام از امیر المؤمنین علیه السلام نقل می‌کند که فرمود: خداوند نور محمد صلی الله علیه و آله را چهارده هزار سال قبل از مخلوقات آفرید و از او دوازده حاجب و نگهبان آفرید که مراد از حاجب ائمه علیهم السلام هستند. ۲۶

حدیث ۱۵: وَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الْبَكْرِيُّ أَسْتَاذُ الشَّهِيدِ الثَّانِي فِي كِتَابِ الْأَنْوَارِ رُوِيَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهُ قَالَ: كَانَ اللَّهُ وَ لَا شَيْءَ مَعَهُ فَأَوَّلُ مَا خَلَقَ نُورَ حَبِيبِهِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله قَبْلَ خَلْقِ الْمَاءِ وَ الْعَرْشِ وَ الْكُرْسِيِّ وَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اللَّوْحِ وَ الْقَلَمِ وَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ آدَمَ وَ حَوَاءَ بِأَرْبَعَةِ وَ عَشْرِينَ وَ أَرْبَعِمِائَةِ أَلْفِ عَامٍ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى نُورَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله بَقِيَ أَلْفَ عَامٍ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَاقِفًا يُسَبِّحُهُ وَ يُحَمِّدُهُ وَ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَ يَقُولُ يَا عَبْدِي أَنْتَ الْمُرَادُ وَ الْمُرِيدُ وَ أَنْتَ خَيْرِي مَنْ خَلَقِي وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لَوْلَاكَ مَا خَلَقْتُ الْأَفْلَاكَ مَنْ أَحَبَّكَ أَحَبَّنِي وَ مَنْ أَبْغَضَكَ أَبْغَضْتُهُ فَتَلَأَلَّ نُورُهُ وَ ارْتَفَعَ شُعَاعُهُ فَخَلَقَ اللَّهُ مِنْهُ اثْنَيْ عَشَرَ حِجَابًا أَوْلَاهَا حِجَابُ الْقُدْرَةِ ثُمَّ حِجَابُ الْعِزَّةِ ثُمَّ حِجَابُ الْعِزَّةِ ثُمَّ حِجَابُ الْهَيْبَةِ ثُمَّ حِجَابُ الْجَبْرُوتِ ثُمَّ حِجَابُ الرَّحْمَةِ ثُمَّ حِجَابُ النُّبُوَّةِ ثُمَّ حِجَابُ الْكِبْرِيَاءِ ثُمَّ حِجَابُ الْمَنْزِلَةِ ثُمَّ حِجَابُ الرَّفْعَةِ ثُمَّ حِجَابُ السَّعَادَةِ ثُمَّ حِجَابُ الشَّفَاعَةِ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَ نُورَ رَسُولِ اللَّهِ أَنْ يَدْخُلَ فِي حِجَابِ الْقُدْرَةِ فَدَخَلَ وَ هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى وَ بَقِيَ عَلَى ذَلِكَ اثْنَيْ عَشَرَ

أَلْفَ عَامٍ ثُمَّ أَمَرَهُ أَنْ يَدْخُلَ فِي حِجَابِ الْعِظَمَةِ فَدَخَلَ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ
عَالِمِ السِّرِّ وَ أَخْفَى أَحَدَ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ الْعِزَّةِ وَهُوَ يَقُولُ
سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْمَنَّانِ عَشْرَةَ أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ الْهَيْبَةِ وَهُوَ يَقُولُ
سُبْحَانَ مَنْ هُوَ غَنِيٌّ لَا يَفْتَقِرُ تِسْعَةَ أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ الْجَبَرُوتِ
وَ هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ الْكَرِيمِ الْأَكْرَمِ ثَمَانِيَةَ أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ
الرَّحْمَةِ وَ هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ سَبْعَةَ أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي
حِجَابِ الثُّبُوتِ وَ هُوَ يَقُولُ ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾^{٢٧} سِتَّةَ
أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ الْكِبْرِيَاءِ وَ هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ
خَمْسَةَ أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ الْمُنْزَلَةِ وَ هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ الْعَلِيمِ
الْكَرِيمِ أَرْبَعَةَ أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ الرَّفْعَةِ وَ هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ ذِي
الْمُلْكِ وَ الْمَلَكُوتِ ثَلَاثَةَ أَلْفِ عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ السَّعَادَةِ وَ هُوَ يَقُولُ
سُبْحَانَ مَنْ يُزِيلُ الْأَشْيَاءَ وَ لَا يَزُولُ الْفِي عَامٍ ثُمَّ دَخَلَ فِي حِجَابِ الشَّفَاعَةِ وَ
هُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ أَلْفَ عَامٍ قَالَ الْإِمَامُ عَلِيُّ
بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ مِنْ نُورِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَشْرِينَ بَحْرًا مِنْ
نُورٍ فِي كُلِّ بَحْرٍ عُلُومٌ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى ثُمَّ قَالَ لِنُورِ مُحَمَّدٍ عليه السلام ..... قَالَ
اللَّهُ تَعَالَى يَا حَبِيبِي وَ يَا سَيِّدَ رُسُلِي وَ يَا أَوَّلَ مَخْلُوقَاتِي وَ يَا آخِرَ رُسُلِي أَنْتَ
الشَّفِيعُ يَوْمَ الْمَحْشَرِ فَخَرَّ النُّورُ سَاجِدًا ثُمَّ قَالَ فَقَطَّرْتُ مِنْهُ قَطْرَاتٌ كَانَتْ

عَدَدُهَا مِائَةٌ أَلْفٍ وَ أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرِينَ أَلْفَ قَطْرَةٍ فَخَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ كُلِّ قَطْرَةٍ
 مِنْ نُورِهِ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَلَمَّا تَكَامَلَتِ الْأَنْوَارُ صَارَتْ تَطُوفُ حَوْلَ نُورِ
 مُحَمَّدٍ ﷺ كَمَا تَطُوفُ الْحُجَّاجُ حَوْلَ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ وَ هُمْ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ وَ
 يُحَمِّدُونَهُ وَ يَقُولُونَ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ عَالِمٌ لَا يَجْهَلُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ عَلِيمٌ لَا
 يَعْجَلُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ غَنِيٌّ لَا يَفْتَقِرُ فَنَادَاهُمْ اللَّهُ تَعَالَى تَعْرِفُونَ مَنْ أَنَا فَسَبِّحْ
 نُورُ مُحَمَّدٍ قَبْلَ الْأَنْوَارِ وَ نَادَى أَنْتَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَحَدَكَ لَا
 شَرِيكَ لَكَ رَبُّ الْأَرْبَابِ وَ مَلِكُ الْمُلُوكِ فَإِذَا بِالنِّدَاءِ مِنْ قِبَلِ الْحَقِّ أَنْتَ
 صَفِيِّي وَ أَنْتَ حَبِيبِي وَ أَنْتَ خَيْرُ خَلْقِي أُمَّتِكَ خَيْرُ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

حدیث ۱۵: ابو الحسن بکری استاد شهید ثانی در کتاب الانوار از

امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت کرده که فرمود: خدا بود و چیزی با او نبود و نخست چیزی
 که آفرید نور حبیبش محمد ﷺ بود پیش از آفریدن آب و عرش و کرسی و آسمانها
 و زمین و لوح و قلم و بهشت و دوزخ و فرشته‌ها و آدم و حواء به چهار صد و بیست
 و چهار هزار سال و چون خدا تعالی نور پیغمبر ما را آفرید هزار سال برابر خدای
 عز و جل ایستاد و تسبیح و حمد می‌گفت و خدا تبارک و تعالی به او نگاه می‌کرد و
 می‌فرمود: ای بنده من توئی مراد و مرید، و توئی بهترین آفریده من، به عزت و جلالم
 قسم اگر تو نبودی افلاک را نمی‌آفریدم، هر که تو را دوست دارد دوستش دارم و هر
 که تو را دشمن دارد دشمنش دارم. و نورش تنق کشیده و پرتو برآورد و خدا از آن
 ۱۲ حجاب آفرید نخست حجاب قدرت و پس حجاب عظمت، سپس حجاب عزت
 و سپس حجاب هیبت، سپس حجاب جبروت سپس حجاب رحمت سپس حجاب
 نبوت سپس حجاب کبریا، سپس حجاب منزلت سپس حجاب رفعت سپس حجاب

سعادت سپس حجاب شفاعت، سپس خدا نور رسول ﷺ را فرمود: تا در حجاب قدرت درآید درآمد و می گفت: سُبْحَانَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى و ماند تا ۱۲ هزار سال.

سپس فرمودش تا در حجاب عظمت درآید در آمد ۱۱ هزار سال می گفت سُبْحَانَ عَالِمِ السَّرِّ وَأَخْفَى سپس در حجاب عزت درآمد و ۱۰ هزار سال می گفت سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْمَتَّانِ سپس در حجاب هیبت درآمد و نه هزار سال می گفت سُبْحَانَ مَنْ هُوَ غَنِيٌّ لَا يَفْتَقِرُ سپس در حجاب جبروت درآمد و هشت هزار سال می گفت سُبْحَانَ الْكَرِيمِ الْأَكْرَمِ سپس در حجاب رحمت درآمد و ۷ هزار سال می گفت سُبْحَانَ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ سپس در حجاب نبوت درآمد و ۶ هزار سال می گفت سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ سپس در حجاب کبریا درآمد و ۵ هزار سال می گفت سُبْحَانَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ سپس در حجاب منزلت درآمد و چهار سال می گفت سُبْحَانَ الْعَلِيمِ الْكَرِيمِ سپس در حجاب رفعت درآمد و ۳ هزار سال می گفت سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ سپس در حجاب سعادت درآمد و ۲ هزار سال می گفت سُبْحَانَ مَنْ يُزِيلُ الْأَشْيَاءَ وَلَا يُزُولُ سپس در حجاب شفاعت درآمد و هزار سال می گفت سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ.....خدا تعالی فرمود: ای دوستم، ای آقای پیغمبرانم، ای نخست آفریده هایم و ای پایان پیغمبرانم توئی شفیع روز محشر، آن نور به سجده افتاد، فرمود: از او ۱۲۴ هزار قطره چکید، و خدا تعالی از هر قطره نورش پیغمبری آفرید، و چون انوار کامل شدند همه گرد نور محمد ﷺ گردیدند چنانچه حاجیان به گرد خانه کعبه می گردند و همه خدا را تسبیح می کردند و سپاس می گفتند و می گفتند، منزّه است آنکه دانا است و نادانی ندارد، منزّه است آنکه می داند و شتاب ندارد، منزّه است آنکه بی نیاز است و نیاز ندارد. پس خدا به آنها ندا کرد: می دانید من چه کسم؟ نور محمد ﷺ به همه انوار پیشی گرفت و گفت: توئی خدائی که معبودی جز تو نیست یگانه ئی شریک نداری، رب الارباب و ملک الملوكی، به ناگاه نداء از جانب خدا رسید: تو برگزیده منی، تو دوست منی، تو بهترین

خلق منى، امتت بهترین امتند که برای مردم برآورده شدند.^{۲۸}

حدیث ۱۶: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ يَحْيَى بْنِ عَجَلَانَ الْمَرْوَزِيُّ الْمُقْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ
 مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْجُرْجَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ يَحْيَى الْوَاسِطِيُّ
 قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ الْمَدِينِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ
 عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ:
 إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَ نُورَ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَبْلَ أَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالْ
 الْعَرْشَ وَالْكَرْسِيَّ وَاللُّوْحَ وَالْقَلَمَ وَالْجَنَّةَ وَالنَّارَ وَقَبْلَ أَنْ خَلَقَ آدَمَ وَنُوحًا وَ
 إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَ
 كُلَّ مَنْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي قَوْلِهِ ﴿وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾^{۲۹} إِلَى قَوْلِهِ
 ﴿وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{۳۰} وَقَبْلَ أَنْ خَلَقَ الْأَنْبِيَاءَ كُلَّهُمْ بِأَرْبَعِمِائَةِ
 أَلْفٍ وَأَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ أَلْفَ سَنَةٍ وَخَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَعَهُ اثْنَيْ عَشَرَ حِجَابًا
 حِجَابَ الْقُدْرَةِ وَحِجَابَ الْعِظَمَةِ وَحِجَابَ الْمِنَّةِ وَحِجَابَ الرَّحْمَةِ وَ
 حِجَابَ السَّعَادَةِ وَحِجَابَ الْكِرَامَةِ وَحِجَابَ الْمَنْزِلَةِ وَحِجَابَ الْهَدَايَةِ وَ
 حِجَابَ النَّبُوَّةِ وَحِجَابَ الرَّفْعَةِ وَحِجَابَ الْهَيْبَةِ وَحِجَابَ الشَّفَاعَةِ ثُمَّ حَبَسَ

۲۸. بحار الأنوار ج ۵۴ ص ۱۹۸ تحقیق فی دفع شبهة ح ۱۴۵، الأنوار فی مولد النبی صلی الله علیه و آله

ص ۸ الجزء الأول ح ۴

۲۹. الانعام آية ۸۴

۳۰. الانعام آية ۸۷

نُورَ مُحَمَّدٍ ﷺ فِي حِجَابِ الْقُدْرَةِ اثْنَيْ عَشَرَ أَلْفَ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ رَبِّي
الْأَعْلَى وَ فِي حِجَابِ الْعِزَّةِ أَحَدَ عَشَرَ أَلْفَ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ عَالِمِ
السِّرِّ وَ فِي حِجَابِ الْمِنَّةِ عَشْرَةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا
يَلْهُو وَ فِي حِجَابِ الرَّحْمَةِ تِسْعَةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ الرَّفِيعِ الْأَعْلَى
وَ فِي حِجَابِ السَّعَادَةِ ثَمَانِيَةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ قَائِمٌ لَا
يَسْهُو وَ فِي حِجَابِ الْكِرَامَةِ سَبْعَةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ غَنِيٌّ
لَا يَفْتَقِرُ وَ فِي حِجَابِ الْمَنْزِلَةِ سِتَّةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ رَبِّي الْعَلِيِّ
الْكَرِيمِ وَ فِي حِجَابِ الْهِدَايَةِ خَمْسَةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ رَبِّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَ فِي حِجَابِ التُّبُوءِ أَرْبَعَةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ «رَبِّ
الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ»^{٣١} وَ فِي حِجَابِ الرَّفْعَةِ ثَلَاثَةَ أَلْفِ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ
ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ وَ فِي حِجَابِ الْهَيْبَةِ أَلْفِي سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ
وَ بِحَمْدِهِ وَ فِي حِجَابِ الشَّفَاعَةِ أَلْفَ سَنَةٍ وَهُوَ يَقُولُ سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ وَ
بِحَمْدِهِ ثُمَّ أَظْهَرَ عِزَّ وَ جَلَّ اسْمَهُ عَلَى اللُّوحِ وَ كَانَ عَلَى اللُّوحِ مُنَوَّرًا أَرْبَعَةَ
أَلْفِ سَنَةٍ ثُمَّ أَظْهَرَهُ عَلَى الْعَرْشِ فَكَانَ عَلَى سَاقِ الْعَرْشِ مُثَبَّتًا سَبْعَةَ أَلْفِ
سَنَةٍ إِلَى أَنْ وَضَعَهُ اللَّهُ عِزَّ وَ جَلَّ فِي صُلْبِ آدَمَ ثُمَّ نَقَلَهُ مِنْ صُلْبِ آدَمَ إِلَى
صُلْبِ نُوحٍ ثُمَّ جَعَلَ يُخْرِجُهُ مِنْ صُلْبِ إِلَى صُلْبٍ حَتَّى أَخْرَجَهُ مِنْ صُلْبِ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَأَكْرَمَهُ بِسِتِّ كِرَامَاتٍ أَلْبَسَهُ قَمِيصَ الرِّضَا وَ رَدَّاهُ

رِذَاءِ الْهَيْبَةِ وَتَوَجُّهُ تَاجِ الْهِدَايَةِ وَالْبَسَهُ سَرَوِيلَ الْمَعْرِفَةِ وَجَعَلَ تِكَّتَهُ تِكَّةَ الْمَحَبَّةِ يَشُدُّ بِهَا سَرَوِيلَهُ وَجَعَلَ نَعْلَهُ الْخَوْفَ وَنَاوَلَهُ عَصَا الْمَنْزِلَةِ ثُمَّ قَالَ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ يَا مُحَمَّدُ اذْهَبْ إِلَى النَّاسِ فَقُلْ لَهُمْ قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ أَصْلُ ذَلِكَ الْقَمِيصِ فِي سِتَّةِ أَشْيَاءَ قَامَتْهُ مِنَ الْيَاقُوتِ وَكُمَاهُ مِنَ اللَّوْزِ وَدَحْرِيضُهُ مِنَ الْبَلُّورِ الْأَصْفَرِ وَإِبْطَاهُ مِنَ الزَّبْرَجَدِ وَجُرْبَانُهُ مِنَ الْمَرْجَانِ الْأَحْمَرِ وَجَيْبُهُ مِنْ نُورِ الرَّبِّ جَلَّ جَلَالُهُ فَقَبِلَ اللَّهُ تَوْبَةَ آدَمَ ﷺ بِذَلِكَ الْقَمِيصِ وَرَدَّ خَاتَمَ سُلَيْمَانَ ﷺ بِهِ وَرَدَّ يُوسُفَ ﷺ إِلَى يَعْقُوبَ ﷺ بِهِ وَنَجَّى يُونُسَ ﷺ مِنْ بَطْنِ الْحُوتِ بِهِ وَكَذَلِكَ سَائِرُ الْأَنْبِيَاءِ نَجَّاهُمْ مِنَ الْمِحْنِ بِهِ وَ لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ الْقَمِيصُ إِلَّا قَمِيصَ مُحَمَّدٍ ﷺ .

حدیث ۱۶: امیر المؤمنین ﷺ فرمود: خدای تبارک و تعالی پیش از آنکه آسمان‌ها و زمین و عرش و کرسی و لوح و قلم و بهشت و آتش را بیافریند و پیش از آنکه آدم ﷺ و نوح ﷺ و ابراهیم ﷺ و اسماعیل ﷺ و اسحاق ﷺ و یعقوب ﷺ و موسی ﷺ و عیسی ﷺ و داود ﷺ و سلیمان ﷺ و هر کس را که در آیه مبارکه می‌فرماید (ما به ابراهیم ﷺ اسحاق ﷺ و یعقوب ﷺ را دادیم تا آنجا که فرماید: آنان را به راه راست رهبری نمودیم) و چهار صد و بیست و چهار هزار سال پیش از آنکه همه پیغمبران را بیافریند نور محمد ﷺ را آفرید و خدای عز و جل با او دوازده حجاب آفرید حجاب قدرت و حجاب عظمت و حجاب منت و حجاب رحمت و حجاب سعادت و حجاب کرامت و حجاب منزلت و حجاب هدایت و حجاب نبوت و حجاب رفعت و حجاب هیبت و حجاب شفاعت.

سپس نور محمد ﷺ را دوازده هزار سال در حجاب قدرت نگاه داشت که همی گفت منزّه است پروردگار والا مقام من و یازده هزار سال در حجاب عظمت

نگهداشت که همی گفت منزه و پاک است دانای راز نهان و ده هزار سال در حجاب منت نگهداشت که می گفت پاک و منزه است خدائی که پاینده است و غفلت به او راه ندارد و در حجاب رحمت نه هزار سال نگهداشت که می گفت پاک و منزه است خدای بلند پایه والا مقام و هشت هزار سال در حجاب سعادت نگهداشت که همی گفت: پاک و منزه است خدائی که پاینده است و اشتباهی برای او نیست و هفت هزار سال در حجاب کرامت نگهداشت که همی گفت: پاک و منزه است خدائی که بی نیاز است و نیازمند نگردد و شش هزار سال در حجاب منزلت نگاه داشت که همی گفت: پاک و منزه است پروردگار من که برتر است و بخشنده و پنج هزار سال در حجاب هدایت نگاه داشت که همی گفت: پاک و منزه است پروردگار عرش بزرگ و چهار هزار سال در حجاب نبوت نگاهداشت که همی گفت: پروردگار عزت از آنچه توصیفش می کنند منزه است و سه هزار سال در حجاب رفعت نگاه داشت که همی گفت: پاک و منزه است خدائی که صاحب ملک و ملکوت است و دو هزار سال در حجاب هیبت نگاه داشت که همی گفت: پاک و منزه است الله و من به ستایش او مشغولم و هزار سال در حجاب شفاعت نگاه داشت که همی گفت پاک و منزه است پروردگار بزرگ من و من به ستایش او مشغولم. ۳۲

حدیث ۱۷: وَ مِمَّا رَوَاهُ مِنْ كِتَابِ مَنْهَجِ التَّحْقِيقِ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ رَفَعَهُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ نُورًا مِنْ نُورِ عَظْمَتِهِ قَبْلَ خَلْقِ آدَمَ بِأَرْبَعَةِ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ فَهِيَ أَرْوَاحُنَا فَقِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عَدَّهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَمَنْ هَؤُلَاءِ الْأَرْبَعَةَ عَشَرَ نُورًا فَقَالَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله وَ عَلِيُّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ عليها السلام وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام

وَتَسَعَةً مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَتَاسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ ثُمَّ عَدَّهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ ثُمَّ قَالَ نَحْنُ وَاللَّهِ الْأَوْصِيَاءُ الْخُلَفَاءُ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ الْمَثَانِي الَّتِي أَعْطَاهَا اللَّهُ نَبِيَّنَا وَنَحْنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ وَ مَنْبُتُ الرَّحْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْحِكْمَةِ وَ مَصَابِيحُ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ وَ وَدِيعَةُ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ فِي عِبَادِهِ وَ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ وَ عَهْدُهُ الْمَسْئُولُ عَنْهُ فَمَنْ وَفَى بِعَهْدِنَا فَقَدْ وَفَى بِعَهْدِ اللَّهِ وَ مَنْ خَفَرَهُ فَقَدْ خَفَرَ ذِمَّةَ اللَّهِ وَ عَهْدَهُ عَرَفْنَا مِنْ عَرَفْنَا وَ جَهَلْنَا مِنْ جَهَلْنَا نَحْنُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى الَّتِي لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا وَ نَحْنُ وَاللَّهِ الْكَلِمَاتُ الَّتِي تَلَقَّاهَا ﴿فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ﴾^{۳۳} إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَنَا فَأَحْسَنَ خَلْقَنَا وَ صَوَّرَنَا فَأَحْسَنَ صُورَنَا وَ جَعَلَنَا عَيْنَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ لِسَانَهُ النَّاطِقَ فِي خَلْقِهِ وَ يَدَهُ الْمَبْسُوطَةَ عَلَيْهِمْ بِالرَّأْفَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ وَجْهَهُ الَّذِي يُوقِي مِنْهُ وَ بَابَهُ الَّذِي يَدُلُّ عَلَيْهِ وَ خُزَّانَ عِلْمِهِ وَ تَرَاجِمَةَ وَحْيِهِ وَ أَعْلَامَ دِينِهِ وَ الْعُرْوَةَ الْوُثْقَى وَ الدَّلِيلَ الْوَاضِحَ لِمَنْ اهْتَدَى وَ بِنَا أَثْمَرَتِ الْأَشْجَارُ وَ أَيْبَعَتِ الثَّمَارُ وَ جَرَتِ الْأَنْهَارُ وَ نَزَلَ الْعَيْثُ مِنَ السَّمَاءِ وَ نَبَتَ عُشْبُ الْأَرْضِ وَ بَعَادَتِنَا عَبْدَ اللَّهِ وَ لَوْلَانَا مَا عُرِفَ اللَّهُ وَ آيَمُ اللَّهِ لَوْ لَا وَصِيَّةٌ سَبَقَتْ وَ عَهْدٌ أُخِذَ عَلَيْنَا لَقُلْتُ قَوْلًا يَعْجَبُ مِنْهُ أَوْ يَذْهَلُ مِنْهُ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ

حدیث ۱۷: از کتاب منهج التحقيق باسناد خود از جابر از حضرت باقر علیهما السلام

نقل می‌کند که فرمود: خداوند چهارده نور از نور عظمت خود چهارده هزار سال قبل از آفرینش آدم علیهما السلام آفرید که آنها ارواح ما هستند عرض شد: آنها را نام ببرید که آن

چهارده نور کیانند. فرمود: مُحَمَّدٌ ﷺ و علیؑ و فاطمهؑ، حسنؑ و حسینؑ و نه نفر از فرزندان حسینؑ که نهمی آنها قائم ایشان است سپس یکایک را نام برد آنگاه فرمود: به خدا قسم! ما اوصیا و جانشینان بعد از پیامبریم ما هستیم آن مقامی که خداوند به پیامبر ﷺ عنایت کرد و ما درخت نبوت و زادگاه رحمت و معدن حکمت و چراغهای دانش و پایگاه رسالت و محل رفت و آمد ملائکه و اسرار دار خدا و امانت او در میان بندگانست هستیم حرم بزرگ خدا و پیمان بازخواست شدنی او هر که ما را بشناسد شناخته و هر که جاهل به ما باشد در جهل فرو رفته ما آن اسماء حُسنی هستیم که خداوند عملی را از بندگان قبول نخواهد کرد مگر با معرفت ما، به خدا قسم! ما همان کلماتی هستیم که آدمؑ از خدا فرا گرفت و بعد توبه‌اش پذیرفته شد خداوند ما را به نیکوترین وجه و صورت آفرید و ما را نگهبان بندگان خود و زبان گویای خویش در میان مردم و دست گشاده‌اش به رأفت و رحمت و وجهی که از آن جانب باید به سوی او رفت و دربی که راهنمای به سوی اوست قرار داد گنجینه‌های دانش و ترجمان وحی و نمایندگان دین و دستاویز محکم و دلیل آشکار برای هدایت جویان قرار داد به واسطه ما درختان میوه می‌دهد و میوه‌ها می‌رسد و نهرها جاری می‌گردد و باران از آسمان می‌بارد و گیاه در زمین می‌روید با عبادت ما خدا پرستش شد اگر ما نبودیم خدا شناخته نمی‌شد...^{۳۴}

حدیث ۱۸: وَ مِنْ كِتَابِ السَّيِّدِ حَسَنِ بْنِ كَبْشٍ، مِمَّا أَخَذَهُ مِنَ الْمُقْتَضَبِ وَ وَجَدْتُهُ فِي الْمُقْتَضَبِ أَيْضاً مُسْنِداً عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ قَالَ يَا سَلْمَانُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا وَ لَا رَسُولًا إِلَّا جَعَلَ لَهُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ عَرَفْتُ هَذَا مِنْ

۳۴. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۴ باب ۱ بدو أرواحهم و أنوارهم و طينتهم ع و أنهم من نور واحد ح ۷

الْكِتَابَيْنِ قَالَ يَا سَلْمَانَ فَهَلْ عَلِمْتَ نِقْبَائِي الْإِثْنَيْ عَشَرَ الَّذِينَ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ
لِلْإِمَامَةِ مِنْ بَعْدِي فَقُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ يَا سَلْمَانُ خَلَقَنِي اللَّهُ مِنْ صَفَاءِ
نُورِهِ فَدَعَانِي فَأَطَعْتُهُ وَخَلَقَ مِنْ نُورِي عَلِيًّا عليه السلام فَدَعَاهُ إِلَى طَاعَتِهِ فَأَطَاعَهُ وَخَلَقَ
مِنْ نُورِي وَنُورِ عَلِيٍّ عليه السلام فَاطِمَةَ عليها السلام فَدَعَاهَا فَأَطَاعَتْهُ وَخَلَقَ مِنِّي وَ مِنْ عَلِيٍّ عليه السلام
وَ مِنْ فَاطِمَةَ عليها السلام الْحَسَنَ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام فَدَعَاهُمَا فَأَطَاعَاهُ فَسَمَّانَا اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ بِخَمْسَةِ أَسْمَاءٍ مِنْ أَسْمَائِهِ فَاللَّهُ الْمُحَمَّدُ وَ أَنَا مُحَمَّدٌ وَ اللَّهُ الْعَلِيُّ وَ هَذَا عَلِيٌّ
وَ اللَّهُ فَاطِرٌ وَ هَذِهِ فَاطِمَةُ عليها السلام وَ اللَّهُ الْإِحْسَانُ وَ هَذَا الْحَسَنُ عليه السلام وَ اللَّهُ الْمُحْسِنُ
وَ هَذَا الْحُسَيْنُ عليه السلام ثُمَّ خَلَقَ مِنْ نُورِ الْحُسَيْنِ عليه السلام تِسْعَةَ أَيْمَةٍ عليهم السلام فَدَعَاهُمْ فَأَطَاعُوهُ
قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ سَمَاءً مَبْنِيَّةً أَوْ أَرْضاً مَدْحِيَّةً أَوْ هَوَاءً أَوْ مَاءً أَوْ مَلَكاً أَوْ بَشِراً وَ كُنَّا
بِعِلْمِهِ أَنْوَاراً نُسَبِّحُهُ وَ نَسْمَعُ لَهُ وَ نَطِيعُ فَقَالَ سَلْمَانُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله بِأَيِّ
أَنْتَ وَ أُمِّي مَا لِمَنْ عَرَفَ هَوْلَاءِ فَقَالَ يَا سَلْمَانُ مَنْ عَرَفَهُمْ حَقَّ مَعْرِفَتِهِمْ وَ اقْتَدَى
بِهِمْ فَوَالِي وَلِيَّتِهِمْ وَ تَبَرَّأَ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَهُوَ وَ اللَّهُ مَنَّا يَرِدُ حَيْثُ نَرِدُ وَ يَسْكُنُ حَيْثُ
نَسْكُنُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَكُونُ إِيمَانُ بِهِمْ بَعْضُ مَعْرِفَتِهِمْ وَ أَسْمَائِهِمْ وَ
أَنْسَابِهِمْ فَقَالَ لَا يَا سَلْمَانُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَأَنَّى لِي بِهِمْ قَالَ قَدْ عَرَفْتَ إِلَى
الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ ابْنُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام بَاقِرِ عليه السلام
عِلْمِ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُرْسَلِينَ ثُمَّ ابْنُهُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام لِسَانَ
اللَّهِ الصَّادِقُ ثُمَّ مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ الْكَاطِمِ عليه السلام غَيْظُهُ صَبْرًا فِي اللَّهِ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى
الرِّضَا عليه السلام لِأَمْرِ اللَّهِ ثُمَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَوَادُ عليه السلام الْمُخْتَارُ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ ثُمَّ عَلِيُّ بْنُ
مُحَمَّدِ الْهَادِي عليه السلام إِلَى اللَّهِ ثُمَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّامِتُ الْأَمِينُ الْعَسْكَرِيُّ ثُمَّ

ابْنُهُ حُجَّةُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَهْدِيُّ عليه السلام النَّاطِقُ الْقَائِمُ بِأَمْرِ اللَّهِ قَالَ سَلْمَانُ فَسَكَتُ ثُمَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اذْعُ اللَّهُ لِي بِإِدْرَاكِهِمْ قَالَ يَا سَلْمَانُ إِنَّكَ مُدْرِكُهُمْ وَ أَمْثَالُكَ وَ مَنْ تَوَلَّاهُمْ بِحَقِيقَةِ الْمَعْرِفَةِ قَالَ سَلْمَانُ فَشَكَرْتُ اللَّهَ كَثِيرًا ثُمَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مُوجَلُّ فِيَّ إِلَى أَنْ أُدْرِكَهُمْ فَقَالَ يَا سَلْمَانُ أَقْرَأُ ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَ كَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَ أَمَدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ وَ جَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾ قَالَ سَلْمَانُ فَاشْتَدَّ بَكَائِي وَ شَوْقِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله بَعْهَدِ مِنْكَ فَقَالَ إِي وَ الَّذِي أَرْسَلَ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله إِنَّهُ بَعْهَدِ مِنِّي وَ عَلِيٌّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ عليها السلام وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ تِسْعَةَ أَيْمَةٍ عليهم السلام وَ كُلُّ مَنْ هُوَ مِنَّا وَ مَظْلُومٍ فِينَا إِي وَ اللَّهُ يَا سَلْمَانُ ثُمَّ لِيُحْضَرَنَّ إِبْلِيسُ وَ جُنُودُهُ وَ كُلُّ مَنْ مَحَضَ الْإِيمَانَ مَحْضًا وَ مَحَضَ الْكُفْرَ مَحْضًا حَتَّى يُؤْخَذَ بِالْقِصَاصِ وَ الْأَوْثَارِ [الْأَوْثَارُ] وَ التُّرَاثِ وَ لَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا وَ نَحْنُ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَيْمَةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ وَ نَمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَ نُرِيَّ فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾ قَالَ سَلْمَانُ فَقَمْتُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ مَا يُبَالِي سَلْمَانُ مَتَى لَقِيَ الْمَوْتَ أَوْ لَقِيَهُ.

حدیث ۱۸: از کتاب سید حسن بن کبش به نقل از مقتضب من نیز خود در مقتضب این خبر را منتسب به سلمان فارسی مشاهده کردم گفت: خدمت پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله رسیدم همین که چشمش به من افتاد فرمود: خداوند هیچ پیامبر و یا رسولی را نفرستاد مگر اینکه برای او دوازده نقیب قرار داد عرضه داشتم: من این مطلب را در تورات و انجیل نیز دیده‌ام. فرمود: سلمان! آیا نقیبان دوازده‌گانه مرا که

برای امامت و رهبری بعد از من برگزیده شده‌اند می‌شناسی عرضه داشتم: خدا و پیامبرش بهتر می‌دانند فرمود: سلمان! خداوند مرا از صفای نور خود آفرید دعوتم کرد اطاعت نمودم از نور من علی علیه السلام را آفرید او را دعوت به اطاعت خود کرد پذیرفت از نور من و علی علیه السلام فاطمه علیها السلام را آفرید او را نیز دعوت کرد اطاعت نمود از من و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام حسن علیه السلام و حسین علیه السلام را آفرید آن دو را خواند هر دو اجابت کردند ما را به پنج اسم از اسم‌های خود نامید خداوند محمود است و من محمد صلی الله علیه و آله او علی و این هم علی علیه السلام او فاطر است و این فاطمه علیها السلام خداوند صاحب احسان است و این حسن علیه السلام او محسن است و این حسین علیه السلام آنگاه از نور حسین علیه السلام نه نفر امام آفرید آنها را دعوت کرد پذیرفتند اینها قبل از آن بود که آسمان افراشته و زمین گسترده یا هوا و یا آب و ملک یا بشری را بیافریند ما در علم خدا انواری بودیم که او را تسبیح می‌کردیم و شنوا بودیم و اطاعت می‌کردیم. سلمان گفت عرضه داشتم: پدر و مادرم فدایت چه امتیازی دارند کسانی که اینها را بشناسند فرمود: هر که آنها را به حقیقت معرفت بشناسد و پیرو ایشان باشد و دوست دار دوست آنها و دشمن دشمنشان به خدا قسم! او از ما است و به هر جا که وارد شویم وارد خواهد شد و هر جا منزل بگیریم او نیز منزل بگیرد. عرضه داشتم: آیا ممکن است ایمان به آنها داشته باشیم بدون شناختن ایشان و نام و نژادشان؟ فرمود: نه. عرضه داشتم: یا رسول الله! پس من آنها را چگونه بشناسم فرمود: حسین علیه السلام را شناخته‌ای پس از او زین العابدین علی بن الحسین علیه السلام آنگاه پسرش محمد بن علی باقر علیه السلام و شکافنده علم پیشینیان و دیگران از پیامبران و مرسلین پس از او جعفر بن محمد علیه السلام زبان راستین خدا سپس موسی بن جعفر علیه السلام که خشم خود را فرو می‌برد در راه خدا آنگاه علی بن موسی الرضا علیه السلام که راضی است به امر خدا سپس محمد بن علی جواد علیه السلام که برگزیده خلق خدا است بعد علی بن محمد علیه السلام راهنما و هادی به

سوی خدا پس از او حسن بن علی علیه السلام خاموش امین عسکری سپس فرزندش حجة بن الحسن المهدي علیه السلام گوینده قائم به امر خدا سلمان گفت: دیگر چیزی نگفتم. آنگاه عرضه داشتیم: یا رسول الله دعا بفرمائید آنها را درک کنم. فرمود: سلمان تو آنها را درک خواهی کرد و کسانی که مثل تو باشند و هر که آنها را دوست بدارد به حقیقت معرفت، خدا را بر این نعمت بسیار سپاسگزاری کردم. عرضه داشتیم: آیا عمر من آنقدر خواهد شد که ایشان را درک کنم؟ فرمود: این آیه را بخوان ﴿فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا﴾^{۳۵} سلمان گفت: از شوق سخت در گریه شدم. عرضه داشتیم: آیا چنین تضمینی می فرمائید (که باز مرا برگردانند) فرمود: آری قسم به آن خدائی که محمد صلی الله علیه و آله و سلم را برسالت برانگیخت این تعهد را من و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و نه نفر از امامان فرزند حسین علیه السلام می کنیم و هر که از ما محسوب شود و در باره ما به او ستم روا گردد. آری به خدا قسم! سلمان، شیطان و سپاهش خواهند آمد و هر که ایمان واقعی داشته، و از کافرین انتقام گرفته می شود و کیفر جنایات داده خواهد شد. و میراثها برمی گردد هرگز خدایت به احدی ستم روا نمی دارد ما هستیم تاویل این آیه ﴿وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ وَنُكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ جُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾^{۳۶} سلمان گفت: از جای حرکت کردم دیگر باکی نداشتم که چه وقت خواهیم مُرد و چه زمان مرگ به سراغم خواهد آمد.^{۳۷}

۳۵. الاسراء آیه ۵ و ۶

۳۶. القصص آیه ۵ و ۶

۳۷. مقتضب الأثر فی النص علی الأئمة الإثنی عشر المتن ص ۶ الجزء الأول

حديث ١٩: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: كُنْتُ نَبِيًّا وَ آدَمُ بَيْنَ الْمَاءِ وَ الطِّينِ أَوْ بَيْنَ الرُّوحِ

وَ الْجَسَدِ.

٣٥

حديث ١٩: پیامبر اکرم ﷺ: من نبی بودم وقتی آدم ﷺ بین آب و گل یا بین

روح و جسم بود. ٣٨

حديث ٢٠: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: نُبْتُ وَ آدَمُ بَيْنَ الرُّوحِ وَ الْجَسَدِ

حديث ٢٠: پیامبر اکرم ﷺ: من نبی بودم وقتی آدم ﷺ بین روح و جسم بود. ٣٩

حديث ٢١: وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ: كُنْتُ وَلِيًّا وَ آدَمُ بَيْنَ الْمَاءِ وَ الطِّينِ

حديث ٢١: امیرالمؤمنین ﷺ: من ولی بودم وقتی آدم ﷺ بین آب و گل بود. ٤٠

حديث ٢٢: وَقَالَ عَلِيُّ ﷺ: كُنْتُ وَصِيًّا وَ آدَمُ بَيْنَ الْمَاءِ وَ الطِّينِ

حديث ٢٢: امیرالمؤمنین ﷺ: من وصی بودم وقتی آدم بین آب و گل بود. ٤١

حديث ٢٣: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَتَى سُمِّيَ عَلِيُّ ﷺ أَمِيرَ

الْمُؤْمِنِينَ مَا أَنْكَرُوا فَضْلَهُ سُمِّيَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ آدَمُ ﷺ بَيْنَ الرُّوحِ وَ الْجَسَدِ

٣٨. بحار الأنوار ج ١٨ ص ٢٧٨ باب ٢ آخر في كيفية صدور الوحي و نزول جبرئيل ع و علة

احتباس الوحي و بيان أنه ص هل كان قبل البعثة متعبدا بشريعة أم لا

٣٩. الأحتجاج ج ٢ ص ٤٤٨ باب احتجاج أبي جعفر محمد بن علي الثاني ع في أنواع شتى من

العلوم الدينية

٤٠. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ٥٨ فصل [أول الخلق نور محمد و

على عليهما السلام]

٤١. عوالي اللثالي العزيرية في الأحاديث الدينية ج ٤ ص ١٢٤ الجملة الثانية في الأحاديث المتعلقة

بالعلم و أهله و حامله ح ٢٠٨

حدیث ۲۳: رسول خدا ﷺ: اگر مردم می دانستند که علی (علیه السلام) چه موقع امیرالمومنین نامیده شد هرگز منکر فضل او نمی شدند و آن زمانی بود که آدم (علیه السلام) بین روح و جسم بود (کنایه از اینکه حضرت آدم (علیه السلام) آفریده نشده بود) ۴۲

حدیث ۲۴: مِنْ رِيَاضِ الْجَنَانِ لِفَضْلِ اللَّهِ بْنِ مَحْمُودِ الْفَارِسِيِّ بِإِسْنَادِهِ إِلَى جَابِرِ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ: يَا جَابِرُ كَانَ اللَّهُ وَ لَا شَيْءَ غَيْرُهُ لَا مَعْلُومَ وَ لَا مَجْهُولَ فَأَوَّلُ مَا ابْتَدَأَ مِنْ خَلْقِهِ أَنْ خَلَقَ مُحَمَّدًا (علیه السلام) وَ خَلَقْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ مَعَهُ مِنْ نُورِ عَظْمَتِهِ فَأَوْقَفْنَا أَظْلَةَ خَضِرَاءَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَيْثُ لَا سَمَاءَ وَ لَا أَرْضَ وَ لَا مَكَانَ وَ لَا لَيْلَ وَ لَا نَهَارَ وَ لَا شَمْسَ وَ لَا قَمَرَ الْخَبَرِ

حدیث ۲۴: امام باقر (علیه السلام): ای جابر! خداوند وجود داشت در حالی که هیچ چیز دیگری در کنار او موجود نبود. نه چیز معلوم و نه چیز مجهول. پس اولین چیزی که از مخلوقاتش آفرید محمد (علیه السلام) بود و ما اهل بیت را به همراه او از نور عظمت خود آفرید، پس ما را بصورت سایه ای سبز در مقابل خود قرار داد. جایی که نه آسمانی بود و نه زمینی و نه مکان و نه شب و نه روز و نه خورشید و نه ماه. ۴۳

حدیث ۲۵: جَمَاعَةٌ عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مَهْدِيٍّ وَ غَيْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْكَابَلِيِّ عَنْ ابْنِ نُبَاتَةَ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) أَلَا إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ وَ صِدِّيقُهُ

۴۲. نهج الحق و كشف الصدق باب الثالثة و الثلاثون آية الميثاق ص ۱۹۱. تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۱۸۶ [سورة الأعراف(۷): آية ۱۷۲]، تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب ج ۵ ص ۲۴۰ [سورة الأعراف(۷): آية ۱۷۴]

۴۳. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۶۰ فصل .....

الْأَوَّلُ قَدْ صَدَّقْتُهُ وَ آدَمُ بَيْنَ الرُّوحِ وَ الْجَسَدِ ثُمَّ إِنِّي صِدِّيقُهُ الْأَوَّلُ فِي أُمَّتِكُمْ حَقًّا
فَنَحْنُ الْأَوَّلُونَ وَ نَحْنُ الْآخِرُونَ الْخَبَرُ

حدیث ۲۵: امیرالمومنین (علیه السلام) بدانید من بنده خدا و برادر پیامبر او و اولین تصدیق کننده او هستم آن هنگام که آدم (علیه السلام) بین روح و جسم بود و بعد از آن من اولین تصدیق کننده به حق او در امت شما هستم، پس ما اولین و آخرین هستیم.^{۴۴}
توضیح و تفسیر: خداوند متعال قبل از اینکه عالم هستی و آنچه در آنست را بیافریند انوار ائمه اطهار را خلق نمود، و این امر ثابت می‌کند که آن‌ها در نزد خداوند متعال مقام ویژه‌ای دارند که احدی از خلق خدا چه انبیاء مرسل و ملائکه مقرب به چنین مقامی نائل نشده‌اند، و عالم هستی ملائکه مقرب و انبیاء مرسل را خلق نکرده مگر بخاطر ایشان و به یمن وجود آنان.

حدیث ۲۷: أَبُو الْفَرَجِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ... إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا قَبْلَ الْخَلْقِ بِالْفِي أَلْفِ عَامٍ فَسَبَّحْنَا فَسَبَّحَتِ الْمَلَائِكَةُ لِتَسْبِيحِنَا

حدیث ۲۷: امام کاظم (علیه السلام) فرمودند: خداوند ما را دو هزار سال قبل از مردم آفرید ما خدا را تسبیح کردیم ملائکه به واسطه تسبیح ما تسبیح نمودند.^{۴۵}

حدیث ۲۸: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) إِذْ أَقْبَلَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ لِإِبْلِيسَ ﴿أَسْتَكَبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ فَمَنْ

۴۴. الأملی للطوسی ص ۶۲۶ [۳۰] مجلس یوم الجمعة الثامن عشر من جمادی الآخرة سنة سبع وخمسين و أربعمائة ح ۱۲۹۲، الأملی للمفید ص ۶ المجلس الأول ح ۳

۴۵. الإختصاص ص ۹۱ حدیث موسی المبرقع ح ۱

هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي هُوَ أَعْلَى مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ أَنَا وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كُنَّا فِي سُرَادِقِ الْعَرْشِ نُسَبِّحُ اللَّهَ وَ تَسْبِيحُ الْمَلَائِكَةِ بِتَسْبِيحِنَا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ آدَمَ بِالْفِي عَامٍ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ آدَمَ أَمَرَ الْمَلَائِكَةَ أَنْ يَسْجُدُوا لَهُ وَ لَمْ يَأْمُرْنَا بِالسُّجُودِ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ إِلَّا إِبْلِيسَ فَإِنَّهُ أَبِي وَ لَمْ يَسْجُدْ فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾ عَنِ مِنْ هَؤُلَاءِ الْخَمْسَةِ الْمَكْتُوبَةِ أَسْمَاؤُهُمْ فِي سُرَادِقِ الْعَرْشِ فَتَحْنُ بَابُ اللَّهِ الَّذِي يُوقِي مِنْهُ بِنَا يَهْتَدِي الْمُهْتَدِي فَمَنْ أَحَبَّنَا أَحَبَّهُ اللَّهُ وَ أَسْكَنَهُ جَنَّتَهُ وَ مَنْ أَبْغَضَنَا أَبْغَضَهُ اللَّهُ وَ أَسْكَنَهُ نَارَهُ وَ لَا يُحِبُّنَا إِلَّا مَنْ طَابَ مَوْلَدُهُ.

حدیث ۲۸: کتاب فضائل الشیعه صدوق: به اسناد خود از ابو سعید خدری نقل می‌کند که گفت: ما در خدمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نشسته بودیم در این موقع مردی وارد شده گفت: از معنی این آیه که خداوند به شیطان می‌فرماید ﴿أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ﴾^{۴۶} مرا مطلع فرما کدام دسته هستند کسانی که از ملائکه برترند که در این آیه می‌فرماید: کبر و وزیدی یا از شخصیت‌های برجسته خود را انگاشتی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: آنها منم و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام که ما در سرادق عرش خدا را تسبیح می‌کردیم و ملائکه به واسطه تسبیح ما به تسبیح مشغول شدند دو هزار سال قبل از آفرینش آدم پس از خلقت آدم علیه السلام خداوند به ملائکه دستور داد او را سجده کنند اما ما را چنین دستوری نداد همه ملائکه سجده کردند به جز ابلیس که از سجده امتناع ورزید خداوند فرمود: کبر و وزیدی یا خود را از آن پنج نفر به

حساب آوردی که نامشان در سرادق عرش نوشته شده. ما درب بسوی خدا هستیم که هر که بخواهد باید از جانب ما وارد شود به واسطه ما هدایت یافته‌اند هدایت‌شده‌ها هر که ما را دوست بدارد خدا او را دوست می‌دارد و در بهشت جایش خواهد داد و هر که با ما کینه ورزد خدا او را دشمن می‌دارد و در جهنم جایش می‌دهد ما را دوست نخواهند داشت مگر کسانی که ولادت پاکی داشته باشند.^{۴۷}

حدیث ۲۹: قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيُّ مُعْنَعًا عَنْ قَبِيصَةَ بِنِ زَيْدِ الْجُعْفِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعِنْدَهُ الْبُؤْسُ بْنُ أَبِي الدَّوْسِ [الدرس] وَ ابْنُ طَبِيَّانَ وَ الْقَاسِمُ [عَبْدُ الرَّحْمَنِ] الصَّيْرِيُّ فَسَلَّمْتُ وَ جَلَسْتُ وَ قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَتَيْتَكَ مُسْتَفِيدًا قَالَ سَلْ وَ أَوْجِزْ قُلْتُ أَيْنَ كُنْتُمْ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ سَمَاءَ مَبْنِيَّةٍ وَ أَرْضًا مَدْحِيَّةً وَ طُودًا أَوْ ظُلْمَةً وَ نُورًا قَالَ يَا قَبِيصَةُ لِمَ سَأَلْتَنَا عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ فِي مِثْلِ هَذَا الْوَقْتِ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ حُبَّنَا قَدْ أَكْتَبْتُمْ وَ بُغِضْنَا قَدْ فَشَا وَ أَنَّ لَنَا أَعْدَاءً مِنَ الْجِنِّ يُخْرِجُونَ حَدِيثَنَا إِلَى أَعْدَائِنَا مِنَ الْإِنْسِ وَ أَنَّ الْحَيْطَانَ لَهَا آذَانٌ كَأَذَانِ النَّاسِ قَالَ قُلْتُ قَدْ سَأَلْتُ [سَلِّتْ] عَنْ ذَلِكَ قَالَ يَا قَبِيصَةُ كُنَّا أَشْبَاحَ نُورٍ حَوْلَ الْعَرْشِ نُسَبِّحُ اللَّهَ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ بِخَمْسَةِ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ فَرَعْنَا فِي صَلْبِهِ فَلَمْ يَزَلْ يَنْقُلُنَا مِنْ صَلْبِ طَاهِرٍ إِلَى رَحِمِ مُطَهَّرٍ حَتَّى بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا ﷺ فَنَحْنُ عُرْوَةُ اللَّهِ الْوُثْقَى مِنْ اسْتَمْسَكَ بِنَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَوَى لَا نَدْخُلُهُ فِي بَابِ رَدَى [ضَلَالَةٍ] وَ لَا نُخْرِجُهُ مِنْ بَابِ هُدَى وَ نَحْنُ رِعَاةُ دِينِ [شَمْسِ] اللَّهِ وَ نَحْنُ عِثْرَةُ رَسُولِ

اللَّهِ ﷻ وَ نَحْنُ الْقَبَّةُ الَّتِي طَالَتْ أَطْنَابُهَا وَ اتَّسَعَ فِنَاؤُهَا [أفنانها] مِنْ ضَوْىِ الْيَنَّا
 نَجَا إِلَى الْجَنَّةِ وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَوَى إِلَى النَّارِ قُلْتُ لَوْجِهَ رَبِّى الْحَمْدُ أَسْأَلُكَ
 عَن قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾^{۴۸} قَالَ فِينَا التَّنْزِيلُ قَالَ
 قُلْتُ إِنَّمَا أَسْأَلُكَ عَنِ التَّفْسِيرِ قَالَ نَعَمْ يَا قَبِيصَةَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَعَلَ اللَّهُ
 حِسَابَ شَيْعَتِنَا عَلَيْنَا فَمَا كَانَ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ اللَّهِ اسْتَوْهَبَهُ مُحَمَّدٌ ﷺ مِنْ اللَّهِ وَ مَا
 كَانَ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ النَّاسِ مِنَ الْمَظَالِمِ آدَاهُ مُحَمَّدٌ ﷺ عَنْهُمْ وَ مَا كَانَ فِيمَا بَيْنَنَا
 وَ بَيْنَهُمْ وَهَبْنَاهُ لَهُمْ حَتَّى ﴿يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^{۴۹}

حدیث ۲۹: قبیصه بن یزید جعفی گفت: خدمت حضرت صادق (علیه السلام) رسیدم در
 خدمت آن جناب دوس بن ابی الدوس و ابن ظبیان و قاسم صیرفی نیز حضور داشتند
 سلام کرده نشستیم. عرضه داشتیم: یا بن رسول الله ﷺ آمده‌ام از خدمت شما بهره‌مند
 شوم فرمود: سؤال کن اما سؤالی کوتاه. عرضه داشتیم: کجا بودید شما قبل از اینکه
 خداوند آسمان افراشته و زمین گسترده و تاریکی و روشنایی را بیافریند. فرمود: از
 این مطلب چرا در این موقع سؤال کردی مگر نمی‌دانی که محبت ما پنهان است ولی
 دشمنی با ما آشکار و ما از میان جنیان دشمنانی داریم که احادیث ما را به دشمنان
 انسانی ما می‌رسانند دیوارها نیز مانند انسان‌ها گوش دارند. عرضه داشتیم: بالاخره
 چنین سؤالی برایم پیش آمده. فرمود: یا قبیصه! ما اشباح نوری بودیم اطراف عرش،
 خدا را تسبیح می‌کردیم پانزده هزار سال قبل از آفرینش آدم (علیه السلام) وقتی آدم (علیه السلام)
 آفریده شد ما را در صُلب او قرار دادند پیوسته از نهادی پاک به رحمی پاک منتقل
 می‌شدیم تا خداوند پیامبر اکرم محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله) را برانگیخت پس دستاویز محکم

۴۸. الغاشية ۲۵ و ۲۶

۴۹. غافر آیه ۴۰

خدائیم هر که به ما چنگ زند نجات می‌یابد و هر که از ما فاصله بگیرد گمراه است هر که به ما چنگ زند او را به گمراهی نمی‌کشانیم و از هدایت خارج نمی‌کنیم، کسانی هستیم که مراقب طلوع و درخشش خورشیدیم جهت انجام اعمال و فرائض و بازماندگان پیامبر ﷺ، ما آن خیمه‌گاه بلندپایه و پردامنه هستیم هر که به ما پناه آورد به جانب بهشت رهسپار می‌گردد و هر که از ما گریزان باشد به جهنم می‌رود. عرضه داشتیم: خدای را بر این نعمت سپاسگزارم.^{۵۰}

حدیث ۳۰: وَ هُوَ مَا رَوَاهُ الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ بَابُوَيْهِ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِ الْمَعْرَاجِ عَنْ رَجَالِهِ مَرْفُوعاً عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ هُوَ يُخَاطِبُ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى كَانَ وَ لَا شَيْءَ مَعَهُ فَخَلَقَنِي وَ خَلَقَ رُوحِيْنَ مِنْ نُورِ جَلَالِهِ وَ كُنَّا أَمَامَ عَرْشِ رَبِّ الْعَالَمِينَ نُسَبِّحُ اللَّهَ وَ نُقَدِّسُهُ وَ نَحْمَدُهُ وَ نُهَلِّلُهُ وَ ذَلِكَ قَبْلَ أَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ خَلَقَنِي وَ إِيَّاكَ مِنْ طِينَةٍ وَاحِدَةٍ مِنْ طِينَةٍ عَلِيٍّ وَ عَجَنَّا بِذَلِكَ الثُّورِ وَ غَمَسْنَا فِي جَمِيعِ الْأَنْوَارِ وَ أَنْهَارِ الْجَنَّةِ ثُمَّ خَلَقَ آدَمَ وَ اسْتَوْدَعَ صُلْبَهُ تِلْكَ الطِّينَةَ وَ النُّورَ فَلَمَّا خَلَقَهُ اسْتَخْرَجَ ذُرِّيَّتَهُ مِنْ ظَهْرِهِ فَاسْتَنْطَقَهُمْ وَ قَرَّرَهُمْ بِرُبُوبِيَّتِهِ فَأَوَّلُ خَلْقٍ أَقَرَّ لَهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ أَنَا وَ أَنْتَ وَ النَّبِيُّونَ عَلَى قَدَرِ مَنَازِلِهِمْ وَ قُرْبِهِمْ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى صَدَقْتُمَا وَ أَقْرَبْتُمَا يَا مُحَمَّدُ ﷺ وَ يَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ سَبَقْتُمَا خَلْقِي إِلَى طَاعَتِي وَ كَذَلِكَ كُنْتُمَا فِي سَابِقِ عِلْمِي فِيكُمَا فَانْتَمَا صَفُوتِي مِنْ خَلْقِي وَ الْأَيْمَةُ مِنْ

۵۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۵۵۲ [سورة الغاشية (۸۸): الآيات ۲۵ الى ۲۶] ح ۷۰۷

ذُرِّيَّتِكُمْ وَ شِيعَتِكُمْ وَ كَذَلِكَ خَلَقْتُكُمْ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا عَلِيُّ ﷺ فَكَانَتْ
الطِّينَةُ فِي صُلْبِ آدَمَ وَ نُورِي وَ نُورِكَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ فَمَا زَالَ ذَلِكَ الثَّوْرُ يَتَّقِلُ بَيْنَ
أَعْيُنِ النَّبِيِّينَ وَ الْمُتَنَجِّبِينَ حَتَّى وَصَلَ النُّورُ وَ الطِّينَةُ إِلَى صُلْبِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
فَافْتَرَقَ نِصْفَيْنِ فَخَلَقَنِي اللَّهُ مِنْ نِصْفِهِ وَ اتَّخَذَنِي نَبِيًّا وَ رَسُولًا وَ خَلَقَكَ مِنْ
النِّصْفِ الْآخِرِ فَاتَّخَذَكَ خَلِيفَةً وَ وَصِيًّا وَ وَلِيًّا فَلَمَّا كُنْتُ مِنْ عَظْمَةِ رَبِّي كَقَابِ
«قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى»^{٥١} قَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ ﷺ مَنْ أَطْوَعُ خَلْقِي لَكَ فَقُلْتُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي
طَالِبٍ ﷺ فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ فَاتَّخَذَهُ خَلِيفَةً وَ وَصِيًّا فَقَدِ اتَّخَذْتَهُ صَفِيًّا وَ وَلِيًّا يَا
مُحَمَّدُ كَتَبْتُ اسْمَكَ وَ اسْمَهُ عَلَى عَرْشِي مِنْ قَبْلِ أَنْ أَخْلُقَ خَلْقِي مَحَبَّةً مِنِّي
لَكُمْ وَ لِمَنْ أَحَبَّكُمْ وَ تَوَلَّاهُمْ وَ أَطَاعَكُمْ فَمَنْ أَحَبَّكُمْ وَ أَطَاعَكُمْ وَ تَوَلَّاهُمْ
كَانَ عِنْدِي مِنَ الْمُقَرَّبِينَ وَ مَنْ جَحَدَ وَ لَايَتَّكُمَا وَ عَدَلَ عَنْكُمَا كَانَ عِنْدِي مِنَ
الْكَافِرِينَ الضَّالِّينَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا عَلِيُّ ﷺ فَمَنْ ذَا يَلِجُ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ أَنَا وَ
أَنْتَ مِنْ نُورٍ وَاحِدٍ وَ طِينَةٍ وَاحِدَةٍ فَأَنْتَ أَحَقُّ النَّاسِ بِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ
وُلْدِكَ وَ وُلْدِي وَ شِيعَتِكُمْ شِيعَتِي وَ أَوْلِيَاؤُكُمْ أَوْلِيَائِي وَ أَنْتُمْ مَعِيَ غَدًا فِي الْجَنَّةِ.

حدیث ۳۰: کنز جامع الفوائد: صدوق علیه الرحمه در کتاب معراج از ابن

عباس نقل می کند که گفت: شنیدم پیامبر اکرم ﷺ به علی ﷺ می فرمود: خداوند بود
و هیچ چیز وجود نداشت من و تو را دو روح از جلال خود آفرید ما در جلو عرش
به تسبیح و تقدیس و تهلیل و سپس خدا اشتغال داشتیم پیش از آنکه آسمان ها و
زمین ها را بیافریند. وقتی اراده آفرینش آدم ﷺ را کرد من و تو را از یک سرشت از

طینت علیین آفرید و با آن نور در آمیخت ما را در تمام نورها و نهرهای بهشت فرود برد سپس آدم علیه السلام را آفرید و در نهاد او آن طینت و نور را قرار داد پس از آفریدن آدم علیه السلام فرزندان و ذریه او را از نهادش خارج کرد و از آنها اعتراف گرفت و اقرار به ربوبیت کردند و اول کسی که اقرار نمود به ربوبیت من و تو بودیم و سایر پیامبران به نسبت مقام و قربشان به خدا. خداوند فرمود: گواهی دادید و اقرار کردید ای محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام و از همه خلائق بر طاعت من سبقت گرفتید چنین نیز بودید در علم سابق من شما دو برگزیده از آفریده‌های منید و ائمه از نژاد و پیروان شمایند این چنین شما را آفریدم آنگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: یا علی! طینت و سرشت در صُلب آدم علیه السلام بود و نور من و تو در پیشانی او پیوسته این نور منتقل می‌شد به پیشانی پیامبران برگزیده تا بالاخره طینت و نور هر دو منتهی به صُلب عبدالمطلب شد آنگاه به دو قسمت تقسیم گردید خداوند مرا از یک نیمه آن آفرید و پیامبر و رسولم قرار داد و تو را از نیمه دیگر و جانشین و وصی و امام قرار داد وقتی (در معراج) از عظمت و جلال پروردگارم در فاصله یک زه کمان یا کمتر از آن رسیدم به من فرمود: چه کسی از میان تمام بندگانم بیشتر تو را اطاعت می‌کند. عرضه داشتم: علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود: او را جانشین و وصی خود قرار ده که من این مقام را برایش قرار داده‌ام نام تو و او را قبل از آفرینش انسان‌ها بر عرش خود نوشته‌ام به واسطه محبتی که با شما دارم و کسانی که شما را دوست دارند و با شما محبت می‌ورزند و اطاعت می‌کنند هر که شما را دوست بدارد و اطاعت کند از مقربین در نزد من محسوب می‌شود و هر که منکر ولایت شما باشد و از در خانه شما انحراف ورزد از کافران گمراه نزد من محسوب می‌شود. آنگاه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: در این صورت چه کسی می‌تواند بین من و تو فاصله بیاندازد با اینکه من و تو از یک نور و یک طینت هستیم تو از همه مردم شایسته‌تر هستی نسبت به من در دنیا و آخرت

فرزدان تو فرزند من و پیروان تو پیرو من و دوستان تو دوست منند شما فردا در بهشت با من خواهید بود. ۵۲

حدیث ۳۱: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ أَيَّدَ بِكَ النَّبِيَّ سِرًّا، وَ أَيَّدَنِي بِكَ

جَهْرًا

حدیث ۳۱: پیامبر ﷺ فرمودند: یا علی! خداوند به وسیله تو به طور پنهانی انبیاء را تایید کرد و به واسطه تو آشکارا مرا تایید فرمود. ۵۳

حدیث ۲۶: قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ عَبْدُ الْحَقِّ بْنُ أَبِي الْفَرَجِ الْأَمِينُ إِجَازَةً أَنَّنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مَيْمُونِ الْخَطِيبِ أَنْبَأَنَا الشَّرِيفُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحَسَنِيِّ الْعَلَوِيِّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ التَّمِيمِيِّ أَنْبَأَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُنْذِرُ الْقَابُوسِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ إِنَّ فِي اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ تَحْتَ الْعَرْشِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (عليه السلام) أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ

حدیث ۲۶: رسول خدا ﷺ فرمودند: همانا در لوح محفوظ زیر عرش ثبت شده که علی بن ابیطالب (عليه السلام) امیرالمومنین است. ۵۴

۵۲. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۷۴۹ [سورة المطففين (۸۳): الآيات ۱۸ الى ۲۰].

۵۳. مدينة معاجز الأئمة الإثني عشر ج ۱ ص ۱۴۴ السابع والعشرون أن مثال علي عليه السلام

السلطان من الله سبحانه حين دخل موسى و هارون على فرعون ح ۸۶

۵۴. اليقين باختصاص مولانا علي عليه السلام بإمرة المؤمنين ص ۳۸۱ باب ۱۳۵ الباب فيما ذكره

من رواية الخليفة الناصر من بنى العباس و فضائل لمولانا علي ص و فيها تسميته بأمر المؤمنين في

بَابُ بَيْتِ وَسُومٍ

وَلَادَاتِ أُمَّهَاتِ جَارٍ

حدیث ۱: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْلُقَ الْإِمَامَ أَنْزَلَ قَطْرَةً مِنْ مَاءِ الْمَزْنِ فَيَقَعُ عَلَى كُلِّ شَجَرَةٍ فَيَأْكُلُ مِنْهُ ثُمَّ يُوَاقِعُ فَيَخْلُقُ اللَّهُ الْإِمَامَ فَيَسْمَعُ الصَّوْتَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَإِذَا وَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ رُفِعَ لَهُ مَنَارٌ مِنْ نُورِ يَرَى أَعْمَالَ الْعِبَادِ فَإِذَا تَرَعَّرَعَ كَتَبَ عَلَى عَضُدِهِ الْأَيْمَنِ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{٥٥}

حدیث ۱: بصائر: محمد بن مروان از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: وقتی خداوند بخواهد امام علیه السلام را بیافریند قطره‌ای از آب مزین (آبی از عرش) فرو می‌ریزد قرار می‌گیرد بر هر درختی پدر امام علیه السلام می‌خورد پس با همسر خود همبستر می‌شود امام علیه السلام را از آن می‌آفریند در شکم مادر صدا می‌شنود وقتی بر زمین قرار گرفت مناره‌ای از نور برایش بلند می‌شود که اعمال بندگان را می‌بیند وقتی به حرکت در آمد و شروع به رشد کرد بر بازوی راست او نوشته می‌شود ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{٥٥}

حدیث ۲: حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ نُطْفَةَ الْإِمَامِ مِنَ الْجَنَّةِ وَإِذَا وَقَعَ مِنْ بَطْنِ أُمِّهِ إِلَى الْأَرْضِ وَقَعَ وَهُوَ وَاضِعٌ يَدَهُ إِلَى الْأَرْضِ رَافِعٌ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَلَمْ ذَاكَ قَالَ لِأَنَّ مُنَادِيًا يُنَادِيهِ مِنْ جَوْ السَّمَاءِ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ مِنَ الْأُفُقِ

٥٥. الانعام آیه ۱۱۵

٥٦. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۳۱ باب ۷ باب فی الأئمة أنهم تعرض عليهم الأعمال فی أمر العمود الذی یرفع للأئمة و ما یصنع بهم فی بطون أمهاتهم. ح ۱

الْأَعْلَى يَا فُلَانَ بَنَ فُلَانَ اثْبُتْ فَإِنَّكَ صَفْوَتِي مِنْ خَلْقِي وَ عَيْبَةُ عِلْمِي وَ لَكَ وَ لِمَنْ
تَوَلَّاهُ أَوْجَبْتُ رَحْمَتِي وَ مَنَحْتُ جَنَانِي وَ أَحَلْتُ [أُحِلُّكَ] جِوَارِي ثُمَّ وَ عَزَّتِي وَ
جَلَالِي لِأَصْلِينَ مَنْ عَادَاكَ أَشَدَّ عَذَابِي وَ إِنْ أَوْسَعْتُ عَلَيْهِمْ فِي دُنْيَايَ مِنْ سَعَةٍ
رِزْقِي قَالَ فَإِذَا انْقَضَى صَوْتُ الْمُنَادِي أَجَابَهُ هُوَ ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ
الْمَلَائِكَةُ وَ أُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ فَإِذَا قَالَهَا
أَعْطَاهُ الْعِلْمَ الْأَوَّلَ وَ الْعِلْمَ الْآخِرَ وَ اسْتَحَقَّ زِيَادَةَ الرُّوحِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ.

حدیث ۲: امام صادق (علیه السلام) فرمود: نطفه امام از بهشت است وقتی از مادر متولد
شود روی زمین قرار می‌گیرد دست بر زمین می‌گذارد و سر به آسمان بلند می‌کند.
عرضه داشتیم: فدایت شوم، چرا چنین می‌کند؟ فرمود: زیرا یک منادی از آسمان از
عرش و افق اعلی فریاد می‌زند: فلان پسر فلانی پایدار باش تو برگزیده‌ی من از میان
خلقی و گنجینه‌ی دانشم رحمت خود را برای تو و کسی که تو را دوست داشته باشد
لازم گردانیم و بهشت را بخشیدم و حوریه را برایت حلال می‌کنم. به عزت و جلالم
سوگند هر که تو را دشمن بدارد گرفتار بدترین عذاب خود می‌کنم گر چه در دنیا از
نظر رزق و توشه بر آنها وسعت دهم فرمود: وقتی صدای منادی پایان می‌یابد
امام (علیه السلام) او را چنین جواب می‌دهد ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ الْمَلَائِكَةُ وَ أُولُو الْعِلْمِ
قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾^{۵۷} وقتی این کلمات را بگویند خداوند به او
علم اول و علم آخر عنایت می‌کند و شایسته افزایش روح می‌گردد در شب قدر.^{۵۸}

۵۷. آل عمران آیه ۱۸

۵۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۲۳ باب ۳ باب ما یلقى إلى الأئمة فی لیلۃ القدر مما یکون فی تلك

السنة و نزول الملائكة علیهم ح ۱۳

حدیث ۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى الْإِمَامِ فَلْيَنْظُرْ مَا يَتَكَلَّمُ بِهِ فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْمَعُ الْكَلَامَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَإِذَا هِيَ وَضَعَتْهُ سَطَعَ لَهَا نُورٌ سَاطِعٌ إِلَى السَّمَاءِ وَ سَقَطَ وَ فِي عَضْدِهِ الْأَيْمَنِ مَكْتُوبٌ ﴿ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ فَإِذَا هُوَ تَكَلَّمَ رَفَعَ اللَّهُ لَهُ عَمُودًا وَ يُشْرِفُ بِهِ عَلَى الْأَرْضِ يَعْلَمُ بِهِ أَعْمَالَهُمْ.

حدیث ۳: محمد بن مروان گفت حضرت باقر عليه السلام فرمود: وقتی هر کدام وارد خدمت امام عليه السلام می شوید متوجه باشید چه می گوئید زیرا امام عليه السلام در شکم مادر می شنود وقتی مادر او را می زاید نوری برایش می درخشد به جانب آسمان در موقع زایمان بر بازوی راستش نوشته است ﴿ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾^{۵۹} وقتی او سخن گفت خداوند برایش استوانه ای ترتیب می دهد که به وسیله آن مشرف بر اهل زمین می گردد و اعمال بندگان را می داند.^{۶۰}

حدیث ۴: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَهْلٍ الْهَمْدَانِيِّ وَ غَيْرِهِ رَوَاهُ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَقْبِضَ رُوحَ إِمَامٍ عليه السلام وَ يَخْلُقَ مِنْ بَعْدِهِ إِمَامًا أَنْزَلَ قَطْرَةً مِنْ مَاءٍ تَحْتَ الْعَرْشِ إِلَى الْأَرْضِ فَيُلْقِيهَا عَلَى ثَمْرَةٍ أَوْ عَلَى بَقْلَةٍ فَيَأْكُلُ تِلْكَ الثَّمْرَةَ أَوْ تِلْكَ الْبَقْلَةَ الْإِمَامُ عليه السلام الَّذِي يَخْلُقُ اللَّهُ مِنْهُ نُطْفَةً الْإِمَامِ عليه السلام الَّذِي يَقُومُ مِنْ بَعْدِهِ قَالَ فَيَخْلُقُ

۵۹. الانعام آیه ۱۱۵

۶۰. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۳۱ باب ۷ باب فی الأئمة أنهم تعرض عليهم الأعمال فی أمر العمود

الذی یرفع للأئمة و ما یصنع بهم فی بطون أمهاتهم ح ۲

اللَّهُ مِنْ تِلْكَ الْقَطْرَةِ نُطْفَةً فِي الصُّلْبِ ثُمَّ يَصِيرُ إِلَى الرَّحِمِ فَيَمْكُثُ فِيهَا أَرْبَعِينَ لَيْلَةً فَإِذَا مَضَى لَهُ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً سَمِعَ الصَّوْتِ فَإِذَا مَضَى لَهُ أَرْبَعَةٌ أَشْهُرٍ كَتَبَ عَلَى عَضْدِهِ الْأَيْمَنِ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ فَإِذَا خَرَجَ إِلَى الْأَرْضِ أُوتِيَ الْحِكْمَةَ وَ زَيْنَ بِالْعِلْمِ وَ الْوَقَارِ وَ الْأَبْسَ الْهَيْبَةَ وَ جُعِلَ لَهُ مِصْبَاحٌ مِنْ نُورٍ يَعْرِفُ بِهِ الضَّمِيرَ وَ يَرَى بِهِ أَعْمَالَ الْعِبَادِ.

حدیث ۴: یونس بن ظبیان از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: وقتی خداوند بخواهد امامی را قبض روح کند و امام علیه السلام بعد از او را بیافریند قطره‌ای از آب زیر عرش فرو می‌فرستد آن را بر میوه و یا دانه‌ای قرار می‌دهد امام علیه السلام از آن میوه یا دانه می‌خورد خداوند از همان قطره نطفه‌ای در صلب او می‌آفریند سپس منتقل به رحم مادر می‌شود پس از چهل روز از سکونت در رحم صدا را می‌شنود پس از چهار ماه بر بازوی راستش نوشته می‌شود ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{۶۱} وقتی بر زمین قرار گیرد به او حکمت داده می‌شود و به علم و وقار آراسته می‌گردد و هیبت و جلال بر پیکرش می‌پوشاند به او چراغی از نور می‌دهند که به وسیله آن خاطرات مردم را می‌فهمد و اعمال مردم را می‌داند.^{۶۲}

حدیث ۵: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ الْمُحْتَارِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي السَّنَةِ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا ابْنُهُ مُوسَى فَلَمَّا نَزَلْنَا الْأَبْوَاءَ وَضَعَ لَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْغَدَاءَ وَ لِأَصْحَابِهِ وَ

۶۱. الانعام آیه ۱۱۵

۶۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۳۲ باب ۷ باب فی الأئمة أنهم تعرض عليهم الأعمال فی أمر العمود

الذی یرفع للأئمة و ما یصنع بهم فی بطون أمهاتهم ح ۴

أَكْفَرَهُ وَ أَطَابَهُ فَبَيَّنَّا نَحْنُ نَتَعَدَّى إِذْ أَتَاهُ رَسُولُ حَمِيدَةَ أَنَّ الطَّلُقَ قَدْ ضَرَبَنِي وَ قَدْ
 أَمَرْتَنِي أَنْ لَا أَسْبِقَكَ بِابْنِكَ هَذَا فَقَامَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ فَرِحًا مَسْرُورًا فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ عَادَ
 إِلَيْنَا حَاسِرًا عَنِ ذِرَاعِيهِ ضَاحِكًا سِنَّهُ فَقُلْنَا أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ وَ أَقَرَّ عَيْنَيْكَ مَا
 صَنَعْتَ حَمِيدَةَ فَقَالَ وَهَبَ اللَّهُ لِي غُلَامًا وَ هُوَ خَيْرٌ مِنْ بَرٍّ أَلَّهِ وَ لَقَدْ خَبَّرْتَنِي
 عَنْهُ بِأَمْرٍ كُنْتُ أَعْلَمُ بِهِ مِنْهَا قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مَا خَبَّرْتِكَ عَنْهُ حَمِيدَةَ قَالَ
 ذَكَرْتُ أَنَّهُ لَمَّا وَقَعَ مِنْ بَطْنِهَا وَقَعَ وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى الْأَرْضِ رَافِعًا رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ
 فَأَخْبَرْتُهَا أَنَّ تِلْكَ أَمَارَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ أَمَارَةُ الْإِمَامِ مِنْ بَعْدِهِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ
 فِدَاكَ وَ مَا تِلْكَ مِنْ عِلَامَةِ الْإِمَامِ فَقَالَ إِنَّهُ لَمَّا كَانَ فِي اللَّيْلَةِ الَّتِي عُلِقَ بِجَدِّي فِيهَا
 أَتَى آتٍ جَدِّ أَبِي وَ هُوَ رَاقِدٌ فَأَتَاهُ بِكَأْسٍ فِيهَا شَرْبَةٌ أَرَقُّ مِنَ الْمَاءِ وَ أَبْيَضُ مِنَ
 اللَّبَنِ وَ أَلْيَنُ مِنَ الزُّبْدِ وَ أَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ وَ أَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ فَسَقَاهُ إِيَّاهُ وَ أَمَرَهُ
 بِالْجَمَاعِ فَقَامَ فَرِحًا مَسْرُورًا وَ جَامِعَ فَعَلِقَ فِيهَا بِجَدِّي وَ لَمَّا كَانَ فِي اللَّيْلَةِ الَّتِي
 عُلِقَ فِيهَا بِأَبِي أَتَى آتٍ جَدِّي فَسَقَاهُ كَمَا سَقَاهُ جَدُّ أَبِي وَ أَمَرَهُ بِالْجَمَاعِ فَقَامَ فَرِحًا
 مَسْرُورًا فَجَامِعَ فَعَلِقَ بِأَبِي وَ لَمَّا كَانَ فِي اللَّيْلَةِ الَّتِي عُلِقَ بِي فِيهَا أَتَى آتٍ أَبِي فَسَقَاهُ
 وَ أَمَرَهُ كَمَا أَمَرَهُمْ فَقَامَ فَرِحًا مَسْرُورًا فَجَامِعَ فَعَلِقَ بِي وَ لَمَّا كَانَ فِي اللَّيْلَةِ الَّتِي
 عُلِقَ فِيهَا بِابْنِي هَذَا أَتَانِي آتٍ كَمَا أَتَى جَدُّ أَبِي وَ جَدِّي وَ أَبِي فَسَقَانِي كَمَا سَقَاهُمْ
 وَ أَمَرَنِي كَمَا أَمَرَهُمْ فَقُمْتُ فَرِحًا مَسْرُورًا بَعْلَمَ اللَّهُ بِمَا وَهَبَ لِي فَجَامَعْتُ فَعَلِقَ
 بِابْنِي وَ إِنَّ نُطْفَةَ الْإِمَامِ مِمَّا أَخْبَرْتُكَ فَإِذَا اسْتَقَرَّتْ فِي الرَّحِمِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً نَصَبَ
 اللَّهُ لَهُ عَمُودًا مِنْ نُورٍ فِي بَطْنِ أُمِّهِ يَنْظُرُ مِنْهُ مَدَّ بَصَرِهِ فَإِذَا تَمَّتْ لَهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ
 أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ أَتَاهُ مَلَكٌ يُقَالُ لَهُ حَيَوَانٌ وَ كَتَبَ عَلَى عَضُدِهِ الْأَيْمَنِ ﴿ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ

رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿ فَإِذَا وَقَعَ مِنْ بَطْنِ أُمِّهِ
 وَقَعَ وَاضِعًا يَدَهُ عَلَى الْأَرْضِ رَافِعًا رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَإِذَا وَضَعَ يَدَهُ إِلَى الْأَرْضِ
 فَإِنَّهُ يَقْبِضُ كُلَّ عِلْمٍ أَنْزَلَهُ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ وَ أَمَّا رَفَعَهُ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ
 فَإِنَّ مُنَادِيًا يُنَادِي مِنْ بَطْنَانِ الْعَرْشِ مِنْ قِبَلِ رَبِّ الْعِزَّةِ مِنَ الْأَفْقِ الْأَعْلَى بِاسْمِهِ وَ
 اسْمِ أَبِيهِ يَقُولُ يَا فَلَانُ اثْبُتْ تَبَّتْكَ اللَّهُ فَلِعَظِيمٍ مَا خَلَقَكَ أَنْتَ صَفْوَتِي مِنْ خَلْقِي
 وَ مَوْضِعُ سِرِّي وَ عَيْبَةُ عِلْمِي لَكَ وَ لِمَنْ تَوَلَّكَ أَوْجَبْتُ رَحْمَتِي وَ أَسَكَنْتُ
 جَنَّتِي وَ أَحَلَلْتُ جِوَارِي ثُمَّ وَ عَزَّتِي لِأَصْلِيَيْنِ مَنْ عَادَاكَ أَشَدَّ عَذَابِي وَ إِنْ أَوْسَعْتُ
 عَلَيْهِمْ مِنْ سَعَةِ رِزْقِي فَإِذَا انْقَضَى صَوْتُ الْمُنَادِي أَجَابَهُ الْوَصِيُّ ﴿ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا
 إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ الْمَلَائِكَةُ وَ أُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿
 إِلَى آخِرِهَا فَإِذَا قَالَهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ عِلْمَ الْأَوَّلِ وَ عِلْمَ الْآخِرِ وَ اسْتَوْجَبَ زِيَادَةَ الرُّوحِ
 فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَيْسَ الرُّوحُ جَبْرِيْلَ فَقَالَ جَبْرِيْلُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
 وَ الرُّوحُ خَلْقٌ أَعْظَمُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَلَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ ﴿ تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَ الرُّوحُ ﴾ ٦٣

حدیث ۵: ابو بصیر گفت در خدمت حضرت صادق علیه السلام بودم در آن سالی که
 فرزندش موسی علیه السلام متولد شد وقتی در ابواء وارد شدیم امام علیه السلام برای ما و اصحابش
 صبحانه ای گسترده بسیار زیاد و لذیذ ما مشغول صرف صبحانه بودیم که یکی از
 جانب حمیده آمد و پیغام آورد که حالت زایمان به من دست داده دستور داده بودی
 شما را مطلع نمایم در مورد این فرزند. حضرت صادق علیه السلام با شادی و شفقت از جای
 حرکت کرد طولی نکشید که برگشت آستین بالا زده بود و می خندید عرضه داشتیم:
 خدا شما را بخنداند و چشمتان روشن باد حمیده چه کرد؟ فرمود: خداوند به من

پسری عنایت کرد که بهترین خلق خدا است مادرش جریان را برایم نقل کرد که من از او بهتر می‌دانستم، عرضه داشتم: فدایت شوم چه جریانی؟ فرمود: مادرش نقل کرد که وقتی متولد شد دو دست بر زمین گذاشت و سر به آسمان بلند کرد به او گفتم این نشانه پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بود و نشان امام‌های بعد از او. عرضه داشتم: چگونه این جریان علامت امام عَلَيْهِ السَّلَام است فرمود: در آن شبی که نطفه جدم بسته شد در حال خواب شخصی پیش جد پدرم آمد و ظرفی آورد که در آن شربت رقیق‌تر از آب قرار داشت و سفیدتر از شیر و گواراتر از کره و شیرینتر از عسل و سردتر از یخ به او خورانید و امر به همبستر شدن نمود با شادی حرکت کرد و آمیزش نمود نطفه جدم در آن شب منعقد شد در شبی که نطفه پدرم بسته شد شخصی پیش جدم آمد همان شربت که برای جد پدرم آورده بود به او نیز داد و امر به جماع کرد جدم با شادی و سرور حرکت نمود و آمیزش کرد نطفه پدرم بسته شد. شبی که نطفه من بسته شد شخصی آمد همان شربت را آورد و همان دستور را داد پدرم با شادی از جای حرکت نمود و همبستر شد نطفه من منعقد گردید شبی که نطفه این فرزندم بسته شد شخصی آمد همان طور که پیش جد پدرم و جد و پدرم آمده بود و به من از همان شربت خورانید و همان دستور را داد با شادی حرکت کردم می‌دانستم خداوند چه به من عنایت کرده همبستر شدم نطفه فرزندم بسته شد، نطفه امام عَلَيْهِ السَّلَام از همان چیزی که گفتم بسته می‌شود. وقتی چهل شبانه روز در رحم استقرار یافت خداوند استوانه از نور در رحم مادر برایش قرار می‌دهد با آن نور به اندازه دید چشم می‌بیند پس از چهار ماه در شکم مادر فرشته‌ای بنام حیوان می‌آید و بر بازوی راست او می‌نویسد ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{۶۴} وقتی از مادر متولد شد دست بر زمین می‌گذارد و سر به آسمان بلند می‌کند وقتی دست بر زمین می‌گذارد هر

دانشی که خداوند از آسمان به زمین نازل کرد فرا می‌گیرد و اما سربلند کردن به آسمان چنین است که منادی از درون عرش از جانب پروردگار از افق اعلیٰ بنام و نام پدرش او را صدا می‌زند می‌گوید باش خدا پایدارت بدارد به جهت عظمت خلقت تو برگزیده من از میان خلقی و محل اسرار و گنجینه دانش منی تو و هر که تو را دوست داشته باشد مُستوجب رحمت من است و ساکن بهشت می‌شود و هم آغوش حوریه. به عزت و جلال سوگند کسی که تو را دشمن بدارد گرفتار شدیدترین عذاب خود می‌کنم گر چه در دنیا برایش توسعه‌ای در رزق بدهم وقتی صدای منادی پایان یافت امام علیه السلام جواب می‌دهد ﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ﴾^{۶۵} تا آخر آیه وقتی این حرف را زد خداوند به او علم اول و علم آخر را عنایت می‌کند و مستوجب زیادی روح در شب قدر می‌گردد گفتم فدایت شوم مگر روح جبرئیل علیه السلام نیست. فرمود: جبرئیل علیه السلام از جمله ملائکه است و روح از ملائکه بزرگتر است مگر خداوند نمی‌فرماید ﴿تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ﴾^{۶۶}

حدیث ۶: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الْحَمِيرِيِّ عَنِ يُونُسَ بْنِ زَبْيَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ثُمَّ قَالَ هَذَا حَرْفٌ فِي الْأَيِّمَةِ خَاصَّةً ثُمَّ قَالَ يَا يُونُسُ إِنَّ الْإِمَامَ يَخْلُقُهُ اللَّهُ بِيَدِهِ لَا يَلِيهِ أَحَدٌ غَيْرُهُ وَهُوَ جَعَلَهُ يَسْمَعُ وَيَرَى فِي بَطْنِ أُمِّهِ حَتَّى إِذَا صَارَ إِلَى الْأَرْضِ خُطَّ بَيْنَ كَتِفَيْهِ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾

۶۵. آل عمران آیه ۱۸

۶۶. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۴۰ باب ۱۲ باب الفصل الذی فیہ الأحادیث النوادر مما یفعل بالأئمة من الأبواب التی فیها ذکر العمود و النور و غیر ذلک ح ۴

حدیث ۶: یونس بن ظبیان گفت: حضرت صادق علیه السلام فرمود ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{۶۷} سپس فرمود: این حرف اختصاص به ائمه دارد آنگاه فرمود یونس! امام علیه السلام را خداوند به دست خود می آفریند و به احدی نمی سپارد او در شکم مادر شنوا و بینایش می کند وقتی بر زمین قرار گرفت در شانهاش نوشته می شود ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا﴾^{۶۸}

حدیث ۸: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِي الْحُسَيْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحُصَيْنِ الْحُسَيْنِيِّ وَ الْمُخْتَارِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعًا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي سُكَيْنَةَ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أُوَدِّعُهُ فَقَالَ اجْلِسْ شِبْهَ الْمُغْضَبِ ثُمَّ قَالَ يَا إِسْحَاقُ كَأَنَّكَ تَرَى أَنَا مِنْ هَذَا الْخَلْقِ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْإِمَامَ مِنَّا بَعْدَ الْإِمَامِ يَسْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَإِذَا وَضَعَتْهُ أُمُّهُ كَتَبَ اللَّهُ عَلَى عَضِدِهِ الْأَيْمَنِ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ فَإِذَا شَبَّ وَ تَرَعَّرَعَ نَصَبَ لَهُ عَمُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ يَنْظُرُ بِهِ إِلَى أَعْمَالِ الْعِبَادِ.

حدیث ۸: اسحاق: وارد بر حضرت صادق علیه السلام شدم با خشم به من فرمود: بنشین! آنگاه فرمود: اسحاق! مثل اینکه تو گمان می کنی من مانند همین مردمم؟ مگر نمی دانی امامان یکی پس از دیگری در شکم مادر صدا را می شنوند وقتی متولد شدند بر بازوی راست آنها نوشته می شود ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{۶۹} همین که بزرگ شد و به حرکت در آمد استوانه از آسمان

۶۷. الانعام آیه ۱۱۵

۶۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۳۸ باب ۱۱ فصل الأحادیث فی الأئمة لیس فیها ذکر الرؤیة ح ۳

۶۹. الانعام آیه ۱۱۵

برایش ترتیب داده می‌شود که به وسیله آن اعمال بندگان را می‌بیند.^{۷۰}

حدیث ۷: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْخَزَّازِ عَنِ الْحُسَيْنِ

هـ

بْنِ أَحْمَدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنِ يُونُسَ بْنِ زَيْنَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُحْبَلَ بِإِمَامٍ أُوتِيَ بِسَبْعِ وَرَقَاتٍ مِنَ الْجَنَّةِ فَأَكَلَهُنَّ قَبْلَ أَنْ يَقَعَ فَإِذَا وَقَعَ فِي الرَّحِمِ سَمِعَ الْكَلَامَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَإِذَا وَضَعَتْهُ رُفِعَ لَهُ عَمُودٌ مِنْ نُورٍ فِيمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَ كُتِبَ عَلَى عَضِدِهِ الْأَيْمَنِ ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{۷۱}

حدیث ۷: حضرت صادق عليه السلام می‌فرمود: وقتی خدا بخواهد مادر امام عليه السلام حامله

به امام عليه السلام شود هفت برگ از بهشت برای پدرش می‌آورند قبل از آمیزش آنها را می‌خورد وقتی امام عليه السلام در رحم مادر قرار گرفت در شکم مادر سخن را می‌شنود وقتی متولد شد استوانه‌ای از نور بین او و آسمان بلند می‌شود و بر بازوی راستش نوشته می‌شود ﴿وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾^{۷۲}

حدیث ۹: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ

جُمُهورٍ عَنِ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمَاعَةَ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ إِنَّ الْإِمَامَ يَعْرِفُ نُظْفَةَ الْإِمَامِ الَّتِي يَكُونُ مِنْهَا إِمَامٌ بَعْدَهُ.

حدیث ۹: حضرت صادق عليه السلام امام عليه السلام می‌داند نطفه امامی که پس از او است.^{۷۳}

۷۰. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۳۳ باب ۷ باب فی الأئمة أنهم تعرض عليهم الأعمال فی أمر العمود

الذی یرفع للأئمة و ما یصنع بهم فی بطون أمهاتهم ح ۹

۷۱. الانعام آیه ۱۱۵

۷۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۳۸ باب ۱۱ باب فصل الأحادیث فی الأئمة لیس فیها ذکر الرؤیة ح ۲

۷۳. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۷۷ باب ۴ باب فی الإمام الذی یؤدی إلى الإمام الذی یكون من بعده ح ۱۳

باب بیست و چہارم

امامت ایشان در کودکی

حدیث ۱: عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام قَالَ: قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّهُمْ يَقُولُونَ فِي الْحَدَاثَةِ قَالَ وَ أَيْ شَيْءٍ يَقُولُونَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ فَوَ اللَّهُ مَا كَانَ اتَّبَعَهُ إِلَّا عَلِيُّ عليه السلام وَ هُوَ ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ وَ مَضَى أَبِي وَ أَنَا ابْنُ تِسْعِ سِنِينَ فَمَا عَسَى أَنْ يَقُولُوا إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ ﴿فَلَا وَ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

حدیث ۱: علی بن اسباط از حضرت جواد عليه السلام نقل می کند که گفتیم: مردم در مورد کوچکی سن حرف می زنند فرمود: آنها چه می گویند؟ خداوند می فرماید ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾^{۷۴} به خدا قسم پیروی پیغمبر را در آن زمان کسی جز علی عليه السلام نکرد با اینکه در آن وقت هفت ساله بود و پدرم وقتی از دنیا رفت من نه ساله بودم چه می خواهند بگویند خداوند می فرماید ﴿فَلَا وَ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ﴾^{۷۵} تا ﴿وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^{۷۶}

حدیث ۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى قَالَ: قُلْتُ لِلرِّضَا عليه السلام قَدْ كُنَّا نَسْأَلُكَ قَبْلَ أَنْ يَهَبَ اللَّهُ لَكَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام فَكُنْتَ تَقُولُ يَهَبُ اللَّهُ لِي غُلَامًا فَقَدْ وَهَبَ اللَّهُ لَكَ فَقَرَّ عِيُونُنَا فَلَا أَرَانَا اللَّهُ يَوْمَكَ فَإِنْ كَانَ كَوْنُ فِإِلَى مَنْ فَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ هُوَ قَائِمٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ هَذَا ابْنُ ثَلَاثِ سِنِينَ قَالَ وَ مَا يَضُرُّهُ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ قَدْ قَامَ عَيْسَى عليه السلام بِالْحُجَّةِ وَ هُوَ ابْنُ ثَلَاثِ سِنِينَ

۷۴. يوسف آية ۱۰۸

۷۵. النساء آية ۶۵

۷۶. تفسير العياشي ج ۲ ص ۲۰۰ [سورة يوسف (۱۲): آية ۱۰۸] ح ۱۰۰

حدیث ۲: صفوان گفت به حضرت رضا علیه السلام عرضه داشتیم: ما پیوسته قبل از اینکه خداوند به شما جواد علیهم السلام را عنایت کند صحبت از فرزند می‌کردیم می‌فرمودی خداوند به من پسری خواهد داد اینک خدا عنایت کرده ابو جعفر علیه السلام را چشم ما روشن است خدا آن روز را نیاورد بالاخره اگر شما از دنیا رفتید چه کسی امام علیه السلام خواهد بود؟ با دست اشاره به ابی جعفر علیه السلام نمود که روبرویش ایستاده بود. عرضه داشتیم: فدایت شوم او که سه ساله است! فرمود: این مطلب موجب زیانی برای او نیست عیسی علیه السلام در سه سالگی حجت خدا بود. ۷۷

حدیث ۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَيْفٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ يَقُولُونَ فِي حَدَاثَةِ سِنِّكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى دَاوُدَ أَنْ يَسْتَحْلِفَ سُلَيْمَانَ وَ هُوَ صَبِيٌّ يَرَعَى الْعَنَمَ فَأَنْكَرَ ذَلِكَ عَبَادُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَ عَلِمَاؤُهُمْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى دَاوُدَ أَنْ خُذْ عَصَا الْمُتَكَلِّمِينَ وَ عَصَا سُلَيْمَانَ وَ اجْعَلْهَا فِي بَيْتٍ وَ اخْتِمْ عَلَيْهَا بِخَوَاتِيمِ الْقَوْمِ فَإِذَا كَانَ مِنَ الْغَدِ فَمَنْ كَانَتْ عَصَاهُ قَدْ أَوْرَقَتْ وَ أَثْمَرَتْ فَهُوَ الْخَلِيفَةُ فَأَخْبَرَهُمْ دَاوُدُ فَقَالُوا قَدْ رَضِينَا وَ سَلَّمْنَا.

حدیث ۴: به امام محمد تقی علیه السلام عرضه داشتیم: مردم در باره خردسالی شما سخن می‌گویند (نق می‌زنند) فرمود: همانا خدای تعالی به داود وحی کرد که سلیمان علیه السلام را جانشین کند و او کودکی بود که گوسفند می‌چرانید، عابدان و دانشمندان بنی اسرائیل او را نپذیرفتند، خدا به داود علیه السلام وحی کرد که عصاهای معترضین و عصای سلیمان علیه السلام را بگیر و در خانه‌ای بگذار و با خاتم‌های مردم

مهرش کن فردا عصای هر که (مانند درخت سبزی) برگ‌دار و میوه دار شد، او جانشین است. داود علیه السلام این خبر را به آنها گفت (و چون فردا عصای سلیمان علیه السلام را سبز دیدند) گفتند: راضی شدیم و پذیرفتیم.^{۷۸}

حدیث ۵: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَغَيْرُهُ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُصْعَبٍ عَنْ مَسْعَدَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو بَصِيرٍ دَخَلْتُ إِلَيْهِ وَ مَعِيَ غُلَامٌ يَقُودُنِي خُمَاسِيٍّ لَمْ يَبْلُغْ فَقَالَ لِي كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا احْتَجَّ عَلَيْكُمْ بِمِثْلِ سِنِّهِ أَوْ قَالَ سَيْلِي عَلَيْكُمْ بِمِثْلِ سِنِّهِ.

حدیث ۵: ابو بصیر (نابینا) گوید: خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم و کودک پنج ساله نابالغی عصاکش من بود: حضرت به من فرمود: حال شما چگونه باشد زمانی که حجت بر شما همسال، این کودک باشد؟ [یا فرمود: همسال این کودک بر شما ولایت داشته باشد] (مقصود امام جواد علیه السلام است که در ابتدای امامتش به نقلی ۷ سال و به قولی دیگر ۸ سال و چند ماه داشت).^{۷۹}

حدیث ۶: سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ قَالَ: سَأَلْتُهُ يَعْنِي أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْإِمَامِ فَقُلْتُ يَكُونُ الْإِمَامُ ابْنٌ أَقَلَّ مِنْ سَبْعِ سِنِينَ فَقَالَ نَعَمْ وَأَقَلَّ مِنْ خَمْسِ سِنِينَ فَقَالَ سَهْلٌ فَحَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مَهْزِيَارَ بِهَذَا فِي سَنَةِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ وَمِائَتَيْنِ.

حدیث ۶: اسماعیل بن بزیر گوید: از حضرت ابی جعفر علیه السلام راجع به امر امامت پرسیدم و گفتم: ممکن است امام علیه السلام از هفت سال کمتر داشته باشد؟ فرمود:

۷۸. الکافی ج ۱ ص ۳۸۳ باب حالات الأئمة ع فی السن ح ۳

۷۹. الکافی ج ۱ ص ۳۸۳ باب حالات الأئمة ع فی السن ح ۴

آری کمتر از پنج سال هم می‌شود (اشاره به امام زمان علیه السلام دارد) سهل گوید علی بن مهزیار این حدیث را در سال ۲۲۱ به من گفت.^{۸۰}

۶۰

حدیث ۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْخَيْرَانِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ وَاقِفًا بَيْنَ يَدَيْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام بِخُرَاسَانَ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ يَا سَيِّدِي إِنْ كَانَ كَوْنُ فِإِلَى مَنْ قَالَ إِلَى أَبِي جَعْفَرِ ابْنِي فَكَأَنَّ الْقَائِلَ اسْتَصْغَرَ سِنَّ أَبِي جَعْفَرِ عليه السلام فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَعَثَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عليه السلام رَسُولًا نَبِيًّا صَاحِبَ شَرِيعَةٍ مُبْتَدَأَةٍ فِي أَصْغَرَ مِنَ السَّنِّ الَّذِي فِيهِ أَبُو جَعْفَرِ عليه السلام

حدیث ۷: پدر خیرانی گوید: در خراسان برابر حضرت رضا علیه السلام ایستاده بودم که مردی به او عرضه داشت: اگر پیش آمدی کند، به سوی که رویم؟ فرمود: به سوی پسر من ابی جعفر علیه السلام مثل اینکه گوینده سن ابی جعفر علیه السلام را کوچک شمرد امام رضا علیه السلام فرمود: خدای تبارک و تعالی عیسی بن مریم علیه السلام را به نبوت و رسالت و شریعت تازه مبعوث ساخت در سنی کوچکتر از سن ابی جعفر علیه السلام.^{۸۱}

حدیث ۸: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام وَقَدْ خَرَجَ عَلَيَّ فَأَخَذْتُ النَّظَرَ إِلَيْهِ وَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَى رَأْسِهِ وَرَجُلَيْهِ لِأَصِفَ قَامَتَهُ لِأَصْحَابِنَا بِمِصْرَ فَبَيَّنَّا أَنَا كَذَلِكَ حَتَّى قَعَدَ فَقَالَ يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ احْتَجَّ فِي الْإِمَامَةِ بِمِثْلِ مَا احْتَجَّ بِهِ فِي النَّبُوءَةِ فَقَالَ «وَأَتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا» وَ «لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً» فَقَدْ يَجُوزُ أَنْ يُوقَى الْحِكْمَةَ وَهُوَ صَبِيٌّ وَ يَجُوزُ أَنْ يُؤْتَاهَا وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ سَنَةً.

۸۰. الکافی ج ۱ ص ۳۸۴ باب حالات الأئمة ع فی السن ح ۵

۸۱. الکافی ج ۱ ص ۳۸۴ باب حالات الأئمة ع فی السن ح ۶

حدیث ۸: علی بن اسباط گوید: امام محمد تقی (علیه السلام) را دیدم که به طرف من می آمد، من نگاهم را به او تیز کردم (با دقت به او نگریستم) و به سر و پایش نگاه می کردم تا اندازه قامتش را برای اصحاب اهل مصر خود (شیعیان) وصف کنم، در آن میان که من و رانداز می کردم، حضرت بنشست و فرمود: ای علی! خدا حجت در باره امامت را بمانند حجت در باره نبوت آورده و فرموده است ﴿وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾^{۸۲} حکم نبوت را در کودکی به او دادیم ﴿لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ﴾^{۸۳} ﴿وَ بَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً﴾^{۸۴} و چون به رشد رسید و به چهل سالگی رسید پس رواست که به شخصی در کودکی حکمت داده شود (چنانچه به یحیی داده شد) و رواست که در چهل سالگی داده شود (چنانچه به یوسف داده شد).^{۸۵}

حدیث ۹: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ حَسَّانَ لِأَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) يَا سَيِّدِي إِنَّ النَّاسَ يُنْكِرُونَ عَلَيْكَ حَدَاثَةَ سِنِّكَ فَقَالَ وَ مَا يُنْكِرُونَ مِنْ ذَلِكَ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَقَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِنَبِيِّهِ ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَ مَنْ اتَّبَعَنِي﴾ فَوَ اللَّهُ مَا تَبِعَهُ إِلَّا عَلِيُّ (علیه السلام) وَ لَهُ تَسْعُ سِنِينَ وَ أَنَا ابْنُ تِسْعِ سِنِينَ.

حدیث ۹: علی بن حسان به امام جواد (علیه السلام) عرضه داشت: آقای من! مردم به خردسالی شما اعتراض دارند، فرمود: چه اعتراضی دارند، در صورتی که خدای عز و جل به پیغمبرش (صلی الله علیه و آله) فرموده است ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ

۸۲. مریم آیه ۱۲

۸۳. یوسف آیه ۲۲

۸۴. الاحقاف آیه ۱۵

۸۵. الکافی ج ۱ ص ۳۸۴ باب حالات الأئمة ع فی السن ح ۷

أَنَا وَمَنْ اتَّبَعَنِي^{٨٦} بگو راه من اینست، من از روی بصیرت به سوی خدا می خوانم، با آنکه از من پیروی کرده به خدا کسی جز علی (علیه السلام) از او پیروی نکرده و او نه سال داشت و من هم نه ساله ام.^{٨٧}

حدیث ٣: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ يَزِيدَ الْكُنَاسِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عليه السلام) أَكَانَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ (عليه السلام) حِينَ تَكَلَّمَ فِي الْمَهْدِ حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ زَمَانِهِ فَقَالَ كَانَ يَوْمَئِذٍ نَبِيًّا حُجَّةَ اللَّهِ غَيْرَ مُرْسَلٍ أَمَا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِ حِينَ قَالَ ﴿إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِي الْكِتَابَ وَ جَعَلَنِي نَبِيًّا وَ جَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَ أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾ قُلْتُ فَكَانَ يَوْمَئِذٍ حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى زَكَرِيَّا فِي تِلْكَ الْحَالِ وَ هُوَ فِي الْمَهْدِ فَقَالَ كَانَ عِيسَى فِي تِلْكَ الْحَالِ آيَةً لِلنَّاسِ وَ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ لِمَرْيَمَ حِينَ تَكَلَّمَ فَعَبَّرَ عَنْهَا وَ كَانَ نَبِيًّا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى مَنْ سَمِعَ كَلَامَهُ فِي تِلْكَ الْحَالِ ثُمَّ صَمَتَ فَلَمْ يَتَكَلَّمْ حَتَّى مَضَتْ لَهُ سَنَتَانِ وَ كَانَ زَكَرِيَّا الْحُجَّةَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى النَّاسِ بَعْدَ صَمْتِ عِيسَى بِسِنَتَيْنِ ثُمَّ مَاتَ زَكَرِيَّا فَوَرِثَهُ ابْنُهُ يَحْيَى الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ هُوَ صَبِيٌّ صَغِيرٌ أَمَا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَ آتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾ فَلَمَّا بَلَغَ عِيسَى (عليه السلام) سَبْعَ سِنِينَ تَكَلَّمَ بِالنُّبُوَّةِ وَ الرِّسَالَةِ حِينَ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ فَكَانَ عِيسَى الْحُجَّةَ عَلَى يَحْيَى وَ عَلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ لَيْسَ تَبْقَى الْأَرْضُ يَا أَبَا خَالِدٍ يَوْمًا وَاحِدًا بِغَيْرِ حُجَّةٍ لِلَّهِ عَلَى

٨٦. يوسف آية ١٠٨

٨٧. الكافي ج ١ ص ٢٨٤ باب حالات الأئمة ع في السن ح ٨

النَّاسِ مُنْذُ يَوْمٍ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ أَسْكَنَهُ الْأَرْضَ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَ كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُجَّةً مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولَهُ عَلَى هَذِهِ الْأُمَّةِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ نَعَمْ يَوْمَ أَقَامَهُ لِلنَّاسِ وَ نَصَبَهُ عَلِمًا وَ دَعَاهُمْ إِلَى وَلايَتِهِ وَ أَمَرَهُمْ بِطَاعَتِهِ قُلْتُ وَ كَانَتْ طَاعَةُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاجِبَةً عَلَى النَّاسِ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ وَ بَعْدَ وَفَاتِهِ فَقَالَ نَعَمْ وَ لَكِنَّهُ صَمَتَ فَلَمْ يَتَكَلَّمْ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ وَ كَانَتْ الطَّاعَةُ لِرَسُولِ اللَّهِ عَلَى أُمَّتِهِ وَ عَلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ وَ كَانَتْ الطَّاعَةُ مِنَ اللَّهِ وَ مِنْ رَسُولِهِ عَلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ لِعَلِيٍّ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ وَ كَانَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَكِيمًا عَالِمًا.

حدیث ۳: یزید کناسی گوید: از امام باقر علیه السلام پرسیدم که آیا عیسی بن مریم علیها السلام زمانی که در گهواره سخن گفت، حجت خدا بود بر اهل زمانش؟ فرمود: او آن زمان پیغمبر و حجت غیر مرسل خدا بود (یعنی در آن زمان مأمور به تبلیغ و دعوت نبود) مگر نمی شنوی گفته خود او را که می گوید «إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِي الْكِتَابَ وَ جَعَلَنِي نَبِيًّا وَ جَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَ أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا»^{۸۸} من بنده خدایم (تا مردم نگویند عیسی خداست) خدا به من کتاب داده و پیغمبرم ساخته و هر جا باشم (اگر چه در گهواره) پر برکتتم قرار داده و تا زنده باشم مرا به نماز و زکاة سفارش کرده عرضه داشتم: در آن زمان و در همان حالی که در گهواره بود، حجت خدا بود بر زکریا علیه السلام؟ فرمود: عیسی علیه السلام در همان حال برای مردم آیت بود و رحمت خدا بود برای مریم، زمانی که سخن گفت و از جانب او دفاع کرد و پیغمبر بود و حجت بر هر که سخنش را در آن حال شنید. سپس سکوت نمود و تا دو ساله شد، سخن نگفت، و حجت خدای عز و جل بر مردم بعد از سکوت

عیسی علیه السلام تا دو سال زکریا علیه السلام بود، سپس زکریا علیه السلام درگذشت و پسرش یحیی علیه السلام کتاب و حکمت را از او ارث برد، در حالی که کودکی خردسال بود. مگر نمی شنوی گفته خدای عز و جل را؟ ﴿يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا﴾^{۸۹} ای یحیی! کتاب (تورات) را با قوت بگیر و ما حکم نبوت را در کودکی به او دادیم (یعنی ما که تو را در کودکی حکم نبوت دهیم، نیرو و استعداد آن را هم به تو می بخشیم). چون عیسی علیه السلام هفت ساله شد و خدای تعالی به او وحی فرستاد، از نبوت و رسالت خود سخن گفت، و بر یحیی و همه مردم حجت گشت. ای ابا خالد! از روزی که خدا آدم علیه السلام را آفرید و در زمینش ساکن ساخت یک روز زمین، بدون حجت خدا بر مردم نباشد عرضه داشتیم: قربانت. آیا علی علیه السلام در زمان حیات رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بر این امت از طرف خدا و رسولش حجت بود؟ فرمود: آری، روزی که پیغمبر او را برای مردم به پا داشت و برای پیشوائی منصوبش ساخت و ایشان را به ولایتش دعوت کرد و به اطاعتش دستور داد. عرضه داشتیم: اطاعت علی علیه السلام در زمان حیات و بعد از وفات پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بر مردم واجب بود؟ فرمود: آری، ولی حضرت در زمان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم خاموش بود و سخن نمی گفت. و در زمان حیات پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم اطاعت از پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم بر امت و بر علی علیه السلام واجب بود و بعد از وفات آن حضرت اطاعت از علی علیه السلام از جانب خدا و رسولش بر همه مردم واجب بود، و علی علیه السلام حکیم و عالم بود (اشاره به آیه شریفه ﴿وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾^{۹۰} دارد).^{۹۱}

۸۹. مریم آیه ۱۲

۹۰. الزخرف آیه ۴

۹۱. الکافی ج ۱ ص ۲۸۲ باب حالات الأئمة ع فی السن ح ۱

بَابُ بَيْتِ وَبِنَجْمِ

طَبَقَاتِ أَنْبِيَاءِ وَرَسُولَانِ

وَأَتْمَهُ أَظْهَارِ عَلَيْهِمُ السَّلَامِ

طبقات پیغمبران و رسولان و ائمه اطهار علیهم السلام

حدیث ۲: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى
 الْخَثْعَمِيِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ سَادَةٌ
 النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ خَمْسَةٌ وَهُمْ أَوْلَا الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَعَلَيْهِمْ دَارَتِ الرَّحَى
 نُوحٌ عليه السلام وَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام وَ مُوسَى عليه السلام وَ عِيسَى عليه السلام وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ
 وَ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ.

حدیث ۲: و فرمود: آقا و سرور پیغمبران و رسولان پنج نفرند که ایشان
 اولوالعزم رسولانند و آسیای نبوت و رسالت گرد آنها می چرخد و ایشان، نوح عليه السلام و
 ابراهیم عليه السلام و موسی عليه السلام و عیسی عليه السلام و محمد صلی الله علیه و آله است درود خدا بر محمد صلی الله علیه و آله و
 خاندانش و بر تمام پیغمبران.^{۹۲}

حدیث ۳: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ
 إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَبِي السَّفَاتِجِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ
 يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ نَبِيًّا وَ اتَّخَذَهُ نَبِيًّا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ
 رَسُولًا وَ اتَّخَذَهُ رَسُولًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ خَلِيلًا وَ اتَّخَذَهُ خَلِيلًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ إِمَامًا
 فَلَمَّا جَمَعَ لَهُ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ وَ قَبِضَ يَدَهُ قَالَ لَهُ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ
 إِمَامًا﴾ فَمِنْ عِظْمِهَا فِي عَيْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ ﴿يَا رَبِّ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ قَالَ ﴿لَا يَنَالُ
 عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾.

۹۲. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۱۷۵ باب ۲ باب طبقات الأنبياء و الرسل و الأئمة ع ح ۳

حدیث ۳: جابر گوید: شنیدم که امام باقر علیه السلام می فرمود: همانا خدا ابراهیم علیه السلام را به بندگی به پذیرفت پیش از آنکه به پیغمبری پذیرد و به پیغمبریش پذیرفت پیش از آنکه به رسالتش گیرد و به رسالتش گرفت پیش از آنکه خلیلش گیرد و خلیلش گرفت پیش از آنکه امامش گیرد و چون این مقامات برایش فراهم نمود، امام پنج انگشت خود را (برای نمودن این پنج مقام) جمع کرد، به ابراهیم علیه السلام فرمود ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ ای ابراهیم همانا من تو را امام مردم گردانیدم. از بس این مرتبت در چشم ابراهیم علیه السلام بزرگ آمد، عرضه داشت ﴿قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ پروردگارا و به فرزندان من هم می رسد؟ خداوند فرمود ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ عهد من به ستمکاران نمی رسد.^{۹۳}

حدیث ۴: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ نَبِيًّا وَ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ نَبِيًّا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ رَسُولًا وَ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ رَسُولًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ خَلِيلًا وَ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ خَلِيلًا قَبْلَ أَنْ يَجْعَلَهُ إِمَامًا فَلَمَّا جَمَعَ لَهُ الْأَشْيَاءَ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ فَمِنْ عَظَمِهَا فِي عَيْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ قَالَ لَا يَكُونُ السَّفِيهُ إِمَامَ التَّقِيِّ.

حدیث ۴: امام صادق علیه السلام می فرمود: خدای تبارک و تعالی ابراهیم علیه السلام را بنده خود گرفت پیش از آنکه پیغمبرش نماید و او را به پیغمبری برگزید پیش از آنکه رسولش کند و رسول خود ساخت پیش از آنکه خلیلش گرداند و خلیلش گرفت

۹۳. الکافی ج ۱ ص ۱۷۵ کتاب الحجۃ باب ۲ بَابُ طَبَقَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الرُّسُلِ وَ الْأَيْمَةِ ع ح ۴، الإختصاص

ص ۲۳ باب طائفة من أقوال النبي و الأئمة ح ۹

پیش از آنکه امامش قرار دهد، پس چون همه این مقامات را برایش گرد آورد فرمود، ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ همانا من تو را امام مردم قرار دادم چون این مرتبت در چشم ابراهیم علیه السلام بزرگ جلوه نمود، عرضه داشت ﴿قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ به فرزندان من هم می‌رسد خداوند فرمود ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ عهد من به ستمکاران نرسد شخص کم خرد امام شخص پرهیزکار نگردد (و ستمگر از نظر خدا کم خرد است و ممکن نیست که او پیشوای امتی گردد که در میان ایشان مردم پرهیزکار باشد).^{۹۴}

حدیث ۱: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْأَنْبِيَاءُ وَالْمُرْسَلُونَ عَلَى أَرْبَعِ طَبَقَاتٍ فَنَبِيٌّ مُنْبَأٌ فِي نَفْسِهِ لَا يَعْدُو غَيْرَهَا وَ نَبِيٌّ يَرَى فِي النَّوْمِ وَيَسْمَعُ الصَّوْتِ وَ لَا يُعَايِنُهُ فِي الْيَقِظَةِ وَ لَمْ يُبْعَثْ إِلَى أَحَدٍ وَ عَلَيْهِ إِمَامٌ مِثْلُ مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام عَلَى لُوطٍ عليه السلام وَ نَبِيٌّ يَرَى فِي مَنَامِهِ وَ يَسْمَعُ الصَّوْتِ وَ يُعَايِنُ الْمَلِكَ وَ قَدْ أُرْسِلَ إِلَى طَائِفَةٍ قَلُّوا أَوْ كَثُرُوا كَيُونَسَ عليه السلام قَالَ اللَّهُ لِيُونَسَ ﴿وَ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾ قَالَ يَزِيدُونَ ثَلَاثِينَ أَلْفًا وَ عَلَيْهِ إِمَامٌ وَ الَّذِي يَرَى فِي نَوْمِهِ وَ يَسْمَعُ الصَّوْتِ وَ يُعَايِنُ فِي الْيَقِظَةِ وَ هُوَ إِمَامٌ مِثْلُ أُولِي الْعَرْمِ وَ قَدْ كَانَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام نَبِيًّا وَ لَيْسَ بِإِمَامٍ حَتَّى قَالَ اللَّهُ ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي﴾ فَقَالَ اللَّهُ ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ مَنْ عَبْدٌ صَنَمًا أَوْ وَثَنًا لَا يَكُونُ إِمَامًا.

حدیث ۱: امام صادق علیه السلام می‌فرماید: پیامبران و رسولان چهار طبقه‌اند، پیامبری که نبوتش از خودش تجاوز نمی‌کند. و پیامبری که ملک را در خواب می‌بیند

۹۴. الکافی ج ۱ ص ۱۷۵ کتاب الحجۃ باب ۲ بابُ طَبَقَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ وَالْأَيْمَةِ ع ح ۲

و صدایش را می‌شنود ولی در بیداری او را مشاهده نمی‌کند و به کسی هم مبعوث نشده است و او را پیشوا و امامی است مانند لوط (علیه السلام) که پیشوایش ابراهیم (علیه السلام) بود. و پیامبری که مَلَك را در خواب می‌بیند و صدایش را می‌شنود و در بیداری هم او را مشاهده می‌کند و رسول گروهی کم یا زیاد هم هست مانند یونس (علیه السلام) که خدای تعالی درباره او می‌فرماید ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ آلَافٍ أَوْ يَزِيدُونَ﴾^{۹۵} او را به صد هزار نفر فرستادیم حضرت فرمودند: و بر یونس (علیه السلام) با این وجود پیشوا و امامی بود و پیامبری که مَلَك را در خواب می‌بیند و صدایش را می‌شنود و او را در بیداری مشاهده می‌کند و دارای مقام امامت نیز هست، مانند پیامبران اولوالعزم همانا ابراهیم (علیه السلام) زمانی پیامبر بود ولی مقام امامت را دارا نبود تا اینکه خدای متعال فرمود ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾^{۹۶} همانا من تورا برای مردم پیشوا قرار دادم.^{۹۷}

أَمَّهُ أَطْهَارٌ فِي فَضْلِهَا وَمَقَامُهَا كَمَا يَكُونُ لِأَيِّدٍ

حدیث ۵: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَاجِيلَوِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْقُرَشِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي

۹۵. الصافات آية ۱۴۷

۹۶. البقرة آية ۱۲۴

۹۷. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۷۵ باب ۲ بابُ طَبَقَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الرُّسُلِ وَ الْأَئِمَّةِ ح ۱، الإختصاص

ص ۲۲ باب طائفة من أقوال النبي و الأئمة ح ۸

جَعْفَرِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ أَخِي عَلِيٌّ جَدِّي رَسُولَ اللَّهِ فَأَجْلَسَنِي عَلَى فِخْذِهِ وَ أَجْلَسَ أَخِي الْحَسَنَ عَلَى فِخْذِهِ الْأُخْرَى ثُمَّ قَبَّلَنَا وَ قَالَ بِأَبِي أَنْتُمَا مِنْ إِمَامَيْنِ صَالِحَيْنِ اخْتَارَكُمَا اللَّهُ مِنِّي وَ مِنْ أَبِيكُمَا وَ أُمَكُمَا وَ اخْتَارَ مِنْ صُلْبِكِ يَا حُسَيْنُ تِسْعَةَ أَيْمَةٍ تَأْسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ وَ كُلُّكُمْ فِي الْفَضْلِ وَ الْمَنْزِلَةِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى سَوَاءً.

حدیث ۵: ثمالی از حضرت باقر علیه السلام و آن جناب از پدرش و جدش حسین

ابن علی علیه السلام نقل می کند که ایشان فرمود: من و برادرم خدمت جدم پیامبر صلی الله علیه و آله رسیدیم مرا روی یک زانو و برادرم را بر زانوی دیگرش نشانند هر دوی ما را بوسید و گفت: پدرم فدای شما دو امام و نواده گانم شود که خداوند انتخاباتان نموده از نژاد من و پدر و مادرتان و از نژاد تو یا حسین علیه السلام نه امام انتخاب نموده که نهمی آنها قائم ایشان است همه آنها در فضل و مقام مساویند در نزد خدا.^{۹۸}

حدیث ۷: أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ بِقَمٍّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَسَّانِ الرَّازِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ حَسَّانِ الرَّازِيِّ وَ حَدَّثَنَا بِهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْكُوفِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَيُّهُمَا أَفْضَلُ الْحَسَنُ عليه السلام أَوْ الْحُسَيْنُ عليه السلام قَالَ إِنَّ فَضْلَ أَوْلَانَا يَلْحَقُ فَضْلَ آخِرِنَا وَ فَضْلَ آخِرِنَا يَلْحَقُ فَضْلَ أَوْلَانَا فَكُلُّ لَهْ فَضْلٌ قَالَ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَسَّعَ عَلَيَّ فِي

۹۸. کمال الدین ج ۱ ص ۲۶۹ باب ۲۴ باب ما روی عن النبی ص فی النص علی القائم ع و أنه

الثانی عشر من الأئمة ع ح ۱۲

الْجَوَابِ فَإِنِّي وَ اللَّهُ مَا أَسْأَلُكَ إِلَّا مُرْتَادًا فَقَالَ نَحْنُ مِنْ شَجَرَةٍ بَرَأَنَا اللَّهُ مِنْ طِينَةٍ
وَاحِدَةٍ فَضَلُّنَا مِنَ اللَّهِ وَ عَلِمْنَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ الدُّعَاءُ
إِلَى دِينِهِ وَ الْحَجَابُ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ أَزِيدُكَ يَا زَيْدُ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ خَلَقْنَا
وَاحِدٌ وَ عَلِمْنَا وَاحِدٌ وَ فَضَلُّنَا وَاحِدٌ وَ كَلَّمْنَا وَاحِدٌ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَقُلْتُ
أَخْبِرْنِي بَعْدَتِكُمْ فَقَالَ نَحْنُ اثْنَا عَشَرَ هَكَذَا حَوْلَ عَرْشِ رَبِّنَا جَلَّ وَ عَزَّ فِي مُبْتَدَأِ
خَلْقِنَا أَوْلَانَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَ أَوْسَطُنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَ آخِرُنَا مُحَمَّدٌ ﷺ.

حدیث ۷: زید شحام گفت به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: که کدامیک از
حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) افضلند؟ فرمود: فضیلت برتری اولین ما ملحق به برتری و
فضیلت آخری ما می شود و از آخرین ما به اولین ما می گردد هر کدام را فضلی
عرضه داشتم: فدایت شوم توضیح بفرمائید جواب را به خدا قسم من چون جویای
فضل و منقبت شما می پرسم حضرت فرمود: ما از درخت طیبه هستیم خدا ما را از
یک طینت و شربت به وجود آورد فضل ما از جانب خدا و علم ما از اوست ما امین
خدا میان مردمیم و داعیان به سوی دین خدائیم و نگهبانان و واسطه ها بین خدا و
مردم. هنوز هم برای توضیح بدهم عرضه داشتم: آری، فرمود: سرشت ما یکی و علم
ما یکی و فضل ما یکی است و همه در نزد خدا یکسانیم عرضه داشتم: بفرمائید چند
نفر هستند فرمود: ما دوازده نفریم اطراف عرش پروردگار در ابتدای آفرینش ما اول
ما محمد ﷺ است وسط ما محمد ﷺ و آخر ما نیز محمد ﷺ است.^{۹۹}

حدیث ۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الصَّقَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

۹۹. الغيبة للنعمانی ص ۸۵ باب ۴ ما روی فی أن الأئمة اثنا عشر إماما و أنهم من الله و باختیاره ح ۱۶

يَقُولُ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بَابِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُوقَى إِلَّا مِنْهُ وَ سَبِيلَهُ الَّذِي مَنْ سَلَكَ بِغَيْرِهِ هَلَكَ وَ كَذَلِكَ جَرَى لِلْأَيِّمَةِ الْهُدَاةِ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ جَعَلَهُمُ اللَّهُ أَرْكَانَ الْأَرْضِ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ حُجَّتْهُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى

حدیث ۸: مفضل گفت شنیدم حضرت صادق علیه السلام فرمود: امیر المومنین علیه السلام باب الله است که فقط از آن درب می توان رفت و راهی است به سوی خدا هر که از غیر آن راه رود هلاک شده همچنین برای همه ائمه هدی یکی پس از دیگری این مطلب جاری است آنها را ارکان زمین قرار داده تا موجب تزلزل و ناراحتی مردم نشود و حجت بالغه او هستند بر ساکنین روی زمین و مردم زیر آسمان. ۱۰۰

حدیث ۹: وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ رَجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَيْسَ شَيْءٌ يَخْرُجُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِلَّا بُدِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ صلوات الله عليه ثُمَّ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ثُمَّ بِمَنْ بَعْدَهُ لِيَكُونَ عِلْمُ آخِرِهِمْ مِنْ عِنْدِ أَوْلِيهِمْ وَ لَا يَكُونُ آخِرُهُمْ أَعْلَمَ مِنْ أَوْلِيهِمْ حدیث ۹: اختصاص: از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود: هر چه از جانب خدا خارج شود ابتدا به پیامبر صلوات الله عليه عرضه می شود سپس امیر المومنین علیه السلام آنگاه به کسی که بعد از اوست تا علم آخرین امام علیه السلام از جانب اولین آنها باشد و امام علیه السلام آخر اعلم و داناتر از امام علیه السلام اول نباشد. ۱۰۱

حدیث ۱۰: عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ دَاوُدَ النَّهْدِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ: دَخَلَ ابْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمُكَارِي عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام فَقَالَ لَهُ أَبْلَغَ اللَّهُ مِنْ قَدْرِكَ أَنْ تَدْعِيَ مَا ادَّعَى أَبُوكَ فَقَالَ لَهُ مَا لَكَ أَطْفَأَ اللَّهُ نُورَكَ وَ ادْخَلَ الْفَقْرَ بَيْتَكَ أَمَا

۱۰۰. الإختصاص ص ۲۱ باب طائفة من أقوال النبي و الأئمة

۱۰۱. الإختصاص ص ۲۶۷ باب الأئمة فى الأمر و النهى سواء

عَلِمْتَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَوْحَى إِلَى عِمْرَانَ أَنِّي وَاهِبُ لَكَ ذَكَرًا فَوَهَبَ لَهُ مَرْيَمَ وَ وَهَبَ لِمَرْيَمَ عِيسَى عليه السلام فَعِيسَى مِنْ مَرْيَمَ وَ مَرْيَمُ مِنْ عِيسَى وَ مَرْيَمُ وَ عِيسَى شَيْءٌ وَاحِدٌ وَ أَنَا مِنْ أَبِي وَ أَبِي مِنِّي وَ أَنَا وَ أَبِي شَيْءٌ وَاحِدٌ فَقَالَ لَهُ ابْنُ أَبِي سَعِيدٍ وَ أَسْأَلُكَ عَنْ مَسْأَلَةٍ فَقَالَ لَا إِخَالَكَ تَقَبَّلُ مِنِّي وَ لَسْتُ مِنْ غَنَمِي وَ لَكِنْ هَلَمَّهَا فَقَالَ رَجُلٌ قَالَ عِنْدَ مَوْتِهِ كُلُّ مَمْلُوكٍ لِي قَدِيمٌ فَهُوَ حُرٌّ لَوْجِهَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذَكَرَهُ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ ﴿حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾^{۱۰۲} فَمَا كَانَ مِنْ مَمَالِكِهِ أَتَىٰ عَلَيْهِ سِتَّةُ أَشْهُرٍ فَهُوَ قَدِيمٌ وَ هُوَ حُرٌّ قَالَ فَخَرَجَ مِنْ عِنْدِهِ وَ افْتَقَرَ حَتَّىٰ مَاتَ وَ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مَبِيتٌ لَيْلَةً لَعَنَهُ اللَّهُ.

حدیث ۱۰: ابو سعید مکاری خدمت حضرت رضا عليه السلام رسیده عرضه داشت: آیا خداوند به شما آن مقامی را داده که بتوانی ادعای پدرت موسی بن جعفر عليه السلام را بنمائی؟ حضرت فرمود: تو را چه شده خداوند روشنائی را از تو بگیرد و به فقر مبتلایت گرداند مگر نشنیده‌ای که خداوند به عمران وحی کرد که من به تو فرزندی پسر خواهم داد بعد به او مریم را عنایت کرد و به مریم عیسی عليه السلام را مرحمت فرمود؟ پس عیسی عليه السلام از مریم و مریم از عیسی عليه السلام است و مریم و عیسی عليه السلام یک چیز هستند من از پدرم هستم و پدرم از من، پدرم و من یکی هستیم...^{۱۰۳}

حدیث ۱۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَحْرٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ الْأَيِّمَةُ بِمَنْزِلَةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِلَّا أَنَّهُمْ

۱۰۲. یس آیه ۳۹

۱۰۳. الکافی ج ۶ ص ۱۹۵ باب نوادر ح ۶

لَيْسُوا بِأَنْبِيَاءَ وَلَا يَحِلُّ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَا يَحِلُّ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَمَّا مَا خَلَا ذَلِكَ فَهُمْ فِيهِ بِمَنْزِلَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

۷۴

حدیث ۱۱: امام صادق علیه السلام در حدیثی زیبا به مقام والای خود اشاره کرده و فرمودند: ائمه مقام و منزلت پیغمبر صلی الله علیه و آله را دارند ولی پیغمبر نیستند و آنچه از زن‌ها برای پیغمبر صلی الله علیه و آله حلالست (زیادتر از چهار زن دائم و زن موهوبه) برای ایشان حلال نیست و اما نسبت به غیر آن، ایشان به منزلت رسول خدا صلی الله علیه و آله هستند. ۱۰۴

حدیث ۶: وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرْقِ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَوْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ أَوْلْنَا دَلِيلٌ عَلَى آخِرْنَا وَ آخِرْنَا مُصَدِّقٌ لِأَوْلْنَا وَ السُّنَّةُ فِينَا سَوَاءٌ وَإِذْ حَكَمَ اللَّهُ حُكْمًا أَجْرَاهُ

حدیث ۶: عبد الاعلی بن اعین: از حضرت صادق علیه السلام شنیدم می فرمود: اول ما دلیل برای آخرین ماست و آخرین ما تصدیق کننده اولین ماست سنت و روش در همه ما تساوی است خداوند هر گاه حکمی بکند آن را به اجرا در می آورد. ۱۰۵

۱۰۴. الکافی ج ۱ ص ۲۷۰ باب فی أن الأئمة بمن يشبهون ممن مضى و كراهية القول فيهم بالنبوة ح ۷

۱۰۵. الإختصاص ص ۲۶۷ باب الأئمة في الأمر و النهي سواء

باب بیست و نهم

مقام والای بندگی خداوند

﴿لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾. ۱۰۶

«آن‌ها که گفتند: خداوند همان عیسی بن مریم است به یقین کافر شدند مسیح گفت: ای بنی اسرائیل! خداوند یگانه را که پروردگار من و شماست پرستش کنید زیرا هرکه شریکی برای خدا قرار دهد خداوند بهشت را بر او حرام کرده و جایگاه او دوزخ است و ستمکاران یار و یاورى نخواهند داشت.»

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ﴾. ۱۰۷

«ای اهل کتاب در دین خود غلو نکنید و درباره‌ی خدا جز سخن راست مگوئید عیسی بن مریم تنها پیامبر خدا و کلمه اوست که آن را به مردم القاء نمود و روحی از جانب اوست.»
و اما اهل افراط (تندروها): کسانی هستند که قائل به ألوهیت و خدایی اهل بیت‌اند، یا می‌گویند: این‌ها با خدا در عبادت و پرستش شریک‌اند، یا قائلند به خالق بودن و رازق بودن آن‌ها مستقلاً و بدون واسطه و اذن پروردگار، یا می‌گویند: خدا در آن‌ها حلول کرده و یکی شده‌اند، یا می‌گویند: غیب می‌دانند بدون این‌که خدا آن‌ها را تعلیم داده باشد، یا معتقدند به تناسخ بعضی از ارواح به بعض دیگر، یا می‌گویند: معرفت و شناخت آن‌ها انسان را از انجام واجبات و ترک محرمات بی‌نیاز می‌کند، و یا عقیده دارند که آن‌ها کشته نشده‌اند بلکه مردم این‌گونه گمان کرده‌اند، و یا قائلند به برتری یکی از ائمه‌ی اطهار علیهم‌السلام بر نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و از این طائفه حلاجیه‌اند که نوعی صوفی‌گری است و قائل به حلول و اباحه‌اند.

۱۰۶. المائدة، آیه ۷۲.

۱۰۷. النساء، آیه ۱۷۱.

شیخ مفید^{۱۰۸} فرموده است: حلاج^{۱۰۹} اظهار تشیع می‌کرد گرچه کارهای او صوفی‌گری بود و پیروانش گروهی زندیق و کافرند که با هر فرقه‌ای به دین آن‌ها تظاهر می‌کنند و مطالب باطلی را برای حلاج ادعا می‌کنند، مانند معجزاتی که مجوس برای زردشت ادعا می‌کردند. و شیخ صدوق فرموده است: حلاجیه از غلاتاند و علامت ایشان این است که ادعا می‌کنند باید برای عبادت فارغ بود در حالی که نماز و جمیع واجبات را ترک می‌کنند، و ادعا می‌کنند اسم اعظم الهی را می‌دانند و حق با

---

۱۰۸. شیخ مفید که نامش محمد بن محمد بن نعمان و کنیه‌اش ابو عبدالله است در فقه، کلام و روایت مشهورتر از آن است که بخواهیم او را توصیف کنیم، او از همه‌ی اهل زمانش مطمئن‌تر و دانشمندتر بوده، همه‌ی دانشمندانی که بعد از او آمده‌اند از دانش او استفاده کردند.

شیخ طوسی شاگرد بزرگوار او در باره‌اش می‌گوید: از متکلمان طائفه امامیه بوده و در زمان او ریاست شیعه به او منتهی گشت، در فقه و کلام بر هر کس مقدم بود، فکرش عالی، ذهنش دقیق و حاضر جواب بود. ولادتش در روز یازدهم ذی‌عده سال ۳۳۶ هـ. ق وفاتش در شب جمعه سوم ماه رمضان سال ۴۱۳ هـ. ق اتفاق افتاد، در روز وفات او هشتاد هزار نفر از شیعیان او را تشییع نمودند، سید مرتضی بر پیکر شریف او نماز گذارد و در حرم امام جواد علیه السلام پایین پای آن حضرت نزدیک قبر استادش ابن قولویه مدفون گردید.

مشهور است که حضرت ولی عصر ارواحنا فداه در رثای آن بزرگوار اشعاری را سرودند که به خط خود آن حضرت بر روی قبر این عالم بزرگوار دیده شده، لذا محدث قمی گفته است: کسی را که امام عصر ارواحنا فداه بستاید و مدح گوید آن مدح امام همه‌ی مدح هاست، و هر کس پس از ستایش امام از کسی، او را ستایش کند در حقیقت مقام او را پایین آورده.

۱۰۹. حسین بن منصور حلاج از جمله اشخاصی است که مذمت شده‌اند. او ادعای باییت کرده و از جمله لعنت شدگان است که توقیع از ناحیه امام زمان ارواحنا فداه به دست ابوالقاسم حسین بن روح در لعن او و امثالش رسیده است. برای اطلاع بیشتر به کتاب «غیبت شیخ بزرگوار طوسی: ص ۲۴۶» مراجعه کنید.

آن‌ها هماهنگی دارد، از نشانه‌های دیگر آن‌ها این است که ادعا می‌کنند علم کیمیا را می‌دانند در حالی که جز نیرنگ و فریب دادن چیزی از آن نمی‌دانند.^{۱۱۰}

تذکر: بالاترین و ارزشمندترین مقام ایشان مقام بندگی خداست آنان همواره اقرار داشته و اعتراف کرده‌اند که ما بندگان خالص و برگزیده خداوند هستیم.

حدیث ۱: فِي قَوْلِهِ تَعَالَى غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عِبَادَهُ أَنْ يَسْأَلُوهُ طَرِيقَ الْمُنْعَمِ عَلَيْهِمْ وَ هُمْ النَّبِيُّونَ وَ الصَّادِقُونَ وَ الشُّهَدَاءُ وَ الصَّالِحُونَ وَ أَنْ يَسْتَعِينُوا مِنْ طَرِيقِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ هُمْ الْيَهُودُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِيهِمْ هَلْ أَنْبَأْتُكُمْ بِشَرِّ مَنْ ذَلِكَ مَثُوبَةٌ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَ غَضِبَ عَلَيْهِ وَ أَنْ يَسْتَعِينُوا مِنْ طَرِيقِ الضَّالِّينَ وَ هُمْ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِيهِمْ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَ لَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَ ضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ وَ هُمْ النَّصَارَى ثُمَّ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام كُلُّ مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ فَهُوَ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِ وَ ضَالٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ قَالَ الرُّضَا عليه السلام كَذَلِكَ وَ زَادَ فِيهِ فَقَالَ وَ مَنْ تَجَاوَزَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام الْعُبُودِيَّةَ فَهُوَ مِنَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ مِنَ الضَّالِّينَ وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَا تَتَجَاوَزُوا بِنَا الْعُبُودِيَّةَ ثُمَّ قُولُوا مَا شِئْتُمْ وَ لَنْ تَبْلُغُوا وَ إِيَّاكُمْ وَ الْغُلُوَّ كَغُلُوِّ النَّصَارَى فَإِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْغَالِينَ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله صِفْ لَنَا رَبَّكَ فَإِنَّ مَنْ قَبَلْنَا قَدْ اخْتَلَفُوا عَلَيْنَا فَقَالَ الرُّضَا عليه السلام إِنَّهُ مَنْ يَصِفُ رَبَّهُ بِالْقِيَاسِ فَإِنَّهُ لَا يَزَالُ الدَّهْرَ فِي الْإِلْتِبَاسِ مَا بِلَا عَنِ الْمِنْهَاجِ طَاعِنًا

۱۱۰. بحار الأنوار: ج ۲۵ ص ۳۴۵، مقدمه تفسیر مرآة الانوار: ص ۶۳.

فِي الْإِعْوَجَاجِ ضَالًّا عَنِ السَّبِيلِ قَابِلًا غَيْرَ الْجَمِيلِ ثُمَّ قَالَ أَعْرَفُهُ بِمَا عَرَفَ بِهِ
 نَفْسَهُ أَعْرَفُهُ مِنْ غَيْرِ رُؤْيَةٍ وَ أَصْفَهُ بِمَا وَصَفَ بِهِ نَفْسَهُ أَصْفَهُ مِنْ غَيْرِ صُورَةٍ
 لَا يُدْرِكُ بِالْحَوَاسِّ وَ لَا يُقَاسُ بِالنَّاسِ مَعْرُوفٌ بِالْآيَاتِ بَعِيدٌ بِغَيْرِ تَشْبِيهِ وَ
 مُتَدَانٍ فِي بُعْدِهِ بِلَا نَظِيرٍ لَا يُتَوَهَّمُ دَيْمُومَتُهُ وَ لَا يُمَثَّلُ بِخَلِيقَتِهِ وَ لَا يَجُوزُ فِي
 قَضِيَّتِهِ الْخَلْقُ إِلَى مَا عَلِمَ مِنْهُمْ مُنْقَادُونَ وَ عَلَى مَا سَطَرَ فِي الْمَكُونِ مِنْ
 كِتَابِهِ مَاضُونَ لَا يَعْمَلُونَ بِخِلَافِ مَا عَلِمَ مِنْهُمْ وَ لَا غَيْرَهُ يُرِيدُونَ فَهُوَ قَرِيبٌ
 غَيْرٌ مُلْتَزِقٍ وَ بَعِيدٌ غَيْرٌ مُتَقَصِّصٌ يُحَقِّقُ وَ لَا يُمَثَّلُ وَ يُوَحِّدُ وَ لَا يُبْعَضُ يُعْرَفُ
 بِالْآيَاتِ وَ يُثَبَّتُ بِالْعَلَامَاتِ وَ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ فَقَالَ الرَّجُلُ يَا بِي
 أَنْتَ وَ أُمِّي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِنَّ مَعِيَ مَنْ يَنْتَحِلُ مُوَالَاتِكُمْ وَ يَزْعُمُ أَنَّ هَذِهِ
 كُلُّهَا صِفَاتُ عَلِيِّ ﷺ وَ أَنَّهُ هُوَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ فَلَمَّا سَمِعَهَا الرِّضَا ﷺ
 ارْتَعَدَتْ فَرَايِضُهُ وَ تَصَبَّبَ عَرَقًا وَ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَقُولُ
 الظَّالِمُونَ وَ الْكَافِرُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا أَوْ لَيْسَ كَانَ عَلِيُّ ﷺ أَكْلًا فِي الْآكِلِينَ وَ شَارِبًا
 فِي الشَّارِبِينَ وَ نَاكِحًا فِي النَّاكِحِينَ وَ مُحَدِّثًا فِي الْمُحَدِّثِينَ وَ كَانَ مَعَ ذَلِكَ
 مُصَلِّيًا خَاضِعًا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ ذَلِيلًا وَ إِلَيْهِ أَوَاهَا مُنِيبًا أَمْ مَنْ كَانَ هَذِهِ صِفَتُهُ
 يَكُونُ إِلَهًا فَإِنْ كَانَ هَذَا إِلَهًا فَلَيْسَ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا وَ هُوَ إِلَهٌ لِمُشَارَكَتِهِ لَهُ فِي
 هَذِهِ الصِّفَاتِ الدَّالَّاتِ عَلَى حَدِّثِ كُلِّ مَوْصُوفٍ بِهَا فَقَالَ الرَّجُلُ يَا ابْنَ رَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ إِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ عَلِيًّا لَمَّا أَظْهَرَ مِنْ نَفْسِهِ الْمُعْجَزَاتِ الَّتِي لَا يَقْدِرُ
 عَلَيْهَا غَيْرُ اللَّهِ دَلَّ عَلَى أَنَّهُ إِلَهٌ وَ لَمَّا ظَهَرَ لَهُمْ بِصِفَاتِ الْمُحَدِّثِينَ الْعَاجِزِينَ
 لَبَسَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ وَ امْتَحَنَهُمْ لِيَعْرِفُوهُ وَ لِيَكُونَ إِيمَانُهُمْ بِهِ اخْتِيَارًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ

فَقَالَ الرَّضَا عليه السلام أَوَّلُ مَا هَاهُنَا أَنَّهُمْ لَا يَنْفَصِلُونَ مِمَّنْ قَلِبَ هَذَا عَلَيْهِمْ فَقَالَ لَمَّا
ظَهَرَ مِنْهُ الْفَقْرُ وَالْأَفَاقَةُ دَلَّ عَلَى أَنَّ مَنْ هَذِهِ صِفَاتُهُ وَ شَارَكَهُ فِيهَا الضُّعْفَاءُ
الْمُحْتَاجُونَ لَا تَكُونُ الْمُعْجَزَاتُ فِعْلُهُ فَعَلِمَ بِهِذَا أَنَّ الَّذِي ظَهَرَ مِنْهُ مِنَ
الْمُعْجَزَاتِ إِنَّمَا كَانَتْ فِعْلَ الْقَادِرِ الَّذِي لَا يُشْبِهُ الْمَخْلُوقِينَ لَا فِعْلَ الْمُحَدَّثِ
الْمُحْتَاجِ الْمُشَارِكِ لِلضُّعْفَاءِ فِي صِفَاتِ الضُّعْفِ ثُمَّ قَالَ الرَّضَا عليه السلام إِنَّ هَؤُلَاءِ
الضَّلَالِ الْكُفْرَةَ مَا أُتُوا إِلَّا مِنْ قَبْلِ جَهْلِهِمْ بِمِقْدَارِ أَنْفُسِهِمْ حَتَّى اسْتَدَّ إِعْجَابُهُمْ
بِهَا وَ كَثُرَ تَعْظِيمُهُمْ لِمَا يَكُونُ مِنْهَا فَاسْتَبَدُّوا بِآرَائِهِمُ الْفَاسِدَةِ وَ اقْتَصَرُوا عَلَى
عُقُولِهِمُ الْمَسْلُوكِ بِهَا غَيْرَ سَبِيلِ الْوَاجِبِ حَتَّى اسْتَصْغَرُوا قَدَرَ اللَّهِ وَ اخْتَقَرُوا
أَمْرَهُ وَ تَهَاوَنُوا بِعَظِيمِ شَأْنِهِ إِذْ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ الْقَادِرُ بِنَفْسِهِ الْغَنِيِّ بِذَاتِهِ الَّتِي
لَيْسَتْ قُدْرَتُهُ مُسْتَعَارَةً وَ لَا غِنَاهُ مُسْتَفَاداً وَ الَّذِي مَنْ شَاءَ أَفْقَرَهُ وَ مَنْ شَاءَ
أَغْنَاهُ وَ مَنْ شَاءَ أَعْجَزَهُ بَعْدَ الْقُدْرَةِ وَ أَفْقَرَهُ بَعْدَ الْغِنَى فَتَنَظَرُوا إِلَى عَبْدٍ قَدِ
اخْتَصَّهُ اللَّهُ بِقُدْرَتِهِ لِيُبَيِّنَ بِهَا فَضْلَهُ عِنْدَهُ وَ آثَرَهُ بِكَرَامَتِهِ لِيُوجِبَ بِهَا حُجَّتَهُ
عَلَى خَلْقِهِ وَ لِيَجْعَلَ مَا آتَاهُ مِنْ ذَلِكَ ثَوَاباً عَلَى طَاعَتِهِ وَ بَاعِثاً عَلَى اتِّبَاعِ أَمْرِهِ
وَ مُؤْمِناً عِبَادَهُ الْمُكَلَّفِينَ مِنْ غَلَطٍ مَنْ نَصَبَهُ عَلَيْهِمْ حُجَّةً وَ لَهُمْ قُدْوَةٌ وَ كَانُوا
كَطَلَابِ مَلِكٍ مِنْ مُلُوكِ الدُّنْيَا يَنْتَجِعُونَ فَضْلَهُ وَ يَأْمُلُونَ نَائِلَهُ وَ يَرْجُونَ التَّفِيؤُ
بِظِلِّهِ وَ الْإِنْتِعَاشَ بِمَعْرُوفِهِ وَ الْإِنْقِلَابَ إِلَى أَهْلِهِمْ بِجَزِيلِ عَطَايِهِ الَّذِي يُعِينُهُمْ
عَلَى كَلْبِ الدُّنْيَا وَ يُنْقِذُهُمْ مِنَ التَّعَرُّضِ لِذَنبِ الْمَكَاسِبِ وَ خَسِيسِ الْمَطَالِبِ
فَبَيْنَمَا هُمْ يَسْأَلُونَ عَنْ طَرِيقِ الْمَلِكِ لِيَتَرَصَّدُوهُ وَ قَدْ وَجَّهُوا الرَّغْبَةَ نَحْوَهُ وَ
تَعَلَّقَتْ قُلُوبُهُمْ بِرُؤْيَيْهِ إِذْ قِيلَ سَيَطْلُعُ عَلَيْكُمْ فِي جَيْوشِهِ وَ مَوَاكِبِهِ وَ خَيْلِهِ وَ

رَجَلِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَعْطُوهُ مِنَ التَّعْظِيمِ حَقَّهُ وَ مِنْ الْأَقْرَارِ بِالْمَمْلَكَةِ وَاجِبُهُ وَ
 إِيَّاكُمْ أَنْ تَسْمُوا بِاسْمِهِ غَيْرَهُ وَ تَعْظُمُوا سِوَاهُ كَتَعْظِيمِهِ فَتَكُونُوا قَدْ بَخَسْتُمْ
 الْمَلِكَ حَقَّهُ وَ أَزْرَيْتُمْ عَلَيْهِ وَ اسْتَحَقَقْتُمْ بِذَلِكَ مِنْهُ عَظِيمَ عُقُوبَتِهِ فَقَالُوا نَحْنُ
 كَذَلِكَ فَأَعْلُونَا جُهِدْنَا وَ طَاقَتْنَا فَمَا لَيْشُوا أَنْ طَلَعَ عَلَيْهِمْ بَعْضُ عِبِيدِ الْمَلِكِ فِي
 حَيْلٍ قَدْ ضَمَمَهَا إِلَيْهِ سَيِّدُهُ وَ رَجُلٍ قَدْ جَعَلَهُمْ فِي جُمَّلَتِهِ وَ أَمْوَالٍ قَدْ حَبَاهُ بِهَا
 فَنَظَرَ هَوْلَاءُ وَ هُمْ لِلْمَلِكِ طَالِبُونَ وَ اسْتَكْبَرُوا مَا رَأَوْهُ بِهَذَا الْعَبْدِ مِنْ نِعَمِ سَيِّدِهِ
 وَ رَفَعُوهُ عَنْ أَنْ يَكُونَ مَنْ هُوَ الْمُنْعَمُ عَلَيْهِ بِمَا وَجَدُوا مَعَهُ عَبْدًا فَأَقْبَلُوا يُحْيُونَهُ
 تَحِيَّةَ الْمَلِكِ وَ يُسَمُّونَهُ بِاسْمِهِ وَ يَجْحَدُونَ أَنْ يَكُونَ فَوْقَهُ مَلِكٌ أَوْ لَهُ مَالِكٌ
 فَأَقْبَلَ عَلَيْهِمُ الْعَبْدُ الْمُنْعَمُ عَلَيْهِ وَ سَابِرُ جُنُودِهِ بِالزَّجْرِ وَ النَّهْيِ عَنْ ذَلِكَ وَ
 الْبَرَاءَةِ مِمَّا يُسَمُّونَهُ بِهِ وَ يُخْبِرُونَهُمْ بِأَنَّ الْمَلِكَ هُوَ الَّذِي أَنْعَمَ عَلَيْهِ بِهَذَا وَ
 اخْتَصَّ بِهِ وَ أَنْ قَوْلَكُمْ مَا تَقُولُونَ يُوجِبُ عَلَيْكُمْ سَخَطَ الْمَلِكِ وَ عَذَابَهُ وَ
 يُفَيْتِكُمْ كُلَّ مَا أَمَلْتُمُوهُ مِنْ جِهَتِهِ وَ أَقْبَلَ هَوْلَاءُ الْقَوْمِ يُكذِّبُونَهُمْ وَ يَرُدُّونَ عَلَيْهِمْ
 قَوْلَهُمْ فَمَا زَالَ كَذَلِكَ حَتَّى غَضِبَ عَلَيْهِمُ الْمَلِكُ لِمَا وَجَدَ هَوْلَاءُ قَدْ سَاوَوْا بِهِ
 عَبْدَهُ وَ أَزْرَوْا عَلَيْهِ فِي مَمْلَكَتِهِ وَ بَخَسُوهُ حَقَّ تَعْظِيمِهِ فَحَشَرَهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَى
 حَبْسِهِ وَ وَكَّلَ بِهِمْ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ فَكَذَلِكَ هَوْلَاءُ وَجَدُوا أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَبْدًا أَكْرَمَهُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ فَضْلَهُ وَ يُقِيمَ حُجَّتَهُ فَصَغُرَ عِنْدَهُمْ
 خَالِقُهُمْ أَنْ يَكُونَ جَعَلَ عَلِيًّا لَهُ عَبْدًا وَ أَكْبَرُوا عَلِيًّا عَنْ أَنْ يَكُونَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
 لَهُ رَبًّا فَسَمَّوْهُ بِغَيْرِ اسْمِهِ فَتَهَاهُمْ هُوَ وَ أَتْبَاعُهُ مِنْ أَهْلِ مِلَّتِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ قَالُوا
 لَهُمْ يَا هَوْلَاءُ إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام وَ وُلْدَهُ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ مَخْلُوقُونَ مُدَبَّرُونَ لَا يَقْدِرُونَ

إِلَّا عَلَى مَا أَقْدَرَهُمُ عَلَيْهِ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ وَ لَا يَمْلِكُونَ إِلَّا مَا مَلَكَهُمْ لَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَ لَا حَيَاةً وَ لَا نُشُورًا وَ لَا قَبْضًا وَ لَا بَسْطًا وَ لَا حَرَكَةً وَ لَا سُكُونًا إِلَّا مَا أَقْدَرَهُمُ عَلَيْهِ وَ طَوْقَهُمْ وَ إِنَّ رَبَّهُمْ وَ خَالِقَهُمْ يَجِلُّ عَنْ صِفَاتِ الْمُحَدِّثِينَ وَ يَتَعَالَى عَنْ نُعُوتِ الْمُحَدِّثِينَ فَإِنَّ مَنْ اتَّخَذَهُمْ أَوْ وَاحِدًا مِنْهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَهُوَ مِنَ الْكَافِرِينَ وَ قَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ فَأَبَى الْقَوْمُ إِلَّا جِمَاحًا وَ ائْتَدُوا فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْصَمُونَ فَبَطَلَتْ أَمَانِيَّتُهُمْ وَ خَابَتْ مَطَالِبُهُمْ وَ بَقُوا فِي الْعَذَابِ الْأَلِيمِ.

حدیث ۱: در «تفسیر امام عسکری» و کتاب «احتجاج» از حضرت رضا علیه السلام روایتی نقل شده که خلاصه اش اینست: آن حضرت در تفسیر ﴿الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ﴾ فرمود: مراد از کسانی که بر آنها غضب شده و کسانی که گمراهند آنها ای هستند که امیرالمؤمنین علیه السلام را از مرتبه عبودیت فراتر می دانند. پس شخصی برخاست و عرضه داشت: پروردگارت را برای ما توصیف کن، گذشته گانمان با ما در توصیف او اختلاف کرده اند. حضرت رضا علیه السلام صفات باری تعالی را ذکر کرد. راوی عرضه داشت: پدر و مادرم فدای شما، کسی را می شناسم که ادعای ولایت شما را دارد و گمان می کند آنچه را که شما فرمودید: همه اوصاف علی علیه السلام بوده، و اوست که پروردگار جهانیان است. چون این مطلب را امام شنید ریشه براندام مبارک او افتاد و فرمود: خدا پاک و منزّه است از آنچه ستمگران و کافران درباره ی او می گویند، آیا علی علیه السلام این طور نبود که غذا می خورد، و مانند مردم ازدواج می کرد، و با این وصف نماز می گزارد و در پیشگاه ربوبی خاضعانه عبادت می کرد؟ کسی که چنین صفاتی دارد آیا می تواند خدا باشد؟ اگر او خدا بوده هر یک از شما هم می تواند خدا باشد، زیرا در صفاتی که دلالت بر حدوث دارد با او شریک است.

آن شخص عرضه داشت: این‌ها گمان می‌کنند وقتی علی (علیه السلام) از خود معجزاتی اظهار کرد که دیگران از انجام آن عاجز بودند دلالت می‌کند که او خداست و چون صفات ممکنات عاجز را از خود نشان می‌داد با این کار امر را بر آن‌ها مشتبه می‌کرد، و آن‌ها را امتحان می‌نمود تا او را بشناسند و ایمان آن‌ها به او از روی اختیار باشد. حضرت فرمودند: این‌ها در این گفتار مطلب را وارونه برداشت کرده‌اند و صحیح آن است که بگویند: چون از او عجز و نیاز ظاهر گردید و دیدیم که با اشخاص ضعیف و محتاج در صفات آن‌ها شرکت دارد، وقتی معجزاتی از خود ظاهر کرد بگوییم: معجزات کار او نیست بلکه کار قدرتمندی است که شبیه مخلوقات نبوده، و او قدرت پروردگار را ظاهر کرده و فعل پروردگار به دست او جاری گشته. سپس حضرت فرمودند: این اشخاص کافر گمراه به خاطر جهالتی که به موقعیت خود داشته به هلاکت افتادند تا آن‌که عجب و غرور آن‌ها را فراگرفت و به نظرات فاسد و عقول ناقص خود اکتفا کرده غیر راه خدا را پیمودند، به طوری که قدرت پروردگار را کوچک و امر او را ناچیز شمرده و به شأن عظیم و والای او اهانت کردند، زیرا ندانسته‌اند که خداوند، قدرتمند و توانایی است که قدرت او از خودش بوده و دیگری نزد او عاریه نگذاشته و در بی‌نیازیش از دیگری بهره نگرفته.^{۱۱۱}

---

۱۱۱. الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی) ج ۲ ص ۴۳۸ احتجاجة ص فيما يتعلق بالإمامة و صفات من خصه الله تعالى بها و بیان الطريق إلى من كان عليها و ذم من يجوز اختیار الإمام و لؤم من غلا فيه و أمر الشيعة بالتورية و التقية عند الحاجة إليهما و حسن التأدب ..... ص : ۴۳۲

التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۵۰ [سورة الفاتحة(۱): آية ۷] ..... ح ۲۴.

توضیح: حق این است که آن‌هایی که درباره‌ی ائمه‌ی طاهریین (علیهم‌السلام) غلو کرده‌اند^{۱۱۲} مقام پروردگار را محدود دانسته و گمان کرده‌اند که با عقل خود می‌توانند او را درک کنند، این‌ها در حقیقت ائمه‌ی معصومین (علیهم‌السلام) را بزرگ ندانسته و تعظیم نکرده‌اند، زیرا مقام امام (علیه‌السلام) والاتر و برتر از آن است که عقل آن‌ها بتواند به آن‌ها احاطه پیدا کند، بلکه خالق متعال را کوچک شمرده، چون او را با مخلوقاتش قیاس کرده‌اند خداوند شأنش فوق آن چیزی است که ستمگران و کافران گفته‌اند.^{۱۱۳} و با وجود تمامی سخنان باز عده‌ای گفتند او پیغمبر است.^{۱۱۴} و

۱۱۲. شیخ مفید فرموده است: غلو در لغت به معنای گذشتن از حد و خارج شدن از اعتدال و راه مستقیم است خداوند متعال در سوره‌ی نساء، آیه‌ی ۱۷۱ فرموده است: ﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ﴾ یعنی: ای اهل کتاب در دین خود غلو نکنید و بر خداوند جز آنچه حق است نسبت ندهید. در این آیه‌ی شریفه خداوند نهی فرموده است که در باره‌ی مسیح افراط کنند و از حد صحیح بگذرند و از اعتدال خارج شوند، و آنچه را که نصاری در باره‌ی مسیح ادعا کرده‌اند غلو دانسته به خاطر این که طبق آنچه بیان کردیم گذشتن از حد است. و نیز فرموده است: اهل غلو تظاهر به اسلام می‌کنند، و آن‌ها کسانی هستند که نسبت الوهیت و نبوت به امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) و امامان بعد از آن حضرت می‌دهند، برای اطلاع بیشتر به «بحار الأنوار: ج ۲۵ ص ۳۴۴» مراجعه کنید.

۱۱۳. در حدیثی امام صادق (علیه‌السلام) فرموده است: اهل غلو بدترین آفریده خداوندند، آن‌ها عظمت خداوند را پایین آورده و کوچک شمرده‌اند و برای بندگان خدا ادعای خدایی نموده‌اند، به خدا قسم آن‌ها بدتر از یهود و نصاری و مجوس و مشرکین هستند «بحار الأنوار: ج ۲۵ ص ۲۸۴ ح ۳۳».

۱۱۴. اعتقاد شیعه بر این است که امیرالمؤمنین از تمامی انبیاء به جز پیامبر گرامی اسلام برتر است، اما به دلیل این که پیامبر بزرگوار اسلام آخرین پیامبر بوده دادن نسبت پیامبری به امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) به این لحاظ غلو محسوب میشود، در فصول آینده خواهیم دید که پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) بزرگوار به برتری امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) بر تمامی انبیاء اقرار کرده و اعتراف نموده و امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) را پس از خود بهترین خلق خدا از ازل تا ابد معرفی نموده.

گروهی مثل عبدالله بن سبا و پیروانش گفتند بلکه او خداست. امیرالمؤمنین (علیه السلام) آن‌ها را حاضر کرده و فرمود: شیطان بر شما غلبه کرده، از این گفتار ناروا که کفر است دست بردارید همانا من بنده خداوندم. و اما مذهب حق، که بزرگان ما از گذشته و حال بر آن عقیده‌اند این است که خداوند تبارک و تعالی پروردگار عالمیان و خالق و رازق موجودات است، شریکی و شبیهی برای او نیست، فرستاده او محمد (صلی الله علیه و آله) و ائمه‌ی طاهرین (علیهم السلام) بندگان اویند، خلق شده‌اند و پرورش یافته‌اند و به لوازم بندگی مکلفند یعنی آن‌چه لازمه بندگی و عبودیت است باید به آن عمل کنند در ائمه‌ی اطهار (علیهم السلام) احتمال نبوت نیست و از آن نصیبی ندارند، و برای پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در آن‌چه شأن الوهیت است بهره‌ای نیست، بلکه این بزرگواران را خدا از نور عظمت خود آفریده و تمام کارهای پسندیده و حالات عجیبه را به آن‌ها مرحمت نموده، اسرار خود و اسم اعظم خویش را در اختیار آن‌ها قرار داده، و متابعت خود را بدون پیروی از ایشان مخالفت به حساب آورده، و چگونگی رفتار با ایشان را رفتار با خود می‌داند.

حدیث ۲: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا أَحَا رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) قَالَ الْمُؤْمِنُ الْمُتَمَتِّحُنْ هُوَ الَّذِي لَا يُرَدُّ مِنْ أَمْرِنَا إِلَيْهِ شَيْءٌ إِلَّا شَرَحَ صَدْرُهُ لِقَبُولِهِ وَ لَمْ يَشْكُ وَ لَمْ يَرْتَبْ أَعْلَمُ يَا أَبَا ذَرٍّ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ خَلِيفَتُهُ عَلَى عِبَادِهِ لَا تَجْعَلُونَا أَرْبَابًا وَ قُولُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ فَإِنَّكُمْ لَا تَبْلُغُونَ كُنْهَ مَا فِيْنَا وَ لَا نَهَائِتَهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ قَدْ أَعْطَانَا أَكْبَرَ وَ أَعْظَمَ مِمَّا يَصِفُهُ وَ أَصْفُكُمْ أَوْ يَخْطُرُ عَلَى قَلْبِ أَحَدِكُمْ فَإِذَا عَرَفْتُمُونَا هَكَذَا فَأَنْتُمْ الْمُؤْمِنُونَ

حدیث ۲: امیرالمؤمنین (علیه السلام): ...یا ابا عبد الله! عرضه داشتم آری ای برادر پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: مؤمن امتحان شده کسی است که هر چه از جانب ما به او برسد

دلش برای پذیرش آن وسعت دارد و شک و تردیدی در آن ندارد. ما را خدا قرار ندهید. آن گاه در فضل ما هر چه می خواهید بگوئید و باز هم به کُنه فضل ما نخواهید رسید. زیرا خداوند تبارک و تعالی به ما بیشتر و بزرگ تر از آنچه ما و شما می گوئیم یا خطور به قلب یکی از شما نماید عنایت فرموده: وقتی ما را این طور شناختید آن وقت مؤمن هستید.^{۱۱۵}

مَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهُ وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهُ وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَ اللَّهُ وَ مَنْ جَهَلَهُمْ فَقَدْ جَهَلَ اللَّهُ وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ وَ مَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدْ تَخَلَّى مِنَ اللَّهِ

در زیارتی از زبان امام معصوم آمده: کسی که ایشان را دوست بدارد خدا را دوست داشته و کسی که با ایشان دشمنی ورزد با خدا دشمنی نموده، هر که ایشان را بشناسد خدا را شناخته و کسی که ایشان را نشناسد خدا را نشناخته، هر که به ایشان پناه برد به خدا پناه برده و هر که از ایشان روی گرداند از خدا روی گردانیده.^{۱۱۶}

حدیث ۴: الْحَشَابُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ كَامِلِ التَّمَارِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ لِي يَا كَامِلُ اجْعَلْ لَنَا رَبًّا نَتُوبُ إِلَيْهِ وَ قُولُوا فِينَا مَا شِئْتُمْ.... ثُمَّ قَالَ وَ عَسَى أَنْ نَقُولَ مَا خَرَجَ إِلَيْكُمْ مِنْ عِلْمِنَا إِلَّا أَلْفًا غَيْرَ مَعْطُوفَةٍ

۱۱۵. المناقب (للعلوی) الكتاب العتیق ص ۶۹ ذکر معرفة أمير المؤمنين بالنورانية، إلزام الناصب فی إثبات الحجة الغائب عجل الله تعالى فرجه الشريف ج ۱ ص ۳۶ الثمرة الخامسة فی معرفة الإمام علیه السلام ..... ص : ۳۶.

۱۱۶. الکافی ج ۴ ص ۵۷۹ بَابُ الْقَوْلِ عِنْدَ قَبْرِ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ع وَ أَبِي جَعْفَرِ الثَّانِي وَ مَا يُجْزِي مِنْ الْقَوْلِ عِنْدَ كُلِّهِمْ ح ۲

حدیث ۴: امام صادق علیه السلام فرمودند: ای کامل! برای ما پروردگاری قرار دهید که رجوع ما به سوی اوست آن گاه آن چه می خواهید در فضل ما بگویند سپس فرمود: و ممکن نیست بتوانید حق آن را اداء کنید، و از علوم و معارف ما به شما نرسیده مگر آلفی که به چیز دیگری عطف نشد.^{۱۱۷}

حدیث ۳: الْأَرْبَعِمَانَةِ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام إِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ فِينَا قُولُوا إِنَّا عَبِيدُ مَرْبُوبُونَ وَ قُولُوا فِي فَضْلِنَا مَا شِئْتُمْ

حدیث ۳: امیرالمؤمنین علیه السلام: بیرهیزید از این که درباره ی ما غلو کنید، بگویند ما بندگان پرورش یافته پروردگاریم، آن گاه درباره ی فضائل ما هر چه می خواهید بگویند.^{۱۱۸}

حدیث ۵: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بُرْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام وَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ الْخَزَّازِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام :..... اجْعَلُونَا مَخْلُوقِينَ وَ قُولُوا فِينَا مَا شِئْتُمْ فَلَنْ تَبْلُغُوا

حدیث ۵: و فرموده اند: ما را مخلوق پروردگار قرار داده آن گاه درباره ی کمالات ما هر چه می خواهید بگویند و بدانید که به نهایت آن نمی رسید.^{۱۱۹}

---

۱۱۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۵۰۷. باب ۱۸ باب النوادر فی الأئمة ع و أعاجیبهم ..... ح ۸. یعنی: الف که بعد از آن چیزی نیست و این کنایه از کمی و قلت آنست بلکه از بعضی از روایات ظاهر می شود: که احاطه پیدا کردن به فضائل و مناقب آن ها در توان ما نیست و عقل و اندیشه ی ما به آن راه پیدا نمی کند

۱۱۸. الخصال ج ۲ ص ۶۱۴ علم امیر المؤمنین ع أصحابه فی مجلس واحد أربعمائة باب مما يصلح للمسلم فی دینه و دنیا ح ۱.

۱۱۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۳۶ باب ۱۰ باب فی الأئمة أنهم يعرفون الإضمار و حدیث النفس قبل أن یخبروا به ..... ح ۵.

امّه اظهار از غلوکنندگان بیزاری میجویند

حدیث ۶: مُحَمَّدُ بْنُ قُلُوبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارَ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ الْأَزْدِيِّ عَنْ أَبِي بَنِي عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لَعَنَ اللَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَبَاٍ إِنَّهُ ادَّعَى الرَّبُوبِيَّةَ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ كَانَ وَ اللَّهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَبْدًا لِلَّهِ طَائِعًا الْوَيْلَ لِمَنْ كَذَبَ عَلَيْنَا وَ إِنَّ قَوْمًا يَقُولُونَ فِيْنَا مَا لَا نَقُولُهُ فِي أَنْفُسِنَا نَبْرًا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ نَبْرًا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ.

حدیث ۶: امام صادق عليه السلام: لعنت خدا بر عبدالله بن سبا که قائل به الوهیت امیرالمؤمنین عليه السلام گردید، به خدا سوگند! آن حضرت بندهی مطیع خدا بود. وای بر کسانی که به ما چیزهایی نسبت می دهند که ما در حق خود نمی گوئیم.^{۱۲۰}

حدیث ۷: وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَا تَتَجَاوَزُوا بِنَا الْعُبُودِيَّةَ ثُمَّ قُولُوا مَا سِئْتُمْ وَ لَنْ تَبْلُغُوا وَ إِيَّاكُمْ وَ الْعُلُوَّ كَعُلُوِّ النَّصَارَى فَإِنِّي بَرِيءٌ مِنَ الْعَالِينَ

حدیث ۷: در «تفسیر امام عسکری عليه السلام» از آن حضرت نقل شده که فرمودند: ما را از مرحله عبودیت فراتر ندانید آن گاه آن چه می خواهید بگوئید و نمی توانید به کُنه عظمت ما برسید، و بیرهزید که همانند نصاری دربارهی ما غلو کنید، زیرا ما از غلوکنندگان بیزاریم.^{۱۲۱}

۱۲۰. رجال الکشی إختيار معرفة الرجال النص ۱۰۷ عبد الله بن سبا ..... ح ۱۷۲.

۱۲۱. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۵۰ [سورة الفاتحة (۱): آية ۷] ..... ح ۲۴.

حدیث ۸: سَعْدُ عَنِ الطَّيَالِسِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ صَادِقُونَ لَا نَخْلُو مِنْ كَذَابٍ يَكْذِبُ عَلَيْنَا وَ يُسْقِطُ صِدْقَنَا بِكَذِبِهِ عَلَيْنَا عِنْدَ النَّاسِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَصْدَقَ الْبَرِيَّةِ لَهْجَةً وَ كَانَ مُسَيِّمَةً يَكْذِبُ عَلَيْهِ وَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَصْدَقَ مَنْ بَرَأَ اللَّهُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ كَانَ الَّذِي يَكْذِبُ عَلَيْهِ وَ يَعْمَلُ فِي تَكْذِيبِ صِدْقِهِ بِمَا يَفْتَرِي عَلَيْهِ مِنَ الْكُذْبِ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَبَا لَعْنَهُ اللَّهُ وَ كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْقُسَيْنُ بْنُ عَلِيِّ عليه السلام قَدْ ابْتُلِيَ بِالْمُخْتَارِ ثُمَّ ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْحَارِثَ الشَّامِيَّ وَ بَنَانَ فَقَالَ كَانَا يَكْذِبَانِ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ ذَكَرَ الْمُغِيرَةَ بْنَ سَعِيدٍ وَ بَزِيعًا وَ السَّرِيَّ وَ أَبَا الْخَطَّابِ وَ مَعْمَرًا وَ بَشَّارَ الشَّعِيرِيِّ وَ حَمْزَةَ التُّرْمِذِيِّ وَ صَائِدَ التَّهْدِيِّ فَقَالَ لَعْنَهُمُ اللَّهُ إِنَّا لَا نَخْلُو مِنْ كَذَابٍ يَكْذِبُ عَلَيْنَا أَوْ عَاجِزِ الرَّأْيِ كَفَانَا اللَّهُ مَثُونَةً كُلُّ كَذَابٍ وَ أَذَاقَهُمْ حَرَّ الْحَدِيدِ.

حدیث ۸: امام صادق عليه السلام فرمود: ما خانواده راستگو هستیم اما پیوسته کسانی هستند که بر ما دروغ می‌بندند تا راستگویی ما را به خطر بیاندازند با این دروغ بستن بر ما در مقابل مردم، پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله راستگوترین مردم بود اما مسیلمه بر او دروغ می‌بست امیرالمؤمنین عليه السلام نیز راستگوترین خلق خدا بود اما عبد الله بن سبا لعنت خدا بر او باد بر او دروغ می‌بست و با نسبت‌های دروغ سخن او را مشوب می‌کرد.... سپس امام صادق عليه السلام حارث شامی و بنان را ذکر کرده و فرمود: این دو نفر بر علی بن الحسین عليه السلام دروغ می‌بستند سپس نام مغیره بن سعید و بزيعا و سری و ابو الخطاب و معمر و بشار شعیری و حمزه ترمذی و صائد نهدی را برد فرمود: خدا آن‌ها را لعنت کند ما خانواده آسوده از دروغ‌گویان و دروغ‌بندان نیستیم یا نادانان که درک ندارند خداوند

ما را از شر هر دروغگو ننگه دارد و آنها را به حرارت آهن مبتلا سازد. ۱۲۲

حدیث ۹: مُحَمَّدُ بْنُ قَوْلَوَيْهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا مِنَ الطَّيَّارَةِ يُحَدِّثُ أَبَا الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ أَنَّهُ قَالَ: كُنْتُ فِي بَعْضِ اللَّيَالِي وَ أَنَا فِي الطَّوَافِ فَإِذَا نِدَاءٌ مِنْ فَوْقِ رَأْسِي يَا يُونُسُ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي فَارْفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا جَ فَعَضِبَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام غَضَبًا لَمْ يَمْلِكْ نَفْسَهُ ثُمَّ قَالَ لِلرَّجُلِ اخْرُجْ عَنِّي لَعْنَكَ اللَّهُ وَ لَعْنِ مَنْ حَدَّثَكَ وَ لَعْنِ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ أَلْفَ لَعْنَةٍ تَتَّبَعُهَا أَلْفُ لَعْنَةٍ كُلُّ لَعْنَةٍ مِنْهَا تُبَلِّغُكَ قَعْرَ جَهَنَّمَ أَشْهَدُ مَا نَادَاهُ إِلَّا شَيْطَانٌ أَمَا إِنَّ يُونُسَ مَعَ أَبِي الْخَطَّابِ فِي أَشَدِّ الْعَذَابِ مَقْرُونَانِ وَ أَصْحَابَهُمَا إِلَى ذَلِكَ الشَّيْطَانِ مَعَ فِرْعَوْنَ وَ آلِ فِرْعَوْنَ فِي أَشَدِّ الْعَذَابِ سَمِعْتُ ذَلِكَ مِنْ أَبِي فَقَالَ يُونُسُ فَقَامَ الرَّجُلُ مِنْ عِنْدِهِ فَمَا بَلَغَ الْبَابَ إِلَّا عَشْرَ خُطَى حَتَّى صُرِعَ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ قَدْ قَاءَ رَجِيعَهُ وَ حُمِلَ مَيِّتًا فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام أَنَاهُ مَلَكَ يَدِهِ عَمُودٌ فَضْرَبَ عَلَى هَامَتِهِ ضَرْبَةً قَلْبَ مِنْهَا مَثَانَتُهَا حَتَّى قَاءَ رَجِيعَهُ وَ عَجَلَ اللَّهُ بِرُوحِهِ إِلَى الْهَآوِيَةِ وَ أَلْحَقَهُ بِصَاحِبِهِ الَّذِي حَدَّثَهُ يُونُسُ بْنُ ظَبْيَانَ وَ رَأَى الشَّيْطَانَ الَّذِي كَانَ يَتَرَاءَى لَهُ.

حدیث ۹: یونس گفت: شنیدم از مردی که جزء غالیان بود با امام رضا عليه السلام در باره یونس بن ظبیان صحبت می‌کرد که او گفت: در یکی از شب‌ها طواف خانه کعبه می‌کردم ناگهان ندائی از بالای سرم شنیدم: یونس من خدای یکتایم که خدائی جز من نیست مرا بیرست و نماز را بیاد من به پای دار سر بلند کردم ناگهان جبرئیل عليه السلام را

دیدم. از شنیدن این سخن چنان علی بن موسی الرضا (علیه السلام) خشمگین شد که نتوانست خودداری کند به آن مرد فرمود: از پیش من خارج شو خدا تو را و کسی که این حدیث را برایت نقل کرده و یونس بن ظبیان هزار بار لعنت کند و متعاقب آن هزار لعنت دیگر که هر یک از آن لعنت‌ها تو را رهسپار قعر جهنم کند من گواهی می‌دهم که جز شیطان کس دیگری به او چنین نگفته. یونس و ابو الخطاب در شدیدترین عذاب گرفتارند و یاران آن دو، این شیطان با فرعون و هواداران در شدیدترین عذاب‌ها مبتلایند این سخن را از پدرم (موسی بن جعفر (علیه السلام)) شنیدم. یونس گفت: آن مرد از جای حرکت کرده هنوز ده قدم به درب خانه مانده بود که بر زمین مدهوش افتاد و مدفوعش از راه دهان خارج شد و از دنیا رفت، حضرت فرمود: فرشته‌ای که بر دست گریزی داشت چنان بر سر او نواخت که از درون زیر رو شد و مدفوعش از دهانش خارج شد خداوند روح او را به هاویه جهنم برد و به دوستش که از یونس بن ظبیان برایش آن حدیث را نقل کرده بود ملحق شد همان شیطانی را که او مشاهده کرده بود این شخص نیز دید. ^{۱۲۳}

حدیث ۱۰: اَبْنُ الْمُتَوَكَّلِ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدِ الصَّيْرَفِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ (علیه السلام) مَنْ قَالَ بِالتَّنَاسُخِ فَهُوَ كَافِرٌ ثُمَّ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْغُلَاةَ أَلَا كَانُوا مَجُوسًا أَلَا كَانُوا نَصَارَى أَلَا كَانُوا قَدَرِيَّةً أَلَا كَانُوا مُرَجَّئَةً أَلَا كَانُوا حُرُورِيَّةً ثُمَّ قَالَ لَا تَقَاعِدُوهُمْ وَلَا تُصَادِقُوهُمْ وَابْرَأُوا مِنْهُمْ بَرِيَ اللَّهُ مِنْهُمْ.

حدیث ۱۰: حسین بن خالد صیرفی گفت: امام رضا (علیه السلام) فرمود هر که معتقد به تناسخ باشد کافر است سپس حضرت فرمود: خداوند غالیان را لعنت کند آن‌ها از مجوس و نصاری و قدری‌ها و مرجئه و حروری بدترند سپس فرمود: با آن‌ها ننشینید

۱۲۳. رجال الکشی إختيار معرفة الرجال النص ص ۳۶۳ ما روی فی یونس بن ظبیان ..... ح ۶۷۳

و رفاقت نکنید و از آن‌ها بیزاری بجوئید خدا از آن‌ها بیزار باشد.^{۱۲۴}

حدیث ۱۲: وَجَدْتُ بِحَطِّ جَبْرِئِيلَ بْنِ أَحْمَدَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) أَخْبَرَنِي عَنْ حَمَزَةَ أَيْزَعُمُ أَنَّ أَبِي آتَيْهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَذَبَ وَاللَّهِ مَا يَأْتِيهِ إِلَّا الْمُتَكَوِّنُ إِنَّ إِبْلِيسَ سَلَطَ شَيْطَانًا يُقَالُ لَهُ الْمُتَكَوِّنُ يَأْتِي النَّاسَ فِي أَيِّ صُورَةٍ شَاءَ إِنْ شَاءَ فِي صُورَةٍ كَبِيرَةٍ وَإِنْ شَاءَ فِي صُورَةٍ صَغِيرَةٍ وَلَا وَاللَّهِ مَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَجِيءَ فِي صُورَةِ أَبِي

حدیث ۱۲: حماد بن عثمان از زراره نقل کرد که گفت: امام صادق (عليه السلام) از من پرسید آیا حمزه هنوز مدعی است که پدرم (حضرت باقر (عليه السلام)) پیش او می‌آید. گفتم: آری. فرمود: به خدا سوگند! دروغ می‌گویند جز متکون چیز دیگری را نمی‌بیند. شیطان یکی از یاران خود را به نام متکون دارد که به هر شکل مایل باشد برای مردم آشکار می‌گردد یا به صورت بزرگ و یا کوچک هر طور مایل باشد اما به خدا سوگند! هرگز نمی‌تواند بصورت پدرم ظاهر شود.^{۱۲۵}

حدیث ۱۳: حَمْدُ وَبِهِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) وَ مَيْسَرٌ عِنْدَهُ وَ نَحْنُ فِي سَنَةِ ثَمَانٍ وَ ثَلَاثِينَ وَ مِائَةٍ فَقَالَ لَهُ مَيْسَرُ بِيَّاعُ الزُّطِيِّ جُعِلَتْ فِدَاكَ عَجِبْتُ لِقَوْمٍ كَانُوا يَأْتُونَ مَعَنَا إِلَى هَذَا الْمَوْضِعِ فَانْقَطَعَتْ آثَارُهُمْ وَ فَنَيْتُ أَجَالَهُمْ قَالَ وَ مَنْ هُمْ

۱۲۴. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۲۰۲ باب ۴۶ باب ما جاء عن الرضا ع فی وجه

دلایل الأئمة ع و الرد علی الغلاة و المفوضة لعنهم الله ..... ح ۲

۱۲۵. رجال الکشی إختیار معرفة الرجال النص ص ۳۰۰ ما روی فی محمد بن أبی زینب ..... ح ۵۳۷

قُلْتُ أَبُو الْخَطَّابِ وَ أَصْحَابُهُ وَ كَانَ مُتَكِنًا فَجَلَسَ فَرَفَعَ إِصْبَعَهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَ عَلَى أَبِي الْخَطَّابِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ فَأَشْهَدُ بِاللَّهِ أَنَّهُ كَافِرٌ فَاسِقٌ مُشْرِكٌ وَ أَنَّهُ يُحْشَرُ مَعَ فِرْعَوْنَ فِي أَشَدِّ الْعَذَابِ عُذْوًا وَ عَشِيًّا ثُمَّ قَالَ أَمَا وَ اللَّهُ إِنِّي لَأَنْفَسُ عَلَى أَجْسَادِ أُصْلِيَتْ مَعَهُ النَّارَ

حدیث ۱۳: حنان بن سدید از امام صادق علیه السلام نقل کرد که گفت: من خدمت آن جناب نشسته بودم و میسر نیز نزد ایشان بود در سال ۱۳۸ میسر که لباس فروش بود گفت: فدایت شوم تعجب می‌کنم از گروهی تا اینجا با ما آمده‌اند اما دیگر اثری از آن‌ها باقی نمانده و از بین رفته امام علیه السلام منظورت چه اشخاصی هستند. گفت: منظورم ابو الخطاب و یاران او است. امام علیه السلام تکیه کرده بود حرکتی به خود داده نشست و انگشتان خود را بلند کرد به جانب آسمان فرمود: لعنت خدا و ملائکه و تمام مردم بر ابو الخطاب باشد من گواهی می‌دهم که او فاسق و کافر است و با فرعون محشور می‌شود و شب و روز دچار عذابی سخت است... ۱۲۶

حدیث ۱۴: الْفَامِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ الْحَمِيرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا علیه السلام قَالَ: مَنْ قَالَ بِالتَّشْبِيهِ وَ الْجَبْرِ فَهُوَ كَافِرٌ مُشْرِكٌ وَ نَحْنُ مِنْهُ بُرَاءٌ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا ابْنَ خَالِدٍ إِنَّمَا وَضَعَ الْأَخْبَارَ عَنَّا فِي التَّشْبِيهِ وَ الْجَبْرِ الْغُلَاةَ الَّذِينَ صَغَرُوا عِظْمَةَ اللَّهِ تَعَالَى فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَقَدْ أَبْغَضَنَا وَ مَنْ أَبْغَضَهُمْ فَقَدْ أَحَبَّنَا وَ مَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ عَادَانَا وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ وَالَانَا وَ مَنْ وَصَلَهُمْ فَقَدْ قَطَعَنَا وَ مَنْ قَطَعَهُمْ فَقَدْ وَصَلْنَا وَ مَنْ جَفَاهُمْ فَقَدْ بَرَّانَا وَ مَنْ بَرَّهُمْ فَقَدْ جَفَانَا وَ مَنْ أَكْرَمَهُمْ فَقَدْ أَهَانَنَا وَ مَنْ أَهَانَهُمْ فَقَدْ أَكْرَمَنَا وَ مَنْ

قَبْلَهُمْ فَقَدْ رَدَّنَا وَ مَنْ رَدَّهُمْ فَقَدْ قَبَلْنَا وَ مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْهِمْ فَقَدْ أَسَاءَ إِلَيْنَا وَ مَنْ أَسَاءَ
 إِلَيْهِمْ فَقَدْ أَحْسَنَ إِلَيْنَا وَ مَنْ صَدَّقَهُمْ فَقَدْ كَذَّبْنَا وَ مَنْ كَذَّبَهُمْ فَقَدْ صَدَّقْنَا وَ مَنْ
 أَعْطَاهُمْ فَقَدْ حَرَمْنَا وَ مَنْ حَرَمَهُمْ فَقَدْ أَعْطَانَا يَا ابْنَ خَالِدٍ مَنْ كَانَ مِنْ شِيعَتِنَا فَلَا
 يَتَّخِذَنَّ مِنْهُمْ وَلِيًّا وَ لَا نَصِيرًا

حدیث ۱۴: امام رضا علیه السلام فرمودند: هرکه قائل به تشبیه و جبر باشد کافر و مشرک است و ما در دنیا و آخرت از او بیزاریم پسر خالد اخباری که در مورد تشبیه و جبر به ما نسبت داده‌اند از ساخته‌های غالیان است که عظمت خدا را کوچک نمودند محب آن‌ها دشمن ماست، و دشمن آن‌ها محب ما، هرکه آن‌ها را دوست بدارد با ما دشمنی نموده و هرکه با آن‌ها دشمن باشد با ما دوست شده هرکه با آن‌ها بیبوند از ما قطع نموده و هرکه از آن‌ها قطع نماید با ما پیوسته است هرکه با آن‌ها بدرفتار باشد با ما خوشرفتاری نموده و هرکه با آن‌ها خوشرفتار باشد با ما بدرفتاری کرده کسی که آن‌ها را گرامی بدارد به ما توهین کرده و هر که به آن‌ها اهانت کند ما را گرامی داشته هر که آن‌ها را بپذیرد ما را رد کرده و هر که آن‌ها را رد کند ما را پذیرفته است هر که به آن‌ها نیکی کند به ما بدی کرده و هر که به آن‌ها بدی کند به ما نیکی نموده هرکه آن‌ها را تصدیق کند ما را تکذیب نموده و هر که آن‌ها را تکذیب نماید ما را تصدیق کرده هرکه ایشان را مورد بخشش خود قرار دهد به ما بی‌مهری کرده و هرکه آن‌ها را محروم نماید به ما بخشش کرده پسر خالد! هرکه از شیعیان ما باشد هرگز آن‌ها را دوست و یاور خود نمی‌گیرد.^{۱۲۷}

۱۲۷. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۱ ص ۱۴۳ باب ۱۱ باب ما جاء عن الرضا علی بن موسی
 ع من الأخبار فی التوحید ..... ح ۴۵

حديث ١٥: أَبِي وَ ابْنُ الْوَلِيدِ مَعَا عَنْ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ مَعَا
عَنِ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنِ دَاوُدَ بْنِ أَبِي يَزِيدَ
عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ هَلْ أَنْبَأْتُكُمْ عَلَى مَنْ تَنْزَلُ
الشَّيَاطِينُ تَنْزَلُ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ قَالَ هُمْ سَبْعَةٌ الْمُغِيرَةُ وَ بِيَانٌ وَ صَائِدٌ وَ حَمَزَةٌ
بُنُ عُمَارَةَ الْبَرَبَرِيِّ وَ الْحَارِثُ الشَّامِيُّ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ وَ أَبُو الْخَطَّابِ.

حديث ١٥: مردی از قول امام صادق (عليه السلام) نقل کرد: که حضرت در مورد آیه
﴿هَلْ أَنْبَأْتُكُمْ عَلَى مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ تَنْزَلُ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ﴾^{١٢٨} فرمود: آن ها هفت نفر بودند
مغیره و بیان و صائد و حمزة بن عمارة البربری و حارث شامی و عبد الله بن حارث
و ابو الخطاب.^{١٢٩}

حديث ١٦: الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ بُنْدَارٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ قُؤْلَوَيْهِ مَعَا عَنْ سَعْدِ
بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَعَنَ اللَّهُ بُنَانَ التَّبَّانِ وَ إِنَّ بُنَانًا لَعَنَهُ اللَّهُ كَانَ
يَكْذِبُ عَلَى أَبِي أَشْهَدُ أَنَّ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ كَانَ عَبْدًا صَالِحًا

حديث ١٦: امام باقر (عليه السلام) می فرمود: خداوند بنان تبان را لعنت کند تبان بر پدرم
دروغ می بست من گواهی می دهم پدرم علی بن الحسین (عليه السلام) بنده صالح خدا بود.^{١٣٠}

حديث ١٧: سَعْدٌ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ وَ ابْنِ يَزِيدَ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ
سَعِيدٍ جَمِيعًا عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَمْرٍو

١٢٨. الشعراء الآيات ٢٢١ و ٢٢٢

١٢٩. الخصال ج ٢ ص ٤٠٢ تنزلت الشياطين على سبعة من الغلاة ..... ح ١١١

١٣٠. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال النص ص ٣٠١ ما روى في محمد بن أبي زينب ..... ح ٥٤١

النَّخَعِيِّ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ أَبَا مَنْصُورٍ حَدَّثَنِي أَنَّهُ رَفَعَ إِلَى رَبِّهِ وَ تَمَسَّحَ عَلَى رَأْسِهِ وَ قَالَ لَهُ بِالْفَارِسِيَّةِ يَا پسر فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ إِنَّ إِبْلِيسَ اتَّخَذَ عَرْشًا فِيمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ اتَّخَذَ زَبَانِيَّةً بَعْدَ الْمَلَائِكَةِ فَإِذَا دَعَا رَجُلًا فَأَجَابَهُ وَ طَيَّ عَقِبَهُ وَ تَخَطَّتْ إِلَيْهِ الْأَقْدَامُ تَرَاءَى لَهُ إِبْلِيسُ وَ رَفَعَ إِلَيْهِ وَ إِنَّ أَبَا مَنْصُورٍ كَانَ رَسُولَ إِبْلِيسَ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا مَنْصُورٍ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا مَنْصُورٍ ثَلَاثًا

حدیث ۱۷: حفص بن عمرو نخعی گفت: من در خدمت امام صادق عليه السلام نشسته بودم مردی به آن جناب عرضه داشت: فدایت شوم ابو منصور برایم صحبت کرد که او را تا پیش خدا برده‌اند و خدا دست بر سرش کشیده و به زبان فارسی به او گفته است ای پسر! حضرت فرمود: پدرم از جدم نقل کرد که پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود: شیطان دارای تختی است میان آسمان و زمین و مأمورین به تعداد ملائکه دارد هرگاه شخصی را دعوت به جانب خود کند و او بپذیرد و به جانب شیطان برود. شیطان برایش مجسم خواهد شد و به طرف او بلند می‌شود ابو منصور یکی از سفرای شیطان است. خدا ابو منصور را لعنت کند این سخن را سه مرتبه تکرار نمود. ^{۱۳۱}

حدیث ۱۸: بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَ ابْنِ عِيسَى عَنِ أَبِيهِ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الثَّمَالِيِّ قَالَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام لَعَنَ اللَّهُ مَنْ كَذَبَ عَلَيْنَا إِنِّي ذَكَرْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَبَّأٍ فَقَامَتْ كُلُّ شَعْرَةٍ فِي جَسَدِي لَقَدْ ادَّعَى أَمْرًا عَظِيمًا مَا لَهُ لَعْنَةُ اللَّهِ كَانَ عَلِيُّ عليه السلام وَ اللَّهُ عَبْدًا لِلَّهِ صَالِحًا أَخُو رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا نَالَ الْكِرَامَةَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ لِلَّهِ وَ

۱۳۱. رجال الکشی إختیار معرفة الرجال النص ص ۳۰۳ ما روی فی محمد بن أبی زینب ..... ح ۵۴۶

لِرَسُولِهِ وَ مَا نَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْكِرَامَةَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ لِلَّهِ

۹۷

حدیث ۱۸: هشام بن سالم از ثمالی نقل کرد: امام سجاد علیه السلام فرمود: خدا لعنت کند هر که را بر ما دروغ می‌بندد، من وقتی یادم از عبد الله بن سبا می‌افتد تمام موهای بدنم راست می‌شود ادعای بس بزرگی را کرد خدا لعنتش کند. علی علیه السلام بنده‌ای صالح برای خدا و برادر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بود و به این مقام نرسید مگر به واسطه فرمانبرداری از خدا و پیامبرش و پیامبر صلی الله علیه و آله به این مقام نرسید مگر به واسطه فرمانبرداری از خدای عزوجل. ۱۳۲

حدیث ۲۰: سَعْدُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَعَنَ اللَّهُ الْمُغِيرَةَ بْنَ سَعِيدٍ إِنَّهُ كَانَ يَكْذِبُ عَلَيَّ أَبِي فَأَذَاقَهُ اللَّهُ حَرَّ الْحَدِيدِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَالَ فِيْنَا مَا لَا نَقُولُهُ فِي أَنْفُسِنَا وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَرَانَا عَنِ الْعُبُودِيَّةِ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَنَا وَ إِلَيْهِ مَابُنَا وَ مَعَادُنَا وَ بِيَدِهِ نَوَاصِينَا

حدیث ۲۰: امام صادق علیه السلام می‌فرمود: خدا لعنت کند مغیره بن سعید را او دروغ می‌بست بر پدرم، خدا مغیره را مبتلا به حرارت آهن کرد خدا لعنت کند هر که را که در باره ما چیزی بگوید که ما در باره خود نمی‌گوئیم و خدا لعنت کند هر که را که ما را از بندگی خدائی که ما را خلق کرده و به سوی او بازگشت ماست و اختیار ما به دست اوست خارج کند. ۱۳۳

۱۳۲. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال النص ص ۱۰۸ عبد الله بن سبا ..... ح ۱۷۳

۱۳۳. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال النص ص ۳۰۲ ما روى في محمد بن أبي زينب ..... ح ۵۴۲

حدیث ۲۱: بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ مُصَادِفٍ قَالَ: لَمَّا لَبَّى الْقَوْمُ الَّذِينَ لَبَّوْا بِالْكُوفَةِ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَخَرَّ سَاجِدًا وَالزَّقَ جُوجُوهُهُ بِالْأَرْضِ وَبَكَى وَأَقْبَلَ يَلُودُ بِأَصْبَعِهِ وَ يَقُولُ بَلَّ عَبْدُ اللَّهِ قِنُ دَاخِرٌ مِرَارًا كَثِيرَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَ دُمُوعُهُ تَسِيلُ عَلَى لِحْيَتِهِ فَتَدِمَّتْ عَلَى إِخْبَارِي إِيَّاهُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مَا عَلَيْكَ أَنْتَ مِنْ ذَا فَقَالَ يَا مُصَادِفُ إِنَّ عَيْسَى لَوْ سَكَتَ عَمَّا قَالَتِ النَّصَارَى فِيهِ لَكَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُصَمَّ سَمْعُهُ وَيُعْمِيَ بَصَرَهُ وَلَوْ سَكَتُ عَمَّا قَالَ أَبُو الْخَطَّابِ لَكَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُصَمَّ سَمْعِي وَيُعْمِيَ بَصْرِي

حدیث ۲۱: مصادف نقل کرد وقتی در کوفه (پیروان ابوالخطاب) لیبیک گفتند (یعنی به جای اللهم لیبیک در حج گفتند لیبیک جعفر بن محمد) من خدمت امام صادق (عليه السلام) رسیدم و جریان را عرضه داشتم: امام (عليه السلام) به سجده رفت سینه خود را بر زمین چسبانید و شروع به گریه کرد و با انگشت بر زمین می سائید و می گفت: بنده کوچک و ذلیل و خوار خدایم این حرف را چندین مرتبه تکرار نمود بعد سر برداشت اشکها بر صورتش جاری بود. من پشیمان کردم که این جریان را به آن جناب اطلاع دادم، عرضه داشتم: آقا فدایت شوم به شما چه ربطی دارد کردار آنها فرمود: مصادف! اگر عیسی (عليه السلام) ساکت می بود در مورد آنچه نصرانیان در باره او معتقد شدند بر خدا لازم بود گوش و چشم او را کر و کور کند من هم اگر ساکت باشم نسبت به آنچه ابو الخطاب می گوید بر خدا لازم است گوش و چشم مرا کر و کور کند. ۱۳۴

حدیث ۲۲: رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام الصَّيْرَفِيِّ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَهْلٍ قَالَ: كُنْتُ أَقُولُ فِي أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِالرُّبُوبِيَّةِ فَدَخَلْتُ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ قَالَ يَا صَالِحُ إِنَّا وَاللَّهِ عِبِيدُ مَخْلُوقُونَ لَنَا رَبُّ نَعْبُدُهُ وَإِنْ لَمْ نَعْبُدْهُ عَذَّبْنَا

حدیث ۲۲: صالح بن سهل گفت: من معتقد به خدائی امام صادق عليه السلام بودم خدمت آن جناب رسیدم همین که چشمش به من افتاد فرمود: صالح به خدا قسم! ما بنده ای مخلوق هستیم و خدائی داریم که او را می پرستیم اگر او را نپرستیم ما را عذاب خواهد کرد. ۱۳۵

حدیث ۲۳: حَمْدُ وَيْهِ عَنِ ابْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَنِ الْمَدَائِنِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ يَا مُرَازِمُ مَنْ بَشَّارٌ قُلْتُ بِيَّاعُ الشَّعِيرِ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ بَشَّارًا قَالَ ثُمَّ قَالَ لِي يَا مُرَازِمُ قُلْ لَهُمْ وَيْلَكُمْ تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ فَإِنَّكُمْ كَافِرُونَ مُشْرِكُونَ

حدیث ۲۳: امام صادق عليه السلام فرمود: مرزم بشار کیست عرضه داشتیم: مردی جو فروش است. فرمود: خدا لعنت کند بشار را بعد به من فرمود: مرزم! به آن‌ها بگو توبه کنند و برگردند به جانب خدا شما کافر و مشرک هستید. ۱۳۶

حدیث ۲۴: سَعْدُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِبَشَّارِ الشَّعِيرِيِّ أَنْ اخْرُجْ عَنِّي لَعَنَكَ اللَّهُ وَاللَّهُ لَا يُظِلُّنِي وَ إِيَّاكَ سَقْفُ بَيْتٍ أَبَدًا فَلَمَّا خَرَجَ قَالَ وَيْلَهُ أَلَا قَالَ بِمَا قَالَتِ الْيَهُودُ أَلَا

۱۳۵. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال النص ص ۳۴۱ ما روى في صالح بن سهل ..... ح ۶۳۲

۱۳۶. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال النص ص ۳۹۸ في بشار الشعيري ..... ح ۷۴۳

قَالَ بِمَا قَالَتِ النَّصَارَى أَلَا قَالَ بِمَا قَالَتِ الْمَجُوسُ أَوْ بِمَا قَالَتِ الصَّابِئَةُ وَاللَّهُ مَا
صَغَرَ اللَّهُ تَصْغِيرَ هَذَا الْفَاجِرِ أَحَدٌ إِنَّهُ شَيْطَانُ ابْنِ شَيْطَانٍ خَرَجَ مِنَ الْبَحْرِ لِيُغْوِيَ
أَصْحَابِي وَشِيعَتِي فَأَحْذَرُوهُ وَ لِيُبَلِّغَ الشَّاهِدَ الْغَائِبَ أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ بِنُ عَبْدِ اللَّهِ
عَبْدُ قِنْ ابْنِ أُمَةٍ ضَمَّتَنِي الْأَصْلَابُ وَالْأَرْحَامُ وَإِنِّي لَمَبْعُوثٌ ثُمَّ
مَوْقُوفٌ ثُمَّ مَسْئُولٌ وَاللَّهُ لَأَسْأَلَنَّ عَمَّا قَالَ فِي هَذَا الْكِذَابِ وَادْعَاهُ عَلَيَّ يَا وَيْلَهُ
مَا لَهُ أَرْعَبَهُ اللَّهُ فَلَقَدْ أَمِنَ عَلَيَّ فِرَاشِهِ وَ أَفْزَعَنِي وَ أَقْلَقَنِي عَنْ رُقَادِي أَوْ تَدْرُونَ
أَنِّي لَمْ أَقُولُ ذَلِكَ أَقُولُ ذَلِكَ لِأَسْتَقِرَّ فِي قَبْرِي.

حدیث ۲۴: امام صادق علیه السلام به بشار شعیری که یکی از غلو کنندگان بود فرمود: از پیش من برو خدا لعنتت کند به خدا قسم! من و تو هرگز زیر یک سقف جمع نخواهیم شد وقتی او خارج شد فرمود: وای بر او چرا همان حرف یهودیان را نگفت و یا آنچه نصاری معتقدند یا آنچه مجوس می گویند و یا اعتقاد صائبی ها به خدا قسم! هیچ کدام خدا را به اندازه این فاجر کوچک نکرده اند او شیطان پسر شیطان است از دریا خارج شد تا اصحاب و پیروان مرا گمراه کند از او پرهیزید و حاضرین به غائبین برسانند که من بندهی خدا پسر بندهی خدا بندهای خالص و فرزند کنیزی هستم که در درون اصلاب و ارحام جای داشته ام من می میرم و برانگیخته خواهم شد سپس در پیشگاه پروردگار مورد بازخواست قرار خواهم گرفت به خدا قسم! خواهند پرسید راجع به آنچه این دروغگو در باره من گفته و ادعا نموده. وای بر او خدا او را بترساند او در رختخواب آسوده است ولی مرا بیمناک نموده و مرا از خواب باز داشته می دانید من این حرف را برای آن می زنم که در قبر آسوده باشم. ^{۱۳۷}

حدیث ۲۵: بِالْإِسْنَادِ الْمَتَّقِمِ عَنْ سَعْدِ عَنِ الطَّيَالِسِيِّ عَنِ الْبَطَّائِنِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ لَعَنَ اللَّهُ مُحَمَّدَ بْنَ بَشِيرٍ وَ أَذَاقَهُ اللَّهُ حَرَ الْحَدِيدِ إِنَّهُ يَكْذِبُ عَلَيَّ بِرِيِّ اللَّهِ مِنْهُ وَ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا يَدَّعِي فِي ابْنِ بَشِيرٍ اللَّهُمَّ أَرْحِنِي مِنْهُ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ مَا أَحَدٌ اجْتَرَأَ أَنْ يَتَعَمَّدَ عَلَيْنَا الْكَذِبَ إِلَّا أَذَاقَهُ اللَّهُ حَرَ الْحَدِيدِ إِنْ بُنَانًا كَذَبَ عَلَيَّ بِنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَأَذَاقَهُ اللَّهُ حَرَ الْحَدِيدِ وَ إِنْ الْمَغِيرَةَ بِنِ سَعِيدٍ كَذَبَ عَلَيَّ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَأَذَاقَهُ اللَّهُ حَرَ الْحَدِيدِ وَ إِنْ أَبَا الْخَطَّابِ كَذَبَ عَلَيَّ أَبِي فَأَذَاقَهُ اللَّهُ حَرَ الْحَدِيدِ وَ إِنْ مُحَمَّدَ بْنَ بَشِيرٍ لَعَنَهُ اللَّهُ يَكْذِبُ عَلَيَّ بَرِئْتُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا يَدَّعِيهِ فِي مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ اللَّهُمَّ أَرْحِنِي مِنْهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُخَلِّصَنِي مِنْ هَذَا الرَّجْسِ النَّجْسِ مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ فَقَدْ شَارَكَ الشَّيْطَانُ أَبَاهُ فِي رَحْمِ أُمِّهِ قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ فَمَا رَأَيْتُ أَحَدًا قُتِلَ بِأَسْوَأِ قِتْلَةٍ مِنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ لَعَنَهُ اللَّهُ

حدیث ۲۵: آقا موسی بن جعفر علیه السلام می فرمود: خدا لعنت کند محمد بن بشیر را و او را دچار حرارت آهن کند او را بر ما تهمت زده خدا از او بیزار باشد من نیز از او بیزارم خدایا من پناه به تو می برم و از او بیزارم در مورد ادعائی که راجع به من نموده است ابن بشیر، خدایا مرا از شر او راحت کن. سپس فرمود: علی! هر که جرات پیدا کند که عمدا بر ما دروغ ببندد خداوند او را گرفتار حرارت آهن می کند. بنان بر علی بن الحسین علیه السلام دروغ بست خدا او را دچار حرارت آهن کرد. و مغیره بن سعید بر حضرت باقر علیه السلام دروغ بست او را دچار حرارت آهن نمود و ابو الخطاب دروغ بر پدرم بست خدا او را دچار حرارت آهن کرد. و محمد بن بشیر بر من دروغ می بندد خدا او را لعنت کند به خدا! پناه می برم و از او بیزارم. خدایا من به تو پناه می برم و بیزارم از آنچه محمد بن بشیر در باره من ادعا

می‌کند شیطان در زمان ایجاد نطفه او در رحم مادرش با پدر او شریک شد. علی بن ابی حمزه گفت: کسی را ندیدم بدتر از محمد بن بشیر کشته شود خدا او را لعنت کند. ۱۳۸

حدیث ۲۶: الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ بُنْدَارٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ وَ الْخَشَابِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ بَشَارَ الشَّعِيرِيِّ شَيْطَانُ ابْنِ شَيْطَانٍ خَرَجَ مِنَ الْبَحْرِ فَأَغْوَى أَصْحَابِي

حدیث ۲۶: امام صادق عليه السلام فرمودند: بشار شعیری شیطان ابن شیطان از دریا خارج شد و اصحاب مرا گمراه کرد. ۱۳۹

حدیث ۲۷: الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ بُنْدَارٍ الْقُمِّيُّ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ الْأَدَمِيِّ قَالَ: كَتَبَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ يَا سَيِّدِي إِنَّ عَلِيَّ بْنَ حَسَكَةَ يَدْعِي أَنَّهُ مِنْ أَوْلِيَايَكَ وَ أَنَّكَ أَنْتَ الْأَوَّلُ الْقَدِيمُ وَ أَنَّهُ بَابُكَ وَ نَبِيِّكَ أَمْرَتَهُ أَنْ يَدْعُوَ إِلَى ذَلِكَ وَ يَزْعُمُ أَنَّ الصَّلَاةَ وَ الزَّكَاةَ وَ الْحَجَّ وَ الصَّوْمَ كُلُّ ذَلِكَ مَعْرِفَتِكَ وَ مَعْرِفَةٌ مَنْ كَانَ فِي مِثْلِ حَالِ ابْنِ حَسَكَةَ فِيمَا يَدْعِي مِنَ الْبَابِيَّةِ وَ النُّبُوَّةِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ كَامِلٌ سَقَطَ عَنْهُ الْإِسْتِعْبَادُ بِالصَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ وَ الْحَجِّ وَ ذَكَرَ جَمِيعَ شَرَائِعِ الدِّينِ أَنَّ مَعْنَى ذَلِكَ كُلِّهِ مَا ثَبَتَ لَكَ وَ مَا إِلَيْهِ نَاسٌ كَثِيرٌ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَمَنَّيَ عَلَى مَوَالِيكَ بِجَوَابِ فِي ذَلِكَ تُنْجِيهِمْ مِنَ الْهَلَاكَةِ قَالَ فَكَتَبَ كَذَبَ ابْنِ حَسَكَةَ عَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ بِحَسْبِكَ أَنِّي لَا أَعْرِفُهُ فِي مَوَالِيٍّ مَا لَهُ لَعْنَةُ اللَّهِ فَوَ اللَّهُ مَا بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا وَ الْأَنْبِيَاءَ مِنْ قَبْلِهِ إِلَّا بِالْحَنِيفِيَّةِ وَ

۱۳۸. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال النص ص ۴۸۳ فی محمد بن بشیر ..... ح ۹۰۹

۱۳۹. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال النص ص ۴۰۰ فی بشار الشعیری ..... ح ۷۴۵

الصَّلَاةَ وَالزَّكَاةَ وَالْحَجَّ وَالصَّيَامَ وَالْوَلَايَةَ وَمَا دَعَا مُحَمَّدٌ ﷺ إِلَّا إِلَى اللَّهِ
وَحَدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَكَذَلِكَ نَحْنُ الْأَوْصِيَاءُ مِنْ وُلْدِهِ عَبِيدُ اللَّهِ لَا نُشْرِكُ بِهِ
شَيْئًا إِنْ أَطْعَمَنَا رَحِمْنَا وَإِنْ عَصَيْنَاهُ عَذَّبْنَا مَا لَنَا عَلَى اللَّهِ مِنْ حُجَّةٍ بَلِ الْحُجَّةُ
لِلَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِمَّنْ يَقُولُ ذَلِكَ وَانْتَفِي إِلَى اللَّهِ مِنْ
هَذَا الْقَوْلِ فَاهْجُرُوهُمْ لَعْنَهُمُ اللَّهُ وَالْجِئُوهُمْ إِلَى أَضْيَقِ الطَّرِيقِ وَإِنْ وَجَدْتِ
مِنْ أَحَدٍ مِنْهُمْ خَلْوَةً فَاشْدَحِ رَأْسَهُ بِالصَّخْرَةِ.

حدیث ۲۷: سهل بن زیاد آدمی گفت: یکی از اصحاب به حضرت ابو الحسن
عسکری علیه السلام نامه چنین نوشت: فدایت شوم علی بن حسکه مدعی است که از
ارادتمندان شما است و شما همان خدائی قدیم هستی او راه و باب و پیامبر از جانب
شما است به او دستور داده‌ای که مردم را به جانب شما دعوت کند. او می‌گوید نماز و
زکات و حج و روزه تمام این اعمال عبارت است از معرفت و شناسائی شما و کسانی
که مثل علی بن حسکه باشد از ادعای بابت و نبوت کسی که دارای چنین معرفتی
باشد مؤمن کامل است دیگر روزه و نماز و حج از او ساقط است و تمام دستورات
دینی را به همان طریق که عرض کردم تأویل می‌نماید گروهی را پیرو خود نموده اگر
صلاح بدانید بر ما منت گذارید راجع به جواب این نامه که موجب نجات از هلاکت
شود. امام علیه السلام در جواب نوشت علی بن حسکه ملعون دروغ می‌گوید تو گمان می‌کنی
من او را نمی‌شناسم خدا لعنت کند او را چه می‌کند. به خدا قسم! محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم
و انبیاء علیهم السلام پیش از او را خداوند نفرستاده مگر به دین حنیف و انجام نماز و زکات و
حج و روزه و ولایت، هرگز پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم دعوت نکرده مگر به جانب خدای یکتا
که شریکی او را نیست همچنین ما اوصیاء از فرزندان او، همه بنده‌ی خدا هستیم که
برایش شریکی نمی‌گیریم اگر ما اطاعت از خدا بکنیم مورد رحمت او قرار می‌گیریم

و اگر معصیت کنیم ما را مشمول عذاب خود قرار می‌دهد ما را حجتی بر خدا نیست بلکه حجت از خداست بر ما و تمام جهانیان من پناه به خدا می‌برم از حرف‌هایی که می‌زنند و این سخنان را نفی می‌کنم، از آن‌ها فاصله بگیرید خدا لعنتشان کند خداوند آن‌ها را دچار دشوارترین گرفتاری‌ها نماید (کنایه از رسوا شدن است)....^{۱۴۰}

فضل بن شاذان در یکی از کتاب‌های خود نوشته است از کذاب‌های مشهور علی بن حسکه و فارس بن حاتم قزوینی است.

حدیث ۲۸: قَالَ سَعْدٌ حَدَّثَنِي الْعُبَيْدِيُّ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ الْعَسْكَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ابْتِدَاءً مِنْهُ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْفَهْرِيِّ وَ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَمِيِّ فَأَبْرَأُ مِنْهُمَا فَإِنِّي مُحَدَّرُكَ وَ جَمِيعَ مَوَالِيَّ وَ إِنِّي أَلْعَنُهُمَا عَلَيْهِمَا لَعْنَةُ اللَّهِ مُسْتَأْكِلِينَ يَا كَلَانَ بِنَا النَّاسِ فَتَانَيْنِ مُؤْذَيْنِينَ آذَاهُمَا اللَّهُ وَ أَرْكَسَهُمَا فِي الْفِتْنَةِ رُكْسًا يَزْعُمُ ابْنُ أَبِي بَابَا أَنِّي بَعَثْتُهُ نَبِيًّا وَ أَنَّهُ بَابٌ وَيْلُهُ لَعْنَةُ اللَّهِ سَخِرَ مِنْهُ الشَّيْطَانُ فَأَغْوَاهُ فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَبْلَ مِنْهُ ذَلِكَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ قَدْرَتَ أَنْ تَشْدَحَ رَأْسَهُ بِحَجَرٍ فَاذِنَاهُ قَدْ آذَانِي آذَاهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ...

حدیث ۲۸: سعد گفت: عبیدی برایم نقل کرد که امام عسکری رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نامه‌ای برایم نوشت به این مضمون: من به خدا پناه می‌برم و بیزارم از فهری و حسن بن محمد بن بابا قمی از هر دو بیزارم من تو و تمام دوستان خود را از آن دو پرهیز می‌دهیم و هر دو را لعنت می‌کنم خدا آن دو را لعنت کند به نام ما مردم را می‌دوشند فتنه انگیز و مودی هستند خدا دمار از روزگار آن‌ها درآورد و دچار فتنه و آشوبشان کند. ابن بابا مدعی است که من او را به پیامبری فرستاده‌ام و او باب است (و واسطه

۱۴۰. رجال الکشی إختیار معرفة الرجال النص ص ۵۱۸ فی الغلاة فی وقت أبي محمد العسکری ع منهم علی بن حسکه و القاسم بن یقطين القمیان ..... ح ۹۹۷

بین مردم) وای بر او خدا لعنتش کند شیطان بر او مسلط شده و گمراهش نموده هر که ادعای او را بپذیرد خدا لعنتش کند محمد! اگر قدرت یافتی که با سنگ سر او را خرد کنی بکن او مرا آزار نموده خدا در دنیا و آخرت آزارش کند. ۱۴۱

حدیث ۲۹: قَالَ نَصْرُ بْنُ الصَّبَّاحِ مُوسَى السَّوَّاقُ لَهُ أَصْحَابٌ عَلَيَاوِيَّةٌ يَقْعُونَ فِي السَّيِّدِ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ عَلِيُّ بْنُ حَسَكَةَ الْجَوَّازُ الْقُمِّيُّ كَانَ أَسْتَادَ الْقَاسِمِ الشَّعْرَانِيِّ الْيَقْطِينِيِّ وَ ابْنِ بَابَا وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الشَّرِيعِيِّ كَانَا مِنْ تَلَامِذَةِ عَلِيِّ بْنِ حَسَكَةَ مَلْعُونُونَ لَعْنَهُمُ اللَّهُ وَ ذَكَرَ الْفَضْلُ بْنُ شَاذَانَ فِي بَعْضِ كُتُبِهِ أَنَّ مِنَ الْكُذَّابِينَ الْمَشْهُورِينَ عَلِيُّ بْنُ حَسَكَةَ وَ فَارِسَ بْنَ حَاتِمِ الْقَرْوِينِيَّ

حدیث ۲۹: روایت دیگری در رجال کشی نقل می شود که نصر بن صباح می گوید موسی سواق اصحابی از علیاویه داشت که در باره حضرت محمد ﷺ نسبت هائی می دادند و علی بن حسکه جوار قمی استاد قاسم شعرانی یقطینی و ابن بابا و محمد بن موسی شریعی هر دو از شاگردان علی بن حسکه ملعون بودند خدا همه را لعنت کند. ۱۴۲

حدیث ۳۰: الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: خَرَجَ إِلَيْنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ وَ هُوَ مُغْضَبٌ فَقَالَ إِنِّي خَرَجْتُ أَنْفَاءً فِي حَاجَةٍ فَتَعَرَّضَ لِي بَعْضُ سُودَانَ الْمَدِينَةِ فَهَتَفَ

۱۴۱. رجال کشی إختيار معرفة الرجال النص ص ۵۲۰ فی الحسن بن محمد بن بابا القمی و الفهری و محمد بن نصیر النمیری و فارس بن حاتم القزوینی ذیل ح ۹۹۹
 ۱۴۲. رجال کشی إختيار معرفة الرجال النص ص ۵۲۱ فی موسی السواق و محمد بن موسی الشریقی و علی بن حسکه .... ح ۱۰۰۱

بِ لَبَّيْكَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ لَبَّيْكَ فَرَجَعْتُ عَوْدِي عَلَى بَدْيِي إِلَى مَنْزِلِي خَائِفًا ذَعْرًا
مِمَّا قَالَ حَتَّى سَجَدْتُ فِي مَسْجِدِي لِرَبِّي وَ عَفَّرْتُ لَهُ وَجْهِي وَ ذَلَّلْتُ لَهُ نَفْسِي وَ
بَرَّيْتُ إِلَيْهِ مِمَّا هَتَفَ بِي وَ لَوْ أَنَّ عَيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ عليه السلام عَدَا مَا قَالَ اللَّهُ فِيهِ إِذَا لَصِمَّ
صَمَمًا لَا يَسْمَعُ بَعْدَهُ أَبَدًا وَ عَمِي عَمَى لَا يُبْصِرُ بَعْدَهُ أَبَدًا وَ خَرَسَ خَرَسًا لَا
يَتَكَلَّمُ بَعْدَهُ أَبَدًا ثُمَّ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا الْخَطَّابِ وَ قَتَلَهُ بِالْحَدِيدِ.

حدیث ۳۰: مالک بن عطیه از یکی از اصحاب حضرت نقل کرده: که امام
صادق عليه السلام با خشم، از خانه خارج شد. فرمود: من چند لحظه پیش برای کاری، از
خانه خارج شدم یکی از سیاه‌های مدینه جلو من آمده گفت «لَبَّيْكَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ
لَبَّيْكَ» فوری به منزل برگشتم با ترس و لرز از این حرفی که به من نسبت داد همان
دم به سجده افتادم در مقابل پروردگار و صورت به خاک مالیدم و کمال خواری در
مقابل خدا انجام دادم و از او بیزارى جستم نسبت به این حرفی که زد. اگر عیسی بن
مریم عليه السلام خود را تبرئه نمی‌کرد از آنچه خداوند بازخواست از او کرد از گوش کر
می‌شد که دیگر نمی‌شنید و از چشم کور می‌شد که نمی‌دید و از زبان لال می‌گشت که
دیگر هرگز سخن نمی‌گفت خدا لعنت کند ابو الخطاب را و او را با آهن بکشد. ۱۴۳

حدیث ۳۱: مُحَمَّدُ بْنُ مَسْعُودٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ إِشْكِيْبٍ عَنِ ابْنِ أَوْرَمَةَ عَنِ
مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنِ أَبِي طَالِبِ الْقُمِّيِّ عَنِ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنِ أَبِيهِ قَالَ:
قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ قَوْمًا يَزْعُمُونَ أَنَّكُمْ آلَهُهُ يَتْلُونَ عَلَيْنَا بِذَلِكَ قُرْآنًا يَا أَيُّهَا
الرُّسُلُ كُلُّوْا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ اعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ قَالَ يَا سَدِيرُ
سَمِعِي وَ بَصْرِي وَ شَعْرِي وَ بَشْرِي وَ لَحْمِي وَ دَمِي مِنْ هَؤُلَاءِ بَرَاءٌ بَرِيَّ اللَّهُ

مِنْهُمْ وَ رَسُولُهُ مَا هُوَ لَاءِ عَلَى دِينِي وَ دِينِ أَبِي وَ اللَّهِ لَا يَجْمَعُنِي وَ إِيَّاهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِمْ سَاخِطٌ قَالَ قُلْتُ فَمَا أَنْتُمْ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ خَزَانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ تَرَاجِمَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ نَحْنُ قَوْمٌ مَعْصُومُونَ أَمَرَ اللَّهُ بِطَاعَتِنَا وَ نَهَى عَنِ مَعْصِيَتِنَا نَحْنُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ دُونَ السَّمَاءِ وَ فَوْقَ الْأَرْضِ.

حدیث ۳۱: حنان بن سدید از پدرش نقل کرد که: به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتیم: گروهی می گویند شما خدا هستید و از قرآن نیز شاهد می آورند ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ اعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾ امام (علیه السلام) فرمود: سدید گوش و چشم و موی و پوست و گوشت و خون من از این اشخاص بیزار است خدا و پیامبرش از آنها بیزارند اینها بر دین من و آباء من نیستند به خدا قسم! من و آنها در روز قیامت جمع نخواهیم شد مگر این که خداوند بر آنها خشمگین است. عرضه داشتیم: پس شما چه هستید فدایت شوم فرمود: گنجینه علم خدا و مترجم وحی او و ما گروهی معصوم هستیم که خدا دستور فرمانبرداری از ما را داده و نهی از مخالفت با ما را نموده ما حجت بالغه خدا بر اهل آسمانها و اهل زمین هستیم. ۱۴۴

حدیث ۳۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِي طَالِبٍ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأبي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) إِنَّ قَوْمًا يَزْعُمُونَ أَنَّكُمْ آلَهُهُ يَتَلُونَ بِذَلِكَ عَلَيْنَا قُرْآنًا وَ هُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ وَ فِي الْأَرْضِ إِلَهُ فَقَالَ يَا سَدِيرُ سَمْعِي وَ بَصْرِي وَ بَشْرِي وَ لَحْمِي وَ دَمِي وَ شَعْرِي مِنْ هُوَ لَاءِ بَرَاءٍ وَ بَرِيَّ اللَّهُ مِنْهُمْ مَا هُوَ لَاءِ عَلَى دِينِي وَ لَا عَلَى دِينِ أَبِي وَ اللَّهِ لَا يَجْمَعُنِي اللَّهُ

۱۴۴. الكافي ج ۱ ص ۲۶۹ باب في أن الأئمة بمن يشبهون ممن مضى و كراهية القول فيهم بالنبوة ..... ح ۶، رجال الكشي إختيار معرفة الرجال ص ۳۰۶ ما روى في محمد بن أبي زينب ..... ح ۵۵۱

وَإِيَّاهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهُوَ سَاخِطٌ عَلَيْهِمْ قَالَ قُلْتُ وَ عِنْدَنَا قَوْمٌ يَزْعُمُونَ
 أَنَّكُمْ رُسُلٌ يَقْرَأُونَ عَلَيْنَا بِذَلِكَ قُرْآنًا يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ اَعْمَلُوا
 صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ فَقَالَ يَا سَدِيرُ سَمِعِي وَ بَصَّرِي وَ شَعَّرِي وَ بَشَّرِي
 وَ لَحَمِي وَ دَمِي مِنْ هَؤُلَاءِ بَرَاءٌ وَ بَرِيَّ اللَّهُ مِنْهُمْ وَ رَسُولُهُ مَا هَؤُلَاءِ عَلَى دِينِي
 وَ لَا عَلَى دِينِ آبَائِي وَ اللَّهُ لَا يَجْمَعُنِي اللَّهُ وَ إِيَّاهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهُوَ
 سَاخِطٌ عَلَيْهِمْ قَالَ قُلْتُ فَمَا أَنْتُمْ قَالَ نَحْنُ حُزَانٌ عَلِمَ اللَّهُ نَحْنُ تَرَاجِمَةٌ أَمَرَ اللَّهُ
 نَحْنُ قَوْمٌ مَعْصُومُونَ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِطَاعَتِنَا وَ نَهَى عَنْ مَعْصِيَتِنَا نَحْنُ
 الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ دُونَ السَّمَاءِ وَ فَوْقَ الْأَرْضِ.

حدیث ۳۲: سدید گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: قومی معتقدند که شما
 معبودید و از قرآن دلیل بر آن آورند و این آیه را خوانند ﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ وَ فِي
 الْأَرْضِ إِلَهُ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ﴾^{۱۴۵} اوست که در آسمان معبود است و در زمین هم معبود است
 امام (علیه السلام) فرمودند: ای سدید! گوشم، چشمم، تنم، خونم و مویم از این مردم بیزار است و
 خدا هم از آن‌ها بیزار است، اینان بر کیش من و کیش پدران من نیستند، به خدا سوگند!
 که خدا مرا و آن‌ها را در قیامت گرد هم نیاورد جز آن‌که بر آن‌ها خشمگین باشد. گوید:
 گفتم: نزد ما مردمی باشند که گویند: شما پیامبران خدائید و گواه قول خود بر ما آیه قرآن
 خوانند ﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ اَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ﴾^{۱۴۶} ای رسولان
 خدا، از چیزهای خوب بخورید و کارهای خوب کنید، به راستی من بدان چه عمل کنید دانایم امام (علیه السلام)
 فرمودند: ای سدید! گوشم، چشمم، مویم، تنم، گوشتم و خونم از اینان هم بیزار است،

۱۴۵. الزخرف آیه ۸۴

۱۴۶. سوره المومنون آیه ۵۱

خدا و رسولش از آنها بیزارند اینان بر کیش من نیستند و نه بر کیش پدرانم، به خدا سوگند! که روز قیامت خدا مرا و آنها را گرد هم نیاورد جز آنکه بر آنها خشمناک است. گوید: گفتم: پس شما چه هستید؟ امام علیه السلام فرمودند: ما خزانه دار علم خدائیم، ما ترجمان و مفسر امر خدائیم، ما مردمی معصوم و پاکیم، خدا تبارک و تعالی امر به اطاعت ما فرموده و مردم را از نافرمانی ما بر حذر داشته، ما حجت رسائیم بر هر که زیر آسمان و روی زمین است.^{۱۴۷}

حدیث ۳۳: فَأَحْذَرُوا الْمَعْصِيَةَ لَنَا وَ الْمَغَالَاةَ فِينَا، فَإِنَّ الْغُلَاةَ شَرُّ خَلْقِ اللَّهِ يُصَغَّرُونَ عِظْمَةَ اللَّهِ وَ يَدْعُونَ الرُّبُوبِيَّةَ لِعِبَادِ اللَّهِ، وَ اللَّهُ إِنَّ الْغُلَاةَ شَرُّ مَنْ الْيَهُودِ وَ النَّصَارَى وَ الْمَجُوسِ وَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا، وَ إِلَيْنَا يَرْجِعُ الْعَالِي فَلَا نَقْبَلُهُ لِأَنَّ الْعَالِي اعْتَادَ تَرَكَ الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ الصَّوْمِ، فَلَا يَقْدِرُ عَلَى تَرَكَ عَادَتِهِ وَ بِنَا يُلْحَقُ الْمُقَصِّرُ فَتَقْبَلُهُ لِأَنَّ الْمُقَصِّرَ إِذَا عَرَفَ عَمَلَ

حدیث ۳۳: امام رضا علیه السلام ... پس از سرپیچی از ما، پرهیز کرده و از غلوگویی درباره ما خودداری کنید، چرا که غلوگویان، بدترین مخلوقات خداوند بوده، آنها عظمت خدا را پایین آورده و برای بندگان خدا ادعای ربوبیت کنند، به خدا سوگند! که غلوگویان از یهود و نصارا و مجوس مشرکین بدترند، آنها نزد ما می آیند و ما از ایشان نخواهیم پذیرفت...^{۱۴۸}

۱۴۷. الکافی ج ۱ ص ۲۶۹ کتاب الحجة باب باب في أن الأئمة بمن يشبهون ممن مضى و كراهية القول فيهم بالنبوة ح ۱

۱۴۸. مشارق الانوار ص ۱۰۵ فصل موالاة على و عدم إدراك كنهه عليه السلام

حدیث ۳۴: الصَّادِقُ عليه السلام الْعُلَاةُ شَرُّ خَلْقِ اللَّهِ يُصَغَّرُونَ عَظَمَةَ اللَّهِ وَ
 يَدْعُونَ الرُّبُوبِيَّةَ لِعِبَادِ اللَّهِ وَ اللَّهُ إِنَّ الْعُلَاةَ لَشَرُّ مَنْ الْيَهُودِ وَ النَّصَارَى وَ الْمَجُوسِ
 وَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا. ۱۱۰

حدیث ۳۴: امام صادق عليه السلام: اهل غلو بدترین آفریده خداوند، آن‌ها عظمت
 خداوند را پایین آورده و کوچک شمرده‌اند و برای بندگان خدا ادعای خدایی
 نموده‌اند، به خدا قسم! آن‌ها بدتر از یهود و نصاری و مجوس و مشرکین هستند.^{۱۴۹}

حدیث ۳۵: نَزَّهُونَا عَنِ الرُّبُوبِيَّةِ وَ ارْفَعُوا عَنَّا حُطُوظَ الْبَشَرِيَّةِ يَعْنِي
 الْحُطُوظَ الَّتِي تَجُوزُ عَلَيْكُمْ فَلَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ، فَإِنَّا نَحْنُ الْأَسْرَارَ
 الْإِلَهِيَّةِ الْمُوَدَّعَةِ فِي الْهَيْكَلِ الْبَشَرِيَّةِ، وَ الْكَلِمَةَ الرَّبَّانِيَّةِ النَّاطِقَةَ فِي الْأَجْسَادِ التُّرَابِيَّةِ،
 وَ قُولُوا بَعْدَ ذَلِكَ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّ الْبَحْرَ لَا يُنَزَفُ، وَ عَظَمَةُ اللَّهِ لَا تُوصَفُ.

حدیث ۳۵: امیرالمؤمنین عليه السلام فرمودند: خدائی را به ما نسبت ندهید و
 بهره‌های بشری را که بر شما جایز است بر ما روا مدارید، یعنی ما را با خود قیاس
 نکنید، زیرا هیچ یک از مردمان با ما قیاس نشود، ما اسرار الهی بوده که در کالبدهای
 بشری به ودیعه نهاده شدیم، و کلام گویای پروردگار بوده که در جسم‌های خاکی
 جای گرفته‌ایم، و بعد از این که این‌ها را فهمیدید آنچه می‌خواهید در فضل ما بگویید
 و بدانید که فضائل ما همچون دریائی است که پایان نمی‌پذیرد.^{۱۵۰}

۱۴۹. الأمالی للطوسی ص ۶۵۰ [۳۳] مجلس يوم الجمعة التاسع من رجب سنة سبع و خمسين و
 أربعمئة ح ۱۲

۱۵۰. مشارق الانوار: ص ۱۰۵ فصل موالاته علی و عدم إدراك كنهه عليه السلام ،

توضیح: یعنی ائمه اطهار را نباید با دیگران مقایسه کرد زیرا امام (علیه السلام) در تمامی جهات برتر است از سایر مخلوقات و کسی را یارای مقابله و رقابت با امام (علیه السلام) نیست، پس در جایی که امام (علیه السلام) حاضر است، پیشوایی و امامت دیگران را نباید پذیرفت.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِي طَالِبٍ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) إِنَّ قَوْمًا يَزْعُمُونَ أَنَّكُمْ آلَهُةٌ يَتْلُونَ بِذَلِكَ عَلَيْنَا قُرْآنًا ﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهُ﴾ فَقَالَ يَا سَدِيرُ سَمِعِي وَبَصْرِي وَبَشْرِي وَلَحْمِي وَدَمِي وَشَعْرِي مِنْ هَؤُلَاءِ بَرَاءٌ وَبِرِّئِ اللَّهُ مِنْهُمْ مَا هَؤُلَاءِ عَلَى دِينِي وَ لَا عَلَى دِينِ آبَائِي وَ اللَّهُ لَا يَجْمَعُنِي اللَّهُ وَ إِيَاهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَ هُوَ سَاخِطٌ عَلَيْهِمْ... قَالَ قُلْتُ فَمَا أَنْتُمْ قَالَ نَحْنُ خُرَّانُ عِلْمِ اللَّهِ نَحْنُ تَرَاجِمَةُ أَمْرِ اللَّهِ نَحْنُ قَوْمٌ مَعْصُومُونَ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِطَاعَتِنَا وَ نَهَى عَنْ مَعْصِيَتِنَا نَحْنُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ دُونَ السَّمَاءِ وَ فَوْقَ الْأَرْضِ.

سدیر گوید، به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: مردمی عقیده دارند که شما خدا و معبودید و برای دلیل عقیده خود این آیه قرآن را می خوانند ﴿وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ وَ فِي الْأَرْضِ إِلَهُ﴾^{۱۵۱} اوست که در آسمان معبود است و در زمین معبود است (اینها گمان می کنند که معبود زمین امامانند) امام (علیه السلام) فرمود: ای سدیر! شنوایی و بینائیم، پوست و گوشت، خون و مویم از اینان بیزار است و خدا از ایشان بیزار باشد، اینان دین من و دین پدران مرا ندارند. خدا در روز قیامت، مرا با آنها گرد هم نیاورد، جز آنکه بر آنها خشمگین باشد. ...عرضه داشتم: پس شما چه موقعیتی دارید؟ فرمود: ما خزانه دار علم خدائیم، ما مترجم امر خدائیم، ما مردمی معصوم هستیم، خدای تبارک

و تعالی مردم را به فرمانبری ما امر فرموده و از نافرمانی ما نهی نموده، ما حجت رسائیم بر هر که زیر آسمان و روی زمین است.^{۱۵۲}

حدیث ۱۹: حَمْدَوِيَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِيهِ عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا الْخَطَّابِ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قُتِلَ مَعَهُ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَقِيَ مِنْهُمْ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ دَخَلَ قَلْبَهُ رَحْمَةً لَهُمْ
حدیث ۱۹: امام صادق عليه السلام: خدا ابوالخطاب را لعنت کند و خدا لعنت کند هر که در کنار او جنگ کرده و هر که از این گروه باقیمانده و خداوند لعنت کند هر که در دل خود نسبت به آنها ترحمی احساس کند.^{۱۵۳}

حدیث ۱۱: الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ بُنْدَارٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ قُلُوبِيٍّ مَعَا عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَعَنَ اللَّهُ بُنَانَ التَّبَّانِ وَ إِنَّ بُنَانًا لَعَنَهُ اللَّهُ كَانَ يَكْذِبُ عَلَى أَبِي أَشْهَدُ أَنَّ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليه السلام كَانَ عَبْدًا صَالِحًا
حدیث ۱۱: باسناد خود از زراره از امام باقر عليه السلام نقل کرده گفت شنیدم آن جناب می فرمود: خداوند بنان بیان را لعنت کند بنان که خدا او را لعنت کند بر پدرم دروغ می بست، گواهی می دهم که پدرم علی بن الحسین عليه السلام بنده صالح خدا بود.^{۱۵۴}

نویسنده کتاب میزان الاعتدال از دانشمندان اهل سنت: بیان زندیقی بود ابن نمیر گفت خالد بن عبد الله قسری او را کشت و به آتش سوزاند. بیان بن سمعان از بنی تمیم بود در عراق پس از سال صدم هجرت ظهور کرد او معتقد به خدائی

۱۵۲. الکافی ج ۱ ص ۲۶۹ باب فی أنَّ الْأَئِمَّةَ بِمَنْ يُشْبَهُونَ مِمَّنْ مَضَى وَ كَرَاهِيَةَ الْقَوْلِ فِيهِمْ بِالنُّبُوَّةِ ح ۶

۱۵۳. رجال الکشی إختيار معرفة الرجال النص ص ۲۹۵ ما روی فی محمد بن أبی زینب ..... ح ۵۲۱

۱۵۴. رجال الکشی إختيار معرفة الرجال النص ص ۳۰۱ ما روی فی محمد بن أبی زینب ..... ح ۵۴۱

حضرت علی (علیه السلام) و این که جزئی از خدائی در پیکر او اتحاد یافته سپس همین جزء در پسر حضرت علی محمد بن حنفیه سپس در ابو هاشم پسر محمد بن حنفیه پس از او در همین بیان بود. بیان نامه‌ای به امام باقر (علیه السلام) نوشت و آن جناب را دعوت به نفس خود کرد و مدعی شد که پیامبر است صائد همان نهدی است که امام صادق (علیه السلام) چند بار او را لعنت کرده و حمزه از دروغگویان ملعونی است که به زودی لعن او خواهد آمد همچنین حارث و پسر او ابو الخطاب محمد بن ابی زینب که به زبان ائمه (علیهم السلام) لعنت شده‌اند و به زودی بعضی از احوال آن‌ها خواهد آمد. ۱۵۵

گوشه‌ای از عبادات ایشان

حدیث ۳۶: فی الزیارةُ اُخری لِمَوْلَانَا اَبِي اِبْرَاهِيمَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ (علیه السلام)... کَانَ حَلِيفِ السَّجْدَةِ الطَّوِيلَةِ وَ الدُّمُوعِ الْغَزِيرَةِ وَ الْمُنَاجَاةِ الْكَثِيرَةِ وَ الضَّرَاعَاتِ الْمُتَّصِلَةِ،

حدیث ۳۶: در احوالات امام کاظم (علیه السلام) آورده شده: آن حضرت پیوسته ملازم با سجده‌های طولانی و اشک ریزان و مناجات فراوان و تَضَرُّع و ناله به درگاه الهی بود ۱۵۶

حدیث ۳۷: اَلْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ اِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ الْمَدَنِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ أَبِيهِ الْفَضْلِ قَالَ: ... فَإِذَا أَنَا بِغُلَامٍ أَسْوَدَ بِيَدِهِ مَقْصُ يَأْخُذُ اللَّحْمَ مِنْ جَبِينِهِ وَ عَرْنِينَ أَنْفِهِ مِنْ كَثْرَةِ سُجُودِهِ

۱۵۵. بحار الانوار ج ۲۵ باب ۱۰ ح ۷

۱۵۶. بحار الانوار ج ۹۹ ص ۱۷ باب ۲ کیفیت زیارتها صلی الله علیهما ح ۱۰.

حدیث ۳۷: همچنین آورده شده که ایشان غلام سیاه چهره‌ای داشت که قیچی به دست می‌گرفت و پینه‌هایی که بر اثر زیادی سجده بر پیشانی مبارک و استخوان بینی‌اش بسته می‌شد می‌برید.^{۱۵۷}

حدیث ۳۸: الْمُظْفَرُ الْعَلَوِيُّ عَنِ ابْنِ الْعَيَّاشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاتِمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ يَقُولُ مَا رَأَيْتُ هَاشِمِيًّا أَفْضَلَ مِنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام وَ كَانَ يُصَلِّي فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ أَلْفَ رُكْعَةٍ حَتَّى خَرَجَ بِجَبْهَتِهِ وَ آثَارِ سُجُودِهِ مِثْلَ كِرْكِرَةِ الْبَعِيرِ

حدیث ۳۸: ابو حازم می‌گفت کسی از خانواده بنی هاشم ندیدم که از علی بن الحسین عليهما السلام بهتر باشد در هر شبانه روز هزار رکعت نماز می‌خواند تا در پیشانی و محل سجده‌اش پینه می‌بست همچون پینه‌ای که بر زانوی شتر می‌بندد.^{۱۵۸}

حدیث ۳۹: الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَ أَبُو دَاوُدَ جَمِيعاً عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي جَهْمَةَ عَنْ جَهْمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ أَبِي يَقُولُ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ كَأَنَّهُ سَاقُ شَجَرَةٍ - لَا يَتَحَرَّكُ مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا مَا حَرَّكَتِ الرِّيحُ مِنْهُ.

حدیث ۳۹: امام صادق عليه السلام فرمود: پدرم می‌فرمودند: حضرت زین العابدین عليه السلام هر وقت به نماز می‌ایستاد چون ساقه درختی بود که حرکت نمی‌کرد مگر مقداری که باد حرکت دهد.^{۱۵۹}

۱۵۷. بحار الأنوار ج ۴۸ ص ۲۱۶ باب ۹ أحواله ع فی الحبس إلى شهادته و تاریخ وفاته و مدفنه صلوات الله علیه و لعنة الله على من ظلمه ح ۱۶.

۱۵۸. علل الشرائع ج ۱ ص ۲۳۲ باب ۱۶۵ باب العلة التي من أجلها سمي علي بن الحسين زين العابدين ..... ح ۱۰.

۱۵۹. الكافي ج ۳ ص ۳۰۰ باب الخشوع في الصلاة و كراهية العبث ح ۴.

حديث ٤٠: أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي
 مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَيْمُونِ الْبَزَّازِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي
 عَلِيِّ بْنِ زِيَادِ بْنِ رُسْتَمَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ كَثُومٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ
 مُحَمَّدٍ عليه السلام فَذَكَرَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَأَطْرَاهُ وَ مَدَحَهُ بِمَا
 هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهُ مَا أَكَلَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام مِنَ الدُّنْيَا حَرَامًا قَطُّ حَتَّى
 مَضَى لِسَبِيلِهِ وَ مَا عُرِضَ لَهُ أَمْرَانِ قَطُّ هُمَا لِلَّهِ رِضًا إِلَّا أَخَذَ بِأَشَدِّهِمَا عَلَيْهِ فِي
 دِينِهِ وَ مَا نَزَلَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله نَازِلَةٌ قَطُّ إِلَّا دَعَاهُ ثِقَّةً بِهِ وَ مَا أَطَاقَ عَمَلَ
 رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ غَيْرُهُ وَ إِنْ كَانَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ رَجُلٍ كَانَ وَجْهَهُ بَيْنَ
 الْجَنَّةِ وَ النَّارِ يَرْجُو ثَوَابَ هَذِهِ وَ يَخَافُ عِقَابَ هَذِهِ وَ لَقَدْ أَعْتَقَ مِنْ مَالِهِ أَلْفَ
 مَمْلُوكٍ فِي طَلَبِ وَجْهِ اللَّهِ وَ النَّجَاةِ مِنَ النَّارِ مِمَّا كَدَّ بِيَدَيْهِ وَ رَشَحَ مِنْهُ جَبِينَهُ
 وَ إِنْ كَانَ لَيَقُوتُ أَهْلَهُ بِالزَّيْتِ وَ الْحَلِّ وَ الْعَجْوَةِ وَ مَا كَانَ لِبَاسُهُ إِلَّا الْكَرَابِيسَ
 إِذَا فَضَلَ شَيْءٌ عَنْ يَدِهِ مِنْ كُمَّهِ دَعَا بِالْجَلَمِ قَقْصَهُ وَ مَا أَشْبَهَهُ مِنْ وُلْدِهِ وَ لَا
 أَهْلِ بَيْتِهِ أَحَدٌ أَقْرَبُ شَبَهًا بِهِ فِي لِبَاسِهِ وَ فَقْهِهِ مِنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام وَ لَقَدْ
 دَخَلَ أَبُو جَعْفَرٍ ابْنُهُ عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ قَدْ بَلَغَ مِنَ الْعِبَادَةِ مَا لَمْ يَبْلُغْهُ أَحَدٌ فَرَأَاهُ وَ قَدْ
 اصْفَرَ لَوْنُهُ مِنَ السَّهْرِ وَ رَمَضَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْبُكَاءِ وَ دَبَّرَتْ جَبْهَتُهُ وَ انْحَرَمَ أَنْفُهُ
 مِنَ السُّجُودِ وَ قَدْ وَرَمَتْ سَاقَاهُ وَ قَدَمَاهُ مِنَ الْقِيَامِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ أَبُو
 جَعْفَرٍ عليه السلام فَلَمْ أَمْلِكْ حِينَ رَأَيْتُهُ بِتِلْكَ الْحَالِ الْبُكَاءِ فَبَكَيتُ رَحْمَةً لَهُ فَإِذَا هُوَ
 يُفَكِّرُ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ بَعْدَ هُنَيْئَةٍ مِنْ دُخُولِي فَقَالَ يَا بُنَيَّ أَعْطِنِي بَعْضَ تِلْكَ
 الصُّحُفِ الَّتِي فِيهَا عِبَادَةُ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَأَعْطَيْتُهُ فَقَرَأَ فِيهَا شَيْئًا يَسِيرًا

ثُمَّ تَرَكَهَا مِنْ يَدِهِ تَضَجُّرًا وَقَالَ مَنْ يَقْوَى عَلَى عِبَادَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

حدیث ۴۰: سعید بن کلتوم گفت خدمت حضرت صادق علیه السلام بودم صحبت از امیر المؤمنین علیه السلام شد شروع کرد به ستایش نمودن و آن تعریفی که شایسته حضرت علی علیه السلام بود، نمود. فرمود: به خدا سوگند علی بن ابی طالب علیه السلام هرگز لب خود را از دنیا به حرام نیالود تا از دنیا رفت. هر گاه دو کار دینی پیش می آمد همیشه آن کار که سخت تر بود انتخاب می کرد هیچ کس طاقت انجام کارهای پیغمبر صلی الله علیه و آله را جز او نداشت. گرچه طوری اعمال دینی را انجام می داد مثل کسی که بین بهشت و جهنم قرار گرفته و آرزوی ثواب بهشت و خوف از کیفر دوزخ دارد. از مال خود که با کد یمین و عرق جبین بدست آورده بود هزار بنده آزاد کرد در راه خدا و نجات از آتش گرچه خوراک خانواده خود را از روغن زیتون و سرکه و خرماى عجوه قرار می داد لباسش کرباس بود که اگر آستینش بلند بود با قیچی زیادی را جدا می کرد. هیچ کدام از فرزندان او در لباس فقه بیشتر از علی بن الحسین علیه السلام به او شباهت نداشت روزی حضرت باقر علیه السلام فرزندش خدمت پدر رسید دید از عبادت به جائی رسیده که هیچ کس چنان نشده رنگش از بیدار خوابی زرد شده چشم هایش از گریه قرمز شده پیشانی اش پینه بسته و بینی اش از سجده فرو رفته دو ساق پایش از ایستادن در نماز ورم کرده بود. حضرت باقر علیه السلام فرمود: وقتی پدرم را به این حالت دیدم نتوانستم خود را نگه دارم به گریه افتادم از دلسوزی به حال پدرم در آن موقع پدرم در اندیشه بود. مختصری که از ورود من گذشت متوجه من شده فرمود: پسر من یکی از این صحیفه ها را که در آن عبادت علی بن ابی طالب علیه السلام است بده، تقدیمش کردم مختصری خواند و روی زمین گذاشت آنگاه فرمود: چه کسی قدرت دارد که چون علی بن ابی طالب علیه السلام خدا را عبادت کند. ۱۶۰

حديث ٤١: فتح الأبواب مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ دَاوُدَ الْخَرَّاجِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَ
 مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ حَسَنِ الْمُقْرِي عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ الْهَمْدَانِيِّ
 عَنْ جَعْفَرَ بْنِ مُحَمَّدِ الْحُسَيْنِيِّ عَنِ الْأَمَدِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ قُرَيْبٍ عَنْ
 سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا الصَّلَاةُ وَ
 السَّلَامُ عَلَى عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ فَاسْتَعْظَمَ عَبْدُ الْمَلِكِ مَا رَأَى مِنْ أَثَرِ
 السُّجُودِ بَيْنَ عَيْنَيْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ بَيَّنَّ عَلَيْكَ
 الْاجْتِهَادُ وَ لَقَدْ سَبَقَ لَكَ مِنَ اللَّهِ الْحُسْنَى وَ أَنْتَ بَضْعَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله
 قَرِيبُ النَّسَبِ وَ كَيْدُ السَّبَبِ وَ إِنَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ وَ ذَوِي
 عَصْرِكَ وَ لَقَدْ أُوتِيَتْ مِنَ الْفَضْلِ وَ الْعِلْمِ وَ الدِّينِ وَ الْوَرَعِ مَا لَمْ يُؤْتَهُ أَحَدٌ مِثْلَكَ وَ
 لَا قَبْلَكَ إِلَّا مَنْ مَضَى مِنْ سَلْفِكَ وَ أَقْبَلَ يُثْنِي عَلَيْهِ وَ يُطْرِيهِ قَالَ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام كُلُّ مَا ذَكَرْتَهُ وَ وَصَفْتَهُ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَ تَأْيِيدِهِ وَ تَوْفِيقِهِ فَأَيْنَ
 شُكْرُهُ عَلَى مَا أَنْعَمَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقِفُ فِي الصَّلَاةِ حَتَّى تَرِمَ
 قَدَمَاهُ وَ يَظْمَأُ فِي الصِّيَامِ حَتَّى يُعْصَبَ فُوهُ فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَلَمْ يَعْفِرْ لَكَ
 اللَّهُ- مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ فَيَقُولُ أَفَلَا أَكُونُ عَبْدًا شَكُورًا الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى
 مَا أَوْلَى وَ أَبْلَى وَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ الْأُولَى وَ اللَّهُ لَوْ تَقَطَّعَتْ أَعْضَائِي وَ
 سَأَلْتُ مُقْلَتَايَ عَلَى صَدْرِي لَنْ أَقُومَ لِلَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ بِشُكْرِ عَشْرِ الْعَشِيرِ مِنْ نِعْمَةٍ
 وَاحِدَةٍ مِنْ جَمِيعِ نِعْمَةِ اللَّهِ الَّتِي لَا يُحْصِيهَا الْعَادُونَ وَ لَا يَبْلُغُ حَدَّ نِعْمَةٍ مِنْهَا عَلَيَّ
 جَمِيعُ حَمْدِ الْحَامِدِينَ لَا وَ اللَّهُ أَوْ يَرَانِي اللَّهُ لَا يَشْغَلْنِي شَيْءٌ عَنْ شُكْرِهِ وَ ذِكْرِهِ
 فِي لَيْلٍ وَ لَا نَهَارٍ وَ لَا سِرٍّ وَ لَا عَلَانِيَةٍ وَ لَوْ لَا أَنَّ لِأَهْلِي عَلَيَّ حَقًّا وَ لِسَائِرِ

النَّاسِ مِنْ خَاصِّهِمْ وَ عَامِّهِمْ عَلَيَّ حُقُوقًا لَا يَسْعُنِي إِلَّا الْقِيَامُ بِهَا حَسَبَ الْوُسْعِ وَ الطَّاقَةِ حَتَّى أُودِّيَهَا إِلَيْهِمْ لَرَمَيْتُ بِطَرْفِي إِلَى السَّمَاءِ وَ بِقَلْبِي إِلَى اللَّهِ ثُمَّ لَمْ أَرُدْهُمَا حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ عَلَيَّ نَفْسِي وَ هُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ وَ بَكَى وَ بَكَى عَبْدُ الْمَلِكِ وَ قَالَ شَتَّانَ بَيْنَ عَبْدٍ طَلَبَ الْآخِرَةَ وَ سَعَى لَهَا سَعِيهَا وَ بَيْنَ مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا مِنْ أَيْنَ جَاءَتْهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ثُمَّ أَقْبَلَ يَسْأَلُهُ عَنْ حَاجَاتِهِ وَ عَمَّا قَصَدَ لَهُ فَشَفَعَهُ فِيمَنْ شَفَعَ وَ وَصَلَهُ بِمَالٍ.

حدیث ۴۱: زهری گفت با حضرت زین العابدین علیه السلام رفتم پیش عبد الملک بن مروان او اثر سجده‌ای که در پیشانی علی بن الحسین علیه السلام بود دید و آنرا بزرگ شمرد و عرضه داشت: واقعا در راه عبادت خدا کوشش می‌کنی، خداوند به تو عنایت فراوان دارد پاره تن پیغمبری و قرابت نزدیک و نسبت خویشاوندی با او داشته تو مقامی ارجمند بین خانواده خود و اهل زمان داری، دارای علم و فضل و دین و ورعی هستی که احدی پیش از تو و بعد از تو دارای این مقام نبوده‌اند جز اجداد طاهرینت شروع کرد به تعریف و ستایش آن، مولا علی بن الحسین علیه السلام فرمود: آنچه ذکر کردی از لطف خدا و تائید و توفیقش کجا می‌توان شکر و سپاس نعمت او را نمود. آنقدر پیامبر صلی الله علیه و آله در نماز ایستاد تا قدم‌هایش ورم کرد چنان در روزه داری تشنه می‌شد آب دهانش خشک می‌گردید، عرضه داشتند: یا رسول الله! مگر خداوند وعده مغفرت به تو نداده؟ می‌فرمود: بنده شکرگزار خدا نباشم؟ خدای را سپاس بر نعمت و آزمایشش و او را ستایش از ابتدا تا انتهای روزگار به خدا سوگند اگر اعضايم قطع شود و چشمانم بر روی سینه‌ام بیفتند هنوز سپاس یک دهم از یک نعمت از نعمتهای بی‌شمارش را نکرده‌ام ستایش تمام ستایشگران به پایه یک نعمت او نمی‌رسد. به خدا سوگند! از کوشش در شکرگزاری فرو گذار نخواهم بود تا او ببیند که پیوسته در ستایش اویم در شب و روز

آشکارا و پنهان اگر خانواده‌ام و مردم بر من حقوقی نداشتند که به ناچار باید آن حقوق را مراعات نمود پیوسته چشم به آسمان می‌دوختم و دل در گرو او می‌نهادم تا جان در بدن دارم در این موقع اشک از دیدگان فرو ریخت عبد الملک نیز گریه کرد. گفت چقدر فاصله است بین بنده‌ای که جویای آخرت باشد و در آن راه کوشش کند و بین کسی که طالب دنیا است از هر راه که شد دیگر نصیبی در آخرت ندارد و آنگاه از نیازهای مولا سؤال کرد و علت آمدنش را پرسید و وساطت او را در باره کسانی که واسطه شده بود پذیرفت و مبلغ هنگفتی در اختیار ما گذاشت.^{۱۶۱}

حدیث ۴۲: مِنْ كِتَابِ زَهْرَةَ الْمَهْجِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنِ الصَّادِقِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِمَا السَّلَامُ) إِذَا حَضَرَ الصَّلَاةَ أَشْعَرَ جِلْدَهُ وَ أَصْفَرَ لَوْنَهُ وَ ارْتَعَدَ كَالسَّعْفَةِ

حدیث ۴۲: در کتاب فلاح السائل عبدالعزیز عبدی از ابن ابی یعفور نقل می‌کند که حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: هر وقت علی بن الحسین (علیهما السلام) آماده نماز می‌شد تنش می‌لرزید و رنگش زرد می‌شد و چون شاخه خرما می‌لرزید.^{۱۶۲}

حدیث ۴۳: الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِمَا السَّلَامُ) إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ فَإِذَا سَجَدَ لَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتَّى يَرْفُضَ عِرْقًا

حدیث ۴۳: حضرت صادق (علیه السلام) هر وقت علی بن الحسین (علیهما السلام) به نماز می‌ایستاد رنگش تغییر می‌کرد، وقتی به سجده می‌رفت سر بر نمی‌داشت تا عرق می‌ریخت.^{۱۶۳}

۱۶۱. عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآيات و الأخبار و الأقوال (مستدرک سیده النساء إلى الإمام الجواد ج ۱۸- السجادة ص ۱۰۰ الأخبار، الأصحاب: ح ۱.
 ۱۶۲. فلاح السائل و نجاح المسائل ص ۱۰۱ ذکر التوجه ..... ح ۲.
 ۱۶۳. الکافی ج ۳ ص ۳۰۰ باب الخشوع فی الصلاة و کراهية العبث ..... ح ۵.

حدیث ۴۴: الْبَاقِرُ علیه السلام كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ علیه السلام يُصَلِّي فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ أَلْفَ رَكْعَةٍ وَكَانَتِ الرِّيحُ تُمِيلُهُ بِمَنْزِلَةِ السُّنْبَلَةِ وَكَانَتْ لَهُ خَمْسُمِائَةِ نَحْلَةٍ فَكَانَ يُصَلِّي عِنْدَ كُلِّ نَحْلَةٍ رَكْعَتَيْنِ وَكَانَ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ غَشِيَ لَوْنُهُ لَوْنُ آخِرٍ وَكَانَ قِيَامُهُ فِي صَلَاتِهِ قِيَامَ الْعَبْدِ الذَّلِيلِ بَيْنَ يَدَيِ الْمَلِكِ الْجَلِيلِ كَانَ أَعْضَاؤُهُ تَرْتَعِدُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَكَانَ يُصَلِّي صَلَاةَ مُودِّعٍ يَرَى أَنَّهُ لَا يُصَلِّي بَعْدَهَا أَبَدًا.... وَكَانَ إِذَا وَقَفَ فِي الصَّلَاةِ لَمْ يَشْتَغَلْ بِغَيْرِهَا وَ لَمْ يَسْمَعْ شَيْئًا لِشُغْلِهِ بِالصَّلَاةِ.... وَ وَقَعَ حَرِيقٌ فِي بَيْتٍ هُوَ فِيهِ سَاجِدٌ فَجَعَلُوا يَقُولُونَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ النَّارَ النَّارَ فَمَا رَفَعَ رَأْسَهُ حَتَّى أُطْفِئَتْ فَقِيلَ لَهُ بَعْدَ قُعودِهِ مَا الَّذِي أَلْهَكَ عَنْهَا قَالَ أَلْهَتْنِي عَنْهَا النَّارُ الْكُبْرَى.

حدیث ۴۴: امام باقر علیه السلام فرمود: علی بن الحسین علیه السلام در هر شبانه روز هزار رکعت نماز می خواند... او پانصد درخت خرما داشت که کنار هر کدام دو رکعت نماز می خواند و هنگامی که به نماز می ایستاد رنگ مبارکش تغییر می کرد و ایستادن او در نماز مانند ایستادن بنده ذلیل بود در مقابل پادشاهی بلند مرتبه، اعضای بدنش از خوف الهی می لرزید و مانند شخص وداع کننده نماز می خواند، که گویی آخرین نماز اوست و بعد از آن برایش نماز خواندن ممکن نیست.... هیچ چیز او را جز نماز به خود مشغول نمی کرد و صدائی را نمی شنید از شدت توجهی که به نماز داشت.... آتش سوزی اتفاق افتاد در همان خانه ای که امام علیه السلام در سجده بود فریاد می زدند: آقا یا ابن رسول الله! آتش، آتش. سر از سجده برداشت تا بالاخره آتش را خاموش کردند عرضه داشتند:

آقا چرا توجه به آتش افروخته نداشتید فرمود: متوجه آتش بزرگ (قیامت) بودم.^{۱۶۴}

حدیث ۴۵: وَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: كَانَ أَبِي يُصَلِّي

۱۲۱

بِاللَّيْلِ حَتَّى يَزْحَفَ إِلَى فِرَاشِهِ.

حدیث ۴۵: عبد الله بن علی بن الحسین گفت پدرم در شب آنقدر نماز

می خواند که دیگر از خستگی نمی توانست بروی پای خود بایستد آنگاه به طرف

رختخواب می رفت.^{۱۶۵}

حدیث ۴۷: عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ وَ الْقَاسَانِيِّ جَمِيعاً عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ

سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الرَّهْرِيِّ قَالَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام

لَوْ مَاتَ مَنْ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَمَا اسْتَوْحَشْتُ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ الْقُرْآنُ مَعِيَ وَ

كَانَ إِذَا قَرَأَ مَالِكُ يَوْمَ الدِّينِ يُكْرَرُهَا حَتَّى كَادَ أَنْ يَمُوتَ

حدیث ۴۷: زهری گفت علی بن الحسین عليه السلام فرمود: اگر تمام مردمی که در

مشرق و مغرب هستند بمیرند من متوحش نمی شوم وقتی قرآن با من باشد وقتی در

قرائت به مالک یوم الدین می رسید پیوسته آن را تکرار می کرد به طوری که نزدیک

بود روح از بدنش خارج شود.^{۱۶۶}

حدیث ۴۸: عَنْهُ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ

أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي رَأَيْتُ

---

۱۶۴. الخصال ج ۲ ص ۵۱۷ باب ذکر ثلاث و عشرين خصلة من الخصال المحمودة التي وصف بها

علی بن الحسین زین العابدین ع ..... ح ۴.

۱۶۵. كشف الغمة في معرفة الأئمة (ط - القديمة) ج ۲ ص ۹۲ باب ذکر ولد علی بن الحسین

۱۶۶. الكافي ج ۲ ص ۶۰۲ كتاب فضل القرآن ..... ح ۱۳.

عَلِيَّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ غَشِيَ لَوْنَهُ لَوْ أَنَّ آخَرَ فَقَالَ لِي وَاللَّهِ إِنَّ عَلِيَّ
بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَعْرِفُ الَّذِي يَقُومُ بَيْنَ يَدَيْهِ.

۱۲۲

حدیث ۴۸: ابان بن تغلب گفت به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم: من دیده بودم هر وقت علی بن الحسین علیه السلام به نماز می ایستاد رنگش متغیر شده و دگرگون می گشت، فرمودند: به خدا سوگند! علی بن الحسین علیه السلام آن کسی را که در برابرش به نماز می ایستاد خوب می شناخت. ۱۶۷

حدیث ۴۹: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا فَرَغَ مِنْ وُضُوءِ الصَّلَاةِ وَصَارَ بَيْنَ وُضُوءِهِ وَصَلَاتِهِ أَخَذَتْهُ رِعْدَةٌ وَنَفْضَةٌ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ وَيَحْكُمُ أَتَدْرُونَ إِلَى مَنْ أَقَوْمٌ وَمَنْ أُرِيدُ أَنَا جِي

حدیث ۴۹: امام صادق علیه السلام: هر وقت علی بن الحسین علیه السلام از وضوی نماز فارغ می شد بدنش می لرزید. عرضه داشتند: آقا شما را چه می شود؟ می فرمود: وای بر شما می دانید می خواهم مقابل چه کسی بایستم و می خواهم با چه کسی راز و نیاز کنم؟ ۱۶۸

حدیث ۵۰: ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدِ أَبِي بَدِيٍّ عَنِ الْبَرَقِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ الْأَزْدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ فَقِيَهُ الْمَدِينَةَ يَقُولُ: وَكَانَ مِنْ عِظَمَاءِ الْعِبَادِ وَأكْبَرِ الزُّهَادِ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ ..... وَ لَقَدْ حَجَجْتُ مَعَهُ سَنَةً فَلَمَّا اسْتَوَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ عِنْدَ الْإِحْرَامِ كَانَ كَلِمًا هَمَّ بِالتَّلْبِيَةِ انْقَطَعَ الصَّوْتُ فِي حَلْقِهِ وَ كَادَ أَنْ يَخْرَ مِنْ رَاحِلَتِهِ فَقُلْتُ قُلْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله عليه وَ لَا بُدَّ لَكَ مِنْ أَنْ تَقُولَ

۱۶۷. علل الشرائع ج ۱ ص ۲۳۱ باب ۱۶۵ باب العلة التي من أجلها سمي علي بن الحسين زين العابدين ..... ح ۷

۱۶۸. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۱۴۸ فصل في زهده ع ح ۱.

فَقَالَ يَا ابْنَ أَبِي عَامِرٍ كَيْفَ أَجَسُرُ أَنْ أَقُولَ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ وَ أَخَشَى أَنْ يَقُولَ عَزَّ
وَ جَلَّ لِي لَا لَبَّيْكَ وَ لَا سَعْدَيْكَ

حدیث ۵۰: مالک بن انس می گوید: بهتر از جعفر بن محمد (علیه السلام) در علم و تقوا ندیدم هرگاه او را می دیدم یا در ذکر یا در روزه یا در نماز بود او از اکابر زهاد و از بندگان شایسته ای بود که از خدا می ترسید، در خانه ی خدا خاشع و گریان بود سالی در مکه با او بودم چون موقع تبلیه شد نمی توانست تبلیه بگوید، می گفت و می گریست که: اگر بگویم لَبَّيْكَ و او بگوید: لَا لَبَّيْكَ چه کنم؟^{۱۶۹}

حدیث ۵۱: وَ مِمَّا جَاءَ فِي صَوْمِهِ وَ حَجِّهِ مُعْتَبٌ عَنِ الصَّادِقِ (علیه السلام) قَالَ:
كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) شَدِيدَ الْجَهْدِ فِي الْعِبَادَةِ نَهَارَهُ صَائِمٌ وَ لَيْلُهُ قَائِمٌ
فَأَضْرَّ ذَلِكَ بِجِسْمِهِ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَبَتِ كَمْ هَذَا الدُّعُوبُ فَقَالَ لَهُ أَتَحَبُّبُ إِلَيَّ رَبِّي
لَعَلَّهُ يُزَلِّفَنِي

حدیث ۵۱: امام صادق (علیه السلام) فرمودند: علی بن الحسین (علیه السلام) در عبادت بسیار کوشا بود، روزها را روزه می گرفت و شبها به عبادت می پرداخت به حدی که به جسم مبارکش زیان رسانیده و آن را فرسوده نموده بود. به آن حضرت عرض شد: چقدر خود را به رنج و زحمت می افکنید، فرمود: با این کار محبتم را به خدایم نشان می دهم به امید این که به بارگاه قرب او راه یابم.^{۱۷۰}

حدیث ۵۲: وَ رُوِيَ أَنَّ الْكَاطِمَ (علیه السلام) كَانَ يَبْكِي مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى تَخْضَلَ
لِحَيْتُهُ بِالذُّمُوعِ

۱۶۹. الخصال ج ۱ ص ۱۶۷ باب كان الصادق ع لا يخلو من إحدى ثلاث خصال ..... ح ۲۱۹.

۱۷۰. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۵۵ فصل في زهده ع ..... .

حدیث ۵۲: و امام کاظم (علیه السلام) چنان از خشیت و خوف خدا می‌گریست که محاسنش از اشک‌هایش تر می‌شد.^{۱۷۱}

حدیث ۴۶: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) يُصَلِّي فَسَقَطَ رِدَاؤُهُ عَنْ مَنْكِبِهِ قَالَ فَلَمْ يُسَوِّهِ حَتَّى فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ قَالَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ وَيْحَكَ أَ تَدْرِي بَيْنَ يَدَيَّ مَنْ كُنْتُ إِنَّ الْعَبْدَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَلَاةٌ إِلَّا مَا أَقْبَلَ مِنْهَا فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَلَكْنَا فَقَالَ كَلَّا إِنَّ اللَّهَ مُتَمِّمٌ ذَلِكَ لِلْمُؤْمِنِينَ بِالنَّوْافِلِ.

حدیث ۴۶: روزی در حال نماز ردا از شانه مبارکش افتاد و تا آخر نماز آنرا درست نکرد وقتی از ایشان درباره بی توجهی او به ردا سوال شد فرمودند: وای بر تو آیا می‌دانی در برابر چه کسی ایستاده بودم؟ بنده از نمازش جز آن مقداری که در آن حضور قلب دارد قبول نمی‌شود؟ عرضه داشت: پس ما هلاک شده‌ایم حضرت فرمودند: خداوند تقایص و کاستی‌های نمازهای واجبتان را با نوافل (نمازهای مستحبی) جبران می‌کند.^{۱۷۲}

۱۷۱. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۲۳۱ فصل شذرات من فضائل الإمام الكاظم و مناقبه

۱۷۲. الوافی ج ۸ ص ۸۴۷ باب ۱۱۳ الإقبال علی الصلاة و ترک ما ینافیہ ح ۱۰.

اهل بیت در باره ی عبادات خود چه میگویند

۱۲۵

حدیث ۵۳: وَ كَذَا الْعِبَادَةُ كَمَا قَالَ سَيِّدُ الْعَابِدِينَ وَ الْعَارِفِينَ وَ الشَّاكِرِينَ
لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ. وَ قَالَ: مَا عَبْدُنَاكَ حَقَّ
عِبَادَتِكَ وَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ.

حدیث ۵۳: و همچنین در باره عبادت و پرستش کما اینکه سرور
عبادت‌کنندگان و سید عارفان و سر آمد سپاسگزاران رسول خدا ﷺ در مناجاتش
چنین می‌گوید. من از حق ثنا و ستایش تو عاجزم خدایا تو آن طور هستی که خود
ستوده‌ای و نیز فرمود. آنچنان که باید (شایسته‌ی توست) تو را پرستش نکردیم و
آنچنان که سزاوار است تو را نشناختیم^{۱۷۳}

حدیث ۵۴: احْتَجَبَ عَنِ الْعُقُولِ كَمَا احْتَجَبَ عَنِ الْأَبْصَارِ

حدیث ۵۴: از خرد و عقل نهانست همچنان که از دیدگان ناپیداست.^{۱۷۴}

حدیث ۵۵: بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ إِلَهِي لَوْ لَا الْوَاجِبُ مِنْ قَبُولِ
أَمْرِكَ لَنَزَّهْتُكَ مِنْ ذِكْرِي إِيَّاكَ عَلَى أَنْ ذِكْرِي لَكَ بِقَدْرِي لَا بِقَدْرِكَ وَ مَا عَسَى أَنْ
يَبْلُغَ مِقْدَارِي حَتَّى أُجْعَلَ مَحَلًّا لِتَقْدِيرِكَ وَ مِنْ أَعْظَمِ النُّعْمِ عَلَيْنَا جَرِيَانُ ذِكْرِكَ
عَلَى أَلْسِنَتِنَا وَ إِذْنُكَ لَنَا بِدُعَائِكَ وَ تَنْزِيهِكَ وَ تَسْبِيحِكَ

حدیث ۵۵: حضرت زین العابدین علیه السلام در مناجات‌الذاکرین می‌فرماید: خدایا اگر
پذیرش فرمانت بر من واجب نبود هر آینه پاک نگه می‌داشتتم از این که ذکر تو گویم،

۱۷۳. بحار الأنوار (ط - بیروت) ج ۶۸ ص ۲۳ باب ۶۱ الشکر ح ۲

۱۷۴. تحف العقول النص ۲۴۵ توحید

چه ذکر من تو را به اندازه‌ی کاستی منست نه برانده‌ی کمال تو شان و اندازه‌ی من چقدر می‌تواند بالا رود تا ظرف تقدیس تو قرار گیرم؟ از بزرگترین نعمت‌ها بر ما جاری شدن ذکر تو بر زبان ماست و اجازات به ماست که تورا بخوانیم و تنزیه و تسبیح گوئیم.^{۱۷۵}

بَابِ بَيْتِ وَهْمِ

ظَرْفِ مَشِيَّتِ وَارَادَةِ خَدَائِقِ

ظرف مشیت و اراده خداوند

حدیث ۱: وَ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْقُمِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَيْسَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ الْبُرَيْسِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ الْمَوْصِلِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرِ الصَّيْرَفِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ، قَالَ: قَالَ السَّجَادُ عليه السلام:.. فَنَحْنُ نَفْعَلُ بِأَذْنِهِ مَا نَشَاءُ وَ نَحْنُ لَا نَشَاءُ إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَ إِذَا أَرَدْنَا أَرَادَ اللَّهُ

حدیث ۱: امام سجاد عليه السلام ما به اذن خداوند آنچه را بخواهیم انجام می دهیم، و غیر از آنچه خدا بخواهد نمی خواهیم و زمانی که اراده کنیم خدا نیز اراده می کند. ۱۷۶
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَافِظَ سِرِّ اللَّهِ، وَ مُمَضِّي حُكْمِ اللَّهِ، وَ مُجَلِّي إِرَادَةِ اللَّهِ، وَ مَوْضِعَ مَشِيَّةِ اللَّهِ

در زیارتی می خوانیم: سلام بر توای حافظ سر پروردگار، و اجرا کننده حکم او، و آشکار کننده اراده اش، و جایگاه مشیت و خواست او. ۱۷۷

حدیث ۲: جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ:.... وَجَّهَ قَوْمٌ مِنَ الْمُفَوَّضَةِ وَ الْمُقَصَّرَةِ كَامِلَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ الْمَدَنِيِّ إِلَى أَبِي مُحَمَّدٍ عليه السلام ... قَالَ فَلَمَّا دَخَلْتُ عَلَى سَيِّدِي أَبِي مُحَمَّدٍ عليه السلام ... فَسَلَّمْتُ وَ جَلَسْتُ إِلَى بَابِ عَلَيْهِ سِتْرٌ مُرَخًى فَجَاءَتِ الرِّيحُ فَكَشَفَتْ طَرَفَهُ فَإِذَا أَنَا بِفَتَى كَأَنَّهُ فُلْقَةُ قَمَرٍ مِنْ أَبْنَاءِ أَرْبَعِ سِنِينَ أَوْ مِثْلِهَا فَقَالَ لِي

۱۷۶. الهداية الكبرى ص ۲۳۰ الباب السادس باب الإمام علي السجاد

۱۷۷. المزار الكبير ص ۳۰۴ باب ۱۵ زيارة اخرى لمولانا أمير المؤمنين صلوات الله عليه.

يَا كَامِلَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ... ثُمَّ قَالَ وَ جِئْتَ تَسْأَلُهُ عَنْ مَقَالَةِ الْمُفَوَّضَةِ كَذَبُوا بَلْ قُلُوبُنَا
أَوْعِيَتْ لِمَشِيَّةِ اللَّهِ فَإِذَا شَاءَ شِئْنَا وَ اللَّهُ يُقُولُ ﴿وَ مَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾

حدیث ۲: از کامل بن ابراهیم نقل می‌کند: بر امام عسکری (علیه السلام) وارد شدم تا از او درباره‌ی تفویض سئوال کنم، خدمت آن حضرت سلام کرده و نشستم، ناگهان ماه پاره‌ای را که گویا در سنین چهار سالگی بود مشاهده کرده به من فرمود: ای کامل! نزد ولی خدا و حجت او رسیده‌ای... تا از گفتار گروه مفوضه سئوال کنی؟ آن‌ها دروغ گفته‌اند، مطلب آن طوری که آن‌ها می‌گویند نیست، بلکه قلوب ما ظرف و جایگاه مشیت پروردگار است، هرگاه او بخواهد ما می‌خواهیم، و او فرموده ﴿وَ مَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾^{۱۷۸} و نمی‌خواهند جز آن‌چه را که خداوند بخواهد.^{۱۷۹}

و معلوم است که آن‌ها جز آن‌چه را که خدا اختیار کند اختیار نخواهند کرد، همان‌طور که در کتاب بصائر از امام هادی (علیه السلام) روایت کرده که فرمود:

حدیث ۴: وَ حَدَّثَنِي وَالِدِي مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ
عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُوصِلِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ خَالِدٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ
يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ وَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سُلَيْمَانَ أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ
أَبِي سَعِيدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ
الْجُعْفِيِّ قَالَ:..... فَنَحْنُ مَعَانِيهِ وَ مَظَاهِرُهُ فِيكُمْ اخْتَرَعْنَا مِنْ نُورِ ذَاتِهِ وَ فَوَّضَ

۱۷۸. الانسان، آیه ۳۰.

۱۷۹. الغيبة (للطوسي)/ کتاب الغيبة للحجة ص ۲۴۷ فصل الکلام فی ولادة صاحب الزمان و إثباتها بالدلیل و الأخبار.

إِلَيْنَا أُمُورَ عِبَادِهِ فَنَحْنُ نَفْعَلُ بِإِذْنِهِ مَا نَشَاءُ وَ نَحْنُ إِذَا شِئْنَا شَاءَ اللَّهِ وَ إِذَا أَرَدْنَا
 ۱۳۰ أَرَادَ اللَّهُ وَ نَحْنُ أَحَلَّنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ هَذَا الْمَحَلَّ وَ اصْطَفَانَا مِنْ بَيْنِ عِبَادِهِ وَ
 جَعَلْنَا حُجَّتَهُ فِي بِلَادِهِ...

حدیث ۴: امام باقر علیه السلام فرمودند:....ما معانی و مظهر توحید در میان شما
 هستیم، خداوند ما را از نورذاتش آفرید، و امور بندگانش را به ما واگذار کرد، ما با
 اجازه و فرمان او آنچه می‌خواهیم انجام می‌دهیم، و آنچه می‌خواهیم همان است که
 او می‌خواهد، و اراده ما همان اراده پروردگار است، و او چنین مقام و مرتبه و
 موقعیتی به ما مرحمت فرموده و مارا از میان بندگانش برگزیده و حجت خود در
 بلادش قرار داده است... ۱۸۰

حدیث ۳: عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ السَّيَّارِيِّ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا قَالَ
 خَرَجَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الثَّالِثِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ قُلُوبَ الْأَئِمَّةِ علیهم السلام مَوْرَدًا
 لِإِرَادَتِهِ فَإِذَا شَاءَ اللَّهُ شَيْئًا شَاءُوهُ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ وَ مَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

حدیث ۳: امام هادی علیه السلام در حدیثی گرانسنگ فرمودند: خداوند دل‌های
 ائمه علیهم السلام را محل اراده خود قرار داده اگر خدا چیزی را بخواهد آنها خواهند
 خواست و این معنی آیه است ﴿وَ مَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ﴾ ۱۸۱

---

۱۸۰. إلزام الناصب فی إثبات الحجة الغائب عجل الله تعالى فرجه الشريف ج ۱ ص ۴۵ الثمرة
 الخامسة فی معرفة الإمام علیه السلام
 ۱۸۱. المزار الكبير ص ۳۰۴ باب ۱۵ زیارة اخرى لمولانا أمير المؤمنين صلوات الله عليه. بصائر
 الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۵۱۷ باب ۱۸ باب النوادر فی الأئمة ع و
 أعاجیبهم .....

حدیث ۵: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَفْصِ عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّيْرَفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هَمَّامِ الْإِسْكَافِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ التُّعْمَانِ عَنْ فَضَيْلِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ شَرِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ وَلَايَتَنَا وَ أَوْجَبَ مَوَدَّتَنَا وَ اللَّهَ مَا نَقُولُ بِأَهْوَاؤِنَا وَ لَا نَعْمَلُ بِأَرَايِنَا وَ لَا نَقُولُ إِلَّا مَا قَالَ رَبُّنَا عَزَّ وَ جَلَّ

حدیث ۵: حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: به خدا قسم ما از روی هوای نفس خود چیزی نمی گوئیم و به رأی و نظر خود عمل نمی کنیم و نمی گوئیم مگر آن چه را که پروردگار به ما گفته. ^{۱۸۲}

حدیث ۶: وَ مِنْهُ يَرْفَعُهُ إِلَى ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَوْ أُذِنَ لَنَا أَنْ نُعَلِّمَ النَّاسَ حَالَنَا عِنْدَ اللَّهِ وَ مَنْزِلَتَنَا مِنْهُ لَمَا احْتَمَلْتُمْ فَقَالَ لَهُ فِي الْعِلْمِ فَقَالَ الْعِلْمُ أَيْسَرُ مِنْ ذَلِكَ إِنَّ الْإِمَامَ وَكُرَّ لِإِرَادَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَشَاءُ إِلَّا مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ

حدیث ۶: از مُفَضَّل نقل می کند که امام صادق عليه السلام فرموده است: اگر اجازه داشتیم حال خود و موقعیت و جایگاه خویش را نزد پروردگار به مردم خبر دهیم، شما نمی توانستید تحمل کنید و آن را بپذیرید. عرضه داشت: موقعیت علمی منظور شماست؟ فرمودند: علم کمترین و آسانترین آن هاست، همانا امام آشیانه و جایگاه

اراده‌ی خداوند است، اراده نمی‌کند مگر آن‌چه را که خدا بخواهد.^{۱۸۳}

حدیث ۷: وَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَعْفَرِ الصَّادِقِ عليه السلام أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ

۱۳۲

لِفَاطِمَةَ يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَغْضَبُ لِعُضْبِكَ وَيَرْضَى لِرِضَاكَ ...

رسول خدا صلی الله علیه و آله خطاب به حضرت زهرا فرمودند: همانا خداوند به خشم تو

خشمگین و به خشنودیت خشنود می‌گردد.^{۱۸۴}

توضیح: هرگاه خداوند اراده کند امام علیه السلام نیز اراده می‌کند و هنگامی که

امام علیه السلام اراده می‌کند یعنی خداوند اراده فرموده و امام علیه السلام تسلیم محض خداوند و

تسلیم محض اراده اوست و همانطور که در قرآن اشاره شده ﴿وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ

اللَّهُ﴾^{۱۸۵} نمی‌خواهند جز آن‌چه را که خداوند بخواهد.

---

۱۸۳. بحار الانوار ج ۲۵ ص ۳۸۵ باب ۱۳ غرائب أفعالهم و أحوالهم و وجوب التسليم لهم في جميع

ذلك ح ۴۱.

۱۸۴. الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسي ج ۲ ص ۳۵۴ احتجاج أبي عبد الله الصادق ع في أنواع

شتى من العلوم الدينية على أصناف كثيرة من أهل الملل و الديانات

۱۸۵. الانسان، آية ۳۰.

باب بیست و هشتم

خلفای خدا هستند

پرروی زمین

خلفای خدایند بر روی زمین

حدیث ۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ قَالَ هُمْ الْأَيُّمَةُ عليه السلام *

حدیث ۱: ابن سنان گوید از امام صادق عليه السلام پرسیدم تفسیر قول خدای جل جلاله را ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ ^{۱۸۶} خدا از میان شما کسانی را که ایمان آورده و کار شایسته کرده‌اند وعده فرموده است که در زمین به خلافت گمارد چنان که پیشینیان ایشان را به خلافت گماشت فرمود: ایشان ائمه عليه السلام هستند. ^{۱۸۷}

حدیث ۲: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام: رَبِّ صَلِّ عَلَى أَطْيَبِ أَهْلِ بَيْتِهِ عليه السلام الَّذِينَ اخْتَرْتَهُمْ لِأَمْرِكَ، وَجَعَلْتَهُمْ خَزَنَةَ عِلْمِكَ، وَحَفْظَةَ دِينِكَ، وَخُلَفَاءَكَ فِي أَرْضِكَ، وَحُجَجَكَ عَلَى عِبَادِكَ، وَطَهَّرْتَهُمْ مِنَ الرَّجْسِ وَالذَّنَسِ تَطْهِيراً بِإِرَادَتِكَ، وَجَعَلْتَهُمُ الْوَسِيلَةَ إِلَيْكَ، وَالْمَسْلَكَ إِلَى جَنَّتِكَ

حدیث ۲: امام سجاد عليه السلام در نیایش ۴۷ صحیفه سجادیه فرمود: ای پروردگار من! بر اهل بیت عليه السلام طیبین او که آنان را برای قیام به امر خود برگزیده‌ای و خازنان علم خود و حافظان دین خود و خلفای خود بر روی زمین و حجت‌های خود بر

۱۸۶. النور آیه ۵۵

۱۸۷. الکافی ج ۱ ص ۱۹۳ بابُ أَنَّ الْأَيُّمَةَ عِ خُلَفَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَرْضِهِ وَأَبْوَابُهُ الَّتِي مِنْهَا يُؤْتَى ح ۳

بندگان قرار داده‌ای و آنان را به خواست خود از هر ناپاک پاک گردانیده‌ای و طریق رسیدن به مقام قرب خود و وصول به بهشت ساخته‌ای، تحیت و درود بفرست. ۱۸۸

۱۳۵

حدیث ۳: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام: اللَّهُمَّ وَاجْعَلْنِي مِنْ أَهْلِ التَّوْحِيدِ وَ الْإِيمَانِ بِكَ، وَ التَّصَدِيقِ بِرَسُولِكَ، وَ الْأَيْمَةِ الَّذِينَ حَتَمَتْ طَاعَتَهُمْ مِمَّنْ يَجْرِي ذَلِكَ بِهِ وَ عَلَى يَدَيْهِ، آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

حدیث ۳: امام سجاد عليه السلام در صحیفه: بار خدایا! مرا از کسانی قرار ده که تو را به یکتایی می‌پرستند و به تو ایمان آورده‌اند و پیامبرت را تصدیق کرده‌اند و امامان را به پیشوایی پذیرفته‌اند امامانی که اطاعتشان را فریضه (واجب) ساخته‌ای و ایمان به تو و تصدیق به رسول تو به دست ایشان اجرا می‌شود، آمین رب العالمین. ۱۸۹

حدیث ۴: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام: اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْمَقَامَ لِخَلْفَائِكَ وَ أَصْفِيَائِكَ وَ مَوَاضِعَ أَمْنَائِكَ فِي الدَّرَجَةِ الرَّفِيعَةِ الَّتِي اخْتَصَصْتَهُمْ بِهَا قَدْ ابْتَرُوهَا، وَ أَنْتَ الْمُقَدَّرُ لِذَلِكَ، لَا يُغَالِبُ أَمْرَكَ، وَ لَا يُجَاوِزُ الْمَحْتَمُومَ مِنْ تَدْبِيرِكَ كَيْفَ شِئْتَ وَ أَنَّى شِئْتَ، وَ لِمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ غَيْرُ مُتَّهَمٍ عَلَى خَلْقِكَ وَ لَا لِإِرَادَتِكَ حَتَّى عَادَ صِفُوتُكَ وَ خُلْفَاؤُكَ مَغْلُوبِينَ مَقْهُورِينَ مُبْتَزِّينَ، يَرُونَ حُكْمَكَ مُبَدَّلًا، وَ كِتَابَكَ مَنْبُودًا، وَ فَرَاضِكَ مُحَرَّفَةً عَنْ جِهَاتِ أَشْرَاعِكَ، وَ سُنَنَ نَبِيِّكَ مَتْرُوكَةً. اللَّهُمَّ الْعَنِ أَعْدَاءَهُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ، وَ مَنْ رَضِيَ بِفِعَالِهِمْ وَ أَشْيَاعِهِمْ وَ أَتْبَاعِهِمْ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ صلوات الله عليه وَ آلِ مُحَمَّدٍ صلوات الله عليهم

۱۸۸. الصحیفة السجادیة ص ۲۱۶، ۴۷ و كان من دعائه عليه السلام فی يوم عرفة ۵۶

۱۸۹. الصحیفة السجادیة ص ۲۳۸، ۴۸ و كان من دعائه عليه السلام يوم الأضحی و يوم الجمعة ۱۲

حدیث ۴: امام سجاد (علیه السلام) در نیایش چهل و هشتم صحیفه سجادیه فرمودند: ...بار خدایا! این جایگاه، جای خلفای تو و برگزیدگان توست. ولی جایگاه رفیع امینان تو را که آنان را بدان اختصاص داده‌ای دیگران بر بودند. و این تقدیر توست و فرمان تو مغلوب نمی‌شود و از تدبیر محتومت، به هر گونه که بخواهی و هر جا که بخواهی، کس را یارای تجاوز نیست و تو به هر کاری که کنی داناتری و در آفرینش و اراده خود متهم نیستی. پس برگزیدگان و خلفای تو مغلوب و مقهور شدند و حقشان از کف بشد. اکنون می‌نگرند که احکامات دگرگون شده و کتابت به یک سو افتاده و فرایض تو نه به روش تو به جای آورده می‌شود و سنت‌های پیامبرت متروک مانده است. بار خدایا، لعنت کن دشمنان ایشان را از اولین و آخرین، و لعنت کن هر که را که به اعمال آنان رضا می‌دهد و لعنت کن اتباع و پیروان ایشان را، بار خدایا! بر محمد (صلی الله علیه و آله) و خاندانش درود بفرست...^{۱۹۰}

حدیث ۵: یُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّارٍ عَنْ أَبِيهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ الرُّضَا عَلِيِّ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ثُمَّ قَالَ أَوْ لَسْتَ تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يُخَلِّ الدُّنْيَا مِنْ نَبِيِّ قَطُّ أَوْ إِمَامٍ مِنَ الْبَشَرِ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ يَعْنِي إِلَى الْخَلْقِ إِلَّا رَجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى﴾

حدیث ۵: امام رضا (علیه السلام) فرمودند: ...آیا نمی‌دانی که خداوند عز و جل هرگز دنیا را از پیغمبر و یا امامی از جنس بشر، خالی نگذاشته است؟ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ

۱۹۰. الصحیفه السجادیة ص ۲۳۶، ۴۸ و کان من دعائه علیه السلام یوم الأضحی و یوم الجمعة ۹

إِلَّا رَجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقَرْيَةِ^{١٩١} و ما قبل از تو هیچ رسولى سوى مردم
نفرستاديم مگر مردانى از اهل شهرها كه به آنان وحى نموديم...^{١٩٢}

١٣٧

حديث ٦: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا فُرَاتُ بْنُ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ فُرَاتِ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَحْمَدَ الْهَمْدَانِيَّ قَالَ
حَدَّثَنِي أَبُو الْفَضْلِ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبُخَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ
صَالِحِ الْهَرَوِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ
جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام
عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ
اللَّهِ ﷺ.... وَ أَنَّهُ لَمَّا عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ أَذَّنَ جَبْرَيْلُ عليه السلام مَثْنَى مَثْنَى وَ أَقَامَ مَثْنَى
مَثْنَى ثُمَّ قَالَ تَقَدَّمْ يَا مُحَمَّدُ فَقُلْتُ يَا جَبْرَيْلُ أَتَقَدَّمُ عَلَيْكَ فَقَالَ نَعَمْ لِأَنَّ اللَّهَ
تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اسْمُهُ فَضَّلَ أَنْبِيَاءَهُ عَلَى مَلَائِكَتِهِ أَجْمَعِينَ وَ فَضَّلَكَ خَاصَّةً
فَتَقَدَّمْتُ وَ صَلَّيْتُ بِهِمْ وَ لَا فَخْرَ فَلَمَّا انْتَهَيْتَنَا إِلَى حُجْبِ النُّورِ قَالَ لِي
جَبْرَيْلُ عليه السلام تَقَدَّمْ يَا مُحَمَّدُ وَ تَخَلَّفْ عَنِّي فَقُلْتُ يَا جَبْرَيْلُ فِي مِثْلِ هَذَا الْمَوْضِعِ
تُفَارِقُنِي فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ هَذَا انْتِهَاءُ حَدِّي الَّذِي وَضَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِي فِي هَذَا
الْمَكَانِ فَإِنَّ تَجَاوَزْتَهُ احْتَرَقَتْ أَجْنِحَتِي لِتَعْدِي حُدُودِ رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ فَزَخَّ بِي زَخَّةً
فِي النُّورِ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى حَيْثُ مَا شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ مَلَكُوتِهِ فَنُودِيْتُ يَا

١٩١. يوسف آية ١٠٩

١٩٢. عيون أخبار الرضا ج ١ ص ٢٧٠ باب ٢٧ باب ما جاء عن الرضا ع فى هاروت و ماروت ح ١

مُحَمَّدُ فَقُلْتُ لَبَّيْكَ رَبِّي وَ سَعْدَيْكَ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ فَنُودِيْتُ يَا مُحَمَّدُ أَنْتَ
عَبْدِي وَ أَنَا رَبُّكَ فَإِيَّايَ فَاعْبُدْ وَ عَلَيَّ فَتَوَكَّلْ فَإِنَّكَ نُورِي فِي عِبَادِي وَ رَسُولِي إِلَى
خَلْقِي وَ حُجَّتِي فِي بَرِيَّتِي لِمَنْ تَبِعَكَ خَلَقْتُ جَنَّتِي وَ لِمَنْ خَالَفَكَ خَلَقْتُ نَارِي
وَ لِأَوْصِيَاءِكَ أَوْجَبْتُ كَرَامَتِي وَ لِشِيْعَتِكَ أَوْجَبْتُ ثَوَابِي فَقُلْتُ يَا رَبِّ وَ مَنْ
أَوْصِيَاءِي فَنُودِيْتُ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ أَوْصِيَاءَكَ الْمَكْتُوبُونَ عَلَى سَاقِ الْعَرْشِ فَنَظَرْتُ وَ
أَنَا بَيْنَ يَدَيِ رَبِّي إِلَى سَاقِ الْعَرْشِ فَرَأَيْتُ اثْنَيْ عَشَرَ نُورًا فِي كُلِّ نُورٍ سَطْرٌ أَخْضَرُ
مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ اسْمُ كُلِّ وَصِيٍّ مِنْ أَوْصِيَاءِي أَوْلَهُمْ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ آخِرُهُمْ
مَهْدِيُّ أُمَّتِي فَقُلْتُ يَا رَبِّ أَهُؤُلَاءِ أَوْصِيَاءِي مِنْ بَعْدِي فَنُودِيْتُ يَا مُحَمَّدُ هَؤُلَاءِ
أَوْلِيَاءِي وَ أَحِبَّائِي وَ أَصْفِيَاءِي وَ حُجَجِي بَعْدَكَ عَلَى بَرِيَّتِي وَ هُمْ أَوْصِيَاؤُكَ وَ
خُلَفَاؤُكَ وَ خَيْرُ خَلْقِي بَعْدَكَ وَ عِزِّي وَ جَلَالِي لِأُظْهِرَنَّ بِهِمْ دِينِي وَ لِأُعْلِنَنَّ بِهِمْ
كَلِمَتِي وَ لِأُظْهِرَنَّ الْأَرْضَ بِآخِرِهِمْ مِنْ أَعْدَائِي وَ لِأُمْلِكَنَّهَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ
مَغَارِبَهَا وَ لِأَسْخَرَنَّ لَهُ الرِّيَّاحَ وَ لِأُذَلِّلَنَّ لَهُ الرِّقَابَ الصَّعَابَ وَ لِأُرْقِيَنَّهَ فِي
الْأَسْبَابِ وَ لِأَنْصُرَنَّهَ بِجُنْدِي وَ لِأُمِدَّنَهَ بِمَلَائِكَتِي حَتَّى يُعْلِنَ دَعْوَتِي وَ يَجْمَعَ
الْخَلْقَ عَلَى تَوْحِيدِي ثُمَّ لِأُدِيمَنَّ مُلْكَهُ وَ لِأُدَاوِلَنَّ الْأَيَّامَ بَيْنَ أَوْلِيَاءِي إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ ﴿وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وَ الصَّلَاةُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ
الطَّاهِرِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا.

حدیث ۶: و چون مرا به آسمانها به معراج بردند، جبرئیل عليه السلام دو تا دو تا
اذان و اقامه گفت، سپس عرضه داشت: ای محمد! پیش بایست، گفتم: ای جبرئیل! آیا
بر تو پیش بایستم؟ عرضه داشت: آری، زیرا خدای تعالی پیامبران را و علی
الخصوص تو را بر همه ملائکه برتری داده است، من پیش ایستادم و با ایشان نماز

خواندم و هیچ فخری هم نیست و چون به حجاب‌های نور رسیدیم، جبرئیل (علیه السلام) گفت: ای محمد! پیش برو و از من باز ایستاد، گفتم: ای جبرئیل! آیا در مثل این موضع از من مفارقت می‌کنی؟ گفت: ای محمد! این نهایت حد من است که خدای تعالی برای من مقرر فرموده است و اگر از آن درگذرم به واسطه تجاوز از حدودی که پروردگارم مقرر فرموده است بال‌هایم خواهد سوخت و در نوری افکنده شدم افکنده‌شدنی تا بدان جا که خدای تعالی از ملکوتش اراده فرموده بود رسیدم و ندا رسید: ای محمد! عرضه داشتم: لَبَّيْكَ و سعیدیک ای پروردگار من! تبارکت و تعالیت، ندا رسید: تو بنده من و من پروردگار توام، مرا پرستش کن و بر من توکل نما، تو نور من در میان بندگان من و فرستاده من به سوی خلقم و حجت من در بین مردمانی، بهشت من برای کسی است که از تو پیروی کند و آتش من برای کسی است که با تو مخالفت کند، و کرامتم را برای اوصیای تو لازم گردانیدم و ثوابم را برای شیعیان تو مقرر داشتم، عرضه داشتم: پروردگارا! اوصیای من چه کسانی هستند؟ ندا رسید: ای محمد! نام اوصیای تو بر ساق عرش نوشته شده و من در حالی که در مقابل پروردگارم بودم به ساق عرش نگریستم و دوازده نور دیدم و در هر نوری سطری سبز بود که نام هر یک از اوصیای من بر آن نوشته شده بود، اول ایشان علی بن ابی طالب (علیه السلام) و آخر آنها مهدی امتم بود، گفتم: پروردگارا! آیا آنها اوصیای پس از من هستند؟ ندا آمد: ای محمد! آنها اولیا و دوستان و برگزیدگان و حجت‌های من بر خلاق پس از تو هستند و آنها اوصیا و خلفای تو و بهترین خلق من پس از تو می‌باشند، به عزت و جلالم سوگند که به واسطه ایشان دینم را چیره و کلمه‌ام را بلند می‌نمایم و توسط آخرین آنها زمین را از دشمنانم پاک می‌گردانم و مشرق و مغرب زمین را به تملیک او در می‌آورم و باد را مسخر او کرده و گردن کشان سخت را رام او می‌سازم و او را بر نردبان ترقی بالا برده و با لشکریان خود یاریش کرده و با

فرشتگانم به او مدد می‌رسانم تا آنکه دعوتم را آشکار کند و مردمان را بر توحیدم گرد آورد، سپس ملکش را تداوم بخشم و روزگار را در اختیار اولیای خود قرار دهم تا روز قیامت فرا رسد. ﴿وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾^{۱۹۳} وَ الصَّلَاةُ عَلٰی نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا.^{۱۹۴}

حدیث ۷: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْجَارُودِ الْعَبْدِيِّ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام ذَاتَ يَوْمٍ وَ يَدُهُ فِي يَدِ ابْنِهِ الْحَسَنِ عليه السلام وَ هُوَ يَقُولُ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله ذَاتَ يَوْمٍ وَ يَدِي فِي يَدِهِ هَكَذَا وَ هُوَ يَقُولُ خَيْرُ الْخَلْقِ بَعْدِي وَ سَيِّدُهُمْ أَخِي هَذَا وَ هُوَ إِمَامٌ كُلُّ مُسْلِمٍ وَ مَوْلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدَ وَفَاتِي أَلَا وَ إِنِّي أَقُولُ خَيْرُ الْخَلْقِ بَعْدِي وَ سَيِّدُهُمْ ابْنِي هَذَا وَ هُوَ إِمَامٌ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ مَوْلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدَ وَفَاتِي أَلَا وَ إِنَّهُ سَيُظْلَمُ بَعْدِي كَمَا ظَلِمْتُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ خَيْرُ الْخَلْقِ وَ سَيِّدُهُمْ بَعْدَ الْحَسَنِ عليه السلام ابْنِي أَخُوهُ الْحُسَيْنِ عليه السلام الْمَظْلُومِ بَعْدَ أَخِيهِ الْمَقْتُولِ فِي أَرْضِ كَرْبَلَاءَ أَمَا إِنَّهُ وَ أَصْحَابُهُ مِنْ سَادَةِ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ بَعْدَ الْحُسَيْنِ عليه السلام تَسَعَةً مِنْ صُلْبِهِ خُلَفَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ حُجَجُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ أَمَنَّاؤُهُ عَلَى وَحْيِهِ وَ أَيْمَةُ الْمُسْلِمِينَ وَ قَادَةُ الْمُؤْمِنِينَ وَ سَادَةُ الْمُتَّقِينَ تَأْسِعُهُمْ

۱۹۳. الانعام آیه ۴۵

۱۹۴. کمال‌الدین و تمام‌النعمة ج ۱ ص ۲۵۵ باب ۲۳ باب نص الله تبارک و تعالی علی القائم ع و أنه الثانی عشر من الأئمة ح ۴

الْقَائِمُ الَّذِي يَمْلَأُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ الْأَرْضَ نُورًا بَعْدَ ظُلْمَتِهَا وَ عَدْلًا بَعْدَ جَوْرِهَا وَ
 عِلْمًا بَعْدَ جَهْلِهَا وَ الَّذِي بَعَثَ أَخِي مُحَمَّدًا بِالنُّبُوَّةِ وَ اخْتَصَّنِي بِالْإِمَامَةِ لَقَدْ نَزَلَ
 بِذَلِكَ الْوَحْيِ مِنَ السَّمَاءِ عَلَى لِسَانِ الرُّوحِ الْأَمِينِ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَقَدْ سِيلَ رَسُولُ
 اللَّهِ ﷺ وَ أَنَا عِنْدَهُ عَنِ الْأَيْمَةِ بَعْدَهُ فَقَالَ لِلسَّائِلِ ﴿وَ السَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ﴾^{۱۹۵}
 إِنَّ عَدَدَهُمْ بَعْدَ الْبُرُوجِ وَ رَبِّ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامِ وَ الشُّهُورِ إِنَّ عَدَدَهُمْ كَعَدَدِ
 الشُّهُورِ فَقَالَ السَّائِلُ فَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ عَلَى
 رَأْسِي فَقَالَ أَوْلَهُمْ هَذَا وَ آخِرُهُمُ الْمَهْدِيُّ مَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَانِي وَ مَنْ عَادَاهُمْ فَقَدْ
 عَادَانِي وَ مَنْ أَحَبَّهُمْ فَقَدْ أَحَبَّنِي وَ مَنْ أَبْغَضَهُمْ فَقَدْ أَبْغَضَنِي وَ مَنْ أَنْكَرَهُمْ فَقَدْ
 أَنْكَرَنِي وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدْ عَرَفَنِي بِهِمْ يَحْفَظُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ دِينَهُ وَ بِهِمْ يَعْمُرُ بِلَادَهُ
 وَ بِهِمْ يَرْزُقُ عِبَادَهُ وَ بِهِمْ نَزَلَ الْقَطْرُ مِنَ السَّمَاءِ وَ بِهِمْ يَخْرُجُ بَرَكَاتُ الْأَرْضِ
 هُوَلَاءِ أَصْفِيَائِي وَ خُلَفَائِي وَ أَيْمَةُ الْمُسْلِمِينَ وَ مَوَالِي الْمُؤْمِنِينَ.

حدیث ۷: اصبح بن نباته گوید: روزی علی علیه السلام دست حسین علیه السلام را گرفته بود
 و بر ما وارد شد و می گفت: روزی رسول خدا ﷺ دست مرا بدین گونه گرفته بود و
 بر جمعیت ما در آمد و می گفت: بهترین خلائق و سرور ایشان پس از من این برادرم
 است و او امام هر مسلمانی و مولای هر مؤمن پس از وفات من است، من می گویم:
 بهترین خلائق و سرور ایشان پس از من این فرزندم است و او امام و مولای هر
 مؤمن پس از وفات من است، بدانید که به او ستم می شود همچنان که پس از رسول
 خدا ﷺ به من ستم شد، و پس از فرزندم حسن علیه السلام، بهترین خلائق و سرور ایشان
 برادرش حسین علیه السلام مظلوم است که در سرزمین کربلا کشته می شود، بدانید که او و

اصحابش از سروران شهدا در قیامت هستند، و پس از حسین (علیه السلام) نه تن از صلب او خلفای خدا در زمین و حجت‌های او بر بندگانش و امانت او بر وحیش می‌باشند که امامت مسلمین و رهبری مؤمنین و سروری متقین با ایشان است، و نهمین آنان قائم است که خدای تعالی به واسطه او زمین را نورانی می‌کند از آن پس که از ظلمت آکنده باشد، و قسم به خدایی که برادر محمد (صلی الله علیه و آله) را به نبوت برانگیخت و مرا به امامت اختصاص داد این مطلب وحی آسمانی است که بر زبان جبرئیل (علیه السلام) روح الامین جاری شده است و من نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) بودم که از آن حضرت از امامان پس از او پرسش شد و به سؤال‌کننده فرمودند: سوگند به آسمانی که صاحب بروج است عدد ائمه به تعداد بروج است، و قسم به پروردگار شب‌ها و روزها و ماه‌ها که عدد ائمه به تعداد ماه‌هاست. سائل عرضه داشت: ای رسول خدا! آنان چه کسانی هستند؟ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) دستشان را بر سرم نهاده و فرمودند: اولین آنها این است و آخرین ایشان مهدی (علیه السلام) است هر که آنان را به ولایت برگزیند مرا ولی ساخته و هر که آنان را دشمن بدارد مرا دشمن داشته و هر که ایشان را دوست بدارد مرا دوست داشته است و هر که کینه ایشان را داشته باشد کینه مرا به دل گرفته و هر که آنان را انکار کند مرا انکار کرده و هر که آنان را بشناسد مرا شناخته است، به واسطه ایشان است که خدای تعالی دینش را حفظ کرده و بلادش را آباد نموده و بندگانش را روزی می‌دهد و به سبب ایشان است که باران از آسمان فرو می‌بارد و برکات زمین را بیرون می‌آورد، آنان برگزیدگان و خلفای من و ائمه مسلمانان و موالی مؤمنانند.^{۱۹۶}

۱۹۶. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۵۹ باب ۲۴ باب ما روی عن النبی ص فی النص علی

القائم ع و أنه الثانی عشر من الأئمة ح ۵

حديث ٨: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَخْبَرَنَا

١٤٣

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ
السَّائِجُ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ
جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام يَا عَلِيُّ لَا يُحِبُّكَ إِلَّا مَنْ
طَابَتْ وِلَادَتُهُ وَلَا يُبْغِضُكَ إِلَّا مَنْ حَبَّتْ وِلَادَتُهُ وَلَا يُؤَالِيكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا
يُعَادِيكَ إِلَّا كَافِرٌ فَقَامَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْنَا عَلَامَةَ
خَبِيثِ الْوِلَادَةِ وَالْكَافِرِ فِي حَيَاتِكَ بِبُغْضِ عَلِيٍّ وَ عِدَاوَتِهِ فَمَا عَلَامَةُ خَبِيثِ
الْوِلَادَةِ وَالْكَافِرِ بَعْدَكَ إِذَا أَظْهَرَ الْإِسْلَامَ بِلِسَانِهِ وَ أَخْفَى مَكُونَ سَرِيرَتِهِ فَقَالَ يَا
ابْنَ مَسْعُودٍ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام إِمَامُكُمْ بَعْدِي وَ خَلِيفَتِي عَلَيْكُمْ فَإِذَا مَضَى
فَأَبْنِي الْحَسَنُ إِمَامُكُمْ بَعْدَهُ وَ خَلِيفَتِي عَلَيْكُمْ فَإِذَا مَضَى فَأَبْنِي الْحُسَيْنِ إِمَامُكُمْ
بَعْدَهُ وَ خَلِيفَتِي عَلَيْكُمْ ثُمَّ تَسَعَةً مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ أَيْمَتُكُمْ وَ
خُلَفَائِي عَلَيْكُمْ تَأْسِعُهُمْ قَائِمُ أُمَّتِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جَوْرًا وَ
ظُلْمًا لَا يُحِبُّهُمْ إِلَّا مَنْ طَابَتْ وِلَادَتُهُ وَلَا يُبْغِضُهُمْ إِلَّا مَنْ حَبَّتْ وِلَادَتُهُ وَلَا
يُؤَالِيَهُمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُعَادِيَهُمْ إِلَّا كَافِرٌ مَنْ أَنْكَرَ وَاحِدًا مِنْهُمْ فَقَدْ أَنْكَرَنِي وَ مَنْ
أَنْكَرَنِي فَقَدْ أَنْكَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَنْ جَحَدَ وَاحِدًا مِنْهُمْ فَقَدْ جَحَدَنِي وَ مَنْ
جَحَدَنِي فَقَدْ جَحَدَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِأَنَّ طَاعَتَهُمْ طَاعَتِي وَ طَاعَتِي طَاعَةُ اللَّهِ وَ
مَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتِي وَ مَعْصِيَتِي مَعْصِيَةُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَا ابْنَ مَسْعُودٍ إِيَّاكَ أَنْ تَجِدَ
فِي نَفْسِكَ حَرَجًا مِمَّا أَقْضِي فَتَكْفُرَ فَوْ عِزَّةَ رَبِّي مَا أَنَا مُتَكَلِّفٌ وَ لَا نَاطِقٌ عَنِ
الْهَوَى فِي عَلِيٍّ وَ الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِهِ ثُمَّ قَالَ وَ هُوَ رَافِعٌ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ

وَالَى خُلَفَائِي وَ أَيْمَةَ أُمَّتِي بَعْدِي وَ عَادٍ مَن عَادَاهُمْ وَ انْصُرَ مَن نَصَرَهُمْ وَ اخْذُلْ
 مَن خَذَلَهُمْ وَ لَا تُخْلِ الْأَرْضَ مَن قَائِمٍ مِنْهُمْ بِحُجَّتِكَ ظَاهِرًا أَوْ خَافِيًا مَغْمُورًا لِئَلَّا
 يَبْطُلَ دِينُكَ وَ حُجَّتُكَ وَ بُرْهَانُكَ وَ بَيِّنَاتُكَ ثُمَّ قَالَ يَا ابْنَ مَسْعُودٍ قَدْ جَمَعْتُ لَكُمْ
 فِي مَقَامِي هَذَا مَا إِنْ فَارَقْتُمُوهُ هَلَكْتُمْ وَ إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِ نَجَوْتُمْ ﴿ وَ السَّلَامُ عَلَيَّ مَن
 اتَّبَعَ الْهُدَى ﴾^{۱۹۷}

حدیث ۸: عبد الله بن مسعود برخاست و گفت: ای رسول خدا! در زمان
 حیات تو علامت ناپاکی ولادت و کافر را به واسطه داشتن بغض علی (علیه السلام) و
 دشمنی اش با او شناختیم، علامت کسی که ولادتش ناپاک است و کافر پس از شما
 چیست؟ آنگاه که به زبان اظهار اسلام کرده و مکنون باطن خود را مخفی می‌دارد،
 فرمود: ای ابن مسعود! علی بن ابی طالب (علیه السلام) پس از من امام شما و جانشین من بر
 شماست و آنگاه که او درگذرد فرزندانم حسن (علیه السلام) امام شما پس از او و جانشین من
 بر شماست، و چون درگذرد فرزندانم حسین (علیه السلام) امام شما پس از اوست و جانشین من
 بر شماست، سپس نه تن از فرزندان حسین (علیه السلام) یکی پس از دیگری ائمه شما و
 خلفای شما بر شما هستند و نهمین آنها قائم امت من است که زمین را از عدل و داد
 آکنده سازد همچنان که پر از جور و ظلم شده باشد، ایشان را دوست نمی‌دارد مگر
 کسی که ولادتش پاکیزه باشد و کینه آنها را به دل نمی‌گیرد مگر کسی که ولادتش
 ناپاک باشد، و با ایشان موالات نکند مگر مؤمن و معادات نکند مگر کافر، هر که یکی
 از آنان را انکار کند مرا انکار کرده و کسی که مرا انکار کند خدا را انکار کرده و هر
 که از روی عناد با یکی از ایشان مخالفت ورزد با من مخالفت کرده و هر که با من
 مخالفت کند با خدای تعالی مخالفت ورزیده است، زیرا طاعت ایشان طاعت من و

طاعت من طاعت خداست و معصیت آنها معصیت من و معصیت من معصیت خدای تعالی است. ای ابن مسعود! مبادا که در نفس تو در آنچه می‌گویم حَرَجی داشته باشد که کافر خواهی شد، به عزّت پروردگرم سوگند که من در باره علی (علیه السلام) و امامان از فرزندان او سخنی به گزاف و از روی هوای نفس نمی‌گویم، سپس در حالی که دست‌هایش را به طرف آسمان بلند کرده بود فرمود: خدایا خلفا و ائمه پس از من را دوست بدار و دشمنان ایشان را دشمن بدار و یارانشان را نصرت فرما و خاذلان آنان را خوار بدار و زمین را از قائمی از ایشان که حجت توست خالی مگذار که یا آشکار است و یا پنهان و مستور تا دین و حجت و برهان و بیّنات تو باطل نشود، سپس فرمود: ای ابن مسعود! در این مقام برای شما اموری را گرد آوردم که اگر از آنها مفارقت کنید هلاک خواهید شد و اگر بدان متمسک شوید نجات یابید، ﴿وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنْ اَتَّبَعَ الْهُدٰی﴾^{۱۹۸}

حدیث ۹: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَعْلَبَ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَإِذَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى فَخِذِهِ وَهُوَ يَقْبَلُ عَيْنَيْهِ وَيَلْتَمُ فَاهُ وَيَقُولُ أَنْتَ سَيِّدُ ابْنِ سَيِّدٍ أَنْتَ إِمَامُ ابْنِ إِمَامٍ أَخُو إِمَامٍ أَبُو أَيْمَةٍ أَنْتَ حُجَّةُ اللَّهِ ابْنُ حُجَّتِهِ وَ أَبُو حُجَجٍ تَسْعُ مِنْ صُلْبِكَ تَأْسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ.

حدیث ۹: سلمان فارسی گوید: بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) وارد شدم و حسین بن علی (علیه السلام) بر دامنش بود و او دو چشمش را می‌بوسید و دهانش را می‌مکید و

۱۹۸. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۶۱ باب ۲۴ باب ما روی عن النبي ص فی النص علی القائم ع و أنه الثاني عشر من الأئمة ح ۸

می فرمود: تو سروری و پسر سرور! تو امامی و فرزند امام! تو برادر امامی و پدر امامان! تو حجة اللهی و فرزند حجة الله! و پدر حجة های نه گانه ای که از صلب توست و نهمین آنها قائم ایشان است.^{۱۹۹}

حدیث ۱۰: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَا جِيلَوِيَهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِدِينِي وَ يَرْكَبَ سَفِينَةَ النَّجَاةِ بَعْدِي فَلْيُقْتَدِ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ لِيُعَادِ عَدُوَّهُ وَ لِيُوَالِ وَلِيَّهُ فَإِنَّهُ وَصِيِّي وَ خَلِيفَتِي عَلَى أُمَّتِي فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ وَفَاتِي وَ هُوَ إِمَامٌ كُلِّ مُسْلِمٍ وَ أَمِيرُ كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدِي قَوْلُهُ قَوْلِي وَ أَمْرُهُ أَمْرِي وَ نَهْيُهُ نَهْيِي وَ تَابِعُهُ تَابِعِي وَ نَاصِرُهُ نَاصِرِي وَ خَاذِلُهُ خَاذِلِي ثُمَّ قَالَ مَنْ فَارَقَ عَلِيًّا بَعْدِي لَمْ يَرِنِي وَ لَمْ أَرَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ خَالَفَ عَلِيًّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَ جَعَلَ مَأْوَاهُ النَّارَ ﴿ وَ بِنَسِّ الْمَصِيرِ ﴾^{۲۰۰} وَ مَنْ خَذَلَ عَلِيًّا عليه السلام خَذَلَهُ اللَّهُ يَوْمَ يُعْرَضُ عَلَيْهِ وَ مَنْ نَصَرَ عَلِيًّا نَصَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ لَقْنَهُ حُجَّتَهُ عِنْدَ الْمُسَاءَلَةِ ثُمَّ قَالَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام إِمَامَا أُمَّتِي بَعْدَ أَبِيهِمَا وَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ أُمَّهُمَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ أَبُوهُمَا سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ وَ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ تِسْعَةٌ أَيْمَةٌ تَاسِعُهُمُ الْقَائِمُ مِنْ وُلْدِي طَاعَتُهُمْ طَاعَتِي وَ مَعْصِيَتُهُمْ مَعْصِيَتِي إِلَى اللَّهِ أَشْكُو الْمُنْكَرِينَ لِفَضْلِهِمْ وَ

۱۹۹. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۶۲ باب ۲۴ باب ما روى عن النبي ص فى النص على

القائم ع و أنه الثانى عشر من الأئمة ح ۹

۲۰۰. الانفال آية ۱۶

الْمُضِيِّعِينَ لِحُرْمَتِهِمْ بَعْدِي ﴿ وَ كَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا ﴾^{۲۰۱} وَ نَاصِرًا لِعِتْرَتِي وَ أَيْمَةً أُمَّتِي وَ مُنْتَقِمًا مِنَ الْجَا حِدِينَ لِحَقِّهِمْ ﴿ وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴾^{۲۰۲}

۱۴۷

حدیث ۱۰: امام رضا علیه السلام از پدران بزرگوارشان از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت کند که فرمودند: هر که دوست دارد که به دین من متمسک شود و پس از من در کشتی نجات سوار شود باید که به علی بن ابی طالب علیه السلام اقتدا کند و دشمنش را دشمن بدارد و دوستش را دوست بدارد که او وصی من و جانشین من بر امتم در حیات و ممات من است، و او امام هر مسلمان و امیر هر مؤمن پس از من است قول او قول من و امر او امر من و نهی او نهی من است، و پیرو او پیرو من و یاور او یاور من و فروگزار او فروگزار من است. سپس فرمود: هر که پس از من با علی علیه السلام مفارقت کند مرا نخواهد دید و من نیز روز قیامت او را نخواهم دید، و هر که با علی علیه السلام مخالفت کند خداوند بهشت را بر او حرام کرده و جایگاه او را آتش قرار داده است و آن بد جایگاهی است، و کسی که علی علیه السلام را فروگزارد خداوند او را در روزی که بر وی در آید فرو خواهد گذاشت، و هر که علی علیه السلام را نصرت کند خداوند او را در روز قیامت نصرت نماید و حجتش را هنگام بازخواست تلقین وی فرماید، سپس فرمود: حسن علیه السلام و حسین علیه السلام دو امام امت من پس از پدرشان و سید جوانان اهل بهشت هستند و مادرشان سرور زنان عالم و پدرشان سرور اوصیاء هستند، و از فرزندان حسین نه تن امامند که نهمین آنها قائم از فرزندان من است طاعت آنان طاعت من و معصیت ایشان معصیت من است، از منکرین فضل و ضایع‌کنندگان حرمت او به خدا شکایت می‌کنم و خداوند بهترین ولی و ناصر برای عترتم و ائمه امتم می‌باشد و

۲۰۱. النساء آیه ۴۵

۲۰۲. الشعراء آیه ۲۲۷

بهترین منتقم از منکرین ایشان است ﴿وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ﴾ و به زودی ستمکاران خواهند دانست به چه جایگاهی باز می گردند.^{۲۰۳}

حدیث ۱۲: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي الرَّجَالِ الْبَغْدَادِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ وَاسٍ الْحَرَّانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ الْحَكَمِ قَالَ حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَمِّهِ قَيْسِ بْنِ عُبَيْدٍ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا فِي حَلَقَةٍ فِيهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَيُّكُمْ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ هَلْ حَدَّثَكُمْ نَبِيَّكُمْ كَمَا يَكُونُ بَعْدَهُ مِنَ الْخُلَفَاءِ قَالَ نَعَمْ اثْنَا عَشَرَ عِدَّةً نَقَبَاءَ بَنِي إِسْرَائِيلَ.

حدیث ۱۲: قیس بن عبید گوید: ما در حلقه‌ای که عبد الله بن مسعود نیز در آن بود نشسته بودیم و یک اعرابی آمد و گفت: کدام یک از شما عبد الله است؟ عبد الله بن مسعود گفت: من عبد الله هستم، گفت: آیا پیامبر شما نگفته است که خلفای پس از او چند نفرند؟ گفت: آری، دوازده نفر، به تعداد نقباء بنی اسرائیل.^{۲۰۴}

حدیث ۱۱: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ النَّخَعِيُّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ سَعِيدِ

۲۰۳. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۶۰ باب ۲۴ باب ما روى عن النبي ص فى النص على القائم ع و أنه الثانى عشر من الأئمة ح ۶

۲۰۴. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۷۱ باب ۲۴ باب ما روى عن النبي ص فى النص على القائم ع و أنه الثانى عشر من الأئمة ح ۱۷

بُنْ جُبَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
 أَطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ اطَّلَاعَةً فَاخْتَارَنِي مِنْهَا فَجَعَلَنِي نَبِيًّا ثُمَّ أَطَّلَعَ الثَّانِيَةَ فَاخْتَارَ مِنْهَا
 عَلِيًّا فَجَعَلَهُ إِمَامًا ثُمَّ أَمَرَنِي أَنْ أَتَّخِذَهُ أَخًا وَوَلِيًّا وَوَصِيًّا وَخَلِيفَةً وَوَزِيرًا فَفَعَلْتُ
 مِنِّي وَ أَنَا مِنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ زَوْجُ ابْنَتِي وَ أَبُو سِبْطِيِّ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 أَلَا وَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى جَعَلَنِي وَ إِيَّاهُمْ حُجَجًا عَلَى عِبَادِهِ وَ جَعَلَ مِنْ صُلْبِ
 الْحُسَيْنِ أَيْمَةً يُقَوْمُونَ بِأَمْرِي وَ يَحْفَظُونَ وَصِيَّتِي التَّاسِعُ مِنْهُمْ قَائِمُ أَهْلِ بَيْتِي وَ
 مَهْدِيُّ أُمَّتِي أَشْبَهُ النَّاسِ بِي فِي شَمَائِلِهِ وَ أَقْوَالِهِ وَ أَفْعَالِهِ يَظْهَرُ بَعْدَ غَيْبَةِ طَوِيلَةٍ وَ
 حَيْرَةٍ مُضِلَّةٍ فَيُعْلِنُ أَمْرَ اللَّهِ وَ يُظْهِرُ دِينَ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِ اللَّهِ وَ يَنْصُرُ
 بِمَلَائِكَةِ اللَّهِ فَيَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلَّتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا.

حدیث ۱۱: عبد الله بن عباس از رسول خدا ﷺ روایت کند که فرمود: خدای
 تعالی بر زمین نگاهی افکند و مرا از آن میان برگزید و پیامبر گردانید، سپس دوم بار
 نظری افکند و علی علیه السلام را برگزید و او را امام گردانید، سپس به من فرمان داد که او
 را برادر و ولی و وصی و خلیفه خود سازم، پس علی علیه السلام از من است و من از
 علی علیه السلام، و او شوهر دخترم فاطمه و پدر دو سبطم حسن علیه السلام و حسین علیه السلام است،
 بدانید که خدای تعالی مرا و ایشان را حجت‌های بر بندگانش قرار داده است و از
 فرزندان حسین علیه السلام امامانی را قرار داده است که به امر من قیام کنند و وصیت مرا
 نگهدارند و نهمین آنها قائم اهل بیتم و مهدی امتم است که در شمایل و اقوال و افعال
 شبیه‌ترین مردم به من است، او پس از غیبتی طولانی و حیرتی گمراه‌کننده ظهور کند
 و دین خدای تعالی را چیره گرداند و به یاری خدا و نصرت ملائکه خدا مؤید باشد،

زمین را از عدل و داد آکنده سازد همان گونه که پر از ظلم و جور شده باشد.^{۲۰۵}

---

۲۰۵. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۵۷ باب ۲۴ باب ما روى عن النبى ص فى النص على القائم ع و أنه الثانى عشر من الأئمة ح ۲

بَابُ بَيْتِ وَنَهْمِ

دَرْبَارِهِ رُوحِ

حدیث ۱: قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام فِي قَوْلِهِ ﴿وَيَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ قَالَ: هُوَ مَلَكٌ أَعْظَمُ مِنْ جَبْرَائِيلَ عليه السلام وَ مِيكَائِيلَ عليه السلام كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم وَ هُوَ مَعَ الْأَيِّمَةِ عليها السلام

حدیث ۱: تفسیر قمی ﴿وَيَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ ۲۰۶ ابو بصیر از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که ایشان فرمود: روح فرشته ایست بزرگتر از جبرئیل عليه السلام و میکائیل عليه السلام که با پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله وسلم بود و با ائمه عليهم السلام نیز هست. ۲۰۷

حدیث ۲: ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ قَالَ رُوحُ الْقُدُسِ وَ هُوَ خَاصٌّ لِرَسُولِ اللَّهِ وَ الْأَيِّمَةِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ حدیث ۲: تفسیر قمی ﴿رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ ۲۰۸ فرمود: روح القدس است که اختصاص به پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله وسلم دارد و با ائمه عليهم السلام نیز هست. ۲۰۹

حدیث ۴: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ نَعْمَانَ عَنِ زَيْدِ بْنِ إِسْحَاقَ يُلَقَّبُ شَعْرُ عَنْ ابْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ إِنَّ مَنَا لَمَنْ يُنَكْتُ فِي أُذُنِهِ وَ إِنَّ مَنَا لَمَنْ يُوقِي فِي مَنَا مِهِ وَ إِنَّ مَنَا لَمَنْ يَسْمَعُ الصَّوْتِ مِثْلَ صَوْتِ السَّلْسِلَةِ يَقَعُ عَلَى الطَّسْتِ وَ إِنَّ مَنَا لَمَنْ يَأْتِيهِ صُورَةٌ أَعْظَمُ مِنْ جَبْرَائِيلَ عليه السلام وَ مِيكَائِيلَ عليه السلام.

۲۰۶. الاسراء آية ۸۵

۲۰۷. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۷۹ [سورة الشورى(۴۲): الآيات ۳۹ الى ۵۳]

۲۰۸. غافر آية ۱۵

۲۰۹. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۵۶ [سورة غافر(۴۰): الآيات ۱۳ الى ۵۶]

حدیث ۴: حضرت صادق علیه السلام می فرماید: از ما خانواده کسانی هستند که بر آنها صورتی بزرگتر از جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام وارد می شود. ۲۱۰

حدیث ۵: فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ هُوَ مَلَكٌ أَعْظَمُ مِنْ جَبْرَائِيلَ علیه السلام وَ مِيكَائِيلَ علیه السلام وَ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ هُوَ مَعَ الْأَئِمَّةِ علیهم السلام

حدیث ۵: در تفسیر قمی ﴿أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ﴾^{۲۱۱} این هاینده که ایمان در دل هایشان ثبت شده منظور ائمه علیهم السلام است ﴿وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ﴾^{۲۱۲} آنها را با روح خود تأیید نمود فرمود: فرشته ایست بزرگتر از جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام که با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله بود و با ائمه علیهم السلام نیز هست. ۲۱۳

حدیث ۳: ﴿وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحاً مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَ لَا الْإِيمَانُ﴾ قَالَ رُوحُ الْقُدُسِ هِيَ الَّتِي قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام فِي قَوْلِهِ ﴿وَ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ قَالَ هُوَ مَلَكٌ أَعْظَمُ مِنْ جَبْرَائِيلَ علیه السلام وَ مِيكَائِيلَ علیه السلام كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ هُوَ مَعَ الْأَئِمَّةِ علیهم السلام ثُمَّ كُنِيَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَقَالَ ﴿وَ لَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾ وَ الدَّلِيلُ عَلَى أَنَّ النُّورَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَوْلُهُ ﴿وَ اتَّبِعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾ الْآيَةُ

۲۱۰. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۳۲ باب ۷ باب فی أنهم یخاطبون و یسمعون الصوت و یأتیهم صور

أعظم من جبرئیل و میکائیل ح ۴

۲۱۱. المجادلة آية ۲۲

۲۱۲. المجادلة آية ۲۲

۲۱۳. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۶ [سورة الإسراء (۱۷): آية ۸۵]

حدیث ۳: تفسیر قمی ﴿وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحاً مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَ لَا الْإِيمَانُ﴾^{۲۱۴} فرمود: روح القدس است این همان است که حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: در باره آیه ﴿وَ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾^{۲۱۵} فرمود: او فرشته‌ایست بزرگتر از جبرئیل (علیه السلام) و میکائیل (علیه السلام) که با پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بود و با ما نیز هست سپس به کنایه از امیر المؤمنین (علیه السلام) یاد کرده ﴿وَ لَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُوراً نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾^{۲۱۶} دلیل بر اینکه نور در این آیه امیر المؤمنین (علیه السلام) است این آیه است ﴿وَ اتَّبِعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾^{۲۱۷} پیروی کنید از نوری که به همراه او فرستاده شده^{۲۱۸}

حدیث ۶: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ «وَ السَّمَاءِ وَ الطَّارِقِ» قَالَ قَالَ السَّمَاءِ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ الطَّارِقُ الَّذِي يَطْرُقُ الْأَيِّمَةَ (علیه السلام) مِنْ عِنْدِ رَبِّهِمْ مِمَّا يَحْدُثُ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ هُوَ الرُّوحُ الَّذِي مَعَ الْأَيِّمَةِ (علیه السلام) يُسَدِّدُهُمْ قُلْتُ وَ «التَّجَمُّ الثَّاقِبُ» قَالَ: ذَاكَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله).

حدیث ۶: تفسیر قمی: ابو بصیر از حضرت صادق (علیه السلام) در باره آیه ﴿وَ السَّمَاءِ وَ الطَّارِقِ﴾^{۲۱۹} پرسید حضرت فرمود: سماء در این آیه امیر المؤمنین (علیه السلام) است و طارق

۲۱۴. الشوری آیه ۵۲

۲۱۵. الاسراء آیه ۸۵

۲۱۶. الشوری آیه ۵۲

۲۱۷. الاعراف آیه ۱۵۷

۲۱۸. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۷۹ [سورة الشوری (۴۲): الآيات ۳۹ الى ۵۳]

۲۱۹. الطارق آیه ۱

همان روحی است که بر ائمه علیهم السلام از جانب خدا نازل می شود و وقایع شبانه روز بازگو می کند او همان روحی است که با ائمه علیهم السلام است و باعث تقویت ایشان می شود ﴿التَّجَمُّمُ الثَّقَابُ﴾^{۲۲۰} فرمود: این پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است.^{۲۲۱}

حدیث ۸: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَسْبَاطِ بْنِ بِيَّاعِ الزُّطِّيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ هَيْتَ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ قَالَ فَقَالَ مَلَكٌ مُنْذَرٌ أَنْزَلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْمَلَكُ لَمْ يَصْعَدْ إِلَى السَّمَاءِ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَهُوَ مَعَ الْأَيْمَةِ علیهم السلام يُسَدِّدُهُمْ.

حدیث ۸: مردی از اهالی هیت از حضرت صادق علیه السلام از این آیه پرسید ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾^{۲۲۲} حضرت فرمود: روح فرشته ای که خداوند آن را فرستاده دیگر به آسمان صعود نکرده است پیوسته با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و با ائمه علیهم السلام هست و آنها را تقویت می کند.^{۲۲۳}

حدیث ۷: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ جُعِلَتْ فِدَاكَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ وَ

۲۲۰. الطارق آیه ۳

۲۲۱. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۱۵ [سورة الطارق (۸۶): الآيات ۱ الى ۳]

۲۲۲. الشوری آیه ۵۲

۲۲۳. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۵۶ باب ۱۶ باب الروح التي قال الله تعالى في كتابه و كذلك أوحينا إليك روحا من أمرنا أنها في رسول الله ص و في الأئمة يخبرهم و يسددهم و يوفقهم ح ۷

لَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿١٥٦﴾
قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ خَلَقَ وَاللَّهِ أَعْظَمُ مِنْ جَبْرَيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَمِيكَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَدْ كَانَ مَعَ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُخْبِرُهُ وَيُسَدِّدُهُ وَهُوَ مَعَ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُخْبِرُهُمْ وَيُسَدِّدُهُمْ.

حدیث ۷: بصائر: ابو بصیر گفت به حضرت صادق (علیه السلام) عرضه داشتیم: فدایت
شوم این آیه را توضیح بفرمائید ﴿وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا
الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَ لَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى
صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ
الْأُمُورُ﴾^{۲۲۴} فرمود: یا ابا محمد! او آفریده‌ای است به خدا قسم بزرگتر از جبرئیل (علیه السلام)
و میکائیل (علیه السلام) که با پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بوده به او خبر می‌داد و تقویت می‌کرد او با
ائمه (علیهم السلام) نیز هست و موجب تسدید و تقویت آنها می‌شود.^{۲۲۵}

حدیث ۱۰: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ الْمُخْتَارِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَذَكَرَ شَيْئًا
مِنْ أَمْرِ الْإِمَامِ إِذَا وُلِدَ قَالَ وَ اسْتَوْجَبَ زِيَادَةَ الرُّوحِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ
فِدَاكَ أَلَيْسَ الرُّوحُ جَبْرَيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحُ خَلَقَ
أَعْظَمُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَلَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ ﴿تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحُ﴾

۲۲۴. الشوری آیه ۵۲ و ۵۳

۲۲۵. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۵۵ باب ۱۶ باب الروح التي قال الله تعالى في كتابه و كذلك أوحينا
إليك روحا من أمرنا أنها في رسول الله ص و في الأئمة يخبرهم و يسددهم و يوفقهم ح ۱

حدیث ۱۰: در خدمت حضرت صادق علیه السلام بودم صحبت از امام علیه السلام شد هنگام تولد و اینکه در شب قدر روح علیه السلام بر او نازل می شود عرضه داشتم: فدایت شوم مگر روح همان جبرئیل علیه السلام نیست؟ فرمود: جبرئیل علیه السلام از ملائکه است و روح موجودی بزرگتر از ملائکه است مگر خداوند در این آیه نمی فرماید ﴿تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ﴾^{۲۲۶}

حدیث ۱۱: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ ﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ قَالَ خَلَقَ أَعْظَمَ مِنْ جَبْرَائِيلَ علیه السلام وَ مِيكَائِيلَ علیه السلام لَمْ يَكُنْ مَعَ أَحَدٍ مِمَّنْ مَضَى غَيْرَ مُحَمَّدٍ صلوات الله عليه وآله وَ هُوَ مَعَ الْأَيْمَةِ علیهم السلام يُوفِّقُهُمْ وَ يُسَدِّدُهُمْ وَ لَيْسَ كَلِمًا طُلِبَ وَجَدَ.

حدیث ۱۱: هشام بن سالم گفت از حضرت صادق علیه السلام شنیدم می فرمود: ﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾^{۲۲۷} فرمود: آفریده ایست بزرگتر از جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام که با هیچ یک از پیامبران گذشته نبود جز پیامبر اسلام صلوات الله عليه وآله و با ائمه علیهم السلام است آنها را تقویت می کند و توفیق می دهد نه چنان است که هر چه بجوید بیابد (و این مقام نه آنست که هر که بخواهد می تواند بدست آورد که در تأیید روح القدس باشد بلکه فضل خدا است به هر که بخواهد می دهد).^{۲۲۸}

حدیث ۱۲: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ الْكَلْبِيِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ

۲۲۶. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۶۴ باب ۱۹ باب فی الروح التي قال الله عز و جل ينزل الملائكة بالروح من أمره و هي تكون مع الأنبياء و الأوصياء و الفرق بين الروح و الملائكة ..ح ۴

۲۲۷. الاسراء آیه ۸۵

۲۲۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۶۱ باب ۱۸ باب الروح التي قال الله يستلونك عن الروح قل الروح من أمر ربي أنها في رسول الله ص و أهل بيته ع يسددهم و يوفقههم و يفقههم ح ۱

الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَ مَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿ قَالَ هُوَ خَلَقَ أَعْظَمُ مِنْ جَبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُوقِّعُهُ وَ هُوَ مَعَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ ﷺ .

حدیث ۱۲: ابو بصیر: از امام صادق (علیه السلام) این آیه را پرسیدم ﴿ وَ يَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي ﴾ ۲۲۹ فرمود: خلقی بزرگتر از جبرئیل (علیه السلام) و میکائیل (علیه السلام) است که با پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بوده و با ائمه (علیهم السلام) است و او از ملکوت است. ۲۳۰

حدیث ۹: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ سَعْدِ الْإِسْكَافِ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَسْأَلُهُ عَنِ الرُّوحِ أَلَيْسَ هُوَ جَبْرَائِيلَ فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ جَبْرَائِيلُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحُ غَيْرُ جَبْرَائِيلَ وَ كَرَّرَ ذَلِكَ عَلَى الرَّجُلِ فَقَالَ لَهُ لَقَدْ قُلْتَ عَظِيمًا مِنَ الْقَوْلِ مَا أَحَدٌ يَزْعُمُ أَنَّ الرُّوحَ غَيْرُ جَبْرَائِيلَ فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ ﷺ إِنَّكَ ضَالٌّ تَرْوِي عَنْ أَهْلِ الضَّلَالِ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ ﷺ ﴿ أَتَى أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ ﴾ وَ الرُّوحُ غَيْرُ الْمَلَائِكَةِ.

حدیث ۹: سعد اسکاف: مردی خدمت امیر المؤمنین (علیه السلام) آمد و از روح (علیه السلام) سؤال کرد که همان جبرئیل (علیه السلام) نیست. علی (علیه السلام) فرمود: جبرئیل (علیه السلام) از ملائکه است و روح (علیه السلام) غیر جبرئیل (علیه السلام) است این سخن را چند مرتبه برایش تکرار کرد. آن مرد عرضه داشت: سخن بزرگی را مدعی شدی هیچ کس نمی گوید روح غیر جبرئیل (علیه السلام) است امیرالمؤمنین (علیه السلام) به او فرمود: تو گمراهی و از گمراهان نقل می کنی خداوند در

۲۲۹. الاسراء آیه ۸۵

۲۳۰. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۶۲ باب ۱۸ باب الروح التي قال الله يسئلونك عن الروح قل الروح

من أمر ربي أنها في رسول الله ص و أهل بيته ع يسددهم و يوفقهم و يفقههم ... ح ۸

قرآن به پیامبرش می فرماید ﴿أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ﴾^{۲۳۱} چنانچه این آیه می فرماید روح علیه السلام غیر از ملائکه است.^{۲۳۲}

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الرُّوحِ ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَزَّمَهُ اللَّهُ خَلَقَ اللَّهُ أَحَدَهُمْ مِنْ جِبْرِيلَ علیه السلام وَ مِيكَائِيلَ علیه السلام وَ هُوَ مَعَ الْأَيِّمَةِ علیه السلام يُفْقَهُهُمْ قُلْتُ ﴿وَ نَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ﴾^{۲۳۳} قَالَ مِنْ قُدْرَتِهِ.

حدیث ۱۳: ابو بصیر گفت از حضرت صادق علیه السلام از آیه پرسیدم ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾^{۲۳۴} فرمود: آفریده‌ای بزرگتر از جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام بوده که با ائمه علیهم السلام نیز هست، آنها را موفق می‌دارد عرضه داشتم ﴿وَ نَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ﴾^{۲۳۵} در او از روح خود می‌دمد فرمود: یعنی از قدرت خود.^{۲۳۶}

حدیث ۱۴: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ الْقَلَانِسِيِّ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ قَالَ مَلَكَ أَعْظَمُ مِنْ جِبْرِيلَ علیه السلام وَ مِيكَائِيلَ علیه السلام لَمْ يَكُنْ مَعَ أَحَدٍ مِمَّنْ مَضَىٰ غَيْرِ مُحَمَّدٍ صلوات الله وسلامه على آله وصحبه

۲۳۱. النحل آیه ۱ و ۲

۲۳۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۶۴ باب ۱۹ باب فی الروح التي قال الله عز و جل ينزل الملائكة بالروح من أمره و هي تكون مع الأنبياء و الأوصياء و الفرق بين الروح و الملائكة ..ح ۳

۲۳۳. السجدة آیه ۹

۲۳۴. الاسراء آیه ۸۵

۲۳۵. السجدة آیه ۹

۲۳۶. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۶۱ باب ۱۸ باب الروح التي قال الله يسئلونك عن الروح قل الروح

من أمر ربی آنها فی رسول الله و أهل بيته يسددهم و يوفقهم و يفقههم ح ۵

وَهُوَ مَعَ الْأَيَّمَةِ عليه السلام وَ لَيْسَ كَمَا ظَنَنْتَ.

حدیث ۱۴: حسین قلانسی گفت در باره این آیه شنیدم ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾^{۲۳۷} حضرت فرمود: ملکی بزرگتر از جبرئیل عليه السلام و میکائیل عليه السلام است با هیچ یک از گذشتگان نبود غیر از محمد صلى الله عليه وآله و با ائمه عليهم السلام نیز هست و نه آن طوری است که تو خیال کرده‌ای.^{۲۳۸}

حدیث ۱۵: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ يَعْقُوبُ بْنُ زَيْدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ الْحَلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَحَدٌ صَمَدٌ وَ الصَّمَدُ الشَّيْءُ الَّذِي لَيْسَ لَهُ جَوْفٌ وَ إِنَّمَا الرُّوحُ خَلِقٌ مِنْ خَلْقِهِ لَهُ بَصَرٌ وَ قُوَّةٌ وَ تَأْيِيدٌ يَجْعَلُهُ اللَّهُ فِي قُلُوبِ الرُّسُلِ وَ الْمُؤْمِنِينَ.

حدیث ۱۵: حضرت صادق عليه السلام در باره آیه ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾^{۲۳۹} نقل کرد که فرمود: خداوند تبارک و تعالی یکتا و صمد است صمد چیزی که دارای جوف نیست ولی روح یکی از مخلوقات خدا است دارای چشم و قدرت و تأیید است که خداوند آن را در دل پیامبران و مؤمنین قرار می‌دهد.^{۲۴۰}

۲۳۷. الاسراء آیه ۸۵

۲۳۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۶۲ باب ۱۸ باب الروح التي قال الله يسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربي أنها في رسول الله ص و أهل بيته ع يسدهم و يوفقهم و يفقههم ح ۱۰

۲۳۹. الاسراء آیه ۸۵

۲۴۰. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۶۳ باب ۱۸ باب الروح التي قال الله يسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربي أنها في رسول الله و أهل بيته يسدهم و يوفقهم و يفقههم ح ۱۲

حدیث ۱۶: مَا رَوَاهُ الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ رَجَالِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ السَّكُونِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ بَيَّتُ عَلِيٌّ عليه السلام وَفَاطِمَةُ عليها السلام مِنْ حُجْرَةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَسَقَفُ بَيْتِهِمْ عَرْشُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَفِي قَعْرِ بُيُوتِهِمْ فُرْجَةٌ مَكْشُوطَةٌ إِلَى الْعَرْشِ مِعْرَاجُ الْوَحْيِ وَالْمَلَائِكَةُ تَنْزِلُ عَلَيْهِمْ بِالْوَحْيِ صَبَاحاً وَمَسَاءً وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ وَطَرْفَةِ عَيْنٍ وَالْمَلَائِكَةُ لَا يَنْقَطِعُ فَوْجُهُمْ فَوْجٌ يَنْزِلُ وَفَوْجٌ يَصْعَدُ وَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى كَشَطَطَ لِابْرَاهِيمَ عليه السلام عَنْ السَّمَاوَاتِ حَتَّى أَبْصَرَ الْعَرْشَ وَزَادَ اللَّهُ فِي قُوَّةِ نَازِرِهِ وَإِنَّ اللَّهَ زَادَ فِي قُوَّةِ نَازِرِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَ عَلِيٍّ عليه السلام وَ فَاطِمَةَ عليها السلام وَ الْحَسَنَ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ كَانُوا يُبْصِرُونَ الْعَرْشَ وَ لَا يَجِدُونَ لِبُيُوتِهِمْ سَقْفًا غَيْرَ الْعَرْشِ فَبُيُوتُهُمْ مُسَقَّفَةٌ بِعَرْشِ الرَّحْمَنِ وَ مِعْرَاجُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ فَوْجٌ بَعْدَ فَوْجٍ بِلَا انْقِطَاعٍ لَهُمْ وَ مَا مِنْ بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ الْأَيِّمَةِ مِثْلَ الْإِسْلَامِ وَ فِيهِ مِعْرَاجُ الْمَلَائِكَةِ....

حدیث ۱۶: مناسب با همین روایت است آنچه شیخ ابو جعفر طوسی در رجال خود از عبد الله بن عجلان سکونی روایت نموده گفت: از حضرت باقر عليه السلام شنیدم می فرمود: خانه علی عليه السلام و فاطمه عليها السلام از خانه پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله است و سقف خانه آنها عرش پروردگار است و در دل خانه آنها شکافی است به عرش که معراج وحی و ملائکه که بر آنها وحی نازل می شود در شب و روز و در هر ساعت و چشم برهم زدن فوج از فوج ملائکه قطع نمی شود فرود می آیند و صعود می کنند، خداوند تبارک و تعالی آسمانها را برای ابراهیم گشود تا چشمش به عرش افتاد و قدرت دیدش را افزون کرد خداوند قدرت دید محمد صلى الله عليه وآله و علی عليه السلام و فاطمه عليها السلام و حسن عليه السلام و حسین عليه السلام را افزایش داده که عرش را در میان خانه خود مشاهده می کردند و برای

خانه آنها سقفی جز عرش نبود خانه‌های آنها سقفش عرش خدا است و محل عروج فوج فوج ملائکه است بدون انقطاع هر یک از خانه‌های ائمه (علیهم‌السلام) از ما خانواده معراج ملائکه است به دلیل این آیه ﴿تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ﴾^{۲۴۱} .....^{۲۴۲}

حدیث ۱۷: قَالَ وَرُوِيَ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ شَيْءٌ يَكُونُ عَلَى عَهْدِ الْأَنْبِيَاءِ يَنْزَلُ فِيهَا عَلَيْهِمُ الْأَمْرُ فَإِذَا مَضَوْا رُفِعَتْ قَالَ لَا بَلْ هِيَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

حدیث ۱۷: از ابو ذر روایت شده که گفت: به پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) عرضه داشتم: یا رسول الله (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) آیا «لَيْلَةُ الْقَدْرِ» فقط در زمان انبیاء است وقتی از دنیا رفتند «لَيْلَةُ الْقَدْرِ» نخواهد بود حضرت فرمودند: نه این چنین نیست بلکه «لَيْلَةُ الْقَدْرِ» تا روز قیامت ادامه دارد.^{۲۴۳}

۲۴۱. القدر آیه ۴

۲۴۲. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۷۹۲ [سورة القدر(۹۷): الآيات ۱ الى ۵]

۲۴۳. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۷۹۲ [سورة القدر(۹۷): الآيات ۱ الى ۵]

بَابُ سِجَامٍ

مَقَامٌ وَمَنْزِلَةٌ أَيْ مَهْطٌ أَيْ مَقَامٌ

امامت مقامی بسیار بزرگ

۱۶۴

حدیث ۱: عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ قَالَ فَقَالَ لَوْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّ اسْمًا أَفْضَلُ مِنْهُ لَسَمَّانَا بِهِ

حدیث ۱: امام صادق عليه السلام در باره آیه شریفه ﴿إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ من تو را امام بر مردم قرار می‌دهم فرمودند: اگر خداوند بهتر از این اسمی را می‌دانست ما را به آن نام می‌نامید (یعنی نامی از نام «امام» بهتر نیست و اگر نامی از این بهتر بود خداوند ما را به آن اسم می‌نامید).^{۲۴۴}

منزلت امام در نزد خداوند متعال

حدیث ۲: مَا رُوِيَ عَنْ أَسْوَدَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ ابْتِدَاءً مِنْ غَيْرِ أَنْ أَسْأَلَهُ نَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ بَابُ اللَّهِ وَ نَحْنُ لِسَانُ اللَّهِ وَ نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ وَ نَحْنُ عَيْنُ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ وَ نَحْنُ وِلَاةُ أَمْرِ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ...

حدیث ۲: امام باقر عليه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: ما حجت خدا، باب خدا، زبان خدا و وجه خدا هستیم، ما چشم خدا در میان مردم بوده و فرمانروای امر خدا در میان بندگان اویسیم.^{۲۴۵}

۲۴۴. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۵۸ [سورة البقرة (۲): آیه ۱۲۴] ..... ح ۹۰

۲۴۵. الخرائج: ج ۱ ص ۲۸۷ الباب السادس فی معجزات الإمام محمد بن علی الباقر ح ۲۱.

حدیث ۳: أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الدَّلَالُ الْقُمِّيُّ قَالَ: اخْتَلَفَ جَمَاعَةٌ مِنَ الشَّيْعَةِ فِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَوَّضَ إِلَى الْأَيِّمَةِ أَنْ يَخْلُقُوا وَيَرْزُقُوا فَقَالَ قَوْمٌ هَذَا مُحَالٌ لَا يَجُوزُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِأَنَّ الْأَجْسَامَ لَا يَقْدِرُ عَلَى خَلْقِهَا غَيْرُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَقَالَ آخَرُونَ بَلِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَقْدَرَ الْأَيِّمَةَ عَلَى ذَلِكَ وَفَوَّضَ إِلَيْهِمْ فَخَلَقُوا وَرَزَقُوا وَتَنَازَعُوا فِي ذَلِكَ تَنَازُعًا شَدِيدًا فَقَالَ قَائِلٌ مَا بَالَكُمْ لَا تَرْجِعُونَ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عُثْمَانَ فَتَسْأَلُونَهُ عَنْ ذَلِكَ لِيُوضِحَ لَكُمْ الْحَقَّ فِيهِ فَإِنَّهُ الطَّرِيقُ إِلَى صَاحِبِ الْأَمْرِ فَرَضِيَّتِ الْجَمَاعَةُ بِأَبِي جَعْفَرٍ وَسَلَّمَتْ وَاجَابَتْ إِلَى قَوْلِهِ فَكَتَبُوا الْمَسْأَلَةَ وَأَنْفَذُوهَا إِلَيْهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ مِنْ جِهَتِهِ تَوْقِيعٌ نُسَخْتُهُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى هُوَ الَّذِي خَلَقَ الْأَجْسَامَ وَقَسَمَ الْأَرْزَاقَ لِأَنَّهُ لَيْسَ بِجِسْمٍ وَلَا حَالٌ فِي جِسْمٍ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ فَأَمَّا الْأَيِّمَةُ فَإِنَّهُمْ يَسْأَلُونَ اللَّهَ تَعَالَى فَيَخْلُقُ وَيَسْأَلُهُ [يَسْأَلُونَهُ] فَيَرْزُقُ إِيحَابًا لِمَسْأَلَتِهِمْ وَإِعْظَامًا لِحَقِّهِمْ

حدیث ۳: جمعی از شیعیان در این که خدا امر آفریدن و روزی دادن را به ائمه اطهار علیهم السلام واگذار نموده، اختلاف کردند، عده‌ای می‌گفتند: خداوند این قدرت را به آن‌ها مرحمت کرده و به ایشان واگذار کرده در نتیجه آن‌ها خلق می‌کنند و روزی می‌دهند، عده‌ای دیگر گفتند: این محال است. دو گروه موافقت کردند که برای حل اختلاف به محمد بن عثمان که نایب خاص آن حضرت و واسطه‌ی بین او و مردم بود مراجعه کنند، نامه‌ای نوشت و خدمت او ارسال داشتند، از ناحیه‌ی مقدسه توقیعی در جواب صادر گردید: خداوند تبارک و تعالی است که اجسام را آفریده و روزی‌ها را تقسیم کرده، به خاطر این که او نه جسم است و نه در جسمی حلول کرده، ﴿لَيْسَ

کَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿۲۴۶﴾ مثل و مانند او هیچ موجودی نیست و او شنوا و بینا است. اما ائمه‌ی اطهار (علیهم‌السلام) از درگاه ربوبی تقاضا می‌کنند و او خلق می‌کند و روزی می‌دهد، از جهت جواب دادن به تقاضای ایشان و بزرگ شمردن حق آنان. ۲۴۷

حدیث ۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَاتَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ بِأَطْوَلِ لَيْلَةٍ حَتَّى ظَنُّوا أَنْ لَا سَمَاءَ تُظِلُّهُمْ وَ لَا أَرْضَ تُقَلِّهُمْ لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَتَرَ الْأَقْرَبِينَ وَ الْأَبْعَدِينَ فِي اللَّهِ فَبَيَّنَّا لَهُمْ كَذَلِكَ إِذْ آتَاهُمْ آتٍ لَا يَرُونَهُ وَ يَسْمَعُونَ كَلَامَهُ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ إِنَّ فِي اللَّهِ عَزَاءً مِنْ كُلِّ مُصِيبَةٍ وَ نَجَاةً مِنْ كُلِّ هَلَكَةٍ وَ دَرَكًا لِمَا فَاتَ كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَ إِنَّمَا تُوفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَكُمْ وَ فَضَّلَكُمْ وَ طَهَّرَكُمْ وَ جَعَلَكُمْ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّهِ وَ اسْتَوَدَعَكُمْ عِلْمَهُ وَ أَوْرَثَكُمْ كِتَابَهُ وَ جَعَلَكُمْ تَابُوتَ عِلْمِهِ وَ عَصَا عِزِّهِ وَ ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ نُورِهِ وَ عَصَمَكُمْ مِنَ الزَّلَلِ وَ آمَنَكُمْ مِنَ الْفِتَنِ فَتَعَزَّوْا بِعَزَاءِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَنْزِعْ مِنْكُمْ رَحْمَتَهُ وَ لَنْ يُزِيلَ عَنْكُمْ نِعْمَتَهُ فَأَنْتُمْ أَهْلُ اللَّهِ عِزِّ وَ جَلِّ الَّذِينَ بِهِمْ تَمَّتِ النَّعْمَةُ وَ اجْتَمَعَتِ الْفُرْقَةُ وَ ائْتَلَفَتِ الْكَلِمَةُ وَ أَنْتُمْ أَوْلِيَاؤُهُ فَمَنْ تَوَلَّاهُمْ فَازَ وَ مَنْ ظَلَمَ

۲۴۶. شوری آیه‌ی ۱۱.

۲۴۷. الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی) ج ۲ ص ۴۷۱ باب احتجاج الحجة القائم المنتظر المهدي صاحب الزمان صلوات الله عليه و علی آباءه الطاهرين

حَقَّكُمْ زَهَقَ مَوَدَّتْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاجِبَةٌ فِي كِتَابِهِ عَلَى عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ اللَّهُ عَلَى
 نَصْرِكُمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ فَاصْبِرُوا لِعَوَاقِبِ الْأُمُورِ فَإِنَّهَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ قَدْ قَبْلَكُمْ
 اللَّهُ مِنْ نَبِيِّهِ وَدِيْعَةً وَاسْتَوْدَعَكُمْ أَوْلِيَاءَهُ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ أَدَّى أَمَانَتَهُ آتَاهُ
 اللَّهُ صِدْقَهُ فَأَنْتُمْ الْأَمَانَةُ الْمُسْتَوْدَعَةُ وَ لَكُمْ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ وَالطَّاعَةُ الْمَفْرُوضَةُ وَ
 قَدْ قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ قَدْ أَكْمَلَ لَكُمْ الدِّينَ وَ بَيَّنَّ لَكُمْ سَبِيلَ الْمَخْرَجِ فَلَمْ
 يَتْرِكْ لِجَاهِلٍ حُجَّةً فَمَنْ جَهَلَ أَوْ تَجَاهَلَ أَوْ أَنْكَرَ أَوْ نَسِيَ أَوْ تَنَاسَى فَعَلَى اللَّهِ
 حِسَابُهُ وَ اللَّهُ مِنْ وَرَاءِ حَوَاجِبِكُمْ وَ اسْتَوْدِعَكُمْ اللَّهُ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ فَسَأَلْتُ أَبَا
 جَعْفَرٍ عليه السلام مِمَّنْ آتَاهُمُ التَّغْزِيَةُ فَقَالَ مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى.

حدیث ۴: امام باقر علیه السلام هنگامی که رسول خدا صلی الله علیه و آله به شهادت رسید، آل محمد علیهم السلام از شدت اندوه درازترین شب را گذرانیدند، و از فشار ناراحتی و غم و اندوه، آسمانی که بالای سرشان بود و زمینی که آن‌ها را بر دوش می‌کشید فراموش نمودند. زیرا که رسول خدا صلی الله علیه و آله نزدیکان و بیگانگان را در راه خدا بی‌نظیر ساخته بود، در این میان که آنان در چنان حالی بودند، ناگاه ندایی طنین انداز شد که می‌فرمود: ... شما اهل خدای متعالید، کسانی که به برکت شما نعمت کامل گشته و پراکندگی به تجمع تبدیل و اتحاد کلمه پیدا شده و شما اولیاء خدایید، هر که شمارا دوست بدارد و پیروی‌تان کند کامیاب شده و هر که در حق شما ستم روا دارد هلاک شود. دوستی شما از جانب خدای متعال در قرآنش بر بندگان مؤمنش فرض و واجب گشته، علاوه بر این خداوند هرگاه بخواهد بر یاری شما قادرست، پس شما هم بر انجام کارها صابر و شکیبا باشید، زیرا که پایان و سرانجام کارها به سوی خداست. به راستی خداوند شمارا از پیامبرش به عنوان امانت پذیرفته و به اولیاء مؤمن خود در روی زمین سپرده هر که امانتداری کند خداوند پاداش صدق و راستی او را می‌دهد،

پس شما همان امانات سپرده شده هستید که دوستی شما بر مردم واجب و اطاعتتان بر آنان لازم گشته، رسول خدا ﷺ درگذشت در حالی که دین را با شما کامل نمود، و راه نجات را بر مردم آشکار و بیان کرد و برای هیچ نادانی عذری باقی نگذاشت. بنابراین اگر کسی نادان بماند یا خود را به نادانی زند یا انکار کند یا فراموش نماید یا خود را به فراموشی زند حسابش با خدای متعال است و خداوند به دنبال حوائج شماست... راوی گوید: از امام باقر (علیه السلام) پرسیدم: این تسلیت از جانب چه کسی برای آن‌ها آمده بود؟ حضرت فرمود: از ناحیه خدای تبارک و تعالی.^{۲۴۸}

برگزیدگان خلق

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْتَ يَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ وَ وَلَدَايَ خَيْرَةُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ.

به این اسناد فرمود رسول خدا ﷺ فرمود یا علی! تو و فرزندان تو برگزیدگان خدا باشید از خلق.^{۲۴۹}

۲۴۸. الکافی: ج ۱ ص ۴۴۵ بَابُ مَوْلِدِ النَّبِيِّ وَ وَفَاتِهِ ح ۱۹.

۲۴۹. عبون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۵۸ باب ۳۱ باب فيما جاء عن الرضا ع من الأخبار المجموعة ح ۲۱۸

واسطه ی بین ما و خداوند هستند

۱۶۹

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى الْأَزْدِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُ: نَحْنُ السَّبَبُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ (عَزَّ وَجَلَّ).

امام صادق عليه السلام فرمودند: ما (سبب) ارتباط شما و خداوند والا هستیم. ۲۵۰

مقام اهل بیت در نزد خدا

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزْرِيعَ عَنْ عَمِّهِ حَمْزَةَ بْنِ بَزْرِيعَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ﴾ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَأْسِفُ كَأَسَفِنَا وَ لَكِنَّهُ خَلَقَ أَوْلِيَاءَ لِنَفْسِهِ يَأْسِفُونَ وَ يَرْضُونَ وَ هُمْ مَخْلُوقُونَ مَرْبُوبُونَ فَجَعَلَ رِضَاهُمْ رِضًا لِنَفْسِهِ وَ سَخَطَهُمْ سَخَطًا لِنَفْسِهِ لِأَنَّهُ جَعَلَهُمُ الدُّعَاءَ إِلَيْهِ وَ الْأَدْلَاءَ عَلَيْهِ فَلِذَلِكَ صَارُوا كَذَلِكَ وَ لَيْسَ أَنَّ ذَلِكَ يَصِلُ إِلَى اللَّهِ كَمَا يَصِلُ إِلَى خَلْقِهِ لَكِنْ هَذَا مَعْنَى مَا قَالَ مِنْ ذَلِكَ وَ قَدْ قَالَ مَنْ أَهَانَ لِي وَلِيًّا فَقَدْ بَارَزَنِي بِالْمُحَارَبَةِ وَ دَعَانِي إِلَيْهَا وَ قَالَ ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾ وَ قَالَ ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ

أَيْدِيهِمْ ﴿ فَكُلُّ هَذَا وَ شَبَّهُهُ عَلَى مَا ذَكَرْتُ لَكَ وَ هَكَذَا الرُّضَا وَ الغَضَبُ وَ غَيْرُهُمَا مِنْ الْأَشْيَاءِ مِمَّا يُشَاكِلُ ذَلِكَ وَ لَوْ كَانَ يَصِلُ إِلَى اللَّهِ الْأَسْفُ وَ الضَّجْرُ وَ هُوَ الَّذِي خَلَقَهُمَا وَ أَنْشَأَهُمَا لَجَازَ لِقَابِلِ هَذَا أَنْ يَقُولَ إِنَّ الْخَالِقَ يَبِيدُ يَوْمًا مَا لِأَنَّهُ إِذَا دَخَلَهُ الغَضَبُ وَ الضَّجْرُ دَخَلَهُ التَّغْيِيرُ وَ إِذَا دَخَلَهُ التَّغْيِيرُ لَمْ يُؤْمَنْ عَلَيْهِ الْإِبَادَةُ ثُمَّ لَمْ يُعْرِفِ الْمُكُونُ مِنَ الْمُكُونِ وَ لَا الْقَادِرُ مِنَ الْمُقَدُّورِ عَلَيْهِ وَ لَا الْخَالِقُ مِنَ الْمَخْلُوقِ تَعَالَى اللَّهُ عَنْ هَذَا الْقَوْلِ عُلُوًّا كَبِيرًا بَلْ هُوَ الْخَالِقُ لِلْأَشْيَاءِ لَا لِحَاجَةٍ فَإِذَا كَانَ لَا لِحَاجَةَ اسْتَحَالَ الْحَدُّ وَ الْكَيْفُ فِيهِ فَأَفْهَمُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى.

امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿ فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ ﴾^{۲۵۱} چون ما را به افسوس آوردند از ایشان انتقام گرفتیم فرمود: خدای عز و جل چون افسوس ما، افسوس نخورد لیکن او دوستانی برای خود آفریده که آن‌ها افسوس خورند و خشنود گردند. و ایشان مخلوقند و پروریدگان و خداوند خشنودی آن‌ها را خشنودی خود و خشم آن‌ها را خشم خود قرار داده زیرا ایشان را مبلغین خود و دلالت‌کنندگان به سوی خود مقرر داشته است و از این جهت است که آن مقام را دارند، معنی آیه آن نیست که افسوس دامن خدای تعالی را گیرد چنان که دامنگیر مخلوق شود بلکه معنی آن چنانست که در این باره گفته است هر که به یکی از دوستان من اهانت کند به پیکار من آمده و مرا به مبارزه خوانده است و فرموده ﴿ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ﴾^{۲۵۲} هر که فرمان پیغمبر صلی الله علیه و آله برد فرمان خدا برده است و نیز فرموده است ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ

۲۵۱. الزخرف آیه ۵۵

۲۵۲. النساء آیه ۸۰

إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ^{۲۵۳} همانا کسانی که با تو بیعت کنند با خدا بیعت کرده‌اند و دست خدا روی دست ایشانست تمام این عبارات و آنچه مانند این‌هاست معنایش همانست که برایت گفتم و همچنین است خشنودی و خشم و غیر این دو از صفات دیگر مانند آنها، اگر بنا باشد که افسوس و دلتنگی دامن خدا را هم بگیرد در صورتی که خود او خالق و پدید آورنده آنها است روا باشد که کسی بگوید روزی شود که خدای خالق نابود گردد، زیرا اگر خشم و دلتنگی بر او درآید دگرگونی عارضش شود و چون دگرگونی عارضش شود از نابودی ایمن نباشد، بعلاوه در این صورت میان پدید آورنده و پدید شده و میان قادر و آنچه زیر قدرتست و میان خالق و مخلوق فرقی نباشد، خدا از چنین گفتار برتری بسیار دارد، او خالق همه چیز است بدون آنکه به آنها نیازی داشته باشد و چون بی‌نیاز است اندازه و چگونگی نسبت به او محالست مطلب را بفهم ان شاء الله تعالی.^{۲۵۴}

بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْوَهَّابِ بْنِ بَشْرِ عَنْ مُوسَى بْنِ قَادِمٍ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَعْظَمُ وَأَعَزُّ وَأَجَلُّ وَأَمْنَعُ مِنْ أَنْ يُظْلَمَ وَ لَكِنَّهُ خَاطَنَا بِنَفْسِهِ فَجَعَلَ ظُلْمَنَا ظُلْمَهُ وَ وَلَا يَتَنَا وَ لَا يَتَهُ حَيْثُ يَقُولُ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ يَعْنِي الْأَيِّمَةَ مِنَّا ثُمَّ قَالَ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ ﴿وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَهُ.

۲۵۳. الفتح آیه ۱۰

۲۵۴. الکافی (ط - الإسلامية) ج ۱ ص ۱۴۴ باب النوادر ح ۶

زرارة گوید: از امام باقر علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿وَمَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾^{۲۵۵} به ما ستم نکردند بلکه به خودشان ستم کردند پرسیدم، فرمود: همانا خدای تعالی بزرگتر و عزیزتر و جلیل تر و والاتر است که ستم شود ولی ما را به خود پیوسته و ستم به ما را ستم بخود انگاشته و ولایت ما را ولایت خود قرار داده، آنجا که می فرماید: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾^{۲۵۶} همانا ولی شما فقط خداست و پیغمبر او و کسانی که ایمان دارند که مراد از آنها امامان از خاندان مایند (پس همچنان که در این آیه ولایت ما را به ولایت خود پیوسته) در جای دیگر (ستم به ما را ستم به خود دانسته) و فرموده است ﴿وَمَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾^{۲۵۷} به ما ستم نکردند بلکه به خود ستم کردند و سپس مانند این در قرآنش ذکر کرده است (مانند خشنودی و غضب و افسوس که آنها را به خود نسبت داده و مقصود مائیم) [و در موضع دیگر قرآن این آیه را فرموده است].^{۲۵۸}

حزب ما حزب خلاست

أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَرَ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ، قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ بُرَيْدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ بُرَيْدِ الطَّائِي، قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ صَارِمٍ،

۲۵۵. البقرة آية ۵۷

۲۵۶. المائدة آية ۵۵

۲۵۷. البقرة آية ۵۷

۲۵۸. الكافي (ط - الإسلامية) ج ۱ ص ۱۴۶ باب النوادر ح ۱۱

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ رُشَيْدٍ، عَنْ حَبَّةَ الْعُرَيْيِّ، قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا عليه السلام يَقُولُ:
نَحْنُ التُّجَبَاءُ، وَ أَفْرَاطًا أَفْرَاطُ الْأَنْبِيَاءِ، حِزْبُنَا حِزْبُ اللَّهِ، وَ الْفِتْنَةُ الْبَاغِيَةُ حِزْبُ
الشَّيْطَانِ، مَنْ سَاوَى بَيْنَنَا وَ بَيْنَ عَدُوِّنَا فَلَيْسَ مِنَّا.

حبة عرنی می گوید: شنیدم که علی عليه السلام می فرمود: مردمان با نجابت ما هستیم
که فرزندان ما فرزندان پیامبرانند، حزب ما حزب خداست و گروه سرکش گروه
شیطانند. هر که ما و دشمنان ما را یکسان بداند از ما نیست. ۲۵۹

توجه به خدا به وسیله ی اهل بیت علیهم السلام

إِذَا أَرَدْتُمْ التَّوَجُّهَ بِنَا إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْنَا فَقُولُوا كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿سَلَامٌ عَلَى آلِ
يَسَّ﴾ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَ رَبَّانِيَّ آيَاتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ وَ دِيَانَ دِينِهِ....
هرگاه اراده کردید به وسیله ی ما به سوی خدای تبارک و تعالی و به ما توجه کنید
پس بگویید چنان که خداوند متعال فرموده: سلام بر آل یاسین سلام بر تو ای دعوت کننده
به سوی خدا و آگاه به آیاتش سلام بر تو ای درگاه الهی و سیاستمداران دینش.... ۲۶۰

۲۵۹. الأمالی (للطوسی) المجلس ۱۰ ح ۳۹

۲۶۰. الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی) ج ۲ ص ۴۹۳ ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب
الزمان ع من المسائل الفقهية و غيرها فی التوقيعات علی أيدي الأبواب الأربعة و غیرهم .....

خدایا ما به سوی تو در حرکتیم

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عُبَيْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عِمْرَانَ
 الْمَرْزُبَانِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى الْمَكِّيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ
 اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ حَنْبَلٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ حَدَّثَنَا هُوْدَةُ بْنُ خَلِيفَةَ، قَالَ حَدَّثَنَا
 عَوْفٌ عَنْ عَطِيَّةِ الطُّفَاوِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي
 بَيْتِي إِذْ قَالَتِ الْخَادِمُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، إِنَّ عَلِيًّا ﷺ وَ فَاطِمَةَ ﷺ فِي السُّدَّةِ.
 فَقَالَ: قَوْمِي فَتَنَحَيْ عَنْ أَهْلِ بَيْتِي. قَالَتْ: فَقُمْتُ فَتَنَحَيْتُ فِي الْبَيْتِ قَرِيبًا، فَدَخَلَ
 عَلِيٌّ ﷺ وَ فَاطِمَةُ ﷺ وَ الْحَسَنُ ﷺ وَ الْحُسَيْنُ ﷺ وَ هُمَا صَبِيَّانِ صَغِيرَانِ،
 فَوَضَعَهُمَا النَّبِيُّ ﷺ فِي حَجْرِهِ وَ قَبْلَهُمَا، وَ اعْتَنَقَ عَلِيًّا ﷺ بِأَحْدَى يَدَيْهِ وَ
 فَاطِمَةَ ﷺ بِالْيَدِ الْأُخْرَى، وَ قَبَلَ فَاطِمَةَ ﷺ وَ قَالَ: اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَنَا وَ أَهْلُ بَيْتِي لَا
 إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ أَنَا مَعَكُمْ فَقَالَ: وَأَنْتَ.

ام سلمه می گوید: هنگامی که رسول خدا ﷺ در خانه ام بود خادم گفت: ای
 رسول خدا! همانا علی ﷺ و فاطمه ﷺ در کنار در خانه ایستاده اند. پیامبر ﷺ
 فرمود: مرا با اهل بیتم تنها بگذار. در گوشه ای از خانه در حالی که نزدیک ایشان
 بودم جای گرفتم پس علی ﷺ و فاطمه ﷺ و حسن ﷺ و حسین ﷺ داخل شدند
 در حالی که آنها دو کودک کوچک بودند. پس پیامبر ﷺ آن دو را در دامن خود
 نشاند و بوسید و علی ﷺ را با یک دست و فاطمه ﷺ را با دست دیگر در آغوش
 گرفت و فاطمه ﷺ را بوسید و فرمود: پروردگارا! من و اهل بیتم به سوی تو، نه به
 سوی دوزخ در حرکتیم. ام سلمه می گوید: عرضه داشتم: ای رسول خدا ﷺ آیا من

نیز با شما هستم پس پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: و تو نیز (با ما هستی) ^{۲۶۱}

از خاندانی که خداوند برگزیده بود برگزیدیم

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ كَلْبِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الصَّيْدَاوِيِّ، قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا يَمْنَعُكُمْ إِذَا كَلَّمَكُمْ النَّاسُ أَنْ تَقُولُوا لَهُمْ: ذَهَبْنَا مِنْ حَيْثُ ذَهَبَ اللَّهُ، وَ اخْتَرْنَا مِنْ حَيْثُ اخْتَارَ اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ (سُبْحَانَهُ) اخْتَارَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ اخْتَرْنَا آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَنَحْنُ مُتَمَسِّكُونَ بِالْخَيْرَةِ مِنَ اللَّهِ (عَزَّ وَ جَلَّ).

امام صادق صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چه چیز را باز می‌دارد از این که در جواب سخن (و طعن و کنایه) مردم به آنان بگویید: از همان راهی که خداوند رفته بود حرکت کردیم و از همان خاندانی که خداوند برگزیده بود برگزیدیم. خداوند پاک، محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را برگزید و ما خاندان محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را برگزیدیم پس ما به انتخابی از سوی خداوند چنگ زده‌ایم. ^{۲۶۲}

۲۶۱. الأمالی (للطوسی) المجلس ۵ ح ۳۴

۲۶۲. الأمالی (للطوسی) المجلس ۸ ح ۴۷

اهل بیت کشتی نوح

وَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكَاتِبُ، قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ، قَالَ أَخْبَرَنِي عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ ظَهَّيرٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ رَافِعِ مَوْلَى أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ (رَحِمَهُ اللَّهُ) أَخِذًا بِحَلْقَةِ بَابِ الْكَعْبَةِ، مُسْتَقْبِلَ النَّاسِ بِوَجْهِهِ، وَ هُوَ يَقُولُ: مَنْ عَرَفَنِي فَأَنَا جُنْدَبُ الْغِفَارِيِّ، وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفَنِي فَأَنَا أَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: مَنْ قَاتَلَنِي فِي الْأُولَى وَ قَاتَلَ أَهْلَ بَيْتِي فِي الثَّانِيَةِ حَشَرَهُ اللَّهُ (تَعَالَى) فِي الثَّلَاثَةِ مَعَ الدَّجَالِ، إِنَّمَا مِثْلُ أَهْلِ بَيْتِي فِيكُمْ كَمِثْلِ سَفِينَةِ نُوحٍ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا غَرِقَ، وَ مِثْلُ بَابِ حِطَّةٍ مَنْ دَخَلَهُ نَجَا وَ مَنْ لَمْ يَدْخُلْهُ هَلَكَ.

رافع غلام آزاد شده‌ی ابوذر می‌گوید: دیدم که ابوذر در حلقه‌ی کعبه را گرفته و رو کرده به مردم کرده و می‌گوید: هرکه مرا می‌شناسد پس من جندب غفاری هستم، و هرکه مرا نمی‌شناسد پس بداند که من ابوذر غفاری هستم، شنیدم که رسول خدا ﷺ فرمود: هرکه در سالیان اول پس از اسلام با من پیامبر ﷺ و در سال‌های پس از آن با خانواده‌ام بجنگد خداوند در قیامت او را با دجال محشور کند. همانا مثل اهل بیت من در میان شما همچون کشتی نوح است، هرکه بر آن سوار شود نجات می‌یابد و هرکه از آن دوری کند غرق می‌شود و آنان مانند باب حطه می‌باشند که هرکه در آن داخل شود نجات می‌یابد و هرکه در آن داخل نشود نابود می‌گردد.^{۲۶۳}

۲۶۳. الأمالی (للطوسی) النص ۶۰ [۲] المجلس الثاني ح ۵۷

أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ جَرِيرِ الطَّبْرِيِّ، قَالَ حَدَّثَنِي عَيْسَى بْنُ مِهْرَانَ، قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَزْوَرِ، عَنْ أَبِي عُمَرَ الْبَزَّازِ، عَنْ رَافِعِ مَوْلَى أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: صَعِدَ أَبُو ذَرٍّ عَلَى دَرَجَةِ الْكَعْبَةِ حَتَّى أَخَذَ بِحَلْقَةِ الْبَابِ، ثُمَّ أَسْنَدَ ظَهْرَهُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ عَرَفَنِي فَقَدْ عَرَفَنِي وَ مَنْ أَنْكَرَنِي فَأَنَا أَبُو ذَرٍّ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِنَّمَا مَثَلُ أَهْلِ بَيْتِي فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ، مَنْ رَكِبَهَا نَجَا، وَ مَنْ تَرَكَهَا هَلَكَ، وَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: اجْعَلُوا أَهْلَ بَيْتِي مِنْكُمْ مَكَانَ الرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ، وَ مَكَانَ الْعَيْنَيْنِ مِنَ الرَّأْسِ، فَإِنَّ الْجَسَدَ لَا يَهْتَدِي إِلَّا بِالرَّأْسِ، وَ لَا يَهْتَدِي الرَّأْسُ إِلَّا بِالْعَيْنَيْنِ.

رافع غلام ابوذر گفته است: ابوذر که خدایش از او خشنود باشد بر پلهی کعبه بالا رفت و حلقه‌ی در را گرفت و سپس پشتش را بر آن تکیه داد و گفت: ای مردم! هرکه مرا می‌شناسد که هیچ و هرکه مرا نمی‌شناسد من ابوذر هستم و از رسول خدا ﷺ شنیدم که فرمودند: همانا حکایت خاندانم در این امت همچون حکایت کشتی نوح است که هرکه بر آن سوار شود نجات می‌یابد و هرکه آنرا ترک کند هلاک می‌گردد. از رسول خدا ﷺ شنیدم که فرمود: خاندانم را نسبت به خودتان همچون جایگاه سر از بدن و دو چشم از سر قرار دهید، زیرا بدن جز به سبب سر هدایت نمی‌شود و سر جز به سبب چشمان راه به جایی نمی‌برد. ۲۶۴

هر که از ما تخلف کند هلاک شود

حَدَّثَنَا أَبِي رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
 بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَسْبَاطٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي حَمَزَةَ
 عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: يَا أَبَا بَصِيرٍ نَحْنُ شَجَرَةُ الْعِلْمِ
 وَ نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله وَ فِي دَارِنَا مَهْبِطُ جَبْرِئِيلَ عليه السلام وَ نَحْنُ خَزَانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ
 نَحْنُ مَعَادِنُ وَحْيِ اللَّهِ مَنْ تَبِعَنَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَلَكَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.
 امام صادق عليه السلام ای ابو بصیر مائیم درخت دانش مائیم خاندان پیغمبر صلى الله عليه وآله، در
 خانه ما جبرئیل عليه السلام فرود می آمد، ما خزانه دار علم خدا، معادن وحی خدائیم هر که پیرو
 ما باشد نجات یافته و هر که از ما تخلف کند هلاک است این حق بر خداست. ۲۶۵

مقام اهل بیت در نزد رسول خدا

أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ زَكَرِيَّا
 الْمُحَارِبِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ نَصْرِ بْنِ مِرَاحِمٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِي خَالِدِ
 عَمْرُو بْنِ خَالِدِ الْوَاسِطِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيِّ عليه السلام قَالَ: أَتَى رَجُلٌ
 إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله، أَيُّ الْخَلْقِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله
 وَ أَنَا إِلَى جَنَبِهِ هَذَا وَ ابْنَاهُ وَ أُمَّهُمَا، هُمْ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُمْ، وَ هُمْ مَعِي فِي الْجَنَّةِ

هَكَذَا، وَجَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ.

۱۷۹

زید بن علی علیه السلام از پدرانش به نقل از علی علیه السلام روایت کرده که مردی خدمت پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله آمد و عرضه داشت: ای رسول خدا صلی الله علیه و آله کدام مردمان در نزد شما محبوبترند؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله در حالی که من در کنارش بودم فرمودند: این و دو پسرش و مادرشان. ایشان از منند و من از آنها هستم. آنان در بهشت نیز بدینسان با من هستند. و انگشتانشان را باهم جمع کردند. ۲۶۶

پیوند ناگستنی با رسول خدا

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ مَسْعُودٍ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي النَّضْرِ الْعِيَّاشِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُعَاذٍ، قَالَ حَدَّثَنَا زَكْرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ، قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَقِيلٍ، عَنْ حَمَزَةَ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَقُولُونَ: إِنَّ رَحِمَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله لَا تُشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَلَى وَ اللَّهُ، إِنَّ رَحِمِي لَمُوصَلَةٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَ إِنِّي أَيُّهَا النَّاسُ فَرَطُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى الْحَوْضِ، فَإِذَا جِئْتُمْ قَالَ الرَّجُلُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله، أَنَا فَلَانُ بْنُ فَلَانٍ، فَأَقُولُ: أَمَّا النَّسَبُ فَقَدْ عَرَفْتُهُ، لَكِنَّكُمْ أَخَذْتُمْ بَعْدِي ذَاتَ الشُّمَالِ وَ ارْتَدَدْتُمْ عَلَيَّ أَعْقَابِكُمْ الْقَهْقَرَى.

حمزة بن ابی سعید خُدَری از پدرش روایت می‌کند که می‌گوید: شنیدم رسول خدا ﷺ بر فراز منبر می‌فرمود: گروهی که می‌گویند: بستگان رسول خدا ﷺ در قیامت شفاعت نمی‌کنند چه در سر دارند؟ به خدا قسم! پیوند خویشاوندی من در دنیا و آخرت ناگسستنی است. ای مردم! همانا من در قیامت در کنار حوض کوثر در انتظار شمایم، پس هنگامی که آمدید کسی می‌گوید: ای رسول خدا! من فلانی فرزند فلانی هستم پس می‌گویم: نسبت را شناختم، اما شما پس از من به چپ و راست منحرف شدید و به گذشته‌ی خود بازپس رفتید و بازگشتید. ۲۶۷

در باره آل محمد

عَنْ زُرَّارَةَ وَ حُمْرَانَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلُهُ: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ قَالَ: هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ عليه السلام امام صادق عليه السلام در تفسیر آیه ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ﴾ ۲۶۸ فرمودند: آنان آل محمد عليه السلام هستند. ۲۶۹

وَمِمَّا رَوَاهُ مِنْ كِتَابِ مَنْهَجِ التَّحْقِيقِ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ رَفَعَهُ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ نُورًا مِنْ نُورِ عَظْمَتِهِ قَبْلَ خَلْقِ آدَمَ بِأَرْبَعَةِ عَشَرَ أَلْفَ فَهِيَ أَرْوَاحُنَا

۲۶۷. الأملی (للطوسی) المجلس ۳ ح ۵۳

۲۶۸. البقرة آیه ۱۶۵

۲۶۹. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۷۲ [سورة البقرة (۲): الآيات ۱۶۵ الى ۱۶۶] ح ۱۴۳

فَقِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَدَّهِمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَمَنْ هَؤُلَاءِ الْأَرْبَعَةَ عَشَرَ نُورًا فَقَالَ
 مُحَمَّدٌ ﷺ وَ عَلِيٌّ ﷺ وَ فَاطِمَةُ ﷺ وَ الْحَسَنُ ﷺ وَ الْحُسَيْنُ ﷺ وَ تِسْعَةٌ مِنْ
 وُلْدِ الْحُسَيْنِ ﷺ وَ تَاسِعُهُمْ قَائِمُهُمْ ثُمَّ عَدَّهِمْ بِأَسْمَائِهِمْ ثُمَّ قَالَ نَحْنُ وَ اللَّهُ
 الْأَوْصِيَاءُ الْخُلَفَاءُ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ نَحْنُ الْمَثَانِي الَّتِي أَعْطَاهَا اللَّهُ نَبِيَّنَا وَ
 نَحْنُ شَجَرَةُ التُّبُوَّةِ وَ مَنْبَتُ الرَّحْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْحِكْمَةِ وَ مَصَابِيحُ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعُ
 الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ وَ وَدِيعَةُ اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ فِي عِبَادِهِ
 وَ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَ عَهْدُهُ الْمَسْتُورُ عَنْهُ فَمَنْ وَفَى بِعَهْدِنَا فَقَدْ وَفَى بِعَهْدِ اللَّهِ وَ
 مَنْ خَفَرَهُ فَقَدْ خَفَرَ ذِمَّةَ اللَّهِ وَ عَهْدَهُ عَرَفْنَا مِنْ عَرَفْنَا وَ جَهَلْنَا مِنْ جَهَلْنَا نَحْنُ
 الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى الَّتِي لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا وَ نَحْنُ وَ اللَّهُ
 الْكَلِمَاتُ الَّتِي تَلَقَّاهَا ﴿أَدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ﴾^{٢٧٠} إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَنَا
 فَأَحْسَنَ خَلْقَنَا وَ صَوَّرَنَا فَأَحْسَنَ صُورَنَا وَ جَعَلَنَا عَيْنَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ لِسَانَهُ النَّاطِقَ
 فِي خَلْقِهِ وَ يَدَهُ الْمَبْسُوطَةَ عَلَيْهِم بِالرَّأْفَةِ وَ الرَّحْمَةِ وَ وَجْهَهُ الَّذِي يُوقِي مِنْهُ وَ بَابَهُ
 الَّذِي يَدُلُّ عَلَيْهِ وَ خُزَانَ عِلْمِهِ وَ تَرَاجِمَةَ وَحْيِهِ وَ أَعْلَامَ دِينِهِ وَ الْعُرْوَةَ الْوُثْقَى وَ
 الدَّلِيلَ الْوَاضِحَ لِمَنْ اهْتَدَى وَ بِنَا أَثْمَرَتِ الْأَشْجَارُ وَ أَيْنَعَتِ الثَّمَارُ وَ جَرَتِ
 الْأَنْهَارُ وَ نَزَلَ الْغَيْثُ مِنَ السَّمَاءِ وَ نَبَتَ عُشْبُ الْأَرْضِ وَ بَعَادَتْنَا عَبْدَ اللَّهِ وَ
 لَوْلَانَا مَا عَرَفَ اللَّهُ وَ آيَمُ اللَّهِ لَوْ لَا وَصِيَّةٌ سَبَقَتْ وَ عَهْدٌ أَخَذَ عَلَيْنَا لَقُلْتُ قَوْلًا
 يَعْجَبُ مِنْهُ أَوْ يَذْهَلُ مِنْهُ الْأَوَّلُونَ وَ الْآخِرُونَ

از کتاب منهج التحقيق به اسناد خود از جابر از حضرت باقر علیه السلام نقل می‌کند که فرمود: خداوند چهارده نور از نور عظمت خود چهارده هزار سال قبل از آفرینش آدم علیه السلام آفرید که آنها ارواح ما هستند عرضه داشتند: آنها را نام ببرید که آن چهارده نور کیانند. فرمود محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام، حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و نه نفر از فرزندان حسین علیه السلام که نهی آنها قائم ایشان است سپس یکایک را نام برد آنگاه فرمود: به خدا قسم! ما اوصیا و جانشینان بعد از پیامبریم ما هستیم آن مقامی که خداوند به پیامبر صلی الله علیه و آله عنایت کرد و ما درخت نبوت و زادگاه رحمت و معدن حکمت و چراغ‌های دانش و پایگاه رسالت و محل رفت و آمد ملائکه و خزینه اسرار خدا و امانت او در میان بندگانش هستیم حرم بزرگ خدا و پیمان بازخواست‌شدنی او هر که ما را بشناسد شناخته و هر که جاهل به ما باشد در جهل فرو رفته ما آن اسمای حسنی هستیم که خداوند عملی را از بندگان قبول نخواهد کرد مگر با معرفت ما، به خدا قسم! ما همان کلماتی هستیم که آدم علیه السلام از خدا فرا گرفت و بعد توبه‌اش پذیرفته شد خداوند ما را به نیکوترین وجه و صورت آفرید و ما را نگهبان بندگان خود و زبان گویای خویش در میان مردم و دست گشاده‌اش به رأفت و رحمت و وجهی که از آن جانب باید به سوی او رفت و دربی که راهنمای به سوی اوست قرار داد گنجینه‌های دانش و ترجمان وحی و نمایندگان دین و دستاویز محکم و دلیل آشکار برای هدایت‌جویان قرار داد به واسطه ما درختان میوه می‌دهد و میوه‌ها می‌رسد و نهرها جاری می‌گردد و باران از آسمان می‌بارد و گیاه در زمین می‌روید با عبادت ما خدا پرستش شد اگر ما نبودیم خدا شناخته نمی‌شد. به خدا سوگند! اگر سفارش قبلی نبود و پیمان از ما نگرفته بودند سخنی را می‌گفتم که موجب شگفتی می‌شد و یا گذشتگان و آیندگان دیگر فراموش می‌شدند...^{۲۷۱}

مومنان ما هستيم

۱۸۳

إِبْرَاهِيمُ الْأَحْمَرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ يَعْقُوبَ بْنَ يَزِيدَ وَ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ الصَّلْتِ وَ الْعَبَّاسِ بْنَ مَعْرُوفٍ وَ مَنْصُورَ وَ أَيُّوبَ وَ الْقَاسِمَ وَ مُحَمَّدَ بْنَ عَيْسَى
وَ مُحَمَّدَ بْنَ خَالِدٍ وَ غَيْرُهُمْ، عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ، قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي
عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَقُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ: ﴿وَ قُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى
اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ قَالَ: إِيَّانَا عَنَى.

ابن اذينه گفته است: به حضرت صادق (عليه السلام) عرضه داشتم: جانم به فدایت مرا
درباره‌ی این سخن خداوند عزتمند آگاه کن که فرمود: ﴿وَ قُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ
عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ﴾^{۲۷۲} و بگو عمل کنید که خداوند و فرستاده‌اش و مومنان
عملتان را خواهند دید. حضرت فرمودند: منظور از مومنان ما هستیم.^{۲۷۳}

انبیاء و ملائکه معتقدند به محبت امه اطهار

حدیث ۵: عَنِ الشُّكْرِيِّ عَنِ الْجَوْهَرِيِّ عَنِ ابْنِ عُمَارَةَ عَنِ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ عَنِ
الْبَاقِرِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ تَعْبِيرِ الرُّوْيَا عَنْ دَانِيَالٍ أ هُوَ صَحِيحٌ قَالَ
نَعَمْ كَانَ يُوحَى إِلَيْهِ وَ كَانَ نَبِيًّا وَ كَانَ مِمَّنْ عَلَّمَهُ اللَّهُ تَأْوِيلَ الْأَحَادِيثِ وَ كَانَ
صِدِّيقًا حَكِيمًا وَ كَانَ وَ اللَّهُ يَدِينُ بِمَحَبَّتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ قَالَ جَابِرٌ بِمَحَبَّتِكُمْ أَهْلَ

۲۷۲. التوبة آية ۱۰۵

۲۷۳. الأمالی (للطوسی) المجلس ۱۴ ح ۶۶

الْبَيْتِ قَالَ إِي وَ اللَّهِ وَ مَا مِنْ نَبِيٍّ وَ لَا مَلَكٍ إِلَّا وَ كَانَ يَدِينُ بِمَحَبَّتِنَا

حدیث ۵: جابر جعفی گوید: از امام باقر علیه السلام پرسیدم: آیا تعبیر خواب دانیال علیه السلام صحیح است؟ فرمود: آری، او پیامبر بود و به او وحی می‌شد. و از جمله کسانی بود که خداوند تعبیر خواب‌ها را به او آموخته بود، او صدیق و حکیم بود. به خدا سوگند! او معتقد به محبت ما اهل بیت علیهم السلام بود. جابر از روی تعجب پرسید: به محبت شما اهل بیت؟ حضرت فرمود: آری، به خدا سوگند! هیچ پیامبر و فرشته‌ای نیست مگر این که معتقد به محبت ماست. ^{۲۷۴}

انبیاء از نور ما اقتباس می‌کردند

حدیث ۶: رُوِيَ أَنَّهُ وَجَدَ بِحِطِّ مَوْلَانَا أَبِي مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ علیه السلام أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ قَوْمٍ حَذَفُوا مُحْكَمَاتِ الْكِتَابِ وَ نَسُوا اللَّهَ رَبَّ الْأَرْبَابِ وَ النَّبِيَّ وَ سَاقِي الْكُوْثَرِ فِي مَوَاقِفِ الْحِسَابِ وَ لَطَى وَ الطَّامَّةَ الْكُبْرَى وَ نَعِيمَ دَارِ الثَّوَابِ فَنَحْنُ السَّنَامُ الْأَعْظَمُ وَ فِيْنَا الثُّبُوءُ وَ الْوَلَايَةُ وَ الْكِرْمُ وَ نَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ الْأَنْبِيَاءُ كَانُوا يَقْتَبِسُونَ مِنْ أَنْوَارِنَا وَ يَقْتَفُونَ آثَارِنَا

حدیث ۶: امام عسکری علیه السلام: ما کوهان بزرگ هستیم نبوت و ولایت و کرامت در ماست ما منار هدایت و ریسمان محکمیم انبیاء از نور ما اقتباس کرده و از آثار ما پیروی می‌کردند ^{۲۷۵}

۲۷۴. قصص الانبیاء: ص ۲۲۹ ح ۲۷۲، بحار الأنوار: ج ۱۴ ص ۳۷۱ باب ۲۵ قصص أرمیا و دانیال و عزیر و بختنصر ح ۱۰.

۲۷۵. بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۲۶۴ باب ۵ جوامع مناقبهم و فضائلهم ح ۵۰

ملائكة الهى خادمان امه اطهار

١٨٥

حديث ٧: مُحَمَّدُ الْحَمِيرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرِ الْأَرْجَانِيِّ قَالَ:..... قَالَ يَا ابْنَ بَكْرِ إِنَّ قُلُوبَنَا غَيْرُ قُلُوبِ النَّاسِ إِنَّا مُصَفَّوْنَ مُصْطَفَوْنَ نَرَى مَا لَا يَرَى النَّاسُ وَ نَسْمَعُ مَا لَا يَسْمَعُونَ وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَنْزِلُ عَلَيْنَا فِي رِحَالِنَا وَ تَقَلَّبُ عَلَيَّ فُرْشِنَا وَ تَشْهَدُ وَ تَحْضُرُ مَوْتَانَا وَ تَأْتِينَا بِأَخْبَارِ مَا يَحْدُثُ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ وَ تُصَلِّيَ مَعَنَا وَ تَدْعُو لَنَا وَ تُلْقِي عَلَيْنَا أَجْنِحَتَهُمْ وَ تَتَقَلَّبُ عَلَيَّ أَجْنِحَتِهَا صَبِيَانُنَا وَ تَمْنَعُ الدَّوَابَّ أَنْ تَصِلَ إِلَيْنَا وَ تَأْتِينَا مِمَّا فِي الْأَرْضِ مِنْ كُلِّ نَبَاتٍ فِي زَمَانِهِ وَ تَسْقِينَا مِنْ مَاءِ كُلِّ أَرْضٍ نَجِدُ ذَلِكَ فِي آيَتِنَا وَ مَا مِنْ يَوْمٍ وَ لَا سَاعَةٍ وَ لَا وَقْتِ صَلَاةٍ إِلَّا وَ هِيَ تُنْبِئُنَا لَهَا وَ مَا مِنْ لَيْلَةٍ تَأْتِي عَلَيْنَا إِلَّا وَ أَخْبَارُ كُلِّ أَرْضٍ عِنْدَنَا وَ مَا يَحْدُثُ فِيهَا وَ أَخْبَارُ الْجَنِّ وَ أَخْبَارُ أَهْلِ الْهَوَاءِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَا مَلَكَ يَمُوتُ فِي الْأَرْضِ وَ يَقُومُ غَيْرُهُ إِلَّا أَتَيْنَا بِخَبْرِهِ وَ كَيْفَ سِيرَتُهُ فِي الَّذِينَ قَبْلَهُ وَ مَا مِنْ أَرْضٍ مِنْ سِتَّةِ أَرْضِينَ إِلَى السَّابِعَةِ إِلَّا وَ نَحْنُ نُؤْتِي بِخَبْرِهِمْ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَمَا مُنْتَهَى هَذَا الْجَبَلِ قَالَ إِلَى الْأَرْضِ السَّادِسَةِ وَ فِيهَا جَهَنَّمُ عَلَى وَادٍ مِنْ أَوْدِيَتِهِ عَلَيْهِ حَفْظَةٌ أَكْثَرُ مِنْ نُجُومِ السَّمَاءِ وَ قَطْرُ الْمَطَرِ وَ عَدَدِ مَا فِي الْبَحَارِ وَ عَدَدِ الثَّرَى قَدْ وَكَّلْتُ كُلَّ مَلَكَ مِنْهُمْ بِشَيْءٍ وَ هُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ لَا يُفَارِقُهُ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا يُلْقُونَ الْأَخْبَارَ قَالَ لَا إِنَّمَا يُلْقَى ذَاكَ إِلَى صَاحِبِ الْأَمْرِ وَ إِنَّا لَنَحْمِلُ مَا لَا يَقْدِرُ الْعِبَادُ عَلَى الْحُكُومَةِ فِيهِ فَتَحَكَّمْ فِيهِ

فَمَنْ لَمْ يَقْبَلْ حُكُومَتَنَا جَبَرْتَهُ الْمَلَائِكَةُ عَلَيَّ قَوْلَنَا وَ أَمَرَتِ الَّذِينَ يَحْفَظُونَ
 نَاحِيَتَهُ أَنْ يُقْسِرُوهُ فَإِنْ كَانَ مِنَ الْجِنِّ مِنْ أَهْلِ الْخِلَافِ وَ الْكُفْرِ أَوْثَقْتُهُ وَ عَذَّبْتُهُ
 حَتَّى تَصِيرَ إِلَى مَا حَكَمْنَا بِهِ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَهَلْ يَرَى الْإِمَامُ مَا بَيْنَ
 الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ قَالَ يَا ابْنَ بَكْرٍ فَكَيْفَ يَكُونُ حُجَّةً عَلَيَّ مَا بَيْنَ قَطْرَيْهَا وَ
 هُوَ لَا يَرَاهُمْ وَ لَا يَحْكُمُ فِيهِمْ وَ كَيْفَ تَكُونُ حُجَّةً عَلَيَّ قَوْمٍ غَيْبٍ لَا يَقْدِرُ
 عَلَيْهِمْ وَ لَا يَقْدِرُونَ عَلَيْهِ وَ كَيْفَ يَكُونُ مُؤَدِّيًا عَنِ اللَّهِ وَ شَاهِدًا عَلَيَّ الْخَلْقِ وَ
 هُوَ لَا يَرَاهُمْ وَ كَيْفَ يَكُونُ حُجَّةً عَلَيْهِمْ وَ هُوَ مَحْجُوبٌ عَنْهُمْ وَ قَدْ حِيلَ بَيْنَهُمْ
 وَ بَيْنَهُ أَنْ يَقُومَ بِأَمْرِ رَبِّهِ فِيهِمْ وَ اللَّهُ يَقُولُ وَ مَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ

حدیث ۷: عبدالله بن بکر ارجانی «در یک حدیث مفصل» از امام صادق (علیه السلام)

نقل می‌کند که حضرتش فرمود: ای فرزند بکر! دل‌های ما غیر از دل‌های مردم است، ما پاک و برگزیده‌ایم، چیزهایی می‌بینیم که مردم نمی‌بینند، و چیزهایی می‌شنویم که مردم نمی‌شنوند، همانا فرشتگان به منازل ما فرود آمده و روی فرش‌هایمان قدم می‌گذارند، شاهد سفره ما بوده و در خدمت‌گزاری ما حاضر می‌شوند. سپس من به کوهی ترسناک که در آن نزدیکی بود اشاره و عرضه داشتم: قربانت گردم انتهای این کوه کجاست؟ فرمود: انتهای این کوه تا زمین ششم است، و جهنم در یکی از وادی‌های آن قرار دارد، در آن وادی نگهبانانی هستند که تعداد آن‌ها از ستارگان آسمان‌ها و قطرات باران و آنچه در دریاها و زمین است بیشتر بوده، و هر فرشته به کاری گماشته شده، و از آن سرپیچی نمی‌کند. عرضه داشتم: قربانت گردم، آیا امام (علیه السلام) مابین مشرق و مغرب را می‌بیند؟ فرمود: ای فرزند بکر! چگونه می‌تواند حجّت و امام برای مشرق و مغرب باشد، در حالی که آن‌ها را نبیند و در میان آن‌ها فرمانروایی نکند؟ چگونه حجّت و امام است بر مردمی که از چشم او پنهانند و قدرتی

بر آن‌ها نداشته و آنان بر او قدرت ندارند؟ و چگونه احکام الهی را به مردم می‌رساند و گواه بر مردم است در صورتی که آن‌ها را نمی‌بینند؟ و چگونه حجت و امام بر آنهاست در حالی که از نظر او پنهان هستند و میان او و آن‌ها حایل و مانع است؟ که مأموریت را از جانب خدا در حق آن‌ها انجام دهد، حال آن‌که خدای می‌فرماید ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ﴾^{۲۷۶} ما تو را جز برای همه مردم نفرستادیم. یعنی ما تو را برای همه‌ی کسانی که روی زمین هستند، فرستادیم.^{۲۷۷}

ملائکه الهی به حضور امام مشرف میشوند

حدیث ۸: دَلَائِلُ الْإِمَامَةِ، لِلطَّبْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ الْمَعْرُوفِ بِابْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ حَسَنِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ: اسْتَأْذَنْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَخَرَجَ إِلَيَّ مُعْتَبُ فَاذِنَ لِي فَدَخَلْتُ وَ لَمْ يَدْخُلْ مَعِيَ كَمَا كَانَ يَدْخُلُ فَلَمَّا أَنْ صِرْتُ فِي الدَّارِ نَظَرْتُ إِلَى رَجُلٍ عَلَى صُورَةِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ كَمَا كُنْتُ أَفْعَلُ قَالَ مَنْ أَنْتَ يَا هَذَا لَقَدْ وَرَدْتَ عَلَى كُفْرٍ أَوْ إِيْمَانٍ وَ كَانَ بَيْنَ يَدَيْهِ رَجُلَانِ كَأَنَّ عَلَى رُءُوسِهِمَا الطَّيْرَ فَقَالَ ادْخُلْ فَدَخَلْتُ الدَّارَ الثَّانِيَةَ فَإِذَا رَجُلٌ عَلَى صُورَتِهِ وَ إِذَا بَيْنَ يَدَيْهِ خَلْقٌ كَثِيرٌ

۲۷۶. سبأ آیه ۲۸.

۲۷۷. کامل الزیارات ص ۳۲۷ الباب الثامن و المائة نوادر الزیارات ح ۲،

كُلُّهُمْ صُورُهُمْ وَاحِدَةٌ فَقَالَ مَنْ تُرِيدُ قُلْتُ أُرِيدُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ قَدْ وَرَدْتَ عَلَى أَمْرِ عَظِيمٍ إِمَّا كُفْرًا أَوْ إِيمَانًا ثُمَّ خَرَجَ مِنَ الْبَيْتِ رَجُلٌ حِينَ بَدَأَ بِهِ الْبَيْتَ [الشَّيْبُ] فَأَخَذَ بِيَدِي فَأَوْقَفَنِي عَلَى الْبَابِ وَ غُشِيَ بَصْرِي مِنَ النُّورِ فَقُلْتُ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا بَيْتَ اللَّهِ وَ نُورَهُ وَ حِجَابَهُ فَقَالَ وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ يَا يُونُسُ فَدَخَلْتُ الْبَيْتَ فَإِذَا بَيْنَ يَدَيْهِ طَائِرَانِ يَحْكِيَانِ فَكُنْتُ أَفْهَمُ كَلَامَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ لَا أَفْهَمُ كَلَامَهُمَا فَلَمَّا خَرَجَا قَالَ يَا يُونُسُ سَلْ نَحْنُ مَحَلُّ النُّورِ فِي الظُّلُمَاتِ وَ نَحْنُ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ الَّذِي مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا نَحْنُ عِترَةُ اللَّهِ وَ كِبْرِيَاؤُهُ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ رَأَيْتُ شَيْئًا عَجِيبًا رَأَيْتُ رَجُلًا عَلَى صُورَتِكَ قَالَ يَا يُونُسُ إِنَّا لَا نُوصَفُ ذَلِكَ صَاحِبُ السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ يَسْأَلُ أَنْ أُسْتَأْذِنَ اللَّهُ لَهُ أَنْ يَصِيرَ مَعَ أَخٍ لَهُ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ قَالَ فَقُلْتُ فَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ فِي الدَّارِ قَالَ هَؤُلَاءِ أَصْحَابُ الْقَائِمِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ قَالَ قُلْتُ فَهَذَانِ قَالَ جَبْرَيْلُ عليه السلام وَ مِيكَائِيلُ عليه السلام نَزَلَا إِلَى الْأَرْضِ فَلَنْ يَصْعَدَا حَتَّى يَكُونَ هَذَا الْأَمْرُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَ هُمْ خَمْسَةَ آلَافٍ يَا يُونُسُ بِنَا أَضَاءَتِ الْأَبْصَارُ وَ سَمِعَتِ الْأَذَانُ وَ وَعَتِ الْقُلُوبُ الْإِيمَانَ.

حدیث ۸: به سندی از یونس بن ظبیان که از امام ششم اجازه ورود خواستم، معتب به در آمد و به من اذن داد، وارد شدم و او با من چون گذشته وارد نشد، چون به آنجا رسیدم به ناگاه مردی به صورت امام ششم را دیدم و به او به شیوه گذشته سلام دادم، گفت: ای مرد تو کیستی؟ کافری یا مؤمن؟ برابری دو مرد که گویا پرند بر سر آنها است آرام و بی حرکت ایستاده بودند، گفت: درآ و در اتاق دوم وارد شدم و به ناگاه مردی به صورت امام ششم بود و برابری خلق بسیاری هم شکل بودند. گفت: که را خواهی؟ گفتم: امام ششم را، گفت: بر امر بزرگی وارد شدی یا کفر است

و یا ایمان و از اتاق مردی برآمد و بیرون در ایستاد و مرا بر در نگهداشت و دیده‌ام را نوری فرا گرفت و عرضه داشتیم: السلام علیکم یا بیت الله و نوره و حجاب‌ه فرمود: و علیک السلام یا یونس و به اتاق درآمدم و برابرش دو پرنده سخن می‌گفتند و من سخن امام (علیه السلام) را می‌فهمیدم و سخن آنها را نمی‌فهمیدم، چون بیرون شدند فرمود: ای یونس! بپرس، مائیم نور در همه تاریکیها. مائیم بیت المعمور که هر که در آن درآمد آسود، مائیم عترت خدا و کبریائش. عرضه داشتیم: قربانت چیز عجیبی دیدم، مردی به صورت شما فرمود: ای یونس! ما را وصف نتوان آن سرپرست آسمان سوم بود، و خواهش می‌کرد از خدا اجازه بگیرم که با برادرش در آسمان چهارم باشد گوید: گفتیم: اینان که با تو در خانه بودند؟ فرمود: اینان یاوران فرشته قائم بودند عرضه داشتیم: آن دو تا فرمود: جبرئیل (علیه السلام) و میکائیل (علیه السلام) بودند به زمین فرو شدند، و بالا نروند تا این کار بشود، و آنان پنج هزار بودند ای یونس! به واسطه ما دیده‌ها بینند و گوش‌ها شنوند، و دل‌ها ایمان به خود گیرند. بیان (مؤمنی یا کافر) یعنی اگر منکر شوی آنچه را بینی کافری و گر بپذیری مؤمنی.^{۲۷۸}

---

۲۷۸. دلائل الإمامة ص ۲۷۰ ذکر معجزاته (علیه السلام) ح ۴۰، عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآیات و الأخبار و الأقوال الامام جعفر بن محمد الصادق علیهما السلام باب ۵ أبواب فضائله، و مناقبه، و معالی أموره، و غرائب شأنه علیه السلام، باب إتيان الملائكة إليه عليه السلام الأخبار، الأئمة، الصادق عليه السلام

سخنان امام خطاب به منكران ايشان

حديث ٩: وَ عَنِ الشَّيْخِ الْمُؤْتَوِقِ أَبِي عَمْرٍو الْعَمْرِيِّ رَه قَالَ: تَشَاجَرَ ابْنُ أَبِي غَانِمٍ الْقَزْوِينِيُّ وَ جَمَاعَةٌ مِنَ الشَّيْعَةِ فِي الْخَلْفِ فَذَكَرَ ابْنُ أَبِي غَانِمٍ أَنَّ أَبَا مُحَمَّدٍ مَضَى وَ لَا خَلْفَ لَهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ كَتَبُوا فِي ذَلِكَ كِتَابًا وَ أَنْفَذُوهُ إِلَى النَّاحِيَةِ وَ أَعْلَمُوهُ بِمَا تَشَاجَرُوا فِيهِ فَوَرَدَ جَوَابُ كِتَابِهِمْ بِحُطِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آبَائِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَافَانَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الْفِتَنِ وَ وَهَبَ لَنَا وَ لَكُمْ رُوحَ الْيَقِينِ وَ أَجَارَنَا وَ إِيَّاكُمْ مِنْ سُوءِ الْمُتَقَلِّبِ إِنَّهُ أَنْهَى إِلَيَّ ارْتِيَابُ جَمَاعَةٍ مِنْكُمْ فِي الدِّينِ وَ مَا دَخَلَهُمْ مِنَ الشُّكِّ وَ الْحَيْرَةِ فِي وُلَاةِ أَمْرِهِمْ فَغَمَّنَا ذَلِكَ لَكُمْ لَنَا وَ سَاءَنَا فِيكُمْ لَا فِينَا لِأَنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَلَا فَاقَةَ بِنَا إِلَى غَيْرِهِ وَ الْحَقُّ مَعَنَا فَلَنْ يُوحِشَنَا مَنْ قَعَدَ عَنَّا وَ نَحْنُ صَنَائِعُ رَبَّنَا وَ الْخَلْقُ بَعْدَ صَنَائِعِنَا يَا هَوْلَاءِ مَا لَكُمْ فِي الرَّيْبِ تَتَرَدَّدُونَ وَ فِي الْحَيْرَةِ تَنعَكِسُونَ أَوْ مَا سَمِعْتُمْ اللَّهَ يَقُولُ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ أَوْ مَا عَلِمْتُمْ مَا جَاءَتْ بِهِ الْأَثَارُ مِمَّا يَكُونُ وَ يَحْدُثُ فِي أَيْمَتِكُمْ عَلَى الْمَاضِينَ وَ الْبَاقِينَ مِنْهُمْ السَّلَامُ؟ أَوْ مَا رَأَيْتُمْ كَيْفَ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ مَعَاقِلَ تَأْوُونَ إِلَيْهَا وَ أَعْلَامًا تَهْتَدُونَ بِهَا مِنْ لَدُنْ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى أَنْ ظَهَرَ الْمَاضِي كُلَّمَا غَابَ عِلْمٌ بَدَأَ عِلْمٌ وَ إِذَا أَفَلَ نَجْمٌ طَلَعَ نَجْمٌ فَلَمَّا قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ أَبْطَلَ دِينَهُ وَ قَطَعَ السَّبَبَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ كَلَّا مَا كَانَ ذَلِكَ وَ لَا

يَكُونُ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ وَ يَظْهَرُ أَمْرُ اللَّهِ وَ هُمْ كَارِهُونَ وَ إِنَّ الْمَاضِيَ مَضَى
سَعِيداً فَقِيداً عَلَى مِنْهَاجِ أَبِيهِ حَذْوِ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ وَ فِينَا وَصِيَّتُهُ وَ عِلْمُهُ وَ مِنْهُ
خَلْفُهُ وَ مَنْ يَسُدُّ مَسَدَّهُ وَ لَا يُنَازِعُنَا مَوْضِعَهُ إِلَّا ظَالِمٌ آثِمٌ وَ لَا يَدَّعِيهِ دُونَنَا إِلَّا
كَافِرٌ جَاحِدٌ وَ لَوْ لَا أَنْ أَمَرَ اللَّهُ لَا يُغْلَبُ وَ سِرَّهُ لَا يُظْهَرُ وَ لَا يُعْلَنُ لَظْهَرَ لَكُمْ
مِنْ حَقِّنَا مَا تَبْتَزُّ مِنْهُ عُقُولُكُمْ وَ يُزِيلُ شُكُوكَكُمْ وَ لَكِنَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَ لِكُلِّ
أَجَلٍ كِتَابٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ سَلِّمُوا لَنَا وَ رُدُّوا الْأَمْرَ إِلَيْنَا فَعَلَيْنَا الْإِصْدَارُ كَمَا كَانَ
مِنَّا الْإِيرَادُ وَ لَا تُحَاوِلُوا كَشْفَ مَا غُطِّيَ عَنْكُمْ وَ لَا تَمِيلُوا عَنِ الْيَمِينِ وَ تَعْدِلُوا
إِلَى الْيَسَارِ وَ اجْعَلُوا قَصْدَكُمْ إِلَيْنَا بِالْمُودَةِ عَلَى السَّنَةِ الْوَاضِحَةِ فَقَدْ نَصَحْتُ
لَكُمْ وَ اللَّهُ شَاهِدٌ عَلَيَّ وَ عَلَيْكُمْ وَ لَوْ لَا مَا عِنْدَنَا مِنْ مَحَبَّةٍ صَاحِبِكُمْ وَ
رَحْمَتِكُمْ وَ الْإِسْفَاقِ عَلَيْكُمْ لَكُنَّا عَنْ مُخَاطَبَتِكُمْ فِي شُغْلِ مِمَّا قَدْ امْتَحَنَّا بِهِ مِنْ
مُنَازَعَةِ الظَّالِمِ العُتْلِ الضَّالِّ الْمُتَتَابِعِ فِي عَيْهِ الْمُضَادِّ لِرَبِّهِ الْمُدَّعِي مَا لَيْسَ لَهُ
الْجَاحِدِ حَقٌّ مَنْ افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ الظَّالِمِ العَاصِبِ وَ فِي ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِي
أُسُوءُ حَسَنَةً وَ سَيِّئَرَدَى الْجَاهِلُ رِدَاءَ عَمَلِهِ وَ سَيَعْلَمُ الْكَافِرُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ
عَصَمْنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الْمَهَالِكِ وَ الْأَسْوَءِ وَ الْآفَاتِ وَ الْعَاهَاتِ كُلِّهَا بِرَحْمَتِهِ
إِنَّهُ وَلِيُّ ذَلِكَ وَ الْقَادِرُ عَلَى مَا يَشَاءُ وَ كَانَ لَنَا وَ لَكُمْ وَلِيًّا وَ حَافِظًا وَ السَّلَامُ عَلَى
جَمِيعِ الْأَوْصِيَاءِ وَ الْأَوْلِيَاءِ وَ الْمُؤْمِنِينَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى
النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا

حدیث ۹: شیخ بزرگوار ابی عمرو عمری^{۲۷۹} می‌گوید: ابن ابی غانم قزوینی و گروهی از شیعیان در مورد جانشین امام حسن عسکری علیه السلام گفت و گو و مشاجره نمودند، ابن ابی غانم عقیده داشت که امام حسن عسکری علیه السلام رحلت نمود در حالی که فرزندی نداشت. آنان در این مورد نامه‌ای نوشته و به ناحیه‌ی مقدسه ارسال کردند که در آن نامه این موضوع را عنوان نموده بودند. حضرت امام زمان علیه السلام پاسخ نامه را با خط شریفشان چنین مرقوم فرمودند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خدای متعال ما و شما را از گمراهی و فتنه‌ها حفظ نماید، و به ما و شما روح یقین عنایت کرده، و از سوء عاقبت باز دارد. به من خبر رسیده که گروهی از شما در دین تردید نموده و در مورد صاحبان امر خود به شک و تردید افتاده‌اند. این موضوع ما را به خاطر شما «نه به خاطر خودمان» غمگین نمود، و در مورد شما «نه در مورد خودمان» ناراحت شدیم، زیرا که خدای متعال با ماست و ما به غیر او نیازی نداریم. از طرفی حق با ماست، پس کسی که از اطاعت ما سرپیچی کند ما را به وحشت نمی‌اندازد، ما ساخته و پرداخته پروردگار خود هستیم، و مردم ساخته و پرداخته ما هستند. ای مردم! چرا در شک و تردید بوده و در حال حیرت به سر می‌برید! آیا نشنیده‌اید که خدای متعال می‌فرماید ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۲۸۰} ای کسانی که ایمان آورده‌اید از خدا، رسول و

۲۷۹. ابوعمر و عمری که همان عثمان بن سعید عمری است، نخستین نایب از نایبان چهارگانه است. شیخ طوسی در کتاب «الغیبه: ص ۲۱۴» می‌نویسد: سفراء ممدوحی که در زمان غیبت بودند، نخستین فردی که از آن‌ها از جانب دو امام همان یعنی امام هادی علیه السلام و امام حسن عسکری علیه السلام نیابت داشت، شیخ معتمد و مورد اطمینان ابوعمر و عثمان بن سعید عمری بود.

۲۸۰. نساء آیه‌ی ۵۹.

صاحبان امر خود اطاعت نموده و فرمان برید آیا نمی‌دانید آن چه در اخبار گذشتگان نسبت به آن چه واقع شده و خواهد شد در مورد امامان پیشین و باقی مانده‌ی آنان آمده؟ آیا ندیده‌اید که چگونه خدای متعال برای شما از زمان آدم علیه السلام تا زمان امام عسکری علیه السلام پناهگاه‌هایی قرار داده که به آن‌ها پناه برده و علایمی مقرر فرموده تا به وسیله‌ی آن‌ها هدایت شوید؟ به طوری که هرگاه یکی از آن علایم پنهان شد علامت دیگری ظاهر گردید و هر موقع ستاره‌ای غروب کرد ستاره‌ی دیگری طلوع نمود؟! آیا در آن هنگام که پدر بزرگوارم به شهادت رسیدند، گمان کردید که خدای متعال دین خویش را باطل کرد و واسطه‌ی میان خود و مخلوقاتش را قطع نمود؟ هرگز چنین نبوده، و تا قیامت چنین نخواهد شد و خداوند امر خود را «گرچه عده‌ای آن را نخواهند» آشکار خواهد ساخت. پدرم سعادت‌مند به شهادت رسید، و پا به پای پدران بزرگوارش و بر راه آن‌ها از دست مردم رفت، سفارش و علم او نزد ماست، و این امر از آن جانشین و قائم مقام اوست، و در این مورد، جز ستمگران گنهکار با ما مُنازعه نمی‌کند، و جز کافر منکر، کسی ادعای همچون مَنْصَبی نمی‌نماید. و اگر مراعات مغلوب شدن امر خدا و فاش شدن سر او نبود، چنان حق ما برای شما آشکار می‌گردید، که عقل و خرده‌های شما از آن حیران گشته و تردیدتان زایل می‌شد، لیکن آن چه خدای خواسته، خواهد شد و برای هر زمانی، نوشته‌ای (در لوح محفوظ) است. بنابراین، تقوای الهی پیشه کرده و تسلیم ما شوید، و امور را به ما ارجاع دهید، پس همچنان که همه خوبی‌ها از ناحیه ما صادر می‌شود ایراد شما را نیز ما می‌گیریم و اموری که از شما پنهان شد برای کشف آن‌ها اصرار نوزید و به چپ و راست میل نکنید، مقصد خود را با محبت و از طریق راه روشن و آشکار به سوی ما قرار دهید. من حَقِيقَةً به شما نصیحت نمودم و خداوند گواه بر من و شماست. اگر اصلاح شما را دوست نداشتیم و رحمت و شَفَقَت ما به شما نبود،

از گفت و گوی با شما پرهیز می نمودیم، زیرا که خدای متعال ما را با همین امر امتحان نموده که با ستمگر منازعه کنیم، ستمگری که سرکش، گمراه، پیرو گمراهی خود، مخالف پروردگار، و مدعی چیزی است که برای او نیست، منکر حق کسی که خداوند طاعتش را بر او لازم نموده و ستمگر غاصب است. و اسوه و الگوی من دختر رسول خدا ﷺ باشد، و به زودی جاهلان شکست پستی عمل خود را خواهند دید، و به زودی کفار خواهند فهمید که سعادت همیشگی از آن کیست. خداوند ما و شما را از همه ی جهالت ها، بدی ها، آفات و عاهات، با رحمت خود محفوظ بدارد، که او ولی این امور بوده و بر آن چه بخواهد تواناست، و او ولی و نگهبان ما و شماست. سلام بر همه ی اوصیا، اولیا، مؤمنان و رحمت و برکات خداوند بر آنان باد و درود و سلام خدا بر محمد ﷺ و آل او باد. ۲۸۱

ارزش والی امامت

حدیث ۱۰: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ الرُّضَا عليهم السلام بِمَرَوْ فَاجْتَمَعْنَا فِي الْجَامِعِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي بَدءِ مَقْدَمِنَا فَأَدَارُوا أَمْرَ الْإِمَامَةِ وَ ذَكَرُوا كَثْرَةَ اخْتِلَافِ النَّاسِ فِيهَا فَدَخَلْتُ عَلَى سَيِّدِي فَأَعْلَمْتُهُ حَوْضَ النَّاسِ فِيهِ فَتَبَسَّمَ ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ الْعَزِيزِ جَهْلَ الْقَوْمِ وَ خُدَعُوا عَنْ آرَائِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يَقْبِضْ نَبِيَّهُ ﷺ حَتَّى أَكْمَلَ لَهُ الدِّينَ وَ

۲۸۱. الاحتجاج: ج ۲ ص ۴۶۶ احتجاج الحجة القائم المنتظر المهدي صاحب الزمان صلوات الله عليه و على آباءه الطاهرين.

أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنَ فِيهِ تَبَيَانُ كُلِّ شَيْءٍ بَيَّنَّ فِيهِ الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ وَالْحُدُودَ وَالْأَحْكَامَ
 وَجَمِيعَ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ النَّاسُ كَمَا قَالَ عَزَّ وَجَلَّ مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ
 وَأَنْزَلَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَهِيَ آخِرُ عُمْرِهِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ
 عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا وَ أَمْرُ الْإِمَامَةِ مِنْ تَمَامِ الدِّينِ وَلَمْ
 يَمُضْ حَتَّى بَيَّنَّ لِأُمَّتِهِ مَعَالِمَ دِينِهِمْ وَأَوْضَحَ لَهُمْ سَبِيلَهُمْ وَ تَرَكَهُمْ عَلَى قَصْدِ
 سَبِيلِ الْحَقِّ وَأَقَامَ لَهُمْ عَلِيًّا عليه السلام عَلَمًا وَإِمَامًا وَمَا تَرَكَ لَهُمْ شَيْئًا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْأُمَّةُ
 إِلَّا بَيَّنَّهُ فَمَنْ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُكْمِلْ دِينَهُ فَقَدْ رَدَّ كِتَابَ اللَّهِ وَمَنْ رَدَّ
 كِتَابَ اللَّهِ فَهُوَ كَافِرٌ بِهِ هَلْ يَعْرِفُونَ قَدْرَ الْإِمَامَةِ وَمَحَلَّهَا مِنَ الْأُمَّةِ فَيَجُوزَ فِيهَا
 اخْتِيَارُهُمْ إِنَّ الْإِمَامَةَ أَجَلٌ قَدْرًا وَأَعْظَمُ شَأْنًا وَأَعْلَى مَكَانًا وَأَمْنَعُ جَانِبًا وَأَبْعَدُ
 غَوْرًا مِنْ أَنْ يَبْلُغَهَا النَّاسُ بِعُقُولِهِمْ أَوْ يَنَالُوهَا بِأَرْبَابِهِمْ أَوْ يُقِيمُوا إِمَامًا بِاخْتِيَارِهِمْ إِنَّ
 الْإِمَامَةَ خَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهَا إِبْرَاهِيمَ الْحَلِيلَ عليه السلام بَعْدَ النَّبُوَّةِ وَالْحُلَّةِ مَرْتَبَةً
 ثَالِثَةً وَفَضِيلَةً شَرَفَهُ بِهَا وَأَسَادَ بِهَا ذِكْرَهُ فَقَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَقَالَ
 الْحَلِيلُ سُورًا بِهَا وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ
 فَأَبْطَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ إِمَامَةَ كُلِّ ظَالِمٍ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَصَارَتْ فِي الصَّفْوَةِ ثُمَّ أَكْرَمَهُ
 اللَّهُ تَعَالَى بِأَنْ جَعَلَهَا فِي ذُرِّيَّتِهِ أَهْلَ الصَّفْوَةِ وَالطَّهَارَةِ فَقَالَ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ
 يَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ. وَجَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا
 إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ فَلَمْ تَزَلْ فِي
 ذُرِّيَّتِهِ يَرِثُهَا بَعْضٌ عَنْ بَعْضٍ قَرْنَا فَقَرْنَا حَتَّى وَرَّثَهَا اللَّهُ تَعَالَى النَّبِيَّ عليه السلام فَقَالَ جَلَّ
 وَتَعَالَى إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ

الْمُؤْمِنِينَ فَكَانَتْ لَهُ خَاصَّةً فَقَلَّدَهَا عَلِيًّا عليه السلام بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى رَسْمِ مَا فَرَضَ
 اللَّهُ فَصَارَتْ فِي ذُرِّيَّتِهِ الْأَصْفِيَاءِ الَّذِينَ آتَاهُمُ اللَّهُ الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ بِقَوْلِهِ تَعَالَى وَ
 قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهِيَ فِي
 وُلْدِ عَلِيٍّ عليه السلام خَاصَّةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِذْ لَا نَبِيَّ بَعْدَ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله فَمَنْ أَيْنَ يَخْتَارُ
 هَؤُلَاءِ الْجَهَّالُ إِنَّ الْإِمَامَةَ هِيَ مَنْزِلَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ إِرْثُ الْأَوْصِيَاءِ إِنَّ الْإِمَامَةَ خِلَافَةُ
 اللَّهِ وَ خِلَافَةُ الرَّسُولِ صلى الله عليه وآله وَ مَقَامُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ مِيرَاثُ الْحَسَنِ عليه السلام وَ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام إِنَّ الْإِمَامَةَ زِمَامُ الدِّينِ وَ نِظَامُ الْمُسْلِمِينَ وَ صَلَاحُ الدُّنْيَا وَ عِزُّ
 الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ الْإِمَامَةَ أَسُّ الْإِسْلَامِ التَّامِي وَ فَرَعُهُ السَّامِي بِالْإِمَامِ تَمَامُ الصَّلَاةِ وَ
 الزَّكَاةِ وَ الصِّيَامِ وَ الْحَجِّ وَ الْجِهَادِ وَ تَوْفِيرُ الْفَيْءِ وَ الصَّدَقَاتِ وَ إِمْضَاءُ الْحُدُودِ وَ
 الْأَحْكَامِ وَ مَنَعُ الثُّغُورِ وَ الْأَطْرَافِ الْإِمَامُ يُحِلُّ حَلَالَ اللَّهِ وَ يُحْرِمُ حَرَامَ اللَّهِ وَ
 يَقِيمُ حُدُودَ اللَّهِ وَ يَذُبُّ عَنِ دِينِ اللَّهِ وَ يَدْعُو إِلَى سَبِيلِ رَبِّهِ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ
 الْحَسَنَةِ وَ الْحُجَّةِ الْبَالِغَةِ الْإِمَامُ كَالشَّمْسِ الطَّالِعَةِ الْمُجَلَّلَةِ بِنُورِهَا لِلْعَالَمِ وَ هِيَ فِي
 الْأَفْقِ بِحَيْثُ لَا تَنَالُهَا الْأَيْدِي وَ الْأَبْصَارُ الْإِمَامُ الْبَدْرُ الْمُنِيرُ وَ السَّرَاجُ الزَّاهِرُ وَ
 النُّورُ السَّاطِعُ وَ النَّجْمُ الْهَادِي فِي غِيَاهِبِ الدُّجَى وَ أَجْوَازِ الْبُلْدَانِ وَ الْقِفَارِ وَ
 لُجَجِ الْبِحَارِ الْإِمَامُ الْمَاءُ الْعَذْبُ عَلَى الظَّمَا وَ الدَّلَالُ عَلَى الْهَدَى وَ الْمُنْجِي مِنَ
 الرَّدَى الْإِمَامُ النَّارُ عَلَى الْيَفَاعِ الْحَارِّ لِمَنْ اصْطَلَى بِهِ وَ الدَّلِيلُ فِي الْمَهَالِكِ مَنْ
 فَارَقَهُ فَهَالِكُ الْإِمَامُ السَّحَابُ الْمَاطِرُ وَ الْغَيْثُ الْهَاطِلُ وَ الشَّمْسُ الْمُضِيئَةُ وَ
 السَّمَاءُ الظَّلِيلَةُ وَ الْأَرْضُ الْبَسِيطَةُ وَ الْعَيْنُ الْغَزِيرَةُ وَ الْغَدِيرُ وَ الرَّوْضَةُ الْإِمَامُ
 الْأَنْبِيُّ الرَّفِيقُ وَ الْوَالِدُ الشَّفِيقُ وَ الْأَخُّ الشَّقِيقُ وَ الْأُمُّ الْبِرَّةُ بِالْوَلَدِ الصَّغِيرِ وَ

مَفْرَعُ الْعِبَادِ فِي الدَّاهِيَةِ النَّادِ الْإِمَامُ أَمِينُ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ
 خَلِيفَتُهُ فِي بِلَادِهِ وَ الدَّاعِي إِلَى اللَّهِ وَ الذَّابُّ عَنْ حَرَمِ اللَّهِ الْإِمَامُ الْمُطَهَّرُ مِنْ
 الذُّنُوبِ وَ الْمُبْرَأُ عَنِ الْعُيُوبِ الْمَخْصُوصُ بِالْعِلْمِ الْمَوْسُومُ بِالْحِلْمِ نِظَامُ الدِّينِ وَ عِزُّ
 الْمُسْلِمِينَ وَ غَيْظُ الْمُنَافِقِينَ وَ بَوَارُ الْكَافِرِينَ الْإِمَامُ وَاحِدٌ دَهْرِهِ لَا يُدَانِيهِ أَحَدٌ وَ
 لَا يُعَادِلُهُ عَالِمٌ وَ لَا يُوجَدُ مِنْهُ بَدَلٌ وَ لَا لَهُ مِثْلٌ وَ لَا نَظِيرٌ مَخْصُوصٌ بِالْفَضْلِ
 كُلِّهِ مِنْ غَيْرِ طَلَبٍ مِنْهُ لَهُ وَ لَا اكْتِسَابٍ بِلِ احْتِصَاصٍ مِنَ الْمُفْضِلِ الْوَهَّابِ فَمَنْ
 ذَا الَّذِي يَبْلُغُ مَعْرِفَةَ الْإِمَامِ أَوْ يُمَكِّنُهُ اخْتِيَارَهُ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ ضَلَّتِ الْعُقُولُ وَ
 تَاهَتِ الْحُلُومُ وَ حَارَتِ الْأَلْبَابُ وَ خَسَّاتِ الْعُيُونُ وَ تَصَاغَرَتِ الْعُظْمَاءُ وَ
 تَحَيَّرَتِ الْحُكَمَاءُ وَ تَقَاصَرَتِ الْحُلَمَاءُ وَ حَصِرَتِ الْخُطَبَاءُ وَ جَهَلَتِ الْأَلْبَاءُ وَ
 كَلَّتِ الشُّعْرَاءُ وَ عَجَزَتِ الْأُدْبَاءُ وَ عَيَّيَتِ الْبُلْغَاءُ عَنْ وَصْفِ شَأْنٍ مِنْ شَأْنِهِ أَوْ
 فَضِيلَةٍ مِنْ فَضَائِلِهِ وَ أَقْرَتِ بِالْعَجْزِ وَ التَّقْصِيرِ وَ كَيْفَ يُوصَفُ بِكُلِّهِ أَوْ يُنْعَتُ
 بِكُنْهِهِ أَوْ يُفْهَمُ شَيْءٌ مِنْ أَمْرِهِ أَوْ يُوجَدُ مَنْ يَقُومُ مَقَامَهُ وَ يُعْنِي غِنَاهُ لَا كَيْفَ وَ
 أَنَّى وَ هُوَ بِحَيْثُ التَّجْمُ مِنْ يَدِ الْمُتَنَاولِينَ وَ وَصَفِ الْوَاصِفِينَ فَأَيْنَ الْإِخْتِيَارُ مِنْ
 هَذَا وَ أَيْنَ الْعُقُولُ عَنْ هَذَا وَ أَيْنَ يُوجَدُ مِثْلُ هَذَا أَتَظُنُّونَ أَنَّ ذَلِكَ يُوجَدُ فِي غَيْرِ آلِ
 الرَّسُولِ مُحَمَّدٍ ﷺ كَذَبْتَهُمْ وَ اللَّهُ أَنْفُسَهُمْ وَ مَنَّتَهُمُ الْآبَاطِيلَ فَارْتَقُوا مُرْتَقَى
 صَعْبًا دَحْضًا تَزَلُّ عَنْهُ إِلَى الْحَضِيضِ أَقْدَامُهُمْ رَامُوا إِقَامَةَ الْإِمَامِ بِعُقُولِ حَاطِرَةٍ
 بَاطِرَةٍ نَاقِصَةٍ وَ آرَاءِ مُضِلَّةٍ فَلَمْ يَزِدَادُوا مِنْهُ إِلَّا بُعْدًا قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ وَ لَقَدْ
 رَامُوا صَعْبًا وَ قَالُوا إِنْكَارًا وَ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا وَ وَقَعُوا فِي الْحَيْرَةِ إِذْ تَرَكَوا الْإِمَامَ
 عَنْ بَصِيرَةٍ وَ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ

رَغَبُوا عَنِ اخْتِيَارِ اللَّهِ وَ اخْتِيَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ إِلَى اخْتِيَارِهِمْ وَ الْقُرْآنُ
يُنَادِيهِمْ وَ رَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَ يَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ تَعَالَى
عَمَّا يُشْرِكُونَ وَ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَ لَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَ رَسُولُهُ
أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمُ الْآيَةُ وَ قَالَ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ أَمْ لَكُمْ
كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ أَمْ لَكُمْ آيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْعَةِ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ سَلِّمُوا إِلَيْهِمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا
بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ وَ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ أَ فَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبِ
أَفْقَالٍهَا أَمْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ أَمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَ هُمْ لَا يَسْمَعُونَ
إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الضَّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ وَ لَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا
لَأَسْمَعَهُمْ وَ لَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَ هُمْ مُعْرِضُونَ أَمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَ عَصَيْنَا بَلْ هُوَ
فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ فَكَيْفَ لَهُمْ بِاخْتِيَارِ الْإِمَامِ وَ
الْإِمَامُ عَالِمٌ لَا يَجْهَلُ وَ رَاجِعٌ لَا يَنْكُلُ مَعِدِنُ الْقُدْسِ وَ الطَّهَارَةِ وَ النَّسْكِ وَ الزَّهَادَةِ
وَ الْعِلْمِ وَ الْعِبَادَةِ مَخْصُوصٌ بِدَعْوَةِ الرَّسُولِ ﷺ وَ نَسْلِ الْمُطَهَّرَةِ الْبُتُولِ لَا مَعْمَرَ
فِيهِ فِي نَسَبٍ وَ لَا يُدَانِيهِ ذُو حَسَبٍ فِي الْبَيْتِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ الذَّرْوَةِ مِنْ هَاشِمٍ وَ
الْعَتْرَةِ مِنَ الرَّسُولِ ﷺ وَ الرِّضَا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ شَرَفُ الْأَشْرَافِ وَ الْفَرَعُ مِنْ
عَبْدٍ مَنَافٍ نَامِي الْعِلْمِ كَامِلُ الْحِلْمِ مُضْطَلَعٌ بِالْإِمَامَةِ عَالِمٌ بِالسِّيَاسَةِ مَفْرُوضٌ
الطَّاعَةَ قَائِمٌ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ نَاصِحٌ لِعِبَادِ اللَّهِ حَافِظٌ لِدِينِ اللَّهِ إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ وَ
الْأَيِّمَةَ صَ يُوفِّقُهُمُ اللَّهُ وَ يُؤْتِيهِمْ مِنْ مَخْزُونِ عِلْمِهِ وَ حِكْمِهِ مَا لَا يُؤْتِيهِ غَيْرُهُمْ
فَيَكُونُ عِلْمُهُمْ فَوْقَ عِلْمِ أَهْلِ الزَّمَانِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى أَمْنَ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ

يَتَّبِعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَى فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ وَ قَوْلُهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى -
 وَ مَنْ يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَ قَوْلُهُ فِي طَالُوتَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ
 عَلَيْكُمْ وَ زَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَ الْجِسْمِ وَ اللَّهُ يُؤْتِي مَلَكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ وَاسِعٌ
 عَلِيمٌ وَ قَالَ لِنَبِيِّهِ ﷺ أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ عَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ
 وَ كَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا وَ قَالَ فِي الْأَيْمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّهِ وَ عَرْتَهُ وَ
 ذُرِّيَّتِهِ صَ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ
 الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَ مِنْهُمْ مَنْ صَدَّ
 عَنْهُ وَ كَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا وَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ
 صَدْرَهُ لِذَلِكَ وَ أَوْدَعَ قَلْبَهُ يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ وَ أَلْهَمَهُ الْعِلْمَ الْإِهَامًا فَلَمْ يَعْيَ بَعْدَهُ
 بِجَوَابٍ وَ لَا يَحْيِرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ قَدْ آمَنَ مِنَ
 الْخَطَايَا وَ الزَّلَلِ وَ الْعِثَارِ يَخُصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ شَاهِدَهُ
 عَلَى خَلْقِهِ وَ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ فَهَلْ
 يَقْدِرُونَ عَلَى مِثْلِ هَذَا فَيَخْتَارُونَهُ أَوْ يَكُونُ مُخْتَارُهُمْ بِهَذِهِ الصِّفَةِ فَيَقْدِمُونَهُ
 تَعَدُّوا وَ بَيَّنَّ اللَّهُ الْحَقَّ وَ تَبَدُّوا كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ وَ فِي
 كِتَابِ اللَّهِ الْهُدَى وَ الشِّفَاءَ فَتَبَدُّوا وَ اتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ فَذَمَّهُمُ اللَّهُ وَ مَقْتَهُمْ وَ
 أُنْعَسَهُمْ فَقَالَ جَلَّ وَ تَعَالَى وَ مَنْ أَضَلَّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
 لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ وَ قَالَ فَتَعَسَا لَهُمْ وَ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ وَ قَالَ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ
 اللَّهِ وَ عِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ وَ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا.

حدیث ۱۰: در کتاب علل الشرایع، عیون الأخبار، کمال الدین و امالی از حضرت رضا (علیه السلام) حدیثی طولانی درباره‌ی صفات و عظمت شأن امام (علیه السلام) نقل شده و در ضمن آن فرموده است: امامت از جهت قدر و ارزش والاتر، و از حیث شأن و موقعیت عظیم‌تر و از جهت مکان و منزلت برتر از آن است که مردم با عقول خود آن را درک کرده و با آراء و نظرات خود به آن رسند، و یا امام و پیشوایی را به اختیار خود نصب کنند، امامت را به حضرت ابراهیم (علیه السلام) بعد از مقام نبوت و خلت (خلیل پروردگار بودن) به عنوان مرتبه سوم اختصاص داد، و فضیلت شریفی است که او را به آن مشرف نمود... تا این‌که فرمود: هیهات، هیهات، در وادی امامت عقول دچار سرگردانی، فهم‌ها دچار تحیر، و فکرها در حیرت، دیده‌ها ضعیف، بزرگان کوچک، حکماء متحیر، خطباء گنگ، اندیشمندان در جهالت، زیرکان عاجز، و شعراء و بلیغان ضعیف‌تر از آنند که بتوانند شأنی از شئون امامت یا فضیلتی از فضائل ایشان را وصف کنند و همگی اقرار به ناتوانی و تقصیر خود نموده‌اند. و چگونه ممکن است وصف شود یا کُنه و حقیقت او شناخته شود، یا امری از امور آن فهمیده شود یا کسی یافت شود که بتواند جایگزین او گردد، و مردم را بی نیاز کند...^{۲۸۲}

امام رضا (علیه السلام): امام همچون خورشید فروزانی است که نورش عالم را گرفته و کسی را توان دسترسی و دیدن حقایق آن نیست... کیست که امام را به حق بشناسد؟! یا توان انتخاب او را داشته باشد؟ هیهات هیهات، خردها درباره‌اش گمراهند و خاطره‌ها در تحیر، عقل‌ها سرگردان و چشم‌ها بی‌بصیرت، بزرگان در این‌جا کوچک‌کنند، و حکیمان در حیرت، و بردباران کوتاه‌نظر، و هوشمندان گیج و نادان، و شعراء لال و گنگ، و اُدباء درمانده، و سخندانان بی‌زبان، شرح یک مقامش نتوانند و وصف یکی از فضائلش ندانند، همه به عجز معترفند، چگونه می‌توان کُنْهَس را

۲۸۲. الکافی: ج ۱ ص ۱۹۸ بابُ نَادِرٍ جَامِعٍ فِي فَضْلِ الْإِمَامِ وَ صِفَاتِهِ ح ۱.

وصف کرد. و اسرارش را فهمید؟ چطور کسی به جای او ایستاده و حاجت مربوط به او را برآورد؟ نه، چطور؟ از کجا؟ او در مقام خود اختری است برافروخته و از دسترس دست یازان و وصف واصفان فراتر است، کجا انتخاب بشر به این پایه رسد! عقل کجا و مقام امام عليه السلام کجا! کجا چنین شخصیتی یافت شود؟ آیا گمان می‌برند که در غیر خاندان رسول خدا صلى الله عليه وآله امامی یافت شود؟!^{۲۸۳}

فِي الزِيَارَةِ الْجَامِعَةِ: آتَاكُمْ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

در زیارت جامعه‌ی کبیره آمده: خداوند متعال آنچه به ائمه اطهار عليهم السلام از حقائق، علوم، معارف و فضائل عطا نموده، به هیچ‌کس دیگری نداده است.^{۲۸۴}

فرازهایی از زیارت جامعه

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ كَمَا شَهِدَ اللَّهُ لِنَفْسِهِ وَ شَهِدَتْ لَهُ مَلَائِكَتُهُ وَأُولُو الْعِلْمِ مِنْ خَلْقِهِ ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾^{۲۸۵} وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله عَبْدُهُ الْمُنْتَجَبُ وَ رَسُولُهُ الْمُرْتَضَى أَرْسَلَهُ ﴿بِالْهُدَى وَ دِينَ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ﴾^{۲۸۶} وَ أَشْهَدُ أَنَّكُمْ الْأَيَّمَةُ الرَّاشِدُونَ الْمَهْدِيُّونَ الْمَعْصُومُونَ الْمَكْرَمُونَ الْمُقَرَّبُونَ الْمُتَّقُونَ الصَّادِقُونَ

۲۸۳. الکافی: ج ۱ ص ۱۹۸ باب نادر جامع فی فضل الإمام و صفاته ح ۱.

۲۸۴. من لا یحضره الفقیه: ج ۲ ص ۶۱۵ زیارة جامعه لجمیع الأئمة

۲۸۵. آل عمران آیه ۱۸

۲۸۶. التوبة آیه ۳۳

الْمُصْطَفُونَ الْمُطِيعُونَ لِلَّهِ الْقَوَّامُونَ بِأَمْرِ الْعَامِلُونَ بِإِرَادَتِهِ الْفَائِزُونَ بِكَرَامَتِهِ
 اصْطَفَاكُمْ بِعِلْمِهِ وَارْتَضَاكُمْ لِعَيْبِهِ وَاخْتَارَكُمْ لِسِرِّهِ وَاجْتَبَاكُمْ بِقُدْرَتِهِ وَأَعَزَّكُمْ
 بِهُدَاةِهِ وَخَصَّكُمْ بِبِرِّهَانِهِ وَانْتَجَبَكُمْ بِنُورِهِ وَأَيَّدَكُمْ بِرُوحِهِ وَرَضِيَكُمْ خُلَفَاءَ فِي
 أَرْضِهِ وَحُجَجًا عَلَى بَرِيَّتِهِ وَأَنْصَارًا لِدِينِهِ وَحَفِظَهُ لِسِرِّهِ وَخَزَنَةً لِعِلْمِهِ وَ
 مُسْتَوْدَعًا لِحِكْمَتِهِ وَتَرَاجِمَةً لَوْحِيهِ وَأَرْكَانًا لِتَوْحِيدِهِ وَشُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ
 أَعْلَامًا لِعِبَادِهِ وَمَنَارًا فِي بِلَادِهِ وَأَدْلَاءَ عَلَى صِرَاطِهِ عَصَمَكُمْ اللَّهُ مِنَ الزَّلَلِ وَ
 آمَنَكُمْ مِنَ الْفِتَنِ وَطَهَّرَكُمْ مِنَ الدَّنَسِ وَأَذْهَبَ عَنْكُمْ الرَّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ
 طَهَّرَكُمْ تَطْهِيرًا فَعَظَّمْتُمْ جَلَالَهُ وَأَكْبَرْتُمْ شَأْنَهُ وَمَجَّدْتُمْ كَرَمَهُ وَأَدْمَنْتُمْ ذِكْرَهُ وَ
 وَكَّدْتُمْ مِيثَاقَهُ وَأَحْكَمْتُمْ عَقْدَ طَاعَتِهِ وَنَصَحْتُمْ لَهُ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَدَعَوْتُمْ
 إِلَى سَبِيلِهِ ﴿بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾^{٢٨٧} وَبَدَلْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي مَرْضَاتِهِ وَ
 صَبَرْتُمْ عَلَى مَا أَصَابَكُمْ فِي جَنْبِهِ وَأَقَمْتُمْ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَأَمَرْتُمْ
 بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَيْتُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَجَاهَدْتُمْ ﴿فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ﴾^{٢٨٨} حَتَّى أَعْلَنْتُمْ
 دَعْوَتَهُ وَبَيَّنْتُمْ فَرَائِضَهُ وَأَقَمْتُمْ حُدُودَهُ وَنَشَرْتُمْ شَرَائِعَ أَحْكَامِهِ وَسَنَنْتُمْ سُنَّتَهُ وَ
 صَبَرْتُمْ فِي ذَلِكَ مِنْهُ إِلَى الرِّضَا وَسَلَّمْتُمْ لَهُ الْقَضَاءَ وَصَدَّقْتُمْ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ مَضَى
 فَالرَّاعِبُ عَنْكُمْ مَارِقٌ وَاللَّازِمُ لَكُمْ لَاحِقٌ وَالْمَقْصُرُ فِي حَقِّكُمْ زَاهِقٌ وَالْحَقُّ
 مَعَكُمْ وَفِيكُمْ وَمِنْكُمْ وَالْيَكْمُ وَالْيَكْمُ وَأَنْتُمْ أَهْلُهُ وَمَعْدِنُهُ وَمِيرَاثُ النُّبُوَّةِ عِنْدَكُمْ وَ
 إِيَابُ الْخَلْقِ إِلَيْكُمْ وَحِسَابُهُمْ عَلَيْكُمْ وَفَضْلُ الْخِطَابِ عِنْدَكُمْ وَآيَاتُ اللَّهِ

٢٨٧. النحل آية ١٢٥

٢٨٨. الحج آية ٧٨

لَدَيْكُمْ وَ عَزَائِمُهُ فِيكُمْ وَ نُورُهُ وَ بُرْهَانُهُ عِنْدَكُمْ وَ أَمْرُهُ إِلَيْكُمْ مِنْ وَالَاكُمْ فَقَدْ
 وَالَى اللَّهُ وَ مَنْ عَادَاكُمْ فَقَدْ عَادَى اللَّهَ وَ مَنْ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنْ
 أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِكُمْ فَقَدْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ أَنْتُمْ الصِّرَاطُ الْأَقْوَمُ
 وَ شُهَدَاءُ دَارِ الْفَنَاءِ وَ شَفَعَاءُ دَارِ الْبَقَاءِ وَ الرَّحْمَةُ الْمَوْصُولَةُ وَ الْآيَةُ الْمَحْزُونَةُ وَ
 الْأَمَانَةُ الْمَحْفُوظَةُ وَ الْبَابُ الْمُبْتَلَى بِهِ النَّاسُ مِنْ آتَاكُمْ نَجَا وَ مَنْ لَمْ يَأْتِكُمْ هَلَكَ
 إِلَى اللَّهِ تَدْعُونَ وَ عَلَيْهِ تَدُلُّونَ وَ بِهِ تُؤْمِنُونَ وَ لَهُ تُسَلِّمُونَ وَ بِأَمْرِهِ تَعْمَلُونَ وَ إِلَى
 سَبِيلِهِ تُرْشِدُونَ وَ بِقَوْلِهِ تَحْكُمُونَ سَعِدَ مَنْ وَالَاكُمْ وَ هَلَكَ مَنْ عَادَاكُمْ وَ خَابَ
 مَنْ جَحَدَكُمْ وَ ضَلَّ مَنْ فَارَقَكُمْ وَ فَازَ مَنْ تَمَسَّكَ بِكُمْ وَ أَمِنَ مَنْ لَجَأَ إِلَيْكُمْ وَ
 سَلِمَ مَنْ صَدَّقَكُمْ وَ هُدِيَ مَنْ اعْتَصَمَ بِكُمْ مِنْ اتَّبَعَكُمْ فَالْجَنَّةُ مَأْوَاهُ وَ مَنْ
 خَالَفَكُمْ فَالنَّارُ مَثْوَاهُ وَ مَنْ جَحَدَكُمْ كَافِرٌ وَ مَنْ حَارَبَكُمْ مُشْرِكٌ وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْكُمْ
 فِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ الْجَحِيمِ أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا سَابِقٌ لَكُمْ فِيمَا مَضَى وَ جَارٍ لَكُمْ فِيمَا
 بَقِيَ وَ أَنَّ أَرْوَاحَكُمْ وَ نُورَكُمْ وَ طِينَتَكُمْ وَاحِدَةٌ طَابَتْ وَ طَهَّرَتْ ﴿بَعْضُهَا مِنْ
 بَعْضٍ﴾^{٢٨٩} خَلَقَكُمْ اللَّهُ أَنْوَارًا فَجَعَلَكُمْ بَعْرِشِهِ مُحَدِّقِينَ حَتَّى مِنْ عَلَيْنَا بِكُمْ
 فَجَعَلَكُمْ ﴿فِي بُيُوتِ أذنَ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾^{٢٩٠} وَ جَعَلَ صَلَوَاتِنَا
 عَلَيْكُمْ وَ مَا خَصَّنَا بِهِ مِنْ وَّلَايَتِكُمْ طَيِّبًا لِخَلْقِنَا وَ طَهَارَةً لِأَنفُسِنَا وَ تَرْكِيَةً لَنَا وَ
 كَفَّارَةً لِذُنُوبِنَا فَكُنَّا عِنْدَهُ مُسْلِمِينَ بِفَضْلِكُمْ وَ مَعْرُوفِينَ بِتَصَدِيقِنَا إِيَّاكُمْ فَبَلَغَ اللَّهُ
 بِكُمْ أَشْرَفَ مَحَلِّ الْمُكْرَمِينَ وَ أَعْلَى مَنَازِلِ الْمُقَرَّبِينَ وَ أَرْفَعَ دَرَجَاتِ الْمُرْسَلِينَ

٢٨٩. آل عمران آية ٣٤

٢٩٠. النور آية ٣٦

حَيْثُ لَا يَلْحَقُهُ لَاحِقٌ وَ لَا يَفُوقُهُ فَائِقٌ وَ لَا يَسْبِقُهُ سَابِقٌ وَ لَا يَطْمَعُ فِي إِدْرَاكِهِ
 طَامِعٌ حَتَّى لَا يَبْقَى مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لَا صِدِّيقٌ وَ لَا شَهِيدٌ وَ لَا
 عَالِمٌ وَ لَا جَاهِلٌ وَ لَا ذِيٌّ وَ لَا فَاضِلٌ وَ لَا مُؤْمِنٌ صَالِحٌ وَ لَا فَاجِرٌ طَالِحٌ وَ لَا
 جَبَّارٌ عَنِيدٌ وَ لَا شَيْطَانٌ مَرِيدٌ وَ لَا خَلْقٌ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ شَهِيدٌ إِلَّا عَرَفَهُمْ جَلَالَةَ
 أَمْرِكُمْ وَ عِظَمَ خَطَرِكُمْ وَ كِبَرَ شَأْنِكُمْ وَ تَمَامَ نُورِكُمْ وَ صِدْقَ مَقَاعِدِكُمْ وَ ثَبَاتَ
 مَقَامِكُمْ وَ شَرَفَ مَحَلِّكُمْ وَ مَنَزَلَتِكُمْ عِنْدَهُ وَ كَرَامَتِكُمْ عَلَيْهِ وَ خَاصَّتِكُمْ لَدَيْهِ
 وَ قُرْبَ مَنَزَلَتِكُمْ مِنْهُ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمَّي وَ أَهْلِي وَ مَالِي وَ أَسْرَتِي أَشْهَدُ اللَّهَ وَ
 أَشْهَدُكُمْ أَنِّي مُؤْمِنٌ بِكُمْ وَ بِمَا آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرٌ بَعْدُوكُمْ وَ بِمَا كَفَرْتُمْ بِهِ مُسْتَبْصِرٌ
 بِشَأْنِكُمْ وَ بِضَلَالَةِ مَنْ خَالَفَكُمْ مَوَالٍ لَكُمْ وَ لِأَوْلِيَابِكُمْ مُبْغِضٌ لِأَعْدَائِكُمْ وَ مُعَادٍ
 لَهُمْ سَلِمٌ لِمَنْ سَالَمَكُمْ وَ حَرْبٌ لِمَنْ حَارَبَكُمْ مُحَقِّقٌ لِمَا حَقَّقْتُمْ مُبْطِلٌ لِمَا أَبْطَلْتُمْ
 مُطِيعٌ لَكُمْ عَارِفٌ بِحَقِّكُمْ مُقَرَّرٌ بِفَضْلِكُمْ مُحْتَمِلٌ لِعِلْمِكُمْ مُحْتَجِبٌ بِذِمَّتِكُمْ
 مُعْتَرِفٌ بِكُمْ وَ مُؤْمِنٌ بِأَيَابِكُمْ مُصَدِّقٌ بِرَجْعَتِكُمْ مُنْتَظِرٌ لِأَمْرِكُمْ مُرْتَقِبٌ لِذَوْلَتِكُمْ
 آخِذٌ بِقَوْلِكُمْ عَامِلٌ بِأَمْرِكُمْ مُسْتَجِيرٌ بِكُمْ زَائِرٌ لَكُمْ لَا يَذُ عَائِدٌ بِقُبُورِكُمْ مُسْتَشْفِعٌ
 إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِكُمْ وَ مُتَقَرِّبٌ بِكُمْ إِلَيْهِ وَ مُقَدِّمٌ أَمَامَ طَلِبَتِي وَ حَوَائِجِي وَ
 إِرَادَتِي فِي كُلِّ أَحْوَالِي وَ أُمُورِي مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عَلَانِيَتِكُمْ وَ شَاهِدٌ كُمْ وَ غَائِبٌ كُمْ وَ
 أَوْلَكُمْ وَ آخِرَكُمْ وَ مُفَوِّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ وَ مُسَلِّمٌ فِيهِ مَعَكُمْ وَ قَلْبِي لَكُمْ
 سَلِمٌ وَ رَأْيِي لَكُمْ تَبِعٌ وَ نُصْرَتِي لَكُمْ مُعَدَّةٌ حَتَّى يُحْيِيَ اللَّهُ دِينَهُ بِكُمْ وَ يَرُدَّكُمْ فِي
 أَيَّامِهِ وَ يُظْهِرَكُمْ لِعَدْلِهِ وَ يُمَكِّنَكُمْ فِي أَرْضِهِ فَمَعَكُمْ مَعَكُمْ لَا مَعَ عَدُوِّكُمْ أَمَنْتُ
 بِكُمْ وَ تَوَلَّيْتُ آخِرَكُمْ بِمَا تَوَلَّيْتُ بِهِ أَوْلَكُمْ وَ بَرَّنتُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ

أَعْدَائِكُمْ وَ مِنَ الْجِبْتِ وَ الطَّاغُوتِ وَ الشَّيَاطِينِ وَ حَزْبِهِمُ الظَّالِمِينَ لَكُمْ
 الْجَاهِدِينَ لِحَقِّكُمْ وَ الْمَارِقِينَ مِنْ وَّلَايَتِكُمْ وَ الْغَاصِبِينَ لِإِزْثِكُمْ الشَّاكِينَ فِيكُمْ
 الْمُنْحَرِفِينَ عَنْكُمْ وَ مِنْ كُلِّ وَّلِيحَةٍ دُونِكُمْ وَ كُلِّ مُطَاعٍ سِوَاكُمْ وَ مِنَ الْأَيْمَةِ الَّذِينَ
 ﴿يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ﴾^{٢٩١} فَثَبَّتَنِي اللَّهُ أَبَدًا مَا حَيَّيْتُ عَلَى مُوَالَاتِكُمْ وَ مَحَبَّتِكُمْ وَ
 دِينِكُمْ وَ وَقَفَّنِي لِطَاعَتِكُمْ وَ رَزَقَنِي شَفَاعَتَكُمْ وَ جَعَلَنِي مِنْ خِيَارِ مَوَالِيكُمْ
 التَّابِعِينَ لِمَا دَعَوْتُمْ إِلَيْهِ وَ جَعَلَنِي مِمَّنْ يَفْتَحُ آثَارَكُمْ وَ يَسْلُكُ سَبِيلَكُمْ وَ يَهْتَدِي
 بِهَدَاكُمْ وَ يُحْشِرُ فِي زُمْرَتِكُمْ وَ يَكْثُرُ فِي رَجْعَتِكُمْ وَ يَمْلِكُ فِي دَوْلَتِكُمْ وَ يُشْرَفُ فِي
 عَافِيَتِكُمْ وَ يُمَكِّنُ فِي أَيَّامِكُمْ وَ تَقَرُّ عَيْنُهُ غَدًا بِرُؤْيَتِكُمْ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي وَ
 أَهْلِي وَ مَالِي مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بَدَأَ بِكُمْ وَ مَنْ وَحَدَهُ قَبْلَ عَنْكُمْ وَ مَنْ قَصَدَهُ تَوَجَّهَ بِكُمْ
 مَوَالِيًّا لَا أَحْصِي ثَنَاءَكُمْ وَ لَا أَبْلُغُ مِنَ الْمَدْحِ كُنْهَكُمْ وَ مِنَ الْوَصْفِ قَدْرَكُمْ وَ أَنْتُمْ
 نُورُ الْأَخْيَارِ وَ هُدَاةُ الْأَبْرَارِ وَ حُجَجُ الْجَبَّارِ بِكُمْ فَتَحَ اللَّهُ وَ بِكُمْ يَخْتِمُ وَ بِكُمْ
 ﴿يُنزِلُ الْعَيْثَ﴾^{٢٩٢} وَ بِكُمْ ﴿يُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ﴾^{٢٩٣} وَ
 بِكُمْ يَنْفُسُ الْهَمَّ وَ يَكْشِفُ الضُّرَّ وَ عِنْدَكُمْ مَا نَزَلَتْ بِهِ رُسُلُهُ وَ هَبَطَتْ بِهِ
 مَلَائِكَتُهُ وَ إِلَى جَدِّكُمْ بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ وَ إِنْ كَانَتْ الزِّيَارَةُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ع
 فَقُلْ وَ إِلَى أَخِيكَ بُعِثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ آتَاكُمْ اللَّهُ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ
 طَاطًا كُلُّ شَرِيفٍ لَشَرَفِكُمْ وَ بَخَعَ كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لِطَاعَتِكُمْ وَ خَضَعَ كُلُّ جَبَّارٍ

٢٩١. القصص آية ٤١

٢٩٢. لقمان آية ٣٤

٢٩٣. الحج آية ٦٥

لِفَضْلِكُمْ وَ ذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لَكُمْ وَ أَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِكُمْ وَ فَازَ الْفَائِزُونَ بِوِلَايَتِكُمْ
بِكُمْ يُسَلِّكُ إِلَى الرِّضْوَانِ وَ عَلَى مَنْ جَحَدَ وَ لَا يَتَّكُمُ غَضَبُ الرَّحْمَنِ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ
أُمِّي وَ نَفْسِي وَ أَهْلِي وَ مَالِي ذِكْرُكُمْ فِي الذَّاكِرِينَ وَ أَسْمَاؤُكُمْ فِي الْأَسْمَاءِ وَ
أَجْسَادُكُمْ فِي الْأَجْسَادِ وَ أَرْوَاحُكُمْ فِي الْأَرْوَاحِ وَ أَنْفُسُكُمْ فِي النَّفُوسِ وَ آثَارُكُمْ فِي
الْآثَارِ وَ قُبُورُكُمْ فِي الْقُبُورِ فَمَا أَحَلَى أَسْمَاءَكُمْ وَ أَكْرَمَ أَنْفُسَكُمْ وَ أَعْظَمَ شَأْنَكُمْ وَ
أَجَلَ خَطْرَكُمْ وَ أَوْفَى عَهْدَكُمْ كَلَامَكُمْ نُورٌ وَ أَمْرُكُمْ رُشْدٌ وَ وَصِيَّتُكُمْ التَّقْوَى وَ
فِعْلُكُمْ الْخَيْرُ وَ عَادَتُكُمْ الْإِحْسَانُ وَ سَجِيَّتُكُمْ الْكَرَمُ وَ شَأْنُكُمْ الْحَقُّ وَ الصِّدْقُ
وَ الرَّفْقُ وَ قَوْلُكُمْ حُكْمٌ وَ حَتْمٌ وَ رَأْيُكُمْ عِلْمٌ وَ حِلْمٌ وَ حَزْمٌ إِنْ ذَكَرَ الْخَيْرُ كُنْتُمْ
أَوْلَاهُ وَ أَصْلُهُ وَ فَرْعُهُ وَ مَعْدِنُهُ وَ مَاوَاهُ وَ مُنْتَهَاهُ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ أُمِّي وَ نَفْسِي كَيْفَ
أَصِفُ حُسْنَ ثَنَائِكُمْ وَ أَحْصِي جَمِيلَ بِلَايِكُمْ وَ بِكُمْ أَخْرَجَنَا اللَّهُ مِنَ الدُّلِّ وَ فَرَّجَ
عَنَّا غَمَرَاتِ الْكُرُوبِ وَ أَنْقَذَنَا مِنْ شَفَا جُرْفِ الْهَلَكَاتِ وَ مِنَ النَّارِ بِأَبِي أَنْتُمْ وَ
أُمِّي وَ نَفْسِي بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا وَ أَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا وَ
بِمُؤَالَاتِكُمْ تَمَّتِ الْكَلِمَةُ وَ عَظُمَتِ النِّعْمَةُ وَ انْتَلَفَتِ الْفُرْقَةُ وَ بِمُؤَالَاتِكُمْ تَقْبَلُ
الطَّاعَةُ الْمُفْتَرَضَةُ وَ لَكُمْ الْمَوَدَّةُ الْوَاجِبَةُ وَ الدَّرَجَاتُ الرَّفِيعَةُ وَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ وَ
الْمَقَامُ الْمَعْلُومُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْجَاهُ الْعَظِيمُ وَ الشَّانُ الْكَبِيرُ وَ الشَّفَاعَةُ
الْمَقْبُولَةُ ﴿رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾^{٢٩٤} ﴿رَبَّنَا لَا
تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾^{٢٩٥}

٢٩٤. آل عمران آية ٥٣

٢٩٥. آل عمران آية ٨

﴿سُبْحَانَ رَبَّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبَّنَا لَمَفْعُولًا﴾^{۲۹۶} يَا وَلِيَّ اللَّهِ إِنَّ بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ذُنُوبًا لَا يَأْتِي عَلَيْهَا إِلَّا رِضَاكُمْ فَبِحَقِّ مَنِ انْتَمَنَّاكُمْ عَلَى سِرِّهِ وَ اسْتَرَاعَاكُمْ أَمَرَ خَلْقِهِ وَ قَرْنَ طَاعَتِكُمْ بِطَاعَتِهِ لَمَّا اسْتَوْهَبْتُمْ ذُنُوبِي وَ كُنْتُمْ شُفَعَائِي فَإِنِّي لَكُمْ مُطِيعٌ مَنِ اطَاعَكُمْ ﴿فَقَدْ اطَاعَ اللَّهُ﴾^{۲۹۷} وَ مَنِ عَصَاكُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَ مَنِ أَحَبَّكُمْ فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ وَ مَنِ أَبْغَضَكُمْ فَقَدْ أَبْغَضَ اللَّهَ اللَّهُمَّ إِنِّي لَوْ وَجَدْتُ شُفَعَاءَ أَقْرَبَ إِلَيْكَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَخْيَارِ الْأَيِّمَةِ الْأَبْرَارِ لَجَعَلْتُهُمْ شُفَعَائِي فَبِحَقِّهِمُ الَّذِي أَوْجَبْتَ لَهُمْ عَلَيْكَ أَسْأَلُكَ أَنْ تُدْخِلَنِي فِي جُمْلَةِ الْعَارِفِينَ بِهِمْ وَ بِحَقِّهِمْ وَ فِي زُمَرَةِ الْمَرْحُومِينَ بِشَفَاعَتِهِمْ إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا وَ ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ﴾^{۲۹۸}

شهادت می‌دهم که معبود حقی جز «الله» نیست، که شریکی ندارد، همان گونه که خدا خود در باره خویش شهادت داده، و فرشتگانش و اولو العلم از خلقش شهادت داده‌اند. هیچ معبود حقی جز او نیست که عزیز و حکیم است. و شهادت می‌دهم که محمد ﷺ بنده برگزیده و پیغمبر پسندیده اوست، که او را با هدایت و دین حق فرستاده است تا دین او را بر همگی ادیان پیروز سازد، اگر چه مشرکین کراهت داشته باشند. و شهادت می‌دهم که شما پیشوایان هدایت یافته معصوم مکرم مقرب متقی صادق برگزیده مطیع خدا، و پیادارندگان امر او، و عمل‌کننده به اراده‌ی او، و دست یابندگان به کرامت او هستید. او شما را به علم خود برگزیده، و برای خزانه داری مخازن غیب خود پسندیده، و

۲۹۶. الاسراء آیه ۱۰۸

۲۹۷. النساء آیه ۸۰

۲۹۸. آل عمران ۱۷۳

برای پاسداری سرّ خود انتخاب کرده، و به قدرت خود اختیار فرموده، و به هدایت خود عزیز ساخته، و به برهان خود اختصاص داده، و برای مشعل‌داری نور خود برگماشته، و به روح خود تأیید فرموده، و به خلافت شما در زمین خودش رضایت داده، و شما را حجّت‌های خود بر خلق خویش و یاران دین و حافظان سرّ و خازنان علم، و ودیعتگاه حکمت، و مترجمان وحی، و ارکان توحید، و شاهدان بر خلق، و نشانه‌های راهنما برای بندگان، و نورافکن‌ها در شهرها، و راهنمایان به صراط خود قرار داده است. او شما را از لغزش‌ها مصون داشته، و از دستبرد فتنه‌ها ایمنی بخشیده، و از پلیدی‌ها پاک ساخته، و ناپاکی را از ساحت قدستان [ای اهل بیت] دور گردانده، و شما را بی‌نهایت پاکیزه داشته، و از این رو شما جلالتش را عظیم داشتید، و شأنش را بزرگ ساختید، و کرمش را تمجید کردید، و ذکرش را دوام بخشیدید، و پیمانش را مؤکد نمودید، و پیوند طاعتش را محکم گردانید، و در نهان و آشکار شرط اخلاص را برای او به کار بستید، و به آئین حکمت و موعظه حسنه به راه او فرا خواندید، و جان‌هاتان را در راه رضای او بذل نمودید، و در برابر شدائد و مصائبی که در راه اطاعت او به شما پیوست شکبیا ماندید، و نماز را بپا داشتید، و زکات را پرداختید، و به انجام معروف امر کردید، و از ارتکاب منکر بازداشتید، و در راه خدا چنان که حقّ جهاد و کوشش است جهاد و کوشش کردید، تا دعوتش را آشکار نمودید، و فرائضش را مبین کردید، و حدودش را بپا داشتید، و شرایع احکامش را گسترش دادید، و سنتش را بیان کردید، و در این راه به سوی رضای او رهسپار گشتید، و به قضای او تسلیم شدید، و پیغمبران گذشته‌اش را مورد تصدیق قرار دادید. پس کسی که از سوی شما روی برتابد از دین خارج می‌شود، و کسی که ملازم شما گردد به شما می‌پیوندد، و کسی که در حقّ شما تقصیر روا دارد به مهلکه می‌افتد، و حقّ با شما، و در خاندان شما، و از جانب شما، و بازگردنده به سوی شما است و شما اهل آن و معدن آنید، و میراث نبوت نزد شما، و بازگشت خلق به سوی شما و حسابشان بر عهده شما، و

حجّت فاصل و فارق بین حقّ و باطل، نزد شما و آیات خدا پیش شما، و وفاء به عهدها و پیمان‌های او در متابعت شما، و نور او و برهان او در خاندان شما، و امر او مفوّض به سوی شما است. هر که شما را دوست بدارد بی‌گمان خدا را دوست داشته، و هر که شما را دشمن بدارد به یقین خدا را دشمن داشته، و هر که محبّت شما را در دل داشته باشد محبّت خدا را در دل داشته، و هر که با شما کینه بورزد با خدا کینه ورزیده، و هر که به دامن شما درآویزد به دامن لطف خدا درآویخته است. شمائید آن مستقیم‌ترین راه به سوی خدا، و شاهدان سرای فنا، و شفیعان دار بقاء، و رحمت پیوسته، و آیت اندوخته، و امانت محفوظ، و همان دری که (همچون باب حطّه بنی اسرائیل) مردم در ورود به آن آزمایش می‌شوند. هر که به سوی شما آمد نجات یافت، و هر که به سوی شما نیامد هلاک شد. شما به سوی خدا می‌خوانید، و بر او دلالت می‌کنید، و به او می‌گروید، و در برابر او تسلیم می‌شوید، و فرمان او را بکار می‌بندید، و به راه او رهبری می‌کنید، و به قول او حکم می‌رانید. هر که دوست شما شد سعادت‌مند شد، و هر که با شما دشمنی کرد هلاک شد، و هر که شما را انکار کرد نومید شد، و هر که از شما جدا شد گمراه شد، و هر کس که به شما تمسّک نمود رستگار شد، و هر که به شما پناه برد ایمن شد، و هر که شما را تصدیق کرد سالم ماند، و هر که دست به دامن شما زد هدایت یافت. هر که پیروی شما کرد مأوایش بهشت است. و هر که مخالفت شما کرد جایگاهش جهنم است. و هر که شما را انکار کرد کافر است، و هر که با شما به جنگ برخاست مشرکست، و هر که شما را ردّ کرد جایش در پست‌ترین درک جهنم است. شهادت می‌دهم که این احکام در ادوار گذشته برای شما ثابت و سابق بوده، و در اعصار بجای مانده بر شما جاریست. و شهادت می‌دهم که ارواح شما و نور شما و خمیرمایه شما یکی است، هر یک از شما پاکیزگی و پاکی را از آن دیگر گرفته است. خدا شما را به صورت انواری بیافرید، و آنگاه پیرامون عرش خود قرار داد، تا آنگاه که بوسیله وجود شما بر ما منت نهاد، و شما

را در خانه‌هایی جای داد که اذن داد تا رفعت یابد و نام او در آن خانه‌ها برده شود، و درودهایی را که ما بر شما می‌فرستیم، و ولایت شما را که به ما اختصاص داده است، موجب حُسنِ خُلقِ ما و پاکی نفوس ما و تزکیه‌ی ما و کفاره‌ی گناهان ما قرار داده است، زیرا که ما در پیشگاه او به اعتراف نسبت به برتری شما مشخص، و به تصدیق نسبت به مقام و منزلت شما معروف بوده‌ایم. پس در برابر این بهره که به ما بخشیدید خدای عزّ و جلّ شما را به شریفترین محلّ مکرمین و بالاترین منازل مقربین و والاترین درجات مرسلین برساناد! به جایی که هیچ لاحقی به آن نپیوندد، و هیچ فائقی بر آن تفوق نیابد، و هیچ سبقت‌گیرنده‌ای بر آن سبقت نگیرد، و هیچ طمع‌کاری در دست یافتن به آن طمع نبندد، چندان که هیچ ملک مقربّی، و پیمبر مرسلی، و صدیقی، و شهیدی، و عالمی، و جاهلی، و فرومایه‌ای و بلندپایه‌ای، و مؤمن صالحی، و فاجر طالحی، و جبّار عنیدی، و شیطان نافرمان پلیدی، و هیچ مخلوقی شاهد در میان این جمع باقی نماند مگر آنکه خدا جلالت امر شما و عظمت قدر شما و بزرگی شأن شما، و کمال نور شما، و صدق مراتب شما و ثبات مقام شما، و شرف محلّ شما نزد او، و گرامی بودنتان بر او، و خصوصیتتان در بارگاه او، و قرب منزلتتان نسبت به او را به ایشان بشناساند. پدر و مادرم و خانواده و مال و خاندانم فدای شما! خدا را و شما را گواه می‌گیرم که من به شما و آنچه شما به آن ایمان دارید ایمان دارم، و از دشمن شما و آنچه شما از آن بیزارید بیزارم، به شأن و مقام شما و به گمراهی مخالفیتتان بصیرم، دوست شما و دوستان شما، کینه‌ور نسبت به دشمنان شما و معاند ایشانم، با هر که با شما بر سر آشتی باشد در آشتی به سر می‌برم، و با هر که با شما سر جنگ دارد در حال جنگم، هر چه را شما حق بدانید حق می‌دانم، و هر چه را شما باطل بشناسید باطل می‌شناسم. مطیع شما، و عارف به حق شما، و مقرّ به فضل شما، و حافظ علم شما، و پوشیده به پوشش امان شما، و معترف به شما، و معتقد به بازگشت شما، و مصدّق رجعت شما و منتظر امر شما، و مترصد دولت شما، و پذیرای قول شما، و

عامل به فرمان شما، و پناهنده به شما، و زائر شما، و ملتجی و پناه جوی قبور شما، و مسألت‌کننده شفاعت از جانب خدای عزّ و جلّ و تقرّب جوینده به سوی او بوسیله شما، و در همگی احوال و کلیّه امورم، مقدّم دارنده شما در پیشاپیش خواهش و حوائج و اراده‌ام، و مؤمن به نهان و آشکارتان، و حاضر و غائبان، و اولّتان و آخرتان، و در همگی این مراتب و احوال تفویض‌کننده کارها به شما، و واگذارکننده آنها بخدا به پیروی از واگذار کردن شما هستم، قلبم تسلیم اراده شما، و رأیم تابع رأی شما، و یاریم برای شما آماده است، تا آنکه خدا دینش را به وسیله شما زنده سازد، و شما را در ایّام خود بازگرداند، و برای اجراء عدالتش پیروز سازد، و در زمین خودش تسلّط و تمکین بخشد. پس با شما با شما، نه با دشمن شما. به شما ایمان آوردم، و آخرتان را بر همان اساس دوست می‌دارم که اولّتان را، و به سوی خدای عزّ و جلّ بیزاری جستهم از دشمنانتان، و از جبت و طاغوت، و از شیاطین و حزبشان که در باره شما ستم کردند، و حقّ شما را منکر شدند، و از حوزه ولایتتان خارج گشتند، و میراثتان را غصب کردند، و در مقامات شما دستخوش شکّ و تردید شدند، و از شما منحرف گشتند. همچنین بیزاری جستهم از هر معتمدی غیر شما، و هر فرمانروائی به جز شما، و از پیشوایانی که به دوزخ دعوت میکنند. پس تا زنده باشم خدا مرا بر یاری شما و دوستی شما و دین شما ثابت و استوار بدارد، و برای طاعتتان موفق فرماید، و شفاعتتان را روزیم سازد، و مرا از جمله دوستان شما، که پیرو دعوت شمایند، قرار دهد، و به زمره کسانی درآورد که در پی شما گام همی سپارند، و به راه شما می‌روند، و در پرتو هدایت شما راه همی جویند، و در جمع شما محشور می‌شوند، و در رجعت شما برای پیکار بر ضدّ دشمنانتان باز می‌گردند، و در دولت شما به حکومت می‌رسند، و در جوئی از سلامت و عافیت شما به شرف و علوّ مقام نائل می‌شوند، و در ایّام شما عزّت و تمکین می‌یابند، و فردا چشمشان به دیدار شما روشن می‌گردد. پدرم و مادرم و جانم و خانواده‌ام و مالم فدای شما! هر که خدا را

خواست بوسیله شما آغاز کرد، و هر که او را یکتا و بی‌همتا شناخت از ناحیه شما آن را پذیرفت، و هر که آهنگ او کرد به وسیله‌ی شما توجیه شد. ای سروران من، ثنای شما را به احصاء نمی‌آورم، و با زبان مدح به کُنه عظمت شما و از طریق وصف به قدر و منزلت شما نمی‌رسم، و شما نور اخیار، و هادیان ابرار، و حجّت‌های خدای جبّارید. خدا به شما آغاز کرده است، و به شما پایان می‌بخشد، و به یمن وجود شما باران را فرو می‌بارد، و آسمان را از سقوط به زمین بدون اذنش باز می‌دارد، و بوسیله اَطاف شما غبار اندوه را از دل‌ها همی زداید، و سختی زندگی و بدی حال را برطرف می‌سازد، و آنچه فرستادگانش فرود آورده‌اند و فرشتگانش نازل کرده‌اند نزد شما است، و «روح الامین» به سوی جدّ شما فرستاده شده است. و اگر این زیارت را برای امیر المؤمنین می‌خوانی بگو:

«و روح الامین به سوی برادرت فرستاده شده است» خداوند چیزهایی به شما عطا کرده است که به هیچ یک از مردم جهان عطا نفرموده است: هر شریفی در برابر شرف شما سر به زیر افکنده، و هر متکبّری در مقام طاعت شما خاضع گشته، و هر جبّاری در برابر فضل شما خضوع کرده، و هر چیزی در مقابل اراده شما رام و فرمانبردار شده، و زمین به نور شما روشن گشته، و رستگاران با تمسّک به حبل ولایت شما رستگار شده‌اند. به وسیله شما به بهشت رضوان راه می‌توان یافت، و خدای رحمان بر کسی که ولایت شما را انکار کند خشم گرفته است. پدرم و مادرم و جانم و خانمانم و مالم بفدایتان! گویندگان از شما نیز چون دیگران سخن به میان می‌آورند، و نامتان را در میان نام‌های دیگر بر زبان می‌رانند و پیکرهای شما در میان پیکرها و ارواحتان در میان ارواح، و نفوستان در میان نفوس، و آثارتان در میان آثار، و قبورتان در میان دیگر قبور است، ولی چه شیرین و دلپذیر است نام‌های شما! و چه مکرم است نفوستان! و چه عظیم است شأنتان! و چه با جلالت است شرف و منزلتتان! و چه توأم با وفا است عهدتان! سخنتان نور، و امرتان هدایت، و سفارشتان تقوی و فعلتان خیر، و عادتتان احسان و خویتان کرم، و شأنتان حقّ

و صدق و رفق، و قولتان حکم و حتم، و رأیتان علم و حلم و حزم است. اگر سخن از خیر به میان آید، شما سرآغاز و اصل و فرع و معدن و مأوی و منتهای آنید. پدرم و مادرم و جانم به فدای شما! چگونه حُسن ثنایتان را وصف کنم و جمیل بلایتان را به شماره درآورم در صورتی که خدا ما را بوسیله شما از حُضیض ذلّت برآورده، و غبار متراکم اندوه را از ما برطرف کرده، و ما را از پرتگاه مهالک و از آتش دوزخ نجات داده است. پدرم و مادرم و جانم به فدای شما! به یمن دوستی شما خدا رموز دینمان را به ما آموخت، و آنچه را از دنیامان که فاسد شده بود به صلاح آورد، و از برکت دوستی شما «کلمه توحید» کمال یافته، و نعمت عظمت گرفته، و پراکندگی به الفت مبدل شده، و به دوستی شما است که طاعت مفروض قبول می‌شود، و مودّت واجب، و درجات رفیع، و مقام محمود، و مقام معلوم نزد خدای عزّ و جلّ، و آبروی عظیم و شأن کبیر، و شفاعت مقبول مخصوص شما است. پروردگارا به آنچه نازل کرده‌ای ایمان آوردیم، و از پیغمبر پیروی نمودیم، پس ما را با شاهدان به این حقیقت مکتوب و محسوب دار، پروردگارا پس از آنکه ما را به صراط مستقیم دین خود هدایت فرمودی دل‌هامان را منحرف مساز، و از سوی خود رحمتی به ما ارزانی دار، زیرا بخشنده کریم تویی. پروردگارا ما از خلف وعده منزّه‌ست، و بیگمان وعده او عملی است. یا ولیّ الله میان من و خدا گناهی هست که جز رضای شما آن را محو نمی‌کند، پس به حقّ کسی که شما را امین سرّ و محرم راز خود ساخته، و کار خلق را برعایت و عنایت شما سپرده، و طاعت شما را قرین طاعت خود قرار داده، بخشودگی گناهان مرا از خدا بخواهید، و شفیع من باشید، زیرا که من مطیع شمایم. هر که شما را اطاعت کند خدا را اطاعت کرده، و هر که سر از فرمان شما بتابد خدا را نافرمانی نموده و هر که شما را دوست بدارد خدا را دوست داشته، و هر که با شما کینه ورزد با خدا کینه ورزیده است. خدایا بی‌گمان اگر من شفیعانی نزدیکتر به تو از محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و اهل بیت برگزیده‌اش، آن امامان ابرار و پیشوایان اخیار نیکوکار می‌یافتم

هر آینه ایشان را شفیع خود می‌ساختم، پس تو را به آن حق ایشان که برای آنان بر خود واجب ساخته‌ای مسألت می‌کنم که مرا از جمله عارفان نسبت به ایشان و به حقشان، و در زمره رحمت یافتگان به فیض شفاعتشان در آور، زیرا که تو مهربانترین مهربانانی. وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ تَسْلِيمًا كَثِيرًا وَ ﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ﴾^{۲۹۹}

فضائل اهل بیت

وَ عَنْهُ، قَالَ أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ الْعَلَوِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ، عَنْ أَبِي الْمَغْرَاءِ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ خَيْثَمَةَ، قَالَ سَمِعْتُ الْبَاقِرَ عليه السلام يَقُولُ: نَحْنُ جَنبُ اللَّهِ، وَ نَحْنُ صَفْوَةُ اللَّهِ، وَ نَحْنُ خَيْرَةُ اللَّهِ، وَ نَحْنُ مُسْتَوْدَعُ مَوَارِيثِ الْأَنْبِيَاءِ، وَ نَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ (عَزَّ وَ جَلَّ)، وَ نَحْنُ حُجَجُ اللَّهِ، وَ نَحْنُ حَبْلُ اللَّهِ، وَ نَحْنُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يَفْتَحُ اللَّهُ وَ بِنَا يَخْتِمُ، وَ نَحْنُ أَيْمَةُ الْهُدَى، وَ نَحْنُ مَصَابِيحُ الدُّجَى، وَ نَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى، وَ نَحْنُ الْعِلْمُ الْمَرْفُوعُ لِأَهْلِ الدُّنْيَا، وَ نَحْنُ السَّابِقُونَ، وَ نَحْنُ الْآخِرُونَ مَنْ تَمَسَكَ بِنَا لِحَقٍّ، وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا غَرِقَ، وَ نَحْنُ قَادَةُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ، وَ نَحْنُ حَرَمُ اللَّهِ، وَ نَحْنُ الطَّرِيقُ وَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ إِلَى اللَّهِ (عَزَّ وَ جَلَّ)، وَ نَحْنُ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ، وَ نَحْنُ أَصُولُ الدِّينِ وَ إِلَيْنَا تَخْتَلِفُ الْمَلَائِكَةُ، وَ نَحْنُ السِّرَاجُ لِمَنْ اسْتَضَاءَ بِنَا، وَ

نَحْنُ السَّبِيلُ لِمَنِ اقْتَدَى بِنَا، وَ نَحْنُ الْهُدَاةُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَ نَحْنُ عُرَى الْإِسْلَامِ، وَ
 نَحْنُ الْجُسُورُ، وَ نَحْنُ الْقَنَاطِرُ مَنْ مَضَى عَلَيْنَا سَبَقَ، وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا مُحِقَ، وَ
 نَحْنُ السَّنَامُ الْأَعْظَمُ، وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا تَنْزِلُ الرَّحْمَةُ، وَ بِنَا تُسَقَوْنَ الْغَيْثُ، وَ نَحْنُ
 الَّذِينَ بِنَا يَصْرِفُ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) عَنْكُمْ الْعَذَابَ، فَمَنْ أَبْصَرَنَا وَ عَرَفَ حَقَّنَا وَ
 أَخَذَ بِأَمْرِنَا، فَهُوَ مِنَّا وَ إِلَيْنَا.

امام باقر (علیه السلام) فرمودند: ما جنب خدا هستیم. ما برگزیده‌ی خداوندیم. ما
 منتخب الهی هستیم. ما مخزن میراث پیامبرانیم. ما معتمدان خداوند هستیم. ما
 حجت‌های خداوندیم. ما ریسمان الهی هستیم. اسلام ماییم. ما برکت خدا بر
 آفریدگانیم. ماییم کسانی که به واسطه‌ی ما خداوند می‌گشاید و به واسطه‌ی ما پایان
 می‌دهد. ما پیشوایان هدایتگری هستیم. ما چراغ‌ها در تاریکی‌ها بوده و ما منار
 هدایتیم. ما پرچم‌های بر افراشته برای اهل دنیاایم. ما پیشتازانیم و پایانیم هرکه به ما
 چنگ زند، دست یابد و هرکه از ما رو گرداند غرق شود. ما پیشوای پیشانی سپیدان
 سعادت‌مندیم. ما حریم الهی هستیم. ما مسیر و راه راست به سوی خداوند عزوجل
 می‌باشیم ما از نعمت‌های خداوند بر بندگانیم. روش صحیح ما هستیم، ما جایگاه
 نبوت و محل وحی هستیم. ما ستون‌های دین و محل رفت و آمد فرشتگانیم. ما نور
 هستیم برای کسی که از ما بینش بخواهد و راه هستیم برای هرکه به ما اقتداء کند ما
 راهبران به سوی فردوس هستیم. ما پشتیبان اسلام هستیم. ما محوریم ما گذرگاهیم
 هرکه به سوی ما رهسپار شود پیشی می‌گیرد و هرکه از ما رو گرداند هلاک گردد. ما
 بلند مرتبه و شناختگانیم. ما کسانی هستیم که به واسطه‌ی ما برکت فرود می‌آید و
 بخاطر ما باران می‌بارد و بخاطر ما خداوند شما را از بلاها باز می‌دارد. پس هرکه در
 ما اندیشه کرده ما را یاری کرده و حق ما را بشناسد و بر اساس دستورات ما رفتار

نماید از ما بوده و به سوی ما بازگردد. ۳۰۰

فَرَاتٌ قَالَ حَدَّثَنِي الْفَضْلُ بْنُ يُوسُفَ الْقَصْبَانِيُّ مُعَنَّأً عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ
 مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ شَرَّفَهُمُ اللَّهُ بِكَرَامَتِهِ وَ
 أَعَزَّهُمْ بِهَدَاهُ وَ اخْتَصَّهُمْ [خَصَّهُمْ] لِدِينِهِ وَ فَضَّلَهُمْ بِعِلْمِهِ وَ اسْتَحَفَّظَهُمْ وَ
 أَوْدَعَهُمْ عِلْمَهُ [وَ أَطَّلَعَهُمْ] عَلَى غَيْبِهِ عِمَادُ لِدِينِهِ شُهَدَاءُ عَلَيْهِ وَ أَوْتَادُ فِي أَرْضِهِ
 [وَ] قَوَامٌ بِأَمْرِهِ [بِرَاهِمُ] قَبْلَ خَلْقِهِ أَظْلَةٌ عَنْ يَمِينِ عَرْشِهِ نُجَبَاءٌ فِي عِلْمِهِ اخْتَارَهُمْ وَ
 انْتَجَبَهُمْ وَ ارْتَضَاهُمْ وَ اصْطَفَاهُمْ فَجَعَلَهُمْ عِلْمَاءَ لِعِبَادِهِ وَ أَدْلَاءَ لَهُمْ عَلَى صِرَاطِهِ
 فَهُمْ الْأَيِّمَةُ [وَ] الدُّعَاةُ وَ الْقَادَةُ الْهُدَاةُ وَ الْقَضَاةُ الْحُكَّامُ وَ النُّجُومُ الْأَعْلَامُ وَ
 الْأُسُوءَةُ [الْأُسْرَةُ] الْمُتَخَيِّرَةُ وَ الْعِتْرَةُ الْمُطَهَّرَةُ وَ الْأُمَّةُ الْوَسْطَى وَ الصِّرَاطُ الْأَعْلَمُ
 وَ السَّبِيلُ الْأَقْوَمُ زِينَةُ الثُّجَبَاءِ وَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ هُمُ الرَّحِمُ الْمَوْصُولَةُ وَ الْكَهْفُ
 الْحَصِينُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ نُورُ أَبْصَارِ الْمُهْتَدِينَ وَ عِصْمَةٌ لِمَنْ لَجَأَ إِلَيْهِمْ وَ أَمْنٌ لِمَنْ
 اسْتَجَارَ بِهِمْ [إِلَيْهِمْ] وَ نَجَاةٌ لِمَنْ تَبِعَهُمْ يَغْتَبِطُ [يُعْبِطُ] مَنْ وَالَاهُمْ وَ يَهْلِكُ مَنْ
 عَادَاهُمْ وَ يَقُوزُ مَنْ تَمَسَكَ بِهِمْ وَ الرَّاعِبُ عَنْهُمْ مَارِقٌ وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ وَ هُمُ
 الْبَابُ الْمُبْتَلَى بِهِ مَنْ [وَ مَنْ] أَنَاهُ نَجَا وَ مَنْ أَبَاهُ هَوَى حِطَّةٌ لِمَنْ دَخَلَهُ وَ حُجَّةٌ
 عَلَى مَنْ تَرَكَهُ إِلَى اللَّهِ يَدْعُونَ وَ «بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ» وَ بَكْتَابِهِ يَحْكُمُونَ وَ بآيَاتِهِ
 يُرْشِدُونَ فِيهِمْ نَزَلَتْ رِسَالَتُهُ وَ عَلَيْهِمْ هَبَطَتْ مَلَائِكَتُهُ وَ إِلَيْهِمْ بُعِثَ [نَفْسٌ]
 الرُّوحُ الْأَمِينُ فَضْلاً مِنْهُ وَ رَحْمَةً وَ آتَاهُمْ «مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ»

فَعِنْدَهُمْ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَا يَلْتَمِسُونَ وَ يُفْتَقَرُ إِلَيْهِ وَ يُحْتَاجُ [إِلَيْهِ] مِنَ الْعِلْمِ الشَّاقِّ [الشَّافِي] وَ الْهُدَى مِنَ الضَّلَالَةِ وَ التُّورِ عِنْدَ دُخُولِ الظُّلْمِ فَهُمْ الْفُرُوعُ الطَّيِّبَةُ وَ الشَّجَرَةُ الْمُبَارَكَةُ وَ مَعِدُنُ الْعِلْمِ وَ مُنْتَهَى الْحِلْمِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ فَهُمْ أَهْلُ بَيْتِ الرَّحْمَةِ وَ الْبَرَكَةِ [الَّذِينَ] أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً

امام باقر (علیه السلام) ای مردم! خداوند با کرامت خویش به اهل بیت پیامبرتان شرافت بخشید و با هدایتش به آنها عزت داد و آنها را به دینش اختصاص داد و با علمش برتری داد و آنها را حافظ [اسرارش] قرار داد و آنها را نگهدار و امانتدار علمش بر غیب قرار داد، پس آنها تکیه‌گاه دینش و گواهان بر آن، وسیله‌ی ثبات در زمینش و برپا دارندگان امر او هستند. آنها را قبل از مخلوقاتش، نوری از سمت راست عرشش آفرید. در علم او شریف هستند. آنها را انتخاب کرد و برگزید و پسندید، در نتیجه آنها را نشانه‌ی هدایت برای بندگانش و راهنمای آنها بر راهش قرار داد، پس آنها امامان دعوت‌کننده، رهبران هدایت‌کننده، قاضیان حکم‌کننده، ستارگان هدایت، خانواده‌ی برگزیده، خاندان پاک، امت میانه‌تر [و در حد اعتدال]، راه داناتر، راه مستقتر، زینت شرافتمندان و وارثان پیامبرانند، آنها خویشاوندان پیوند داده شده، پناهگاه مستحکم برای مؤمنان و نور دیدگان هدایت‌شدگانند، برای هر که به آنها پناهنده شود، پناهگاه و نگهدارند، برای هر که از آنها یاری بخواهد مایه‌ی ایمنی بوده و برای هر که از آنها پیروی کند، نجات‌دهنده باشند. هر که آنها را یاری‌کند شادمان شده و هر که با آنها دشمنی کند هلاک می‌گردد، هر که به آنها تمسک جوید، رستگار شده و هر که از آنها روی‌گردان شود، گمراه و از دین خارج است و هر که ملازم آنها باشد، [به آنها] می‌پیوندد و آنها درهای آزمایش [مردم] هستند، هر که به‌سوی آنها بیاید نجات یابد و هر که امتناع ورزد، سقوط کند. ریزش

[گناهان] برای کسی است که در آن وارد شود و حجّت است بر هر که آن را رها کند. به سوی خدا دعوت کرده و به فرمان او عمل می‌کنند ﴿بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾^{۳۰۱} و به وسیله‌ی کتاب او حکم کرده و با آیات او هدایت کنند. رسالت خداوند در میان آنها نازل شده و فرشتگانش بر آنها فرود آمده‌اند و جبرئیل امین به آنها دمیده که این، احسان و رحمتی از خداوند است ﴿مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾^{۳۰۲} و به آنها نعمت‌هایی داد که به هیچ یک از جهانیان نداده بود.^{۳۰۳}

فَقَالَ مَا هَذَا لَفْظُهُ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ الدَّلَّالُ قَالَ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْخَزَّازُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فُرَاتٍ الْقَرَارِيُّ [الْقَزَّازُ] قَالَ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ كَثِيرٍ السَّرَّاجُ قَالَ وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام وَهُوَ يَقُولُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَفَرْعُهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عليه السلام وَأَعْصَانُهَا فَاطِمَةُ عليها السلام بِنْتُ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَثَمَرَتُهَا الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام فَإِنَّهَا شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ نَبْتُ الرَّحْمَةِ وَ مِفْتَاحُ الْحِكْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ وَ وَدِيعَتُهُ وَ الْأَمَانَةُ الَّتِي عُرِضَتْ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ وَ بَيْتُ اللَّهِ الْعَتِيقُ وَ حَرَمُهُ عِنْدَنَا عِلْمُ الْمَنَائِي وَ الْبَلَايَا وَ الْوَصَايَا وَ فَضْلُ الْخُطَابِ وَ مَوْلِدُ الْإِسْلَامِ وَ أَنْسَابُ الْعَرَبِ كَانُوا نُورًا مُشْرِقًا حَوْلَ عَرْشِ رَبِّهِمْ فَأَمَرَهُمْ فَسَبَّحُوا فَسَبَّحَ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ

۳۰۱. الانبياء آية ۲۷

۳۰۲. المائدة آية ۲۰

۳۰۳. تفسیر فرات الکوفی ص ۳۳۷ [سورة الأحزاب (۳۳): آية ۳۳] ح ۴۶۰

بِتَسْبِيحِهِمْ ثُمَّ أَهْبَطُوا إِلَى الْأَرْضِ فَأَمَرَهُمْ فَسَبَّحُوا فَسَبَّحَ أَهْلُ الْأَرْضِ بِتَسْبِيحِهِمْ
فَانْتَهَمَ لَهُمُ الصَّافُونَ وَإِنَّهُمْ لَهُمُ الْمُسَبِّحُونَ فَمَنْ أَوْفَى بِدِمَّتِهِمْ فَقَدْ أَوْفَى بِدِمَّةِ اللَّهِ
وَمَنْ عَرَفَ حَقَّهُمْ فَقَدْ عَرَفَ حَقَّ اللَّهِ هُمْ وُلاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خُزَّانُ وَحْيِ اللَّهِ وَ وَرَثَةُ
كِتَابِ اللَّهِ وَ هُمُ الْمُصْطَفُونَ بِسِرِّ اللَّهِ وَ الْأَمَنَاءُ عَلَى وَحْيِ اللَّهِ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِ
النَّبِوةِ وَ مَعِدَةُ الرِّسَالَةِ وَ الْمُسْتَأْنِسُونَ بِخَفَقِ أَجْنَحَةِ الْمَلَائِكَةِ بِمَنْ كَانَ يَعُدُّوهُمْ
جَبْرَيْلُ مِنَ الْمَلِكِ الْجَلِيلِ بِخَيْرِ التَّنْزِيلِ وَ بُرْهَانَ التَّأْوِيلِ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِ
أَكْرَمِهِمُ اللَّهُ بِسِرِّهِ وَ شَرَفَهُمْ بِكَرَامَتِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِالْهَدَى وَ تَبَّتْهُمْ بِالْوَحْيِ وَ جَعَلَهُمْ
أَيِّمَةَ هُدَى وَ نُورًا فِي الظُّلْمِ لِلنَّجَاةِ وَ اخْتَصَّهُمْ لِدِينِهِ وَ فَضَّلَهُمْ بِعِلْمِهِ وَ آتَاهُمْ ﴿مَا
لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ وَ جَعَلَهُمْ عِمَادًا لِدِينِهِ وَ مُسْتَوْدَعًا لِمَكُونِ سِرِّهِ وَ
أَمَنَاءَ عَلَى وَحْيِهِ نُجَبَاءَ مِنْ خَلْقِهِ وَ شُهَدَاءَ عَلَى بَرِيَّتِهِ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ وَ حَبَاهُمْ وَ
خَصَّهُمْ وَ اصْطَفَاهُمْ وَ فَضَّلَهُمْ وَ ارْتَضَاهُمْ وَ انْتَجَبَهُمْ وَ انْتَقَاهُمْ وَ جَعَلَهُمْ لِلْبِلَادِ
وَ الْعِبَادِ عُمَارًا وَ أَدْلَاءَ لِلْأُمَّةِ عَلَى الصِّرَاطِ فَهُمْ أَيْمَةُ الْهَدَى وَ الدُّعَاةُ إِلَى التَّقْوَى
وَ كَلِمَةُ اللَّهِ الْعُلْيَا وَ حُجَّةُ اللَّهِ الْعُظْمَى وَ هُمُ النَّجَاةُ وَ الزُّلْفَى هُمُ الْخَيْرَةُ الْكِرَامُ
هُمُ الْأَصْفِيَاءُ الْحُكَّامُ هُمُ النُّجُومُ الْأَعْلَامُ هُمُ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ هُمُ السَّبِيلُ الْأَقْوَمُ
الرَّاعِبُ عَنْهُمْ مَارِقٌ وَ الْمُقَصِّرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ نُورُ اللَّهِ فِي قُلُوبِ
الْمُؤْمِنِينَ وَ الْبِحَارُ السَّايِغَةُ لِلشَّارِبِينَ أَمَّنْ لِمَنِ التَّجَاؤُ إِلَيْهِمْ وَ أَمَانٌ لِمَنْ تَمَسَّكَ بِهِمْ
إِلَى اللَّهِ يَدْعُونَ وَ لَهُ يُسَلِّمُونَ وَ ﴿بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ﴾ وَ بِكِتَابِهِ يَحْكُمُونَ مِنْهُمْ بَعَثَ
اللَّهُ رَسُولَهُ وَ عَلِيَهُمْ هَبَطَتْ مَلَائِكَتُهُ وَ فِيهِمْ نَزَلَتْ سَكِينَتُهُ وَ إِلَيْهِمْ بُعِثَ الرُّوحُ
الْأَمِينُ مَنَّا مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فَضَّلَهُمْ بِهِ وَ خَصَّهُمْ وَ أُصُولُ مُبَارَكَةٍ مُسْتَقَرُّ قَرَارِ

الرَّحْمَةَ خِرَانِ الْعِلْمِ وَ وَرَثَةَ الْحِلْمِ وَ أَوْلُو التَّقَى وَ النَّهَى وَ النَّوْرُ وَ الضِّيَاءُ وَ وَرَثَةَ
 الْأَنْبِيَاءِ وَ بَقِيَّةُ الْأَوْصِيَاءِ مِنْهُمْ الطَّيِّبُ ذِكْرُهُ وَ الْمُبَارَكُ اسْمُهُ مُحَمَّدٌ ﷺ
 الْمُصْطَفَى الْمُرْتَضَى وَ رَسُولُهُ النَّبِيُّ الْأُمِّيُّ وَ مِنْهُمْ الْمَلِكُ الْأَزْهَرُ وَ الْأَسَدُ
 الْمُرْسَلُ حَمَزَةٌ وَ مِنْهُمْ الْمُسْتَسْقَى بِهِ يَوْمَ الزِّيَارَةِ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَمُّ
 رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ صِنُّ أَبِيهِ وَ ذُو الْجَنَاحَيْنِ وَ ذُو الْهَجْرَتَيْنِ وَ الْقِبْلَتَيْنِ وَ الْبَيْعَتَيْنِ
 مِنَ الشَّجَرَةِ الْمُبَارَكَةِ صَحِيحُ الْأَدِيمِ وَ وَاضِحُ الْبُرْهَانِ وَ مِنْهُمْ حَبِيبُ مُحَمَّدٍ وَ
 أَخُوهُ وَ الْمُبَلِّغُ عَنْهُ مِنْ بَعْدِهِ الْبُرْهَانُ وَ التَّأْوِيلُ وَ مُحْكَمُ التَّفْسِيرِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ
 وَ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَصِيُّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ
 الصَّلَوَاتُ الزَّكِيَّةُ وَ الْبَرَكَاتُ السَّيِّئَةُ فَهَوْلَاءِ الَّذِينَ افْتَرَضَ اللَّهُ مَوَدَّتَهُمْ وَ وَلَايَتَهُمْ
 عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ فَقَالَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ لِنَبِيِّهِ ﷺ ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 شَكُورٌ﴾ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ﷺ اقْتِرَافُ الْحَسَنَةِ مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

کشف الیقین: زیاد بن منذر گفت از حضرت باقر ﷺ شنیدم می فرمود: ما
 درختی هستیم که ریشه آن پیامبر اکرم ﷺ و تنه آن امیر المؤمنین علی ﷺ و
 شاخه هایش فاطمه دختر محمد ﷺ و میوه آن حسن ﷺ و حسین ﷺ هستند آنها
 درخت نبوت و خاندان رحمت و کلید حکمت و معدن علم و پایگاه رسالت و محل
 رفت و آمد ملائکه و مخزن اسرار خدا و ودیعه او و امانتی که به آسمانها و زمین
 عرضه شد و حرم بزرگ خدا و بیت عتیق او و حرم خدائیم. در نزد ماست علم منایا
 و بلایا و وصایا و فصل الخطاب و میلاد اسلام و نژاد عرب، آنها نور درخشان اطراف
 عرش خدا بودند خداوند خداوند دستور داد آنها تسبیح بگویند ساکنین آسمانها از ایشان

تسبیح را آموختند سپس به زمین آورده شدند در آنجا دستور تسبیح داد به آنها اهل زمین به وسیله تسبیح آنها تسبیح گفتند. به پای ایستادگان در خدمت خدا آنها آیند و تسبیح کنندگان که در قرآن یاد شده این خانواده‌اند هر که وفا به پیمان آنها نماید وفا به پیمان خدا کرده هر که حق آنها را بشناسد حق خدا را شناخته آنها فرمانروایان امر خدا و گنجینه‌های وحی او و وارث کتاب خدا و برگزیدگان اسرار او و امین‌های وحی خدایند اینها اهل بیت نبوت و معدن رسالت و کسانی هستند که انس به بال و پر ملائکه گرفته‌اند کسانی که جبرئیل علیه السلام از جانب خدا به آنها تغذیه تنزیل و تاویل قرآن می‌کرد. اینها خانواده‌ای هستند که خداوند آنها را گرامی داشت به اسرار خود و آنها را به کرامت خویش ممتاز نمود و به هدایت عزت بخشید و به وحی پایدار کرد و ایشان را رهبران هدایت و نور نجات در تاریکی قرار داد آنها را به دین خویش اختصاص داد و با علم خود مزیت بخشید به آنها مزایایی بخشید که به هیچ یک از جهانیان نداده بعد آنها را استوانه دین خود و مخزن اسرار و امین بر وحی و برجستگان خلق و گواهان بر مردم قرار داد. خداوند ایشان را برگزید و مورد لطف و عنایت و فضل و رضایت و انتخاب خویش قرار داد و ایشان را پاکیزه کرد آنها را وسیله آبادی شهرها و شهرمندان قرار داد و راهنمای آنها بر صراط. آنها ائمه هدی و داعیان تقوی و کلمة الله بزرگ و حجت عظمی آنها سبب نجات و تقرب به خدایند آنها برگزیدگان شایسته و رهبران ممتاز و ستارگان درخشان بوده، آنها صراط مستقیم و راه پایدارند هر که از آنها فاصله بگیرد منحرف است و کسی که کوتاهی در باره آنها نماید گمراه است و هر که ملازم ایشان باشد به هدف واقعی می‌رسد. نور خدا در دل‌های مؤمنین و دریا‌های گوارا برای نوشندگان هر که به آنها پناه برد آسوده است و هر که چنگ به دامن ایشان زند در امان است داعی به سوی خدا و تسلیم امر او و عامل به دستورش و حاکم کتاب خدایند از این خاندان خداوند پیامبر را برانگیخته و

بر آنها ملائکه را نازل فرموده و در میان ایشان آرامش و سکینه را نازل نموده و به سوی آنها روح الامین نازل شده اینها لطف و عنایتی است از خدا بر آنها که به ایشان اختصاص داده و آنها را با این مقامات مزیت بخشیده. پایگاه‌های با برکت و قرارگاه رحمت خدایند گنجینه‌های علم و وارث حلم و تقوی پیشگان و صاحبان خرد و چراغ درخشان و وارث انبیاء و یادگار اوصیایند. از این خانواده است آن شخصیت پاک نهاد به نام محمد صلی الله علیه و آله مصطفی و پیامبر امّی از این خانواده است فرمانروای خوش قد و قامت و شیر ژیان حمزه و از اینها است آب یار روز زیارت عباس بن عبد المطلب علیه السلام عموی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و برادر مهربان پدرش از این خانواده است شخصیتی صاحب دو بال و دو هجرت و دو قبله و دو بیعت از خاندان پربرکت که نژادی پاک و نهادی درخشان داشت (به نام جعفر بن ابی طالب علیه السلام) از آنها است یار محمد صلی الله علیه و آله و برادرش و تبلیغ‌کننده از جانب او پس از درگذشتش صاحب برهان و تاویل و تفسیر امیر المؤمنین و یاور مؤمنین و وصی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله علی بن ابی طالب علیه السلام بر او بهترین درود و تحیت باد. اینها کسانیکه خداوند مودّت و ولایت آنها را بر هر مرد و زن مسلمان واجب نموده در قرآن کریم فرموده است ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾^{۳۰۴} حضرت باقر علیه السلام فرمود اقرار حَسَنَةً عبارت از مودّت با ما خانواده است.^{۳۰۵}

۳۰۴. الشوری آیه ۲۳

۳۰۵. یقین باختصاص مولانا علی علیه السلام بامیر المؤمنین النص ۳۱۸ باب ۱۲۱ الباب فیما ذکره عن أحمد بن محمد الطبری من کتابه الذی أشرنا إلیه فی تسمیة مولانا علی ع بأمیر المؤمنین و ولی المؤمنین و وصی رسول رب العالمین ح ۱

الْمَدَائِنِيُّ بِالْإِسْنَادِ عَنْ جَابِرِ الْجَعْفِيِّ قَالَ قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام نَحْنُ وُلَاةُ أَمْرِ
اللَّهِ وَ خُرَّانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ وَرَثَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ حَمَلَةُ كِتَابِ اللَّهِ طَاعَتْنَا فَرِيضَةٌ وَ حُبُّنَا
إِيمَانٌ وَ بُغْضُنَا كُفْرٌ مُحِبُّنَا فِي الْجَنَّةِ وَ مُبْغِضُنَا فِي النَّارِ

مناقب شهر آشوب: جابر جعفي گفت: حضرت باقر عليه السلام فرمود: ما فرمانروایان
امر خدا و گنجینه های علم خدا و وارث وحی او و حاملین کتاب خدا هستیم فرمان
برداری از ما واجب و دوستی با ما ایمان و دشمنی با ما کفر است دوست ما در
بهشت و دشمن ما در جهنم است. ۳۰۶

وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ الشَّعْرَانِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو
الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ يَعْقُوبَ بْنِ الْحَرْثِ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ
يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ نَصْرِ بْنِ مُزَاحِمٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ ظَهَيْرٍ عَنْ
أَبِي حَكِيمٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: أَيُّهَا
النَّاسُ إِنَّ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ شَرَفَهُمُ اللَّهُ بِكَرَامَتِهِ وَ اسْتَحْفَظَهُمْ لِسِرِّهِ وَ اسْتَوَدَعَهُمْ
عِلْمَهُ فَهُمْ عِمَادُ لِدِينِهِ شُهَدَاءُ عِلْمِهِ بَرَّاهُمُ اللَّهُ قَبْلَ خَلْقِهِ وَ أَظْلَمَهُمْ تَحْتَ عَرْشِهِ وَ
اصْطَفَاهُمْ فَجَعَلَهُمْ عِلْمَ عِبَادِهِ وَ دَلَّهُمْ عَلَى صِرَاطِهِ فَهُمْ الْأَيْمَةُ الْمَهْدِيَّةُ وَ الْقَادَةُ
الْبَرَّةُ وَ الْأُمَّةُ الْوَسْطَى عِصْمَةٌ لِمَنْ لَجَأَ إِلَيْهِمْ وَ نَجَاةٌ لِمَنْ اعْتَمَدَ عَلَيْهِمْ يَغْبِطُ مَنْ
وَالَاهُمْ وَ يَهْلِكُ مَنْ عَادَاهُمْ وَ يَفُوزُ مَنْ تَمَسَّكَ بِهِمْ فِيهِمْ نَزَلَتْ الرِّسَالَةُ وَ عَلَيْهِمْ
هَبَطَ الْمَلَائِكَةُ وَ إِلَيْهِمْ نَفَثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ وَ آتَاهُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ
فَهُمُ الْفُرُوعُ الطَّيِّبَةُ وَ الشَّجَرَةُ الْمُبَارَكَةُ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ

الْمَلَائِكَةِ وَهُمْ أَهْلُ بَيْتِ الرَّحْمَةِ وَالْبُرْكََةِ وَالَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ
طَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا ۲۲۴

بشارة المصطفى: جابر بن يزيد از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرد که فرمود مردم خداوند خاندان پیامبر (صلی الله علیه و آله) را به کرامت خویش ممتاز نموده و به آنها اسرار و علم خود را سپرده آنها پایه‌های دین و گواهان علم اویند آنها را پیش از مردم به وجود آورده و در سایه عرش خویش جای داده آنها را برگزیده و راهنمای مردم قرار داده و مطلع بر راه خویش قرار داده. آنها پند ائمه هدی و رهبران پاک و امت وسطی پناه هر که به آنها پناه برد و سبب نجات کسی که بر آنها اعتماد نماید هر که آنها را دوست بدارد محل رشک و حسرت مخالفین خود و هر که با آنها دشمنی کند هلاک می‌شود و متمسک به آنها رستگار است در میان آنها رسالت نازل شده و بر آنها ملائکه فرود آمده و به آنها روح الامین القای وحی می‌کرد خداوند به آنها امتیازاتی بخشیده که به احدی نداده. آنها شاخه‌های پاک و درخت مبارک و معدن علم و پایگاه رسالت و محل رفت و آمد ملائکه اهل بیت رحمت و برکت هستند کسانی هستند که خداوند پلیدی را از ایشان زدوده و پاک و پاکیزه گردانیده. ۳۰۷

أَبُو عَلِيٍّ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ كَثُومِ السَّرْحُسِيِّ، قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبَانَ الْبَصْرِيِّ، قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ مَيْمُونٍ أَنَّهُ قَالَ، كَتَبْتُ إِلَى أَبِي مُحَمَّدٍ أَشْكُو إِلَيْهِ الْفَقْرَ! ثُمَّ قُلْتُ فِي نَفْسِي: أَلَيْسَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) الْفَقْرُ مَعَنَا خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ عَدُوِّنَا وَالْقَتْلُ مَعَنَا خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ مَعَ عَدُوِّنَا! فَرَجَعَ الْجَوَابُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُمَحِّضُ أَوْلِيَاءَنَا إِذَا تَكَافَأَتْ ذُنُوبُهُمْ بِالْفَقْرِ، وَ

۳۰۷. بشارة المصطفى لشبيعة المرتضى (ط - القديمة) ج ۲ ص ۱۶۱ كلام الباقر (ع) في فضل أهل

قَدْ يَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ، وَهُوَ كَمَا حَدَّثَتْ نَفْسَكَ: الْفَقْرُ مَعَنَا خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى مَعَ
عَدُوِّنَا، وَنَحْنُ كَهْفٌ لِمَنِ التَّجَا إِلَيْنَا وَ نُورٌ لِمَنِ اسْتَضَاءَ بِنَا وَ عِصْمَةٌ لِمَنِ اعْتَصَمَ
بِنَا، مَنْ أَحَبَّنَا كَانَ مَعَنَا فِي السَّنَامِ الْأَعْلَى وَ مَنْ انْحَرَفَ عَنَّا فَالَى النَّارِ

محمد بن حسن می گوید: نامه‌ای به آن حضرت نوشتم و از فقر شکایت نمودم سپس با خود گفتم: مگر امام صادق علیه السلام فرموده: فقر با ما بهتر از غنای با غیر ماست و کشته شدن با ما بهتر از زندگی با غیر ماست، پس این گونه جواب آمد: وقتی که گناهان دوستان ما زیاد شود، خدا با فقر، آنها را پاک می‌کند و از بسیاری از آنان می‌گذرد و این همان چیزی است که با خود گفتم که فقر با ما بهتر از غنای با غیر ماست و ما پناهگاه کسی هستیم که به ما پناه بیاورد و روشنایی کسی هستیم که از ما روشنایی بجوید و نگهدار کسی هستیم که از ما نگهداری بخواهد. و هر که ما را دوست داشته باشد، در مراتب بالا با ما خواهد بود و هر که از ما منحرف شود در آتش است. ۳۰۸

حَدَّثَنِي جَمَاعَةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي عَثْمَانَ وَ إِبْرَاهِيمَ
بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَ جَعَلَكُمْ مُلُوكًا﴾ فَقَالَ الْأَنْبِيَاءُ
رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم وَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام وَ إِسْمَاعِيلُ عليه السلام وَ ذُرِّيَّتُهُ، وَ الْمُلُوكُ الْأَيَّمَةُ قَالَ:
فَقُلْتُ: وَ أَيُّ مُلْكٍ أُعْطِيتُمْ؟ قَالَ: «مُلْكُ الْجَنَّةِ وَ مُلْكُ الْكِرَّةِ»

سليمان ديلمی: از امام باقر عليه السلام درباره‌ی آیه ﴿إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَ جَعَلَكُمْ مُلُوكًا﴾^{۳۰۹} پرسیدم. فرمود: پیامبران، رسول خدا صلى الله عليه وآله و ابراهیم عليه السلام و اسماعیل عليه السلام و فرزندان وی هستند و فرمانروایان، ائمه عليهم السلام هستند گفتیم: کدام فرمانروایی به شما داده شده است؟ فرمود: فرمانروایی بهشت و فرمانروایی دوزخ.^{۳۱۰}

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَ لَهُ الْحَمْدُ ابْتَلَانَا أَهْلَ الْبَيْتِ بِبَلَاءٍ حَسَنِ حَيْثُ جَعَلَ رَايَةَ الْهُدَى وَ الْعَدْلِ وَ التَّقَى فِينَا وَ جَعَلَ رَايَةَ الضَّلَالَةِ وَ الرَّدَى فِي غَيْرِنَا فَضَلَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ بِسِتِّ خِصَالٍ فَضَلَّنَا بِالْعِلْمِ وَ الْحِلْمِ وَ الشَّجَاعَةِ وَ السَّمَاخَةِ وَ الْمَحَبَّةِ وَ الْمَحَلَّةِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ وَ آتَانَا ﴿مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾^{۳۱۱} مِنْ قَبْلِنَا فِينَا مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ تَنْزِيلُ الْكُتُبِ

هنگامی که امام سجّاد عليه السلام به همراه سر پدرش، در شام نزد یزید آورده شد، فرمود: ای مردم! خداوند بلند مرتبه است و ستایش برای اوست. ما اهل بیت عليهم السلام را با آزمایش خوبی آزمود، آنگاه که پرچم هدایت، عدل و تقوی را در میان ما قرار داد و پرچم گمراهی و نابودی را در غیر ما قرار داد. ما اهل بیت عليهم السلام را با شش ویژگی برتری داد؛ ما را با علم، حلم، شجاعت، آقایی، محبت و فرود آمدن در قلب‌های مؤمنان برتری داد و به ما نعمت‌هایی داد که به هیچ یک از جهانیان نداده بود.^{۳۱۲}

فُرَاتٌ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ هِشَامٍ [عَنْ عُبَادَةَ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ سَعِيدِ بْنِ خُثَيْمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الضَّبِّيِّ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَرِيكِ الْعَامِرِيِّ

۳۰۹. المائدة آية ۲۰

۳۱۰. مختصر البصائر ص ۱۱۹ باب فی الکرات [۱] و حالاتها و ما جاء فيها ح ۴۳

۳۱۱. المائدة آية ۲۰

۳۱۲. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۶۸ فصل فی سیادته ع ح ۷

عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ [عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ] أَنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ تَعَالَى وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ قَالَ «السَّابِقُونَ الْأَوْلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ وَ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ» فَكَمَا أَنَّ لِلْسَّابِقِينَ فَضْلَهُمْ عَلَى مَنْ بَعْدَهُمْ كَذَلِكَ لِأَبِي عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَضِيلَتُهُ [فَضْلُهُ] عَلَى السَّابِقِينَ بِسَبْقِهِ السَّابِقِينَ وَ قَالَ «أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» وَ اسْتَجَابَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ وَاسَاهُ بِنَفْسِهِ ثُمَّ عَمَّهُ حَمْرَةٌ سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ قَدْ كَانَ قُتِلَ مَعَهُ كَثِيرٌ فَكَانَ حَمْرَةٌ سَيِّدَهُمْ بِقَرَابَتِهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ جَعَلَ اللَّهُ لِجَعْفَرِ جَنَاحَيْنِ يَطِيرُ بِهِمَا مَعَ الْمَلَائِكَةِ فِي الْجَنَّةِ حَيْثُ يَشَاءُ وَ ذَلِكَ لِمَكَانِهِمَا وَ قَرَابَتِهِمَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ مَنْزِلَتِهِمَا مِنْهُ وَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى حَمْرَةَ سَبْعِينَ صَلَاةً مِنْ بَيْنِ الشُّهَدَاءِ الَّذِينَ اسْتُشْهِدُوا مَعَهُ وَ جَعَلَ لِنِسَاءِ النَّبِيِّ فَضْلًا عَلَى غَيْرِهِمْ لِمَكَانِهِنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ فَضَّلَ اللَّهُ الصَّلَاةَ فِي مَسْجِدِ النَّبِيِّ ﷺ بِالْأَلْفِ صَلَاةٍ عَلَى سَائِرِ الْمَسَاجِدِ إِلَّا الْمَسْجِدَ الَّذِي ابْتَنَاهُ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَكَّةَ لِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ فَضْلِهِ وَ عَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ [النَّاسَ الصَّلَوَاتِ] فَقَالَ قُولُوا لِلَّهِمْ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ فَحَقُّنَا عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْنَا مَعَ الصَّلَاةِ فَرِيضَةً وَاجِبَةً مِنَ اللَّهِ وَ أَحَلَّ اللَّهُ لِرَسُولِهِ الْغَنِيمَةَ وَ أَحَلَّهَا لَنَا وَ حَرَّمَ الصَّدَقَاتِ عَلَيْهِ وَ حَرَّمَهَا عَلَيْنَا كَرَامَةً أَكْرَمَنَا اللَّهُ وَ فَضِيلَةً فَضَّلَنَا اللَّهُ بِهَا «وَ آخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَ آخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ»

تفسیر فرات: حسن بن علی علیه السلام پس از حمد و ثنای خدا این آیه را قرائت کرد ﴿وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ وَ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ﴾^{۳۱۳} فرمود: همان طوری که سبقت گیرندگان در ایمان برتری دارند بر دیگران همین طور علی بن ابی طالب علیه السلام به نسبت سبقتی که بر دیگران داشته بر آنها فضیلت دارد در این آیه می فرماید ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾^{۳۱۴} دعوت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را پذیرفت و با او با جان خویش مواسات نمود سپس عمویش حمزه علیه السلام سید الشهداء به همراه او گروهی کشته شدند ولی حمزه علیه السلام سرور آنها بود به جهت خویشاوندی که با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم داشت. خداوند به جعفر علیه السلام دو بال داد که به وسیله آن دو با ملائکه در بهشت پرواز می کند هر جا بخواهد این موقعیت به واسطه مقام آن دو در نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و خویشاوندی ایشان با آن جناب بود پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم بر حمزه هفتاد نماز خواند در بین شهیدانی که با او به شهادت رسیدند. خداوند به زنان پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم برتری بخشید نسبت به سایر زنان چون انتساب به پیغمبر داشتند نماز در مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را برابر با هزار نماز در مقابل سایر مساجد قرار داد مگر مسجدی که ابراهیم علیه السلام در مکه بنا کرد (خانه کعبه) این فضیلت به واسطه مقام و فضل پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است. و به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم آموخت و فرمود بگوئید: حق بر مسلمان این است که بر ما صلوات بفرستد در نماز واجبی که می خواند خداوند غنیمت را برای پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حلال کرد و او برای ما نیز حلال نمود و صدقه را بر او حرام کرد و بر ما نیز حرام نمود این مقام و شخصیتی است که خداوند به ما عنایت کرد.^{۳۱۵}

---

۳۱۳. التوبة آية ۱۰۰

۳۱۴. التوبة آية ۱۹

۳۱۵. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۷۰ [سورة التوبة (۹): آية ۱۰۰] ح ۱۱۷

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى
 الْعَطَّارُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
 سَعِيدِ الْأَزْدِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَبَّاحٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ
 أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي
 صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَتَعَسَّاهُمْ ظُلْمَةٌ شَدِيدَةٌ فَيَضْجُونَ إِلَى رَبِّهِمْ وَ يَقُولُونَ يَا رَبَّ
 اكشِفْ عَنَّا هَذِهِ الظُّلْمَةَ قَالَ فَيَقْبَلُ قَوْمٌ يَمْشِي النُّورُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ قَدْ أَضَاءَ أَرْضَ
 الْقِيَامَةِ فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَمْعِ هُوَلَاءِ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ فَيَجِئُهُمُ النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مَا هُوَلَاءِ
 بِأَنْبِيَاءِ فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَمْعِ هُوَلَاءِ مَلَائِكَةٌ فَيَجِئُهُمُ النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مَا هُوَلَاءِ
 بِمَلَائِكَةٍ فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَمْعِ هُوَلَاءِ شُهَدَاءُ فَيَجِئُهُمُ النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مَا هُوَلَاءِ
 بِشُهَدَاءِ فَيَقُولُونَ مَنْ هُمْ فَيَجِئُهُمُ النَّدَاءُ يَا أَهْلَ الْجَمْعِ سَلُّوهُمْ مَنْ أَنْتُمْ فَيَقُولُ أَهْلُ
 الْجَمْعِ مَنْ أَنْتُمْ فَيَقُولُونَ نَحْنُ الْعَلَوِيُّونَ نَحْنُ ذُرِّيَّةُ مُحَمَّدٍ عليه السلام رَسُولِ اللَّهِ نَحْنُ
 أَوْلَادُ عَلِيِّ عليه السلام وَلِيِّ اللَّهِ نَحْنُ الْمَحْضُوصُونَ بِكَرَامَةِ اللَّهِ نَحْنُ الْآمِنُونَ الْمُطْمَئِنُّونَ
 فَيَجِئُهُمُ النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ اشْفَعُوا فِي مُحِبِّكُمْ وَ أَهْلِ مَوَدَّتِكُمْ وَ
 شِيعَتِكُمْ فَيَشْفَعُونَ فَيُشَفَّعُونَ.

امام صادق عليه السلام فرمود: چون روز قیامت شود خدا خلق اولین و آخرین را در
 یک زمین گرد آورد و تاریکی سختی همه را فراگیرد و به پروردگار خود بنالند و
 گویند پروردگارا این تاریکی را از ما برطرف کن فرمود: جمعی آیند و نوری برابر
 آنهاست که عرصه قیامت را روشن کرده حاضران قیامت گویند اینان پیغمبران
 خدایند، از خدا ندا رسد که اینان پیغمبر نیستند همه گویند اینها فرشته‌اند ندا رسد از
 جانب خدا اینان فرشته نیستند همه گویند اینان شهیدانند ندا رسد که از خود آنها

بیرسید کیانند؟ همه گویند شما که باشید؟ می‌فرمایند: ما علویه و ذریه محمد صلی الله علیه و آله رسول خدا و اولاد علی علیه السلام ولی خدائیم مائیم مخصوص به کرامت خدا در آسایش و در اطمینان هستیم به آنها از طرف خدا ندا رسد که دوستان و شیعیان خود را شفاعت کنید و هر که را باید شفاعت کنند^{۳۱۶}

خطبه‌ی امام حسن در فضائل اهل بیت

أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكَاتِبُ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الرَّعْفَرَانِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الثَّقَفِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ بَكَّارٍ الضَّبِّيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْهُذَلِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِيرِينَ، قَالَ: سَمِعْتُ غَيْرَ وَاحِدٍ مِنْ مَشِيخَةِ أَهْلِ الْبَصْرَةِ يَقُولُ: لَمَّا فَرَغَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام مِنْ حَرْبِ أَصْحَابِ الْجَمَلِ لِحَقِّهِ مَرَضٌ وَ حَضَرَتِ الْجُمُعَةُ، فَقَالَ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عليه السلام: انْطَلِقْ يَا بُنَيَّ فَجَمِّعْ بِالنَّاسِ. فَأَقْبَلَ الْحَسَنُ عليه السلام إِلَى الْمَسْجِدِ، فَلَمَّا اسْتَقَلَّ عَلَى الْمِنْبَرِ حَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ تَشَهَّدَ وَ صَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله، ثُمَّ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَنَا لِنُبُوَّتِهِ، وَ اصْطَفَانَا عَلَى خَلْقِهِ وَ بَرِيَّتِهِ، وَ أَنْزَلَ عَلَيْنَا كِتَابَهُ وَ وَحِيَهُ، وَ آيَمَ اللَّهُ لَا يَنْتَقِصُنَا أَحَدٌ مِنْ حَقَّنَا شَيْئاً إِلَّا انْتَقَصَهُ اللَّهُ فِي عَاجِلِ دُنْيَاهُ وَ آجِلِ آخِرَتِهِ، وَ لَا يَكُونُ

عَلَيْنَا دَوْلَةٌ إِلَّا كَانَتْ لَنَا الْعَاقِبَةُ ﴿وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾^{۳۱۷} ثُمَّ جَمَعَ بِالنَّاسِ، وَ
بَلَغَ أَبَاهُ كَلَامَهُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ إِلَى أَبِيهِ نَظَرَ إِلَيْهِ فَمَا مَلَكَ عَبْرَتَهُ أَنْ سَأَلَتْ عَلَى
خَدْيِهِ، ثُمَّ اسْتَدْنَاهُ فَقَبَّلَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ، وَ قَالَ: يَا بِي أَنْتَ وَ أُمِّي ﴿ذُرِّيَّةَ بَعْضِهَا مِنْ
بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾^{۳۱۸}

هنگامی که امیرالمومنین (علیه السلام) از جنگ جمل فراغت یافت بیمار گشت و روز
جمعه فرا رسید پس به فرزندش حسن (علیه السلام) فرمود: فرزندم حرکت کن و با مردم نماز
جمعه بیا دار پس امام حسن (علیه السلام) به سوی مسجد آمد و هنگامی که بر فراز منبر قرار
گرفت ستایش خدای را گفت و سپاس او به جای آورد و بر وحدانیت خدا گواهی
داد و بر فرستاده‌ی خدا درود فرستاد آنگاه فرمود: به درستی که خداوند از ما برای
پیامبری خود اختیار نمود و ما را بر آفریدگان و مخلوقاتش برگزید و کتاب و
وصیش را بر ما فرو فرستاد و به خدا سوگند هیچ کس حقی از حقوق ما را نمی‌کاهد
مگر آنکه خداوند در درنیا از او خواهد کاست، و هیچ غلبه و تسلطی بر ما نیست
مگر آن که سرانجام از آن ماست ﴿وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ﴾ پس با مردم نماز جمعه
گزارد و سخنش به پدرش رسید پس هنگامی که به سوی پدرش بازگشت علی (علیه السلام)
به او نگریست و نتوانست اشک خود را نگه دارد تا بر گونه‌اش روان نگردد، سپس
حسن (علیه السلام) را به خود نزدیک کرد میان دو چشمش را بوسید و فرمود: ﴿ذُرِّيَّةَ بَعْضِهَا
مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ پدر و مادرم به فدایت دودمانی که بعضی از بعض دیگر
هستند و خداوند شنوا و داناست.^{۳۱۹}

۳۱۷. ص آیه ۸۸

۳۱۸. آل عمران آیه ۳۴

۳۱۹. الأمالی (للطوسی) المجلس ۴ ح ۱۳

سخن امام مجتبی علیه السلام در مجلس معاویه

۲۳۲

حَدَّثَنَا الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الطُّوسِيِّ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْهَمْدَانِيُّ بِالْكُوفَةِ وَ سَأَلْتُهُ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُفَضَّلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ قَيْسِ الْأَشْعَرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَسَّانَ الْوَاسِطِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ كَثِيرٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: لَمَّا أَجْمَعَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ عليه السلام عَلَى صُلْحِ مُعَاوِيَةَ خَرَجَ حَتَّى لَقِيَهُ، فَلَمَّا اجْتَمَعَا قَامَ مُعَاوِيَةُ خَطِيبًا، فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ وَ أَمَرَ الْحَسَنَ عليه السلام أَنْ يَتَّقِيَ أَهْلَ مَنْزِلِهِ مِنْهُ بِدَرَجَةٍ، ثُمَّ تَكَلَّمَ مُعَاوِيَةُ، فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ، هَذَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ عليه السلام وَ ابْنُ فَاطِمَةَ عليهما السلام، رَأَىا لِلْخِلَافَةِ أَهْلًا، وَ لَمْ يَرَ نَفْسَهُ لَهَا أَهْلًا، وَ قَدْ أَنَا لِيُبَايَعَ طَوْعًا. ثُمَّ قَالَ: قُمْ يَا حَسَنُ عليه السلام، فَقَامَ الْحَسَنُ عليه السلام فَخَطَبَ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الْمُسْتَحْمَدِ بِالْأَلَاءِ، وَ تَتَابِعِ النَّعْمَاءِ، وَ صَارِفِ الشَّدَايِدِ وَ الْبَلَاءِ، عِنْدَ الْفُهَمَاءِ وَ غَيْرِ الْفُهَمَاءِ، الْمُدْعَيْنِ مِنْ عِبَادِهِ لِامْتِنَاعِهِ بِجَلَالِهِ وَ كِبَرِيَّاهِ، وَ عَلُوِّهِ عَنْ لُحُوقِ الْأَوْهَامِ بِبَقَايِهِ، الْمُرْتَفِعِ عَنْ كُنْهِ طِنَانَةِ الْمَخْلُوقِينَ، مَنْ أَنْ تُحِيطَ بِمَكْنُونِ غَيْبِهِ رَوِيَّاتُ عُقُولِ الرَّاغِبِينَ، وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ فِي رُبُوبِيَّتِهِ، وَ وُجُودِهِ وَ وَحْدَانِيَّتِهِ، صَمَدًا لَا شَرِيكَ لَهُ، فَرْدًا لَا ظَهِيرَ لَهُ، وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عليه السلام عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ، اصْطَفَاهُ وَ انْتَجَبَهُ وَ ارْتَضَاهُ، وَ بَعَثَهُ دَاعِيًا إِلَى الْحَقِّ، ﴿وَ سِرَاجًا مُنِيرًا﴾^{۳۲۰}

وَاللِّعْبَادِ مِمَّا يَخَافُونَ نَذِيرًا، وَلِمَا يَأْمُلُونَ بَشِيرًا، فَنَصَحَ لِلْأُمَّةِ، وَصَدَعَ بِالرِّسَالَةِ،
 وَابَانَ لَهُمْ دَرَجَاتِ الْعُمَالَةِ، شَهَادَةً عَلَيْهَا أَمُوتُ وَأَحْسِرُ، وَبِهَا فِي الْأَجَلَةِ أَقْرَبُ
 وَأَحْبَرُ وَأَقُولُ مَعَشَرَ الْخَلَائِقِ فَاسْمَعُوا، وَلَكُمْ أَفِيدَةٌ وَأَسْمَاعُ فَعُودًا: إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ
 أَكْرَمَنَا اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ، وَاخْتَارَنَا وَاصْطَفَانَا وَاجْتَبَانَا، فَأَذْهَبَ عَنَّا الرَّجْسَ وَ
 طَهَّرَنَا تَطْهِيرًا، وَالرَّجْسُ هُوَ الشُّكُّ، فَلَا نَشُكُّ فِي اللَّهِ الْحَقِّ وَدِينِهِ أَبَدًا، وَطَهَّرَنَا
 مِنْ كُلِّ أَفْنٍ وَغِيَّةٍ، مُخْلِصِينَ إِلَى آدَمَ عليه السلام نِعْمَةً مِنْهُ، لَمْ يَفْتَرِقِ النَّاسُ قَطُّ فِرْقَتَيْنِ
 إِلَّا جَعَلْنَا اللَّهُ فِي خَيْرِهِمَا، فَأَدَّتِ الْأُمُورُ وَأَفْضَتِ الدُّهُورُ إِلَى أَنْ بَعَثَ اللَّهُ
 مُحَمَّدًا عليه السلام لِلنُّبُوَّةِ، وَاخْتَارَهُ لِلرِّسَالَةِ، وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ كِتَابَهُ، ثُمَّ أَمَرَهُ بِالذِّعْوَةِ إِلَى اللَّهِ
 (عَزَّ وَجَلَّ) فَكَانَ أَبِي أَوَّلَ مَنْ اسْتَجَابَ لِلَّهِ (تَعَالَى)، وَلِرَسُولِهِ عليه السلام وَأَوَّلَ مَنْ آمَنَ
 وَصَدَّقَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ عليه السلام، وَقَدْ قَالَ اللَّهُ (تَعَالَى) فِي كِتَابِهِ الْمُنَزَّلِ عَلَى نَبِيِّهِ
 الْمُرْسَلِ ﴿أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾ ٣٢١ ﴿فَرَسُولُ اللَّهِ عليه السلام
 الَّذِي عَلَى بَيْنَةٍ مِنْ رَبِّهِ، وَ أَبِي الَّذِي يَتْلُوهُ، وَ هُوَ شَاهِدٌ مِنْهُ وَقَدْ قَالَ لَهُ رَسُولُ
 اللَّهِ عليه السلام حِينَ أَمَرَهُ أَنْ يَسِيرَ إِلَى مَكَّةَ وَالْمَوْسِمِ بِبِرَاءَةٍ سِرُّ بِهَا يَا عَلِيُّ عليه السلام، فَإِنِّي
 أَمَرْتُ أَنْ لَا يَسِيرَ بِهَا إِلَّا أَنَا أَوْ رَجُلٌ مَنِّي، وَأَنْتَ هُوَ يَا عَلِيُّ عليه السلام فَعَلِيٌّ مِنْ رَسُولِ
 اللَّهِ عليه السلام، وَرَسُولُ اللَّهِ عليه السلام مِنْهُ، وَقَالَ لَهُ نَبِيُّ اللَّهِ عليه السلام حِينَ قَضَى بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ
 جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَمَوْلَاهُ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ فِي ابْنَةِ حَمْزَةَ أَمَا أَنْتَ يَا عَلِيُّ عليه السلام
 فَمَنِّي وَأَنَا مِنْكَ، وَأَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدِي. فَصَدَّقَ أَبِي رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام سَابِقًا وَ

وَقَاهُ بِنَفْسِهِ، ثُمَّ لَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي كُلِّ مَوْطِنٍ يُقَدِّمُهُ، وَ لِكُلِّ شَدِيدَةٍ يُرْسَلُهُ
ثِقَةً مِنْهُ وَ طُمَأْنِينَةً إِلَيْهِ، لِعِلْمِهِ بِنَصِيحَتِهِ لِلَّهِ وَ رَسُولِهِ ﷺ، وَ إِنَّهُ أَقْرَبُ الْمُقْرَبِينَ
مِنَ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ﷺ، وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) ﴿وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ
الْمُقْرَبُونَ﴾^{٣٢٢} وَ كَانَ أَبِي سَابِقَ السَّابِقِينَ إِلَى اللَّهِ (عَزَّ وَ جَلَّ) وَ إِلَى رَسُولِهِ ﷺ وَ
أَقْرَبَ الْأَقْرَبِينَ، فَقَدْ قَالَ اللَّهُ (تَعَالَى) ﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَ
قَاتَلَ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً﴾^{٣٢٣} فَأَبِي كَانَ أَوْلَهُمْ إِسْلَامًا وَ إِيْمَانًا، وَ أَوْلَهُمْ إِلَى اللَّهِ وَ
رَسُولِهِ هَجْرَةً وَ لُحُوقًا وَ أَوْلَهُمْ عَلَى وَجْدِهِ وَ وَسْعِهِ نَفَقَةً، قَالَ (سُبْحَانَهُ): ﴿وَ الَّذِينَ
جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيْمَانِ وَ لَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ﴾^{٣٢٤} فَالْتَأَسُّ مِنْ جَمِيعِ
الْأُمَّمِ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ بِسَبْقِهِ إِيَاهُمْ الْإِيْمَانَ بِنَبِيِّهِ، وَ ذَلِكَ أَنَّهُ لَمْ يَسْبِقْهُ إِلَى الْإِيْمَانِ
أَحَدٌ، وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ (تَعَالَى) ﴿وَ السَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ وَ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ﴾^{٣٢٥} فَهَوَّ سَابِقُ جَمِيعِ السَّابِقِينَ، فَكَمَا أَنَّ اللَّهَ (عَزَّ وَ جَلَّ)
فَضَّلَ السَّابِقِينَ عَلَى الْمُتَخَلِّفِينَ وَ الْمُتَأَخِّرِينَ، فَكَذَلِكَ فَضَّلَ سَابِقَ السَّابِقِينَ عَلَى
السَّابِقِينَ، وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) ﴿أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ﴾^{٣٢٦} [فَكَانَ أَبِي الْمُؤْمِنِ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ] وَ

٣٢٢. الواقعة الآيات ١٠ و ١١

٣٢٣. الحديد آية ١٠

٣٢٤. الحشر آية ١٠

٣٢٥. التوبة آية ١٠٠

٣٢٦. التوبة آية ١٩

الْمُجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَقًّا، وَ فِيهِ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ. وَ كَانَ مِمَّنِ اسْتَجَابَ لِرَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ عَمَّهُ حَمْرَةَ لَيْلَى وَ جَعْفَرُ لَيْلَى ابْنُ عَمِّهِ، فَقَتِلَا شَهِيدَيْنِ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا)
 فِي قَتْلَى كَثِيرَةٍ مَعَهُمَا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَجَعَلَ اللَّهُ (تَعَالَى) حَمْرَةَ
 سَيِّدَ الشُّهَدَاءِ مِنْ بَيْنِهِمْ، وَ جَعَلَ لِجَعْفَرٍ جَنَاحَيْنِ يَطِيرُ بِهِمَا مَعَ الْمَلَائِكَةِ كَيْفَ
 يَشَاءُ مِنْ بَيْنِهِمْ، وَ ذَلِكَ لِمَكَانِهِمَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَ مَنْزِلَتِهِمَا وَ قَرَابَتِهِمَا مِنْهُ،
 وَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى حَمْرَةَ سَبْعِينَ صَلَاةً مِنْ بَيْنِ الشُّهَدَاءِ الَّذِينَ
 اسْتُشْهِدُوا مَعَهُ وَ كَذَلِكَ جَعَلَ اللَّهُ (تَعَالَى) لِنِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ لِلْمُحْسِنَةِ مِنْهُنَّ
 أَجْرَيْنِ، وَ لِلْمُسِيئَةِ مِنْهُنَّ وَ زُرَيْنِ ضِعْفَيْنِ، لِمَكَانِهِنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ جَعَلَ
 الصَّلَاةَ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِأَلْفِ صَلَاةٍ فِي سَائِرِ الْمَسَاجِدِ إِلَّا مَسْجِدَ
 خَلِيلِهِ إِبْرَاهِيمَ لَيْلَى بِمَكَّةَ، وَ ذَلِكَ لِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ رَبِّهِ وَ فَرَضَ اللَّهُ (عَزَّ
 وَ جَلَّ) الصَّلَاةَ عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ عَلَى كَافَّةِ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، كَيْفَ
 الصَّلَاةَ عَلَيْكَ فَقَالَ: قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَحَقُّ عَلَى
 كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْنَا مَعَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَرِيضَةً وَاجِبَةً وَ أَحَلَّ اللَّهُ
 (تَعَالَى) خُمْسَ الْغَنِيمَةِ لِرَسُولِهِ ﷺ، وَ أَوْجَبَهَا لَهُ فِي كِتَابِهِ، وَ أَوْجَبَ لَنَا مِنْ ذَلِكَ
 مَا أَوْجَبَ لَهُ، وَ حَرَّمَ عَلَيْهِ الصَّدَقَةَ وَ حَرَّمَهَا عَلَيْنَا مَعَهُ، فَأَدْخَلْنَا فَلَهُ الْحَمْدُ فِيمَا
 أَدْخَلَ فِيهِ نَبِيَّهُ ﷺ وَ أَخْرَجْنَا وَ نَزَهْنَا مِمَّا أَخْرَجَهُ مِنْهُ وَ نَزَهَهُ عَنْهُ، كَرَامَةً أَكْرَمَنَا
 اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) بِهَا، وَ فَضِيلَةً فَضَّلَنَا بِهَا عَلَى سَائِرِ الْعِبَادِ، فَقَالَ اللَّهُ (تَعَالَى)
 لِمُحَمَّدٍ ﷺ حِينَ جَحَدَهُ كُفْرَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ حَاجَّوهُ ﴿قُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ
 أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى

الْكَاذِبِينَ ﴿٣٢٧﴾ فَأَخْرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْأَنْفُسِ مَعَهُ أَبِي، وَ مِنَ الْبَنِينَ إِيَّايَ وَ أَخِي، وَ مِنَ النِّسَاءِ أُمِّي فَاطِمَةَ ؑ مِنَ النَّاسِ جَمِيعًا، فَتَحْنُ أَهْلَهُ وَ لَحْمَهُ وَ دَمَهُ وَ نَفْسُهُ، وَ نَحْنُ مِنْهُ وَ هُوَ مِنَّا. وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ (تَعَالَى) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ ﴿٣٢٨﴾ فَلَمَّا نَزَلَتْ آيَةُ التَّطْهِيرِ جَمَعْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَ أَخِي وَ أُمِّي وَ أَبِي، فَجَلَلْنَا وَ نَفْسُهُ فِي كِسَاءٍ لِأُمَّ سَلَمَةَ خَيْبَرِيٍّ، وَ ذَلِكَ فِي حُجْرَتِهَا وَ فِي يَوْمِهَا، فَقَالَ: اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي، وَ هَؤُلَاءِ أَهْلِي وَ عِزَّتِي، فَاذْهَبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا. فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) أَدْخُلْ مَعَهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهَا يَرْحَمُكَ اللَّهُ، أَنْتِ عَلَى خَيْرٍ وَ إِلَى خَيْرٍ، وَ مَا أَرْضَانِي عَنْكَ! وَ لَكِنَّهَا خَاصَّةٌ لِي وَ لَهُمْ ثُمَّ مَكَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ ذَلِكَ بَقِيَّةَ عُمُرِهِ حَتَّى قَبِضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ، يَأْتِينَا كُلَّ يَوْمٍ عِنْدَ طُلُوعِ الْفَجْرِ فَيَقُولُ الصَّلَاةَ يَرْحَمُكُمْ اللَّهُ، ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ ﴿٣٢٩﴾ وَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِسَدِّ الْأَبْوَابِ الشَّارِعَةِ فِي مَسْجِدِهِ غَيْرَ بَابِنَا، فَكَلَّمُوهُ فِي ذَلِكَ، فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَسُدِّ أَبْوَابَكُمْ وَ أَفْتَحَ بَابَ عَلِيِّ ؑ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِي، وَ لَكِنِّي أَتَّبِعُ مَا يُوحَى إِلَيَّ، وَ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِسَدِّهَا وَ فَتَحَ بَابَهُ " فَلَمْ يَكُنْ مِنْ بَعْدِهِ ذَلِكَ أَحَدٌ تُصِيبُهُ جَنَابَةٌ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ يُوَلَدُ فِيهِ الْأَوْلَادَ غَيْرُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ أَبِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ؑ تَكْرِمَةً مِنَ اللَّهِ (تَعَالَى) لَنَا، وَ فَضْلًا

٣٢٧. آل عمران آية ٦١

٣٢٨. الاحزاب آية ٣٣

٣٢٩. الاحزاب آية ٣٣

اخْتَصَّنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ النَّاسِ وَ هَذَا بَابُ أَبِي قَرِينٍ بَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَسْجِدِهِ، وَ مَنْزِلُنَا بَيْنَ مَنْازِلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ أَمَرَ نَبِيَّهُ ﷺ أَنْ يَبْنِيَ مَسْجِدَهُ، فَبَنَى فِيهِ عَشْرَةَ آيَاتٍ تِسْعَةٌ لِبَنِيهِ وَ أَزْوَاجِهِ وَ عَاشِرُهَا وَ هُوَ مَتَوَسِّطُهَا لِأَبِي فَهَذَا هُوَ ﴿لِسَبِيلِ مُقِيمٍ﴾^{٣٣٠} وَ الْبَيْتُ هُوَ الْمَسْجِدُ الْمُطَهَّرُ، وَ هُوَ الَّذِي قَالَ اللَّهُ (تَعَالَى) ﴿أَهْلَ الْبَيْتِ﴾^{٣٣١} فَنَحْنُ أَهْلُ الْبَيْتِ، وَ نَحْنُ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنَّا الرَّجْسَ وَ طَهَّرَنَا تَطْهِيراً. أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي لَوْ قُمْتُ حَوْلًا فَحَوْلًا أَذْكَرُ الَّذِي أَعْطَانَا اللَّهُ وَ خَصَّنَا بِهِ مِنَ الْفَضْلِ فِي كِتَابِهِ وَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ لَمْ أَحْصِهِ، وَ أَنَا ابْنُ النَّبِيِّ ﷺ النَّذِيرِ الْبَشِيرِ، السَّرَاجِ الْمُنِيرِ، الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ ﴿رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾^{٣٣٢} وَ أَبِي عَلِيِّؑ وَ لِيِ الْمُؤْمِنِينَ، وَ شَبِيهِ هَارُونَؑ، وَ إِنِّ مُعَاوِيَةَ بْنَ صَخْرٍ زَعَمَ أَنِّي رَأَيْتُهُ لِلْخِلَافَةِ أَهْلًا، وَ لَمْ أَرْ نَفْسِي لَهَا أَهْلًا، فَكَذَبَ مُعَاوِيَةَ، وَ أَيُّمُ اللَّهُ لِأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِالنَّاسِ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَ عَلَى لِسَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، غَيْرَ أَنَّا لَمْ نَزَلْ أَهْلَ الْبَيْتِ مَخِيفِينَ [مَخُوفِينَ] مَظْلُومِينَ مُضْطَهَدِينَ مُنْذُ قَبْضِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَاللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ مَنْ ظَلَمَنَا حَقَّنَا، وَ نَزَلَ عَلَيَّ رِقَابِنَا، وَ حَمَلَ النَّاسَ عَلَيَّ أَكْتَفِنَا، وَ مَنَعَنَا سَهْمَنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ [مِنَ الْفِيءِ] وَ الْغَنَائِمِ، وَ مَنَعَ أُمَّنَا فَاطِمَةَؑ إِرْثَهَا مِنْ أَبِيهَا. إِنَّا لَا نُسَمِّي أَحَدًا، وَ لَكِنْ أُقْسِمُ بِاللَّهِ قَسَمًا تَالِيًا، لَوْ أَنَّ النَّاسَ سَمِعُوا قَوْلَ اللَّهِ (عَزَّ وَ جَلَّ) وَ رَسُولِهِ ﷺ، لَأَعْطَتْهُمْ السَّمَاءُ قَطْرَهَا، وَ الْأَرْضُ بَرَكَتَهَا، وَ

٣٣٠. الحجر آية ٧٦

٣٣١. الاحزاب آية ٣٣

٣٣٢. الانبياء آية ١٠٧

لَمَّا اخْتَلَفَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ سَيِّفَانِ، وَ لَا كُلُّوْهَا خَضِرَاءَ خَضِرَةً إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَ مَا طَمِعْتَ فِيهَا يَا مُعَاوِيَةَ، وَ لَكِنَّهَا لَمَّا أُخْرِجَتْ سَالِفًا مِنْ مَعْدِنِهَا، وَ زَحْرَحْتَ عَنْ قَوَاعِدِهَا، تَنَازَعْتَهَا قُرَيْشُ بَيْنَهَا، وَ تَرَامَتْهَا كَتْرَامِي الْكُرَّةِ حَتَّى طَمِعْتَ فِيهَا أَنْتَ يَا مُعَاوِيَةَ وَ أَصْحَابُكَ مِنْ بَعْدِكَ، وَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا وَلَّتْ أُمَّهُ أَمْرَهَا رَجُلًا قَطُّ وَ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا لَمْ يَزَلْ أَمْرُهُمْ يَذْهَبُ سَفَالًا حَتَّى يَرْجِعُوا إِلَى مَا تَرَكُوا وَ قَدْ تَرَكْتُ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَ كَانُوا أَصْحَابَ مُوسَى ﷺ هَارُونَ ﷺ أَخَاهُ وَ خَلِيفَتَهُ وَ وَزِيرَهُ، وَ عَكْفُوا عَلَى الْعِجْلِ وَ أَطَاعُوا فِيهِ سَامِرِيَّهُمْ، وَ هُمْ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ خَلِيفَةُ مُوسَى ﷺ، وَ قَدْ سَمِعْتَ هَذِهِ الْأُمَّةَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ ذَلِكَ لِأَبِي إِنَّهُ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ ﷺ مِنْ مُوسَى ﷺ إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَ قَدْ رَأَوْا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حِينَ نَصَبَهُ لَهُمْ بِغَدِيرِ خُمٍّ وَ سَمِعُوهُ، وَ نَادَى لَهُ بِالْوِلَايَةِ، ثُمَّ أَمْرُهُمْ أَنْ يُبَلِّغَ الشَّاهِدُ مِنْهُمْ الْغَائِبَ، وَ قَدْ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِذَارًا مِنْ قَوْمِهِ إِلَى الْغَارِ لَمَّا أَجْمَعُوا أَنْ يَمَكُرُوا بِهِ، وَ هُوَ يَدْعُوهُمْ لَمَّا لَمْ يَجِدْ عَلَيْهِمْ أَعْوَانًا، وَ لَوْ وَجَدَ عَلَيْهِمْ أَعْوَانًا لَجَاهَدَهُمْ. وَ قَدْ كَفَّ أَبِي يَدَهُ وَ نَاشَدَهُمْ وَ اسْتَعَاثَ أَصْحَابَهُ فَلَمْ يُعْثَ وَ لَمْ يُنْصَرِ، وَ لَوْ وَجَدَ عَلَيْهِمْ أَعْوَانًا مَا أَجَابَهُمْ، وَ قَدْ جُعِلَ فِي سَعَةِ كَمَا جُعِلَ النَّبِيُّ ﷺ فِي سَعَةِ وَ قَدْ خَذَلْتَنِي الْأُمَّةُ وَ بَايَعْتِكَ يَا ابْنَ حَرْبٍ، وَ لَوْ وَجَدْتُ عَلَيْكَ أَعْوَانًا يَخْلُصُونَ مَا بَايَعْتِكَ، وَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) هَارُونَ ﷺ فِي سَعَةِ حِينَ اسْتَضَعَفَهُ قَوْمُهُ وَ عَادُوهُ، كَذَلِكَ أَنَا وَ أَبِي فِي سَعَةِ حِينَ تَرَكْنَا الْأُمَّةَ وَ بَايَعْتُ غَيْرَنَا، وَ لَمْ نَجِدْ عَلَيْهِمْ أَعْوَانًا، وَ إِنَّمَا هِيَ السَّنَنُ وَ الْأَمْثَالُ تَتَّبِعُ بَعْضُهَا بَعْضًا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّكُمْ لَوْ التَّمَسَّتُمْ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ رَجُلًا

جَدُّهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ أَبُوهُ وَصِيُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَمْ تَجِدُوا غَيْرِي وَ غَيْرَ أَخِي، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ لَا تَضِلُّوا بَعْدَ الْبَيَانِ، وَ كَيْفَ بِكُمْ وَ أَنِي ذَلِكَ مِنْكُمْ! أَلَا وَ إِنِّي قَدْ بَايَعْتُ هَذَا وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى مُعَاوِيَةَ ﴿وَ إِن أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَ مَتَاعٌ إِلَى حِينٍ﴾ ٣٣٣ أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّهُ لَا يُعَابُ أَحَدٌ بِتَرْكِ حَقِّهِ، وَ إِنَّمَا يُعَابُ أَنْ يَأْخُذَ مَا لَيْسَ لَهُ، وَ كُلُّ صَوَابٍ نَافِعٌ، وَ كُلُّ خَطَاٍ ضَارٍ لِأَهْلِهِ، وَ قَدْ كَانَتِ الْقَضِيَّةُ فَفَهَّمَهَا سُلَيْمَانَ فَنَفَعَتْ سُلَيْمَانَ وَ لَمْ تُضِرَّ دَاوُدَ، فَأَمَّا الْقَرَابَةُ فَقَدْ نَفَعَتِ الْمُشْرِكَ وَ هِيَ وَ اللَّهُ لِلْمُؤْمِنِ أَنْفَعُ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَمِّهِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ وَ هُوَ فِي الْمَوْتِ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْفَعُ لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَهُ إِلَّا مَا يَكُونُ مِنْهُ عَلَى يَقِينٍ، وَ لَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ غَيْرِ شَيْخِنَا أَعْنِي أَبَا طَالِبٍ ﷺ يَقُولُ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) ﴿وَ لَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَ لَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَ هُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ ٣٣٤ أَيُّهَا النَّاسُ، اسْمَعُوا وَ عُوا، وَ اتَّقُوا اللَّهَ وَ رَاجِعُوا، وَ هِيَ هَاتِ مِنْكُمْ الرَّجْعَةَ إِلَى الْحَقِّ، وَ قَدْ صَارَ عَكُمْ النُّكُوضُ، وَ خَامَرَكُمُ الطُّغْيَانُ وَ الْجُحُودُ ﴿أَنْزَلْنَاهَا وَ أَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ﴾ ٣٣٥ ﴿وَ السَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ

٣٣٣. الانبياء آية ١١١

٣٣٤. النساء آية ١٨

٣٣٥. هود آية ٢٨

الْهُدَى ﴿٣٣٦﴾ قَالَ: فَقَالَ مُعَاوِيَةُ: وَاللَّهِ مَا نَزَلَ الْحَسَنُ حَتَّى أَظْلَمْتُ عَلَيَّ الْأَرْضُ، وَ هَمَمْتُ أَنْ أَبْطِشَ بِهِ، ثُمَّ عَلِمْتُ أَنَّ الْإِغْضَاءَ أَقْرَبُ إِلَى الْعَافِيَةِ.

۲۴۰

امام حسن مجتبی (علیه السلام) در ضمن خطبه‌ای طولانی پس از صلح با معاویه فرمودند: ..... گواهی می‌دهم که معبودی جز خداوند یکتا در پروردگاری و هستی و یگانگی نیست. بی نیازی که شریکی ندارد، تنهایی که یآوری ندارد و گواهی می‌دهم که محمد (صلی الله علیه و آله) بنده و فرستاده‌ی خداست که او را برگزید و نیکو شمرد و برای دعوت به حق چون چراغی روشن برانگیخت تا برای بندگان از آنچه می‌ترسند، هشدار داده و برای آنچه آرزو دارند، مژده بدهد. او برای این امت خیر و صلاح خواست و رسالت را به انجام رساند و درجات اجر و پاداش را برایشان بیان کرد. من با گواهی بر آن می‌میرم و برانگیخته می‌شوم و در آینده به سبب آن مقرب و دلشاد می‌گردم. ای مردم! من می‌گویم تا بشنوید. شما دل و گوش دارید، پس به خاطر بسپرید، خداوند، ما خاندان را با اسلام گرامی داشت و ما را گزینش کرده، انتخاب نموده و جدایمان ساخت. آن گاه پلیدی را از ما برداشت و به راستی پاکیزه‌مان کرد و پلیدی همان شک است و ما هرگز در راه خداوند در حق و دینش شک نمی‌کنیم. و خدا ما را از هر سستی رای و لغزشی پاک کرد تا به آدم (علیه السلام) وفادار باشیم و این نعمتی از اوست. هیچگاه مردم دو گروه نشدند جز آن که خداوند ما را در بهترین آن دو قرار داد. آنگاه کارها انجام گرفت و دوره‌ها به پایان رسید تا خداوند محمد (صلی الله علیه و آله) را به پیامبری برانگیخت و او را برای رسالتش برگزید و کتابش را بر او فرستاد. سپس فرمانش داد تا مردم را به سوی خداوند دعوت کند و پدر من نخستین کسی بود که دعوت خدا و فرستاده‌اش را پذیرفت و نخستین کسی است که ایمان آورد و خدا و

فرستاده‌اش را تصدیق کرد. و خداوند والا در کتاب فرو فرستاده‌اش بر پیامبر ﷺ فرستاده‌اش فرمود: ﴿أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾ آیا کسی که با دلیلی روشن از جانب پروردگارش بیاید و به دنبالش شاهی از او بیاید. که رسول خدا ﷺ همان کسی است که با دلیلی روشن از جانب پروردگارش آمد و شاهی از سوی او بود. و رسول خدا ﷺ وقتی او را فرمان داد تا در موسم حج با سورهی براءة آید و سوی مکه حرکت کند. به او فرمود: ای علی! با این سوره حرکت کن که به من فرمان داده شده آن را جز خودم یا به جز مردی از خودم به کسی دیگر نسپارم. و ای علی! آن مرد تو هستی. پس علی علیه السلام از رسول خداست و رسول خدا ﷺ از او و پیامبر خدا ﷺ وقتی میان او و برادرش جعفر علیه السلام و غلام خودش زید بن حارثه دربارهی دختر حمزه داوری می‌کرد به او فرمود: اما تو ای علی! از من و من از توام. تو پس از من سرپرست هر مومنی. پدرم رسول خدا ﷺ را پیشاپیش تصدیق کرده با جانش از ایشان حمایت کرد. آنگاه پیوسته رسول خدا ﷺ در هر جایی او را پیش می‌انداخت و برای هر سختی‌ای او را می‌فرستاد و به اعتماد و اطمینان داشت و به خیر خواهی‌اش در راه خدا و فرستاده‌اش آگاه بود. او نزدیکترین مقربانش به خدا و فرستاده‌اش بود. ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ﴾ پیشگامان پیشرو آنها مقربانند. و پدر من پیشگام پیشگامان به سوی خدا و رسول خدا ﷺ و نزدیکترین نزدیکان بود که خداوند والا فرموده است: ﴿لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ أُولَٰئِكَ أَكْبَرُ مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ بَعْدِ الْفَتْحِ وَأَمْ يَلْمِزُكَ فِي إِيمَانِكَ لَمْ يُؤْمَرْ بِاللَّيْلِ أَنْ يَأْتِيَ بِمَالٍ كَالَّذِي كَفَرَ بِاللَّيْلِ لَمْ يَكْفُرْ بِاللَّيْلِ وَكَانَ يَتْلُو مَا هُوَ يَكْفُرُ بِهِ كُلٌّ مِنْ عِندِ اللَّهِ﴾ کسانیکه پیش از فتح انفاق کردند و پیکار کردند با دیگران برابر نیستند، آنان مقامشان والاتر است. پدر من نخستین کس در اسلام و ایمان، نخستین کس در هجرت و پیوستن به خدا و فرستاده‌اش و نخستین کس در بخشش به اندازه‌ی توانگری‌اش بود. خداوند فرمود: ﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ

رَوْفٌ رَحِيمٌ) و کسانی که پس از آنها آمدند می گفتند: پروردگارا ما و برادرانمان را که در ایمان به ما پیشی گرفته اند، بیامرز و در دل همامان نسبت به مومنان کینه ای قرار نده که تو مهربان و رحیمی و مردم همه ی امت ها به سبب پیشی گرفتن او در ایمان برایش آمرزش می خواهند و این بخاطر اینست که هیچکس در ایمان بر او پیشی نگرفته است و خداوند فرازند فرموده است: ﴿وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ وَ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ﴾ و پیشگامان نخستین از مهاجرین و انصار و کسانی که به خوبی از ایشان پیروی کردند و او پیشگام همه ی پیشگامان است و چنان که خداوند عزتمند پیشگامان را بر عقب ماندگان برتری داد، همچنین پیشگام پیشگامان را بر پیشگامان دیگر برتری داد و فرمود: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ أَمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ آیا آب رساندن به حاجیان و آباد کردن مسجد الحرام را همچون عمل کسی که به خداوند و روز واپسین ایمان آورده قرار می دهید و پدرم مجاهد راستین در راه حق بود و درباره ی او این آیه نازل شد. و از کسانی که دعوت رسول خدا ﷺ را پذیرفتند عمویشان حمزه (علیه السلام) و پسر عمویشان جعفر (علیه السلام) بودند که در میان دیگر کشته شدگان از اصحاب رسول خدا ﷺ به شهادت رسیدند و خداوند والا از میان ایشان حمزه (علیه السلام) را سرور شهیدان قرار داد و برای جعفر (علیه السلام) دوبال قرار داد تا با آنها به همراه فرشتگان به هر جا که می خواهد پرواز کند و این بخاطر جایگاه و منزلتشان و خویشاوندیشان نسبت به رسول خدا ﷺ بود. و رسول خدا ﷺ از میان کسانی که شهید شدند بر حمزه (علیه السلام) هفتاد درود فرستاد. همچنین خداوند فرازند برای زنان نیکوکار پیامبر گرامی ﷺ دو پاداش و برای زنان گناهکارشان دو جرم قرار داد به خاطر جایگاهی که نسبت به رسول خدا ﷺ داشتند. و نماز در مسجد رسول خدا ﷺ را همچون هزار نماز در دیگر مسجدها قرار داد و این بخاطر جایگاه رسول خدا ﷺ نسبت به پروردگارش بود و خداوند عزتمند درود

بر پیامبرش را بر همه مومنان واجب کرد و هنگامی که آنان گفتند: ای رسول خدا ﷺ درود بر تو چگونه است؟ حضرت فرمودند: بگوئید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ پس بر هر مسلمانی واجب است که با درود بر پیامبر گرامی ﷺ بر ما نیز درود بفرستد. و خداوند فرازند یک پنجم غنیمت را برای فرستاده‌ی خویش نهاد و در کتاب، آن را برای او مقرر کرد و از این طریق آنچه را برای او مقرر کرده بود برای ما نیز مقرر فرمود. و صدقه را بر او حرام کرد و بر ما نیز حرام فرمود. و ما را بر آنچه پیامبرش را داخل کرده بود داخل کرد و از آنچه او را خارج کرده و پاکش دانسته بود ما را هم خارج کرد و پاک دانست و بزرگ داشت و بر سائر مخلوقات فضیلت داد. آنگاه که کافران اهل کتاب او را انکار کرده و با ایشان به ستیزه پرداختند فرمود: ﴿قُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتِهَلْ فَتَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾ بگو بیایید فرزندان و زنان و خودمان را به مباحله خوانیم و نفرین خدا را بر دروغگویان قرار دهیم آنگاه رسول خدا ﷺ با خودش پدرم را، و از پسران من و برادرم را و از زنان مادرم فاطمه علیها السلام را از میان تمام مردم برگزید. پس ما خانواده‌ی او و گوشت و خون و جان اویم. ما از اویم و او از ماست و خداوند فرازند فرمود: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ همانا خداوند می‌خواهد پلیدی را از شما خاندان برطرف کرده و به راستی پاکیزه‌تان کند چون این آیه نازل شد رسول خدا ﷺ من و برادرم و مادر و پدرم را گرد آورد و خودش را در عبایی خیبری از آن ام سلمه پوشانید و این در نوبت او و در اتاق او رخ داد و فرمود: خدایا اینان اهل خانه‌ی منند، اینان خانواده و خاندان منند پس پلیدی را از ایشان بردار و به راستی پاکیزه شان کن. در این هنگام ام سلمه عرضه داشت: ای رسول خدا! من هم با ایشان داخل شوم؟ حضرت به او فرمودند: خدا تو را بیمارزد تو بر نیکی و به سوی نیکی هستی. آنچه که مرا از تو

خشنود کرده است ولی این ویژه من و ایشان است. و پس از آن رسول خدا ﷺ در بقیه‌ی عمرش تا هنگامی که وفات کرد هر روز هنگام سپیده‌ی آفتاب به نزد من می‌آمد و می‌فرمود: به نماز بشتابید تا خداوند شما را بیمارزد ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ همانا خداوند می‌خواهد پلیدی را از شما خاندان برطرف کرده و به راستی پاکیزه‌تان کند و رسول خدا ﷺ به بستن درهای باز شده به مسجدش فرمان داد به جز در خانه‌ی ما و چون در این باره به ایشان اعتراض کردند فرمود: من از جانب خودم درب شما را نبستم و درب خانه‌ی علی (علیه السلام) را گشاده نگذاشتم مگر به امر خدا و از آنچه به من وحی شد پیروی کردم. همانا خداوند مرا به بستن درها و بازگشتن درب خانه‌ی علی (علیه السلام) فرمان داد و پس از آن جز رسول خدا ﷺ و پدرم علی بن ابیطالب (علیه السلام) هیچ کس در آن مسجد جنب نشد و برایش فرزندی به دنیا نیامد. که این گرامیداشتی از سوی خداوند والا برای ما بود و فضیلتی که از میان تمام خلق ما را به آن اختصاص داد. و این درب خانه‌ی پدر من است که در کنار درب خانه‌ی رسول خدا ﷺ در مسجد ایشان است و خانه‌ی ما میان منازل رسول خداست. زیرا خداوند به پیامبرش فرمان داد تا مسجدی بسازد و سپس در آن ده اتاق ساخت نه اتاق برای فرزندان و همسرانش و دهمین اتاق که در میان همه بود برای پدرم و آن (اتاق) بر سر راهی هنوز پابرجاست و آن اتاق همان مسجد پاک شده است. همان که خداوند فراز مند فرمود: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ اهل آن اتاق که ما اهل آن اتاقیم و ما بیم کسانی که خداوند پلیدی را از ما برطرف کرد و به راستی پاکیزه‌مان کرد. ای مردم! اگر من سال به سال برخیزم تا آنچه خداوند عزتمند به ما داد و فضیلت‌هایی را که در کتابش و بر زبان پیامبرش به ما اختصاص داده بیان کنم توان شمارش آنرا نخواهم داشت. و منم فرزند پیامبر ﷺ بیم ده مژده آور و چراغ روشن، کسی که خداوند او را رحمتی

برای جهانیان قرار داد و پدرم علی علیه السلام است، سرپرست مومنان و همانند هارون. همانا معاویه بن صخر پنداشت که من او را برای خلافت شایسته دیده‌ام و خود را شایسته ندانسته‌ام، معاویه دروغ گفت. به خدا سوگند من سزاوارترین مردمان به مردم در کتاب خدا و یر زبان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم هستم. اما ما اهل بیت پیوسته از وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به بعد ترسان و ستم‌دیده و زیر فشار بودیم و خدا میان ما و کسانی باشد که در حق ما ستم کردند و برگردن‌ها مان نشستند و مردم را بر ضد ما واداشتند و بهره‌ی ما از غنائم را که خداوند در کتابش مقرر فرموده بود از ما دریغ کردند و ارث مادرمان فاطمه علیها السلام را از پدرش بازداشتند، ما از کسی نام نمی‌بریم اما سوگند به خدا سوگندی پیایی اگر مردم سخن خدای عزتمند و فرستاده‌اش را می‌شنیدند آسمان قطره‌هایش را و زمین برکتش را به ایشان می‌بخشید و در این امت دو شمشیر هم از روی اختلاف به هم نمی‌خورد تا روز قیامت زمین را شاداب و سرسبز یافته و از نعمت‌هایش بهره‌مند می‌شدند و آنگاه تو ای معاویه! در خلافت طمع نمی‌کردی ولی وقتی بیشتر از معدنش به درآمد و از پایه‌هایش جدا شد و قریش در میان خودش درباره‌ی آن به کشمکش پرداخت و همچون گویی به این سو و آن سو پرتاب کرد، تو ای معاویه! و پس از تو یارانت در آن طمع کردید. و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرموده‌اند: هر امتی که کارش را به مردی بدهد در حالی که کسی دیگر عالم تر از اوست، پیوسته کارشان نزول می‌کند تا به آنچه رها کرده‌اند، بازگردند. بنی اسرائیل که اصحاب موسی علیه السلام بودند، هارون علیه السلام، برادر جانشین و وزیر او را رها کردند و به آن بزغاله روی آوردند و از سامری شان فرمان بردند در حالی که می‌دانستند هارون علیه السلام جانشین موسی علیه السلام است و این امت از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شنیدند که درباره‌ی پدرم فرمود: او نسبت به من در جایگاه هارون نسبت به موسی علیه السلام است جز این که پس از من پیامبری نیست. آنان در روز غدیر خم رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم را دیدند که او را برای

ایشان به امامت منصوب کرد و شنیدند که ندای ولایت او را سر داد و به آنان فرمان داد که حاضران به غائبان برسانند. رسول خدا ﷺ از هراس قومش به آن غار رفت، وقتی تصمیم گرفتند که با آن حضرت مکر کنند در حالی که او ایشان را به خدا دعوت می‌فرمود و یآوری نیافت که اگر یآوری می‌یافت با آنان می‌جنگید. و پدر من نیز دست خود را پس کشید و بیعت نکرد و آنان را سوگند داد و از یارانش یاری خواست ولی یاری نشد و اگر یآوری می‌یافت سخن آنان را نمی‌پذیرفت، که او در فراخی قرار گرفت همچنان که پیامبر ﷺ در فراخی قرار گرفت و این امت مرا تنها گذاردند و ای پسر حرب! با تو بیعت کردند. و اگر من در برابر تو یاورانی بی‌آلایش داشتم با تو بیعت نمی‌کردم. خدای عزتمند هارون را در فراخی قرار داد وقتی مردمش او را ناتوان شمرده و دشمنی ورزیدند، همینطور من و پدرم را در فراخی قرار داد وقتی این امت ما را رها کرده و با دیگران بیعت کردند و ما در برابرشان یاورانی نیافتیم و به راستی که اینها سنت‌ها و شباهت‌هایی است که یکی به دنبال دیگری می‌رود. ای مردم! شما اگر در میان خاور و باختر به جستجوی مردی باشید که جدش رسول خدا ﷺ و پدرش وصی رسول خدا ﷺ باشد جز من و برادرم را نخواهید یافت. پس از خدا پروا کنید و پس از روشن شدن مطلب گمراه نشوید. شما را چه می‌شود. چرا چنین می‌کنید؟....^{۳۳۷}

مقام اهل بیت در نزد رسول خدا

۲۴۷

أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ زَكْرِيَّا
الْمَحَارِبِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ نَصْرِ بْنِ مُرَاجِمٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ أَبِي خَالِدِ
عَمْرُو بْنِ خَالِدِ الْوَاسِطِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ
إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الْخَلْقِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ أَنَا
إِلَى جَنْبِهِ هَذَا وَ ابْنَاهُ وَ أُمَّهُمَا، هُمْ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُمْ، وَ هُمْ مَعِي فِي الْجَنَّةِ هَكَذَا، وَ
جَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ.

زید بن علی علیه السلام از پدرانش به نقل از علی علیه السلام روایت کرده که مردی خدمت
پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله آمد و عرضه داشت: ای رسول خدا صلی الله علیه و آله کدام مردمان در نزد شما
محبوبترند؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله در حالی که من در کنارش بودم فرمودند: این و دو
پسرش و مادرشان. ایشان از منند و من از آنها هستم. آنان در بهشت نیز بدینسان با
من هستند. و انگشتانشان را باهم جمع کردند. ^{۳۳۸}

ایشان مثانی اند

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ
أَبِي سَلَامٍ النَّخَّاسِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ الْمَثَانِي الَّذِي

أَعْطَاهُ اللَّهُ نَبِيَّنَا مُحَمَّدًا ﷺ وَ نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ نَتَقَلَّبُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ وَ نَحْنُ عَيْنُ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ وَ يَدُهُ الْمَبْسُوطَةُ بِالرَّحْمَةِ عَلَى عِبَادِهِ عَرَفْنَا مَنْ عَرَفْنَا وَ جَهَلْنَا مَنْ جَهَلْنَا وَ إِمَامَةَ الْمُتَّقِينَ.

۲۴۸

امام صادق (علیه السلام) فرمود: مائیم آن مثانی که خدا به پیغمبر ما محمد (صلی الله علیه و آله) عطا فرموده است (یعنی هم دوش قرآنیم که پیغمبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: دو چیز سنگین میان شما گذاشته‌ام) و مائیم وجه خدا که در زمین میان شما رفت و آمد کنیم مائیم دیده خدا میان خلقتش (ناظر و شاهد کردار مخلوقیم) و دست باز رحمت او بر بندگانش شناخت هر که ما را شناخت (و خوشا به حالش) و پیشوائی پرهیزگاران را شناخت هر که ما را شناخت (و چه زیان بزرگی کرد که مرگش در پیش است و آنگاه زیان خود دریابد).^{۳۳۹}

عجائب امام قلم‌شدنی نیست

حدیث ۱۱: مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى، عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: ... قَالَ الرضا (علیه السلام): ... فَإِنَّ الْإِمَامَ بِمَنْزِلَةِ الْبَحْرِ لَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ، وَ عَجَائِبُهُ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِّ

حدیث ۱۱: امام کاظم (علیه السلام) به درستی که امام (علیه السلام) همانند دریاست و آنچه نزد اوست تمام نشود، و عجائب و غرائب او از دریا بیشتر است.^{۳۴۰}

۳۳۹. الکافی (ط - الإسلامية) ج ۱ ص ۱۴۳ باب النوادر ح ۳

۳۴۰. قُرب الإسناد: ص ۳۳۶ ح احادیث متفرقة ۱۲۳۸.

تمامی امور امام عرضه میگردد

۲۴۹

حدیث ۱۲: مِنْهَا مَا أَخْبَرَنِي بِهِ الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ سُفْيَانَ الْبَزْوَفِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي الشَّيْخُ أَبُو الْقَاسِمِ الْحُسَيْنُ بْنُ رَوْحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اخْتَلَفَ أَصْحَابُنَا فِي التَّفْوِيضِ وَ غَيْرِهِ فَمَضَيْتُ إِلَى أَبِي طَاهِرِ بْنِ بِلَالٍ فِي أَيَّامِ اسْتِقَامَتِهِ فَعَرَفْتُهُ الْخِلَافَ فَقَالَ أَخْرَنِي فَأَخَّرْتُهُ أَيَّاماً فَعُدْتُ إِلَيْهِ فَأَخْرَجَ إِلَيَّ حَدِيثاً بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِذَا أَرَادَ [اللَّهُ] أَمراً عَرَضَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله ثُمَّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام [وَسَائِرِ الْأَيِّمَةِ] وَاحِداً بَعْدَ وَاحِدٍ إِلَى [أَنْ] يَنْتَهِيَ إِلَى صَاحِبِ الزَّمَانِ عليه السلام ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى الدُّنْيَا وَ إِذَا أَرَادَ الْمَلَائِكَةُ أَنْ يَرْفَعُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَمَلًا عَرَضَ عَلَى صَاحِبِ الزَّمَانِ عليه السلام ثُمَّ [يَخْرُجُ] عَلَى وَاحِدٍ [بَعْدَ] وَاحِدٍ إِلَى أَنْ يُعْرَضَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله ثُمَّ يُعْرَضُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَمَا نَزَلَ مِنَ اللَّهِ فَعَلَى أَيْدِيهِمْ وَ مَا عُرِجَ إِلَى اللَّهِ فَعَلَى أَيْدِيهِمْ وَ مَا اسْتَعْنَوْا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ طَرْفَةً عَيْنٍ.

حدیث ۱۲: امام صادق عليه السلام: زمانی که خداوند عزوجل اراده‌ی تحقق و اجرای امری را داشته باشد ابتدا آن را بر رسول خدا صلى الله عليه وآله سپس به امیرالمؤمنین عليه السلام و سایر ائمه‌ی اطهار عليهم السلام یکی پس از دیگری تا امام زمان عليه السلام عرضه می‌نماید، و پس از آن (توسط ملائکه الهی) به اهل دنیا عطا می‌شود، و نیز زمانی که ملائکه قصد بالا بردن عملی را به سوی پروردگار داشته باشند آن را به امام زمان عليه السلام عرضه داشته و آن حضرت نیز آن را به امام قبل از خود همین‌طور تا رسول خدا صلى الله عليه وآله عرضه می‌دارند، و آن حضرت نیز واسطه‌ی مستقیم به پروردگار است، پس آنچه که از جانب خدای

متعال به سوی خلق پائین می آید و از سوی خلق به سمت او بالا می رود، به دستان اهل بیت علیهم السلام جاری شده و ایشان واسطه‌ی درآندند. ^{۳۴۱}

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا مِنْ مَلَكٍ يُهْبِطُهُ اللَّهُ فِي أَمْرٍ إِلَّا بَدَأَ بِالْإِمَامِ فَعَرَضَ ذَلِكَ عَلَيْهِ وَإِنْ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى صَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ.

حدیث ۱۳: امام کاظم علیه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: هیچ ملکی نیست که خداوند او را برای اجرای فرمانی به زمین ارسال نماید مگر این که ابتدا نزد امام علیه السلام رفته و آن را به ایشان عرضه می‌دارد. به درستی که محل رفت و آمد ملائکه الهی به سوی صاحب این امر است. ^{۳۴۲}

مقدرات در شب قدر بر امام عرضه می‌گردد

حدیث ۱۴: وَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ عَلِيُّ عليه السلام كَثِيرًا مَا يَقُولُ مَا اجْتَمَعَ التَّيْمِيُّ وَالْعَدَوِيُّ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ هُوَ يَقْرَأُ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بِتَخَشُّعٍ وَ بُكَاءٍ فَيَقُولَانِ مَا أَشَدَّ رِقَّتَكَ لِهَذِهِ السُّورَةِ فَيَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لِمَا رَأَتْ عَيْنِي وَ وَعَى

۳۴۱. غیبه، شیخ طوسی: ص ۳۸۷ فی ذکر اَبی القاسم الحسین بن روح النوبختی ح ۳۵۱.
 ۳۴۲. بصائر الدرجات: ص ۹۵ باب ۱۷ فی الأئمة و أن الملائكة تدخل منازلهم و يطوف بسطهم و يأتيهم ع بالأخبار ح ۲۲.

قَلْبِي وَ لِمَا يَرَى قَلْبُ هَذَا مِنْ بَعْدِي فَيَقُولَانِ وَ مَا الَّذِي رَأَيْتَ وَ مَا الَّذِي يَرَى
 قَالَ فَيَكْتُبُ لَهُمَا فِي الثَّرَابِ تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ فِيهَا يَأْذُنُ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ
 قَالَ ثُمَّ يَقُولُ هَلْ بَقِيَ شَيْءٌ بَعْدَ قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ كُلُّ أَمْرٍ فَيَقُولَانِ لَا فَيَقُولُ هَلْ
 تَعْلَمَانِ مِنَ الْمُنزَلِ إِلَيْهِ بِذَلِكَ فَيَقُولَانِ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقُولُ هَلْ
 تَكُونُ لَيْلَةً الْقَدْرِ مِنْ بَعْدِي فَيَقُولَانِ نَعَمْ قَالَ فَيَقُولُ فَهَلْ يَنْزِلُ ذَلِكَ الْأَمْرُ فِيهَا
 فَيَقُولَانِ نَعَمْ قَالَ فَيَقُولُ إِلَى مَنْ فَيَقُولَانِ لَا نَدْرِي فَيَأْخُذُ بِرَأْسِي وَ يَقُولُ إِنْ لَمْ
 تَدْرِيَا فَادْرِيَا هُوَ هَذَا مِنْ بَعْدِي قَالَ فَإِنْ كَانَا لَيَعْرِفَانِ تِلْكَ اللَّيْلَةَ بَعْدَ رَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ مِنْ شِدَّةِ مَا يُدَاخِلُهُمَا مِنَ الرَّعْبِ.

حدیث ۱۴: امیرالمؤمنین (علیه السلام): هیچ‌گاه یتیمی و عدوی (ابوبکر و عمر) خدمت رسول خدا ﷺ نبودند و آن حضرت سوره‌ی «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» را با خشوع و گریه تلاوت نمی‌کردند جز این‌که آن دو می‌گفتند: برای این سوره چه سخت دلت نازک است؟ رسول خدا ﷺ: برای آن چیزی است که به چشم خود دیده و به دل خود فهمیده‌ام، و برای آن است که دل این مرد (یعنی علی (علیه السلام)). بعد از من خواهد دریافت، آن دو می‌گفتند: شما چه دیده‌اید و او چه خواهد دید؟ حضرت در ازای جواب، روی خاک برای آن‌ها این آیه ﴿تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ فِيهَا يَأْذُنُ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ﴾ را نقش کرده و می‌فرمودند: پس از فرموده خداوند که می‌گوید: هر امری آیا چیز دیگری باقی می‌ماند؟ آن دو می‌گفتند: نه. پس می‌فرمودند: می‌دانید به چه کسی هر امری را نازل می‌کنند. می‌گفتند: ای رسول خدا ﷺ به شما، می‌فرمودند: آری! درست است. ولی آیا شب قدر بعد از من هست یا نه؟ آن دو می‌گفتند: آری، پس پیامبر ﷺ می‌فرمودند: آیا این امر در آن شب نیز نازل می‌شود؟ می‌گفتند: آری! می‌فرمودند: بر چه کسی؟ آن دو می‌گفتند: نمی‌دانیم، پس سر مرا در آغوش

گرفته و می فرمودند: اگر نمی دانید، بدانید: آن کس بعد از من این مرد است و به راستی مطلب این است که آن دو نفر این شب را بعد از رسول خدا ﷺ از شدت هراسی که به دل آن‌ها می افتاد می شناختند. ۳۴۳

حدیث ۱۵: عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: ...إِنَّ لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي كُلِّ سَنَةٍ وَ إِنَّهُ يَنْزِلُ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ أَمْرُ السَّنَةِ وَ إِنَّ لِدَلِكِ الْأَمْرِ وِلَاةً بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ مَنْ هُمْ فَقَالَ أَنَا وَ أَحَدَ عَشَرَ مِنْ صُلْبِي أَيْمَةً مُحَدَّثُونَ

حدیث ۱۵: امیرالمؤمنین (علیه السلام): همانا در شب قدر امور یک سال، معین می شود و برای اجرای این مساله‌ی مجریانی بعد از رسول خدا ﷺ می باشند، پس شخصی سؤال نمود: آنان چه کسانیند؟ حضرت فرمودند: من و یازده نفر از فرزندانم که از صلب من باشند و آنان امامانی هستند که ملائکه با ایشان سخن می گویند. ۳۴۴

حدیث ۱۶: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنِ الْمَسْمَعِيِّ: ...فَإِنَّ فِيهِ تَقْسِمُ الْأَرْزَاقِ وَ تُكْتَبُ الْأَجَالُ وَ فِيهِ يُكْتَبُ وَفَدُ اللَّهِ الَّذِينَ يَفْدُونَ إِلَيْهِ وَ فِيهِ لَيْلَةُ الْعَمَلِ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْعَمَلِ فِي أَلْفِ شَهْرٍ

حدیث ۱۶: امام صادق (علیه السلام): همانا در شب قدر ارزاق تقسیم شده و اجل‌ها نوشته می شوند و نیز مشخص می شود که چه کسانی باید به حج بروند، و در این شب هر عملی برتر از انجام آن عمل در هزار ماه است. ۳۴۵

۳۴۳. الکافی: ج ۱ ص ۲۴۹ بابُ فی شأنِ إنا أنزلناه فی لیلَةِ الْقَدْرِ وَ تَفْسِيرِهَا ح ۵.

۳۴۴. الکافی: ج ۱ ص ۲۴۷ بابُ فی شأنِ إنا أنزلناه فی لیلَةِ الْقَدْرِ وَ تَفْسِيرِهَا ح ۲

۳۴۵. الکافی: ج ۲ ص ۶۶ بابُ فَضْلِ شَهْرِ رَمَضَانَ ح ۲.

اعمال برائۀ اطهار عرضه میگردد

۲۵۳

حدیث ۱۷: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ حَيَّانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: فَإِنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعْرَضُ عَلَيَّ كُلَّ اثْنَيْنِ وَ كُلَّ خَمِيسٍ فَمَا كَانَ مِنْ حَسَنٍ حَمِدْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ وَ مَا كَانَ مِنْ سَيِّئٍ اسْتَعْفَرْتُ اللَّهَ لَكُمْ.

حدیث ۱۷: رسول خدا صلی الله علیه و آله: همانا اعمال شما در هر دوشنبه و پنجشنبه بر من عرضه می شود، پس من بر اعمال خوب شما شکر الهی نموده و بر اعمال بدتان از خداوند طلب بخشش می نمایم. ۳۴۶

حدیث ۱۸: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَفْصِ بْنِ الْبَحْتَرِيِّ عَنْهُ قَالَ: تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْخَمِيسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ عَلَى الْأَيْمَةِ عليها السلام

حدیث ۱۸: امام صادق عليه السلام: اعمال هر پنجشنبه بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار عليهم السلام عرضه می شود. ۳۴۷

حدیث ۱۹: عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الزِّيَّاتِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبَانَ الزِّيَّاتِ وَ كَانَ مَكِيناً عِنْدَ الرَّضَا عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لِلرُّضَا عليه السلام ادْعُ اللَّهَ لِي وَ لِأَهْلِ بَيْتِي فَقَالَ أَوْ لَسْتُ أَفْعَلُ وَ اللَّهُ إِنَّ أَعْمَالَكُمْ لَتُعْرَضُ عَلَيَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ قَالَ فَاسْتَعْظَمْتُ ذَلِكَ فَقَالَ لِي أَمَا تَقْرَأُ كِتَابَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قُلِ اعْمَلُوا

---

۳۴۶. بصائر الدرجات: ص ۴۴۴ ۱۳ باب قول رسول الله ص في عرض الأعمال عليه إن حياته و مماته خير لكم و إن الأرض لا تطعم منهم شيئاً ح ۵.

۳۴۷. بصائر الدرجات: ص ۴۲۶ باب ۴ الأعمال تعرض على رسول الله ص و الأئمة ح ۱۶.

فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ قَالَ هُوَ وَاللَّهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

حدیث ۱۹: عبد الله بن ابان زیات که نزد حضرت رضا عليه السلام منزلتی داشت، گوید به آن حضرت عرضه داشتیم: برای من و خانواده‌ام به درگاه خدا دعا بفرما. فرمود: مگر من دعا نمی‌کنم؟! به خدا که اعمال شما در هر صبح و شام بر من عرضه می‌شود، عبد الله گوید: من این مطلب را بزرگ شمردم، به من فرمود: مگر تو کتاب خدا عزوجل را نمی‌خوانی که می‌فرماید؟ ﴿وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ﴾^{۳۴۸} در عمل کوشید که خدا و رسولش و مومنان کردار شما را می‌بینند به خدا که آن مؤمن علی بن ابی طالب عليه السلام است.^{۳۴۹}

حدیث ۲۰: مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام

قال: تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَعْمَالُ الْعِبَادِ كُلِّ صَبَاحٍ أَتْرَاهَا وَفَجَارَهَا فَأَحْذَرُوهَا وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ وَ سَكَتَ.

حدیث ۲۰: ابو بصیر گوید امام صادق عليه السلام فرمود: در هر بامداد کردار بندگان نیکوکار و فاسق بر رسول خدا صلى الله عليه وآله عرضه می‌شود، پس بر حذر باشید (از کردار ناشایست) و همین است معنی قول خدای تعالی ﴿وَقُلْ اَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ﴾ در عمل کوشید که خدا و رسولش کردار شما را می‌بینند و ساکت شد.^{۳۵۰}

۳۴۸. التوبة آیه ۱۰۵

۳۴۹. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۱۹ بَابُ عَرْضِ الْأَعْمَالِ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ح ۴

۳۵۰. الکافی کتاب الحجّة بَابُ عَرْضِ الْأَعْمَالِ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ الْأَئِمَّةِ ح ۱

حدیث ۲۱: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَانَ بْنِ عَيْسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا لَكُمْ تَسْوُونَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالَ رَجُلٌ كَيْفَ نَسُوهُ فَقَالَ أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ أَعْمَالَكُمْ تُعْرَضُ عَلَيْهِ فَإِذَا رَأَى فِيهَا مَعْصِيَةً سَاءَهُ ذَلِكَ فَلَا تَسْوُوا رَسُولَ اللَّهِ وَ سُرُوهُ.

حدیث ۲۱: سماعة گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که می فرمود: شما را چه می شود که پیغمبر صلى الله عليه وآله را ناخوش و اندوهگین می کنید؟ مردی گفت: ما او را ناخوش می کنیم؟! فرمود: مگر نمی دانید که اعمال شما بر آن حضرت عرضه می شود و چون گناهی در آن بیند، اندوهگینش می کند؟ پس نسبت به پیغمبر صلى الله عليه وآله بدی نکنید و او را (با عبادات و طاعات خویش) مسرور سازید. ^{۳۵۱}

حدیث ۲۳: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلْبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّائِبِيِّ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿اعْمَلُوا فَمَسِيرَى اللَّهِ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ قَالَ هُمْ الْأَيُّمَةُ عليهم السلام.

حدیث ۲۳: یعقوب بن شعیب گوید: از امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عزوجل ﴿وَ قُلِ اعْمَلُوا فَمَسِيرَى اللَّهِ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ﴾ در عمل کوشید که خدا و رسولش و مومنان کردار شما را می بینند پرسیدم، فرمود: مؤمنین ائمه عليهم السلام هستند. ^{۳۵۲}

حدیث ۲۴: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا عليه السلام يَقُولُ إِنَّ الْأَعْمَالَ تُعْرَضُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَجْرَارَهَا وَ فُجَارَهَا.

۳۵۱. الکافی ج ۱ ص ۲۱۹ کتاب الحجة بابُ عَرْضِ الْأَعْمَالِ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ الْأَيُّمَةِ ح ۳

۳۵۲. الکافی کتاب الحجة بابُ عَرْضِ الْأَعْمَالِ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ الْأَيُّمَةِ ح ۲

حدیث ۲۴: امام رضا علیه السلام می فرمود: همانا کردار نیک و بد بندگان بر رسول

خدا صلی الله علیه و آله عرضه می شود. ۳۵۳

حدیث ۲۵: أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّامِتِ

عَنْ يَحْيَى بْنِ مُسَاوِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ ذَكَرَ هَذِهِ الْآيَةَ فَسَيَّرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ

رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ قَالَ هُوَ وَ اللَّهُ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

حدیث ۲۵: امام باقر عليه السلام آیه ﴿ وَ قُلِ اعْمَلُوا فَسَيَّرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ

الْمُؤْمِنُونَ ﴾^{۳۵۴} را یاد نموده و فرمود: به خدا که آن مؤمن علی بن ابی طالب عليه السلام

است. ۳۵۵

حدیث ۲۲: أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ يَحْيَى الْخَثْعَمِيِّ

عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعَجَلِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام اعْمَلُوا فَسَيَّرَى اللَّهُ

عَمَلَكُمْ وَ رَسُولُهُ وَ الْمُؤْمِنُونَ فَقَالَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَمُوتُ وَ لَا كَافِرٍ فَيُوضَعُ فِي قَبْرِهِ

حَتَّى يُعْرَضَ عَمَلُهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ عَلَى عَلِيٍّ فَهَلُمَّ جَرًّا إِلَى آخِرِ مَنْ

فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ عَلَى الْعِبَادِ.

حدیث ۲۲: امام صادق عليه السلام: هیچ مومن و کافر نمی میرد و در قبر گذاشته

نمی شود تا اعمالش بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و علی عليه السلام تا امام آخر که اطاعتش بر بندگان

فرض شده عرضه گردد. ۳۵۶

۳۵۳. الکافی ج ۱ ص ۲۲۰ کتاب الحجّة بابُ عَرْضِ الْأَعْمَالِ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ الْأُئِمَّةِ ح ۶

۳۵۴. سوره مبارکه توبه آیه ۱۰۵

۳۵۵. الکافی ج ۱ ص ۲۲۰ کتاب الحجّة بابُ عَرْضِ الْأَعْمَالِ عَلَى النَّبِيِّ ص وَ الْأُئِمَّةِ ح ۵

۳۵۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۲۸ باب ۵ باب عرض الأعمال

علی الأئمة الأحياء و الأموات ..... ح ۱۰

دعای امته اطهار سریع الاجابة است

۲۵۷

حدیث ۲۶: أَقُولُ رَوَى الْبُرْسِيُّ فِي مَشَارِقِ الْأَنْوَارِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الْمَعْلَى بْنَ خُنَيْسٍ يَنَالُ دَرَجَتَنَا وَإِنَّ الْمَدِينَةَ مِنْ قَابِلِ يَلِيهَا دَاوُدُ بْنُ عُرْوَةَ وَيَسْتَدْعِيهِ وَيَأْمُرُهُ أَنْ يَكْتُبَ لَهُ أَسْمَاءَ شِيعَتِنَا فَيَأْتِي فَيَقْتُلُهُ وَيَصْلِبُهُ فِينَا وَبِذَلِكَ يَنَالُ دَرَجَتَنَا فَلَمَّا وَلِيَ دَاوُدُ الْمَدِينَةَ مِنْ قَابِلِ أَحْضَرَ الْمَعْلَى وَ سَأَلَهُ عَنِ الشُّيْعَةِ فَقَالَ مَا أَعْرِفُهُمْ فَقَالَ اكْتُبْهُمْ لِي وَ إِيَّا ضَرْبُ عُنُقِكَ فَقَالَ بِالْقَتْلِ تَهْدِدُنِي وَ اللَّهُ لَوْ كَانَتْ تَحْتَ أَقْدَامِي مَا رَفَعْتُهَا عَنْهُمْ فَأَمَرَ بِضَرْبِ عُنُقِهِ وَ صَلَبِهِ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ الصَّادِقُ عليه السلام قَالَ يَا دَاوُدُ قَتَلْتَ مَوْلَايَ وَ وَكَيْلِي وَ مَا كَفَاكَ الْقَتْلُ حَتَّى صَلَبْتَهُ وَ اللَّهُ لَأَدْعُونَ اللَّهَ عَلَيْكَ لِيَقْتُلَكَ كَمَا قَتَلْتَهُ فَقَالَ لَهُ دَاوُدُ تَهْدِدُنِي بِدُعَايِكَ ادْعُ اللَّهَ لَكَ فَإِذَا اسْتَجَابَ لَكَ فَادْعُهُ عَلَيَّ فَخَرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مُغْضَبًا فَلَمَّا جَنَّ اللَّيْلُ اغْتَسَلَ وَ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ ثُمَّ قَالَ يَا ذَا يَا ذِي يَا ذَوَا أَرِمِ دَاوُدَ بِسَهْمِهِمْ مِنْ سَهَامِكَ تُقْلِقُ بِهِ قَلْبَهُ ثُمَّ قَالَ لِعُلامِهِ اخْرُجْ وَ اسْمَعْ الصَّابِحَ فَجَاءَ الْخَبْرُ أَنَّ دَاوُدَ قَدْ هَلَكَ فَخَرَّ الْإِمَامُ سَاجِدًا وَ قَالَ إِنَّهُ لَقَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ بِثَلَاثِ كَلِمَاتٍ لَوْ أَقْسَمْتُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ لَزُلْزَلَتْ بِمَنْ عَلَيْهَا.

حدیث ۲۶: از آن جمله روایت ابوبصیر است که می گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: معلی بن خنیس به مقام ما دسترسی پیدا می کند، شهر مدینه در آینده تحت حاکمیت داوود بن عروه قرار خواهد گرفت و او معلی بن خنیس را فرا می خواند و از او می خواهد که اسامی شیعیان ما را برایش بنویسد. اما او امتناع کرده و داوود نیز او را به قتل رسانده و به صلیب می بندد، و به این شکل به مقام ما دست می یابد، مدتی

بعد داوود، ولایت مدینه را در اختیار گرفت. معلی را احضار کرد و از او درباره شیعیان سؤال کرد و او گفت: آن‌ها را می‌شناسم، گفت: اسامی آن‌ها را برایم بنویس و گرنه گردنت را می‌زنم، معلی گفت: آیا مرا به قتل تهدید می‌کنی، به خدا سوگند! اگر آن‌ها زیر پایم باشند، پایم را بلند نخواهم کرد تا تو آن‌ها را ببینی و به این شکل دستور داد گردنش قطع شود و به صلیب بسته گردد. وقتی امام صادق علیه السلام بر داوود وارد شد فرمود: وکیل مرا به قتل رساندی، قتل او را کافی ندانسته و جسدش را به صلیب بستی؟ به خدا سوگند! تو را نفرین خواهم کرد، به خاطر این‌که او را به قتل رساندی، داوود به حضرت گفت: آیا با نفرین خود مرا تهدید می‌کنی؟ ابتدا برای خودت دعا کن اگر مستجاب شد آن‌گاه بر نفرین من اراده کن، امام علیه السلام از آن‌جا خارج شد، شب هنگام حضرت غسل کرد، رو به قبله ایستاد و فرمود: يَا ذَا يَا ذِي يَا ذَوَا اِرْمِ دَاوُدَ بِسَهْمِهِمْ مِنْ سِهَامِكَ تُقَلِّلْ بِهِ قَلْبَهُ تِيرِي از تیرهای غالب خود را به سوی داوود پرتاب کن تا قلب او را تکه تکه کند. سپس به غلامش فرمود: برو و صدای فریاد را بشنو، خبر آمد که داوود مرده است. امام علیه السلام بر زمین سجده کرده و فرمود: من با سه کلمه او را نفرین کردم که اگر اهل زمین را با آن نفرین کرده بودم، زمین همه را با لرزش خود، در هم می‌کوبید. ^{۳۵۷}

حدیث ۲۷: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمَالِكِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ يُونُسَ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ التُّعْمَانِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَكِلْنَا إِلَى أَنْفُسِنَا وَ لَوْ وَكَلْنَا إِلَى أَنْفُسِنَا لَكُنَّا كَبَعْضِ النَّاسِ وَ لَكِنْ نَحْنُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

۳۵۷. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۱۴۳ الفصل الثامن في أسرار الإمام الصادق عليه السلام، إثبات الهداة بالنصوص والمعجزات ج ۴ ص ۱۸۴ الفصل العشرون ..... ح ۱۶۱

حدیث ۲۷: محمد بن نعمان گفت از امام صادق علیه السلام شنیدم می فرمود: خداوند ما را به خودمان وانگذاشته اگر ما را به خود وامی گذاشت مانند سایر مردم بودیم ولی ما کسانی هستیم که خداوند در باره آنها فرموده ﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ مرا بخوانید تا دعای شما را مستجاب کنم. ^{۳۵۸}

حدیث ۲۸: عَنْ ثَابِتِ الْبُنَانِيِّ قَالَ: كُنْتُ حَاجًّا وَجَمَاعَةَ عَبَادِ الْبَصْرَةِ مِثْلَ أَيُّوبَ السَّجِسْتَانِيِّ وَصَالِحِ الْمُرِّيِّ وَعُتْبَةَ الْغُلَامِ وَحَبِيبِ الْفَارِسِيِّ وَمَالِكِ بْنِ دِينَارٍ فَلَمَّا أَنْ دَخَلْنَا مَكَّةَ رَأَيْنَا الْمَاءَ ضَيْقًا وَقَدْ اشْتَدَّ بِالنَّاسِ الْعَطْشُ لِقِلَّةِ الْغَيْثِ فَفَزِعَ إِلَيْنَا أَهْلُ مَكَّةَ وَالْحُجَّاجُ يَسْأَلُونَا أَنْ نَسْتَسْقِيَ لَهُمْ فَاتَيْنَا الْكَعْبَةَ وَطَفْنَا بِهَا ثُمَّ سَأَلْنَا اللَّهَ خَاضِعِينَ مُتَضَرِّعِينَ بِهَا فَمِنْعَنَا الْإِجَابَةَ فَبَيْنَمَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذَا نَحْنُ بِفَتَى قَدْ أَقْبَلَ قَدْ أَكْرَبَتْهُ أَحْرَانُهُ وَأَفْلَقَتْهُ أَشْجَانُهُ فَطَافَ بِالْكَعْبَةِ أَشْوَاطًا ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ يَا مَالِكَ بْنَ دِينَارٍ وَيَا ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ وَيَا أَيُّوبَ السَّجِسْتَانِيُّ وَيَا صَالِحَ الْمُرِّيِّ وَيَا عُتْبَةَ الْغُلَامِ وَيَا حَبِيبَ الْفَارِسِيِّ وَيَا سَعْدُ وَيَا عُمَرُ وَيَا صَالِحَ الْأَعْمَى وَيَا رَابِعَةَ وَيَا سَعْدَانَةَ وَيَا جَعْفَرَ بْنَ سُلَيْمَانَ فَقُلْنَا لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ يَا فَتَى فَقَالَ أَمَا فِيكُمْ أَحَدٌ يُحِبُّهُ الرَّحْمَنُ فَقُلْنَا يَا فَتَى عَلَيْنَا الدُّعَاءُ وَعَلَيْهِ الْإِجَابَةُ فَقَالَ أَبْعِدُوا مِنَ الْكَعْبَةِ فَلَوْ كَانَ فِيكُمْ أَحَدٌ يُحِبُّهُ الرَّحْمَنُ لَأَجَابَهُ ثُمَّ أَتَى الْكَعْبَةَ فَخَرَّ سَاجِدًا فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ سَيِّدِي بِحُبِّكَ لِي إِلَّا سَقَيْتَهُمُ الْغَيْثَ قَالَ فَمَا اسْتَتَمَّ الْكَلَامَ حَتَّى أَتَاهُمُ الْغَيْثُ كَأَفْوَاهِ الْقَرَبِ فَقُلْتُ يَا فَتَى مِنْ أَيْنَ عَلِمْتَ أَنَّهُ يُحِبُّكَ قَالَ لَوْ لَمْ يُحِبَّنِي لَمْ يَسْتَرْزِنِي فَلَمَّا اسْتَرْزِنِي عَلِمْتُ أَنَّهُ يُحِبَّنِي فَسَأَلْتُهُ

۳۵۸. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۵۱۹ [سورة غافر (۴۰): آية ۶۰].....

بِحُبِّهِ لِي فَأَجَابَنِي ثُمَّ وَلَّى عَنَّا وَ أَنْشَأَ يَقُولُ ... فَقَلْتُ يَا أَهْلَ مَكَّةَ مَنْ هَذَا الْفَتَى
 قَالُوا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام بِنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام .

۲۶۰

حدیث ۲۸: ثابت بنانی گفت من و گروهی از عباد بصره از قبیل ایوب سجستانی و صالح مری و عتبه الغلام و حبیب فارسی و مالک بن دینار به حج رفتیم، همین که داخل مکه شدیم دیدیم مردم از نظر آب در مضیقه هستند و از شدت تشنگی ناراحتند چون باران کم باریده بود. مردم متوسل به ما شدند و تقاضای طلب باران نمودند رفتیم به جانب کعبه پس از طواف با تضرع و زاری از خدا درخواست باران نمودیم ولی دعای ما اجابت نشد، در همین میان جوانی که اندوه ناراحتی غم در چهره‌اش آشکارا دیده می‌شد وارد شد و طوافی نمود سپس روی به ما آورده فرمود: مالک بن دینار و ثابت بنانی و ایوب سجستانی و صالح مری و عتبه الغلام و حبیب فارسی و یا سعد یا عمر یا صالح اعمی، رابعه، سعدانه، یا جعفر بن سلیمان، عرضه داشتیم: بله ای جوان؟ فرمود: یک نفر از شما را خدا دوست نمی‌داشت؟ عرضه داشتیم: ما دعا کردیم بر خداست که اجابت نماید، روی به جانب کعبه نموده و از آنجا به سجده رفت. در سجده می‌گفت الهی تو را به علاقه‌ای که به من داری این‌ها را از باران سیراب کن، هنوز دعایش تمام نشده بود که باران چون دهانه مشک باریدن گرفت، عرضه داشتیم: جوان از کجا فهمیدی تو را دوست دارد؟ جواب داد اگر مرا دوست نمی‌داشت به خانه‌اش دعوت نمی‌کرد چون دعوت کرده فهمیدم مرا دوست دارد. به همین جهت او را به علاقه‌اش قسم دادم از پیش ما رفت و این شعر را خواند از مردم مکه پرسیدم این جوان کیست؟ گفتند علی بن الحسین عليه السلام است.^{۳۵۹}

۳۵۹. الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی) ج ۲ ص ۳۱۶ احتجاجه ع فی أشياء شتی من علوم الدین و ذکر طرف من مواظله البلیغة

حدیث ۲۹: قال الصادق عليه السلام... لَا يُحَجَّبُ دُعَاؤُنَا عَنِ اللَّهِ

حدیث ۲۹: امام صادق عليه السلام: بین دعای ما و خداوند حجابی نیست. ۳۶۰

امام در رحم مادر میسیند و میشنود

حدیث ۳۰: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الْخَبْرِيِّ عَنْ
يُونُسَ بْنِ زُبَيَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام:... وَ هُوَ جَعَلَهُ يَسْمَعُ وَ يَرَى فِي بَطْنِ
أُمِّهِ حَتَّى إِذَا صَارَ إِلَى الْأَرْضِ خَطَّ كِتْفَيْهِ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ الْآيَةَ

حدیث ۳۰: امام صادق عليه السلام:... او را در شکم مادر شنوا و بینایش می کند وقتی
بر زمین قرار گرفت در شانهاش نوشته می شود ﴿ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا ﴾ ۳۶۱
کلام خدای تو از روی راستی و عدالت به حد کمال رسید و هیچ کس تبدیل و تغییر
آن کلمات نتواند کرد. ۳۶۲

حدیث ۳۱: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ رَوَاهُ
عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: لَا تَكَلَّمُوا فِي الْإِمَامِ فَإِنَّ الْإِمَامَ
يَسْمَعُ الْكَلَامَ وَ هُوَ جَنِينٌ فِي بَطْنِ أُمِّهِ...

۳۶۰. تفسیر العیاشی: ج ۱ ص ۱۸۴ سورة آل عمران (۳): آیه ۹۲ ح ۸۵.

۳۶۱. سورة انعام آیه ۱۱۵

۳۶۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۳۸ باب ۱۱ باب فصل

الأحادیث فی الأئمة لیس فیها ذکر الرویة ..... ح ۳.

حدیث ۳۱: امام باقر (علیه السلام) در مورد مقام و منزلت امام (علیه السلام) صحبت نکنید چرا
که امام (علیه السلام) کسی است که در رحم مادرش می شنود.^{۳۶۳}

مقام والی مادران امه اطهار

حدیث ۳۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ
عَنْ صَالِحِ بْنِ مَزِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام)
قَالَ: كَانَتْ أُمِّي قَاعِدَةً عِنْدَ جِدَارٍ فَتَصَدَّعَ الْجِدَارُ وَ سَمِعْنَا هَدَّةً شَدِيدَةً فَقَالَتْ
بِيَدِهَا لَا وَ حَقَّ الْمُصْطَفَى (صلى الله عليه وآله) مَا أذِنَ اللَّهُ لَكَ فِي السَّقُوطِ فَبَقِيَ مُعَلَّقًا فِي الْجَوِّ
حَتَّى جَارَتْهُ فَتَصَدَّقَ أَبِي عَنْهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ قَالَ أَبُو الصَّبَّاحِ وَ ذَكَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام)
جَدَّتَهُ أُمَّ أَبِيهِ يَوْمًا فَقَالَ كَانَتْ صِدِّيقَةً لَمْ تُدْرِكْ فِي آلِ الْحَسَنِ امْرَأَةً مِثْلُهَا.

حدیث ۳۲: امام باقر (علیه السلام) فرمودند: مادرم پای دیواری نشستند بودند که دیوار
فرو ریخت مادرم گفت: ساقط نشو به حق مصطفی (صلى الله عليه وآله) که خداوند اذن نداده است که
ساقط شوی دیوار باقی ماند تا مادرم از پای آن گذشت.^{۳۶۴}

۳۶۳. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۳۶ باب ۹ باب فی الإمام
یرفع له فی کل بلد منار و ينظر فيه إلى أعمال العباد ..... ح ۶.
۳۶۴. الکافی ج ۱ ص ۴۶۹ باب مؤلّد ابی جعفر محمد بن علی ح ۱.

منکران فضائل ائمه اطهار

۲۶۳

حدیث ۳۳: أَبِي عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ وَ غَيْرِ الضَّالِّينَ قَالَ ﴿الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ﴾ النَّصَابُ وَ الضَّالِّينَ الشُّكَّاكُ الَّذِينَ لَا يَعْرِفُونَ الْإِمَامَ.

حدیث ۳۳: امام صادق (عليه السلام) در تفسیر آیه شریفه ﴿الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ﴾ فرمودند: مقصود گمراهان شکاک (و بیروانشان) و کسانی است که امام (عليه السلام) را نمی شناسند^{۳۶۵}

حدیث ۳۴: أَقُولُ ذَكَرَ وَالِدِي رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ رَأَى فِي كِتَابِ عَتِيقٍ، جَمَعَهُ بَعْضُ مُحَدِّثِي أَصْحَابِنَا فِي فَضَائِلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) هَذَا الْخَبَرَ وَ وَجَدْتُهُ أَيْضاً فِي كِتَابِ عَتِيقٍ مُشْتَمِلٍ عَلَى أَحْبَارٍ كَثِيرَةٍ قَالَ رُوِيَ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ صَدَقَةَ أَنَّهُ قَالَ... قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام)... الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلِ لِمَنْ أَنْكَرَ فَضْلَنَا وَ خُصُوصِيَّتَنَا

۳۶۵. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۲۴ [سورة الفاتحة (۱): الآيات ۳ الى ۷] ح ۲۸، بحار الانوار ج ۲۴ ص ۲۰ باب ۲۴ أنهم عليهم السلام السبيل و الصراط و هم و شيعتهم المستقيمون عليها ح ۳۵ ، کسانی که امامشان را نمی شناسند یا نسبت به امامشان معرفتی ندارند و این تنها اختصاص به دشمنان و منکران ولایت ائمه معصومین نداشته بلکه کسانی که فقط شیعیان شناسنامه ای بوده و تنها نام شیعه را به همراه دارند اما معرفتی نسبت به امام خود نداشته و از ایشان پیروی نمی کنند یا آنچه از توانایی ها و قدرت والای امام را که می شنوند انکار کرده و قبول و باور آن برایشان سخت بوده یا کسانی که در حق ائمه معصومین غلو کرده و آنها را به مقام خدایی می رسانند و یا مقام امام را پایین آورده و او را با غیر مقایسه می کنند جزو گمراهان محسوب می گردند. زیرا ایشان از صراط مستقیم که همان راه امامست خارج شده و آیا ضلالت و گمراهی چیزی جز اینست؟

وَمَا أَعْطَانَا اللَّهُ رَبُّنَا لِأَنَّ مَنْ أَنْكَرَ شَيْئًا مِمَّا أَعْطَانَا اللَّهُ فَقَدْ أَنْكَرَ قُدْرَةَ اللَّهِ عَزَّ
وَجَلَّ وَ مَشِيَّتَهُ فِينَا ۲۶۴

حدیث ۳۴: امیرالمؤمنین (علیه السلام) ویل و تمام ویل (ویل کلمه انذار و تحذیر بوده و به چاهی در جهنم که آکنده از آتش است نیز اطلاق می‌گردد) بر کسی که فضائل و خصوصیات ما اهل بیت و آنچه را که خداوند به ما عطا نموده را انکار نماید، چرا که هرکه چیزی از آنچه را که خداوند به ما عطا کرده انکار نماید به درستی که قدرت خدا و اراده او در حق ما را انکار نموده. ۳۶۶

حدیث ۳۵: مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ
أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبَانَ الْأَحْمَرِ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام) يَا أَبَانُ كَيْفَ يُنْكِرُ النَّاسُ قَوْلَ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) لَمَّا قَالَ لَوْ شِئْتُ لَرَفَعْتُ رَجُلِي هَذِهِ فَضَرَبْتُ بِهَا صَدْرَ ابْنِ
أَبِي سُفْيَانَ بِالشَّامِ فَتَكَسَّتُهُ عَنْ سَرِيرِهِ وَ لَا يُنْكِرُونَ تَتَاوَلَ أَصْفَ وَصِيَّ سُلَيْمَانَ
عَرَشَ بَلْقِيسَ وَ إِيْتَانَهُ سُلَيْمَانَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْهِ طَرْفُهُ أَلَيْسَ نَبِيَّنَا صَ أَفْضَلَ
الْأَنْبِيَاءِ وَ وَصِيَّهُ أَفْضَلَ الْأَوْصِيَاءِ أَ فَلَا جَعَلُوهُ كَوْصِيَّ سُلَيْمَانَ حَكَمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَ مَنْ جَحَدَ حَقَّنَا وَ أَنْكَرَ فَضَّلَنَا

حدیث ۳۵: اختصاص: ابان احمر گفت امام صادق (علیه السلام) فرمود: یا ابان! چگونه مردم فرمایش امیرمؤمنان (علیه السلام) را که فرمود: اگر بخواهم با پایم بر سینه معاویه بن ابی سفیان که در شام است می‌زنم و او را از تخت به زیر می‌اندازم را نمی‌پذیرند، اما قبول دارند که آصف وصی سلیمان تخت بلقیس را قبل از یک چشم برهم زدن برای

۳۶۶. إلیزام الناصب فی إثبات الحجة الغائب عجل الله تعالی فرجه الشریف ج ۱ ص ۴۰ الثمرة الخامسة فی معرفة الإمام علیه السلام .

سلیمان علیه السلام آورد مگر پیامبر ما بهترین پیامبر و جانشین او بهترین جانشینان نیست؟ آیا او را مانند وصی سلیمان هم نمی‌دانند؟ خداوند بین ما و کسی که منکر حق ما بوده و مقام و منزلت و فضائل ما را ندیده می‌گیرد قضاوت کند.^{۳۶۷}

توضیح: در قرآن کریم خداوند از حضرت سلیمان علیه السلام یاد کرده و اشاره به مُلکی که ایشان در اختیار داشته می‌فرماید، خداوند تمامی جن و انس و حیوانات را در زمان حیات ایشان برای او مُسَخَّر کرده بود، ابرهای آسمان، باد، خورشید و... تحت ولایت ایشان قرار داشته، آن‌چه برای سلیمان علیه السلام قرار داشته به مراتب بیشتر از آن را خداوند در اختیار امیرالمؤمنین علیه السلام قرار داده آن حضرت امام است بر تمامی مخلوقات که از ابتدای خلقت تا به روز قیامت آمده یا خواهند آمد، اعم از جن و انس و سایر موجودات، و از آن بالاتر امام است بر تمامی انبیاء به جز پیامبر بزرگوار اسلام صلی الله علیه و آله و سلم، و اثبات کننده کلام ما اشاره است به سخن خداوند متعال در قرآن در جریان مُباهله که از امیرالمؤمنین علیه السلام به عنوان نفسِ رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم یاد شده و به این سخن به آن معنی است که امیرالمؤمنین علیه السلام در تمامی جهات مانند رسول خداست جز در نبوت که مقدر بود حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم آخرین انبیاء باشند، پس جای هیچ‌گونه شگفتی نیست آنچه از امیرالمؤمنین علیه السلام می‌شنوید، زیرا ایشان بر تمام عالم هستی امیر است.

حدیث ۳۶: لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ نَقْلًا مِنْ كِتَابِ السَّيِّدِ حَسَنِ بْنِ كَبْشٍ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْمُفِيدِ رَفَعَهُ إِلَى سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام يَا سَلْمَانُ الْوَيْلُ كُلُّ الْوَيْلِ لِمَنْ لَا يَعْرِفُنَا حَقَّ مَعْرِفَتِنَا وَ أَنْكَرَ فَضْلَنَا يَا سَلْمَانُ أَيُّمَا أَفْضَلُ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله و سلم أَمْ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ قَالَ سَلْمَانُ بَلْ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله و سلم قَالَ

۳۶۷. الإختصاص ص ۲۱۳ باب صحیفة الزهراء ع و أخبار آخری فی فضلهم ،

يَا سَلْمَانَ فَهَذَا آصَفُ بْنُ بَرَخِيَا قَدَرَ أَنْ يَحْمَلَ عَرْشَ بَلْقَيْسَ مِنْ فَارِسَ فِي طَرْفَةِ
 عَيْنٍ وَ عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ وَ لَا أَفْعَلُ أَضْعَافَ ذَلِكَ وَ عِنْدِي عِلْمُ الْآلِفِ كِتَابٍ
 أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى شَيْثِ بْنِ آدَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ خَمْسِينَ صَحِيفَةً وَ عَلَى إِدْرِيسَ
 النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثِينَ صَحِيفَةً وَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَشْرِينَ صَحِيفَةً وَ التَّوْرَةَ وَ
 الْإِنْجِيلَ وَ الزُّبُورَ وَ الْفُرْقَانَ فَقُلْتُ صَدَقْتَ يَا سَيِّدِي فَقَالَ اعْلَمْ يَا سَلْمَانُ أَنَّ
 الشَّاكَّ فِي أَمْرِنَا وَ عُلُومِنَا كَالْمُمْتَرِي فِي مَعْرِفَتِنَا وَ حُقُوقِنَا وَ قَدْ فَرَضَ وَ لَا يَتَنَا فِي
 كِتَابِهِ فِي غَيْرِ مَوْضِعٍ وَ بَيَّنَّ فِيهِ مَا وَجَبَ الْعَمَلُ بِهِ وَ هُوَ غَيْرُ مَكْشُوفٍ

حدیث ۳۶: کتاب محتضر: با اسناد خود از شیخ مفید از سلمان نقل می‌کند که
 امیر المؤمنین (علیه السلام) فرمود: سلمان! افسوس بسیار افسوس، برای کسی که ما را درست
 نشناخته و منکر مقام ما است. فرمود سلمان آیا سلیمان (علیه السلام) برتر است یا محمد (صلی الله علیه و آله و سلم)
 سلمان جواب داد: محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: سلمان! آصف بن برخیا توانست تخت بلقیس را
 در یک چشم برهم زدن از فارس بیاورد با اینکه او دارای مقداری از علم کتاب بود
 من نمی‌توانم چند برابر او انجام دهم با اینکه در نزد من علم هزار کتاب است. خداوند
 بر شیث (علیه السلام) پسر آدم (علیه السلام) پنجاه صحیفه نازل کرد و بر ادريس (علیه السلام) سی صحیفه و بر
 ابراهیم (علیه السلام) خلیل بیست صحیفه و تورات و انجیل و زبور و فرقان عرضه داشتم:
 صحیح می‌فرمائید مولای من. فرمودند: سلمان! بدان کسی که در امور ما و علوم ما
 تردید نماید همچون کسی است که معرفت و حقوق ما را به سُخره گرفته با اینکه
 خداوند ولایت ما را در چند مورد از کتاب خود واجب نموده و آنچه باید عمل شود
 آشکارا بیان و این مطالب را روشن کرده.^{۳۶۸}

۳۶۸. إرشاد القلوب إلى الصواب (للديلمي) ج ۲ ص ۴۱۶ أحاديث في فضائل أهل البيت،

توضیح: خداوند متعال از زمان خلقت حضرت آدم علیه السلام که اولین پیامبر بود، تا آخرین پیغمبر که حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم می باشد، برای این که حجت را بر مردم تمام کرده و بر شکاکان و منکران عذری باقی نگذارد، نشانه‌هایی خاص به نام معجزه که از دایره قدرت افراد عادی خارج بوده و نشانه‌ای است آشکار برای حقانیت رسولان الهی، در انبیاء خود قرار داد، اما این معجزات تنها اختصاص به پیامبران نداشته و برای جانشینان رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم که از لحاظ مقام و مرتبه از تمامی انبیاء به جز پیامبر بزرگوار اسلام برترند، نیز قرار داده شده تا به واسطه‌ی همین معجزات حقانیت آنان بر منکرین و گمراهان اثبات گردد، همان‌گونه که خداوند در قرآن منکران نبوت را مورد سرزنش قرار داده و به عذاب الیم بشارت می‌دهد، منکرین فضائل ائمه علیهم السلام نیز از این قاعده مستثنی نبوده، و آنان نیز به عذاب ابدی گرفتار خواهند شد.

حدیث ۳۷: مِنْ بَعْضِ مَوْلَفَاتِ الْقَدَمَاءِ مِنْ الْقَاضِي أَبِي الْحَسَنِ الطَّبْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يُونُسَ الْمَقْدِسِيِّ عَنِ الْمُبَارِكِ عَنْ خَالِصِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ وَهْبِ الْجَمَّالِ عَنْ عَبْدِ الْمُنْعَمِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ وَهْبِ الرَّائِدِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنِ الشَّيْخِ الْمُعْتَمِرِ الرَّقِيِّ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ مِيثَمِ التَّمَارِ قَالَ: وَاللَّهِ لَوْ شِئْتُ لَمَدَدْتُ يَدِي هَذِهِ الْقَصِيرَةَ فِي أَرْضِكُمْ هَذِهِ الطَّوِيلَةَ وَضَرَبْتُ بِهَا صَدْرَ مُعَاوِيَةَ بِالشَّامِ وَاجْتَذَبْتُ بِهَا مِنْ شَارِبِهِ أَوْ قَالَ مِنْ لِحْيَتِهِ فَمَدَّ يَدَهُ وَرَدَّهَا وَفِيهَا شَعْرَاتٌ كَثِيرَةٌ فَتَعَجَّبُوا مِنْ ذَلِكَ ثُمَّ وَصَلَ الْخَبْرُ بَعْدَ مُدَّةٍ أَنَّ مُعَاوِيَةَ سَقَطَ مِنْ سَرِيرِهِ فِي الْيَوْمِ الَّذِي كَانَ عَمَدَ يَدَهُ وَغُشِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ وَافْتَقَدَ مِنْ شَارِبِهِ وَلِحْيَتِهِ شَعْرَاتٌ.

حدیث ۳۷: امیرالمومنین علیه السلام: بخدا اگر بخواهم همین دست کوتاه در این زمین پهناور دراز کرده و به سینه معاویه در شام زخم، و سبیل یا ریش او را بکشم، در

این حال حضرت دست مبارکش را دراز کرده و سپس برگرداند و در آن موی فراوانی بود، و مردم از این واقعه در شگفت شدند، پس از مدتی خبر رسید که معاویه در همان روز که آن حضرت دست به سوی او دراز کرده از تختش افتاده و از هوش رفته و موی‌هایی از سبیل و ریش خود را کنده یافته.^{۳۶۹}

حدیث ۳۸: وَ حَدَّثَنِي وَالِدِي مِنَ الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ الْمُوصِلِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ خَالِدِ بْنِ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجَعْفِيِّ وَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو سُلَيْمَانَ أَحْمَدُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجَعْفِيِّ قَالَ:..... فَمَنْ أَنْكَرَ شَيْئاً وَ رَدَّهُ فَقَدْ رَدَّ عَلَى اللَّهِ جَلَّ اسْمُهُ وَ كَفَرَ بِآيَاتِهِ وَ أَنْبِيَائِهِ وَ رُسُلِهِ

حدیث ۳۸: امام باقر علیه السلام: ...اگر کسی فضایل و یا گفتار ما را انکار کرده و نپذیرد، در حقیقت خدا را رد کرده و به آیات پروردگار و پیغمبران و رسولان الهی کافر گشته است....^{۳۷۰}

حدیث ۳۹: قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ مَنْ الْمُقَصِّرُ قَالَ الَّذِينَ قَصَرُوا فِي مَعْرِفَةِ الْأَيِّمَةِ وَ عَنْ مَعْرِفَةِ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ أَمْرِهِ وَ رُوحِهِ قُلْتُ يَا سَيِّدِي وَ مَا مَعْرِفَةُ رُوحِهِ قَالَ أَنْ يُعْرَفَ كُلُّ مَنْ حَصَّهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالرُّوحِ فَقَدْ

۳۶۹. مدينة معاجز الأئمة الإثني عشر ج ۱ ص ۴۷۶ باب السابع و التسعون و مائة أخذه - عليه السلام -

من شعر لحيه معاوية و سقوطه عن سريره من مسافة بعيدة ح ۳۱۲،

۳۷۰. الهداية الكبرى ص ۲۳۰ الباب السادس باب الإمام على السجاد (عليه السلام)،

فَوَضَّ إِلَيْهِ أَمْرَهُ يَخْلُقُ بِإِذْنِهِ وَ يُحْيِي بِإِذْنِهِ وَ يَعْلَمُ الْغَيْرَ مَا فِي الضَّمَائِرِ وَ يَعْلَمُ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ ذَلِكَ أَنَّ هَذَا الرُّوحَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى فَمَنْ خَصَّهُ اللَّهُ تَعَالَى بِهَذَا الرُّوحِ فَهَذَا كَامِلٌ غَيْرُ نَاقِصٍ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ بِإِذْنِ اللَّهِ يَسِيرُ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ فِي لَحْظَةٍ وَاحِدَةٍ يَعْرُجُ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ وَ يَنْزِلُ بِهِ إِلَى الْأَرْضِ وَ يَفْعَلُ مَا شَاءَ وَ أَرَادَ...

حدیث ۳۹: جابر می گوید:.... از امام باقر علیه السلام راجع به اهل تقصیر پرسیدم: حضرت فرمودند: کسانی که در معرفت و شناخت امامان، و شناخت امر و روح که خدا بر ایشان واجب نموده کوتاهی کرده اند، عرضه داشتیم: سرورم! شناخت روح چیست؟ حضرت فرمودند: درک کرده و بشناسد که هرکه خداوند روح را مخصوص او گردانیده در حقیقت امر خود را به او واگذار نموده، و به اذن او خلق کرده و زنده می کند و آنچه در نیتها و اندیشه هاست می داند و به آنچه انجام شده و تا قیامت انجام می شود داناست و این بدان جهت است که روح از امر خداوند تبارک و تعالی است، پس هرکه را خداوند به این روح مخصوص گرداند او کامل است و هیچگونه نقص و کمبودی ندارد، آنچه بخواهد به اذن پروردگار انجام می دهد، مشرق تا مغرب را در یک لحظه می بیناید، به آسمان بالا رفته و از آسمان فرود می آید، و آنچه بخواهد و اراده کند انجام می دهد...^{۳۷۱}

۳۷۱. إلزام الناصب فی إثبات الحجة الغائب عجل الله تعالى فرجه الشريف ج ۱ ص ۴۵ الشرة الخامسة فی معرفة الإمام علیه السلام،

سایر فضائل

حدیث ۴۰: قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام: نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ نَحْنُ خَيْرَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ مُسْتَوْدَعُ مَوَارِيثِ الْأَنْبِيَاءِ وَ نَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ وَ نَحْنُ حُجَجُ اللَّهِ وَ نَحْنُ حَبْلُ اللَّهِ وَ نَحْنُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ. بِنَا يَفْتَحُ اللَّهُ وَ بِنَا يَخْتِمُ اللَّهُ. مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحَقِّ، وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا غَرِقَ وَ نَحْنُ الْقَادَةُ الْغَرَاءُ الْمُحَجَّلُونَ

حدیث ۴۰: از امام محمد باقر عليه السلام روایت شده که فرمود: مائیم که قریب و نزدیک به خدائیم، مائیم که برگزیدگان خدائیم، مائیم که امانت‌دار میراث‌های پیمبرانیم، ما امین‌های خدائیم، ما حجت‌های خدائیم، ما حبل (ریسمان) خدائیم، ما رحمت خدائیم برای خلق خدا. خدا (دنیا را) به ما افتتاح و به ما هم ختم خواهد کرد، کسی که دست به دامن ما شود به ما خواهد رسید و کسی که از (کشتی) ما تخلف کند غرق خواهد شد، مائیم آن رهبرانی که بزرگوار و مشهوریم، پس آن حضرت بعد از سخنی طولانی فرمود: کسی که ما و حق ما را بشناسد و امر ما را عملی کند از ما خواهد بود و به سوی ما خواهد آمد.^{۳۷۲}

حدیث ۴۱: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام: عَلَّمْنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَ أُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ، كُلُّ شَيْءٍ أَسْمَعُ وَ أَطْوَعُ لَنَا وَ أَعْرَفُ بِحَقِّنَا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ

حدیث ۴۱: امام باقر عليه السلام فرمود: ما منطق پرندگان را می‌دانیم، همه جور نعمتی به ما عطا شده، هر چیزی برای ما بیشتر از بنی آدم شنوا و فرمانبردار است، هر چیزی بیشتر از این امت حق ما را می‌شناسد.^{۳۷۳}

۳۷۲. اثبات الوصیة باب محمد الباقر علیه السلام ص ۱۸۰

۳۷۳. اثبات الوصیة باب محمد الباقر علیه السلام ص ۱۷۷

حدیث ۴۲: يَرْفَعُهُ إِلَى خَيْثَمَةَ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ
 نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ وَ صَفْوَتُهُ وَ نَحْنُ خَيْرَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ مُسْتَوْدَعُ مَوَارِيثِ الْأَنْبِيَاءِ وَ
 نَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ نَحْنُ حُجْبَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَرْكَانُ الْإِيمَانِ وَ نَحْنُ دَعَائِمُ
 الْإِسْلَامِ وَ نَحْنُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ بِنَا يَفْتَحُ اللَّهُ وَ بِنَا يَخْتِمُ وَ نَحْنُ أَيْمَةُ الْهُدَى
 وَ مَصَابِيحُ الدُّجَى وَ نَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى وَ نَحْنُ السَّابِقُونَ وَ نَحْنُ الْآخِرُونَ وَ نَحْنُ
 الْعِلْمُ الْمَرْفُوعُ لِلْخَلْقِ مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا لِحَقِّ وَ مَنْ تَأَخَّرَ عَنَّا غَرِقَ وَ نَحْنُ الْقَادَةُ الْعُرُ
 الْمُحَجَّلُونَ وَ نَحْنُ خَيْرَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ الطَّرِيقُ الْوَاضِحُ وَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ إِلَى اللَّهِ
 عَزَّ وَ جَلَّ وَ نَحْنُ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ وَ نَحْنُ الْمِنْهَاجُ وَ نَحْنُ
 مَعْدِنُ الثُّبُوتِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ نَحْنُ مَوَاضِعُ الرِّسَالَةِ وَ نَحْنُ الدِّينُ وَ نَحْنُ
 النَّبَأُ وَ نَحْنُ السَّرَاجُ لِمَنْ اسْتَضَاءَ بِنَا وَ نَحْنُ السَّبِيلُ لِمَنْ اقْتَدَى بِنَا وَ نَحْنُ الْهُدَاةُ
 إِلَى الْجَنَّةِ وَ نَحْنُ عِزُّ الْإِسْلَامِ وَ نَحْنُ الْجُسُورُ وَ الْقَنَاطِرُ مَنْ مَضَى عَلَيْهَا لَمْ يَسِقْ
 وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهَا مُحِقَّ وَ نَحْنُ السَّنَامُ الْأَعْظَمُ وَ نَحْنُ الَّذِينَ يُنَزِّلُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
 بِنَا الرَّحْمَةَ وَ بِنَا يُسْقَوْنَ الْغَيْثَ وَ نَحْنُ الَّذِينَ بِنَا يَصْرِفُ اللَّهُ عَنْكُمْ الْعَذَابَ فَمَنْ
 عَرَفَنَا وَ أَبْصَرَنَا وَ عَرَفَ حَقَّنَا وَ أَخَذَ بِأَمْرِنَا فَهُوَ مِنَّا وَ إِلَيْنَا

حدیث ۴۲: از امام صادق (عليه السلام) روایت شده که می فرمود: ما مقربین خدا،
 برگزیدگان و بهترین بندگانی، ما امانت دار میراث انبیاء و امنای خدای تبارک و تعالی
 و حجت های اویم، ما ارکان ایمان و ستون های اسلام و رحمت خدا، بر خلقیم، به
 وسیلهی ما خدا (درهای رحمت و برکت) را می گشاید و می بندد، ما پیشوایان و
 چراغ های راه هدایت و وسیلهی پیدا کردن راه درست اویم، ما سابقان (در ایمان به
 خدا) و آخرین (مقصد) و پرچم برافراشته خداییم، کسی که به ما تمسک جوید، (به

خدا) ملحق شده، و کسی که از ما عقب افتد، هلاک می‌گردد، ما پیشوایان سفید چهره و راه روشن و صراط مستقیم، به سوی خدا هستیم، ما از نعمت‌های خدا بر خلق و راه (منتهی) به اویم، ما معدن نبوت و محل تردد فرشتگان و موضع رسالت و مذهب (درست) اویم، ما خیر دهنده و مشعلی هستیم، برای آن‌که کسب نور کند، ما راه اقتداکنندگان، و هادیان به بهشتیم ما (وسیله‌ی) عزت اسلام و پلی هستیم که به خدا می‌پیوندد و کسی که از آن بگذرد، و نمی‌ماند و کسی که از آن تخلف نماید، تباه می‌گردد، ما قلّه‌ی رفیع (هدایت) بوده، به واسطه‌ی ما رحمت و باران فرود آمده، و عذاب برداشته شود، پس کسی که ما را شناخت و درباره‌ی ما بینا شد و راه ما را در پیش گرفت و حق (و حدود شخصیت) ما را شناخت، از ماست و به ما می‌پیوندد. ۳۷۴

حدیث ۴۳: الْبُرْسِيُّ فِي مَشَارِقِ الْأَنْوَارِ عَنْ طَارِقِ بْنِ شَهَابٍ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: يَا طَارِقُ الْإِمَامُ كَلِمَةُ اللَّهِ وَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ وَجْهُ اللَّهِ وَ نُورُ اللَّهِ وَ حِجَابُ اللَّهِ وَ آيَةُ اللَّهِ يَخْتَارُهُ اللَّهُ وَ يَجْعَلُ فِيهِ مَا يَشَاءُ وَ يُوجِبُ لَهُ بِذَلِكَ الطَّاعَةَ وَ الْوَلَايَةَ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ فَهُوَ وَلِيُّهُ فِي سَمَاوَاتِهِ وَ أَرْضِهِ أَخَذَ لَهُ بِذَلِكَ الْعَهْدَ عَلَى جَمِيعِ عِبَادِهِ فَمَنْ تَقَدَّمَ عَلَيْهِ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ فَهُوَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ إِذَا شَاءَ اللَّهُ شَاءَ وَ يُكْتُبُ عَلَى عَضُدِهِ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا فَهُوَ الصِّدْقُ وَ الْعَدْلُ وَ يُنْصَبُ لَهُ عَمُودٌ مِنْ نُورٍ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ يَرَى فِيهِ أَعْمَالَ الْعِبَادِ وَ يُلْبَسُ الْهَيْبَةَ وَ عِلْمَ الضَّمِيرِ وَ يَطَّلِعُ عَلَى الْغَيْبِ وَ يَرَى مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ فَلَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْ عَالَمِ الْمَلِكِ وَ الْمَلَكُوتِ وَ يُعْطَى مَنْطِقَ الطَّيْرِ عِنْدَ وِلَايَتِهِ فَهَذَا الَّذِي يَخْتَارُهُ اللَّهُ لَوْحِيهِ وَ يَرْتَضِيهِ لِعَيْبِهِ وَ

يُؤَيِّدُهُ بِكَلِمَتِهِ وَ يُلَقِّنُهُ حِكْمَتَهُ وَ يَجْعَلُ قَلْبَهُ مَكَانَ مَشِيَّتِهِ وَ يُنَادِي لَهُ بِالسَّلْطَنَةِ وَ
يُذَعِّنُ لَهُ بِالْإِمْرَةِ وَ يَحْكُمُ لَهُ بِالطَّاعَةِ وَ ذَلِكَ لِأَنَّ الْإِمَامَةَ مِيرَاثُ الْأَنْبِيَاءِ وَ مَنْزِلَةٌ
الْأَصْفِيَاءِ وَ خِلَافَةُ اللَّهِ وَ خِلَافَةُ رُسُلِ اللَّهِ فَهِيَ عِصْمَةٌ وَ وِلَايَةٌ وَ سُلْطَنَةٌ وَ
هِدَايَةٌ وَ إِنَّهُ تَمَامُ الدِّينِ وَ رُجْحُ الْمَوَازِينِ..... وَ هَذَا كُلُّهُ لِأَنَّ مُحَمَّدًا ﷺ لَا
يُشَارِكُهُمْ فِيهِ مُشَارِكٌ لِأَنَّهُمْ مَعْدُنُ التَّنْزِيلِ وَ مَعْنَى التَّأْوِيلِ وَ خَاصَّةُ الرَّبِّ
الْجَلِيلِ وَ مَهْبِطُ الْأَمِينِ جَبْرِئِيلَ صَفْوَةَ اللَّهِ وَ سِرُّهُ وَ كَلِمَتُهُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ وَ مَعْدُنُ
الصَّفْوَةِ عَيْنُ الْمَقَالَةِ وَ مُنْتَهَى الدَّلَالَةِ وَ مُحْكَمُ الرِّسَالَةِ وَ نُورُ الْجَلَالَةِ جَنْبُ اللَّهِ
وَ وَدِيعَتُهُ وَ مَوْضِعُ كَلِمَةِ اللَّهِ وَ مِفْتَاحُ حِكْمَتِهِ وَ مَصَابِيحُ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ يَتَابِعُ
نِعْمَتِهِ السَّبِيلُ إِلَى اللَّهِ وَ السَّلْسِيلُ وَ الْقِسْطَاسُ الْمُسْتَقِيمُ وَ الْمِنْهَاجُ الْقَوِيمُ وَ
الدُّكْرُ الْحَكِيمُ وَ الْوَجْهُ الْكَرِيمُ وَ النُّورُ الْقَدِيمُ أَهْلُ التَّشْرِيفِ وَ التَّقْوِيمِ وَ
التَّقْدِيمِ وَ التَّعْظِيمِ وَ التَّفْضِيلِ خُلَفَاءُ النَّبِيِّ الْكَرِيمِ وَ أَبْنَاءُ الرَّؤُوفِ الرَّحِيمِ وَ أُمَّنَاءُ
الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ذُرِّيَّةٌ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ.... خَلَقَهُمُ اللَّهُ مِنْ نُورِ
عَظَمَتِهِ وَ وِلَايَتِهِ أَمْرًا مَمْلُوكَتِهِ فَهَمَّ سِرُّ اللَّهِ الْمَخْزُونِ وَ أَوْلِيَاؤُهُ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَمْرُهُ
بَيْنَ الْكَافِ وَ التَّوَنِ إِلَى اللَّهِ يَدْعُونَ وَ عَنْهُ يَقُولُونَ وَ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ عِلْمُ الْأَنْبِيَاءِ فِي
عِلْمِهِمْ وَ سِرُّ الْأَوْصِيَاءِ فِي سِرِّهِمْ وَ عِزُّ الْأَوْلِيَاءِ فِي عِزِّهِمْ كَالْقَطْرَةِ فِي الْبَحْرِ وَ
الذَّرَّةُ فِي الْقَفْرِ وَ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ عِنْدَ الْإِمَامِ كَيْدِهِ مِنْ رَاحَتِهِ يَعْرِفُ ظَاهِرَهَا
مِنْ بَاطِنِهَا وَ يَعْلَمُ بَرَّهَا مِنْ فَاجِرِهَا وَ رَطْبَهَا وَ يَابِسَهَا لِأَنَّ اللَّهَ عَلَّمَ نَبِيَّهُ عِلْمَ مَا
كَانَ وَ مَا يَكُونُ وَ وَرِثَ ذَلِكَ السِّرِّ الْمَصُونِ الْأَوْصِيَاءِ الْمُتَتَجِبُونَ وَ مَنْ أَنْكَرَتْ
ذَلِكَ فَهُوَ شَقِيٌّ مَلْعُونٌ يَلْعَنُهُ اللَّهُ وَ يَلْعَنُهُ اللَّاعِنُونَ وَ كَيْفَ يَفِرُّ اللَّهُ عَلَى

عِبَادِهِ طَاعَةً مَنْ يُحِبُّ عَنْهُ مَلَكَوْتُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِنَّ الْكَلِمَةَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَنْصَرِفُ إِلَى سَبْعِينَ وَجْهًا وَ كُلُّ مَا فِي الذِّكْرِ الْحَكِيمِ وَالْكِتَابِ الْكَرِيمِ وَالْكَلَامِ الْقَدِيمِ مِنْ آيَةٍ تُذَكِّرُ فِيهَا الْعَيْنُ وَالْوَجْهُ وَالْيَدُ وَالْجَنْبُ فَالْمُرَادُ مِنْهَا الْوَلِيُّ لِأَنَّهُ جَنْبُ اللَّهِ وَ وَجْهُ اللَّهِ يَعْنِي حَقَّ اللَّهِ وَ عِلْمَ اللَّهِ وَ عَيْنَ اللَّهِ وَ يَدَ اللَّهِ فَهُمْ الْجَنْبُ الْعَلِيُّ وَ الْوَجْهُ الرَّضِيُّ وَ الْمَنْهَلُ الرَّوِيُّ وَ الصِّرَاطُ السَّوِيُّ وَ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ وَ الْوَصْلَةُ إِلَى عَفْوِهِ وَ رِضَاهُ سِرُّ الْوَاحِدِ وَ الْأَحَدِ فَلَا يُقَاسُ بِهِمْ مِنَ الْخَلْقِ أَحَدٌ فَهُمْ خَاصَّةُ اللَّهِ وَ خَالِصَتُهُ وَ سِرُّ الدِّيَانِ وَ كَلِمَتُهُ وَ بَابُ الْإِيمَانِ وَ كَعْبَتُهُ وَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ مَحَجَّتُهُ وَ أَعْلَامُ الْهَدَى وَ رَأْيَتُهُ وَ فَضْلُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ عَيْنُ الْيَقِينِ وَ حَقِيقَتُهُ وَ صِرَاطُ الْحَقِّ وَ عِصْمَتُهُ وَ مَبْدَأُ الْوُجُودِ وَ غَايَتُهُ وَ قُدْرَةُ الرَّبِّ وَ مَشِيئَتُهُ وَ أُمَّ الْكِتَابِ وَ خَاتِمَتُهُ وَ فَضْلُ الْخِطَابِ وَ دَلَالَتُهُ وَ خَزَنَةُ الْوَحْيِ وَ حَفَظَتُهُ وَ آيَةُ الذِّكْرِ وَ تَرَاجِمَتُهُ وَ مَعْدِنُ التَّنْزِيلِ وَ نَهَائَتُهُ

حدیث ۴۳: امیرالمؤمنین علیه السلام: ای طارق! امام کلمه خدا، حجت خدا، وجه خدا، نور خدا، حجت خدا و آیت خداوند است، که خداوند او را انتخاب کرده و هرچه را بخواهد از خودش در او قرار دهد، به خاطر آن اطاعت از او و فرمانش را بر همه مخلوقاتش واجب می‌کند، پس او ولی خداوند در آسمان‌ها و زمین است و بر آن از همه بندگان پیمان گرفته، پس هر که بر او پیشی بگیرد به خداوند بالای عرش کافر شده... بعد از خطبه‌ای طولانی حضرت می‌فرماید: تمام این مقامات اختصاص به آل محمد صلی الله علیه و آله دارد و کسی با آنها شریک نیست زیرا آنها معدن وحی و معنی تأویل و مورد عنایت پروردگار جلیل و مهبط جبرئیل و برگزیده خدا و سرّ الله و کلمه او و شجره نبوت و معدن صفوت سرچشمه گفتار و عالی‌ترین راهنمای

مردم وارث رسالت و نور خداست، حبیب الله و ودیعه او و کلمه الله و کلید حکمت او و چراغ رحمت خدا و سرچشمه‌های نعمتش راهنما به سوی خدا و چشمه سلسبیل و قسطاس مستقیم و منهاج قویم و ذکر حکیمند و وجه کریم و نور قدیم و شخصیتی شایسته تشریف و تقویم و تقدیم و تعظیم و تفضیلند و جانشینان پیامبر کریم صلی الله علیه و آله و فرزندان رؤف و حمید و امنای علی عظیم خانواده‌ای هستند به هم پیوسته و خدا شنوا و کریم است....^{۳۷۵}

بُرسی در مشارق الانوار از طارق بن شهاب از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل می‌کند که فرمود طارق! امام کلمه الله و حجت الله و وجه الله و نور الله و حجاب الله و آیه است خدا انتخابش می‌کند و هر چه خواست در او قرار می‌دهد به واسطه همین مقام اطاعتش و ولایتش بر تمام جهان واجب است او ولی خدا در آسمان‌ها و زمین است این پیمان از جمیع جهانیان گرفته شده است هر که خود را بر او مقدم بدارد کافر به خدا است هر کار که مایل است بکند هر چه خدا بخواهد انجام می‌دهد. بر دست راستش نوشته می‌شود وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا او راستی و عدالت است برایش استوانه‌ای از نور قرار می‌دهد از زمین تا آسمان اعمال بندگان را به وسیله آن می‌بیند و بر قامتش لباس عظمت می‌پوشد و او از دل‌ها آگاه و بر اسرار مطلع است بین مشرق و مغرب را می‌بیند چیزی بر او از مُلْکُ و ملکوت پوشیده نیست و زبان پرندگان را هنگام ولایت می‌داند. او را برای وحی انتخاب نموده و بر اسرار مطلع کرده و به لطف خود تأیید کرده و به او حکمت تلقین نموده دلش مرکز اراده خدا است به نامش سلطنت زده شده و به او فرمانروائی عطا گردیده و باید از او اطاعت کنند زیرا امامت میراث انبیاء و مقام اصفیاء و خلافت خدا و جانشینی پیامبران است امامت عصمت ولایت و سلطنت و هدایت است او سبب کامل شدن دین و موجب

۳۷۵. بحار ج ۲۵ ص ۱۶۹ باب ۴ جامع فی صفات الإمام و شرائط الإمامة ح ۳۹.

سنگین شدن ترازوی عمل است..... آنها را از نور عظمت خویش آفریده و اختیار جهان به آنها داده سرّ الله و اولیاء مقربّ اویند و امر خدا بین کاف و نونند دعوت به سوی او می‌کنند و از جانب او سخن می‌کنند و به امرش عمل می‌کنند. علم انبیاء در مقابل علم آنها و سرّ اوصیاء به مقایس سرّ ایشان و عزّت اولیاء در مقام عزّت آنها مانند قطره در مقابل دریا و ذره‌ای در مقابل بیابان است، آسمان‌ها و زمین در نزد امام علیه السلام چون مانند دست اوست نسبت به کف دستش ظاهرش را از باطن و خویش را از بد و خشکی را از تر تمیز می‌دهد. زیرا خداوند پیامبرش را از علم گذشته و آینده مطلع کرده و او در اختیار اوصیاء گرام نهاده هر که منکر این مقام باشد شقی و ملعون است که مورد لعنت لعنت‌کنندگان قرار دارد چگونه خداوند اطاعت کسی را بر مردم واجب می‌کند که راه به ملکوت آسمان‌ها و زمین نداشته باشد کلماتی که نمودار شخصیت آل محمد صلی الله علیه و آله است هفتاد نوع است و هر آیه در قرآن مجید و کلام خدا سخن از عین و وجه و ید و جنب دارد منظور امام علیه السلام است زیرا او جَنبُ اللَّهِ و وَجْهُ اللَّهِ است یعنی حَقَّ اللَّهِ و عِلْمُ اللَّهِ و عَيْنُ اللَّهِ و يَدُ اللَّهِ آنها جنب علی و وجه رضی و سرچشمه گوارا و راه راست و وسیله به سوی خدا و واسطه عفو و رضای اویند. آنها سرّ واحد یکتایند کسی را نمی‌توان با آنها انباز گرفت مورد لطف خاص و خالص خدا و سرّ دِیَان و کلمه او و باب ایمان و کعبه او. حجت الله و راه روشن او راهنمای هدایت و پرچم توحید و فضل خدا و رحمت او و عین الیقین و حقیقت آن و راه حق و عصمت او و مبدأ وجود و منتهایش و قدرت پروردگار و مشیّت او و امّ الكتاب و خاتمه آن و فصل الخطاب و دلالتش و گنجینه وحی و نگهبان آن و آیه ذکر و ترجمه آن و معدن تنزیل و نهایت آن.^{۳۷۶}

۳۷۶. مشارق أنوار الیقین فی أسرار أمير المؤمنين علیه السلام ص ۱۷۷ فصل [حقیقة الإمام و الإمامة].

حديث ٤٤: وَ رَوَى الشَّيْخُ الْمَفِيدُ رَهَ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ دَخَلَ
 الْحَارِثُ الْهَمْدَانِيَّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِي نَفَرٍ مِنَ الشُّيْعَةِ وَ كُنْتُ فِيهِمْ
 فَجَعَلَ يَعْنِي الْحَارِثَ يَتَأَوَّدُ فِي مَشِيَّتِهِ وَ يَخْطُ الْأَرْضَ بِمَجَنَّتِهِ وَ كَانَ مَرِيضاً
 فَأَقْبَلَ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ كَانَتْ مِنْهُ مَنزِلَةٌ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام كَيْفَ
 تَجِدُكَ يَا حَارِثُ فَقَالَ نَالَ الدَّهْرُ مِنِّي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَرْدَانِي غَلِيلاً اخْتِصَامُ
 شَيْعَتِكَ بِبَابِكَ فَقَالَ وَ فِيهِمْ خُصُومَتُهُمْ قَالَ فِي شَأْنِكَ وَ الْبَلِيَّةِ مِنْ قِبَلِكَ فَمِنْ
 مُفْرِطٍ غَالٍ وَ مِنْ مُقْتَصِدٍ قَالَ وَ مِنْ مُتَرَدِّدٍ مُرْتَابٍ لَا يَدْرِي أَيُّقْدِمُ أَوْ يُحْجَمُ
 فَقَالَ حَسْبُكَ يَا أَخَا هَمْدَانَ أَلَا إِنَّ خَيْرَ شَيْعَتِي التَّمَطُّ الْأَوْسَطُ إِلَيْهِمْ يَرْجِعُ
 الْعَالِي وَ بِهِمْ يَلْحَقُ الْقَالِي قَالَ لَوْ كَشَفْتَ فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي الرَّيْبَ عَنْ قُلُوبِنَا وَ
 جَعَلْتَنَا فِي ذَلِكَ عَلَى بَصِيرَةٍ مِنْ أَمْرِنَا فَقَالَ فَإِنَّهُ أَمْرٌ مَلْبُوسٌ عَلَيْكَ إِنَّ دِينَ اللَّهِ
 لَا يُعْرَفُ بِالرَّجَالِ بَلْ بِآيَةِ الْحَقِّ وَ اعْرِفِ الْحَقَّ تَعْرِفْ أَهْلَهُ يَا حَارِثُ إِنَّ الْحَقَّ
 أَحْسَنُ الْحَدِيثِ وَ الصَّادِعُ بِهِ مُجَاهِدٌ وَ بِالْحَقِّ أُحْبِرُكَ فَأَعْرَنِي سَمْعَكَ ثُمَّ خَبِرْ
 بِهِ مَنْ كَانَتْ لَهُ خُطْوَةٌ مِنْ أَصْحَابِكَ أَلَا إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَ أَخُو رَسُولِهِ وَ صَدِيقُهُ
 الْأَوَّلُ صَدَقْتُهُ وَ آدَمُ عليه السلام بَيْنَ الرُّوحِ وَ الْجَسَدِ ثُمَّ صَدَقْتُهُ فِي أُمَّتِكُمْ حَقًّا فَنَحْنُ
 الْأَوَّلُونَ وَ نَحْنُ الْآخِرُونَ أَلَا وَ أَنَا خَاصَّتُهُ بِاخْتِصَامِهِ يَا حَارِثُ وَ خَالِصَّتُهُ
 مُحَمَّدٌ عليه السلام نَبِيُّهُ وَ أَنَا وَصِيُّهُ وَ وَلِيُّهُ وَ صَاحِبُ أَمْرِهِ وَ نَجْوَاهُ وَ سِرُّهُ أُوتِيَتْ فَهَمَّ
 الْكِتَابِ وَ فَضَلَ الْخَطَابِ وَ عِلْمَ الْقُرُونِ وَ الْأَسْبَابِ اسْتُودِعْتُ أَلْفَ مِفْتَاحٍ
 يَفْتَحُ كُلُّ مِفْتَاحٍ أَلْفَ بَابٍ يُفْضِي كُلُّ بَابٍ أَلْفَ عَهْدٍ وَ أُبِدْتُ أَوْ قَالَ وَ
 أُمِدْتُ بِثَلَاثَةِ إِنْ ذَلِكَ لِيَجْرِي لِي وَ لِمَنْ اسْتُحْفِظَ مِنْ دُرِّيَّتِي مَا جَرَى اللَّيْلُ وَ

النَّهَارُ حَتَّى يَرِثَ اللَّهُ الْأَرْضَ وَ مَنْ عَلَيْهَا وَ أَبْشُرْكَ يَا حَارِثُ لِيَعْرِفُنِي وَ الَّذِي
فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ وَلِيِّ وَ عَدُوِّي فِي مَوَاطِنَ لِيَعْرِفُنِي عِنْدَ الْمَلَمَاتِ
[الْمَمَاتِ] وَ عِنْدَ الصَّرَاطِ وَ عِنْدَ الْمُقَاسِمَةِ قَالَ وَ مَا الْمُقَاسِمَةُ يَا مَوْلَايَ قَالَ
مُقَاسِمَةُ النَّارِ أَقَاسِمُهَا قِسْمَةٌ صِحَاحًا أَقُولُ هَذَا وَلِيِّ وَ هَذَا عَدُوِّي ثُمَّ أَخَذَ
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بِيَدِ الْحَارِثِ ثُمَّ قَالَ يَا حَارِثُ أَخَذْتُ بِيَدِكَ كَمَا أَخَذَ رَسُولُ
اللَّهِ صلى الله عليه وآله بِيَدِي وَ اشْتَكَيْتُ عَلَيْهِ حِينَئِذٍ قُرَيْشًا وَ الْمُتَنَافِقِينَ فَقَالَ إِنَّهُ إِذَا كَانَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَخَذْتُ بِحَبْلِ اللَّهِ أَوْ بِحُجْرَتِهِ يَعْنِي عَصْمَةَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ تَعَالَى وَ
أَخَذْتَ أَنْتَ يَا عَلِيُّ بِحُجْرَتِي وَ أَخَذْتَ ذُرِّيَّتَكَ بِحُجْرَتِكَ وَ أَخَذْتَ شِيعَتَكُمْ
بِحُجْرَتِكُمْ فَمَاذَا يَصْنَعُ نَبِيُّهُ بِوَصِيِّهِ خُذْهَا إِلَيْكَ قَصِيرَةً مِنْ طَوِيلَةٍ أَنْتَ مَعَ مَنْ
أَحْبَبْتَ وَ لَكَ مَا احْتَسَبْتَ أَوْ قَالَ مَا اكْتَسَبْتَ قَالَهَا ثَلَاثًا فَقَامَ الْحَارِثُ يَجْرُ
رِدَاءَهُ جَذَلًا وَ قَالَ مَا أَبَالِي وَ رَبِّي بَعْدَ هَذَا مَتَى لَقِيتُ الْمَوْتَ أَوْ لَقِينِي

حدیث ۴۴: شیخ مفید از اصبع بن نباته روایت کرده که: حارث همدانی بر
امیرالمؤمنین علیه السلام با گروهی از شیعیان که من هم با آنان بودم. وارد شد، حارث هنگام
راه رفتن پاهایش تا می خورد زمین را با پا خط می کشید. حارث مریض هم بود با
این حال به سوی علیه السلام رو آورد او در پیش علیه السلام مقام و منزلتی داشت.
حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: چطور می بینم ترا ای حارث! عرضه داشت:
روزگرم به پایان رسیده، ای امیرالمؤمنین! دشمنی شیعیان بر در خانهات مرا
می سوزاند حضرت فرمود: دشمنی آنان در چه چیز است؟ عرضه داشت: درباره ی تو
و امتحان و گرفتاری از طرف تو، و یکی از آنان غلو کنندگان درباره ی تو بوده که تو
را خدا می دانند. گروهی میانه روند که تو را نه خدا می دانند و نه یک بشر عادی.

گروهی دیگر سرگردان بوده و شک دارند، نمی‌دانند تو را پیشوا قرار دهد یا دیگری را. حضرت فرمود: ای برادر همدانی! کافیت تو را که بهترین شیعیان من دسته‌ی وسط باشند به آنان غلوکنندگان و آنانی که شک دارند می‌پیوندند. عرضه داشت: چه می‌شود، اگر مطلب را آشکار کنی پدر و مادرم قربانت و شک را از دل ما بزدائی ما را در یک بینائی از وظیفه‌ی مان قرار دهی. فرمود: این امریست پوشیده‌ی بر تو، دین خدا به مردان شناخته نمی‌شود. بلکه به نشانه‌ی حق شناخته می‌شود. ای حارث! حق را بشناس بعد اهل حق را خواهی شناخت. ای حارث! حق بهترین حدیث است و مایل به حق مجاهد است تو را از حق خبر دهم گوشت را فرا سوی من دارد. بعد او را خبر داد که، گمراهست هر که جز این عقیده داشته باشد که من بنده‌ی خدا و برادر رسول خدایم، صدیق اول منم، من رسول خدا ﷺ را تصدیق کردم در صورتی که آدم (عَلَيْهِ السَّلَامُ) میان روح و جسم بود. بعد او را در میان شما مردم به حق تصدیق کردم مائیم اول‌ها و آخرها من ویژه‌ی به پیامبرم. ای حارث! محمد (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) پیامبر خدا و من وصی او، ولی او و صاحب کار وی هستم، من محرم رازهای اویم، خدا به من فهم کتاب و فصل‌الخطاب و دانش قرآن بخشیده به من یک هزار کلید سپرده شد که با هر کلید یک هزار در از دانش باز می‌شود و در هر بابی هزار پیمانست و با سه وسیله من تایید و یاری شوم. این همه دانش برای من و فرزندانم که حفظ این امانت را کنند جاریست تا هنگامی که روز و شب در جریانست تا زمانی که ارث برد خدا زمین را و هر که را که بر زمین است، تو را مژده دهم. ای حارث! باید بشناسی، سوگند به آن‌که دل دانه را می‌شکافد و آفرینش را آفریده برای من و دشمنانم مکان‌هائیت که باید بشناسد مرا، در نزد مشکلات و در نزد صراط هنگام تقسیم کردن، حارث عرضه داشت: مقاسمه و تقسیم چیست؟ فرمود: بهشت و جهنم را بخش کنم. بخشی صحیح و درست، می‌گویم: این برای من و این برای دشمنم. سپس

حضرت دست حارث را گرفت و فرمود: ای حارث! دست تو را گرفتم همان طور که رسول خدا ﷺ دست مرا گرفت در آن هنگام که از قریش و منافقین شکایت کردم. پیامبر ﷺ فرمود: هرگاه قیامت برپا شود چنگ به ریسمان خدا و حفظ و نگهداری صاحب عرش می‌زنم و تو نیز یا علی! به دامن من چنگ می‌زنی فرزندان تو به دامن تو چنگ می‌زنند و شیعیان چنگ به دامن شما می‌زنند. چه می‌کند پیامبری به وصیش؟ بگیر این‌ها که گفتم: که اندکی از بسیار است تو با هر که دوست داری باشی و برای تو است هر چه انجام داده‌ای این حرف را سه مرتبه علی علیه السلام برای حارث تکرار کرد. حارث حرکت کرد و دامنش به زمین کشیده می‌شد و می‌گفت: چه باکی دارم از پروردگارت بعد ازین هر گاه بمیرم و مرگ مرا ملاقات کند. ۳۷۷

حدیث ۴۶: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ إِنَّ مُحَمَّدًا ﷺ كَانَ أَمِينَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ فَلَمَّا انْقَبَضَ [أَنْ قَبِضَ] مُحَمَّدًا ﷺ كُنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ أَمَنَاءَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ عِنْدَنَا عِلْمُ الْبَلَايَا وَالْمَنَائِيَا وَأَنْسَابُ الْعَرَبِ وَ مَوْلُدُ الْإِسْلَامِ وَ إِنَّا لَنَعْرِفُ الرَّجُلَ إِذَا رَأَيْنَاهُ بِحَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَ بِحَقِيقَةِ النَّفَاقِ وَ إِنَّا شِيعَتُنَا لَمَكْتُوبُونَ مَعْرُوفُونَ بِأَسْمَائِهِمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِهِمْ أَخَذَ اللَّهُ الْمِيثَاقَ عَلَيْنَا وَ عَلَيْهِمْ يَرِدُونَ مَوَارِدَنَا وَ يَدْخُلُونَ مَدَاخِلَنَا لَيْسَ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ غَيْرُنَا وَ غَيْرُهُمْ إِنَّا يَوْمَ الْقِيَامَةِ آخِذُونَ بِحُجْرَةِ نَبِيِّنَا وَ نَبِيِّنَا آخِذٌ بِحُجْرَةِ رَبِّهِ وَ إِنَّا الْحُجْرَةَ النُّورِ وَ شِيعَتُنَا آخِذُونَ بِحُجْرَتِنَا مَنْ فَارَقَنَا هَلَكَ وَ مَنْ تَبِعَنَا نَجَا وَ الْجَاهِدُ لَوْلَايَتِنَا كَافِرٌ وَ مُتَّبِعُنَا وَ تَابِعُ أَوْلِيَائِنَا مُؤْمِنٌ لَا يُحِبُّنَا كَافِرٌ وَ لَا يُبْغِضُنَا مُؤْمِنٌ مَنْ مَاتَ وَ هُوَ مُحِبُّنَا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ

۳۷۷. إرشاد القلوب إلى الصواب للدبلمی ج ۲ ص ۲۹۶ فی خبر الحارث الهمدانی

الأمالی للمفید ص ۳ ح ۲ المجلس الأول.

يَبْعَثُهُ مَعَنَا نَحْنُ نُورٌ لِمَنْ تَبِعَنَا وَ نُورٌ لِمَنْ اقْتَدَى بِنَا مَنْ رَغِبَ عَنَّا لَيْسَ مِنَّا وَ مَنْ
 لَمْ يَكُنْ مَعَنَا فَلَيْسَ مِنَ الْإِسْلَامِ فِي شَيْءٍ بِنَا فَتَحَ اللَّهُ الدِّينَ وَ بِنَا يَخْتِمُهُ وَ بِنَا
 أَطَعَمَكُمُ اللَّهُ عُشْبَ الْأَرْضِ وَ بِنَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ قَطْرَ السَّمَاءِ وَ بِنَا آمَنَكُمُ اللَّهُ
 مِنَ الْغَرَقِ فِي بَحْرِكُمْ وَ مِنَ الْحَسْفِ فِي بَرِّكُمْ وَ بِنَا نَفَعَكُمُ اللَّهُ فِي حَيَاتِكُمْ وَ فِي
 قُبُورِكُمْ وَ فِي مَحْشَرِكُمْ وَ عِنْدَ الصُّرَاطِ وَ عِنْدَ الْمِيزَانِ وَ عِنْدَ دُخُولِكُمُ الْجَنَّةِ إِنَّ
 مَثَلَنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ كَمَثَلِ الْمَشْكَاةِ وَ الْمَشْكَاةُ فِي الْقَنْدِيلِ فَتَحْنُ الْمَشْكَاةُ فِيهَا
 مِصْبَاحٌ وَ الْمِصْبَاحُ هُوَ مُحَمَّدٌ ﷺ ﴿ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ﴾ نَحْنُ الزُّجَاجَةُ
 ﴿ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ ﴾ تُوَقَّدُ ﴿ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَ لَا غَرْبِيَّةٍ ﴾ لَا
 مُنْكَرَةَ وَ لَا دَعِيَّةَ ﴿ يَكَادُ زَيْتُهَا ﴾ نُورٌ ﴿ يُضِيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمَسَّهُ نَارُ نُورٍ ﴾ الْفُرْقَانُ
 ﴿ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ﴾ لَوْلَايَتِنَا ﴿ وَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾ بَأَنْ يَهْدِيَ
 مَنْ أَحَبَّ لَوْلَايَتِنَا حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يَبْعَثَ وَلِيًّا مُشْرِقًا وَجْهَهُ نَيْرًا بُرْهَانُهُ عَظِيمًا
 عِنْدَ اللَّهِ حُجَّتُهُ وَ يَجِيءُ عَدُوْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُسْوَدًّا وَجْهَهُ مُدْحَضَةً عِنْدَ اللَّهِ حُجَّتُهُ
 حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ وَلِيًّا رَفِيقًا ﴿ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءَ وَ الصَّالِحِينَ
 وَ حَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا ﴾ وَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ عَدُوْنَا رَفِيقًا لِلشَّيَاطِينِ وَ
 الْكَافِرِينَ وَ بئْسَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا

حدیث ۴۶: علی بن الحسین (علیه السلام) فرمود: محمد (صلی الله علیه و آله) امین خدا در زمین بود.

پس از درگذشت او ما امنای خدائیم در زمین در نزد ما علم بلاها و مرگها است و
 انساب عرب و زادگاه اسلام ما هر کس را ببینیم می فهمیم که واقعا او مؤمن است یا
 منافق شیعیان ما نام خود و خانواده شان نوشته شده است و کاملا آنها را می شناسیم
 خداوند از آنها پیمان گرفته که پیرو ما باشند و قدم در جایی که ما می رویم بگذارند

بر ملت ابراهیم خلیل الرحمن (علیه السلام) کسی جز ما و آنها نیست ما در روز قیامت چنگ به دامن پیامبرمان می‌زنیم و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) چنگ به نور خدا می‌زند و حجزه همان نور است و شیعیان ما چنگ به نور ما می‌زنند هر که از ما جدا شود هلاک شده و هر که پیرو ما باشد نجات یافته. منکر ولایت ما کافر است و پیرو ما و پیرو دوستان ما مؤمن. کافر به ما محبت نمی‌ورزد و مؤمن ما را دشمن نمی‌دارد هر که با محبت ما بمیرد بر خدا لازم است او را با ما محشور کند ما نوریم برای پیروان خود و کسی که به ما اقتدا نماید هر که از ما کناره‌گیری کند از ما نخواهد بود و هر که با ما نباشد از اسلام بهره‌ای نبرده به وسیله ما دین شروع و به ما ختم می‌شود و به وسیله ما خدا از روئیدنی‌های زمین شما را بهره‌مند کرده و به واسطه ما باران از آسمان می‌بارد و به واسطه ما خدا شما را از غرق در دریا و فرو رفتن در زمین ننگه می‌دارد خداوند به واسطه ما شما را در قبرها و محشر و هنگام صراط و میزان و موقع داخل شدن بهشت سود می‌بخشد مثل ما در کتاب خدا مانند مشکات است. مشکات در قندیل است. ما مشکات هستیم که در آن چراغ است و چراغ محمد (صلی الله علیه و آله) ﴿الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ﴾^{۳۷۸} ما زجاجه هستیم ﴿كَأَنَّهُا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾^{۳۷۹} نژادی معروف و غیر قابل ایراد که نورش می‌درخشد ﴿يُضِيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمَسَّهُ نَارٌ نُّورٌ﴾^{۳۸۰} قرآن ﴿عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾^{۳۸۱} هدایت می‌کند به نور آن هر که را که به خواهد به ولایت ما. خدا به هر چیز دانا است گرچه کسی را هدایت به ولایت ما نماید. لازم است بر خدا که دوست ما را با چهره‌ای درخشان و

۳۷۸. النور آیه ۳۵

۳۷۹. النور آیه ۳۵

۳۸۰. النور آیه ۳۵

۳۸۱. النور آیه ۳۵

برهانی فروزان با سر بلندی نزد خدا محشور نماید و دشمن ما روز قیامت با چهره‌ای سیاه و سرافکنده در نزد خدا محشور می‌شود لازم است خداوند دوست ما را رفیق پیامبران و صدیقین و شهداء و صالحین قرار دهد که خوب رفیقانی هستند و دشمن ما را رفیق شیاطین و کافران گرداند که بد رفیقانی هستند.^{۳۸۲}

حدیث ۴۷: قَالَ مَا هَذَا لَفْظُهُ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ الدَّلَالُ قَالَ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ الْخَزَّازُ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فِرَاتِ الْقَرَارِ [الْقَرَارُ] قَالَ حَدَّثَنَا عَامِرُ بْنُ كَثِيرٍ السَّرَّاجُ قَالَ وَحَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الْمُنْدَرِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَهُوَ يَقُولُ شَجَرَةٌ أَصْلُهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَفَرْعُهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَغَصَانُهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَثَمَرُهَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَالثَّمَرَةُ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ فَإِنَّهَا شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَنَبْتُ الرَّحْمَةِ وَمِفْتَاحُ الْحِكْمَةِ وَمَعْدِنُ الْعِلْمِ وَمَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ وَ وَدِيعَتُهُ وَ الْأَمَانَةُ الَّتِي عُرِضَتْ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ وَ بَيْتُ اللَّهِ الْعَتِيقِ وَ حَرَمُهُ عِنْدَنَا عِلْمُ الْمَنَائِيَا وَ الْبَلَايَا وَ الْوَصَايَا وَ فَصْلُ الْخِطَابِ وَ مَوْلِدُ الْإِسْلَامِ وَ أَنْسَابُ الْعَرَبِ كَانُوا نُورًا مُشْرِقًا حَوْلَ عَرْشِ رَبِّهِمْ فَأَمَرَهُمْ فَسَبَّحُوا فَسَبَّحَ أَهْلُ السَّمَاوَاتِ بِتَسْبِيحِهِمْ ثُمَّ أَهْبَطُوا إِلَى الْأَرْضِ فَأَمَرَهُمْ فَسَبَّحُوا فَسَبَّحَ أَهْلُ الْأَرْضِ بِتَسْبِيحِهِمْ فَإِنَّهُمْ لَهُمُ الصَّافُونَ وَ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمُسَبِّحُونَ فَمَنْ أَوْفَى بِذِمَّتِهِمْ فَقَدْ أَوْفَى بِذِمَّةِ اللَّهِ وَ مَنْ عَرَفَ حَقَّهُمْ فَقَدْ عَرَفَ حَقَّ اللَّهِ هُمْ وُلاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خِرَانُ وَحْيِ اللَّهِ وَ وَرَثَةُ كِتَابِ اللَّهِ وَ هُمْ

۳۸۲. تفسیر فرات الکوفی ص ۲۸۳ [سورة النور (۲۴): الآيات ۳۵ الى ۳۶]

الْمُصْطَفُونَ بِسِرِّ اللَّهِ وَ الْأَمْنَاءِ عَلَى وَحْيِ اللَّهِ هُوَلَاءِ أَهْلُ بَيْتِ التُّبُوَّةِ وَ مَعْدِنُ
 الرِّسَالَةِ وَ الْمُسْتَأْنِسُونَ بِخَفَقِ أَجْنِحَةِ الْمَلَائِكَةِ بِمَنْ كَانَ يَغْدُوهُمْ جَبْرِيْلُ مِنْ
 الْمَلِكِ الْجَلِيْلِ بِخَيْرِ التَّنْزِيْلِ وَ بُرْهَانَ التَّأْوِيْلِ هُوَلَاءِ أَهْلُ بَيْتِ أَكْرَمِهِمُ اللَّهُ بِسِرِّهِ وَ
 شَرَفِهِمْ بِكَرَامَتِهِ وَ أَعَزَّهُمْ بِالْهُدَى وَ ثَبَّتَهُمْ بِالْوَحْيِ وَ جَعَلَهُمْ أَيْمَةَ هُدَى وَ نُوراً فِي
 الظُّلْمِ لِلنَّجَاةِ وَ اخْتَصَّهُمْ لِدِينِهِ وَ فَضَّلَهُمْ بِعِلْمِهِ وَ آتَاهُمْ ﴿ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنْ
 الْعَالَمِيْنَ ﴾^{٣٨٣} وَ جَعَلَهُمْ عِمَاداً لِدِينِهِ وَ مُسْتَوْدَعاً لِمَكْنُونِ سِرِّهِ وَ أَمْنَاءَ عَلَى وَحْيِهِ
 نُجَبَاءَ مِنْ خَلْقِهِ وَ شُهَدَاءَ عَلَى بَرِيَّتِهِ اخْتَارَهُمُ اللَّهُ وَ حَبَاهُمْ وَ خَصَّهُمْ وَ
 اصْطَفَاهُمْ وَ فَضَّلَهُمْ وَ ارْتَضَاهُمْ وَ انْتَجَبَهُمْ وَ انْتَقَاهُمْ وَ جَعَلَهُمْ لِلْبِلَادِ وَ الْعِبَادِ
 عِمَاراً وَ أَدْلَاءَ لِلْأُمَّةِ عَلَى الصِّرَاطِ فَهُمْ أَيْمَةُ الْهُدَى وَ الدُّعَاةُ إِلَى التَّقْوَى وَ كَلِمَةُ
 اللَّهِ الْعُلْيَا وَ حُجَّةُ اللَّهِ الْعُظْمَى وَ هُمْ النَّجَاةُ وَ الزُّلْفَى هُمْ الْخَيْرَةُ الْكِرَامُ هُمْ
 الْأَصْفِيَاءُ الْحَكَّامُ هُمْ النُّجُومُ الْأَعْلَامُ هُمْ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ هُمْ السَّبِيْلُ الْأَقْوَمُ
 الرَّاعِبُ عَنْهُمْ مَارِقٌ وَ الْمُقْصِرُ عَنْهُمْ زَاهِقٌ وَ اللَّازِمُ لَهُمْ لَاحِقٌ نُورُ اللَّهِ فِي قُلُوبِ
 الْمُؤْمِنِيْنَ وَ الْبِحَارُ السَّايِغَةُ لِلشَّارِبِيْنَ أَمْنٌ لِمَنْ التَّجَأَ إِلَيْهِمْ وَ أَمَانٌ لِمَنْ تَمَسَّكَ بِهِمْ
 إِلَى اللَّهِ يَدْعُونَ وَ لَهُ يُسَلَّمُونَ وَ ﴿ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴾^{٣٨٤} وَ بِكِتَابِهِ يَحْكُمُونَ مِنْهُمْ
 بَعَثَ اللَّهُ رَسُوْلَهُ وَ عَلَيْهِمْ هَبَطَتْ مَلَائِكَتُهُ وَ فِيهِمْ نَزَلَتْ سَكِينَتُهُ وَ إِلَيْهِمْ بُعِثَ
 الرُّوحُ الْأَمِيْنُ مَتَا مِنْ اللَّهِ عَلَيْهِمْ فَضْلُهُمْ بِهِ وَ خَصَّهُمْ وَ أُصُولُ مُبَارَكَةٌ مُسْتَقَرٌّ
 قَرَارُ الرَّحْمَةِ خِرَانُ الْعِلْمِ وَ وَرَثَةُ الْحِلْمِ وَ أَوْلُو التَّقَى وَ النَّهْيِ وَ التُّورُ وَ الضِّيَاءُ وَ

٣٨٣. المائدة آية ٢٠

٣٨٤. الانبياء آية ٢٧

وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ وَ بَقِيَّةُ الْأَوْصِيَاءِ مِنْهُمْ الطَّيِّبُ ذِكْرُهُ وَ الْمُبَارَكُ اسْمُهُ مُحَمَّدٌ ﷺ
 الْمُصْطَفَى الْمُرْتَضَى وَ رَسُولُهُ النَّبِيُّ الْأُمِّيُّ وَ مِنْهُمْ الْمَلِكُ الْأَزْهَرُ وَ الْأَسَدُ
 الْمُرْسَلُ حَمَزَةٌ وَ مِنْهُمْ الْمُسْتَسْقَى بِهِ يَوْمَ الزِّيَارَةِ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَمُّ
 رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ صَنُؤُ أَبِيهِ وَ ذُو الْجَنَاحَيْنِ وَ ذُو الْهَجْرَتَيْنِ وَ الْقِبْلَتَيْنِ وَ الْبَيْعَتَيْنِ
 مِنْ الشَّجَرَةِ الْمُبَارَكَةِ صَحِيحُ الْأَدِيمِ وَ وَاضِحُ الْبُرْهَانِ وَ مِنْهُمْ حَبِيبُ مُحَمَّدٍ وَ
 أَخُوهُ وَ الْمُبَلِّغُ عَنْهُ مِنْ بَعْدِهِ الْبُرْهَانُ وَ التَّأْوِيلُ وَ مُحْكَمُ التَّفْسِيرِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ
 وَ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ وَ وَصِيُّ رَسُولِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ
 الصَّلَوَاتُ الزَّكِيَّةُ وَ الْبَرَكَاتُ السَّنِيَّةُ فَهَوْلَاءِ الَّذِينَ افْتَرَضَ اللَّهُ مَوَدَّتَهُمْ وَ وَلَايَتَهُمْ
 عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ فَقَالَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ لِنَبِيِّهِ ﷺ ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 شَكُورٌ﴾ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ اِقْتِرَافُ الْحَسَنَةِ مَوَدَّتُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

حدیث ۴۷: کشف الیقین: زیاد بن منذر گفت از حضرت باقر علیه السلام شنیدم
 می فرمود: ما درختی هستیم که ریشه آن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و تنه آن امیر المؤمنین
 علی علیه السلام و شاخه هایش فاطمه دختر محمد صلی الله علیه و آله و میوه آن حسن علیه السلام و حسین علیه السلام
 هستند آنها درخت نبوت و خاندان رحمت و کلید حکمت و معدن علم و پایگاه
 رسالت و محل رفت و آمد ملائکه و مخزن اسرار خدا و ودیعه او و امانتی که به
 آسمانها و زمین عرضه شد و حرم بزرگ خدا و بیت عتیق او و حرم خدائیم. در نزد
 ما علم منایا و بلایا و وصایا و فصل الخطاب و میلاد اسلام و نژاد عرب آنها نور
 درخشان اطراف عرش خدا بودند خداوند دستور داد آنها تسبیح بگویند ساکنین
 آسمانها از ایشان تسبیح را آموختند سپس به زمین آورده شدند در آنجا دستور

تسبیح داد به آنها، اهل زمین به وسیله تسبیح آنها تسبیح گفتند. به پای استادگان در خدمت خدا آنهایند و تسبیح‌کنندگان که در قرآن یاد شده این خانواده‌اند هر که وفا به پیمان آنها نماید وفا به پیمان خدا کرده هر که حق آنها را بشناسد حق خدا را شناخته آنها فرمانروایان امر خدا و گنجینه‌های وحی او و وارث کتاب خدا و برگزیدگان اسرار او و امین‌های وحی خدایند اینها اهل بیت نبوت و معدن رسالت و کسانی هستند که انس به بال و پر ملائکه گرفته‌اند کسانی که جبرئیل علیه السلام از جانب خدا به آنها تغذیه تنزیل و تاویل قرآن می‌کرد. اینها خانواده‌ای هستند که خداوند آنها را گرامی داشت به اسرار خود و آنها را به کرامت خویش ممتاز نمود و با هدایت عزت بخشید و به وحی پایدار کرد و ایشان را رهبران هدایت و نور نجات در تاریکی قرار داد آنها را به دین خویش اختصاص داد و با علم خود مزیت بخشید به آنها مزایایی بخشید که به هیچ یک از جهانیان نداده بعد آنها را استوانه دین خود و مخزن اسرار و امین بر وحی و برجستگان خلق و گواهان بر مردم قرار داد. خداوند ایشان را برگزید و مورد لطف و عنایت و فضل و رضایت و انتخاب خویش قرار داد و ایشان را پاکیزه کرد آنها را وسیله آبادی شهرها و شهرمندان قرار داد و راهنمای آنها بر صراط. آنها ائمه هدی و داعیان تقوی و کلمة الله بزرگ و حجت عظمی بوده و آنها سبب نجات و تقرب به خدایند آنها برگزیدگان شایسته و رهبران ممتاز و ستارگان درخشانند آنها صراط مستقیم و راه پایدارند هر که از آنها فاصله بگیرد منحرف است و کسی که کوتاهی در باره آنها نماید گمراه است و هر که ملازم ایشان باشد به هدف واقعی می‌رسد. نور خدا در دل‌های مؤمنین و دریا‌های گوارا برای نوشندگانند هر که به آنها پناه برد آسوده است و هر که چنگ به دامن ایشان زند در امان است داعی به سوی خدا و تسلیم امر او و عامل به دستورش و حاکم کتاب خدایند از این خاندان خداوند پیامبر صلی الله علیه و آله را برانگیخته و بر آنها ملائکه را نازل فرموده و در میان ایشان آرامش و

سکینه را نازل نموده و به سوی آنها روح الامین نازل شده اینها لطف و عنایتی است از خدا بر آنها که به ایشان اختصاص داده و آنها را با این مقامات مزیت بخشیده. پایگاه‌های با برکت و قرارگاه رحمت خدایند گنجینه‌های علم و وارث حلم و تقوی پیشگان و صاحبان خرد و چراغ درخشان و وارث انبیاء و یادگار اوصیایند.

از این خانواده است آن شخصیت پاک نهاد به نام محمد مصطفی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و پیامبر اُمّی (کسی که در نزد معلمی از بشر تحصیل نکرده بلکه معلم او خداوند است) از این خانواده است فرمانروای خوش قد و قامت و شیر ژیان حمزه و از اینها است آب یار روز زیارت عباس بن عبد المطلب عموی پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و برادر مهربان پدرش از این خانواده است شخصیتی صاحب دو بال و دو هجرت و دو قبله و دو بیعت از خاندان پربرکت که نژادی پاک و نهادی درخشان داشت (به نام جعفر بن ابی طالب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). از آنها است یار محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و برادرش و تبلیغ‌کننده از جانب او پس از درگذشتش صاحب برهان و تاویل و تفسیر امیر المؤمنین و یاور مؤمنین و وصی پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علی بن ابی طالب صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر او بهترین درود و تحیت باد. اینها کسانى که خداوند مودّت و ولایت آنها را بر هر مرد و زن مسلمان واجب نموده در قرآن کریم فرموده است ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾^{۳۸۵} حضرت باقر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اقرار حَسَنَةً عبارت از مودّت با ما خانواده است.^{۳۸۶}

۳۸۵. الشوری آیه ۲۳

۳۸۶. الیقین باختصاص مولانا علی علیه السلام بإمرة المؤمنین ص ۳۱۸ باب ۱۲۱ الباب فیما نذکره عن أحمد بن محمد الطبری من کتابه الذی أشرنا إليه فی تسمیة مولانا علی بأمر المؤمنین و ولی المؤمنین و وصی رسول رب العالمین

حدیث ۴۸: وَ بِالْإِسْنَادِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ الشَّعْرَانِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ يَعْقُوبَ بْنِ الْحَرثِ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ نَصْرِ بْنِ مُزَاهِمٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ ظَهَيْرٍ عَنْ أَبِي حَكِيمٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ شَرَّفَهُمُ اللَّهُ بِكَرَامَتِهِ وَ اسْتَحْفَظَهُمْ لِسِرِّهِ وَ اسْتَوَدَعَهُمْ عِلْمَهُ فَهُمْ عِمَادٌ لِدِينِهِ شُهَدَاءُ عِلْمِهِ بَرَاهِمُ اللَّهِ قَبْلَ خَلْقِهِ وَ أَظْلَهُمْ تَحْتَ عَرْشِهِ وَ اصْطَفَاهُمْ فَجَعَلَهُمْ عِلْمَ عِبَادِهِ وَ دَلَّهُمْ عَلَى صِرَاطِهِ فَهُمْ الْأَيُّمَةُ الْمَهْدِيَّةُ وَ الْقَادَةُ الْبَرَّةُ وَ الْأُمَّةُ الْوَسْطَى عِصْمَةٌ لِمَنْ لَجَأَ إِلَيْهِمْ وَ نَجَاةٌ لِمَنْ اعْتَمَدَ عَلَيْهِمْ يَغِيظُ مَنْ وَالَاهُمْ وَ يَهْلِكُ مَنْ عَادَاهُمْ وَ يَفُوزُ مَنْ تَمَسَّكَ بِهِمْ فِيهِمْ نَزَلَتْ الرِّسَالَةُ وَ عَلَيْهِمْ هَبَطَ الْمَلَائِكَةُ وَ إِلَيْهِمْ نَفَثَ الرُّوحُ الْأَمِينُ وَ آتَاهُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ فَهُمْ الْفُرُوعُ الطَّيِّبَةُ وَ الشَّجَرَةُ الْمُبَارَكَةُ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ هُمْ أَهْلُ بَيْتِ الرَّحْمَةِ وَ الْبَرَكَةِ وَ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا

حدیث ۴۸: بشارة المصطفی: جابر بن یزید از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد که

فرمود: مردم خداوند خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله را به کرامت خویش ممتاز نموده و به آنها اسرار و علم خود را سپرده آنها پایه‌های دین و گواهان علم اویند آنها را پیش از مردم بوجود آورده و در سایه عرش خویش جای داده آنها را برگزیده و راهنمای مردم قرار داده و مطلع بر راه خویش قرار داده. آنها پناه ائمه هدی علیهم السلام و رهبران پاک و امت وسطی پناه هر که به آنها پناه برد و سبب نجات کسی که بر آنها اعتماد نماید هر که آنها را دوست بدارد محل رشک و حسرت مخالفین خود و هر که با آنها دشمنی

کند هلاک شود و متمسک به آنها رستگار است در میان آنها رسالت نازل شده و بر آنها ملائکه فرود آمده و به آنها روح الامین القای وحی می‌کرد خداوند به آنها امتیازاتی بخشیده که به احدی نداده. آنها شاخه‌های پاک و درخت مبارک و معدن علم و پایگاه رسالت و محل رفت و آمد ملائکه و اهل بیت علیهم‌السلام رحمت و برکت بوده و کسانی هستند که خداوند پلیدی را از ایشان زدوده و پاک و پاکیزه گردانیده^{۳۸۷}

حدیث ۴۹: وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ لَا يُقَاسُ بِنَا أَحَدٌ فِينَا نَزَلَ الْقُرْآنُ وَ فِينَا مَعْدِنُ الرِّسَالَةِ.

حدیث ۴۹: عیون: با همان سند حضرت علی علیه‌السلام فرمود: ما خانواده را نمی‌توان با احدی مقایسه نمود در میان ما قرآن نازل شده و در میان ما معدن رسالت است.^{۳۸۸}

حدیث ۵۰: قَالَ عَلِيُّ علیه‌السلام: نَحْنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ وَ مَحَطُّ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَعَادِنُ الْعِلْمِ وَ يَنْبِيعُ الْحُكْمِ

حدیث ۵۰: امیرالمؤمنین علیه‌السلام: ما اییم درخت نبوت و جایگاه‌های فرود آمدن رسالت و محل آمد و شد فرشتگان و خانه‌های دانش و چشمه‌های حکمت.^{۳۸۹}

---

۳۸۷. بشارة المصطفى لشيعة المرتضى ج ۲ ص ۱۶۱ باب كلام الباقر في فضل أهل البيت مجرى الخطبة. ح ۱

۳۸۸. عيون أخبار الرضا ج ۲ ص ۶۶ باب ۳۱ باب فيما جاء عن الرضا من الأخبار المجموعة ح ۲۹۷

۳۸۹. نهج البلاغه: للصبغى صالح ص ۱۶۳ خطبه‌ی ۱۰۹ اهل البيت.

حدیث ۴۵: قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا طَارِقُ الْإِمَامُ كَلِمَةُ اللَّهِ وَ حُجَّةُ اللَّهِ وَ وَجْهُ اللَّهِ وَ نُورُ اللَّهِ وَ حِجَابُ اللَّهِ وَ آيَةُ اللَّهِ يَخْتَارُهُ اللَّهُ وَ يَجْعَلُ فِيهِ مَا يَشَاءُ وَ يُوجِبُ لَهُ بِذَلِكَ الطَّاعَةَ وَ الْوَلَايَةَ عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ فَهُوَ وَلِيُّهُ فِي سَمَاوَاتِهِ وَ أَرْضِهِ أَخَذَ لَهُ بِذَلِكَ الْعَهْدَ عَلَى جَمِيعِ عِبَادِهِ فَمَنْ تَقَدَّمَ عَلَيْهِ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ فَهُوَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ إِذَا شَاءَ اللَّهُ شَاءَ وَ يُكْتُبُ عَلَى عَضُدِهِ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا فَهُوَ الصِّدْقُ وَ الْعَدْلُ وَ يُنْصَبُ لَهُ عَمُودٌ مِنْ نُورٍ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ يَرَى فِيهِ أَعْمَالَ الْعِبَادِ وَ يُلْبَسُ الْهَيْبَةَ وَ عِلْمَ الضَّمِيرِ وَ يَطَّلِعُ عَلَى الْغَيْبِ وَ يَرَى مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ فَلَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْ عَالَمِ الْمَلِكِ وَ الْمَلَكُوتِ وَ يُعْطَى مَنْطِقَ الطَّيْرِ... فَهَذَا الَّذِي يَخْتَارُهُ اللَّهُ لَوْحِيهِ وَ يَرْتَضِيهِ لِعَيْنِهِ وَ يُؤَيِّدُهُ بِكَلِمَتِهِ وَ يُلْقِنُهُ حِكْمَتَهُ وَ يَجْعَلُ قَلْبَهُ مَكَانَ مَشِيَّتِهِ وَ يُنَادِي لَهُ بِالسَّلْطَنَةِ وَ يُذَعِّنُ لَهُ بِالْإِمْرَةِ وَ يَحْكُمُ لَهُ بِالطَّاعَةِ وَ ذَلِكَ لِأَنَّ الْإِمَامَةَ مِيرَاثُ الْأَنْبِيَاءِ وَ مَنْزِلَةُ الْأَصْفِيَاءِ وَ خِلَافَةُ اللَّهِ وَ خِلَافَةُ رَسُولِ اللَّهِ فَهِيَ عِصْمَةٌ وَ وَلايَةٌ وَ سَلْطَنَةٌ وَ هِدَايَةٌ وَ إِنَّهُ تَمَامُ الدِّينِ وَ رُجْحُ الْمَوَازِينِ

حدیث ۴۵: امیرالمؤمنین (علیه السلام) طارق! امام کلمه الله و حجت الله و وجه الله و نور الله و حجاب الله و آیه است خدا انتخابش می کند و هر چه خواست در او قرار می دهد به واسطه همین مقام اطاعتش و ولایتش بر تمام جهان واجب است او ولی خدا در آسمانها و زمین است این پیمان از جمیع جهانیان گرفته شده است هر که خود را بر او مقدم بدارد کافر به خدا است هر کار که مایل است بکند هر چه خدا بخواهد انجام می دهد. بر دست راستش نوشته می شود وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا او راستی و عدالت است برایش استوانه ای از نور قرار می دهد از زمین تا

آسمان اعمال بندگان را به وسیله آن می بیند و بر قامتش لباس عظمت می پوشد و او از دلها آگاه و بر اسرار مطلع است بین مشرق و مغرب را می بیند چیزی بر او از مُلک و ملکوت پوشیده نیست و زبان پرندگان را می داند... او را برای وحی انتخاب نموده و بر اسرار مطلع کرده و به لطف خود تأیید کرده و باو حکمت تلقین نموده دلش مرکز اراده خدا است به نامش سلطنت زده شده و به او فرمانروائی عطا گردیده و باید از او اطاعت کنند زیرا امامت میراث انبیاء و مقام اصفیاء و خلافت خدا و جانشینی پیامبران است امامت عصمت ولایت و سلطنت و هدایت است او سبب کامل شدن دین و موجب سنگین شدن ترازوی عمل است.^{۳۹۰}

امامت کامل کننده دین

حدیث ۵۱: قال الرضا عليه السلام... إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ لَمْ يَقْبِضْ نَبِيَّهُ عليه السلام حَتَّى أَكْمَلَ لَهُ الدِّينَ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنَ فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ وَ بَيَّنَّ فِيهِ الْحَلَالَ وَ الْحَرَامَ وَ الْحُدُودَ وَ الْأَحْكَامَ وَ جَمِيعَ مَا يَحْتَاجُ إِلَيْهِ النَّاسُ كَمَلًا فَقَالَ ﴿ مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ﴾ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِ فِي حِجَّةِ الْوَدَاعِ وَ هِيَ آخِرُ عُمْرِهِ ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا ﴾ وَ

۳۹۰. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۱۷۷ فصل [حقيقة الإمام و الإمامة]، إلزام الناصب في إثبات الحجّة الغائب عجل الله تعالى فرجه الشريف ج ۱ ص ۳۱ الثمرة الرابعة في جامع صفاتهم صلوات الله عليهم بحار الأنوار: ج ۲۵ ص ۱۶۹ باب ۲ جامع في صفات الإمام و شرائط الإمامة ح ۳۹

أَمْرُ الْإِمَامَةِ مِنْ كَمَالِ الدِّينِ وَ لَمْ يَمْضِ حَتَّى بَيَّنَ لِأُمَّتِهِ مَعَالِمَ دِينِهِ وَ أَوْضَحَ لَهُمْ سُبُلَهُمْ وَ تَرَكَهُمْ عَلَى قَصْدِ الْحَقِّ وَ أَقَامَ لَهُمْ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلِمَاءَ وَ إِمَامًا وَ مَا تَرَكَ شَيْئًا مِمَّا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ الْأُمَّةُ إِلَّا وَ قَدْ بَيَّنَّهُ فَمَنْ زَعَمَ أَنَّ اللَّهَ لَمْ يُكْمِلْ دِينَهُ فَقَدْ رَدَّ كِتَابَ اللَّهِ وَ مَنْ رَدَّ كِتَابَ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ

حدیث ۵۱: امام رضا علیه السلام: براستی خداوند جلیل و عزیز رسول صلی الله علیه و آله خود را قبض روح نکرد تا اینکه دین اسلام را برایش به کمال رسانید و کامل ساخت، و قرآن را که حاوی بیان هر چیزی است بر او نازل ساخته و در آن حلال و حرام، حدود و احکام، و تمام نیازمندی‌های مردم را بطور کلی بیان کرد و فرمود ﴿مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ﴾^{۳۹۱} در کتاب هیچ گونه کوتاهی نکرده/یم و در آخرین سفر حج، که اواخر عمر پیامبر صلی الله علیه و آله بود نیز این آیه را نازل فرمود ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾^{۳۹۲}/ امروز دین شما را به کمال رساندم و نعمت خود را بر شما تمام کردم و اسلام را دین شما پسندیدم و مسأله امامت از کمال دین و تمامیت آن است. و پیامبر صلی الله علیه و آله از دنیا نرفت تا برای امتش دانستنی‌های دین را بیان فرمود، و راهشان را آشکار ساخته و در مسیر حق قرارشان داد، و علی علیه السلام را برای آنان نشانه و پرچم راهنما و امام تعیین فرمود، و هیچ چیزی را که امت بدان نیازمند شوند فرو نگذاشت جز اینکه آن را روشن ساخت، پس هر که گمان کند که خداوند دینش را کامل نکرده، در حقیقت او کتاب خدا را انکار نموده، و منکر کتاب خدا، کافر است.^{۳۹۳}

۳۹۱. الانعام آیه ۳۸

۳۹۲. المائدة آیه ۳

۳۹۳. تحف العقول ص ۴۳۶ وصفه ع الإمامة و الإمام و منزلته

تأیید امام با روح القدس

۲۹۳

حدیث ۵۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ... وَرُوحُ الْقُدُسِ فِيهِ حَمَلُ النَّبُوَّةِ فَإِذَا قُبِضَ النَّبِيُّ انْتَقَلَ رُوحُ الْقُدُسِ فَصَارَ إِلَى الْإِمَامِ وَرُوحُ الْقُدُسِ لَا يَنَامُ وَلَا يَعْفُلُ وَلَا يَلْهُو وَلَا يَزْهُو

حدیث ۵۲: امام صادق عليه السلام: و پیامبر صلى الله عليه وآله با روح القدس نبوت را حامل شد. پس آنگاه که پیامبر صلى الله عليه وآله قبض روح شد، روح القدس به امام عليه السلام منتقل می شود. در روح القدس خواب و غفلت و لهو و عبث راه ندارد. ^{۳۹۴}

حدیث ۵۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ... وَرُوحُ الْقُدُسِ ثَابِتٌ يَرَى بِهِ مَا فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَغَرْبِهَا وَبَرْهَا وَبَحْرِهَا قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ يَتَنَاوَلُ الْإِمَامُ مَا بَعْدَادَ بِيَدِهِ قَالَ نَعَمْ وَ مَا دُونَ الْعَرْشِ

حدیث ۵۴: امام باقر عليه السلام: و روح القدس همیشه در امام عليه السلام ثابت است و امام عليه السلام با آن همه آنچه در شرق و غرب و خشکی و دریاست می بیند. راوی عرضه داشت: آیا امام عليه السلام با دست خود می تواند چیزی را که در بغداد است بگیرد؟ فرمود: آری، و هر چیزی را که زیر عرش باشد. ^{۳۹۵}

۳۹۴. الکافی ج ۱ ص ۲۷۲ بَابُ فِيهِ ذِكْرُ الْأَرْوَاحِ الَّتِي فِي الْأُمَّةِ ح ۳

۳۹۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۵۴ بَاب ۱۵ فِي الْأُمَّةِ ع

أَنَّ رُوحَ الْقُدُسِ يَتَلَقَاهُمْ إِذَا احتاجوا إِلَيْهِ ح ۱۳

بحار الانوار ج ۱۷ ص ۱۰۶ بَاب ۱۶ سَهْوُهُ وَ نَوْمُهُ ص عَنْ الصَّلَاةِ ح ۱۶

حدیث ۵۵: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لِبَعْضِ أَصْحَابِ قَيْسِ الْمَاصِرِ: ... وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَانَ مُسَدِّدًا مُوَفَّقًا مُؤَيِّدًا بِرُوحِ الْقُدُسِ لَا يَزِلُّ وَلَا يُخْطِئُ فِي شَيْءٍ مِمَّا يَسُوسُ بِهِ الْخَلْقَ

حدیث ۵۵: امام صادق عليه السلام: ... همانا رسول خدا صلى الله عليه وآله به وسیله روح القدس مورد تایید و تسدید و توفیق الهی قرار می گرفت. و با وجود آن هیچگاه در تدبیر امور مردم دچار خطا و لغزش نمی شد...^{۳۹۶}

حدیث ۵۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْمُنْخَلِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: فَبُرُوحِ الْقُدُسِ يَا جَابِرُ عَرَفُوا مَا تَحْتَ الْعَرْشِ إِلَى مَا تَحْتَ الثَّرَى

حدیث ۵۶: و امام باقر عليه السلام می فرماید: ... ای جابر! (رسول خدا صلى الله عليه وآله و امامان) از زیر عرش گرفته تا زیر خاک را با روح القدس می شناسند.^{۳۹۷}

حدیث ۵۷: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ جَابِرِ الْجَعْفِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا جَابِرُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَ الْخَلْقَ ثَلَاثَةَ أَصْنَافٍ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ «وَ كُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ وَ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ

۳۹۶. الكافي ج ۱ ص ۲۶۶ بابُ التَّفْوِيضِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ وَ إِلَى الْأَئِمَّةِ فِي أَمْرِ الدِّينِ ح ۴

۳۹۷. الكافي ج ۱ ص ۲۷۲ بابُ فِيهِ ذِكْرُ الْأَزْوَاجِ الَّتِي فِي الْأَئِمَّةِ ح ۲

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿۳۹۸﴾ فَالسَّابِقُونَ هُمْ رُسُلُ اللَّهِ وَ خَاصَّةُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ جَعَلَ فِيهِمْ
خَمْسَةَ أَرْوَاحٍ أَيْدَهُمْ بِرُوحِ الْقُدْسِ فِيهِ عَرَفُوا الْأَشْيَاءَ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحِ الْإِيمَانِ فِيهِ
خَافُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحِ الْقُوَّةِ فِيهِ قَدَرُوا عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَ أَيْدَهُمْ
بِرُوحِ الشَّهْوَةِ فِيهِ اشْتَهَوْا طَاعَةَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَرِهُوا مَعْصِيَتَهُ وَ جَعَلَ فِيهِمْ
رُوحَ الْمَدْرَجِ الَّذِي بِهِ يَذْهَبُ النَّاسُ وَ يَجِيئُونَ وَ جَعَلَ فِي الْمُؤْمِنِينَ وَ أَصْحَابِ
الْمَيْمَنَةِ رُوحَ الْإِيمَانِ فِيهِ خَافُوا اللَّهَ وَ جَعَلَ فِيهِمْ رُوحَ الْقُوَّةِ فِيهِ قَدَرُوا عَلَى
طَاعَةِ اللَّهِ وَ جَعَلَ فِيهِمْ رُوحَ الشَّهْوَةِ فِيهِ اشْتَهَوْا طَاعَةَ اللَّهِ وَ جَعَلَ فِيهِمْ رُوحَ
الْمَدْرَجِ الَّذِي بِهِ يَذْهَبُ النَّاسُ وَ يَجِيئُونَ.

حدیث ۵۷: امام صادق (علیه السلام) فرمود: ای جابر! همانا خدای تبارک و تعالی
مخلوق را سه دسته آفرید، چنانچه فرماید ﴿وَ كُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا
أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ وَ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ
الْمُقَرَّبُونَ﴾^{۳۹۸} و شما سه دسته جفت هم باشید: دست راستی‌ها و چه دست
راستی‌ها؟! (چگونه در نعمت‌های بهشت می‌خرامند) و دست چپ‌ها، چه دست
چپ‌ها؟! (چگونه در عقوبات دوزخ گرفتارند) و پیشی‌گرفتگان که پیشی گرفته‌اند
تنها/ایشان مقربانند پیشی‌گرفتگان همان رسولان خدا و مخصوصین درگاه او از میان
مخلوق می‌باشند. که خدا در ایشان پنج روح قرار داده است، ایشان را به روح القدس
مؤید ساخت و به وسیله آن همه چیز را بدانند و بشناسند. ایشان را با روح ایمان
مؤید ساخت و با آن از خدای عز و جل بترسند، آنها را به روح قوه مؤید ساخت و با
آن بر اطاعت خدا توانائی یافتند، آنها را به روح شهوت (میل و خواهش) مؤید

ساخت و با آن اطاعت خدا را خواستند و از نافرمانیش کراهت یافتند در ایشان روح حرکت نهاد که همه مردم با آن رفت و آمد کنند. ۳۹۹

حدیث ۵۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنْ أَصْبَاطِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ هَيْتٍ وَ أَنَا حَاضِرٌ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا ﴾ فَقَالَ مُنْذُ أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ الرُّوحَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ مَا صَعِدَ إِلَى السَّمَاءِ وَ إِنَّهُ لَفِينَا.

حدیث ۵۸: اسباط بن سالم گوید: من حاضر بودم که مردی از اهل هیت (شهری در کنار فرات بوده) از امام علی (علیه السلام) در باره قول خدای عز و جل ﴿ وَ كَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا ﴾ ۴۰۰ و همچنین روحی از امر خود را بسوی تو وحی کردیم پرسید امام علی (علیه السلام) فرمود: از زمانی که خدای عز و جل آن روح را بر محمد (صلی الله علیه و آله) فرو فرستاده، به آسمان بالا نرفته است و آن روح در ماست. ۴۰۱

حدیث ۵۹: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي ﴾ قَالَ خَلَقَ أَعْظَمُ مِنْ جَبْرَيْلَ ﷺ وَ مِيكَائِيلَ ﷺ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ هُوَ مَعَ الْأَيِّمَةِ وَ هُوَ مِنَ الْمَلَكَوَتِ.

۳۹۹. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۲۷۱ بابُ فِيهِ ذِكْرُ الأرواحِ الَّتِي فِي الأئِمَّةِ ح ۱

۴۰۰. الشوری ۵۲

۴۰۱. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۲۷۳ بابُ الرُّوحِ الَّتِي يُسَدِّدُ اللَّهُ بِهَا الأئِمَّةَ ح ۲

حدیث ۵۹: ابو بصیر گوید: از امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل

﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾^{۴۰۲} از تو در باره روح می پرسند بگو روح از

امر پروردگار من است پرسیدم. فرمود: آن مخلوقی است بزرگتر از جبرئیل علیه السلام و

میکائیل علیه السلام که همراه رسول خدا صلی الله علیه و آله و همراه ائمه علیهم السلام است و آن از عالم ملکوتست.^{۴۰۳}

حدیث ۶۰: عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي

بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ ﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ

رَبِّي﴾ قَالَ خَلَقَ أَعْظَمُ مِنْ جِبْرَائِيلَ عليه السلام وَ مِيكَائِيلَ عليه السلام لَمْ يَكُنْ مَعَ أَحَدٍ مِمَّنْ مَضَى

غَيْرِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ هُوَ مَعَ الْأَيِّمَةِ يُسَدِّدُهُمْ وَ لَيْسَ كُلُّ مَا طُلِبَ وَجِدَ.

حدیث ۶۰: ابو بصیر گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام در باره ﴿يَسْتَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ

قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ می فرمود: مخلوقی است بزرگتر از جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام

که همراه هیچ یک از پیغمبران گذشته جز محمد صلی الله علیه و آله نبوده است، و آن همراه ائمه

می باشد و ایشان را رهبری می کند، چنان نیست که هر چه طلب شود، بدست آید

(پس همراهی این روح با پیغمبر و امامان فضلی است از خدای تعالی که به هر که

خواهد عطا کند، و با طلب و کوشش بدست نیاید).^{۴۰۴}

۴۰۲. الاسراء ۸۵

۴۰۳. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۷۳ بَابُ الرُّوحِ الَّتِي يُسَدِّدُ اللَّهُ بِهَا الْأَيِّمَةَ ح ۳

۴۰۴. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۷۳ بَابُ الرُّوحِ الَّتِي يُسَدِّدُ اللَّهُ بِهَا الْأَيِّمَةَ ح ۴

حديث ٥٣: تَمِيمُ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْجَهْمِ عَنِ الرَّضَا عليه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَيَّدَنَا بِرُوحٍ مِنْهُ مُقَدَّسَةٍ مُطَهَّرَةٍ لَيْسَتْ بِمَلِكٍ لَمْ تَكُنْ مَعَ أَحَدٍ مِمَّنْ مَضَى إِلَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَهِيَ مَعَ الْأَيِّمَةِ مِنَّا تُسَدِّدُهُمْ وَتُوقِّفُهُمْ وَهُوَ عَمُودٌ مِنْ نُورٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ...

حديث ٥٣: امام رضا عليه السلام: همانا خدای عزوجل ما را با روحی که مقدس و مطهر است تایید کرده که فرشته نیست با احدی از سابقین نبوده جز با رسول خدای صلى الله عليه وآله و آن با امامان از ما هست آنان را تسدید و موفق می‌کند. و آن عمودی از نور بین ما و خدای عزوجل است. ٤٠٥

اهل بیت پیامبرند

حديث ٦١: حَدَّثَنَا أَبِي رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ الْمُؤَدَّبُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَبَّاسِ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَمَّارِ أَبِي مُعَاوِيَةَ الدُّهْنِيِّ عَنْ عَمْرَةَ ابْنَةِ أَفْعَى قَالَتْ سَمِعْتُ أُمَّ سَلَمَةَ رِضْوَانَ اللَّهِ عَلَيْهَا تَقُولُ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَيْتِي ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ

٤٠٥. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ٢ ص ٢٠٠ باب ٤٦ ما جاء عن الرضا ع في وجه دلائل

الأئمة ع و الرد على الغلاة و المفوضة لعنهم الله ح ١

بحار ج ٢٥ ص ٤٨ باب ٣ الأرواح التي فيهم و أنهم مؤيدون بروح القدس و نور إنا أنزلناه في ليلة القدر و

بيان نزول السورة فيهم عليهم السلام ح ٧

وَ يُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيراً ﴿ قَالَتْ وَ فِي الْبَيْتِ سَبْعَةٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ جَبْرَيْلُ ﷺ وَ
مِيكَائِيلُ ﷺ وَ عَلِيُّ ﷺ وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ ﷺ وَ الْحُسَيْنُ ﷺ قَالَتْ وَ أَنَا عَلَى
الْبَابِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَلَسْتُ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ قَالَ إِنَّكَ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ وَ
مَا قَالَ إِنَّكَ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ ﷺ.

حدیث ۶۱: ام سلمه گفت آیه ﴿ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً ﴾^{۴۰۶} همانا خدا می خواهد پلیدی را از شما خاندان ببرد و به خوبی
شما را پاکیزه کند در خانه من نازل شد در خانه هفت کس بودند رسول خدا ﷺ و
جبرئیل ﷺ و میکائیل ﷺ و علی ﷺ و فاطمه علیها السلام و حسن ﷺ و حسین ﷺ گفت:
من هم بر در خانه بودم گفتم یا رسول الله ﷺ من از اهل بیت ﷺ نیستم؟ فرمود:
تو از ازواج پیغمبری و نفرمود تو از اهل بیته. ^{۴۰۷}

حدیث ۶۲: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا
إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ الْأَزْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ خِرَاشٍ الشَّيْبَانِيُّ عَنِ الْعَوَّامِ بْنِ
حَوْشَبٍ عَنِ التَّمِيمِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَحَدَّثَتْنَا أَنَّهَا رَأَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
دَعَا عَلِيًّا ﷺ وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ ﷺ وَ الْحُسَيْنَ ﷺ فَقَالَ اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي
فَاذْهَبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِيراً.

۴۰۶. الاحزاب آیه ۳۳

۴۰۷. الأمالی (للصدوق) ص ۴۷۲ المجلس الثاني و السبعون ح ۴

حدیث ۶۲: تمیمی گوید بر عایشه وارد شدم او حدیث کرد که رسول خدا ﷺ را دیده بود که علی بن ابیطالب و فاطمه علیها السلام و حسن بن ابیطالب و حسین بن ابیطالب را دعوت کرده و فرموده خدایا اینها اهل بیت منند پلیدی را از آنها ببر و آنها را به خوبی پاک کن.^{۴۰۸}

حدیث ۶۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنُ جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ غِيَاثِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سِئِلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ مَعْنَى قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي مُخَلَّفٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترَتِي مِنَ الْعِترَةِ فَقَالَ أَنَا وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ الْأَئِمَّةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ التَّسْعَةُ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ تَأْسِغُهُمْ مَهْدِيَّهُمْ وَ قَائِمُهُمْ لَا يُفَارِقُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَ لَا يُفَارِقُهُمْ حَتَّى يَرِدُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَوْضَهُ

حدیث ۶۳: حضرت صادق علیه السلام از آباء گرام خویش از حضرت حسین علیه السلام نقل کرد که فرمود: از امیر المؤمنین علیه السلام سؤال کردند از معنی فرمایش پیامبر ﷺ که فرمودند: إِنِّي مُخَلَّفٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترَتِي بفرماید عترت آن جناب کیانند؟ فرمود: من و حسن بن ابیطالب و حسین بن ابیطالب و ائمه علیهم السلام نه گانه از فرزندان حسین بن ابیطالب که نهمی آنها مهدی علیه السلام و قائم آنها است از کتاب خدا جدا نمی شوند و کتاب خدا از آنها جدا نخواهد شد تا وقتی وارد بر پیامبر اکرم ﷺ شوند در حوض او^{۴۰۹}

۴۰۸. الأمالی (للصدوق) ص ۴۷۳ المجلس الثاني و السبعون ح ۵

۴۰۹. معانی الأخبار ص ۹۱ باب معنی الثقلين و العتره ح ۴

امّه اطهار صاحب مُلک عظیم

حدیث ۶۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ ۳۰۱
عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ عَنْ سَالِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ
اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَ
مِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَ مِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يَا ذَنْ لِلَّهِ﴾ قَالَ السَّابِقُ بِالْخَيْرَاتِ الْإِمَامُ وَ
الْمُقْتَصِدُ الْعَارِفُ لِلْإِمَامِ وَ الظَّالِمُ لِنَفْسِهِ الَّذِي لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ.

حدیث ۶۴: سالم گوید: از امام باقر عليه السلام پرسیدم از قول خدای عز و جل ﴿ثُمَّ
أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَ مِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَ مِنْهُمْ سَابِقٌ
بِالْخَيْرَاتِ يَا ذَنْ لِلَّهِ﴾^{۴۱۰} سپس ارث دادیم کتاب را به کسانی که برگزیدیم از بندگان
خود، برخی به خود ستم کردند و برخی میانه روند و برخی پیش رو برای هر کار
خیری به اذن خدا فرمود: پیشرو در خیرات امام عليه السلام است و میانه رو عارف به
امام عليه السلام و ستمکار به خود آنکه امام عليه السلام را نشناسد.^{۴۱۱}

امّه اطهار عليه السلام برترند از تمامی انبیاء و ملائکه

حدیث ۶۵: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا
فُرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ فُرَاتِ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ
الْهَمْدَانِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْفَضْلِ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبُخَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا

۴۱۰. فاطر آیه ۳۲

۴۱۱. الکافی ج ۱ ص ۲۱۴ بَابُ فِي أَنْ مَنْ اصْطَفَاهُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ وَ أَوْرَثَهُمْ كِتَابَهُ هُمْ الْأَنْبِيَاءُ ع ح ۱

مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي
بَكْرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ صَالِحِ الْهَرَوِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ
أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ
عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا خَلَقَ اللَّهُ خَلْقًا أَفْضَلَ مِنِّي وَلَا أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنِّي قَالَ عَلِيُّ ﷺ
فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَنْتَ أَفْضَلُ أَمْ جَبْرَيْلُ فَقَالَ يَا عَلِيُّ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
فَضَّلَ أَنْبِيَاءَهُ الْمُرْسَلِينَ عَلَى مَلَائِكَتِهِ الْمُقْرَبِينَ وَفَضَّلَنِي عَلَى جَمِيعِ النَّبِيِّينَ وَ
الْمُرْسَلِينَ وَ الْفَضْلُ بَعْدِي لَكَ يَا عَلِيُّ ﷺ وَ لِلْأَيِّمَةِ ﷺ مِنْ بَعْدِكَ وَ إِنَّ
الْمَلَائِكَةَ لَخُدَامُنَا وَ خُدَامُ مُحِبِّينَا يَا عَلِيُّ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَ مَنْ حَوْلَهُ
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ... وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِوَلَايَتِنَا يَا عَلِيُّ ﷺ لَوْ لَا
نَحْنُ مَا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ ﷺ وَ لَا حَوَاءَ وَ لَا الْجَنَّةَ وَ لَا النَّارَ وَ لَا السَّمَاءَ وَ لَا
الْأَرْضَ فَكَيْفَ لَا نَكُونُ أَفْضَلَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ قَدْ سَبَقْنَاهُمْ إِلَى مَعْرِفَةِ رَبِّنَا وَ
تَسْبِيحِهِ وَ تَهْلِيلِهِ وَ تَقْدِيرِهِ لِأَنَّ أَوَّلَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَ أَرْوَاحَنَا ...

حدیث ۶۵: از امام رضا ﷺ از آباء کرامش از حضرت امیرالمؤمنین ﷺ از

رسول خدا ﷺ که می فرمود: خلق نفرموده: خداوند کسی را افضل و گرامی تر از من،
علی ﷺ عرضه داشت: یا رسول الله ﷺ شما افضلید یا جبرئیل ﷺ. فرمود: یا علی!
پروردگار فضیلت داده انبیاء و مرسلین خود را بر ملائکه ی مقربین، و فضیلت داده مرا
بر تمامی انبیاء و فضیلت بعد از من برای تو و سپس برای ائمه بعد از تو باشد، و
ملائکه خادمان مایند. یا علی! ملائکه حمله العرش و ملائکه اطراف آن حمد و
ستایش می نمایند خداوند را و طلب مغفرت می کنند برای کسانی که ایمان آورده اند به

ولایت ما، یا علی! اگر ما نبودیم خدای تعالی خلق نمی فرمود آدم علیه السلام و حوا و بهشت و جهنم و آسمان و زمین را و چگونه ما افضل نباشیم از ملائکه و حال آن که سبقت و پیشی گرفتیم بر ملائکه در خدانشناسی و تسییح و تهلیل و تقدیس خداوند..... و علت سبقت ما این شد که اولین چیزی که خدا خلق کرد ارواح ما بود...^{٤١٢}

حدیث ٤٦٤: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَ اشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ وَ لَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ مَا أَهَلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ لَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ قَالَ الْإِمَامُ عليه السلام قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا بِتَوْحِيدِ اللَّهِ وَ نُبُوَّةِ مُحَمَّدٍ عليه السلام رَسُولِ اللَّهِ وَ بِإِمَامَةِ عَلِيِّ وَ لِيِ اللَّهِ كُلُّوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَ اشْكُرُوا لِلَّهِ عَلَى مَا رَزَقَكُمْ مِنْهَا بِالْمَقَامِ عَلَى وَ لَآئِيَةِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ عَلِيِّ عليه السلام لِيَقْبَلَكُمْ اللَّهُ بِذَلِكَ سُورَ الشَّيَاطِينِ الْمَرْدَةِ عَلَى رَبِّهِمَا عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّكُمْ كُلَّمَا جَدَّدْتُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ وَ لَآئِيَةَ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيِّ تُجَدِّدُ عَلَى مَرْدَةِ الشَّيَاطِينِ لَعَابِنُ اللَّهِ وَ أَعَاذَكُمْ اللَّهُ مِنْ نَفَخَاتِهِمْ وَ نَفَثَاتِهِمْ فَلَمَّا قَالَهُ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام وَ مَا نَفَخَاتِهِمْ قَالَ هِيَ مَا يَنْفُخُونَ بِهِ عِنْدَ الْغَضَبِ فِي الْإِنْسَانِ الَّذِي يَحْمِلُونَهُ عَلَى هَلَاقِهِ فِي دِينِهِ وَ دُنْيَاةٍ وَ قَدْ يَنْفُخُونَ فِي غَيْرِ حَالِ الْغَضَبِ بِمَا يَهْلِكُونَ بِهِ أَتَدْرُونَ مَا أَشَدُّ مَا يَنْفُخُونَ بِهِ هُوَ مَا يَنْفُخُونَ بِإِذْنِهِ [بَأَن] يُوهَمُوهُ أَنَّ أَحَدًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ فَاضِلٌ عَلَيْنَا أَوْ عَدْلٌ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ كَلَّا وَ اللَّهُ بَلْ جَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى مُحَمَّدًا عليه السلام ثُمَّ آلَ

٤١٢. علل الشرائع: ج ١ باب ٧ العلة التي من أجلها صارت الأنبياء و الرسل و الحجج ص أفضل من

الملائكة ح ١.

مُحَمَّدٍ ﷺ فَوْقَ جَمِيعِ هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَا جَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى السَّمَاءَ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ
 كَمَا زَادَ نُورَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرَ عَلَى الشَّهَاءِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ أَمَا نَفَثَاتِهِ فَأَنْ
 يَرَى أَحَدُكُمْ أَنْ شَيْئاً بَعْدَ الْقُرْآنِ أَشْفَى لَهُ مِنْ ذِكْرِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَ مِنْ الصَّلَوَاتِ
 عَلَيْنَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ ذِكْرِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ شِفَاءً لِلصُّدُورِ وَ جَعَلَ الصَّلَوَاتِ
 عَلَيْنَا مَاحِيَةً لِلْأَوْزَارِ وَ الذُّنُوبِ وَ مُطَهَّرَةً مِنَ الْعُيُوبِ وَ مُضَاعِفَةً لِلْحَسَنَاتِ ...

حدیث ۶۶: امام عسکری (علیه السلام) «يا أيها الذين آمنوا كلوا من طيبات ما رزقناكم و اشكروا
 لله إن كنتم إياه تعبدون إنما حرم عليكم الميتة و الدّم و لحم الخنزير و ما أهل به لغير الله فمن اضطر
 غير باغ و لا عاد فلا إثم عليه إن الله غفور رحيم» ۴۱۳ امام (علیه السلام) فرمود: خداوند فرموده است ای
 کسانی که ایمان به یکتائی خدا و نبوت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله) و امامت علی ولی الله آورده‌اید
 بخورید از پاکیزه چیزهائی که بشما روزی داده‌ایم و سیاسگزاری کنید بر این نعمت‌ها به
 پایداری بر ولایت و دوستی محمد (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام) تا بدین وسیله خدا شما را از شر شیاطین
 متمرّد نگه دارد هر زمان که شما تجدید ولایت محمد (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام) را بر خود می‌کنید بر
 شیطان‌های متمرّد تجدید لعنت خدا می‌شود و خداوند شما را از وسوسه‌ها و القاهای آنها نگه
 می‌دارد. این حرف را که پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود عرض شد: یا رسول الله! وسوسه‌های شیطان
 چیست؟ فرمود همان وسوسه‌ای که هنگام خشم بر انسان می‌کند و او را هلاک می‌نماید در
 دین و دنیا در غیر حال خشم نیز وسوسه می‌کنند به چیزهائی که بوسیله آن هلاک می‌شوند
 می‌دانید از شدیدترین وساوس آنها چیست به گوش او وسوسه می‌کنند که فلان کس مثلاً از
 این امت بهتر از ما خانواده است یا برابر با ما اهل بیت است. دروغ می‌گوید خداوند محمد (صلی الله علیه و آله)
 و آل محمد (صلی الله علیه و آله) را برتر از تمامی خلق قرار داده همان طوری که آسمان را بالای زمین قرار
 داده و همان طور که نور خورشید و ماه را افزایش داده بر ستاره سهی (ستاره کوچکی است از

بنات النعش کوچک) پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: اما القاءها شیطان به نظر یکی چنین وانمود می کند که چیزی بعد از قرآن شفا بخش تر از ذکر ما اهل بیت و صلوات بر ما هست زیرا خداوند یاد ما را شفای دلها و صلوات بر ما را محوکننده کتافات و گناهان و پاک کننده عیبها و دو چندان کننده حسنات قرار داده...^{۴۱۴}

حدیث ۶۷: **ابْنُ الْبَرَقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ جُمَيْعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ جَبْرَيْلُ إِذَا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَعَدَ بَيْنَ يَدَيْهِ قِعْدَةَ الْعَبْدِ وَكَانَ لَا يَدْخُلُ حَتَّى يَسْتَأْذِنَهُ**

حدیث ۶۷: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ: جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ هر وقت خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می رسید رو بروی او می نشست مانند نشستن بنده و بدون اجازه داخل نمی شد.^{۴۱۵}

حدیث ۶۸: **أَمَّا تَأْيِيدُ اللَّهِ تَعَالَى لِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرُوحِ الْقُدُسِ فَإِنَّ جَبْرَيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ الَّذِي لَمَّا حَضَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَدْ اشْتَمَلَ بِعَبَائِيَّةِ الْقَطَوَانِيَّةِ عَلَى نَفْسِهِ وَ عَلَى عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ الْحَسَنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ قَالَ اللَّهُمَّ هُوَ لَاءِ أَهْلِي أَنَا حَرْبٌ لِمَنْ حَارِبَهُمْ وَ سَلْمٌ لِمَنْ سَأَلَهُمْ مُحِبٌّ لِمَنْ أَحَبَّهُمْ وَ مُبْغِضٌ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَكُنْ لِمَنْ حَارِبَهُمْ حَرْبًا وَ لِمَنْ سَأَلَهُمْ سَلْمًا وَ لِمَنْ أَحَبَّهُمْ مُحِبًّا وَ لِمَنْ أَبْغَضَهُمْ مُبْغِضًا فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَقَدْ أَحْبَبْتِكَ إِلَى ذَلِكَ يَا مُحَمَّدُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَفَعَتْ أُمَّ سَلَمَةَ جَانِبَ الْعَبَاءِ لِتَدْخُلَ فَجَذَبَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ قَالَ لَسْتَ هُنَاكَ وَ**

۴۱۴. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۵۸۴ [سورة البقرة (۲): الآيات ۱۷۲ الى ۱۷۳]

۴۱۵. علل الشرائع ج ۱ ص ۷ باب ۷ باب العلة التي من أجلها صارت الأنبياء و الرسل و الحجج ص أفضل من الملائكة ..... ح ۲

إِنْ كُنْتَ عَلَى خَيْرٍ وَجَاءَ جَبْرَيْلُ مُدَثِّرًا وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اجْعَلْنِي مِنْكُمْ
 قَالَ أَنْتَ مِنَّا قَالَ أَفَأَرْفَعُ الْعَبَاءَ وَأَدْخُلُ مَعَكُمْ قَالَ بَلَى فَدَخَلَ فِي الْعَبَاءِ ثُمَّ خَرَجَ وَ
 صَعَدَ إِلَى السَّمَاءِ إِلَى الْمَلَكَوَتِ الْأَعْلَى وَ قَدْ تَضَاعَفَ حُسْنُهُ وَ بَهَاؤُهُ فَقَالَتْ
 الْمَلَائِكَةُ قَدْ رَجَعْتَ بِجَمَالٍ خِلَافَ مَا ذَهَبْتَ بِهِ مِنْ عِنْدِنَا قَالَ فَكَيْفَ لَا أَكُونُ
 كَذَلِكَ وَ قَدْ شَرَّفْتُ بِأَنْ جُعِلْتُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ قَالَتِ الْأَمْلاَكُ فِي
 مَلَكَوَتِ السَّمَاوَاتِ وَ الْحُجُبِ وَ الْكُرْسِيِّ وَ الْعَرْشِ حَقُّ لَكَ هَذَا الشَّرْفُ أَنْ
 تَكُونَ كَمَا قُلْتَ وَ كَانَ عَلِيُّ ﷺ مَعَهُ جَبْرَيْلُ ﷺ عَنْ يَمِينِهِ فِي الْحُرُوبِ وَ
 مِيكَائِيلُ ﷺ عَنْ يَسَارِهِ وَ إِسْرَافِيلُ ﷺ خَلْفَهُ وَ مَلَكَ الْمَوْتِ أَمَامَهُ

حدیث ۶۸: تفسیر امام می فرماید: اما تأیید نمودن خدا عیسی ﷺ را به روح
 القدس. همانا جبرئیل ﷺ وقتی خدمت پیامبر اکرم ﷺ رسید موقعی که خود را در
 عباى قطوانی پیچیده بود با علی ﷺ و فاطمه علیها السلام و حسن ﷺ و حسین ﷺ فرمود:
 خدایا اینها خانواده من هستند من جنگ دارم با هرکه با ایشان جنگ کند و سازگارم
 با کسی که با ایشان سازگار باشد و هرکه آنها را دوست بدارد دوست می دارم و
 دشمنم با دشمن آنها خداوند فرمود: خواسته تو را اجابت کردم. ام سلمه یک طرف
 عبا را بلند کرد تا داخل شود پیامبر اکرم ﷺ آن را گرفت و فرمود: تو نباید داخل
 شوی گر چه عاقبتت بخیر است و جبرئیل ﷺ آمد در حالی که خود را پیچیده بود و
 عرضه داشت: یا رسول الله! مرا با خودتان قرار دهید و عرضه داشت: یا رسول الله!
 مرا از خودتان قرار بده فرمود: تو از ما هستی جبرئیل ﷺ عرضه داشت: عبا را بلند
 کنم و داخل شوم میان شما. حضرت فرمود: آری. جبرئیل ﷺ داخل عبا شد سپس
 بیرون آمد و صعود کرد به آسمان تا ملکوت اعلی زیبایی و درخشش او دو برابر شده
 بود ملائکه گفتند با زیبایی برگشتی به خلاف وقتی که از پیش ما رفته بودی گفت

چطور چنین نباشم با اینکه بسیار شخصیت پیدا کردم که از آل محمد علیهم السلام و اهل بیت او شدم ملائکه در ملکوت آسمانها و حجابها و کرسی و عرش گفتند شایسته است برای تو این شخصیت آن طور که گفتی باشی با علی علیه السلام در جنگها جبرئیل علیه السلام طرف راست و میکائیل طرف چپ و اسرافیل پشت سرش و ملک الموت جلویش بودند.^{۴۱۶}

حدیث ۶۹: عَنْ أَبِي ذَرِّ الْعَفَّارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَقُولُ افْتَحَرَ اسْرَافِيلُ عليه السلام عَلَى جَبْرَائِيلَ عليه السلام فَقَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْكَ قَالَ وَ لِمَ أَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي قَالَ لِأَنِّي صَاحِبُ الثَّمَانِيَةِ حَمَلَةَ الْعَرْشِ وَ أَنَا صَاحِبُ النَّفْخَةِ فِي الصُّورِ وَ أَنَا أَقْرَبُ الْمَلَائِكَةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَالَ جَبْرَائِيلُ عليه السلام أَنَا خَيْرٌ مِنْكَ فَقَالَ بِمَا أَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي قَالَ لِأَنِّي أَمِينُ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ وَ أَنَا رَسُولُهُ إِلَى الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَنَا صَاحِبُ الْخُسُوفِ وَ الْقُدُوفِ [الْقُرُونِ] وَ مَا أَهْلَكَ اللَّهُ أُمَّةً مِنَ الْأُمَمِ إِلَّا عَلَى يَدَيَّ فَاخْتَصَمَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فَأَوْحَى إِلَيْهِمَا اسْكُتَا فَوَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَقَدْ خَلَقْتُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكُمَا قَالَا يَا رَبُّ أَوْ تَخْلُقْ خَيْرًا مِنَّا وَ نَحْنُ خُلُقْنَا مِنْ نُورٍ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى نَعَمْ وَ أَوْحَى إِلَى حُجُبِ الْقُدْرَةِ انْكَشِفِي فَانْكَشَفَتْ فَإِذَا عَلَى سَاقِ الْعَرْشِ الْأَيْمَنِ مَكْتُوبٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيُّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام فَقَالَ جَبْرَائِيلُ يَا رَبُّ فَإِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ إِلَّا جَعَلْتَنِي خَادِمَهُمْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى قَدْ جَعَلْتُ فَجَبْرَائِيلُ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ وَ إِنَّهُ لَخَادِمُنَا

حدیث ۶۹: ارشاد القلوب: از ابو ذر غفاری گفت: شنیدم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمود: اسرافیل علیه السلام بر جبرئیل علیه السلام افتخار نمود و گفت: من از تو بهترم پرسید تو

۴۱۶. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۷۶ [إشارة إلى حدیث

چرا از من بهتری؟ گفت: چون من از هشت نفر حاملین عرشم و من در صور میدم و من نزدیکترین ملائکه به خدا هستم. جبرئیل علیه السلام گفت: من از تو بهترم پرسید به چه دلیل از من بهتری جواب داد چون من امین خدا بر وحی اویم و من بیک خدا به سوی انبیاء و مرسلینم و من متصدی خسوف و کسوفم و ملتی را خدا هلاک نکرده مگر بدست من. حکومت پیش خدا بردند خداوند به آنها وحی نمود ساکت باشید به عزت و جلالم از شما بهتر آفریده‌ام گفتند مگر بهتر از ما آفریده‌ای؟ با اینکه ما از نور آفریده شده‌ایم. خداوند فرمود: آری و دستور به حجاب‌های قدرت داد که باز شوید باز شدند ناگاه متوجه شدند که بر طرف راست ساق عرش نوشته شده لا اله الا الله محمد صلی الله علیه و آله و سلم و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و الحسن علیه السلام و الحسين علیه السلام احباء الله جبرئیل علیه السلام گفت خدایا تو را سوگند می‌دهم به حقی که بر تو دارند مرا خادم آنها قرار ده خداوند فرمود: پذیرفتم پس جبرئیل علیه السلام از اهل بیت علیهم السلام است و او خادم ماست. ۴۱۷

حدیث ۷۱: أَبِي عَنِ الْأَصْفَهَانِيِّ عَنِ الْمُنْقَرِيِّ عَنِ حَمَّادٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَنَّهُ سُئِلَ هَلِ الْمَلَائِكَةُ أَكْثَرُ أَمْ بَنُو آدَمَ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَمَلَائِكَةُ اللَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ أَكْثَرُ مِنْ عَدَدِ التُّرَابِ فِي الْأَرْضِ وَ مَا فِي السَّمَاءِ مَوْضِعُ قَدَمٍ إِلَّا وَ فِيهَا مَلَكٌ يُسَبِّحُهُ وَ يُقَدِّسُهُ وَ لَا فِي الْأَرْضِ شَجَرٌ وَ لَا مَدْرٌ إِلَّا وَ فِيهَا مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهَا يَأْتِي اللَّهَ كُلَّ يَوْمٍ بِعَمَلِهَا وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِهَا وَ مَا مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا وَ يَتَقَرَّبُ كُلُّ يَوْمٍ إِلَى اللَّهِ بِوَلَايَتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ علیهم السلام وَ يَسْتَغْفِرُ لِمُحِبِّينَا وَ يَلْعَنُ أَعْدَاءَنَا وَ يَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ إِرْسَالًا

حدیث ۷۱: تفسیر علی بن ابراهیم: حماد از حضرت صادق (علیه السلام) نقل کرد که سؤال کردند آیا ملائکه بیشترند یا بنی آدم فرمود: قسم به خدائی که جانم در اختیار اوست ملائکه خدا در آسمانها بیشتر از تعداد خاک روی زمین هستند در آسمان محل هر قدمی ملائکه ای تسبیح و تقدیس خدا را می کند و در زمین نه درخت و نه گل و خانه ایست مگر اینکه فرشته ای موکل بر آن است که هر روز عمل کرد آن را تقدیم پیشگاه پروردگار می کند با اینکه خدا از او داناتر است هیچ کدام از آنها نیست مگر اینکه هر روز تقرب به خدا می جوید به واسطه ولایت ما اهل بیت (علیهم السلام) و استغفار می کند برای دوستان ما و لعنت می کند دشمنان ما را و از خدا می خواهد که هر چه بیشتر بر آنها عذاب نازل کند.^{۴۱۸}

حدیث ۷۲: ابْنُ عِيسَى عَنِ ابْنِ بَرِيعٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: وَ اللَّهُ إِنَّ فِي السَّمَاءِ لَسَبْعِينَ صِنْفًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ لَوْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ أَهْلُ الْأَرْضِ كُلُّهُمْ يُحْصُونَ عَدَدَ صِنْفٍ مِنْهُمْ مَا أَحْصَوْهُمْ وَ إِنَّهُمْ لَيَدِينُونَ بِوَلَايَتِنَا

حدیث ۷۲: بصائر: ابو الصباح از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: به خدا قسم در آسمان هفتاد صنف از ملائکه هستند که اگر تمام اهل زمین اجتماع کنند و شروع به شماره یک صنف از آنها نمایند نمی توانند آنها را بشمرند تمام این ملائکه پیرو ولایت ما هستند.^{۴۱۹}

۴۱۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۹ باب ۶ ما خص الله به الأئمة من آل محمد ص و ولاية الملائكة ..... ح ۹

۴۱۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۷ باب ۶ ما خص الله به الأئمة من آل محمد ص و ولاية الملائكة ..... ح ۱

حدیث ۷۳: أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ الْخَيْبَرِيِّ عَنِ ابْنِ
 ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْنَا يَقُولُ مَا حَاوَرَتْ مَلَائِكَةُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
 فِي دُنُوهَا مِنْهُ إِلَّا بِالَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَيَصِفُونَ مَا تَصِفُونَ وَيَطْلُبُونَ
 مَا تَطْلُبُونَ وَإِنَّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مَلَائِكَةً يَقُولُونَ إِنَّ قَوْلَنَا فِي آلِ مُحَمَّدٍ الَّذِي
 جَعَلْتَهُمْ عَلَيْهِ

۳۱۰

حدیث ۷۳: بصائر: ابن ظبیان از حضرت صادق (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: ملائکه
 خدا سبب نزدیکی و قرب آنها به خدا چیزی نشد مگر همین ولایتی که شما دارید
 ملائکه آنچه را شما توصیف می‌کنید آنها نیز توصیف می‌کنند و در جستجوی آنچه
 شما می‌جوئید هستند بعضی از ملائکه می‌گویند سخن ما در باره آل محمد (صلی الله علیه و آله) همان
 است که شما بر آنید (یعنی به کُنه معرفت آنها نرسیده‌ایم).^{۴۲۰}

حدیث ۷۴: مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ شَاذَانَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ
 رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ فِي السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ مِائَةَ أَلْفِ مَلَكٍ وَ فِي السَّمَاءِ
 الْخَامِسَةِ ثَلَاثِمِائَةَ أَلْفِ مَلَكٍ وَ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ مَلَكًا رَأْسُهُ تَحْتَ الْعَرْشِ وَ
 رِجْلَاهُ تَحْتَ الثَّرَى وَ مَلَائِكَةٌ أَكْثَرُ مِنْ رِبْعَةِ وَ مُضَرَّ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ وَ لَا
 شَرَابٌ إِلَّا الصَّلَاةَ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) وَ مُحِبِّهِ وَ
 الْإِسْتِغْفَارَ لِشِيعَتِهِ الْمُذْنِبِينَ وَ مَوَالِيهِ

۴۲۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۸ باب ۶ باب ما خص الله به

الأئمة من آل محمد ص و ولاية الملائكة ح ۸

حدیث ۷۴: مناقب: ابو هریره گفت: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند در آسمان چهارم صد هزار ملک آفریده و در آسمان پنجم سیصد هزار ملک و در آسمان هفتم فرشته‌ای است که سرش زیر عرش و دو پایش زیر زمین است. ملائکه بیشتر از تعداد قبیله ربیعه و مضر هستند نه غذا و نه آب دارند به جز صلوات بر امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام و محبین آن سرور....^{۴۲۱}

حدیث ۷۵: عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْيَسَعِ قَالَ: دَخَلَ حُمْرَانُ بْنُ أَعِينٍ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام وَ قَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ يَبْلُغُنَا أَنَّ الْمَلَائِكَةَ تَنْزَلُ عَلَيْكُمْ فَقَالَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ وَاللَّهِ لَتَنْزَلُ عَلَيْنَا وَ تَطَأُ فُرُشَنَا أَمَا تَقْرَأُ كِتَابَ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾

حدیث ۷۵: بصائر: ابو الیسع گفت: حمران بن اعین خدمت امام باقر علیه السلام رسید و عرضه داشت: فدایت شوم شنیده‌ایم ملائکه بر شما نازل می‌شوند. فرمود: به خدا قسم ملائکه بر ما نازل می‌شوند و پای بر فرشهای ما می‌گذارند مگر این آیه قرآن را نخوانده‌ای ﴿الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾^{۴۲۲}

۴۲۱. مائة منقبة من مناقب أمير المؤمنين و الأئمة ص ۱۶۳ المنقبة الثامنة و الثمانون

۴۲۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۹۱ باب ۱۷ باب فی الأئمة و أن الملائكة تدخل منازلهم و يطوف بسطهم و يأتيهم ع بالأخبار ..... ح ۳

حدیث ۷۶: ابْنُ یَزِيدَ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ مَسْمَعٍ كَرْدِيْنٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ إِنِّي اعْتَلَلْتُ فَكُنْتُ إِذَا أَكَلْتُ عِنْدَ الرَّجُلِ تَأَذَّيْتُ بِهِ وَ إِنِّي أَكَلْتُ مِنْ طَعَامِكَ وَ لَمْ أَتَذَّبْ بِهِ قَالَ إِنَّكَ لَتَأْكُلُ طَعَامَ قَوْمٍ تُصَافِحُهُمُ الْمَلَائِكَةُ عَلَى فُرْشِهِمْ قَالَ قُلْتُ وَ يَظْهَرُونَ لَكُمْ قَالَ هُمْ الْأَطْفُ بِصِبْيَانِنَا مِنَّا

حدیث ۷۶: مسمع کردین گفت به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: ..... من بیمارم وقتی غذا می خورم ناراحت می شوم اما وقتی از غذای شما می خورم هیچ ناراحتی برایم پیش نمی آید فرمود: تو طعام و غذای خانواده ای را می خوری که ملائکه با آنها روی فرششان مصافحه می کنند عرضه داشتم: آقا برای شما آشکار می شوند فرمود: آری آنها به بچه های ما از ما مهربان ترند^{۴۲۳}

حدیث ۷۷: ابْنُ الصَّلْتِ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَصْرِ بْنِ قَابُوسَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَا وَطِئَتِ الْمَلَائِكَةُ فُرْشَ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ غَيْرَ فُرْشِنَا

حدیث ۷۷: امالی ابن شیخ: ابن عباس: امیرالمومنین (علیه السلام) پا نگذاشته اند ملائکه بر روی فرش احدی غیر فرش ما.^{۴۲۴}

حدیث ۷۸: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ عَنِ ابْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْبَصْرِيِّ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ إِلَيْنَا تَحْتَلِفُ الْمَلَائِكَةُ

۴۲۳. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۹۰ باب ۱۷ باب فی الأئمة و أن الملائكة تدخل منازلهم و يطوف بسطهم و يأتيهم ع بالأخبار ح ۱

۴۲۴. الأمالی (للطوسي) ص ۳۳۵ [۱۲] المجلس الثاني عشر ح ۱۷

حدیث ۷۸: بصائر: خیمه از امام باقر (علیه السلام) نقل کرد که می فرمود: ما کسانی هستیم که ملائکه با ما رفت و آمد دارند. ۴۲۵

۳۱۳

حدیث ۷۹: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّائِي قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ إِنَّهُمْ لَيَأْتُونَنا وَ يُسَلِّمُونَ

حدیث ۷۹: عبد الحمید طائی گفت: از امام صادق (علیه السلام) شنیدم فرمود: آن‌ها پیش ما می آیند و سلام می کنند یعنی ملائکه. ۴۲۶

حدیث ۸۰: أَحْمَدُ عَنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ بَرَّةِ الْأَصَمِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَنْزِلُ عَلَيْنَا فِي رِحَالِنَا وَ تَتَقَلَّبُ عَلَيَّ فُرُشِنَا وَ تَحْضُرُ مَوَائِدِنَا وَ تَأْتِينَا مِنْ كُلِّ نَبَاتٍ فِي زَمَانِهِ رَطْبٌ وَ يَابِسٌ وَ تُقَلِّبُ عَلَيْنَا أَجْنِحَتَهَا وَ تُقَلِّبُ أَجْنِحَتَهَا عَلَيَّ صَبِيانَنَا

حدیث ۸۰: حسن بن برة اصم از امام صادق (علیه السلام) نقل کرد که می فرمود: ملائکه بر ما نازل می شوند و روی فرش ما می نشینند و بر سر سفره ما حاضر می شوند و هر نوع روئیدنی در زمان خودش تر یا خشک برای ما می آورند و پر و بال بر ما و بچه هایمان می گشایند. ۴۲۷

۴۲۵. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۹۲ باب ۱۷ باب فی الأئمة و أن الملائكة تدخل منازلهم و يطوف بسطهم و يأتيهم ع بالأخبار ح ۷

۴۲۶. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۹۲ باب ۱۷ باب فی الأئمة و أن الملائكة تدخل منازلهم و يطوف بسطهم و يأتيهم ع بالأخبار .... ح ۱۱

۴۲۷. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۹۴ باب ۱۷ باب فی الأئمة و أن الملائكة تدخل منازلهم و يطوف بسطهم و يأتيهم ع بالأخبار ..... ح ۱۷

حدیث ۷۰: عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيِّ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: سَأَلَ الْمُنَافِقُونَ النَّبِيَّ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنَا عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام هُوَ أَفْضَلُ أُمَّ مَلَائِكَةِ اللَّهِ الْمُقَرَّبُونَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ وَ هَلْ شُرِّفَتِ الْمَلَائِكَةُ إِلَّا بِحُبِّهَا لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَ عَلِيٍّ عليه السلام وَ قَبُولِهَا لَوْلَا يَتِيهِمَا ...

حدیث ۷۰: احتجاج طبرسی و تفسیر امام: حضرت عسکری عليه السلام فرمود: منافقین از پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله پرسیدند آیا علی عليه السلام افضل است یا ملائکه مقرب خدا؟ فرمود: آیا ملائکه محترم و مقرب شدند جز به واسطه محبت با محمد صلى الله عليه وآله و علی عليه السلام و قبول ولایت آن دو. ۴۲۸

حدیث ۸۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا مِنْ مَلَكٍ يَهْبِطُ اللَّهُ فِي أَمْرٍ مِمَّا يَهْبِطُ لَهُ إِلَّا بَدَأَ بِالْإِمَامِ فَعَرَضَ ذَلِكَ عَلَيْهِ وَ إِنْ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَى صَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ

حدیث ۸۱: بصائر: علی بن ابی حمزه از آقا موسی بن جعفر عليه السلام نقل کرد که می فرمود: هر فرشته ای را که خداوند به زمین برای مأموریتی بفرستد اول پیش امام عليه السلام می آید و این مأموریت را به او عرضه می دارد و صاحب این امر محل آمد و رفت ملائکه است. ۴۲۹

۴۲۸. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۸۳ [إشارة إلى أن محبى علی ع أفضل من الملائكة] ..... ح ۱
 ۴۲۹. الکافی ج ۱ ص ۳۹۴ باب أن الأئمة تدخل الملائكة بيوتهم و تطأ بسطهم و تأتيهم بالأخبار ع ..... ح ۴
 بصائر الدرجات فى فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۹۵ باب ۱۷ باب فى الأئمة و أن الملائكة تدخل منازلهم و يطوف بسطهم و يأتيهم ع بالأخبار ح ۲۲

مقام والی ائمہ اطہار در نزد خداوند متعال

حدیث ۸۲: مَا جِئَلَوِيهِ عَنْ عَمِّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ دُكَيْنٍ ۳۱۵
عَنْ مَعْمَرِ بْنِ رَاشِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقَ عليه السلام يَقُولُ أَنِّي يَهُودِيٌّ النَّبِيُّ
فَقَامَ بَيْنَ يَدَيْهِ يَحُدُّ النَّظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ يَا يَهُودِيٌّ مَا حَاجَتُكَ قَالَ أَنْتَ أَفْضَلُ أُمَّ مُوسَى
بُنِ عِمْرَانَ النَّبِيِّ الَّذِي كَلَّمَهُ اللَّهُ وَ أَنْزَلَ عَلَيْهِ التَّوْرَةَ وَ الْعَصَا وَ فَلَقَ لَهُ الْبُحْرَ وَ
أَظْلَهُ بِالْغَمَامِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ عليه السلام إِنَّهُ يُكْرَهُ لِلْعَبْدِ أَنْ يُرَكِّي نَفْسَهُ وَ لَكِنِّي أَقُولُ إِنَّ آدَمَ
لَمَّا أَصَابَ الْخَطِيئَةَ كَانَتْ تَوْبَتُهُ أَنْ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِ
مُحَمَّدٍ عليه السلام لَمَّا غَفَرْتَ لِي فَغَفَرَهَا اللَّهُ لَهُ وَ إِنَّ نُوحًا لَمَّا رَكِبَ فِي السَّفِينَةِ وَ خَافَ
الْغَرَقَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام لَمَّا أَنْجَيْتَنِي مِنَ
الْغَرَقِ فَانجَاهُ اللَّهُ عَنْهُ وَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَمَّا أُلْقِيَ فِي النَّارِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ
مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام لَمَّا أَنْجَيْتَنِي مِنْهَا فَجَعَلَهَا اللَّهُ عَلَيْهِ بَرْدًا وَ سَلَامًا وَ
إِنَّ مُوسَى لَمَّا أُلْقِيَ عَصَاهُ وَ أُوجِسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ
مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام لَمَّا آمَنْتَنِي فَقَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ
الْأَعْلَى يَا يَهُودِيٌّ إِنَّ مُوسَى لَوْ أَدْرَكَنِي ثُمَّ لَمْ يُؤْمِنْ بِي وَ بِنُبُوتِي مَا نَفَعَهُ إِيمَانُهُ شَيْئًا
وَ لَا نَفَعَتْهُ النُّبُوءَةُ يَا يَهُودِيٌّ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي الْمَهْدِيُّ عليه السلام إِذَا خَرَجَ نَزَلَ عَيْسَى
ابْنُ مَرْيَمَ عليه السلام لِنُصْرَتِهِ فَقَدَّمَهُ وَ صَلَّى خَلْفَهُ

حدیث ۸۲: جامع الاخبار: معمر بن راشد گفت از امام صادق عليه السلام شنیدم
می فرمود: مردی یهودی خدمت پیامبر اکرم عليه السلام رسید جلو ایشان ایستاد و با دقت
به آن جناب نظر دوخته بود و به او فرمود: چه درخواستی داری گفت شما بهتری یا

موسی بن عمران علیه السلام پیامبری که خدا با او سخن گفت و بر او تورات و عصا فرستاد و دریا را برایش شکافت و با ابر بر سرش سایه افکند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: برای شخص مکروه است که خود را تعریف کند ولی من می‌گویم وقتی آدم علیه السلام دچار خطا شد توبه‌اش به این شد که گفت خدایا از تو درخواست می‌کنم به حق محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله مرا ببخشی خداوند او را بخشید. نوح علیه السلام وقتی سوار کشتی شد و از غرق شدن ترسید گفت: خدایا به حق محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله مرا از غرق نجات بخش خداوند او را نجات بخشید. و اینکه ابراهیم علیه السلام هنگامی که در آتش افکنده شد گفت: خدایا درخواست می‌کنم به حق محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله مرا نجات بخشی از این خداوند آتش را سرد و سلامت قرار داد. موسی علیه السلام موقعی که عصایش را انداخت و در دل ترسید گفت: خدایا به حق محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله مرا در امان قرار ده خداوند فرمود: نترس تو برتر و پیروزی، ای یهودی! اگر موسی علیه السلام مرا درک می‌کرد و به من و نبوت ایمان نمی‌آورد ایمانش برای او سودی نمی‌بخشید و نه نبوت برایش فایده داشت ای یهودی از ذریه من مهدی است موقعی که ظهور کند عیسی بن مریم علیه السلام برای نصرت او می‌آید جلوی عیسی علیه السلام می‌ایستد و عیسی علیه السلام پشت سرش نماز می‌خواند. ۴۳۰

حدیث ۸۳: عَنِ النَّقَّاشِ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرُّضَا علیه السلام قَالَ: لَمَّا أَشْرَفَ نُوحٌ عَلَى الْغَرَقِ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنا فَدَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ الْغَرَقَ وَ لَمَّا رُمِيَ إِبْرَاهِيمُ فِي النَّارِ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنا، فَجَعَلَ اللَّهُ النَّارَ عَلَيْهِ بَرْدًا وَ سَلَامًا وَ إِنَّ مُوسَى علیه السلام لَمَّا ضَرَبَ، طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنا فَجَعَلَهُ يَبَسًا وَ إِنَّ عِيسَى علیه السلام لَمَّا أَرَادَ الْيَهُودُ قَتْلَهُ دَعَا اللَّهَ بِحَقِّنا فَجِيَّ مِنَ الْقَتْلِ فَرَفَعَهُ إِلَيْهِ.

حدیث ۸۳: قصص الأنبياء: حسن بن فضال از پدر خود از حضرت رضا عليه السلام نقل کرد که وقتی نوح مشرف به غرق شد خدا را به حق ما قسم داد غرق از او برطرف گردید وقتی ابراهیم عليه السلام را در آتش افکندند خدا را به حق ما قسم داد خداوند آتش را بر او سرد و سلامت قرار داد و حضرت موسی عليه السلام وقتی به دریا رهسپار شد خدا را به حق ما قسم داد آن را خشک کرد و هنگامی که یهودان تصمیم کشتن عیسی عليه السلام را گرفتند خدا را به حق ما قسم داد از کشته شدن نجات یافت خدا او را به سوی خود برد. ۴۳۱

حدیث ۸۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ سَالِمٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله بَاتَ آلُ مُحَمَّدٍ عليه السلام بِأَطْوَلِ لَيْلَةٍ حَتَّى ظَنُّوا أَنْ لَا سَمَاءَ تُظِلُّهُمْ وَ لَا أَرْضَ تُقْلَهُمْ لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَتَرَ الْأَقْرَبِينَ وَ الْأَبْعَدِينَ فِي اللَّهِ فَبَيَّنَّا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ أَتَاهُمْ آتٍ لَا يَرَوْنَهُ وَ يَسْمَعُونَ كَلَامَهُ فَقَالَ: ... إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَكُمْ وَ فَضَّلَكُمْ وَ طَهَّرَكُمْ وَ جَعَلَكُمْ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّهِ وَ اسْتَوَدَعَكُمْ عِلْمَهُ وَ أَوْرَثَكُمْ كِتَابَهُ وَ جَعَلَكُمْ تَابُوتَ عِلْمِهِ وَ عَصَا عِزِّهِ وَ ضَرْبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ نُورِهِ وَ عَصَمَكُمْ مِنَ الزَّلَلِ وَ آمَنَكُمْ مِنَ الْفِتَنِ فَتَعَزَّوْا بِعِزِّ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يَنْزِعْ مِنْكُمْ رَحْمَتَهُ وَ لَنْ يُزِيلَ عَنْكُمْ نِعْمَتَهُ فَانْتَمِمْ أَهْلَ اللَّهِ عِزِّ وَ جَلَّ الَّذِينَ بِهِمْ تَمَّتِ النِّعْمَةُ وَ اجْتَمَعَتِ الْفُرْقَةُ وَ انْتَلَفَتِ الْكَلِمَةُ وَ أَنْتُمْ أَوْلِيَاؤُهُ فَمَنْ تَوَلَّكُمْ فَازَ وَ مَنْ ظَلَمَ حَقَّكُمْ زَهَقَ مَوَدَّتْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاجِبَةٌ فِي كِتَابِهِ عَلَى عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ

حدیث ۸۴: از ناحیه خدای تبارک و تعالی: ...همانا خدا شما را برگزیده و برتری داده و پاک نموده و خانواده پیغمبرش قرار داده و علم خود را به شما سپرده و کتاب خود را به شما به ارث داده و شما را صندوق علم و عصای عزتش ساخته، (یعنی عزت خود را در میان مخلوقش به شما قائم نموده) و از نور خود برای شما مثل زده و شما را از لغزش محفوظ داشته و از فتنه‌ها ایمن ساخته، پس شما با دلداری خدا تسلیت یابید، زیرا خدا رحمتش را از شما باز نگرفته و نعمتش را زایل فرموده است. شما اهل خدای عز و جل هستید، به برکت شما نعمت کامل گشته، و پراکندگی گرد آمده و اتحاد کلمه پیدا شده و شما اولیاء خدائید، هر که از شما پیروی کند کامیاب شده، و هر که به حق شما ستم روا دارد، هلاکت یافته، دوستی شما از جانب خدا در قرآن بر بندگان مؤمن واجب گشته... ۴۳۲

حدیث ۸۵: إِرْشَادُ الْقُلُوبِ، عَنْ أَبِي ذَرِّ الْعَفَّارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ افْتَخَرَ إِسْرَافِيلُ عَلَى جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْكَ قَالَ وَلِمَ أَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي قَالَ لِأَنِّي صَاحِبُ الثَّمَانِيَةِ حَمَلَةَ الْعَرْشِ وَ أَنَا صَاحِبُ النَّفْخَةِ فِي الصُّورِ وَ أَنَا أَقْرَبُ الْمَلَائِكَةِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَالَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَا خَيْرٌ مِنْكَ فَقَالَ بِمَا أَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي قَالَ لِأَنِّي أَمِينُ اللَّهِ عَلَى وَحْيِهِ وَ أَنَا رَسُولُهُ إِلَى الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ أَنَا صَاحِبُ الْحُسُوفِ وَ الْقُدُوفِ [الْقُرُونِ] وَ مَا أَهْلَكَ اللَّهُ أُمَّةً مِنَ الْأُمَمِ إِلَّا عَلَى يَدَيَّ فَاخْتَصَمًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فَأَوْحَى إِلَيْهِمَا اسْكُتَا فَوَعَزَّتِي وَ جَلَالِي لَقَدْ خَلَقْتُ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكُمْ قَالَا يَا رَبُّ أَوْ تَخْلُقْ خَيْرًا مِنَّا وَ نَحْنُ خُلِقْنَا مِنْ نُورٍ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى نَعَمْ وَ أَوْحَى إِلَيَّ حُجْبُ الْقُدْرَةِ انْكَشَفِي فَانْكَشَفَتْ فَإِذَا عَلَى سَاقٍ

الْعَرْشِ الْأَيْمَنِ مَكْتُوبٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَفَاطِمَةٌ وَ الْحَسَنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَقَالَ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا رَبِّ فَاِنِّي اَسْأَلُكَ بِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ اِلَّا جَعَلْتَنِي

خَادِمَهُمْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى قَدْ جَعَلْتُ فَجَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ اَهْلِ الْبَيْتِ وَ اِنَّهُ لَخَادِمُنَا

حدیث ۸۵: ارشاد القلوب: از ابو ذر غفاری گفت: شنیدم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

اسرافیل علیه السلام بر جبرئیل علیه السلام افتخار نمود و گفت: من از تو بهترم پرسید تو چرا از من بهتری؟ گفت: چون من از هشت نفر حاملین عرشم و من در صور می دمم و من نزدیکترین ملائکه به خدا هستم. جبرئیل علیه السلام گفت من از تو بهترم پرسید به چه دلیل از من بهتری جواب داد چون من امین خدا بر وحی اویم و من پیک خدا به سوی انبیاء و مرسلینم و من متصدی خسوف و کسوفم و ملتی را خدا هلاک نکرده مگر بدست من. حکومت پیش خدا بردند خداوند به آنها وحی نمود ساکت باشید به عزت و جلالم از شما بهتر آفریده ام گفتند مگر بهتر از ما آفریده ای؟ با اینکه ما از نور آفریده شده ایم. خداوند فرمود: آری و دستور به حجاب های قدرت داد که باز شوید باز شدند ناگاه متوجه شدند که بر طرف راست ساق عرش نوشته شده لا اله الا الله محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و الحسن علیه السلام و الحسين علیه السلام اَحْبَاءُ اللَّهِ جبرئیل علیه السلام عرضه داشت: خدایا تو را سوگند می دهم به حقی که بر تو دارند مرا خادم آنها قرار ده خداوند فرمود: پذیرفتم پس جبرئیل علیه السلام از اهل بیت علیهم السلام است و او خادم ماست. ^{۴۳۳}

حدیث ۸۶: قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ حَدَّثَنِي

أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ الْقَصْبَانِيِّ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ رِزْقٍ

الْغُمَّاسَانِي عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ
 الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّهُ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَ سَكَنَ
 أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَ أَهْلُ النَّارِ النَّارَ مَكَثَ عَبْدٌ فِي النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا وَ الْخَرِيفُ
 سَبْعُونَ سَنَةً ثُمَّ إِنَّهُ يُسَالُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ يُنَادِيهِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ
 مُحَمَّدٍ ﷺ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ ﷺ لَمَّا رَحِمْتَنِي فَيُوحِي اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ إِلَى جَبْرِئِيلَ ﷺ أَنْ
 اهْبِطْ إِلَى عَبْدِي فَأَخْرِجْهُ فَيَقُولُ جَبْرِئِيلُ ﷺ وَ كَيْفَ لِي بِالْهَبُوطِ فِي النَّارِ فَيَقُولُ
 اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِنَّهُ قَدْ أَمَرْتَهَا أَنْ تَكُونَ عَلَيْكَ بَرْدًا وَ سَلَامًا قَالَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ فَمَا
 عَلِمِي بِمَوْضِعِهِ فَيَقُولُ إِنَّهُ فِي جُبٍّ مِنْ سَجِّينَ فَيَهْبِطُ جَبْرِئِيلُ ﷺ إِلَى النَّارِ فَيَجِدُهُ
 مَعْقُولًا عَلَى وَجْهِهِ فَيُخْرِجْهُ فَيَقِفُ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا
 عَبْدِي كَمْ لَبِثْتَ فِي النَّارِ تُنَاشِدُنِي فَيَقُولُ يَا رَبِّ مَا أَحْصَيْتُهُ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ
 أَمَّا وَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَوْ لَا مَا سَأَلْتَنِي بِحَقِّهِمْ عِنْدِي لَأَطَلْتُ هَوَانِكَ فِي النَّارِ وَ
 لَكِنَّهُ حَتَمٌ عَلَى نَفْسِي أَنْ لَا يُسَالَنِي عَبْدٌ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ ﷺ إِلَّا
 غَفَرْتُ لَهُ مَا كَانَ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ وَ قَدْ غَفَرْتُ لَكَ الْيَوْمَ ثُمَّ يُؤَمِّرُ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ

حدیث ۸۶: جابر بن عبد الله از حضرت باقر (علیه السلام) از پدرش از جدش نقل
 می‌کند که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: وقتی روز قیامت شما و بهشتیان در بهشت و
 جهنمیان در جهنم ساکن شوند. بنده‌ای در جهنم هفتاد خریف که هر خریف هفتاد
 سال است درنگ می‌کند سپس از خدا درخواست می‌کند و فریاد می‌زند پروردگارا از
 تو درخواست می‌کنم به حق محمد (صلی الله علیه و آله) و آل محمد (علیهم السلام) به من رحم بفرما. خداوند به
 جبرئیل (علیه السلام) وحی می‌کند که برو این بنده‌ی مرا بیرون کن. جبرئیل (علیه السلام) می‌گوید خدایا
 چگونه وارد آتش شوم خداوند می‌فرماید: من آتش را بر تو دستور داده‌ام سرد و

سلامت باشد. عرضه می‌دارد: خدایا چگونه او را پیدا کنم؟ می‌فرماید: او در چاهی در سجین است جبرئیل علیه السلام فرود می‌آید به طرف جهنم می‌بیند به صورت افتاده بیرونش می‌آورد در پیشگاه پروردگار می‌ایستد. خداوند می‌فرماید: ای بنده‌ی من چقدر در آتش جهنم مرا قسم می‌دادی عرضه می‌دارد: مقدارش را نمی‌دانم خداوند می‌فرماید: به عزت و جلالم اگر سؤال نمی‌کردی به حق آن کسانی که سؤال نمودی در جهنم مدت‌ها با خواری می‌ماندی ولی بر خود لازم نموده‌ام که سؤال نکند از من بنده‌ای به حق محمد صلی الله علیه و آله و اهل بیتش مگر اینکه بیمارزم او را هر چه انجام داده اینک تو را آمرزیدم بعد دستور می‌دهد به جانب بهشت رود. ^{۴۳۴}

در عرش مکتوب شده

حدیث ۸۷: وَ رَوَى الْقَاسِمُ بْنُ مُعَاوِيَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله هُوَ لَا يَرُؤُونَ حَدِيثًا فِي مَعْرَاجِهِمْ أَنَّهُ لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ رَأَى عَلَى الْعَرْشِ مَكْتُوبًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله رَسُولُ اللَّهِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ غَيْرُوا كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى هَذَا؟ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمَّا خَلَقَ الْعَرْشَ كَتَبَ عَلَيْهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عليه السلام أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْمَاءَ كَتَبَ فِي مَجْرَاهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عليه السلام أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْكُرْسِيَّ كَتَبَ عَلَى قَوَائِمِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله رَسُولُ

اللَّهِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ اللَّوْحَ كَتَبَ فِيهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ إِسْرَافِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَتَبَ عَلَى جَبْهَتِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَتَبَ عَلَى جَنَاحَيْهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ السَّمَاوَاتِ كَتَبَ فِي أَكْنَافِهَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْأَرْضِينَ كَتَبَ فِي أَطْبَاقِهَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْجِبَالَ كَتَبَ فِي رُءُوسِهَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الشَّمْسَ كَتَبَ عَلَيْهَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْقَمَرَ كَتَبَ عَلَيْهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ هُوَ السَّوَادُ الَّذِي تَرَوْنَهُ فِي الْقَمَرِ فَإِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ

حدیث ۸۷: احتجاج: قاسم بن معاویه گفت: به حضرت صادق علیه السلام عرضه داشتم: اینها در حدیث معراج خود نقل می‌کنند که وقتی پیامبر اکرم ﷺ را به معراج بردند مشاهده کرد که بر عرش نوشته است لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ حضرت فرمود: سبحان الله! همه چیز را تغییر دادند حتی این حدیث را؟ عرضه داشتم: آری فرمود: خداوند وقتی عرش را آفرید بر پایه‌های آن نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وقتی آب را آفرید در مجرای آن نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وقتی کرسی را آفرید

بر پایه‌های آن نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَوَقْتِي
 لوح را آفرید در آن نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ
 آنگاه که اسرافیل ﷺ را آفرید بر پیشانی او نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
 عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَوَقْتِي جِبْرَائِيلُ ﷺ را آفرید بر بال او نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ آنگاه که آسمان‌ها را آفرید بر اطراف آن
 نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَوَقْتِي زمین‌ها را آفرید
 در طبقات آن نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَوَقْتِي
 کوه‌ها را آفرید در سر آن کوه‌ها نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ
 الْمُؤْمِنِينَ وَوَقْتِي خورشید را آفرید بر آن نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ
 عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَوَقْتِي خداوند عزیز ماه را آفرید بر آن نوشت لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ این همان سیاهی است که در روی ماه
 می‌بینید وقتی یکی از شما به زبان آورد لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ
 بگوید عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَوَلِيُّ اللَّهِ ﷺ^{۴۳۵}

حدیث ۸۸: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْفَضْلِ الْبَغْدَادِيُّ الْمَعْرُوفُ بِأَبِي الْحَسَنِ
 الْخُيَاطِيُّ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرِ بْنِ غَالِبِ
 بْنِ حَرْبِ الضَّبِّيِّ التَّهَامِيُّ وَ أَبُو جَعْفَرِ مُحَمَّدُ بْنُ عَثْمَانَ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ قَالََا حَدَّثَنَا
 يَحْيَى بْنُ سَالِمِ بْنِ عُمَرَ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ صَالِحٍ وَ كَانَ يُفَضِّلُ عَلِيَّ الْحَسَنِ بْنِ صَالِحٍ
 قَالََا حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَطِيَّةَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَكْتُوبٌ عَلَيَّ بَابِ

۴۳۵. الإحتجاج على أهل اللجاج ج ۱ ص ۱۵۸ باب احتجاجة علي جماعة كثيرة من المهاجرين و
 الأنصار لما تذكروا فضلهم بما قال رسول الله ص من النص عليه و غيره من القول الجميل

الْجَنَّةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ
اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفِيءِ عَامٍ. ۳۲۴

حدیث ۸۸: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: بر درج بهشت نوشته است لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ ﷺ برادر رسول اکرم ﷺ است دو هزار سال پیش از آفرینش آسمانها و زمین. ۴۳۶

حدیث ۸۹: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيُّ [الْهَمْدَانِيُّ] رِضْوَانُ
اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ سَلَمَةَ
الْأَهْوَازِيُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ بَكَّارٍ قَالَ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَبِي عَمْرٍو عَنِ الْكَلْبِيِّ عَنِ أَبِي صَالِحٍ عَنِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ
اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَكْتُوبٌ عَلَى الْعَرْشِ أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي لَا شَرِيكَ لِي وَ
مُحَمَّدٌ عَبْدِي وَرَسُولِي أَيَّدْتُهُ بِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَانزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَ
بِالْمُؤْمِنِينَ فَكَانَ النَّصْرُ عَلَيَّا ﷺ وَ دَخَلَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ فَدَخَلَ فِي الْوَجْهَيْنِ جَمِيعًا.

حدیث ۸۹: بر عرش نوشته شده أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي لَا شَرِيكَ لِي وَ مُحَمَّدٌ عَبْدِي وَ رَسُولِي أَيَّدْتُهُ خدایوند این آیه را در همین مورد فرستاده هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَ بِالْمُؤْمِنِينَ یاور پیامبر ﷺ علی ﷺ بود و بالمؤمنین نیز وجود دارد پس علی ﷺ در این آیه در هر دو وجه آن (یعنی نصر خدا) و یاری مؤمنین هر دو وجود دارد. ۴۳۷

حدیث ۹۰: حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ الْمُؤَدَّبُ
عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ

۴۳۶. الخصال ج ۲ ص ۶۳۸ ما کتب علی باب الجنة قبل خلق السماوات و الأرض بالفی عام ح ۱۱

۴۳۷. الأمالی للصدوق النص ۲۱۵ المجلس الثامن و الثلاثون ح ۳

مُوسَى ابْنُ أُخْتِ الْوَاقِدِيِّ شَيْخٌ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو قَتَادَةَ الْحَرَّانِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ [بْنِ الْعَلَاءِ] الْحَضْرَمِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي الْحَمْرَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأَيْتُ لَيْلَةَ الْإِسْرَاءِ مَكْتُوبًا عَلَى قَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي خَلَقْتُ جَنَّةَ عَدْنٍ بِيَدِي مُحَمَّدٌ صَفْوَتِي مِنْ خَلْقِي أَيَّدْتُهُ بِعَلِيِّ ﷺ وَ نَصَرْتُهُ بِعَلِيِّ ﷺ

حدیث ۹۰: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: در شب معراج دیدم بر پایه‌های عرش نوشته شده **أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي** بهشت برین را به دست خود آفریدم **محمد ﷺ** بر گزیده خلق من است او را مدد کردم به **علی ﷺ** و یاری نمودم به **علی ﷺ** ۴۳۸

حدیث ۹۱: حَدَّثَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الشَّاهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو حَامِدٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ أَحْمَدُ بْنُ خَالِدِ الْخَالِدِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ صَالِحِ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمِ الْقَطَّانُ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ فِي وَصِيَّتِهِ لِي يَا عَلِيُّ ﷺ إِنِّي رَأَيْتُ اسْمَكَ مَقْرُونًا بِاسْمِي فِي أَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ فَأَنْسْتُ بِالنَّظَرِ إِلَيْهِ إِنِّي لَمَّا بَلَغْتُ بَيْتَ الْمَقْدِسِ فِي مِعْرَاجِي إِلَى السَّمَاءِ وَجَدْتُ عَلَى صَخْرَتِهَا مَكْتُوبًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ فَقُلْتُ لِجَبْرِئِيلَ مَنْ وَزِيرِي فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَلَمَّا انْتَهَيْتُ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى وَجَدْتُ مَكْتُوبًا عَلَيْهَا إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي مُحَمَّدٌ ﷺ صَفْوَتِي مِنْ خَلْقِي أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ فَقُلْتُ لِجَبْرِئِيلَ ﷺ مَنْ وَزِيرِي

فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَلَمَّا جَاوَزْتُ السُّدْرَةَ انْتَهَيْتُ إِلَى عَرْشِ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ جَلَّ جَلَالُهُ فَوَجَدْتُ مَكْتُوبًا عَلَى قَوَائِمِهِ أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحَدِي
 مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله حَبِيبِي أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ فَلَمَّا رَفَعْتُ رَأْسِي وَجَدْتُ عَلَى
 بُطْنَانِ الْعَرْشِ مَكْتُوبًا أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحَدِي مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله عَبْدِي وَ رَسُولِي
 أَيَّدْتُهُ بِوَزِيرِهِ وَ نَصَرْتُهُ بِوَزِيرِهِ.

حدیث ۹۱: در وصیت پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله به امیر المؤمنین عليه السلام آمده است یا
 علی عليه السلام من اسم تو را همراه با اسم خود در چهار جا دیدم، دل بستم به تماشای آن.
 وقتی من در شب معراج رسیدم به بیت المقدس دیدم بر صخره بیت المقدس نوشته
 است أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحَدِي مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله او را کمک کردم و یاری نمودم به وسیله
 وزیرش. به جبرئیل عليه السلام گفتم: وزیرش کیست؟ گفت: علی بن ابی طالب عليه السلام وقتی
 گذشتم از سدره المنتهی رسیدم به عرش، دیدم بر پایه‌های آن نوشته است أَنَا اللَّهُ لَا
 إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحَدِي مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله حَبِيبِي او را تأیید کردم و یاری نمودم به وسیله وزیرش.
 چون سر بلند کردم دیدم بر دل عرش نوشته شده است أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحَدِي
 مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله عَبْدِي وَ رَسُولِي او را تأیید و یاری نمودم به وسیله وزیرش. ^{۴۳۹}

حدیث ۹۲: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا
 فُرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْكُوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ
 حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 الْعَبَّاسِ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ الزَّعْفَرَانِيِّ الْبَصْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَشَّارٍ

۴۳۹. الخصال ج ۱ ص ۲۰۷ باب قول النبی لعلی انی رأیت اسمک مقرونا إلى اسمی فی أربعة
 مواطن ح ۲۶

قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الطَّالِقَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الْوَاقِدِيِّ عَنِ الْهَذِيلِ عَنِ مَكْحُولٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ذِكْرَهُ آدَمَ وَ نَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَ أَسْجَدَ لَهُ مَلَائِكَتُهُ وَ أَسْكَنَهُ جَنَّتَهُ وَ زَوَّجَهُ حَوَاءَ أُمَّتَهُ فَرَفَعَ طَرْفَهُ نَحْوَ الْعَرْشِ فَإِذَا هُوَ بِخَمْسَةِ سَطُورٍ مَكْتُوبَاتٍ قَالَ آدَمُ يَا رَبِّ مَنْ هَؤُلَاءِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ إِذَا تَشَفَّعَ بِهِمْ إِلَيَّ خَلَقِي شَفَعْتُهُمْ فَقَالَ آدَمُ يَا رَبِّ بِقَدْرِهِمْ عِنْدَكَ مَا اسْمُهُمْ قَالَ تَعَالَى أَمَّا الْأَوَّلُ فَأَنَا الْمَحْمُودُ وَ هُوَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَ الثَّانِي فَأَنَا الْعَالِي وَ هُوَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الثَّلَاثُ فَأَنَا الْفَاطِرُ وَ هِيَ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَ الرَّابِعُ فَأَنَا الْمُحْسِنُ وَ هُوَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْخَامِسُ فَأَنَا ذُو الْإِحْسَانِ وَ هُوَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كُلُّ يَحْمَدُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

حدیث ۹۲: ابن عباس گفت: پیامبر اکرم ﷺ به علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود: وقتی خداوند بزرگ آدم علیه السلام را آفرید و در او از روح خود دمید و ملائکه را دستور به سجده او داد و او را ساکن بهشت گردانید و کنیز خود حوا را به ازدواج او در آورد چشم به جانب عرش انداخت ناگاه دید پنج خط نوشته شده است. آدم علیه السلام عرضه داشت: خدایا اینها کیانند؟ خداوند فرمود: اینها کسانی هستند که هر گاه مردم آنها را واسطه و شفیع قرار دهند نزد من شفاعت ایشان را می پذیرم. آدم علیه السلام عرضه داشت: خدایا تو را سوگند می دهم به منزلت ایشان در نزدت که نام آنها را بفرمائی فرمود: اول اینست که من محمودم او محمد ﷺ دوم: من عالی هستم و این علی علیه السلام سوم: من فاطرم و این فاطمه علیها السلام و چهارم: من محسن هستم و این حسن علیه السلام پنجم: من

صاحب احسانم و این حسین علیه السلام همه ستایش خدا را می کنند. ۴۴۰

حدیث ۹۳: أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ [عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ] عَنْ بَسْطَامِ بْنِ مَرَّةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ حَسَّانَ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ وَاقِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ الْعَبْدِيِّ عَنْ سَعْدِ الْإِسْكَافِيِّ عَنِ الْأَصْبَغِ أَنَّهُ سَأَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: سَبَّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، فَقَالَ: مَكْتُوبٌ عَلَيَّ قَائِمَةَ الْعَرْشِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَيْنِ بِالْفَيِّ عَامٍ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عليه السلام عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَاشْهَدُوا بِهِمَا وَ أَنَّ عَلِيًّا عليه السلام وَصِيَّ مُحَمَّدٍ عليه السلام»

حدیث ۹۳: تفسیر قمی: اصبح از امیر المؤمنین عليه السلام سؤال کرد از این آیه سَبَّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى فرمود: بر پایه عرش دو هزار سال قبل از آفرینش آسمانها و زمینها نوشته شده لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا عليه السلام عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَاشْهَدُوا بِهِمَا گواهی بدهید راجع به این دو وَ أَنَّ عَلِيًّا عليه السلام وَصِيَّ مُحَمَّدٍ عليه السلام ۴۴۱

حدیث ۹۴: وَ عَنِ ابْنِ بَابَوَيْهِ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَارُونَ الْهَيْتِيُّ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْقَاضِي أَخْبَرَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ وَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ عليه السلام وَ نَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ التَّفَّتَ آدَمُ يَمِينَةَ الْعَرْشِ فَإِذَا خَمْسَةٌ أَشْبَاحَ فَقَالَ يَا رَبُّ هَلْ خَلَقْتَ قَبْلِي مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا قَالَ لَا قَالَ فَمَنْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَرَى أَسْمَاءَهُمْ فَقَالَ هَؤُلَاءِ خَمْسَةٌ مِنْ وُلْدِكَ لَوْلَاهُمْ مَا

۴۴۰. معانی الأخبار النص ۵۶ باب معانی أسماء محمد و علی و فاطمة و الحسن و الحسين و الأئمة ح ۵

۴۴۱. تفسیر قمی ج ۲ ص ۴۱۷ [سورة الأعلى (۸۷): الآيات ۱ الى ۱۹]

خَلَقْتِكَ وَ لَا خَلَقْتُ الْجَنَّةَ وَ لَا النَّارَ وَ لَا الْعَرْشَ وَ لَا الْكُرْسِيَّ وَ لَا السَّمَاءَ وَ
 لَا الْأَرْضَ وَ لَا الْمَلَائِكَةَ وَ لَا الْجِنَّ وَ لَا الْإِنْسَ هَوْلَاءِ خَمْسَةَ شَقَقْتُ لَهُمْ اسْمًا
 مِنْ أَسْمَائِي فَأَنَا الْمُحْمُودُ وَ هَذَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَ أَنَا الْأَعْلَى وَ هَذَا عَلِيٌّ ﷺ وَ أَنَا
 الْفَاطِرُ وَ هَذِهِ فَاطِمَةُ ﷺ وَ أَنَا ذُو الْإِحْسَانِ وَ هَذَا الْحَسَنُ ﷺ وَ أَنَا الْمُحْسِنُ وَ
 هَذَا الْحُسَيْنُ ﷺ أَلَيْتُ عَلَى نَفْسِي أَنَّهُ لَا يَأْتِينِي أَحَدٌ وَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ
 خَرْدَلٍ مِنْ مَحَبَّةِ أَحَدِهِمْ إِلَّا أَدْخَلْتُهُ جَنَّتِي وَ أَلَيْتُ بِعِزَّتِي أَنَّهُ لَا يَأْتِينِي أَحَدٌ وَ فِي
 قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ بَعْضِ أَحَدِهِمْ إِلَّا أَدْخَلْتُهُ نَارِي يَا آدَمُ هَوْلَاءِ
 صَفْوَتِي مِنْ خَلْقِي بِهِمْ أَنْجِي مَنْ أَنْجِي وَ بِهِمْ أُهْلِكُ مَنْ أُهْلِكُ

حدیث ۹۴: ابو هریره گفت: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: وقتی خداوند آدم ﷺ را
 آفرید و در او از روح خویش دمید آدم ﷺ توجه به طرف راست عرش کرد پنج
 شبخ را مشاهده نمود عرضه داشت: خدایا آیا قبل از من بشری آفریده‌ای؟ فرمود:
 نه عرضه داشت: خدایا پس اینها که اسم آنها را می‌بینم کیانند؟ فرمود: اینها پنج نفر
 از فرزندان تویند که اگر آنها نبودند تو و بهشت و جهنم و نه عرش و نه کرسی و نه
 آسمان و نه زمین و نه ملائکه و جن و انس را نمی‌آفریدم. اینها پنج نفرند که از نام
 خود برای آنها نام جدا کرده‌ام من محمودم و این محمد ﷺ و من اعلی هستم و این
 علی ﷺ و من فاطرم و این فاطمه ﷺ و من صاحب احسانم و این حسن ﷺ و
 من محسن هستم و این حسین ﷺ بر خود سوگند یاد نموده‌ام که پیش من نیاید
 احدی که در دلش به اندازه خردلی محبت آنها باشد مگر اینکه او را وارد بهشت
 خود کنم. و به عزت خود سوگند یاد کرده‌ام که نیاید احدی پیش من که در دلش به
 اندازه خردلی محبت دشمن یکی از آنها باشد مگر اینکه داخل جهنم کنم او را.
 آدم! اینها برگزیده من از خلقند به وسیله آنها نجات می‌یابد هر که نجات یابد و

بوسیله آن‌ها هلاک می‌شود هر که هلاک شود. ۴۴۲

۳۳۰

حدیث ۹۵: عَنْ أَبِي الصَّلْتِ الْهَرَوِيِّ عَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ إِنَّ آدَمَ عليه السلام لَمَّا أَكْرَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى بِإِسْجَادِهِ مَلَائِكَتَهُ لَهُ وَ يَدْخُلُهُ الْجَنَّةَ نَادَاهُ اللَّهُ ازْفَعْ رَأْسَكَ يَا آدَمَ عليه السلام فَانظُرْ إِلَى سَاقِ عَرْشِي فَتَنْظُرْ فَوَجَدَ عَلَيْهِ مَكْتُوبًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ زَوْجَتُهُ فَاطِمَةُ عليها السلام سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَقَالَ آدَمُ عليه السلام يَا رَبِّ مَنْ هَؤُلَاءِ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ هَؤُلَاءِ ذُرِّيَّتِكَ لَوْلَاهُمْ مَا خَلَقْتُكَ

حدیث ۹۵: در روایت دیگری از ابا صلت هروی از حضرت رضا عليه السلام نقل می‌شود وقتی خداوند آدم عليه السلام را گرامی داشت به اینکه ملائکه را دستور داد برایش سجده کنند و او را داخل بهشت نمود خداوند به او فرمود: سرت را بلند کن آدم عليه السلام و ساق عرش را نگاه کن. توجه نمود دید نوشته شده لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وسلم رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ و همسرش سرور زنان جهان است و حسن عليه السلام و حسین عليه السلام سرور جوانان اهل بهشتند. آدم عليه السلام گفت خدایا اینها کیانند؟ فرمود: اینها از فرزندان تویند اگر آنها نبودند تو را خلق نمی‌کردم. ۴۴۳

حدیث ۹۶: أَخْبَرَنَا السَّيِّدُ الْمُرْتَضَى بْنُ الدَّاعِي أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ الدُّورِيسْتِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرِ بْنِ بَابُوَيْهِ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْكُوفِيِّ أَخْبَرَنَا فُرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْكُوفِيُّ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ الزَّعْفَرَانِيِّ أَخْبَرَنَا سَهْلُ بْنُ سِنَانٍ أَخْبَرَنَا

۴۴۲. قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي ص ۴۴ فصل ۳ فی أخباره ح ۱۰

۴۴۳. قصص الأنبياء عليهم السلام للراوندي ص ۴۵ فصل ۳ فی أخباره ح ۱۱

أَبُو جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الطَّائِفِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ الْوَاقِدِيِّ عَنِ الْهَدَيْلِ عَنِ مَكْحُولٍ عَنِ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا أَنْ خَلَقَ اللَّهُ تَعَالَى آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَقَفَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَعَطَسَ فَالْتَمَهُ اللَّهُ أَنْ حَمِدَهُ فَقَالَ يَا آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَمِدْتَنِي فَوَ عِزَّتِي وَ جَلَالِي لَوْ لَا عَبْدَانِ أَرِيدُ أَنْ أَحْلُقَهُمَا فِي آخِرِ الزَّمَانِ مَا خَلَقْتُكَ قَالَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا رَبِّ بِقَدْرِهِمَا عِنْدَكَ مَا اسْمُهُمَا فَقَالَ تَعَالَى يَا آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ انظُرْ نَحْوَ الْعَرْشِ فَإِذَا بِسَطْرَيْنِ مِنْ نُورٍ أَوَّلُ السَّطْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ نَبِيُّ الرَّحْمَةِ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ وَ السَّطْرُ الثَّانِي آلِيْتُ عَلَى نَفْسِي أَنْ أَرْحَمَ مَنْ وَالَاهُمَا وَ أَعَذِّبَ مَنْ عَادَاهُمَا

حدیث ۹۶: ابن عباس گفت پیامبر اکرم ﷺ فرمود: وقتی خداوند آدم ﷺ را آفرید او را در مقابل خود نگه داشت. آدم عطسه‌ای زد خداوند به او الهام نمود که حمد خدا را نماید. بعد فرمود: آدم ﷺ مرا حمد کردی به عزت و جلالم سوگند اگر نبودند دو بنده که می‌خواهم آنها را در آخر الزمان خلق کنم هر آینه تو را نمی‌آفریدم. آدم ﷺ گفت: خدایا تو را سوگند به مقام ایشان در نزدت می‌دهم که اسم آنها را بفرمائی. خداوند فرمود: نگاه کن به جانب عرش آدم ﷺ دید دو سطر از نور نوشته شده خط اول چنین بود لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ نَبِيُّ الرَّحْمَةِ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِفْتَاحُ الْجَنَّةِ خط دوم نوشته بود سوگند یاد کردم که بیخشم هر که آن دو را دوست داشته باشد و شکنجه و عذاب نمایم هر که با آن دو دشمن باشد. ۴۴۴

حدیث ۹۷: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ بُكَيْرٍ الْهَجَرِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَوَّلَ وَصِيِّي كَانَ عَلِيٌّ

وَجِهَ الْأَرْضِ هِبَةُ اللَّهِ بْنِ آدَمَ عليه السلام وَمَا مِنْ نَبِيٍّ مَضَى إِلَّا وَ لَهُ وَصِيٌّ كَانَ عَدَدُ
 جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ مِائَةَ أَلْفِ نَبِيٍّ وَ أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرِينَ أَلْفِ نَبِيٍّ خَمْسَةٌ مِنْهُمْ أُولُو
 الْعِزْمِ نُوحٌ عليه السلام وَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام وَ مُوسَى عليه السلام وَ عِيسَى عليه السلام وَ مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ إِنَّ عَلِيَّ
 بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام هِبَةُ اللَّهِ لِمُحَمَّدٍ عليه السلام وَرِثَ عِلْمَ الْأَوْصِيَاءِ وَ عِلْمَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ
 أَمَا إِنَّ مُحَمَّدًا عليه السلام وَرِثَ عِلْمَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ وَ عَلَى
 قَائِمَةِ الْعَرْشِ مَكْتُوبٌ حَمْرَةٌ عليه السلام أَسَدُ اللَّهِ وَ أَسَدُ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام وَ سَيِّدُ
 الشُّهَدَاءِ وَ فِي زَوَايَا الْعَرْشِ مَكْتُوبٌ عَنْ يَمِينِ رَبِّهَا وَ كِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينُ عَلِيٍّ عليه السلام
 أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَهَذِهِ حُجَّتُنَا عَلَى مَنْ أَنْكَرَ حَقَّنَا وَ جَحَدَنَا مِيرَاثَنَا وَ مَا مَعَنَا
 مِنْ كَلَامٍ وَ أَمَامَنَا الْيَقِينُ فَأَيُّ حُجَّةٍ تَكُونُ أَبْلَغَ مِنْ هَذَا.

حدیث ۹۷: بکیر هجری از حضرت باقر عليه السلام نقل کرد که پیامبر اکرم عليه السلام
 فرمود: اولین وصی و جانشین پیامبر در روی زمین هبة الله بن آدم بود هر پیامبری
 که از دنیا رفت او را جانشینی بود تعداد تمام انبیاء صد و بیست و چهار هزار نفر
 بودند پنج نفر آنها اولو العزمند نوح عليه السلام و ابراهیم عليه السلام و موسی عليه السلام و عیسی عليه السلام و
 محمد عليه السلام و علی بن ابی طالب عليه السلام هبة الله برای محمد عليه السلام بود او وارث علم
 اوصیاء بود و علم کسانی که قبل از خودش بودند. حضرت محمد عليه السلام وارث علم
 انبیاء و مرسلین پیش از خود بود و بر پایه عرش نوشته است. حمزه عليه السلام شیر خدا و
 شیر پیامبر است و سید الشهداء است و در زوایای عرش طرف راست خدا با اینکه
 راست و چپ آن فرقی ندارد نوشته است علی عليه السلام امیر المؤمنین است اینست دلیل ما
 برای کسی که منکر حق ما است و منکر میراث ما است ما را چیزی مانع از گفتن
 حقایق نیست با اینکه روبروی ما مرگ قرار دارد (و بزودی می میریم و به ثواب خدا

می رسیم و از دست ستمکاران آسوده می شویم) چه دلیلی بالاتر از اینست. ۴۴۵

۳۳۳

حدیث ۹۸: وَ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةَ النَّصْرِيِّ قَالَ حَوْلَ الْعَرْشِ كِتَابٌ جَلِيلٌ فِيهِ مَسْطُورٌ أَنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ

حدیث ۹۸: كشف اليقين: حارث بن مغيرة بن نصري گفت: اطراف عرش سطری بسیار عالی نوشته شده من خدایم که جز من خدائی نیست. محمد ﷺ رسول الله است علی ﷺ امیر المؤمنین است. ۴۴۶

حدیث ۹۹: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا مَا اسْتَقَرَّ الْكُرْسِيُّ وَ الْعَرْشُ وَ لَا دَارَ الْفَلَكَ وَ لَا قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ إِلَّا بِأَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمَّا عَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ وَ اخْتَصَّنِي بِطَيْفِ نِدَائِهِ قَالَ يَا مُحَمَّدُ ﷺ قُلْتُ لَبَّيْكَ رَبِّي وَ سَعَدَيْكَ قَالَ أَنَا الْمَحْمُودُ وَ أَنْتَ مُحَمَّدٌ ﷺ شَقَقْتُ اسْمَكَ مِنْ اسْمِي وَ فَضَّلْتُكَ عَلَيَّ جَمِيعَ بَرِيَّتِي فَانْصِبْ أَخَاكَ عَلِيًّا ﷺ عَلَمًا لِعِبَادِي يَهْدِيهِمْ إِلَى دِينِي يَا مُحَمَّدُ ﷺ إِنِّي قَدْ جَعَلْتُ عَلِيًّا ﷺ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَمَنْ تَأَمَّرَ عَلَيْهِ

۴۴۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۲۱ نادر من الباب ح ۱
۴۴۶. یقین باختصاص مولانا علی علیه السلام بإمرة المؤمنین النص ص ۲۳۳ باب ۷۳ الباب فیما نذکره من کتاب الإمامة بالأسانید الصحاح أن حول العرش کتابا فیہ إنی أنا الله لا إله إلا أنا محمد رسول الله علی امیر المؤمنین نذکر الحدیث بلفظه ح ۱

لَعْنَتُهُ وَ مَنْ خَالَفَهُ عَذَّبْتُهُ وَ مَنْ أَطَاعَهُ قَرَّبْتُهُ يَا مُحَمَّدُ ﷺ إِنِّي جَعَلْتُ عَلِيًّا ﷺ
 ۳۳۴ إِمَامَ الْمُسْلِمِينَ فَمَنْ تَقَدَّمَ عَلَيْهِ أَخْزَيْتُهُ وَ مَنْ عَصَاهُ سَجَنْتُهُ إِنَّ عَلِيًّا ﷺ سَيِّدُ
 الْوَصِيِّينَ وَ قَائِدُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ وَ حُجَّتِي عَلَى الْخَلِيقَةِ أَجْمَعِينَ

حدیث ۹۹: پیامبر اکرم ﷺ: قسم به آن کسی که مرا به حق بشارت دهنده بر
 انگیخت، کرسی و عرش قرار نگرفت و فلک به حرکت در نیامد و نه آسمان‌ها و زمین
 به پا ایستاد مگر به اینکه بر آن نوشته شد لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ ﷺ
 أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ و وقتی خداوند مرا به معراج آسمان برد و مرا مخاطب خویش قرار داد
 فرمود: ای محمد! عرضه داشتیم: آری خدای من فرمود: من محمودم و تو محمدی اسم
 تو را از اسم خود جدا کردم و تو را بر تمام مردم برتری دادم برادرت علی ﷺ را به
 عنوان رهبر بندگانم معین کن تا آن‌ها را هدایت کند به دین من یا محمد ﷺ من
 علی ﷺ را امیر المؤمنین قرار دادم هر که خود را امیر او بداند او را لعنت کردم و هر که
 با او مخالفت کند عذابش می‌کنم و هر که مطیع او باشد مقربش می‌گردانم یا محمد! من
 علی ﷺ را پیشوای مسلمین قرار دادم هر که خود را بر او مقدم بدارد او را خوار و
 ذلیل می‌کنم و هر که مخالفت با او نماید او را گرفتار اندوه می‌کنم علی ﷺ سرور
 وصیین و رهبر سفید چهرگان و حجت من بر تمام خلق است. ۴۴۷

---

۴۴۷. یقین باختصاص مولانا علی بائمه المؤمنین النص ۲۳۹ باب ۷۸ الباب فیما نذکره من
 المائة حدیث بطریقهم و هو الحدیث الرابع و العشرون بأن الله جل جلاله كتب علی الكرسي و
 العرش و الفلک لا إله إلا الله محمد رسول الله علی أمير المؤمنین و إمام المسلمین و سید الوصیین
 و قائد الغر المحجلین و حجة الله علی الخلق أجمعین ح ۱

حدیث ۱۰۰: وَ مِنْهُ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ

اللَّهِ ﷺ مَكْتُوبٌ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

۳۳۵

أَخُو رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْفَيْ عَامٍ

حدیث ۱۰۰: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: بر درب بهشت نوشته است مُحَمَّدٌ رَسُولُ

اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَخُو رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام برادر

پیامبر صلی الله علیه و آله است این کلمات دو هزار سال قبل از آفرینش آسمانها و زمین بوده. ^{۴۴۸}

حدیث ۱۰۱: وَ مِنْ كِتَابِ الْمُفْنَعِ فِي الْإِمَامَةِ عَنْ جَابِرِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي إِلَى السَّمَاءِ أُمِرَ بِعَرْضِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ عَلَيَّ فَرَأَيْتُهُمَا

جَمِيعاً رَأَيْتُ الْجَنَّةَ وَالْوَانَ نَعِيمَهَا وَرَأَيْتُ النَّارَ وَالْوَانَ عَذَابَهَا وَ عَلَيَّ كُلِّ بَابٍ

مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ عليه السلام وَلِيُّ اللَّهِ.

حدیث ۱۰۱: از کتاب مفنec در باره امامت از جابر بن عبد الله انصاری گفت:

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: وقتی مرا به آسمانها بردند بهشت و جهنم را بر من عرضه

داشتند هر دو را دیدم بهشت را با انواع نعمت هایش و جهنم را با انواع عذاب هایش، بر

درب هر یک از درب های هشتگانه بهشت نوشته است لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيُّ عليه السلام وَلِيُّ اللَّهِ. ^{۴۴۹}

حدیث ۱۰۲: وَ مِنْ كِتَابِ الْمِعْرَاجِ، تَأْلِيفِ الشَّيْخِ الصَّالِحِ أَبِي مُحَمَّدٍ

الْحَسَنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الصَّدُوقِ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي الْحَمْرَاءِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا

۴۴۸. الخصال ج ۲ ص ۶۳۸ باب ما كتب على باب الجنة قبل خلق السماوات والأرض بالفى عام ح ۱۱

۴۴۹. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۱ باب ۱۰ أن أسماءهم عليهم السلام مكتوبة على العرش والكرسى

و اللوح و جباه الملائكة و باب الجنة و غيرها ح ۲۴

أُسْرِي بِي إِلَى السَّمَاءِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا مُتَبْتُ عَلَى سَاقِ الْعَرْشِ الْأَيْمَنِ إِنِّي أَنَا
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي غَرَسْتُ جَنَّةَ عَدْنٍ بِيَدِي أَسْكَنْتُهَا مَلَائِكَتِي مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 صَفَوْتِي مِنْ خَلْقِي أَيَّدْتُهُ بِعَلِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

حدیث ۱۰۲: از کتاب معراج ابو الحمراء گفت: پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: وقتی
 مرا به آسمانها بردند داخل بهشت شدم در طرف راست عرش نوشته بود **إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا
 إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي** بهشت عدن را بدست خود کاشتم و ملائکه را ساکن آن نمودم
 محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برگزیده خلق من است او را تأیید نمودم به وسیله علی صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۴۵۰

حدیث ۱۰۳: وَمِنْهُ، عَنِ الصَّدُوقِ عَنِ ابْنِ الْوَلِيدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ
 أَبِيهِ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنِ ابْنِ شِمْرٍ عَنِ جَابِرٍ عَنِ جَابِرِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ
 رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَلُومُونِي فِي مَحَبَّتِي لِأَخِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَ
 الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا أَحَبَّبْتُهُ حَتَّى أَمَرَنِي رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ بِمَحَبَّتِهِ ثُمَّ قَالَ مَا
 بَالُ أَقْوَامٍ يَلُومُونِي فِي تَقْدِيمِي لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَوَ عِزَّةَ رَبِّي مَا قَدَّمْتُهُ حَتَّى
 أَمَرَنِي عَزَّ اسْمُهُ بِتَقْدِيمِهِ وَجَعَلَهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَمِيرَ أُمَّتِي وَإِمَامَهَا أَيُّهَا النَّاسُ
 إِنَّهُ لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَجَدْتُ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَكْتُوبًا لَا إِلَهَ إِلَّا
 اللَّهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا صِرْتُ إِلَى
 حُجْبِ النُّورِ رَأَيْتُ عَلَى كُلِّ حِجَابٍ مَكْتُوبًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ
 عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَمَّا صِرْتُ إِلَى الْعَرْشِ وَجَدْتُ عَلَى كُلِّ

۴۵۰. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۱ باب ۱۰ أن أسماء هم عليهم السلام مكتوبة على العرش و الكرسي

و اللوح و جباه الملائكة و باب الجنة و غيرها ح ۲۶

رُكْنٍ مِنْ أَرْكَانِهِ مَكْتُوبًا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ

حدیث ۱۰۳: صدوق از ابن الولید از جابر انصاری نقل می‌کند که پیامبر اکرم ﷺ فرمود: چه شده گروهی را که مرا سرزنش می‌کنند به دوست داشتنم برادرم علی بن ابی طالب ﷺ را قسم به آن کسی که مرا به حق به پیامبری برانگیخت خدای بزرگ مرا مأمور به محبت او نمود بعد فرمود: چه شده گروهی را که مرا مورد سرزنش قرار می‌دهند که علی بن ابی طالب ﷺ را مقدم می‌دارم، به عزت پروردگارم او را مقدم نداشتم تا اینکه خدای عزیز مرا دستور به مقدم داشتن او داد و او را امیر المؤمنین و امیر امت و امام آنها قرار داد. مردم! وقتی مرا به آسمان هفتم بردند در درب هر آسمانی دیدم نوشته شده است لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وقتی به حجب نور رسیدم دیدم نوشته شده بر حجاب هر کدام نوشته لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وقتی به عرش رسیدم دیدم بر هر یک از ارکان عرش نوشته شده است لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ.^{۴۵۱}

حدیث ۱۰۴: وَ مِنْهُ، عَنِ الصَّدُوقِ عَنِ مَا جِيلَوِيهِ عَنِ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ عَنِ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ مَرْوَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَسْطُورٌ بِحِطِّ جَلِيلٍ حَوْلَ الْعَرْشِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ

۴۵۱. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۲ باب ۱۰ أن أسماءهم عليهم السلام مكتوبة على العرش والكرسى و اللوح و جباه الملائكة و باب الجنة و غيرها ح ۲۸

حدیث ۱۰۴: صدوق از ماجیلویه از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: با خط درخشانی نوشته است اطراف عرش لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أمير المؤمنين. ۴۵۲

امه اطهار اركان زمين باشند.

حدیث ۱۰۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى وَ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الرَّيَّاحِيُّ عَنْ أَبِي الصَّامِتِ الْحُلَوَانِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: فَضَّلُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا جَاءَ بِهِ أَخْذُ بِهِ وَ مَا نَهَى عَنْهُ أَنْتَهِيَ عَنْهُ جَرَى لَهُ مِنَ الطَّاعَةِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لِرَسُولِ اللَّهِ وَ الْفَضْلُ لِمُحَمَّدٍ الْمُتَقَدِّمُ بَيْنَ يَدَيْهِ كَالْمُتَقَدِّمِ بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ الْمُتَفَضَّلُ عَلَيْهِ كَالْمُتَفَضَّلِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ الرَّادُّ عَلَيْهِ فِي صَغِيرَةٍ أَوْ كَبِيرَةٍ عَلَى حَدِّ الشَّرِكِ بِاللَّهِ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ بَابُ اللَّهِ الَّذِي لَا يُوقَى إِلَّا مِنْهُ وَ سَبِيلُهُ الَّذِي مَنْ سَلَكَهُ وَصَلَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَذَلِكَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَعْدِهِ وَ جَرَى لِلْأَيِّمَةِ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ جَعَلَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَرْكَانَ الْأَرْضِ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ عُمَدَ الْإِسْلَامِ وَ رَابِطَةً عَلَى سَبِيلِ هُدَاهُ لَا يَهْتَدِي هَادٍ إِلَّا بِهُدَاهُمْ وَ لَا يَضِلُّ خَارِجٌ مِنَ الْهُدَى إِلَّا بِتَقْصِيرٍ عَنْ حَقِّهِمْ أَمْنَاءُ اللَّهِ عَلَى مَا أَهْبَطَ مِنْ عِلْمٍ أَوْ عُذْرٍ أَوْ نُذْرٍ وَ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ فِي الْأَرْضِ يَجْرِي لِأَخْرِهِمْ مِنَ اللَّهِ مِثْلُ الَّذِي

۴۵۲. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۱۱ باب ۱۰ أن أسماءهم عليهم السلام مكتوبة على العرش و الكرسي و

اللوح و جباه الملائكة و باب الجنة و غيرها ح ۲۷

جَرَى لِأَوْلِيهِمْ وَ لَا يَصِلُ أَحَدٌ إِلَى ذَلِكَ إِلَّا بِعَوْنِ اللَّهِ وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَا قَسِيمُ اللَّهِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ لَا يَدْخُلُهَا دَاخِلٌ إِلَّا عَلَى حَدِّ قَسَمِي وَ أَنَا الْفَارُوقُ الْأَكْبَرُ وَ أَنَا الْإِمَامُ لِمَنْ بَعْدِي وَ الْمُؤَدِّي عَمَّنْ كَانَ قَبْلِي لَا يَتَقَدَّمُنِي أَحَدٌ إِلَّا أَحْمَدُ عليه السلام وَ إِنِّي وَ إِيَّاهُ لَعَلَى سَبِيلٍ وَاحِدٍ إِلَّا أَنَّهُ هُوَ الْمَدْعُوُّ بِاسْمِهِ وَ لَقَدْ أُعْطِيَتْ السُّتَّ عِلْمَ الْمَنَايَا وَ الْبَلَايَا وَ الْوَصَايَا وَ فَضَلَ الْخِطَابِ وَ إِنِّي لَصَاحِبُ الْكِرَاتِ وَ دَوْلَةِ الدُّوَلِ وَ إِنِّي لَصَاحِبُ الْعَصَا وَ الْمِيسَمِ وَ الدَّابَّةِ الَّتِي تُكَلِّمُ النَّاسَ.

حدیث ۱۰۵: امام باقر علیه السلام فرمود: فضیلت امیرالمؤمنین علیه السلام اینست، که

هرچه آورده من به آن عمل می‌کنم و هر چه را نهی کرده ترک می‌کنم، اطاعت او بعد از رسول خدا صلی الله علیه و آله همان اطاعت رسول خدا صلی الله علیه و آله است و فضیلت برای محمد صلی الله علیه و آله است، هر که از او پیش افتد چون کسی است که از خدا و رسولش پیش افتاده و کسی که بر او برتری جوید مانند کسی است که بر رسول خدا صلی الله علیه و آله برتری جسته و هر که در امر کوچک یا بزرگی او را رد کند در مرز شرک به خداست، زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله باب منحصر معرفت خدا بود، و راهی بود که هر که آن را پوید به خدای عزوجل رسد و همچنین است امیرالمؤمنین علیه السلام پس از وی و ائمه علیهم السلام یکی پس از دیگری هم به همین روشند، خدای عزوجل ایشان را ارکان زمین مقرر فرموده تا اهلش را نلرزاند و ستون‌های اسلام و مرزدار راه هدایت ساخته. کسی جز با هدایت ایشان هدایت نشود و کسی که از طریق هدایت خارج شده و گمراه گشته فقط به واسطه تقصیر در حق آنهاست، آنها بر علم و عذر و بی‌می که خدا (در قرآنش) نازل کرده امینند، و حجت رسا بر مردم روی زمینند، برای آخرین آنها از جانب خدا جاری شود مثل آنچه برای نخستینشان جاری بود (همگی در علم و وجوب اطاعت و سایر کمالات برابرند) و کسی جز به یاری خدا بدین درجه نرسد، امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: من در میان بهشت

و دوزخ مُقسَّم خدایم، کسی جز طبق تقسیم من به بهشت یا دوزخ نرود، من پیشوای مردم پس از خود و رساننده از جانب پیش از خود (پیغمبر اکرم ﷺ) می‌باشم، کسی جز احمد ﷺ بر من پیشی ندارد و من و او در یک روشیم، جز اینکه نبوت تنها به نام اوست، و به من شش فضیلت عطا شده است، علم آجال و مرگ‌ها، علم بلاها، علم وصایا (آنچه اوصیاء پیغمبران می‌دانند)، فصل الخطاب (قرآن یا داوری میان حق و باطل و یا بیان و سخن واضح) و من صاحب کرات (حمله‌های مشهور میدان جنگ یا عالم به حوادث و وقایع گذشته و آینده) و دولت حاکم بر همه دولت‌هایم، و من صاحب عصا و میسم و جنبنده‌ای که با مردم سخن گوید می‌باشم.^{۴۵۳}

حدیث ۱۰۶: أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَا جَاءَ بِهِ عَلِيٌّ أَخْذُ بِهِ وَ مَا نَهَى عَنْهُ أَنْتَهِيَ عَنْهُ جَرَى لَهُ مِنَ الْفَضْلِ مِثْلُ مَا جَرَى لِمُحَمَّدٍ وَ لِمُحَمَّدٍ الْفَضْلُ عَلَى جَمِيعِ مَنْ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْمُتَعَقَّبُ عَلَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ أَحْكَامِهِ كَالْمُتَعَقَّبِ عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ وَ الرَّادُّ عَلَيْهِ فِي صَغِيرَةٍ أَوْ كَبِيرَةٍ عَلَى حَدِّ الشَّرْكِ بِاللَّهِ كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بَابِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُوتَى إِلَّا مِنْهُ وَ سَبِيلَهُ الَّذِي مَنْ سَلَكَ بَغَيْرِهِ هَلَكَ وَ كَذَلِكَ يَجْرِي الْأَيِّمَةُ الْهُدَى وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ جَعَلَهُمُ اللَّهُ أَرْكَانَ الْأَرْضِ أَنْ تَمِيدَ بِأَهْلِهَا وَ حُجَّتَهُ الْبَالِغَةَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى وَ كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ كَثِيرًا مَا يَقُولُ أَنَا قَسِيمُ اللَّهِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ وَ أَنَا الْفَارُوقُ الْأَكْبَرُ وَ أَنَا صَاحِبُ الْعَصَا وَ الْمِيسَمِ وَ لَقَدْ أَقَرَّتْ لِي جَمِيعُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحُ وَ الرُّسُلُ بِمِثْلِ مَا أَقَرُّوا بِهِ

۴۵۳. الکافی ج ۱ ص ۱۹۸ کتاب الحجۃ باب ۱۴ بابُ أَنَّ الْأَيِّمَةَ هُمْ أَرْكَانُ الْأَرْضِ ح ۳

لِمُحَمَّدٍ ﷺ وَ لَقَدْ حُمِلْتُ عَلَى مِثْلِ حَمُولَتِهِ وَ هِيَ حَمُولَةُ الرَّبِّ وَ إِنَّ رَسُولَ
 اللَّهِ ﷺ يُدْعَى فَيْكُسى وَ أُدْعَى فَأُكسى وَ يُسْتَنْطَقُ وَ أُسْتَنْطَقُ فَأَنْطَقُ عَلَى حَدِّ
 مَنْطِقِهِ وَ لَقَدْ أُعْطِيتُ خِصَالًا مَا سَبَقَنِي إِلَيْهَا أَحَدٌ قَبْلِي عَلَّمْتُ الْمَنَائِيَا وَ الْبَلَايَا
 وَ الْأَنْسَابَ وَ فَضَلَ الْخِطَابِ فَلَمْ يَفْتِنِي مَا سَبَقَنِي وَ لَمْ يَعْرُبْ عَنِّي مَا غَابَ
 عَنِّي أَبْشُرُ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ أُودِّي عَنْهُ كُلُّ ذَلِكَ مِنْ اللَّهِ مَكْنِي فِيهِ بِعِلْمِهِ.

حدیث ۱۰۶: امام صادق (علیه السلام) فرمود: آنچه علی (علیه السلام) آورده انجام می‌دهم و از
 آنچه نهی فرموده باز می‌ایستم، برای او همان فضیلت آمده که برای محمد (صلی الله علیه و آله) آمده و
 محمد (صلی الله علیه و آله) را بر تمام مخلوق خدای عزوجل فضیلت است، خرده‌گیر بر حکمی که
 علی (علیه السلام) آورده مانند خرده‌گیر بر خدا و رسولش باشد و کسی که در موضوعی
 کوچک یا بزرگ علی (علیه السلام) را رد کند در مرز شرک به خداست، امیرالمؤمنین (علیه السلام) باب
 منحصر به فرد خداشناسی است و راه به سوی خداست، هرکه جز آن پوید هلاک
 شود و این امتیازات همچنین برای ائمه هدی (علیهم السلام) یکی پس از دیگری جاریست. خدا
 ایشان را ارکان زمین قرار داده تا اهلش را نجنباند (اختلال نظام و سرگردانی عمومی
 پیش نیاید) و حجت رسای خویش ساخت برای مردم روی زمین و زیر خاک
 (مردگان یا ساکنان آن روی زمین) خود امیرالمؤمنین (علیه السلام) بسیار می‌فرمود: من از
 طرف خدا قسمت‌کننده بهشت و دوزخم (میان آن دو مکان ایستاده موالیانم را به
 بهشت و دشمنانم را به دوزخ راهنمایی می‌کنم) و من بزرگترین فرق‌گذارم (میان حق
 و باطل یا میان بهشتی و دوزخی) و من صاحب عصا و میسمم، تمام ملائکه و روح
 القدس و پیمبران به فضیلت من اقرار نمودند چنان که به فضیلت محمد (صلی الله علیه و آله) اقرار
 کردند. مرا بر مسندی مانند مسند او نشانیده‌اند و آن مسند (هدایت و خلافت)
 خدائیست (مَرکوب من در قیامت همان مَرکوب پیغمبر و از جانب خداست) رسول
 خدا (صلی الله علیه و آله) (در قیامت) خوانده شود و جامه در بر شود من هم خوانده شوم و جامه در

بر شوم، او باز پرسى شود و من هم باز پرسى شوم و طبق گفته او سخن گويم، به من خصلت هاى عطا شده كه هيچ كس نسبت به آنها بر من پيشى نگرفته است مرگ مردم و بلاها و نژادها و فصل الخطاب (قرآن يا تشخيص حق از باطل) را مى دانم، آنچه پيش از من بوده از دستم نرفته و آنچه نزد من حاضر نيست (از امور آينده) بر من پوشيده نيست، به اجازه خدا بشارت مى دهم و از جانب او اداى وظيفه مى كنم، همه اينها از طرف خداست كه او به علم خود مرا نسبت به آنها توانا ساخته است.^{۴۵۴}

حديث ۱۰۷: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ شَبَابِ الصَّيْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْأَعْرَجُ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ سُلَيْمَانَ بْنَ خَالِدِ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَأَبْتَدَأْنَا فَقَالَ يَا سُلَيْمَانُ مَا جَاءَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يُؤَخِّدُ بِهِ وَ مَا نَهَى عَنْهُ يُنْتَهَى عَنْهُ جَرَى لَهُ مِنَ الْفَضْلِ مَا جَرَى لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْفَضْلُ عَلَى جَمِيعِ مَنْ خَلَقَ اللَّهُ الْمَعْيَبُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِي شَيْءٍ مِنْ أَحْكَامِهِ كَالْمَعْيَبِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ عَلَى رَسُولِهِ وَ الرَّادُّ عَلَيْهِ فِي صَغِيرَةٍ أَوْ كَبِيرَةٍ عَلَى حَدِّ الشَّرْكِ بِاللَّهِ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بَابِ اللَّهِ الَّذِي لَا يُؤْتَى إِلَّا مِنْهُ وَ سَبِيلَهُ الَّذِي مَنْ سَلَكَ بَغَيْرِهِ هَلَكَ وَ بِذَلِكَ جَرَتْ الْأَيْمَةُ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ جَعَلَهُمُ اللَّهُ أَرْكَانَ الْأَرْضِ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَ الْحُجَّةَ الْبَالِغَةَ عَلَى مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى وَ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَا قَسِيمُ اللَّهِ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ وَ أَنَا الْفَارُوقُ الْأَكْبَرُ وَ أَنَا صَاحِبُ الْعَصَا وَ الْمِيسَمِ وَ لَقَدْ أَقْرَتْ لِي جَمِيعُ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحُ بِمِثْلِ مَا أَقْرَتْ

۴۵۴. الكافي ج ۱ ص ۱۹۶ كتاب الحجّة باب ۱۴ باب أن الأئمة هم أركان الأرض ح ۱

لِمُحَمَّدٍ ﷺ وَ لَقَدْ حَمَلْتُ عَلَى مِثْلِ حَمُولَةِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ هِيَ حَمُولَةُ الرَّبِّ وَ إِنَّ
 مُحَمَّدًا يُدْعَى فَيُكْسَى وَ يُسْتَنْطَقُ وَ أُدْعَى فَأُكْسَى وَ أُسْتَنْطَقُ فَأَنْطَقُ عَلَى حَدِّ
 مَنْطِقِهِ وَ لَقَدْ أُعْطِيتُ خِصَالًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي عَلِمَ الْمَنَائَا وَ الْبَلَايَا وَ
 الْأَنْسَابَ وَ فَضَلَ الْخِطَابِ فَلَمْ يَفْتِنِي مَا سَبَقَنِي وَ لَمْ يَعْرُبْ عَنِّي مَا غَابَ عَنِّي
 أُبَشِّرُ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ أُودِّي عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كُلَّ ذَلِكَ مَكْنِيَّ اللَّهِ فِيهِ بِإِذْنِهِ.

حدیث ۱۰۷: سعید اعرج گوید: من و سلیمان بن خالد خدمت امام

صادق (علیه السلام) رسیدیم، حضرت آغاز سخن نمود و فرمود: ای سلیمان! هر امری که از
 امیرالمؤمنین (علیه السلام) رسیده باید اخذ شود و از هر چه نهی فرموده باید ترک شود، برای
 او همان فضیلت است که برای رسول خدا (صلی الله علیه و آله) است و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را بر تمام
 مخلوق خدا فضیلت است، کسی که نسبت به چیزی از احکام او عیب گیرد مانند
 کسیست که بر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) عیب گرفته است و هرکه او را در امری کوچک یا
 بزرگ رد کند در مرز شرک به خداست. امیرالمؤمنین (علیه السلام) دریست که از غیر آن به
 خدا نتوان رسید و راه به سوی خداست که هرکه جز آن پوید هلاک شود و همچنین
 است مقام ائمه (علیهم السلام) یکی پس از دیگری، خدا ایشان را ارکان زمین قرار داد تا اهلش
 را نجنباند، و حجت رسای خویش نمود بر کسانی که روی زمین و زیر خاکند و
 امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: من از طرف خدا قسمت‌کننده میان بهشت و دوزخم (و
 همچنین بقیه روایت را مانند روایت پیش نقل می‌کند).^{۴۵۵}

حدیث ۱۰۸: وَ يُؤَيِّدُ ذَلِكَ مَا رَوَاهُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ قَالِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْلُ مَا

۴۵۵. الکافی ج ۱ ص ۱۹۷ کتاب الحجۃ باب ۱۴ بابُ أَنْ الْأَيْمَةَ هُمْ أَرْكَانُ الْأَرْضِ ح ۲

خَلَقَ اللَّهُ نُورِي ابْتَدَعَهُ مِنْ نُورِهِ وَ اشْتَقَّهُ مِنْ جَلَالِ عَظَمَتِهِ فَأَقْبَلَ يَطُوفُ بِالْقُدْرَةِ حَتَّى وَصَلَ إِلَى جَلَالِ الْعَظَمَةِ فِي ثَمَانِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ثُمَّ سَجَدَ لِلَّهِ تَعْظِيمًا فَفَتَقَ مِنْهُ نُورَ عَلِيِّ عليه السلام فَكَانَ نُورِي مُحِيطًا بِالْعَظَمَةِ وَ نُورُ عَلِيٍّ مُحِيطًا بِالْقُدْرَةِ ثُمَّ خَلَقَ الْعَرْشَ وَ اللَّوْحَ وَ الشَّمْسَ وَ ضَوْءَ النَّهَارِ وَ نُورَ الْأَبْصَارِ وَ الْعَقْلَ وَ الْمَعْرِفَةَ وَ أَبْصَارَ الْعِبَادِ وَ أَسْمَاعَهُمْ وَ قُلُوبَهُمْ مِنْ نُورِي وَ نُورِي مُشْتَقٌّ مِنْ نُورِهِ فَنَحْنُ الْأَوَّلُونَ وَ نَحْنُ الْآخِرُونَ وَ نَحْنُ السَّابِقُونَ وَ نَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ وَ نَحْنُ الشَّافِعُونَ وَ نَحْنُ كَلِمَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ خَاصَّةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَحِبَّاءُ اللَّهِ وَ نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ وَ نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ وَ نَحْنُ يَمِينُ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَمَنَاءُ اللَّهِ وَ نَحْنُ خَزَنَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ سَدَنَةُ غَيْبِ اللَّهِ وَ نَحْنُ مَعْدِنُ التَّنْزِيلِ وَ مَعْنَى التَّأْوِيلِ وَ فِي آيَاتِنَا هَبْطُ جَبْرَيْلَ وَ نَحْنُ مَحَالُ قُدْسِ اللَّهِ وَ نَحْنُ مَصَابِيحُ الْحِكْمَةِ وَ نَحْنُ مَفَاتِيحُ الرَّحْمَةِ وَ نَحْنُ يَنَابِيعُ النُّعْمَةِ وَ نَحْنُ شَرَفُ الْأُمَّةِ وَ نَحْنُ سَادَةُ الْأَيْمَةِ وَ نَحْنُ نَوَامِيسُ الْعَصْرِ وَ أَحْبَابُ الدَّهْرِ وَ نَحْنُ سَادَةُ الْعِبَادِ وَ نَحْنُ سَاسَةُ الْبِلَادِ وَ نَحْنُ الْكُفَاةُ وَ الْوَلَاةُ وَ الْحَمَاةُ وَ السُّقَاةُ وَ الرُّعَاةُ وَ طَرِيقُ النَّجَاةِ وَ نَحْنُ السَّبِيلُ وَ السَّلْسَبِيلُ وَ نَحْنُ النَّهْجُ الْقَوِيمُ وَ الطَّرِيقُ الْمُسْتَقِيمُ مَنْ آمَنَ بِنَا آمَنَ بِاللَّهِ وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْنَا رَدَّ عَلَى اللَّهِ وَ مَنْ شَكَ فِينَا شَكَ فِي اللَّهِ وَ مَنْ عَرَفَنَا عَرَفَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّى عَنَّا تَوَلَّى عَنِ اللَّهِ وَ مَنْ أَطَاعَنَا أَطَاعَ اللَّهَ وَ نَحْنُ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ وَ الْوَصْلَةُ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ وَ لَنَا الْعِصْمَةُ وَ الْخِلَافَةُ وَ الْهِدَايَةُ وَ فِينَا النُّبُوَّةُ وَ الْوَلَايَةُ وَ الْإِمَامَةُ وَ نَحْنُ مَعْدِنُ الْحِكْمَةِ وَ بَابُ الرَّحْمَةِ وَ شَجَرَةُ الْعِصْمَةِ وَ نَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ الْمَثَلُ الْأَعْلَى وَ الْحُجَّةُ الْعُظْمَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى الَّتِي مَنْ تَمَسَّكَ بِهَا نَجَا

حدیث ۱۰۸: این مطلب را روایتی که جابر بن عبد الله در تفسیر آیه: كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ نَقْل کرده تأیید می‌کند گفت: پیامبر اکرم ﷺ فرمود: اول چیزی که خداوند آفرید نور من بود که از نور خود به وجود آورد و جلال و عظمت خویش جدا کرد شروع به طواف قدرت نمود تا در هشتاد هزار سال به جلال عظمت رسید در این موقع برای تعظیم خدا به سجده شد از آن نور نور علی جدا گردید نور من محیط بر عظمت بود و نور علی ﷺ محیط بر قدرت آنگاه خدا عرش و لوح و خورشید و نور روز و نور چشم‌ها و عقل و معرفت و دیده‌های مردم و گوش‌ها و دل‌های آنها را از نور من آفرید و نور من از نور او جدا شده بود. مائیم اولین و آخرین و سابقین و مسیحین و مائیم شافعین ما حکمة الله و برگزیدگان او و دوستان پروردگاریم وجه الله و جنب الله و عین الله و امناء الله و نگهبانان وصی خدا و غیب خدا و معدن تنزیل و معنی تأویل ما هستیم. جبرئیل ﷺ در خانه‌های ما فرود می‌آید و ما جایگاه قدس خدا و چراغ‌های حکمت و کلیدهای رحمت و سرچشمه‌های همت و باعث شرافت امت و پیشوایان برجسته و نوامیس عصر و فرمانروایان عالم و رهبر مردم و زمامدار جهان و فرمانبردار و ولایت‌مدار و پشت و پناه آنها و ساقی و حافظ و راه نجات برای آنهائیم ما راه و سلسبیل ما راه پایدار و طریق مستقیم هستیم. هر که به ما ایمان آورد به خدا ایمان آورده و هر که انکار ما را کند انکار خدا را کرده و کسی که در باره ما شک کند به خدا شک کرده کسی که عارف به ما باشد عرفان به خدا دارد و هر که به ما پشت کند به خدا پشت کرده و مطیع ما مطیع خداست ما وسیله به سوی خدائیم و رساننده به رضوان اوئیم عصمت و خلافت و هدایت متعلق به ما است نبوت و امامت و ولایت در میان ما است ما معدن حکمت و درب رحمت و درخت عصمت و کلمه تقوی و مثل اعلی و

حجت کبری و عروة الوثقی هستیم که هر که به آن چنگ زند نجات می یابد. ۴۵۶

باب حطه امتند

حدیث ۱۰۹: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ مَسْرُورٍ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَامِرٍ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَعْلِبَ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَنْ دَانَ بَدِينِي وَسَلَكَ مِنْهَا جِي وَاتَّبَعَ سُنَّتِي فَلَيْدَنْ بِتَفْضِيلِ الْأَيِّمَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي عَلَى جَمِيعِ أُمَّتِي فَإِنَّ مَثَلَهُمْ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ مَثَلُ بَابِ حِطَّةٍ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ.

حدیث ۱۰۹: ابن عباس گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر که متدین به دین من و در راه شریعت من قدم نهاده و پیرو سنت من است باید معتقد باشد که ائمه و پیشوایان از اهل بیتم بر تمام امت فضیلت دارند، مثل آنها در میان امت مانند درب حطه بنی اسرائیل است. ۴۵۷

حدیث ۱۱۰: عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ ﴿وَقُولُوا حِطَّةً نَعْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام نَحْنُ بَابُ حِطَّةِكُمْ.

۴۵۶. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۲۲ باب ۱ بدو ارواحهم و أنوارهم و طينتهم ع و أنهم من نور واحد ح ۳۸

۴۵۷. الأموال للصدوق ص ۷۴ المجلس السابع عشر ح ۶

حدیث ۱۱۰: سلیمان جعفری گفت از حضرت رضا علیه السلام در مورد آیه ﴿وَقُولُوا

حِطَّةً نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾^{۴۵۸} پرسید ابو جعفر علیه السلام گفت: ما باب حطه شما هستیم.^{۴۵۹}

۳۴۷

حدیث ۱۱۱: وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَهَؤُلَاءِ بَنُو إِسْرَائِيلَ نَصَبَ لَهُمْ

بَابُ حِطَّةٍ وَ أَنْتُمْ يَا مَعْشَرَ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ نَصَبَ لَكُمْ بَابُ حِطَّةٍ أَهْلِ بَيْتِ

مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله، وَ أُمَرْتُمْ بِاتِّبَاعِ هُدَاهُمْ وَ لُزُومِ طَرِيقَتِهِمْ، لِيَغْفَرَ [لَكُمْ] بِذَلِكَ

خَطَايَاكُمْ وَ ذُنُوبَكُمْ، وَ لِيَزِدَادَ الْمُحْسِنُونَ مِنْكُمْ، وَ بَابُ حِطَّتِكُمْ أَفْضَلُ مِنْ

بَابِ حِطَّتِهِمْ، لِأَنَّ ذَلِكَ [كَانَ] بَابَ خَشَبٍ، وَ نَحْنُ النَّاطِقُونَ الصَّادِقُونَ

الْمُرْتَضُونَ الْهَادُونَ الْفَاضِلُونَ، كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: «إِنَّ النُّجُومَ فِي السَّمَاءِ

أَمَانٌ مِنَ الْعَرَقِ، وَ إِنَّ أَهْلَ بَيْتِي أَمَانٌ لِأُمَّتِي مِنَ الضَّلَالَةِ فِي أَدْيَانِهِمْ، لَا يَهْلِكُونَ

(فِيهَا مَا دَامَ فِيهِمْ) مَنْ يَتَّبِعُونَ هَدْيَهُ وَ سُنَّتَهُ» أَمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَدْ قَالَ:

«مَنْ أَرَادَ أَنْ يَحْيَا حَيَاتِي، وَ أَنْ يَمُوتَ مَمَاتِي، وَ أَنْ يَسْكُنَ الْجَنَّةَ الَّتِي وَعَدَنِي

رَبِّي، وَ أَنْ يُمْسِكَ قَضِيبًا غَرَسَهُ بِيَدِهِ وَ قَالَ لَهُ: كُنْ فَكَانَ، فَلْيَتَوَلَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي

طَالِبٍ، وَ لِيُؤَالَ وَلِيِّهِ، وَ لِيُعَادِ عَدُوَّهُ، وَ لِيَتَوَلَّ ذُرِّيَّتَهُ الْفَاضِلِينَ الْمُطِيعِينَ لِلَّهِ مِنْ

بَعْدِهِ، فَإِنَّهُمْ خَلِقُوا مِنْ طِينَتِي، وَ رُزِقُوا فَهْمِي وَ عِلْمِي، فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِ

بِفَضْلِهِمْ مِنْ أُمَّتِي الْقَاطِعِينَ فِيهِمْ صَلَاتِي، لَا أَنَالَهُمُ اللَّهُ شَفَاعَتِي.

حدیث ۱۱۱: امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: برای بنی اسرائیل باب حطه را قرار

دادند شما نیز ای امت محمد صلی الله علیه و آله برایتان باب حطه اهل بیت محمد صلی الله علیه و آله قرار داده شد

۴۵۸. البقرة آية ۵۸

۴۵۹. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۴۵ [سورة البقرة (۲): آية ۵۸] ح ۴۷

و دستور داده‌اند از راه هدایت ایشان پیروی کنید و راه آنها را طی کنید تا بدین وسیله گناهانتان بخشیده شود تا مقام نیکوکاران افزایش یابد و باب حطه شما بهتر از باب حطه بنی اسرائیل است..... پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده است هر که مایل است به زندگی من زنده و به مرگ من بمیرد و داخل بهشت عدنی که خدایم وعده داده بشود و شاخه‌ای که خدا درخت آن را به دست خویش غرس نموده بگیرد. خداوند فرمود: باش به وجود آمده، باید علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَام را دوست بدارد با دوست او دوست و با دشمنش دشمن باشد و بازماندگانش که شخصیت‌های برجسته و پیرو خدایند بعد از او دوست بدارد آنها از طینت من آفریده شده‌اند و فهم و علم نصیب ایشان شده است. وای بر کسانی که منکر مقام آنها است و ارتباط با ایشان را قطع نموده خداوند آنها را از شفاعت من محروم کند. ^{۴۶۰}

به خانه‌های ایشان تنها با طهارت بایستی وارد شد

حدیث ۱۱۲: وَ رَوَى بَكْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، عَنْ جَمَاعَةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا، قَالَ بَكْرُ: خَرَجْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ نُرِيدُ مَنْزِلَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام فَلَحِقْنَا أَبُو بَصِيرٍ خَارِجاً مِنَ الزُّقَاقِ وَ هُوَ جُنُبٌ، وَ نَحْنُ لَا نَعْلَمُ، حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَام فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى أَبِي بَصِيرٍ فَقَالَ: يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، أَلَا تَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِلْجُنُبِ أَنْ يَدْخُلَ بُيُوتَ الْأَوْصِيَاءِ؟! فَرَجَعَ أَبُو بَصِيرٍ وَ دَخَلْنَا.

حدیث ۱۱۲: قرب الاسناد: ازدی گفت از مدینه خارج شدیم به قصد منزل حضرت صادق عَلَيْهِ السَّلَام ابو بصیر در یکی از بازارهای مدینه به ما رسید، او جنب بود ما

۴۶۰. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۵۴۶ [سورة البقرة (۲): آیه ۱۱۳] ح ۳۲۶

این مطلب را نمی‌دانستیم تا خدمت امام صادق (علیه السلام) رسیدیم. سلام کردیم. امام (علیه السلام) سر بلند کرده به ابو بصیر فرمود: ای ابا بصیر! مگر نمی‌دانی نباید شخص جُنُب وارد خانه انبیاء شود؟! ابو بصیر برگشت ما داخل خانه شدیم.^{۴۶۱}

حدیث ۱۱۳: وَ رَوَى أَبُو بَصِيرٍ قَالَ دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ وَ كَانَتْ مَعِيَ جُورِيَّةٌ لِي فَأَصَبْتُ مِنْهَا ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى الْحَمَّامِ فَلَقَيْتُ أَصْحَابَنَا الشَّيْعَةَ وَ هُمْ مُتَوَجِّهُونَ إِلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) فَخَفْتُ أَنْ يَسْبِقُونِي وَ يَفُوتَنِي الدُّخُولُ إِلَيْهِ فَمَشَيْتُ مَعَهُمْ حَتَّى دَخَلْتُ الدَّارَ فَلَمَّا مَثَلْتُ بَيْنَ يَدَيْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) نَظَرَ إِلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا بَصِيرٍ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ بُيُوتَ الْأَنْبِيَاءِ وَ أَوْلَادِ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَدْخُلُهَا الْجُنُبُ فَاسْتَحْيَيْتُ وَ قُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي لَقَيْتُ أَصْحَابَنَا فَخَشَيْتُ أَنْ يَفُوتَنِي الدُّخُولُ مَعَهُمْ وَ لَنْ أَعُودَ إِلَيَّ مِثْلَهَا وَ خَرَجْتُ.

حدیث ۱۱۳: اعلام الوری و ارشاد: ابو بصیر گفت وارد مدینه شدم به همراه من کنیزم بود که با او درآمیخته بودم برای غسل به طرف حمام رفتم اما بین راه دوستان را دیدم که به خانه حضرت صادق (علیه السلام) می‌روند ترسیدم از این فیض بازمانم. با آنها روانه شدم همین که رسیدم خدمت ایشان نگاهی به من نموده فرمود: ابا بصیر نمی‌دانی نباید با حالت جنابت وارد خانه انبیاء و اولاد انبیاء شد خجالت کشیده عرضه داشتم: یا ابن رسول الله (صلی الله علیه و آله) دوستان را دیدم خدمت شما می‌آیند ترسیدم این فیض از دستم برود و برایم میسر نگردد.^{۴۶۲}

۴۶۱. دلائل الإمامة ص ۲۸۷ ذکر معجزاته (علیه السلام) ح ۷۱

۴۶۲. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۱۸۵ فصل مقتطفات من معاجز الإمام الصادق

کثرت فضائل ایشان

حدیث ۱۱۴: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عُمَانَ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ كَامِلِ التَّمَارِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ لِي يَا كَامِلُ اجْعَلْ لَنَا أَرْبَابًا نَتُوبُ إِلَيْهِمْ وَنَقُولُ فِيكُمْ مَا شِئْنَا قَالَ فَاسْتَوَى جَالِسًا ثُمَّ قَالَ وَعَسَى أَنْ نَقُولَ مَا خَرَجَ إِلَيْكُمْ مِنْ عَلِمْنَا إِلَّا أَلْفًا غَيْرَ مَعْطُوفَةٍ.

حدیث ۱۱۴: روزی خدمت حضرت صادق عليه السلام بودم به من فرمود: کامل! برای ما خدائی بپذیر که به جانب او روی آوریم آنگاه از فضل ما هر چه مایلی بگو. عرضه داشتم: برای شما خدائی بپذیرم که به او توجه کنید آنگاه هر چه مایلیم در فضل شما بگوئیم؟! امام عليه السلام خود را جابجا نموده درست نشست آنگاه فرمود: از علم و دانش ما به اندازه‌ی الف غیر معطوفه هم برای شما گفته نشده (یعنی مقدار بسیار کمی از دانش ما به شما رسیده) ^{۴۶۳}

حدیث ۱۱۵: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ شَبَابِ الصَّيْرَفِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ رِبَاطٍ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَكَامِلُ التَّمَارِ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ كَامِلٌ جُعِلْتُ فِدَاكَ حَدِيثٌ رَوَاهُ فُلَانٌ فَقَالَ أَذْكَرُهُ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وآله حَدَّثَ عَلِيًّا عليه السلام بِالْأَلْفِ بَابِ يَوْمِ تُوْفِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كُلُّ بَابٍ يَفْتَحُ أَلْفَ بَابٍ فَذَلِكَ أَلْفُ بَابٍ فَقَالَ لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَظَهَرَ ذَلِكَ لِشِيعَتِكُمْ وَمَوَالِيكُمْ فَقَالَ يَا كَامِلُ بَابٌ أَوْ بَابَانِ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَمَا

۴۶۳. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۵۰۷ باب ۱۸ باب النوادر

فی الأئمة ع و أعاجیبهم ح ۸

يُرَوَّى مِنْ فَضْلِكُمْ مِنْ أَلْفِ بَابٍ إِلَّا بَابٌ أَوْ بَابَانِ قَالَ فَقَالَ وَ مَا عَسَيْتُمْ أَنْ تَرَوْوا مِنْ فَضْلِنَا مَا تَرَوُونَ مِنْ فَضْلِنَا إِلَّا أَلْفًا غَيْرَ مَعْطُوفَةٍ.

۳۵۱

حدیث ۱۱۵: یونس بن رباط گوید: من و کامل خدمت امام صادق (علیه السلام) رسیدیم، کامل به حضرت عرضه داشتیم: قربانت گردم، فلان شخص حدیثی روایت کند، فرمود: آن را بازگو، عرضه داشت: او گفت: رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در روز وفاتش به علی (علیه السلام) هزار باب حدیث کرد و هر بابی مفتاح هزار حدیث بود، که جمعا یک میلیون باب می‌شد، فرمود: آری چنین بود، عرضه داشتیم: قربانت، آن باب‌ها برای شیعیان و دوستان شما هم ظاهر شد؟ (از آن علوم آگاه گشتند؟) فرمود: ای کامل! یک باب یا دو باب آن (از یک باب بیشتر و به دو باب نرسیده) ظاهر گشت. عرضه داشتیم: قربانت، بنا بر این، از یک میلیون باب از فضل شما جز یک یا دو باب روایت نشده است؟ فرمود: توقع دارید که شما از فضل ما چه اندازه روایت کنید؟ شما از فضل ما جز یک ألف غیر متصل روایت نکنید. ^{۴۶۴}

باب سے ویکم

قدرت و اختیار امام

تصرف امام عليه السلام در عالم هستی

حدیث ۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ ۳۵۳
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ
الدُّنْيَا لَتَمَثَّلَ لِلْإِمَامِ فِي مِثْلِ فَلَقَةِ الْجَوْزِ فَلَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِنْهَا شَيْءٌ وَ إِنَّهُ لَيَتَنَاوَلُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا كَمَا يَتَنَاوَلُ أَحَدُكُمْ مِنْ فَوْقِ مَا يَدْتِهِ مَا يَشَاءُ

حدیث ۱: امام صادق عليه السلام: دنیا برای امام عليه السلام مانند نیمی از گردو تصور
می‌شود، هیچ چیز از آن از نظر امام عليه السلام پنهان نیست، و او بر همه اطراف آن احاطه
دارد، و هرگونه بخواد می‌تواند در آن تصرف کند، همان‌طور که یکی از شما آن‌چه
می‌خواهد از بالای سفره بر می‌دارد، و بر آن احاطه دارد و هیچ چیزی از آن از نظر
او پنهان نمی‌ماند. ۴۶۵

حدیث ۲: وَ مِنْ نَوَادِرِ الْحِكْمَةِ، يَرْفَعُهُ إِلَى إِسْحَاقَ الْقُمِّيِّ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام لِحُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ يَا حُمْرَانُ إِنَّ الدُّنْيَا عِنْدَ الْإِمَامِ وَالسَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ
إِلَّا هَكَذَا وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى رَاحَتِهِ يَعْرِفُ ظَاهِرَهَا وَ بَاطِنَهَا وَ دَاخِلَهَا وَ خَارِجَهَا وَ
رَطْبَهَا وَ يَابِسَهَا.

حدیث ۲: امام صادق عليه السلام فرمودند: ای حمران! نیست دنیا با تمامی وجودش
و آسمان‌ها و زمین نزد امام عليه السلام مگر این چنین «و اشاره به کف دست مبارکش کرد»
ظاهر و باطن، داخل و خارج، و خشک و تر آن را می‌داند. ۴۶۶

۴۶۵. الاختصاص ص ۲۱۷ حدیث المفضل و خلق أرواح الشيعة من الأئمة ح ۳.

۴۶۶. بحار الأنوار: ج ۲۵ ص ۳۸۵ باب ۱۳ غرائب أفعالهم و أحوالهم و وجوب التسليم لهم في جميع ذلك ح ۴۲.

حدیث ۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ

مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ:.... قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ يَتَنَاولُ الْإِمَامُ مَا بَبْغَدَادَ بِيَدِهِ قَالَ نَعَمْ وَ مَا دُونَ الْعَرْشِ

حدیث ۳: و در ضمن روایتی مفضل می گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: فدای شما شوم، آیا امام علیه السلام می تواند آن چه را که در بغداد است با دست خود بردارد؟ حضرت فرمودند: بلی، نه تنها بغداد، بلکه آن چه را خدا تا زیر عرش الهی آفریده همه در اختیار امام علیه السلام است. ۴۶۷

حدیث ۴: (الامام) وَ يَرَى مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ فَلَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ

مِنْ عَالَمِ الْمَلِكِ وَ الْمَلَكُوتِ

حدیث ۴: امیرالمؤمنین علیه السلام: امام علیه السلام آن چه را که بین شرق و غرب عالم است می بیند، و چیزی از عالم ملک و ملکوت بر او پوشیده نیست. ۴۶۸

حدیث ۵: وَ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْقَمِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ

بُنْ أَحْمَدَ بْنِ عَيْسَى، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ الْبُرْسِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي إِبرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ الْمَوْصِلِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرِ الصَّيْرَفِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدِ الْجَعْفِيِّ، قَالَ:.... قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام:... يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ بِأَمْرِ اللَّهِ يَسِيرُ بِإِذْنِ اللَّهِ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ فِي لَحْظَةٍ وَيَعْرُجُ إِلَى السَّمَاءِ وَ يَنْزِلُ إِلَى الْأَرْضِ مَتَى شَاءَ وَ أَرَادَ

حدیث ۵: امام صادق علیه السلام: امام علیه السلام هر آن چه را که بخواهد به امر خدا انجام

۴۶۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۵۴ باب ۱۵ باب فی الأئمة

ع أن روح القدس يتلقاهم إذ احتاجوا إليه ح ۱۳.

۴۶۸. بحار ج ۲۵ ص ۱۶۹ باب ۴ جامع فی صفات الإمام و شرائط الإمامة ح ۳۹.

می‌دهد، پس اگر بخواهد به اذن الهی از مشرق تا مغرب را در لحظه‌ای ببیند می‌تواند، و هر زمان بخواهد و اراده کند به آسمان رفته و باز می‌گردد.^{۴۶۹}

احاطه امام علیه السلام بر مخلوقات

حدیث ۷: مُحَمَّدُ الْحَمِيرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرِ الْأَرْجَانِيِّ قَالَ: ... قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: ... بِهِ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَهَلْ يَرَى الْإِمَامُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ قَالَ يَا ابْنَ بَكْرٍ فَكَيْفَ يَكُونُ حُجَّةً عَلَى مَا بَيْنَ قَطْرَيْهَا وَهُوَ لَا يَرَاهُمْ وَ لَا يَحْكُمُ فِيهِمْ وَ كَيْفَ تَكُونُ حُجَّةً عَلَى قَوْمٍ غَيْبٍ لَا يَقْدِرُ عَلَيْهِمْ وَ لَا يَقْدِرُونَ عَلَيْهِ وَ كَيْفَ يَكُونُ مُؤَدِّيًا عَنِ اللَّهِ وَ شَاهِدًا عَلَى الْخَلْقِ وَ هُوَ لَا يَرَاهُمْ وَ كَيْفَ يَكُونُ حُجَّةً عَلَيْهِمْ وَ هُوَ مَحْجُوبٌ عَنْهُمْ

حدیث ۷: عبدالله بن بکر می‌گوید: ... به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم: فدایت شوم، آیا امام علیه السلام آنچه بین مغرب و مشرق است را می‌بیند؟ حضرت فرمودند: ای فرزند بکر! چگونه حجت خداوند باشد بر آنچه بین دو قطر عالم است در حالی که آنها را نمی‌بیند و در میان آنها حکومت و فرمانروایی ندارد؟ و چگونه حجت می‌باشد بر مردمی که از دیدگان او غائبند و توانایی دیدن آنان را ندارد؟ ...^{۴۷۰}

۴۶۹. الهدایة الكبرى: الباب السادس باب الإمام علی السجّاد ص ۲۳۱.

۴۷۰. کامل الزیارات ص ۳۲۸ الباب الثامن و المائة نوادر الزیارات ح ۲.

حدیث ۹: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَصَفْوَانُ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ وَ ذَكَرُوا الْإِمَامَ عليه السلام وَ فَضْلَهُ
قَالَ إِنَّمَا مَنَزَلَةُ الْإِمَامِ عليه السلام فِي الْأَرْضِ بِمَنَزَلَةِ الْقَمَرِ فِي السَّمَاءِ وَ فِي مَوْضِعِهِ هُوَ
مُطَّلِعٌ عَلَى جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا

حدیث ۹: علی بن احمد بن محمد از پدر خود نقل کرد که گفت من و صفوان
خدمت ابو الحسن عليه السلام بودیم صحبت از امام عليه السلام و مقامش شد فرمود: مقام امام عليه السلام
در زمین مانند ماه است در آسمان او در محل خود از تمام چیزها مطلع است. ۴۷۱

حدیث ۸: أَبُو مُحَمَّدٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْبَغْدَادِيِّ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي بَكْرِ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ يَا بَا بَكْرٍ مَا يَخْفَى عَلَيَّ شَيْءٌ مِنْ بِلَادِكُمْ

حدیث ۸: بصائر: ابو بکر حضرمی گفت: حضرت صادق عليه السلام به من فرمود: یا
ابا بکر چیزی از اتفاقات شهرهای شما بر من مخفی نیست. ۴۷۲

تذکر: و این گوشه‌ای است از عظمت و مقام والای ائمه اطهار عليهم السلام که خداوند
متعال به ایشان عنایت کرده براستی ایشان بندگان خالص و برگزیده خداوند هستند.

---

۴۷۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۴۳ باب ۱۲ باب الفصل الذی
فیه الأحادیث النوادر مما یفعل بالأئمة من الأبواب التی فیها ذکر العمود و النور و غیر ذلك ..... ح ۸
۴۷۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۴۳ باب ۱۲ باب الفصل الذی
فیه الأحادیث النوادر مما یفعل بالأئمة من الأبواب التی فیها ذکر العمود و النور و غیر ذلك ..... ح ۷

حدیث ۶: قَالَ بَدْرُ مَوْلَى الرُّضَا: قَالَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام: ...إِنَّ الْإِمَامَ يَعْلَمُ

۳۵۷

مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَ مَنْطِقَ كُلِّ ذِي رُوحٍ خَلَقَهُ اللَّهُ وَ مَا يَخْفَى عَلَى الْإِمَامِ شَيْءٌ

حدیث ۶: امام کاظم عليه السلام: ... امام عليه السلام زبان پرندگان و زبان هر موجود داری

روح را می داند و چیزی بر امام عليه السلام پوشیده نیست. ۴۷۳

شفادادن نابینا و زنده کردن مردگان

حدیث ۱۰: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ

عَنْ مُثَنَّى الْحَنَاطِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ أَنْتُمْ

وَرَثَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ نَعَمْ قُلْتُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَارِثُ الْأَنْبِيَاءِ عَلِمَ كُلُّ مَا

عَلِمُوا قَالَ لِي نَعَمْ قُلْتُ فَأَنْتُمْ تَقْدِرُونَ عَلَى أَنْ تُحْيُوا الْمَوْتَى وَ تُبْرِئُوا الْأَكْمَهَ وَ

الْأَبْرَصَ قَالَ نَعَمْ بِإِذْنِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ لِي اذْنُ مِنِّي يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَمَسَحَ

عَلَى وَجْهِهِ وَ عَلَى عَيْنَيْي فَأَبْصَرْتُ الشَّمْسَ وَ السَّمَاءَ وَ الْأَرْضَ وَ الْبُيُوتَ وَ

كُلَّ شَيْءٍ فِي الْبَلَدِ ثُمَّ قَالَ لِي أَتُحِبُّ أَنْ تَكُونَ هَكَذَا وَ لَكَ مَا لِلنَّاسِ وَ عَلَيْكَ مَا

عَلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَوْ تَعُودَ كَمَا كُنْتَ وَ لَكَ الْجَنَّةُ خَالِصًا قُلْتُ أَعُودُ كَمَا كُنْتُ

فَمَسَحَ عَلَيَّ عَيْنَيْي فَعُدْتُ كَمَا كُنْتُ قَالَ فَحَدَّثْتُ ابْنَ أَبِي عُمَيْرٍ بِهَذَا فَقَالَ

أَشْهَدُ أَنَّ هَذَا حَقٌّ كَمَا أَنَّ النَّهَارَ حَقٌّ.

۴۷۳. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۱۳ الباب الثامن في معجزات الإمام موسى بن جعفر ع ح ۶

عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآيات و الأخبار و الأقوال (مستدرک سیده النساء إلى الإمام

الجواد ج ۲۱-الکاظم ص ۱۵۶ الأخبار: الأصحاب: ..... ص : ۱۵۶.

حدیث ۱۰: از آن جمله مطلبی است که در کتاب کشف الغمة از ابوبصیر نقل شده که می‌گوید: روزی به امام باقر (علیه السلام) عرضه داشتم: شما ذریه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) هستید؟ فرمود: آری، عرضه داشتم: و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) وارث پیامبران است؟ فرمود: آری، گفتم: و شما وارث رسول خدا (صلی الله علیه و آله) هستید؟ فرمود: آری، گفتم: پس شما می‌توانید مرده را زنده کرده و نابینا و برص را شفا داده و به مردم خبر دهید که چه می‌خورند و چه ذخیره می‌کنند؟ فرمود: آری، به امر خداوند، و بعد فرمود: جلو بیا و من نزدیک شدم، و دست مبارکش را بر صورتم کشید و من آسمان و زمین را دیدم، و بعد دستش را بر صورتم کشید و به حالت اول برگشتم که چیزی نمی‌دیدم.^{۴۷۴}

حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَسْأَلُكَ جُعِلْتُ فِدَاكَ عَنْ ثَلَاثِ خِصَالٍ أَنْفِي عَنِّي فِيهِ التَّقِيَّةُ قَالَ فَقَالَ ذَلِكَ لَكَ قُلْتُ أَسْأَلُكَ عَنْ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ قَالَ فَعَلِيهِمَا لَعْنَةُ اللَّهِ بِلَعْنَاتِهِ كُلِّهَا مَا تَا وَ اللَّهُ وَ هُمَا كَافِرَانِ مُشْرِكَانِ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ثُمَّ قُلْتُ الْأَيِّمَةُ يُحْيُونَ الْمَوْتَى وَ يُبْرِءُونَ الْأَكْمَةَ وَ الْأَبْرَصَ وَ يَمْشُونَ عَلَى الْمَاءِ قَالَ مَا أَعْطَى اللَّهُ نَبِيًّا شَيْئًا قَطُّ إِلَّا وَ قَدْ أَعْطَاهُ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَ سَلَّمَ) وَ أَعْطَاهُ مَا لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُمْ قُلْتُ وَ كُلُّ مَا كَانَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَ سَلَّمَ) فَقَدْ أَعْطَاهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلِيًّا) قَالَ نَعَمْ ثُمَّ الْحَسَنَ (عَلِيًّا) وَ الْحُسَيْنَ (عَلِيًّا) ثُمَّ مِنْ بَعْدِ كُلِّ إِمَامٍ إِمَامًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَعَ الزِّيَادَةِ الَّتِي تَحْدُثُ فِي كُلِّ سَنَةٍ وَ فِي كُلِّ شَهْرٍ ثُمَّ قَالَ إِي وَ اللَّهُ فِي كُلِّ سَاعَةٍ.

بصائر: ثمالی از حضرت زین العابدین (علیه السلام) نقل کرد که گفتم آقا از شما سه مطلب می‌پرسم مایلم در این موارد تقیه نفرمائید. فرمود: بسیار خوب. عرضه داشتم:

۴۷۴. الکافی ج ۱ ص ۴۷۰ باب مَوْلِدِ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ ح ۳

در باره فلان کس و فلان کس می‌پرسم. فرمود: بر آن دو باد لعنت خدا تمام لعنت‌هایش هر دو با کفر و شرک از دنیا رفتند، قسم به خدای بزرگ. بعد عرضه داشتیم: آقا ائمه علیهم‌السلام مرده را زنده می‌کنند و آیا کور و بیس را شفا می‌دهند و بر روی آب راه می‌روند؟ فرمود: هر چه خدا به هر پیغمبری داده به محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم نیز داده ولی به پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم چیزهایی داده که به آنها نداده، عرضه داشتیم: هر چه به پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم داده به امیر المؤمنین علیه‌السلام نیز داده است؟ فرمود: آری بعد به امام حسن علیه‌السلام و امام حسین علیه‌السلام سپس به هر امامی پس از دیگری داده شده، تا روز قیامت با اضافه‌ای که در هر سال و هر ماه پیش می‌آید بلکه به خدا قسم در هر ساعت. ۴۷۵

آری و چگونه نتوانند مرده را زنده کنند؟ زیرا عالم هستی را خداوند خلق نکرد مگر برای ایشان و خلق نکرد انبیاء و ملائکه را مگر به خاطر آنان و آسمان‌ها و زمین را نیافرید مگر به یمن وجود این بزرگواران، حال آن‌که این بزرگواران افضل و برترند از تمامی انبیاء و ملائکه به غیر از رسول خدا محمد مصطفی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم.

تمام عالم مطیع امر امام علیه‌السلام هستند

حدیث ۱۱: عَنْ أَبِي هَاشِمٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ علیه‌السلام وَ كَانَ يَكْتُبُ كِتَابًا فَحَانَ وَقْتُ الصَّلَاةِ الْأُولَى فَوَضَعَ الْكِتَابَ مِنْ يَدِهِ وَ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ فَرَأَيْتُ الْقَلَمَ يَمُرُّ عَلَى بَاقِي الْقُرْطَاسِ مِنَ الْكِتَابِ وَ يَكْتُبُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى آخِرِهِ فَخَرَزْتُ سَاجِدًا فَلَمَّا انْصَرَفَ مِنَ الصَّلَاةِ أَخَذَ الْقَلَمَ بِيَدِهِ وَ أَذِنَ لِلنَّاسِ.

۴۷۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۲۶۹ باب ۳ باب فی الأئمة ع أنهم يحيون الموتى و يبرءون الأكمه و الأبرص بإذن الله ح ۲

حدیث ۱۱: ابوهاشم می گوید: خدمت امام عسکری علیه السلام رسیدم، آن حضرت مشغول نوشتن نامه ای بود، همین که وقت نماز رسید نامه را رها کرد و به نماز ایستاد، ناگهان دیدم قلم خود به خود روی آن کاغذ حرکت کرد و بقیه نامه را نوشت تا به آخر رسید، من از مشاهده ای این معجزه برای خدا به سجده افتادم، امام علیه السلام وقتی نماز را به پایان رسانید قلم را به دست گرفت و به مردم اجازه ملاقات داد. ^{۴۷۶}

گوشه ای دیگر از قدرت و اختیار امام

حدیث ۱۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ أَمَا عَلَى الْإِمَامِ زَكَاةٌ فَقَالَ أَحَلَّتْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ لِلْإِمَامِ يَضَعُهَا حَيْثُ يَشَاءُ وَيَدْفَعُهَا إِلَى مَنْ يَشَاءُ جَائِزٌ لَهُ ذَلِكَ مِنَ اللَّهِ

حدیث ۱۲: امام باقر علیه السلام: ای ابو بصیر آیا نمی دانی که دنیا و آخرت برای امام علیه السلام است هر جا بخواهد آن را قرار می دهد و به هر که بخواهد می دهد و این از طرف خدا به او اجازه داده شده... ^{۴۷۷}

حدیث ۱۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَمَّنْ رَوَاهُ قَالَ: الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَرَسُولِهِ وَنَنَا...

۴۷۶. عيون المعجزات ص ۱۳۴ (و من دلائل المولى أبى محمد الحسن) الأخير(ع) و براهينه، مدينة معاجز الأئمة الإثني عشر ج ۷ ص ۵۹۷ الستون: كتابة القلم من غير كاتب ح ۶۳

۴۷۷. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۴۰۹ باب ۱۰۵ باب أن الأرض كلها للإمام ح ۴

حدیث ۱۴: احمد بن محمد بن عبد الله از یکی از ائمه علیهم السلام نقل می‌کند که فرمود: تمام دنیا و آنچه در آنست از آن خدای تبارک و تعالی و پیغمبرش و از آن ماست....^{۴۷۸}

حدیث ۱۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَابَلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: وَجَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ بْنِ الْأَرْضِ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ أَنَا وَ أَهْلُ بَيْتِي الَّذِينَ أَوْرَثَنَا اللَّهُ الْأَرْضَ وَ نَحْنُ الْمُتَّقُونَ وَالْأَرْضُ كُلُّهَا لَنَا*

حدیث ۱۳: امام باقر عليه السلام در تفسیر آیه ﴿إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾^{۴۷۹} دیدیم که زمین متعلق به خداست و به هرکه از بندگان خویش بخواهد وامی‌گذارد و سرانجام نیک از پرهیزگارانست. من و خاندانم کسانی هستیم که خدا زمین را به ما واگذار کرده و مائیم پرهیزگاران و همه زمین از آن ماست.^{۴۸۰}

حدیث ۱۵: الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ:.... إِنَّ اللَّهَ أَقْدَرَنَا عَلَى مَا نُرِيدُ وَ لَوْ شِئْنَا أَنْ نَسُوقَ الْأَرْضَ بِأَزْمَتِهَا لَسُقْنَاهَا

حدیث ۱۵: امام باقر عليه السلام ... خداوند ما را به هرکاری که بخواهیم قادر ساخت، و اگر زمام زمین را در اختیار بگیریم، به هرکجا بخواهیم ببریم می‌توانیم.^{۴۸۱}

۴۷۸. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۴۰۸ باب ۱۰۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ كُلُّهَا لِلْإِمَامِ ح ۲

۴۷۹. اعراف ۱۲۸

۴۸۰. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۴۰۷ باب ۱۰۵ بَابُ أَنَّ الْأَرْضَ كُلُّهَا لِلْإِمَامِ ح ۱

۴۸۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۷۶ باب ۲ باب فی الأئمة ع أنهم أعطوا خزائن الأرض ح ۵

حديث ١٦: قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) ... إِنَّ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَ

لِلْإِمَامِ مِنْ بَعْدِ رَسُولِهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) ٣٦٢

حديث ١٦: امام صادق (عليه السلام): همانا زمین و هرچه روی آنست از آن خدا و

رسول (صلى الله عليه وآله) و ما اهل بیت (علیهم السلام) می باشد. ٤٨٢

معجزة امام كاظم (عليه السلام) در مجلس هارون الرشيد ملعون

حديث ١٧: وَ حَدَّثَنِي الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ قِرَاءَةً عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ

الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ وَ

حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ جَمِيعاً قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ

الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ يَظِينَ عَنِ أَخِيهِ الْحُسَيْنِ عَنِ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ يَظِينَ قَالَ:

اسْتَدْعَى الرَّشِيدُ رَجُلًا يُبْطِلُ بِهِ أَمْرَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَيَقْطَعُهُ وَ

يُخْجَلُهُ فِي الْمَجْلِسِ فَانْتَدَبَ لَهُ رَجُلٌ مُعَزَّمٌ فَلَمَّا أَحْضَرَتِ الْمَائِدَةَ عَمِلَ نَامُوسًا

عَلَى الْخُبْزِ فَكَانَ كُلَّمَا رَامَ خَادِمٌ أَبِي الْحَسَنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) تَنَاوَلَ رَغِيفًا مِنَ الْخُبْزِ طَارَ

مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ اسْتَفَزَّ هَارُونَ الْفَرَحَ وَ الضَّحِكَ لِذَلِكَ فَلَمْ يَلْبَثْ أَبُو الْحَسَنِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)

أَنْ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى أَسَدٍ مُصَوَّرٍ عَلَى بَعْضِ السُّتُورِ فَقَالَ لَهُ يَا أَسَدَ اللَّهِ خُذْ عَدْوَّ

اللَّهِ قَالَ فَوَثَبَتْ تِلْكَ الصُّورَةَ كَأَعْظَمَ مَا يَكُونُ مِنَ السَّبَّاحِ فَافْتَرَسَتْ ذَلِكَ

٤٨٢. الثاقب في المناقب ص ٤١٧ فصل ٤ في بيان آياته و معجزاته في معان شتى و فيه: اثنا عشر حديثا ح ٢

الْمُعْزَمَ فَخَرَّ هَارُونَ وَ نَدَمَاؤُهُ عَلَى وُجُوهِهِمْ مَعْشِيًا عَلَيْهِمْ وَ طَارَتْ عُقُولُهُمْ خَوْفًا مِنْ هَوْلٍ مَا رَأَوْهُ فَلَمَّا أَفَاقُوا مِنْ ذَلِكَ بَعَدَ حِينَ قَالَ هَارُونَ لِأَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) أَسْأَلُكَ بِحَقِّي عَلَيْكَ لَمَّا سَأَلْتَ الصُّورَةَ أَنْ تَرُدَّ الرَّجُلَ فَقَالَ إِنْ كَانَتْ عَصَا مُوسَى رَدَّتْ مَا ابْتَلَعْتَهُ مِنْ حَبَالِ الْقَوْمِ وَ عَصِيَّتِهِمْ فَإِنَّ هَذِهِ الصُّورَةَ تَرُدُّ مَا ابْتَلَعْتَهُ مِنْ هَذَا الرَّجُلِ فَكَانَ ذَلِكَ أَعْمَلَ الْأَشْيَاءِ فِي إِفَاقَةِ نَفْسِهِ.

حدیث ۱۷: از علی بن یقطین مروی است که گفت: هارون الرشید «لعنة الله

عليه» مردی را طلب کرد که باطل کند امر حضرت ابوالحسن موسی بن جعفر (عليه السلام) را و قطع کند کلام او را و آن جناب را در مجلس خجالت دهد، پس مرد افسون‌گری را با ایشان روبرو کرد، چون طعام حاضر ساختند آن مرد جادوگر وردی به نان خواند و در نان صنعتی کرد که حضرت ابوالحسن (عليه السلام) هر گرده نانی را که قصد می‌نمودند که تناول کنند، نان از میان دست ایشان پرواز می‌کرد و هارون شادی کرده و خنده می‌نمود و خفیف می‌کرد آن جناب را به سبب خنده‌های خود، پس طولی نکشید که حضرت ابوالحسن (عليه السلام) سر مبارک خود را بلند نموده و روکردند به صورت شیری که بر بعضی از پرده‌ها نقش بسته بود و فرمودند: ای شیر! بگیر دشمن خدا را، راوی گفت: آن شیر برجست مثل بزرگ‌ترین درنده‌ها، یعنی این شکل شیر، عظیم و بزرگ شد و مرد افسون‌گر را شکار کرد. هارون و ندیمان او به صورت بر زمین افتاده و بی‌هوش شدند و عقل از سر آنها پرید به جهت ترس و هول از آنچه مشاهده کردند. پس بعد از مدتی به حال خود آمدند هارون به آن بزرگوار عرضه داشت: به حقی که بر تو دارم درخواست می‌کنم که از این صورت بخواهی که این مرد را برگرداند حضرت فرمودند: اگر عصای موسی (عليه السلام) برگردانید آن ریسمان‌ها و چوب دستی‌ها را که سحر کرده بودند! این صورت هم بر می‌گرداند

علم الله اظهار در طفولیت

حدیث ۱۸: مُعَاوِيَةُ بْنُ حُكَيْمٍ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ الْإِمَامَ يَسْمَعُ الصَّوْتَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَإِذَا بَلَغَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ كَتَبَ عَلَى عَضِدِهِ الْأَيْمَنِ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَ عَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ فَإِذَا وَضَعْتَهُ سَطَعَ لَهُ نُورٌ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ فَإِذَا دَرَجَ رُفِعَ لَهُ عَمُودٌ مِنْ نُورٍ يَرَى بِهِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ

حدیث ۱۸: امام صادق علیه السلام: امام علیه السلام صدا را در رحم مادر می شنود. وقتی چهار ماهه شد، در بازوی راستش نوشته می شود، کلمه پروردگارت با راستی و عدل تمام شد. و هیچکس نمی تواند کلمات او را دگرگون سازد و آنگاه که مادرش او را به دنیا آورد، نوری میان آسمان و زمین برای او تابش می کند. و آنگاه که به حرکت و جنبش درآمد، ستونی از نور برای او بلند می شود که با آن میان مغرب و مشرق را می بیند. ۴۸۴

۴۸۳. الامالی للصدوق المجلس التاسع والعشرون ۲۹ ح ۱۹.

۴۸۴. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۳۴ باب ۸ باب فی أن الإمام

یری ما بین المشرق و المغرب بالنور ح ۱

حدیث ۱۹: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ فَضِيلٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: الْإِمَامُ يَسْمَعُ الْكَلَامَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَإِذَا سَقَطَ إِلَى الْأَرْضِ نَصَبَ لَهُ عَمُودٌ فِي بِلَادِهِ وَهُوَ يَرَى مَا فِي غَيْرِهَا

۳۶۵

حدیث ۱۹: محمد بن فضیل از یک راوی خود از امام صادق (علیه السلام) نقل کرد که ایشان فرمودند: امام (علیه السلام) در شکم مادر که هست صدا را می شنود وقتی که به دنیا آمد عمودی از نور برایش افراشته می شود در همان محلی که هست به وسیله آن مشاهده می کند آنچه در جای دیگر است.^{۴۸۵}

حدیث ۲۰: مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسَدِ الْخَزَّازِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْخُرَّاسَانِيِّ مَوْلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بُنَانِ الْجَوَازِيِّ عَنْ إِسْحَاقَ الْقُمِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا قَدَّرَ الْإِمَامُ قَالَ يَسْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ فَإِذَا وَصَلَ إِلَى الْأَرْضِ كَانَ عَلَى مَنْكِبِهِ الْأَيْمَنِ مَكْتُوبًا وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ثُمَّ يَبْعَثُ أَيْضًا لَهُ عَمُودًا مِنْ نُورٍ مِنْ تَحْتِ بُطْنَانِ الْعَرْشِ إِلَى الْأَرْضِ يَرَى فِيهِ أَعْمَالَ الْخَلَائِقِ كُلِّهَا ثُمَّ يَتَشَعَّبُ لَهُ عَمُودٌ آخَرٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِلَى أُذُنِ الْإِمَامِ كُلَّمَا احتَاجَ إِلَى مَزِيدٍ أفرَغَ فِيهِ إفْرَاغًا

حدیث ۲۰: به امام باقر (علیه السلام) عرضه داشتم: فدایت شوم مقام امام (علیه السلام) چقدر است؟ فرمود: در شکم مادر می شنود وقتی به زمین رسید بر شانه راستش نوشته است ﴿ وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ سپس خداوند

۴۸۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۳۷ باب ۱۰ باب الأحادیث التي فی الإمام أنه یكون فی قرية فیری ما فی غیرها ح ۱

نوری به صورت استوانه‌ای می‌فرستد از درون عرش تا زمین در آن اعمال تمام خلایق را می‌بیند سپس استوانه‌ای دیگر از آن جدا می‌گردد از جانب خدا تا گوش امام علیه السلام هر گاه احتیاج به افزایشی داشته باشد در آن قرار داده می‌شود.^{۴۸۶}

حدیث ۲۱: وَ زَادَ يُونُسُ بْنُ ظَبْيَانَ فِيهِ فَإِذَا خَرَجَ إِلَى الْأَرْضِ أُوتِيَ الْحِكْمَةَ وَ زَيْنَ بِالْحِلْمِ وَ الْوَقَارَ وَ الْأَبْسَ الْهَيْبَةَ وَ جُعِلَ لَهُ مِصْبَاحٌ يَعْرِفُ بِهِ الضَّمِيرَ وَ يَرَى بِهِ أَعْمَالَ الْعِبَادِ وَ زَادَ الْفَضْلُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فَإِذَا وَقَعَ إِلَى الْأَرْضِ سَطَعَ لَهُ نُورٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ يَرَى بِهِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ.

حدیث ۲۱: یونس بن ظبیان اضافه نموده: وقتی متولد شد به او حکمت داده می‌شود و با حلم و وقار آراسته می‌شود و به قامت او هیبت پوشانده می‌شود و برایش چراغی قرار می‌دهند که رمز دل‌ها را می‌فهمد و اعمال بندگان را می‌بیند. فضل از امام باقر علیه السلام اضافه می‌نماید که وقتی در زمین قرار گرفت نوری از آسمان تا زمین برای او می‌درخشد که بین شرق و غرب را می‌بیند.^{۴۸۷}

امام‌زشت سرهمی بیند

حدیث ۲۲: سَلَمَةُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمَاعَةَ الْحَذَاءِ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام الْإِمَامُ مَنْ يَنْظُرُ مِنْ خَلْفِهِ كَمَا يَنْظُرُ مِنْ قُدَامِهِ

۴۸۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۴۲ باب ۱۲ باب الفصل الذی فیہ الأحادیث النوادر مما یفعل بالأئمة من الأبواب التي فیها ذکر العمود و النور و غیر ذلك ح ۶
۴۸۷. بحار الانوار ج ۲۶ ص ۱۳۶ باب ۸ أن الله تعالی یرفع للإمام عمودا ینظر به إلى أعمال العباد ح ۱۶

حدیث ۲۲: ابوالجارود گفت: حضرت باقر علیه السلام فرمود: امام علیه السلام از ما خانواده

از پشت سر چنان می بیند که از جلو مشاهده می کند.^{۴۸۸}

۳۶۷

حدیث ۲۳: أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ

حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَوْمًا وَ نَحْنُ عِنْدَهُ

جَمَاعَةٌ مِنَ الشَّيْعَةِ قَوْمًا تَفَرَّقُوا عَنِّي مَثْنَى وَ ثَلَاثَ فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ خَلْفِي كَمَا

أَرَاكُمْ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ فَلْيُسِّرْ عَبْدٌ فِي نَفْسِهِ مَا شَاءَ فَإِنَّ اللَّهَ يُعْرِفُنِيهِ.

حدیث ۲۳: عبد الرحمن بن كثير گفت: روزی با چند نفر از شیعیان در

خدمت حضرت باقر علیه السلام بودیم فرمود: از جای حرکت کنید و دو نفر دو نفر یا سه

نفر سه نفر متفرق شوید من شما را از پشت سر همان طور می بینم که از پیش رو

مشاهده می کنم، به هر اندازه که مایل است شاد گردد کسی که خدا مرا به او معرفی

نموده و امام خویش را شناخته.^{۴۸۹}

امام اعمال بندگان را می بیند

حدیث ۲۴: وَ يُنْصَبُ لَهُ عَمُودٌ مِنْ نُورٍ مِنَ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ يَرَى فِيهِ

أَعْمَالَ الْعِبَادِ وَ يُلَبَسُ الْهَيْبَةَ وَ عِلْمَ الضَّمِيرِ وَ يَطَّلِعُ عَلَى الْغَيْبِ وَ يَرَى مَا بَيْنَ

---

۴۸۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۲۱ باب ۱ باب فی صفة رسول الله ص و الأئمة ع فيما أعطوا من

البصر و خصوا به من دون الناس ما يرون من الأعمال فی النوم و اليقظة ..... ح ۱۲.

۴۸۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۲۰ باب ۱ باب فی صفة رسول الله ص و الأئمة ع فيما أعطوا من

البصر و خصوا به من دون الناس ما يرون من الأعمال فی النوم و اليقظة ..... ح ۶.

الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَلَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْ عَالَمِ الْمَلِكِ وَالْمَلَكُوتِ وَ يُعْطَى
مَنْطِقَ الطَّيْرِ عِنْدَ وِلَايَتِهِ

۳۶۸

حدیث ۲۴: امیرالمؤمنین (علیه السلام): برایش استوانه‌ای از نور قرار می‌دهد از زمین تا آسمان اعمال بندگان را به وسیله آن می‌بیند و بر قامتش لباس عظمت می‌پوشد و او از دل‌ها آگاه و بر اسرار مطلع است بین مشرق و مغرب را می‌بیند چیزی بر او از ملک و ملکوت پوشیده نیست و زبان پرندگان را می‌داند.^{۴۹۰}

حدیث ۲۵: تَفْسِيرُ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، قَوْلُهُ تَعَالَى وَ الشَّيَاطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ وَ غَوَاصٍ أَيْ فِي الْبَحْرِ وَ آخِرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ يَعْنِي مُقَيَّدِينَ قَدْ شُدَّ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَ هُمُ الَّذِينَ عَصَوْا سُلَيْمَانَ حِينَ سَلَبَهُ اللَّهُ مُلْكَهُ قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام) جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مُلْكَ سُلَيْمَانَ فِي خَاتِمِهِ فَكَانَ إِذَا لَبَسَهُ حَضَرَتْهُ الْجِنُّ وَ الْإِنْسُ وَ الشَّيَاطِينُ وَ جَمِيعُ الطَّيْرِ وَ الْوَحْشِ وَ أَطَاعُوهُ وَ يَبْعَثُ اللَّهُ رِيَاحًا تَحْمِلُ الْكُرْسِيَّ بِجَمِيعِ مَا عَلَيْهِ مِنَ الشَّيَاطِينِ وَ الطَّيْرِ وَ الْإِنْسِ وَ الدَّوَابِّ وَ الْخَيْلِ فَتَمُرُّ بِهَا فِي الْهَوَاءِ إِلَى مَوْضِعٍ يُرِيدُهُ سُلَيْمَانُ...

حدیث ۲۵: امام صادق (علیه السلام): خدای عزوجل سلطنت سلیمان (علیه السلام) را در انگشترش قرار داده بود پس او آنگاه که آنرا در دست می‌کرد جنیان و انسبان و شیاطین و همه پرندگان و وحوش پیش او حاضر می‌شدند و از او اطاعت می‌کردند. خداوند بادهایی را می‌فرستاد که تخت او را با تمام شیاطن و پرندگان و انسان‌ها و حیوانات و اسب‌هایی که بر آن کرسی بودند در هوا به هر جایی که خواست

۴۹۰. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۱۷۷ فصل [حقیقة الإمام و الإمامة].

سليمان عليه السلام بود می بردند. ۴۹۱

۳۶۹

حدیث ۲۶: رُوِيَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هَارُونَ قَالَ: ... قَالَ عَلِيٌّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَادِي عليه السلام: ... إِنَّ مَا أَعْطَى اللَّهُ مُحَمَّدًا عليه السلام وَ آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَى دَاوُدَ عليه السلام وَ آلَ دَاوُدَ عليه السلام

حدیث ۲۶: امام هادی عليه السلام: خداوند به محمد عليه السلام و آل محمد عليه السلام بیشتر از آنچه به داود عليه السلام و آل داود عليه السلام داده است کرامت فرموده. ۴۹۲

حدیث ۲۷: قَالَ عَلِيٌّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَادِي عليه السلام: إِنَّ مَا أَعْطَى اللَّهُ آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَكْبَرَ مِمَّا أَعْطَى دَاوُدَ وَ آلَ دَاوُدَ

حدیث ۲۷: امام هادی عليه السلام: چرا که خداوند به آل محمد عليه السلام بزرگتر از آنچه به داوود عليه السلام و سلیمان عليه السلام داده، عنایت فرموده. ۴۹۳

حدیث ۲۸: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْمَكْتَبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ أَبُو الطَّيِّبِ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَارُونَ الْحَمِيرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّوْفَلِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَفْطِينٍ قَالَ: ... قَالَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام: ... ثُمَّ قَالَ قَدْ وَ اللَّهُ أُوتِينَا مَا أُوتِيَ سُلَيْمَانُ وَ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مِنَ الْعَالَمِينَ ...

۴۹۱. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۳۶ [سورة ص(۳۸): الآيات ۳۰ الى ۳۸]

۴۹۲. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۰۹ الباب الحادی عشر فی معجزات الإمام علی بن محمد النقی ع ح ۱۴

۴۹۳. الصراط المستقیم إلى مستحقى التقديم ج ۲ ص ۲۰۴ التاسع علی بن محمد الهادی و هو أمور ح ۱۱

حدیث ۲۸: امام کاظم علیه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: به خدا سوگند! تمام آنچه به سلیمان علیه السلام داده شده و چیزهایی که به او داده نشده و چیزهایی که به احدی داده نشده، به ما داده شده است. ^{۴۹۴}

فی الزیارة الجامعه: آتاکم الله ما لم یؤت احداً من العالمین

در زیارت جامعه کبیره از لسان مبارک امام هادی علیه السلام نقل شده می خوانیم:

خدا به شما چیزهایی را داده که به احدی از عالمیان نداده است. ^{۴۹۵}

حدیث ۲۹: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى وَ غَیْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَیْلِ قَالَ أَخْبَرَنِي شُرَيْسُ الْوَابِشِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: إِنَّ اسْمَ اللَّهِ الْأَعْظَمَ عَلَى ثَلَاثَةِ وَ سَبْعِينَ حَرْفًا وَ إِنَّمَا كَانَ عِنْدَ آصَفٍ مِنْهَا حَرْفٌ وَاحِدٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَخَسِفَ بِالْأَرْضِ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ سَرِيرِ بَلْقِيسَ حَتَّى تَنَاوَلَ السَّرِيرَ بِيَدِهِ ثُمَّ عَادَتِ الْأَرْضُ كَمَا كَانَتْ أَسْرَعَ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَ نَحْنُ عِنْدَنَا مِنَ الْإِسْمِ الْأَعْظَمِ اثْنَانِ وَ سَبْعُونَ حَرْفًا وَ حَرْفٌ وَاحِدٌ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى اسْتَأْثَرَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَهُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

حدیث ۲۹: امام باقر علیه السلام: اسم اعظم خدای تعالی هفتاد و سه حرف است، حرفی از آن نزد آصف بود و با به زبان آوردن آن، زمین برای او از محلی که او قرار داشت تا محل قوم سبا شکافته شد و او تخت بلقیس را گرفت و در کمتر از یک چشم برهم زدن آنرا پیش سلیمان آورد. و سپس زمین گسترده شد. و از آن اسم

۴۹۴. علل الشرایع ص ۷۱ باب ۶۲ العلة التي من أجلها قال سليمان ع رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ هَبْ لِي مُلْكًا

لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي ح ۱

۴۹۵. من لا يحضره الفقيه: ج ۲ ص ۶۱۵ زيارَةَ جَامِعَةِ لِجَمِيعِ الْأُمَّةِ

اعظم نزد ما هفتاد و دو حرف است. و یک حرف از آن پیش خدای تعالی و در علم غیب اوست که خدای تعالی آنرا به خود اختصاص داده است.^{۴۹۶}

۳۷۱

حدیث ۳۰: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ شُعَيْبِ الْعَقْرُقُوفِيِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ سُلَيْمَانُ عِنْدَهُ اسْمُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ الَّذِي إِذَا سَأَلَهُ بِهِ أُعْطِيَ وَإِذَا دَعَا بِهِ أَجَابَ وَ لَوْ كَانَ الْيَوْمَ لَاحْتِاجَ إِلَيْنَا

حدیث ۳۰: امام صادق علیه السلام: نزد سلیمان علیه السلام اسم اکبر خدا بود که اگر چیزی را با آن از خدا می‌خواست عطا می‌کرد، و اگر خدا را با آن می‌خواند، اجابت می‌نمود. و اگر سلیمان علیه السلام امروز زنده بود به ما محتاج بود.^{۴۹۷} و آنچه اشاره شد تنها قطره‌ای از دریای بی پایان فضائل و مناقب ایشان است و مقامات این چهارده نور برگزیده را نه ملک مقربی و نه هیچ یک از انبیاء دارا نبوده‌اند و به درستی که خداوند تبارک و تعالی عالم هستی را خلق نکرد مگر به خاطر این بندگان خالص و برگزیده.

۴۹۶. الکافی ج ۱ ص ۲۳۰ بَابُ مَا أُعْطِيَ الْأَئِمَّةُ عِ مِنْ اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ ح ۱

۴۹۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۱۱ باب نادر من الباب ح ۲

بَابُ سَبْعِينَ وَدُومٍ

مَعْرِزَاتِ أُمَّهَاتِ طِبَارِ

چرا خداوند به فرستادگان خود معجزه عطا کرده

۳۷۳

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ
عِمْرَانَ عَنْ عَمِّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ لِأَيِّ
عِلَّةٍ أَعْطَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْبِيَاءَهُ وَرُسُلَهُ وَأَعْطَاكُمْ الْمُعْجِزَةَ فَقَالَ لِيَكُونَ دَلِيلًا
عَلَى صِدْقِ مَنْ أَتَى بِهِ وَ الْمُعْجِزَةُ عَلَامَةٌ لِلَّهِ لَا يُعْطِيهَا إِلَّا أَنْبِيَاءَهُ وَرُسُلَهُ وَ
حُجَجَهُ لِيُعْرَفَ بِهِ صِدْقُ الصَّادِقِ مِنْ كَذِبِ الْكَاذِبِ

ابو بصیر گفت به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتیم: به چه علتی خداوند به انبیاء و رسل و شما ائمه (علیهم السلام) معجزه عطا نموده؟! حضرت فرمود: برای آنکه دلیل بر صدق و راستی گفتار ایشان باشد، و معجزه علامت و نشانه ایست که خداوند عطا نمی فرماید مگر به انبیاء و رسل و حجج خود، تا راستگو (فرستاده خدا) و دروغگو (آنکه به دروغ ادعای پیغمبری و یا امامت می کند) مشخص شوند.^{۴۹۸}

معجزات سید العالمین رسول خدا

حدیث ۱: رُوِيَ أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَيْهِ فَشَكَا إِلَيْهِ نُضُوبَ مَاءٍ بَثَرِهِمْ فَأَخَذَ
حَصَاةً أَوْ حَصَاتَيْنِ وَ فَرَكَهَا بِأَنَامِلِهِ ثُمَّ أَعْطَاهَا الْأَعْرَابِيَّ وَ قَالَ ارْمِهَا بِالْبُئْرِ فَلَمَّا
رَمَاهَا فِيهَا فَارَ الْمَاءُ إِلَى رَأْسِهَا.

۴۹۸. قصص الأنبياء عليهم السلام (للراوندي) ص ۳۱۰ فصل ۱۶ ح ۳۸۴.

حديث ١: عرب باديه نشینی خدمت پیامبر اکرم ﷺ آمد و از خشکیدن آب چاهشان نالید. رسول خدا ﷺ یک یا دو سنگریزه برداشت و به انگشتان مبارک خود مالید و به آن عرب داد و فرمود: آنها را داخل چاه خشکیده بیفکن. هنگامی که آن عرب رفت و آن سنگریزه‌ها را در چاه انداخت، آب فوران کرد و به سر چاه رسید. ۴۹۹

حديث ٢: الصَّدُوقُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ حَمَزَةَ الْعَلَوِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ دَاوُدَ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ الْكُوفِيِّ عَنِ سَهْلِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ أَبِيهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ قَالَ: إِنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانُوا جُلُوسًا يَتَذَاكَرُونَ وَ فِيهِمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِذْ أَتَاهُمْ يَهُودِيٌّ فَقَالَ يَا أُمَّةَ مُحَمَّدٍ مَا تَرَكْتُمْ لِلْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةً إِلَّا نَحَلْتُمُوهَا لِنَبِيِّكُمْ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ إِنْ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ أَنَّ مُوسَى ﷺ كَلَّمَهُ رَبُّهُ عَلَى طُورِ سَيْنَاءَ فَإِنَّ اللَّهَ كَلَّمَ مُحَمَّدًا ﷺ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَإِنْ زَعَمَتِ النَّصَارَى أَنَّ عِيسَى أَبْرَأَ الْأَكْمَهَ وَ أَحْيَا الْمَوْتَى فَإِنَّ مُحَمَّدًا ﷺ سَأَلَتْهُ قُرَيْشٌ أَنْ يُحْيِيَ مَيِّتًا فَدَعَانِي وَ بَعَثَنِي مَعَهُمْ إِلَى الْمَقَابِرِ فَدَعَوْتُ اللَّهَ تَعَالَى عَزَّ وَ جَلَّ فَقَامُوا مِنْ قُبُورِهِمْ يَنْفُضُونَ التُّرَابَ عَنْ رُءُوسِهِمْ بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِنَّ أَبَا قَتَادَةَ بْنَ رَبِيعٍ الْأَنْصَارِيَّ شَهِدَ وَقَعَةَ أُحُدٍ فَأَصَابَتْهُ طَعْنَةٌ فِي عَيْنِهِ فَبَدَتْ حَدَقَتُهُ فَأَخَذَهَا بِيَدِهِ ثُمَّ أَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ امْرَأَتِي الْآنَ تُبْغِضُنِي فَأَخَذَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَدِهِ ثُمَّ وَضَعَهَا مَكَانَهَا فَلَمْ يَكُ يُعْرِفُ إِلَّا بِفَضْلِ حُسْنِهَا وَ ضَوْيِهَا عَلَى الْعَيْنِ الْأُخْرَى وَ لَقَدْ بَارَزَ عَبْدُ اللَّهِ ﷺ بَنُ عَتِيكَ فَأَبِينَ يَدُهُ فَجَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَيْلًا

وَمَعَهُ الْيَدُ الْمَقْطُوعَةُ فَمَسَحَ عَلَيْهَا فَاسْتَوَتْ يَدُهُ.

۳۷۵

حدیث ۲: امام موسی کاظم (علیه السلام) از پدر بزرگوارش روایت می‌کند که یاران رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نشسته بودند و با هم سخن می‌گفتند و علی (علیه السلام) هم میان آنان بود که شخصی یهودی آمد و گفت: ای امت محمد! شما هیچ درجه‌ای برای انبیاء نگذاشتید، مگر اینکه آن را برای پیامبر خود ثابت کردید. امیر مؤمنان (علیه السلام) فرمود: اگر شما می‌گویید که موسی (علیه السلام) در کوه طور سینا با خدایش سخن گفت، خداوند متعال با پیامبر اسلام نیز در آسمان هفتم سخن گفت. و اگر نصارا می‌گویند که حضرت عیسی (علیه السلام) نابینایان را بینا ساخت و مردگان را زنده کرد، در مورد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) هم وقتی که قریش از آن حضرت خواستند مرده را زنده کند، پیامبر (صلی الله علیه و آله) مرا فرا خواند و به محل گورستان آنان فرستاد و من خدا را خواندم و در این هنگام، مردگان به اذن خدا از قبرهایشان برخاستند در حالی که خاک از سرشان می‌ریخت. ابو قتاده انصاری در جنگ احد حاضر بود، نیزه‌ای به چشمش اصابت کرد و چشمش از حدقه در آمد. چشم خود را با دستش گرفت و نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آمد و گفت: اکنون اگر همسرم مرا (با این حال) ببیند از من دوری می‌جوید. حضرت، چشم او را گرفت و سر جایش گذاشت و زیباتر و بیناتر از چشم دیگرش شد. و همچنین، عبد الله بن عتیک، مبارزه کرد و دستش قطع شد. هنگام شب با دست بریده نزد پیامبر (صلی الله علیه و آله) آمد. حضرت دستش را بر آن کشید و دست عبد الله سر جایش قرار گرفت و خوب شد.^{۵۰۰}

حدیث ۳: أَنْ أَعْرَابِيًّا قَالَ لِلنَّبِيِّ بِمَا أَعْرَفُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ دَعَوْتُ هَذَا الْعَذَقَ مِنْ هَذِهِ النَّحْلَةِ وَآتَانِي أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) قَالَ نَعَمْ

۵۰۰. قصص الأنبياء عليهم السلام (للراوندي) ص ۳۱۰ فصل ۱۶ ح ۳۸۴.

فَدَعَا الْعَدُقَ فَنَزَلَ مِنَ النَّخْلَةِ حَتَّى سَقَطَ فِي الْأَرْضِ فَجَعَلَ يَنْقُرُ حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ
فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ . ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ لِلْعَدُقِ
ارْجِعْ فَرَجِعَ إِلَى مَكَانِهِ وَ كَانَ عَامِرِيًّا فَخَرَجَ إِلَى قَوْمِهِ وَ قَالَ يَا آلَ عَامِرِ بْنِ
صَعْصَعَةَ وَ اللَّهُ لَا أَكْذِبُهُ بِشَيْءٍ أَبَدًا

حدیث ۳: عرب بادیه نشینی به پیامبر اکرم ﷺ گفت: از کجا بدانم که تو فرستاده خدا هستی؟! حضرت فرمود: آیا اگر من این بوته نخل را بخوانم و نزد من بیاید، گواهی می دهی که من رسول و فرستاده خدا هستم؟ عرب عرضه داشت: بلی. آنگاه حضرت، بوته را خواند و بوته از نخل جدا شد و پایین آمد تا اینکه به زمین افتاد و در حالی که می خزید، به سوی پیامبر ﷺ می آمد. در این هنگام آن عرب عرضه داشت: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ» و مسلمان شد. سپس حضرت به آن بوته فرمود: به جای خودت برگرد. بوته هم به جای خویش برگشت. و آن شخص عامری بود و به میان قبیله اش رفت و گفت: ای آل عامر بن صعصعه! به خدا سوگند! من او (پیامبر ﷺ) را دیگر اصلاً تکذیب نمی کنم. ۵۰۱

حدیث ۴: الصَّدُوقُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَارُونَ عَنْ مُوسَى بْنِ هَارُونَ عَنْ حَمَّادِ
بْنِ زَيْدٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ: أُرْسَلْتَنِي أُمُّ سُلَيْمٍ يَعْني أُمَّهُ عَلَى شَيْءٍ
صَنَعْتُهُ وَ هُوَ مَدٌّ مِنْ شَعِيرٍ طَحْنْتَهُ وَ عَصَرْتُ عَلَيْهِ مِنْ عُكَّةٍ كَانَ فِيهَا سَمْنٌ فَقَامَ
النَّبِيُّ ﷺ وَ مَنْ مَعَهُ فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَقَالَ أَدْخِلْ عَلَيَّ عَشْرَةَ عَشْرَةَ فَدَخَلُوا فَأَكَلُوا وَ
شَبِعُوا حَتَّى أَتَى عَلَيْهِمْ قَالَ فَقُلْتُ لِأَنَسٍ كَمْ كَانُوا قَالَ أَرْبَعِينَ

حدیث ۴: آنس می گوید: مادرم ام سلیم، غذایی از یک مد آرد جو، در ظرف کوچکی از روغن درست کرد و مرا به دنبال پیامبر ﷺ فرستاد (تا او را دعوت کنم) پیامبر اکرم ﷺ هم با کسانی که با او بودند (آمدند) بر او وارد شدند و خوردند و سیر شدند و پیامبر ﷺ هم خورد. از انس پرسیدند چند نفر بودند. گفت: چهل نفر^{۵۰۲}

حدیث ۵: الصَّدُوقُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزَاةٍ وَعَطِشَ النَّاسُ وَلَمْ يَكُنْ فِي الْمَنْزِلِ مَاءٌ وَكَانَ فِي إِيَّائِهِ قَلِيلٌ مَاءٍ فَوَضَعَ أَصَابِعَهُ فِيهِ فَتَحَلَّبَ مِنْهَا الْمَاءُ حَتَّى رَوِيَ النَّاسُ وَالْإِبِلُ وَالْخَيْلُ فَتَزَوَّدَ النَّاسُ وَكَانَ فِي الْعَسْكَرِ اثْنَا عَشَرَ أَلْفَ بَعِيرٍ وَمِنَ الْخَيْلِ اثْنَا عَشَرَ أَلْفَ فَرَسٍ وَمِنَ النَّاسِ ثَلَاثُونَ أَلْفًا

حدیث ۵: علی علیه السلام می فرماید: در یکی از جنگ‌ها با پیامبر ﷺ بیرون رفتیم و مردم تشنه شدند و در منزل میان راه هم آب نبود، ولی در یکی از مشک‌ها آب کمی وجود داشت. حضرت انگشتانش را در آن گذاشت و آب از آن جوشید تا اینکه مردم خوردند و شتران و اسبانشان را سیراب کردند و ذخیره نمودند، در حالی که در لشکر، دوازده هزار شتر و دوازده هزار اسب و تعداد لشکریان، سی هزار تن بود.^{۵۰۳}

حدیث ۶: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ يَبَسَتْ قُلُوبُكُمْ مَعَاشِرَ الْيَهُودِ كَالْحِجَارَةِ الْيَابِسَةِ لَا تَرَشُّحُ بَرُطُوبَةٍ أَيِ إِنْكُمْ لَا حَقَّ لِلَّهِ

۵۰۲. قصص الأنبياء عليهم السلام (للراوندي) ص ۳۱۴ فصل ۲۰ ح ۳۹۱.

۵۰۳. قصص الأنبياء عليهم السلام (للراوندي) ص ۳۱۳ فصل ۲۰ ..... ح ۳۹۰.

تُؤَدُّونَ وَ لَا أَمْوَالِكُمْ تَتَّصِدَّقُونَ وَ لَا بِالْمَعْرُوفِ تَتَكْرَمُونَ وَ لَا لِلضَّيْفِ تُقْرُونَ
وَ لَا مَكْرُوبًا تُغِيثُونَ وَ لَا بِشَيْءٍ مِنَ الْإِنْسَانِيَّةِ تُعَاشِرُونَ وَ تُوَاصِلُونَ ﴿أَوْ أَشَدُّ
قَسْوَةً﴾ أَبْهَمَ عَلَى السَّامِعِينَ وَ لَمْ يَبَيِّنْ لَهُمْ كَمَا يَقُولُ الْقَائِلُ أَكَلْتُ لَحْمًا أَوْ خُبْرًا وَ
هُوَ لَا يُرِيدُ بِهِ أَنِّي لَا أُدْرِي مَا أَكَلْتُ بَلْ يُرِيدُ بِهِ أَنْ يُبْهَمَ عَلَى السَّامِعِ حَتَّى لَا
يَعْلَمَ مَا ذَا أَكَلَ وَ إِنْ كَانَ يَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ أَكَلَ أَيُّهُمَا ﴿وَ إِنْ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ
الْأَنْهَارُ﴾ أَيُّ قُلُوبِكُمْ فِي الْقَسَاوَةِ بِحَيْثُ لَا يَجِيءُ مِنْهَا خَيْرٌ يَا يَهُودُ وَ فِي الْحِجَارَةِ
مَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ فَتَجِيءُ بِالْخَيْرِ وَ النَّبَاتِ لِبَنِي آدَمَ ﴿وَ إِنْ مِنْهَا﴾ أَيُّ وَ إِنْ مِنَ
الْحِجَارَةِ ﴿لَمَا يَشْتَقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ دُونَ الْأَنْهَارِ وَ قُلُوبِكُمْ لَا يَجِيءُ مِنْهَا لَا
كَثِيرٌ مِنَ الْخَيْرِ وَ لَا قَلِيلٌ ﴿وَ إِنْ مِنْهَا﴾ أَيُّ مِنَ الْحِجَارَةِ إِنْ أَقْسِمُ عَلَيْهَا بِاسْمِ اللَّهِ
تَهْبِطُ وَ لَيْسَ فِي قُلُوبِكُمْ شَيْءٌ مِنْهُ فَقَالُوا زَعَمْتَ يَا مُحَمَّدُ أَنَّ الْحِجَارَةَ أَلْيَنُ مِنْ
قُلُوبِنَا وَ هَذِهِ الْجِبَالُ بِحَضْرَتِنَا فَاسْتَشْهَدْهَا عَلَى تَصْدِيقِكَ فَإِنْ نَطَقَتْ بِتَصْدِيقِكَ
فَأَنْتَ الْمُحِقُّ فَخَرَجُوا إِلَى أَوْعَرِ جَبَلٍ فَقَالُوا اسْتَشْهَدْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسْأَلُكَ
يَا جَبَلُ بِجَاهِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الَّذِينَ بَدَّكَرِ أَسْمَائِهِمْ حَفَفَ اللَّهُ الْعَرْشَ
عَلَى كَوَاهِلِ ثَمَانِيَةٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ بَعْدَ أَنْ لَمْ يَقْدِرُوا عَلَى تَحْرِيكِهِ فَتَحَرَّكَ الْجَبَلُ
وَ فَاضَ الْمَاءُ فَنَادَى أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ أَنَّ قُلُوبَ هَؤُلَاءِ الْيَهُودِ كَمَا
وَصَفْتَ أَقْسَى مِنَ الْحِجَارَةِ فَقَالَ الْيَهُودُ أَعَلَيْنَا تَلْبَسُ أَجْلَسْتَ أَصْحَابَكَ خَلْفَ
هَذَا الْجَبَلِ يَنْطِقُونَ بِمِثْلِ هَذَا فَإِنْ كُنْتَ صَادِقًا فَتَنْحَ مِنْ مَوْضِعِكَ إِلَى ذِي الْقَرَارِ
وَ مُرْ هَذَا الْجَبَلُ يَسِيرُ إِلَيْكَ وَ مُرْهُ أَنْ يَنْقَطِعَ نِصْفَيْنِ تَرْتَفِعُ السُّفْلَى وَ تَنْخَفِضُ
الْعُلْيَا فَأَشَارَ إِلَى حَجَرٍ تَدَخَّرَ فَتَدَخَّرَ ثُمَّ قَالَ لِمُخَاطَبِهِ خُذْهُ وَ قَرِّبْهُ فَسَيُعِيدُ

عَلَيْكَ بِمَا سَمِعْتَ فَإِنَّ هَذَا جُزْءٌ مِنْ هَذَا الْجَبَلِ فَأَخَذَهُ الرَّجُلُ فَأَذَنَاهُ مِنْ أُذُنِهِ
فَنَطَقَ الْحَجَرُ بِمِثْلِ مَا نَطَقَ بِهِ الْجَبَلُ قَالَ فَأَتَنِي بِمَا اقْتَرَحْتَ فَتَبَاعَدَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى فِضَاءٍ وَاسِعٍ هُنَاكَ ثُمَّ نَادَى أَيُّهَا الْجَبَلُ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِهِ
الطَّيِّبِينَ لَمَّا اقْتَلَعْتَ مِنْ مَكَانِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ جِئْتَ إِلَى حَضْرَتِي فَتَزَلَزَلَ الْجَبَلُ وَ
سَارَ مِثْلَ الْفَرَسِ الْهَمْلَاجِ وَ نَادَى هَا أَنَا سَامِعٌ لَكَ وَ مُطِيعٌ مَرْنِي فَقَالَ هَوْلَاءِ
اقْتَرَحُوا عَلَيَّ أَنْ أَمُرَّكَ أَنْ تَنْقَطِعَ مِنْ أَصْلِكَ فَتَصِيرَ نِصْفَيْنِ فَيُنْخَفِضَ أَعْلَاكَ وَ
يَرْتَفِعَ أَسْفَلَكَ فَتَقَطَعَ نِصْفَيْنِ فَارْتَفَعَ أَسْفَلُهُ وَ انْخَفَضَ أَعْلَاهُ فَصَارَ فَرْعُهُ أَصْلَهُ ثُمَّ
نَادَى الْجَبَلُ أَ هَذَا الَّذِي تَرَوْنَ دُونَ مُعْجَزَاتِ مُوسَى الَّذِي تَزْعُمُونَ أَنَّكُمْ بِهِ
مُؤْمِنُونَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْهُمْ هَذَا رَجُلٌ تَتَأْتِي لَهُ الْعَجَائِبُ فَنَادَى الْجَبَلُ يَا أَعْدَاءَ اللَّهِ
أَبْطَلْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ نُبُوَّةَ مُوسَى حَيْثُ كَانَ وَقُوفُ الْجَبَلِ فَوْقَهُمْ كَالظَّلَّةِ فَيُقَالُ هُوَ
رَجُلٌ يَأْتِي بِالْعَجَائِبِ فَلَزِمَتْهُمْ الْحُجَّةُ وَ مَا أَسْلَمُوا.

حدیث ۶: امام حسن (علیه السلام) در باره آیه: ﴿ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ
كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾^{۵۰۴} روایت کرده که: پیامبر ﷺ می فرمود: خداوند متعال
می فرماید: ای گروه یهودیان! قلب‌های شما مانند سنگ خشک شده و هیچ رطوبتی
از آن ترشح نمی‌کند، یعنی شما نه حق خدا را عطا می‌کنید و نه زکات اموالتان را
می‌دهید و نه خوب را گرامی می‌دارید و نه به مهمان، احترام می‌گذارید و نه به داد
مظلومی می‌رسید و نه با چیزی از انسانیت، رابطه پیدا می‌کنید (از انسانیت هیچ چیز
نمی‌دانید). در آیه که فرموده است ﴿أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً﴾ این را بر شنوندگان، مبهم قرار
داده و بیان نکرده است، چنانچه شخصی می‌گوید: گوشت یا نان خوردم، منظورش

این نیست که من نمی‌دانم خورده‌ام بلکه می‌خواهد، شنونده نفهمد که چه خورده است. اگر چه او می‌داند که یکی از آن دو چیز را خورده است. ﴿وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ﴾ ای یهودیان! قلب‌های شما در قساوت و سختی به حدی است که از آن هیچ خیر و نیکی نمی‌آید در حالی که از بعضی از سنگ‌ها، نهرها جاری می‌شود و به وسیله آن، بهره‌هایی به بنی آدم می‌رسد. ﴿إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ﴾ و برخی سنگها بشکافد و آبی از آن بیرون آید ولی قلوب شما یهودیان، هیچ خیری در آن نیست إِنَّ مِنْهَا یعنی اگر به سنگی قسم خورده شود، فرود می‌آید، ولی قلب‌های شما این گونه نیست یهودیان گفتند: ای محمد! گمان کردی سنگ‌ها از قلب‌های ما نرمتر می‌باشند. و این کوه که در مقابل ماست، او را شاهد بگیر تا تو را تصدیق کند. اگر برای تصدیق تو به زبان آمد، تو بر حق باشی! پس بیرون آمدند و به سوی کوه «اوعر» رفتند و به پیامبر ﷺ عرضه داشتند: اکنون او را گواه بگیر. رسول خدا ﷺ فرمود: ای کوه! تو را به مقام محمد ﷺ و خاندان پاکش سوگند که به خاطر ذکر نام‌های آنها، خداوند عرش را بر دوش هشت فرشته سبک گردانید، در حالی که قبل از آن نمی‌توانستند آن را حرکت دهند. در این هنگام آن کوه، حرکتی کرد و آب ریخت. و ندا داد: گواهی می‌دهم که تو فرستاده پروردگار عالمیان هستی و قلب‌های این یهودیان چنانچه گفتمی از سنگ سخت‌تر است. یهودیان گفتند: آیا ما را گول می‌زنی؟ یاران را پشت کوه نشانده‌ای تا اینکه این گونه سخن بگویند! اگر درست می‌گویی از جای خود برخیز و به جای مسطحی برو و به این کوه دستور بده که به سوی تو بیاید. و باز بگو که دو نیمه شود و پایش بالا و بالایش در پایین قرار بگیرد! آنگاه حضرت به سنگی اشاره کرد تا غلت بخورد. سنگ غلت خورد (و آمد) حضرت به مخاطبش فرمود: بگیر و نزدیک کن تا دوباره آنچه را که کوه شهادت داد آن را بشنوی، چون این سنگ نیز جزئی از آن کوه است. پس آن مرد سنگ را

گرفت و نزدیک گوشش برد. سنگ به نطق آمد و آنچه را کوه گفته بود، بازگو کرد. آن مرد به پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گفت: آنچه را گفتمی انجام بده. پس رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دور شد و به فضای بازی رفت و ندا داد: ای کوه! به حق محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و خاندان پاکش تو را قسم می‌دهم که به اذن خدا از جای خود کنده شوی و به سوی من بیایی. در این هنگام، کوه لرزید و مانند اسب تندرو، نزد پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمد و ندا داد که من شنونده تو هستم و در اطاعت تو می‌باشم، به من فرمان بده. آنگاه حضرت فرمود: اینها به من پیشنهاد کرده‌اند که دستور بدهم تو از بیخ کنده شوی و دو نیمه گردی و بالای تو پایین و پایین تو بالا قرار بگیرد. پس کوه دو نیمه شد و پایینش بالا و بالایش پایین قرار گرفت. و فرعش اصل شد. سپس کوه ندا داد: آیا این معجزه‌ای که می‌بینید غیر از آن معجزات موسی عَلَيْهِ السَّلَام است که خیال می‌کنید به آن ایمان دارید؟ مردی از آنها گفت: این مردی است که عجایب برای او ممکن می‌شود. کوه ندا داد: ای دشمنان خدا! با آنچه که گفتید: پیامبری حضرت موسی عَلَيْهِ السَّلَام را باطل کردید، چون کوه روی آنها مانند سایه ایستاده بود، پس می‌گویید این مردی است که عجایب را انجام می‌دهد! پس حجت بر آنها تمام شد ولی اسلام نیاوردند!!^{۵۰۵}

حدیث ۷: مِنْ مُعْجَزَاتِهِ خَبِرَ سُرَاقَةَ بْنَ جُعْشَمٍ الَّذِي اَشْتَهَرَ فِي الْعَرَبِ يَتَقَاوَلُونَ فِيهِ الْأَشْعَارَ وَ يَتَفَاوَضُونَ فِي الدِّيَارِ أَنَّهُ تَبِعَهُ وَ هُوَ مُتَوَجِّهُ إِلَى الْمَدِينَةِ طَالِبًا لِغَرَّتِهِ لِيَحْطَى بِذَلِكَ عِنْدَ قُرَيْشٍ حَتَّى إِذَا أَمَكَّنَتْهُ الْفُرْصَةُ فِي نَفْسِهِ وَ أَتَقَنَ أَنَّ قَدْ ظَفَرَ بِبُعْيَتِهِ سَاخَتْ قَوَائِمُ فَرَسِهِ حَتَّى تَغَيَّبَتْ بِأَجْمَعِهَا فِي الْأَرْضِ وَ هُوَ بِمَوْضِعٍ جَدْبٍ وَ قَاعٍ صَفْصَفٍ فَعَلِمَ أَنَّ الَّذِي أَصَابَهُ أَمْرٌ سَمَاوِيٌّ فَنَادَى يَا مُحَمَّدُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ادْعُ رَبَّكَ يُطَلِّقْ لِي فَرَسِي وَ ذِمَّةُ اللَّهِ عَلَيَّ أَنْ لَا أَدُلَّ عَلَيْكَ أَحَدًا فَدَعَا

لَهُ فَوْتَبَ جَوَادُهُ كَأَنَّهُ أَفْلَتَ مِنْ أَنْشُوطَةٍ وَ كَانَ رَجُلًا دَاهِيَةً وَ عَلِمَ بِمَا رَأَى أَنَّهُ سَيَكُونُ لَهُ نَبَأٌ فَقَالَ أَكْتُبْ لِي أَمَانًا فَكَتَبَ لَهُ فَأَنْصَرَفَ.

۳۸۲

حدیث ۷: خبری که همه عرب چه مؤمن و چه کافر آن را نقل کرده‌اند و اشعاری نیز در این باره سروده‌اند. و قصه از این قرار است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، توسط جبرئیل علیه السلام خبر دار شد که قریش، قصد کشتن او را دارند، شبانه از مکه خارج شد و علی علیه السلام را به جای خود گذاشت. وقتی که قریش از ماجرا مطلع شدند، حضرت را تعقیب کردند و جلوتر از همه، سراقه بن مالک بود. ردّ پیامبر را گرفت و به آن حضرت رسید و خیال کرد که دیگر به آن حضرت دست یافته است. ولی خدا توسط زمین او را گرفت، یک دفعه پاهای جلو اسب او به زمین فرو رفت و از گردن اسب به زمین افتاد، در حالی که زمین خشک بود. بار دوم نیز همین طور. و چون او مرد باهوشی بود، فهمید که این یک امر آسمانی است. از این رو از آن حضرت استمداد کرد. پیامبر صلی الله علیه و آله جواب او را داد. عرضه داشت: دعا کن خدا اسبم را آزاد کند و من نیز تعهد می‌کنم که هیچ کس را به محل تو راهنمایی نکنم بلکه از تو دفع نمایم. حضرت دعا کرد و اسب او به پا خاست مثل اینکه گره را از پایش باز کرده باشند و او شخص با هوشی بود. قضیه را فهمید از پیامبر صلی الله علیه و آله امان نامه گرفت ^{۵۰۶}

حدیث ۸: رُوِيَ أَنَّ أَبَا جَهْلٍ طَلَبَ غَرَّتَهُ فَلَمَّا رَأَهُ سَاجِدًا أَخَذَ صَخْرَةً لِيَطْرَحَهَا عَلَيْهِ أَلْزَقَهَا اللَّهُ بِكَفِّهِ وَ لَمَّا عَرَفَ أَنَّ لَا نَجَاةَ إِلَّا بِمُحَمَّدٍ سَأَلَهُ أَنْ يَدْعُوَ رَبَّهُ فَدَعَا اللَّهَ فَأُطْلِقَ يَدُهُ وَ طُرِحَ بِصَخْرَتِهِ

۵۰۶. إعلام الوری بأعلام الهدی (ط - الحدیثة) ج ۱ ص ۷۷ فصل فی ذکر بیان بعض معجزات النبی صلی الله علیه و آله و سلم.

حدیث ۸: روزی ابو جهل به دنبال پیامبر ﷺ می‌گشت تا آن حضرت را اذیت کند. پیامبر ﷺ را در حال سجده دید. سنگی را برداشت تا بر سر او بکوبد. سنگ به دستش چسبید و تنها راه نجات را در یاری خواستن از پیامبر ﷺ دید. و حضرت دعا کرد و سنگ از دستش جدا شد و افتاد. ۵۰۷

حدیث ۹: رُوِيَ أَنَّ أَبَا جَهْلٍ اشْتَرَى مِنْ رَجُلٍ طَارِيٍّ بِمَكَّةَ إِبِلًا فَبَحَسَهُ أَثْمَانَهَا وَ لَوَاهُ بِحَقِّهِ فَأَتَى الرَّجُلُ نَادِيَّ قُرَيْشٍ مُسْتَجِيرًا بِهِمْ وَ ذَكَرَهُمْ حُرْمَةَ الْبَيْتِ فَأَحَالُوهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ اسْتَهْزَاءً فَأَتَاهُ مُسْتَجِيرًا بِهِ فَمَضَى مَعَهُ وَ دَقَّ الْبَابَ عَلَى أَبِي جَهْلٍ فَعَرَفَهُ فَخَرَجَ مَنْخُوبَ الْعَقْلِ فَقَالَ أَهْلًا بِأَبِي الْقَاسِمِ فَقَالَ لَهُ أَعْطِ هَذَا حَقَّهُ قَالَ نَعَمْ وَ أَعْطَاهُ مِنْ فَوْرِهِ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ مَا لَمْ تَرَوْا رَأَيْتُ وَ اللَّهُ عَلَى رَأْسِهِ تَنِينًا فَاتِحًا فَاهُ وَ اللَّهُ لَوْ أَبَيْتُ لَأَلْتَمَمَنِي

حدیث ۹: روزی ابوجهل از شخص غریبی، شتری خرید اما قیمتش را نداد. این شخص به مسجد الحرام آمد و مظلومیت خویش را بازگو کرد. مردم برای تمسخر، پیامبر اکرم ﷺ را به او نشان دادند. او نیز پیش آن حضرت آمد و داد خود را خواست. پیامبر ﷺ با او رفت و در خانه ابو جهل را کوبید. ابوجهل در را باز کرد در حالی که رنگش پریده بود! عرضه داشت: چه اتفاقی افتاده ای ابا القاسم! حضرت فرمود: حق این شخص را بده. ابو جهل بدون درنگ حق آن مرد را داد. بعد مردم به او خرده گرفتند که چگونه به این زودی تسلیم شدی. گفت: چیزی را دیدم که شما ندیدید. شتری را دیدم دهان باز کرده بود و می‌خواست مرا ببلعد! فهمیدند که او

راست می‌گوید، چون نسبت به آن حضرت، بُغْضِ شَدِيدِی داشت. ۵۰۸

حدیث ۱۰: مِنْ مُعْجَزَاتِهِ مَا هُوَ مَشْهُورٌ أَنَّهُ خَرَجَ فِي مُتَوَجِّهِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَأَوَى إِلَى غَارٍ بِقُرْبِ مَكَّةَ تَعْتَوِرُهُ النَّزَالُ وَ تَأْوِي إِلَيْهِ الرَّعَاءُ فَلَا تَخْلُو مِنْ جَمَاعَةٍ نَازِلِينَ يَسْتَرِيحُونَ فِيهِ فَأَقَامَ بِهِ ثَلَاثًا لَا يَطْرُدُهُ بَشَرٌ وَ خَرَجَ الْقَوْمُ فِي أَثَرِهِ وَ صَدَّهُمُ اللَّهُ عَنَّهُ بِأَن بَعَثَ عَنكَبُوتًا فَنَسَجَتْ عَلَيْهِ فَأَيَسَهُمْ مِنَ الطَّلَبِ فِيهِ فَأَنْصَرَفُوا وَ هُوَ نَضْبٌ أَعْيُنِهِمْ.

حدیث ۱۰: این روایت مشهور است که پیامبر ﷺ از مکه به طرف مدینه خارج شد و به غاری در نزدیکی مکه پناهنده شد. همیشه چوپان‌ها به این غار می‌آمدند ولی در آن سه روز، هیچ کس به آنجا نیامده بود و قریش آن حضرت را تعقیب کردند، اما خداوند متعال به وسیله تار عنکبوتی، جلو آنها را گرفت و آنان نومید و دست خالی برگشتند در حالی که پیامبر ﷺ در مقابل چشم آنها بود. ۵۰۹

حدیث ۱۱: رُوِيَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ مَرَّ بِامْرَأَةٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ مَعْبِدٍ لَهَا شَرَفٌ فِي قَوْمِهَا نَزَلَ بِهَا فَأَعْتَدَتْ بِأَنَّهُ مَا عِنْدَهَا إِلَّا عَنزٌ لَمْ تَرْ لَهَا قَطْرَةَ لَبَنٍ مُنْذُ سَنَةٍ لِلْجَدْبِ فَمَسَحَ ضَرْعَهَا وَ رَوَاهُمْ مِنْ لَبَنِهَا وَ أَبْقَى لَهُمْ لَبَنَهَا وَ خَيْرًا كَثِيرًا ثُمَّ أَسْلَمَ أَهْلُهَا لِذَلِكَ.

حدیث ۱۱: آن حضرت و همراهان، در راه مدینه گذرشان به زنی که نام او ام معبد بود و قبیله‌اش برای او احترام قائل بودند، افتاد. زن خیلی ناراحت شد که چیزی

۵۰۸. إعلام الوری بأعلام الهدی (ط - الحديثة) ج ۱ ص ۸۶ فصل فی ذکر بیان بعض معجزات

النبي صلی الله علیه و آله و سلم

۵۰۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۵ فصل من روايات العامة ح. ۵.

غیر از یک بز که آن هم شیرش خشک شده، ندارد. حضرت دستش را به پستان آن بز کشید، ناگهان پستان حیوان، پر شیر شد. دوشیدند و همه سیر شدند. و مقدار زیادی از آن شیر، برای آن خانواده باقی ماند. و بخاطر این مسأله، همه اهل آن خانواده اسلام آوردند.^{۵۱۰}

حدیث ۱۲: رُوِيَ أَنَّهُ أَتَى امْرَأَةً مِنَ الْعَرَبِ يُقَالُ لَهَا أُمُّ شَرِيكِ فَأَجْتَهَدَتْ فِي قِرَائِهِ وَ إِكْرَامِهِ فَأَخْرَجَتْ عُكَّةً لَهَا فِيهَا بَقَايَا سَمْنٍ فَالْتَمَسَتْ فِيهَا فَلَمْ تَجِدْ شَيْئاً فَأَخَذَهَا فَحَرَّكَهَا بِيَدِهِ فَامْتَلَأَتْ سَمْنًا عَذْبًا وَ هِيَ تُعَالِجُهَا قَبْلَ ذَلِكَ لَا يَخْرُجُ مِنْهَا شَيْءٌ فَارَوَتْ الْقَوْمَ مِنْهَا وَ أَبْقَتْ فَضْلاً عِنْدَهَا كَافِياً وَ بَقِيَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ وَ شَرَفًا تَتَوَارَثُهُ الْأَعْقَابُ وَ أَمَرَ أَنْ لَا يَشُدُّوا رَأْسَ الْعُكَّةِ.

حدیث ۱۲: پیامبر اکرم ﷺ از کنار زنی عبور می‌کرد. آن زن نسبت به پیامبر ﷺ احترام زیادی کرد و روغندانی را بیرون آورد که چیزی خدمت پیامبر ﷺ آورد، ولی چیزی در آن نیافت. حضرت آن را گرفت و حرکت داد و آن ظرف پر از روغن خالص شد. در حالی که قبل از آن هر چه جستجو کردند چیزی در آن نیافتند. همه از آن خوردند و سیر شدند و مقداری از آن ماند. و این خانواده همیشه به آن افتخار می‌کردند.^{۵۱۱}

حدیث ۱۳: رُوِيَ أَنَّهُ انْتَهَى إِلَى نَخْلَتَيْنِ بَيْنَهُمَا فَجْوَةٌ مِنَ الْأَرْضِ فَقَالَ انْضَمَّا وَ أَصْحَابُهُ حُضُورٌ فَأَقْبَلَتَا تَخْدَانِ الْأَرْضِ حَتَّى انْضَمَّتَا

۵۱۰. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۵ فصل من روايات العامة ..... ح ۶.

۵۱۱. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۵ فصل من روايات العامة ح ۷.

حدیث ۱۳: پیامبر ﷺ دو درخت خرما را دید که میانشان خالی شده بود. حضرت فرمود: به هم بچسبید و آن دو بی‌درنگ به هم چسبیدند. پس چه حاجتی روشنتر و چه عبرتی آشکارتر از این؟ و چه شبهه‌ای می‌تواند اینجا وارد شود؟^{۵۱۲}

حدیث ۱۴: أَنَّهُ كَانَ فِي مَسْجِدِهِ جَذْعٌ كَانَ إِذَا خُطِبَ فَتَعَبَ أَسْنَدَ إِلَيْهِ ظَهْرُهُ فَلَمَّا اتَّخَذَ لَهُ مِنْبِرٌ حَنَّ الْجَذْعُ فَدَعَاهُ فَأَقْبَلَ يَخُذُ الْأَرْضَ وَالنَّاسُ حَوْلَهُ يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَالْتَزَمَهُ وَكَلَّمَهُ فَسَكَنَ ثُمَّ قَالَ لَهُ عُدْ إِلَيَّ مَكَانِكَ وَهُمْ يَسْمَعُونَ فَمَرَّ حَتَّى صَارَ فِي مَكَانِهِ فَازْدَادَ الْمُؤْمِنُونَ يَقِينًا وَ فِي دِينِهِمْ بَصِيرَةً وَ كَانَ هُنَالِكَ الْمُنَافِقُونَ وَ قَدْ نَقَلُوهُ وَ لَكِنَّ الْهَوَى يُمِيتُ الْقُلُوبَ.

حدیث ۱۴: وقتی که مسجد مدینه ساخته شد، پیامبر اکرم ﷺ در موقع خطبه خواندن و سخنرانی، در مقابل جمعیت بر تنه درخت خرمایی که در صحن مسجد بود، تکیه می‌داد تا اینکه یکی از یاران آن حضرت، منبری از چوب با دو پله و عرشه ساخت. نخستین بار که پیامبر ﷺ بر منبر نشست، درخت به ناله در آمد. پیامبر ﷺ آن را به طرف خود خواند. تنه درخت، زمین را شکافت و به طرف پیامبر ﷺ آمد و مردم در اطراف نگاه می‌کردند. حضرت او را در بغل گرفت و با او سخن گفت. پس درخت ساکت شد، حضرت فرمود: به جای خود برگرد. مردم نیز گوش می‌دادند. درخت جای خود برگشت. پس یقین و بصیرت مؤمنان زیاد شد و منافقان هم آنجا بودند و آن حدیث را نقل می‌کردند ولی هوی و هوس، قلب‌ها را می‌میراند.^{۵۱۳}

حدیث ۱۵: رُوِيَ أَنَّ أَصْحَابَهُ يَوْمَ الْأَحْزَابِ صَارُوا بَعْرَضِ الْعَطَبِ لِفَنَاءِ الْأَزْوَادِ فَهَيَّأَ رَجُلٌ قُوْتَ رَجُلٍ أَوْ رَجُلَيْنِ لَا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَدَعَا النَّبِيَّ ﷺ

۵۱۲. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۷ فصل من روايات العامة ح ۱۱.

۵۱۳. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۶ ح ۱۰.

فَانْقَلَبَتِ الْقَوْمُ وَ هُمُ الْوُفُ مَعَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ غَطُّوا اِنَاءَكُمْ فَغَطُّوهُ ثُمَّ دَعَا وَ بَرَكَ عَلَيْهِ فَاكَلُوا جَمِيعاً وَ شَبِعُوا وَ الطَّعَامُ بِهَيْئَتِهِ

حدیث ۱۵: در جنگ احزاب، اصحاب پیامبر ﷺ از کمبود مواد غذایی، خیلی در مضیقه بودند. شخصی غذای یکی دو نفر را تهیه نمود و از پیامبر ﷺ دعوت کرد و عرضه داشت: هر که را می‌خواهی با خود بیاور. یعنی یک نفر را می‌توانی بیاوری. حضرت تمام مردم را صدا کرد و با خود آورد و فرمود: روی غذا را ببوشانید، بعد دعا کرد، غذا برکت پیدا کرد و همه خوردند و سیر شدند، و غذا به همان حال اول بود و چیزی از آن کم نشده بود. ۵۱۴

حدیث ۱۶: أَنَّ رَجُلًا كَانَ فِي غَنَمِهِ يَرَعَاهَا فَأَغْفَلَهَا سُوَيْعَةً مِنْ نَهَارِهِ فَأَخَذَ الذُّبُّ مِنْهَا شَاةً فَجَعَلَ يَتَلَهَّفُ وَ يَتَعَجَّبُ فَطَرَاحَ الذُّبُّ الشَّاةَ وَ كَلَّمَهُ بِكَلَامٍ فَصِيحٍ أَنْتُمْ أَعْجَبُ هَذَا مُحَمَّدٌ ﷺ يَدْعُو إِلَى الْحَقِّ بِبَطْنِ مَكَّةَ وَ أَنْتُمْ عَنْهُ لَاهُونَ فَأَبْصَرَ الرَّجُلُ رُشْدَهُ وَ أَقْبَلَ حَتَّى أَسْلَمَ وَ حَدَّثَ الْقَوْمَ بِقِصَّتِهِ وَ كَانَ أَوْلَادُهُ يَفْتَخِرُونَ عَلَى الْعَرَبِ بِذَلِكَ فَيَقُولُ أَحَدُهُمْ أَنَا ابْنُ مُكَلِّمِ الذُّبِّ.

حدیث ۱۶: روزی یکی از چوپان‌های مکه، گوسفندان خود را در صحرا می‌چراند. خوابش برد گرگی آمد و یکی از گوسفندان او را گرفت. وقتی بیدار شد. افسوس خورد که چرا گرگ گوسفندش را برده است. ناگهان گرگ به زبانی فصیح گفت: به این افسوس بخورید که محمد ﷺ در مکه شما را به دین حق، دعوت می‌کند و شما نمی‌پذیرید. در این موقع، چوپان به خود آمد و اسلام آورد. و قصه خود را برای مردم بازگو کرد. بعدها اولاد وی افتخار می‌کردند. و یکی از آنها می‌گفت: من کسی هستم که گرگ با پدرم سخن گفته است. ۵۱۵

۵۱۴. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۷ فصل من روايات العامة ..... ح ۱۴.

۵۱۵. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۷ فصل من روايات العامة ..... ح ۱۲.

حدیث ۱۷: رُوِيَ أَنَّ أَصْحَابَهُ شَكَوْا إِلَيْهِ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ نَفَادَ أَزْوَادِهِمْ
فَدَعَا بِفَضْلَةٍ زَادَ لَهُمْ فَلَمْ يُوجَدْ إِلَّا بِضَعِ عَشْرَةِ تَمْرَةٍ فَطَرِحَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ فَمَسَّهَا
بِيَدِهِ وَ دَعَا رَبَّهُ ثُمَّ صَاحَ فِي النَّاسِ فَأَنْحَفُوا وَقَالَ كُلُوا بِسْمِ اللَّهِ فَأَكَلَ الْقَوْمُ وَ
هُمْ أُلُوفٌ فَصَارُوا كَأَشْبَعِ مَا كَانُوا وَ مَلَّوْا مَزَاوِدَهُمْ وَ أَوْعَيْتَهُمْ وَ التَّمْرَاتُ بِحَالِهَا
كَهَيْئَتِهَا يَرَوْنَهَا عَيْنَانَا لَا شُبْهَةَ فِيهِ

حدیث ۱۷: در جنگ تبوک، مسلمانان از کمی آذوقه شکایت کردند، پیامبر ﷺ فرمود: چیزی برای من بیاورید حدود ده عدد خرما آوردند و در برابر آن حضرت قرار دادند، حضرت دستش را روی آنها کشید و دعا کرد، سپس مردم را برای خوردن دعوت کرد و فرمود: بسم الله بگویند و بخورید. تمام لشکر خوردند و سیر شدند و تمام ظروف خود را پر کردند، ولی اصلاً از آن چند عدد خرما چیزی کم نشده بود^{۵۱۶}

حدیث ۱۹: أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَهُ فِي سَفَرٍ فَشَكَوْا إِلَيْهِ أَنْ لَا مَاءَ مَعَهُمْ وَ أَنَّهُمْ
بِسَبِيلِ هَلَاكِ فَقَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلِي وَ إِلَيْهِ مَفْرَعِي ثُمَّ دَعَا بِرُكُوتٍ فِيهَا
مَاءٌ فَطَلَبَ فَلَمْ يُوجَدْ إِلَّا فَضْلَةً فِي الرُّكُوتِ وَ مَا كَانَتْ تَرُوي رَجُلًا فَوَضَعَ كَفَّهُ فِيهِ
فَنَبَعَ الْمَاءَ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ يَجْرِي وَ صِيحَ فِي النَّاسِ فَسُقُوا وَ اسْقُوا فَشَرِبُوا حَتَّى
نَهَلُوا وَ عَلُوا وَ هُمُ أُلُوفٌ وَ هُوَ يَقُولُ اشْهَدُوا أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَقًّا.

حدیث ۱۹: در یکی از سفرهای پیامبر ﷺ همراهان به ایشان گفتند: یا رسول الله! اصلاً آب نداریم و نزدیک است هلاک شویم. حضرت فرمود: این گونه نیست، خدا با ماست و من به او توکل می‌کنم و او پناه من است سپس ظرفی خواست که در آن آب باشد. در یکی از مشک‌ها جرعه‌ای آب پیدا کردند که حتی یک نفر را سیراب

۵۱۶. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۸ فصل من روايات العامة ..... ح ۱۵

نمی‌کرد. حضرت دستش را داخل مشک گذاشت، آب از انگشتان آن حضرت جاری شد و همسفرانش خوردند و چهارپایان خود را سیراب کردند، در حالی که چند هزار نفر بودند رسول خدا ﷺ فرمود: گواهی دهید که من به حق فرستاده خدا هستم.^{۵۱۷}

حدیث ۱۸: رُوِيَ أَنَّهُ وَرَدَ فِي غَزَاتِهِ هَذِهِ عَلَى مَاءٍ قَلِيلٍ لَا يَبْلُ حَلْقٍ وَاحِدٍ مِنَ الْقَوْمِ وَ هُمْ عَطَاشٌ فَشَكُوا ذَلِكَ إِلَيْهِ فَأَخَذَ مِنْ كِنَانَتِهِ سَهْمًا فَأَمَرَ بِغَرْزِهِ فِي أَسْفَلِ الرَّكِيِّ فَفَازَ الْمَاءُ إِلَى أَعْلَى الرَّكِيِّ فَارْتَوَوْا لِلْمَقَامِ وَ اسْتَقَوْا لِلظَّعْنِ وَ هُمْ ثَلَاثُونَ أَلْفًا وَ رَجَالٌ مِنَ الْمُنَافِقِينَ حُضُورٌ مُتَحَيِّرِينَ

حدیث ۱۸: در یکی از جنگ‌های پیامبر ﷺ، آب تمام شد، فقط مقدار کمی مانده بود که حتی یک نفر را هم سیراب نمی‌کرد، و مردم همه تشنه بودند. پیامبر ﷺ تیری را کشید و دستور داد که آن را در مشک آب فرو کنند. در این هنگام آب فوران کرد و به دهانه مشک رسید. تمام لشکر از آن آب نوشیدند و سیراب شدند. اما منافقین، دچار حیرت شده بودند.^{۵۱۸}

حدیث ۲۱: أَنَّ قَوْمًا مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ أَتَوْهُ بِغَنَمٍ لَهُمْ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَجْعَلَ لَهُمْ عَلَامَةً يَعْرِفُونَهَا بِهَا فَعَمَزَ بِيَدِهِ فِي أَصُولِ آذَانِهَا فَأَبْيَضَتْ فَهِيَ إِلَى الْيَوْمِ مَعْرُوفَةٌ النَّسْلِ.

حدیث ۲۱: عده‌ای از قبیله عبد القیس تعدادی گوسفند پیش پیامبر ﷺ آوردند و از آن حضرت خواستند که نشانه‌ای برای شناخته شدن آنها قرار دهد. رسول اکرم ﷺ دستش را به موهای بنا گوش آن گوسفندان کشید و موهای آن

۵۱۷. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۸ فصل من روايات العامة ..... ح ۱۷.

۵۱۸. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۸ فصل من روايات العامة ..... ح ۱۶.

قسمت سفید شد و نسل آنها همه این گونه به وجود آمدند. ۵۱۹

حدیث ۲۰: أَنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ مُطِرُوا مَطْرًا عَظِيمًا فَخَافُوا الْغَرَقَ فَشَكُوا إِلَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا فَنَجَّابَتِ السَّحَابُ عَنِ الْمَدِينَةِ عَلَى هَيْئَةِ الْإِكْلِيلِ لَا تَمْطُرُ فِي الْمَدِينَةِ وَتَمْطُرُ حَوَالَيْهَا فَعَايَنَ مُؤْمِنُهُمْ وَكَافِرُهُمْ أَمْرًا لَمْ يُعَايِنُوا مِثْلَهُ

حدیث ۲۰: در مدینه باران سختی باریدن گرفت، مردم به پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پناه آورده و از او خواستند تا دعا کند. حضرت دست به دعا برداشت و عرضه داشت: خدایا باران را به حوالی مدینه فرود آور، نه خود مدینه. تمام ابرها به اطراف مدینه کشیده شده و از خود مدینه باران قطع شد. ۵۲۰

حدیث ۲۲: أَنَّ أَحَدَ أَصْحَابِهِ أُصِيبَ بِإِحْدَى عَيْنَيْهِ فِي إِحْدَى مَغَازِيهِ فَسَالَتْ حَتَّى وَقَعَتْ عَلَى خَدِّهِ فَأَتَاهُ مُسْتَعِيثًا بِهِ فَأَخَذَهَا فَرَدَّهَا مَكَانَهَا وَكَانَتْ أَحْسَنَ عَيْنَيْهِ مَنْظَرًا وَأَحَدَهُمَا بَصْرًا.

حدیث ۲۲: در یکی از جنگ‌ها، چشم یکی از یاران پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آسیب دید، به حدی که به صورتش افتاد. به حضور حضرت آمد و استغاثه کرد. رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چشمش را سر جایش گذاشت و چشم آن مرد در حال، شفا یافت. و روشنایی و تیز بینیش بیشتر شد ۵۲۱

حدیث ۲۳: أَنَّهُ كَانَ عَلَى جَبَلٍ حِرَاءٍ فَتَحَرَكَ الْجَبَلُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْكُنْ فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ وَصِيٌّ وَكَانَ مَعَهُ عَلِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَكَنَ

۵۱۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۹ فصل من روايات العامة ..... ح ۲۰.

۵۲۰. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۹ فصل من روايات العامة ..... ح ۲۱.

۵۲۱. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۲ فصل من روايات العامة ..... ح ۳۰.

حدیث ۲۳: روزی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام در کوه حرا بودند. کوه به لرزه در آمد. حضرت خطاب به کوه فرمود: آرام باش! جز پیامبر صلی الله علیه و آله و وصی او، کسی در روی تو نایستاده است در همان حال آرام شد. ۵۲۲

حدیث ۲۴: أَنَّهُ كَانَ فِي سَفَرٍ فَأَقْبَلَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ هَلْ أَدُلُّكَ إِلَى خَيْرٍ قَالَ مَا هُوَ قَالَ تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ قَالَ الْأَعْرَابِيُّ هَلْ مِنْ شَاهِدٍ قَالَ هَذِهِ الشَّجَرَةُ فَدَعَاهَا النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله فَأَقْبَلَتْ تَخُذُ الْأَرْضِ فَقَامَتْ بَيْنَ يَدَيْهِ فَاسْتَشْهَدَهَا فَشَهِدَتْ كَمَا قَالَ وَرَجَعَتْ إِلَى مَنْبِتِهَا وَرَجَعَ الْأَعْرَابِيُّ إِلَى قَوْمِهِ وَقَدْ أَسْلَمَ فَقَالَ إِنْ يَتَّبِعُونِي أَتَيْتَكَ بِهِمْ وَإِلَّا رَجَعْتُ إِلَيْكَ وَكُنْتُ مَعَكَ.

حدیث ۲۴: در یکی از سفرها عربی بیابانی با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله برخورد نمود. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: می خواهی تو را به نیکی راهنمایی کنم؟ عرب عرضه داشت: آن چیست؟ فرمود: شهادت بده پروردگاری جز خدای یگانه نیست و محمد صلی الله علیه و آله بنده و فرستاده اوست عرضه داشت: آیا بر این مطلب دلیل و شاهدهی داری. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: این درخت شاهد و گواه ادعای من است، حضرت درخت را خواند و درخت در حالی که زمین را می شکافت آمد و در مقابل ایشان ایستاد. پیامبر صلی الله علیه و آله از او گواهی خواست و درخت به پیامبری آن حضرت گواهی داد، سپس به جای اولش برگشت. او اسلام آورد و به پیامبر صلی الله علیه و آله عرضه داشت: اگر قبیله ام از من تبعیت کردند آنها را خدمت تو می آورم در غیر این صورت، برمی گردم و تو را خدمت می نمایم. ۵۲۳

۵۲۲. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۴ فصل من روايات العامة ..... ح ۳۴.

۵۲۳. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۳ فصل من روايات العامة ..... ح ۵۲.

حدیث ۲۵: أَنَّهُ قَالَ لِأَعْرَابِيٍّ إِنَّ دَعْوَتُ هَذَا الْعَدْقِ مِنْ هَذِهِ النَّخْلَةِ فَتَجِيءُ إِلَيَّ تَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَعَمْ فَدَعَا الْعَدْقَ فَنَزَلَ مِنَ النَّخْلَةِ حَتَّى سَقَطَ عَلَى الْأَرْضِ فَجَعَلَ يَنْقُرُ حَتَّى أَتَى النَّبِيَّ ﷺ ثُمَّ قَالَ لَهُ ارْجِعْ فَرَجِعْ إِلَى مَكَانِهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.

حدیث ۲۵: پیامبر اکرم ﷺ به عرب بیابانی فرمود: اگر بخواهم این شاخه خرما را صدا می‌کنم، می‌آید و به پیامبری من گواهی می‌دهد. اعرابی عرضه داشت: پس بخوان. حضرت شاخه را صدا کرد. شاخه از درخت افتاد و در حالی که می‌خزید خدمت پیامبر ﷺ آمد. حضرت فرمود: بر گرد به جایت. شاخه برگشت و گفت: گواهی می‌دهم که تو فرستاده خدا هستی. ۵۲۴

حدیث ۲۶: أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْبَيْهَقِيُّ فِي كِتَابِ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْحَافِظِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ مُوسَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ يُونُسَ بْنِ أَبِي نُورٍ عَنِ السُّدِّيِّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ فَخَرَجَ فِي بَعْضِ نَوَاحِيهَا فَمَا اسْتَقْبَلَهُ شَجَرٌ وَلَا جَبَلٌ إِلَّا قَالَ لَهُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

حدیث ۲۶: امیرالمؤمنین علیؑ می‌فرماید: در رکاب رسول خدا ﷺ به بعضی از نواحی رفتیم، هیچ سنگ و درختی نماند مگر اینکه به پیامبر ﷺ سلام کرد. ۵۲۵

حدیث ۲۷: أَنَّهُ أَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ جُهَيْنَةَ يَتَقَطَّعُ مِنَ الْجُدَامِ فَشَكَا إِلَيْهِ فَأَخَذَ قَدْحًا مِنَ الْمَاءِ فَتَفَلَ فِيهِ ثُمَّ قَالَ امْسَحْ بِهِ جَسَدَكَ فَفَعَلَ فَبَرَأَ حَتَّى لَا

۵۲۴. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۴ فصل من روايات العامة .... ح ۵۴

۵۲۵. إعلام الوری بأعلام الهدی (ط - القديمة) النص ۳۸ الفصل الأول فی ذکر مبدأ المبعث.

يُوجَدُ مِنْهُ شَيْءٌ.

۳۹۳

حدیث ۲۷: شخصی از قبیله جهینه مبتلا به جذام شده بود. حضور پیامبر ﷺ رسید و از آن حضرت شفا خواست. حضرت ظرف آبی را طلبید و از آب دهانش در آن ریخت و به آن شخص فرمود: به بدنت بمال آن شخص به دستور حضرت، عمل کرد و از آن مرض، خلاصی یافت. ۵۲۶

حدیث ۲۸: أَنَّ شَابًا مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَ لَهُ أُمُّ عَجُوزٌ عَمِيَاءُ وَ كَانَ مَرِيضًا فَعَادَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَاتَ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي هَاجَرْتُ إِلَيْكَ وَ إِلَى نَبِيِّكَ رَجَاءً أَنْ تُعِينَنِي عَلَى كُلِّ شِدَّةٍ فَلَا تَحْمِلَنَّ عَلَيَّ هَذِهِ الْمُصِيبَةَ قَالَ أَنْسُ فَمَا بَرِحْنَا أَنْ كَشَفَ الثَّوْبَ عَن وَجْهِهِ فَطَعِمَ وَ طَعَمَنَا

حدیث ۲۸: یکی از جوانان انصار مادر پیر و کوری داشت. این جوان مریض شد. پیامبر ﷺ به عیادتش رفت، اما جوان مرد. مادرش گفت: خدایا! من به امید اینکه در هر مصیبتی یاری‌ام کنی به سوی تو و پیامبرت، هجرت نمودم، این مصیبت را بر من تحمیل نکن! انس می‌گوید: پارچه را از صورتش برداشتم زنده شد و با ما سخن گفت. ۵۲۷

حدیث ۲۹: وَ مِنْهَا: مَا رَوَى ابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ بِابْنٍ لَهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ ابْنِي هَذَا بِهِ جُنُونٌ يَأْخُذُهُ عِنْدَ غَدَائِنَا وَ عَشَائِنَا فَيَحْتُو عَلَيْنَا فَمَسَحَ صَدْرَهُ وَ دَعَا فَتَعَّ ثَعَّةً فَخَرَجَ مِنْ جَوْفِهِ مِثْلُ جِرْوٍ [خُرءٍ] الْأَسْوَدِ فَبَرَأَ.

۵۲۶. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۶ فصل من روايات العامة ..... ح ۳۷.

۵۲۷. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۵ فصل من روايات العامة ..... ح ۵۶.

حدیث ۲۹: ابن عباس می‌گوید: زنی بچه‌ای را خدمت پیامبر ﷺ آورد و گفت: یا رسول الله! این بچه دیوانه شده و هنگامی که ناهار یا شام می‌خوریم بر سر ما خاک می‌پاشد. حضرت دست مبارکش را به سینه کودک کشید و دعا کرد. آن کودک هر چه خورده بود استفراغ کرد و چیز سیاهی از شکمش خارج شد و در همان حال خوب شد.^{۵۲۸}

حدیث ۳۰: أَنْ أَبَا طَالِبٍ مَرِضٌ فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا ابْنَ أَخٍ ادْعُ رَبَّكَ الَّذِي تَعْبُدُهُ أَنْ يُعَافِيَنِي فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ اشْفِ عَمِّي فَقَامَ فَكَانَ مَا أَنْشَطَ مِنْ عَقَالٍ.

حدیث ۳۰: روزی جناب ابو طالب علیه السلام بیمار شد. پیامبر صلی الله علیه و آله به عیادتش رفت. ابو طالب علیه السلام عرضه داشت: ای پسر برادرم! از خدایی که عبادتش می‌کنی بخواه تا مرا عافیت دهد. حضرت فرمود: خدایا! عمویم را شفا ده ابو طالب علیه السلام برخاست و نشست مثل اینکه از بند آزاد شد.^{۵۲۹}

حدیث ۳۱: مَا رُوِيَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ أَخَذَ كَفًّا مِنَ الْحَصَى فَسَبَّحَنَ فِي يَدِهِ ثُمَّ صَبَّهَنَّ فِي يَدِ عَلِيٍّ فَسَبَّحَنَ فِي يَدِهِ حَتَّى سَمِعْنَا التَّسْبِيحَ فِي أُيْدِيهِمَا ثُمَّ صَبَّهَنَّ فِي أُيْدِينَا فَمَا سَبَّحَتْ فِي أُيْدِينَا

حدیث ۳۱: انس می‌گوید: پیامبر صلی الله علیه و آله یک مشت سنگریزه برداشت و سنگریزه‌ها در دست آن حضرت تسبیح گفتند. سپس آنها را در دست علی علیه السلام ریخت، در دست او نیز تسبیح گفتند و ما صدای تسبیح را شنیدیم. بعد وقتی که به

۵۲۸. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۹ فصل من روايات العامة ..... ح ۶۹

۵۲۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۹ فصل من روايات العامة ..... ح ۶۷.

دست ما ریخت، دیگر تسبیح نگفتند. ۵۳۰

۳۹۵

حدیث ۳۲: وَ مِنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ فِي أَصْحَابِهِ إِذْ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ وَ مَعَهُ ضَبٌّ قَدْ صَادَهُ وَ جَعَلَهُ فِي كُمِّهِ قَالَ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ وَ اللَّاتِ وَ الْعُزَّى مَا أَحَدٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْكَ وَ لَوْ لَا أَنْ يُسَمِّيَنِي قَوْمِي عَجُولًا لَعَجَلْتُ عَلَيْكَ فَقَتَلْتُكَ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَيَّ مَا قُلْتَ آمِنٌ بِي قَالَ لَا أُوْمِنُ أَوْ يُؤْمِنُ بِكَ هَذَا الضَّبُّ فَطَرَحَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا ضَبُّ فَأَجَابَهُ الضَّبُّ بِلِسَانِ عَرَبِيٍّ يَسْمَعُهُ الْقَوْمُ لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ يَا زَيْنَ مَنْ وَافَى الْقِيَامَةَ قَالَ مَنْ تَعْبُدُ قَالَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ وَ فِي الْأَرْضِ سُلْطَانُهُ وَ فِي الْبَحْرِ سَبِيلُهُ وَ فِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ وَ فِي النَّارِ عِقَابُهُ قَالَ فَمَنْ أَنَا يَا ضَبُّ قَالَ رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ ﷺ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ صَدَّقَكَ وَ خَابَ مَنْ كَذَّبَكَ قَالَ الْأَعْرَابِيُّ لَا أَتَّبِعُ أَثْرًا بَعْدَ عَيْنٍ لَقَدْ جِئْتُكَ وَ مَا عَلَيَّ وَجْهِ الْأَرْضِ أَحَدٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْكَ فَإِنَّكَ الْآنَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ نَفْسِي وَ وَالِدِي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَارْجِعْ إِلَى قَوْمِهِ وَ كَانَ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ فَأَخْبَرَهُمْ بِالْقَضِيَّةِ وَ آمَنَ أَلْفٌ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ.

حدیث ۳۲: روزی رسول خدا ﷺ در جمع اصحاب نشست بود، عرب بادیه‌نشین که سوسماری را گرفته و در آستین خود مخفی کرده بود، خدمت پیامبر ﷺ آمد. اعرابی گفت: این شخص کیست؟ اصحاب گفتند: پیامبر خداست اعرابی عرضه داشت: قسم به لات و عزی، در دنیا هیچ کس مبعوضتر از تو نزد من نیست، اگر قبیله‌ام به من نمی‌گفتند عجول، فوراً تو را به قتل می‌رساندم. پیامبر ﷺ فرمود: چه چیز تو را به این کار وادار کرده است؟ به من ایمان بیاور. اعرابی عرضه

داشت: به تو ایمان نمی‌آورم مگر اینکه این سوسمار به تو ایمان آورد. در این لحظه سوسمار را از آستین خود بیرون انداخت. پیامبر ﷺ فرمود: ای سوسمار! سوسمار گفت: لبیک و سعدیک! ای زینت کسی که به قیامت ایمان دارد. پیامبر ﷺ فرمود: چه کسی را می‌پرستی؟ سوسمار گفت: کسی را که عرش او در آسمان‌هاست و سلطنت او در زمین و دریاها جاری است و در بهشت، رحمت و در آتش جهنم، عذاب دارد. پیامبر ﷺ فرمود: من کیستم ای سوسمار؟ سوسمار گفت: تو فرستاده پروردگار عالمیان و خاتم پیغمبران هستی. رستگار است کسی که تو را تصدیق کرده و زیانکار است کسی که تو را تکذیب نماید. اعرابی خطاب به پیامبر ﷺ عرضه داشت: وقتی پیش تو آمدم مبعوضترین شخص نزد من بودی ولی الان محبوبترین فرد هستی آنگاه اسلام آورد و به یگانگی خدا و رسالت پیامبر ﷺ گواهی داد و پیش قبیله خود بنی سلیم برگشت و قضیه را به آنها گفت و هزار نفر از آنها مسلمان شدند.^{۵۳۱}

حدیث ۳۳: أَنَّ مُعَاذَ بْنَ عَفْرَاءَ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَحْمِلُ يَدَهُ وَ كَانَ قَطَعَهَا أَبُو جَهْلٍ فَبَصَقَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ ﷺ فَأَلْصَقَهَا فَلَصِقَتْ.

حدیث ۳۳: در جنگ بدر، ابو جهل ضربتی زد و دست معاذ بن عفرآ را قطع کرد و او با دست بریده حضور پیامبر ﷺ آمد. حضرت دست قطع شده را سر جایش گذاشت و از آب دهانش به آن مالید، به هم چسبید و خوب شد.^{۵۳۲}

حدیث ۳۴: رُوِيَ عَنْ عُمَانَ بْنِ جُنَيْدٍ أَنَّهُ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ ضَرِيرٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَشَكَا إِلَيْهِ ذَهَابَ بَصَرِهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّتِ الْمِيضَاءُ فَتَوَضَّأْتُ ثُمَّ صَلَّيْتُ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ قُلْتُ لِلَّهِمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَ أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ ﷺ

۵۳۱. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۸ فصل من روايات العامة ..... ح ۴۳.

۵۳۲. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۵۰ فصل من روايات العامة ..... ح ۷۱.

نَبِيِّ الرَّحْمَةِ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَتَوَجَّهُ بِكَ إِلَى رَبِّكَ لِيَجْلُوَ عَنِّ بَصْرِي اللَّهُمَّ شَفِّعْهُ فِيَّ وَ شَفِّعْنِي فِي نَفْسِي قَالَ ابْنُ جُنَيْدٍ فَلَمْ يَطْلُبْ بِنَا الْحَدِيثُ حَتَّى دَخَلَ الرَّجُلُ كَأَنَّ لَمْ يَكُنْ بِهِ ضَرَرٌ قَطُّ.

حدیث ۳۴: عثمان بن جنید می گوید: مرد مریضی خدمت پیامبر ﷺ آمد و از نابینایی چشمش ناله کرد. پیامبر ﷺ فرمود: برو وضو بگیر و دو رکعت نماز بخوان و بعد از نماز بگو خدایا! از تو می خواهم و محمد ﷺ را که پیغمبر رحمت است واسطه قرار می دهم تا چشمم را پر نور گردانی. خدایا! شفاعت او را در باره من بپذیر. عثمان بن جنید می گوید: از مجلس برنخاسته بودیم که آن مرد آمد مثل اینکه اصلاً مریض نبوده است. ۵۳۳

حدیث ۳۵: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُرَيْدَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ تَقَلَّ فِي رَجُلٍ عَمْرٍو بْنَ مُعَاذٍ حِينَ قُطِعَتْ رِجْلُهُ فَبَرَأَ.

حدیث ۳۵: عبد الله بن بریده می گوید: از پدرم شنیدم که می گفت: پای عمرو بن معاذ در جنگ قطع شد (اعضای قطع شده را در کنار هم قرار دادند) و پیامبر از آب دهانش به آن مالید، به حالت اول بازگشت. ۵۳۴

حدیث ۳۶: أَنَّ أَبَا ذَرٍّ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ كَانَ نَائِمًا فِي حَاطِطٍ فَكَّرَهُ أَنْ يُنَبِّهَهُ فَأَرَادَ أَنْ يَسْتَبْرِئَ نَوْمَهُ مِنْ يَقْظَتِهِ فَتَنَاولَ عَسِيْبًا يَابِسًا فَكَسَرَهُ فَسَمِعَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ أَمَا تَعْلَمُ أَنِّي أَرَى أَعْمَالَكُمْ فِي مَنَامِي كَمَا أَرَى فِي يَقْظَتِي إِنَّ عَيْنِي تَنَامَانٍ وَ لَا يَنَامُ قَلْبِي

۵۳۳. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۵۵ فصل من روايات العامة ح ۸۸.

۵۳۴. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۵۰ فصل من روايات العامة .... ح ۷۰.

حدیث ۳۶: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در بستانی خوابیده بود که ابوذر به حضور آن حضرت آمد و خواست ببیند پیامبر صلی الله علیه و آله بیدار است یا خوابیده. شاخه خشکی را شکست، وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله صدای آن را شنید، فرمود: ای اباذر! آیا نمی دانی من اعمال شما را در خواب می بینم چنان که در بیداری. چشمانم می خوابند ولی قلبم به خواب نمی رود. ۵۳۵

حدیث ۳۷: أَنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله كَانَ لَيْلَةً جَالِسًا فِي الْحَجْرِ وَ كَانَتْ قُرَيْشٌ فِي مَجَالِسِهَا يَتَسَامَرُونَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ قَدْ أَعْيَانَا أَمْرٌ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله فَمَا نَدْرِي مَا نَقُولُ فِيهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ قَوْمُوا بِنَا جَمِيعًا إِلَيْهِ نَسْأَلُهُ أَنْ يُرِينَا آيَةً مِنَ السَّمَاءِ فَإِنَّ السَّحَرَ قَدْ يَكُونُ فِي الْأَرْضِ وَ لَا يَكُونُ فِي السَّمَاءِ فَصَارُوا إِلَيْهِ. فَقَالُوا يَا مُحَمَّدُ صلی الله علیه و آله إِنْ لَمْ يَكُنْ هَذَا الَّذِي نَرَى مِنْكَ سِحْرًا فَأَرِنَا آيَةً فِي السَّمَاءِ فَإِنَّا نَعْلَمُ أَنَّ السَّحَرَ لَا يَسْتَمِرُّ فِي السَّمَاءِ كَمَا يَسْتَمِرُّ فِي الْأَرْضِ. فَقَالَ لَهُمْ أَلَسْتُمْ تَرَوْنَ هَذَا الْقَمَرَ فِي تَمَامِهِ لِأَرْبَعِ عَشْرَةَ فَقَالُوا بَلَى. قَالَ أَفْتَحِبُّونَ أَنْ تَكُونَ الْآيَةُ مِنْ قِبَلِهِ وَ جِهَتِهِ قَالُوا قَدْ أَحْبَبْنَا ذَلِكَ. فَأَشَارَ إِلَيْهِ بِإصْبَعِهِ فَأَنْشَقَ بِنِصْفَيْنِ فَوَقَعَ نِصْفُهُ عَلَى ظَهْرِ الْكَعْبَةِ وَ نِصْفُهُ الْآخَرَ عَلَى جَبَلِ أَبِي قُبَيْسٍ وَ هُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ فَرَدَّهُ إِلَى مَكَانِهِ فَأَوْمَى بِيَدِهِ إِلَى النِّصْفِ الَّذِي كَانَ عَلَى ظَهْرِ الْكَعْبَةِ وَ بِيَدِهِ الْآخَرَ إِلَى النِّصْفِ الَّذِي كَانَ عَلَى جَبَلِ أَبِي قُبَيْسٍ فَطَارَا جَمِيعًا فَالتَقِيَا فِي الْهَوَاءِ فَصَارَا وَاحِدًا وَ اسْتَقَرَّ الْقَمَرُ فِي مَكَانِهِ عَلَى مَا كَانَ. فَقَالُوا قَوْمُوا فَقَدْ اسْتَمَرَ سِحْرُ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله فِي السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى «اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انشَقَّ

الْقَمَرُ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٥٣٦﴾

۳۹۹

حدیث ۳۷: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در حجر اسماعیل نشسته بود و قریش با هم گفتگو می‌کردند و به یک دیگر می‌گفتند: محمد صلی الله علیه و آله ما را عاجز کرده، نمی‌دانیم چه کار کنیم؟ بعضی از آنها گفتند: برخیزید برویم از او بخواهیم که علامتی در آسمان به ما نشان دهد، زیرا سحر در آسمان اثر نمی‌کند. به سوی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روانه شدند و گفتند: ای محمد! اگر تو ساحر نیستی، علامتی را در آسمان به ما نشان بده، چون ما می‌دانیم که سحر در آسمان اثر نمی‌کند. حضرت فرمود: این ماه شب چهارده را می‌شناسید؟ گفتند: بلی. حضرت فرمود: آیا می‌خواهید علامت شما، این ماه باشد؟ گفتند: بلی. حضرت با انگشت مبارک به ماه اشاره کرد. ماه دو نیمه شد، نیمی در پشت کعبه قرار گرفت و نیمی دیگر در بالای کوه ابو قبیس! و مردم نگاه می‌کردند. سپس گفتند: ماه را به جای خود برگردان. حضرت دوباره با دستش به نیمی که در پشت کعبه بود اشاره کرد و با دست دیگرش به نیمی که در کوه ابو قبیس بود، آنها نزدیک هم شدند و به هم چسبیدند و ماه در جای خود قرار گرفت. مشرکین گفتند: برخیزید، سحر محمد صلی الله علیه و آله در آسمان نیز اثر کرد! خداوند متعال در باره شق القمر و عکس العمل ناشایست قریش، این آیات را نازل کرد ﴿اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٥٣٧﴾

حدیث ۳۸: رُوِيَ أَنَّهُ مَرَّ بِسَمْرَةَ غَلِيظَةَ الشَّوْكِ مُتَقَنَّةَ الْفُرُوعِ ثَابِتَةَ الْأَصْلِ فَدَعَاهَا فَأَقْبَلَتْ تَحُدُّ الْأَرْضَ إِلَيْهِ طَوْعاً ثُمَّ أَذِنَ لَهَا فَرَجَعَتْ إِلَى مَكَانِهَا فَأَيُّهُ آيَةٌ أَبَيْنُ وَأَوْضَحُ مِنْ مَوَاتٍ يَقْبَلُ مُطِيعاً لِأَمْرِهِ مُقْبِلاً وَ مُدْبِراً.

۵۳۶. القمر آیه ۲-۱

۵۳۷. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۱۴۱ فصل طائفة من الأخبار فی فدک ..... ح ۲۲۹.

حدیث ۳۸: روزی پیامبر اکرم ﷺ گذرش از کنار درخت خاردارى افتاد که شاخه‌های محکمی داشت. حضرت آن درخت را صدا کرد، ناگهان درخت زمین را می‌شکافت و به طرف پیامبر ﷺ می‌آمد تا اینکه پیامبر ﷺ به او فرمود: برگرد! و او برگشت. پس چه نشانه‌ای بهتر و آشکارتر از اینکه جمادات، به خاطر اطاعت امر او، بیایند و برگردند. ۵۳۸

حدیث ۳۸/۱: أَرَى نُورَ الْوَحْيِ وَ الرِّسَالَةَ وَ أَشْمُ رِيحَ النُّبُوءَةِ وَ لَقَدْ سَمِعْتُ رَنَةَ الشَّيْطَانِ حِينَ نَزَلَ الْوَحْيُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذِهِ الرَّنَةُ فَقَالَ هَذَا الشَّيْطَانُ قَدْ آيَسَ مِنْ عِبَادَتِهِ إِنَّكَ تَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ وَ تَرَى مَا أَرَى إِلَّا أَنَّكَ لَسْتَ بِنَبِيٍِّّ وَ لَكِنَّكَ لَوَزِيرٌ وَ إِنَّكَ لَعَلَى خَيْرٍ وَ لَقَدْ كُنْتُ مَعَهُ صَ لَمَّا أَتَاهُ الْمَلَأُ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالُوا لَهُ يَا مُحَمَّدُ إِنَّكَ قَدْ ادَّعَيْتَ عَظِيمًا لَمْ يَدَّعِهِ آبَاؤُكَ وَ لَا أَحَدٌ مِنْ بَيْتِكَ وَ نَحْنُ نَسْأَلُكَ أَمْرًا إِنْ أَنْتَ أَجَبْتَنَا إِلَيْهِ وَ أَرَيْتَنَاهُ عَلِمْنَا أَنَّكَ نَبِيٌّ وَ رَسُولٌ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ عَلِمْنَا أَنَّكَ سَاحِرٌ كَذَّابٌ فَقَالَ وَ مَا تَسْأَلُونَ قَالُوا تَدْعُونَا لَنَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ حَتَّى تَنْقَلِعَ بِعُرُوقِهَا وَ تَقِفَ بَيْنَ يَدَيْكَ فَقَالَ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ فَإِنْ فَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ ذَلِكَ أَ تُؤْمِنُونَ وَ تَشْهَدُونَ بِالْحَقِّ قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي سَأْرِيكُمْ مَا تَطْلُبُونَ وَ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّكُمْ لَا تَفِيئُونَ إِلَيَّ خَيْرٍ وَ [أَنَّ] إِنْ فِيكُمْ مَنْ يُطْرَحُ فِي الْقَلْبِ وَ مَنْ يُحْرَبُ الْأَحْزَابَ ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا الشَّجَرَةُ إِنْ كُنْتَ تُؤْمِنِينَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ تَعْلَمِينَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَانْقَلِعِي بِعُرُوقِكِ حَتَّى تَقِفِي بَيْنَ يَدَيَّ بِإِذْنِ اللَّهِ [وَ الَّذِي] فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَأَنْقَلِعَتْ بِعُرُوقِهَا

وَ جَاءَتْ وَ لَهَا دَوِيٌّ شَدِيدٌ وَ قَصْفٌ كَقَصْفِ أَجْنَحَةِ الطَّيْرِ حَتَّى وَقَفَتْ بَيْنَ
 يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُرْفُوفَةً وَ أَلْقَتْ بِغُضَنِهَا الْأَعْلَى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ
 بَعْضُ أَعْصَانِهَا عَلَى مَنْكِبِي وَ كُنْتُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَمَّا نَظَرَ الْقَوْمُ إِلَى ذَلِكَ قَالُوا
 غُلُوءًا وَ اسْتِكْبَارًا فَمُرَّهَا فَلْيَأْتِكَ نِصْفُهَا وَ يَبْقَى نِصْفُهَا فَمُرَّهَا بِذَلِكَ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ
 نِصْفُهَا كَأَعْجَبِ إِقْبَالٍ وَ أَشَدَّهُ دَوِيًّا فَكَادَتْ تَلْتَفُّ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا كُفْرًا
 وَ عْتُورًا فَمُرَّ هَذَا النَّصْفَ فَلْيَرْجِعْ إِلَى نِصْفِهِ كَمَا كَانَ فَمُرَّهُ فَرَجَعَ فَقُلْتُ أَنَا لَا
 إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنِّي أَوَّلُ مُؤْمِنٍ بِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ أَوَّلُ مَنْ أَقْرَبَ بَانَ الشَّجَرَةَ فَعَلَتْ مَا
 فَعَلَتْ بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى تَصْدِيقًا بِنُبُوتِكَ وَ إِجْلَالًا لِكَلِمَتِكَ فَقَالَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ بَلْ
 ﴿سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ عَجِيبُ السَّحْرِ خَفِيفٌ فِيهِ وَ هَلْ يُصَدِّقُكَ فِي أَمْرِكَ إِلَّا مِثْلُ
 هَذَا يَعْنُونِي وَ إِنِّي لَمِنْ قَوْمٍ لَا تَأْخُذُهُمْ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَأِيْمٍ سِيْمَاهُمْ سِيْمَا
 الصَّادِقِينَ وَ كَلَامُهُمْ كَلَامُ الْأَبْرَارِ عُمَارُ اللَّيْلِ وَ مَنَارُ النَّهَارِ مُتَمَسِّكُونَ بِحَبْلِ
 الْقُرْآنِ يُحْيُونَ سُنْنَ اللَّهِ وَ سُنْنَ رَسُولِهِ لَا يَسْتَكْبِرُونَ وَ لَا يَعْزُبُونَ وَ لَا يَعْزُبُونَ وَ
 لَا يُفْسِدُونَ قُلُوبَهُمْ فِي الْجَنَانِ وَ أَجْسَادُهُمْ فِي الْعَمَلِ

حدیث ۳۸/۱: امیرالمومنین (علیه السلام) فرمودند: نور وحی و رسالت را می‌دیدم، و
 بوی نبوت را استشمام می‌کردم. به هنگام نزول وحی بر ایشان صدای ناله شیطان
 را شنیدم، عرضه داشتیم: یا رسول الله! این صدای ناله چیست؟ فرمود: این ناله
 شیطان است که وی را از پرستش شدن یأس و ناامیدی دست داده، تو آنچه را
 می‌شنوم می‌شنوی، و آنچه را می‌بینم می‌بینی، جز اینکه پیامبر نیستی، ولی وزیر
 من و بر طریق خیر هستی. من همراه رسول خدا ﷺ بودم که دسته‌ای از بزرگان
 قریش نزد او آمدند، و گفتند: ای محمد! تو امر عظیمی را ادعا می‌کنی که پدران

و احدی از خاندانت آن را ادعا نکرده‌اند، ما کاری از تو می‌خواهیم که اگر آن را بپذیری و به ما بنمایی، می‌دانیم که تو پیامبر و فرستاده‌ی خدایی، و گر نه به این نتیجه می‌رسیم که جادوگر و دروغ‌گویی! آن حضرت فرمود: چه می‌خواهید؟ گفتند: این درخت را به خاطر ما صدا کن که از ریشه درآید و جلو آمده در برابرت بایستد. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند بر هر کاری تواناست، اگر خداوند این کار را برایتان انجام دهد ایمان می‌آورید و به حق شهادت می‌دهید؟ عرضه داشتند: آری. فرمود: آنچه را می‌خواهید به شما نشان می‌دهم، ولی می‌دانم که به خیر و نیکویی باز نمی‌گردید، در میان شما کسی است که به چاه افکنده می‌شود (در جنگ بدر)، و نیز کسی است که احزاب را فراهم خواهد آورد. سپس آن حضرت فرمود: ای درخت! اگر به خدا و قیامت ایمان داری، و آگاهی که من فرستاده خداوندم، با ریشه از جای بیرون آی تا به اذن خدا در برابر من بایستی. قسم به خدایی که او را به راستی برانگیخت درخت همراه ریشه‌هایش از زمین بر آمد، و در حالی که آوازی شدید و صدایی چون صدای بال پرندگان داشت آمد تا آنکه چون مرغی بال گشاده در برابر پیامبر صلی الله علیه و آله ایستاد، و شاخه‌های بلند خود را بر پیامبر صلی الله علیه و آله و بعضی از شاخه‌هایش را به روی دوش من گستراند و من در جانب راست رسول خدا صلی الله علیه و آله بودم. چون قریش این واقعه را دیدند، از باب برتری جوئی و گردنکشی فریاد زدند: بگو نصف درخت نزد تو آید و نصف دیگر بر جایش بماند. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمان داد نیمی از آن با حالتی شگفت‌آور و صدای سخت‌تری به حضرت روی آورد که نزدیک بود به رسول خدا صلی الله علیه و آله بیچد. پس از آن از روی کفر و سرکشی گفتند: بگو این نصفه درخت پیش نصفه دیگرش باز گردد. حضرت رسول صلی الله علیه و آله امر فرمود پس درخت بازگشت. من فریاد زدم: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ای رسول خدا! من اولین کسی بودم که به تو ایمان آوردم، و نخستین کسی

هستم که اعتراف کرد که درخت آنچه را دستور دادی به فرمان خدا انجام داد تا به پیامبریت شهادت دهد و سخت را بزرگ شمارد. ولی همه آنان گفتند: بلکه ساحری است دروغگو، و جادوگری است عجیب جادو و تردست! آیا رسالت را جز امثال این تصدیق می‌کند؟ و منظورشان من بودم، من از کسانی هستم که در راه خدا از ملامت ملامت کنندگان باک ندارند، از کسانی هستم که چهره آنان چهره صدیقان، و سخنشان سخن نیکان است، شب زنده دارانند و نشانه‌های روز روشن، تمسک به ریسمان قرآن دارند، سنت خدا و رسولش را زنده می‌کنند، استکبار و برتری جویی ندارند، و خیانت و فساد در کارشان نیست، دل‌هایشان در بهشت، و بدن‌هایشان در عبادت خداوند است.^{۵۳۹}

معجزات مظهر العجائب امیرالمومنین

حدیث ۳۹: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنِ الثَّمَالِيِّ عَنِ رُمَيْلَةَ وَ كَانَ مِمَّنْ صَحِبَ عَلِيًّا عليه السلام قَالَ وَ صَارَ إِلَيْهِ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالُوا إِنَّ وَصِيَّ مُوسَى كَانَ يُرِيهِمُ الدَّلَائِلَ وَ الْعَلَامَاتِ وَ الْبَرَاهِينَ وَ الْمُعْجَزَاتِ وَ كَانَ وَصِيَّ عِيسَى عليه السلام يُرِيهِمُ كَذَلِكَ. فَلَوْ أَرَيْتَنَا شَيْئًا تَطْمِينُ إِلَيْهِ وَ بِهِ قُلُوبُنَا. قَالَ إِنَّكُمْ لَا تَحْتَمِلُونَ عِلْمَ الْعَالِمِ

۵۳۹. نهج البلاغة للصبحي صالح ص ۳۰۱ - ۱۹۲ و من خطبة له ع تسمى القاصعة و هي تتضمن ذم إبليس لعنه الله، على استكباره و تركه السجود لآدم عليه السلام، و أنه أول من أظهر العصبية و تبع الحمية، و تحذير الناس من سلوك طريقته. فضل الوحي

وَلَا تَقْوُونَ عَلَى بَرَاهِينِهِ وَآيَاتِهِ وَالْحُوقَالِيَّةِ عَلَيْهِ. فَخَرَجَ بِهِمْ نَحْوَ أُبَيَاتِ الْهَجْرِيِّينَ حَتَّى أَشْرَفَ بِهِمْ عَلَى السَّبِيحَةِ فَدَعَا خَفِيًّا ثُمَّ قَالَ أَكْشِفِي غِطَاءَكَ فَإِذَا بَجَّتَاتٍ وَأَنْهَارٍ فِي جَانِبٍ وَإِذَا بِسَعِيرٍ وَنِيرَانٍ مِنْ جَانِبٍ. فَقَالَ جَمَاعَةٌ سِحْرٌ سَحَرٌ. وَتَبَّتْ آخِرُونَ عَلَى التَّصَدِيقِ وَلَمْ يُنْكِرُوا مِثْلَهُمْ وَقَالُوا لَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفْرِ النَّارِ

حدیث ۳۹: رمیله می گوید: عده‌ای از اصحاب علی (علیه السلام) پیش آن حضرت رفتند و گفتند: وصی موسی دلایل و نشانه‌ها و معجزاتی نشان می‌داد و جانشین عیسی (علیه السلام) نیز همان طور. تو نیز اگر چیزی نشان ما بدهی تا قلب ما آرامش پیدا کند، خوب است. حضرت فرمود: شما تحمل دیدن آن را ندارید. ولی آنها اصرار ورزیدند. حضرت آنها را به طرف خانه‌های مهاجرین برد و به آرامی دعا کرد. پرده طبیعت از برابر چشمان آنان کنار رفت، در یک طرف، باغ‌های بهشت را دیدند و در طرف دیگر، آتش دوزخ را. عده‌ای گفتند: (این) سحر است! سحر است! عده‌ای نیز در تصدیق خود، پایدار ماندند و مانند این معجزات را انکار نکردند و عرضه داشتند: به درستی پیامبر اکرم ﷺ فرموده: به خدا قسم قبر یا باغی است از باغ‌های بهشت و یا گودالی است از گودال‌های جهنم! ۵۴۰

حدیث ۴۰: وَ مِنْهَا: أَنَّ عِيسَى النَّهْرِيَّ رَوَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ فُلَانًا وَ فُلَانًا وَ ابْنَ عَوْفٍ أَتُوا النَّبِيَّ ﷺ لِيُعَنِّتُوهُ فَقَالَ الْأَوَّلُ اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا فَمَا ذَا صَنَعَ بِكَ رَبُّكَ وَ قَالَ الثَّانِي كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا فَمَا ذَا صَنَعَ بِكَ رَبُّكَ وَ قَالَ ابْنُ عَوْفٍ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُحْيِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ فَمَا ذَا صَنَعَ بِكَ

رَبُّكَ فَقَالَ لِلأَوَّلِ اتَّخَذَ اللهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَ اتَّخَذَنِي حَبِيبًا وَ قَالَ لِلثَّانِي كَلَّمَ اللهُ مُوسَى تَكْلِيمًا مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ وَ قَدْ رَأَيْتُ عَرْشَ رَبِّي وَ كَلَّمَنِي وَ قَالَ لِلثَّالِثِ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عليه السلام يُحْيِي المَوْتَى بِإِذْنِ اللهِ وَ أَنَا إِن شِئْتُمْ أَحْيَيْتُ لَكُمْ مَوْتَكُمْ قَالُوا قَدْ شِئْنَا وَ عَلَى ذَلِكَ دَارُوا فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام فَدَعَاَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَقْدِمْتُمْ إِلَى القُبُورِ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ اتَّبِعُوهُ فَلَمَّا تَوَسَّطَ الجَبَانَةَ تَكَلَّمَ بِكَلِمَةٍ فَاضْطَرَبَتِ الأَرْضُ وَ ارْتَجَّتْ وَ دَخَلَهُمْ مِنَ الذُّعْرِ مَا شَاءَ اللهُ وَ التَّمِعَتْ أَلْوَانَهُمْ وَ لَمْ تَقِلْ ذَلِكَ قُلُوبُهُمْ فَقَالُوا يَا أَبَا الحَسَنِ أَقْلْنَا عَثْرَاتِنَا أَقَالَكَ اللهُ عَثْرَتَكَ قَالَ إِنَّمَا رَدَدْتُمْ عَلَى اللهِ ثُمَّ إِنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وآله بَعَثَ إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام فَدَعَاَهُ.

حدیث ۴۰: امام صادق عليه السلام فرمود: فلانی و فلانی و عبد الرحمن بن عوف آمدند تا پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله را اذیت کنند. اولی گفت: خدا ابراهیم عليه السلام را خلیل و دوست خود قرار داد با تو چه کار کرد؟! دومی گفت: خدا موسی عليه السلام را کلیم خود قرار داد با تو چه کار کرد؟! عبد الرحمن بن عوف گفت: عیسی بن مریم عليه السلام مرده را به اذن خدا زنده می‌کرد، تو چه کار می‌توانی انجام دهی؟! حضرت به اولی گفت: خدا ابراهیم عليه السلام را خلیل خود قرار داد و مرا حبیب خود به دومی گفت: خدا با موسی عليه السلام از پشت پرده سخن می‌گفت و من عرش خدا را دیدم و با او سخن گفتم به سومی گفت: عیسی بن مریم عليه السلام مرده را به اذن خدا زنده می‌کرد و اگر بخواهید من مردگان شما را زنده می‌کنم. عرضه داشتند: آری، می‌خواهیم. و به این خاطر هم در آنجا جمع شده بودند. پیامبر صلى الله عليه وآله علی عليه السلام را طلب کرد. رسول خدا صلى الله عليه وآله به او فرمود: اینها را به قبرستان ببر سپس به آنها گفت: دنبال علی عليه السلام بروید، وقتی به وسط قبرستان رسیدند، حضرت سخنانی گفت که زمین لرزید و دگرگون شد. قلب‌های آنها را وحشت گرفت و ترسیدند و نتوانستند آن را تحمل کنند. گفتند: یا

علی! خدا از تقصیرات تو بگذرد از تقصیر ما بگذرد. حضرت فرمود: پس به سوی خدا برگشتید؟ پیامبر اکرم ﷺ کسی را فرستاد و علی ؑ را برگرداند. ۵۴۱

حدیث ۴۱: وَ مِنْهَا: أَنَّهُ لَمَّا بَلَغَهُ مَا صَنَعَ بُسْرُ بْنُ أَرْطَاةَ بِالْيَمَنِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ بُسْرَابَاعَ دِينَهُ بِالْدُنْيَا فَاسْلُبْهُ عَقْلَهُ. فَبَقِيَ بُسْرُ حَتَّى اخْتَلَطَ فَاتَّخَذَ لَهُ سَيْفٌ مِنْ خَشَبٍ يَلْعَبُ بِهِ حَتَّى مَاتَ.

حدیث ۴۱: هنگامی که به علی ؑ خبر رسید که بسر بن ارطاة از طرف معاویه به یمن رفته و در آنجا برخی کارهای ناروا انجام داده است، فرمود: خداوندا! بسر، دینش را به دنیا فروخته، عقلش را از او بگیر. عقل بسر بن ارطاة اختلال پیدا کرد و دیوانه شد. و شمشیری از چوب برمی داشت و با آن بازی می کرد بدین حال بود تا اینکه مُرد. ۵۴۲

حدیث ۴۲: وَ مِنْهَا: أَنَّ قَوْمًا مِنَ النَّصَارَى كَانُوا دَخَلُوا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَ قَالُوا نَخْرُجُ وَ نَجِيءُ بِأَهَالِينَا وَ قَوْمَنَا فَإِنَّ أَنْتَ أَخْرَجْتَ مِائَةَ نَاقَةٍ مِنَ الْحَجَرِ لَنَا سَوْدَاءَ مَعَ كُلِّ وَاحِدَةٍ فَصِيْلٌ آمِنًا. فَضَمِنَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ انصَرَفُوا إِلَى بِلَادِهِمْ. فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجَعُوا فَدَخَلُوا الْمَدِيْنَةَ فَسَأَلُوا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَقِيلَ لَهُمْ تُوْفِي فَقَالُوا نَحْنُ نَجِدُ فِي كُتُبِنَا أَنَّهُ لَا يَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيَا نَبِيٌّ إِلَّا وَ يَكُونُ لَهُ وَصِيٌّ فَمَنْ كَانَ وَصِيٌّ نَبِيِّكُمْ مُحَمَّدٌ ﷺ فَدَلُّوا عَلَيَّ أَبِي بَكْرٍ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ وَ قَالُوا لَنَا دَيْنٌ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ. فَقَالَ وَ مَا هُوَ قَالُوا مِائَةُ نَاقَةٍ وَ مَعَ كُلِّ نَاقَةٍ فَصِيْلٌ وَ كُلُّهَا سُودٌ. فَقَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَرَكَ تَفِي بِذَلِكَ. فَقَالَ بَعْضُهُمْ

۵۴۱. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۱۸۴ الباب الثاني في معجزات أمير المؤمنين علي بن أبي طالب ع ..... ح ۱۸..

۵۴۲. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۰۱ الباب الثاني في معجزات أمير المؤمنين علي بن أبي طالب ع ..... ح ۴۲

لِبَعْضِ بِلْسَانِهِمْ مَا كَانَ أَمْرُ مُحَمَّدٍ إِلَّا بَاطِلًا. وَ كَانَ سَلْمَانُ حَاضِرًا وَ كَانَ يَعْرِفُ
لُغَتَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ أَنَا أَذْكَكُمْ عَلَى وَصِيِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا بَعَلِي قَدْ دَخَلَ الْمَسْجِدَ
فَنَهَضُوا إِلَيْهِ مَعَ سَلْمَانَ وَ جَثُوا بَيْنَ يَدَيْهِ قَالُوا لَنَا عَلَى نَبِيِّكُمْ مِائَةٌ نَاقَةٍ دِينًا
بِصِفَاتٍ مَخْصُوصَةٍ. قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ تَسْلِمُونَ حِينِيذٍ قَالُوا نَعَمْ فَوَاعَدَهُمْ إِلَى الْغَدِ
ثُمَّ خَرَجَ بِهِمْ إِلَى الْجَبَانَةِ وَ الْمُنَافِقُونَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ يَفْتَضِحُ فَلَمَّا وَصَلَ إِلَيْهَا صَلَّى
رُكْعَتَيْنِ وَ دَعَا خَفِيًّا ثُمَّ ضَرَبَ بِقَضِيبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْحَجَرِ فَسَمِعَ مِنْهُ
أَنِينٌ كَمَا يَكُونُ لِلنُّوقِ عِنْدَ مَخَاضِهَا. فَبَيَّنَّا كَذَلِكَ إِذْ انشَقَّ الْحَجَرُ فَخَرَجَ مِنْهُ
رَأْسُ نَاقَةٍ قَدْ تَعَلَّقَ مِنْهُ الزَّمَامُ. فَقَالَ لِابْنِهِ الْحَسَنِ خُذْهُ. فَخَرَجَ مِنْهُ مِائَةٌ نَاقَةٍ مَعَ
كُلِّ وَاحِدَةٍ فَصِيلٌ كُلُّهَا سُودٌ الْأَلْوَانِ. فَاسْلَمَ النَّصَارَى كُلُّهُمْ ثُمَّ قَالُوا كَانَتْ نَاقَةٌ
صَالِحِ النَّبِيِّ ﷺ وَاحِدَةً وَ كَانَ بِسَبَبِهَا هَلَاكُ قَوْمٍ كَثِيرٍ فَادْعُ اللَّهَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
حَتَّى تَرْجِعَ النُّوقَ وَ فَصَالَهَا فِي الْحَجَرِ لِئَلَّا يَكُونَ شَيْءٌ مِنْهَا سَبَبَ هَلَاكِ أُمَّةٍ
مُحَمَّدٍ. فَدَعَا فَدَخَلَتْ مِثْلَ مَا خَرَجَتْ.

حدیث ۴۲: عده‌ای از نصارا حضور پیامبر اکرم ﷺ آمدند و گفتند: می‌رویم و تمام خویشان و قوم خود را می‌آوریم، اگر صد شتر بچه‌دار برای ما بیرون بیاوری به تو ایمان می‌آوریم! پیامبر اکرم ﷺ نیز برای آنها صد شتر تعهد کرد. آنان به وطن خود برگشتند. بعد از وفات رسول خدا ﷺ آمدند و وارد مدینه شده سراغ پیغمبر اکرم ﷺ را گرفتند. به آنها گفتند: حضرت رحلت کرده است. گفتند: ما در کتاب‌های خود خوانده‌ایم که هر پیامبری جانشین و وصی دارد. جانشین پیامبر شما کیست؟ مردم ابوبکر را به او نشان دادند، بر ابو بکر وارد شدند و گفتند: تعهد محمد ﷺ را ادا کن. ابوبکر گفت: چه تعهد کرده است؟ گفتند: صد شتر بچه‌دار که تمامش سیاه باشد.

ابو بکر گفت: ما ترک رسول خدا ﷺ به اندازه طلب شما نیست. آنان به زبان خود به یک دیگر گفتند: دین محمد ﷺ باطل است، سلمان حاضر بود و زبان آنها را می فهمید، به آنها گفت: بیایید تا وصی رسول خدا ﷺ را به شما نشان دهم. در این هنگام علی علیه السلام وارد مسجد شد. آنها با سلمان به طرف او رفتند و مقابل حضرت نشستند و عرضه داشتند: پیامبر شما صد شتر با این صفات برای ما تعهد کرده بود. علی علیه السلام فرمود: در این صورت ایمان می آورید. عرضه داشتند: بلی. حضرت فردای آن روز آنها را به جَبَّانِه برد و منافقین خیال می کردند که حضرت مُفْتَضِح خواهد شد. وقتی که به آنجا رسیدند حضرت دو رکعت نماز خواند و به آرامی دعا کرد. و با چوب دستی رسول خدا ﷺ به سنگی زد و از آن صدایی مثل ناله شتر حامله شنیده شد. آنگاه سنگ شکافته شد و سر شتر در حالی که با افسار بود، از آن بیرون آمد. به امام حسن علیه السلام فرمود: افسارش را بگیر تا اینکه صد شتر سیاه موی بچه دار از آن بیرون آمد. با مشاهده این صحنه، تمام نصارا ایمان آوردند. سپس عرضه داشت: ناقه صالح یکی بود و به خاطر آن تمام قومش هلاک شدند. یا امیر المؤمنین! دعا کن اینها به جای خود برگردند. تا اینکه سبب هلاکت امت محمد ﷺ نشوند. حضرت دعا نمود، سپس شترها از جایی که بیرون آمده بودند، وارد شده و ناپدید گشتند. ۵۴۳

حدیث ۴۳: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنْ عُبَيْدِ عَنِ السَّكْسَكِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا قَدِمَ مِنْ صِفِّينَ وَقَفَ عَلَى شَاطِئِ الْفُرَاتِ ثُمَّ انْتَزَعَ مِنْ كِنَانَتِهِ سِهَامًا ثُمَّ أَخْرَجَ مِنْهَا قَضِييًّا أَصْفَرَ فَضَرَبَ بِهِ الْفُرَاتَ فَقَالَ انْفَجَرِي فَإِنْفَجَرَتْ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا كُلَّ عَيْنٍ كَالطَّوْدِ وَ النَّاسُ يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ ثُمَّ تَكَلَّمَ بِكَلَامٍ لَمْ يَفْهَمُوهُ فَأَقْبَلَتْ الْحَيْتَانُ رَافِعَةً رُءُوسَهَا بِالتَّهْلِيلِ وَ التَّكْبِيرِ وَ

قَالَتْ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ يَا عَيْنَ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ خَذَلَكَ قَوْمُكَ
بِصَفِينٍ كَمَا خَذَلَ هَارُونَ بْنَ عِمْرَانَ قَوْمُهُ فَقَالَ لَهُمْ أَسَمِعْتُمْ قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَهَذِهِ
آيَةٌ لِي عَلَيْكُمْ وَ قَدْ أَشْهَدْتُكُمْ عَلَيْهِ

حدیث ۴۳: امام صادق علیه السلام می فرماید: وقتی که علی علیه السلام از صفین
برمی گشت بر ساحل فرات ایستاد و با چوب دستی خود بر آب زد و فرمود: جاری
شو. پس دوازده چشمه جاری شد و مردم نگاه می کردند. سپس با زبانی سخن گفت
که مردم نفهمیدند. آنگاه ماهی ها سرشان را از رودخانه بیرون آوردند و لا اله الا الله
و تکبیر گفتند و بعد از آن عرضه داشتند: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ يَا عَيْنَ
اللَّهِ فِي عِبَادِهِ قوم تو در صفین تو را خوار کردند چنانچه قوم هارون بن عمران علیه السلام او
را خوار نمودند، حضرت به مردم فرمود: آیا شنیدید؟ عرضه داشتند: آری. پس
فرمود: این معجزه من برای شماست و شما را بر آن شاهد می گیرم. ^{۵۴۴}

حدیث ۴۴: وَ مِنْهَا: أَنَّهُ لَمَّا طَالَ الْمَقَامُ بِصَفِينٍ شَكُوا إِلَيْهِ نَفَادَ الزَّادِ وَ
الْعَلْفِ بِحَيْثُ لَمْ يَجِدْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِهِ شَيْئاً يُؤْكَلُ فَقَالَ طِيبُوا نَفْساً فَإِنَّ غَداً
يَصِلُ إِلَيْكُمْ مَا يَكْفِيكُمْ فَلَمَّا أَصْبَحُوا وَ تَقَاضَوْهُ صَعِدَ عَلَى تَلٍّ كَانَ هُنَاكَ وَ دَعَا
بِدُعَاءٍ وَ سَأَلَ اللَّهَ أَنْ يُطْعِمَهُمْ وَ يَغْلِفَ دَوَابَّهُمْ ثُمَّ نَزَلَ وَ رَجَعَ إِلَى مَكَانِهِ فَمَا
اسْتَقَرَّ إِلَّا وَ قَدْ أَقْبَلَتْ الْعِيرُ بَعْدَ الْعِيرِ قَطَاراً قَطَاراً عَلَيْهَا اللَّحْمَانُ [اللَّحْمَانُ] وَ
الثُّمُورُ وَ الدَّقِيقُ وَ الْمِيرُ وَ الْخُبْزُ وَ الشَّعِيرُ وَ عَلْفُ الدَّوَابِّ بِحَيْثُ امْتَلَأَتْ بِهِ
الْبَرَارِي وَ فَرَّغَ أَصْحَابُ الْجِمَالِ جَمِيعَ الْأَحْمَالِ مِنَ الْأَطْعِمَةِ وَ جَمِيعَ مَا مَعَهُمْ
مِنْ عَلْفِ الدَّوَابِّ وَ غَيْرِهَا مِنَ الثِّيَابِ وَ جِلَالِ الدَّوَابِّ وَ غَيْرِهَا مِنْ جَمِيعِ مَا

۵۴۴. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۳۲ الباب الثاني في معجزات أمير المؤمنين علي بن أبي طالب ع ..... ح ۷۶

يَحْتَا جُونَ إِلَيْهِ حَتَّى الْخَيْطِ وَالْمِخِيطِ ثُمَّ انْصَرَفُوا وَ لَمْ يَدْرِ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَنَّ هَؤُلَاءِ
 مِنْ أَيِّ الْبِقَاعِ وَرَدُوا وَمِنَ الْإِنْسِ كَانُوا أَوْ مِنَ الْجِنِّ وَ تَعَجَّبَ النَّاسُ مِنْ ذَلِكَ ٤١٠

حدیث ۴۴: وقتی که جنگ صفین طولانی شد، مردم از تمام شدن زاد و توشه و علف حیوانات، شکایت کردند به حدی که از اصحاب، کسی پیدا نشد که چیزی بخورد. حضرت فرمود: نگران نباشید، فردا آنچه کفایت کند به دست شما می‌رسد. وقتی که صبح شد، مردم از حضرت خواستند تا دعا کند. علی (علیه السلام) بر بالای تپه‌ای رفت و دعایی کرد و از خدا خواست که به آنها غذا بخوراند و علف حیواناتشان را تهیه نماید، سپس پایین آمد و به جای خود برگشت. هنوز مستقر نشده بود که صف‌های شتران به هم متصل شده، آمدند و بر پشت آنها گوشت، خرما، آرد، خوراک خشک، نان، جو و علف حیوانات قرار داشت، به حدی که تمام بیابان پر شد و صاحبان شترها، تمام بارهای خود را از غذاها و تمام آنچه با خود داشتند از علف چهارپایان و لباس‌ها و خوراک حیوانات و چیزهایی که به آن نیاز داشتند حتی سوزن و نخ، خالی کردند و رفتند. و هیچ کس نفهمید که آنها از کجا آمدند و آیا از جنس انسان بودند یا از جن و همه تعجب کردند. ۵۴۵

حدیث ۴۵: وَ مِنْهَا مَا رُوِيَ أَنَّ أَسْوَدًا دَخَلَ عَلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام)
 فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) إِنِّي سَرَقْتُ فَطَهَّرْنِي فَقَالَ لَعَلَّكَ سَرَقْتَ مِنْ غَيْرِ حِرْزٍ وَ
 نَحَى رَأْسَهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) سَرَقْتُ مِنَ الْحِرْزِ فَطَهَّرْنِي فَقَالَ لَعَلَّكَ
 سَرَقْتَ غَيْرَ نِصَابٍ وَ نَحَى رَأْسَهُ عَنْهُ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) سَرَقْتُ نِصَابًا
 فَلَمَّا أَقْرَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَطَعَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) فَأَخَذَ الْمَقْطُوعَ وَ ذَهَبَ وَ جَعَلَ

يَقُولُ فِي الطَّرِيقِ قَطَعَنِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَإِمَامُ الْمُتَّقِينَ وَ قَائِدُ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ
 وَ يَعْسُوبُ الدِّينِ وَ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ وَ جَعَلَ يَمْدَحُهُ فَسَمِعَ ذَلِكَ مِنْهُ الْحَسَنُ عليه السلام وَ
 الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ قَدْ اسْتَقْبَلَاهُ فَدَخَلَا عَلَى أَبِيهِمَا وَ قَالَا رَأَيْنَا أَسْوَدًا يَمْدَحُكَ فِي
 الطَّرِيقِ فَبَعَثَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنْ أَعَادِهِ إِلَى حَضْرَتِهِ فَقَالَ لَهُ قَطَعْتَ يَمِينَكَ
 وَ أَنْتَ تَمْدَحُنِي فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِنَّكَ طَهَّرْتَنِي وَ إِنَّ حُبَّكَ قَدْ خَالَطَ
 لَحْمِي وَ دَمِي وَ عَظْمِي فَلَوْ قَطَعْتَنِي إِرْبًا إِرْبًا لَمَا ذَهَبَ حُبُّكَ مِنْ قَلْبِي فَدَعَا لَهُ
 وَ وَضَعَ الْمَقْطُوعَ إِلَى مَوْضِعِهِ فَصَحَّ وَ صَلَحَ كَمَا كَانَ

حدیث ۴۵: مرد سیاه پوستی نزد علی عليه السلام آمد و عرضه داشت: ای امیر
 مؤمنان! من دزدی کرده‌ام مرا پاک کن. حضرت فرمود: شاید از جایی که قفلی نداشته
 دزدی کرده‌ای و سپس صورت خویش را از او برگرداند. باز او گفت: ای امیر مؤمنان!
 من از جایی سرقت نموده‌ام که قفل داشت، مرا پاک گردان. حضرت فرمود: شاید
 سرقت تو به حد نصاب نرسیده و باز صورت خود را از او برگرداند. آن مرد گفت: یا
 امیر المؤمنین! سرقت من به حد نصاب هم رسیده است. وقتی او سه بار اقرار نمود،
 حضرت حد سرقت را جاری نمود و دست او را قطع کرد. آن مرد، دست قطع شده
 خود را گرفت و رفت و در راه می‌گفت: دست مرا امیر المؤمنین عليه السلام و امام المتقين و
قائد الغر المحجلين و يعسوب الدين و سيد الوصيين بریده است. و پیوسته حضرت را
 مدح و ثنا می‌گفت. امام حسن عليه السلام و امام حسین عليه السلام در راه به او برخوردند و این
 کلمات را از او شنیدند. خدمت پدرشان آمدند و گفتند: مرد سیاه پوستی را در راه
 دیدیم که تو را مدح و ثنا می‌کرد. حضرت، شخصی را دنبال او فرستاد تا او را به
 حضورش حاضر سازند. به او فرمود: من دست راست تو را بریده‌ام و تو مرا مدح و
 ثنا می‌کنی؟! آن مرد گفت: ای امیر مؤمنان! تو مرا پاک ساختی و محبت تو با گوشت،

خون و استخوان من مخلوط شده اگر مرا قطعه قطعه کنی باز محبت تو از قلبم خارج نمی شود. علی علیه السلام برای او دعا کرد و دست بریده شده او را سر جایش گذاشت که صحیح و سالم، مانند اول شد. ۵۴۶

حدیث ۴۶: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ فِي خَبَرِ طَوِيلٍ أَنَّ الْمَنْصُورَ بَعَثَ إِلَيْهِ فِي لَيْلَةٍ قَالَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي إِنَّهُ يَدْعُونِي وَيَسْأَلْنِي عَنْ مَنَاقِبِ عَلِيٍّ وَ أَنَا أَذْكَرُهَا فَيَقْتُلُنِي فَكَتَبْتُ وَصِيَّتِي وَ لَبِسْتُ أَكْفَانِي فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ. فَقَالَ اذْنُ مِنِّي فَدَنَوْتُ فَشَمَّ رَاحَةَ الْحَنُوطِ وَ قَالَ لَتَصَدَّقَنِي أَوْ لَأَقْتُلَنَّكَ. قُلْتُ كَانَ كَذَا وَ كَذَا فَاسْتَوَى وَ قَالَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اسْمِعْ مِنِّي كُنْتُ هَارِبًا مِنْ بَنِي مَرْوَانَ أَدُورُ الْبِلَادَ وَ أَتَقَرَّبُ إِلَى النَّاسِ بِفَضَائِلِ عَلِيٍّ عليه السلام حَتَّى وَرَدْتُ بِلَادَ الشَّامِ وَ أَتَيْتُ مَسْجِدًا وَ عَلِيٌّ أَطْمَارٌ. فَلَمَّا سَلَّمَ الْإِمَامُ دَخَلَ صَبِيَّانِ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكُمَا وَ بَمَنْ اسْمُكُمَا عَلَى اسْمِهِمَا فَسَأَلْتُ عَنْهُ فَقِيلَ لَيْسَ فِي هَذِهِ الْمَدِينَةِ مَنْ يُحِبُّ عَلِيًّا عليه السلام غَيْرُهُ وَ قَالَ سَمَاهُمَا الْحَسَنَ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام فَقُمْتُ فَرِحًا وَ رَوَيْتُ لَهُ فَضِيلَةً مِنْ فَضَائِلِ عَلِيٍّ فَخَلَعَ عَلَيَّ وَ أَعْطَانِي مَالًا جَزِيلًا وَ أَرَشَدَنِي إِلَى فَتَى وَ ذَكَرْتُ عِنْدَهُ أَيْضًا عَلِيًّا وَ مَنَاقِبَهُ فَحَمَلَنِي عَلَى بَغْلَةٍ وَ أَعْطَانِي مَالًا جَزِيلًا. ثُمَّ قَالَ فَمَنْ حَتَّى أُرِيكَ أَخِي الْمُبْغِضَ لِعَلِّيٍّ فَاتَيْنَا الْمَسْجِدَ وَ جَلَسْتُ فِي الصَّفِّ وَ إِلَى جَانِبِي ذَلِكَ الْمُبْغِضُ مُعْتَمًا فَلَمَّا رَكَعَ وَ سَجَدَ سَقَطَتْ الْعِمَامَةُ عَنْهُ فَإِذَا رَأْسُهُ كَرَأْسِ الْخِنْزِيرِ فَلَمَّا سَلَّمْنَا قُلْتُ لَهُ مَا هَذَا. قَالَ أَنْتَ صَاحِبُ أَخِي قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَبَكَى وَ قَالَ كُنْتُ مُؤَذَّنًا فَكَلَّمَا أَصْبَحْتُ لَعَنْتُ عَلِيًّا

أَلْفَ مَرَّةٍ فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لَعَنَتْهُ أَرْبَعَةُ آلَافٍ مَرَّةٍ فَأَنْصَرَفْتُ مِنَ الْمَسْجِدِ وَ
 نِمْتُ فَرَأَيْتُ كَأَنَّ الْقِيَامَةَ قَدْ قَامَتْ وَ رَأَيْتُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ
 الْحَسَنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَسْقُونَ النَّاسَ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا لَكَ عَلَيْكَ
 لَعْنَةُ اللَّهِ تَلَعَنُ عَلِيًّا ثُمَّ بَصَقَ فِي وَجْهِهِ وَ قَالَ فَمُ غَيْرَ اللَّهِ مَا بِكَ مِنْ نِعْمَةٍ
 فَانْتَبَهْتُ فَإِذَا رَأْسِي وَ وَجْهِهِ كَمَا تَرَى

حدیث ۴۶: سلیمان اعمش در ضمن خبر طولانی می گوید: شبی منصور
 دوانیقی به دنبال من فرستاد و مرا احضار کرد. با خود گفتم: او دعوت می کند که از
 مناقب علی عَلَيْهِ السَّلَامُ بپرسد و من می گویم و او هم مرا خواهد کشت. پس وصیت خود را
 نوشتم و کفن پوشیدم و به حضورش رفتم. منصور گفت: نزدیک بیا. نزدیک شدم که
 بوی حنوط را فهمید و گفت: یا مرا تصدیق می کنی یا تو را می کشم. گفتم: این طور و
 این طور است. منصور به زانو نشست و گفت: «لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ»
 از من بشنو. از بنی مروان فرار می کردم و شهرها را می گشتم و با گرفتن فضائل و
 مناقب علی عَلَيْهِ السَّلَامُ به مردم، نزدیکی می جستم تا اینکه به یکی از شهرهای شام وارد
 شدم و به مسجدی رفتم و لباسی کهنه در برداشتم. وقتی که امام جماعت، سلام نماز
 را داد، دو کودک نزد او آمدند. امام جماعت گفت: آفرین به شما! و به کسی که شما
 را به نام آن دو نامید. جریان را از او پرسیدم. پس گفته شد که در این شهر غیر از او
 کسی علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را دوست نمی دارد. و آن دو کودک را به نام حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ و حسین عَلَيْهِمَا السَّلَامُ
 نامیده است. با شادی برخاستم و مقداری از فضائل علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را برای او نقل کردم. به
 من خلعت داد و مال فراوانی به من بخشید و مرا به سوی جوانی راهنمایی کرد. نزد او
 از فضائل و مناقب علی عَلَيْهِ السَّلَامُ گفتم، او نیز مرا بر استری سوار کرد و مال فراوانی
 بخشید. سپس گفت: برخیز تا برادرم را که دشمن علی عَلَيْهِ السَّلَامُ است به تو نشان دهم. به
 سوی مسجد آمدیم و کنار دشمن علی عَلَيْهِ السَّلَامُ که عمامه ای بر سر داشت، در صف نماز

نشستم. وقتی که رکوع کرد و به سجده رفت، عمامه از سرش افتاد، دیدم که سر او مانند سر خوک است. از نماز که فارغ شد، پرسیدم: چرا سر تو این گونه است؟ گفت: تو رفیق برادرم هستی؟ گفتم: آری. گریست و گفت: من مؤذن بودم، وقتی که صبح می شد، هزار مرتبه علی علیه السلام را لعن می کردم!! و روز جمعه که شد چهار هزار مرتبه او را لعن کردم!! و از مسجد برگشتم و خوابیدم. و در خواب دیدم که قیامت برپا شده و محمد صلی الله علیه و آله و سلم و علی علیه السلام حسن علیه السلام و حسین علیه السلام مردم را سیراب می کنند. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم رو به من گفت: تو چه کاری داری، لعنت خدا بر تو باد! علی علیه السلام را لعنت می کنی و به صورتم آب دهان انداخت و فرمود: خدا آنچه را که از نعمت به تو داده، تغییر دهد. بعد متوجه شدم و دیدم که سر و صورتم این گونه است که می بینی. ۵۴۷

حدیث ۴۷: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ لَمَّا فَرَّغَ عَلِيُّ علیه السلام مِنْ وَقْعَةِ صِفِّينَ وَقَفَ عَلَى شَاطِئِ الْفُرَاتِ وَ قَالَ أَيُّهَا الْوَادِي مَنْ أَنَا فَاضْطَرَبَ وَ تَشَقَّقَتْ أَمْوَاجُهُ وَ قَدْ نَظَرَ النَّاسُ وَ قَدْ سَمِعُوا مِنَ الْفُرَاتِ صَوْتًا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله و سلم رَسُولُ اللَّهِ وَ أَنَّ عَلِيًّا علیه السلام أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

حدیث ۴۷: امام صادق علیه السلام می فرماید: هنگامی که علی علیه السلام از غائله صفین فارغ شد، در ساحل فرات ایستاد و فرمود: ای وادی! من کیستم؟ رود مضطرب شد و امواج به هم خوردند و مردم نگاه می کردند. صدایی را از فرات شنیدند که گفت: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله و سلم رَسُولُ اللَّهِ وَ أَنَّ عَلِيًّا علیه السلام أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ. ۵۴۸

۵۴۷. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۵۶۶ فصل فی أعلام أمير المؤمنين ع ..... ح ۲۲

۵۴۸. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۳۱ الباب الثانی فی معجزات أمير المؤمنين علی بن ابی طالب ع ..... ح ۷۵

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا سِوَاءَ إِنَّ لَنَا حُجَّةً هِيَ الْمُعْجَزَةُ الْبَاهِرَةُ ثُمَّ نَادَى جَمَالَ
 الْيَهُودِ يَا أَيَّتُهَا الْجِمَالُ اشْهَدِي لِمُحَمَّدٍ وَ لَوْصِيهِ فَبَدَّرَ الْجِمَالُ صَدَقْتَ صَدَقْتَ
 يَا وَصِيَّ مُحَمَّدٍ وَ كَذَبَ هَؤُلَاءِ الْيَهُودُ فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَؤُلَاءِ جِنْسٌ مِنَ الشُّهُودِ يَا
 ثِيَابَ الْيَهُودِ الَّتِي عَلَيْهِمْ اشْهَدِي لِمُحَمَّدٍ وَ لَوْصِيهِ فَتَنَطَّقَتْ ثِيَابُهُمْ كُلُّهَا صَدَقْتَ
 صَدَقْتَ يَا عَلِيُّ نَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا وَ أَنَّكَ يَا عَلِيُّ وَصِيُّهُ حَقًّا لَمْ
 يَثْبُتْ مُحَمَّدًا قَدَمَا [قَدَمٌ] فِي مَكْرَمَةٍ إِلَّا وَطِئْتَ عَلَى مَوْضِعِ قَدَمِهِ بِمِثْلِ
 مَكْرَمَتِهِ وَ أَنْتَمَا شَقِيقَانِ مِنْ إِشْرَاقِ أَنْوَارِ اللَّهِ فَمَيِّرْتُمَا اثْنَيْنِ وَ أَنْتَمَا فِي الْفَضَائِلِ
 شَرِيكَانِ إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدَ مُحَمَّدٍ ﷺ فَعِنْدَ ذَلِكَ خَرَسَتِ الْيَهُودُ وَ آمَنَ بَعْضُ
 النَّظَّارَةِ مِنْهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَغَلَبَ الشَّقَاءُ عَلَى الْيَهُودِ وَ سَاوَرَ النَّظَّارَةَ الْآخَرِينَ
 فَذَلِكَ مَا قَالَ اللَّهُ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّهُ كَمَا قَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَ وَصِيُّ مُحَمَّدٍ عَنْ قَوْلِ
 مُحَمَّدٍ ﷺ عَنْ قَوْلِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ثُمَّ قَالَ هُدَى بَيَانٌ وَ شِفَاءٌ لِلْمُتَّقِينَ مِنْ شِيعَةِ
 مُحَمَّدٍ ﷺ وَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّهُمْ اتَّقَوْا أَنْوَاعَ الْكُفْرِ فَتَرَكُوهَا وَ اتَّقُوا الذُّنُوبَ الْمُؤَبَّاتِ
 فَرَفُضُوهَا وَ اتَّقُوا إِظْهَارَ أَسْرَارِ اللَّهِ وَ أَسْرَارِ أَزْكَيَاءِ عِبَادِهِ الْأَوْصِيَاءِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ
 فَكَتَمُوهَا وَ اتَّقُوا سِتْرَ الْعُلُومِ عَنْ أَهْلِهَا الْمُسْتَحِقِّينَ لَهَا وَ فِيهِمْ نَشْرُوهَا.

علی (علیه السلام) در احتجاجی که با یهودیان داشتند یهودیان خطاب به حضرت
 عرضه داشتند: هیچ یک از ما دو گروه نمی‌تواند برهان و دلیلی آشکار برای اثبات
 حقانیت سخنان خود بیاورد پس ما در این زمینه باهم برابریم) حضرت خطاب به
 یهودیان فرمود: نه، برابر نیستیم، بلکه ما برهانی قوی در اختیار داریم و آن معجزه
 آشکار است و سپس شتر آن یهودیان را مخاطب ساخت و فرمود: ای شتران! گواهی
 خود را به حقانیت محمد (صلی الله علیه و آله) و وصیِّش ابراز دارید. فوراً شترها عرضه داشتند:

تصدیق داریم، ای جانشین محمد ﷺ تو راست گفتی، راست گفتی که این گروه یهودی دروغگویند. علی علیه السلام فرمود: آنها یک جنس از برخی گواهانند، سپس (به لباس‌های تنشان اشاره کرد و) فرمود: ای لباس‌هایی که بر تن یهودیان هستید به درستی محمد ﷺ و وصیش شهادت دهید! همگی لباس‌هایشان به سخن آمده و دوباره گفتند: ای علی! تو راست می‌گویی، گواهی می‌دهیم که محمد ﷺ حقیقتاً فرستاده خداست، و تو ای علی! یقیناً قائم مقام او بی شهادت می‌دهیم که محمد ﷺ بر هیچ میدان بزرگواری گام ننهاد، مگر آنکه تو هم بر آن جا گام نهادی و همانند او از خود جوانمردی نشان دادی، و شما دو برادر و دو شعاع از پرتو انوار خدائید، در شمارش دووید ولی در همه فضائل یکی، جز اینکه پس از حضرت محمد ﷺ پیامبری نیست. با پدیدار شدن این صحنه یهودیان گنگ شدند و برخی از یهودیان نظاره‌گر به پیامبر خدا ﷺ ایمان آوردند، همین باعث گردید که بر سرسختی و شقاوت آن گروه یهود و بینندگان دیگر افزوده شود. و آیه لَا رَيْبَ فِيهِ هَمِينٌ مَنْظُورًا دارد چنان که او گفت: محمد ﷺ و جانشین وی که پیامبر خدا ﷺ فرمان وصی بودن او را از جانب پروردگار به جهانیان اعلام داشت.^{۵۴۹}

سَلْمَانُ شَلْقَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَتْ لَهُ خُؤْلَةٌ فِي بَنِي مَحْزُومٍ وَإِنَّ شَابًا مِنْهُمْ أَتَاهُ فَقَالَ يَا خَالَ إِنِّ أَخِي وَتَرِي مَاتَ وَقَدْ حَزِنْتُ عَلَيْهِ حُزْنًا شَدِيدًا فَقَالَ لَهُ أَ تَشْتَهِي أَنْ تَرَاهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَرِنِي قَبْرَهُ فَخَرَجَ وَتَقَنَّعَ بِرِدَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمُسْتَجَابِ فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى الْقَبْرِ تَكَلَّمَ بِشَفَاتِهِ ثُمَّ رَكَضَهُ بِرِجْلِهِ فَخَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ...

۵۴۹. معانی الأخبار ص ۲۷ باب معنی الحروف المقطعة فی أوائل السور من القرآن ح ۴

مناقب: سلمان شلقان گفت: از حضرت صادق علیه السلام شنیدم فرمود: امیرالمؤمنین علیه السلام در قبیله بنی مخزوم دائی‌هائی داشت. یکی از جوانان آنها خدمت علی علیه السلام رسیده گفت دائی جان دوست و رفیقی داشتم که از دنیا رفته خیلی از مرگ او ناراحت و اندوهگین شده‌ام حضرت فرمود: مایلی او را مشاهده کنی عرضه داشت: آری. امام علیه السلام از خانه خارج شد ردای پیامبر صلی الله علیه و آله به نام مستجاب را بر خود پیچید همین که به قبر رسید لب‌هایش به سخنانی حرکت کرد بعد با پای مبارک خود بر زمین زد آن جوان خارج شد از قبر...^{۵۵۰}

معجزات فخر دوعالم حضرت زهرا

حدیث ۴۸: وَ مِنْهَا: أَنَّ أَبَا ذَرٍّ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَدْعُو عَلِيًّا علیه السلام فَأَتَيْتُ بَيْتَهُ فَنَادَيْتُهُ فَلَمْ يُجِبْنِي وَ الرَّحَى تَطْحَنُ وَ لَيْسَ مَعَهَا أَحَدٌ فَنَادَيْتُهُ فَخَرَجَ مَعِي وَ أَصْعَى إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله شَيْئاً لَمْ أَفْهَمْهُ فَقُلْتُ عَجَباً مِنْ رَحَى فِي بَيْتِ عَلِيٍّ تَدُورُ مَا عِنْدَهَا أَحَدٌ. فَقَالَ إِنَّ ابْنَتِي فَاطِمَةَ عليها السلام مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهَا وَ جَوَارِحَهَا إِيمَاناً وَ يَقِيناً وَ إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ ضَعْفَهَا فَأَعَانَهَا عَلَيَّ دَهْرَهَا وَ كَفَّاهَا أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِلَّهِ مَلَائِكَةً مُوَكَّلِينَ بِمَعُونَةِ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله

حدیث ۴۸: ابوذر: رسول خدا صلی الله علیه و آله مرا به دنبال علی علیه السلام فرستاد. به خانه‌اش رفتم و او را خواندم ولی پاسخ مرا نداد. و آسیاب دستی را دیدم که بدون اینکه کسی باشد به خودی خود، می‌گردد. دوباره او را خواندم، بیرون آمد و با هم نزد رسول

۵۵۰. مناقب آل ابی طالب ج ۲ ص ۳۴۰ فصل فی أمورہ مع المرضی و الموتی

خدا ﷺ رفتیم و پیامبر ﷺ متوجه علی علیه السلام شد و چیزی به او گفت که من نفهمیدم. گفتم: شگفتا! از دستاسی که بدون گرداننده می‌گردد. آنگاه پیامبر ﷺ فرمود: خدا قلب دخترم فاطمه علیها السلام و اعضا و جوارحش را پر از ایمان و یقین کرده و چون خدا خواسته او را دانست، پس در روزگار به او کمک کرد و کفایتش نمود. مگر نمی‌دانی که خداوند فرشتگانی را قرار داده تا خاندان محمد ﷺ را یاری دهند؟! ^{۵۵۱}

حدیث ۴۹: أَنْ أُمَّ أَيْمَنَ لَمَّا تُوفِّيَتْ فَاطِمَةُ علیها السلام حَلَفَتْ أَنْ لَا تَكُونَ بِالْمَدِينَةِ إِذْ لَا تُطِيقُ النَّظَرَ إِلَى مَوَاضِعَ كَانَتْ فِيهَا فَخَرَجَتْ إِلَى مَكَّةَ فَلَمَّا كَانَتْ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ عَطِشَتْ عَطَشًا شَدِيدًا فَرَفَعَتْ يَدَيْهَا وَقَالَتْ يَا رَبِّ أَنَا خَادِمَةٌ فَاطِمَةَ علیها السلام تَقْتُلُنِي عَطَشًا. فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهَا دُلُوعًا مِنَ السَّمَاءِ فَشَرِبَتْ فَلَمْ تَحْتَجْ إِلَى الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ سَبْعَ سِنِينَ وَكَانَ النَّاسُ يَبْعَثُونَهَا فِي الْيَوْمِ الشَّدِيدِ الْحَرِّ فَمَا يُصِيبُهَا عَطَشٌ

حدیث ۴۹: وقتی فاطمه علیها السلام به شهادت رسید، «ام ایمن» قسم خورد که در مدینه نماند، چون طاقت نداشت جای خالی حضرت فاطمه علیها السلام را مشاهده کند. لذا به سوی مکه رفت و در میان راه به تشنگی شدیدی دچار شد. دست‌های خود را به سوی آسمان بالا برد و گفت: پروردگارا! من خدمت‌گذار فاطمه علیها السلام هستم، مرا از عطش، می‌میرانی! آنگاه خداوند از آسمان سطلی پایین فرستاد. ام ایمن از آن نوشید و هفت سال به غذا و آب، نیازی پیدا نکرد. در روزهای بسیار گرم، مردم، او را به زحمت می‌انداختند ولی اصلاً تشنه نمی‌شد. ^{۵۵۲}

۵۵۱. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۵۳۰ فصل فی ذکر أعلام فاطمة البتول ع ..... ح. ۷.

۵۵۲. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۵۳۰ فصل فی ذکر أعلام فاطمة البتول ع ..... ح. ۵.

معجزات امام حسن مجتبی

۴۱۹

حدیث ۵۰: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْكُنَاسِيِّ عَنِ الصَّادِقِ (ع) قَالَ خَرَجَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ (ع) فِي بَعْضِ عُمَرِهِ وَ مَعَهُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ الزُّبَيْرِ كَانَ يَقُولُ بِإِمَامَتِهِ فَنَزَلُوا فِي مَنْهَلٍ مِنْ تِلْكَ الْمَنَاهِلِ تَحْتَ نَخْلٍ يَابِسٍ قَدْ يَبَسَ مِنَ الْعَطَشِ فَفَرِشَ لِلْحَسَنِ (ع) تَحْتَ نَخْلَةٍ وَ لِلزُّبَيْرِيِّ بِحِذَائِهِ تَحْتَ نَخْلَةٍ أُخْرَى فَقَالَ الزُّبَيْرِيُّ وَ قَدْ رَفَعَ رَأْسَهُ لَوْ كَانَ فِي هَذِهِ النَّخْلَةِ رُطْبٌ لَأَكَلْنَا مِنْهُ فَقَالَ لَهُ الْحَسَنُ (ع) وَ إِنَّكَ لَتَشْتَهِي الرُّطْبَ قَالَ نَعَمْ فَرَفَعَ الْحَسَنُ (ع) رَأْسَهُ وَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَدَعَا بِكَلَامٍ فَأَخْضَرَتِ النَّخْلَةُ وَ أَوْرَقَتْ وَ حَمَلَتْ رُطْبًا فَقَالَ الْجَمَّالُ الَّذِي أَكْتَرُوا مِنْهُ سِحْرٌ وَ اللَّهُ فَقَالَ الْحَسَنُ (ع) وَ يَلِكَ إِنَّ هَذَا لَيْسَ بِسِحْرٍ وَ لَكِنَّهَا دَعْوَةُ ابْنِ نَبِيِّ مُجَابَةٌ فَصَعِدُوا إِلَى النَّخْلَةِ حَتَّى صَرَمُوا مَا فِيهَا وَ أَكَلُوا فَوَجَدُوا أَحْسَنَ رُطْبٍ وَ كَفَاهُمْ

حدیث ۵۰: عبد الله کناسی از آقا امام صادق (ع) نقل می کند که: روزی امام حسن (ع) با یکی از فرزندان زبیر که به امامت آن حضرت قائل بود، به بیرون شهر رفتند. در منزلی زیر نخل خشکی فرود آمدند و آن نخل در اثر نبودن آب، خشک شده بود. زیر آن درخت، برای امام حسن (ع) زیراندازی گسترده و حضرت بر روی آن نشست و آن مرد زبیری هم مقابل آن حضرت، زیر درخت دیگری نشست. آن مرد زبیری سرش را بالا گرفت و گفت: ای کاش! این درخت، خرما داشت و از آن می خوردیم! امام حسن (ع) به او فرمود: میل به رطب داری؟ عرضه داشت: آری. حضرت سر خود را بالا گرفت و دستانش را به سوی آسمان برد و دعا کرد. ناگهان درخت خرما سبز شد و برگ دار گشت و خرما آورد. شخصی که با آنها بود و شترانش را کرایه داده بود، گفت: به خدا سوگند! این سحر است، حضرت

فرمود: وای بر تو! این سحر نیست. بلکه دعای پسر پیامبری است که مستجاب الدعوه می‌باشد. پس از درخت، بالا رفتند، خرماها را چیده و خوردند و آن خرماها بهترین خرما بود و آنها را کفایت کرد.^{۵۵۳}

حدیث ۵۱: رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ جَاءَ إِلَى الْمَدِينَةِ لِيَأْخُذَ تَجْدِيدَ الْعَهْدِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَقْبَلْ فَبَجَاءَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي تَالِبٍ قَالَ هَلْ لَابْنِ عَمِّكَ أَنْ يَكْتُوبَ لَنَا أَمَانًا فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَزَمَ عَلَيَّ أَمْرًا لَا يَرْجِعُ فِيهِ أَبَدًا وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ ابْنَ أَرْبَعَةِ عَشَرَ شَهْرًا فَقَالَ بِلِسَانِ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ يَا ابْنَ صَخْرٍ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ ﷺ رَسُولُ اللَّهِ حَتَّى أَكُونَ لَكَ شَفِيعًا إِلَى جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَتَحَيَّرَ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي ذُرِّيَّةِ مُحَمَّدٍ ﷺ نَظِيرَ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يَمْشِي فِي تِلْكَ الْحَالَةِ

حدیث ۵۱: محمد بن اسحاق روایت می‌کند: ابوسفیان جهت تجدید پیمان با پیامبر ﷺ، به مدینه آمد و حضرت او را پذیرفت. سپس پیش علی بن ابی‌طالب آمد و گفت: آیا ممکن است پسر عمویت برای من امان بدهد؟ علی بن ابی‌طالب فرمود: پیامبر ﷺ تصمیمی گرفته که هرگز برگشتی در آن نیست امام حسن بن ابی‌طالب در آن موقع، چهارده ماه بیشتر نداشت. به زبانی فصیح گفت: ای پسر صخر! شهادتین لا اله الا الله محمد رسول الله را بگو تا اینکه من تو را نزد جدّم رسول خدا ﷺ شفاعت کنم. ابوسفیان متحیر شد. آنگاه امیرالمؤمنین بن ابی‌طالب فرمود: حمد خدای را که در ذریّه محمد ﷺ نظیر یحیی بن زکریا، قرار داده است. امام حسن بن ابی‌طالب در این هنگام راه می‌رفت.^{۵۵۴}

۵۵۳. الکافی ج ۱ ص ۴۶۲ باب مولد الحسن بن علی صلوات الله علیهما ... ح ۴.

۵۵۴. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۳۶ الباب الثالث فی معجزات الإمام الحسن بن علی أمير المؤمنين ع .. ح ۱.

حدیث ۵۲: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ (عليه السلام) عَنْ أَبِيهِ أَنَّ الْحَسَنَ (عليه السلام) قَالَ لِأَهْلِ بَيْتِهِ إِنِّي أَمُوتُ بِالسَّمِّ كَمَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله وسلم) فَقَالُوا وَمَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ قَالَ أَمْرَأَتِي جَعْدَةُ بِنْتُ الْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ فَإِنَّ مُعَاوِيَةَ يَدُسُّ إِلَيْهَا وَيَأْمُرُهَا بِذَلِكَ قَالُوا أَخْرِجْهَا مِنْ مَنْزِلِكَ وَبَاعِدْهَا مِنْ نَفْسِكَ قَالَ كَيْفَ أَخْرِجُهَا وَ لَمْ تَفْعَلْ بَعْدُ شَيْئاً وَ لَوْ أَخْرِجْتُهَا مَا قَتَلَنِي غَيْرُهَا وَ كَانَ لَهَا عُذْرٌ عِنْدَ النَّاسِ فَمَا ذَهَبَتِ الْأَيَّامُ حَتَّى بَعَثَ إِلَيْهَا مُعَاوِيَةُ مَالاً جَسِيماً وَ جَعَلَ يُمْنِيهَا بِأَنْ يُعْطِيَهَا مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ أَيْضاً وَ يُزَوِّجَهَا مِنْ زَيْدٍ وَ حَمَلَ إِلَيْهَا شَرْبَةَ سَمٍّ لِتَسْقِيَهَا الْحَسَنَ فَانصَرَفَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ هُوَ صَابِغٌ فَأَخْرَجَتْ لَهُ وَقْتَ الْإِفْطَارِ وَ كَانَ يَوْمًا حَارًّا شَرْبَةَ لَبَنٍ وَ قَدْ أَلْقَتْ فِيهَا ذَلِكَ السَّمِّ فَشَرِبَهَا وَ قَالَ يَا عَدُوَّةَ اللَّهِ قَتَلْتَنِي قَتَلَكَ اللَّهُ وَ اللَّهُ لَا تُصِيبُنِ مِنِّي خَلْفًا وَ لَقَدْ غَرَّكَ وَ سَخَرَ مِنْكَ وَ اللَّهُ يُخْزِيكَ وَ يُخْزِيهِ فَمَكَثَ عَ يَوْمَيْنِ ثُمَّ مَضَى فَعَدَرَ مُعَاوِيَةَ بِهَا وَ لَمْ يَفِ لَهَا بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ

حدیث ۵۲: امام صادق (عليه السلام) از اجدادش روایت کرده که امام حسن (عليه السلام) به اهل خانواده اش گفت: من به وسیله سم کشته می شوم چنانچه رسول خدا (صلى الله عليه وآله وسلم) با آن کشته شد. پرسیدند: چه کسی به شما سم می خوراند. فرمود: همسرم جعدۀ دختر اشعث. معاویۀ او را دسیسہ می کند و مأمور به این کار می کند. گفتند: او را از خانہ ات بیرون کن و از خودت دور نما. حضرت فرمود: چگونه این کار را بکنم در حالی که فعلا کاری نکرده است (یعنی قصاص قبل از جنایت است) و اگر ہم بیرونش کنم کسی غیر از او مرا نخواهد کشت و او نزد مردم، معذور خواهد بود. چند روزی سیری شده بود کہ معاویہ برای جعدہ مالی فرستاد و در ضمن، به او وعده داد کہ اگر امام (عليه السلام) را شهید نمایی، صد ہزار درہم دیگر به تو می دہم و تو را

به ازدواج فرزندانم یزید در می آورم. سپس به او شربت سمی داد تا اینکه به حضرت بخوراند. در یکی از روزهایی که هوا گرم بود و حضرت روزه داشت، برای افطار به منزل تشریف آورد. جعه سم را در شیر ریخت و جهت افطار، آن را مقابل حضرت قرار داد. امام علیه السلام آن را نوشید و فرمود: ای دشمن خدا! مرا کشتی، خدا تو را بکشد. به خدا قسم! بعد از من خیری نخواهی دید و معاویه به تو نیرنگ زده است و خداوند تو و معاویه را خوار خواهد نمود. بعد از گذشت دو روز، حضرت به شهادت رسید. و معاویه نیز به وعده‌های خود وفا نکرد. ۵۵۵

حدیث ۵۳: وَ مِنْهَا رُوِيَ أَنَّ الصَّادِقَ علیه السلام قَالَ لَمَّا أَنْ حَضَرَتِ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام الْوَفَاةَ بَكَى شَدِيدًا وَ قَالَ إِنِّي أَقْدَمُ عَلَى أَمْرٍ عَظِيمٍ وَ هُوَ لَمْ أَقْدَمْ عَلَى مِثْلِهِ قَطُّ ثُمَّ أَوْصَى أَنْ يُدْفِنُوهُ بِالْبَقِيعِ فَقَالَ يَا أَخِي احْمِلْنِي عَلَى سَرِيرِي إِلَى قَبْرِ جَدِّي رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله وسلاماته عليه لِأَجِدَّ بِهِ عَهْدِي ثُمَّ رُدَّنِي إِلَى قَبْرِ جَدَّتِي فَاطِمَةَ بِنْتِ أَسَدٍ فَأَدْفِنِي هُنَاكَ فَسَتَعَلَّمُ يَا ابْنَ أُمَّ أَنَّ الْقَوْمَ يَطْنُونَ أَنْكُمْ تُرِيدُونَ دَفْنِي عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله وسلاماته عليه فَيَجْلِبُونَ فِي مَنْعِكُمْ ذَلِكَ وَ بِاللَّهِ أَقْسِمُ عَلَيْكَ أَنْ لَا تُهْرَقَ فِي أَمْرِي مِحْجَمَةٌ دَمٍ فَلَمَّا غَسَلَهُ وَ كَفَّنَهُ الْحُسَيْنُ علیه السلام حَمَلَهُ عَلَى سَرِيرِهِ وَ تَوَجَّهَ بِهِ إِلَى قَبْرِ جَدِّهِ رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله وسلاماته عليه لِجِدِّدَ بِهِ عَهْدًا أَتَى مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَ مَنْ مَعَهُ مِنْ بَنِي أُمَيَّةَ فَقَالَ أَيُّدْفَنُ عُثْمَانَ فِي أَقْصَى الْمَدِينَةِ وَ يُدْفَنُ الْحَسَنُ مَعَ النَّبِيِّ صلوات الله وسلاماته عليه لَا يَكُونُ ذَلِكَ أَبَدًا وَ لِحَقَّتْ عَائِشَةُ عَلَى بَعْلِ وَ هِيَ تَقُولُ مَا لِي وَ لَكُمْ يَا بَنِي هَاشِمٍ تُرِيدُونَ أَنْ تُدْخِلُوا بَيْتِي مَنْ لَا أَحِبُّ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لِمَرْوَانَ انصَرِفُوا لَا تُرِيدُ

۵۵۵. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۴۱ الباب الثالث فى معجزات الإمام الحسن بن على أمير

دَفَنَ صَاحِبِنَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِنَّهُ كَانَ أَعْلَمَ وَأَعْرَفَ بِحُرْمَةِ قَبْرِ جَدِّهِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَنْ يَطْرُقَ عَلَيْهِ هَدْمًا كَمَا يَطْرُقُ ذَلِكَ غَيْرُهُ وَدَخَلَ بَيْتَهُ بِغَيْرِ إِذْنِهِ أَنْصَرِفُ فَتَحَنُّ نَدَفْنُهُ بِالْبَقِيْعِ كَمَا وَصَّى

حدیث ۵۳: امام صادق (علیه السلام) فرمود: زمانی که رحلت امام حسن (علیه السلام) نزدیک شد، به شدت گریست و فرمود: من بر امری بزرگ و هولناک وارد می‌شوم که هرگز بر مثل آن وارد نشده بودم. سپس وصیت کرد که در بقیع دفنش نمایند. و خطاب به برادرش امام حسین (علیه السلام) فرمود: برادر! مرا بر تختی بگذارید و کنار قبر جدّم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) ببرید تا با او تجدید پیمان کنم. سپس به کنار مزار مادرم فاطمه بنت اسد برده و در آنجا دفن نماید. ای پسر مادرم! می‌بینید که مردم خیال می‌کنند که مرا کنار قبر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می‌خواهید دفن کنید، لذا جمع می‌شوند و غوغا می‌کنند تا مانع این کار شوند. تو را به خدا قسم می‌دهم که بخاطر من، هیچ خونی ریخته نشود، وقتی امام حسین (علیه السلام) برادرش را غسل داد و کفن نمود، او را بر تختی قرار داد و به طرف قبر جدّش رسول خدا (صلی الله علیه و آله) حرکت داد تا با او تجدید پیمان کند. مروان بن حکم و یارانش از بنی امیه، مقابل حضرت قرار گرفته و گفتند: آیا سزاوار است عثمان در خارج از مدینه دفن شود ولی حسن (علیه السلام) در کنار قبر پیامبر (صلی الله علیه و آله) هرگز نخواهیم گذاشت تا چنین شود، در این هنگام عایشه سوار بر استری بود، از راه رسید و گفت: مرا با شما چه کار ای بنی هاشم! آیا می‌خواهید کسی را داخل خانه من نمایید که من او را دوست ندارم؟! ابن عباس خطاب به مروان گفت: بروید، ما قصد نداریم او را نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) دفن کنیم. چون او خودش به حرمت قبر جدّش عارف‌تر بود. و او بدون اذن، داخل نمی‌شود چنانچه دیگران داخل شدند. برگردید ما او را بر طبق

معجزات سیدالشهدا

حدیث ۵۴: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ مُوسَى بْنِ سَعْدَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَبَّاحِ الْمُرِّيِّ عَنْ صَالِحِ بْنِ مِيثَمِ الْأَسَدِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَ عِبَايَةَ بْنُ رَبِيعِي عَلَى امْرَأَةٍ فِي بَنِي وَالْبَةِ قَدْ احْتَرَقَ وَجْهَهَا مِنَ السُّجُودِ فَقَالَ لَهَا عِبَايَةُ يَا حَبَابَةُ هَذَا ابْنُ أَخِيكَ قَالَتْ وَ أَيُّ أَخٍ قَالَ صَالِحُ بْنُ مِيثَمٍ قَالَتْ ابْنُ أَخِي وَ اللَّهُ حَقًّا يَا ابْنَ أَخِي أَلَا أُحَدِّثُكَ حَدِيثًا سَمِعْتُهُ مِنَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ قُلْتُ بَلَى يَا عَمَّةَ قَالَتْ كُنْتُ زَوَّارَةَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَتْ فَحَدَّثَ بَيْنَ عَيْنِي وَضَحُ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَيَّ وَ احْتَبَسْتُ عَلَيْهِ أَيَّامًا فَسَأَلَ عَنِّي مَا فَعَلْتَ حَبَابَةُ الْوَالِيَّةُ فَقَالُوا إِنَّهَا حَدَّثَ بِهَا حَدَّثَ بَيْنَ عَيْنَيْهَا فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ قَوْمُوا إِلَيْهَا فَجَاءَ مَعَ أَصْحَابِهِ حَتَّى دَخَلَ عَلَيَّ وَ أَنَا فِي مَسْجِدِي هَذَا فَقَالَ يَا حَبَابَةُ مَا أَبْطَأَ بِكَ عَلِيٌّ قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله حَدَّثَ هَذَا بِي قَالَتْ فَكَشَفْتُ الْقِنَاعَ فَتَقَلَ عَلَيْهِ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام فَقَالَ يَا حَبَابَةُ أُحَدِّثِي لِلَّهِ شُكْرًا فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ دَرَأَهُ عَنكَ قَالَتْ فَخَرَزْتُ سَاجِدَةً قَالَتْ فَقَالَ يَا حَبَابَةُ ارْفَعِي رَأْسَكَ وَ انْظُرِي فِي مِرَاتِكَ قَالَتْ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَلَمْ أَحْسَسْ مِنْهُ شَيْئًا قَالَتْ فَحَمِدْتُ اللَّهَ.

۵۵۶. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۴۲ الباب الثالث في معجزات الإمام الحسن بن علي

أمير المؤمنين ع.... ح ۸

حدیث ۵۴: در کتاب بصائر الدرجات از صالح بن میثم اسدی نقل می‌کند که گفت: من با عبایه بن ربیع نزد زنی از بنی‌والبه رفتیم که صورتش از کثرت سجود سوخته بود. عبایه به وی گفت: ای حبابه! این پسر برادر تو می‌باشد؟ گفت: کدام برادرم؟ گفت: صالح بن میثم. حبابه گفت: آری و الله پسر برادرم می‌باشد. ای پسر برادرم! آیا دوست داری معجزه‌ای را که از امام حسین علیه السلام دیده‌ام برای تو نقل کنم؟ گفت: آری. گفت: من امام حسین علیه السلام را بسیار زیارت می‌کردم. تا اینکه بین دو چشمم یک سفیدی ظاهر شد و این مرض برای من ناگوار شد و چند روزی از زیارت حسین علیه السلام خودداری نمودم. آن بزرگوار از حال من جويا شده بود که حبابه کجا است؟ گفته بودند: یک مرض بین دو چشم او ظاهر شده. امام علیه السلام به یاران خود فرمود: برخیزید تا نزد حبابه برویم، آن بزرگوار با یاران خود نزد من آمدند، امام علیه السلام به من فرمود: ای حبابه! چرا دیر نزد من آمدی؟! عرضه داشتم: یا بن رسول الله! این مرض مانع من شد. آن‌گاه من مقنعه خود را برداشتم و آن حضرت آب دهان مبارک خود را در موضع مرض من ریخت و فرمود: ای حبابه! خدای را شکر کن، زیرا خدا مرض تو را شفا داد. من خدای را سجده کردم. سپس به من فرمود: سر خود را بلند کن و در آینه بنگر! وقتی سر برداشتم و به موضع مرض نگاه کردم اثری از آن ندیدم! لذا حمد خدای را بجای آوردم. ۵۵۷

حدیث ۵۵: عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَابَلِيِّ عَنْ يَحْيَى ابْنِ أُمِّ الطَّوِيلِ قَالَ كُنَّا عِنْدَ الْحُسَيْنِ علیه السلام إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ شَابٌّ يَبْكِي فَقَالَ لَهُ الْحُسَيْنُ مَا يُبْكِيكَ قَالَ إِنَّ وَالِدَتِي تُوَفِّيَتْ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَ لَمْ تُوصَ وَ لَهَا مَالٌ وَ كَانَتْ قَدْ أَمَرْتَنِي أَنْ لَا

۵۵۷. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۷۱ باب ۳ باب فی الأئمة ع أنهم يحيون الموتى و يبرءون الأكمه و الأبرص بإذن الله ..... ح ۶

أُحْدِثَ فِي أَمْرِهَا شَيْئًا حَتَّى أُعْلِمَكَ خَبَرَهَا فَقَالَ الْحُسَيْنُ عليه السلام قَوْمُوا بِنَا حَتَّى نَصِيرَ إِلَى هَذِهِ الْحُرَّةِ فَقُمْنَا مَعَهُ حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى بَابِ الْبَيْتِ الَّذِي فِيهِ الْمَرْأَةُ وَ هِيَ مُسَجَّاءٌ فَأَشْرَفَ عَلَى الْبَيْتِ وَ دَعَا اللَّهَ لِيُحْيِيَهَا حَتَّى تُوصِيَ بِمَا تُحِبُّ مِنْ وَصِيَّتِهَا فَأَحْيَاهَا اللَّهُ وَ إِذَا الْمَرْأَةُ جَلَسَتْ وَ هِيَ تَتَشَهَّدُ ثُمَّ نَظَرَتْ إِلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام فَقَالَتْ ادْخُلِ الْبَيْتَ يَا مَوْلَايَ وَ مُرْنِي بِأَمْرِكَ فَدَخَلَ وَ جَلَسَ عَلَى مِخْدَةٍ ثُمَّ قَالَ لَهَا وَصِي يَرْحَمُكَ اللَّهُ فَقَالَتْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ لِي مِنَ الْمَالِ كَذَا وَ كَذَا فِي مَكَانٍ كَذَا وَ كَذَا وَ قَدْ جَعَلْتُ ثُلُثَهُ إِلَيْكَ لِتَضَعَهُ حَيْثُ شِئْتَ مِنْ أَوْلِيَايَكَ وَ الثُّلُثَانِ لِابْنِي هَذَا إِنْ عَلِمْتَ أَنَّهُ مِنْ مَوْلَايَكَ وَ أَوْلِيَايَكَ وَ إِنْ كَانَ مُخَالِفًا فَخُذْهُ إِلَيْكَ فَلَا حَقَّ لِلْمُخَالِفِينَ فِي أَمْوَالِ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ سَأَلَتْهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهَا وَ أَنْ يَتَوَلَّى أَمْرَهَا ثُمَّ صَارَتْ الْمَرْأَةُ مَيْتَةً كَمَا كَانَتْ

حدیث ۵۵: یحیی بن امّ طویل: خدمت امام حسین عليه السلام بودیم که جوانی بر آن حضرت وارد شد در حالی که می گریست. حضرت به او فرمود: برای چه گریه می کنی؟ عرضه داشت: هم اکنون مادرم بدون وصیت، فوت نمود، در حالی که ثروتی داشت و به من امر کرده بود تا کاری نکنم مگر اینکه شما را از آن باخبر نمایم. امام عليه السلام به اصحاب خود فرمود: برخیزید تا نزد آن زن برویم. راوی می گوید: پس به اتفاق ایشان به آن خانه ای که زن را در آن خوابانیده بودند، رفتیم. امام حسین عليه السلام دعا کرده و از خدا خواست تا او را زنده کند تا وصیت نماید. در آن هنگام خداوند متعال او را زنده کرد. پس، آن زن نشست و شهادتین گفت. و متوجه حضرت شد و عرضه داشت: ای مولای من! بفرمایید داخل خانه. حضرت داخل شده و نزدیک او نشست و به او فرمود: خدا تو را رحمت کند! وصیت کن. زن گفت: ای پسر پیغمبر صلی الله علیه و آله من فلان مقدار مال در فلان محل دارم، یک سوم آن را برای شما قرار

دادم تا آن را در هر کجا که می‌خواهید، مصرف کنید و دو سوّم دیگر آن، برای پسر من باشد. البته اگر از دوستان شماست. و اگر از مخالفین شما باشد، حقّی در آن ندارد و همه اموال، مال شماست. سپس آن زن از امام حسین علیه السلام تقاضا کرد که بر او نماز گزارده و متولی کارهای او بشود. سپس آن زن مرد همان طور که اوّل مرده بود.^{۵۵۸}

حدیث ۵۷: مَا رُوِيَ عَنْ زَيْنِ الْعَابِدِينَ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ لَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الَّتِي قُتِلَ فِيهَا الْحُسَيْنُ فِي صَبِيحَتِهَا قَامَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ إِنَّ هَوْلَاءَ يُرِيدُونَ نِي دُونَكُمْ وَ لَوْ قَتَلُونِي لَمْ يَقْبَلُوا إِلَيْكُمْ فَالْتَجَاءَ النَّجَاءَ وَ أَنْتُمْ فِي حِلٍّ فَإِنَّكُمْ إِنْ أَصَبَحْتُمْ مَعِيَ قُتِلْتُمْ كُلُّكُمْ فَقَالُوا لَا نَخْذُلُكَ وَ لَا نَخْتَارُ الْعَيْشَ بَعْدَكَ فَقَالَ إِنَّكُمْ تُقْتَلُونَ كُلُّكُمْ حَتَّى لَا يُفْلِتَ مِنْكُمْ وَاحِدٌ فَكَانَ كَمَا قَالَ

حدیث ۵۷: امام سجاد علیه السلام می‌فرماید: شب عاشورا امام حسین علیه السلام ایستاد و رو به یارانش نمود و فرمود: این‌ها قصد کشتن مرا دارند نه شما را. اگر مرا بکشند با شما کاری ندارند. پس شما آزادید که بروید و خودتان را نجات بدهید، چون اگر بمانید فردا همگی کشته خواهید شد. اصحاب عرضه داشتند: ما تو را تنها نمی‌گذاریم و زندگی بعد از تو ارزشی ندارد. حضرت فرمود: همه شما به شهادت می‌رسید و یک نفر هم باقی نمی‌ماند. و همان گونه شد که امام علیه السلام فرموده بود.^{۵۵۹}

حدیث ۵۶: رَوَى عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ كَثِيرٍ أَنَّ قَوْمًا أَتَوْا إِلَى الْحُسَيْنِ علیه السلام وَ قَالُوا حَدِّثْنَا بِفَضَائِلِكُمْ قَالَ لَا تُطِيقُونَ وَ انْحَازُوا عَنِّي لِأَشِيرَ إِلَيَّ بِعُضُكُمُ فَإِنْ أَطَاقَ سَأَحَدُكُمْ فَتَبَاعَدُوا عَنْهُ فَكَانَ يَتَكَلَّمُ مَعَ أَحَدِهِمْ حَتَّى دَهَشَ وَ وَلَهُ وَ جَعَلَ يَهِيمُ

۵۵۸. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۴۵ الباب الرابع في معجزات الحسين بن علي ع ..... ح ۱.

۵۵۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۵۴ الباب الرابع في معجزات الحسين بن علي ع ..... ح ۸.

وَلَا يُجِيبُ أَحَدًا وَانْصَرَفُوا عَنْهُ. صَفْوَانُ بْنُ مِهْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ الصَّادِقَ عليه السلام يَقُولُ رَجُلَانِ اخْتَصَمَا فِي زَمَنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فِي امْرَأَةٍ وَوَلَدِهَا فَقَالَ هَذَا لِي

٤٢٨

حدیث ۵۶: در کتاب مناقب از عبد العزیز بن کثیر روایت می‌کند که گفت: گروهی به حضور امام حسین عليه السلام آمده و عرضه داشتند: از فضائل خودتان برای ما سخن بگو! فرمود: شما طاقت شنیدن آنها را ندارید، شما از من دور شوید تا برای یکی از شما بگویم، اگر او طاقت آورد برای ما بقی شما هم خواهیم گفت. آنان از امام عليه السلام فاصله گرفتند. آن‌گاه آن حضرت با یکی از ایشان مشغول صحبت شد تا این‌که او مدهوش و متحیر گردید. وی همچنان مضطرب شد و جواب احدی را نمی‌داد تا اینکه آنان بازگشتند. ۵۶۰

معجزات امام سجاد

حدیث ۵۸: إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ يَوْمًا مَوْتُ الْفُجَاءَةِ تَخْفِيفُ الْمُؤْمِنِ وَاسْفُ عَلَى الْكَافِرِ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَعْرِفُ غَاسِلَهُ وَحَامِلَهُ فَإِنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ خَيْرٌ نَاشِدَ حَمَلَتَهُ أَنْ يُعْجِلُوا بِهِ وَإِنْ كَانَ غَيْرَ ذَلِكَ نَاشَدَهُمْ أَنْ يَقْصِرُوا بِهِ فَقَالَ ضَمْرَةُ بْنُ سَمْرَةَ إِنَّ كَانَ كَمَا تَقُولُ قَفَزَ مِنَ السَّرِيرِ وَضَحِكَ وَأَضْحَكَ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ ضَمْرَةَ بْنَ سَمْرَةَ ضَحِكَ وَأَضْحَكَ لِحَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَخَذَهُ أَخَذَةً أَسْفٍ فَمَاتَ فُجَاءَةً فَأَتَى بَعْدَ ذَلِكَ مَوْلَى لِضَمْرَةَ زَيْنَ الْعَابِدِينَ فَقَالَ آجَرَكَ اللَّهُ فِي ضَمْرَةَ مَاتَ فُجَاءَةً إِنْ لَأُقْسِمُ لَكَ بِاللَّهِ أَنِّي سَمِعْتُ صَوْتَهُ وَأَنَا أَعْرِفُهُ كَمَا

كُنْتُ أَعْرِفُ صَوْتَهُ فِي حَيَاتِهِ فِي الدُّنْيَا وَ هُوَ يَقُولُ الْوَيْلُ لِضَمْرَةَ بِنِ سَمْرَةَ خَلَا
مِنِّي كُلُّ حَمِيمٍ وَ حَلَلْتُ بِدَارِ الْجَحِيمِ وَ بِهَا مَبِيتِي وَ الْمَقِيلُ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ
الْحُسَيْنِ اللَّهُ أَكْبَرُ هَذَا أَجْرٌ مَنْ ضَحِكَ وَ أَضْحَكَ مِنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

حدیث ۵۸: در خرایج می نویسد که علی بن الحسین علیه السلام فرمود: مرگ ناگهانی سبک باری مؤمن و باعث تاسف کافر است، مؤمن غسل دهنده و حامل جنازه خود را می شناسد، مومن کسانی که جنازه اش را می برند قسم می دهد عجله کنند و کافر کسانی را که جنازه اش را می برند قسم می دهد بایستند. مردی به نام ضمرة بن سمره گفت، اگر آنچه شما می گوئید صحیح باشد از تابوت بیرون می آید می خندد و می خنداند، امام علیه السلام فرمود: خدایا ضمرة بن سمره به حدیث پیامبر خندید و خنداند او را چنان بگیر که کفار را می گیری. پس از رفتن او چیزی نگذشت که غلامش آمد و خبر فوت ضمره را به زین العابدین علیه السلام رساند غلام می گفت: من صدای او را در زندگی و پس از مرگ کاملاً می شناختم پس از مرگ می گفت: وای بر ضمرة هر دست آویزی از دستم رفت وارد جهنم شده و باید همانجا منزل گیرم و ساکن باشم، زین العابدین علیه السلام فرمود: الله اکبر! این است کیفر کسی که بخندد و مسخره کند حدیث پیامبر را. ۵۶۱

حدیث ۵۹: مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ الرَّازِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُوسَى
عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ عَلَيَّ عَلِيٍّ بْنِ
الْحُسَيْنِ علیه السلام فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ مَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا مُنْجِمٌ قَالَ فَأَنْتَ عَرَّافٌ قَالَ
فَنَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى رَجُلٍ قَدْ مَرَّ مُذْ دَخَلْتَ عَلَيْنَا فِي أَرْبَعَةِ عَشَرَ

عَالَمًا كُلُّ عَالَمٍ أَكْبَرُ مِنَ الدُّنْيَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَمْ يَتَحَرَّكَ مِنْ مَكَانِهِ قَالَ مَنْ هُوَ قَالَ أَنَا
وَإِنْ شِئْتَ أَنْبَأْتُكَ بِمَا أَكَلْتَ وَ مَا ادَّخَرْتَ فِي بَيْتِكَ ٤٣٠

حدیث ۵۹: در اختصاص می نویسد که مردی خدمت زین العابدین علیه السلام رسید
آن جناب فرمود: تو کیستی عرضه داشت: منجم هستم فرمود: پس تو ادعا می کنی که
از غیب خبر می دهی نگاهی به او نموده و فرمود: می خواهی شخصی را به تو نشان
دهم که در همین فاصله آمدن تو به اینجا از چهارده عالم گذشت که هر کدام سه برابر
دنیا بوده با این که در مکان خود نشسته است. عرضه داشت: کیست چنین شخصی؟
فرمود: منم اگر مایلی بگویم چه خورده ای و چه اندوخته ای در خانه خود. ۵۶۲

حدیث ۶۰: مَا رُوِيَ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَابِلِيِّ قَالَ دَعَانِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَنَفِيَّةِ
بَعْدَ قَتْلِ الْحُسَيْنِ ع وَ رُجُوعِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِلَى الْمَدِينَةِ وَ كُنَّا بِمَكَّةَ فَقَالَ
صِرْ إِلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ قُلْ لَهُ إِنِّي أَنَا أَكْبَرُ وُلْدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْدَ أَخَوَيْ
الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ أَنَا أَحَقُّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْكَ فَيَنْبَغِي أَنْ تُسَلِّمَهُ إِلَيَّ وَ إِن شِئْتَ
فَاخْتَرْتُ حَكَمًا نَتَحَاكَمُ إِلَيْهِ فَصِرْتُ إِلَيْهِ وَ أَدَيْتُ إِلَيْهِ رِسَالَتَهُ فَقَالَ ارْجِعْ إِلَيْهِ وَ قُلْ
لَهُ يَا عَمُّ اتَّقِ اللَّهَ وَ لَا تَدَّعِ مَا لَمْ يَجْعَلْهُ اللَّهُ لَكَ فَإِنْ آيَّتَ فَبَيْنِي وَ بَيْنَكَ الْحَجَرُ
الْأَسْوَدُ فَإِنَّا يَشْهَدُ لَهُ الْحَجَرُ الْأَسْوَدُ فَهُوَ الْإِمَامُ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ بِهَذَا الْجَوَابِ فَقَالَ
قُلْ لَهُ قَدْ أَجَبْتُكَ قَالَ أَبُو خَالِدٍ فَسَارَا فَدَخَلَا جَمِيعًا وَ أَنَا مَعَهُمَا حَتَّى وَافِيََا الْحَجَرَ
الْأَسْوَدَ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام تَقَدَّمَ يَا عَمُّ فَإِنَّكَ أَسَنُ فَاسْأَلْهُ الشَّهَادَةَ لَكَ
فَتَقَدَّمَ مُحَمَّدٌ فَصَلَّى رُكْعَتَيْنِ وَ دَعَا بِدَعَوَاتٍ ثُمَّ سَأَلَ الْحَجَرَ بِالشَّهَادَةِ إِنْ كَانَتْ

۵۶۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۰۰ باب ۱۲ باب ما أعطی

الأئمة من القدرة أن یسیروا فی الأرض ..... ح ۱۳

الإمامة له فلم يُجبهُ بشيءٍ ثم قام عليُّ بنُ الحسينِ عليه السلام فصلى ركعتين ثم قال أيها
 الحجرُ الذي جعلهُ اللهُ شاهداً لمن يوافي بيته الحرام من وفود عباده إن كنتَ
 تعلمُ أني صاحبُ الأمرِ و أني الإمامُ المُفترضُ الطاعةَ على جميعِ عبادِ الله
 فأشهدُ لي بذلكَ ليعلمَ عمي أنه لا حقَّ له في الإمامة فأنطقَ اللهُ الحجرَ بلسانِ
 عربيٍّ مبینٍ فقال يا مُحَمَّدُ بنَ عليٍّ سلمُ إلى عليِّ بنِ الحسينِ الأمرُ فإنَّه الإمامُ
 المُفترضُ الطاعةَ عليك و على جميعِ عبادِ الله دونَكَ و دونَ الخلقِ أجمعينَ في
 زمانه فقبَّلَ مُحَمَّدُ بنُ الحنفيةَ رجلَهُ و قال الأمرُ لك و في روايةٍ أخرى إنَّ الله
 أنطقَ الحجرَ فقال يا مُحَمَّدُ بنَ عليٍّ إنَّ عليَّ بنَ الحسينِ هو الحقُّ الذي لا
 يعتريه شكٌ لما علمَ من دينه و صلاحه و حجةَ الله عليك و على جميعِ من في
 الأرضِ و من في السماءِ و مُفترضُ الطاعةِ فاسمعَ له و أطع فقال مُحَمَّدُ
 سَمِعنا سمعنا يا حُجَّةَ اللهِ في أرضه و سماه

حدیث ۶۰: ابو خالد کابلی: بعد از شهادت امام حسین عليه السلام و برگشتن امام سجاد عليه السلام
 به مدینه طیبه، ما، در مکه بودیم. مُحَمَّد بن حنفیه به من گفت: نزد علی بن حسین عليه السلام
 برو و از طرف من به او بگو که من بعد از برادرانم امام حسن عليه السلام و امام حسین عليه السلام،
 بزرگترین اولاد امیرالمؤمنین علی عليه السلام هستم و برای امامت شایسته تر می باشم. پس
 سزاوار است که امامت را به من تسلیم نمایی. و اگر شک داری، داوری انتخاب کن تا
 بین ما حکم کند. راوی گوید: نزد امام سجاد عليه السلام رفتم و پیغام مُحَمَّد بن حنفیه را به
 حضرت، رساندم. حضرت فرمود: بر گرد و به او بگو: ای عمو! از خدا بترس و چیزی
 را که خدا برای تو قرار نداده، ادعا نکن. اگر قبول نداری پس حجر الأسود بین ما
 حکم کند و او به نفع هر که حکم نمود، او امام عليه السلام است. ابو خالد می گوید: جواب

حضرت را رساندم و او قبول کرد. و هر دو با هم به مسجد الحرام رفته تا اینکه مقابل حجر الأسود رسیدند. امام (علیه السلام) فرمود: عموجان! چون تو مسنّ تر هستی، جلو برو و از او برای امامت خودت گواهی بخواه. محمد بن حنفیه پیش رفت، دو رکعت نماز خواند، دعا کرد و از حجر الاسود گواهی خواست، ولی جوابی نشنید. بعد از او امام (علیه السلام) پیش رفت، دو رکعت نماز خواند و فرمود: ای سنگی! که خدا تو را شاهد قرار داده بر کسانی که به زیارت خانه‌اش می‌آیند، اگر من صاحب امر و امام واجب الطاعة هستم، گواهی بده تا عمویم بفهمد که او حقّی در رابطه با امامت ندارد. پس حجر الاسود به امر خدا با زبان عربی آشکار عرضه داشت: ای محمد بن علی! امامت با علی بن حسین (علیه السلام) است و اطاعت او بر تو و بر جمیع بندگان واجب است پس در این هنگام، محمد بن حنفیه پای حضرت را بوسید، و گفت: امامت، حقّ شماست. و در روایت دیگر چنین آمده است که: به امر خدا حجر الاسود گفت: ای محمد بن علی! علی بن حسین (علیه السلام) آن حقّی است که در او شک راه پیدا نمی‌کند و واجب الطاعة می‌باشد. به او گوش بسیار و اطاعتش کن. محمد گفت: شنیدیم، شنیدیم (اطاعت می‌کنیم) ای حجّت خدا! در زمین و آسمانش گویند: این کار محمد بن حنفیه برای رفع شکّ از مردم بود و خود او شکّی در امامت حضرت سجاد (علیه السلام) نداشت. ۵۶۳

حدیث ۶۱: وَ رَأَيْتُ فِي بَعْضِ مَوْلَفَاتِ أَصْحَابِنَا رُويَ أَنَّ رَجُلًا مُؤْمِنًا مِنْ أَكْبَرِ بِلَادِ بَلْخِ كَانَ يَحُجُّ الْبَيْتَ وَ يَزُورُ النَّبِيَّ فِي أَكْثَرِ الْأَعْوَامِ وَ كَانَ يَأْتِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) وَ يَزُورُهُ وَ يَحْمِلُ إِلَيْهِ الْهَدَايَا وَ التُّحَفَ وَ يَأْخُذُ مَصَالِحَ دِينِهِ مِنْهُ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى بِلَادِهِ فَقَالَتْ لَهُ زَوْجَتُهُ أَرَأَيْكَ تُهْدِي تَحْفًا كَثِيرَةً وَ لَا أَرَاهُ يُجَازِيكَ عَنْهَا شَيْءٌ فَقَالَ إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي نُهْدِي إِلَيْهِ هَدَايَانَا هُوَ مَلِكُ الدُّنْيَا وَ

الْآخِرَةَ وَ جَمِيعُ مَا فِي أَيْدِي النَّاسِ تَحْتَ مَلِكِهِ لِأَنَّهُ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ حُجَّتُهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ هُوَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ إِمَامُنَا فَلَمَّا سَمِعَتْ ذَلِكَ مِنْهُ أَمْسَكَتْ عَنْ مَلَامَتِهِ ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ تَهَيَّأَ لِلْحَجِّ مَرَّةً أُخْرَى فِي السَّنَةِ الْقَابِلَةِ وَ قَصَدَ دَارَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ﷺ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَ قَبَّلَ يَدَيْهِ وَ وَجَدَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَعَامًا فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِ وَ أَمَرَهُ بِالْأَكْلِ مَعَهُ فَأَكَلَ الرَّجُلُ ثُمَّ دَعَا بِطَسْتٍ وَ ابْرِيْقٍ فِيهِ مَاءٌ فَقَامَ الرَّجُلُ وَ أَخَذَ الْإِبْرِيْقَ وَ صَبَّ الْمَاءَ عَلَى يَدَيْ الْإِمَامِ فَقَالَ يَا شَيْخُ أَنْتَ ضَيْفُنَا فَكَيْفَ تَصُبُّ عَلَى يَدَيِّ الْمَاءِ فَقَالَ إِنِّي أَحَبُّ ذَلِكَ فَقَالَ الْإِمَامُ ﷺ لَمَّا أَحَبَبْتَ ذَلِكَ فَوَ اللَّهُ لِأُرِيَنَّكَ مَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى وَ تَقْرُّ بِهِ عَيْنَاكَ فَصَبَّ الرَّجُلُ عَلَى يَدَيْهِ الْمَاءَ حَتَّى امْتَلَأَ ثُلُثَ الطَّسْتِ فَقَالَ الْإِمَامُ ﷺ لِلرَّجُلِ مَا هَذَا فَقَالَ مَاءٌ قَالَ الْإِمَامُ ﷺ بَلْ هُوَ يَاقُوتٌ أَحْمَرُ فَنَظَرَ الرَّجُلُ فَإِذَا هُوَ قَدْ صَارَ يَاقُوتًا أَحْمَرَ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى ثُمَّ قَالَ يَا رَجُلُ صَبَّ الْمَاءَ فَصَبَّ حَتَّى امْتَلَأَ ثُلُثَا الطَّسْتِ فَقَالَ مَا هَذَا قَالَ هَذَا مَاءٌ قَالَ بَلْ هَذَا زُمُرْدٌ أَحْضَرُ فَنَظَرَ الرَّجُلُ فَإِذَا هُوَ زُمُرْدٌ أَحْضَرُ ثُمَّ قَالَ صَبَّ الْمَاءَ فَصَبَّهُ عَلَى يَدَيْهِ حَتَّى امْتَلَأَ الطَّسْتُ فَقَالَ مَا هَذَا فَقَالَ هَذَا مَاءٌ قَالَ بَلْ هَذَا دُرٌّ أَبْيَضُ فَنَظَرَ الرَّجُلُ إِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ دُرٌّ أَبْيَضٌ فَامْتَلَأَ الطَّسْتُ مِنْ ثَلَاثَةِ أَلْوَانٍ دُرٌّ وَ يَاقُوتٍ وَ زُمُرْدٍ فَتَعَجَّبَ الرَّجُلُ وَ انْكَبَّ عَلَى يَدَيْهِ يُقَبِّلُهُمَا فَقَالَ يَا شَيْخُ لَمْ يَكُنْ عِنْدَنَا شَيْءٌ نَكْفِيكَ عَلَى هَدَايَاكَ إِلَيْنَا فَخُذْ هَذِهِ الْجَوَاهِرَ عِوَضًا عَنْ هَدِيَّتِكَ وَ اعْتَدِرْ لَنَا عِنْدَ زَوْجَتِكَ لِأَنَّهَا عَتَبَتْ عَلَيْنَا فَاطَّرَقَ الرَّجُلُ رَأْسَهُ وَ قَالَ يَا سَيِّدِي مَنْ أَنْبَأَكَ بِكَلَامِ زَوْجَتِي فَلَا أَشْكُ أَنَّكَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبُوَّةِ ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ وَدَّعَ

الْإِمَامَ عليه السلام وَ أَخَذَ الْجَوَاهِرَ وَ سَارَ بِهَا إِلَى زَوْجَتِهِ وَ حَدَّثَهَا بِالْقِصَّةِ فَسَجَدَتْ
 لِلَّهِ شُكْرًا وَ أَقْسَمَتْ عَلَى بَعْلِهَا بِاللَّهِ الْعَظِيمِ أَنْ يَحْمِلَهَا مَعَهُ إِلَيْهِ فَلَمَّا تَجَهَّزَ
 بَعْلِهَا لِلْحَجِّ فِي السَّنَةِ الْقَابِلَةِ أَخَذَهَا مَعَهُ فَمَرَضَتْ فِي الطَّرِيقِ وَ مَاتَتْ قَرِيبًا
 مِنْ الْمَدِينَةِ فَاتَى الرَّجُلُ الْإِمَامَ عليه السلام بِأَكْيَا وَ أَخْبَرَهُ بِمَوْتِهَا فَقَامَ الْإِمَامُ عليه السلام وَ
 صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَ دَعَا اللَّهَ سُبْحَانَهُ بِدَعَوَاتٍ ثُمَّ التَفَّتْ إِلَى الرَّجُلِ وَ قَالَ لَهُ ارْجِعْ
 إِلَى زَوْجَتِكَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ أَحْيَاها بِقُدْرَتِهِ وَ حِكْمَتِهِ وَ هُوَ يُحْيِي الْعِظَامَ
 وَ هِيَ رَمِيمٌ فَقَامَ الرَّجُلُ مُسْرِعًا فَلَمَّا دَخَلَ خَيْمَتَهُ وَ جَدَّ زَوْجَتَهُ جَالِسَةً عَلَى
 حَالِ صِحَّتِهَا فَقَالَ لَهَا كَيْفَ أَحْيَاكَ اللَّهُ قَالَتْ وَ اللَّهُ لَقَدْ جَاءَنِي مَلَكُ الْمَوْتِ وَ
 قَبَضَ رُوحِي وَ هَمَّ أَنْ يَصْعَدَ بِهَا فَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ صِفَتُهُ كَذَا وَ كَذَا وَ جَعَلَتْ تُعَدُّ
 أَوْصَافَهُ وَ بَعْلِهَا يَقُولُ نَعَمْ صَدَقْتَ هَذِهِ صِفَةُ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ عَلِيِّ بْنِ
 الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَتْ فَلَمَّا رَأَتْ مَلَكُ الْمَوْتِ مُقْبِلًا انْكَبَّتْ عَلَى قَدَمَيْهِ يُقَبِّلُهُمَا وَ
 يَقُولُ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْعَابِدِينَ عليه السلام فَرَدَّ
 عَلَيْهِ السَّلَامَ وَ قَالَ لَهُ يَا مَلَكُ الْمَوْتِ أَعِدْ رُوحَ هَذِهِ الْمَرْأَةِ إِلَى جَسَدِهَا فَإِنَّهَا
 كَانَتْ قَاصِدَةً إِلَيْنَا وَ إِنِّي قَدْ سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُبْقِيَهَا ثَلَاثِينَ سَنَةً أُخْرَى وَ يُحْيِيهَا
 حَيَاةً طَيِّبَةً لِقُدُومِهَا إِلَيْنَا زَائِرَةً لَنَا فَقَالَ الْمَلَكُ سَمِعًا وَ طَاعَةً لَكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ ثُمَّ
 أَعَادَ رُوحِي إِلَى جَسَدِي وَ أَنَا أَنْظَرُ إِلَى مَلَكِ الْمَوْتِ قَدْ قَبَلَ يَدَهُ وَ خَرَجَ عَنِّي
 فَأَخَذَ الرَّجُلُ بِيَدِ زَوْجَتِهِ وَ أَدْخَلَهَا إِلَيْهِ وَ هُوَ مَا بَيْنَ أَصْحَابِهِ فَانْكَبَّتْ عَلَى
 رُكْبَتَيْهِ تُقَبِّلُهُمَا وَ هِيَ تَقُولُ هَذَا وَ اللَّهُ سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ وَ هَذَا هُوَ الَّذِي أَحْيَانِي
 اللَّهُ بِبَرَكَتِهِ دُعَايِهِ قَالَ فَلَمْ تَزَلِ الْمَرْأَةُ مَعَ بَعْلِهَا مُجَاوِرِينَ عِنْدَ الْإِمَامِ عليه السلام بَقِيَّةَ

أَعْمَارِهِمَا إِلَى أَنْ مَاتَا رَحْمَةً اللَّهُ عَلَيْهِمَا.

حدیث ۶۱: روایت شده در یکی از مؤلفات اصحاب که مردی از بزرگان بلخ بیشتر سال‌ها به حج می‌رفت و در مدینه پیغمبر را نیز زیارت می‌کرد حضرت علی بن الحسین (علیه السلام) را هم زیارت می‌نمود و برای آن جناب تحفه و هدایای زیادی می‌آورد و مسائل دینی خود را می‌پرسید و به شهر خویش برمی‌گشت. زنش به او گفت تحفه و هدایای زیادی می‌بری ولی آن آقا به تو چیزی نمی‌دهد، مردگفت: آن شخصی که من برایش هدیه می‌برم مالک دنیا و آخرت و تمام چیزهایی است که در دست مردم است زیرا او خلیفه خداست در زمین و حجت اوست او پسر پیغمبر و امام ماست. زن پس از شنیدن این حرف دیگر چیزی نگفت. در سال بعد نیز عازم حج شد و خدمت زین العابدین (علیه السلام) رسیده سلام نمود و دستش را بوسید، آن جناب مشغول غذا خوردن بود به او نیز تعارف کرد شروع بخوردن نمود، پس از صرف غذا آفتابه و طشت خواست. آن مرد از جای حرکت کرد و آب بر روی دست امام (علیه السلام) ریخت، حضرت فرمود: تو مهمان ما هستی چطور آب بر دست ما می‌ریزی؟ عرضه داشت: من علاقه دارم فرمود: حالا که دوست داری چیزی به تو نشان می‌دهم که خیلی مورد علاقه توست و خوشحال می‌شوی، آن مرد آب ریخت تا یک سوم طشت پر آب شد، امام (علیه السلام) فرمود: چه می‌بینی؟ آن مرد عرضه داشت: آب، فرمود: این یاقوت قرمز است دوباره نگاه کرد دید به اذن خدا یاقوت قرمز شده. فرمود: بریز آب را، ریخت تا دو سوم طشت پر آب شد فرمود: این چیست عرضه داشت: آب است، فرمود: نه زمرد سبز است، باز نگاه کرد دید زمرد سبز است. باز فرمود: آب را بریز ریخت تا طشت پر شد پرسید این چیست؟ عرضه داشت: آب است، فرمود: نه دُرّ سفید است نگاه کرد دید دُرّ سفید است طشت پر شد از سه نوع جواهر دُرّ، یاقوت، زُمُرْد، آن مرد در شگفت شده خود را انداخت روی دست‌های مولا شروع به بوسیدن کرد. فرمود: ما چیزی نداریم که پاداش تحفه و هدیه

تو را بدهیم همین جواهرات را عوض هدیه خود بردار از طرف ما، و پوزش بخواه از زنت که ما را سرزنش کرده بود، آن مرد سر بزیر افکنده پرسید آقا چه کسی سخن زنت را برای شما نقل کرد به راستی که شما از خاندان نبوت هستید، آن گاه از امام علیه السلام وداع نموده به جانب بلخ رهسپار شد. وقتی به منزل رسید جواهر را پیش همسر خود نهاده جریان را شرح داد آن زن سجده شکر بجای آورد و شوهرش را قسم داد که او را خدمت امام علیه السلام ببرد در سال بعد که عازم حج شد همسرش را نیز با خود برد، اما آن زن در بین راه مریض شد و نزدیک مدینه از دنیا رفت، آن مرد خدمت امام علیه السلام رسید و با گریه جریان فوت همسر خود را نقل کرد. امام علیه السلام دو رکعت نماز خواند و دعاهائی کرد سپس توجه به آن مرد نموده فرمود: برو پیش همسرت خداوند او را به لطف و کرمش زنده کرد. مرد به سرعت به منزل برگشت همین که داخل خیمه شد دید زنت نشسته منتظر اوست صحیح و سالم. پرسید: چطور خداوند تو را زنده کرد، سوگند خورد که عزرائیل علیه السلام آمد و روح مرا قبض نمود و به طرف بالا برد ناگاه شخصی بدین شکل و شمایل آمد و اوصاف آن آقا را که نقل می کرد شوهرش گفت همان زین العابدین علیه السلام است گفت: همین که ملک الموت علیه السلام چشمش به او افتاد عرضه داشت: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا زَيْنَ الْعَابِدِينَ علیه السلام حضرت جواب داده به او فرمود: روح این زن را برگردان او به زیارت ما آمده بود من از خدا خواسته ام که سی سال دیگر زنده بماند و زندگی خوشی داشته باشد چون به زیارت ما آمده بود. ملک الموت علیه السلام عرضه داشت: باشد مولای من و روح مرا به جسد برگرداند، من با چشم دیدم ملک الموت علیه السلام دست آن آقا را بوسید و رفت، آن مرد دست زن خود را گرفت و خدمت زین العابدین علیه السلام آورد موقعی که آقا با اصحاب خود نشسته بود ناگاه زن خود را بر زانوان امام علیه السلام انداخته می بوسید و می گفت: به خدا قسم این آقا و مولای منست، همین آقا مرا با دعای خودش زنده کرد آن زن و مرد بقیه عمر

خود را در خدمت زین العابدین علیه السلام به سر بردند. ۵۶۴

۴۳۷

حدیث ۶۲: الرَّهْرِيُّ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيْبِ كَانَ النَّاسُ لَا يَخْرُجُونَ مِنْ مَكَّةَ حَتَّى يَخْرُجَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ فَخَرَجَ وَ خَرَجْتُ مَعَهُ فَنَزَلَ فِي بَعْضِ الْمَنَازِلِ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ سَبَّحَ فِي سُجُودِهِ فَلَمْ يَبْقَ شَجَرٌ وَ لَا مَدْرٌ إِلَّا سَبَّحُوا مَعَهُ فَفَزَعَتْ مِنْهُ فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ يَا سَعِيدُ أَ فَزَعَتْ قُلْتُ نَعَمْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله وسلاماته عليه قَالَ هَذَا التَّسْبِيحُ الْأَعْظَمُ

حدیث ۶۲: سعید بن مسیب گفت تا حضرت علی بن الحسین علیه السلام از مکه خارج نمی شدند مردم خارج نمی شدند، یک سال من در خدمت ایشان از مکه بیرون آمدم در منزلی فرود آمد دو رکعت نماز خواند در سجده تسبیح پروردگار کرد هر چه در آن اطراف از درخت و گیاه وجود داشت با او به تسبیح پرداختند. من از تماشای این صحنه وحشت کردم، حضرت سر از سجده برداشته فرمود: ای سعید! آیا ترسیدی؟ عرضه داشتم: آری یا ابن رسول الله فرمود: این تسبیح اعظم است. ۵۶۵

حدیث ۶۳: رُوِيَ أَنَّ الْحَجَّاجَ بْنَ يُونُسَ لَمَّا خَرَبَ الْكَعْبَةَ بِسَبَبِ مُقَاتَلَةِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ ثُمَّ عَمَرُوهَا فَلَمَّا أُعِيدَ الْبَيْتُ وَ أَرَادُوا أَنْ يَنْصُبُوا الْحَجَرَ الْأَسْوَدَ فَكَلَّمَا نَصَبَهُ عَالِمٌ مِنْ عُلَمَائِهِمْ أَوْ قَاضٍ مِنْ قُضَاتِهِمْ أَوْ زَاهِدٌ مِنْ زُهَادِهِمْ يَتَرَلَّزَلُ وَ يَضْطَرِبُ وَ لَا يَسْتَقِرُّ الْحَجَرُ فِي مَكَانِهِ فَجَاءَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ علیه السلام وَ أَخَذَهُ مِنْ أَيْدِيهِمْ وَ سَمَّى اللَّهَ ثُمَّ نَصَبَهُ فَاسْتَقَرَّ فِي مَكَانِهِ وَ كَبَّرَ النَّاسُ وَ لَقَدْ أُهِمَّ الْفَرَزْدَقُ فِي قَوْلِهِ

۵۶۴. بحار الانوار ج ۴۶ ص ۴۷ باب ۳ ذیا ح ۴۹

۵۶۵. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۳۶ فصل فی معجزاته ع

حدیث ۶۳: روایت شده که وقتی حجاج بن یوسف کعبه را خراب کرد به واسطه جنگ با عبد الله بن زبیر و بعد از آن شروع به تعمیر کردند پس از پایان ساختمان خواستند حجرالاسود را به جای اول بگذارند هر یک از دانشمندان یا قاضی‌ها یا زاهدان آن‌ها می‌گذاشت تکان می‌خورد و در جایش نمی‌ایستاد حضرت زین العابدین علیه السلام پیش آمد و حجر السود را از دست آن‌ها گرفته به جایش قرار داد، حجر در محل خودش قرار گرفت و تکان نخورد مردم صدا به تکبیر بلند کردند. ^{۵۶۶}

معجزات امام باقر

حدیث ۶۴: الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام إِنِّي أَظُنُّ أَنَّ لِي عِنْدَكَ مَنْزِلَةٌ قَالَ أَجَلٌ قَالَ قُلْتُ فَإِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةٌ قَالَ وَ مَا هِيَ قُلْتُ تَعَلَّمَنِي الْإِسْمَ الْأَعْظَمَ قَالَ وَ تُطِيقُهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَادْخُلِ الْبَيْتَ قَالَ فَدَخَلَ الْبَيْتَ فَوَضَعَ أَبُو جَعْفَرٍ يَدَهُ عَلَى الْأَرْضِ فَأَظْلَمَ الْبَيْتُ فَأُرْعِدَتْ فَرَايِصُ عُمَرَ فَقَالَ مَا تَقُولُ أَعْلَمُكَ فَقَالَ لَا قَالَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَرَجَعَ الْبَيْتُ كَمَا كَانَ

حدیث ۶۴: عمر بن حنظله گفت به امام باقر علیه السلام عرضه داشتم: خیال می‌کنم مرا نزد شما مقام و منزلتی است فرمود: بلی عرضه داشتم: من احتیاجی بشما دارم سؤال کرد چیست؟ عرضه داشتم: تقاضا دارم اسم اعظم را به من بیاموزی فرمود تو

طاقت داری؟ عرضه داشتم: بلی. فرمود: داخل خانه شو امام علیه السلام داخل خانه شد دست خود را روی زمین گذاشت چنان تاریک شد که لرزه بر اندام عمر بن حنظله افتاد. فرمود: حالا چه می‌گوئی مایلی اسم اعظم را بیاموزی؟ عرضه داشت: نه. امام علیه السلام دست خود را برداشت و خانه به حال اول بازگشت. ^{٥٦٧}

حدیث ٦٥: ابْنُ شُبَلٍ عَنْ ظَفَرِ بْنِ حُمْدُونَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الشَّامِ يَخْتَلِفُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام وَ كَانَ مَرَكَزُهُ بِالْمَدِينَةِ يَخْتَلِفُ إِلَى مَجْلِسِ أَبِي جَعْفَرٍ يَقُولُ لَهُ يَا مُحَمَّدُ أَلَا تَرَى أَنِّي إِنَّمَا أَغْشَى مَجْلِسَكَ حَيَاءً مِنِّي مِنْكَ وَ لَا أَقُولُ إِذْ أَحَدًا فِي الْأَرْضِ أَبْعُضُ إِلَيَّ مِنْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ أَعْلَمُ أَنَّ طَاعَةَ اللَّهِ وَ طَاعَةَ رَسُولِهِ صلی الله علیه و آله وَ طَاعَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فِي بُغْضِكُمْ وَ لَكِنْ أَرَاكَ رَجُلًا فَصِيحًا لَكَ أَدَبٌ وَ حُسْنُ لَفْظٍ فَإِنَّمَا اخْتَلَفِي إِلَيْكَ لِحُسْنِ أَدَبِكَ وَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ يَقُولُ لَهُ خَيْرًا وَ يَقُولُ لَنْ تَحْفَى عَلَى اللَّهِ خَافِيَةٌ فَلَمْ يَلْبَثِ الشَّامِيُّ إِلَّا قَلِيلًا حَتَّى مَرِضَ وَ اشْتَدَّ وَجَعُهُ فَلَمَّا ثَقُلَ دَعَا وَلِيَّهُ وَ قَالَ لَهُ إِذَا أَنْتَ مَدَدْتَ عَلَيَّ الثَّوْبَ فَأَتِ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ علیه السلام وَ سَلُهُ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ وَ أَعْلَمُهُ أَنِّي أَنَا الَّذِي أَمَرْتُكَ بِذَلِكَ قَالَ فَلَمَّا أَنْ كَانَ فِي نِصْفِ اللَّيْلِ ظَنُّوا أَنَّهُ قَدْ بَرَدَ وَ سَجَّوهُ فَلَمَّا أَنْ أَصْبَحَ النَّاسُ خَرَجَ وَلِيُّهُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَمَّا أَنْ صَلَّى مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ علیه السلام وَ تَوَرَّكَ وَ كَانَ إِذَا صَلَّى عَقَّبَ فِي مَجْلِسِهِ قَالَ لَهُ يَا أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام إِنَّ فُلَانَ الشَّامِيَّ قَدْ هَلَكَ وَ هُوَ يَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام كَلَّا إِنَّ بِلَادَ الشَّامِ بِلَادٌ صَرْدٌ وَ الْحِجَازُ بِلَادٌ

٥٦٧. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ١ ص ٢١٠ نادر من الباب ..... ح ١

حَرٌّ وَ لَهَبُهَا شَدِيدٌ فَانْطَلَقَ فَلَا تَعَجَلَنَّ عَلَيَّ صَاحِبِكَ حَتَّى آتِيَكُمُ ثُمَّ قَامَ عَ مِنْ
 مَجْلِسِهِ فَأَخَذَ وَضُوءاً ثُمَّ عَادَ فَصَلَّى رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ مَدَّ يَدَهُ تَلْقَاءَ وَجْهِهِ مَا شَاءَ اللَّهُ
 ثُمَّ خَرَّ سَاجِداً حَتَّى طَلَعَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ نَهَضَ فَأَنْتَهَى إِلَى مَنْزِلِ الشَّامِيِّ فَدَخَلَ
 عَلَيْهِ فَدَعَاهُ فَأَجَابَهُ ثُمَّ أَجْلَسَهُ وَ أَسْنَدَهُ وَ دَعَا لَهُ بِسُوقِ فَسَقَاهُ وَ قَالَ لِأَهْلِهِ
 امْلُئُوا جَوْفَهُ وَ بَرِّدُوا صَدْرَهُ بِالطَّعَامِ الْبَارِدِ ثُمَّ انْصَرَفَ فَلَمْ يَلْبَثْ إِلَّا قَلِيلاً حَتَّى
 عُوِيَ الشَّامِيُّ فَأَتَى أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ أَحْلِيَنِي فَأَخْلَاهُ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ
 عَلَى خَلْقِهِ وَ بَابُهُ الَّذِي يُوقِي مِنْهُ فَمَنْ أَتَى مِنْ غَيْرِكَ خَابَ وَ خَسِرَ وَ ضَلَّ
 ضَلَالاً بَعِيداً قَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ وَ مَا بَدَا لَكَ قَالَ أَشْهَدُ أَنِّي عَهَدْتُ بِرُوحِي وَ
 عَايْنَتِي بِعَيْنِي فَلَمْ يَتَفَاجَأْنِي إِلَّا وَ مُنَادٍ يُنَادِي أَسْمَعُهُ بِأُذُنِي يُنَادِي وَ مَا أَنَا
 بِالنَّايِمِ زُدُّوا عَلَيْهِ رُوحَهُ فَقَدْ سَأَلْنَا ذَلِكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام
 أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ وَ يُبْغِضُ عَمَلَهُ وَ يُبْغِضُ الْعَبْدَ وَ يُحِبُّ عَمَلَهُ
 قَالَ فَصَارَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام

حدیث ۶۵: محمد بن سلیمان او از پدرش نقل می کند که مردی شامی که ساکن مدینه شده بود گاه گاه خدمت حضرت باقر علیه السلام می رسید، می گفت به آن جناب آقا خیال نکنی من خدمت شما می رسم به واسطه خجالتی است که از شما دارم (و ارادتمند شمایم) در روی زمین کسی را بیش از شما خانواده دشمن نمی دارم و معتقدم که اطاعت خدا و پیغمبر و امیرالمؤمنین علیه السلام در دشمنی با شماست ولی چون مردی خوش صحبت و دارای ادب هستی رفت و آمد من برای همین است. وقتی این حرف را می زد حضرت باقر علیه السلام می فرمود: هیچ چیز بر خدا پنهان نیست. چیزی نگذشت که مرد شامی مریض شد و مرضش شدت یافت. همین که به حال احتضار رسید وکیل خود

را خواست گفت وقتی من از دنیا رفتم و پارچه بر رویم کشیدی برو خدمت محمد بن علی علیه السلام و تقاضا کن بر بیکرم نماز بخواند به او گوش زد کن که خودم این کار را وصیت کرده‌ام. نیمه شب که شد خیال کردند از دنیا رفته او را در پارچه‌ای پیچیدند سحرگاه وکیلش به مسجد آمد پس از اتمام نماز حضرت باقر علیه السلام خدمت آن جناب رسید و عرضه داشت: فلان مرد شامی مرد خودش از شما تقاضا کرده که بر بیکرش نماز بخوانید؟ حضرت فرمود: نه او نمرده سرزمین شام سرد است ولی حجاز گرمسیر است و شدت گرما در این ناحیه زیاد است. بالاخره عجله نکنید و او را بر ندارید تا من بیایم. در این موقع از جای حرکت نموده وضو گرفت باز دو رکعت نماز خواند آن‌گاه دست به دعا برداشته زیاد دعا کرد سپس به سجده رفت تا خورشید طلوع نمود آن‌گاه از جای حرکت کرده روانه منزل شامی شد. داخل اطاق شده او را صدا زد شامی جواب داد. او را بلند کرد و نشاند مقداری سویق خواست به او داد بعد به خانواده‌اش سفارش کرد که غذا به او بدهند و با غذاهای سرد سینه‌اش را سرد نگه دارند. امام علیه السلام از جای حرکت کرده رفت چیزی نگذشت که مرد شامی بهبود کامل یافت خدمت حضرت باقر علیه السلام رسیده عرضه داشت: مایلم برای من خانه را خلوت کنی عرضی خصوصی دارم امام علیه السلام خانه را خلوت کرد. شامی گفت گواهی می‌دهم که تو حجت خدائی بر مردم و واسطه بین مردم و خدائی که هرکه جز به تو پناه برد ناامید و زیانکار است و گمراه واقعی است، حضرت باقر علیه السلام فرمود: چه شده که تغییر عقیده دادی. شامی عرضه داشت: من خود متوجه شدم که روح از بدنم خارج شد ناگاه منادی فریاد زد و با گوش خود صدای او را شنیدم که گفت: روح او را برگردانید محمد بن علی علیه السلام درخواست کرده امام باقر علیه السلام فرمود: مگر نمی‌دانی خدا گاهی شخصی را دوست دارد ولی کارش را نمی‌پسندد و گاهی شخصی را دوست ندارد اما کارش را دوست دارد.

مرد شامی بعد از آن جزء اصحاب حضرت باقر علیه السلام به شمار می رفت. ۵۶۸

حدیث ۶۶: الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى عَنْ أَبِيهِ
عَنْ عُمَانَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَشَكَّوْتُ
إِلَيْهِ الْحَاجَةَ قَالَ فَقَالَ يَا جَابِرُ مَا عِنْدَنَا دِرْهَمٌ فَلَمْ أَلْبَثْ أَنْ دَخَلَ عَلَيْهِ الْكُمَيْتُ
فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَأْذَنَ لِي حَتَّى أُنْشِدَكَ قَصِيدَةً قَالَ فَقَالَ أَنْشِدْ
فَأَنْشَدَهُ قَصِيدَةً فَقَالَ يَا غُلَامُ أَخْرِجْ مِنْ ذَلِكَ الْبَيْتِ بَدْرَةً فَادْفَعْهَا إِلَى الْكُمَيْتِ
قَالَ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَأْذَنَ لِي أَنْشِدَكَ قَصِيدَةً أُخْرَى قَالَ أَنْشِدْ
فَأَنْشَدَهُ أُخْرَى فَقَالَ يَا غُلَامُ أَخْرِجْ مِنْ ذَلِكَ الْبَيْتِ بَدْرَةً فَادْفَعْهَا إِلَى الْكُمَيْتِ
قَالَ فَأَخْرَجَ بَدْرَةً فَادْفَعْهَا إِلَيْهِ قَالَ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَأْذَنَ لِي
أُنْشِدَكَ ثَالِثَةً قَالَ لَهُ أَنْشِدْ فَأَنْشَدَهُ فَقَالَ يَا غُلَامُ أَخْرِجْ مِنْ ذَلِكَ الْبَيْتِ بَدْرَةً
فَادْفَعْهَا إِلَيْهِ قَالَ فَأَخْرَجَ بَدْرَةً فَادْفَعْهَا إِلَيْهِ فَقَالَ الْكُمَيْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَاللَّهِ
مَا أَحْبَبُّكُمْ لِعَرَضِ الدُّنْيَا وَمَا أَرَدْتُ بِذَلِكَ إِلَّا صِلَةَ رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله عليه وَمَا أَوْجَبَ
اللَّهُ عَلَيَّ مِنَ الْحَقِّ قَالَ فَدَعَا لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام ثُمَّ قَالَ يَا غُلَامُ رُدَّهَا مَكَانَهَا قَالَ
فَوَجَدْتُ فِي نَفْسِي وَ قُلْتُ قَالَ لَيْسَ عِنْدِي دِرْهَمٌ وَأَمَرَ لِلْكُمَيْتِ بِثَلَاثِينَ أَلْفَ
دِرْهَمٍ قَالَ فَقَامَ الْكُمَيْتُ وَ خَرَجَ قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ قُلْتُ لَيْسَ عِنْدِي
دِرْهَمٌ وَأَمَرْتُ لِلْكُمَيْتِ بِثَلَاثِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ فَقَالَ لِي يَا جَابِرُ قُمْ وَ ادْخُلِ الْبَيْتَ
قَالَ فَتَقَمْتُ وَ دَخَلْتُ الْبَيْتَ فَلَمْ أَجِدْ مِنْهُ شَيْئاً قَالَ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ لِي يَا
جَابِرُ مَا سَتَرْنَا عَنْكُمْ أَكْثَرَ مِمَّا أَظْهَرْنَا لَكُمْ فَقَامَ وَ أَخَذَ بِيَدِي وَ ادْخَلَنِي الْبَيْتَ

ثُمَّ قَالَ وَ ضَرَبَ بِرِجْلِهِ الْأَرْضَ فَإِذَا شَبِيهُ بِعُنُقِ الْبَعِيرِ قَدْ خَرَجَتْ مِنْ ذَهَبٍ
ثُمَّ قَالَ لِي يَا جَابِرُ انظُرْ إِلَى هَذَا وَ لَا تُخْبِرْ بِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنْ تَثِقُ بِهِ مِنْ إِخْوَانِكَ
إِنَّ اللَّهَ أَقْدَرْنَا عَلَى مَا نُرِيدُ وَ لَوْ شِئْنَا أَنْ نَسُوقَ الْأَرْضَ بِأَزْمَتِهَا لَسَقْنَاهَا.

حدیث ۶۶: جابر بن عبد الله انصاری گفت خدمت حضرت باقر (علیه السلام) رسیده
عرضه داشتم: احتیاج دارم به من کمک کنید. فرمود: جابر پولی نزد ما برای تونیست.
چیزی نگذشت که کمیت شاعر آمد. عرضه داشت: اجازه می‌فرمائید قصیده‌ای گفته‌ام
برایتان بخوانم؟ فرمود: بخوان کمیت اشعار خود را خواند امام (علیه السلام) به غلامش دستور
داد از آن اطاق دیگر یک کیسه پول بیاورد و به کمیت بدهد. عرضه داشت: آقا اگر
اجازه بفرمائی یک قصیده دیگر گفته‌ام برایتان بخوانم اشعار خود را خواند باز به غلام
دستور داد کیسه دیگری برایش بیاورد باز عرضه داشت: قصیده سوم را اجازه دهید
می‌خوانم. فرمود: بخوان کمیت شعر را خواند. به غلام دستور داد از همان اطاق کیسه
دیگری از پول برای کمیت بیاورد غلام آورد و به او داد. کمیت عرضه داشت: فدایت
شوم محبت من به واسطه مال دنیا نیست و از این اشعار نظری جز لطف و عنایت
پیغمبر و حقی که خداوند بر من واجب کرده و آن عبارت است از احترام به شما خانواده
و محبت نسبت به شما) ندارم. حضرت باقر (علیه السلام) برایش دعا کرده به غلام فرمود: این
کیسه‌ها را برگردان به محل اولش من در دل با خود گفتم فرمود: یک درهم ندارم، حالا
سی هزار درهم به کمیت داد کمیت از جای حرکت کرده رفت عرضه داشتم: فدایت
شوم فرمودی یک درهم ندارم بعد به کمیت سی هزار درهم دادی؟ فرمود: جابر! حرکت
کن برو داخل اطاق. من وارد اطاق شدم اما چیزی ندیدم برگشتم فرمود: جابر! آنچه
ما (از قدرت و نیروی خداداد) از شما پنهان می‌کنیم بیشتر است از آنچه می‌بینید دست
مرا گرفت داخل اطاق شدیم با پای مبارک خود به زمین زد ناگاه شمش طلائی چون
گردن شتر بیرون آمد. فرمود: جابر! این را نگاه کن و به کسی نگو مگر دوستانی که به

آنها اعتماد داری. خداوند آنقدر به ما قدرت داده، که اگر زمام زمین را در اختیار بگیریم به هر کجا بخواهیم ببریم می توانیم.^{۵۶۹}

حدیث ۶۷: ابْنُ یَزِيدَ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ مُوسَى بْنِ بَكْرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءِ الْمَكِّيِّ قَالَ: اشْتَقْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَأَنَا بِمَكَّةَ فَقَدِمْتُ الْمَدِينَةَ وَ مَا قَدِمْتُهَا إِلَّا شَوْقًا إِلَيْهِ فَأَصَابَنِي تِلْكَ اللَّيْلَةَ مَطَرٌ وَ بَرْدٌ شَدِيدٌ فَانْتَهَيْتُ إِلَى بَابِهِ نِصْفَ اللَّيْلِ فَقُلْتُ مَا أَطْرُقُهُ هَذِهِ السَّاعَةَ وَ أَنْتَظِرُ حَتَّى أَصْبِحَ فَإِنِّي لِأُفَكِّرُ فِي ذَلِكَ إِذْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَا جَارِيَّةُ افْتَحِي الْبَابَ لِابْنِ عَطَاءٍ فَقَدْ أَصَابَهُ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ بَرْدٌ وَ أَدَى قَالَ فَجَاءَتْ فَفَتَحَتِ الْبَابَ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ

حدیث ۶۷: عبد الله بن عطاء مکی گفت خیلی مایل زیارت حضرت باقر عليه السلام شدم آن روزها در مکه بودم. به طرف مدینه رهسپار شدم فقط برای دیدار ایشان آن شب گرفتار باران شدید و هوای سردی شدم همین که به در خانه امام عليه السلام رسیدم نیمه شب بود. با خود گفتم در نمی زوم در این وقت شب همین جا هستم تا صبح شود در همین فکر بودم که شنیدم فرمود: کنیز در را باز کن برای ابن عطاء که امشب دچار سردی و ناراحتی شده و کنیز آمد و در را باز کرد خدمت ایشان رسیدم.^{۵۷۰}

حدیث ۶۸: رُوِيَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَ النَّاسُ يَدْخُلُونَ وَ يَخْرُجُونَ فَقَالَ لِي سَلِ النَّاسَ هَلْ يَرَوْنَنِي فَكُلُّ مَنْ لَقِيْتُهُ قُلْتُ لَهُ أَرَأَيْتَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ لَا وَ هُوَ وَاقِفٌ حَتَّى دَخَلَ أَبُو هَارُونَ الْمَكْفُوفُ قَالَ

۵۶۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۷۶ باب ۲ باب فی الأئمة ع

أنهم أعطوا خزائن الأرض ..... ح ۵

۵۷۰. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۵۹۴ فصل فی أعلام الإمام محمد بن علی بن الحسین الباقر ع ..... ح ۳

سَلُّ هَذَا فَقُلْتُ هَلْ رَأَيْتَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ أَلَيْسَ هُوَ بِقَائِمٍ قَالَ وَ مَا عَلِمَكَ قَالَ
 وَ كَيْفَ لَا أَعْلَمُ وَ هُوَ نُورٌ سَاطِعٌ قَالَ وَ سَمِعْتُ يَقُولُ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْإِفْرِيْقِيَّةِ
 مَا حَالُ رَاشِدٍ قَالَ خَلَفْتُهُ حَيًّا صَالِحًا يُقْرَنُكَ السَّلَامُ قَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ مَاتَ قَالَ
 نَعَمْ قَالَ مَتَى قَالَ بَعْدَ خُرُوجِكَ بِيَوْمَيْنِ قَالَ وَ اللَّهُ مَا مَرِضَ وَ لَا كَانَ بِهِ عِلَّةٌ قَالَ وَ
 إِنَّمَا يَمُوتُ مَنْ يَمُوتُ مِنْ مَرَضٍ وَ عِلَّةٍ قُلْتُ مَنْ الرَّجُلُ قَالَ رَجُلٌ لَنَا مُوَالٍ وَ لَنَا
 مُحِبٌّ ثُمَّ قَالَ أَ تَرَوْنَ أَنْ لَيْسَ لَنَا مَعَكُمْ أَعْيُنٌ نَاطِرَةٌ وَ أَسْمَاعٌ سَامِعَةٌ بِئْسَ مَا
 رَأَيْتُمْ وَ اللَّهُ لَا يَخْفَى عَلَيْنَا شَيْءٌ مِنْ أَعْمَالِكُمْ فَاحْضُرُونَا جَمِيعاً وَ عَوِّدُوا أَنْفُسَكُمْ
 الْخَيْرَ وَ كُونُوا مِنْ أَهْلِهِ تَعْرِفُوا فَإِنِّي بِهِذَا أَمْرٍ وُلْدِي وَ شِيعَتِي

حدیث ۶۸: ابو بصیر گفت: در خدمت حضرت باقر علیه السلام وارد مسجد شدم
 مردم در رفت و آمد بودند. امام علیه السلام به من فرمود: از مردم پیرس مرا می بینند؟ به
 هرکه برخورد کردم پرسیدم حضرت باقر علیه السلام را ندیدی. می گفت: نه با این که امام
 باقر علیه السلام همان جا ایستاده بود. تا اینکه ابو هارون مکفوف (نابینا) وارد شد امام علیه السلام
 فرمود: از او پیرس گفتم حضرت باقر علیه السلام را ندیدی گفت: مگر نمی بینی اینجا ایستاده.
 گفتم: از کجا دانستی؟ گفت: چگونه ندانم با اینکه آن جناب نوری درخشان است. ابو
 بصیر گفت: امام علیه السلام به مردی از اهالی آفریقا گفت: راشد چطور است آن مرد پاسخ
 داد خوب سلام به شما رسانده امام علیه السلام فرمود خدا رحمتش کند. عرضه داشت: مگر
 مُرد؟ فرمود: آری. پرسید: کی؟ پاسخ داد: دو روز پس از حرکت تو. عرضه داشت:
 عجب نه مرضی داشت و نه مبتلا به دردی بود. فرمود: هر که می میرد یا به مرضی
 دچار می شود و یا علتی دارد. من عرضه داشتم: آن مرد که بود؟ فرمود: یکی از
 دوستان و علاقمندان به ما سپس فرمود: شما خیال می کنید کسی نیست متوجه شما
 باشد و سخن شما را بشنود بد خیالی کرده اید به خدا قسم هیچ یک از اعمال شما

مخفی از ما نیست بدانید ما همیشه متوجه شما هستیم سعی کنید خود را عادت دهید به کار خوب تا به همین امتیاز شناخته شوید من فرزندان خود و شیعیانم را به این کار سفارش می‌کنم. ۵۷۱

حدیث ۶۹: رُوِيَ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: دَخَلَ النَّاسُ عَلَى أَبِي عليه السلام قَالُوا مَا حَدُّ الْإِمَامِ قَالَ حَدُّهُ عَظِيمٌ إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَيْهِ فَوْقَ رُؤُوسِهِ وَ عَظْمُوهُ وَ آمَنُوا بِمَا جَاءَ بِهِ مِنْ شَيْءٍ وَ عَلَيْهِ أَنْ يَهْدِيَكُمْ وَ فِيهِ خَصْلَةٌ إِذَا دَخَلْتُمْ عَلَيْهِ لَمْ يَقْدِرْ أَحَدٌ أَنْ يَمْلَأَ عَيْنَهُ مِنْهُ إِجْلَالًا وَ هَيْبَةً لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَذَلِكَ كَانَ وَ كَذَلِكَ يَكُونُ الْإِمَامُ قَالَ فَيَعْرِفُ شِيعَتَهُ قَالَ نَعَمْ سَاعَةَ يَرَاهُمْ قَالُوا فَتَحْنُ لَكَ شِيعَةً قَالَ نَعَمْ كُلُّكُمْ قَالُوا أَخْبِرْنَا بِعَلَامَةٍ ذَلِكَ قَالَ أَخْبِرْكُمْ بِأَسْمَائِكُمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِكُمْ وَ قَبَائِلِكُمْ قَالُوا أَخْبِرْنَا فَأَخْبَرَهُمْ قَالُوا صَدَقْتَ قَالَ وَ أَخْبِرْكُمْ عَمَّا أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْأَلُوا عَنْهُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ نَحْنُ نُعْطِي شِيعَتَنَا مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِلْمِنَا ثُمَّ قَالَ يَقْنَعُكُمْ قَالُوا فِي دُونِ هَذَا نَقْنَعُ

حدیث ۶۹: حلبی از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که عده‌ای خدمت حضرت باقر عليه السلام رسیده عرضه داشتند: امتیازات امام عليه السلام چیست؟ فرمود: بسیار بزرگ است هر وقت خدمت امام عليه السلام رسیدید به او احترام کنید او را بزرگ بدارید و ایمان داشته باشید به آنچه می‌گوید بر او لازم است که شما را هدایت کند. یکی از امتیازات او اینست که هرکدام خدمتش برسید از جلال و هیبتش نمی‌توانید در چشم او خیره شوید زیرا پیامبر نیز همین طور بود امام عليه السلام هم مثل اوست. عرضه داشت: شیعیان خود را می‌شناسد؟ فرمود: آری، عرضه داشتند: ما شیعه تو هستیم فرمود: آری همه شما. عرضه داشتند:

علامت آن چیست؟ فرمود: می‌خواهید اسامی خودتان و پدران و قبیله‌تان را بگویم تقاضا کردند بفرمائید به آن‌ها فرمود، عرضه داشتند: صحیح است. فرمود: می‌خواهید بگویم چه می‌خواستید برسید؟ قصد داشتید در مورد آیه ﴿كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ﴾^{۵۷۲} سؤال کنید فرمود: آن درخت پاک ما هستیم به هریک از شیعیان که بخواهیم از علم خود می‌دهیم. آنگاه فرمود: قانع شدید؟ عرضه داشتند: آقا ما به کمتر از این هم قانع بودیم.^{۵۷۳}

حدیث ۷۰: رَوَى أَبُو عَتِيْبَةَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَدَخَلَ رَجُلٌ فَقَالَ أَنَا مِنْ أَهْلِ الشَّامِ أَتَوْلَاكُمْ وَ أَبْرَأُ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَ أَبِي كَانَ يَتَوَلَّى بَنِي أُمَيَّةَ وَ كَانَ لَهُ مَالٌ كَثِيرٌ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَ لَدَّ غَيْرِي وَ كَانَ مَسْكَنُهُ بِالرَّمْلَةِ وَ كَانَ لَهُ جُنَيْنَةٌ يَتَخَلَّى فِيهَا بِنَفْسِهِ فَلَمَّا مَاتَ طَلَبْتُ الْمَالَ فَلَمْ أَظْفَرْ بِهِ وَ لَا أَشْكُ أَنَّهُ دَفَنَهُ وَ أَخْفَاهُ مِنِّي قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ أَفْتَحِبُّ أَنْ تَرَاهُ وَ تَسْأَلَهُ أَيْنَ مَوْضِعُ مَالِهِ قَالَ إِي وَ اللَّهُ إِنِّي لَفَقِيرٌ مُحْتَاجٌ فَكَتَبَ أَبُو جَعْفَرٍ كِتَابًا وَ خَتَمَهُ بِخَاتَمِهِ ثُمَّ قَالَ انْطَلِقْ بِهَذَا الْكِتَابِ اللَّيْلَةَ إِلَى الْبَيْعِ حَتَّى تَتَوَسَّطَهُ ثُمَّ تَنَادِي يَا دَرَجَانَ يَا دَرَجَانَ فَإِنَّهُ يَأْتِيكَ رَجُلٌ مُعْتَمٌ فَادْفَعْ إِلَيْهِ كِتَابِي وَ قُلْ أَنَا رَسُولُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ فَإِنَّهُ يَأْتِيكَ فَاسْأَلْهُ عَمَّا بَدَا لَكَ فَاخْذِ الرَّجُلُ الْكِتَابَ وَ انْطَلَقَ قَالَ أَبُو عَتِيْبَةَ فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدِ أَتَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام لِأَنْظُرَ مَا حَالُ الرَّجُلِ فَإِذَا هُوَ عَلَى الْبَابِ يَنْتَظِرُ أَنْ يُؤَدَّنَ لَهُ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلْنَا جَمِيعًا فَقَالَ الرَّجُلُ اللَّهُ يَعْلَمُ عِنْدَ مَنْ يَضَعُ الْعِلْمَ قَدْ انْطَلَقْتُ الْبَارِحَةَ وَ فَعَلْتُ مَا أَمَرْتِ فَأَتَانِي الرَّجُلُ فَقَالَ لَا

۵۷۲. سوره ابراهيم آیه ۲۴

۵۷۳. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۵۹۶ فصل فی أعلام الإمام محمد بن علی بن الحسين الباقر ..... ح ۸

تَبْرَحَ مِنْ مَوْضِعِكَ حَتَّى آتِيكَ بِهِ فَأَتَانِي بِرَجُلٍ أَسْوَدَ فَقَالَ هَذَا أَبُوكَ قُلْتُ مَا هُوَ
 أَبِي قَالَ غَيْرُهُ اللَّهْبُ وَ دُخَانُ الْجَحِيمِ وَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ قُلْتُ أَنْتَ أَبِي قَالَ نَعَمْ
 قُلْتُ فَمَا غَيْرَكَ عَنْ صُورَتِكَ وَ هَيْئَتِكَ قَالَ يَا بُنَيَّ كُنْتُ أَتَوَلَّى بَنِي أُمَيَّةَ وَ
 أَفْضَلُهُمْ عَلَى أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَعَذَّبَنِي اللَّهُ بِذَلِكَ وَ كُنْتُ أَنْتَ
 تَتَوَلَّاهُمْ وَ كُنْتُ أَبْغَضْتُكَ عَلَى ذَلِكَ وَ حَرَمْتُكَ مَالِي فَزَوَيْتُهُ عَنْكَ وَ أَنَا الْيَوْمَ
 عَلَى ذَلِكَ مِنَ النَّادِمِينَ فَاَنْطَلِقْ يَا بُنَيَّ إِلَى جَنَّتِي فَاحْفِرْ تَحْتَ الزَّيْتُونَةِ وَ خُذْ
 الْمَالَ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ فَادْفَعْ إِلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَمْسِينَ أَلْفًا وَ الْبَاقِي لَكَ
 ثُمَّ قَالَ وَ أَنَا مُنْطَلِقٌ حَتَّى آخُذَ الْمَالَ وَ آتِيكَ بِمَالِكَ قَالَ أَبُو عَتِيْبَةَ فَلَمَّا كَانَ مِنْ
 قَابِلٍ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا فَعَلَ الرَّجُلُ صَاحِبُ الْمَالِ قَالَ قَدْ آتَانِي بِخَمْسِينَ
 أَلْفَ دِرْهَمٍ فَقَضَيْتُ مِنْهَا دَيْنًا كَانَ عَلَيَّ وَ ابْتَعْتُ مِنْهَا أَرْضًا بِنَاحِيَةِ خَيْبَرَ وَ
 وَصَلْتُ مِنْهَا أَهْلَ الْحَاجَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي

حدیث ۷۰: ابو عتیبه گفت خدمت امام باقر علیه السلام بودم مردی وارد شده عرضه داشت: اهل شام و از ارادتمندان به شمایم و از دشمنانتان بیزارم ولی پدرم دوستدار بنی امیه بود و ثروت زیادی داشت جز من فرزندی نداشت و در رمله (که شهری است در فلسطین) ساکن بود یک باغ داشت که خودش تنها در آن رفت و آمد می کرد پس از فوت هرچه جستجو کردم مالش را نیافتم من یقین دارم ثروت خود را پنهان نموده و از من مخفی کرده. حضرت باقر علیه السلام فرمود: مایلی او را ببینی از خودش سؤال کنی محل پولها را؟ عرضه داشت: آری به خدا قسم! فقیر و محتاجم. امام علیه السلام نامه نوشت و آن را مهر کرد فرمود: با این نامه امشب می روی در بقیع به وسط آن که رسیدی صدا می زنی درجان! درجان! مردی با عمامه خواهی دید نامه را

به او بسپار و بگو من از طرف محمد بن علی بن الحسین (علیه السلام) آمده‌ام او پدرت را می‌آورد هرچه مایلی بپرس. نامه را گرفت و رفت ابو عتیبه گفت فردا صبح من آمدم خدمت حضرت باقر (علیه السلام) بینم آن مرد چه کرده دیدم در خانه ایستاده منتظر اجازه است اجازه ورود دادند با او داخل شدم. گفت: خدا بهتر می‌داند علم را به که بسپارد دیشب رفتم و آنچه را دستور داده بودید انجام دادم آن مرد آمده گفت همین جا باش تا پدرت را بیاورم. ناگاه مردی سیاه چهره را آورده گفت: این پدر توست. گفتم: این پدر من نیست گفت شراره آتش و دود جهنم و عذاب دردناک قیافه‌اش را تغییر داده. گفتم: تو پدر منی؟ جواب داد: آری پرسیدم چرا چنین تغییر قیافه داده‌ای؟ گفت: پسر جان من دوستدار بنی امیه بودم و آن‌ها را بر اهل بیت پیغمبر مقدم می‌داشتند خداوند مرا برای همان عذاب نمود ولی تو دوستدار آن‌ها بودی و من از تو بدم می‌آمد، به همین جهت ثروت خود را از تو مخفی کردم اما امروز پشیمانم پسرم برو در همان باغ زیر درخت زیتون را بکن و پول‌ها را بردار صد هزار درهم است پنجاه هزار درهم آن را تقدیم کن به محمد بن علی (علیه السلام) پنجاه هزار درهم دیگر مال خودت. عرضه داشت: آقا من الان می‌خواهم بروم به آنجا و پول شما را بیاورم. ابو عتیبه گفت سال بعد از حضرت باقر (علیه السلام) پرسیدم آن مرد پول را آورد فرمود: بلی پنجاه هزار درهم آورد قرضی داشتم پرداخت نمودم و زمینی در ناحیه خیبر خریدم و مقداری هم به کسانی که از فامیلم احتیاج داشتند دادم.^{۵۷۴}

حدیث ۷۱: إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبَدٍ يَرْفَعُهُ قَالَ: دَخَلْتُ حَبَابَةَ الْوَالِيَّةِ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ (علیه السلام) قَالَ يَا حَبَابَةُ مَا الَّذِي أَبْطَأَ بِكِ قَالَتْ قُلْتُ بَيَاضُ عَرَضَ فِي مَفْرَقِ رَأْسِي كَثُرَتْ لَهُ هُمُومِي فَقَالَ يَا حَبَابَةُ

۵۷۴. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۵۹۷ فصل فی أعلام الإمام محمد بن علی بن الحسین الباقر ع ..... ح ۹

أَرَيْنِيهِ قَالَتْ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي مَفْرِقِ رَأْسِي ثُمَّ قَالَ ائْتُوا لَهَا بِالْمِرَّةِ فَأْتَيْتُ بِالْمِرَّةِ فَنَظَرْتُ فَإِذَا شَعْرُ مَفْرِقِ رَأْسِي قَدْ اسْوَدَّ فَسُرِرْتُ بِذَلِكَ وَ
سُرَّ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام بِسُرُورِي

حدیث ۷۱: علی بن معید گفت: حبابه والیه خدمت حضرت باقر علیه السلام رسید امام علیه السلام فرمود: چه شده مدتی است تو را ندیده‌ام گفت به واسطه سفیدی که در موهای سرم پیدا شده بود زیاد ناراحت شدم. فرمود: به من نشان بده جلو آمده نشان داد. دست روی سرش گذاشت آن‌گاه فرمود آینه را بیاورید. آینه را آوردند نگاه کرد تمام موی سرش سیاه شده بود بسیار خوشحال شد امام باقر علیه السلام نیز از شادی او خوشحال شدند. ^{۵۷۵}

حدیث ۷۲: الخرائج و الجرائح رُوِيَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كُنْتُ أَقْرَى امْرَأَةً الْقُرْآنَ بِالْكُوفَةِ فَمَارَحَتْهَا بِشَيْءٍ فَلَمَّا دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام عَاتَبَنِي وَ قَالَ مَنْ ارْتَكَبَ الذَّنْبَ فِي الْخَلَاءِ لَمْ يَعْبَأَ اللَّهُ بِهِ أَيَّ شَيْءٍ قُلْتُ لِلْمَرْأَةِ فَغَطَّيْتُ وَجْهِي حَيَاءً وَ تَبَّتْ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لَا تَعُدْ

حدیث ۷۲: ابو بصیر گفت من در کوفه به زنی قرآن می‌آموختم یک روز با او شوخی کردم وقتی خدمت حضرت باقر علیه السلام رسیدم مرا سرزنش کرد و فرمود: هرکه در خلوت مرتکب گناهی شود خدا به او توجهی نخواهد داشت به آن زن چه گفتی؟ من از خجالت صورتم را پوشیدم و توبه نمودم حضرت باقر علیه السلام فرمود: دیگر هرگز چنین کاری نکن. ^{۵۷۶}

۵۷۵. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۷۰ باب ۳ باب فی الأئمة ع أنهم یحیون الموتی و یرءون الأکمه و الأبرص بإذن الله ..... ح ۳

۵۷۶. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۵۹۴ فصل فی أعلام الإمام محمد بن علی بن الحسین الباقر ع ..... ح ۵

حدیث ۷۳: أَبُو حَمَزَةَ الثَّمَالِيُّ فِي خَبَرٍ لَمَّا كَانَتْ السَّنَةُ الَّتِي حَجَّ فِيهَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَقِيَهُ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ أَقْبَلَ النَّاسَ يَنْثَالُونَ عَلَيْهِ فَقَالَ عِكْرَمَةُ مَنْ هَذَا عَلَيْهِ سِيْمَاءُ زَهْرَةَ الْعِلْمِ لِأَجْرِبْنَهُ فَلَمَّا مَثَلَ بَيْنَ يَدَيْهِ ارْتَعَدَتْ فَرَائِضُهُ وَ أَسْقَطَ فِي يَدِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَقَدْ جَلَسْتُ مَجَالِسَ كَثِيرَةً بَيْنَ يَدَيْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَ غَيْرِهِ فَمَا أَدْرَكَنِي مَا أَدْرَكَنِي أَنْفَاءً فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ يَلِكُ يَا عُبَيْدُ أَهْلِ الشَّامِ إِنَّكَ بَيْنَ يَدَيْ بِيُوتِ أذنَ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ

حدیث ۷۳: ابو حمزه ثمالی: سالی که حضرت باقر علیه السلام به مکه رفت و هشام بن عبد الملک نیز در مکه بود مردم بی در پی گرد امام علیه السلام می آمدند و مسائل خود را می پرسیدند عکرمه گفت: این کیست که نور علم از جبینش تابان است بروم او را آزمایش کنم. گفت: همین که مقابلش ایستادم چنان لرزه اندامم را گرفت که در مقابل او ناتوان شدم عرضه داشتم: یا ابن رسول الله! من در مقابل مردان بزرگی نشستهام این عباس و دیگران را درک نموده ام ولی آنچه اکنون دچار شدم هیچ وقت برایم پیش نیامده امام باقر علیه السلام فرمود: وای بر تو بنده‌ی شامیان! ﴿إِنَّكَ بَيْنَ يَدَيْ بِيُوتِ أذنَ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾^{۵۷۷} تو در مقابل شخصیتی قرار گرفته‌ای که خداوند دستور احترام آن‌ها را داده و رهنمای خلق و نماینده خداست.^{۵۷۸}

حدیث ۷۴: رُوِيَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: صِرْتُ يَوْمًا إِلَى بَابِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَرَعْتُ الْبَابَ فَخَرَجَتْ إِلَيَّ وَصِيفَةٌ نَاهِدٌ فَضَرَبْتُ بِيَدِي عَلَى رَأْسِ

۵۷۷. النور آية ۳۶

۵۷۸. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۸۲ فصل فی آیاته ع

ثَدِيهَا فَقُلْتُ لَهَا قُولِي لِمَوْلَاكِ إِنِّي بِالْبَابِ فَصَاحَ مِنْ آخِرِ الدَّارِ ادْخُلْ لَا أُمَّ لَكَ
فَدَخَلْتُ وَ قُلْتُ وَ اللَّهُ مَا أَرَدْتُ رَيْبَةً وَ لَا قَصْدَتُ إِلَّا زِيَادَةً فِي يَقِينِي فَقَالَ
صَدَقْتَ لَئِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ هَذِهِ الْجُدْرَانَ تَحْجُبُ أَبْصَارَنَا كَمَا تَحْجُبُ أَبْصَارَكُمْ إِذَا لَا
فَرْقَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ فَإِيَّاكَ أَنْ تُعَاوِدَ لِمِثْلِهَا

حدیث ۷۴: ابو الصباح کنانی گفت روزی رفتم در خانه حضرت باقر علیه السلام در
زدم کنیزی آمد با دست بر سر سینه اش زده گفتم: به مولایت بگو فلانی آمده. از
درون خانه صدا بلند شد چه می کنی؟ من وارد شده عرضه داشتیم: به خدا قسم قصد
سوئی نداشتیم خواستیم بر یقینم افزوده شود. فرمود: اگر خیال می کنید این دیوارها مانع
دیدار ما هستند همان طور که شما خودتان پشت دیوار را نمی بینید در این صورت
فرقی بین ما و شما نیست مبدا دو مرتبه چنین کاری کنی.^{۵۷۹}

حدیث ۷۵: رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام لَئِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَا
لَا نَرَاكُمْ وَ لَا نَسْمَعُ كَلَامَكُمْ لَبِئْسَ مَا ظَنَنْتُمْ لَوْ كَانَ كَمَا تَظُنُّونَ أَنَا لَا نَعْلَمُ مَا
أَنْتُمْ فِيهِ وَ عَلَيْهِ مَا كَانَ لَنَا عَلَى النَّاسِ فَضْلٌ قُلْتُ أَرِنِي بَعْضَ مَا أَسْتَدِلُّ بِهِ قَالَ وَقَعَ
بَيْنَكَ وَ بَيْنَ زَمِيلِكَ بِالرَّبْدَةِ حَتَّى عَيَّرَكَ بِنَا وَ بِحُبْنَا وَ مَعْرِفَتِنَا قُلْتُ إِي وَ اللَّهُ لَقَدْ
كَانَ ذَلِكَ قَالَ فَتَرَانِي قُلْتُ بِاطْلَاعِ اللَّهِ مَا أَنَا بِسَاحِرٍ وَ لَا كَاهِنٍ وَ لَا بِمَجْنُونٍ
لَكِنَّهَا مِنْ عِلْمِ التُّبُوَّةِ وَ نُحَدِّثُ بِمَا يَكُونُ قُلْتُ مِنَ الَّذِي يُحَدِّثُكُمْ بِمَا نَحْنُ عَلَيْهِ
قَالَ أَحْيَانًا يُنَكِّتُ فِي قُلُوبِنَا وَ يُوقِرُ فِي آذَانِنَا وَ مَعَ ذَلِكَ فَإِنَّ لَنَا خَدَمًا مِنَ الْجِنِّ
مُؤْمِنِينَ وَ هُمْ لَنَا شِيعَةٌ وَ هُمْ لَنَا أَطْوَعُ مِنْكُمْ قُلْتُ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ وَاحِدٌ مِنْهُمْ قَالَ

۵۷۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۷۲ الباب السادس في معجزات الإمام محمد بن علي الباقر ..... ح ۲

نَعَمْ يُخْبِرُنَا بِجَمِيعِ مَا أَنْتُمْ فِيهِ وَ عَلَيْهِ

۴۵۳

حدیث ۷۵: محمد بن مسلم گفت حضرت باقر (علیه السلام) فرمود: اگر خیال می‌کنید ما شما را نمی‌بینیم و سخن شما را نمی‌شنویم بدخیالی کرده‌اید اگر صحیح باشد گمان شما، که از حال و کردارتان خبر نداشته باشیم دیگر ما را بر مردم فضیلتی نیست عرضه داشتیم: یک نمونه از آنچه می‌فرمائی به من نشان ده. فرمود: بین تو و هم سفر در ریزه اختلاف افتاد او تو را سرزنش کرد به محبت با ما و شناسائی ما. عرضه داشتیم: به خدا صحیح است فرمود: دیدی من با قدرتی که خدا به من تفضل کرده خبر می‌دهم نه ساحرم و نه کاهن و نه دیوانه این از علوم نبوت است که به ما از آنچه اتفاق می‌افتد خبر می‌دهند...^{۵۸۰}

حدیث ۷۶: رُوِيَ عَنْ عَبْدِ بْنِ كَثِيرِ الْبَصْرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِلْبَاقِرِ (علیه السلام) مَا حَقُّ الْمُؤْمِنِ عَلَى اللَّهِ فَصَرَفَ وَجْهَهُ فَسَأَلْتُهُ عَنْهُ ثَلَاثًا فَقَالَ مِنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَوْ قَالَ لِيَتْلِكَ النَّحْلَةَ أَقْبَلِي لِأَقْبَلْتُ قَالَ عَبْدًا فَنَظَرْتُ وَ اللَّهُ إِلَيَّ النَّحْلَةَ الَّتِي كَانَتْ هُنَاكَ قَدْ تَحَرَّكَ مُقْبِلَةً فَأَشَارَ إِلَيْهَا قَرِي فَلَمْ أَعْنِكَ

حدیث ۷۶: عباد بن کثیر بصری گفت به حضرت باقر (علیه السلام) عرضه داشتیم: حق مؤمن بر خدا چیست؟ آن جناب توجهی نکرده سه مرتبه سؤال کردم در مرتبه سوم فرمود: از جمله حق مؤمن بر خدا اینست که اگر به این درخت بگویند بیا، اطاعت کند عباد گفت من به درخت خرما نگاه کردم دیدم از جای کنده شد و در حال حرکت است. امام (علیه السلام) اشاره نموده و فرمود: آرام باش تو را قصد نکرده بودم.^{۵۸۱}

۵۸۰. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۸۸ الباب السادس فی معجزات الإمام محمد بن علی الباقر ع ..... ح ۲۲

۵۸۱. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۷۲ الباب السادس فی معجزات الإمام محمد بن علی الباقر ع ..... ح ۱

حدیث ۷۷: حَبَابَةُ الْوَالِبِيَّةِ قَالَتْ رَأَيْتُ رَجُلًا بِمَكَّةَ أَصِيلاً فِي الْمُلْتَرَمِ أَوْ
 بَيْنَ الْبَابِ وَ الْحَجَرِ عَلَى صَعْدَةِ مِنَ الْأَرْضِ وَ قَدْ حَزَمَ وَسَطَهُ عَلَى الْمِثْرَرِ
 بِعِمَامَةٍ خَزٌّ وَ الْغَزَالَةَ تُخَالُ عَلَى قُلَلِ الْجِبَالِ كَالْعَمَائِمِ عَلَى قِمَمِ الرِّجَالِ وَ قَدْ
 صَاعَدَ كَفَّهُ وَ طَرَفَهُ نَحْوَ السَّمَاءِ وَ يَدْعُو فَلَمَّا انْثَالَ النَّاسُ عَلَيْهِ يَسْتَفْتُونَهُ عَنِ
 الْمُعْضَلَاتِ وَ يَسْتَفْتِحُونَ أَبْوَابَ الْمُشْكَلَاتِ فَلَمْ يَرِمِ حَتَّى أَفْتَاهُمْ فِي أَلْفِ
 مَسْأَلَةٍ ثُمَّ نَهَضَ يُرِيدُ رَحْلَهُ وَ مُنَادٍ يُنَادِي بِصَوْتٍ صَهْلٍ إِلَّا إِنَّ هَذَا النُّورُ
 الْأَبْلَجُ الْمُسْرَجُ وَ النَّسِيمُ الْأَرْجُ وَ الْحَقُّ الْمُرْجُ وَ آخَرُونَ يَقُولُونَ مَنْ هَذَا فَقِيلَ
 مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ عِلْمُ الْعِلْمِ وَ النَّاطِقُ عَنِ الْفَهْمِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ
 بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ فِي رِوَايَةٍ أَبِي بَصِيرٍ إِلَّا إِنَّ هَذَا بَاقِرُ عِلْمِ الرُّسْلِ وَ
 هَذَا مُبَيِّنُ السُّبُلِ هَذَا خَيْرٌ مَنْ رَسَخَ فِي أَصْلَابِ أَصْحَابِ السَّفِينَةِ هَذَا ابْنُ
 فَاطِمَةَ الْغُرَاءِ الْعُذْرَاءِ الزَّهْرَاءِ هَذَا بَقِيَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ هَذَا نَامُوسُ الدَّهْرِ هَذَا ابْنُ
 مُحَمَّدٍ وَ حَدِيحَةَ وَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ هَذَا مَنَارُ الدِّينِ الْقَائِمَةِ.

حدیث ۷۷: حبابه والبيه گفت ديدم مردی نزديک غروب در مکه در ملتزم
 يا بين در خانه و حجر الاسود روی خاک ايستاده کمر خود را با عمامه‌ای از خز
 بسته است آفتاب بر فراز کوه نور طلائی خود را پهن کرده بود چون تاجی که بر سر
 مردان است (منظورش اينست که هنگام غروب بود) دست به سوی آسمان بلند کرده
 دعا می‌کند جمعیت روی آوردند و شروع به سؤال کردند مسائل مشکل و سؤال‌های
 پیچیده می‌کردند هزار مسأله آن‌ها را پاسخ داد سپس از جای حرکت نموده عازم
 منزل خود شد یک منادی فریاد می‌زد با صدائی بلند اين نوری تابان و چراغی
 درخشان است و نسيم روح پرور و شخصیتی است که قدرتش ناشناخته است

دیگران می‌گفتند کیست این شخص؟ یک نفر گفت: محمد بن علی امام باقر (علیه السلام) است صاحب اسرار خدا و گوینده داناست محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب (علیه السلام) است. در روایت ابی بصیر می‌گوید عرضه داشت: این مرد شکافنده علم پیمبران و راهنمای راه خدا و ارزنده‌ترین نژاد اصحاب سفینه است این مرد پسر فاطمه زهرا و بقیة الله در زمین و ناموس دهر پسر محمد و خدیجه و علی و فاطمه است این شخص استوانه پایدار دین است. ۵۸۲

حدیث ۷۸: جَابِرُ بْنُ يَزِيدَ الْجُعْفِيُّ قَالَ: مَرَرْتُ بِمَجْلِسِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ فَقَالَ بَمَاذَا فَضَلَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ثُمَّ أَتَيْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) فَلَمَّا بَصُرَ بِي ضَحِكَ إِلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا جَابِرُ اقْعُدْ فَإِنَّ أَوَّلَ دَاخِلٍ يَدْخُلُ عَلَيْكَ فِي هَذَا الْبَابِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ فَجَعَلْتُ أَرْمُقُ بِبَصْرِي نَحْوَ الْبَابِ وَ أَنَا مُصَدِّقٌ لِمَا قَالَ سَيِّدِي إِذْ أَقْبَلَ يَسْحَبُ أَذْيَالَهُ فَقَالَ لَهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ بَمَاذَا فَضَلَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ إِنَّ مُحَمَّدًا (عليه السلام) وَ عَلِيًّا وَ لَدَاهُ وَ قَدْ وَ لَدَانِي ثُمَّ قَالَ يَا جَابِرُ احْفَرْ حَفِيرَةً وَ امْلَأْهَا حَطْبًا جَزَلًا وَ اضْرِمْهَا نَارًا قَالَ جَابِرٌ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا أَنْ رَأَى النَّارَ قَدْ صَارَتْ جَمْرًا أَقْبَلَ عَلَيْهِ بِوَجْهِهِ فَقَالَ إِنَّ كُنْتَ حَيْثُ تَرَى فَادْخُلْهَا لَنْ تَضُرَّكَ فَقَطَعَ بِالرَّجُلِ فَتَبَسَّمَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَا جَابِرُ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ

حدیث ۷۸: جابر بن یزید جعفی گفت از مجلس عبد الله بن حسن گذشتم می‌گفت: چه چیز محمد بن علی (حضرت باقر (علیه السلام)) را بر من فضیلت داده و بعد من خدمت حضرت باقر (علیه السلام) رسیدم لبخندی زده به من فرمود: جابر! بنشین. اول کسی که از این در وارد شود عبدالله بن حسن است. من مرتب نگاه می‌کردم تا کی

وارد شود با اینکه می دانستم امام علیه السلام راست می گوید. ناگاه دیدم با قیافه ای که حاکی از خودخواهی است می آید. حضرت باقر علیه السلام فرمود: عبدالله تو می گفستی چه چیز محمد بن علی علیه السلام را بر من فضیلت داده، با این که حضرت محمد و علی هم جد او و هم جد من هستند و بعد به من فرمود: جابر! گودالی بکن و پر از هیزم کن و آن را آتش بزن. جابر گفت: همین که آتش افروخته شد و به صورت خرمنی گذاخته در آمد حضرت باقر علیه السلام روی به جانب عبد الله کرده فرمود: اگر معتقدی که دارای آن مقام هستی داخل آتش شو تو را زیان نمی رساند. عبد الله فرو ماند و نتوانست چیزی بگوید. امام علیه السلام لبخندی بصورت من زده فرمود: جابر! از جواب عاجز شد و حیران گردید. ۵۸۳

حدیث ۷۹: الْمَفْضَلُ بْنُ عُمَرَ بَيْنَمَا أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ إِذَا انْتَهَى إِلَى جَمَاعَةٍ عَلَى الطَّرِيقِ وَ إِذَا رَجُلٌ مِنَ الْحُجَّاجِ نَفَقَ حِمَارَهُ وَ قَدْ بَدَدَ مَتَاعَهُ وَ هُوَ يَبْكِي فَلَمَّا رَأَى أَبَا جَعْفَرٍ أَقْبَلَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلوات الله عليه نَفَقَ حِمَارِي وَ بَقِيَتْ مُنْقَطِعًا فَادْعُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يُحْيِيَ لِي حِمَارِي قَالَ فَدَعَا أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام فَأَحْيَا اللَّهُ لَهُ حِمَارَهُ

حدیث ۷۹: مفضل بن عمر گفت حضرت باقر علیه السلام در بین راه مکه و مدینه برخورد کرد به چندین نفر که در سر راه ایستاده بودند. یکی از حاجیان الاغش مرده بود اسباب و متاع خود را تقسیم کرده بود و گریه می کرد همین که چشمش به حضرت باقر علیه السلام افتاد پیش آمده عرضه داشت: یا ابن رسول الله! الاغم مرده از راه مانده ام از خدا بخواه مال سواریم زنده شود. حضرت باقر علیه السلام دعا کرد خداوند

حدیث ۸۰: جَابِرُ بْنُ یَزِیدَ سَأَلَتْ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى وَ كَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ فَدَفَعَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام بِيَدِهِ وَ قَالَ ارْفَعْ رَأْسَكَ فَرَفَعَتْ فَوَجَدَتْ السَّقْفَ مُتَفَرِّقًا وَ رَمَقَ نَاطِرِي فِي ثُلْمَةٍ حَتَّى رَأَيْتُ نُورًا حَارَ عَنْهُ بَصْرِي فَقَالَ هَكَذَا رَأَى إِبْرَاهِيمُ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَ انظُرْ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ ارْفَعْ رَأْسَكَ فَلَمَّا رَفَعْتُهُ رَأَيْتُ السَّقْفَ كَمَا كَانَ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي وَ أَخْرَجَنِي مِنَ الدَّارِ وَ الْبَسَنِي ثَوْبًا وَ قَالَ غَمَّضَ عَيْنَيْكَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ أَنْتَ فِي الظُّلُمَاتِ الَّتِي رَأَاهَا ذُو الْقُرْنَيْنِ فَفَتَحْتُ عَيْنِي فَلَمْ أَرْ شَيْئًا ثُمَّ تَخَطَى خُطَاً وَ قَالَ أَنْتَ عَلَى رَأْسِ عَيْنِ الْحَيَاةِ لِلْخَضِرِ ثُمَّ خَرَجْنَا مِنْ ذَلِكَ الْعَالَمِ حَتَّى تَجَاوَزْنَا خَمْسَةَ فَقَالَ هَذِهِ مَلَكُوتُ الْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ غَمَّضَ عَيْنَيْكَ وَ أَخَذَ بِيَدِي فَإِذَا نَحْنُ فِي الدَّارِ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَ خَلَعَ عَنِّي مَا كَانَ الْبَسَنِيهِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ كَمْ ذَهَبَ مِنَ الْيَوْمِ فَقَالَ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ

حدیث ۸۰: جابر بن یزید جُعی گفت از حضرت باقر علیه السلام سؤال کردم از این آیه ﴿وَ كَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ﴾^{۵۸۵} امام علیه السلام با دست اشاره نموده و فرمود: سرت را بلند کن و سر بلند کردم دیدم سقف شکافته شد از شکاف نوری دیدم که چشمم خیره شد و فرمود: این طور به ابراهیم علیه السلام ملکوت آسمان را نشان دادند سپس فرمود: به زمین نگاه کن بعد سرت را بلند کن همین که سرم را بلند کردم دیدم سقف مثل اول شده امام علیه السلام دست مرا گرفت و از خانه خارج کرد یک جامه بر تن من نموده

۵۸۴. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۸۴ فصل فی آیاته ع

۵۸۵. سوره انعام آیه ۷۵

و فرمود: چشم خود را لحظه‌ای ببند فرمود: تو در همان ظلماتی هستی که ذوالقرنین دید چشم گشودم چیزی ندیدم. چند قدم که رفتیم فرمود: تو اکنون کنار همان چشمه حیات خضر هستی سپس از این عالم خارج شدیم تا پنج قسمت را رد کردیم فرمودند: این‌ها ملکوت زمین است باز فرمود: چشم فروبند دستم را گرفت ناگاه متوجه شدم در همان خانه اول هستیم. سپس آن لباس را از تن من بیرون آورد.^{۵۸۶}

حدیث ۸۱: وَ عَنْ أَبِي الْهَدَيْلِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَا أَبَا الْهَدَيْلِ إِنَّهُ لَا تَخْفَى عَلَيْنَا لَيْلَةٌ الْقَدْرِ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُطِيفُونَ بِنَا فِيهَا

حدیث ۸۱: ابو الهذیل گفت امام باقر علیه السلام به من فرمود: ابو الهذیل شب قدر بر ما مخفی نیست ملائکه در آن شب اطراف ما طواف می‌کنند.^{۵۸۷}

معجزات امام صادق

حدیث ۸۲: قَالَ وَ رُوِيَ أَنَّ الْمَنْصُورَ يَوْمًا دَعَاهُ فَرَكِبَ مَعَهُ إِلَى بَعْضِ النَّوَاحِي فَجَلَسَ الْمَنْصُورُ عَلَى تَلٍّ هُنَاكَ وَ إِلَى جَانِبِهِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَجَاءَ رَجُلٌ وَ هَمَّ أَنْ يَسْأَلَ الْمَنْصُورَ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهُ وَ سَأَلَ الصَّادِقَ عليه السلام فَحَتَّى لَهُ مِنْ رَمْلِ هُنَاكَ مِلءٌ يَدِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَ قَالَ لَهُ اذْهَبْ وَ أَعْلِ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ حَاشِيَةِ الْمَنْصُورِ أَعْرَضْتَ عَنِ الْمَلِكِ وَ سَأَلْتَ فَقِيرًا لَا يَمْلِكُ شَيْئًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَ قَدْ عَرَقَ وَجْهَهُ خَجَلًا مِمَّا أَعْطَاهُ إِنِّي سَأَلْتُ مَنْ أَنَا وَ اتَّقِ بَعْطَابِهِ ثُمَّ جَاءَ بِالتُّرَابِ إِلَى

۵۸۶. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۹۴ فصل فی آیاته ع .....
 ۵۸۷. کشف الغمّة فی معرفة الأئمة ج ۲ ص ۱۴۰ باب ذکر ولد ابی جعفر محمد بن علی ع و عدد هم و اسمائهم ...

بَيَّتِهِ فَقَالَتْ لَهُ زَوْجَتُهُ مَنْ أَعْطَاكَ هَذَا فَقَالَ جَعْفَرٌ فَقَالَتْ وَ مَا قَالَ لَكَ قَالَ قَالَ لِي
 أَغْلٍ فَقَالَتْ إِنَّهُ صَادِقٌ فَاذْهَبْ بِقَلِيلٍ مِنْهُ إِلَى أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ وَ إِنِّي أَشْمُ فِيهِ رَائِحَةَ
 الْغَنَى فَأَخَذَ الرَّجُلُ مِنْهُ جُزْءًا وَ مَرَّ بِهِ إِلَى بَعْضِ الْيَهُودِ فَأَعْطَاهُ فِيمَا حَمَلَ مِنْهُ
 إِلَيْهِ عَشْرَةَ آلَافٍ دِرْهَمٍ وَ قَالَ لَهُ أَتَيْتَنِي بِبَاقِيهِ عَلَى هَذِهِ الْقِيَمَةِ

حدیث ۸۲: روایت شده که منصور دوانیقی روزی حضرت صادق علیه السلام را
 خواست با ایشان سوار شد و به خارج شهر رفتند روی یک بلندی با هم نشستند
 مردی آمد و خواست از منصور تقاضای کمک بکند ولی منصرف شد از حضرت
 صادق علیه السلام درخواست نمود. امام علیه السلام از همان ریگ‌ها سه مرتبه دست خود را پر
 نموده به او دادند فرمودند: بگیر ولی ارزان نفروش. یکی از مأمورین منصور گفت:
 از پادشاه درخواست نکردی از مرد فقیری که چیزی ندارد درخواست کردی. آن
 مرد در حالی که از خجالت به واسطه ریگ‌هایی که به او داده بودند عرق کرده بود
 گفت: من از کسی تقاضا کردم که مطمئن هستم کریم و بخشنده است. ریگ‌ها را به
 خانه آورد زنش پرسید این‌ها را که داد؟ گفت: حضرت صادق علیه السلام پرسید: چه
 فرمود؟ گفت: فرمود: ارزان نفروش. گفت: او مردی راستگو است مقدار کمی از این
 ریگ‌ها را ببر پیش خبره و اشخاص مطلع بوی ثروت و بی‌نیازی استشمام می‌کنم.
 مختصری از آن‌ها را برد پیش یک نفر یهودی از او به ده هزار درهم خرید گفت:
 بقیه را هم به همین قیمت از تو می‌خرم.^{۵۸۸}

حدیث ۸۳: وَ عَنْ مُرَّازِمٍ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام وَ هُوَ بِمَكَّةَ يَا مُرَّازِمُ لَوْ
 سَمِعْتَ رَجُلًا يَسُبُّنِي مَا كُنْتَ صَانِعًا قُلْتُ كُنْتُ أَقْتُلُهُ قَالَ يَا مُرَّازِمُ إِنْ سَمِعْتَ

مَنْ يَسُبُّنِي فَلَا تَصْنَعْ بِهِ شَيْئاً قَالَ فَخَرَجْتُ مِنْ مَكَّةَ عِنْدَ الزَّوَالِ فِي يَوْمٍ حَارٍّ
فَالْجَانِي الْحَرُّ إِلَى أَنْ عَبَرْتُ إِلَى بَعْضِ الْقِبَابِ وَ فِيهَا قَوْمٌ فَنَزَلْتُ مَعَهُمْ فَسَمِعْتُ
بَعْضَهُمْ يَسُبُّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ فَذَكَرْتُ قَوْلَهُ فَلَمْ أَقُلْ شَيْئاً وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَقَتَلْتُهُ.

حدیث ۸۳: مرازم گفت حضرت صادق علیه السلام در مکه به من فرمود: اگر بشنوی
یک نفر مرا دشنام دهد چه می‌کنی؟ عرضه داشتیم: او را می‌کشم. حضرت فرمود:
مرازم! اگر کسی مرا دشنام دهد به او کاری نداشته باشید.^{۵۸۹}

حدیث ۸۴: دَاوُدُ النَّبِيُّ قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِلَى الْحَجِّ
فَلَمَّا كَانَ أَوَانَ الظُّهْرِ قَالَ لِي يَا دَاوُدُ اعْدِلْ عَنِ الطَّرِيقِ حَتَّى نَأْخُذَ أَهْبَةَ
الصَّلَاةِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَوْ لَيْسَ نَحْنُ فِي أَرْضٍ قَفَرٍ لَا مَاءَ فِيهَا فَقَالَ لِي
مَا أَنْتَ وَ ذَاكَ قَالَ فَسَكَتُ وَ عَدَلْنَا عَنِ الطَّرِيقِ فَنَزَلْنَا فِي أَرْضٍ قَفَرٍ لَا مَاءَ
فِيهَا فَرَكَضَهَا بِرِجْلِهِ فَنَبَعَ لَنَا عَيْنٌ مَاءٍ يَسِيبُ كَأَنَّهُ قَطَعَ الثَّلْجَ فَتَوَضَّأَ وَ
تَوَضَّيْتُ ثُمَّ أَدِينَا مَا عَلَيْنَا مِنَ الْفَرَضِ فَلَمَّا هَمَمْنَا بِالْمَسِيرِ التَفَتُ فَإِذَا بِجِذْعٍ
نَخِرٍ فَقَالَ لِي يَا دَاوُدُ أَ تُحِبُّ أَنْ أُطْعِمَكَ مِنْهُ رُطْباً فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَضْرَبَ
بِيَدِهِ إِلَى الْجِذْعِ فَهَزَّهُ فَاخْضَرَ مِنْ أَسْفَلِهِ إِلَى أَعْلَاهُ قَالَ ثُمَّ اجْتَذَبَهُ الثَّانِيَةَ
فَأُطْعِمَنَا اثْنَيْنِ وَ ثَلَاثِينَ نَوْعاً مِنْ أَنْوَاعِ الرُّطْبِ ثُمَّ مَسَحَ بِيَدِهِ عَلَيْهِ فَقَالَ عُدْ
نَخِراً يَا ذَنْ لِي اللَّهُ تَعَالَى قَالَ فَعَادَ كَسِيرَتِهِ الْأُولَى.

حدیث ۸۴: داود نبلی گفت: در خدمت حضرت صادق علیه السلام به مکه رفتیم.
نزدیک ظهر که شد فرمود: از راه کناره بگیر تا آماده نماز شویم. عرضه داشتیم: فدایت

۵۸۹. كشف الغمة في معرفة الأئمة (ط - القديمة) ج ۲ ص ۱۹۳ ذکر من روی من اولاده ع ....

شوم ما در سرزمین خشکی هستیم اینجا آبی وجود ندارد. فرمود: تو چه کار به خشکی زمین داری. چیزی نگفتم. از راه کناره گرفتیم. در یک زمین خشک و بدون آب فرود آمدیم با پای مبارک زمین را کاوید چشمه‌ای ظاهر شد آبی سرد بیرون آمد مانند یخ امام علیه السلام وضو گرفت من نیز وضو گرفتم نماز را خواندیم. در موقع حرکت متوجه یک شاخه خرما شد که روی زمین افتاده بود فرمود: داود مایلی از این شاخه خرما بخوری؟ عرضه داشتم: آری. دست مبارک به چوب خرما زد از بالا تا پائین سبز شد بعد دست دیگری به آن زد از همان شاخه سی و دو رقم خرما خوردیم باز دستی بر آن کشیده فرمود: همان طور خشک شو به اذن خدا، باز مانند اول شد. ^{۵۹۰}

حدیث ۸۵: أَقُولُ رَوَى الْبُرْسِيُّ فِي مَشَارِقِ الْأَنْوَارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ أَنَّ رَجُلًا قَدِمَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مِنْ خُرَّاسَانَ وَ مَعَهُ صُرْرٌ مِنَ الصَّدَقَاتِ مَعْدُودَةٌ مَخْتُومَةٌ وَ عَلَيْهَا أَسْمَاءُ أَصْحَابِهَا مَكْتُوبَةٌ فَلَمَّا دَخَلَ الرَّجُلُ جَعَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يُسَمِّي أَصْحَابَ الصُّرْرِ وَ يَقُولُ أَخْرَجْ صُرَّةَ فُلَانٍ فَإِنَّ فِيهَا كَذَا وَ كَذَا ثُمَّ قَالَ أَيْنَ صُرَّةُ الْمَرْأَةِ الَّتِي بَعَثْتَهَا مِنْ غَزَلٍ يَدِهَا أَخْرَجَهَا فَقَدْ قَبَلْنَاهَا ثُمَّ قَالَ لِلرَّجُلِ أَيْنَ الْكَيْسُ الْأَزْرَقُ فِيهِ أَلْفٌ دِرْهَمٍ وَ كَانَ الرَّجُلُ قَدْ فَقَدَهُ فِي بَعْضِ طَرِيقِهِ فَلَمَّا ذَكَرَهُ الْإِمَامُ عليه السلام اسْتَحْيَا الرَّجُلُ وَ قَالَ يَا مَوْلَايَ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ قَدْ فَقَدْتُهُ فَقَالَ لَهُ الْإِمَامُ عليه السلام تَعْرِفُهُ إِذَا رَأَيْتَهُ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ يَا غُلَامُ أَخْرَجِ الْكَيْسَ الْأَزْرَقَ فَأَخْرَجَهُ فَلَمَّا رَأَاهُ الرَّجُلُ عَرَفَهُ فَقَالَ لَهُ الْإِمَامُ عليه السلام إِنَّا احْتَجْنَا إِلَى مَا فِيهِ فَأَحْضَرْنَاكَ قَبْلَ وَصُولِكَ إِلَيْنَا فَقَالَ الرَّجُلُ يَا مَوْلَايَ إِنِّي أَلْتَمَسُ الْجَوَابَ بِوُصُولِ مَا حَمَلْتُهُ إِلَى حَضْرَتِكَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ الْجَوَابَ كَتَبْنَاهُ وَ أَنْتَ فِي الطَّرِيقِ.

۵۹۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۴۱ فصل فی خرق العادات له ع ....

حدیث ۸۵: مردی از خراسان خدمت حضرت صادق (علیه السلام) رسیده چند کیسه مهر شده که روی آن اسم صاحبش نوشته شده بود آورد. امام صادق (علیه السلام) نام صاحبان کیسه‌ها را یکایک می‌برد و می‌فرمود: کیسه فلانی را بده که در آن فلان مبلغ پول است. فرمود: کیسه پول آن زنی که از مزد رشتن نخ پولی تهیه کرده بود کجا است بده ما آن را پذیرفتیم. بعد فرمود: کو آن کیسه آبی رنگ که هزار درهم داشت. آن کیسه را در بین راه گم کرده بود خجالت کشید. عرضه داشت: آقا من آن کیسه را بین راه گم کردم. فرمود: اگر ببینی می‌شناسی؟ عرضه داشتیم: بلی. فرمود: غلام آن کیسه آبی رنگ را بیاور. همین‌که دید آن را شناخت. فرمود: ما احتیاج پیدا کردیم قبل از اینکه تو بیائی آن را برداشتیم. عرضه داشتیم: آقا تقاضا دارم رسید پول‌هایی که تقدیم کردم بدهید تا برای صاحبانش ببرم. فرمود: وقتی تو در بین راه بودی جواب را نوشتیم. ۵۹۱

حدیث ۸۶: عَلِيُّ بْنُ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ: كَانَ لِي صَدِيقٌ مِنْ كُتَّابِ بَنِي أُمَيَّةَ فَقَالَ لِي اسْتَأْذِنْ لِي عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَاسْتَأْذَنْتُ لَهُ فَلَمَّا دَخَلَ سَلَّمَ وَ جَلَسَ ثُمَّ قَالَ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنِّي كُنْتُ فِي دِيْوَانِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ فَأَصَبْتُ مِنْ ذُنْيَاهُمْ مَا لَا كَثِيرًا وَ أَعْمَضْتُ فِي مَطَالِبِهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) لَوْ لَا أَنَّ بَنِي أُمَيَّةَ وَجَدُوا مَنْ يَكْتُبُ لَهُمْ وَ يَجِبِي لَهُمْ الْفِيءَ وَ يُقَاتِلُ عَنْهُمْ وَ يَشْهَدُ جَمَاعَتَهُمْ لَمَا سَلَبُونَا حَقَّنَا وَ لَوْ تَرَكَهُمْ النَّاسُ وَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ مَا وَجَدُوا شَيْئًا إِلَّا مَا وَقَعَ فِي أَيْدِيهِمْ فَقَالَ الْفَتَى جُعِلَتْ فِدَاكَ فَهَلْ لِي مِنْ مَخْرَجٍ مِنْهُ قَالَ إِنْ قُلْتَ لَكَ تَفَعَّلُ قَالَ أَفَعَلُ قَالَ أَخْرَجَ مِنْ جَمِيعِ مَا كَسَبَتْ فِي دَوَاوِينِهِمْ فَمَنْ عَرَفَتْ مِنْهُمْ رَدَدَتْ عَلَيْهِ مَالَهُ وَ مَنْ لَمْ تَعْرِفْ تَصَدَّقَتْ بِهِ وَ أَنَا أَضْمَنُ لَكَ عَلَى اللَّهِ الْجَنَّةَ قَالَ فَاطَّرَقَ الْفَتَى طَوِيلًا فَقَالَ

قَدْ فَعَلْتُ جُعَلْتُ فِدَاكَ قَالَ ابْنُ أَبِي حَمْزَةَ فَرَجَعَ الْفَتَى مَعَنَا إِلَى الْكُوفَةِ فَمَا تَرَكَ شَيْئًا عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ إِلَّا خَرَجَ مِنْهُ حَتَّى ثِيَابَهُ الَّتِي كَانَتْ عَلَى بَدَنِهِ قَالَ فَكَسَمْنَا لَهُ قِسْمَةً وَ اشْتَرَيْنَا لَهُ ثِيَابًا وَ بَعَثْنَا لَهُ بِنَفَقَةٍ قَالَ فَمَا أَتَى عَلَيْهِ أَشْهُرٌ قَلِيلٌ حَتَّى مَرِضَ فَكُنَّا نَعُودُهُ قَالَ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ يَوْمًا وَ هُوَ فِي السِّيَاقِ فَفَتَحَ عَيْنَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ وَفَى لِي وَ اللَّهُ صَاحِبُكَ قَالَ ثُمَّ مَاتَ فَوَلَّيْنَا أَمْرَهُ فَخَرَجْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ قَالَ يَا عَلِيُّ وَفَيْنَا وَ اللَّهُ لِصَاحِبِكَ قَالَ فَقُلْتُ صَدَقْتَ جُعَلْتُ فِدَاكَ هَكَذَا قَالَ لِي وَ اللَّهُ عِنْدَ مَوْتِهِ

حدیث ۸۶: علی بن ابی حمزه گفت: دوستی داشتم از مأمورین و نویسندگان

بنی امیه. از من خواهش کرد برایش اجازه بگیرم که خدمت حضرت صادق علیه السلام برسد. اجازه گرفتم. وقتی خدمت حضرت صادق علیه السلام رسید سلام کرده نشستم. عرضه داشت: آقا من در اداره حکومتی بنی امیه کار می‌کردم و از دنیای آن‌ها ثروت زیادی انباشتم کسی از من بازخواست نمی‌کرد. فرمود: اگر بنی امیه نمی‌یافتند کسی را که نویسنده آن‌ها باشد و مالیات جمع کند و جنگ نماید و در اجتماعات آن‌ها حاضر شود حق ما را غصب نمی‌کردند اگر مردم اطراف آن‌ها را نگیرند چیزی پیدا نخواهند کرد مگر همان اندازه‌ای که به دستشان برسد. آن مرد عرضه داشت: فدایت شوم آیا راه نجاتی برایم هست؟ فرمود: اگر راهی برایت بگویم عمل می‌کنی؟! عرضه داشت: آری، انجام می‌دهم. فرمود: هرچه در کار حکومتی آن‌ها بدست آورده‌ای رها کن. هر کدام را می‌شناسی حق آنها را می‌دهی و هر کدام را نمی‌شناسی از طرف آنها صدقه می‌دهی من از جانب خدا برای تو ضمانت بهشت را می‌کنم. مدتی سر به زیر انداخت و در اندیشه بود تصمیم خود را گرفت سر برداشته عرضه داشت: انجام می‌دهم. علی بن ابو حمزه گفت: من با او به کوفه برگشتیم هرچه داشت رد کرد حتی لباس‌های

تتش را، ما مقداری پول تهیه کردیم و لباس برایش خریدیم و برای مخارج او پولی فرستادیم. چند ماهی بیش نگذشت که مریض شد. از او عیادت می‌کردیم. روزی به عیادتش رفتم در حال جان دادن بود چشم باز کرد گفت: علی بن ابی حمزه! دوست تو حضرت صادق علیه السلام به خدا قسم به وعده خود وفا کرد. از دنیا رفت کار کفن و دفن او را انجام دادیم. خدمت حضرت صادق علیه السلام رفتم همین که چشمش به من افتاد فرمودند: ای علی! به وعده خود وفا کردیم نسبت به دوست تو. عرضه داشتیم: صحیح می‌فرمائید فدای شما شوم هنگام مرگ خودش هم به من گفت.^{۵۹۲}

حدیث ۸۷: وَ قَالَ أَبُو الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيُّ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ لَنَا جَاراً مِنْ هَمْدَانَ يُقَالُ لَهُ الْجَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ يَسُبُّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَ فَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ إِنَّ الْإِسْلَامَ قَيْدَ الْفِتْكَ وَ لَكِنْ دَعَهُ فَسْتُكْفِي بِغَيْرِكَ قَالَ فَانصَرَفْتُ إِلَى الْكُوفَةِ فَصَلَّيْتُ الْفَجْرَ فِي الْمَسْجِدِ وَ إِذَا أَنَا بِقَائِلٍ يَقُولُ وَجَدَ الْجَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَلَى فِرَاشِهِ مِثْلَ الزُّقِّ الْمَنْفُوخِ مَيْتاً فَذَهَبُوا يَحْمِلُونَهُ إِذَا لَحْمُهُ سَقَطَ عَنْ عَظْمِهِ فَجَمَعُوهُ عَلَى نَطْعٍ وَ إِذَا تَحْتَهُ أَسْوَدٌ فَدَفَنُوهُ

حدیث ۸۷: ابوالصباح کنانی گفت: به حضرت صادق علیه السلام عرضه داشتیم: من همسایه‌ای دارم بنام جعد بن عبد الله در همدان که به علی علیه السلام ناسزا می‌گوید اجازه می‌دهی او را بکشم؟ فرمود: ایمان مانع از کشتن است، کاری به او نداشته باش به زودی شرش کنده می‌شود. آن مرد گفت: به کوفه رفتم نماز صبح را در مسجد خواندم ناگاه دیدم یک نفر می‌گوید: جعد بن عبد الله در رختخواب مثل خیک باد کرده و مرده است. وقتی رفتند بدنش را بردارند گوشت‌هایش از استخوان می‌ریخت. بدنش را در روی یک پوست جمع کردند مشاهده کردند یک افعی زیر

۵۹۲. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۴۰ فصل فی خرق العادات له ع

حدیث ۸۸: إِسْحَاقُ وَ إِسْمَاعِيلُ وَ يُونُسُ بَنُو عَمَّارٍ أَنَّهُ اسْتَحَالَ وَجْهَهُ يُونُسُ إِلَى الْبَيَاضِ فَظَرَ الصَّادِقُ عليه السلام إِلَى جَبْهَتِهِ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ حَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله ثُمَّ قَالَ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا سَمِيعَ الدَّعَوَاتِ يَا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الطَّيِّبِينَ وَ اصْرِفْ عَنِّي شَرَّ الدُّنْيَا وَ شَرَّ الآخِرَةِ وَ أَذْهَبْ عَنِّي مَا بِي فَقَدْ غَاطَنِي ذَلِكَ وَ أَحْزَنَنِي قَالَ فَوَ اللَّهُ مَا خَرَجْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ حَتَّى تَنَازَرَ عَن وَجْهِهِ مِثْلُ النُّخَالَةِ وَ ذَهَبَ قَالَ الْحَكَمُ بْنُ مَسْكِينٍ وَ رَأَيْتُ الْبَيَاضَ بِوَجْهِهِ ثُمَّ انْصَرَفَ وَ لَيْسَ فِي وَجْهِهِ شَيْءٌ

حدیث ۸۸: اسحاق و اسماعیل و یونس پسران عمار گفتند که صورت یونس برادرشان به سفیدی گرائیده بود. چشم امام صادق عليه السلام که به او افتاد دو رکعت نماز خواند سپس حمد خدا و ستایش بر رسول اکرم صلى الله عليه وآله نموده عرضه داشت ﴿يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحْمَانُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ يَا رَحِيمُ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ يَا سَمِيعَ الدَّعَوَاتِ يَا مُعْطِيَ الْخَيْرَاتِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّاهِرِينَ الطَّيِّبِينَ وَ اصْرِفْ عَنِّي شَرَّ الدُّنْيَا وَ شَرَّ الآخِرَةِ وَ أَذْهَبْ عَنِّي مَا بِي فَقَدْ غَاطَنِي ذَلِكَ وَ أَحْزَنَنِي﴾ گفت: بعد از این دعای امام عليه السلام به خدا قسم! از مدینه خارج

نشده بودیم که سفیدی‌ها از صورتش مانند نخاله ریخت. حکم بن مسکین گفت: من سفیدی صورت او را دیده بودم وقتی برگشت در صورتش اثری از سفیدی نبود.^{۵۹۴}

حدیث ۸۹: عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ فَقَالَ أَبُو حَنِيفَةَ لِنَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ انْطَلِقُوا بِنَا إِلَى إِمَامِ الرَّافِضَةِ نَسْأَلُهُ عَنْ أَشْيَاءَ نُحَيِّرُهُ فِيهَا فَاَنْطَلَقُوا فَلَمَّا دَخَلُوا إِلَيْهِ نَظَرَ إِلَيْهِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَقَالَ أَسَأَلُكَ بِاللَّهِ يَا نِعْمَانُ لَمَّا صَدَّقْتَنِي عَنْ شَيْءٍ أَسَأَلُكَ عَنْهُ هَلْ قُلْتَ لِأَصْحَابِكَ مُرُوا بِنَا إِلَى إِمَامِ الرَّافِضَةِ فَنُحَيِّرُهُ فَقَالَ قَدْ كَانَ ذَلِكَ قَالَ فَسَلْ مَا شِئْتَ الْقِصَّةَ

حدیث ۸۹: وقتی حضرت صادق (عليه السلام) پیش منصور رفت. ابو حنیفه به اصحاب خود گفت برویم پیش امام رافضیان از او چند سؤال بکنیم که مات و مبهوت شود. همین که خدمت امام (عليه السلام) رسیدند حضرت صادق (عليه السلام) نگاهی به او نموده فرمود: نعمان! تو را به خدا قسم می‌دهم هرچه از تو پرسیدم راست بگوئی تو به دوستانت نگفتی برویم پیش امام رافضیان سؤالی بکنیم از او که مات و مبهوت شود؟ عرضه داشت: چرا. امام (عليه السلام) فرمود اکنون هرچه مایلی بپرس! و حضرت به تمامی آن‌ها پاسخ داد^{۵۹۵}

حدیث ۹۰: الْمُفَضَّلُ بْنُ عُمَرَ قَالَ: وَجَّهَ الْمَنْصُورُ إِلَى حَسَنِ بْنِ زَيْدٍ وَهُوَ وَالِيهِ عَلَى الْحَرَمَيْنِ أَنْ أَحْرِقْ عَلَيَّ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ دَارَهُ فَأَلْقَى النَّارَ فِي دَارِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فَأَخَذَتِ النَّارُ فِي الْبَابِ وَالدَّهْلِيْزِ فَخَرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) يَتَخَطَّى النَّارَ وَيَمْشِي فِيهَا وَيَقُولُ أَنَا ابْنُ أَعْرَاقِ الثَّرَى أَنَا ابْنُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ

۵۹۴. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۳۲ فصل في استجابة دعواته ع

۵۹۵. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۲۶ فصل في معرفته باللغات و

حدیث ۹۰: مفضل بن عمر گفت: منصور دوانیقی شخصی را فرستاد پیش فرماندار خود حسن بن زید که فرمانداری مکه و مدینه را به عهده داشت به او پیغام داد که خانه جعفر بن محمد علیه السلام را آتش بزند. خانه امام علیه السلام را آتش زدند آتش بر در خانه و اطاق‌ها رسید. حضرت صادق علیه السلام پای بر روی آتش گذاشت و از روی آتش می‌رفت و می‌گفت من پسر اسماعیل پیامبرم من پسر ابراهیم خلیل الله هستم.^{۵۹۶}

حدیث ۹۱: أَقُولُ رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمَشْهَدِيِّ فِي الْمَزَارِ الْكَبِيرِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ الصَّادِقَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَهُوَ بِعَرَفَةَ يَقُولُ اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَطْوَاتِي هَذِهِ الَّتِي خَطَوْتُهَا فِي طَاعَتِكَ كَفَّارَةً لِمَا خَطَوْتُهَا فِي مَعْصِيَتِكَ وَ سَاقَ الدُّعَاءِ إِلَى قَوْلِهِ وَ أَنَا ضَيْفُكَ فَاجْعَلْ قِرَائِي الْجَنَّةَ وَ أَطْعَمَنِي عِنَبًا وَ رُطْبًا قَالَ سُفْيَانُ فَوَ اللَّهُ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَنْزِلَ وَ أَشْتَرِي لَهُ تَمْرًا وَ مَوْزًا وَ أَقُولَ لَهُ هَذَا عِوَضَ الْعِنَبِ وَ الرُّطْبِ وَ إِذَا أَنَا بَسَلْتَيْنِ مَمْلُوتَيْنِ قَدْ وُضِعَتَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِحْدَاهُمَا رُطْبٌ وَ الْأُخْرَى عِنَبٌ تَمَامَ الْخَبَرِ.

حدیث ۹۱: سفیان ثوری گفت: شنیدم حضرت صادق علیه السلام در عرفات چنین دعا می‌کرد ﴿اللَّهُمَّ اجْعَلْ خَطْوَاتِي هَذِهِ الَّتِي خَطَوْتُهَا فِي طَاعَتِكَ كَفَّارَةً لِمَا خَطَوْتُهَا فِي مَعْصِيَتِكَ﴾ دعاى خود را ادامه داد تا این جا که خدایا من میهمان توام پذیرائی مرا بهشت قرار ده و مرا انگور و خرما روزی فرما. سفیان گفت: به خدا قسم! تصمیم گرفتم بروم خرما و موز بخرم به جای انگور و خرمای تازه بیاورم ناگاه دیدم دو سبد پر از خرمای تازه و انگور مقابلش فرود آمد.^{۵۹۷}

۵۹۶. الکافی (ط - الإسلامية) ج ۱ ص ۴۷۳ باب مولد أبی عبد الله جعفر بن محمد ع ..... ح ۲

۵۹۷. المزار الكبير (لابن المشهدى) ص ۴۶۱ استحباب قراءة دعاء الإمام الصادق ع يوم عرفة ..... ح ۱

حدیث ۹۲: ابْنُ بَابُوَيْهٍ الْقَمِّيُّ فِي دَلَالِلِ الْأَيْمَةِ وَ مُعْجَزَاتِهِمْ قَالَ أَبُو بَصِيرٍ
 دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ وَ كَانَتْ مَعِيَ جُوَيْرِيَّةٌ لِي فَأَصَبْتُ مِنْهَا ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى الْحَمَامِ
 فَلَقَيْتُ أَصْحَابَنَا الشَّيْعَةَ وَ هُمْ مُتَوَجِّهُونَ إِلَى الصَّادِقِ عليه السلام فَخَفْتُ أَنْ يَسْبِقُونِي وَ
 يَفُوتَنِي الدُّخُولُ عَلَيْهِ فَمَشَيْتُ مَعَهُمْ حَتَّى دَخَلْتُ الدَّارَ مَعَهُمْ فَلَمَّا مَثَلْتُ بَيْنَ
 يَدَيْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام نَظَرَ إِلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا بَصِيرٍ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ بُيُوتَ الْأَنْبِيَاءِ وَ
 أَوْلَادِ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَدْخُلُهَا الْجُنُبُ فَاسْتَحْيَيْتُ وَ قُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنِّي لَقَيْتُ
 أَصْحَابَنَا وَ خَفْتُ أَنْ يَفُوتَنِي الدُّخُولُ مَعَهُمْ وَ لَنْ أَعُودَ إِلَى مِثْلِهَا أَبَدًا.

حدیث ۹۲: ابو بصیر گفت وارد مدینه شدم کنیزی داشتم با او همبستر شدم
 برای رفتن به حمام از منزل بیرون آمدم. دوستان شیعه خود را دیدم که به خانه
 حضرت صادق عليه السلام می روند. ترسیدم آن ها بروند و من نتوانم خدمت ایشان برسم من
 نیز با آن ها رفتم تا وارد خانه شدم همین که مقابل امام عليه السلام رسیدم نگاهی به من
 نموده فرمود: ابا بصیر! مگر نمی دانی در خانه انبیاء و اولاد انبیاء نباید جنب وارد
 شود؟ من خجالت کشیدم عرضه داشتم: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله دیدم دوستان خدمت
 شما می رسند ترسیدم عقب بمانم ولی دیگر چنین کاری نخواهم کرد.^{۵۹۸}

حدیث ۹۳: إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُرَشِيُّ قَالَ: أَتَى إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
 رَجُلٌ فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ رَأَيْتُ فِي مَنَامِي كَأَنِّي خَارِجٌ مِنْ مَدِينَةِ الْكُوفَةِ فِي
 مَوْضِعٍ أَعْرِفُهُ وَ كَانَ شَبْحًا مِنْ خَشَبٍ أَوْ رَجُلًا مَنَحُوتًا مِنْ خَشَبٍ عَلَى فَرَسٍ مِنْ
 خَشَبٍ يُلَوِّحُ بِسَيْفِهِ وَ أَنَا أَشَاهِدُهُ فَرِعًا مَرْعُوبًا فَقَالَ لَهُ أَنْتَ رَجُلٌ تُرِيدُ اغْتِيَالَ

۵۹۸. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۲۶ فصل فی معرفته باللغات
 و إخباراته بالغيب .....

رَجُلٍ فِي مَعِيشَتِهِ فَاتَّقِ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكَ ثُمَّ يُمِيتُكَ فَقَالَ الرَّجُلُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ
 أَوْتَيْتَ عِلْمًا وَاسْتَنْبَطْتَهُ مِنْ مَعْدِنِهِ أُخْبِرُكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَمَّا قَدْ فَسَّرْتَ لِي إِنَّ
 رَجُلًا مِنْ جِيرَانِي جَاءَنِي وَ عَرَضَ عَلَيَّ ضَيْعَتَهُ فَهَمَمْتُ أَنْ أَمْلِكَهَا بَوَكْسٍ كَثِيرٍ
 لِمَا عَرَفْتُ أَنَّهُ لَيْسَ لَهَا طَالِبٌ غَيْرِي فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَصَاحِبُكَ يَتَوَالَانَا وَ
 يَبْرَأُ مِنْ عَدُونَا فَقَالَ نَعَمْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام لَوْ كَانَ نَاصِبِيًّا حَلَّ لِي اغْتِيَالُهُ فَقَالَ
 أَدَّ الْأَمَانَةَ لِمَنْ ائْتَمَنَكَ وَ أَرَادَ مِنْكَ النَّصِيحَةَ وَ لَوْ إِلَى قَاتِلِ الْحُسَيْنِ عليه السلام

حدیث ۹۳: اسماعیل بن عبد الله قریشی: مردی خدمت حضرت صادق عليه السلام
 عرضه داشت: یا ابن رسول الله عليه السلام من در خواب دیدم مثل این که در خارج کوفه در
 یک محلی یک شیخ از چوب یا یک آدم چوبی روی اسب چوبی نشسته و شمشیرش
 می درخشد من در خواب از دیدن او در ترس و لرز شدم. امام عليه السلام فرمود: تو مردی
 هستی که می خواهی یک نفر را در امور زندگی فریب دهی. آیا از خدائی که تو را
 آفریده و بعد می میراند نمی ترسی؟ آن مرد عرضه داشت: به راستی خداوند به شما
 دانش فراوانی داده و از سرچشمه واقعی علم استفاده می نمائی. من جریان این تعبیری
 که فرمودی بگویم: یکی از همسایگانم پیش من آمد و باغ خود را برای فروش به من
 عرضه داشت. من تصمیم گرفتم که با قیمت خیلی کم آن باغ را بخرم چون خریدار
 دیگری نداشت. امام عليه السلام فرمود: همسایه تو دوست ماست و از دشمن ما بیزاری
 می جوید عرضه داشت: آری. بفرمائید اگر ناصبی و دشمن شما بود صحیح بود من او
 را بفریبم؟ حضرت مرا شدیداً نهی کرده و فرمودند: امانت را از هر که گرفته ای به او
 رد کن اگر چه قاتل حسین عليه السلام باشد و هرگز به هیچ کس خیانت مکن. ^{۵۹۹}

حدیث ۹۴: مُعَاوِيَةُ بْنُ وَهَبٍ صُدِّعَ ابْنُ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ مَرَوْ فَشَكَا ذَلِكَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ أَدْنِهِ مِنِّي قَالَ فَمَسَحَ عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُمَسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِن زَالَتَا إِنْ أَمَسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ فَبَرَأ بِإِذْنِ اللَّهِ

حدیث ۹۴: معاویة بن وهب گفت: بچه یکی از اهالی مرو دیوانه شد. شکایت پیش حضرت صادق علیه السلام نمود حضرت فرمود: او را جلو بیاور دست روی سرش کشید و این آیه را خواند ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمَسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِن زَالَتَا إِنْ أَمَسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ﴾^{۶۰۰} آنگاه پسرک خوب شد به لطف خدا.^{۶۰۱}

حدیث ۹۵: وَ قَالَ سَمَاعَةُ بْنُ مِهْرَانَ دَخَلْتُ عَلَى الصَّادِقِ عليه السلام فَقَالَ لِي مُبْتَدئًا يَا سَمَاعَةُ مَا هَذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَ جَمَالِكَ فِي الطَّرِيقِ إِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ فَاحِشًا أَوْ صَيَّاحًا قَالَ وَ اللَّهُ لَقَدْ كَانَ ذَلِكَ لِأَنَّهُ ظَلَمَنِي فَتَهَانِي عَنْ مِثْلِ ذَلِكَ.

حدیث ۹۵: سماعة بن مهران گفت خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم بدون سؤال فرمود: این چه کاری بود که در بین راه با ساربان خود کردی، مباد بعد از این ناسزا بگوئی و داد و فریاد کنی. سماعه گفت چون آن ساربان به من ستم کرده بود من آن کارها را کرده بودم ولی امام علیه السلام مرا شدیداً نهی نمود.^{۶۰۲}

۶۰۰. سوره فاطر آیه ۴۱

۶۰۱. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۳۲ فصل فی استجابة دعواته ع .....

۶۰۲. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۲۴ فصل فی معرفته باللغات و إخباراته بالغیب

حدیث ۹۶: رُوِيَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ يَسْأَلُ عَنِ
 الْإِمَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَقْبَلَهُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ فَقَالَ لَهُ يَا هَذَا إِنِّي أَرَاكَ تَسْأَلُ
 عَنِ الْإِمَامِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَصَبْتَهُ قَالَ لَا قَالَ فَإِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَلْقَى جَعْفَرَ بْنَ
 مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَافْعَلْ فَاسْتَدَلَّهُ فَأَرْشَدَهُ إِلَيْهِ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ لَهُ إِنَّكَ دَخَلْتَ
 مَدِينَتَنَا هَذِهِ تَسْأَلُ عَنِ الْإِمَامِ فَاسْتَقْبَلَكَ فَتَى مِنْ وُلْدِ الْحَسَنِ فَأَرْشَدَكَ إِلَى مُحَمَّدِ
 بْنِ عَبْدِ اللَّهِ فَسَأَلْتَهُ وَخَرَجْتَ فَإِنْ شِئْتَ أَخْبَرْتُكَ بِمَا سَأَلْتَهُ عَنْهُ وَ مَا رَدَّهُ عَلَيْكَ
 ثُمَّ اسْتَقْبَلَكَ فَتَى مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ وَ قَالَ لَكَ إِنْ أَحْبَبْتَ أَنْ تَلْقَى جَعْفَرَ بْنَ
 مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَافْعَلْ قَالَ صَدَقْتَ كَانَ كُلُّ مَا ذَكَرْتَ وَ وَصَفْتَ

حدیث ۹۶: عبدالرحمن بن کثیر گفت مردی وارد مدینه شد و از امام عَلَيْهِ السَّلَامُ
 جستجو می‌کرد یکی از فرزندان حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ به او گفت تو در جستجوی امام عَلَيْهِ السَّلَامُ
 بودی پیدا کردی؟ گفت: نه. گفت اگر مایلی ترا راهنمایی کنم خدمت حضرت
 صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ از او نشانی گرفت و خدمت جعفر بن محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ رفت. حضرت صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ
 به او فرمود: تو به این شهر برای جستجوی امام آمدی یکی از فرزندان امام
 حسن عَلَيْهِ السَّلَامُ تو را راهنمایی پیش محمد بن عبد الله کرد از او سؤالی کردی و خارج
 شدی می‌خواهی توضیح دهم چه سؤالی کردی او چه گفت. بعد روبرو با یکی از
 فرزندان امام حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ شدی او گفت: اگر میل داری برو به سراغ جعفر بن
 محمد عَلَيْهِ السَّلَامُ عرضه داشت: صحیح است تمام آن‌چه فرمودی. ۶۰۳

۶۰۳. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۷۷۰ الباب الخامس عشر فی الدلالات و البراهین علی صحة

إمامة الاثنی عشر [إماما] ع ..... ح ۹۱

حدیث ۹۷: رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ رَاشِدٍ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَصَدْتُ إِلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَسْأَلُهُ عَنْ مَسْأَلَةٍ فَقَالُوا مَاتَ السَّيِّدُ الْحَمِيرِيُّ الشَّاعِرُ وَهُوَ فِي جَنَازَتِهِ فَمَضَيْتُ إِلَى الْمَقَابِرِ فَاسْتَفْتَيْتُهُ فَأَفْتَانِي فَلَمَّا أَنْ قُمْتُ أَخَذَ بَثْوِي فَجَذَبَنِي إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّكُمْ مَعَاشِرَ الْأَحْدَاثِ تَرَكْتُمْ الْعِلْمَ فَقُلْتُ أَنْتَ إِمَامُ هَذَا الزَّمَانِ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَدَلِيلٌ أَوْ عَلَامَةٌ فَقَالَ سَلْنِي عَمَّا سِئْتَ أَخْبِرَكَ بِهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ إِنِّي أُصِيبُ بِأَخٍ لِي قَدْ دَفَنْتُهُ فِي هَذِهِ الْمَقَابِرِ فَأَخِيهِ لِي بِإِذْنِ اللَّهِ قَالَ مَا أَنْتَ بِأَهْلٍ لِذَلِكَ وَ لَكِنْ أَخُوكَ كَانَ مُؤْمِنًا وَ اسْمُهُ كَانَ عِنْدَنَا أَحْمَدَ ثُمَّ دَنَا مِنْ قَبْرِهِ فَانْشَقَّ عَنْهُ قَبْرُهُ وَ خَرَجَ إِلَيَّ وَ هُوَ يَقُولُ يَا أَخِي اتَّبِعْهُ وَ لَا تُفَارِقْهُ ثُمَّ عَادَ إِلَى قَبْرِهِ وَ اسْتَحْلَفَنِي عَلَى أَنْ لَا أُخْبِرَ أَحَدًا بِهِ.

حدیث ۹۷: محمد بن راشد از جد خود نقل کرد که گفت تصمیم گرفتم بروم خدمت حضرت صادق علیه السلام برای پرسیدن یک مسأله. گفتند سید حمیری از دنیا رفته ایشان به تشییع جنازه او رفته‌اند. به طرف قبرستان رفتم مسأله را پرسیدم جواب داد همین‌که خواستم بروم دامن مرا گرفت و به طرف خود کشید سپس فرمود: شما علم را وا گذاشته‌اید. عرضه داشتم: آقا شما امام زمان علیه السلام هستی؟ فرمود: آری. عرضه داشتم: دلیل و علامتی بر این مدعی داری؟ فرمود: هرچه مایلی بی‌رس تا خبر بدهم ان شاء الله. گفتم برادرم از دنیا رفته او را دفن کرده‌ام در همین قبرستان به اذن خدا او را زنده کن. فرمود: تو شایسته این کار نیستی ولی برادرت به ما ایمان داشت و اسم او نزد ما احمد بود. نزدیک قبر او رفت. قبر شکافته شد برادرم بیرون شد می‌گفت برادر دست از این آقا نکش از او پیروی کن باز به قبر خود برگشت. امام علیه السلام مرا سوگند داد که تا ایشان زنده

حدیث ۹۸: أَحْمَدُ بْنُ الْمُنْدِرِ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الصَّادِقِ عليه السلام فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ حَبَابَةَ الْوَالِيَّةِ وَكَانَتْ خَيْرَةً فَسَأَلْتُهُ عَنْ مَسَائِلَ فِي الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ فَتَعَجَّبْنَا مِنْ حُسْنِ تِلْكَ الْمَسَائِلِ إِذْ قَالَ لَنَا أَرَأَيْتُمْ مَسَائِلَ أَحْسَنَ مِنْ مَسَائِلِ حَبَابَةَ الْوَالِيَّةِ فَقُلْنَا جُعَلْنَا فِدَاكَ لَقَدْ وَقَرْتَ ذَلِكَ فِي عُيُونِنَا وَ قُلُوبِنَا قَالَ فَسَأَلْتُ دُمُوعَهَا فَقَالَ الصَّادِقُ عليه السلام مَا لِي أَرَى عَيْنَيْكَ قَدْ سَأَلَتْ قَالَتْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله دَاءٌ قَدْ ظَهَرَ بِي مِنَ الْأَدْوَاءِ الْخَبِيثَةِ الَّتِي كَانَتْ تُصِيبُ الْأَنْبِيَاءَ وَالْأَوْلِيَاءَ وَإِنَّ قَرَابَتِي وَأَهْلَ بَيْتِي يَقُولُونَ قَدْ أَصَابَتْهَا الْخَبِيثَةُ وَلَوْ كَانَ صَاحِبُهَا كَمَا قَالَتْ مَفْرُوضِ الطَّاعَةِ لَدَعَا لَهَا فَكَانَ اللَّهُ تَعَالَى يُذْهِبُ عَنْهَا وَأَنَا وَاللَّهِ سُرَرْتُ بِذَلِكَ وَ عَلِمْتُ أَنَّهُ تَمْحِصُ وَ كَفَّارَاتُ وَ أَنَّهُ دَاءُ الصَّالِحِينَ فَقَالَ لَهَا الصَّادِقُ عليه السلام وَ قَدْ قَالُوا ذَلِكَ قَدْ أَصَابَتْكَ الْخَبِيثَةُ قَالَتْ نَعَمْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ فَحَرَكَ الصَّادِقُ عليه السلام شَفْتَيْهِ بِشَيْءٍ مَا أَذْرِي أَيَّ دُعَاءٍ كَانَ فَقَالَ ادْخُلِي دَارَ النِّسَاءِ حَتَّى تَنْظُرِينَ إِلَى جَسَدِكِ قَالَ فَدَخَلْتُ فَكَشَفْتُ عَنْ ثِيَابِهَا ثُمَّ قَامَتْ وَ لَمْ يَبْقَ فِي صَدْرِهَا وَ لَا فِي جَسَدِهَا شَيْءٌ فَقَالَ اذْهَبِي الْآنَ إِلَيْهِمْ وَ قُولِي لَهُمْ هَذَا الَّذِي يُتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِإِمَامَتِهِ

حدیث ۹۸: داود رقی: خدمت امام صادق عليه السلام بودم حبابه والبيه كه زنى نيكوكار بود وارد شد. چند سؤالی از حرام و حلال نمود. ما در شكفت شديد از

۶۰۴. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۷۴۲ الباب الخامس عشر فى الدلالات و البراهين على صحة

إمامة الاثنى عشر [إماما] ع ..... ح ۶۰

سؤال‌های نیکوی او. امام علیه السلام فرمود: ببینید سؤالی نیکوتر از سؤالات حبابه والیه هست. حضرت پاسخ آن‌ها را داد عرضه داشتیم: آقا فدایت شوم واقعا این سؤال‌ها اعجاب انگیز بود در این موقع اشک‌های حبابه جاری شد. امام علیه السلام فرمود: چرا اشک می‌ریزی؟ عرضه داشت: به درد بدی مبتلا شده‌ام که انبیاء و اولیاء نیز مبتلا می‌شوند ولی خویشاوندانم می‌گویند: به درد بدی گرفتار شده است اگر راست می‌گوید آن آقائی که با او ارتباط دارد امام است برایش دعا کند تا از این درد خلاص شود. گرچه من مسرورم و می‌دانم این درد آزمایش بوده و درد مردمان نیکوکار است. امام صادق علیه السلام فرمود: می‌گویند به درد بدی مبتلا شده‌ای؟ عرضه داشت: بلی یا ابن رسول الله امام علیه السلام لب‌های خود را حرکت داد و دعائی کرد که ما نفهمیدیم. سپس فرمود: برو داخل اطاق زن‌ها تا نگاه کنند به بدنت. راوی گفت رفت و بدن خود را نشان داد ذره‌ای از بیماری در سینه و بدنش باقی نمانده بود. فرمودند: حالا برو پیش خویشاوندانت بگو این کار را همان کسی کرد که من معتقد به امامت او هستم.^{۶۰۵}

حدیث ۹۹: رُوِيَ أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ يَحْيَى قَالَ: قَالَ لِي الْعَبْدِيُّ قَالَتْ أَهْلِي قَدْ طَالَ عَهْدُنَا بِالصَّادِقِ علیه السلام فَلَوْ حَجَجْنَا وَ جَدَدْنَا بِهِ الْعَهْدَ فَقُلْتُ لَهَا وَ اللَّهُ مَا عِنْدِي شَيْءٌ أَحَبُّ بِهِ فَقَالَتْ عِنْدَنَا كَسُو [كِسْوَةٌ] وَ حُلِيٌّ فَبِعَ ذَلِكَ وَ تَجَهَّزْ بِهِ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا صِرْنَا قُرْبَ الْمَدِينَةِ مَرَضَتْ مَرَضًا شَدِيدًا وَ أَشْرَفَتْ عَلَى الْمَوْتِ فَلَمَّا دَخَلْنَا الْمَدِينَةَ خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِهَا وَ أَنَا آيسٌ مِنْهَا فَاتَّيْتُ الصَّادِقَ علیه السلام وَ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ مُمَصَّرَانِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَأَجَابَنِي وَ سَأَلَنِي عَنْهَا فَعَرَفْتُهُ خَبَرَهَا وَ قُلْتُ إِنِّي خَرَجْتُ وَ قَدْ آيسْتُ مِنْهَا فَأَطْرَقَ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدِي أَنْتَ حَزِينٌ

۶۰۵. مدینه معجز الأئمة الإثني عشر ج ۶ ص ۶ الثالث و الخمسون و مائة شفاؤه - عليه السلام -

بِسَبَبِهَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَا بَأْسَ عَلَيْهَا فَقَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ لَهَا بِالْعَافِيَةِ فَارْجِعْ إِلَيْهَا فَإِنَّكَ تَجِدُهَا قَاعِدَةً وَ الْخَادِمَةَ تُلْقِمُهَا الطَّبْرَزَدَ قَالَ فَارْجَعْتُ إِلَيْهَا مُبَادِرًا فَوَجَدْتُهَا قَدْ أَفَاقَتْ وَ هِيَ قَاعِدَةٌ وَ الْخَادِمَةَ تُلْقِمُهَا الطَّبْرَزَدَ فَقُلْتُ مَا حَالُكَ قَالَتْ قَدْ صَبَّ اللَّهُ عَلَيَّ الْعَافِيَةَ صَبًّا وَ قَدْ اشْتَهَيْتُ هَذَا السُّكَّرَ فَقُلْتُ خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِكَ آيسًا فَسَأَلَنِي الصَّادِقُ عَنْكَ فَأَخْبَرْتُهُ بِحَالِكَ فَقَالَ لَا بَأْسَ عَلَيْهَا ارْجِعْ إِلَيْهَا فَهِيَ تَأْكُلُ السُّكَّرَ قَالَتْ خَرَجْتُ مِنْ عِنْدِي وَ أَنَا أَجُودُ بِنَفْسِي فَدَخَلَ عَلَيَّ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ مُمَصَّرَانِ قَالَ مَا لَكَ قُلْتُ أَنَا مَيِّتَةٌ وَ هَذَا مَلِكُ الْمَوْتِ قَدْ جَاءَ يَقْبِضُ رُوحِي فَقَالَ يَا مَلِكُ الْمَوْتِ قَالَ لَبَيْكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ عليه السلام قَالَ أَلَسْتَ أَمْرَتْ بِالسَّمْعِ وَ الطَّاعَةِ لَنَا قَالَ بَلَى قَالَ فَإِنِّي أَمْرُكَ أَنْ تُؤَخَّرَ أَمْرَهَا عِشْرِينَ سَنَةً قَالَ السَّمْعِ وَ الطَّاعَةِ قَالَ فَخَرَجَ هُوَ وَ مَلِكُ الْمَوْتِ فَأَفَقْتُ مِنْ سَاعَتِي

حدیث ۹۹: عبدی گفت: روزی زخم گفت: خیلی وقت است که حضرت صادق علیه السلام را ندیده‌ایم اگر برویم به مکه و به زیارت آن آقا نائل شویم بد نیست. گفتم: من چیزی ندارم که به مکه روم. گفت: من مقداری لباس و زیور آلات دارم آن‌ها را بفروش خرج سفر تهیه کن. من لباس‌های زخم و زیور او را فروختم حرکت کردیم همین که به نزدیکی مدینه رسیدیم سخت مریض شد و مشرف به مرگ گردید به مدینه که رسیدیم دیگر امید به زندگی او نداشتم و از خانه خارج شده خدمت حضرت صادق علیه السلام رفتم امام علیه السلام جامه‌ای قرمز رنگ پوشیده بود سلام کردم. جواب داد و از زخم سؤال کرد جریان را عرضه داشتم و گفتم: من با ناامیدی از منزل بیرون آمده‌ام. مدتی سر به زیر انداخته بود آن‌گاه سر بلند نموده فرمود: عبدی تو به واسطه او محزونی عرضه داشتم: آری، فرمود: چیزی نیست من دعا کردم خدا او را شفا دهد وقتی برگردی می‌بینی نشست است و زنی که پرستاریش می‌کند به او شیرینی طبرزد

می دهد. با عجله به خانه برگشتم دیدم به هوش آمده و نشسته است و پرستارش به او طبرزد می دهد گفتم: حالت چطور است. گفت: خدا مرا شفا داد اشتها به این شکر پیدا کردم. گفتم: وقتی من رفتم از تو مایوس بودم حضرت صادق علیه السلام از تو جويا شد جریان را عرضه داشتیم، فرمود: چیزی نیست وقتی برگردی مشغول خوردن شیرینی است. همسرم گفت: وقتی تو رفتی من جان می دادم شخصی که دو جامه قرمز رنگ داشت وارد شد پرسید چه شده گفتم: می میرم اینک ملک الموت علیه السلام آماده قبض روح منست. آن مرد به ملک الموت علیه السلام فرمود: مگر تو مأمور به اطاعت از ما نیستی؟ عرضه داشت: آری مولای من، امام صادق علیه السلام فرمود: به تو دستور می دهم که بیست سال قبض روح او را به تاخیر اندازی. عزرائیل علیه السلام عرضه داشت: اطاعت می کنم. آن شخص با ملک الموت علیه السلام خارج شدند و همان دم حال من خوب شد. ۶۰۶

حدیث ۱۰۰: رُوِيَ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ عَلَى الصَّادِقِ علیه السلام وَ شَكَا إِلَيْهِ فَاقْتَهُ فَقَالَ طَبُّ نَفْسًا فَإِنَّ اللَّهَ يُسَهِّلُ الْأَمْرَ فَخَرَجَ الرَّجُلُ فَلَقِيَ فِي طَرِيقِهِ هَمِيانًا فِيهِ سَبْعُ مِائَةِ دِينَارٍ فَأَخَذَ مِنْهُ ثَلَاثِينَ دِينَارًا وَ انصَرَفَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام وَ حَدَّثَهُ بِمَا وَجَدَ فَقَالَ لَهُ اخْرُجْ وَ نَادِ عَلَيْهِ سَنَةَ لَعَلَّكَ تَطْفُرُ بِصَاحِبِهِ فَخَرَجَ الرَّجُلُ وَ قَالَ لَا أُنَادِي فِي الْأَسْوَاقِ وَ فِي مَجْمَعِ النَّاسِ وَ خَرَجَ إِلَى سِكَّةٍ فِي آخِرِ الْبَلَدِ وَ قَالَ مَنْ ضَاعَ لَهُ شَيْءٌ فَإِذَا رَجُلٌ قَالَ ذَهَبَ مِنِّي سَبْعُمِائَةِ دِينَارٍ فِي كَذَا قَالَ مَعِيَ ذَلِكَ فَلَمَّا رَأَهُ وَ كَانَ مَعَهُ مِيزَانٌ فَوَزَنَهَا فَكَانَ كَمَا كَانَ لَمْ تَنْقُصْ فَأَخَذَ مِنْهَا سَبْعِينَ دِينَارًا وَ أَعْطَاهَا الرَّجُلَ فَأَخَذَهَا وَ خَرَجَ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَلَمَّا رَأَهُ تَبَسَّمَ وَ قَالَ يَا هَذِهِ هَاتِي الصُّرَّةَ فَأُتِيَ بِهَا فَقَالَ هَذَا ثَلَاثُونَ وَ قَدْ أَخَذْتَ سَبْعِينَ مِنَ الرَّجُلِ وَ سَبْعُونَ

حَلَالًا خَيْرٌ مِنْ سَبْعِمِائَةٍ حَرَامٍ

٤٧٧

حدیث ۱۰۰: مردی خدمت حضرت صادق (علیه السلام) رسید و شکایت از فقر نمود امام (علیه السلام) فرمود: ناراحت نباش خداوند گشایش خواهد داد. آن مرد خارج شد در بین راه دید همیانی افتاده برداشت در آن هفتصد دینار بود. سی دینار از آن را برداشت خدمت امام صادق (علیه السلام) رسید و جریان را عرضه داشت. امام (علیه السلام) فرمود: برو یک سال اعلام کن شاید صاحبش پیدا شود. آن مرد رفت با خود گفت در بازارها و مجامع عمومی اعلام نمی‌کنم به یک کوچه در آخر شهر رفت صدا زد هرکه چیزی گم کرده بیاید. ناگاه دید مردی گفت من هفتصد دینار گم کرده‌ام در فلان محل. گفت: من همان را پیدا کرده‌ام. همین که همیان خود را دید با ترازویی که داشت آن را وزن کرد چیزی کم نبود هفتاد دینار از آن را برداشته به او داد پول را گرفت خدمت حضرت صادق (علیه السلام) آمد همین که چشم امام (علیه السلام) به او افتاد تبسمی نموده و فرمودند: کنیز آن کیسه را بیاور وقتی کیسه را آورد سی دینار برداشت. فرمودند: این سی دینار هفتاد دینار هم آن مرد داده هفتاد دینار حلال بهتر از هفتصد دینار حرام است. ۶۰۷

حدیث ۱۰۱: مَا رُوِيَ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ الصَّادِقِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مَعَ جَمَاعَةٍ فَقُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى لِإِبْرَاهِيمَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ أَوْ كَانَتْ أَرْبَعَةً مِنْ أَجْنَاسٍ مُخْتَلِفَةٍ أَوْ مِنْ جِنْسٍ وَاحِدٍ فَقَالَ أَتُحِبُّونَ أَنْ أُرِيَكُمْ مِثْلَهُ قُلْنَا بَلَى قَالَ يَا طَاوُسُ فَإِذَا طَاوُسٌ طَارَ إِلَى حَضْرَتِهِ ثُمَّ قَالَ يَا غُرَابُ فَإِذَا غُرَابٌ بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا بَازِيٌّ فَإِذَا بَازِيٌّ بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ يَا حَمَامَةٌ فَإِذَا حَمَامَةٌ بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ أَمَرَ بِذَبْحِهَا كُلِّهَا وَتَقْطِيعِهَا وَنَتْفِ رِيشِهَا وَ أَنْ يُحْلَطَ ذَلِكَ كُلُّهُ بَعْضُهُ بِبَعْضٍ

۶۰۷. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۷۰۹ الباب الخامس عشر في الدلالات و البراهين على صحة

إمامة الاثنى عشر [إماما] ع ..... ح ۴

ثُمَّ أَخَذَ بِرَأْسِ الطَّائِسِ فَقَالَ يَا طَائِسُ فَرَأَيْنَا لَحْمَهُ وَ عِظَامَهُ وَ رِيشَهُ يَتَمَيَّزُ مِنْ غَيْرِهِ حَتَّى التَّرَقُّ ذَلِكُ كُلُّهُ بِرَأْسِهِ وَ قَامَ الطَّائِسُ بَيْنَ يَدَيْهِ حَيًّا ثُمَّ صَاحَ بِالْغُرَابِ كَذَلِكَ وَ بِالْبَازِيِّ وَ الْحَمَامَةِ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَامَتْ كُلُّهَا أَحْيَاءً بَيْنَ يَدَيْهِ

حدیث ۱۰۱: یونس بن ظبیان می گوید: پیش امام صادق (علیه السلام) بودم و عده‌ای نیز حضور داشتند. پرسیدم: خداوند متعال که به حضرت ابراهیم (علیه السلام) می فرماید: فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ این چهار پرنده از یک جنس بودند یا چند جنس؟ حضرت فرمود: دوست دارید مانند آن کار را به شما نشان دهم؟ گفتیم: آری. فرمود: ای طاوس! در حال طاوسی را دیدیم که پرواز کنان نزد آن حضرت آمد. سپس کلاغ و باز و کبوتر نیز به همین نحو نزد ایشان حاضر شدند. دستور داد آنها را ذبح کنند و پره‌های آنان را کنده و بدنشان را قطعه قطعه نمایند و با هم بیامیزند. آنگاه، سر طاوس را برداشت و گفت: ای طاوس! دیدیم که گوشت و استخوان و پرها جدا شدند و به سرش پیوسته و طاوس زنده سر پا ایستاد. بعد از آن کلاغ را خواند و آن هم همان گونه. و به ترتیب، باز و کبوتر را هم زنده کرد^{۶۰۸}

حدیث ۱۰۳: رُوِيَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنْتُ أَمْشِي مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام بِمَكَّةَ أَوْ بِمِنَى إِذْ مَرَرْنَا بِامْرَأَةٍ بَيْنَ يَدَيْهَا بَقْرَةٌ مَيْتَةٌ وَ هِيَ مَعَ صَبِيَّةٍ لَهَا تَبْكِيَانِ فَقَالَ مَا شَأْنُكَ قَالَتْ كُنْتُ وَ صَبَايَايَ نَعِيشُ مِنْ هَذِهِ الْبَقْرَةِ وَ قَدْ مَاتَتْ لَقَدْ تَحَيَّرْتُ فِي أَمْرِي قَالَ أَفْتَحِبِّينَ أَنْ يُحْيِيَهَا اللَّهُ لَكَ قَالَتْ أَوْ تَسْخَرُ مِنِّي مَعَ مُصِيبَتِي قَالَ كَلَّا مَا أَرَدْتُ ذَلِكَ ثُمَّ دَعَا بِدُعَاءٍ ثُمَّ رَكَضَهَا بِرِجْلِهِ وَ صَاحَ بِهَا فَقَامَتِ الْبَقْرَةُ مُسْرِعَةً سَوِيَّةً فَقَالَتْ عَيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَ رَبُّ الْكَعْبَةِ فَدَخَلَ

۶۰۸. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۲۹۷ الباب السابع في معجزات الإمام جعفر الصادق ع ..... ح ۴.

الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْنَ النَّاسِ فَلَمْ تَعْرِفَهُ الْمَرْأَةُ

۴۷۹

حدیث ۱۰۳: مفضل بن عمر گفت: در خدمت حضرت صادق علیه السلام بودم در مکه یا منی گذارمان به زنی افتاد که با دخترکی بالای سر گاو مرده‌ای ایستاده گریه می‌کردند. امام علیه السلام فرمود: چه شده؟ عرضه داشت: من و دخترانم از شیر این گاو زندگی می‌کردیم این گاو هم مرده است متحیرم که از کجا زندگی کنیم. فرمود: مایلی خداوند گاو را برایت زنده کند. زن عرضه داشت: با این گرفتاری که دارم مرا مسخره می‌کنی؟! فرمود: نه. مسخره نمی‌کنم. امام علیه السلام دعائی خواند آن‌گاه با پای مبارک خود به گاو زد او را صدا زد گاو به سرعت صحیح و سالم شد و از جای خود حرکت کرد. آن زن که گاو خود را زنده دید فریاد زد به خدا این عیسی بن مریم علیه السلام است. امام علیه السلام بین مردم رفت دیگر زن او را نشناخت.^{۶۰۹}

حدیث ۱۰۴: رَوَى ابْنُ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: كُنَّا عِنْدَهُ فَقَالَ يَا غُلَامُ ائْتِنَا بِمَاءٍ زَمَزَمَ ثُمَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ اللَّهُمَّ أَعْمِ بَصَرَهُ اللَّهُمَّ أَخْرِسْ لِسَانَهُ اللَّهُمَّ أَصِمِّ سَمْعَهُ قَالَ فَرَجَعَ الْغُلَامُ يَبْكِي فَقَالَ مَا لَكَ قَالَ إِنَّ فُلَانَ الْقُرَشِيِّ ضَرَبَنِي وَ مَنَعَنِي مِنَ السَّقَاءِ قَالَ أَرْجِعْ فَقَدْ كَفَيْتَهُ فَرَجَعَ وَ قَدْ عَمِيَ وَ صَمَّ وَ خَرَسَ وَ قَدْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ.

حدیث ۱۰۴: پسر سماعة بن مهران: خدمت امام صادق علیه السلام بودم به غلامش فرمود: برایم آب زمزم بیاور سپس شنیدم که می‌فرمود: خدایا او را کور و گنگ و کر بگردان. غلام با گریه برگشت. فرمود: چه شده؟ غلام عرضه داشت: فلان مرد قرشی مرا زد و از برداشتن آب جلوگیری کرد. فرمود: برگرد من کارش را ساختم وقتی

۶۰۹. مدینه معاجز الأئمة الإثني عشر ج ۵ ص ۳۹۳ الرابع والتسعون إحياء ميت ..... ح ۱۶۴

غلام برگشت دید آن شخص کور و کر و لال شده و مردم اطرافش را گرفته‌اند.^{۶۱۰}

حدیث ۱۰۵: أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَجَّاجِ قَالَ كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ وَهُوَ عَلَى بَعْلَةٍ وَأَنَا عَلَى حِمَارٍ وَ لَيْسَ مَعَنَا أَحَدٌ فَقُلْتُ يَا سَيِّدِي مَا عَلَامَةُ الْإِمَامِ عليه السلام قَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ لَوْ قَالَ لِهَذَا الْجَبَلِ سِرٌّ لَسَارَ قَالَ فَتَنَظَرْتُ وَاللَّهِ إِلَى الْجَبَلِ يَسِيرٌ فَتَنَظَرْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَعْنِكَ

حدیث ۱۰۵: عبد الرحمن بن حجاج می‌گوید: بین مکه و مدینه با امام صادق عليه السلام بودم که حضرت، بر استری و من بر الاغی سوار بودم و شخص ثالثی همراه ما نبود. عرضه داشتیم: سرورم! نشانه امام عليه السلام چیست؟ فرمود: ای عبد الرحمن! اگر امام عليه السلام به این کوه بگوید: حرکت کن، حرکت می‌کند. راوی می‌گوید: به خدا سوگند! به کوه نگاه کردم و دیدم در حال حرکت است. حضرت به آن نظری افکند و فرمود: تو را قصد نکرده بودم.^{۶۱۱}

حدیث ۱۰۶: أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي بَعْضِ حَوَاجِي قَالَ فَقَالَ لِي مَا لِي أَرَاكَ كَبِيْبًا حَزِينًا قَالَ فَقُلْتُ مَا بَلَغَنِي عَنِ الْعِرَاقِ مِنْ هَذَا الْوَبَاءِ أَذْكَرُ عِيَالِي قَالَ فَاصْرِفْ وَجْهَكَ فَصَرَفْتُ وَجْهِي قَالَ ثُمَّ قَالَ ادْخُلْ دَارَكَ قَالَ فَدَخَلْتُ فَإِذَا أَنَا لَا أَفْقِدُ مِنْ عِيَالِي صَغِيرًا وَلَا كَبِيرًا إِلَّا وَهُوَ فِي دَارِي بِمَا فِيهَا قَالَ ثُمَّ خَرَجْتُ فَقَالَ لِي اصْرِفْ وَجْهَكَ فَصَرَفْتُهُ فَتَنَظَرْتُ فَلَمْ أَرِ شَيْئًا

۶۱۰. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۶۳۹ فصل فی اعلام الإمام أبی عبد الله جعفر بن محمد الصادق ع ..... ح ۴۶

۶۱۱. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۶۲۱ فصل فی اعلام الإمام أبی عبد الله جعفر بن محمد الصادق ع ..... ح ۲۰

حدیث ۱۰۶: معلى بن خنيس گفت خدمت حضرت صادق (عليه السلام) برای کاری رفته بودم فرمود: چرا افسرده هستی عرضه داشتم: شنیده‌ام در عراق وبا آمده دلم به جانب زن و بچه‌ام پرواز کرده. فرمود: صورت خود را برگردان. صورت برگرداندم. فرمود: داخل خانه شو. وارد خانه شدم تمام خانواده‌ام از کوچک و بزرگ حضور داشتند. خانه‌ام همان وضع سابق را داشت از خانه بیرون آمدم فرمود: صورت خود را برگردان نگاه کردم چیزی ندیدم.^{۶۱۲}

حدیث ۱۰۷: مَا رُوِيَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ أَيْضًا قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ أَوْ مَوْلَى لَهُ يَشْكُو زَوْجَتَهُ وَ سُوءَ خُلُقِهَا قَالَ فَأْتِنِي بِهَا فَأَتَاهُ بِهَا فَقَالَ لَهَا مَا لَزَوْجِكَ يَشْكُوكِ قَالَتْ فَعَلَ اللَّهُ بِهِ وَ فَعَلَ. فَقَالَ لَهَا إِنَّ ثَبَّتْ عَلَيَّ هَذَا لَمْ تَعِيشِي إِلَّا يَسِيرًا قَالَتْ لَا أَبَالِي أَنْ لَا أَرَاهُ أَبَدًا. فَقَالَ لَهُ خُذِي زَوْجَتِكَ فَلَيْسَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهَا إِلَّا ثَلَاثَةٌ أَيَّامٍ. فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمَ الثَّلَاثُ دَخَلَ عَلَيْهِ الرَّجُلُ فَقَالَ مَا فَعَلْتَ زَوْجَتُكَ قَالَ قَدْ وَ اللَّهُ دَفَنْتُهَا السَّاعَةَ. قُلْتُ مَا كَانَ حَالُهَا قَالَ كَانَتْ مُعْتَدِيَةً فَبَتَرَ اللَّهُ عُمَرَهَا وَ أَرَاخَهُ مِنْهَا

حدیث ۱۰۷: حسین بن ابی‌علاء می‌گوید: نزد ابو عبد الله، امام صادق (عليه السلام) بودم که مردی دیگر یا یکی از غلامانش آمد و از بد اخلاقی زنش شکایت کرد. حضرت فرمود: برو و او را نزد من بیاور. آن مرد رفت و همسرش را آورد. حضرت صادق (عليه السلام) به او فرمود: چرا شوهرت از تو شکایت می‌کند؟ زن عرضه داشت: خداوند با او آنچه می‌خواهد انجام دهد یعنی او را بکشد. حضرت به او فرمود: اگر این گونه باشد، مدت کمی زندگی خواهی کرد. زن عرضه داشت: باکی ندارم که ابدا

۶۱۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۴۰۶ باب ۱۳ باب فی الأئمة أنهم یسیرون فی الأرض من شاءوا من أصحابهم بالقدرة التي أعطاهم الله ..... ح ۸

او را نبینم. حضرت فرمود: دست همسرت را بگیر که بیشتر از سه روز در میان شما نیست. روز سوم که شد، آن مرد خدمت امام (علیه السلام) رسید. حضرت از او پرسید: همسرت چه می‌کند؟ عرضه داشت: هم اکنون او را به خاک سپردم. راوی می‌گوید: از امام (علیه السلام) از کیفیت حال آن زن پرسیدم. حضرت فرمود: آن زن ظالم بود و خداوند عمرش را قطع کرد و این مرد را از شر او راحت ساخت. ۶۱۳

حدیث ۱۰۸: أَنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ زَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى لِإِبْرَاهِيمَ أَوَّلَ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَ أَ تُحِبُّ أَنْ أُرِيكَ مِثْلَ ذَلِكَ قُلْتُ نَعَمْ. فَأَخَذَ السُّكَّيْنِ وَ قَامَ فَذَبَحَ حَمَامَةً وَ غُرَابًا وَ طَاوُسًا وَ بَازًا ثُمَّ قَطَعَهُنَّ وَ خَلَطَهُنَّ ثُمَّ نَادَاهُنَّ فَرَأَيْتُ بَعْضَهَا تَصِيرُ إِلَى بَعْضٍ حَتَّى عَادَتْ كَهَيْئَتِهَا

حدیث ۱۰۸: حسین بن زید می‌گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: مرا از فرمایش خداوند متعال به حضرت ابراهیم (علیه السلام) که فرمود: «أَوَّلَ لَمْ تُؤْمِنْ» آگاه کن. حضرت فرمود: دوست داری که مانند آن را ببینی؟ عرضه داشتم: آری پس چاقویی برداشت و برخاست و کبوتر و کلاغ و طاوس و بازی را ذبح کرد و آنها را قطعه قطعه نمود و به هم مخلوط کرد و بعد یک یک آنها را ندا داد. دیدم که گوشت‌ها بعضی به یک دیگر چسبیدند و دوباره همان پرندگان، به وجود آمدند. ۶۱۴

حدیث ۱۰۹: أَنَّ أَبَا الدَّوَانِقِ قَالَ لِحَاجِبِهِ إِذَا دَخَلَ عَلَيَّ جَعْفَرٌ فَأَقْتُلْهُ قَبْلَ أَنْ يَصِلَ إِلَيَّ قَالَ فَدَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَ جَلَسَ فَأَرْسَلَ إِلَيَّ الْحَاجِبِ فَدَعَاهُ فَنَظَرَ إِلَيْهِ وَ إِلَى جَعْفَرٍ وَ هُوَ قَاعِدٌ ثُمَّ قَالَ عُدْ إِلَيَّ مَكَانِكَ وَ أَقْبَلَ يَضْرِبُ بِيَدِهِ عَلَيَّ

۶۱۳. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۶۱۱ فصل فی أعلام الإمام أبي عبد الله جعفر بن محمد الصادق ع ..... ح ۶

۶۱۴. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۶۲۲ فصل فی أعلام الإمام أبي عبد الله جعفر بن محمد الصادق ع ..... ح ۲۲.

الْأُخْرَى فَلَمَّا خَرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ دَعَا حَاجِبَهُ فَقَالَ بَأَيِّ شَيْءٍ أَمَرْتُكَ. قَالَ لَا وَاللَّهِ
مَا رَأَيْتُهُ حَيْثُ دَخَلَ وَلَا حَيْثُ خَرَجَ وَلَا رَأَيْتُهُ إِلَّا وَهُوَ قَاعِدٌ مَعَكَ

حدیث ۱۰۹: منصور دوانیقی به دربانش گفت: وقتی که جعفر صادق علیه السلام از درب وارد شد، قبل از اینکه به من برسد او را بکش! امام صادق علیه السلام وارد شد و نشست و منصور، دربان را خواست و به او نگاه کرد و به امام صادق علیه السلام نیز نگاه کرد. سپس گفت: برو به جای خود. و دست‌هایش را می‌مالید تا اینکه امام صادق علیه السلام رفت. منصور، دربان را خواست و گفت: به تو چه دستوری داده بودم؟ دربان گفت: به خدا سوگند! من او را نه هنگامی که وارد شد، دیدم و نه هنگامی که خارج شد. فقط زمانی او را دیدم که با تو نشسته بود. ^{۶۱۵}

وَ عَنِ الصَّفَّارِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ
الْحَسَنِ بْنِ بَرَّةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قُلْتُ لِأَبِي
عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا فَضَّلْنَا عَلَى مَنْ خَالَفَنَا فَوَاللَّهِ إِنِّي أَرَى الرَّجُلَ مِنْهُمْ أَرَخَى بِالْأَلَا وَ
أَنْعَمَ عَيْشًا وَأَحْسَنَ حَالًا وَأَطْمَعَ فِي الْجَنَّةِ قَالَ فَسَكَتَ عَنِّي حَتَّى كُنَّا بِالْأَبْطَحِ
مِنْ مَكَّةَ وَرَأَيْنَا النَّاسَ يَضْجُونَ إِلَى اللَّهِ قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ هَلْ تَسْمَعُ مَا أَسْمَعُ قُلْتُ
أَسْمَعُ ضَجِيجَ النَّاسِ إِلَى اللَّهِ قَالَ مَا أَكْثَرَ الضَّجِيجَ وَالْعَجِيجَ وَ أَقَلَّ الْحَجِيجَ وَ
الَّذِي بَعَثَ بِالنَّبُوءَةِ مُحَمَّدًا عليه السلام وَ عَجَّلَ بِرُوحِهِ إِلَى الْجَنَّةِ مَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ إِلَّا مِنْكَ وَ
مِنْ أَصْحَابِكَ خَاصَّةً قَالَ ثُمَّ مَسَحَ يَدَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَتَنَظَّرْتُ فَإِذَا أَكْثَرُ النَّاسِ
خَنَازِيرٌ وَ حَمِيرٌ وَ قِرْدَةٌ إِلَّا رَجُلٌ بَعْدَ رَجُلٍ

۶۱۵. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۶۱۹ فصل فی اعلام الإمام أبی عبد الله جعفر بن محمد الصادق ع ..... ح ۱۸.

ابا بصیر از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که عرضه داشتم به آن جناب فضل و برتری ما بر مخالفین چیست؟ به خدا قسم! می بینم بعضی از مخالفین ما آسوده خاطرتر و دارای زندگی بهتر و حال نیکوتری هستند و از ما برای ورود به بهشت طمعشان بیشتر است. ابا بصیر گفت: امام علیه السلام جوابی به من نداد تا رسیدم به ابطح مکه. در آنجا مشاهده کردیم ضجه و ناله به سوی خدا برداشته اند. امام علیه السلام فرمود: چقدر ناله و فریاد زیاد است و حاجی کم فرمود: قسم به آن خدائی که محمد صلی الله علیه و آله را به نبوت برانگیخته و او را به سوی بهشت برده خداوند قبول نخواهد کرد مگر از تو و یارانت فقط. ابا بصیر گفت: در این موقع دست بر چشم من مالید نگاه کردم اکثر مردم به صورت خوک و الاغ و میمون بودند و تک تک انسان دیده می شد. ۶۱۶

وَ عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ دَاوُدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَا مَوْلَاكَ وَ مِنْ شِيعَتِكَ ضَعِيفٌ ضَرِيرٌ اضْمَنْ لِي الْجَنَّةَ قَالَ أَوْ لَا أُعْطِيكَ عَلَامَةَ الْأَيِّمَةِ قُلْتُ وَ مَا عَلَيْكَ أَنْ تَجْمَعَهَا لِي قَالَ وَ تُحِبُّ ذَلِكَ قُلْتُ كَيْفَ لَا أُحِبُّ فَمَا زَادَ أَنْ مَسَحَ عَلَيَّ بَصْرِي فَأَبْصَرْتُ جَمِيعَ مَا فِي السَّقِيفَةِ الَّتِي كَانَ فِيهَا جَالِسًا قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ مَدَّ بَصْرَكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى بِعَيْنَيْكَ قَالَ فَوَ اللَّهُ مَا أَبْصَرْتُ إِلَّا كَلْبًا وَ خَنْزِيرًا وَ قِرْدًا قُلْتُ مَا هَذَا الْخَلْقُ الْمَمْسُوحُ قَالَ هَذَا الَّذِي تَرَى هَذَا السَّوَادَ الْأَعْظَمَ لَوْ كَشَفَ الْغَطَاءَ لِلنَّاسِ مَا نَظَرَ الشَّيْعَةَ إِلَى مَنْ خَالَفَهُمْ إِلَّا فِي هَذِهِ الصُّورِ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنْ أَحْبَبْتَ تَرَكَتْكَ عَلَى حَالِكَ هَكَذَا وَ حِسَابُكَ عَلَى اللَّهِ وَ إِنْ أَحْبَبْتَ ضَمِنْتُ لَكَ عَلَى اللَّهِ الْجَنَّةَ وَ رَدَدْتُكَ إِلَيَّ

حَالَتِكَ الْأُولَى قُلْتُ لَا حَاجَةَ لِي إِلَى النَّظَرِ إِلَى هَذَا الْخَلْقِ الْمَنكُوسِ رُدَّنِي
رُدَّنِي مَا لِلجَنَّةِ عَوْضٌ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَى عَيْنَيَّ فَرَجَعْتُ كَمَا كُنْتُ.

۴۸۵

خرایج: ابو بصیر گفت: به حضرت باقر علیه السلام عرضه داشتیم: من غلام و شیعه
شما و مردی ضعیف و نایبنایم. بهشت را برایم ضمانت کن. فرمود: نمی‌خواهی علامت
ائمه را برایت توضیح دهم. عرضه داشتیم: ممکن نیست جمع بین هر دو برایم بنماید
فرمود: مایل نیستی که آن را توضیح دهم عرضه داشتیم: چرا مایل نباشم؟! در این
موقع دست بر روی چشم من مالید هر چه در خانه بود به چشم خود مشاهده کردم
فرمود: ای ابا محمد! اینک چشم تو بینا شد، دقت کن با چشم خود چه می‌بینی.
ابو بصیر گفت به خدا قسم هر چه تماشا کردم جز سگ و خوک و میمون ندیدم
عرضه داشتیم: مولای من این قیافه‌های برگشته چیست؟ فرمود: آنچه می‌بینی تشکیل
دهنده اجتماع هستند اگر پرده از روی چشم مردم برداشته شود شیعیان مخالفین خود
را نخواهند دید مگر به همین صورت. بعد فرمود: اگر مایلی تو را بهمین حالت باقی
گذارم و حساب تو با خدا است و اگر می‌خواهی بهشت را برایت ضمانت کنم باید به
صورت اول برگردی عرضه داشتیم: آقا علاقه‌ای بدیدن این مردم شکل برگشته ندارم
مرا بحال اول برگردان چیزی را نمی‌توان با بهشت معاوضه کرد دست بر روی چشم
کشید به حالت اول برگشت. ۶۱۷

إِبْرَاهِيمُ الْأَحْمَرِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ سَدِيرِ الصَّيْرِيِّ، قَالَ:
جَاءَتْ امْرَأَةً إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَتْ لَهُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ، إِنِّي وَ أَبِي وَ أَهْلَ بَيْتِي
نَتَوَلَّكُمْ. فَقَالَ لَهَا: صَدَقْتِ، فَمَا الَّذِي تُرِيدِينَ قَالَتْ لَهُ الْمَرْأَةُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ يَا
ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام، أَصَابَنِي وَضَحٌ فِي عَضُدِي، فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَذْهَبَ بِهِ عَنِّي. قَالَ

أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام اللَّهُمَّ إِنَّكَ تُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ، وَتُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ،
 أَلْبَسَهَا مِنْ عَفْوِكَ وَعَافَيْتَكَ مَا تَرَى أَثَرَ إِجَابَةِ دُعَائِي. فَقَالَتِ الْمَرْأَةُ: وَاللَّهِ لَقَدْ
 قُمتُ وَمَا بِي مِنْهُ قَلِيلٌ وَلَا كَثِيرٌ.

سدیر صرفی گفت: زنی به خدمت امام صادق عليه السلام آمد و عرضه داشت: جانم
 به فدایت، من و پدر و خاندانم دوستدار شما ایم. حضرت به او فرمودند: راست
 می‌گویی، خواسته‌ات چیست؟ آن زن عرضه داشت: جانم به فدایت ای پسر رسول
 خدا. در بازویم خوره‌ای پدید آمده است از خدا بخواه که آن را از بین ببرد. حضرت
 صادق عليه السلام عرضه داشتند: خداوندا همانا تو کور و جذام زده را شفا می‌دهی و
 استخوان‌های پوسیده را زنده می‌گردانی، پس اگر اجابت دعای مرا صلاح می‌دانی
 جامه‌ی عفو عافیت را بر او بیوشان. آن زن گفته است به خدا سوگند من در حالی
 برخاستم که هیچ چیزی از آن خوره در من نبود. ^{۶۱۸}

معجزات امام موسی بن جعفر

حدیث ۱۱۰: وَجَدْتُ بِخَطِّ جَبْرِئِيلَ بْنِ أَحْمَدَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
 بْنِ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ ابْنِ الْبَطَّائِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ شُعَيْبِ الْعَقْرُقُوفِيِّ قَالَ
 قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام مُبْتَدِنًا مِنْ غَيْرِ أَنْ أَسْأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ يَا شُعَيْبُ غَدًا يَلْقَاكَ
 رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَغْرِبِ يَسْأَلُكَ عَنِّي فَقُلْ هُوَ وَاللَّهِ الْإِمَامُ الَّذِي قَالَ لَنَا أَبُو عَبْدِ

اللَّهِ ﷺ فَإِذَا سَأَلَكَ عَنِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ فَأَجِبْهُ مِنِّي فَقُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ فَمَا
 عَلَامَتُهُ قَالَ رَجُلٌ طَوِيلٌ جَسِيمٌ يُقَالُ لَهُ يَعْقُوبُ فَإِذَا أَتَاكَ فَلَا عَلَيْكَ أَنْ تُجِيبَهُ عَنْ
 جَمِيعِ مَا سَأَلَكَ فَإِنَّهُ وَاحِدٌ قَوْمِهِ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ تُدْخِلَهُ إِلَيَّ فَأَدْخِلْهُ قَالَ فَوَ اللَّهُ إِنِّي
 لَفِي طَوَافِي إِذْ أَقْبَلَ إِلَيَّ رَجُلٌ طَوِيلٌ مِنْ أَجْسَمِ مَا يَكُونُ مِنَ الرِّجَالِ فَقَالَ لِي أُرِيدُ
 أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْ صَاحِبِكَ فَقُلْتُ عَنْ أَيِّ صَاحِبٍ قَالَ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ قُلْتُ مَا
 اسْمُكَ قَالَ يَعْقُوبُ قُلْتُ وَمَنْ أَيْنَ أَنْتَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْمَعْرَبِ قُلْتُ فَمِنْ أَيْنَ
 أَنْتَ عَرَفْتَنِي قَالَ أَنَا فِي مَنَامِي الْتَقَيْتُنِي فَسَلُّهُ عَنْ جَمِيعِ مَا تَحْتَاجُ إِلَيْهِ
 فَسَأَلْتُ عَنْكَ فَدَلَّلْتُ عَلَيْكَ فَقُلْتُ اجْلِسْ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ حَتَّى أَفْرَغَ مِنْ طَوَافِي
 وَآتِيكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى فَطُفْتُ ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَكَلَّمْتُ رَجُلًا عَاقِلًا ثُمَّ طَلَبَ إِلَيَّ أَنْ
 أُدْخِلَهُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ ﷺ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ ﷺ فَأَذِنَ
 لِي فَلَمَّا رَأَى أَبُو الْحَسَنِ ﷺ قَالَ لَهُ يَا يَعْقُوبُ قَدِمْتَ أَمْسٍ وَوَقَعَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ
 أَخِيكَ شَرٌّ فِي مَوْضِعٍ كَذَا وَكَذَا حَتَّى شَتَمَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَلَيْسَ هَذَا دِينِي وَلَا
 دِينَ آبَائِي وَلَا نَأْمُرُ بِهَذَا أَحَدًا مِنَ النَّاسِ فَاتَّقِ اللَّهَ وَحَدَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ فَإِنَّكُمْ
 سَتَفْتَرِقَانِ بِمَوْتٍ أَمَا إِنَّ أَخَاكَ سَيَمُوتُ فِي سَفَرِهِ قَبْلَ أَنْ يَصِلَ إِلَى أَهْلِهِ وَ سَتَنْدُمُ
 أَنْتَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ وَ ذَلِكَ أَنْكُمْ تَقَاطَعْتُمْ فَبَتَرَ اللَّهُ أَعْمَارَكُمْ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ
 فَأَنَا جَعَلْتُ فِدَاكَ مَتَى أَجَلِي فَقَالَ أَمَا إِنَّ أَجَلَكَ قَدْ حَضَرَ حَتَّى وَصَلْتَ عَمَّتَكَ
 بِمَا وَصَلْتَهَا بِهِ فِي مَنْزِلٍ كَذَا وَ كَذَا فَزِيدَ فِي أَجَلِكَ عَشْرُونَ قَالَ فَأَخْبَرَنِي الرَّجُلُ وَ
 لَقِيْتُهُ حَاجًّا أَنْ أَحَاهُ لَمْ يَصِلْ إِلَى أَهْلِهِ حَتَّى دَفَنَهُ فِي الطَّرِيقِ.

حدیث ۱۱۰: شعیب عرقوفی گفت: حضرت موسی بن جعفر علیه السلام قبل از اینکه چیزی بگویم فرمود: فردا یک نفر از اهالی مغرب تو را خواهد دید و از من می پرسد به او بگو به خدا قسم موسی بن جعفر علیه السلام امامی است که حضرت صادق علیه السلام تعیین نموده وقتی از مسائل حلال و حرام پرسید از طرف من جواب بده. عرضه داشتم: آقا چه نشانه‌ای دارد؟ فرمود: مردی بلند قد و فربه است بنام یعقوب وقتی تو را دید هرچه پرسید جوابش را بده او بزرگ قوم خود حساب می شود، اگر علاقه داشت مرا ببیند او را بیاور. شعیب گفت: من مشغول طواف بودم که مردی بلند قد و فربه گفت: می خواهم از تو سؤالی در باره امامت بکنم. گفتم: چه کسی؟ گفت: فلانی پرسیدم اسم تو چیست؟ گفت: یعقوب. گفتم: اهل کجا هستی؟ گفت: مردی از اهالی مغربم پرسیدم از کجا مرا شناختی؟ گفت: در خواب به من گفتند شعیب را ملاقات کن و هر چه مایلی از او بیرس پیوسته جوئیای تو بودم تا نشانت دادند گفتم: همین جا بنشین تا طواف تمام شود پس از طواف آمدم با او صحبت کردم، مردی فهمیده بود. گفت: مرا خدمت موسی بن جعفر علیه السلام بیر دستش را گرفته از امام علیه السلام اجازه خواستم اجازه فرمود: همین که چشمش به او افتاد فرمود: یعقوب دیروز وارد شدی بین تو و برادرت در فلان محل اختلاف شد به طوری که به یکدیگر ناسزا گفتید ولی متوجه باش این روش من و پدران ارجمندم نیست، و هرگز کسی را به چنین کاری دستور نمی دهم، از خدای یکتا بترس بین شما دو نفر با مرگ جدائی بیافتد برادرت قبل از اینکه به وطن برسد در همین سفر خواهد مرد. تو نیز از کاری که کردی پشیمان خواهی شد، به واسطه این قطع خویشاوندی که کردید خدا عمر شما را کوتاه کرد. یعقوب عرضه داشت: آقا مرگ من چه وقت است؟ فرمود: اجل تو نیز فرا رسیده بود (ولی پشیمانی که از کار خطایت داشتی و) مهربانی که در فلان محل نسبت به عمهات روا داشتی بیست سال بر عمر تو افزود. یعقوب بعدها در مکه مرا دید و گفت: برادرم

در همان سفر به خانواده خود نرسید در بین راه مُرد و او را دفن کردیم.^{۶۱۹}

حدیث ۱۱۰/۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ يَعْقُوبَ السَّرَّاجِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) وَهُوَ وَقَفٌ عَلَى رَأْسِ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى (عليه السلام) وَهُوَ فِي الْمَهْدِ فَجَعَلَ يُسَارُهُ طَوِيلًا فَجَلَسْتُ حَتَّى فَرَغَ فَقَمْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ لِي أَدْنُ مِنْ مَوْلَاكَ فَسَلَّمْتُ فَدَنَوْتُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ بِلِسَانٍ فَصِيحٍ ثُمَّ قَالَ لِي أَذْهَبُ فَعَبَّرِ اسْمَ ابْنَتِكَ الَّتِي سَمَّيْتَهَا أُمِّسَ فَإِنَّهُ اسْمٌ يُبْغِضُهُ اللَّهُ وَكَانَ وُلِدْتُ لِي ابْنَةً سَمَّيْتُهَا بِالْحُمَيْرَاءِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) أَنْتَ إِلَى أَمْرِهِ تَرَشُدُ فَغَيَّرْتُ اسْمَهَا.

حدیث ۱۱۰/۱: یعقوب سراج می گوید: خدمت امام صادق (عليه السلام) رسیدم دیدم حضرت ایستاده نزدیک گهواره پسرش ابوالحسن موسی (عليه السلام) و او در گهواره است پس با فرزندش زمانی طولانی سخن می گفت: من آنجا نشستم تا حضرت فارغ شد: پس برخاستم به سوی امام صادق (عليه السلام)، حضرت فرمود: برو نزدیک مولای خود و بر او سلام کن، من نزدیک امام کاظم (عليه السلام) شدم و بر او سلام کردم، آن حضرت به زبان فصیح سلام مرا جواب داد و آنگاه فرمودند: برو تغییر بده اسم دخترت را که دیروز نام او نهاده‌ای، زیرا آن اسمی است که حق تعالی مبعوض دارد (دشمن می دارد) آنرا، یعقوب گفت که حق تعالی دختری به من کرامت فرموده بود و من او را حُمیرا (نام دیگر عایشه بوده) نام گذاشته بودم، امام صادق (عليه السلام) فرمود: اطاعت کن امر مولای خود را تا رشد یعنی راه راست نصیب تو شود. پس من اطاعت کرده و اسم او را تغییر دادم.^{۶۲۰}

۶۱۹. رجال الکشی إختيار معرفة الرجال ص ۴۴۲ فی شعب العرقوفی ..... ح ۸۳۱

۶۲۰. الکافی ج ۱ ص ۳۱۰ بَابُ الْإِشَارَةِ وَالنَّصِّ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى ح ۱۱

حديث ١١١: الإرشاد رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ قَالَ
 اِخْتَلَفَتِ الرَّوَايَةُ بَيْنَ أَصْحَابِنَا فِي مَسْحِ الرَّجْلَيْنِ فِي الْوُضُوءِ هُوَ مِنَ الْأَصَابِعِ إِلَى
 الْكَعْبَيْنِ أَمْ هُوَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ إِلَى الْأَصَابِعِ فَكَتَبَ عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ
 مُوسَى عليه السلام إِنَّ أَصْحَابَنَا قَدْ اِخْتَلَفُوا فِي مَسْحِ الرَّجْلَيْنِ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تَكْتُبَ إِلَيَّ
 بِخَطِّكَ مَا يَكُونُ عَمَلِي عَلَيْهِ فَعَلْتُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَكَتَبَ إِلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام
 فَهَمَّتْ مَا ذَكَرْتَ مِنَ الْاِخْتِلَافِ فِي الْوُضُوءِ وَالَّذِي أَمَرَكَ بِهِ فِي ذَلِكَ أَنْ
 تَتَمَضَّمُضَ ثَلَاثًا وَ تَسْتَنْشِقَ ثَلَاثًا وَ تَعْسِلَ وَجْهَكَ ثَلَاثًا وَ تُخَلِّلَ شَعْرَ لِحْيَتِكَ وَ
 تَمْسَحَ رَأْسَكَ كُلَّهُ وَ تَمْسَحَ ظَاهِرَ أُذُنَيْكَ وَ بَاطِنَهُمَا وَ تَعْسِلَ رِجْلَيْكَ إِلَى الْكَعْبَيْنِ
 ثَلَاثًا وَ لَا تُخَالِفَ ذَلِكَ إِلَى غَيْرِهِ فَلَمَّا وَصَلَ الْكِتَابُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ تَعَجَّبَ
 بِمَا رُسِمَ فِيهِ مِمَّا أَجْمَعَ الْعِصَابَةُ عَلَى خِلَافِهِ ثُمَّ قَالَ مَوْلَايَ أَعْلَمُ بِمَا قَالَ وَ أَنَا
 مُمْتَثِلٌ أَمْرُهُ وَ كَانَ يَعْمَلُ فِي وَضُوءِهِ عَلَى هَذَا الْحَدِّ وَ يُخَالِفُ مَا عَلَيْهِ جَمِيعُ
 الشَّيْعَةِ امْتِثَالًا لِأَمْرِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ سَعِيَ بَعَلِيَّ بْنَ يَقْطِينٍ إِلَى الرَّشِيدِ وَ قِيلَ
 إِنَّهُ رَافِضِيٌّ مُخَالِفٌ لَكَ فَقَالَ الرَّشِيدُ لِبَعْضِ خَاصَّتِهِ قَدْ كَثُرَ عِنْدِي الْقَوْلُ فِي عَلِيِّ
 بْنِ يَقْطِينٍ وَ الْقَرْفُ لَهُ بِخِلَافِنَا وَ مَيْلُهُ إِلَى الرَّفِضِ وَ لَسْتُ أَرَى فِي خِدْمَتِهِ لِي
 تَقْصِيرًا وَ قَدْ امْتَحَنْتُهُ مَرَارًا فَمَا ظَهَرْتُ مِنْهُ عَلَى مَا يُقْرَفُ بِهِ وَ أَحَبُّ أَنْ أَسْتَبْرِيَّ
 أَمْرُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُ بِذَلِكَ فَيَتَحَرَّزَ مِنِّي فَقِيلَ لَهُ إِنَّ الرَّافِضَةَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
 تُخَالِفُ الْجَمَاعَةَ فِي الْوُضُوءِ فَتُخَفِّفُهُ وَ لَا تَرَى غَسْلَ الرَّجْلَيْنِ فَاْمْتَحِنُهُ يَا أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُ بِالْوُقُوفِ عَلَى وَضُوءِهِ فَقَالَ أَجَلٌ إِنَّ هَذَا الْوَجْهَ يَظْهَرُ
 بِهِ أَمْرُهُ ثُمَّ تَرَكَهُ مُدَّةً وَ نَاطَهُ بِشَيْءٍ مِنَ الشُّغْلِ فِي الدَّارِ حَتَّى دَخَلَ وَقْتُ الصَّلَاةِ وَ

كَانَ عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ يَخْلُو فِي حُجْرَةٍ فِي الدَّارِ لِوُضُوءِهِ وَ صَلَاتِهِ فَلَمَّا دَخَلَ وَقَتُ الصَّلَاةِ وَقَفَ الرَّشِيدُ مِنْ وَرَاءِ حَابِطِ الْحُجْرَةِ بِحَيْثُ يَرَى عَلِيَّ بْنَ يَقْطِينٍ وَ لَا يَرَاهُ هُوَ فَدَعَا بِالْمَاءِ لِلْوُضُوءِ فَتَمَضَّمْ ثَلَاثًا وَ اسْتَنْشَقَ ثَلَاثًا وَ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَ خَلَلَ شَعْرَ لِحْيَتِهِ وَ غَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثًا وَ مَسَحَ رَأْسَهُ وَ أُذُنَيْهِ وَ غَسَلَ رِجْلَيْهِ وَ الرَّشِيدُ يَنْظُرُ إِلَيْهِ فَلَمَّا رَأَهُ وَ قَدْ فَعَلَ ذَلِكَ لَمْ يَمْلِكْ نَفْسَهُ حَتَّى أَشْرَفَ عَلَيْهِ بِحَيْثُ يَرَاهُ ثُمَّ نَادَاهُ كَذَبَ يَا عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ مَنْ زَعَمَ أَنَّكَ مِنَ الرَّافِضَةِ وَ صَلَحَتْ حَالُهُ عِنْدَهُ وَ وَرَدَ عَلَيْهِ كِتَابُ أَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) ابْتِدَاءً مِنَ الْآنَ يَا عَلِيُّ بْنُ يَقْطِينٍ فَتَوَضَّأَ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ وَ اغْسَلَ وَجْهَكَ مَرَّةً فَرِيضَةً وَ أُخْرَى إِسْبَاغًا وَ اغْسَلَ يَدَيْكَ مِنَ الْمِرْفَقَيْنِ كَذَلِكَ وَ امْسَحْ مُقَدَّمَ رَأْسِكَ وَ ظَاهِرَ قَدَمَيْكَ بِفَضْلِ نَدَاوَةِ وَضُوءِكَ فَقَدْ زَالَ مَا كَانَ يُخَافُ عَلَيْكَ وَ السَّلَامُ.

حدیث ۱۱۱: محمد بن فضل گفت: در بین اصحاب اختلاف بود که مسح پاها از سر انگشتان است تا میچ پا یا از میچ پا است تا سر انگشتان. علی بن یقین نامه‌ای برای موسی بن جعفر (علیه السلام) نوشت که اصحاب در مورد مسح پا اختلاف دارند خواهش می‌کنم نامه‌ای به خط خود در این مورد بنویسید تا به آن عمل کنیم. امام (علیه السلام) در جواب نوشت متوجه شدم که اصحاب در باره وضو اختلاف دارند، آنچه به تو دستور می‌دهم اینست که سه مرتبه مضمضه کنی و سه مرتبه استنشاق سه بار صورت را بشوئی و آب را به لای موهای ریش خود برسانی و تمام سرت را مسح بکشی با روی گوش‌ها و داخل دو گوش و پاهایت را تا کعب سه مرتبه بشوئی مبادا بر خلاف این عمل کنی. وقتی نامه رسید علی بن یقین از مضمون آن تعجب کرد که بر خلاف تمام علمای شیعه است. با خود گفت: امام (علیه السلام) من بهتر می‌داند من دستورش را اجرا می‌کنم. از آن پس وضوی خود را طبق این دستور می‌گرفت به واسطه اطاعت امر

امام علیه السلام بر خلاف رفتار تمام شیعیان. از علی بن یقطین پیش هارون الرشید سعایت کردند که او رافضی است و مخالف توسست. هارون به یکی از خواص خود گفت: خیلی در باره علی بن یقطین حرف می‌زنند و او را متهم به تشیع می‌نمایند گر چه من در کار او کوتاهی نمی‌بینم بارها نیز امتحانش نموده‌ام چیزی که شاهد بر این اتهام باشد ندیده‌ام مایلم طوری که خودش متوجه نشود یک آزمایش دیگر بکنیم زیرا اگر متوجه شود، تقیه خواهد کرد. آن شخص گفت: رافضی‌ها با اهل سنت در وضو اختلاف دارند آن‌ها سبکتر وضو می‌گیرند و پاها را نمی‌شویند به طوری که متوجه نشود به وسیله وضو او را آزمایش کن. گفت: بسیار خوب این راه عالی است مدتی تصمیم خود را بتأخیر انداخت تا یک روز بقدری کار به او داد که تا وقت نماز مشغول بود علی بن یقطین در یک اطاق مخصوص وضو می‌گرفت و نماز می‌خواند. موقع نماز که شد هارون از پشت دیوار اطاق به طوری که علی بن یقطین متوجه نشود مراقب او بود، علی آب خواست سه مرتبه مضمضه نمود و سه مرتبه استنشاق و سه بار صورتش را شست و داخل موی صورت نیز آب رسانید دستش را تا آرنج سه مرتبه شست سر و دو گوش خود را مسح کرد و دو پای خود را شست هارون تمام کارهای او را زیر نظر داشت. همین که دید چنین وضو می‌گیرد نتوانست خود را نگهدارد سر بلند نمود به طوری که علی بن یقطین او را نبیند صدا زد دروغ گفتند آن‌هائی که خیال می‌کردند تو رافضی هستی، بعد از این جریان مقام علی پیش هارون بالا گرفت. ولی پس از این آزمایش نامه‌ای از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام رسید بدان سابقه قبلی به این مضمون: علی بعد از این طوری وضو بگیر که خداوند دستور داده یک بار صورتت را از روی وجوب بشوی و یک مرتبه به واسطه شادابی و دستت را از آرنج همین طور دو مرتبه بشوی جلو سرت را مسح کن و روی دو پا را

به اضافه رطوبت وضوی دست آن چه بر تو بیم داشتیم از بین رفت و السلام. ۶۲۱

حدیث ۱۱۲: وَ رَوَى فِي كَشْفِ الْغُمَّةِ عَنْهُ أَيْضاً أَنَّهُ قَالَ وَ لَقَدْ قَرَعَ سَمْعِي
ذِكْرَ وَاقِعَةِ عَظِيمَةٍ ذَكَرَهَا بَعْضُ صُدُورِ الْعِرَاقِ أَثْبَتَتْ لِمُوسَى عليه السلام أَشْرَفَ مَثَقَبَةٍ وَ
شَهِدَتْ لَهُ بِعُلُوِّ مَقَامِهِ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى وَ زُلْفَى مَنْزِلَتِهِ لَدَيْهِ وَ ظَهَرَتْ بِهَا كِرَامَتُهُ
بَعْدَ وَفَاتِهِ وَ لَا شَكَّ أَنَّ ظُهُورَ الْكِرَامَةِ بَعْدَ الْمَوْتِ أَكْبَرُ مِنْهَا دَلَالَةٌ حَالِ الْحَيَاةِ وَ
هِيَ أَنَّ مِنْ عَظَمَاءِ الْخُلَفَاءِ مَجْدَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى مَنْ كَانَ لَهُ نَائِبٌ كَبِيرُ الشَّانِ فِي
الدُّنْيَا مِنْ مَمَالِكِهِ الْأَعْيَانِ فِي وِلَايَةِ عَامَّةٍ طَالَتْ فِيهَا مَدَقُّهُ وَ كَانَ ذَا سَطْوَةٍ وَ
جَبْرُوتٍ فَلَمَّا انْتَقَلَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى اقْتَضَتْ رِعَايَةَ الْخَلِيفَةِ أَنْ تَقَدَّمَ بِدَفْنِهِ فِي
ضَرِيحٍ مُجَاوِرٍ لِضَرِيحِ الْإِمَامِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام بِالْمَشْهَدِ الْمُطَهَّرِ وَ كَانَ
بِالْمَشْهَدِ الْمُطَهَّرِ نَقِيبٌ مَعْرُوفٌ مَشْهُودٌ لَهُ بِالصَّلَاحِ كَثِيرُ التَّرَدُّدِ وَ الْمُلَازِمَةِ
لِلضَّرِيحِ وَ الْخِدْمَةِ لَهُ قَائِمٌ بِوِظَائِفِهَا فَذَكَرَ هَذَا النَّقِيبُ أَنَّهُ بَعْدَ دَفْنِ هَذَا الْمُتَوَفَّى
فِي ذَلِكَ الْقَبْرِ بَاتَ بِالْمَشْهَدِ الشَّرِيفِ فَرَأَى فِي مَنْامِهِ أَنَّ الْقَبْرَ قَدْ انْفَتَحَ وَ النَّارُ
تَشْتَعِلُ فِيهِ وَ قَدْ انْتَشَرَ مِنْهُ دُخَانٌ وَ رَائِحَةٌ قُتَارَ ذَلِكَ الْمَدْفُونِ فِيهِ إِلَى أَنْ مَلَأَتْ
الْمَشْهَدَ وَ أَنَّ الْإِمَامَ مُوسَى عليه السلام وَقَفَ فَصَاحَ لِهَذَا النَّقِيبِ بِاسْمِهِ وَ قَالَ لَهُ تَقُولُ
لِلْخَلِيفَةِ يَا فَلَانُ وَ سَمَاءُ بِاسْمِهِ لَقَدْ آذَيْتَنِي بِمُجَاوَرَةِ هَذَا الظَّالِمِ وَ قَالَ كَلَاماً خَشِناً
فَاسْتَيْقِظَ ذَلِكَ النَّقِيبُ وَ هُوَ يَرْعُدُ فَرَقاً وَ خَوْفاً وَ لَمْ يَلْبَثْ أَنْ كَتَبَ وَرَقَةً وَ
سَيَّرَهَا مِنْهَا فِيهَا صُورَةُ الْوَاقِعَةِ بِتَفْصِيلِهَا فَلَمَّا جَنَّ اللَّيْلُ جَاءَ الْخَلِيفَةُ إِلَى
الْمَشْهَدِ الْمُطَهَّرِ بِنَفْسِهِ وَ اسْتَدْعَى النَّقِيبَ وَ دَخَلُوا الضَّرِيحَ وَ أَمَرَ بِكَشْفِ

ذَلِكَ الْقَبْرِ وَ نَقَلَ ذَلِكَ الْمَدْفُونِ إِلَى مَوْضِعٍ آخَرَ خَارِجَ الْمَشْهَدِ فَلَمَّا كَشَفُوهُ
وَجَدُوا فِيهِ رَمَادَ الْحَرِيقِ وَ لَمْ يَجِدُوا لِلْمَيِّتِ أَثْرًا ۴۹۴

حدیث ۱۱۲: در کشف الغمه نیز می‌نویسد: که جریان بسیار بزرگی که شاهد مقام و عظمت موسی بن جعفر علیه السلام است: از شخصی از بزرگان عراق شنیده‌ام که کرامت و منقبتی از موسی بن جعفر علیه السلام است بعد از وفات شکی نیست که ظهور کرامت پس از وفات با ارزشتر از زمان حیات است. گفت: یکی از خلفاء نماینده‌ای داشت از اعیان مملکت، بسیار صاحب مقام که او را به سمت استانداری ناحیه‌ای گماشته بود که مدت‌ها با قدرت تمام و سخت‌گیری در آنجا حکومت می‌کرد. آن مرد از دنیا رفت خلیفه از نظر احترام به مقام او در کنار ضریح موسی بن جعفر علیه السلام آن مرد را دفن نمود. حرم موسی بن جعفر علیه السلام کلیدداری داشت که به زهد و پارسائی مشهور بود پیوسته در حرم رفت و آمد داشت و نسبت به خدمتکاری حرم فروگذار نبود. کلیددار گفت: پس از دفن آن استاندار شب در حرم خوابیده بودم در خواب دیدم قبر او گشوده شد و آتش از آن شعله‌ور است دود و بوی سوختن گوشت و استخوان همه جا را فرا گرفت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نیز ایستاده مرا به اسم صدا زد و فرمود: برو به خلیفه بگو فلانی اسم او را نیز برد، مرا آزرده با مجاورت این ستمگر. از خواب بیدار شدم از ترس بر خود می‌لرزیدم فوری نامه‌ای نوشتم و جریان را مفصل برای خلیفه نگاشتم. شب خلیفه به حرم مطهر موسی بن جعفر علیه السلام آمد و کلیددار را خواست داخل ضریح شدند دستور داد آن قبر را بشکافند تا مرده آن مرد را به جای دیگر منتقل کنند وقتی قبر را شکافتند خاکستری که نشانه آتش‌سوزی بود مشاهده نمودند در حالی که اثری از جنازه نبود. ۶۲۲

حدیث ۱۱۳: عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام قَاعِدًا فَأُتِيَ بِامْرَأَةٍ قَدْ صَارَ وَجْهَهَا قَفَاها فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى فِي جَبِينِهَا وَ يَدَهُ الْيُسْرَى مِنْ خَلْفِ ذَلِكَ ثُمَّ عَصَرَ وَجْهَهَا عَنِ الْيَمِينِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ فَرَجَعَ وَجْهَهَا فَقَالَ احْذَرِي أَنْ تَفْعَلِينَ كَمَا فَعَلْتِ قَالُوا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ مَا فَعَلْتِ فَقَالَ ذَلِكَ مَسْتَوْرٌ إِلَّا أَنْ تَتَكَلَّمَ بِهِ فَسَأَلُوها فَقَالَتْ كَانَتْ لِي ضَرَّةٌ فَقَمْتُ أُصْلِي فَظَنَنْتُ أَنْ زَوْجِي مَعَهَا فَالْتَفَتُ إِلَيْهَا فَارْتَبْتُهَا قَاعِدَةً وَ لَيْسَ هُوَ مَعَهَا فَارْجَعَ وَجْهَهَا عَلَيَّ مَا كَانَ

حدیث ۱۱۳: سلیمان بن عبد الله: در خدمت مولایم موسی بن جعفر عليه السلام نشسته بودم، زنی را آوردند که صورتش به پشت برگشته بود یک دست را روی پیشانی او گذاشت و دست دیگر را به پشت سرش آن گاه فرمود ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾^{۶۲۳} صورتش را به حالت اول برگرداند فرمود: مبادا چنین کاری را دو مرتبه بکنی. عرضه داشتند: آقا مگر چه کرده؟ فرمود: باید خودش بگوید. از خودش پرسیدند گفت: من هوویی داشتم مشغول نماز بودم خیال کردم شوهرم با اوست صورت برگرداندم تا آنها را تماشا کنم دیدم آن زن تنها نشسته شوهرم آنجا نیست و صورتم به همان حالت ماند.^{۶۲۴}

حدیث ۱۱۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ خَالِدِ الْجَوَّانِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَيَّ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ هُوَ فِي عَرَصَةِ دَارِهِ وَ هُوَ

۶۲۳. سوره رعد آیه ۱۱

۶۲۴. الفصول المهمة فی أصول الأئمة (تکملة الوسائل) ج ۱ ص ۲۹۱ باب ۶۱ - ان کل ما یصیب المکلف فی

الدنیا من البلیا و الآلام فهو عقوبة لذنبه أو یعود الی مصلحته من ترتب ثواب و نحوه ..... ح ۳۲۷

يَوْمِيذٍ بِالرُّمَيْلَةِ فَلَمَّا نَظَرْتُ إِلَيْهِ قُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا سَيِّدِي مَظْلُومٌ مَعْصُوبٌ
مُضْطَهَدٌ فِي نَفْسِي ثُمَّ دَنَوْتُ مِنْهُ فَقَبَّلْتُ مَا بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ
فَأَلْتَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ يَا ابْنَ خَالِدٍ نَحْنُ أَعْلَمُ بِهَذَا الْأَمْرِ فَلَا تَتَّصِرْ هَذَا فِي نَفْسِكَ قَالَ
قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ اللَّهُ مَا أَرَدْتُ بِهَذَا شَيْئاً قَالَ فَقَالَ نَحْنُ أَعْلَمُ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْ
غَيْرِنَا لَوْ أَرَدْنَا أَرْفَ إِلَيْنَا وَ إِنَّ لِهَؤُلَاءِ الْقَوْمِ مُدَّةً وَ غَايَةً لَا بُدَّ مِنَ الْإِنْتِهَاءِ إِلَيْهَا قَالَ
فَقُلْتُ لَا أَعُودُ أَصْبِرُ فِي نَفْسِي شَيْئاً أَبَدًا قَالَ فَقَالَ لَا تَعُدْ أَبَدًا.

حدیث ۱۱۴: خالد جوان گفت: خدمت موسی بن جعفر علیه السلام رسیدم در دل با خود گفتم: پدر و مادرم فدایت آقا که مظلوم هستی و حقت را غصب نموده و به تو ستم روا داشته‌اند. امام علیه السلام در صحن حیاط بود جلو رفته پیشانی‌اش را بوسیدم و در مقابلش نشستم رو به من کرده، فرمود: پسر خالد ما به این امر واردتریم در دل این خیال‌ها را نکن. عرضه داشتم: به خدا قسم! مقصودی نداشتم فرمود: ما واردتریم به این امر از دیگران اگر خلافت را بخواهم به چنگ می‌آورم ولی این ستمگران را مدت و نهایتی است که بالاخره باید به آن برسند. عرضه داشتم: دیگر در دل با خود چیزی نخواهم گفت. فرمود: چنین کاری را دو مرتبه نکن. ^{۶۲۵}

حدیث ۱۱۵: وَ مِنْهَا: أَنَّ الْمُفْضَلَ بْنَ عُمَرَ قَالَ لَمَّا مَضَى الصَّادِقُ علیه السلام
كَانَتْ وَصِيَّتُهُ فِي الْإِمَامَةِ إِلَى مُوسَى الْكَاطِمِ علیه السلام فَادَّعَى أَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ الْإِمَامَةَ
وَ كَانَ أَكْبَرَ وُلْدِ جَعْفَرٍ فِي وَقْتِهِ ذَلِكَ وَ هُوَ الْمَعْرُوفُ بِالْأَفْطَحِ فَأَمَرَ مُوسَى علیه السلام
بِجَمْعِ حَطَبٍ كَثِيرٍ فِي وَسْطِ دَارِهِ فَأَرْسَلَ إِلَى أَخِيهِ عَبْدِ اللَّهِ يَسْأَلُهُ أَنْ يَصِيرَ إِلَيْهِ

۶۲۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۲۶ باب ۵ باب ما لا یحجب
عن الأئمة علم السماء و أخباره و علم الأرض و غیر ذلك ..... ح ۷

فَلَمَّا صَارَ عِنْدَهُ وَ مَعَ مُوسَى عليه السلام جَمَاعَةً مِنْ وُجُوهِ الْإِمَامِيَّةِ فَلَمَّا جَلَسَ إِلَيْهِ أَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ أَمَرَ مُوسَى عليه السلام أَنْ تَضْرِمَ النَّارَ فِي ذَلِكَ الْحَطَبِ فَأَضْرَمَتْ وَ لَا يَعْلَمُ النَّاسُ السَّبَبَ فِيهِ حَتَّى صَارَ الْحَطَبُ كُلُّهُ جَمْرًا ثُمَّ قَامَ مُوسَى عليه السلام وَ جَلَسَ بِثِيَابِهِ فِي وَسْطِ النَّارِ وَ أَقْبَلَ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ سَاعَةً ثُمَّ قَامَ فَانْفَضَ ثَوْبَهُ وَ رَجَعَ إِلَى الْمَجْلِسِ فَقَالَ لِأَخِيهِ عَبْدِ اللَّهِ إِنَّ كُنْتَ تَزْعُمُ أَنَّكَ الْإِمَامُ بَعْدَ أَبِيكَ فَاجْلِسْ فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ قَالُوا فَرَأَيْنَا عَبْدَ اللَّهِ قَدْ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ فَقَامَ يَجْرُ رِدَاءَهُ حَتَّى خَرَجَ مِنْ دَارِ مُوسَى عليه السلام

حدیث ۱۱۵: مفضل بن عمر روایت می کند، وقتی که امام صادق عليه السلام از دنیا رفت، وصیت کردند که امام بعد از ایشان امام موسی کاظم عليه السلام است. ولی برادرش عبد الله نیز ادعای امامت کرد، چون بزرگترین فرزند آن حضرت، و معروف به عبد الله افطح^{۶۲۶} بود. امام کاظم عليه السلام دستور داد تا در وسط خانه هیزم جمع کرده و انباشتند، سپس شخصی را به دنبال برادرش عبد الله فرستاد تا آنجا بیاید. پس وقتی که نزد امام عليه السلام آمد، بزرگانی از شیعه نزد امام کاظم عليه السلام نشستند. وقتی که عبد الله نشست، امام عليه السلام دستور داد، هیزمها آتش گرفته و شعله ور شدند. و مردم نفهمیدند که هیزمها چگونه آتش گرفتند. وقتی که شعله های آتش زبانه کشید، حضرت به داخل آتش رفت و آنجا نشست و در همان حال، مدتی با مردم مشغول صحبت شد. سپس لباسش را جمع کرد و از میان آتش بیرون آمد. سپس رو به برادرش عبد الله کرد و فرمود: اگر گمان می کنی که بعد از پدرت تو امام هستی، پس تو هم برو و در میان آتش بنشین. گفتند: در این هنگام دیدیم که رنگ عبد الله

۶۲۶. چون که پاهای عبد الله صاف بود. لذا به او عبد الله افطح می گفتند و پیروان او را فطحی می گویند.

متغیّر شد. پس برخاست و در حالی که ردایش را می‌کشید. از خانه امام موسی کاظم علیه السلام خارج شد. ۶۲۷

حدیث ۱۱۶: وَ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ آدَمَ قَالَ سَمِعْتُ الرَّضَا عليه السلام يَقُولُ كَانَ أَبِي مِمَّنْ

تَكَلَّمَ فِي الْمَهْدِ

حدیث ۱۱۶: زکریای آدم گفت: از حضرت رضا علیه السلام شنیدم، که می‌فرمود:

پدرم از کسانی بود که در گهواره سخن می‌گفت. ۶۲۸

حدیث ۱۱۷: مَا قَالَ إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ

مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ نَاعِيًا إِلَى رَجُلٍ مِنَ الشَّيْعَةِ نَفْسَهُ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي وَ إِنَّهُ

لَيَعْلَمُ مَتَى يَمُوتُ الرَّجُلُ مِنْ شَيْعَتِهِ فَالْتَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ اصْنَعْ مَا أَنْتَ صَانِعٌ فَإِنَّ

عُمْرَكَ قَدْ فَنِي وَ قَدْ بَقِيَ مِنْهُ دُونَ سَنَتَيْنِ وَ كَذَلِكَ أَخُوكَ لَا يَمُوتُ بَعْدَكَ إِلَّا

شَهْرًا وَاحِدًا حَتَّى يَمُوتَ وَ كَذَلِكَ عَامَّةُ أَهْلِ بَيْتِكَ وَ تَشَتَّتْ كَلِمَتُهُمْ وَ يَتَفَرَّقُ

جَمْعُهُمْ وَ يَشْمَتُ بِهِمْ أَعْدَاؤُهُمْ وَ هُمْ يَصِيرُونَ رَحْمَةً لِأَخْوَانِهِمْ أَوْ كَانِ هَذَا فِي

صَدْرِكَ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِمَّا عَرَضَ فِي صَدْرِي فَلَمْ يَسْتَكْمِلْ مَنْصُورٌ سَنَتَيْنِ

حَتَّى مَاتَ وَ مَاتَ بَعْدَهُ بِشَهْرٍ أَخُوهُ وَ مَاتَ عَامَّةُ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَفْلَسَ بَقِيَّتُهُمْ وَ

تَفَرَّقُوا حَتَّى احْتَجَّ مَنْ بَقِيَ مِنْهُمْ إِلَى الصَّدَقَةِ

حدیث ۱۱۷: اسحاق بن منصور از پدرش نقل می‌کند که: از امام کاظم علیه السلام

شنیدم که خبر مرگ یکی از پیروانش را می‌داد. با خود گفتم، چطور امام از مرگ

پیروانش مطلع است؟! حضرت رو به من کرد و فرمود: هر کاری می‌خواهی بکن،

۶۲۷. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۰۹ الباب الثامن فی معجزات الإمام موسی بن جعفر ع ..... ح ۲

۶۲۸. كشف الغمة فی معرفة الأئمة (ط - القديمة) ج ۲ ص ۲۴۴ عدد أولاده و طرف من أخبارهم .....

عمرت به سر آمده و کمتر از دو سال به پایان آن نمانده است و برادرت هم یک ماه بعد از تو خواهد مرد. و خاندانت متفرق می‌شوند و به حالی می‌افتند که مردم به آنها ترحم می‌کنند. آیا در قلبت همین می‌گذشت؟ عرضه داشتم: پناه به خدا می‌برم از آنچه بر قلبم عارض شد. هنوز دو سال نشده بود که منصور از دنیا رفت و برادر و عده‌ای از خاندانش بعد از او مردند و بقیه فقیر و زمین گیر شدند و از هم پاشیدند و همان طور که امام علیه السلام فرموده بود، مردم به آنان ترحم کرده و صدقه می‌دادند.^{۶۲۹}

حدیث ۱۱۸: مَا قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ أَخَذَ بِيَدِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ علیه السلام يَوْمًا فَخَرَجْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى الصَّحْرَاءِ فَإِذَا نَحْنُ بِرَجُلٍ مَعْرَبِيٍّ عَلَى الطَّرِيقِ يَبْكِي وَ بَيْنَ يَدَيْهِ حِمَارٌ مَيِّتٌ وَ رَحْلُهُ مَطْرُوحٌ فَقَالَ لَهُ مُوسَى علیه السلام مَا شَأْنُكَ قَالَ كُنْتُ مَعَ رُقَيْبِي نُرِيدُ الْحَجَّ فَمَاتَ حِمَارِي هَاهُنَا وَ بَقِيْتُ وَحْدِي وَ مَضَى أَصْحَابِي وَ قَدْ بَقِيْتُ مُتَحَيِّرًا لَيْسَ لِي شَيْءٌ أَحْمِلُ عَلَيْهِ فَقَالَ مُوسَى علیه السلام لَعَلَّهُ لَمْ يَمُتْ قَالَ أَمَا تَرَحَّمْنِي حَتَّى تَلْهُو بِي قَالَ إِنَّ لِي رُقِيَّةً جَيِّدَةً قَالَ الرَّجُلُ لَيْسَ يَكْفِينِي مَا أَنَا فِيهِ حَتَّى تَسْتَهْزِي بِي فَدَنَا مُوسَى علیه السلام مِنَ الْحِمَارِ وَ دَعَا بِشَيْءٍ لَمْ أَسْمَعُهُ وَ أَخَذَ قَضِيبًا كَانَ مَطْرُوحًا فَنَخَسَهُ بِهِ وَ صَاحَ عَلَيْهِ فَوَثَبَ الْحِمَارُ صَاحِيحًا سَلِيمًا فَقَالَ يَا مَعْرَبِيُّ تَرَى هَاهُنَا شَيْئًا مِنَ الْإِسْتَهْزَاءِ الْحَقِّ بِأَصْحَابِكَ وَ مَضِينَا وَ تَرَكْنَاهُ قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ فَكُنْتُ وَاقِفًا يَوْمًا عَلَى بئرٍ زَمَزَمَ بِمَكَّةَ فَإِذَا الْمَعْرَبِيُّ هُنَاكَ فَلَمَّا رَأَى عَدَا إِلَيَّ وَ قَبَلَ يَدِي فَرِحًا مَسْرُورًا فَقُلْتُ لَهُ مَا حَالُ حِمَارِكَ فَقَالَ هُوَ وَ اللَّهُ سَلِيمٌ صَاحِيحٌ وَ مَا أَدْرِي مِنْ أَيْنَ ذَلِكَ الرَّجُلُ الَّذِي مِنَ اللَّهِ بِهِ عَلَيَّ فَأَحْيَا لِي

۶۲۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۱۰ الباب الثامن في معجزات الإمام موسى بن جعفر ..... ح ۳

حَمَارِي بَعْدَ مَوْتِهِ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ بَلَغْتَ حَاجَتَكَ فَلَا تَسْأَلُ عَمَّا لَا تَبْلُغُ مَعْرِفَتَهُ

حدیث ۱۱۸: علی بن ابی حمزه روایت می‌کند که: روزی حضرت کاظم (علیه السلام) دست مرا گرفت و از شهر خارج شدیم و به صحرا رفتیم. در راه به مردی از اهل مغرب برخورد کردیم که الاغش مرده بود و وی می‌گریست. و بارش هم بر زمین پخش شده بود. امام (علیه السلام) خطاب به او فرمود: چه شده است؟ آن مرد گفت: با دوستانم به حج می‌رفتیم که الاغ من در اینجا مرد و آنها رفتند و من تنها و بی‌کس مانده‌ام و مرکبی دیگر ندارم که سوارش شوم و وسایلم را بار کنم. حضرت فرمود: شاید نمرده باشد. آن مرد گفت: در این هنگام عوض ترحم بر من، مرا مسخره می‌کنی! حضرت فرمود: من دعایی نیکویی دارم. آن مرد گفت: به درد من نمی‌خورد. پس چرا مرا استهزا می‌کنی؟ امام (علیه السلام) نزدیک حمار رفت و دعایی خواند که من آن را نفهمیدم و چوبی را از زمین برداشت و به الاغ زد و گفت: برخیز. پس الاغ، صحیح و سالم برخاست و سر پا ایستاد. امام (علیه السلام) رو به آن مرد کرد و فرمود: ای مغربی! آیا این مسخره است؟ برو و به دوستانت ملحق شو. و از هم جدا شدیم و او را ترک نمودیم. راوی می‌گوید: روزی در مکه کنار چاه زمزم ایستاده بودم که ناگهان همان مرد را دیدم. وقتی چشمش به من افتاد، نزد من آمد و با شادی زاید الوصفی، دست مرا بوسید. پس به او گفتم، حال الاغ چطور است؟ گفت: صحیح و سالم است. و من نمی‌دانم آن روز آن مرد از کجا آمد و الاغ مرده مرا زنده کرد گفتم: تو به حاجت خود رسیدی، پس از چیزی که قادر به شناختن آن نیستی، پرس ^{۶۳۰}

حدیث ۱۱۹: أَنَّ هِشَامَ بْنَ الْحَكَمِ قَالَ لَمَّا مَضَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) وَ ادَّعَى

الإمامة عبد الله بن جعفر و أنه أكبر و لده دعاه موسى بن جعفر (علیه السلام) و قال يا

۶۳۰. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۱۴ الباب الثامن في معجزات الإمام موسى بن جعفر ..... ح ۷

أَخِي إِنْ كُنْتَ صَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ فَهَلُمَّ يَدَكَ فَأَدْخِلْهَا النَّارَ وَكَانَ حَفَرَ حَفِيرَةً وَ
 أَلْقَى فِيهَا حَطْبًا وَضَرَبَهَا بِنَفْطٍ وَنَارٍ فَلَمْ يَفْعَلْ عَبْدُ اللَّهِ وَادْخَلَ أَبُو الْحَسَنِ يَدَهُ
 فِي تِلْكَ النَّارِ وَ لَمْ يُخْرِجْهَا مِنَ النَّارِ إِلَّا بَعْدَ احْتِرَاقِ الْحَطْبِ وَ هُوَ يَمَسُّهَا

حدیث ۱۱۹: هشام بن حکم روایت می کند که: وقتی امام صادق علیه السلام به شهادت رسید، عبد الله، پسر بزرگ او ادعای امامت کرد. امام کاظم علیه السلام او را خواند و فرمود: ای برادر! اگر تو امام هستی پس دست خود را داخل این آتش کن. و امام علیه السلام به تنوری اشاره کرد که در آن هیزم زیادی انباشته و با نفت آتش زده بودند. عبد الله، این کار را نکرد. ولی حضرت، دستش را داخل آتش کرد و به هیزمها دست می مالید و تا آتش تمام نشده بود، دستش را بیرون نیاورد. ^{۶۳۱}

حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ
 بَشِيرٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ علیه السلام
 فَأَطَلْتُ الْجُلُوسَ عِنْدَهُ فَقَالَ أَ تُحِبُّ أَنْ تَرَى أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فَقَالَ وَدِدْتُ وَ اللَّهُ
 فَقَالَ قُمْ وَ ادْخُلْ ذَلِكَ الْبَيْتَ فَدَخَلْتُ الْبَيْتَ فَإِذَا هُوَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَاعِدٌ.

بصائر: سماعه گفت خدمت موسی بن جعفر علیه السلام بودم زیاد نشستم فرمود:
 مایلی حضرت صادق علیه السلام را مشاهده کنی عرضه داشتیم: به خدا مایلم فرمود: حرکت
 کن داخل این اطاق برو وارد شدم دیدم حضرت صادق علیه السلام آنجا نشست. ^{۶۳۲}

۶۳۱. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۲۵ الباب الثامن فی معجزات الإمام موسی بن جعفر ع ..... ح ۱۷
 ۶۳۲. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۷۶ باب ۵ باب فی أن الأئمة ع یزورون الموتی و أن الموتی یزورهم ح ۸

معجزات علی بن موسی الرضا

حدیث ۱۲۰: الهمدانی عن علی بن ابراهیم عن الریان بن الصلت قال: لما أردت الخروج إلى العراق عزمْتُ على توديع الرضا عليه السلام فقلتُ في نفسي إذا ودعته سألتُهُ قميصاً من ثياب جسده لأكفن به و دراهم من ماله أصوغُ بها لبناتي خواتيم فلما ودعته شغلني البكاء والاسى على فراقه عن مسألته ذلك فلما خرجت من بين يديه صاح بي يا ريان ارجع فرجعتُ فقال لي أ ما تحبُّ أن أدفع إليك قميصاً من ثياب جسدي تكفن فيه إذا فني أجلك أ و ما تحبُّ أن أدفع إليك دراهم تصوغُ بها لبناتك خواتيم فقلتُ يا سيدي قد كان في نفسي أن أسألك ذلك فمنعني الغم بفراقك فرفع الوسادة وأخرج قميصاً فدفعه إليّ ورفع جانب المصلى فأخرج دراهم فدفعها إليّ فعددتها فكانت ثلاثين درهماً

حدیث ۱۲۰: ریان بن صلت گفت وقتی تصمیم گرفتم به عراق بروم. میل داشتم بروم با حضرت رضا عليه السلام وداع و خداحافظی کنم در ضمن گفتم پس از خداحافظی از ایشان تقاضا می‌کنم یکی از لباسهای تنش را به من عنایت کند تا آن را جزء کفن خود قرار دهم و چند درهم از مال خود بخواهم برای دخترانم انگشتر بسازم با آنها همین که وداع و خداحافظی کردم چنان گریه مرا گرفت که از غصه جدائی آن جناب فراموش کردم چیزی بخواهم از خدمتش خارج شدم. ناگاه مرا صدا زده و فرمود: ریان برگرد. برگشتم فرمود: نمی‌خواهی یکی از پیراهن‌هایی که پوشیده‌ام به تو دهم تا پس از مردن جزء کفن خود قرار دهی و نمی‌خواهی چند درهم به تو دهم که با آنها انگشتر برای دخترانت بسازی. عرضه داشتم: آقا! در دل تمام این آرزوها و تصمیم را داشتم اما اندوه جدائی شما مرا مانع شد از اینکه تقاضا

کنم. بالشتش را بلند کرد و پیراهنی بیرون آورده و به من داد و یک طرف جانماز را کنار زده مقداری پول در اختیارم گذاشت وقتی شمردم سی درهم بود.^{۶۳۳}

حدیث ۱۲۱: ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ الْحَمِيرِيِّ عَنِ ابْنِ عَيْسَى عَنِ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ عَنِ الرَّضَا عليه السلام أَنَّهُ نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَوْصِ بِمَا تُرِيدُ وَاسْتَعِدَّ لِمَا لَا بُدَّ مِنْهُ فَكَانَ مَا قَدْ قَالَ فَمَاتَ بَعْدَهُ بِثَلَاثَةِ أَيَّامٍ

حدیث ۱۲۱: سعد بن سعد از حضرت رضا عليه السلام نقل کرد که ایشان نگاه به مردی کرده فرمود: بنده‌ی خدا وصیت خود را بکن و آماده سفری باش که چاره‌ای از آن نیست همان طور شد سه روز بعد از دنیا رفت.^{۶۳۴}

حدیث ۱۲۲: زُوِيَ عَنِ أَبِي إِسْمَاعِيلَ السَّنْدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ بِالْهِنْدِ أَنَّ لِلَّهِ فِي الْعَرَبِ حُجَّةً فَخَرَجْتُ مِنْهَا فِي الطَّلَبِ فَذَلَّلْتُ عَلَى الرَّضَا عليه السلام فَقَصَدْتُهُ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ وَ أَنَا لَا أَحْسِنُ مِنَ الْعَرَبِيَّةِ كَلِمَةً فَسَلَّمْتُ بِالسَّنْدِيَّةِ فَرَدَّ عَلَيَّ بِلُغَتِي فَجَعَلْتُ أَكَلِمَةً بِالسَّنْدِيَّةِ وَ هُوَ يُحِبُّنِي بِالسَّنْدِيَّةِ فَقُلْتُ لَهُ إِنِّي سَمِعْتُ بِالسَّنْدِ أَنَّ لِلَّهِ حُجَّةً فِي الْعَرَبِ فَخَرَجْتُ فِي الطَّلَبِ فَقَالَ بِلُغَتِي نَعَمْ أَنَا هُوَ ثُمَّ قَالَ فَسَلُّ عَمَّا تُرِيدُ فَسَأَلْتُهُ عَمَّا أَرَدْتُهُ فَلَمَّا أَرَدْتُ الْقِيَامَ مِنْ عِنْدِهِ قُلْتُ إِنِّي لَا أَحْسِنُ الْعَرَبِيَّةَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يُلْهِمَنِيهَا لِأَتَكَلَّمَ بِهَا مَعَ أَهْلِهَا فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيَّ شَفَتِي فَتَكَلَّمْتُ بِالْعَرَبِيَّةِ مِنْ وَقْتِي

حدیث ۱۲۲: ابو اسماعیل هندی گفت: در هند شنیدم خداوند روی زمین حجتی دارد در جستجوی او بر آمدم تا مرا راهنمایی به حضرت رضا عليه السلام کردند

۶۳۳. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۲۱۲ دلالة أخرى ..... ح ۱۷

۶۳۴. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۲۲۳ دلالة أخرى ..... ح ۴۳

خدمت آن جناب رسیدم با این که یک کلمه عربی یاد نداشتیم به زبان هندی سلام کردم با همان لهجه خودم جواب داد، من به زبان هندی با ایشان صحبت می‌کردم آن جناب نیز به همان زبان جوابم را می‌داد. عرضه داشتم: من در هند شنیدم خداوند در میان عرب حجتی قرار داده در جستجوی او برآمدم، به زبان هندی فرمود: آری من همان حجت هستم بعد فرمود: هر چه مایلی بپرس. هر سؤالی داشتم پرسیدم وقتی خواستم از جای حرکت کنم عرضه داشتم: من عربی یاد ندارم از خدا بخواه مرا به این زبان مطلع گرداند تا بتوانم صحبت کنم دست مبارک خود را بر روی لب‌های من مالید از همان دم شروع کردم به عربی صحبت کردن.^{۶۳۵}

حدیث ۱۲۳: عَنْ عَلِيِّ بْنِ مِثْمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ نَجْمَةَ أُمِّ الرِّضَا عليه السلام تَقُولُ لَمَّا حَمَلْتُ بِابْنِي الرِّضَا لَمْ أَشْعُرْ بِثِقَلِ الْحَمْلِ وَ كُنْتُ أَسْمَعُ فِي مَنْامِي تَسْبِيحاً وَ تَهْلِيلًا وَ تَحْمِيداً مِنْ بَطْنِي فَيَهْوِلُنِي فَإِذَا انْتَبَهْتُ لَمْ أَسْمَعْ فَلَمَّا وَضَعْتُهُ وَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ وَاضِعاً يَدَهُ عَلَى الْأَرْضِ رَافِعاً رَأْسَهُ وَ يُحَرِّكُ بِشَفْتَيْهِ وَ يَتَكَلَّمُ

حدیث ۱۲۳: علی بن میثم از پدرش نقل می‌کند که: مادر امام رضا عليه السلام فرمود: وقتی که به فرزندم رضا عليه السلام حامله شدم، سنگینی حمل را احساس نمی‌کردم و در خواب از درون شکمم ذکر، تسبیح، تهلیل و تحمید می‌شنیدم. در آن هنگام وحشت می‌کردم و وقتی بیدار می‌شدم چیزی نمی‌شنیدم، وقتی که وضع حمل نمودم، دستش را روی زمین قرار داد و سرش را بالا گرفت. و لبانش را

۶۳۵. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۴۰ الباب التاسع في معجزات الإمام المظلوم المسموم علی بن موسی الرضاع ..... ح ۵

حرکت داد و سخن می گفت. ۶۳۶

۵۰۵

حدیث ۱۲۴: وَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاشَانِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنِي بَعْضُ أَصْحَابِنَا أَنَّهُ حَمَلَ إِلَى الرِّضَا عليه السلام مَا لَأَ لَهُ خَطَرٌ فَلَمْ أَرَهُ سُرَّ بِهِ فَأَعْتَمَمْتُ لِدَلِكِ وَ قُلْتُ فِي نَفْسِي قَدْ حَمَلْتُ مِثْلَ هَذَا الْمَالِ وَ مَا سُرَّ بِهِ فَقَالَ يَا غُلَامُ الطُّسْتُ وَ الْمَاءُ وَ قَعَدَ عَلِيٌّ كُ رُسِيِّ وَ قَالَ لِلْغُلَامِ صُبَّ عَلَيَّ الْمَاءَ فَجَعَلَ يَسِيلُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فِي الطُّسْتِ ذَهَبٌ ثُمَّ التَّفَتَ إِلَيَّ وَ قَالَ مَنْ كَانَ هَكَذَا لَا يُبَالِي بِالَّذِي حُمِلَ إِلَيْهِ

حدیث ۱۲۴: علی بن محمد کاشانی گفت: یکی از اصحاب گفت: مال زیادی را خدمت حضرت رضا علیه السلام بردند. از آوردن آن مال شاد نشد. از این وضع غمگین شده با خود گفتم چنین پولی را برای امام علیه السلام آوردم ولی خوشحال نشد. حضرت به غلامش فرمود: طشت با آب بیاور و روی صندلی نشست دستور داد به غلام که آب بریزد آبی که از دستان حضرت می چکید طلا شده و در ظرف می ریخت سپس توجهی به من نموده فرمود: کسی که چنین موقعیتی داشته و اینگونه توانایی دارد به آنچه نزد او بیاورند توجهی نخواهد داشت. ۶۳۷

حدیث ۱۲۵: مَا قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ فَضَالٍ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْمُغِيرَةَ قَالَ كُنْتُ وَاقِفِيًّا وَ حَجَجْتُ عَلَى تِلْكَ الْحَالَةِ فَخَلَجَ فِي صَدْرِي بِمَكَّةَ شَيْءٌ فَتَعَلَّقْتُ بِالْمَلْتَرَمِ ثُمَّ قُلْتُ اللَّهُمَّ قَدْ عَلِمْتَ طَلْبَتِي وَ إِرَادَتِي فَأَرْشِدْنِي إِلَى خَيْرِ الْأَدْيَانِ فَوَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّ آتِيَ الرِّضَا عليه السلام فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَوَقَفْتُ بِبَابِهِ فَقُلْتُ لِلْغُلَامِ قُلْ

۶۳۶. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۳۷ الباب التاسع في معجزات الإمام المظلوم المسموم على بن موسى الرضا ع ..... ح ۱.

۶۳۷. كشف الغمة في معرفة الأئمة (ط - القديمة) ج ۲ ص ۳۰۳ باب مولد الرضا ع من كتاب عيون أخباره

لِمَوْلَاكَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْعِرَاقِ بِالْبَابِ فَسَمِعْتُ نِدَاءَهُ وَهُوَ يَقُولُ ادْخُلْ يَا عَبْدَ اللَّهِ
 ٥٠٦ بَنَ الْمُغِيرَةَ فَدَخَلْتُ فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيَّ قَالَ قَدْ أَجَابَ اللَّهُ دَعْوَتَكَ وَ هَدَاكَ لِدِينِهِ
 فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنَّكَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

حدیث ۱۲۵: عبد الله بن مغیره می گوید: واقفی بودم و با آن حالت به حج رفتم. هنگامی که در مکه بودم، در مذهب خود شک کردم و به دعا و مناجات چسبیدم. عرضه داشتم: خدایا! تو می دانی که من چه می خواهم و از اراده ام خبر داری. پس مرا به بهترین دین ها هدایت کن. به قلبم الهام شد که خدمت امام رضا علیه السلام برسم. پس به مدینه آمدم و نزد درب او ایستادم و به غلام گفتم: به مولایت بگو مردی از اهل عراق، دم درب است. ناگاه صدای حضرت را شنیدم که فرمود: ای عبد الله بن مغیره! وارد شو. وارد شدم و حضرت به من نگاه کرد و فرمود: خدا دعایت را اجابت کرد و تو را به دین خودش هدایت نمود. پس گفتم: گواهی می دهم که تو حجّت خدا بر خلقش هستی ^{۶۳۸}

معجزات محمد بن علی

وَ مِنْهَا: مَا رَوَى أَبُو الْقَاسِمِ بْنُ قَوْلَوَيْهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ
 إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ خَالِدٍ قَالَ كُنْتُ بِالْعَسْكَرِ فَبَلَغَنِي أَنَّ
 هُنَاكَ رَجُلًا مَحْبُوسًا أُتِيَ بِهِ مِنْ نَاحِيَةِ الشَّامِ مَكْبُورًا بِالْحَدِيدِ وَ قَالُوا إِنَّهُ تَنَبَّأَ
 فَأَتَيْتُ الْبَابَ وَ دَارَيْتُ الْبُؤَابِينَ حَتَّى وَصَلْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا رَجُلٌ لَهُ فَهْمٌ وَ عَقْلٌ

فَقُلْتُ لَهُ مَا قِصَّتُكَ. قَالَ إِنِّي رَجُلٌ كُنْتُ بِالشَّامِ أَعْبُدُ اللَّهَ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي يُقَالُ
 إِنَّهُ نُصِبَ فِيهِ رَأْسُ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَبَيْنَا أَنَا ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي مَوْضِعِي مُقْبِلٌ عَلَى
 الْمِحْرَابِ أَذْكَرُ اللَّهَ إِذْ رَأَيْتُ شَخْصًا بَيْنَ يَدَيَّ فَنظَرْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ لِي قُمْ. فَقَمْتُ
 مَعَهُ فَمَشَى بِي قَلِيلًا فَإِذَا أَنَا فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ فَقَالَ لِي أَتَعْرِفُ هَذَا الْمَسْجِدَ قُلْتُ
 نَعَمْ هَذَا مَسْجِدُ الْكُوفَةِ فَصَلَّى وَصَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ انْصَرَفَ وَانْصَرَفْتُ مَعَهُ فَمَشَى
 بِي قَلِيلًا وَإِذَا نَحْنُ بِمَسْجِدِ الرَّسُولِ صلى الله عليه وآله فَسَلَّمَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ سَلَّمْتُ وَ
 صَلَّيْتُ وَصَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ خَرَجَ وَخَرَجْتُ مَعَهُ. فَمَشَى بِي قَلِيلًا فَإِذَا نَحْنُ بِمَكَّةَ
 فَطَافَ بِالْبَيْتِ وَ طُفْتُ مَعَهُ وَ خَرَجَ فَخَرَجْتُ مَعَهُ فَمَشَى بِي قَلِيلًا فَإِذَا أَنَا
 بِمَوْضِعِي الَّذِي كُنْتُ أَعْبُدُ اللَّهَ فِيهِ بِالشَّامِ وَ غَابَ الشَّخْصُ عَنِّي فَتَعَجَّبْتُ
 مِمَّا رَأَيْتُ. فَلَمَّا كَانَ فِي الْعَامِ الْمُقْبِلِ رَأَيْتُ ذَلِكَ الشَّخْصَ فَاسْتَبَشَرْتُ بِهِ وَ دَعَانِي
 فَأَجَبْتُهُ فَفَعَلَ كَمَا فَعَلَ فِي الْعَامِ الْأَوَّلِ فَلَمَّا أَرَادَ مُفَارَقَتِي بِالشَّامِ قُلْتُ سَأَلْتُكَ بِحَقِّ
 الَّذِي أَقْدَرَكُ عَلَيَّ مَا رَأَيْتُ مَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ
 فَحَدَّثْتُ مَنْ كَانَ يَصِيرُ إِلَيَّ بِخَبْرِهِ فَرَقِيَ ذَلِكَ إِلَيَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ الزِّيَّاتِ
 فَبَعَثَ إِلَيَّ فَأَخَذَنِي وَ كَتَبَنِي فِي الْحَدِيدِ وَ حَمَلَنِي إِلَى الْعِرَاقِ وَ حُبِسْتُ كَمَا
 تَرَى وَ ادَّعَى عَلَيَّ الْمَحَال. فَقُلْتُ لَهُ أَرْفَعُ عَنْكَ قِصَّةَ إِلَيَّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ
 الزِّيَّاتِ قَالَ أَفْعَلْ. فَكَتَبْتُ عَنْهُ قِصَّةَ شَرَحْتُ أَمْرَهُ فِيهَا وَ رَفَعْتُهَا إِلَى الزِّيَّاتِ
 فَوَفَّقَ فِي ظَهْرهَا قُلْتُ لِلَّذِي أَخْرَجَكَ مِنَ الشَّامِ فِي لَيْلَةٍ إِلَى الْكُوفَةِ وَ إِلَى الْمَدِينَةِ وَ
 إِلَى مَكَّةَ أَنْ يُخْرِجَكَ مِنْ حَبْسِي هَذَا. قَالَ عَلِيُّ بْنُ خَالِدٍ فَغَمَّنِي ذَلِكَ مِنْ أَمْرِهِ وَ
 رَفَقْتُ لَهُ وَ انْصَرَفْتُ مَحْزُونًا فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدِ بَاكَرْتُ الْحَبْسَ لِأَعْلَمَهُ بِالْحَالِ وَ

أَمْرَهُ بِالصَّبْرِ وَالْعَزَاءِ. فَوَجَدْتُ الْجُنْدَ وَأَصْحَابَ الْحَرِيسِ وَصَاحِبَ السَّجْنِ وَ
خَلْقًا عَظِيمًا مِنَ النَّاسِ يُهْرَعُونَ فَسَأَلْتُ عَنْهُمْ وَعَنْ حَالِهِمْ فَقِيلَ الْمَحْمُولُ مِنَ
الشَّامِ الْمُتَنَبِّئُ افْتَقَدَ الْبَارِحَةَ مِنَ الْحَبِيسِ فَلَا يُدْرَى خَسَفَتِ الْأَرْضُ بِهِ أَوْ
اخْتَطَفَتْهُ الطَّيْرُ. وَكَانَ هَذَا الرَّجُلُ أُعْنِي عَلِيَّ بْنَ خَالِدٍ زَيْدِيًّا فَقَالَ بِالْإِمَامَةِ لَمَّا
رَأَى ذَلِكَ وَحَسَنَ اعْتِقَادُهُ

علی بن خالد: من در سامرا بودم شنیدم مردی را زندانی کرده‌اند که از اهالی
شام است و بکند و زنجیر او را بسته‌اند می‌گویند او ادعای نبوت کرده (در حالی که
او چنین ادعایی نکرده بود) درب زندان آمدم و نگهبانان را صدا زدم بالاخره خود را
به آن مرد رساندم دیدم مردی فهمیده و عاقل است پرسیدم جریان تو چیست؟ گفت:
در شام بودم در محلی که معروف است سر حضرت حسین (علیه السلام) را آنجا گذاشته بودند
عبادت می‌کردم یک شب که در حال عبادت در همان جا بودم ناگهان شخصی را
دیدم جلو من ایستاده به من گفت: از جای حرکت کن. بلند شدم مرا چند قدم برد
ناگهان دیدم در مسجد کوفه هستم. گفت: این مسجد را می‌شناسی. گفتم: بلی مسجد
کوفه است نماز خواند من هم با او خواندم بعد خارج شد من هم خارج شدم با او باز
چند قدمی مرا برد ناگهان دیدم در مسجد پیامبر (صلی الله علیه و آله) هستم سلام بر پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)
داد من هم سلام دادم نماز خواند من هم خواندم او خارج شد من هم بیرون آمدم
چند قدمی مرا برد ناگاه دیدم در مکه هستم او شروع به طواف کرد خارج شد و چند
قدمی مرا با خود برد دیدم در همان محلی هستم که در شام عبادت می‌کردم آن
شخص از نظرم غایب شد از آنچه دیدم در شگفت شدم، سال بعد همان شخص را
دیدم خوشحال شدم مرا صدا زد جواب دادم همان کارهای سال قبل را انجام داد
وقتی در شام خواست از من جدا شود او را قسم دادم به آن کس که چنین قدرتی در
اختیارش نهاده که کیست؟ فرمود: من محمد بن علی بن موسی بن جعفر (علیه السلام) این

جریان را به کسانی که با من برخورد می‌کردند نقل کردم این خبر به گوش محمد بن عبد الملک زیات رسید از پی من فرستاد مرا در زنجیر کرد و زندانی نمود و به عراق فرستاد چنان که مشاهده می‌کنی در زندانم و ادعای چیز محالی را بر من نموده است. گفتم: خوب است جریان را برای او بنویسی گفت: تو به او بگو من نامه‌ای از زبان او نوشتم و جریان را برایش شرح دادم و پیش محمد بن عبد الملک زیات فرستادم در پشت نامه نوشته بود بگو به آن کس که تو را در یک شب به کوفه و مدینه و مکه برده است از زندان هم خارجت کند. علی بن خالد گفت: از این جریان ناراحت شدم و دلم به حالش سوخت و با اندوه برگشتم صبح زود به طرف زندان رفتم تا جواب را برایش نقل کنم و بگویم صبر کند و دلگیر نباشد دیدم سپاهیان و زندانبان‌ها و گروه زیادی از مردم حیران و ناراحتند پرسیدم: چه خبر است؟ گفتند: آن مرد شامی که ادعای پیامبری کرده بود دیشب گم شده معلوم نیست به زمین فرو رفته یا کبوتری او را به آسمان برده. این شخص واسطه که مایل بود زندانی آزاد شود خودش مذهب زیدیه داشت که بعد قائل به امامت شد و اعتقاد خوبی داشت.^{۶۳۹}

حدیث ۱۲۶: مَا رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَيْرِ بْنِ وَاقِدِ الرَّازِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرِ بْنِ الرِّضَا عليه السلام وَ مَعِيَ أَخِي بِهِ بُهْرٌ شَدِيدٌ فَشَكَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْبُهْرَ. فَقَالَ عَافَاكَ اللَّهُ مِمَّا تَشْكُو. فَخَرَجْنَا مِنْ عِنْدِهِ وَ قَدْ عُوِيَ فَمَا عَادَ إِلَيْهِ ذَلِكَ الْبُهْرُ إِلَى أَنْ مَاتَ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَيْرٍ وَ كَانَ يُصِيبُنِي وَجَعٌ فِي خَاصِرَتِي فِي كُلِّ أُسْبُوعٍ فَيَسْتَدُّ ذَلِكَ بِي أَيَّاماً فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَدْعُو لِي بِزَوَالِهِ عَنِّي. فَقَالَ وَ أَنْتَ فَعَافَاكَ اللَّهُ فَمَا عَادَ إِلَيَّ هَذِهِ الْعَايَةَ

۶۳۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۸۰ الباب العاشر فی معجزات الإمام محمد بن علی التقی ع ح ۱۰

حدیث ۱۲۶: محمد بن عمیر می‌گوید: با برادرم که نفس تنگی شدیدی داشت خدمت ابوجعفر امام جواد علیه السلام رسیدیم و برادرم از مریضی خود نالید. حضرت دعا کرد و فرمود: خداوند تو را از آنچه که ناراحتی، عافیت دهد. از نزد آن حضرت بیرون آمدیم. برادرم عافیت یافت و تا هنگام مرگ، آن مرض مراجعت نکرد. محمد بن عمیر می‌گوید: خودم هم دردی در ناحیه لگن خاصره داشتم. و هفته‌ای چند روز، مرا رنج می‌داد. از حضرت جواد علیه السلام خواستم تا برای من نیز دعا کند تا آن درد از بین برود. حضرت دعا کرد و فرمود: خداوند تو را هم عافیت دهد. پس آن درد دیگر برنگشت. ۶۴۰

معجزات علی بن محمد

حدیث ۱۲۷: أَنَّ أَبَا هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيَّ قَالَ ظَهَرْتُ فِي أَيَّامِ الْمُتَوَكَّلِ امْرَأَةً تَدْعِي أَنَّهَا زَيْنَبُ بِنْتُ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهَا الْمُتَوَكَّلُ أَنْتِ امْرَأَةٌ شَابَةٌ وَقَدْ مَضَى مِنْ وَقْتِ وِفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا مَضَى مِنَ السِّنِينَ. فَقَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَسَحَ عَلَيَّ رَأْسِي وَ سَأَلَ اللَّهَ أَنْ يَرُدَّ عَلَيَّ شَبَابِي فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَ لَمْ أَظْهَرْ لِلنَّاسِ إِلَى هَذِهِ الْغَايَةِ فَلَحِقْتَنِي الْحَاجَةُ فَصِرْتُ إِلَيْهِمْ. فَدَعَا الْمُتَوَكَّلُ مَشَايخَ آلِ أَبِي طَالِبٍ عليهم السلام وَ وُلْدَ الْعَبَّاسِ وَ قُرَيْشٍ فَعَرَفَهُمْ حَالَهَا فَرَوَى جَمَاعَةٌ وِفَاةَ زَيْنَبَ بِنْتُ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي سَنَةِ كَذَا فَقَالَ

۶۴۰. الكافي (ط - الإسلامية) ج ۱ ص ۳۵۵ باب ما يفصل به بين دعوى المحق والمبطل فى أمر الإمامة ..... ح ۱۳

لَهَا مَا تَقُولِينَ فِي هَذِهِ الرَّوَايَةِ فَقَالَتْ كَذِبٌ وَ زُورٌ فَإِنَّ أَمْرِي كَانَ مَسْتُورًا عَنِ النَّاسِ فَلَمْ يُعْرِفْ لِي حَيَاةً وَ لَا مَوْتَ. فَقَالَ لَهُمُ الْمُتَوَكِّلُ هَلْ عِنْدَكُمْ حُجَّةٌ عَلَى هَذِهِ الْمَرْأَةِ غَيْرَ هَذِهِ الرَّوَايَةِ قَالُوا لَا قَالَ أَنَا بَرِيءٌ مِنَ الْعَبَّاسِ إِنْ لَا أَنْزَلَهَا عَمَّا ادَّعَتْ إِلَّا بِحُجَّةٍ تَلْزِمُهَا. قَالُوا فَأَحْضِرْ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّضَا عليه السلام فَلَعَلَّ عِنْدَهُ شَيْئًا مِنَ الْحُجَّةِ غَيْرَ مَا عِنْدَنَا فَبَعَثَ إِلَيْهِ فَحَضَرَ فَأَخْبَرَهُ بِخَبَرِ الْمَرْأَةِ فَقَالَ كَذَبَتْ فَإِنَّ زَيْنَبَ تُوَفِّيَتْ فِي سَنَةِ كَذَا فِي شَهْرِ كَذَا فِي يَوْمِ كَذَا قَالَ فَإِنَّ هَؤُلَاءِ قَدْ رَوَوْا مِثْلَ هَذِهِ الرَّوَايَةِ وَ قَدْ حَلَفْتُ أَنْ لَا أَنْزَلَهَا عَمَّا ادَّعَتْ إِلَّا بِحُجَّةٍ تَلْزِمُهَا. قَالَ وَ لَا عَلَيْكَ فَهَاهُنَا حُجَّةٌ تَلْزِمُهَا وَ تَلْزِمُ غَيْرَهَا قَالَ وَ مَا هِيَ قَالَ لُحُومٌ وَ لِدِ فَاطِمَةَ عليها السلام مُحَرَّمَةٌ عَلَى السَّبَّاحِ فَأَنْزَلَهَا إِلَى السَّبَّاحِ فَإِنْ كَانَتْ مِنْ وَ لِدِ فَاطِمَةَ فَلَا تَضُرُّهَا السَّبَّاحُ فَقَالَ لَهَا مَا تَقُولِينَ قَالَتْ إِنَّهُ يُرِيدُ قَتْلِي قَالَ فَهَاهُنَا جَمَاعَةٌ مِنْ وَ لِدِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام فَأَنْزِلْ مَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ قَالَ فَوَ اللَّهُ لَقَدْ تَغَيَّرْتُ وَجْهُ الْجَمِيعِ فَقَالَ بَعْضُ الْمُتَعَصِّبِينَ هُوَ يُحِيلُ عَلَى غَيْرِهِ لِمَ لَا يَكُونُ هُوَ. فَمَالَ الْمُتَوَكِّلُ إِلَى ذَلِكَ رَجَاءً أَنْ يَذْهَبَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ لَهُ فِي أَمْرِهِ صُنْعٌ. فَقَالَ يَا أَبَا الْحَسَنِ لِمَ لَا يَكُونُ أَنْتَ ذَلِكَ قَالَ ذَاكَ إِلَيْكَ قَالَ فَاَفْعَلْ قَالَ أَفَعَلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَأَتَى بِسَلَمٍ وَ فُتِحَ عَنِ السَّبَّاحِ وَ كَانَتْ سِتَّةً مِنَ الْأَسَدِ فَنَزَلَ الْإِمَامُ أَبُو الْحَسَنِ إِلَيْهَا فَلَمَّا دَخَلَ وَ جَلَسَ صَارَتْ الْأَسُودُ إِلَيْهِ وَ رَمَتْ بِأَنْفُسِهَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَ مَدَّتْ بِأَيْدِيهَا وَ وَضَعَتْ رُءُوسَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ. فَجَعَلَ يَمْسَحُ عَلَى رَأْسِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهَا بِيَدِهِ ثُمَّ يُشِيرُ لَهُ بِيَدِهِ إِلَى الْإِعْتِزَالِ فَيَعْتِزِلُ نَاحِيَةً حَتَّى اعْتَزَلَتْ كُلُّهَا وَ

قَامَتْ بِإِزَائِهِ. فَقَالَ لَهُ الْوَزِيرُ مَا كَانَ هَذَا صَوَابًا فَبَادِرَ بِإِخْرَاجِهِ مِنْ هُنَاكَ قَبْلَ أَنْ يَنْتَشِرَ خَبْرُهُ فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ مَا أَرَدْنَا بِكَ سُوءًا وَ إِنَّمَا أَرَدْنَا أَنْ نَكُونَ عَلَى يَقِينٍ مِمَّا قُلْتَ فَأَحْبَبْتُ أَنْ تَصْعَدَ فَقَامَ وَ صَارَ إِلَى السَّلَامِ وَ هِيَ حَوْلَهُ تَتَمَسَّحُ بِثِيَابِهِ. فَلَمَّا وَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى أَوَّلِ دَرَجَةِ التَّفْتِ إِلَيْهَا وَ أَشَارَ بِيَدِهِ أَنْ تَرْجِعِ فَرَجَعَتْ وَ صَعِدَ فَقَالَ كُلُّ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ فَلْيَجْلِسْ فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ. فَقَالَ لَهَا الْمُتَوَكَّلُ انزلي. قَالَتْ اللَّهُ اللَّهُ أَدْعَيْتُ الْبَاطِلَ وَ أَنَا بِنْتُ فُلَانٍ حَمَلَنِي الضُّرُّ عَلَى مَا قُلْتُ. فَقَالَ الْمُتَوَكَّلُ أَلْقُوهَا إِلَى السَّبَاعِ فَبَعَثَتْ وَالِدَتُهُ وَ اسْتَوْهَبَتْهَا مِنْهُ وَ أَحْسَنَتْ إِلَيْهَا

حدیث ۱۲۷: ابو هاشم جعفری می گوید: در زمان متوکل، زنی ادعا کرد که زینب علیها السلام دختر فاطمه علیها السلام دخت گرامی رسول خدا صلی الله علیه و آله می باشد. متوکل به او گفت: تو زن جوانی هستی، در حالی که چندین سال از وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله می گذرد. آن زن گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله دستش را به سرم کشید و از خدا خواست که در هر چهل سال، دوباره جوانی را به من برگرداند. و من تا به حال، خودم را به مردم معرفی نکرده بودم تا اینکه الان نیازمند شده و اظهار کردم، متوکل، فرزندان کهنسال ابو طالب، عباس و قریش را جمع کرد و جریان را به آنها گفت. برخی از آنان روایت نمودند که زینب علیها السلام، دختر فاطمه علیها السلام در فلان سال فوت کرده است. متوکل به زن گفت: در مورد این روایت چه می گویی؟ آن زن گفت: دروغ است، چون کار من از مردم پوشیده بود و هیچ کس نمی دانست من مرده ام یا زنده. متوکل رو به آنها گفت: جز این روایت دلیل دیگری دارید. گفتند: خیر. گفت: تا دلیلی نباشد که او را وادار کند از ادعای خود دست بردارد، به او چیزی نمی گویم. گفتند: امام علی علیه السلام را احضار کن. شاید بتواند دلیلی غیر از دلیل ما بیاورد. متوکل

دنبال امام علیه السلام فرستاد. وقتی حضرت آمد و قضیه آن زن را به وی گفت، حضرت فرمود: دروغ می‌گوید: زینب که در فلان سال و فلان ماه و فلان روز، وفات کرده است. متوکل گفت: این‌ها هم مثل سخن تو را گفتند: ولی من قسم خوردم بدون دلیلی که او را وادار کند از ادعای خود برگردد، با او کاری نداشته باشم. حضرت فرمود: ناراحت نباش، اینجا دلیلی است که او و کسانی دیگر را وادار می‌کند تا به حق اقرار کنند. متوکل گفت: آن چیست؟ امام علیه السلام فرمود: گوشت فرزندان فاطمه علیها السلام بر درندگان حرام است. او را در میان درندگان بینداز. اگر از فرزندان فاطمه علیها السلام باشد آسیبی به وی نمی‌رسانند. متوکل به زن گفت: اکنون چه می‌گویی؟ زن گفت: او می‌خواهد من کشته شوم. حضرت فرمود: اینجا عده‌ای از فرزندان فاطمه علیها السلام هستند. هر کدام از آنها را که می‌خواهی میان درندگان بینداز. در این هنگام، چهره‌های همه آنان تغییر کرد. بعضی از دشمنان حضرت گفتند: چرا او به غیر خودش حواله می‌دهد؟ خودش برود. متوکل هم علاقه داشت که امام علیه السلام برود و بدون اینکه او در قتل حضرت، دخالتی داشته باشد، کشته شود. از این رو، رو به حضرت کرد و گفت: ای ابو الحسن! چرا خودت نمی‌روی؟ امام علیه السلام فرمود: اگر بخواهی می‌روم. متوکل گفت: پس همین کار را بکن! امام علیه السلام فرمود: ان شاء الله می‌روم. نردبانی نصب کردند و حضرت، وارد شد. در آنجا شش شیر وجود داشت. وقتی امام علیه السلام به آنجا رفت و نشست، شیرها آمدند و دور او حلقه زده و نشستند. و سرهایشان را به زمین گذاشتند. حضرت دستش را بر یک یک آنها می‌کشید و اشاره می‌کرد که به طرفی برود، و شیر می‌رفت تا اینکه همه برخاستند. وزیر متوکل به او گفت: این خوب نیست. قبل از اینکه این خبر در شهر پخش شود، دستور بده تا امام علیه السلام از آنجا خارج شود. متوکل گفت: ای ابو الحسن! ما نمی‌خواستیم به تو آسیبی برسد. و یقین داشتیم که تو راست می‌گویی. اکنون دوست داریم که تو بالا

بیایی. حضرت برخاست و به طرف نردبان آمد. و شیرها دنبال او بودند و خودشان را به لباس امام علیه السلام می مالیدند. وقتی که امام علیه السلام پایش را به اولین پله نهاد، سرش را برگرداند و اشاره کرد که برگردند. همه شیرها نیز برگشتند. حضرت بالا آمد و فرمود: هر که گمان می کند فرزند فاطمه علیها السلام است، برود و در آنجا بنشیند. متوکل رو به آن زن کرد و گفت: برو پایین. زن گفت: به خدا قسم دروغ گفتم. من دختر فلانی هستم احتیاج وادارم کرد تا چنین ادعایی بکنم. متوکل گفت: او را میان درندگان بیندازید. مادر متوکل واسطه شد و نگذاشت او را پیش شیران بیندازند. ^{۶۴۱}

حدیث ۱۲۸: حَدِيثُ تَلِّ الْمَخَالِي وَ ذَلِكَ أَنَّ الْخَلِيفَةَ أَمَرَ الْعَسْكَرَ وَ هُمْ تَسْعُونَ أَلْفَ فَارِسٍ مِنَ الْأَتْرَاكِ السَّاكِنِينَ بِسُرْمَنْ رَأَى أَنَّ يَمَلَأُ كُلُّ وَاحِدٍ مِخْلَاةَ فَرَسِهِ مِنَ الطَّيْنِ الْأَحْمَرِ وَ يَجْعَلُوا بَعْضُهُ عَلَى بَعْضٍ فِي وَسْطِ بَرِّيَّةٍ وَاسِعَةٍ هُنَاكَ فَفَعَلُوا فَلَمَّا صَارَ مِثْلَ جَبَلٍ عَظِيمٍ صَعِدَ فَوْقَهُ وَ اسْتَدْعَى أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام وَ اسْتَصْعَدَهُ وَ قَالَ اسْتَحْضَرْتُكَ لِنَظَارَةِ خِيُولِي وَ قَدْ كَانَ أَمْرُهُمْ أَنْ يَلْبَسُوا التَّجَافِيفَ وَ يَحْمِلُوا الْأَسْلِحَةَ وَ قَدْ عَرَضُوا بِأَحْسَنِ زِينَةٍ وَ أَتَمُّ عُدَّةٍ وَ أَعْظَمَ هَيْبَةٍ وَ كَانَ غَرَضُهُ أَنْ يَكْسِرَ قَلْبَ كُلِّ مَنْ يَخْرُجُ عَلَيْهِ وَ كَانَ خَوْفُهُ مِنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام أَنْ يَأْمُرَ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ أَنْ يَخْرُجَ عَلَى الْخَلِيفَةِ. فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام وَ هَلْ تُرِيدُ أَنْ أَعْرِضَ عَلَيْكَ عَسْكَرِي قَالَ نَعَمْ. فَدَعَا اللَّهَ سُبْحَانَهُ فَإِذَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ مَلَائِكَةٌ مُدَجِّجُونَ فَعُشِيَ عَلَى الْخَلِيفَةِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام نَحْنُ لَا نُنَافِسُكُمْ فِي الدُّنْيَا نَحْنُ مُسْتَعْلُونَ بِأَمْرِ الْآخِرَةِ فَلَا عَلَيْكَ شَيْءٌ مِمَّا تَنْظُرُ

حدیث ۱۲۸: خلیفه عباسی در سامراً به لشکرش که نود هزار سوار از ترکان بود دستور داد که هر کدام خرجین اسبش را پر از خاک قرمز نموده و در وسط بیابان، در یک جا بریزند تا تپه‌ای درست شود. آنها هم فرمان او را اجرا کردند. وقتی که آن خاک‌ها مثل کوهی شدند، خلیفه بالای آن رفت. و از امام علی (علیه السلام) هم خواست تا بالا رود. به حضرت گفت: اینجا احضارت نمودم تا سواران مرا ببینی، و دستور داده بود که تمام نیروهایش، لباس‌های جنگی بپوشند و مسلح باشند. از این رو سپاه، با بهترین زینت و با تمام عده و با رعب و هیبت، حاضر شده بودند. (و هدفش از این کار این بود که دشمنانش را بترساند. و از امام (علیه السلام) وحشت داشت که نکند او به یکی از افراد اهل بیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) بگوید تا بر علیه خلیفه قیام کند). امام (علیه السلام) فرمود: می‌خواهی من هم لشکرم را به تو نشان دهم؟ عرضه داشت: آری. حضرت دعا کرد، ناگهان بین آسمان و زمین از مشرق تا مغرب پر از ملائکه مسلح شد. هنگامی که خلیفه این شکوه و عظمت را دید، از هوش رفت. وقتی به هوش آمد، حضرت علی (علیه السلام) فرمود: ما در مورد دنیا با شما رقابت نمی‌کنیم بلکه به کار آخرت مشغول هستیم. از آنچه دیدی وحشت نکن. ۶۴۲

حدیث ۱۲۹: حَدَّثَ جَمَاعَةٌ مِنْ أَهْلِ أَصْفَهَانَ مِنْهُمْ أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ النَّضْرِ وَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلَوِيَّةَ قَالُوا كَانَ بِأَصْفَهَانَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَ كَانَ شِيعِيًّا قِيلَ لَهُ مَا السَّبَبُ الَّذِي أَوْجَبَ عَلَيْكَ بِهِ الْقَوْلَ بِإِمَامَةِ عَلِيِّ النَّقِيِّ دُونَ غَيْرِهِ مِنْ أَهْلِ الزَّمَانِ. قَالَ شَاهَدْتُ مَا أَوْجَبَ ذَلِكَ عَلَيَّ وَ ذَلِكَ أَنِّي كُنْتُ رَجُلًا فَقِيرًا وَ كَانَ لِي لِسَانٌ وَ جُرْأَةٌ فَأَخْرَجَنِي أَهْلُ أَصْفَهَانَ سَنَةَ مِنْ السَّنِينَ مَعَ قَوْمٍ آخِرِينَ إِلَى بَابِ الْمُتَوَكَّلِ مُتَظَلِّمِينَ. فَكُنَّا بِبَابِ الْمُتَوَكَّلِ يَوْمًا إِذْ

خَرَجَ الْأَمْرُ بِإِحْضَارِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّضَا عليه السلام فَقُلْتُ لِبَعْضِ مَنْ حَضَرَ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي قَدْ أَمَرَ بِإِحْضَارِهِ. فَقِيلَ هَذَا رَجُلٌ عَلَوِيٌّ تَقُولُ الرَّافِضَةُ بِإِمَامَتِهِ ثُمَّ قِيلَ وَ يَقْدَرُ أَنْ الْمُتَوَكَّلُ يُحْضِرُهُ لِلْقَتْلِ فَقُلْتُ لَا أَبْرُحُ مِنْ هَاهُنَا حَتَّى أَنْظُرَ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ أَيُّ رَجُلٍ هُوَ. قَالَ فَأَقْبَلَ رَاكِبًا عَلَى فَرَسٍ وَ قَدْ قَامَ النَّاسُ يَمَنَةً الطَّرِيقِ وَ يَسْرَتِهِ صَفَّيْنِ يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَلَمَّا رَأَيْتُهُ وَقَعَ حُبُّهُ فِي قَلْبِي فَجَعَلْتُ أَدْعُو لَهُ فِي نَفْسِي بِأَنْ يَدْفَعَ اللَّهُ عَنْهُ شَرَّ الْمُتَوَكَّلِ فَأَقْبَلَ يَسِيرٌ بَيْنَ النَّاسِ وَ هُوَ يَنْظُرُ إِلَى عُرْفِ دَابَّتِهِ لَا يَنْظُرُ يَمَنَةً وَ لَا يَسْرَةً وَ أَنَا دَائِمٌ الدُّعَاءِ لَهُ فَلَمَّا صَارَ بِإِزَابِي أَقْبَلَ إِلَيَّ بِوَجْهِهِ وَ قَالَ اسْتَجَابَ اللَّهُ دُعَاءَكَ وَ طَوَّلَ عُمْرَكَ وَ كَثَرَ مَالَكَ وَ وُلْدَكَ. قَالَ فَارْتَعَدْتُ مِنْ هَيْبَتِهِ وَ وَقَعْتُ بَيْنَ أَصْحَابِي فَسَأَلُونِي وَ هُمْ يَقُولُونَ مَا شَأْنُكَ فَقُلْتُ خَيْرٌ وَ لَمْ أُخْبِرْهُمْ بِذَلِكَ. فَأَنْصَرَفْنَا بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى أَصْفَهَانَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيَّ الْخَيْرَ بِدُعَائِهِ وَ وُجُوهاً مِنَ الْمَالِ حَتَّى أَنَا الْيَوْمَ أُعْلِقُ بَابِي عَلَى مَا قِيمَتُهُ أَلْفُ أَلْفِ دِرْهَمٍ سِوَى مَا لِي خَارِجَ دَارِي وَ رُزِقْتُ عَشْرَةَ مِنْ الْأَوْلَادِ وَ قَدْ بَلَغْتُ الْآنَ مِنْ عُمْرِي نِيفًا وَ سَبْعِينَ سَنَةً وَ أَنَا أَقُولُ بِإِمَامَةِ هَذَا الَّذِي عَلِمَ مَا فِي قَلْبِي وَ اسْتَجَابَ اللَّهُ دُعَاءَهُ فِيَّ وَ لِي

حدیث ۱۲۹: واضح است که دعا از بهترین انواع نیکی است، پس اگر مؤمن برای مولای خود خالصانه دعا کند مولایش هم برای او خالصانه دعا می‌نماید، و دعای آن حضرت کلید هر خیر و دافع هر شر است. شاهد و مؤید این مدعا روایتی است که قطب راوندی در خرایج آورده که گفت: جمعی از اهل اصفهان از جمله ابوالعباس احمد بن النصر و ابوجعفر محمد بن علویه نقل کردند که: شخصی به نام عبدالرحمن مقیم اصفهان شیعه بود. از او پرسیدند: چه شد که به امامت حضرت

علی النقی (علیه السلام) معتقد شدی؟ گفت: چیزی دیدم که موجب شد من این چنین معتقد شوم، من مردی فقیر ولی زبان دار و پرجرات بودم، در یکی از سالها اهل اصفهان مرا با جمعی دیگر برای شکایت به دربار متوکل بردند، در حالی که در آن دربار بودیم، دستوری از سوی او بیرون آمد که علی بن محمد بن الرضا (علیه السلام) احضار شود. به یکی از حاضران گفتم: این مرد کیست که دستور احضارش داده شده؟ گفت: او مردی علوی است که رافضیان معتقد به امامتش هستند. سپس گفت: چنین می دانم که متوکل او را برای کشتن احضار می کند. گفتم: از این جا نمی روم تا این مرد را ببینم چگونه شخصی است؟ گوید: آن گاه او سوار بر اسب آمد و مردم از سمت راست و چپ راه، در دو صف ایستاده به او نگاه می کردند. هنگامی که او را دیدم، محبتش در دلم افتاد، بنا کردم در دل برای او دعا کردن که خداوند شر متوکل را از او دفع نماید، او در بین مردم پیش می آمد (و به واسطه تواضعی که داشت) به کاکل اسبش نگاه می کرد، و به چپ و راست نظر نمی افکند. من در دل پیوسته برایش دعا می کردم. هنگامی که کنارم رسید صورتش را به سویم گردانید، آن گاه فرمود: خداوند دعایت را مستجاب کند، و عمرت را طولانی و مال و فرزندان را زیاد سازد. از هیبت او به خود لرزیدم و در میان رفقایم افتادم، پرسیدند: چه شد؟ گفتم: خیر است و به هیچ مخلوقی نگفتم. پس از این ماجرا به اصفهان بازگشتیم، خداوند به برکت دعای او راههایی از مال بر من گشود به طوری که امروز من تنها هزار درهم ثروت در خانه دارم غیر از مالی که خارج از خانه ملک من است، و ده فرزند دارا شدم، و هفتاد و چند سال از عمرم می گذرد، من به امامت این شخص قائلم که آنچه در دلم بود دانست و خداوند دعایش را درباره ام مستجاب کرد. ۶۴۳

حديث ١٣٠: وَ مِنْهَا أَنَّ هَبَةَ اللَّهِ بْنِ أَبِي مَنْصُورِ الْمَوْصِلِيِّ قَالَ كَانَ بَدِيَارَ رِبِيعَةَ كَاتِبُ نَضْرَانِيٍّ وَ كَانَ مِنْ أَهْلِ كَفَرْتُوثَا يُسَمَّى يُوسُفَ بْنَ يَعْقُوبَ وَ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ وَالِدِي صِدَاقَةً قَالَ فَوَافَانَا فَنَزَلَ عِنْدَ وَالِدِي فَقَالَ لَهُ وَالِدِي مَا شَأْنُكَ قَدِمْتَ فِي هَذَا الْوَقْتِ قَالَ قَدْ دُعِيتُ إِلَى حَضْرَةِ الْمُتَوَكَّلِ وَ لَا أَذْرِي مَا يُرَادُ مِنِّي إِلَّا أَنِّي اشْتَرَيْتُ نَفْسِي مِنَ اللَّهِ بِمِائَةِ دِينَارٍ وَ قَدْ حَمَلْتُهَا لِعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّضَا عليه السلام مَعِي. فَقَالَ لَهُ وَالِدِي قَدْ وَفَّقْتَ فِي هَذَا. قَالَ وَ خَرَجَ إِلَى حَضْرَةِ الْمُتَوَكَّلِ وَ انْصَرَفَ إِلَيْنَا بَعْدَ أَيَّامٍ قَلِيلٍ فَرِحًا مُسْتَبْشِرًا فَقَالَ لَهُ وَالِدِي حَدِّثْنِي حَدِيثَكَ. قَالَ صِرْتُ إِلَى سُرْمَنْ رَأَى وَ مَا دَخَلْتُهَا قَطُّ فَنَزَلْتُ فِي دَارٍ وَ قُلْتُ أَحِبُّ أَنْ أُوصَلَ الْمِائَةَ إِلَى ابْنِ الرِّضَا عليه السلام قَبْلَ مَصِيرِي إِلَى بَابِ الْمُتَوَكَّلِ وَ قَبْلَ أَنْ يَعْرِفَ أَحَدٌ قُدُومِي قَالَ فَعَرَفْتُ أَنَّ الْمُتَوَكَّلَ قَدْ مَنَعَهُ مِنَ الرُّكُوبِ وَ أَنَّهُ مُلَازِمٌ لِدَارِهِ فَقُلْتُ كَيْفَ أَصْنَعُ رَجُلُ نَضْرَانِيٍّ يَسْأَلُ عَنْ دَارِ ابْنِ الرِّضَا لَا آمَنُ أَنْ يَنْذَرَ بِي فَيَكُونَ ذَلِكَ زِيَادَةً فِيمَا أَحَازِرُهُ. قَالَ فَفَكَّرْتُ سَاعَةً فِي ذَلِكَ فَوَقَعَ فِي قَلْبِي أَنْ أَرْكَبَ حِمَارِي وَ أَخْرَجَ فِي الْبَلَدِ فَلَا أَمْنَعُهُ مِنْ حَيْثُ يَذْهَبُ لِعَلِيِّ أَقِفْ عَلَى مَعْرِفَةِ دَارِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ أَسْأَلَ أَحَدًا. قَالَ فَجَعَلْتُ الدَّنَانِيرَ فِي كَاغِدَةٍ وَ جَعَلْتُهَا فِي كُمَّيْ وَ رَكِبْتُ فَكَانَ الْحِمَارُ يَخْتَرِقُ الشُّوَارِعَ وَ الْأَسْوَاقَ يَمُرُّ حَيْثُ يَشَاءُ إِلَى أَنْ صِرْتُ إِلَى بَابِ دَارِ فَوْقَ الْحِمَارِ فَجَهَدْتُ أَنْ يَزُولَ فَلَمْ يَزُلْ فَقُلْتُ لِلْغُلَامِ سَلْ لِمَنْ هَذِهِ الدَّارُ. فَقِيلَ هَذِهِ دَارُ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّضَا فَقُلْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ دَلَالَةً وَ اللَّهُ مُفْنِعَةٌ. قَالَ وَ إِذَا خَادِمٌ أَسْوَدٌ قَدْ خَرَجَ مِنَ الدَّارِ فَقَالَ أَنْتَ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَنْزِلْ فَنَزَلْتُ فَأَقْعَدَنِي فِي الدَّهْلِيْزِ وَ دَخَلَ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي وَ هَذِهِ

دَلَالَةٌ أُخْرَى مِنْ أَيْنَ عَرَفَ هَذَا الْخَادِمُ اسْمِي وَاسْمَ أَبِي وَ لَيْسَ فِي هَذَا الْبَلَدِ مَنْ يَعْرِفُنِي وَ لَا دَخَلْتُهُ قَطُّ. قَالَ فَخَرَجَ الْخَادِمُ فَقَالَ الْمِائَةُ الدِّينَارِ الَّتِي فِي كُمَّكَ فِي الْكَاعِدَةِ هَاتِيهَا فَنَاوَلْتُهُ إِيَّاهَا فَقُلْتُ وَ هَذِهِ ثَالِثَةٌ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيَّ فَقَالَ ادْخُلْ. فَدَخَلْتُ إِلَيْهِ وَ هُوَ فِي مَجْلِسِهِ وَحْدَهُ فَقَالَ يَا يُوسُفُ أَمَا أَنْ لَكَ أَنْ تُسَلِّمَ. فَقُلْتُ يَا مَوْلَايَ قَدْ بَانَ لِي مِنَ الْبُرْهَانِ مَا فِيهِ كِفَايَةٌ لِمَنْ اكَتَفَى. فَقَالَ هَيْهَاتَ أَمَا إِنَّكَ لَا تُسَلِّمُ وَ لَكِنْ سَيُسَلِّمُ وَلَدُكَ فَلَانٌ وَ هُوَ مِنْ شِيعَتِنَا. فَقَالَ يَا يُوسُفُ إِنَّ أَقْوَامًا يَزْعُمُونَ أَنَّ وَلَايَتَنَا لَا تَنْفَعُ أَمْثَالَكَ كَذَبُوا وَ اللَّهُ إِنَّهَا لَتَنْفَعُ أَمْثَالَكَ أَمْضٍ فِيمَا وَافِيَتْ لَهُ فَإِنَّكَ سَتَرَى مَا تُحِبُّ وَ سَيُولَدُ لَكَ وَلَدٌ مُبَارَكٌ. قَالَ فَصَصِيْتُ إِلَيَّ بَابَ الْمُتَوَكَّلِ فَقُلْتُ كُلُّ مَا أَرَدْتُ فَأَنْصَرَفْتُ. قَالَ هِبَةُ اللَّهِ فَلَقِيْتُ ابْنَهُ بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهِ وَ هُوَ مُسَلِّمٌ حَسَنُ التَّشْيِيعِ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ أَبَاهُ مَاتَ عَلَى النَّصْرَانِيَّةِ وَ أَنَّهُ أَسْلَمَ بَعْدَ مَوْتِ وَالِدِهِ وَ كَانَ يَقُولُ أَنَا بَشَارَةٌ مَوْلَايَ.

حدیث ۱۳۰: هبة الله بن ابی منصور موصلی می گوید: در دیار ربیعہ، کاتبی نصرانی از اهل کفرتوتا به نام یوسف بن یعقوب بود. و با پدرم دوستی داشت. روزی به خانه ما آمد. پدرم گفت: چه کار داشتی که این وقت آمده‌ای؟ گفت: متوکل احضارم کرده و نمی‌دانم با من چه کار دارد. ولی جانم را از خدا به صد دینار خریدم. و آنها را برای امام علی النقی (علیه السلام) آورده‌ام. پدرم گفت: در این مورد موفق شدی. راوی می‌گوید: به سوی متوکل رفت و بعد از چند روز با شادی برگشت. پدرم گفت: جریان‌ت را تعریف کن. گفت: به سامرا رسیدم و پیش متوکل نرفتم. منزلی گرفتم و در آنجا سکنی گزیدم و گفتم: قبل از این که کسی مرا بشناسد و قبل از اینکه پیش متوکل بروم، باید صد دینار را به امام علی النقی (علیه السلام) برسانم. ولی فهمیدم که

متوکل از بیرون آمدنش جلوگیری کرده و از خانه‌اش خارج نمی‌شود. ماندم که چه کار کنم. چون نصرانی بودم می‌ترسیدم که از خانه‌اش بیروم. مدتی فکر کردم. در قلبم افتاد که سوار الاغم بشوم و در شهر به راه بیفتم. و از رفتن آن مانع نگردم تا شاید بدون اینکه از کسی بیروم مرا به در خانه او برساند.

راوی می‌گوید: دینارها را در کاغذی قرار دادم و در جیبم گذاشتم. و سوار الاغ شدم. آن حیوان هم، خیابان‌ها و بازارها را می‌پیمود و می‌رفت تا به در خانه‌ای رسید و ایستاد. هر چه تلاش نمودم تا بلکه این حیوان حرکت کند، موفق نشدم. به غلام گفتم: پیرس این خانه از آن کیست؟ گفتند: خانه علی بن محمد بن رضاست! تعجب کردم، و گفتم: الله اکبر! از این نشانه، و خدا کفایت‌کننده است. در این هنگام خادم سیاهی بیرون آمد و گفت: تو یوسف بن یعقوب هستی؟ گفتم: آری. گفت: فرود آی. به داخل رفتم و مرا در دهلیز خانه نشاند و خود وارد اطاق شد. با خود گفتم: ای هم نشانه دیگر. این خادم از کجا اسم من و پدرم را می‌داند. در این شهر کسی نیست که مرا بشناسد. و من تا به حال با او برخورد نکرده‌ام؟! دوباره خادم بیرون آمد و گفت: صد دیناری که در کاغذ و در جیب تو می‌باشد، آنها را بیاور. دینارها را به او دادم. و گفتم: این هم سومین نشانه. سپس برگشت و گفت: داخل شو. بر آن حضرت وارد شدم دیدم تنها نشسته است. رو به من فرمود: ای یوسف! آیا وقت آن نرسیده که مسلمان شوی؟ عرضه داشتم: چرا مولای من! آنچه کفایت می‌کرد آشکار شد. فرمود: هیئات! تو مسلمان نمی‌شوی. ولی فرزندان فلان، مسلمان می‌شود و از شیعیان ماست. سپس فرمود: ای یوسف! مردم فکر می‌کنند شما از دوستی ما بهره‌ای نمی‌بری. به خدا قسم! دروغ می‌گویید، امثال شما از دوستی ما بهره می‌برند. دنبال کار خویش برو که موافق میل خواهد بود. [و به زودی فرزندی مبارک خواهی یافت]. می‌گوید: به در خانه متوکل رفتم و کارم را

ابو علی را دید و جریان را به او گفت، ابو علی گفت: قبل از اینکه از او بخواهی تو را دعا کرده است. برو که به زودی خوب خواهی شد. آن مرد به خانه‌اش رفت و شب خوابید. هنگامی که صبح شد، اثری از آن مرض در بدنش ندید. ۶۴۵

حدیث ۱۳۲: مَا قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ الْبَغْدَادِيُّ عَنْ زَرَّافَةَ قَالَ أَرَادَ الْمُتَوَكِّلُ أَنْ يَمْشِيَ عَلَيَّ بِنِ مُحَمَّدِ بْنِ الرِّضَا عليه السلام يَوْمَ السَّلَامِ فَقَالَ لَهُ وَزِيرُهُ إِنَّ فِي هَذَا شِنَاعَةً عَلَيْكَ وَ سُوءَ مَقَالَةٍ فَلَا تَفْعَلْ قَالَ لَا بُدَّ مِنْ هَذَا. قَالَ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ بُدٌّ مِنْ هَذَا فَتَقَدَّمْ بِأَنْ يَمْشِيَ الْقَوَادُ وَالْأَشْرَافُ كُلُّهُمْ حَتَّى لَا يَظُنَّ النَّاسُ أَنَّكَ قَصَدْتَهُ بِهَذَا دُونَ غَيْرِهِ. فَفَعَلَ وَ مَشَى وَ كَانَ الصَّيْفُ فَوَافَى الدَّهْلِيَّ وَ قَدْ عَرِقَ. قَالَ فَلَقِيْتُهُ فَأَجْلَسْتُهُ فِي الدَّهْلِيَّ وَ مَسَحْتُ وَجْهَهُ بِمِنْدِيلٍ وَ قُلْتُ إِنَّ ابْنَ عَمِّكَ لَمْ يَقْصِدْكَ بِهَذَا دُونَ غَيْرِكَ فَلَا تَجِدْ عَلَيْهِ فِي قَلْبِكَ. فَقَالَ إِيهَا عَنْكَ «تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعَدُّ غَيْرُ مَكْذُوبٍ» قَالَ زَرَّافَةُ وَ كَانَ عِنْدِي مُعَلِّمٌ يَتَشَيَّعُ وَ كُنْتُ كَثِيرًا أَمَارِضُهُ بِالرَّافِضِيِّ فَأَنْصَرَفْتُ إِلَى مَنْزِلِي وَ قَتَّ الْعِشَاءَ وَ قُلْتُ تَعَالَ يَا رَافِضِي حَتَّى أُحَدِّثَكَ بِشَيْءٍ سَمِعْتَهُ الْيَوْمَ مِنْ إِمَامِكُمْ قَالَ وَ مَا سَمِعْتَ فَأَخْبِرْتَهُ بِمَا قَالَ. فَقَالَ يَا حَاجِبُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَحَقِّقْ عَلَيَّ وَاجِبٌ بِحَقِّ خِدْمَتِي لَكَ فَأَقْبَلَ نَصِيحَتِي قُلْتُ هَاتِهَا. قَالَ إِنْ كَانَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَدْ قَالَ مَا قُلْتَ فَأَحْتَرِزْ وَ اخْزِنْ كُلَّ مَا تَمْلِكُهُ فَإِنَّ الْمُتَوَكِّلَ يَمُوتُ أَوْ يُقْتَلُ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ. فَغَضِبْتُ عَلَيْهِ وَ شَتَمْتُهُ وَ طَرَدْتُهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ فَخَرَجَ. فَلَمَّا خَلَوْتُ بِنَفْسِي تَفَكَّرْتُ وَ قُلْتُ مَا يَضُرُّنِي أَنْ آخُذَ بِالْحَزْمِ فَإِنْ كَانَ مِنْ هَذَا شَيْءٌ

كُنْتُ قَدْ أَخَذْتُ بِالْحَزْمِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَمْ يَضُرَّنِي ذَلِكَ قَالَ فَرَكِبْتُ إِلَى دَارِ
 الْمُتَوَكَّلِ فَأَخْرَجْتُ كُلَّ مَا كَانَ لِي فِيهَا وَفَرَقْتُ كُلَّ مَا كَانَ فِي دَارِي إِلَى عِنْدِ أَقْوَامِ
 أَثِقُ بِهِمْ وَ لَمْ أَتْرُكْ فِي دَارِي إِلَّا حَصِيرًا أَقْعُدُ عَلَيْهِ. فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةَ قُتِلَ
 الْمُتَوَكَّلُ وَ سَلِمْتُ أَنَا وَ مَالِي فَتَشَيَّعْتُ عِنْدَ ذَلِكَ وَ صِرْتُ إِلَيْهِ وَ لَزِمْتُ خِدْمَتَهُ
 وَ سَأَلْتُهُ أَنْ يَدْعُوَ لِي وَ تَوَلَّيْتُهُ حَقَّ الْوَلَايَةِ

حدیث ۱۳۲: متوکل خواست که امام علی النقی (علیه السلام) برای (یوم السلام) برود. اما وزیرش گفت: این به ضرر تو تمام می‌شود. متوکل گفت: باید برود. وزیر گفت: اگر ناچار باید برود، پس دستور بده بزرگان و اشراف و فرماندهان نیز با او باشند تا مردم گمان نکنند که تنها او را فرستاده‌ای. زرافه می‌گوید: وقتی که امام (علیه السلام) رفت و (یوم السلام) را انجام داد، به دهلیز آمد. چون فصل تابستان بود، عرق نموده بود. آنجا او را ملاقات کردم و نشستیم و عرقش را با دستمال پاک کردم. سپس گفتم: از پسر عمویت ناراحت نباش. او تنها تو را نفرستاده است. حضرت فرمود: از این بگذر. و این آیه شریفه را تلاوت نمود ﴿تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعَدُّ غَيْرُ مَكْذُوبٍ﴾ زرافه می‌گوید: نزد من یک نفر معلم شیعه بود که زیاد با او مزاح می‌کردم و به او رافضی می‌گفتم. هنگام عشا به منزل آمدم و به او گفتم: ای رافضی! اینجا بیا تا امروز چیزی را که از امامتان شنیده‌ام به تو بگویم. گفت: چه شنیده‌ای؟ آنچه را شنیده بودم به او گفتم. گفت: ای حاجب! واقعا تو این را از علی النقی (علیه السلام) شنیدی؟ گفتم: آری. گفت: چون تو، به گردن من حق داری، پس نصیحتم را قبول کن. گفتم: بگو. گفت: اگر امام علی النقی (علیه السلام) این را گفته است، پس مواظب باش و هر چه داری انبار کن. چون متوکل بعد از سه روز می‌میرد و یا کشته می‌شود. زرافه می‌گوید: از این سخن او خشمگین شدم و به او ناسزا گفتم و بیرونش کردم. و او نیز

خارج شد و رفت. وقتی که با خودم خلوت کردم، فکر نمودم و گفتم: چه ضرری دارد که من احتیاط کنم. اگر چیزی واقع شد، که من اقدام کرده‌ام، و اگر واقع نشد، باز ضرری ندارد. از این رو سوار اسبم شدم و به خانه متوکل رفتم. و هر چه آنجا داشتم بیرون آوردم و اموالم را در خانه‌های نزدیکان مورد اطمینانم، بخش کردم. و در خانه‌ام فقط حصیری ماند که روی آن می‌نشستم. وقتی که شب چهارم شد، متوکل کشته شد و بخاطر این احتیاط، خودم و اموالم محفوظ ماندیم ... بعد از آن ماجرا، شیعه شدم و خدمت امام علی النقی (علیه السلام) رسیدم و پیوسته در خدمت او بودم. و از ایشان خواستم تا مرا دعا کند.^{۶۴۶}

حدیث ۱۳۳: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ خَادِمِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) قَالَ كَانَ الْمُتَوَكَّلُ يَمْنَعُ النَّاسَ مِنَ الدُّخُولِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) فَخَرَجْتُ يَوْمًا وَ هُوَ فِي دَارِ الْمُتَوَكَّلِ فَإِذَا جَمَاعَةٌ مِنَ الشَّيْعَةِ جُلُوسٌ بِقُرْبِ الْبَابِ. فَقُلْتُ مَا شَأْنُكُمْ جَلَسْتُمْ هَاهُنَا قَالُوا نَنْتَظِرُ أَنْصِرَافَ مَوْلَانَا لِنَنْظُرَ إِلَيْهِ وَ نُسَلِّمَ عَلَيْهِ وَ نَنْصَرِفَ قُلْتُ لَهُمْ وَ إِذَا رَأَيْتُمُوهُ تَعْرِفُونَهُ قَالُوا كُلُّنَا نَعْرِفُهُ. فَلَمَّا وَافَى قَامُوا إِلَيْهِ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ وَ نَزَلَ فَدَخَلَ دَارَهُ وَ أَرَادَ أَوْلِيكَ الْإِنْصِرَافِ. فَقُلْتُ يَا فِتْيَانُ اصْبِرُوا حَتَّى أَسْأَلَكُمْ أَلَيْسَ قَدْ رَأَيْتُمْ مَوْلَاكُمْ قَالُوا بَلَى قُلْتُ فَصِفُوهُ فَقَالَ وَاحِدٌ هُوَ شَيْخٌ أَبْيَضُ الرَّأْسِ أَبْيَضُ مُشْرَبٌ بِحُمْرَةٍ. وَ قَالَ آخَرٌ لَا يَكْذِبُ مَا هُوَ إِلَّا أَسْمَرٌ أَسْوَدُ اللَّحْيَةِ. وَ قَالَ الْآخَرُ لَا لَعَمْرِي مَا هُوَ كَذَلِكَ هُوَ كَهْلٌ مَا بَيْنَ الْبَيَاضِ وَ السُّمْرَةِ. فَقُلْتُ أَلَيْسَ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ تَعْرِفُونَهُ أَنْصِرِفُوا فِي حِفْظِ اللَّهِ.

۶۴۶. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۰۲ الباب الحادى عشر فى معجزات الإمام على بن محمد النقی ع ..... ح ۸

حدیث ۱۳۳: خادم امام علی النقی (علیه السلام) می‌گوید: متوکل از دیدار مردم با امام (علیه السلام) جلوگیری می‌کرد. روزی خارج شدم در حالی که امام (علیه السلام) در خانه متوکل بود. وقتی خارج شدم، دیدم عده‌ای از شیعیان دم درب نشستند. گفتیم: برای چه اینجا نشسته‌اید؟ گفتند: منتظریم تا مولایمان بیرون آید تا به او سلام بدهیم و او را ببینیم. سپس برگردیم. رو به آنها گفتیم: اگر او را ببینید می‌شناسید؟ گفتند: همه ما او را می‌شناسیم. وقتی که امام (علیه السلام) آمد آنها برخاستند و به او سلام کردند. و حضرت وارد خانه‌اش شد و آنها هم خواستند برگردند که گفتیم: ای جوانان! صبر کنید تا در مورد امامتان از شما بپرسم که آیا او را دیدید؟ گفتند: آری. گفتیم: پس نشانه‌هایش را برای من بگویید. یکی گفت: او پیرمردی است که موی سرش سفید شده و رنگش سفید و مایل به سرخی است. دیگری گفت: دروغ می‌گوید. او گندمگون و مشکین محاسن است. سومی گفت: به جانم قسم! او این گونه نیست بلکه مردی است میان سال و رنگش بین سفید و گندمگون می‌باشد. ۶۴۷

حدیث ۱۳۴: وَ مِنْهَا: مَا قَالَ أَبُو هَاشِمٍ الْجَعْفَرِيُّ أَنَّهُ كَانَ لِلْمُتَوَكَّلِ مَجْلِسٌ بِشَبَابِيكٍ كَيْمَا تَدُورُ الشَّمْسُ فِي حَيْطَانِهِ قَدْ جَعَلَ فِيهَا الطُّيُورَ الَّتِي تَصُوتُ فَإِذَا كَانَ يَوْمَ السَّلَامِ جَلَسَ فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ فَلَا يَسْمَعُ مَا يُقَالُ لَهُ وَ لَا يَسْمَعُ مَا يَقُولُ مِنْ اخْتِلَافِ أَصْوَاتِ تِلْكَ الطُّيُورِ فَإِذَا وَافَاهُ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بِنِ الرِّضَا (علیه السلام) سَكَتَتِ الطُّيُورُ فَلَا يَسْمَعُ مِنْهَا صَوْتٌ وَاحِدٌ إِلَى أَنْ يَخْرُجَ مِنْ عِنْدِهِ فَإِذَا خَرَجَ مِنْ بَابِ الْمَجْلِسِ عَادَتِ الطُّيُورُ فِي أَصْوَاتِهَا. قَالَ وَ كَانَ عِنْدَهُ عِدَّةٌ مِنَ الْقَوَائِحِ فِي الْحَيْطَانِ وَ كَانَ يَجْلِسُ فِي مَجْلِسٍ لَهُ عَالٍ وَ يُرْسِلُ تِلْكَ الْقَوَائِحَ

تَقْتَبِلُ وَ هُوَ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَ يَضْحَكُ مِنْهَا فَإِذَا وَفَى عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام إِلَيْهِ فِي ذَلِكَ الْمَجْلِسِ لَصِقَتْ تِلْكَ الْقَوَابِحُ بِالْحَيْطَانِ فَلَا تَتَحَرَّكُ عليه السلام مِنْ مَوَاضِعِهَا حَتَّى يَنْصَرِفَ فَإِذَا انْصَرَفَ عَادَتْ فِي الْقِتَالِ

حدیث ۱۳۴: ابو هاشم جعفری می گوید: متوکل در باغش یک ساختمانی داشت که در آن از انواع مختلف پرندگان نگهداری می کرد. و این پرندگان، زیاد سر و صدا می کردند. هنگامی که آنجا می رفت متوکل به خاطر صدای پرندگان، چیزی از سخنانی که به او می گفتند، نمی شنید و کسی هم صدای او را نمی شنید. ولی هنگامی که امام علی علیه السلام می آمد، تمام پرندگان ساکت می شدند. و هیچ صدایی از آنها شنیده نمی شد. وقتی که حضرت از آن مجلس بیرون می رفت، دوباره پرندگان شروع به سر و صدا می کردند. و متوکل چند کبک داشت. لذا می آمد در جای بلندی می نشست و آنها را به جان هم می انداخت. و از به هم پریدن و جنگ آنها لذت می برد! وقتی که امام علیه السلام وارد می شد، کبک ها سر جای خود می نشستند و هیچ حرکتی نمی کردند. تا اینکه حضرت بر می گشت، دوباره شروع به دعوا می کردند.^{۶۴۸}

حدیث ۱۳۵: وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قَالَ مَرَضْتُ فَدَخَلَ عَلَيَّ الطَّبِيبُ لَيْلًا وَ وَصَفَ لِي دَوَاءً أَخَذَهُ فِي السَّحْرِ كَذَا وَ كَذَا يَوْمًا فَلَمْ يُمَكِّنِي تَحْصِيلُهُ مِنَ اللَّيْلِ وَ خَرَجَ الطَّبِيبُ مِنَ الْبَابِ وَ وَرَدَ صَاحِبُ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فِي الْحَالِ وَ مَعَهُ صُرَّةٌ فِيهَا ذَلِكَ الدَّوَاءُ بِعَيْنِهِ فَقَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ يُقْرَأُ السَّلَامُ وَ يَقُولُ خُذْ هَذَا الدَّوَاءَ كَذَا وَ كَذَا يَوْمًا فَشَرَبْتُ فَبَرَأْتُ قَالَ مُحَمَّدٌ قَالَ زَيْدُ بْنُ أَيْنَ الْغُلَاةِ عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ

۶۴۸. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۰۴ الباب الحادی عشر فی معجزات الإمام علی بن محمد علیه السلام ع ..... ح ۱۰

حدیث ۱۳۵: محمد بن علی روایت می‌کند که: زید بن علی گفت: مریض شدم و هنگام شب، طبیب بالای سرم آمد و دارویی را به من سفارش کرد و گفت: هر روز فلان مقدار از آن را بخور. چون شب بود، نتوانستم آن دارو را به دست آورم و به محض اینکه پزشک از در خارج شد، خادم امام علی النقی (علیه السلام) وارد شد و کیسه‌ای داشت که همان دارو را آورده بود. به من گفت: امام (علیه السلام) به تو سلام رساند و فرمود: روزی فلان مقدار از این دارو را بخور. زید می‌گوید: من هم به دستور حضرت عمل کرده و خوب شدم.^{۶۴۹}

حدیث ۱۳۶: مَا رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَرَجِ قَالَ قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَسْأَلَ مَسْأَلَةً فَأَكْتُبْهَا وَضِعَ الْكِتَابَ تَحْتَ مُصَلَّاكَ وَدَعَهُ سَاعَةً ثُمَّ أَخْرِجْهُ وَانظُرْ فِيهِ قَالَ فَفَعَلْتُ فَوَجَدْتُ جَوَابَ مَا سَأَلْتُ عَنْهُ مَوْقِعًا فِيهِ

حدیث ۱۳۶: محمد بن فرج می‌گوید: امام علی النقی (علیه السلام) به من گفت: هر گاه سؤالی برای تو پیش آمد، آن را بنویس و زیر سجاده‌ات قرار بده. و بعد از یک ساعت آن را بیرون بیاور و در آن نگاه کن. راوی می‌گوید: این کار را کردم، وقتی که کاغذ را از زیر سجاده در آوردم، جواب سؤال را در آن نوشته یافتم.^{۶۵۰}

۶۴۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۰۶ الباب الحادی عشر فی معجزات الإمام علی بن محمد النقی ع..... ح ۱۲

۶۵۰. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۱۹ الباب الحادی عشر فی معجزات الإمام علی بن محمد النقی ع..... ح ۲۲

معجزات امام حسن بن علی

حدیث ۱۳۷: مَا قَالَ أَبُو هَاشِمٍ إِنَّ أَبَا مُحَمَّدٍ عليه السلام رَكَبَ يَوْمًا إِلَى الصَّحْرَاءِ فَرَكِبْتُ مَعَهُ فَبَيْنَا نَسِيرُ وَهُوَ قَدَامِي وَ أَنَا خَلْفَهُ إِذْ عَرَضَ لِي فِكْرٌ فِي دَيْنٍ كَانَ عَلَيَّ قَدْ حَانَ أَجَلُهُ فَجَعَلْتُ أَفْكَرُ مِنْ أَيِّ وَجْهِ قَضَاؤُهُ. فَالْتَفَتَ إِلَيَّ فَقَالَ يَا أَبَا هَاشِمٍ اللَّهُ يَقْضِيهِ ثُمَّ انْحَنَى عَلَيَّ قَرْبُوسٍ سَرَجِهِ فَحَطَّ بِسَوْطِهِ خَطَّةً فِي الْأَرْضِ وَ قَالَ انزِلْ فَخُذْ وَ اكْتُمْ. فَانزَلْتُ فَإِذَا سَبِيكَةٌ ذَهَبٍ قَالَ فَوَضَعْتُهَا فِي حُفِّي وَ سِرْنَا فَعَرَضَ لِي الْفِكْرُ. فَقُلْتُ إِنْ كَانَ فِيهَا تَمَامُ الدَّيْنِ وَ إِلَّا فَإِنِّي أُرْضِي صَاحِبَهُ بِهَا وَ يَجِبُ أَنْ نَنْظُرَ الْآنَ فِي وَجْهِ نَفَقَةِ الشِّتَاءِ وَ مَا نَحْتَاجُ إِلَيْهِ فِيهِ مِنْ كِسْوَةٍ وَ غَيْرِهَا. فَالْتَفَتَ إِلَيَّ ثُمَّ انْحَنَى ثَانِيَةً وَ خَطَّ بِسَوْطِهِ خَطَّةً فِي الْأَرْضِ مِثْلَ الْأُولَى ثُمَّ قَالَ انزِلْ فَخُذْ وَ اكْتُمْ. قَالَ فَانزَلْتُ وَ إِذَا سَبِيكَةٌ فِضَّةٍ فَجَعَلْتُهَا فِي حُفِّي الْآخِرِ وَ سِرْنَا يَسِيرًا ثُمَّ انصَرَفَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ انصَرَفْتُ إِلَى مَنْزِلِي فَجَلَسْتُ فَحَسَبْتُ ذَلِكَ الدَّيْنَ وَ عَرَفْتُ مَبْلَغَهُ ثُمَّ وَزَنْتُ سَبِيكَةَ الذَّهَبِ فَخَرَجْتُ بِقِسْطِ ذَلِكَ الدَّيْنِ مَا زَادَتْ وَ لَا نَقَصَتْ ثُمَّ نَظَرْتُ فِيمَا نَحْتَاجُ إِلَيْهِ لِشَتَوِي مِنْ كُلِّ وَجْهِ فَعَرَفْتُ مَبْلَغَهُ الَّذِي لَمْ يَكُنْ بُدُّ مِنْهُ عَلَيَّ الْاِقْتِصَادِ بِلَا تَقْتِيرٍ وَ لَا اِسْرَافٍ. ثُمَّ وَزَنْتُ سَبِيكَةَ الْفِضَّةِ فَخَرَجْتُ عَلَيَّ مَا قَدَّرْتُهُ مَا زَادَتْ وَ لَا نَقَصَتْ.

حدیث ۱۳۷: ابو هاشم می گوید: روزی امام حسن عسکری عليه السلام سوار شد و به سوی صحرا رفت. من نیز با او سوار شدم. او جلو می رفت و من نیز پشت سر بودم. ناگهان قرض هایم به ذهنم رسید و در باره آن به فکر افتادم که وقتش رسیده اکنون چگونه باید آن را بپردازم. آنگاه امام عليه السلام متوجه من شد و فرمود: ای ابو هاشم!

خدا قرضت را ادا می‌کند. سپس از زین اسب به طرفی خم شد و با تازیانه‌اش خطی در زمین کشید و فرمود: پیاده شو پس بردار و کتمان کن. پس پیاده شدم، دیدم شمش طلاست. برداشتم و در کفشم گذاشتم و به راه افتادیم. دوباره به فکر رفتم که آیا با این، تمام قرضم را می‌توانم بپردازم و اگر به اندازه قرضم نشد، باید به طلبکار بگویم تا به همین مقدار راضی شود. و بعد در فکر خرج و پوشاک و غذای زمستان افتادم که چگونه آن را تهیه نمایم. باز هم امام علیه السلام متوجه من شد. و دوباره به طرف زمین توجه نمود و مانند دفعه اول، خطی در آن کشید و فرمود: پیاده شو و بردار و به کسی نگو. راوی می‌گوید: پیاده شدم و دیدم شمش نقره‌ای است آن را برداشتم و در کفشم دیگرم گذاشتم. کمی راه رفتن را ادامه دادیم سپس برگشتیم. و امام علیه السلام به منزل خود رفت و من هم به خانه خودم آمدم. نشستم و قرض‌های خود را حساب کردم و بعد طلا را وزن نمودم که به اندازه همان قرضم بود، نه کم و نه زیاد. سپس ما یحتاج زمستان را حساب کردم که چه چیزهایی را باید تهیه کنم که نه اسراف باشد و نه سختی. نقره هم به همان اندازه بود. رفتم و قرضم را پرداختم و آنچه نیاز داشتم خریدم، نه کم آمد نه زیاد.^{۶۵۱}

حدیث ۱۳۸: وَ مِنْهَا: أَنَّ أَبَا مُحَمَّدٍ علیه السلام سَلَّمَ إِلَى نَحْرِيرٍ فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ اتَّقِ اللَّهَ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَنْ فِي مَنْزِلِكَ وَ ذَكَرَتْ عِبَادَتَهُ وَ صَلَاحَهُ وَ أَنَا أَخَافُ عَلَيْكَ مِنْهُ فَقَالَ لِأَرْمِينَهُ بَيْنَ السَّبَاعِ. ثُمَّ اسْتَأْذَنَ فِي ذَلِكَ فَأُذِنَ لَهُ فَرَمِيَ بِهِ إِلَيْهَا وَ لَمْ تَشْكُ فِي أَكْلِهَا لَهُ. فَنَظَرُوا مِنْ الْغَدِ إِلَى الْمَوْضِعِ لِيَعْرِفُوا الْحَالَ فَوَجَدُوهُ قَائِمًا يُصَلِّي وَ هِيَ حَوْلَهُ فَأَمَرَ بِإِخْرَاجِهِ

۶۵۱. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۲۱ الباب الثانی عشر فی معجزات الإمام الحسن بن علی العسکری ح ۲

حدیث ۱۳۸: امام حسن عسکری علیه السلام را به تحریر سپردند. همسرش بدو گفت: از خدا بترس! چون تو نمی‌دانی چه کسی در خانه تو زندانی است؟ و عبادات و راز و نیازهای امام علیه السلام را به یاد او آورد و گفت: از تو در مورد او می‌ترسم. تحریر گفت: او را در میان درندگان می‌اندازم. سپس برای اجرای تصمیم خود، اجازه گرفت. آنها نیز به او اجازه دادند. و او حضرت را در میان درندگان رها نمود. و یقین کرد که دیگر کار امام علیه السلام تمام است و درندگان او را خواهند درید. هنگام صبح آمدند تا شاهد دریده شدن بدن مبارک امام علیه السلام باشند اما با کمال تعجب دیدند که آن حضرت، نماز می‌خواند. و درندگان نیز اطراف آن حضرت، نشستند. از این رو امام علیه السلام را آزاد نمودند. ۶۵۲

حدیث ۱۳۹: عُيُونُ الْمُعْجَزَاتِ، عَنْ أَبِي هَاشِمٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ وَ كَانَ يَكْتُبُ كِتَابًا فَحَانَ وَقْتُ الصَّلَاةِ الْأُولَى فَوَضَعَ الْكِتَابَ مِنْ يَدِهِ وَ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ فَرَأَيْتُ الْقَلَمَ يَمُرُّ عَلَى بَاقِي الْقِرطَاسِ مِنَ الْكِتَابِ وَ يَكْتُبُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى آخِرِهِ فَحَرَّرْتُ سَاجِدًا فَلَمَّا انْصَرَفَ مِنَ الصَّلَاةِ أَخَذَ الْقَلَمَ بِيَدِهِ وَ أَذِنَ لِلنَّاسِ.

حدیث ۱۳۹: ابوهاشم می‌گوید: خدمت امام عسکری علیه السلام رسیدم، آن حضرت مشغول نوشتن نامه‌ای بود، همین‌که وقت نماز رسید نامه را رها کرد و به نماز ایستاد، ناگهان دیدم قلم خود به خود روی آن کاغذ حرکت کرد و بقیه نامه را نوشت تا به آخر رسید، من از مشاهده‌ی این معجزه برای خدا به سجده افتادم، امام علیه السلام وقتی نماز را به پایان رسانید قلم را به دست گرفت و به مردم اجازه ملاقات داد. ۶۵۳

۶۵۲. الکافی ج ۱ ص ۵۱۳ باب مولد أبي محمد الحسن بن علي ع ..... ص : ۵۰۳ الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۳۷ الباب الثاني عشر في معجزات الإمام الحسن بن علي العسكري ع ..... ح ۱۵
 ۶۵۳. مدينة معاجز الأئمة الإثني عشر ج ۷ ص ۵۹۷ الستون: كتابة القلم من غير كاتب ..... ح ۶۳

حدیث ۱۴۰: مَا رُوِيَ عَنْ أَبِي الْعَيْنَاءِ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ كُنْتُ
أَدْخُلُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ وَاعْطَشْتُ فَأَجِلُّهُ أَنْ أَدْعُوَ بِالْمَاءِ فَيَقُولُ يَا غَلَامُ اسْقِهِ وَ
رُبَّمَا حَدَّثْتُ نَفْسِي بِالنُّهُوضِ فَأَفْكَرُ فِي ذَلِكَ فَيَقُولُ يَا غَلَامُ دَابَّتْهُ

حدیث ۱۴۰: ابی العیناء می گوید: خدمت امام حسن عسکری علیه السلام می رسیدم. گاهی که تشنه می شدم، خجالت می کشیدم از آن حضرت، آب طلب کنم. اما امام علیه السلام می فرمود: ای غلام! به او آب بده و گاهی هم با خود می گفتم برخیزم و بروم. و در این مورد فکر می کردم که باز امام علیه السلام می فرمود: ای غلام! مرکبش را حاضر کن. ^{۶۵۴}

حدیث ۱۴۱: مَا رُوِيَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ مُطَهَّرٍ قَالَ كَتَبَ بَعْضُ
أَصْحَابِنَا إِلَى أَبِي مُحَمَّدٍ عليه السلام مِنْ أَهْلِ الْجَبَلِ يَسْأَلُهُ عَمَّنْ وَقَفَ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ
مُوسَى عليه السلام أَتَوَلَّاهُمْ أَمْ أَتَبَرَّا مِنْهُمْ فَكَتَبَ إِلَيْهِ لَا تَتَرَحَّمْ عَلَى عَمِّكَ لَا رَحِمَ اللَّهُ
عَمَّكَ وَ تَبَرَّأ مِنْهُ أَنَا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِيءٌ فَلَا تَتَوَلَّاهُمْ وَ لَا تَعُدَّ مَرْضَاهُمْ وَ لَا
تَشْهَدْ جَنَائِزَهُمْ وَ لَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا. سَوَاءٌ مَنْ جَحَدَ إِمَامًا مِنْ
اللَّهِ أَوْ زَادَ إِمَامًا لَيْسَتْ إِمَامَتُهُ مِنَ اللَّهِ أَوْ جَحَدَ أَوْ قَالَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ. إِنَّ جَاحِدَ
أَمْرٍ آخِرِنَا جَاحِدُ أَمْرِ أَوْلَانَا وَ الزَّائِدُ فِينَا كَالنَّاقِصِ الْجَاحِدِ أَمْرَنَا. فَكَانَ هَذَا أَيْ
السَّائِلُ لَمْ يَعْلَمْ أَنَّ عَمَّهُ كَانَ مِنْهُمْ فَأَعْلَمَهُ ذَلِكَ.

حدیث ۱۴۱: احمد بن محمد می گوید: یکی از شیعیان، نامه ای به امام علیه السلام نوشته و سؤال کرد: با کسانی که در امامت موسی کاظم علیه السلام متوقف شده اند پس از آن به امامت هیچ یک از ائمه قائل نشده اند، چگونه رفتار کنیم؟ آنها را دوست بداریم یا از آنها بیزار می بجوییم؟ حضرت در پاسخ فرمود: به عمومیت ترحم نکن که خدا به او

رحم نکند. از او بیزاری بجوی. من از آنها بیزار هستم و تو هم آنان را دوست مدار. به عیادت مریضانشان نرو و در تشییع جنازه آنها حاضر نشو و بر مردگانشان نماز نخوان. حال کسی که امامی را انکار می‌کند و کسی که فردی را امام می‌داند که امام نیست، یکی می‌باشد. چنانچه حال کسی که خدا را سه تا می‌داند، با کسی که خدا را انکار می‌کند، مساوی است. منکرین آخر ما، مانند منکرین اول ما هستند. و کسی که بر ما اضافه می‌کند، همانند کسی است که از عدد ما کم می‌کند.^{۶۵۵}

معجزات امام عصر

حدیث ۱۴۲: مَا رُوِيَ عَنْ رَشِيقِ حَاجِبِ الْمَادَرَانِي قَالَ بَعَثَ إِلَيْنَا الْمُعْتَصِدُ رَسُولًا وَ أَمَرَنَا أَنْ نَرْكَبَ وَ نَحْنُ ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ وَ نَخْرُجُ مُخْفِينَ عَلَى الشَّرُوجِ وَ نَجُنُبُ آخَرَ وَ قَالَ الْحَقُّوَا بِسَامِرَاءَ وَ اكْبِسُوا دَارَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ فَإِنَّهُ تُوْفِي وَ مَنْ رَأَيْتُمْ فِيهَا فَاتُونِي بِرَأْسِهِ. فَكَبَسْنَا الدَّارَ كَمَا أَمَرْنَا فَوَجَدْنَا دَارًا سَرِيَّةً كَأَنَّ الْأَيْدِي رُفِعَتْ عَنْهَا فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ فَرَفَعْنَا السِّتْرَ وَ إِذَا سَرَدَابٌ فِي الدَّارِ الْأُخْرَى فَدَخَلْنَاهُ وَ كَانَ فِيهِ بَحْرًا وَ فِي أَقْصَاهُ حَصِيرٌ قَدْ عَلِمْنَا أَنَّهُ عَلَى الْمَاءِ وَ فَوْقَهُ رَجُلٌ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ هَيْئَةً قَائِمٌ يُصَلِّي فَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْنَا وَ لَا إِلَى شَيْءٍ مِنْ أَسْبَابِنَا. فَسَبَقَ أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لِيَتَحَطَّى فَعَرِقَ فِي الْمَاءِ وَ مَا زَالَ

۶۵۵. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۵۲ الباب الثانی عشر فی معجزات الإمام الحسن بن علی

يَضْطَرِبُ حَتَّى مَدَدْتُ يَدِي إِلَيْهِ فَخَلَّصْتُهُ وَ أَخْرَجْتُهُ فَعُشِيَ عَلَيْهِ وَ بَقِيَ سَاعَةً.
وَ عَادَ صَاحِبِي الثَّانِي إِلَى فِعْلِ ذَلِكَ فَتَالَهُ مِثْلُ ذَلِكَ فَبَقِيَتْ مَبْهُوتًا. فَقُلْتُ
لِصَاحِبِ الْبَيْتِ الْمَعْدِرَةِ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكَ فَوَ اللَّهُ مَا عَلِمْتُ كَيْفَ الْخَبْرُ وَ إِلَى
مَنْ نَجِيءُ وَ أَنَا تَائِبٌ إِلَى اللَّهِ. فَمَا أَلْتَفَتَ إِلَيَّ بِشَيْءٍ مِمَّا قُلْتُ فَأَنْصَرَفْنَا إِلَى
الْمُعْتَصِدِ. فَقَالَ اكْتُمُوهُ وَ إِلَّا أَضْرِبُ رِقَابَكُمْ.

حدیث ۱۴۲: رشیق حاجب مادرانی می گوید: روزی معتضد خلیفه عباسی، شخصی را نزد من فرستاد و توسط او به من دستور داده بود که به اتفاق دو نفر دیگر، با سرعت به سوی سامرا برویم. و گفت: چون حسن بن علی (علیه السلام) وفات نموده، به خانه او هجوم برید و هر که در آنجا بود، سرش را برای من بیاورید. ما هم به دستور او عمل کردیم و به سامرا رفته، به خانه آن حضرت هجوم بردیم. اما کسی را در آنجا نیافتیم و خانه را خالی دیدیم. وقتی پرده را کنار زدیم، سردابی دیدیم. هنگامی که وارد آن سرداب شدیم، دریایی نمایان شد. در آخر سرداب، روی آب حصیری قرار داشت و مردی با هیئت خیلی زیبا روی آن نماز می خواند و اصلا به ما توجهی نداشت. احمد بن عبد الله یکی از همراهانم خواست به طرف او برود اما در آب افتاد و نزدیک بود که غرق شود، دستم را دراز نموده او را نجات دادم. اما او غش نمود و ساعتی به همین حال بود. همچنین رفیق دیگر من خواست داخل آب برود اما او نیز به سرنوشت اولی دچار شد. در این حال من مبهوت ماندم. آنگاه به صاحب خانه عرضه داشتم: از خدا و از تو معذرت می خواهم. به خدا سوگند! من نمی دانستم جریان از چه قرار است. و ما به سوی چه کسی آمده ایم. و من اکنون توبه می کنم. اما آن شخص باز اصلا به آنچه گفتم توجهی نکرد. سپس ما به سوی معتضد برگشتیم.

معتضد گفت: این مطلب را پوشیده دارید. و الا گردنتان را می‌زنم.^{۶۵۶}

---

۶۵۶. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۴۶۰ الباب الثالث عشر في معجزات الإمام صاحب الزمان ح ۵.

باب سی و سوم

گوشه‌ای از مکارم اخلاق

ویز و گواریمای ایشان

حلم و بردباری

حدیث ۱: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَ هُوَ يَقُولُ لِلنَّاسِ: قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَفْلِحُوا فَمِنْهُمْ مَنْ تَفَلَّ فِي وَجْهِهِ، وَ مِنْهُمْ مَنْ حَثَا عَلَيْهِ التُّرَابَ، وَ مِنْهُمْ مَنْ سَبَّهُ، حَتَّى انْتَصَفَ النَّهَارُ فَأَقْبَلَتْ جَارِيَةٌ بِعُسٍّ مِنْ مَاءٍ فَغَسَلَتْ وَجْهَهُ أَوْ يَدَيْهِ وَ قَالَ: يَا بُنَيَّةُ لَا تَخْشَى عَلَى أَبِيكَ عَيْلَةً وَ لَا ذِلَّةً

حدیث ۱: منیب می گوید: در دوران جاهلیت رسول خدا ﷺ را دیدم که خطاب به مردم می گفت: بگوئید: نیست خدایی جز خدای یکتا تا رستگار شوید. برخی بر چهره اش آب دهان می انداختند و برخی بر او خاک می پاشیدند و برخی دشنامش می دادند تا آنکه روز به نیمه رسید. آنگاه دختری با کاسه بزرگی از آب نزد او آمد و رسول خدا ﷺ صورت و دستانش را شست و فرمود: دخترم، از تنهایی و بی کسی پدرت بیمی به خود راه مده.

حدیث ۲: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَحْكِي نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ضَرَبَهُ قَوْمُهُ وَ هُوَ يَمْسُحُ الدَّمَ عَنِ وَجْهِهِ وَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ!

حدیث ۲: عبدالله می گوید: گویی رسول خدا ﷺ را می بینم که همچون یکی از پیامبران، از سوی قومش مضر و خونین شده و در حالی که خون را از چهره اش پاک می کند عرضه می دارد: خدایا قوم مرا ببخش که آنان نمی دانند.

حدیث ۳: فَقَدْ رُوِيَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَمْشِي وَ مَعَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ فَأَدْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَذَبَهُ جَذْبًا شَدِيدًا وَ كَانَ عَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَثَرَتِ الْحَاشِيَةُ فِي عُنُقِهِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبِهِ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ ﷺ هَبْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَضَحِكَ وَ أَمَرَ بِإِعْطَائِهِ وَ لَمَّا أَكْثَرَتْ

قُرَيْشٌ أَذَاهُ وَ ضَرَبَهُ قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ فَلَدَلِكَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

حدیث ۳: نقل کرده‌اند که پیامبر خدا ﷺ در حال رفتن بود، و بعضی از اصحاب نیز در خدمت آن بزرگوار بودند، مرد عربی با آن حضرت برخورد کرد، چنان بشدت او را به طرف خود کشید که حاشیه درشت عبایی که بر دوش داشت، گردن مبارکش را آزد، آنگاه گفت: یا محمد! از آن مال‌های خدا که در نزد تو است، به من هم بده! پیامبر ﷺ نگاهی به آن مرد عرب کرد و خندید، و دستور داد تا به او چیزی دادند. وقتی هم که آن بزرگوار را افراد قبیله قریش زیاد اذیت کردند، و صدمه زدند، رو به طرف آسمان کرد و عرضه داشت: بارالها قوم مرا بیامرز که آنها نادانند! و به همین دلیل است که خدای متعال در کتاب شریفش فرمودند ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾^{۶۵۷} به راستی که تو به خُلُقِ عَظِيمِ آراسته‌ای.^{۶۵۸}

حدیث ۴: وَ مِنْ حِلْمِهِ مَا رَوَى الْمُبَرِّدُ وَ ابْنُ عَابِشَةَ أَنَّ شَامِيًّا رَأَهُ رَاكِبًا فَجَعَلَ يَلْعَنُهُ وَ الْحَسَنُ لَا يَرُدُّ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَ ضَحِكَ فَقَالَ أَيُّهَا الشَّيْخُ أَظُنُّكَ غَرِيبًا وَ لَعَلَّكَ سَبَّهْتَ فَلَوْ اسْتَعْتَبْتَنَا أَعْتَبْنَاكَ وَ لَوْ سَأَلْتَنَا أَعْطَيْنَاكَ وَ لَوْ اسْتَرَشَدْتَنَا أَرَشَدْنَاكَ وَ لَوْ اسْتَحْمَلْتَنَا أَحْمَلْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ جَائِعًا أَشْبَعْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ غُرِيَانًا كَسَوْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ مُحْتَاَجًا أَغْنَيْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ طَرِيدًا أَوْيْنَاكَ وَ إِنْ كَانَ لَكَ حَاجَةٌ قَضَيْنَاهَا لَكَ فَلَوْ حَرَّكَتَ رَحْلَكَ إِلَيْنَا وَ كُنْتَ ضَيَّفْنَا إِلَى وَقْتِ ارْتِحَالِكَ كَانَ أَعْوَدَ عَلَيْكَ لِأَنَّ لَنَا مَوْضِعًا

۶۵۷. القلم آیه ۴.

۶۵۸. مجموعه ورام ج ۱ ص ۹۹ باب تهذیب الأخلاق.

رَحْبًا وَ جَاهًا عَرِيضًا وَ مَا لًا كَثِيرًا فَلَمَّا سَمِعَ الرَّجُلُ كَلَامَهُ بَكَى ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ
أَنَّكَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ وَ كُنْتَ أَنْتَ وَ أَبُوكَ
أَبْغَضَ خَلْقِ اللَّهِ إِلَيَّ وَ الْآنَ أَنْتَ أَحَبُّ خَلْقِ اللَّهِ إِلَيَّ وَ حَوْلَ رَحْلِهِ إِلَيْهِ وَ كَانَ
ضَيْفَهُ إِلَى أَنْ ارْتَحَلَ وَ صَارَ مُعْتَقِدًا لِمَحَبَّتِهِمْ.

حدیث ۴: میرد و ابن عائشه روایت کرده‌اند که مردی از اهل شام با امام حسن (علیه السلام) که سوار بود مصادف شد، آن شخص شروع به لعن امام (علیه السلام) نمود. ولی آن بزرگوار جواب وی را نمی‌داد. هنگامی که آن مرد ساکت شد امام (علیه السلام) به وی سلام کرد و خندید و به او فرمود: گمان می‌کنم غریب باشی، شاید امر بر تو مشتبه شده باشد؟ اگر از ما رضایت بخواهی رضایت می‌دهیم. اگر چیزی بخواهی به تو عطا خواهیم نمود، اگر از ما راهنمایی بخواهی تو را هدایت می‌نمائیم، اگر حاجتی داشته باشی روا می‌کنیم، اگر گرسنه باشی تو را غذا می‌دهیم، اگر برهنه باشی لباس به تو می‌پوشانیم، اگر محتاج باشی تو را بی‌نیاز خواهیم کرد، اگر رانده شده باشی تو را پناه می‌دهیم، چنانچه احتیاجی داشته باشی به داد تو می‌رسیم، اگر اثاث مسافرت خود را بیاوری و مهمان ما باشی تا موقعی که بخواهی بروی برای تو بهتر است. زیرا ما مهمانخانه و مقامی وسیع و ثروت فراوانی داریم. موقعی که آن مرد شامی این سخنان را از امام (علیه السلام) شنید گریان شد و عرضه داشت: شهادت می‌دهم که تو در روی زمین خلیفه خدائی، خدا بهتر می‌داند که رسالت خود را کجا قرار دهد، پیش از این تو و پدرت نزد من دشمنترین خلق خدا بودید، ولی اکنون نزد من محبوبترین خلق خدائید.^{۶۵۹}

۶۵۹. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۹ باب إمامة ابی محمد الحسن بن علی ع فصل فی مکارم أخلاقه ع .

حدیث ۵: فِي حِلْمِهِ وَ تَوَاضُعِهِ. شَتَمَ بَعْضُهُمْ زَيْنَ الْعَابِدِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَقَصَدَهُ غِلْمَانُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ مَا خَفِيَ مِنَّا أَكْثَرُ مِمَّا قَالُوا ثُمَّ قَالَ لَهُ أَلَاكَ حَاجَةٌ يَا رَجُلُ فَخَجَلُ الرَّجُلُ فَأَعْطَاهُ ثَوْبَهُ وَ أَمَرَ لَهُ بِأَلْفِ دِرْهِمٍ فَأَنْصَرَفَ الرَّجُلُ صَارِحًا يَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّكَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ. وَ نَالَ مِنْهُ الْحَسَنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَلَمْ يُكَلِّمَهُ ثُمَّ أَتَى مَنْزِلَهُ وَ صَرَخَ بِهِ فَخَرَجَ الْحَسَنُ مُتَوَثِّبًا لِلشَّرِّ فَقَالَ لِلْحَسَنِ يَا أَخِي إِنْ كُنْتَ قُلْتَ مَا فِيَّ فَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ وَ إِنْ كُنْتَ قُلْتَ مَا لَيْسَ فِيَّ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ فَقَبَلَ الْحَسَنُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ قَالَ بَلْ قُلْتَ مَا لَيْسَ فِيكَ وَ أَنَا أَحَقُّ بِهِ وَ شَتَمَهُ آخِرُ فَقَالَ يَا فَتَى إِنْ بَيْنَ أَيْدِينَا عَقَبَةٌ كَنُودًا فَإِنْ جُرْتُ مِنْهَا فَلَا أَبَالِي بِمَا تَقُولُ وَ إِنْ أَتَحَيَّرَ فِيهَا فَأَنَا شَرٌّ مِمَّا تَقُولُ. ابْنُ جَعْدِيَّةَ [جَعْدَبَةَ] قَالَ: سَبَّهُ رَجُلٌ فَسَكَتَ عَنْهُ فَقَالَ إِيَّاكَ أَعْنِي فَقَالَ وَ عَنْكَ أَعْضِي وَ كَسَرَتْ جَارِيَةٌ لَهُ قِصْعَةً فِيهَا طَعَامٌ فَاصْفَرَ وَجْهَهَا فَقَالَ لَهَا اذْهَبِي فَأَنْتِ حُرَّةٌ لَوْجَهِيَ اللَّهُ.

حدیث ۵: در بردباری و تواضع امام سجاد عليه السلام نقل شده شخصی او را ناسزا گفت غلامان تصمیم به کیفر دادن او گرفتند فرمود: واگذارید او را، آن چه از صفات ما مخفی است بیشتر است از آن چه گفته اند به آن مرد فرمود: احتیاج داری؟ آن مرد خجالت کشید، حضرت لباس خویش را به او داد و دستور داد هزار درهم به او بدهند آن مرد در بازگشت فریاد می زد به راستی که تو فرزند پیامبری. همچنین نقل شده: مردی او را ناسزا گفت امام عليه السلام ساکت بود آن شخص گفت: به تو ناسزا می گویم، حضرت فرمود: من هم از تو چشم می پوشم. کنیزی که کاسه ای که در آن غذا بود

شکست از ترس رنگش زرد شد به او فرمود برو تو را در راه خدا آزاد کردم.^{۶۶۰}

حدیث ۶: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَلَوِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ شَيْخٍ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّزَّاقِ يَقُولُ جَعَلَتْ جَارِيَةٌ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام تَسْكُبُ الْمَاءَ عَلَيْهِ وَ هُوَ يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ فَسَقَطَ الْإِبْرِيْقُ مِنْ يَدِ الْجَارِيَةِ عَلَى وَجْهِهِ فَشَجَّهُ فَرَفَعَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام رَأْسَهُ إِلَيْهَا فَقَالَتْ الْجَارِيَةُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ ﴿وَ الْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ﴾ فَقَالَ لَهَا قَدْ كَظَمْتُ غَيْظِي قَالَتْ ﴿وَ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ﴾ قَالَ لَهَا قَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ قَالَتْ ﴿وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ قَالَ أَذْهَبِي فَأَنْتِ حُرَّةٌ

حدیث ۶: عبد الرزاق گفت، کنیز علی بن الحسین عليه السلام بر روی دست آقا در حال وضو آب می ریخت آفتابه از دستش افتاد و بر صورت امام عليه السلام وارد شد صورتش را مجروح کرد کنیز عرضه داشت ﴿وَ الْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ﴾^{۶۶۱} فرمود: خشم خود را فرو بردم باز کنیز عرضه داشت ﴿وَ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ﴾ فرمود: خدا از تو گذشت عرضه داشت ﴿وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ فرمود: برو تو را آزاد کردم.^{۶۶۲}

حدیث ۷: أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَدِّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرٍ وَ غَيْرِهِ قَالُوا وَقَفَ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ فَأَسْمَعَهُ وَ شَتَمَهُ فَلَمْ يُكَلِّمَهُ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ لِجُلَسَائِهِ لَقَدْ سَمِعْتُمْ مَا قَالَ هَذَا الرَّجُلُ وَ أَنَا أَحَبُّ

۶۶۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۵۷ باب إمامة ابی محمد علی بن الحسین ع فصل فی علمه و حلمه و تواضعه.

۶۶۱. آل عمران آیه ۱۳۴.

۶۶۲. الأمالی ص ۲۰۱ المجلس السادس و الثلاثون ح ۱۲.

أَنْ تَبْلُغُوا مَعِيَ إِلَيْهِ حَتَّى تَسْمَعُوا مِنِّي رَدِّي عَلَيْهِ قَالَ فَقَالُوا لَهُ نَفَعَلُ وَ لَقَدْ كُنَّا نَحِبُّ أَنْ يَقُولَ لَهُ وَ يَقُولَ فَأَخَذَ نَعْلَيْهِ وَ مَشَى وَ هُوَ يَقُولُ وَ الْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ فَعَلِمْنَا أَنَّهُ لَا يَقُولُ لَهُ شَيْئاً قَالَ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى مَنْزِلَ الرَّجُلِ فَصَرَخَ بِهِ فَقَالَ قُولُوا لَهُ هَذَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ قَالَ فَخَرَجَ إِلَيْنَا مُتَوَثِّباً لِلشَّرِّ وَ هُوَ لَا يَشُكُّ أَنَّهُ إِنَّمَا جَاءَ مُكَافِئاً لَهُ عَلَى بَعْضِ مَا كَانَ مِنْهُ فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ يَا أَخِي إِنَّكَ كُنْتَ قَدْ وَقَّمتَ عَلَيَّ آئِفاً فَقُلْتَ وَ قُلْتَ فَإِنْ كُنْتَ قُلْتَ مَا فِي فَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْهُ وَ إِنْ كُنْتَ قُلْتَ مَا لَيْسَ فِي فَغْفَرَ اللَّهُ لَكَ قَالَ فَقَبَلَ الرَّجُلُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ وَ قَالَ بَلْ قُلْتَ فِيكَ مَا لَيْسَ فِيكَ وَ أَنَا أَحَقُّ بِهِ قَالَ الرَّوِی لِلْحَدِيثِ وَ الرَّجُلُ هُوَ الْحَسَنُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

حدیث ۷: محمد بن جعفر و دیگران گفتند یکی از بستگان علی بن الحسین (علیه السلام) آمد خدمت ایشان به طوری که می شنید شروع به ناسزا گفتن به آن جناب کرد اما امام (علیه السلام) سخنی با او نگفت همین که رفت امام (علیه السلام) به حاضرین فرمود: شنیدید چه گفت؟ من مایلم با هم برویم ببینید من چگونه پاسخ او را می دهم. آن ها گفتند: حاضریم ما مایل بودیم که پاسخ او را بدهی. امام (علیه السلام) کفش پوشیده به راه افتاد زیر زبان این آیه را تلاوت می کرد ﴿وَ الْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَ الْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَ اللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ فهمیدم که چیزی به او نخواهد گفت رسید درب منزل آن مرد او را صدا زده فرمود: بگوئید علی بن الحسین (علیه السلام) با تو کار دارد. آن مرد بیرون آمد آماده بود که با هر ناراحتی مقابله کند یقین داشت که مولا برای کیفر عمل زشتی که او کرده بود آمده، امام (علیه السلام) فرمود: برادر تو هم اکنون پیش من آمدی و چنین و چنان گفתי، اگر راست گفתי از خدا طلب آمرزش می کنم، و در صورتی که دروغ گفته باشی خداوند

تو را بیامرزد، آن مرد پیشانی امام علیه السلام را بوسیده و عرضه داشت: نه آن چه گفتیم در تو نیست و من شایسته ترم به آن نسبت‌ها.^{۶۶۳}

حدیث ۸: رَوَى الْوَأَقِدِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ عليه السلام قَالَ: كَانَ هِشَامُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ يُسِيءُ جَوَارِي فَلَقِيَ مِنْهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام أَذَى شَدِيداً فَلَمَّا عَزَلَ أَمَرَ بِهِ الْوَلِيدُ أَنْ يُوقَفَ لِلنَّاسِ قَالَ فَمَرَّ بِهِ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَقَدْ أُوقِفَ عِنْدَ دَارِ مَرْوَانَ قَالَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ قَالَ وَكَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَدْ تَقَدَّمَ إِلَى خَاصَّتِهِ أَلَّا يُعْرَضَ لَهُ أَحَدٌ.

حدیث ۸: واقدی از عبد الله بن محمد پسر عمرو بن علی نقل کرد که هشام ابن اسماعیل با من خیلی بد رفتاری می‌کرد (او والی مدینه بود از طرف عبد الملک مروان و ولید بن عبد الملک او را عزل کرد) و حضرت علی بن الحسین علیه السلام را به شدت می‌آزرد. پس از آن‌که ولید او را عزل نمود دستور داد بایستند تا مردم انتقام خود را بگیرند حضرت علی بن الحسین علیه السلام از کنار او گذشت، او را در نزدیکی خانه مروان او را نگهداشته بودند به اسماعیل سلام کرد علی بن الحسین علیه السلام قبلاً دستور داده بود به نزدیکان خود که متعرض او نشوند. در روایت دیگر پیغام داد هر احتیاج مالی داری بگو برطرف کنم و از طرف ما خاطر جمع باش، هشام گفت خدا بهتر می‌داند رسالتش را کجا قرار دهد.^{۶۶۴}

۶۶۳. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۱۴۶ فصل فی فضائل الإمام السجاد ع .

۶۶۴. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۱۴۷ فصل فی فضائل الإمام السجاد ع .

حديث ٩: وَ قَالَ لَهُ نَصْرَانِيٌّ أَنْتَ بَقْرٌ قَالَ لَا أَنَا بَاقِرٌ قَالَ أَنْتَ ابْنُ الطَّبَّاحَةِ

٥٤٣

قَالَ ذَلِكَ حِرْفَتُهَا قَالَ أَنْتَ ابْنُ السَّوْدَاءِ الزُّنَجِيَّةِ الْبَدِيَّةِ قَالَ إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ عَفَرَ

اللَّهُ لَهَا وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ عَفَرَ اللَّهُ لَكَ قَالَ فَأَسْلَمَ النَّصْرَانِيُّ

حديث ٩: روزی مردی نصرانی که با امام باقر علیه السلام دشمنی شدیدی داشت با

امام علیه السلام مواجهه شد و به او گفت: تو بقر هستی امام علیه السلام فرمود: نه من باقرم گفتم:

فرزند زنی آشپزی، حضرت فرمود: این شغل او بوده. گفت: تو فرزند یک سیاه حبشی

نابکاری؟ امام علیه السلام فرمود: اگر راست می گوئی نابکار بوده خداوند او را بیمارزد اما

اگر دروغ می گوئی خداوند از تو بگذرد، نصرانی از این برخورد امام علیه السلام بسیار

متعجب گشت و مسلمان شد. ٦٦٥

حديث ١٠: الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَدِّهِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَ

مَشَايخِهِ أَنَّ رَجُلًا مِنْ وُلْدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ كَانَ بِالْمَدِينَةِ يُؤْذِي أَبَا الْحَسَنِ

مُوسَى عليه السلام وَيَسُبُّهُ إِذَا رَأَهُ وَيَسْتَمُّ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ حَاشِيَتِهِ يَوْمًا دَعْنَا نَقْتُلْ هَذَا

الْفَاجِرَ فَتَنَاهُمْ عَنْ ذَلِكَ أَشَدَّ التَّهْيِي وَ زَجَرَهُمْ وَ سَأَلَ عَنِ الْعُمَرِيِّ فذَكَرَ أَنَّهُ يَزْرَعُ

بِنَاحِيَةِ مَنْ نَوَاحِي الْمَدِينَةِ فَرَكَبَ إِلَيْهِ فَوَجَدَهُ فِي مَزْرَعَةٍ لَهُ فَدَخَلَ الْمَزْرَعَةَ بِحِمَارِهِ

فَصَاحَ بِهِ الْعُمَرِيُّ لَا تُوطِئْ زَرْعَنَا فَتَوَطَّأَهُ بِالْحِمَارِ حَتَّى وَصَلَ إِلَيْهِ وَ نَزَلَ وَ جَلَسَ

عِنْدَهُ وَ بَاسَطَهُ وَ ضَاكَكَهُ وَ قَالَ لَهُ كَمْ غَرِمْتُ عَلَى زَرْعِكَ هَذَا قَالَ مِائَةَ دِينَارٍ

قَالَ فَكُمْ تَرْجُو أَنْ تُصِيبَ قَالَ لَسْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ قَالَ لَهُ إِنَّمَا قُلْتُ كَمْ تَرْجُو أَنْ

يَجِيَنَّكَ فِيهِ قَالَ أَرْجُو أَنْ يَجِيَّ مِائَتًا دِينَارٍ قَالَ فَأَخْرَجَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام صُرَّةً فِيهَا

٦٦٥. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ٤ ص ٢٠٧ باب في إمامة أبي جعفر

الباقر ع فصل في معالي أموره ع .

ثَلَاثُمِائَةَ دِينَارٍ وَ قَالَ هَذَا زَرْعُكَ عَلَى حَالِهِ وَ اللَّهُ يَرْزُقُكَ فِيهِ مَا تَرْجُو قَالَ فَقَامَ
 الْعُمَرِيُّ فَقَبَّلَ رَأْسَهُ وَ سَأَلَهُ أَنْ يَصْفَحَ عَنْ فَارِطِهِ فَتَبَسَّمَ إِلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ وَ انصَرَفَ
 قَالَ وَ رَاحَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدَ الْعُمَرِيَّ جَالِسًا فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ
 يَجْعَلُ رِسَالَتِهِ قَالَ فَوَثَبَ أَصْحَابُهُ إِلَيْهِ فَقَالُوا لَهُ مَا قَضَيْتَكَ قَدْ كُنْتَ تَقُولُ غَيْرَ
 هَذَا قَالَ فَقَالَ لَهُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ مَا قُلْتُ الْآنَ وَ جَعَلَ يَدْعُو لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام
 فَخَاصَمُوهُ وَ خَاصَمَهُمْ فَلَمَّا رَجَعَ أَبُو الْحَسَنِ إِلَى دَارِهِ قَالَ لِيَجْلَسَ بِهِ الَّذِينَ سَأَلُوهُ
 فِي قَتْلِ الْعُمَرِيِّ أَيُّمَا كَانَ خَيْرًا مَا أَرَدْتُمْ أَمْ مَا أَرَدْتُ إِنِّي أَصْلَحْتُ أَمْرَهُ بِالْمِقْدَارِ
 الَّذِي عَرَفْتُمْ وَ كُفَيْتُ بِهِ شَرَّهُ.

حدیث ۱۰: شخصی در مدینه موسی بن جعفر علیه السلام را اذیت می کرد هر وقت ایشان را می دید دشنام می داد و ناسزا به جدش امیرالمومنین علیه السلام می گفت. روزی یکی از اطرافیان امام علیه السلام عرضه داشت: اجازه می دهی این تبهکار را بکشم. امام علیه السلام او را بشدت از این کار بازداشت. روزی به دیدار او رفت و او را در مزرعه اش یافت و پیش او نشست با صورتی گشاده و خنده به او فرمود: چقدر خرج این زراعت کرده ای؟ عرضه داشت: صد دینار. فرمود: چقدر امید داری حاصل برداری. عرضه داشت: خبر از غیب ندارم. فرمود: از تو پرسیدم چقدر امیدواری حاصل بدهد. عرضه داشت: امیدوارم دویست دینار حاصل بردارم. امام علیه السلام کیسه ای که محتوی سیصد دینار طلا بود در اختیار او گذاشت. فرمود: زراعت تو نیز به جای خود هست خداوند آنچه امیدواری به تو خواهد داد. مرد کشاورز از جای حرکت کرده سر امام علیه السلام را بوسید خواهش کرد از خطایش چشم ببوشد. امام علیه السلام لبخندی زده و بازگشت. وقتی امام علیه السلام به مسجد رهسپار شد در آنجا دید عمری نشسته همین که چشم او به موسی بن جعفر علیه السلام افتاد گفت: خدا بهتر می داند رسالت خود را در کجا قرار دهد. اصحاب

امام علیه السلام دور او جمع شده گفتند: تو قبلاً بر خلاف این رفتار می‌کردی. گفت: اکنون شنیدید چه گفتم، شروع به دعا برای موسی بن جعفر علیه السلام نمود وقتی موسی بن جعفر علیه السلام به منزل برگشت به اطرافیان خود فرمود: کدام کار بهتر بود آنچه شما تصمیم داشتید یا آنچه من انجام دادم؟ من او را به راه آوردم با همان مبلغی که می‌دانید و جلو شر او را گرفتم.^{۶۶۶}

تواضع و فروتنی

حدیث ۱۱: عَنْ أَحْمَدَ الْمُؤَدَّبِ وَ نُزْهَةَ الْأَبْصَارِ عَنِ ابْنِ مَهْدِيٍّ أَنَّهُ مَرَّ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ علیه السلام عَلَى فُقَرَاءٍ وَ قَدْ وَضَعُوا كُسَيْرَاتٍ عَلَى الْأَرْضِ وَ هُمْ قُعُودٌ يَلْتَقِطُونَهَا وَ يَأْكُلُونَهَا فَقَالُوا لَهُ هَلُمَّ يَا ابْنَ ابْنِ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِلَى الْغَدَاءِ قَالَ فَتَزَلَّ وَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ وَ جَعَلَ يَأْكُلُ مَعَهُمْ حَتَّى اِكْتَفَوْا وَ الزَّادُ عَلَى حَالِهِ بِبِرْكَتِهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ إِلَى ضِيَاْفَتِهِ وَ أَطْعَمَهُمْ وَ كَسَاهَهُمْ.

حدیث ۱۱: در کتاب: مناقب از حسن بن مهدی نقل می‌کند که گفت: امام حسن علیه السلام به گروهی از فقراء عبور کرد که چند پاره نان خشک روی زمین نهاده و مشغول خوردن آنها بودند. آنان به امام حسن علیه السلام گفتند، ای پسر دختر پیامبر خدا بیا با ما ناشتائی کن امام حسن علیه السلام پس از اینکه فرمود: خدا متکبرین را دوست ندارد پیاده شد و با ایشان مشغول غذا خوردن گردید. وقتی همه غذا خوردند و سیر شدند آن غذا به برکت امام حسن علیه السلام همچنان به حال خود بود. سپس امام حسن علیه السلام آنان

۶۶۶. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۲۳۳ فصل شذرات من فضائل الإمام الكاظم ع و مناقبه

را دعوت نمود و غذا داده و لباس پوشانید. ۶۶۷

حدیث ۱۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَرَّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَلَى الْمُجَدِّمِينَ وَ هُوَ رَاكِبٌ حِمَارَهُ وَ هُمْ يَتَغَدَّوْنَ فَدَعَاهُ إِلَى الْغَدَاءِ فَقَالَ أَمَا إِنِّي لَوْ لَا أَنِّي صَائِمٌ لَفَعَلْتُ فَلَمَّا صَارَ إِلَى مَنْزِلِهِ أَمَرَ بِطَعَامٍ فَصَنِعَ وَ أَمَرَ أَنْ يَتَنَوَّقُوا فِيهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ فَتَغَدَّوْا عِنْدَهُ وَ تَغَدَّى مَعَهُمْ

حدیث ۱۲: در کافی است حضرت صادق عليه السلام فرمود: حضرت علی بن الحسین عليه السلام بر چند نفر جذامی گذشت مولا سوار بر الاغ بود آن‌ها مشغول غذا خوردن بودند امام عليه السلام را به خوردن غذا دعوت کردند فرمود: اگر من روزه نداشتم می‌خوردم فردای آن روز دستور داد غذا تهیه کنند و در تهیه غذا هر چه می‌توانند از خرج مضایقه نکنند آن‌ها را به منزل دعوت کرده و با ایشان غذا خورد. ۶۶۸

حدیث ۱۳: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ يَمْشِي مَشْيَةً كَأَنَّ عَلَى رَأْسِهِ الطَّيْرَ لَا يَسْبِقُ يَمِينُهُ شِمَالَهُ

حدیث ۱۳: حضرت صادق عليه السلام فرمود: علی بن الحسین عليه السلام با وقار و سنگینی تمام راه می‌رفت و هرگز تکبر و خودخواهی نداشت. ۶۶۹

۶۶۷. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۳ باب إمامة ابی محمد

الحسن بن علی ع فصل فی سیادته ع

۶۶۸. الکافی ج ۲ ص ۱۲۳ بابُ التَّوَأُّعُ ح ۸.

۶۶۹. المحاسن ج ۱ ص ۱۲۵ باب ۶۹ عقاب الاختیال فی المشی .

جود و بخشش

۵۴۷

حدیث ۱۴: وَ مِنْ سَخَايِهِ مَا رُوِيَ أَنَّهُ سَأَلَ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام رَجُلٌ فَأَعْطَاهُ خَمْسِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَ خَمْسِمِائَةَ دِينَارٍ وَ قَالَ أَتَيْتَ بِحَمَالٍ يَحْمِلُ لَكَ فَآتَى بِحَمَالٍ فَأَعْطَى طَيْلَسَانَهُ فَقَالَ هَذَا كِرَى الْحَمَالِ وَ جَاءَهُ بَعْضُ الْأَعْرَابِ فَقَالَ أَعْطُوهُ مَا فِي الْخِزَانَةِ فَوُجِدَ فِيهَا عِشْرُونَ أَلْفَ دِينَارٍ فَدَفَعَهَا إِلَى الْأَعْرَابِيِّ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ يَا مَوْلَايَ أَلَا تَرَ كُنْتَنِي أَبْوْحَ بِحَاجَتِي وَ أَنْشُرُ مَدْحَتِي

حدیث ۱۴: از جمله بذل و بخشش‌های آن حضرت این است که روایت شده: شخصی از امام حسن عليه السلام چیزی خواست و آن حضرت مبلغ پنجاه هزار درهم و پانصد اشرفی به وی عطا کرد. آنگاه به او فرمود: یک حمال بیاور تا این پول‌ها را برای تو ببرد. وقتی آن شخص حمال را آورد امام حسن عليه السلام پوستین خود را به وی داد و فرمود: این هم برای کرایه حمالی تو باشد!! عربی به حضور آن حضرت آمد و چیزی تقاضا نمود. امام عليه السلام دستور داد تا آنچه که در خزانه است به وی بپردازند وقتی موجودی خزانه را بررسی کردند مبلغ بیست هزار اشرفی بود، وقتی آن مبلغ را به آن اعرابی پرداختند به امام حسن عليه السلام عرضه داشت: خوب بود به قدری صبر کنی تا من حاجت و مدیحه خویشتن را بگویم. ۶۷۰

حدیث ۱۵: وَ هَبَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام لِرَجُلٍ دِينَتَهُ وَ سَأَلَهُ رَجُلٌ شَيْئاً فَأَمَرَ لَهُ بِأَرْبَعِمِائَةِ دِرْهَمٍ فَكَتَبَ لَهُ بِأَرْبَعِمِائَةِ دِينَارٍ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَأَخَذَهُ وَ قَالَ

۶۷۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۶ باب إمامة ابی محمد الحسن بن علی ع فصل فی مکارم أخلاقه ع

هَذَا سَخَاؤُهُ وَ كَتَبَ عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ آلَافِ دِرْهَمٍ وَ سَمِعَ رَجُلًا إِلَى جَنْبِهِ فِي
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ يَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَهُ عَشْرَةَ آلَافِ دِرْهَمٍ

حدیث ۱۵: امام حسن علیه السلام دیه یک مردی را به وی عطا کرد. مردی از امام حسن علیه السلام چیزی خواست امام حسن علیه السلام دستور داد تا چهار هزار درهم به وی پرداختند و مبلغ چهار هزار دینار از برایش نوشتند، وقتی به او گفتند رفت و آن مبلغ را هم دریافت نمود و گفت: این مبلغ بذل و بخشش امام حسن علیه السلام است آنگاه مبلغ چهار هزار درهم نیز از برای وی نوشت. یک وقت امام حسن علیه السلام از مردی که در مسجد الحرام پهلوی آن حضرت بود شنید که دعا می‌کرد و از خدا مبلغ ده هزار دینار خواست. امام علیه السلام بسوی منزل خویش رفت و آن مبلغ را از برای آن مرد فرستاد. ^{۶۷۱}

حدیث ۱۶: وَ مِنْ كَرَمِهِ وَ جُودِهِ مَا رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ قَالَ: إِنَّ
الْحَسَنَ سَمِعَ رَجُلًا يَسْأَلُ رَبَّهُ تَعَالَى أَنَّهُ يَرْزُقُهُ عَشْرَةَ آلَافِ دِرْهَمٍ فَانْصَرَفَ
الْحَسَنُ إِلَى مَنْزِلِهِ فَبَعَثَ بِهَا إِلَيْهِ.

حدیث ۱۶: سعید بن عبد العزیز می‌گوید: حضرت امام حسن علیه السلام شنید مردی از خدای خود خواست که مبلغ ده هزار درهم به وی عطا کند امام حسن علیه السلام برگشت و آن مبلغ را از برایش فرستاد. و ... ^{۶۷۲}

حدیث ۱۷: وَقَفَ رَجُلٌ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ فَقَالَ يَا ابْنَ أَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ بِالَّذِي أَنْعَمَ عَلَيْكَ بِهَذِهِ النِّعْمَةِ الَّتِي مَا تَلِيهَا مِنْهُ بِشَفِيعِ مَنْكَ إِلَيْهِ
بَلْ أَنْعَمًا مِنْهُ عَلَيْكَ إِلَّا مَا أَنْصَفْتَنِي مِنْ خَصْمِي فَإِنَّهُ غَشُومٌ ظَلُومٌ لَا يُوقَرُ

۶۷۱. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۷ باب إمامة أبی محمد الحسن بن علی ع فصل فصل فی مکارم أخلاقه ع

۶۷۲. كشف الغمة فی معرفة الأئمة (ط - القديمة) ج ۱ ص ۵۵۸ الثامن فی كرمه و جوده و صلاته

الشَّيْخُ الْكَبِيرَ وَ لَا يَرْحَمُ الطُّفْلَ الصَّغِيرَ وَ كَانَ مُتَّكِنًا فَاسْتَوَى جَالِسًا وَ قَالَ لَهُ
 مِنْ خَصْمِكَ حَتَّى أَنْتَصِفَ لَكَ مِنْهُ فَقَالَ لَهُ الْفَقْرُ فَأَطْرَقَ سَاعَةً ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ
 إِلَى خَادِمِهِ وَ قَالَ لَهُ أَحْضِرْ مَا عِنْدَكَ مِنْ مَوْجُودٍ فَأَحْضَرَ خَمْسَةَ آلَافٍ دِرْهَمٍ
 فَقَالَ ادْفَعَهَا إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لَهُ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَقْسَامِ الَّتِي أَقْسَمْتَ بِهَا عَلَيَّ مَتَى أَتَاكَ
 خَصْمُكَ جَابِرًا إِلَّا مَا أَتَيْتَنِي مِنْهُ مُتَّظِلًّا.

حدیث ۱۷: مردی نزد حضرت امام حسن (علیه السلام) توقف نمود و گفت: یا بن
 امیر المؤمنین! تو را به حق آن کسی که این نعمت را بدون شفاعت کسی به تو عطا
 کرده قسم می‌دهم که مرا از دست این دشمن ستم‌کیش و جاهل نجات دهی، این
 دشمنی که به شخص پیری احترامی نمی‌گذارد و به طفل صغیری ترحم نمی‌کند.
 امام حسن (علیه السلام) که تکیه کرده بود برخاست و نشست و فرمود: دشمن تو کیست تا
 من حق تو را از او بگیرم؟ عرضه داشت: فقر و بی‌نوائی. امام (علیه السلام) لحظه‌ای سر
 مبارک خود را به زیر انداخت، سپس سر خویش را بلند کرد و به خادم خویش
 فرمود: آنچه که موجودی نزد تو می‌باشد بیاور! وی رفت و مبلغ پنج هزار درهم
 آورد. امام (علیه السلام) فرمود: این مبلغ را به این شخص بده. آنگاه حضرت امام حسن (علیه السلام)
 به آن مرد فرمود: تو را به حق این قسم‌هائی که به من دادی قسم می‌دهم که هر
 گاه این دشمن متوجه تو شد نزد من بیا و از آن شکایت کن. ۶۷۳

حدیث ۱۸: قَالَ الصَّادِقُ (علیه السلام) إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ (علیه السلام) حَجَّ خَمْسًا وَ عَشْرِينَ
 حِجَّةً مَا شِئَاً وَ قَاسَمَ اللَّهَ تَعَالَى مَالَهُ مَرَّتَيْنِ

حدیث ۱۸: امام صادق علیه السلام می فرماید: امام حسن علیه السلام با پای پیاده بیست و پنج حج به جای آورد و دو مرتبه تمام اموال خود را در راه خدا تقسیم نمود.^{۶۷۴}

حدیث ۱۹: رَوَى مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ وَ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ أَنَّهُمَا قَالَا مَا لَقِينَا أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام إِلَّا وَ حَمَلِ الْيَنَّا التَّفَقَّةَ وَ الصَّلَةَ وَ الْكِسْوَةَ وَ يَقُولُ هَذَا مُعَدَّةً لَكُمْ قَبْلَ أَنْ تَلْقَوْنِي.

حدیث ۱۹: عمرو بن دینار و عبید الله بن عبید بن عمیر گفتند هر وقت ما خدمت امام باقر علیه السلام می رسیدیم به ما پول و وسائل و لباس می داد و می فرمود: اینها را قبل از اینکه شما را ببینم برایتان تهیه دیده بودم.^{۶۷۵}

حدیث ۲۰: الْإِرْشَادُ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي نَصْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَسْوَدَ بْنِ عَامِرٍ عَنْ حَبَّانِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: شَكَوْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام الْحَاجَةَ وَ جَفَاءَ الْإِخْوَانِ فَقَالَ بَشَسِ الْأَخُ أَخُ يِرْعَاكَ غَنِيًّا وَ يَفْطَعُكَ فَقِيرًا ثُمَّ أَمَرَ غُلَامَهُ فَأَخْرَجَ كَيْسَافَ يَه سَبْعِمِائَةَ دِرْهَمٍ فَقَالَ اسْتَنْفِقْ هَذِهِ فَإِذَا نَفَدَتْ فَأَعْلِمْنِي.

حدیث ۲۰: حسن بن کثیر گفت خدمت امام باقر علیه السلام شکایت از احتیاج و ستم برادران نمودم فرمود: بد برادرانی هستند که در موقع ثروت گرد تو هستند هنگام ناداری فرار می کنند به غلام خود دستور داد که کیسه ای که محتوی هفتصد درهم بود

۶۷۴. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۴ باب إمامة ابی محمد الحسن بن علی ع فصل فی مکارم أخلاقه ع
۶۷۵. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۱۶۶ فصل فی ذکر فضائل الإمام الباقر ع

به او بدهد. فرمود: این را خرج کن هر وقت تمام شد به من خبر بده.^{۶۷۶}

۵۵۱

حدیث ۲۱: رَوَى أَبُو نُعَيْمٍ النَّخَعِيُّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ هِشَامٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ قَرْمٍ قَالَ: كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام يُجِيزُنَا بِالْخَمْسِمِائَةِ إِلَى السِّتْمِائَةِ إِلَى الْأَلْفِ دِرْهَمٍ وَكَانَ لَا يَمَلُّ مِنْ صِلَةِ إِخْوَانِهِ وَقَاصِدِيهِ وَ مُؤَمِّلِيهِ وَ رَاجِيهِ.

حدیث ۲۱: سلیمان بن قرم گفت ابو جعفر محمد بن علی عليه السلام به ما جایزه می داد از پانصد درهم تا ششصد و هزار از لطف و انعام به دوستان و کسانی که به او پناه می بردند و اشخاصی که امید از او داشتند هیچ وقت آزرده و دلگیر نمی شد.^{۶۷۷}

حدیث ۲۲: فَلَاحُ السَّائِلِ رُوِيَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي يَوْمًا وَ هُوَ يَتَصَدَّقُ عَلَى قُرَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ بِثَمَانِيَةِ آلَافِ دِينَارٍ وَ أَعْتَقَ أَهْلَ بَيْتِ بَلْعُوَا أَحَدَ عَشَرَ مَمْلُوكًا الْخَبَرَ

حدیث ۲۲: حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: روزی خدمت پدرم رسیدم هشت هزار دینار به فقراء مدینه صدقه می داد و یک خانواده که تعداد آنها یازده نفر شده بود و همه برده بودند آزاد کرد.^{۶۷۸}

حدیث ۲۳: وَ قَالَتْ سَلْمَى مَوْلَاةُ أَبِي جَعْفَرٍ كَانَ يَدْخُلُ عَلَيْهِ إِخْوَانُهُ فَلَا يَخْرُجُونَ مِنْ عِنْدِهِ حَتَّى يُطْعِمَهُمُ الطَّعَامَ الطَّيِّبَ وَ يَكْسُوَهُمُ الثِّيَابَ الْحَسَنَةَ وَ يَهَبُ لَهُمُ الدَّرَاهِمَ فَأَقُولُ لَهُ فِي ذَلِكَ لَيْقَلَّ مِنْهُ فَيَقُولُ يَا سَلْمَى مَا حَسَنَةُ الدُّنْيَا إِلَّا صِلَةُ الْإِخْوَانِ وَ الْمَعَارِفِ وَ كَانَ يُجِيزُ بِالْخَمْسِمِائَةِ وَ السِّتْمِائَةِ إِلَى الْأَلْفِ وَ كَانَ

۶۷۶. الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد ج ۲ ص ۱۶۶ فصل في ذكر فضائل الإمام الباقر ع

۶۷۷. الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد ج ۲ ص ۱۶۷ فصل في ذكر فضائل الإمام الباقر ع

۶۷۸. فلاح السائل و نجاح المسائل ص ۱۶۹ ذكر دخول العبد في فريضة صلاة الظهر .....

لَا يَمَلُّ مِنْ مُجَالَسَتِهِ إِخْوَانُهُ وَ قَالَ اعْرِفِ الْمَوَدَّةَ لَكَ فِي قَلْبِ أَخِيكَ بِمَا لَهُ فِي قَلْبِكَ وَ كَانَ لَا يُسْمَعُ مِنْ دَارِهِ يَا سَائِلُ بُورِكَ فِيكَ وَ لَا يَا سَائِلُ خُذْ هَذَا وَ كَانَ يَقُولُ سَمُّوهُمْ بِأَحْسَنِ أَسْمَائِهِمْ.

حدیث ۲۳: سلمیٰ کنیز حضرت باقر علیه السلام گفت هر یک از برادرانش که به خانه آن جناب می آمدند آنها را پذیرائی می کرد با غذای خوب و لباس های عالی به ایشان می داد و پول نیز می بخشید من عرضه می داشتم: خوب است کمتر مصرف کنید می فرمود: سلمیٰ نیکی و ارزش دنیا کمک به برادران و دوستان است. جایزه هایی که می داد از پانصد درهم تا ششصد و هزار بود از نشستن با برادران دلتنگ نمی شد. می فرمود: دوستی خود را در قلب برادرت به آن اندازه بدان که تو او را دوست می داری. هیچ وقت شنیده نمی شد از خانه اش که به سائل بگویند خیر باد تو را یا بگویند، گدا این را بگیر، می فرمود: آن ها را با بهترین اسم هایشان بخوانید.^{۶۷۹}

حدیث ۲۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ عَمِّهِ هَارُونَ بْنِ عِيسَى قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِمُحَمَّدِ ابْنِهِ كَمْ فَضَلَ مَعَكَ مِنْ تِلْكَ النَّفَقَةِ قَالَ أَرْبَعُونَ دِينَارًا قَالَ أَخْرَجَ وَ تَصَدَّقَ بِهَا قَالَ إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مَعِيَ غَيْرُهَا قَالَ تَصَدَّقَ بِهَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُخْلِفُهَا أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ مِفْتَاحًا وَ مِفْتَاحَ الرِّزْقِ الصَّدَقَةُ فَتَصَدَّقْ بِهَا فَفَعَلَ فَمَا لَبِثَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَّا عَشْرَةَ حَتَّى جَاءَهُ مِنْ مَوْضِعِ أَرْبَعَةِ آلَافِ دِينَارٍ فَقَالَ يَا بُنَيَّ أَعْطَيْنَا اللَّهَ أَرْبَعِينَ دِينَارًا فَأَعْطَانَا اللَّهُ أَرْبَعَةَ آلَافِ دِينَارٍ

۶۷۹. كشف الغمة في معرفة الأئمة ج ۲ ص ۱۱۸ فصل ذكر الإمام الخامس أبي جعفر محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب ع باب و أما مناقبه الحميدة و صفاته الجميلة .....

حدیث ۲۴: هارون بن عیسی گفت حضرت صادق علیه السلام به یکی از فرزندانش فرمود: چقدر از خرجی اضافه آمده؟ عرضه داشت: چهل دینار فرمود: آن را صدقه بده عرضه داشت: آقا دیگر چیزی نخواهم داشت. فرمود: صدقه بده خداوند عوض آن را می‌دهد نمی‌دانی هر چیزی کلیدی دارد کلید روزی صدقه است پس اینک صدقه به ده به دستور امام علیه السلام عمل کرد ده روز بیشتر نگذشت که از محلی چهار هزار دینار رسید حضرت فرمود: پسرم در راه خدا چهل دینار دادیم خداوند چهار هزار دینار عوض داد. ^{۶۸۰}

حدیث ۲۵: وَ فِي كِتَابِ الْفُنُونِ نَامَ رَجُلٌ مِنَ الْحَاجِّ فِي الْمَدِينَةِ فَتَوَهَّمَ أَنَّ هِمْيَانَهُ سُرقَ فَخَرَجَ فَرَأَى جَعْفَرَ الصَّادِقِ علیه السلام مُصَلِّياً وَ لَمْ يَعْرِفْهُ فَتَعَلَّقَ بِهِ وَ قَالَ لَهُ أَنْتَ أَخَذْتَ هِمْيَانِي قَالَ مَا كَانَ فِيهِ قَالَ أَلْفُ دِينَارٍ قَالَ فَحَمَلَهُ إِلَى دَارِهِ وَ وَزَنَ لَهُ أَلْفَ دِينَارٍ وَ عَادَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ وَجَدَ هِمْيَانَهُ فَعَادَ إِلَى جَعْفَرَ علیه السلام مُعْتَذِراً بِالْمَالِ فَأَبَى قَبُولَهُ وَ قَالَ شَيْءٌ خَرَجَ مِنْ يَدِي لَا يَعُودُ إِلَيَّ قَالَ فَسَأَلَ الرَّجُلُ عَنْهُ فَقِيلَ هَذَا جَعْفَرُ الصَّادِقِ علیه السلام قَالَ لَا جَرَمَ هَذَا فِعَالٌ مِثْلِهِ.

حدیث ۲۵: روزی یکی از حاجیان و زائران بیت خدا که در مدینه به سر می‌برد، در جائی خوابش برد وقتی بیدار شد پنداشت که همیان (کیسه) زر او را دزدیده‌اند پس به راه افتاد و امام صادق علیه السلام را دید که نماز می‌گزارد، ولی نشناخت که او امام صادق علیه السلام است و با امام علیه السلام درآویخت که همیان و کیسه زر مرا تو برداشته‌ای امام علیه السلام پرسیدند: چقدر پول در کیسه داشتی؟ مرد پاسخ داد: هزار دینار. امام علیه السلام او را همراه خود به خانه برد و هزار دینار طلا وزن کرد و به او تحویل داد. آن مرد به خانه برگشت و از قضا چشمش به کیسه پول گمشده که در گوشه‌ای از

۶۸۰. الکافی ج ۴ ص ۹ باب فی أن الصدقة تزيد فی المال .. ح ۳.

خانه بود افتاد، مرد نزد امام علیه السلام آمده و پوزش خواست و پول را هم پیش امام علیه السلام نهاد. اما امام علیه السلام از گرفتن پول خودداری کرد و فرمود: ما چیزی را که می‌بخشیم پس نمی‌گیریم، مرد از اطرافیان امام علیه السلام پرسید: که این شخصیت کیست؟ پاسخ شنید که او جعفر بن محمد رضی الله عنه است و پس از آن که امام علیه السلام را شناخت عرضه داشت: حقا که شخصی چون جعفر صادق علیه السلام رفتاری اینگونه باید داشته باشد.^{۶۸۱}

حدیث ۲۶: عَنْ طَاهِرِ بْنِ عَيْسَى عَنْ جَعْفَرِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ قَيْسِ بْنِ رُمَانَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَشَكَّوْتُ إِلَيْهِ بَعْضَ حَالِي وَ سَأَلْتُهُ الدُّعَاءَ فَقَالَ يَا جَارِيَّةُ هَاتِي الْكَيْسَ الَّذِي وَصَلْنَا بِهِ أَبُو جَعْفَرٍ فَجَاءَتْ بِكَيْسٍ فَقَالَ هَذَا كَيْسٌ فِيهِ أَرْبَعُمِائَةٌ دِينَارٍ فَاسْتَعِنُ بِهِ قَالَ قُلْتُ وَ اللَّهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا أَرَدْتُ هَذَا وَ لَكِنْ أَرَدْتُ الدُّعَاءَ لِي فَقَالَ لِي وَ لَا أَدْعُ الدُّعَاءَ وَ لَكِنْ لَا تُخْبِرِ النَّاسَ بِكُلِّ مَا أَنْتَ فِيهِ فَتَهُونَ عَلَيْهِمْ.

حدیث ۲۶: ابن قیس: خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدم و از اوضاع خود شکایت کردم و تقاضای دعا نمودم. فرمود: کنیز! آن کیسه را که ابو جعفر داده بیاور و کیسه را آورد فرمود: در این کیسه چهار صد دینار است صرف در احتیاج خود بنما. عرضه داشتم: به خدا قسم نظرم این نبود تقاضای دعا داشتم فرمود: از دعا فراموش نخواهم کرد ولی به مردم دیگر، وضع خود را نگو که پیش آنها سبک می‌شوی.^{۶۸۲}

۶۸۱. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ۴ ص ۲۷۴ باب إمامة ابی عبد الله جعفر بن محمد الصادق ع فصل فی معالی أموره ع .

۶۸۲. رجال الکشی إختیار معرفة الرجال ص ۱۸۴ فی مفضل بن قیس بن رمانه ..... ح ۳۲۲

حدیث ۲۷: أَنَّ فَقِيرًا سَأَلَ الصَّادِقَ عليه السلام فَقَالَ لِعَبْدِهِ مَا عِنْدَكَ قَالَ أَرْبَعُمِائَةٍ دِرْهَمٍ قَالَ أَعْطِهِ إِيَّاهَا فَأَعْطَاهُ فَأَخَذَهَا وَوَلَّى شَاكِرًا فَقَالَ لِعَبْدِهِ أَرْجِعْهُ فَقَالَ يَا سَيِّدِي سَأَلْتُ فَأَعْطَيْتَ فَمَاذَا بَعْدَ الْعَطَاءِ فَقَالَ لَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله خَيْرُ الصَّدَقَةِ مَا أَبْقَتْ غَنَى وَ إِنَّا لَمْ نُغْنِكَ فُحْذِ هَذَا الْخَاتَمَ فَقَدْ أُعْطِيَتْ فِيهِ عَشْرَةَ آلَافٍ دِرْهَمٍ فَإِذَا احْتَجَجْتَ فَبِعْهُ بِهَذِهِ الْقِيَمَةِ.

حدیث ۲۷: در مشارق الانوار برسی نقل می‌کند که فقیری از حضرت صادق عليه السلام درخواستی کرد امام عليه السلام به غلام خود فرمود: چقدر پیش تو هست. عرضه داشت: چهار صد درهم فرمود: بده به او آن مرد پول را گرفت و با سپاس و تشکر رفت. امام عليه السلام به غلام خود فرمود: برو برگردان او را. وقتی برگشت عرضه داشت: آقا من تقاضائی کردم و شما لطفی فرمودید دیگر بالاتر از بخشش چیست؟ حضرت فرمود: پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرموده است: بهترین صدقه آن است که شخص را بی‌نیاز کند ولی ما تو را بی‌نیاز نکردیم اینک انگشتر مرا که ده هزار درهم در بهایش صرف کرده‌ام بگیر هر وقت احتیاج پیدا کردی به همین مبلغ بفروش.^{۶۸۳}

حدیث ۲۸: يَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ النَّوْبَخْتِيُّ قَالَ: مَرَّ رَجُلٌ بِأَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام فَقَالَ لَهُ أَعْطِنِي عَلَى قَدْرِ مُرُوتِكَ قَالَ لَا يَسْعُنِي ذَلِكَ فَقَالَ عَلَى قَدْرِ مُرُوتِي قَالَ أَمَّا إِذَا فَتَنَمُ ثُمَّ قَالَ يَا غُلَامُ أَعْطِهِ مَائَتِي دِينَارٍ وَ فَرَّقَ بِخُرَّاسَانَ مَالَهُ كُلَّهُ فِي يَوْمٍ عَرَفَةَ فَقَالَ لَهُ الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ إِنَّ هَذَا لَمَغْرَمٌ فَقَالَ بَلْ هُوَ الْمَغْنَمُ لَا تَعْدَنَّ مَغْرَمًا مَا ابْتَعْتَ بِهِ أَجْرًا وَ كَرَمًا

۶۸۳. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۱۴۴ الفصل الثامن في أسرار الإمام الصادق عليه السلام

حدیث ۲۸: یعقوب بن اسحاق نوبختی گفت: مردی گذارش به حضرت رضا علیه السلام افتاد عرضه داشت: آقا به اندازه جوانمردی خود به من ببخش فرمود: آنقدر برایم مقدور نیست عرضه داشت: پس به قدر جوانمردی من عطا فرما فرمود: ایرادی ندارد فرمود: غلام به این مرد دویست دینار بده. حضرت در روز عرفه تمام اموالش را در بین مردم تقسیم کرد. فضل بن سهل به ایشان عرضه داشت: این براستی غرامت و خسارتی بزرگ است. حضرت فرمودند: این غنیمت و دستاورد بدون زحمت است، آنچه را که در مقابلش پاداش و بزرگواری بدست می آوری خسارت نشمار. ^{۶۸۴}

انفاقهای شبانه و ناشناس

حدیث ۲۹: شُعَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْخَزَاعِيُّ قَالَ: وَجَدَ عَلِيٌّ ظَهْرَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ يَوْمَ الطَّفِّ أَثْرٌ فَسَأَلُوا زَيْنَ الْعَابِدِينَ عليه السلام عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ هَذَا مِمَّا كَانَ يَنْقُلُ الْجِرَابُ عَلَى ظَهْرِهِ إِلَى مَنَازِلِ الْأَرَامِلِ وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ.

حدیث ۲۹: نیز در کتاب مناقب می نویسد: روز عاشورا یک اثری به پشت مبارک امام حسین علیه السلام مشاهده شد، وقتی از حضرت امام زین العابدین علیه السلام راجع به آن اثر جويا شدند فرمودند: آن اثر آن کیسه های غذایی است که به دوش می گرفت و برای بیوه

---

۶۸۴. بحار الأنوار ج ۴۹ ؛ ص ۱۰۰ أبواب تاریخ الإمام المرتجی و السيد المرتضى ثامن أئمة الهدى أبی الحسن علی بن موسی الرضا باب ۷ عبادته ع و مکارم أخلاقه و معالی أموره و إقرار أهل زمانه بفضله ضمن ح ۱۶

زنان و یتیمان و بی‌نویان می‌برد. ۶۸۵

حدیث ۳۰: وَ قَالَ سُفْيَانٌ وَ كَانَ إِذَا أَتَاهُ السَّائِلُ يَقُولُ مَرْحَبًا بِمَنْ يَحْمِلُ

۵۵۷

زَادِي إِلَى الْآخِرَةِ

حدیث ۳۰: هروقت گدائی به امام سجاد علیه السلام مراجعه می‌کرد می‌فرمود: مرحبا به کسی که زاد و توشه مرا در آخرت بر می‌دارد. ۶۸۶

حدیث ۳۱: بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ: رَأَى الزُّهْرِيَّ عَلِيَّ بْنَ

الْحُسَيْنِ عليه السلام لَيْلَةً بَارِدَةً مَطِيرَةً وَ عَلَى ظَهْرِهِ دَقِيقٌ وَ هُوَ يَمْشِي فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا هَذَا قَالَ أُرِيدُ سَفْرًا أُعِدُّ لَهُ زَادًا أَحْمَلُهُ إِلَى مَوْضِعِ حَرِيْزِ فَقَالَ الزُّهْرِيُّ فَهَذَا غُلَامِي يَحْمِلُهُ عَنْكَ فَأَبِي قَالَ أَنَا أَحْمَلُهُ عَنْكَ فَإِنِّي أَرْفَعُكَ عَنْ حَمَلِهِ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ لِكِنِّي لَا أَرْفَعُ نَفْسِي عَمَّا يُنْجِينِي فِي سَفَرِي وَ يُحْسِنُ وَرُودِي عَلَيَّ مَا أَرُدُّ عَلَيْهِ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ اللَّهِ لَمَّا مَضَيْتَ لِحَاجَتِكَ وَ تَرَكْتَنِي فَأَنْصَرَفَ عَنْهُ فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ أَيَّامٍ قَالَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام لَسْتُ أَرَى لِدَلِكِ السَّفَرِ الَّذِي ذَكَرْتَهُ أَثْرًا قَالَ بَلَى يَا زُهْرِيُّ لَيْسَ مَا ظَنَنْتَ وَ لَكِنَّهُ الْمَوْتُ وَ لَهُ أَسْتَعِدُّ إِنَّمَا الْإِسْتِعْدَادُ لِلْمَوْتِ تَجَنُّبُ الْحَرَامِ وَ بَدَلُ النَّدَى فِي الْخَيْرِ

حدیث ۳۱: از سفیان بن عیینة نقل شده که زهری گفت در شب سردی بارانی

حضرت زین العابدین علیه السلام را دیدم که بر پشت خود انبانی آرد گرفته می‌رفت عرضه

۶۸۵. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ۴ ص ۶۶ باب فی إمامة أبی عبد الله الحسين ع فصل فی مکارم أخلاقه ع .....

۶۸۶. بحار الأنوار ج ۴۶ ص ۹۸ باب ۵ مکارم أخلاقه و علمه و إقرار المخالف و المؤلف بفضله و حسن خلقه و خلقه و صوته و عبادته صلوات الله و سلامه علیه ضمن ح ۸۶.

داشتیم: این چیست؟ فرمود: سفری در پیش دارم که زاد و توشه آن را به مکانی مطمئن حمل می‌کنم عرضه داشتیم: غلام من در خدمت شماست اگر اجازه دهید بردارد، قبول نکرد. عرضه داشتیم: اجازه بدهید خودم بردارم، من شما را از بردن این بار گران بی‌نیاز می‌کنم. فرمود: من خود را بی‌نیاز نمی‌کنم از برداشتن چیزی که سبب نجات منست در سفر آینده و ورود مرا به منزل آینده بی‌خطر می‌کند تو را بخدا قسم می‌دهم راه خود را بگیر و مرا به خود واگذار، راه خویش را گرفتم پس از چند روز خدمتش رسیده عرضه داشتیم: از آن مسافرتی که قرار بود خبری نیست. فرمود: آن طور که خیال کردی نبود آن سفر مرگ بود که خود را آماده آن مسافرت می‌کنم زیرا آمادگی برای مرگ به این است که از حرام خودداری کرده و در راه خدا دستگیری نمائی.^{۶۸۷}

حدیث ۳۲: الْمُظْفَرُ الْعَلَوِيُّ عَنِ ابْنِ الْعِيَّاشِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الطَّيَالِسِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ الْأَزْدِيِّ عَنْ حَمَزَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ أَبِيهِ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ عليه السلام قَالَ: ... وَ كَانَ لِيَخْرُجَ فِي اللَّيْلَةِ الظُّلْمَاءِ فَيَحْمِلُ الْجِرَابَ عَلَى ظَهْرِهِ وَ فِيهِ الصُّرُرُ مِنَ الدَّنَانِيرِ وَ الدَّرَاهِمِ وَ رَبَّمَا حَمَلَ عَلَى ظَهْرِهِ الطَّعَامَ أَوْ الْحَطَبَ حَتَّى يَأْتِيَ أَبَا بَابَا فَيَقْرَعُهُ ثُمَّ يُنَاوِلُ مَنْ يَخْرُجُ إِلَيْهِ وَ كَانَ يُعْطِي وَجْهَهُ إِذَا نَاوَلَ فَقِيرًا لِنَّا يَعْرِفُهُ فَلَمَّا تُوْفِيَ فَقَدُوا ذَلِكَ فَعَلِمُوا أَنَّهُ كَانَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليهما السلام وَ لَمَّا وُضِعَ عَلَى الْمُغْتَسَلِ نَظَرُوا إِلَى ظَهْرِهِ وَ عَلَيْهِ مِثْلُ رُكْبِ الْإِبِلِ مِمَّا كَانَ يَحْمِلُ عَلَى ظَهْرِهِ إِلَى مَنَازِلِ الْفُقَرَاءِ وَ الْمَسَاكِينِ وَ لَقَدْ خَرَجَ ذَاتَ يَوْمٍ وَ عَلَيْهِ مِطْرَفٌ خَزٌّ فَتَعَرَّضَ لَهُ سَائِلٌ فَتَعَلَّقَ

۶۸۷. علل الشرائع ج ۱ ص ۲۳۱ باب ۱۶۵ باب العلة التي من أجلها سمي علي بن الحسين زين العابدين ... ح ۵.

بِالْمِطْرَفِ فَمَضَى وَ تَرَكَهُ وَ كَانَ يَشْتَرِي الْخَزَّ فِي الشِّتَاءِ وَ إِذَا جَاءَ الصَّيْفُ بَاعَهُ
فَتَصَدَّقَ بِشِمْنِهِ وَ لَقَدْ نَظَرَ يَوْمَ عَرَفَةَ إِلَى قَوْمٍ يَسْأَلُونَ النَّاسَ فَقَالَ وَيَحْكُمُ أَغْيَرَ
اللَّهِ تَسْأَلُونَ فِي مِثْلِ هَذَا الْيَوْمِ إِنَّهُ لَيَرْجَى فِي هَذَا الْيَوْمِ لِمَا فِي بُطُونِ الْحَبَالَى أَنْ
يَكُونَ سَعِيداً وَ لَقَدْ كَانَ يَأْبَى أَنْ يُؤَاكِلَ أُمَّهُ فَقِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْتَ أَبْرُ
النَّاسِ وَ أَوْصَلَهُمْ لِلرَّحِمِ فَكَيْفَ لَا تُؤَاكِلُ أُمَّكَ فَقَالَ إِنِّي أَكْرَهُ أَنْ تَسْبِقَ يَدِي إِلَى مَا
سَبَقَتْ عَيْنَهَا إِلَيْهِ وَ لَقَدْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنِّي لِأَحْبُبُكَ فِي اللَّهِ حُبًّا
شَدِيداً فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَحَبَّ فِيكَ وَ أَنْتَ لِي مُبْغِضٌ وَ لَقَدْ حَجَّ عَلَيَّ
نَاقَةٌ لَهُ عِشْرِينَ حَجَّةً فَمَا قَرَعَهَا بِسَوْطٍ فَلَمَّا نَفَقَتْ أَمَرَ بِدَفْنِهَا لَيْلًا يَا كُلِّهَا السَّبَاعُ
وَ لَقَدْ سِيلَتْ عَنْهُ مَوْلَاةٌ لَهُ فَقَالَتْ أَطِيبُ وَ [أَوْ] أَخْتَصِرُ فَقِيلَ لَهَا بَلِ اخْتَصِرِي
فَقَالَتْ مَا أَتَيْتُهُ بِطَعَامٍ نَهَاراً قَطُّ وَ مَا فَرَشْتُ لَهُ فِرَاشاً بَلِيلٍ قَطُّ وَ لَقَدْ انْتَهَى ذَاتَ
يَوْمٍ إِلَى قَوْمٍ يَغْتَابُونَهُ فَوَقَفَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لَهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ فَعَفَرَ اللَّهُ لِي وَ إِنْ
كُنْتُمْ كَاذِبِينَ فَعَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ وَ كَانَ إِذَا جَاءَهُ طَالِبٌ عِلْمٍ فَقَالَ مَرْحَباً بِوَصِيَّةِ رَسُولِ
اللَّهِ ﷺ ثُمَّ يَقُولُ إِنْ طَالِبَ الْعِلْمِ إِذَا خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ لَمْ يَضَعْ رِجْلَيْهِ عَلَى رَطْبٍ وَ
لَا يَأْبِسُ مِنَ الْأَرْضِ إِلَّا سَبَّحَتْ لَهُ إِلَى الْأَرْضِينَ السَّابِعَةَ وَ لَقَدْ كَانَ يَعُولُ مِائَةَ
أَهْلِ بَيْتٍ مِنْ فُقَرَاءِ الْمَدِينَةِ وَ كَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ يَحْضُرَ طَعَامَهُ الْيَتَامَى وَ الْأَصْرَاءَ وَ
الزَّمَنَى وَ الْمَسَاكِينَ الَّذِينَ لَا حِيلَةَ لَهُمْ وَ كَانَ يُنَاوِلُهُمْ بِيَدِهِ وَ مَنْ كَانَ مِنْهُمْ لَهُ
عِيَالٌ حَمَلَ لَهُ إِلَى عِيَالِهِ مِنْ طَعَامِهِ وَ كَانَ لَا يَأْكُلُ طَعَاماً حَتَّى يَبْدَأَ فَيَتَصَدَّقَ
بِمِثْلِهِ وَ لَقَدْ كَانَ تَسْقُطُ مِنْهُ كُلَّ سَنَةٍ سَبْعُ ثَفَنَاتٍ مِنْ مَوَاضِعِ سُجُودِهِ لِكَثْرَةِ
صَلَاتِهِ وَ كَانَ يَجْمَعُهَا فَلَمَّا مَاتَ دُفِنَتْ مَعَهُ وَ لَقَدْ بَكَى عَلَى أَبِيهِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام)

عِشْرِينَ سَنَةً وَ مَا وُضِعَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَعَامٌ إِلَّا بَكَى حَتَّى قَالَ لَهُ مَوْلَى لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَمَا أَنْ لِحُزْنِكَ أَنْ يَنْقُضِيَ فَقَالَ لَهُ وَيْحَكَ إِنَّ يَعْقُوبَ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ لَهُ اثْنَا عَشَرَ ابْنًا فَغَيَّبَ اللَّهُ عَنْهُ وَاحِدًا مِنْهُمْ فَأَبْيَضَتْ عَيْنَاهُ مِنْ كَثْرَةِ بُكَائِهِ عَلَيْهِ وَ شَابَ رَأْسُهُ مِنَ الْحُزْنِ وَ أَحْدَوْدَبَ ظَهْرُهُ مِنَ الْغَمِّ وَ كَانَ ابْنُهُ حَيًّا فِي الدُّنْيَا وَ أَنَا نَظَرْتُ إِلَى أَبِي وَ أَخِي وَ عَمِّي وَ سَبْعَةَ عَشَرَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي مَقْتُولِينَ حَوْلِي فَكَيْفَ يَنْقُضِي حُزْنِي

حدیث ۳۲: در خصال می نویسد حضرت باقر ﷺ فرمود: ... پدرم در شب تاریک از منزل خارج می شد و انبانها را بر پشت می کشید که درون آنها کیسه های پول از درهم و دینار بود گاهی با پشت خود خوراکی یا هیزم حمل می نمود و به در خانه محتاجین می آمد و یک یک خانه ها را در می زد هر که درب را باز می کرد به او می داد هر وقت به فقیری چیزی می داد صورت خود را می پوشانید تا او را نشناسند، بعد از فوت نیافتند کسی را که چنین کند فهمیدند آن کس علی ابن الحسین ﷺ بوده وقتی پیکر آن امام ﷺ را بر روی تخته گذاشتند برای غسل بر پشت مبارکش اثری چون کوهان شتر بود به واسطه انبانهایی که به در خانه فقراء و مستمندان می برد. یک روز بیرون آمده بود با ردائی از خز گدائی سر راهش را گرفت و چنگ بر ردا زد امام ﷺ ردا را رها کرده و به او بخشید و رفت در زمستان لباس خز می خرید و در تابستان می فروخت و بهایش را صدقه می داد. در روز عرفه چشمش به گروهی افتاد که از مردم درخواست کمک می کردند فرمود: وای بر شما در چنین روز از غیر خدا درخواست می کنید امروز امید است که بچه های در رحم با اینکه عملی انجام نداده اند سعادتمند شوند. آن جناب از غذا خوردن با مادر خود امتناع داشت سؤال کردند که شما با آن کوششی که در باره رحم داری و از همه مردم نسبت به

خویشاوندان مهربانتری چرا با مادر خود غذا نمی‌خوری فرمود: می‌ترسم لقمه‌ای را بردارم که چشم مادرم به آن لقمه باشد. شخصی عرضه داشت: یا ابن رسول الله ﷺ من شما را در راه خدا بسیار دوست می‌دارم حضرت فرمود: بار خدایا من به تو پناه می‌برم از این‌که کسی مرا به واسطه تو دوست داشته باشد ولی تو مرا دشمن بداری و با شتر مخصوصی که داشت بیست مرتبه به حج رفت حتی یک بار هم آن شتر را با شلاق نزد وقتی شتر مرد دستور داد او را دفن کنند تا پیکرش را درنده‌ها نخورند. اوصاف امام (علیه السلام) را از کنیزش پرسیدند گفت: مختصر بگویم یا مطول گفتند نه مختصر. گفت: هرگز روز برایش غذا نیاوردم (یعنی پیوسته روزه داشت) و هرگز شب برایش رختخواب نگستردم (یعنی شب‌ها پیوسته به عبادت مشغول بود) روزی گذشت از کنار چند نفر که بدگویی از او می‌کردند فرمود: اگر راست می‌گوئید خدا مرا پیامرزد اگر دروغ می‌گوئید خدا شما را پیامرزد. هر زمان دانشجویی خدمتش می‌رسید می‌فرمود: مرحبا به کسی که سفارش پیغمبر ﷺ را مراعات نموده سپس می‌فرمود: جوینده دانش وقتی از منزل خود خارج می‌شود پای بر هیچ خشک و تری از زمین نمی‌گذارد مگر اینکه تا زمین هفتم برای او تسبیح می‌کنند. عهده دار مخارج صد خانوار از فقراء مدینه بود، خوشحال می‌شد اگر بر سر سفره‌اش یتیمان درماندگان و زمین‌گیران و بیچارگان که وسیله گذران ندارند حاضر می‌شدند، کسی که دارای خانواده بود از غذای خود برای خانواده آن‌ها می‌برد. شروع به خوردن غذا نمی‌کرد مگر این‌که ابتدا به مقدار آن غذا صدقه می‌داد، در هر سال هفت پینه از محل سجده‌اش کنده می‌شد به واسطه زیاد نماز خواندن همه آن‌ها را جمع می‌کرد و وصیت کرد پس از شهادتشان با او دفن کنند. بیست سال بر پدرش حسین (علیه السلام) گریه کرد هر وقت غذا می‌آوردند اشک می‌ریخت تا اینکه یکی از غلامانش گفت آقا ممکن است یک روز گریه شما تمام شود فرمود: وای بر تو یعقوب دوازده پسر داشت یکی از نظر

او پنهان شد از زیادی گریه چشمانش سفید شد و موی سرش از کثرت اندوه به پیری گرائید از غم خمیده شد با اینکه پسرش زنده بود من دیدم پدر و برادر و عمو و هفده نفر از خانواده ام کشته شدند در کنارم چگونه اندوهم تمام می شود. ^{۶۸۸}

حدیث ۳۳: عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ فِي اللَّيْلَةِ الظُّلْمَاءِ فَيَحْمِلُ الْجِرَابَ عَلَى ظَهْرِهِ حَتَّى يَأْتِيَ أَبَا بَابَا فَيَقْرَعُهُ ثُمَّ يُنَاوِلُ مَنْ كَانَ يَخْرُجُ إِلَيْهِ وَكَانَ يُغَطِّي وَجْهَهُ إِذَا نَاوَلَ فَقِيْرًا لئَلَّا يَعْرِفَهُ الْخَب

حدیث ۳۳: امام باقر عليه السلام فرمود: همانا پدرم در دل شب تاریک از خانه بیرون می آمد انبانها را به پشت می گرفت و یک یک در خانه ها می رفت، و در می زد و هرکه درب را باز می کرد به او می داد و صورت خود را می پوشاند تا فقیر او را نشناسد. ^{۶۸۹}

حدیث ۳۴: وَ مِمَّا جَاءَ فِي صَدَقَتِهِ مَا رُوِيَ فِي الْحَلِيَّةِ، وَ شَرَفِ النَّبِيِّ عليه السلام، وَ الْأَغَانِي، وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ بِالإِسْنَادِ عَنِ الثَّمَالِيِّ وَ عَنِ الْبَاقِرِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام يَحْمِلُ جِرَابَ الْخُبْزِ عَلَى ظَهْرِهِ بِاللَّيْلِ فَيَتَصَدَّقُ بِهِ.

حدیث ۳۴: مناقب در باره صدقه دادن زین العابدین عليه السلام می نویسد: از حضرت باقر عليه السلام نقل شده که علی بن الحسین عليه السلام انبان های نان را بر پشت می گرفت و در دل شب صدقه می داد، و می فرمود: صدقه پنهانی خشم خدا را فرو می نشاند. ^{۶۹۰}

۶۸۸. الخصال ج ۲ ص ۵۱۷ ذکر ثلاث و عشرين خصلة من الخصال المحمودة التي وصف بها علي بن الحسين زين العابدين ع ح ۴.

۶۸۹. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۵۳ باب إمامة أبي محمد علي بن الحسين ع فصل في زهده.

۶۹۰. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۵۳ باب إمامة أبي محمد علي بن الحسين ع فصل في زهده ع.

حدیث ۳۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ: كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا أَعْتَمَ وَ ذَهَبَ مِنَ اللَّيْلِ شَطْرَهُ أَخَذَ جِرَابًا فِيهِ خُبْزٌ وَ لَحْمٌ وَ الدَّرَاهِمُ فَحَمَلَهُ عَلَى عُنُقِهِ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِ الْحَاجَةِ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ فَقَسَمَهُ فِيهِمْ وَ لَا يَعْرِفُونَهُ

حدیث ۳۵: هشام بن سالم گفت هر وقت تاریکی شب همه جا را می گرفت و مقداری از شب می گذشت حضرت صادق علیه السلام انبان هایی از نان و گوشت و پول برمی داشت و بر شانه می گرفت می رفت به در خانه مستمندان مدینه بین آنها تقسیم می کرد با اینکه او را نمی شناختند....^{۶۹۱}

حدیث ۳۶: وَ كَانَ يَدْعُو كَثِيرًا فَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ وَ يُكْرَرُ ذَلِكَ وَ كَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَظَمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيَحْسُنِ الْعَفْوَ مِنْ عَبْدِكَ وَ كَانَ يَبْكِي مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى تَخْضَلَ لِحْيَتُهُ بِالذَّمُوعِ وَ كَانَ أَوْصَلَ النَّاسِ لِأَهْلِهِ وَ رَحِمِهِ وَ كَانَ يَفْتَقِدُ فُقَرَاءَ الْمَدِينَةِ فِي اللَّيْلِ فَيَحْمِلُ إِلَيْهِمْ الزَّبِيلَ فِيهِ الْعَيْنُ وَ الْوَرِقُ وَ الْأَدِقَّةُ وَ التَّمُورُ فَيُوصِلُ إِلَيْهِمْ ذَلِكَ وَ لَا يَعْلَمُونَ مِنْ أَيِّ جِهَةٍ هُوَ وَ كَانَ يَدْعُو كَثِيرًا فَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ وَ يُكْرَرُ ذَلِكَ.

حدیث ۳۶: موسی بن جعفر علیه السلام (بسیار عبادت کرده و بسیار سجده می نمود و در سجده بسیار دعا می کرد) سر از سجده بر نمی داشت پیوسته چنین دعا می کرد اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ این دعا را تکرار می نمود. و در سجده یک جمله از دعایش این بود عَظَمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ فَلْيَحْسُنِ الْعَفْوَ مِنْ عَبْدِكَ طوری از خوف

خدا گریه می‌کرد که محاسنش از اشک چشم تر می‌شد از همه مردم بیشتر به خانواده و خویشاوندانش رسیدگی می‌کرد. شب‌ها به سر وقت فقراء مدینه می‌رفت و زنبیل‌هایی که محتوی پول از طلا و نقره و آرد و خرما بود برای آنها می‌برد و به ایشان می‌داد نمی‌فهمیدند چه کسی این کمک را به آنها می‌کند.^{۶۹۲}

حدیث ۳۷: أَبُو جَعْفَرٍ الْخُثْعَمِيُّ قَالَ: أَعْطَانِي الصَّادِقُ عليه السلام صُرَّةً فَقَالَ لِي ادْفَعْهَا إِلَى رَجُلٍ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ وَ لَا تُعَلِّمَهُ أَنِّي أَعْطَيْتُكَ شَيْئًا قَالَ فَاتَيْتُهُ قَالَ جَزَاهُ اللَّهُ خَيْرًا مَا يَزَالُ كُلَّ حِينٍ يَبْعَثُ بِهَا فَنَعِيشُ بِهِ إِلَى قَابِلٍ وَ لَكِنِّي لَا يَصِلُنِي جَعْفَرٌ بِدِرْهَمٍ فِي كَثْرَةِ مَالِهِ.

حدیث ۳۷: ابو جعفر خثعمی گفت حضرت صادق عليه السلام کیسه زری به من داده فرمود: این کیسه را بده به فلانی از بنی هاشم و به او نگو من به او داده‌ام، گفت: من بردم به او دادم گفت خدا به کسی که داده خیر بدهد او هر سال آنقدر به من می‌دهد که تا سال دیگر ما را کافی است ولی جعفر بن محمد عليه السلام با آن ثروتی که دارد یک شاهی به ما نمی‌دهد.^{۶۹۳}

۶۹۲. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۲۳۱ فصل شذرات من فضائل الإمام الكاظم ع و مناقبه
 ۶۹۳. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۴ ص ۲۷۳ باب إمامة أبي عبد الله جعفر بن محمد الصادق ع فصل فی معالی أموره ع ..

رفتار نیکوی ایشان با زبردستان

۵۶۵

حدیث ۳۸: وَ كَانَ عِنْدَهُ قَوْمٌ أَضْيَافٌ فَاسْتَعَجَلَ خَادِمٌ لَهُ بِشِوَاءٍ كَانَ فِي التَّنُورِ فَأَقْبَلَ بِهِ الْخَادِمُ مُسْرِعًا فَسَقَطَ السَّفُودُ مِنْهُ عَلَى رَأْسِ بَنِي لِعَلِيٍّ بَنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام تَحْتَ الدَّرَجَةِ فَأَصَابَ رَأْسَهُ فَقَتَلَهُ فَقَالَ عَلِيُّ لِلْغُلَامِ وَ قَدْ نَحَيْرَ الْغُلَامُ وَ اضْطَرَبَ أَنْتَ حُرٌّ فَإِنَّكَ لَمْ تَعْتَمِدْهُ وَ أَخَذَ فِي جَهَازِ ابْنِهِ وَ دَفَنَهُ

حدیث ۳۸: چند نفر مهمان آن جناب بودند یکی از غلامان عجله کرد تا گوشتی که در تنور بریان شده بیاورد با عجله آورد، آهنی که روی آن گوشت بریان می‌کردند از دستش رها شد و بر سر پسر زین العابدین عليه السلام فرو آمد که در پائین پله‌ها بود آهن او را کشت، امام عليه السلام در حالی که غلام متحیر مانده بود به او فرمود: تو آزادی در راه خدا این کار را از روی عمد که نکردی آن‌گاه به کار دفن و تجهیز فرزند خود پرداخت. ۶۹۴

حدیث ۳۹: الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ الْبَيْهَقِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الصَّوَلِيِّ عَنِ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَيْسَى بْنِ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمِّهِ عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام لَا يُسَافِرُ إِلَّا مَعَ رِفْقَةٍ لَا يَعْرِفُونَهُ وَ يَشْتَرِطُ عَلَيْهِمْ أَنْ يَكُونَ مِنْ خَدَمِ الرِّفْقَةِ فِيمَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ فَسَافَرَ مَرَّةً مَعَ قَوْمٍ فَرَأَهُ رَجُلٌ فَعَرَفَهُ فَقَالَ لَهُمْ أَ تَدْرُونَ مَنْ هَذَا فَقَالُوا لَا قَالَ هَذَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَوَثَبُوا إِلَيْهِ فَقَبَلُوا يَدَهُ وَ رَجَلَهُ وَ قَالُوا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَرَدْتَ أَنْ تُصَلِّيَنَا نَارَ جَهَنَّمَ لَوْ بَدَرْتَ مِنَّا إِلَيْكَ

۶۹۴. كشف الغمة في معرفة الأئمة (ط - القديمة) ج ۲ ص ۸۱ باب ذكر الإمام الرابع أبي الحسن علي بن الحسين زین العابدین ع فصل و أما مناقبه و مزاياه و صفاته .

يَدٌ أَوْ لِسَانٌ أَمَا كُنَّا قَدْ هَلَكْنَا إِلَى آخِرِ الدَّهْرِ فَمَا الَّذِي يَحْمِلُكَ عَلَى هَذَا فَقَالَ
إِنِّي كُنْتُ سَافَرْتُ مَرَّةً مَعَ قَوْمٍ يَعْرِفُونَنِي فَأَعْطَوْنِي بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا لَا أَسْتَحِقُّ
فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ تُعْطُونِي مِثْلَ ذَلِكَ فَصَارَ كِتْمَانُ أَمْرِي أَحَبَّ إِلَيَّ

حدیث ۳۹: امام صادق علیه السلام فرمود علی بن الحسین علیه السلام همیشه با رفیقانی
مسافرت می‌کرد که ایشان را نمی‌شناختند و شرط می‌کرد در کارهایی که احتیاج
داشتند خدمتکار آنها باشد. یک مرتبه با گروهی مسافرت کرد شخصی به آنها
برخورد که امام علیه السلام را شناخت گفت: می‌دانید این شخص کیست؟ گفتند: نه. گفت
این علی بن الحسین علیه السلام است از جای حرکت نموده دست و پایش را بوسیدند
عرضه داشتند: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله می‌خواستی ما را به آتش جهنم بسوزانی اگر
اسائه ادبی می‌کردیم دیگر برای همیشه هلاک می‌شدیم شما را چه واداشت که چنین
کنید؟ فرمود: زمانی با گروهی مسافرت کردیم که مرا می‌شناختند به واسطه
پیغمبر صلی الله علیه و آله در باره من آنقدر لطف می‌نمودند که استحقاق آن را نداشتم. من
می‌ترسیدم شما هم چنین کنید به همین جهت ناشناس بودن برایم بهتر بود. ^{۶۹۵}

حدیث ۴۰: رُوِيَ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ علیه السلام دَعَا مَمْلُوكَهُ مَرَّتَيْنِ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَمَّا
أَجَابَهُ فِي الثَّالِثَةِ فَقَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ أَمَا سَمِعْتَ صَوْتِي قَالَ بَلَى قَالَ فَمَا لَكَ لَمْ تُجِبْنِي
قَالَ أَمِنْتُكَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ مَمْلُوكِي يَأْمَنُنِي

حدیث ۴۰: مناقب می‌نویسد، روایت شده علی بن الحسین علیه السلام غلامش را دو
مرتبه صدا زد جوابش را نداد در مرتبه سوم که جواب داد فرمود: پسر صدای مرا

۶۹۵. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۱۴۵ باب ۴۰ باب السبب الذی من أجله قبل علی
بن موسی الرضا ع ولاية العهد من المأمون و ذکر ما جرى فی ذلك و من کرهه و من رضی به و
غیر ذلك ..... ح ۱۳

نشیدی عرضه داشت: چرا. فرمود: چرا جواب ندادی؟ عرضه داشت: چون از تو نمی‌ترسیدم، حضرت فرمود: الحمد لله که غلامم از من بیمناک نیست.^{۶۹۶}

حدیث ۴۱: وَ عَنْهُ عَنِ ابْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْحَجَّالِ عَنْ حَفْصِ بْنِ أَبِي عَائِشَةَ قَالَ: بَعَثَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام غُلَامًا لَهُ فِي حَاجَةٍ فَأَبْطَأَ فَخَرَجَ عَلَى أَثَرِهِ لَمَّا أَبْطَأَهُ فَوَجَدَهُ نَائِمًا فَجَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهِ يُرْوِحُهُ حَتَّى انْتَبَهَ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا فَلَانُ وَاللَّهِ مَا ذَلِكَ لَكَ تَنَامُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَكَ اللَّيْلُ وَ لَنَا مِنْكَ النَّهَارُ.

حدیث ۴۱: روزی امام صادق عليه السلام غلام خود را در پی کاری فرستاد و غلام تاخیر کرد و چون دیر کرد حضرت به دنبالش رفت و دید که او خوابیده است کنارش نشست و به رویش باد می‌زد تا غلام از خواب بیدار شد، حضرت فرمود: ای فلان (اسم او را برد) درست نیست که تو شب و روز بخوابی تو می‌توانی شب آزاد باشی ولی روز را باید در اختیار ما باشی.^{۶۹۷}

حدیث ۴۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: دَخَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْحَمَّامَ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُ الْحَمَّامِ أُخْلِيهِ لَكَ فَقَالَ لَا حَاجَةَ لِي فِي ذَلِكَ الْمُؤْمِنُ أَخْفُ مِنْ ذَلِكَ.

حدیث ۴۲: امام صادق عليه السلام وارد حمام شد. حمامی گفت آقا برای شما خلوت کنم فرمودند: نه احتیاجی نیست به خلوت شدن مؤمن ساده‌تر و سبک‌تر از مقید بودن به این تشریفات است.^{۶۹۸}

۶۹۶. مناقب آل‌آبی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۵۷ باب‌ امامة‌ آبی محمد علی بن‌ الحسین ع فصل فی علمه و حلمه و تواضعه ع ..... .

۶۹۷. الکافی ج ۲ ص ۱۱۲ باب‌ الحلم ح ۷.

۶۹۸. الکافی ج ۶ ص ۵۰۳ باب‌ الحمام ..... ح ۳۷

حدیث ۴۳: دَخَلَ الرَّضَا عليه السلام الْحَمَامَ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ النَّاسِ دَلَّكُنِي فَجَعَلَ

يُدْلِكُهُ فَعَرَفُوهُ فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَسْتَعْذِرُ مِنْهُ وَهُوَ يُطَيِّبُ قَلْبَهُ وَيُدْلِكُهُ

حدیث ۴۳: حضرت رضا عليه السلام وارد حمام شد شخصی گفت: مرا دلاکی کن شروع کرد به کیسه کشیدن در این بین آن جناب را شناخت آن مرد عذرخواهی می کرد ولی امام عليه السلام در ضمن اینکه او را دلداری می داد او را کیسه می کشید.^{۶۹۹}

حدیث ۴۴: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ

الصَّلْتِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ بَلْخِ قَالَ: كُنْتُ مَعَ الرَّضَا عليه السلام فِي سَفَرِهِ إِلَى خُرَاسَانَ فَدَعَا يَوْمًا بِمَا يَدَّةٌ لَهُ فَجَمَعَ عَلَيْهَا مَوَالِيَهُ مِنَ السُّودَانِ وَغَيْرِهِمْ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ لَوْ عَزَلْتَ لَهُوْلَاءِ مَا يَدَّةٌ فَقَالَ مَهْ إِنَّ الرَّبَّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَاحِدٌ وَ الْأُمُّ وَاحِدَةٌ وَ الْأَبُّ وَاحِدٌ وَ الْجَزَاءُ بِالْأَعْمَالِ.

حدیث ۴۴: عبد الله بن صلت از مردی بلخی نقل کرد که گفت من در خدمت حضرت رضا عليه السلام بودم در سفر خراسان روزی غذا خواست و تمام غلامان خود را از سیاه و غیر سیاه در سر سفره جمع کرد عرضه داشتم: فدایت شوم خوب است برای آنها سفره جداگانه می انداختند فرمود: نه خدای ما یکی است و مادر و پدرمان نیز یکی است و جزا و پاداش بستگی به عمل اشخاص دارد.^{۷۰۰}

حدیث ۴۵: أَبِي عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ: كَانَ أَبُو الْحَسَنِ الرَّضَا عليه السلام إِذَا أَكَلَ

أُتِيَ بِصَحْفَةٍ فَتَوَضَّعَ قُرْبَ مَا يَدَّتْهُ فَيَعْمِدُ إِلَى أَطْيَبِ الطَّعَامِ مِمَّا يُؤْتَى بِهِ فَيَأْخُذُ

۶۹۹. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۳۶۲ بَابُ إِمَامَةِ أَبِي الْحَسَنِ

عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَاعِ فَصَلَّ فِي مَكَارِمِ أَخْلَاقِهِ وَ مَعَالَى أُمُورِهِ ع

۷۰۰. الکافی ج ۸ ص ۲۳۰ حدیث یاجوج و ماجوج ..... ح ۲۹۶

مِنْ كُلِّ شَيْءٍ شَيْئًا فَيُوضَعُ فِي تِلْكَ الصَّحْفَةِ ثُمَّ يَأْمُرُ بِهَا لِلْمَسَاكِينِ ثُمَّ يَتَلَوُ هَذِهِ
الْآيَةَ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ثُمَّ يَقُولُ عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لَيْسَ كُلُّ إِنْسَانٍ يَاقِدِرُ
عَلَى عِتْقِ رَقَبَةٍ فَبَعَلْ لَهُمُ السَّبِيلَ إِلَى الْجَنَّةِ بِإِطْعَامِ الطَّعَامِ

حدیث ۴۵: معمر بن خالد گفت. هر وقت سفره برای حضرت رضا علیه السلام می‌گسترند قدحی نزدیک آن جناب می‌گذاشتند از هر غذائی به قدری برمی‌داشت و در آن قدح می‌ریخت بعد دستور می‌داد به فقراء بدهند بعد این آیه را می‌خواند فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ سپس می‌فرمود: خداوند می‌داند که همه مردم قدرت بنده آزاد کردن ندارند برای آنها راهی برای بهشت گشوده با غذا دادن به فقرا. ^{۷۰۱}

حدیث ۴۶: الْعِدَّةُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ
بْنِ الْفَضِيلِ عَنِ الْكِنَانِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام عَنْ لُحُومِ الْأَضَاحِيِّ فَقَالَ كَانَ
عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَتَصَدَّقَانِ بِثُلْثِ عَلِيٍّ جِيرَانِهِمَا وَ ثُلْثِ عَلِيٍّ
السُّوَالِ وَ ثُلْثِ يُمْسِكَانِهِ لِأَهْلِ الْبَيْتِ

حدیث ۴۶: کنانی گفت از حضرت صادق علیه السلام در مورد گوشت قربانی پرسیدم فرمود: حضرت زین العابدین علیه السلام و حضرت باقر علیه السلام یک ثلث به همسایگان و یک ثلث برای مستمندان و یک ثلث را هم به خانواده خود اختصاص می‌دادند. ^{۷۰۲}

۷۰۱. المحاسن ج ۲ ص ۳۹۲ باب ۱ باب الإطعام ح ۳۹

۷۰۲. الكافي ج ۴ ص ۴۹۹ باب الأكل من الهدى الواجب و الصدقة منها و إخراجها من منى ح ۳

خوف از خدا و عبادت ایشان

حدیث ۴۷: عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ عَنِ الْأَسَدِيِّ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنِ التَّوْفَلِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام كَانَ أَعْبَدَ النَّاسِ فِي زَمَانِهِ وَأَزْهَدَهُمْ وَأَفْضَلَهُمْ وَكَانَ إِذَا حَجَّ حَجَّ مَاشِيًا وَرُبَّمَا مَشَى حَافِيًا وَكَانَ إِذَا ذَكَرَ الْمَوْتَ بَكَى وَ إِذَا ذَكَرَ الْقَبْرَ بَكَى وَ إِذَا ذَكَرَ الْبُعْثَ وَ النُّشُورَ بَكَى وَ إِذَا ذَكَرَ الْمَمَرَّ عَلَى الصَّرَاطِ بَكَى وَ إِذَا ذَكَرَ الْعَرْضَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى ذَكَرَهُ شَهَقَ شَهَقَةً يُغْشَى عَلَيْهِ مِنْهَا وَ كَانَ إِذَا قَامَ فِي صَلَاتِهِ تَرْتَعُدُ فَرَائِضُهُ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَانَ إِذَا ذَكَرَ الْجَنَّةَ وَ النَّارَ اضْطَرَبَ اضْطِرَابَ السَّلِيمِ وَ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ تَعَوَّذَ بِهِ مِنَ النَّارِ وَ كَانَ لَا يَقْرَأُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِلَّا قَالَ لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ وَ لَمْ يَرِ فِي شَيْءٍ مِنْ أَحْوَالِهِ إِلَّا ذَاكِرًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ وَ كَانَ أَصْدَقَ النَّاسِ لَهْجَةً وَ أَفْصَحَهُمْ مَنطِقًا

حدیث ۴۷: حضرت امام زین العابدین عليه السلام فرمود: امام حسن مجتبی عليه السلام در زمان خود عابدترین و زاهدترین و برترین مردم به شمار می‌رفت. هر گاه حج به جای می‌آورد پیاده می‌رفت، چه بسا می‌شد که پای برهنه می‌رفت هر گاه یاد مرگ می‌کرد گریان می‌شد، هر وقت به یاد قبر می‌افتاد اشک می‌ریخت هر گاه به یاد برانگیخته شدن در محشر می‌آمد گریه می‌کرد. هر وقت به یاد عبور از صراط می‌افتاد گریان می‌شد. هر وقت به یاد آن موقعی می‌افتاد که برای حساب نزد خدا خواهد رفت طوری فریاد می‌زد که غش می‌نمود. هر گاه برای نماز قیام می‌نمود اعضایش در مقابل خدا می‌لرزید. هر وقت به یاد بهشت و دوزخ می‌افتاد مثل شخص مار

گزیده مضطرب می‌گردید، آنگاه از خدا تقاضای بهشت و از جهنم طلب بیزاری می‌نمود. امام حسن علیه السلام هر گاه به آیه یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا می‌رسید می‌فرمود: لبیک! اللهم لبیک! حضرت امام حسن علیه السلام در هر حال مشغول ذکر و یاد خدا بود. آن حضرت از همه مردم راستگوتر و فصیحتر بود. ۷۰۳

حدیث ۴۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأبي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بَلَّغْنَا أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام حَجَّ عَشْرِينَ حِجَّةً مَا شِئَا قَالَ إِنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام حَجَّ وَيَسَاقُ مَعَهُ الْمَحَامِلُ وَالرِّحَالُ الْخَبِرَ.

حدیث ۴۸: قرب الاسناد از ابن بکیر روایت می‌کند که گفت: به امام جعفر صادق علیه السلام عرضه داشتم: این طور شنیدم که امام حسن علیه السلام پیاده بیست حج به جای آورده است؟ فرمود: آری، حسن بن علی علیه السلام پیاده حج به جای می‌آورد، در صورتی که محمل و هودج‌ها همراه او بود. و ... ۷۰۴

حدیث ۴۹: أَمَّا زُهْدُهُ فَقَدْ جَاءَ فِي رَوْضَةِ الْوَاعِظِينَ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام كَانَ إِذَا تَوَضَّأَ ارْتَعَدَتْ مَفَاصِلُهُ وَاصْفَرَ لَوْنُهُ فَقِيلَ لَهُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ حَقٌّ عَلَيَّ كُلُّ مَنْ وَقَفَ بَيْنَ يَدَيَّ رَبِّ الْعَرْشِ أَنْ يَصْفَرَ لَوْنُهُ وَتَرْتَعَدَ مَفَاصِلُهُ.

حدیث ۴۹: نیز در کتاب: مناقب راجع به زهد امام حسن مجتبی علیه السلام از کتاب روضة الواعظین روایت می‌کند که هر گاه امام حسن علیه السلام مشغول وضوء می‌شد اعضایش می‌لرزید و رنگ مبارکش زرد می‌شد. وقتی راجع به این موضوع از آن حضرت جويا می‌شدند می‌فرمودند: جا دارد هر که در مقابل پروردگار عرش قرار

۷۰۳. الأمالی للصدوق ص ۱۷۸ المجلس الثالث و الثلاثون ح ۸

۷۰۴. قرب الإسناد ص ۱۷۰ احادیث متفرقة ح ۶۲۴

می‌گیرد رنگش زرد و بند بند، بدنش بلرزد. ۷۰۵

۵۷۲

حدیث ۵۰: قَالَ طَاوُسٌ رَأَيْتُ رَجُلًا يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ تَحْتَ الْمِيزَابِ يَدْعُو وَ يَبْكِي فِي دُعَايِهِ فَجِئْتُهُ حِينَ فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ فَإِذَا هُوَ عَلِيٌّ بَنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله رَأَيْتَكَ عَلَى حَالَةٍ كَذَا وَ لَكَ ثَلَاثَةٌ أَرْجُو أَنْ تُؤْمِنَكَ مِنَ الْخَوْفِ أَحَدُهَا أَنْكَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ وَ الثَّانِي شَفَاعَةُ جَدِّكَ وَ الثَّلَاثُ رَحْمَةُ اللَّهِ فَقَالَ يَا طَاوُسُ أَمَا أَنِّي ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَلَا يُؤْمِنُنِي وَ قَدْ سَمِعْتُ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَ لَا يَتَسَاءَلُونَ وَ أَمَا شَفَاعَةُ جَدِّي فَلَا تُؤْمِنُنِي لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ وَ لَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى وَ أَمَا رَحْمَةُ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ إِنَّهَا قَرِيبَةٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ وَ لَا أَعْلَمُ أَنِّي مُحْسِنٌ

حدیث ۵۰: طاوس گفت دیدم مردی مشغول نماز است زیر ناودان خانه خدا دعا می‌کند و اشک می‌ریزد پس از پایان نمازش پیش او رفتم دیدم علی بن الحسین علیه السلام است عرضه داشتم: یا ابن رسول الله صلى الله عليه وآله تو را در چنین حالتی دیدم با اینکه شما دارای سه امتیاز هستی که هر یک از آنها مایه امید نجات است، فرزند پیامبری، شفاعت جدت، رحمت خدا. فرمود: اینکه فرزند پیامبرم مایه امیدی نیست زیرا خداوند می‌فرماید ﴿فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَ لَا يَتَسَاءَلُونَ﴾^{۷۰۶} خویشاوندی در بین آنها نخواهد بود و سراغ همدیگر را نگیرند شفاعت جدم نیز امیدوارکننده نیست زیرا خداوند می‌فرماید، ﴿وَ لَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى﴾^{۷۰۷} واسطه نمی‌شوند مگر برای اشخاص

۷۰۵. مناقب آل‌آبی طالب علیهم السلام ج ۴ ص ۱۴ باب‌ایم امامه‌آبی محمد الحسن بن علی ع‌فصل

فی مکارم أخلاقه ع

۷۰۶. المومنون آیه ۱۰۱.

۷۰۷. الانبیاء آیه ۲۸.

پسندیده اما رحمت خدا، می فرماید ﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾^{۷۰۸} رحمت خدا شامل حال نیکوکاران است و من نمی دانم از نیکوکارانم یا نه.^{۷۰۹}

حدیث ۵۱: الْهَمْدَانِيُّ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كَانَ بِالْمَدِينَةِ رَجُلٌ بَطَّالٌ يَضْحَكُ النَّاسَ مِنْهُ فَقَالَ قَدْ أَعْيَانِي هَذَا الرَّجُلُ أَنْ أَضْحِكَهُ يَعْنِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ قَالَ فَمَرَّ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَخَلْفَهُ مَوْلَيَانِ لَهُ قَالَ فَجَاءَ الرَّجُلُ حَتَّى انْتَزَعَ رِدَاءَهُ مِنْ رَقَبَتِهِ ثُمَّ مَضَى فَلَمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاتَّبَعُوهُ وَأَخَذُوا الرِّدَاءَ مِنْهُ فَجَاءُوا بِهِ فَطَرَحُوهُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُمْ مَنْ هَذَا فَقَالُوا هَذَا رَجُلٌ بَطَّالٌ يَضْحَكُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ قُولُوا لَهُ إِنَّ لِلَّهِ يَوْمًا يَحْسُرُ فِيهِ الْمُبْطِلُونَ

حدیث ۵۱: حضرت صادق علیه السلام فرمود: در مدینه مرد مسخره‌ای بود که مردم را می خنداند گفت: من نتوانستم همین مرد را بخندانم منظورش علی بن الحسین علیه السلام بود. یک روز امام علیه السلام رد می شد به همراه دو غلامش، آن مرد پیش آمد و رداء از دوش مبارکش گرفته فرار کرد غلام‌ها از پی او رفتند و رداء را گرفتند و بر دوش امام علیه السلام نهادند، فرمود: این شخص کیست؟ عرضه داشتند: مردی شوخی‌گری است که مردم مدینه را می خنداند فرمود: به او بگوئید خدوند روزی خواهد داشت که در آن روز بیهوده گران زیان می کنند.^{۷۱۰}

۷۰۸. الاعراف آیه ۵۶.

۷۰۹. كشف الغمة فی معرفة الأئمة ج ۲ ص ۱۰۸ باب ذكر ولد علی بن الحسین ع.

۷۱۰. الأمالی للصدوق ص ۲۲۰ المجلس التاسع و الثلاثون ح ۶.

حدیث ۵۲: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ
عُبَيْدِ بْنِ هَارُونَ عَنْ أَبِي يَزِيدَ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ
الْحُسَيْنِ عليه السلام إِذَا كَانَ شَهْرُ رَمَضَانَ لَمْ يَتَكَلَّمْ إِلَّا بِالِدُعَاءِ وَالتَّسْبِيحِ وَالإِسْتِغْفَارِ وَ
التَّكْبِيرِ فَإِذَا أَفْطَرَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ شِئْتَ أَنْ تَفْعَلَ فَعَلْتَ.

حدیث ۵۲: حضرت صادق عليه السلام فرمود: حضرت زین العابدین عليه السلام هر وقت ماه
رمضان می شد سخن جز به دعا و تسبیح و استغفار و تکبیر نمی گفت پس از افطار
عرضه می داشت بار الها اگر بخواهی پیامری می آمرزی. ^{۷۱۱}

حدیث ۵۳: عَنْ أَفْلَحَ مَوْلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ
حَاجًّا فَلَمَّا دَخَلَ الْمَسْجِدَ نَظَرَ إِلَى الْبَيْتِ فَبَكَى حَتَّى عَلَا صَوْتُهُ فَقُلْتُ يَا أَبَا أَنْتَ
وَ أُمِّي إِنَّ النَّاسَ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ فَلَوْ رَفَعْتَ بِصَوْتِكَ قَلِيلًا فَقَالَ لِي وَيْحَكَ يَا أَفْلَحَ
وَ لِمَ لَا أَبْكِي لَعَلَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَنْظُرَ إِلَيَّ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ فَأَفُوزَ بِهَا عِنْدَهُ غَدًا قَالَ ثُمَّ
طَافَ بِالْبَيْتِ ثُمَّ جَاءَ حَتَّى رَكَعَ عِنْدَ الْمَقَامِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ سُجُودِهِ فَإِذَا مَوْضِعُ
سُجُودِهِ مُبْتَلًى مِنْ كَثْرَةِ دُمُوعِ عَيْنَيْهِ وَ كَانَ إِذَا ضَحِكَ قَالَ اللَّهُمَّ لَا تَمَقِّتْنِي.

حدیث ۵۳: غلام حضرت باقر عليه السلام گفت در خدمت آن جناب به مکه رفتم
همین که وارد مسجد الحرام شد نگاهی به خانه خدا کرده با صدای بلند شروع به
گریه کرد. عرضه داشتم: پدر و مادرم به فدایت مردم متوجه شمایند آرام تر گریه کنید.
فرمود: چرا گریه نکنم شاید خداوند با لطف و مرحمت به من نگاه کند این توجه او
سبب رستگاری فردایم شود. گفت: آنگاه به گرد خانه خدا طواف کرد بعد در مقام
ابراهیم به نماز ایستاد وقتی سر از سجده برداشت محل سجده اش تر شده بود از اشک

چشمش و هر وقت خنده می کرد می گفت اللَّهُمَّ لَا تَمَقُّتْنِي خدایا مرا دشمن مدار^{۷۱۲}

حدیث ۵۴: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ

۵۷۵

عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقَبَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ أَبِي إِذَا أَحْزَنَهُ أَمْرٌ جَمَعَ
النِّسَاءَ وَ الصَّبِيَّانَ ثُمَّ دَعَا وَ آمَنُوا

حدیث ۵۴: حضرت صادق عليه السلام فرمود هر گاه جریانی پدرم را محزون می کرد

زنان و بچه ها را جمع می کرد و دعا می کرد آنها آمین می گفتند.^{۷۱۳}

حدیث ۵۵: الْعِدَّةُ عَنْ سَهْلِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ ابْنِ الْقَدَّاحِ

عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ أَبِي كَثِيرَ الذِّكْرِ لَقَدْ كُنْتُ أَمْشِي مَعَهُ وَ إِنَّهُ لَيَذْكُرُ
اللَّهَ وَ أَكُلُ مَعَهُ الطَّعَامَ وَ إِنَّهُ لَيَذْكُرُ اللَّهَ وَ لَقَدْ كَانَ يُحَدِّثُ الْقَوْمَ وَ مَا يَشْغَلُهُ ذَلِكَ
عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ كُنْتُ أَرَى لِسَانَهُ لَازِقًا بِحَنَكِهِ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ كَانَ يَجْمَعُنَا
فَيَأْمُرُنَا بِالذِّكْرِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَ يَأْمُرُ بِالْقِرَاءَةِ مَنْ كَانَ يَقْرَأُ مِنَّا وَ مَنْ كَانَ لَا
يَقْرَأُ مِنَّا أَمْرَهُ بِالذِّكْرِ

حدیث ۵۵: حضرت صادق عليه السلام فرمود: پدرم ذکر زیاد می گفت با او راه

می رفتم ذکر خدا می کرد غذا می خوردیم همین طور به مردم حدیث می گفت این
کار او را از ذکر خدا باز نمی داشت پیوسته زبانش چسبیده به کام بود می گفت لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ ما را جمع می کرد تا آفتاب بر می آمد دستور می داد قرآن بخوانیم و هر که
قرآن خواندن بلد نبود می فرمود: ذکر بگوید.^{۷۱۴}

۷۱۲. كشف الغمة في معرفة الأئمة ج ۲ ص ۱۱۷ باب و أما مناقبه الحميدة و صفاته الجميلة ح ۱

۷۱۳. الكافي ج ۲ ص ۴۸۷ باب الاجتماع في الدعاء ح ۳

۷۱۴. الكافي ج ۲ ص ۴۹۹ باب ذكر الله عز و جل كثيرا ح ۱

حدیث ۵۶: الهمدانی عن علي عن أبيه عن الهروي قال: جئت إلى باب الدار التي حبس فيها الرضا عليه السلام بسرخس وقد قيدت فاستأذنت عليه السجان فقال لا سبيل لكم إليه فقلت ولم قال لأنه ربما صلى في يومه وليلته ألف ركعة وإنما ينقل من صلاته ساعة في صدر النهار و قبل الزوال وعند اصفرار الشمس فهو في هذه الأوقات قاعد في مصلاه يناجي ربه قال فقلت له فاطلب لي في هذه الأوقات إذناً عليه فاستأذن لي عليه فدخلت عليه وهو قاعد في مصلاه متفكر الخبر.

حدیث ۵۶: هروی گفت: موقعی که حضرت رضا علیه السلام در داخل زندان بود و او را در بند کرده بودند از زندانبان اجازه خواستم به خدمت آن جناب برسم گفت: نمی توانی خدمتش برسی پرسیدم برای چه. گفت: چون او در شبانه روز هزار رکعت نماز می خواند فقط اول صبح یک ساعت و قبل از ظهر نیز ساعتی فراغت دارد و یکی هم موقع زرد شدن آفتاب که در این موقعها در محراب خود نشسته و مشغول مناجات با خدا است. گفتم: در همین موقعها برای من اجازه بگیر. اجازه گرفت خدمتش رسیدم دیدم در محراب خود نشسته و در اندیشه است ... تا آخر خبر.^{۷۱۵}

حدیث ۵۷: تميم بن عبد الله عن أبيه عن أحمد بن علي الأنصاري قال سمعت رجاء بن أبي الضحاك يقول بعثني المأمون في إشخاص علي بن موسى الرضا عليه السلام من المدينة وأمرني أن أخذ به على طريق البصرة والأهواز و فارس و لا أخذ به على طريق قم و أمرني أن أحفظه بنفسي بالليل و النهار حتى أقدم

۷۱۵. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۱۸۳ باب ۴۴ باب في ذكر أخلاق الرضا الكريمة و وصف عبادته ..... ح ۶

بِهِ عَلَيْهِ فَكُنْتُ مَعَهُ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَرَوْ فَوَ اللَّهُ مَا رَأَيْتُ رَجُلًا كَانَ أَنْقَى لِلَّهِ مِنْهُ
وَلَا أَكْثَرَ ذِكْرًا لَهُ فِي جَمِيعِ أَوْقَاتِهِ مِنْهُ وَلَا أَشَدَّ خَوْفًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

حدیث ۵۷: عیون اخبار الرضا علیه السلام: رجاء بن ابی ضحاک گفت: مأمون مرا از پی حضرت رضا علیه السلام فرستاد تا او را از مدینه بیاورم دستور داد که او را از راه بصره و اهواز و فارس بیاورم نه راه قم، سفارش کرد که شبانه روز خودم مواظب او باشم تا وقتی به اینجا بیاورم. من در خدمت آن جناب بودم از مدینه تا مرو. به خدا! کسی را از او پرهیزکارتر و ذکرگوتر در تمام اوقاتش ندیدم و نه کسی را دیده‌ام که از او بیشتر از خدا خوف داشته باشد.^{۷۱۶}

حدیث ۵۸: فَأَكْثَرُوا وَ كَانَ أَقْفَةً أَهْلِ زَمَانِهِ حَسَبَ مَا قَدَّمْنَا وَ أَحْفَظَهُمْ
لِكِتَابِ اللَّهِ وَ أَحْسَنَهُمْ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ وَ كَانَ إِذَا قَرَأَهُ يَحْزَنُ وَ يَبْكِي السَّامِعُونَ
بِتِلَاوَتِهِ وَ كَانَ النَّاسُ بِالْمَدِينَةِ يُسْمُونَهُ زَيْنَ الْمُجْتَهِدِينَ وَ سُمِّيَ بِالْكَاطِمِ لِمَا
كَظَّمَهُ مِنَ الْغَيْظِ وَ صَبَرَ عَلَيْهِ مِنْ فِعْلِ الظَّالِمِينَ حَتَّى مَضَى قَتِيلًا فِي حَبْسِهِمْ وَ
وَتَأَقِيَهُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ.

حدیث ۵۸: موسی بن جعفر علیه السلام ملقب به عبد صالح، فقیه‌ترین فرد زمان خود بود چنانچه قبلاً ذکر شد و از همه بهتر قرآن کریم را حفظ داشت و از تمام مردم در خواندن قرآن خوش‌صداتر بود وقتی قرآن می‌خواند محزون می‌گردید و شنوندگان از شنیدن صدای آن جناب که قرآن تلاوت می‌کرد به گریه می‌افتادند. مردم مدینه ایشان را زین المجتهدین می‌نامیدند، به واسطه کظم غیظ و حلمی که

۷۱۶. عیون اخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۱۸۰ باب ۴۴ باب فی ذکر أخلاق الرضا ع الکریمه و وصف عبادته ..... ح ۵

داشت کاظم علیه السلام لقب داشت و بر نابکاری ظالمین صبر کرد تا بالاخره در زندان آنها با غل و زنجیر از دنیا رفت صلی الله علیه. ۷۱۷

حدیث ۵۹: الْعِدَّةُ عَنْ سَهْلٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقَبَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا أَحْسَنَ النَّاسِ صَوْتًا بِالْقُرْآنِ وَ كَانَ السَّقَاءُونَ يَمْرُونَ فَيَقْفُونَ بِبَابِهِ يَسْتَمِعُونَ قِرَاءَتَهُ وَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام أَحْسَنَ النَّاسِ صَوْتًا

حدیث ۵۹: علی بن الحسین علیه السلام از همه مردم خوش صوت تر بود در قرائت قرآن سقاها که از در خانه اش می گذشتند همان جا می ایستادند و گوش به قرآن خواندن ایشان می دادند حضرت موسی بن جعفر علیه السلام نیز خوش صداترین مردم بود. ۷۱۸

حدیث ۶۰: رُوِيَ أَنَّ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ علیه السلام كَانَ حَسَنَ الصَّوْتِ حَسَنَ الْقِرَاءَةِ وَ قَالَ يَوْمًا مِنَ الْأَيَّامِ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ علیه السلام كَانَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَرَبًا مَرَّ بِهِ الْمَاءُ فَصَعِقَ مِنْ حُسْنِ صَوْتِهِ وَ إِنَّ الْإِمَامَ لَوْ أَظْهَرَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا لَمَا احْتَمَلَهُ النَّاسُ قِيلَ لَهُ أَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صلوات الله وسلاماته عليه يُصَلِّي بِالنَّاسِ وَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلوات الله وسلاماته عليه كَانَ يُحْمَلُ مَنْ خَلَفَهُ مَا يُطِيقُونَ

حدیث ۶۰: روایت شده که موسی بن جعفر علیه السلام بسیار خوش صدا بود و قرآن را بسیار زیبا می خواند، روزی فرمود: حضرت علی بن الحسین علیه السلام که قرآن می خواند گاهی از رهگذران که صدای آن جناب را می شنیدند از صدای ایشان غش

۷۱۷. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ج ۲ ص ۲۳۵ فصل شذرات من فضائل الإمام کاظم ع و مناقبه ..

۷۱۸. الکافی ج ۲ ص ۶۱۶ باب ترتیل القرآن بالصوت الحسن ح ۱۱.

می‌کردند امام علیه السلام اگر کمال قدرت خود را در این امور اظهار کند مردم تاب تحمل ندارند. عرضه داشتند: مگر پیامبر صلی الله علیه و آله بر مردم نماز نمی‌خواند و صدایش به قرآن بلند نمی‌شد فرمود: پیامبر صلی الله علیه و آله به اندازه‌ای که طاقتم داشتند می‌خواند.^{۷۱۹}

مهربانی با سایر مخلوقات

حدیث ۶۱: مِنْ بَعْضِ كُتُبِ الْمَنَاقِبِ الْمُعْتَبَرَةِ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ نَجِيحٍ قَالَ: رَأَيْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام يَأْكُلُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ كَلْبٌ كُلَّمَا أَكَلَ لُقْمَةً طَرَحَ لِلْكَلبِ مِثْلَهَا فَقُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله أَلَا أَرَجُمُ هَذَا الْكَلْبَ عَنْ طَعَامِكَ قَالَ دَعَهُ إِنِّي لَأَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَكُونَ ذُو رُوحٍ يَنْظُرُ فِي وَجْهِي وَأَنَا أَكُلُ ثُمَّ لَا أُطْعِمُهُ.

حدیث ۶۱: در بعضی از کتب معتبره از نجیح روایت می‌کند که گفت: یک وقت دیدم امام حسن علیه السلام مشغول غذا خوردن بود و یک سگ در مقابل آن حضرت بود امام علیه السلام یک لقمه خودش می‌خورد و یک لقمه به آن سگ می‌داد. من گفتم: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله اجازه می‌دهی من این سگ را از تو دور نمایم؟ فرمود: بگذار باشد، زیرا من از خدا شرم می‌کنم که صاحب روحی در صورت من که غذا می‌خورم نظر کند و من او را غذا ندهم.^{۷۲۰}

۷۱۹. الکافی ج ۲ ص ۶۱۵ باب ترتیل القرآن بالصوت الحسن ح ۴.

۷۲۰. بحار الأنوار ج ۴۳ ص ۳۵۲ باب ۱۶ مکارم أخلاقه و عمله و فضله و شرفه و جلالته و نوادر احتجاجاته صلوات الله علیه ح ۲۹

حديث ٦٢: إِبْرَاهِيمُ الرَّافِعِيُّ قَالَ: التَّائَتْ عَلَيْهِ نَاقَتُهُ فَرَفَعَ الْقَضِيبَ وَ أَشَارَ إِلَيْهَا وَ قَالَ لَوْ لَا خَوْفُ الْقِصَاصِ لَفَعَلْتُ وَ فِي رَوَايَةٍ آهٍ مِنْ الْقِصَاصِ وَ رَدَّ يَدَهُ عَنْهَا.

حديث ٦٢: رافعي گفت يك بار شترش بد رفتاری كرد امام عليه السلام شلاق را بلند نموده و فرمود: اگر از قصاص نمی ترسیدم او را می زد. آه، چقدر مشکل است قصاص شلاق را پائین آورد و به شتر نزد. ^{٧٢١}

حديث ٦٣: زُرَّارَةُ بْنُ أَعْيَنَ لَقَدْ حَجَّ عَلَى نَاقَةٍ عِشْرِينَ حِجَّةً فَمَا قَرَعَهَا بِسَوْطٍ رَوَاهُ صَاحِبُ الْحِلْيَةِ عَنْ عَمْرٍو بْنِ ثَابِتٍ

حديث ٦٣: امام باقر عليه السلام فرمود: پدرم بر روی يك شتر بيست مرتبه به حج رفت كه يك بار هم او را شلاق نزد. ^{٧٢٢}

حديث ٦٤: ابْنُ الْوَلِيدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنِ الصَّادِقِ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام لِابْنِهِ مُحَمَّدٍ حِينَ حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ إِنِّي قَدْ حَجَجْتُ عَلَى نَاقَتِي هَذِهِ عِشْرِينَ حِجَّةً فَلَمْ أَقْرَعَهَا بِسَوْطٍ قَرَعَةً فَإِذَا نَفَقَتْ فَادْفِنَهَا لَا تَأْكُلْ لَحْمَهَا السَّبَاعُ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا مِنْ بَعِيرٍ يُوقَفُ عَلَيْهِ مَوْقِفَ عَرَفَةَ سَبَعَ حِجَجٍ إِلَّا جَعَلَهُ اللَّهُ مِنْ نَعَمِ الْجَنَّةِ وَ بَارَكَ فِي نَسْلِهِ فَلَمَّا نَفَقَتْ حَفَرَ لَهَا أَبُو جَعْفَرٍ وَ دَفَنَهَا

٧٢١. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ٤ ص ١٥٥ باب إمامة أبي محمد علي بن الحسين ع فصل في زهده ع ..... .

٧٢٢. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ٤ ص ١٥٥ باب إمامة أبي محمد علي بن الحسين ع فصل في زهده ع.

حدیث ۶۴: حضرت صادق علیه السلام فرمود: علی بن الحسین علیه السلام هنگام وفات به فرزندش امام باقر علیه السلام فرمود: با این شتر بیست مرتبه به مکه رفته‌ام و یک شلاق به او زده‌ام هر وقت مرد او را دفن کن که گوشتش را درندگان نخورند زیرا پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: هر شتری که هفت مرتبه در موقف عرفات حاضر باشد خداوند او را از چهار پایان بهشت قرار می‌دهد و نسل او را مبارک می‌کند. وقتی شتر مرد حضرت باقر علیه السلام گودالی حفر نمود و او را دفن کرد. ۷۲۳

سایر موارد

حدیث ۶۵: رَوَى جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَشْبَهَ بِرَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ علیه السلام.
حدیث ۶۵: در کتاب: ارشاد از انس بن مالک روایت می‌کند که گفت: کسی از امام حسن علیه السلام به رسول خدا صلی الله علیه و آله بیشتر شباهت نداشت. ۷۲۴

حدیث ۶۷: جَعْفَرُ بْنُ نُعَيْمٍ بْنُ شَادَانَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرُّضَا علیه السلام جَفَا أَحَدًا بِكَلَامِهِ قَطُّ وَ مَا رَأَيْتُ قَطَعَ عَلَى أَحَدٍ كَلَامَهُ حَتَّى يَفْرُغَ مِنْهُ وَ مَا رَدَّ أَحَدًا عَنْ حَاجَةٍ يَقْدِرُ عَلَيْهَا وَ لَا مَدَّ رِجْلَيْهِ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ وَ لَا اتَّكَأَ بَيْنَ يَدَيْ جَلِيسٍ لَهُ قَطُّ وَ لَا رَأَيْتُهُ شَتَمَ أَحَدًا مِنْ مَوَالِيهِ وَ مَمَالِيكِهِ قَطُّ وَ لَا رَأَيْتُهُ تَفَلَّ قَطُّ وَ لَا

۷۲۳. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۵۰ باب نادر ..... .

۷۲۴. الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد ج ۲ ص ۵ فصل في تاريخ ولادة الإمام الحسن المجتبی ع و شهادته و ما يخصه و بعض فضائله

رَأَيْتُهُ يُقَهِّقُهُ فِي ضَحِكِهِ قَطُّ بَلْ كَانَ ضَحِكُهُ التَّبَسُّمَ وَ كَانَ إِذَا خَلَا وَ نُصِبَتْ
 مَائِدَتُهُ أَجْلَسَ مَعَهُ عَلَى مَا يَدْتِهِ مَمَالِكُهُ حَتَّى الْبَوَابِ وَ السَّائِسِ وَ كَانَ قَلِيلَ
 النَّوْمِ بِاللَّيْلِ كَثِيرَ السَّهْرِ يُحْيِي أَكْثَرَ لَيَالِيهِ مِنْ أَوْلَاهَا إِلَى الصُّبْحِ وَ كَانَ كَثِيرَ
 الصِّيَامِ فَلَا يَقُوتُهُ صِيَامٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الشَّهْرِ وَ يَقُولُ ذَلِكَ صَوْمُ الدَّهْرِ وَ كَانَ كَثِيرَ
 الْمَعْرُوفِ وَ الصَّدَقَةِ فِي السَّرِّ وَ أَكْثَرَ ذَلِكَ يَكُونُ مِنْهُ فِي اللَّيَالِي الْمُظْلِمَةِ فَمَنْ
 زَعَمَ أَنَّهُ رَأَى مِثْلَهُ فِي فَضْلِهِ فَلَا تُصَدِّقُوهُ

حدیث ۶۷: ابراهیم بن عباس گفت: هرگز ندیدم حضرت رضا علیه السلام با سخن
 خود کسی را برنجاند و هرگز ندیدم سخن کسی را قطع کند تا او صحبت خود را
 تمام می‌کرد و هرگز محتاجی را رد نکرد به قدری که قدرت داشت. هرگز پاهای
 خود را مقابل کسی که نشسته بود دراز نمی‌کرد و نه تکیه می‌کرد در مقابل کسی که
 نشسته بود و هرگز غلامان خود را ناسزا نمی‌گفت و ندیدم که آب دهان به زمین
 بیاندازد و نه هرگز در موقع خنده قهقهه نمی‌زد خنده آن جناب تبسم بود. در خلوت
 سفره‌اش را می‌گستردند غلامان خود را بر سفره خویش می‌نشاند حتی دربان‌ها و
 مهتر چهارپایان را، شب‌ها کم می‌خوابید و بسیار بیدار بود بیشتر شب‌ها از ابتدای
 شب تا صبح شب زنده‌دار بود خیلی روزه می‌گرفت روزه سه روز در ماه از او فوت
 نمی‌شد می‌فرمود: این سه روز روزه تمام عمر است خیلی کمک می‌کرد و صدقه
 می‌داد در پنهانی بیشتر در شب‌های تاریک چنین کاری را می‌کرد، هر که بگوید چون
 او در مقام و شخصیت دیده است باور نکنید. ۷۲۵

۷۲۵. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۱۸۴ باب ۴۴ باب فی ذکر أخلاق الرضا ع الکریمه
 و وصف عبادته ..... ح ۷

حدیث ۶۶: وَ رَوَى الْحَاكِمُ فِي أَمَالِيهِ لِلْحَسَنِ عليه السلام مَنْ كَانَ يَبَاءَ بِجَدِّ فَإِنَّ جَدِّي الرَّسُولُ عليه السلام أَوْ كَانَ يَبَاءُ بِأُمِّ فَإِنَّ أُمَّيَ الْبُتُولُ أَوْ كَانَ يَبَاءُ بِزَوْرٍ فَزَوْرُنَا جَبْرَيْلُ.

حدیث ۶۶: روایت می‌کند که امام حسن عليه السلام می‌فرمود: اگر کسی به جد خود بی‌الد جد من پیغمبر عليه السلام با عظمت اسلام است! اگر کسی به مادر خود بی‌الد مادر من بتول می‌باشد. اگر کسی به زائرین خود بی‌الد زائر خاندان ما جبرئیل عليه السلام است. ۷۲۶

حدیث ۶۸: ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدِ أَبَادِيٍّ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ عَبْدِ الْعَظِيمِ الْحَسَنِيِّ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: دَخَلَ عَمْرُو بْنُ عُبَيْدِ الْبَصْرِيِّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَلَمَّا سَلَّمَ وَ جَلَسَ عِنْدَهُ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ قَوْلَهُ ﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ﴾ ثُمَّ سَأَلَ عَنِ الْكَبَائِرِ فَأَجَابَهُ فَخَرَجَ عَمْرُو بْنُ عُبَيْدٍ وَ لَهُ صُرَاخٌ مِنْ بُكَائِهِ وَ هُوَ يَقُولُ هَلْكَ وَ اللَّهُ مَنْ قَالَ بِرَأْيِهِ وَ نَارَ عَكْمٍ فِي الْفَضْلِ وَ الْعِلْمِ.

حدیث ۶۸: حضرت موسی بن جعفر عليه السلام فرمود: عمرو بن عبید بصری خدمت حضرت صادق عليه السلام رسیده سلام داد و نشست این آیه را خواند ﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ﴾ از گناهان کبیره سؤال کرد امام عليه السلام جواب او را داد. عمرو بن عبید از خدمت ایشان بیرون شده اشک می‌ریخت و می‌گفت: به خدا هلاک شده کسی که متکی به رای خود باشد و با شما خانواده در فضل و دانش به نزاع پردازد. ۷۲۷

۷۲۶. مناقب آل‌أبی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۹ باب‌إمامة‌أبی‌محمد الحسن بن علی ع فصل فی معجزاته ع .....
۷۲۷. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۱ ص ۲۸۷ باب ۲۸ باب فیما جاء عن الإمام علی بن موسی ع من الأخبار المتفرقة ح ۳۳

حديث ٦٩: وَ كَانَ يَقُولُ بَلِيَّةُ النَّاسِ عَلَيْنَا عَظِيمَةٌ إِنْ دَعَوْنَاهُمْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا

لَنَا وَإِنْ تَرَكَنَاهُمْ لَمْ يَهْتَدُوا بِغَيْرِنَا.

حديث ٦٩: امام باقر عليه السلام: گرفتاری ما از دست مردم زیاد است اگر دعوت کنیم

آنها را به حقیقت نمی پذیرند اگر آنها را رها کنیم جز به وسیله ما هدایت نخواهند یافت. ٧٢٨

حديث ٧٠: أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَدِّهِ عَنْ ابْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي

عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنْ مُحَمَّدٌ بْنُ

الْمُنْكَدِرِ كَانَ يَقُولُ مَا كُنْتُ أَرَى أَنْ مِثْلَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام يَدْعُ خَلْفًا لِفَضْلِ

عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام حَتَّى رَأَيْتُ ابْنَهُ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعْطَهُ فَوَعَّظَنِي

فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ بِأَيِّ شَيْءٍ وَعَظَّكَ قَالَ خَرَجْتُ إِلَى بَعْضِ نَوَاحِي الْمَدِينَةِ فِي سَاعَةِ

حَارَةٍ فَلَقِيتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَ كَانَ رَجُلًا بَدِينًا وَ هُوَ مُتَّكِ عَلَى غُلَامَيْنِ لَهُ

أَسْوَدَيْنِ أَوْ مَوْلَيْنِ فَقُلْتُ فِي نَفْسِي شَيْخٌ مِنْ شُيُوخِ قُرَيْشٍ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ عَلَى

هَذِهِ الْحَالِ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا أَشْهَدُ لِأَعْظَمَتِهِ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ

بِئْهَرٍ وَ قَدْ تَصَبَّبَ عَرَقًا فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ شَيْخٌ مِنْ أَشْيَاحِ قُرَيْشٍ فِي هَذِهِ

السَّاعَةِ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ فِي طَلَبِ الدُّنْيَا لَوْ جَاءَكَ الْمَوْتُ وَ أَنْتَ عَلَى هَذِهِ الْحَالِ

قَالَ فَحَلَّى عَنِ الْغُلَامَيْنِ مِنْ يَدِهِ ثُمَّ تَسَانَدَ وَ قَالَ لَوْ جَاءَنِي وَ اللَّهُ الْمَوْتُ وَ أَنَا فِي

هَذِهِ الْحَالِ جَاءَنِي وَ أَنَا فِي طَاعَةٍ مِنْ طَاعَاتِ اللَّهِ تَعَالَى أَكْفُ بِهَا نَفْسِي عَنْكَ وَ

عَنِ النَّاسِ وَ إِنَّمَا كُنْتُ أَخَافُ الْمَوْتَ لَوْ جَاءَنِي وَ أَنَا عَلَى مَعْصِيَةٍ مِنْ مَعْاصِي

٧٢٨. إعلام الوری بأعلام الهدی (ط - القديمة) ص ٢٧٠ الفصل الرابع فی ذکر طرف من مناقبه و

خصائصه و نبذ من أخباره .....

اللَّهِ فَقُلْتُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ أَرَدْتُ أَنْ أَعْظِكَ فَوَعَّظْتَنِي.

۵۸۵

حدیث ۷۰: ابن منکدر:....خدمت محمد بن علی علیه السلام رسیدم خواستم او را پند دهم او مرا پند داد. دوستانش گفتند: چگونه تو را موعظه کرد؟ گفت: در شدت گرما رفتم به خارج مدینه محمد بن علی علیه السلام را در حالی که تکیه به دو غلام خود داشت دیدم با خود گفتم شخصی از بزرگان قریش در چنین ساعتی با این حال در جستجوی دنیا است به خدا قسم او را موعظه خواهم نمود. پیش رفته سلام کردم جواب مرا با نفس بریده و از شدت خستگی داد در حالی که عرق می ریخت. عرضه داشتم: آقا شخصیتی بزرگ از خاندان قریش در چنین ساعتی با این حال باید در طلب دنیا باشد اگر تو را مرگ فرا گیرد در این حال چه می کنی؟ خود را از دو غلام جدا نمود، تکیه کرده گفت: به خدا سوگند اگر مرگ مرا فرا گیرد در این حال من در حال انجام یک وظیفه دینی هستم که خود و خانواده ام را از نیاز پیدا کردن به تو و مردم نگهداشته ام ترس موقعی است که مرگ فرا رسد و مشغول معصیت خدا باشی. عرضه داشتم: آقا من می خواستم شما را نصیحت کنم مرا پند دادی.^{۷۲۹}

باب سے وچھارم

بیرخے از اشارات خداوند

در قرآن بہ ائمہ اطہار

اشاراتِ خداوند در قرآن به امه اطهار

۵۸۷

حدیث ۱: رَوَتْ الْخَاصَّةُ وَالْعَامَّةُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام نَزَلَ الْقُرْآنُ أَرْبَاعاً رُبْعٌ فِينَا وَرُبْعٌ فِي عَدُونَا وَرُبْعٌ سُنَنٌ وَرُبْعٌ فَرَايِضٌ وَأَحْكَامٌ وَ لَنَا كَرَامِيهِ الْقُرْآنِ.

حدیث ۱: زکریا بن میسرہ از اصبع بن نباتہ نقل می کند کہ: علی علیه السلام فرمود: آیات قرآن چهار قسمت است، یک قسمت آن کہ یک چهارم قرآن است در شأن ما و یک چهارم دیگر آن دربارہی دشمنان ما و توییح آنان وارد شدہ. یک چهارم قرآن ہم در تفسیر سنن و بیان مثال و داستان گذشتگان و انبیاء نازل شدہ. یک چهارم دیگر قرآن در بیان فرایض شرعی و واجبات الہی است. اما آن ربعی کہ در شأن ماست از کرائم قرآن است.^{۷۳۰}

حدیث ۲: رَوَى الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ بِإِسْنَادِهِ إِلَى الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَنْتُمْ الصَّلَاةُ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَنْتُمْ الزَّكَاةُ وَ أَنْتُمْ الْحَجُّ فَقَالَ يَا دَاوُدُ نَحْنُ الصَّلَاةُ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ نَحْنُ الزَّكَاةُ وَ نَحْنُ الصِّيَامُ وَ نَحْنُ الْحَجُّ وَ نَحْنُ الشَّهْرُ الْحَرَامُ وَ نَحْنُ الْبَلَدُ الْحَرَامُ وَ نَحْنُ كَعْبَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ قِبْلَةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿فَأَيْنَمَا تُولُوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾ وَ نَحْنُ الْآيَاتُ وَ نَحْنُ الْبَيِّنَاتُ وَ عَدُونَا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْفَحْشَاءُ وَ الْمُنْكَرُ وَ الْبَغْيُ وَ الْخَمْرُ وَ الْمَيْسِرُ وَ الْأَنْصَابُ وَ الْأَزْلَامُ وَ الْأَصْنَامُ وَ الْأَوْثَانُ وَ الْجِبْتُ وَ الطَّاغُوتُ وَ الْمَيْتَةُ وَ

۷۳۰. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۱ ص ۵۲ باب ۱۰ باب فی ما عنی به الأئمة (علیہم السلام) فی القرآن ح ۱۸۰

الدَّمُ وَ لَحْمُ الْخِنْزِيرِ يَا دَاوُدُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَنَا فَأَكْرَمَ خَلْقَنَا وَ فَضَّلَنَا وَ جَعَلَنَا
 أُمْنَاءَهُ وَ حَفَظْتَهُ وَ خَزَّانَهُ عَلَى مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ وَ جَعَلَ لَنَا
 أَعْدَادًا وَ أَعْدَاءَ فَسَمَّانًا فِي كِتَابِهِ وَ كَتَبَ عَنَّا أَسْمَاءَنَا بِأَحْسَنِ الْأَسْمَاءِ وَ أَحَبِّهَا
 إِلَيْهِ وَ سَمَّى أَعْدَادَنَا وَ أَعْدَاءَنَا فِي كِتَابِهِ وَ كَتَبَ عَنَّا أَسْمَاءَهُمْ وَ ضَرَبَ لَهُمُ
 الْأَمْثَالَ فِي كِتَابِهِ فِي أَبْغَضِ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ وَ إِلَى عِبَادِهِ الْمُتَّقِينَ

حدیث ۲: داود بن کثیر گفت به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتیم: شما در قرآن
 نماز بوده و شما زکات و حج هستید؟ فرمود: داود! ما در قرآن نماز و زکات، روزه،
 حج، ماه حرام، شهر حرام، کعبه، قبله و وجه الله هستیم خداوند فرموده ﴿فَأَيْنَمَا تُولَّوْا
 فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ﴾^{۷۳۱} ما آیات و بینات هستیم و دشمن ما در قرآن فحشاء و منکر یعنی
 خمر، میسر، انصاب، ازیلام اصنام، اوثان جبت طاغوت مردار خون لحم خنزیرند.
 خداوند ما را آفرید و به ما امتیاز بخشید ما را امناء و نگهبانان و خزینه داران
 آسمانها و زمین قرار داد برای ما دشمنان و مخالفین قرار داد ما را در کتاب خود نام
 برد و از نامهای ما به بهترین چیزها که دوست داشت کنایه آورد دشمنان و مخالفین
 ما را نیز در کتاب خود به کنایه نام برد به نامهای بدترین چیزها در نزد خود و
 بندگان پرهیزگار.^{۷۳۲}

۷۳۱. البقرة آية ۱۱۵

۷۳۲. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۱ ص ۵۲ باب ۱۰ باب فی ما عنی به الأئمة (علیهم السلام) فی القرآن ح ۱۸۱

عزت و کبریای خداوندی

۵۸۹

حدیث ۳: عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْبَزْطِيِّ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ طَرِيفٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام:

فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ فَقَالَ نَحْنُ جَلالُ اللَّهِ وَ كَرَامَتُهُ الَّتِي أَكْرَمَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الْعِبَادَ بِطَاعَتِنَا

حدیث ۳: امام باقر عليه السلام: ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾^{۷۳۳} ما جلال خدا و کرامت او هستیم که به وسیله اطاعت از ما، بندگانش را گرامی داشته.^{۷۳۴}

حدیث ۴: وَ يَأْتِنَاهُ إِلَى أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ الْمَعْرُوفِ بِابْنِ أَبِي الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ يُونُسَ بْنِ زَبْيَانَ، قَالَ:.... فَلَمَّا خَرَجَا قَالَ: يَا يُونُسُ، سَلْ، نَحْنُ نَجَلِي الثُّورَ فِي الظُّلُمَاتِ، وَ نَحْنُ الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ الَّذِي مَن دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا، نَحْنُ عِزَّةُ اللَّهِ وَ كِبْرِيَاؤُهُ.

حدیث ۴: امام صادق عليه السلام خطاب به یونس بن عبد الرحمن فرمودند: ای یونس! از ما پیرس که ما متجلی می گردانیم نور را در تاریکی ها و ما بیت المعمور هستیم که هر که داخل آن شد ایمن است، و ما عزت و کبریای خداوندیم.^{۷۳۵}

۷۳۳. الرحمن ۷۸

۷۳۴. بحار الانوار ج ۲۴ باب ۵۳ باب ۵۳ أنهم عليهم السلام جنب الله و وجه الله و يد الله و أمثالها
 ۷۳۵. دلائل الإمامة ص ۲۷۰ ذکر معجزاته (عليه السلام) ح ۴۰، عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآيات و الأخبار و الأقوال الامام جعفر بن محمد الصادق عليهما السلام باب ۵ أبواب فضائله، و مناقبه، و معالی أموره، و غرائب شأنه عليه السلام، باب إتيان الملائكة إليه عليه السلام الأخبار، الأئمة، الصادق عليه السلام

امام سابق بالخیرات

حدیث ۵: مَا قَالَ أَبُو هَاشِمٍ أَنَّهُ سَأَلَهُ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ﴾ قَالَ كُلُّهُمْ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ: الظالم لنفسه الذي لا يقرب بالإمام والمقتصد العارف بالإمام والسابق بالخيرات بإذن الله الإمام فجعلت أفكر في نفسي عظم ما أعطى الله آل محمد ﷺ وبكيت فنظر إليّ و قال لئلا الأمر أعظم مما حدثت به نفسك من عظم شأن آل محمد ﷺ فأحمد الله أن جعلك مستمسكاً بحبلهم تدعى يوم القيامة بهم إذا دعي كل أناس بإمامهم إنك على خير

حدیث ۵: صاحب کتاب «ثاقب المناقب» از ابو هاشم جعفری حدیث کند که او گوید: من در نزد حضرت ابی محمد امام حسن عسکری علیه السلام بودم و از آن حضرت راجع به این آیه سؤال کردم ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ ^{۷۳۶} سپس این کتاب (آسمانی) را به گروهی از بندگان برگزیده خود به میراث دادیم، (اما) از میان آنها عده‌ای بر خود ستم کردند، و عده‌ای میانه رو بودند، و گروهی به اذن خدا در نیکی‌ها (از همه) پیشی گرفتند، و این، همان فضیلت بزرگ است، ابو هاشم گوید: چون از حضرت عسکری علیه السلام از تفسیر این آیه و وارثین کتاب و انقسام آنها به اقسام سه گانه سؤال کردم، حضرت فرمودند: همه اقسام آنها از آل محمدند، ستمگر به نفس

خود کسی است که به امام خود معترف نباشد و به ولایت او اقرار نکند، و عادل و میانه‌رو کسی است که معترف به امامت امام خود باشد و او را بشناسد (و از او پیروی کند) و پیشی گیرنده به خیرات به اذن خدا خود امام (علیه السلام) است. ابوهاشم گوید: با بیانات امام (علیه السلام) راجع به درجات آل محمد (علیهم السلام) اشک از چشم من سرازیر شد و من با خود در فکر فرو رفتم که چه اندازه خداوند به آل محمد (علیهم السلام) از عنایات خود عطا فرموده است، در این حال حضرت به من نظری کرده فرمودند: مطلب از این مقدارها که تو فکر می‌کنی بالاتر و بزرگتر است، شان آل محمد (علیهم السلام) از اینها بیشتر است، شکر و سپاس خدا را به جا آور که تو را متمسک به ریسمان ولایت آنها قرار داده است، و زمانی که در روز باز پسین هر امتی را به امامشان بخوانند تو را با ائمه اهل بیت می‌خوانند، ای ابوهاشم! بشارت باد تو را بدین موهبت الهی. ۷۳۷

ائمه اطهار نورند

حدیث ۶: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَرْدَاسٍ قَالَ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ يَحْيَى وَ الْحَسَنُ بْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَلْبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ النُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾ فَقَالَ يَا أَبَا خَالِدٍ النُّورُ وَ اللَّهُ الْأَيَّمَةُ (علیهم السلام) مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ (علیهم السلام) إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ هُمْ وَ اللَّهُ نُورُ اللَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ وَ هُمْ وَ اللَّهُ نُورُ اللَّهِ فِي السَّمَاوَاتِ وَ فِي الْأَرْضِ وَ اللَّهُ يَا أَبَا خَالِدٍ لِنُورِ الْإِمَامِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ أَنْوَرُ مِنَ الشَّمْسِ

الْمُضِيئَةَ بِالنَّهَارِ وَ هُمْ وَ اللَّهُ يُنَوِّرُونَ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَحْجُبُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ نُورَهُمْ عَمَّنْ يَشَاءُ فَتُظْلِمُ قُلُوبُهُمْ وَ اللَّهُ يَا أَبَا خَالِدٍ لَا يُحِبُّنَا عَبْدٌ وَ يَتَوَلَّانَا حَتَّى يُطَهِّرَ اللَّهُ قَلْبَهُ وَ لَا يُطَهِّرُ اللَّهُ قَلْبَ عَبْدٍ حَتَّى يُسَلِّمَ لَنَا وَ يَكُونَ سَلْمًا لَنَا فَإِذَا كَانَ سَلْمًا لَنَا سَلَّمَهُ اللَّهُ مِنْ شَدِيدِ الْحِسَابِ وَ آمَنَهُ مِنْ فِرَاقِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْأَكْبَرِ.

حدیث ۶: ابو خالد کابلی گوید: از امام باقر علیه السلام در باره قول خدای تعالی ﴿فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ النُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾^{۷۳۸} به خدا و رسولش و نوری که فرستاده/یم/ایمان آورید پرسیدم فرمود: ای ابا خالد! به خدا قسم نور ائمه علیهم السلام از آل محمدند علیهم السلام تا قیامت به خدا که ایشانند همان نور خدا که فرو فرستاده، به خدا که ایشانند نور خدا در آسمانها و زمین به خدا قسم ای اباخالد! نور امام علیه السلام در دل مؤمنان از نور خورشید تابان در روز روشن تر است و ایشانند که دل‌های مؤمنین را منور کنند و خدا از هرکه خواهد نور ایشان را پنهان دارد پس دل آن‌ها تاریک گردد و در ظلمت رود. به خدا ای ابا خالد! بنده‌ای ما را دوست ندارد و از ما پیروی نکند تا خدا دلش را پاک کند و و دلی را پاک نمی‌کند تا تسلیم ما شود و با ما خالص شده باشد و آشتی کرده باشد و چون با ما سازش کرد، خدا او را در سختی حساب سالم دارد و از هراس بزرگ روز قیامت ایمنش سازد.^{۷۳۹}

حدیث ۷: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُوسَى بْنِ عُمَرَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنِ أَبِي الْحَسَنِ علیه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ

۷۳۸. سوره مبارکه تغابن آیه ۸

۷۳۹. الکافی ج ۱ ص ۱۹۴ کتاب الحجة باب أن الأئمة نور الله عز وجل ح ۱

بِأَفْوَاهِهِمْ ﴿ قَالَ يُرِيدُونَ لِيطْفِئُوا وِلَايَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بِأَفْوَاهِهِمْ قُلْتُ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ ﴾ قَالَ يَقُولُ وَ اللَّهُ مُتِمُّ الْإِمَامَةِ وَ الْإِمَامَةُ هِيَ التَّوْرُ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ التَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلْنَا ﴾ قَالَ التَّوْرُ هُوَ الْإِمَامُ عليه السلام.

حدیث ۷: محمد بن فضیل: از حضرت ابوالحسن عليه السلام راجع به قول خدای تعالی ﴿ يُرِيدُونَ لِيطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ ﴾^{۷۴۰} می‌خواهند نور خدا را به دهان‌هایشان خاموش کنند پرسیدم، فرمود: یعنی می‌خواهند ولایت امیرالمؤمنین عليه السلام را با نفس‌هایشان خاموش کنند، عرضه داشتم: سپس خدای تعالی فرماید ﴿ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ ﴾^{۷۴۱} ولی خدا کامل‌کننده نور خویش است فرمود: یعنی خدا کامل‌کننده امامت است و امامت همان نور است و همانست که خدای عزوجل فرماید ﴿ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ التَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلْنَا ﴾^{۷۴۲} به خدا و رسولش و نوری که فرستاده‌ایم/ایمان آورید مقصود از نور همان امام عليه السلام است.^{۷۴۳}

حدیث ۸: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وآله الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَ يَحْرِمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ وَ اتَّبِعُوا التَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ قَالَ التَّوْرُ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ عَلِيُّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ الْأَيْمَةُ عليه السلام.

۷۴۰. سوره مبارکه صف آیه ۸

۷۴۱. سوره مبارکه صف آیه ۸

۷۴۲. سوره مبارکه تغابن آیه ۸

۷۴۳. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۱۹۵ باب ۱۳ بابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ ع نُورُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ح ۶

حدیث ۸: امام صادق علیه السلام در تفسیر قول خدای تعالی ﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ﴾^{۷۴۴} آنان که پیروی می‌کنند از این پیغام بر و خبرگزار درس ناخوانده ما که اوصاف او را در تورات و انجیل نوشته می‌یابند که آن‌ها را امر به معروف و نهی از منکر می‌نماید و طیبیات را بر آنان حلال و پلیدی‌ها را بر آنان حرام می‌کند تا آنجا که می‌فرماید ﴿وَ اتَّبِعُوا التَّوْرَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾^{۷۴۵} و پیروی کردند نوری را که با او فرود آمده است همان‌ها رستگارانند فرمود: نور در اینجا علی علیه السلام امیرالمؤمنین و ائمه‌اند.^{۷۴۶}

حدیث ۹: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام لَقَدْ آتَى اللَّهُ أَهْلَ الْكِتَابِ خَيْرًا كَثِيرًا قَالَ وَ مَا ذَاكَ قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ إِلَى قَوْلِهِ أُولَئِكَ يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا﴾ قَالَ فَقَالَ قَدْ آتَاكُمْ اللَّهُ كَمَا آتَاهُمْ ثُمَّ تَلَا ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ آمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ يَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ﴾ يَعْنِي إِمَامًا تَأْتَمُونَ بِهِ.

حدیث ۹: ابی جارود گوید به امام باقر علیه السلام عرضه داشتم: خدا به اهل کتاب خیر بسیاری داده است، فرمود: آن چیست؟ عرضه داشتم: قول خدای تعالی است ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ وَ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ

۷۴۴. سوره اعراف آیه ۱۵۷

۷۴۵. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۴۶. الکافی ج ۱ ص ۱۹۴ کتاب الحجّة باب أنّ الأئمة نور الله عزوجل ح ۲

رَبَّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا^{۷۴۷} آنان که ما به آنها پیش از این، کتاب فرستادیم بدان ایمان می‌آورند. و چون آیات ما بر آنها تلاوت شود گویند: به آن ایمان آوردیم که این قرآن به حق از جانب پروردگار ما نازل شده، ما پیش از این نیز تسلیم فرمان خدا بودیم. اینان را دو بار پاداش نیکو دهند، زیرا صبر و ثبات (در دین خود و اسلام هر دو) ورزیدند امام (علیه السلام) فرمود: خدا به شما هم عطا کرده چنان که به ایشان عطا کرده است، سپس تلاوت فرمود ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ﴾^{۷۴۸} ای گروندگان از خدا باک داشته باشید و به رسولش ایمان آورید تا دو بهره از رحمت خود به شما دهد و برای شما نوری قرار دهد که در پرتوش حرکت کنید یعنی امامی که به او اقتدا کنید.^{۷۴۹}

حدیث ۱۰: أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْكَابَلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾ فَقَالَ يَا أَبَا خَالِدٍ النَّورُ وَاللَّهُ الْأَيُّمَةُ (علیه السلام) يَا أَبَا خَالِدٍ لِنُورِ الْإِمَامِ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ أَنْوَرُ مِنَ الشَّمْسِ الْمُضِيئَةِ بِالنَّهَارِ وَ هُمُ الَّذِينَ يُنُورُونَ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ وَ يَحْجُبُ اللَّهُ نُورَهُمْ عَمَّنْ يَشَاءُ فَتُظْلِمُ قُلُوبَهُمْ وَ يَعْشَاهُمْ بِهَا.

حدیث ۱۰: ابو خالد کابلی گوید: از امام باقر (علیه السلام) در باره قول خدای تعالی ﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾^{۷۵۰} به خدا و رسولش و نوری که فرستاده‌ایم ایمان

۷۴۷. سوره مبارکه قصص آیات ۵۲ تا ۵۴

۷۴۸. سوره مبارکه حدید آیه ۲۸

۷۴۹. الکافی ج ۱ ص ۱۹۴ کتاب الحجة باب أن الأئمة نور الله عز وجل ح ۳

۷۵۰. النغابن آیه ۸

آورید پرسیدم فرمود: ای ابا خالد! به خدا مقصود از نور ائمه (علیهم السلام) است. ای ابا خالد! نور امام (علیه السلام) در دل مؤمنان از نور خورشید تابان در روز روشن تر است و ایشانند که دل‌های مؤمنین را منور کنند و خدا از هر که خواهد نور ایشان را پنهان دارد پس دل آنها تاریک گردد و در ظلمت رود.^{۷۵۱}

حدیث ۱۱: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ صَالِحِ بْنِ سَهْلِ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى .... ﴿لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾ إِمَامًا مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ (عليها السلام) ﴿فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ﴾ إِمَامِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ قَالَ فِي قَوْلِهِ ﴿يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ بِأَيْمَانِهِمْ﴾ أَيْمَةُ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَسْعَى بَيْنَ يَدَيِ الْمُؤْمِنِينَ وَ بِأَيْمَانِهِمْ حَتَّى يُنْزِلُوهُمْ مَنَازِلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ.*

حدیث ۱۱: امام صادق (علیه السلام) درباره قول خدای عزوجل ﴿لَمْ يَكَدْ يَرَاهَا وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا﴾^{۷۵۲} و کسی که خدا برای او نوری مقرر نفرموده فرمودند: یعنی امامی از اولاد فاطمه (علیها السلام) ندارد ﴿فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ﴾^{۷۵۳} هیچ نوری برای او نباشد یعنی روز قیامت امامی نداشته باشد، و در باره قول خدای تعالی ﴿يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ بِأَيْمَانِهِمْ﴾^{۷۵۴} نور آنها از پیش رو و طرف راست می‌شتابد فرمود: روز قیامت

۷۵۱. سوره مبارکه تغابن آیه ۸، الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۱۹۵ باب ۱۳ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ ع نُورُ اللَّهِ

عَزَّ وَ جَلَّ ح ۴

۷۵۲. النور ۴۰

۷۵۳. النور ۴۰

۷۵۴. الحديد ۱۲

ائمه مؤمنین از پیش رو و طرف راست مؤمنین می‌شتابند تا ایشان را به منازل اهل بهشت وارد سازند. ۷۵۵

وَ تَصَدِّقُ ذَلِكَ مَا حَدَّثَنَا بِهِ إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَارُونَ الْهَيْتِيُّ بِمَدِينَةِ السَّلَامِ
 قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي الثَّلَاجِ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَيُّوبَ عَنْ
 مُحَمَّدِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
 سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ الذُّهَلِيِّ عَنِ الْفَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ
 اللَّهِ الصَّادِقِ ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ
 قُلْتُ ﴿مِثْلُ نُورِهِ﴾ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قُلْتُ ﴿كَمْ شَكَاةٍ﴾ قَالَ صَدَّرُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
 قُلْتُ ﴿فِيهَا مِصْبَاحٌ﴾ قَالَ فِيهِ نُورُ الْعِلْمِ يَعْنِي النُّبُوَّةَ قُلْتُ ﴿الْمِصْبَاحُ فِي
 زُجَاجَةٍ﴾ قَالَ عَلِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَدَرَ إِلَى قَلْبِ عَلِيٍّ قُلْتُ ﴿كَأَنَّهُا﴾ قَالَ لِأَيِّ شَيْءٍ
 تَقْرَأُ ﴿كَأَنَّهُا﴾ فَقُلْتُ فَكَيْفَ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ كَأَنَّهُ كَوَكَبٌ دُرِّيٌّ قُلْتُ ﴿يُوقَدُ
 مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾ قَالَ ذَلِكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ
 بْنُ أَبِي طَالِبٍ لَا يَهُودِيٌّ وَلَا نَصْرَانِيٌّ قُلْتُ ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمَسَّهُ
 نَارٌ﴾ قَالَ يَكَادُ الْعِلْمُ يَخْرُجُ مِنْ فَمِ الْعَالِمِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ قَبِلَ أَنْ يَنْطِقَ بِهِ
 قُلْتُ ﴿نُورٌ عَلَى نُورٍ﴾ قَالَ الْإِمَامُ فِي إِثْرِ الْإِمَامِ

کتاب توحید و معانی الاخبار: فضیل بن یسار گفت به حضرت صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ

عرضه داشتیم ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ ۷۵۶ فرمود: خداوند چنین است گفتم

۷۵۵. الکافی ج ۱ ص ۱۹۵ کتاب الحجۃ بابُ أَنْ الْأَيْمَةَ ع نُورُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ح ۵

۷۵۶. النور آیه ۳۵

﴿مَثَلُ نُورِهِ﴾^{۷۵۷} فرمود: محمد ﷺ مثل نور خدا است گفتم «كَمِشْكَاءٍ» فرمود: سینه محمد ﷺ گفتم «فِيهَا مِصْبَاحٌ» فرمود: در آن نور علم است. یعنی نبوت. گفتم: «الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ». فرمود: علم پیامبر اکرم ﷺ وارد به قلب علی (علیه السلام) شد. گفتم: «كَأَنَّهَا» فرمود: چرا «كَأَنَّهَا» می گوئی، عرضه داشتم: پس چگونه بگویم؟ فرمود: كَأَنَّهُ ﴿كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ﴾^{۷۵۸} عرضه داشتم ﴿يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ﴾^{۷۵۹} فرمود: آن امیر المؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام) است که نه یهودی است و نه نصرانی. عرضه داشتم ﴿يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ﴾^{۷۶۰} فرمود: نزدیک است علم از دهان عالم آل محمد ﷺ فرو ریزد قبل از سخن گفتن. عرضه داشتم ﴿نُورٌ عَلَى نُورٍ﴾^{۷۶۱} فرمود: امامی پس از امام دیگر.^{۷۶۲}

تفسیر القمی ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَحْيَيْنَاهُ﴾ قَالَ جَاهِلًا عَنِ الْحَقِّ وَالْوَلَايَةِ فَهَدَيْنَاهُ إِلَيْهَا ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ قَالَ الثُّورُ الْوَلَايَةُ ﴿كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾ يَعْنِي فِي وِلَايَةِ غَيْرِ الْأَيِّمَةِ ﴿كَذَلِكَ زَيْنٌ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

۷۵۷. النور آية ۳۵

۷۵۸. النور آية ۳۵

۷۵۹. النور آية ۳۵

۷۶۰. النور آية ۳۵

۷۶۱. النور آية ۳۵

۷۶۲. التوحيد للصدوق ص ۱۵۷ باب ۱۵ تفسیر قول الله عز و جل الله نور السماوات و الأرض

إلى آخر الآية ح ۳

تفسیر قمی ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مِيثَاقًا حَيِّينَاهُ﴾^{۷۶۳} فرمود: یعنی جاهل به حق و ولایت باشد او را هدایت می‌کنیم. ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾^{۷۶۴} برایش نوری درخشان قرار می‌دهیم که با آن میان مردم راه برود فرمود آن نور ولایت است. ﴿كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾^{۷۶۵} مانند کسی است که در تاریکی‌ها است و نمی‌تواند از آن خارج شود فرمود: یعنی ولایت غیر آل محمد عليهم السلام را دارد ﴿كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^{۷۶۶} چنین آراسته شده برای کافران کردارشان.^{۷۶۷}

تفسیر القمی ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾ یعنی بِرَسُولِ اللَّهِ عليه السلام ﴿وَ عَزَّوَهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾ یعنی أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ فَأَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام عَلَى الْأَنْبِيَاءِ أَنْ يُخْبِرُوا أُمَّهَمُ وَ يَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرُوهُ بِالْقَوْلِ وَ أَمَرُوا أُمَّهَمُ بِذَلِكَ وَ سَيَرْجِعُ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام وَ يَرْجِعُونَ وَ يَنْصُرُونَهُ فِي الدُّنْيَا

تفسیر قمی: ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ﴾^{۷۶۸} کسانی که ایمان به پیامبر عليه السلام آورند ﴿وَ عَزَّوَهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ﴾^{۷۶۹} یعنی پیرو امیر المومنین عليه السلام باشند

۷۶۳. الانعام آیه ۱۲۲

۷۶۴. الانعام آیه ۱۲۲

۷۶۵. الانعام آیه ۱۲۲

۷۶۶. الانعام آیه ۱۲۲

۷۶۷. تفسیر القمی ج ۱ ص ۲۱۵ [سورة الأنعام(۶): الآيات ۱۱۲ الى ۱۴۱]

۷۶۸. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۶۹. الاعراف آیه ۱۵۷

﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾^{۷۷۰} آنها رستگارند. خداوند از پیامبران پیمان گرفت که به امت‌های خود خبر دهند از ظهور پیامبر اسلام ﷺ و او را یاری کنند. ایشان نیز به گفتار یاری نمودند و به امت خود این دستور را دادند در آینده پیامبر اکرم ﷺ برمی‌گردد آنها نیز برخواهند گشت و او را در دنیا یاری می‌کنند.^{۷۷۱}

عَنْ مَسْعَدَةَ بِنِ صَدَقَةَ قَالَ: قَصَّ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قِصَّةَ الْفَرِيقَيْنِ جَمِيعاً فِي الْمِيثَاقِ حَتَّى بَلَغَ الْإِسْتِثْنَاءَ مِنَ اللَّهِ فِي الْفَرِيقَيْنِ فَقَالَ إِنَّ الْخَيْرَ وَالشَّرَّ خَلْقَانِ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ لَهُ فِيهِمَا الْمَشِيئَةُ فِي تَحْوِيلِ مَا شَاءَ فِيمَا قَدَّرَ فِيهَا حَالٍ عَنْ حَالٍ وَالْمَشِيئَةُ فِيمَا خَلَقَ لَهُمَا مِنْ خَلْقِهِ فِي مُنْتَهَى مَا قَسَمَ لَهُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالشَّرِّ وَذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ قَالَ فِي كِتَابِهِ ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾ فَالنُّورُ هُمُ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَالظُّلُمَاتُ عَدُوَّهُمْ.

از امام صادق (علیه السلام) سوال شد درباره آیه ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ﴾^{۷۷۲} فرمودند: نور آل محمدند ﷺ و ظلمات دشمنان ایشانند.^{۷۷۳}

عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ قَالَ: ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتاً فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُوراً يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ قَالَ الْمَيِّتُ الَّذِي لَا يَعْرِفُ هَذَا

۷۷۰. الاعراف آیه ۱۵۷

۷۷۱. تفسیر القمی ج ۱ ص ۲۴۲ [سورة الأعراف(۷): الآيات ۱۴۹ الى ۱۵۷] .....

۷۷۲. البقرة آیه ۲۵۷

۷۷۳. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۱۳۹ [سورة البقرة(۲): آیه ۲۵۷] ح ۴۶۱

الشَّانَ قَالَ أَتَدْرِي مَا يَعْنِي مَيْتًا قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَا قَالَ الْمَيْتُ الَّذِي لَا يَعْرِفُ شَيْئًا فَأَحْيَيْنَاهُ بِهَذَا الْأَمْرِ ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ قَالَ إِمَامًا يَأْتُمُّ بِهِ قَالَ ﴿كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾ قَالَ كَمَثَلِ هَذَا الْخَلْقِ الَّذِينَ لَا يَعْرِفُونَ الْإِمَامَ عليه السلام

تفسیر عیاشی: نقل از حضرت باقر علیه السلام درباره آیه ﴿أَوْ مَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾^{۷۷۴} فرمود: میت کسی است که عارف به امام علیه السلام نیست می دانی منظور از مرده چیست؟ عرضه داشتیم: بفرمائید فرمود: مرده کسی است که چیزی نمی داند او را با شناخت امام علیه السلام زنده می کنیم. ﴿وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ﴾ فرمود: برایش امامی قرار می دهیم که از او پیروی کند ﴿كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا﴾^{۷۷۵} یعنی او مانند کسی که امام علیه السلام را نمی شناسد.^{۷۷۶}

رَوَاهُ الْحَسَنُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الدِّيَلَمِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ رَجَالِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا﴾ قَالَ الْبُرْهَانُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم وَالنُّورُ الْمُبِينُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

کنز الفوائد: عبد الله بن سليمان گفت به حضرت صادق علیه السلام عرضه داشتیم: منظور از این آیه چیست؟ ﴿قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا﴾^{۷۷۷}

۷۷۴. الانعام آیه ۱۲۲

۷۷۵. الانعام آیه ۱۲۲

۷۷۶. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۳۷۵ [سورة الأنعام(۶): آیه ۱۲۲] ح ۸۹

۷۷۷. النساء آیه ۱۷۴

شما را برهانی از طرف پروردگارتان فرستادیم و نوری آشکارا حضرت فرمود: برهان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است و نور مبین علی بن ابی طالب علیه السلام.^{۷۷۸}

وَقَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ حَسَنِ الْمَرْوَزِيِّ عَنِ الْأَحْوَصِ بْنِ جَوَّابٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ رُزَيْقٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ كَعْبِ بْنِ عِيَاضٍ قَالَ طَعَنْتُ عَلِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ فَوَكَّزَنِي فِي صَدْرِي ثُمَّ قَالَ يَا كَعْبُ إِنَّ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نُورًا فِي السَّمَاءِ وَ نُورًا فِي الْأَرْضِ فَمَنْ تَمَسَّكَ بِنُورِهِ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَ مَنْ أَخْطَأَهُ أَدْخَلَهُ اللَّهُ النَّارَ فَبَشِّرِ النَّاسَ عَنِّي بِذَلِكَ.

کنز الفوائد: کعب بن عیاض گفت من خورده‌گیری کردم بر علی علیه السلام در مقابل پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مشت بر سینه من نهاده فرمود: کعب علی علیه السلام دارای دو نور است یکی در آسمان و دیگری در زمین هر که به نور او چنگ زند خدا او را داخل بهشت می‌کند و هر که از او سرباز زند داخل جهنم می‌شود این سخنان را از طرف من به مردم بشارت ده.^{۷۷۹}

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ» قَالَ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا وَآيَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَفْوَاهِهِمْ قُلْتُ «وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ» قَالَ وَ اللَّهُ مُتِمُّ الْإِمَامَةِ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ الَّذِينَ «فَآمَنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ النُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا» فَالنُّورُ هُوَ الْإِمَامُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْتُ «هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ

۷۷۸. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۱۵۰ [سورة النساء(۴): آية ۱۷۴]

۷۷۹. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۶۴۳ [سورة الحديد(۵۷): آية ۲۸]

الْحَقِّ ﴿ قَالَ هُوَ الَّذِي أَمَرَ رَسُولَهُ ﷺ بِالْوَلَايَةِ لَوْصِيَّتِهِ وَ الْوَلَايَةُ هِيَ دِينُ الْحَقِّ قُلْتُ
 ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾ قَالَ يُظْهِرُهُ عَلَى جَمِيعِ الْأَدْيَانِ عِنْدَ قِيَامِ الْقَائِمِ قَالَ يَقُولُ
 اللَّهُ ﴿وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾ وَ الْوَلَايَةُ الْقَائِمِ ﴿وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ ﷺ قُلْتُ هَذَا
 تَنْزِيلٌ قَالَ نَعَمْ أَمَّا هَذَا الْحَرْفُ فَتَنْزِيلٌ وَ أَمَّا غَيْرُهُ فَتَأْوِيلٌ....

از ابوالحسن موسی بن جعفر ﷺ سؤال کردم راجع به آیه ﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ
 اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾^{٧٨٠} فرمود: می خواهند ولایت علی بن ابی طالب ﷺ را با
 تبلیغات خود از بین ببرند عرضه داشتم ﴿وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ﴾^{٧٨١} فرمود: خدا امامت را
 تکمیل می کند به دلیل این آیه ﴿فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ النُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا﴾^{٧٨٢} که نور همان
 امام ﷺ است عرضه داشتم ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ﴾^{٧٨٣} او خدائی
 است که دستور داده به پیامبرش وصیت کند در مورد ولایت علی ﷺ ولایت همان
 دین حق است عرضه داشتم ﴿لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ﴾^{٧٨٤} فرمود: تا چیره نماید دین
 حق را بر تمام ادیان هنگام ظهور حضرت قائم ﷺ به دلیل این آیه ﴿وَ اللَّهُ مُتِمُّ
 نُورِهِ﴾^{٧٨٥} که خدا امامت را تکمیل می کند به ولایت قائم ﴿وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾^{٧٨٦}

٧٨٠. الصف آية ٨

٧٨١. الصف آية ٨

٧٨٢. التغابن آية ٨

٧٨٣. التوبة آية ٣٣

٧٨٤. التوبة آية ٣٣

٧٨٥. الصف آية ٨

٧٨٦. الصف آية ٨

اگر چه خوش آیند کافران به ولایت علی (علیه السلام) نباشد گفتیم این تنزیل قرآن است فرمود: آن حروفی که در قرآن آمده تنزیل است ولی بقیه تفسیر آن است.^{۷۸۷}

فَرَاتٌ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَّارِيُّ [قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَرْوَانَ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَلَالٍ الْأَحْمَسِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ التَّيْمِيِّ عَنْ الْكَلْبِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ] عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ﴾ قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَابْنُ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) قَالَ

ابن عباس در مورد آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ﴾^{۷۸۸} ای کسانی که ایمان آورده‌اید بیرهزید از خدا و به پیامبرش ایمان آورید به شما دو نصیب از رحمت خود می‌بخشد فرمود: آن دو نصیب حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) هستند ﴿وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ﴾^{۷۸۹} برایتان امامی قرار می‌دهد (امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (علیه السلام)) که در مسیر زندگی به همراه او بروید.^{۷۹۰}

۷۸۷. الکافی ج ۱ ص ۴۳۲ باب فیہ نکت و نتف من التنزیل فی الولاية ح ۹۱

۷۸۸. الحديد آية ۲۸

۷۸۹. الحديد آية ۲۸

۷۹۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۴۶۸ [سورة الحديد(۵۷): آية ۲۸] ح ۶۱۲

اَمَنَةُ اَطْهَارِ بَابِ اللَّهِ

حدیث ۱۳: ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ الْحَمِيرِيِّ عَنِ ابْنِ عَيْسَى عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام... نَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ وَ شُهَدَاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ أَمْنَاؤُهُ عَلَى وَحْيِهِ وَ خَزَائِنُهُ عَلَى عِلْمِهِ وَ وَجْهُهُ الَّذِي يُؤْتِي مَنْهُ وَ عَيْنُهُ فِي بَرِيَّتِهِ وَ لِسَانُهُ النَّاطِقُ وَ بَابُهُ الَّذِي يَدُلُّ عَلَيْهِ نَحْنُ الْعَالَمُونَ بِأَمْرِهِ وَ الدَّاعُونَ إِلَى سَبِيلِهِ بِنَا عَرَفَ اللَّهُ وَ بِنَا عَبْدَ اللَّهِ نَحْنُ الْأَدْلَاءُ عَلَى اللَّهِ وَ لَوْلَانَا مَا عَبْدَ اللَّهُ

حدیث ۱۳: امام صادق عليه السلام: ما حجت خدا در میان بندگان و گواهان بر خلق و امنای بر وحی و خزینہ داران علم او هستیم و وجه خدائیم که از آن جناب باید به سوی او رفت و دیده او میان مردم و زبان گویا و باب الله هستیم که راهنما به سوی اویم ما عالم به امر و دعوت کننده به راهش هستیم به وسیله ما خدا شناخته شد و پرستش گردید ما راهنمایان به سوی خدائیم اگر ما نبودیم خدا پرستش نمی شد.^{۷۹۱}

حدیث ۱۵: عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَجَاءَهُ ابْنُ الْكَوَاءِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اتَّقَى وَ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا فَقَالَ نَحْنُ الْبُيُوتُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُؤْتَى مِنْ أَبْوَابِهَا نَحْنُ بَابُ اللَّهِ وَ بُيُوتُهُ الَّتِي يُؤْتَى مِنْهُ فَمَنْ بَايَعَنَا وَ أَقْرَبَ بَوْلَايَتِنَا فَقَدْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَ مَنْ خَالَفَنَا وَ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَقَدْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا...

۷۹۱. التوحيد للصدوق ص ۱۵۲ باب ۱۲ باب تفسیر قول الله عز و جل كل شيء هالك إلا وجهه ح ۹

حدیث ۱۵: اصْبَغُ بْنُ نُبَاتَةَ كَفَتْ: خَدِمْتَ آقَائِمِ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) نَشِئْتَهُ بُوْدِمَ كِهْ اَيْنِ كُوْءٍ وَّارِدِ شَدِّ وَّعَرْضِهِ دَاثَتْ: يَا امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) مَعْنَى اَيْنِ اِيْهِ جَيْسَتْ؟ ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَ اَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا﴾^{۷۹۲} فرمود: ما همان خانه‌هایی هستیم که خداوند دستور داده از درب آن وارد شوید ما باب الله و بیوت خدائیم که از این جا باید به سوی او رفت هرکه با ما بیعت کند و اقرار به ولایت ما آورد از درب خانه وارد شده و هرکه مخالف ما باشد و دیگری را بر ما مقدم دارد از پشت وارد خانه شده.^{۷۹۳}

حدیث ۱۴: اِبْنُ الْوَلَيْدِ عَنِ الصَّفَّارِ عَنِ ابْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفْضَلِ قَالَ سَمِعْتُ اَبَا عَبْدِ اللهِ (عليه السلام) يَقُولُ كَانَ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) بَابَ اللهِ الَّذِي لَا يُوقَى اِلَّا مِنْهُ وَ سَبِيلَهُ الَّذِي مَنْ سَلَكَ بَغَيْرِهِ هَلَكَ وَ كَذَلِكَ جَرَى لِلْاِيْمَةِ الْهُدَاةِ (عليه السلام) وَاِحْدًا بَعْدَ وَاِحْدٍ جَعَلَهُمُ اللهُ اَرْكَانَ الْاَرْضِ اَنْ تَمِيْدَ بِاَهْلِهَا وَ حُجَّتُهُ الْبَالِغَةَ عَلٰى مَنْ فَوْقَ الْاَرْضِ وَ مَنْ تَحْتَ الثَّرَى

حدیث ۱۴: امام صادق (عليه السلام): امیرالمؤمنین (عليه السلام) باب الله است که فقط از آن درب می‌توان رفت و راهی است به سوی خدا هرکه از غیر آن راه رود هلاک شده همچنین برای همه ائمه هدی (عليه السلام) یکی پس از دیگری این مطلب جاری است آن‌ها را ارکان زمین قرار داده تا موجب تزلزل و ناراحتی مردم نشود و حجت بالغه او هستند

۷۹۲. سوره مبارکه اعراف آیه ۴۶

۷۹۳. الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی) ج ۱ ص ۲۲۷ احتجاجه علی بعض - اليهود - و

غیره فی أنواع شتی من العلوم ح ۲

بر ساکنین روی زمین و مردم زیر آسمان. ۷۹۴

۶۰۷

حدیث ۱۲: اِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْقَمَاطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا مَنَزَلَتُكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ؟ فَقَالَ حُجَّتُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَبَابُهُ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ وَآمَنَّاؤُهُ عَلَى سِرِّهِ وَتَرَاجِمَةُ وَحْيِهِ.

حدیث ۱۲: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: یا ابن رسول الله ﷺ مقام شما در نزد خدا چگونه است؟ حضرت فرمود: حجت خدا بر خلق و باب و دربی هستی که از آن باید وارد شد و امین اسرار خدا و مترجم وحی او هستی. ۷۹۵

حدیث ۱۶: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَزْنَطِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ أَسْوَدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَنْشَأَ يَقُولُ ابْتِدَاءً مِنْ غَيْرِ أَنْ يُسْأَلَ نَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ وَنَحْنُ بَابُ اللَّهِ وَنَحْنُ لِسَانُ اللَّهِ وَنَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ وَنَحْنُ عَيْنُ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ وَنَحْنُ وِلَاةُ أَمْرِ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ.

۷۹۴. الإختصاص ص ۲۱ باب طائفة من أقوال النبي ص و الأئمة ع، بصائر الدرجات فى فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۲۰۱ باب ۹ فى الأئمة ع أنه جرى لهم ما جرى لرسول الله و أنهم أمناء الله على خلقه و أركان الأرض و أمناء الله على ما هبط من علم أو عذر أو نذر و الحجة البالغة على ما فى الأرض و أنهم قد أعطوا علم المنايا و البلايا و الوصايا و فصل الخطاب و العصا و الميسم ح ۳، بحار الانوار ج ۲۵ ص ۳۵۹ باب ۱۲ أنه جرى لهم من الفضل و الطاعة مثل ما جرى لرسول الله ص و أنهم فى الفضل سواء ح ۵

۷۹۵. بصائر الدرجات فى فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۶۲ باب ۳ فى الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولاة أمر الله و وجه الله الذى يؤتى منه و جنب الله و عين الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۹

حدیث ۱۶: اسود بن سعید گفت خدمت امام باقر علیه السلام بودم بی آنکه چیزی از آن جناب بپرسند فرمود: ما حجت خدا، باب الله، لسان خدا، وجه الله و عین الله در میان مردم هستیم ما فرمانروایان امر در میان مردم هستیم.^{۷۹۶}

امّه اطهار علیهم السلام اسماء حسنی خداوند

حدیث ۱۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا قَالَ: نَحْنُ ﴿وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى﴾ الَّتِي لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ عَمَلًا إِلَّا بِمَعْرِفَتِنَا.

حدیث ۱۷: امام صادق علیه السلام: در تفسیر آیه ﴿وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا﴾^{۷۹۷} و برای خداوند نام‌های نیک است، خدا را به آن نام‌ها بخوانید فرمود: به خدا سوگند! ما همان اسماء حسناى خداييم که عملی را از احدی جز به شناخت ما نمی‌پذیرد.^{۷۹۸}

حدیث ۱۷/۱: قَالَ الرَّضَا عليه السلام: إِذَا نَزَلَتْ بِكُمْ شَدِيدَةٌ فَاسْتَعِينُوا بِنَا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ لِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا﴾

۷۹۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۱ باب ۳ باب فی الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولایة أمر الله و وجه الله الذى یؤتی منه و جنب الله و عین الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۱،
۷۹۷. اعراف آیهی ۱۸۰.
۷۹۸. الکافی: ج ۱ ص ۱۴۳ باب النوادر ح ۴.

حدیث ۱۷/۱: امام رضا علیه السلام: هرگاه پیشامد سختی برایتان روی داد از ما کمک و یاری بجوئید که خداوند متعال می‌فرماید «وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا»^{۷۹۹} و برای خداوند نام‌های نیک است، خدا را به آن نام‌ها بخوانید.

علامه فیض کاشانی در کتاب «وافی» می‌نویسد: همان‌گونه که نام، دلیل و گواه بر فرد نامیده شده است و علامت و نشانه‌ای برای شناخت اوست، همچنین ائمه‌ی اطهار علیهم السلام دلیل و راهنما به سوی خدا هستند، مردم را به سوی خداوند سبحان راهنما بوده و آنان، نشانه‌ی صفات نیکو و افعال و آثار خداوند هستند.

توضیح: و در قضیه توبه حضرت آدم علیه السلام او خداوند را به اسامی پنج تن قسم داد و خداوند به برکت همین اسماء مقدسه توبه حضرت آدم علیه السلام را پذیرفت و این مقام والای ائمه اطهار علیهم السلام را بیشتر از پیش به اثبات می‌رساند.

سلام خداوند در قرآن بر چهارده معصوم

حدیث ۱۹: أَقُولُ رَوَى الشَّيْخُ شَرَفُ الدِّينِ النَّجْفِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ فِي كِتَابِ تَأْوِيلِ الْآيَاتِ الْبَاهِرَةِ مِنْ تَفْسِيرِ الشَّيْخِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ قَالَ حَدَّثَنَا الشَّيْخُ مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ حَكَمٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ نَصْرِ بْنِ مُزَاحِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اسْمُهُ يَاسِينَ وَنَحْنُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ «سَلَامٌ عَلَىٰ آلِ يَاسِينَ»

حدیث ۱۹: امیرالمومنین علیه السلام فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله اسمش یاسین است و ما

کسانی هستیم که خداوند فرموده ﴿سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ﴾^{۸۰۰}

۶۱۰

حدیث ۱۸: فِيمَا احتَجَّ الرُّضَا عليه السلام عَلَى عُلَمَاءِ الْعَامَّةِ فِي فَضْلِ الْعَتْرَةِ

الطَّاهِرَةِ أَنَّهُ سَأَلَ الْعُلَمَاءَ فَقَالَ أَحْبُرُونِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿يَسَ وَالْقُرْآنِ

الْحَكِيمِ إِنَّكَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ فَمَنْ عَنَى بِقَوْلِهِ يَسَ قَالَتِ

الْعُلَمَاءُ يَسَ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله لَمْ يَشْكَّ فِيهِ أَحَدٌ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

أَعْطَى مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله وَ آلَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله مِنْ ذَلِكَ فَضْلًا لَا يَبْلُغُ أَحَدٌ كُنْهَ وَصْفِهِ إِلَّا

مَنْ عَقَلَهُ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُسَلِّمْ عَلَى أَحَدٍ إِلَّا عَلَى الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ تَبَارَكَ

وَ تَعَالَى سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ عليه السلام فِي الْعَالَمِينَ وَ قَالَ سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَ قَالَ سَلَامٌ

عَلَى مُوسَى عليه السلام وَ هَارُونَ عليه السلام وَ لَمْ يَقُلْ سَلَامٌ عَلَى آلِ نُوحٍ عليه السلام وَ لَمْ يَقُلْ سَلَامٌ عَلَى

آلِ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَ لَا قَالَ سَلَامٌ عَلَى آلِ مُوسَى عليه السلام وَ هَارُونَ عليه السلام وَ قَالَ عَزَّ وَجَلَّ

سَلَامٌ عَلَى آلِ يَسَ يَعْنِي آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ.

حدیث ۱۸: از جمله استدلال‌هایی که امام رضا علیه السلام با علمای اهل سنت در

باره فضل و مقام عترت پیامبر صلی الله علیه و آله نمود این بود که دانشمندان اهل سنت پرسیدند

راجع به آیه ﴿يَسَ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ إِنَّكَ لِمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{۸۰۱} منظور

خداوند چه اشخاصی هستند، حضرت فرمودند: گفتند منظور از ﴿یَس﴾ که حضرت

محمد صلی الله علیه و آله است و احدی شکی در آن ندارد. حضرت فرمود: خداوند به محمد صلی الله علیه و آله و

آل محمد صلی الله علیه و آله فضلی عنایت نموده که هیچ کس نمی‌تواند آن را توصیف نماید مگر

۸۰۰. کتاب سلیم بن قیس الهمالی ج ۲ ص ۹۴۶ الحدیث الثانی و الثمانون [۱]

۸۰۱. یس آیه ۱ الی ۴

کسی که درک کند به این دلیل که خداوند بر احدی غیر از انبیا سلام نفرستاده در این آیه می فرماید ﴿سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ﴾^{۸۰۲} و آیه دیگر ﴿سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾^{۸۰۳} و آیه ﴿سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَ هَارُونَ﴾^{۸۰۴} و در هیچ کدام نفرموده سلام بر آل نوح عليهم السلام یا سلام بر آل ابراهیم عليهم السلام و نه سلام بر آل موسی عليهم السلام و هارون عليهم السلام ولی فرموده ﴿سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ﴾^{۸۰۵} منظور آل محمد عليهم السلام است.^{۸۰۶}

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام ﴿يَس﴾ اسْمُ رَسُولِ اللَّهِ وَ الدَّلِيلُ عَلَيْهِ قَوْلُهُ ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ قَالَ: عَلَى الطَّرِيقِ الْوَاضِحِ ﴿تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ﴾ قَالَ: الْقُرْآنُ

تفسیر قمی: ﴿يَس وَ الْقُرْآنِ الْحَكِيمِ﴾^{۸۰۷} حضرت صادق عليه السلام فرمود: یاسین اسم پیغمبر اکرم عليه السلام است دلیل بر این مطلب آیه ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾^{۸۰۸} است.^{۸۰۹}

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُحَمَّدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الْبَاقِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْعَنِيِّ

۸۰۲. الصافات آیه ۷۹

۸۰۳. الصافات آیه ۱۰۹

۸۰۴. الصافات آیه ۱۲۰

۸۰۵. الصافات آیه ۱۳۰

۸۰۶. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۱ ص ۲۳۶ باب ۲۳ باب ذکر مجلس الرضاع مع المأمون فی الفرق بین العترة و الأمة ح ۱،

۸۰۷. یس آیه ۱ ال ۲

۸۰۸. یس آیه ۳

۸۰۹. تفسیر القمی ج ۲ ص ۲۱۱ [سورة یس (۳۶): الآیات ۱ الی ۱۰] ح ۱

قَالَ الْمُعَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَنْدَلٍ عَنِ الْكَلْبِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ «سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ» قَالَ السَّلَامُ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ وَآلِهِ وَالسَّلَامَةُ لِمَنْ تَوَلَّاهُمْ فِي الْقِيَامَةِ.

ابن عباس در باره آیه «سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ» گفت: سلام از جانب پروردگار جهانیان بر محمد ﷺ و سلامت برای کسانی که ایشان را دوست دارند در قیامت. ^{۸۱۰}

حدیث ۲۰: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ الْبَاقِي عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ صَنْدَلٍ عَنِ الْكَلْبِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ «سَلَامٌ عَلَى آلِ يَسٍ» قَالَ السَّلَامُ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِمْ

حدیث ۲۰: ابن عباس در باره آیه «سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ» گفت: سلام است از جانب پروردگار جهانیان بر محمد ﷺ و آتش. ^{۸۱۱}

حدیث ۲۱: حَدَّثَنَا الشَّيْخُ الْفَقِيهُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى بْنِ بَابُوَيْهِ الْقُمِّيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَيْسَى الْجَلُودِيُّ الْبَصْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلٍ قَالَ حَدَّثَنَا الْخَضِرُ بْنُ أَبِي فَاطِمَةَ الْبَلْخِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا وَهَيْبُ بْنُ نَافِعٍ قَالَ حَدَّثَنِي كَادِحٌ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ ﷺ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِيهِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ «سَلَامٌ عَلَى آلِ

۸۱۰. معانی الأخبار ص ۱۲۲ باب معنی آل یاسین ح

۸۱۱. معانی الأخبار ص ۱۲۲ باب معنی آل یاسین ح

يَاسِينَ ﴿ قَالَ يَاسِينَ مُحَمَّدٌ ﷺ وَ نَحْنُ آلُ يَاسِينَ .

حدیث ۲۱: امیرالمومنین (علیه السلام) در تفسیر ﴿سَلَامٌ عَلٰی اِلْیَاسِیْنَ﴾ فرمود: یاسین محمد ﷺ است و ما آل یاسین هستیم. ۸۱۲

۶۱۳

حدیث ۲۲: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ مُعَاذٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ ظَهْرٍ عَنِ السَّنْدِيِّ عَنْ أَبِي مَالِكٍ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَلَامٌ عَلٰی آلِ يَاسِينَ قَالَ يَاسِينَ مُحَمَّدٌ ﷺ .

حدیث ۲۲: ابی مالک در تفسیر ﴿سَلَامٌ عَلٰی اِلْیَاسِیْنَ﴾ گفت: یاسین محمد ﷺ است. ۸۱۳

حدیث ۲۳: حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ الْمُؤَدَّبُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَصْبَهَانِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَرَ النَّهْدِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ السَّائِبِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَلَامٌ عَلٰی آلِ يَاسِينَ قَالَ عَلٰی آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ .

حدیث ۲۳: ابن عباس در تفسیر ﴿سَلَامٌ عَلٰی اِلْیَاسِیْنَ﴾ گفت مقصود آل محمد ﷺ است. ۸۱۴

علامه قدس الله روحه در كشف الحق در باره آیه ﴿سَلَامٌ عَلٰی اِلْیَاسِیْنَ﴾ از ابن عباس نقل کرده آنها آل محمدند ﷺ. این مطلب را تأیید می کند آنچه ابن حجر،

۸۱۲. الأمالی (للسدوق) ص ۴۷۲ المجلس الثاني و السبعون ح ۱

۸۱۳. الأمالی (للسدوق) ص ۴۷۲ المجلس الثاني و السبعون ح ۲

۸۱۴. الأمالی (للسدوق) ص ۴۷۲ المجلس الثاني و السبعون ح ۳

در صواعق از فخر الدین رازی نقل کرده که گفته است اهل بیت پیامبر ﷺ با شخص پیغمبر در پنج چیز برابرند در سلام، خداوند فرمود «السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ» و فرموده ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْيَاسِينَ﴾ و در صلوات فرستادن بر حضرت رسول ﷺ و اهل بیتش در تشهد در این آیه فرموده (طه) یعنی ای طاهر و فرموده ﴿وَيُطَهِّرُكُمْ تَطْهِيرًا﴾^{۸۱۵} و در تحریم صدقه و در تاکید محبت به ایشان، خداوند می فرماید ﴿فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ﴾^{۸۱۶} و فرموده ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾^{۸۱۷} ^{۸۱۸}

امّه اطهار روح الله

حدیث ۲۴: مِنْ كِتَابِ الْوَاحِدَةِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَطْرُوشِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْبَجَلِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنِ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام:... فَنَحْنُ رُوحُ اللَّهِ وَ كَلِمَاتُهُ وَ بِنَا احْتَجَبَ عَنْ خَلْقِهِ

حدیث ۲۴: امام باقر عليه السلام نقل کرد که امیرالمؤمنین عليه السلام فرمود: ... ما روح الله و کلمات خدائیم بوسیله ما پنهان از خلق خود شد (یعنی ما را حجاب بین خود و خلق قرار داد ما وسیله و واسطه بین مخلوق و خدائیم همان طور که پرده واسطه بین

۸۱۵. الاحزاب آیه ۳۳

۸۱۶. آل عمران آیه ۳۱

۸۱۷. الشوری آیه ۲۳

۸۱۸. بحار الانوار ج ۲۳ ص ۱۷۰ باب ۸ أن آل یس آل محمد ضمن ح ۱۲

اَمَّهُ اطْهَارِ آيَاتِ الْهَى اَنْد

حدیث ۲۵: جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا صُومٌ وَ بُكُمْ فِي الظُّلُمَاتِ مَنْ يَشَأُ اللَّهُ يُضِلُّهُ وَ مَنْ يَشَأُ يَجْعَلُهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ نَزَلَتْ فِي الَّذِينَ كَذَبُوا فِي أَوْصِيَاءِهِمْ صُومٌ وَ بُكُمْ كَمَا قَالَ اللَّهُ فِي الظُّلُمَاتِ مَنْ كَانَ مِنْ وُلْدِ إِبْلِيسَ فَإِنَّهُ لَا يُصَدِّقُ بِالْأَوْصِيَاءِ وَ لَا يُؤْمِنُ بِهِمْ أَبَدًا وَ هُمُ الَّذِينَ أَضَلَّهُمُ اللَّهُ وَ مَنْ كَانَ مِنْ وُلْدِ آدَمَ عليه السلام آمَنَ بِالْأَوْصِيَاءِ وَ هُمْ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ قَالَ وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ كَذَبُوا بآيَاتِنَا كُلِّهَا فِي بَطْنِ الْقُرْآنِ أَنْ كَذَبُوا بِالْأَوْصِيَاءِ كُلِّهِمْ

حدیث ۲۵: ابو حمزه گفت از امام باقر عليه السلام راجع به این آیه پرسیدم ﴿وَ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا صُومٌ وَ بُكُمْ فِي الظُّلُمَاتِ مَنْ يَشَأُ اللَّهُ يُضِلُّهُ وَ مَنْ يَشَأُ يَجْعَلُهُ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{۸۲۰} حضرت فرمود: در باره کسانی که اوصیاء خود را تکذیب نموده اند کر و لال هستند همان طور که خداوند فرموده در تاریکی ها به سر می برند کسی که از فرزندان شیطان باشد هرگز تصدیق امامان و اوصیاء را نخواهد کرد و ایمان نمی آورد

۸۱۹. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۱۲۱ [سورة آل عمران (۳): آية ۸۱]

۸۲۰. الانعام آية ۳۹

آن‌ها را خدا گمراه نموده ولی کسانی که از فرزندان آدم باشند ایمان به اوصیاء می‌آورند و در راه راست قرار دارند. شنیدم می‌فرمود ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾^{۸۲۱} تمام آیات در بطن قرآن است یعنی اگر تمام اوصیاء را تکذیب کنند.^{۸۲۲}

حدیث ۲۶: مُحَمَّدُ الْحَمِيرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرٍ الْأَرَجَانِيِّ قَالَ... قَالَ الصَّادِقُ (عليه السلام) وَقَالَ ﴿مَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ فَأَيُّ آيَةٍ أَكْبَرُ مِنَّا وَاللَّهِ إِنَّ بَنِي هَاشِمٍ وَقُرَيْشًا لَتَعْرِفَ مَا أَعْطَانَا اللَّهُ وَ لَكِنَّ الْحَسَدَ أَهْلَكَهُمْ كَمَا أَهْلَكَ إِبْلِيسَ وَ إِنَّهُمْ لَيَأْتُونَ إِذَا اضْطُرُّوا وَ خَافُوا عَلَيَّ أَنْفُسِهِمْ فَيَسْأَلُونَا فَنُوضِّحُ لَهُمْ فَيَقُولُونَ نَشْهَدُ أَنَّكُمْ أَهْلُ الْعِلْمِ ثُمَّ يَخْرُجُونَ فَيَقُولُونَ مَا رَأَيْنَا أَضَلَّ مِمَّنْ أَتَبَعَ هَؤُلَاءِ وَ يَقْبَلُ مَقَالَاتِهِمْ

حدیث ۲۶: امام صادق (عليه السلام) درباره آیه ﴿وَ مَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾^{۸۲۳} ما هیچ آیه‌ای به آنان نشان نمی‌دادیم، مگر این که از دیگری بزرگتر بود فرمود: پس کدام آیه از ما بزرگ‌تر است؟! سوگند به خدا! همانا قریش از آنچه خداوند به ما عطا فرموده آگاه و باخبرند، اما حسادت آن‌ها را هلاک نمود همان‌طور که شیطان را هلاک کرد. آنان در مواقعی که ناچارند و بر جان خود می‌ترسند نزد ما می‌آیند و از ما می‌پرسند و ما بر آن‌ها توضیح داده و راه حلی نشان می‌دهیم، آن‌گاه می‌گویند: گواهی می‌دهیم که شما اهل علم هستید. سپس بیرون می‌روند و در نزد دیگران

۸۲۱. الانعام آیه ۳۹

۸۲۲. تفسیر القمی ج ۱ ص ۱۹۹ [سورة الأنعام (۶): الآيات ۱ الى ۴۴]

۸۲۳. الزخرف آیه ۴۸.

می‌گویند: ما کسانی را گمراه‌تر از بیروان ایشان ندیدیم!!!^{۸۲۴}

توضیح: ابتدای این آیه ﴿وَ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا اِنَّتِ بَقْرَانٍ﴾^{۸۲۵} قبلاً گفتیم که منظور از آیات ائمه (علیهم‌السلام) است یا منظور آیاتی که در باره ولایت آنها نازل شده بنا بر هر دو صورت وقتی این آیات برای آنها خوانده شود منافقین می‌گویند قرآنی غیر از این بیاور که در آن راجع به ولایت علی (علیه‌السلام) چیزی نباشد یا تغییر بده علی (علیه‌السلام) را به این طور که به جای آیه‌ای که متضمن ولایت او است آیه دیگری قرار بده. خداوند به پیامبرش می‌فرماید ﴿قُلْ مَا يَكُونُ لِي اَنْ اُبَدِّلَهُ مِنْ تَلَقَاءِ نَفْسِي اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَيَّ اِنِّي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾^{۸۲۶} بگو به من اجازه داده نشده که از طرف خود تغییری دهم من تنها پیرو وحی بوده و اگر نافرمانی کنم مبتلا به عذابی بزرگ شوم.

حدیث ۲۷: تفسیر القمی ﴿سَيَّرِكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا﴾ قَالَ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه‌السلام) وَ الْاِيْمَةُ (علیه‌السلام) اِذَا رَجَعُوا يَعْرِفُهُمْ اَعْدَاؤُهُمْ اِذَا رَاوَهُمْ

حدیث ۲۷: تفسیر قمی در تفسیر آیه شریفه ﴿سَيَّرِكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا﴾^{۸۲۷} نوشته است آیات در این آیه قرآن امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) و ائمه (علیهم‌السلام) هستند وقتی برگردند دشمنانشان آنها را می‌شناسند بعد از دیدن.^{۸۲۸}

حدیث ۲۹: ﴿وَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ﴾ قَالَ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (علیه‌السلام) وَ الْاِيْمَةُ (علیه‌السلام) وَ الدَّلِيلُ عَلَىٰ ذٰلِكَ قَوْلُ امِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه‌السلام) مَا لِلّٰهِ اَيَّةٌ اَكْبَرُ مِنِّي

۸۲۴. کامل الزیارات ص ۳۲۹ الباب الثامن و المائة نوادر الزیارات ح ۲

۸۲۵. یونس آیه ۱۵

۸۲۶. یونس آیه ۱۵

۸۲۷. النمل آیه ۹۳

۸۲۸. تفسیر القمی ج ۲ ص ۱۳۲ [سورة النمل (۲۷): الآيات ۵۲ الى ۹۳]

حدیث ۲۹: تفسیر قمی: ﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ﴾^{۸۲۹} کسانی که از آیات ما غافل هستند در تفسیر معنی آیات می نویسد یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام و ائمه علیهم السلام هستند دلیل بر این مطلب فرمایش امیرالمؤمنین علیه السلام است که فرمود: خدا را آیه‌ای بزرگتر از من نیست.^{۸۳۰}

حدیث ۳۰: ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾ قَالَ وَ لَمْ يُؤْمِنُوا بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَ الْأَيَّمَةِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ

حدیث ۳۰: تفسیر قمی: ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا﴾^{۸۳۱} و ایمان به ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام و ائمه علیهم السلام ندارند و برای آن‌ها عذابی دشوار است.^{۸۳۲}

حدیث ۳۴: مُحَمَّدٌ الْحَمِيرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَكْرِ الْأَرَجَانِيِّ قَالَ: ... قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: ... وَ هُوَ يَقُولُ ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ﴾ فَأَيُّ آيَةٍ فِي الْأَفَاقِ غَيْرِنَا أَرَاهَا اللَّهُ أَهْلَ الْأَفَاقِ وَ قَالَ ﴿مَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾ فَأَيُّ آيَةٍ أَكْبَرُ مِنَّا وَ اللَّهُ إِنَّ بَنِي هَاشِمٍ وَ قُرَيْشًا لَتَعْرِفُ مَا أَعْطَانَا اللَّهُ وَ لَكِنَّ الْحَسَدَ أَهْلَكَهُمْ كَمَا أَهْلَكَ إِبْلِيسَ

۸۲۹. یونس آیه ۷

۸۳۰. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۰۱ [سورة النبأ(۷۸): الآيات ۱ الى ۳]

۸۳۱. الحج آیه ۵۶ و ۵۷

۸۳۲. تفسیر القمی ج ۲ ص ۸۶ [سورة الحج(۲۲): الآيات ۵۲ الى ۵۹]

حدیث ۳۴: امام صادق (علیه السلام) درباره آیه شریفه ﴿سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَ فِي أَنفُسِهِمْ﴾^{۸۳۳} به زودی آیات خود را در اطراف جهان و نفوس بندگان به ایشان نشان می‌دهیم فرمودند: پس کدام آیه و نشانه در آفاق جز ماست که خداوند به اهل زمین نشان داده؟ و در جای دیگری فرموده ﴿وَ مَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا﴾^{۸۳۴} ما هیچ آیه‌ای به ایشان نشان نمی‌دیم مگر اینکه از دیگری بزرگتر بود. پس کدام آیه از ما بزرگتر است؟ به خدا سوگند! همانا بنی هاشم و قریش از آنچه خداوند به ما عطا فرموده آگاه و با خبرند، ولی حسادت آنان را هلاک نمود همانطور که شیطان را هلاک کرد.^{۸۳۵}

حدیث ۳۱: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ حَمْرَةَ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُؤَيْدٍ قَالَ: سَأَلْتُ الْعَبْدَ الصَّالِحَ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ قَالَ: الْبَيِّنَاتُ هُمُ الْأَيُّمَةُ (علیه السلام)

حدیث ۳۱: از حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام) سؤال شد در مورد آیه ﴿ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾^{۸۳۶} فرمودند: بینات در این آیه ائمه (علیهم السلام) هستند.^{۸۳۷}

حدیث ۳۲: ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قَالَ هُمْ الْأَيُّمَةُ (علیه السلام) ﴿وَ مَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا﴾ يَعْنِي مَا يَجْحَدُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) وَ الْأَيُّمَةَ (علیه السلام) إِلَّا الظَّالِمُونَ.

۸۳۳. سوره فصلت آیه ۵۳

۸۳۴. سوره زخرف آیه ۴۸

۸۳۵. کامل الزیارات ص ۳۲۹ الباب الثامن و المائة نوادر الزیارات ح ۲

۸۳۶. النغبان آیه ۶

۸۳۷. تفسیر القمی ج ۲ ص ۳۷۲ [سورة النغبان (۶۴): الآيات ۱ الى ۱۶]

حدیث ۳۲: تفسیر قمی: ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۸۳۸}

فرمود: آن‌ها ائمه علیهم‌السلام هستند و آیه ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا﴾^{۸۳۹} یعنی منکر مقام امامت امیرالمؤمنین و ائمه علیهم‌السلام نمی‌شوند مگر کافران.^{۸۴۰}

حدیث ۳۳: ﴿فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾ قَالَ

بِالْأَيِّمَةِ عليهم‌السلام يَجْحَدُونَ

حدیث ۳۳: تفسیر قمی: در تفسیر آیه ﴿فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا

بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ﴾^{۸۴۱} آمده کسانی هستند که زیانکارند به واسطه ستمی که به آیات ما روا داشتند. یعنی انکار ائمه علیهم‌السلام را نمودند.^{۸۴۲}

حدیث ۲۸: الكافي الحسين بن محمد عن المعلى عن محمد بن أورمة عن

علي بن حسان عن عبد الرحمن بن كثير عن أبي عبد الله في قوله عز وجل

﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ قَالَ: أَمِيرُ

الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَيِّمَةُ ﴿وَأُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾ قَالَ فَلَانٌ وَفَلَانٌ وَفَلَانٌ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي

قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ

إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ وَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليهم‌السلام وَالْأَيِّمَةُ عليهم‌السلام

۸۳۸. العنكبوت آية ۴۹

۸۳۹. العنكبوت آية ۴۹

۸۴۰. تفسیر قمی ج ۲ ص ۱۵۱ [سورة العنكبوت (۲۹): الآيات ۴۸ الى ۶۰]

۸۴۱. الاعراف آية ۹

۸۴۲. تفسیر قمی ج ۱ ص ۲۲۴ [سورة الاعراف (۷): الآيات ۱ الى ۱۱]

حدیث ۲۸: از امام صادق (علیه السلام) در باره آیه شریفه ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾^{۸۴۳} سوال شد حضرت فرمود: منظور از آیات محکمات امیرالمؤمنین (علیه السلام) و ائمه (علیهم السلام) هستند ﴿وَ أُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾^{۸۴۴} مقصود از متشابهات فلانی و فلانی و فلانی است ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾^{۸۴۵} و فرمود: راسخین در علم امیر المؤمنین (علیه السلام) و ائمه (علیهم السلام) هستند.^{۸۴۶}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أُمِّيَّةَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿وَ مَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَ النَّذْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ قَالَ الْآيَاتُ هُمُ الْأَيْمَةُ وَ النَّذْرُ هُمُ الْأَنْبِيَاءُ.

داود رقی گوید، از امام صادق (علیه السلام) در باره قول خدای تبارک و تعالی ﴿وَ مَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَ النَّذْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾^{۸۴۷} این آیه‌ها و بیم دادن‌ها گروهی را که مؤمن شدنی نیستند سودی ندهد پرسیدم، فرمود: آیه‌ها امامان و بیم دادن‌ها پیغمبران می‌باشند. (واضحست که ائمه آیات الله العظمی می‌باشند و وظیفه پیغمبران بیم دادن مردمست از عواقب سوئی که بر گناهانشان مترتب می‌شود و وجود امامان و بیم دادن پیغمبران، برای اهل ایمان و افراد شایسته سودمند و برای مردم سرسختی که ایمان

۸۴۳. آل عمران آیه ۷

۸۴۴. آل عمران آیه ۷

۸۴۵. آل عمران آیه ۷

۸۴۶. الکافی ج ۱ ص ۴۱۵ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۱۴

۸۴۷. یونس آیه ۱۰۱

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّ الشَّيْعَةَ يَسْأَلُونَكَ عَنْ تَفْسِيرِ هَذِهِ الْآيَةِ ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ﴾ قَالَ ذَلِكَ إِلَيَّ إِنْ شِئْتُ أَخْبَرْتُهُمْ وَإِنْ شِئْتُ لَمْ أَخْبِرْهُمْ ثُمَّ قَالَ لَكِنِّي أَخْبِرُكَ بِتَفْسِيرِهَا قُلْتُ ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ قَالَ فَقَالَ هِيَ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ يَقُولُ مَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ آيَةٌ هِيَ أَكْبَرُ مِنِّي وَلَا لِلَّهِ مِنْ نَبِيٍّ أَعْظَمُ مِنِّي.

ابو حمزة گوید: به امام باقر (عليه السلام) عرضه داشتم: قربانت گردم، شیعه از شما تفسیر این آیه را می‌پرسند ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ﴾^{۸۴۹} از چه از یک دیگر می‌پرسند؟ از خبر بزرگی می‌پرسند، فرمود: اختیار با من است، اگر خواهم به آنها بگویم و اگر خواهم نگویم، سپس فرمود: ولی من تفسیرش را برای تو می‌گویم عرضه داشتم ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ از چه از یک دیگر می‌پرسند؟ فرمود: این آیه در باره امیر المؤمنین (عليه السلام) است، آن حضرت می‌فرمود: خدا را آیه‌ای بزرگتر از من نیست، خدا را خبری بزرگتر از من نیست.^{۸۵۰}

۸۴۸. الکافی ج ۱ ص ۲۰۷ بَابُ أَنَّ الْآيَاتِ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأَنْبِيَاءُ ح ۱

۸۴۹. النبأ آية ۱ و ۲

۸۵۰. الکافی ج ۱ ص ۲۰۷ بَابُ أَنَّ الْآيَاتِ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأَنْبِيَاءُ ح ۳

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدِ الْعَجَلِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾ يَعْنِي الْأَوْصِيَاءَ كُلَّهُمْ.

امام باقر عليه السلام در باره قول خدای عز و جل ﴿كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا﴾^{۸۵۱} تمام آیات ما را تکذیب کردند فرمود: مقصود از آیات، اوصیاء است.^{۸۵۲}

امه اطهار قرآن ناطق هستند

حدیث ۳۵: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ﴾ قَالَ إِنَّ الْكِتَابَ لَا يَنْطِقُ وَ لَكِنْ مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ أَهْلُ بَيْتِهِ هُمُ النَّاطِقُونَ بِالْكِتَابِ

حدیث ۳۵: ابوبصیر گفت به امام صادق عليه السلام عرضه داشتم: آیه ﴿هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ﴾^{۸۵۳} چه معنی دارد فرمود: کتاب که سخن نمی گوید محمد عليه السلام و علی عليه السلام و اهل بیتش عليهم السلام ناطق به کتاب هستند.^{۸۵۴}

۸۵۱. القمر آیه ۴۲

۸۵۲. الکافی ج ۱ ص ۲۰۷ بابُ أَنَّ الْآيَاتِ الَّتِي ذَكَرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأُئِمَّةُ ح ۲

۸۵۳. الجاثية آیه ۲۹

۸۵۴. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۵۶۰ [سورة الجاثية (۴۵): آیه ۲۹]

خانه های رفیع

حدیث ۳۶: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدِ الْقَابُوسِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمِّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ نَفِيعِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَ عَنْ بُرَيْدَةَ قَالَا قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ﴿ فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَ الْأَصَالِ ﴾ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ أَيُّ بُيُوتِ هَذِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ بُيُوتُ الْأَنْبِيَاءِ فَقَامَ إِلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ هَذَا الْبَيْتُ مِنْهَا وَ أَشَارَ إِلَى بَيْتِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ فَاطِمَةَ قَالَ نَعَمْ مِنْ أَفْضَلِهَا

حدیث ۳۶: پیامبر اکرم ﷺ این آیه را خواند ﴿ فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَ الْأَصَالِ ﴾^{۸۵۵} مردی از جای خود حرکت کرده پرسید این کدام خانه‌ها است یا رسول الله ﷺ فرمود: خانه‌های انبیاء. ابوبکر از جای خود حرکت کرد و عرضه داشت: یا رسول الله ﷺ این خانه از آن‌هاست؟ و اشاره کرد به خانه علی بن ابی طالب و فاطمه علیهما السلام حضرت فرمود: آری از بهترین آن خانه‌ها است.^{۸۵۶}

حدیث ۳۷: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فِي قَوْلِهِ ﴿ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِرِجَالِي وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا ﴾ إِنَّمَا هِيَ يَعْنِي الْوَلَايَةَ مَنْ دَخَلَ فِيهَا دَخَلَ بُيُوتَ الْأَنْبِيَاءِ

۸۵۵. النور آیه ۳۶

۸۵۶. تفسیر القمی ج ۲ ص ۱۰۵ [سورة النور (۲۴): الآيات ۳۵ الى ۳۸] .....، تفسیر فرات الکوفی ص

۲۸۱ [سورة النور (۲۴): الآيات ۳۵ الى ۳۶] .....

حدیث ۳۷: امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا»^{۸۵۷} فرمودند: یعنی قبول ولایت کند، هر که داخل ولایت آل محمد علیهم السلام شود داخل در بیوت انبیاء شده.^{۸۵۸}

حدیث ۳۸: عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ «وَ أَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ» قَالَ يَعْنِي الْأَيَّمَةَ علیهم السلام

حدیث ۳۸: از امام صادق علیه السلام نقل شده در مورد آیه «وَ أَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ»^{۸۵۹} فرمودند: صورت خود را به جانب هر مسجد بدارید یعنی ائمه علیهم السلام^{۸۶۰}

حدیث ۳۹: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عِيسَى بْنِ دَاوُدَ النَّجَّارِ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ علیه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ «وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا» قَالَ سَمِعْتُ أَبِي جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدِ علیه السلام يَقُولُ هُمُ الْأَوْصِيَاءُ علیهم السلام وَ الْأَيَّمَةُ علیهم السلام مِنَّا وَاحِدًا فَوَاحِدًا فَلَا تَدْعُوا إِلَىٰ غَيْرِهِمْ فَتَكُونُوا كَمَنْ دَعَا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا هَكَذَا نَزَلَتْ.

حدیث ۳۹: عیسی بن داود نجار از آقا موسی بن جعفر علیه السلام در باره آیه «وَ أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا»^{۸۶۱} نقل کرد که فرمود: از پدرم جعفر بن محمد علیه السلام شنیدم می فرمود: آن ها اوصیا و ائمه علیهم السلام از ما خانواده اند یکی پس از دیگری کس

۸۵۷. نوح آیه ۲۸

۸۵۸. تفسیر القمی ج ۲ ص ۳۸۸ [سورة نوح (۷۱): الآيات ۲۴ الى ۲۸]

۸۵۹. الاعراف آیه ۲۹

۸۶۰. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۱۲ [سورة الأعراف (۷): آیه ۲۹]

۸۶۱. الجن آیه ۱۸

دیگری را با آن‌ها شریک نکنید که در این صورت مثل کسی هستید که برای خدا شریک قائل شده چنین از آیه اراده شده. ^{۸۶۲}

حدیث ۴۰: عَنِ ابْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَجَاءَ ابْنُ الْكُوَاءِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿لَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَ اتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ وَ قَالَ نَحْنُ الْبُيُوتُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ يُؤْتَى مِنْ أَبْوَابِهَا وَ نَحْنُ بَابُ اللَّهِ وَ بُيُوتُهُ الَّتِي يُؤْتَى مِنْهُ فَمَنْ بَايَعَنَا وَ أَقْرَبَ بَوْلَانِنَا فَقَدْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَ مَنْ خَالَفَنَا وَ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَقَدْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا .

حدیث ۴۰: ابن نباته گفت خدمت امیرالمؤمنین عليه السلام نشستند بودم ابن کواء وارد شده گفت: یا امیرالمؤمنین عليه السلام معنی این آیه چیست؟ ﴿لَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَ اتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ ^{۸۶۳} امیرالمؤمنین عليه السلام فرمود: ما آن خانه‌هایی هستیم که خداوند دستور داده از درب آن‌ها وارد شوند ما باب الله و بیوت او هستیم که باید از درب این‌ها به جانب خدا رفت هرکه با ما بیعت کند و اقرار به ولایت ما نماید. وارد خانه شده از درب آن و هرکه با ما مخالفت ورزد و دیگری را بر ما مقدم دارد از پشت وارد خانه شده. ^{۸۶۴}

حدیث ۴۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَمِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَنْ قَوْلِ

۸۶۲. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۷۰۵

۸۶۳. البقرة آية ۱۸۹

۸۶۴. الإحتجاج على أهل اللجاج (للطبرسی) ج ۱ ص ۲۲۷ باب احتجاجة ع - على بعض - اليهود - و غیره فی أنواع شتی من العلوم

اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾ قَالَ بُيُوتُ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ بُيُوتِ عَلِيٍّ مِنْهَا

حدیث ۴۱: محمد بن فضیل گفت از حضرت ابو الحسن (علیه السلام) راجع به آیه ﴿فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ﴾^{۸۶۵} پرسیدم فرمود: خانه‌های محمد (صلی الله علیه و آله) است خانه‌های علی (علیه السلام) نیز از آنهاست.^{۸۶۶}

تذکر: و این خانه‌هایی است که خداوند رفعت داده و به این خانه‌ها هدایت فرموده است.

امّه اطهار حبل الله

حدیث ۴۲: وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا قَالِ التَّوْحِيدُ وَ الْوَلَايَةُ. وَ فِي رِوَايَةٍ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي قَوْلِهِ ﴿وَ لَا تَفَرَّقُوا﴾ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلِمَ أَنَّهُمْ سَيَفْتَرِقُونَ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ وَ يَخْتَلِفُونَ فَهَاهُمْ اللَّهُ عَنِ التَّفَرُّقِ كَمَا نَهَى مَنْ كَانَ قَبْلَهُمْ فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَجْتَمِعُوا عَلَى وَلَايَةِ آلِ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَسَلَّمَ) وَ لَا يَتَفَرَّقُوا

حدیث ۴۲: امام باقر (علیه السلام) در مورد ﴿وَ لَا تَفَرَّقُوا﴾^{۸۶۷} فرمود: چون خداوند می‌دانست امت پس از پیامبر (صلی الله علیه و آله) اختلاف خواهند کرد و متفرق می‌شوند به همین جهت از تفرقه نهی کرد چنانچه امت‌های پیش را نیز نهی نموده دستور داد به آنها

۸۶۵. النور آیه ۳۶

۸۶۶. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۳۵۹ [سورة النور (۲۴): آیه ۳۵]

۸۶۷. آل عمران آیه ۱۰۳

که اجماع در ولایت آل محمد علیهم السلام کرده و متفرق نشوند.^{۸۶۸}

حدیث ۴۳: العمدة بِإِسْنَادِهِ عَنِ الثُّعْلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُمَانَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ حَسَنِ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَلِيٍّ الرَّبِيعِيِّ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ حَبْلُ اللَّهِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾^{۸۶۹}

حدیث ۴۳: امام صادق عليه السلام فرمودند: ما حبل الله هستيم که در اين آيه فرموده ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾^{۸۷۰}

حدیث ۴۵: أَبُو عَمْرٍو عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ نَجِيحٍ عَنْ حَسَنِ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ أَبِي حَفْصِ الصَّايغِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ قَالَ نَحْنُ الْحَبْلُ

حدیث ۴۵: امام صادق عليه السلام در باره آيه ﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ﴾^{۸۷۱} فرمود: ما حبل الله هستيم.^{۸۷۲}

حدیث ۴۶: وَرُوِيَ أَيْضًا فِي الْكِتَابِ الْمَذْكُورِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ جُبَيْرٍ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَبِي جَعْفَرِ الْبَاقِرِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِلَّا بِحَبْلِ مَنْ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ﴾ قَالَ حَبْلٌ مِنَ اللَّهِ كِتَابُ اللَّهِ وَحَبْلٌ مِنَ النَّاسِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

۸۶۸. تفسیر القمی ج ۱ ص ۱۰۸ [سورة آل عمران (۳): الآيات ۹۶ الى ۱۰۴]

۸۶۹. آل عمران آية ۱۰۳

۸۷۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۹۱ [سورة آل عمران (۳): آية ۱۰۶]

۸۷۱. آل عمران آية ۱۰۳

۸۷۲. الأمالی للطوسی ص ۲۷۲ المجلس العاشر ح ۴۸

حدیث ۴۶: امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه ﴿إِلَّا بِحَبْلِ مِنَ اللَّهِ وَ حَبْلِ مِنَ النَّاسِ﴾^{۸۷۳}

فرمود: حبل خدا قرآن است و حبل مردم علی بن ابی طالب علیه السلام.^{۸۷۴}

حدیث ۴۴: ﴿وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ قَالَ التَّوْحِيدُ وَ الْوَلَايَةُ.

حدیث ۴۴: در تفسیر قمی می نویسد ﴿وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ﴾^{۸۷۵} توحید و

ولایت است.^{۸۷۶}

امّه اطهار کلمات الله

حدیث ۴۷: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا حَمْرَةُ

بُنُ الْقَاسِمِ الْعَلَوِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ بْنِ بَسَّامٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ

خَالِدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ السَّعْدِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْيَمَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ

بُنُ الْعَبَّاسِ الْمُقْرِي قَالَ حَدَّثَنَا حَمَادُ بْنُ عَمْرٍو النَّصِيبِيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بُرْقَانَ عَنْ

مَيْمُونِ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله و سلم:... أَنَّهُ قَالَ فِي خُطْبَتِهِ نَحْنُ

كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ سَبِيلُ الْهَدَى

حدیث ۴۷: ابن عباس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نقل کرد که در خطبه‌ی خود فرمود:

ما کلمه تقوی و راه رستگاری هستیم.^{۸۷۷}

۸۷۳. آل عمران آیه ۱۱۲

۸۷۴. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۱۲۸ [سورة آل عمران (۳): آیه ۱۱۲]

۸۷۵. آل عمران آیه ۱۰۳

۸۷۶. تفسیر القمی ج ۱ ص ۱۰۸ [سورة آل عمران (۳): الآيات ۹۶ الى ۱۰۴]

۸۷۷. الخصال ج ۲ ص ۴۳۲ عشر خصال جمعها الله عز و جل لنبيه و أهل بيته ح ۱۴

حدیث ۴۸: سَأَلَ يَحْيَى بْنُ أَكْثَمَ أَبَا الْحَسَنِ الْعَالِمَ عَنْ قَوْلِهِ ﴿سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾ مَا هِيَ فَقَالَ.. وَنَحْنُ الْكَلِمَاتُ الَّتِي لَا تُدْرِكُ فِضَائِلَنَا وَ لَا تُسْتَقْصَى

حدیث ۴۸: مناقب و تحف العقول و احتجاج: یحیی بن اکثم از حضرت ابوالحسن (علیه السلام) پرسید هفت دریا ﴿سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾^{۸۷۸} که در این آیه می فرماید کدام است؟... فرمود: ما کلمات خدا هستیم که فضائل و مناقب ما پایان پذیر نیست.^{۸۷۹}

حدیث ۴۹: وَ فِي تَفْسِيرِ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي﴾ الْآيَةَ قَالَ قَدْ أَخْبَرَكُ أَنَّ كَلَامَ اللَّهِ لَيْسَ لَهُ آخِرٌ وَ لَا غَايَةٌ وَ لَا يَنْقَطِعُ أَبَدًا

حدیث ۴۹: در تفسیر علی بن ابراهیم از حضرت باقر (علیه السلام) در باره آیه ﴿قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي﴾^{۸۸۰} می فرماید: خداوند اطلاع می دهد که کلام خدا پایان ندارد و پیوسته و پایدار است.^{۸۸۱}

توضیح: این تفسیر نیز بازگشت به فضائل و مناقب آنها دارد زیرا ائمه (علیهم السلام) پایگاه کلمات و علوم خدایند.

۸۷۸. لقمان آیه ۲۷

۸۷۹. الإختصاص ص ۹۴ حدیث موسی المبرقع ح ۲، مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۴۰۴ فصل فی المقدمات

۸۸۰. الکهف آیه ۱۰۹

۸۸۱. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۶ [سورة الکهف(۱۸): الآيات ۹۹ الى ۱۱۰]

حديث ٥٠: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ

٦٣١ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِي خُطْبَتِهِ..... أَنَا عُرْوَةُ اللَّهِ الْوُثْقَى وَكَلِمَةُ التَّقْوَى

حديث ٥٠: ابو بصير از امام صادق عليه السلام نقل كرد كه امير المؤمنين عليه السلام در

خطبه‌ی خود فرمود: من عروة الوثقى و كلمه تقوى هستم.^{٨٨٢}

حديث ٥١: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا

الْحُسَيْنُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِي خُطْبَتِهِ أَنَا الْهَادِي وَ أَنَا الْمُهْتَدِي وَ أَنَا أَبُو الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ وَ زَوْجُ الْأَرَامِلِ وَ أَنَا مَلْجَأُ كُلِّ ضَعِيفٍ وَ مَأْمَنُ كُلِّ خَائِفٍ وَ أَنَا قَائِدُ الْمُؤْمِنِينَ إِلَى الْجَنَّةِ وَ أَنَا حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينُ وَ أَنَا عُرْوَةُ اللَّهِ الْوُثْقَى وَ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ أَنَا عَيْنُ اللَّهِ وَ لِسَانُهُ الصَّادِقُ وَ يَدُهُ وَ أَنَا جَنْبُ اللَّهِ الَّذِي يَقُولُ ﴿أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾ وَ أَنَا يَدُ اللَّهِ الْمَبْسُوطَةُ عَلَى عِبَادِهِ بِالرَّحْمَةِ وَ الْمَغْفِرَةِ وَ أَنَا بَابُ حِطَّةٍ مَنْ عَرَفَنِي وَ عَرَفَ حَقِّي فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ لِأَنِّي وَصِيُّ نَبِيِّهِ فِي أَرْضِهِ وَ حُجَّتُهُ عَلَى خَلْقِهِ لَا يُنْكِرُ هَذَا إِلَّا رَادُّ عَلَى اللَّهِ وَ رَسُولِهِ.

حديث ٥١: اميرالمومنين عليه السلام: منم راه نما و منم راه يافته و منم پدر يتيمان و

بيچارگان .... منم پناه هر ناتوان و محل ايمنی هر ترسان و منم جلودار مؤمنان بسوی

بهشت و منم ریسمان استوار خدا و منم دسته محکم تر خدا و کلمه تقوی و سخن پرهیزگاری خدا و منم چشم خدا و زبان راستگوی او و دست او و منم جنب و پهلوی خدا که خدا می فرماید ﴿أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾^{۸۸۳} یعنی به جهت کراهت و نخواستن آنکه در نزد دیدن عذاب خدا نفسی بگوید که ای افسوس و پشیمانی بر کوتاهی کردن من در باب جنب خدا یعنی در جانب و حق او یا در امر یا در طلب قرب جوار او یا طریقه که موصل به رضای او باشد و منم دست گشوده خدا بر بندگانش به مهربانی و آمرزش و منم درگاه حطه و آن کلمه استغفار بنی اسرائیل بود یعنی گناهان مرا از من بیفکن و مرا بیامرز و شرح باب حطه در تفاسیر مذکور است هر که مرا شناخت و حق مرا شناخت به حقیقت اویم پروردگار خود را شناخته زیرا که من وصی پیغمبر اویم در زمین او و حجت اویم بر خلق او و این را انکار نمی کند مگر ردکننده بر خدا و رسولش.^{۸۸۴}

حدیث ۵۲: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ الْمَالِكِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي مَحْمُودٍ قَالَ قَالَ الرَّضَا عليه السلام: ..... نَحْنُ كَلِمَةُ التَّقْوَى وَ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى

حدیث ۵۲: حضرت رضا عليه السلام: ما کلمه تقوی و عروة الوثقی هستیم.^{۸۸۵}

حدیث ۵۳: رَوَى الْحَسَنُ بْنُ أَبِي الْحَسَنِ الدَّيْلَمِيُّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رَجَالِهِ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قُلْتُ لِمَوْلَايَ الرَّضَا عليه السلام قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿وَ الزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى﴾ قَالَ هِيَ وَ لَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام

۸۸۳. الزمر آیه ۵۶

۸۸۴. التوحيد (للصدوق) ص ۱۶۵ باب ۲۲ باب معنی جنب الله عز و جل ح ۲

۸۸۵. کمال الدین و تمام النعمة ج ۱ ص ۲۰۲ باب ۲۱ باب العلة التي من أجلها يحتاج إلى الإمام ع ح ۶

حدیث ۵۳: مالک بن عبد الله گفت به مولایم حضرت رضا علیه السلام عرضه داشتم

معنی ﴿وَالرَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى﴾^{۸۸۶} فرمود: ولایت امیر المؤمنین علیه السلام است.^{۸۸۷}

امه اطهار عروة الوثقی

حدیث ۵۴: ذَكَرَ صَاحِبُ نَهْجِ الْإِيمَانِ فِي تَأْوِيلِ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿فَقَدْ

اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى﴾ رَوَى أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنُ بْنُ جُبَيْرٍ فِي كِتَابِ نَخْبِ

الْمَنَاقِبِ لِأَبِي طَالِبٍ علیه السلام حَدِيثًا مُسْنَدًا إِلَى الرَّضَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی اللہ علیہ وسلم مَنْ

أَحَبَّ أَنْ يَتَمَسَّكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى فَلْيَسْتَمْسِكْ بِحُبِّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام

حدیث ۵۴: صاحب نهج الايمان در تاویل آیه ﴿فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ

الْوُثْقَى﴾^{۸۸۸} نوشته است پیامبر اکرم صلی اللہ علیہ وسلم فرمودند: هر که دوست داشته باشد چنگ به

دست آویز محکم زند چنگ زند به حُبِّ علی بن ابی طالب علیه السلام.^{۸۸۹} (محبتی که با

پیروی از ایشان همراه باشد)

حدیث ۵۵: مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ أَبِيهِ وَ أَبُو الْجَارُودِ عَنِ الْبَاقِرِ علیه السلام وَ

زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى قَالَ مَوَدَّتْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ

حدیث ۵۵: ابو الجارود از حضرت باقر علیه السلام و زید بن علی علیه السلام در باره آیه

۸۸۶. الفتح آیه ۲۶

۸۸۷. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۵۷۷ [سورة الفتح (۴۸): آیه ۲۶] ح ۶

۸۸۸. البقرة آیه ۲۵۶

۸۸۹. كشف الغمة في معرفة الأئمة ج ۱ ص ۱۰۵ باب في محبة الرسول ص إياه و تحريضه على محبته

و موالاته و نهييه عن بغضه

﴿فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى﴾^{٨٩٠} نقل کرد که فرمود: مودت ما اهل بیت است.^{٨٩١}
 وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْأَيْمَةُ ﷺ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ ﷺ مَنْ
 أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ هُمْ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ
 هُمْ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

و به همین اسناد جعابی روایت کرده که رسول خدا ﷺ فرمود: امامان ﷺ و
 پیشوایان (پس از من) همگی از فرزندان حسین ﷺ می‌باشند، و هر که ایشان را
 فرمان برد خدای را اطاعت کرده، و هر که نافرمانی آنان کند خدای عزوجل را
 معصیت کرده، و ایشانند چنگاویز محکم و دستگیره استوار، و اینانند راهنمای به
 سوی خداوند عز و جل.^{٨٩٢}

امّه اطهار وجه الله

حدیث ٥٦: الْحَجَّالُ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْأَحْوَلِ
 عَنْ سَلَامِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ﷺ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا
 وَجْهَهُ﴾ قَالَ نَحْنُ وَ اللَّهُ وَجْهَهُ الَّذِي قَالَ وَ لَنْ يَهْلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ أَتَى اللَّهَ بِمَا

٨٩٠. البقرة آية ٢٥٦

٨٩١. البرهان في تفسير القرآن ج ٤ ص ٣٧٩ [سورة لقمان (٣١): آية ٢٢]، مناقب آل أبي طالب عليهم
 السلام (لابن شهر آشوب) ج ٤ ص ٣ فصل في المقدمات
 ٨٩٢. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ٢ ص ٥٨ باب ٣١ باب فيما جاء عن الرضا ع من الأخبار
 المجموعة ح ٢١٧

أَمَرَ بِهِ مِنْ طَاعَتِنَا وَ مُوَالَاتِنَا ذَاكَ الْوَجْهَ الَّذِي قَالَ اللَّهُ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ
لَيْسَ مِمَّا مَيَّتْ يَمُوتُ إِلَّا خَلَفَ مِنْهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

حدیث ۵۶: سلام بن مستنیر گفت: از امام باقر علیه السلام معنی این آیه را پرسیدم
﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾^{۸۹۳} فرمود: ما به خدا قسم همان وجه الله هستیم هرگز
هلاک نمی شود روز قیامت کسی که به پیشگاه پروردگار بیاید با فرمان برداری از ما
و ولایت ما اینست همان وجهی که در آیه ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ می فرماید، هر
یک از ما بمیرد جانشینی از فرزندانش به جای او هست تا قیامت.^{۸۹۴}

حدیث ۵۷: وَ رَوَى أَبُو حَمَزَةَ عَنِ الْبَاقِرِ وَ ضَرِيْسُ الْكُنَاسِيِّ عَنِ
الصَّادِقِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ قَالَ نَحْنُ الْوَجْهَ الَّذِي
يُوقَى اللَّهُ مِنْهُ.

حدیث ۵۷: امام صادق علیه السلام در باره آیه ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾^{۸۹۵} فرمود: ما
وجه خدائیم که باید از آن جانب به سوی خدا رفت.^{۸۹۶}

حدیث ۵۸: قَالَ الرضا عليه السلام: ... نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ

حدیث ۵۸: امام رضا علیه السلام: ... ما هستیم وجه الله.

---

۸۹۳. القصص آیه ۸۸

۸۹۴. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۵ باب ۴ باب فی الأئمة من
آل محمد ع أنهم وجه الله الذي ذكره فی الكتاب ح ۲

۸۹۵. القصص آیه ۸۸

۸۹۶. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۵ باب ۴ باب فی الأئمة من آل محمد ع أنهم وجه الله الذي ذكره
فی الكتاب

حدیث ۵۹: وَ قَوْلُهُ ﴿وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾ قَالَ الصَّادِقُ

نَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ ٦٣٦

حدیث ۵۹: در باره آیه ﴿وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ﴾^{۸۹۷} امام

صادق (علیه السلام) فرمودند: ما وجه الله هستیم.^{۸۹۸}

حدیث ۶۰: قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَمَّامٍ

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ

مَحْبُوبٍ عَنِ الْأَحْوَلِ عَنْ سَلَامِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ

اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ قَالَ نَحْنُ وَاللَّهِ وَجْهَهُ الَّذِي قَالَ وَ

لَنْ نَهْلِكَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ بِمَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ مِنْ طَاعَتِنَا وَ مُوَالَاتِنَا فَذَلِكَ وَاللَّهِ

الْوَجْهُ الَّذِي هُوَ قَالَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ وَ لَيْسَ مِنَّا مَيِّتٌ يَمُوتُ إِلَّا وَ

خَلْفَهُ عَاقِبَةٌ مِنْهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

حدیث ۶۰: سلام بن مستنیر گفت از امام باقر (علیه السلام) این آیه را پرسیدم ﴿كُلُّ

شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾^{۸۹۹} فرمود: به خدا قسم ما وجه الله هستیم که تا قیامت پایدار

است امری که خداوند در مورد ولایت و فرمانبرداری از ما نموده است معنی وجه

اللهی که فرمود ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ هرکدام از ما بمیرد یک نفر از

فرزندان او جانشینش می شود تا قیامت.^{۹۰۰}

۸۹۷. الرحمن آیه ۲۷

۸۹۸. بحار الانوار ج ۲۴ ص ۱۹۲ باب ۵۳ أنهم عليهم السلام جنب الله و وجه الله و يد الله و أمثالها ح ۶

۸۹۹. القصص آیه ۸۸

۹۰۰. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۴۱۷ [سورة القصص (۲۸): آیه ۸۸]

حديث ٦١: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ الْحَرِثِ بْنِ الْمُغِيرَةَ قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ فَقَالَ مَا يَقُولُونَ قُلْتُ يَقُولُونَ هَلَكَ كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا وَجْهَهُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ لَقَدْ قَالُوا عَظِيمًا إِنَّمَا عَنَى كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ وَنَحْنُ وَجْهَهُ الَّذِي يُؤْتِي مِنْهُ.

حديث ٦١: حارث بن مغيره گفت: خدمت امام صادق عليه السلام بودم مردی سؤال کرد از آیه ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ فرمود: چه معنی می کنند عرضه داشت: می گویند هر چیزی از بین می رود جز وجه و صورت خدا فرمود: سبحان الله چه حرف عظیمی می زنند منظورش اینست که هر چیزی از میان می رود مگر وجه خدا آن وجهی که از آن جانب به سوی خدا راه بوده باشد و ما همان وجهیم.^{٩٠١}

حديث ٦٢: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي سَلَامٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ الْمَثَانِي الَّتِي أَعْطَاهَا اللَّهُ نَبِيَّنَا عليه السلام وَنَحْنُ وَجْهُ اللَّهِ نَتَقَلَّبُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ عَرَفْنَا مَنْ عَرَفْنَا وَ مَنْ جَهِلْنَا فَأَمَامَهُ الْيَقِينُ.

٩٠١. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ١ ص ٦٥ باب ٤ باب في الأئمة من

آل محمد ع أنهم وجه الله الذي ذكره في الكتاب ح ١

حدیث ۶۲: از امام باقر (علیه السلام) نقل می‌کند که فرمود: ما مثانی هستیم که خدا به پیامبر بخشیده و ما وجه الله هستیم که در میان شما رفت و آمد داریم هر که ما را شناخت و هر که جاهل به مقام بود در هنگام مرگ (متوجه زیان خود می‌شود).^{۹۰۲}

حدیث ۶۳: قَالَ عَلِيٌّ (علیه السلام) وَ أَمَّا قَوْلُهُ ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ فَالْمُرَادُ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا دِينَهُ لِأَنَّ مِنَ الْمَحَالِ أَنْ يَهْلِكَ مِنْهُ كُلُّ شَيْءٍ وَ يَبْقَى الْوَجْهُ هُوَ أَجَلٌ وَ أَعْظَمُ وَ أَكْرَمُ مِنْ ذَلِكَ وَ إِنَّمَا يَهْلِكُ مَنْ لَيْسَ مِنْهُ أَلَّا تَرَى أَنَّهُ قَالَ ﴿كُلُّ مَنْ عَلِيَّهَا فَإِنَّ وَ يَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ﴾ فَفَصَّلَ بَيْنَ خَلْقِهِ وَ وَجْهِهِ.

حدیث ۶۳: امیرالمومنین (علیه السلام): درباره آیه ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾^{۹۰۳} فرمود: یعنی هر چیزی ناپایدار است جز دین خدا زیرا محال است که از خدا چیزی هلاک شود و صورت او باقی بماند خداوند منزّه و بزرگتر از این نسبت‌هاست، هلاک‌شدنی چیزهای دیگر است، نمی‌بینی می‌فرماید ﴿كُلُّ مَنْ عَلِيَّهَا فَإِنَّ وَ يَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ﴾^{۹۰۴} هر چه که بر روی زمین است فانی است باقی می‌ماند وجه پروردگار فرق گذاشته بین سایر موجودات و وجه خود.^{۹۰۵}

حدیث ۶۴: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنِ جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ قَالَ قَالَ الرضا (علیه السلام)... يَا أَبَا الصَّلْتِ مَنْ وَصَفَ اللَّهَ تَعَالَى بِوَجْهِهِ

۹۰۲. التوحيد (للسدوق) ص ۱۵۰ باب ۱۲ باب تفسیر قول الله عز و جل كل شيء هالك إلا وجهه ح ۶

۹۰۳. القصص آیه ۸۸

۹۰۴. الرحمن آیه ۲۶ و ۲۷

۹۰۵. بحار الانوار ج ۲۴ ص ۱۹۶ باب ۵۳ أنهم عليهم السلام جنب الله و وجه الله و يد الله و أمثالها ح ۱۹

كَالْوُجُوهِ فَقَدْ كَفَرَ وَ لَكِنَّ وَجْهَ اللَّهِ تَعَالَى أَنْبِيَائُهُ وَ رُسُلُهُ وَ حُجَجُهُ ص هُمْ الَّذِينَ بِهِمْ يُتَوَجَّهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَى دِينِهِ وَ مَعْرِفَتِهِ...

حدیث ۶۴: امام رضا (علیه السلام): وجه الله پیامبران و رسولان و حجت های الهی اند

که به سبب آنان، مردم به خدا و معرفت ذات مقدس و دین حق الهی می‌رسند.^{۹۰۶}

حدیث ۶۵: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ جَلِيسٍ لَهُ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: ... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا دِينَهُ وَ نَحْنُ الْوَجْهُ الَّذِي يُوقِي اللَّهُ مِنْهُ

حدیث ۶۵: امام باقر (علیه السلام): همه چیز هالک است مگر دین خدا. پس ما وجهی

هستیم که با آن به خدا رسیده می‌شود.^{۹۰۷}

حدیث ۶۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ

النُّعْمَانَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةَ النَّصْرِيِّ قَالَ: سَأَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ فَقَالَ مَا يَقُولُونَ فِيهِ قُلْتُ يَقُولُونَ يَهْلِكُ كُلُّ شَيْءٍ إِلَّا وَجْهَ اللَّهِ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ لَقَدْ قَالُوا قَوْلًا عَظِيمًا إِنَّمَا عَنَى بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ الَّذِي يُوقِي مِنْهُ.

حدیث ۶۶: حارث بن مغیره گوید از امام صادق (علیه السلام) در باره قول خدای

تبارک و تعالی ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾^{۹۰۸} همه چیز نابود است جز وجه خدا

۹۰۶. البرهان فی تفسیر القرآن ج ۵ ص ۲۳۶ ح ۴

۹۰۷. کمال الدین ج ۱ ص ۲۳۱ ح ۳۳

۹۰۸. القصص آیه ۸۸

پرسش شد حضرت فرمود: در این باره چه می‌گویند؟ عرضه داشتیم: می‌گویند همه چیز هلاک شود جز وجه خدا، فرمود: منزه است خدا، سخن درستی گفتند، مقصود از وجه راهی است که به سوی خدا روند.^{۹۰۹}

حدیث ۶۷: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾ قَالَ مَنْ أَتَى اللَّهَ بِمَا أَمَرَ بِهِ مِنْ طَاعَةِ مُحَمَّدٍ ﷺ فَهُوَ الْوَجْهُ الَّذِي لَا يَهْلِكُ وَكَذَلِكَ قَالَ مَنْ يُطِيعَ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

حدیث ۶۷: امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ﴾^{۹۱۰} همه چیز نابود است جز وجه خدا/ فرمود: هر که از راه اطاعت محمد صلی الله علیه و آله با انجام آنچه مأمور شده به سوی خدا رود، وجهی است که نابود نگردد چنان که فرماید هر که اطاعت پیغمبر صلی الله علیه و آله کند اطاعت خدا کرده است.^{۹۱۱}

حدیث ۶۸: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّارٍ عَنْ سَوْرَةَ بْنِ كُلَيْبٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ الْمَثَانِي الَّتِي أَعْطَاهَا اللَّهُ نَبِيَّنَا وَنَحْنُ وَجْهَ اللَّهِ نَتَقَلَّبُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ عَرَفْنَا مَنْ عَرَفْنَا وَجْهَنَا وَجَهْلَنَا مَنْ جَهْلَنَا مَنْ عَرَفْنَا فَأَمَامَهُ الْيَقِينُ وَمَنْ جَهْلَنَا فَأَمَامَهُ السَّعِيرُ

حدیث ۶۸: امام باقر علیه السلام فرمودند: ما همان مثانی هستیم که خداوند به پیامبران بخشید، ما همان وجه خدا در روی زمین هستیم که میان شما رفت و آمد

۹۰۹. الکافی ج ۱ ص ۱۴۳ باب النوادر ح ۱

۹۱۰. القصص آیه ۸۸

۹۱۱. الکافی ج ۱ ص ۱۴۳ باب النوادر ح ۲

می‌نماییم، کسی که ما را شناخته، پس به سوی یقین (بهشت) در حرکت است و کسی که ما را نشناخته به سوی آتش سوزان (دوزخ) در حرکت است.^{۹۱۲}

قَوْلُهُ ﴿وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ﴾ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام نَحْنُ وَجْهَ اللَّهِ وَ نَحْنُ الْآيَاتُ وَ نَحْنُ الْبَيِّنَاتُ وَ نَحْنُ حُدُودُ اللَّهِ

امام صادق عليه السلام درباره قول خدای عزوجل ﴿وَيَبْقَى وَجْهَ رَبِّكَ﴾ فرمودند: ما وجه الله و آیات و بینات بوده و ما حدود خدا هستیم.^{۹۱۳}

امته اطهار بیوت خدا

حدیث ۶۹: عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَجَاءَهُ ابْنُ الْكَوَّاءِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ لَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَ أَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾ فَقَالَ نَحْنُ الْبُيُوتُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ تُؤْتَى مِنْ أَبْوَابِهَا نَحْنُ بَابُ اللَّهِ وَ بُيُوتُهُ الَّتِي يُؤْتَى مِنْهُ فَمَنْ بَايَعَنَا وَ أَقْرَبَ بَوْلَايَتِنَا فَقَدْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَ مَنْ خَالَفَنَا وَ فَضَّلَ عَلَيْنَا غَيْرَنَا فَقَدْ أَتَى الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا....

۹۱۲. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه ج ۱ ص ۶۵ باب ۴ باب فی الأئمة من آل محمد ع أنهم وجه الله الذي ذكره في الكتاب ح ۴، التوحيد (للصدوق) ص ۱۵۰ باب ۱۲ باب تفسير قول الله عز وجل كل شيء هالك إلا وجهه ح ۶

۹۱۳. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۲۷۲ فصل فی الشواذ ح ۲

حدیث ۶۹: اصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ كُفَّتْ: خَدِمْتَ امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) نَشِئْتَهُ بُوْدَمَ كِهْ اِبْنِ كُوَاءٍ وَّارِدَ شَدَّ وَّ عَرَضَهُ دَاثَتْ: يَا امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مَعْنَى اِبْنِ اِيَهْ چِيَسْتْ؟ ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَ اُتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا﴾^{٩١٤} فَرَمُود: مَا هَمَانَ خَانَهَائِي هَسْتِيمَ كِهْ خَدَاوَنْدَ دَسْتُورَ دَاَدَهْ اَزْ دَرَبِ اَنَ وَّارِدَ شُوَيْدَ مَا بَابِ اللّٰهِ وَ بِيُوْتِ خَدَائِيمَ كِهْ اَزْ اِبْنِ جَا بَايْدَ بَهْ سُوِيْ اَوْ رَفْتِ هَرْكَهْ بَا مَا بِيَعْتِ كَنْدَ وَّ اَقْرَارَ بَهْ وَّلَايَةِ مَا اَوْرَدَ اَزْ دَرَبِ خَانَهْ وَّارِدَ شُدَهْ وَّ هَرْكَهْ مَخَالَفَ مَا بَاشَدَ وَّ دِيْگَرِيْ رَا بَرِ مَا مَقْدَمَ دَاَرِدَ اَزْ پِشْتِ وَّارِدَ خَانَهْ شُدَهْ.^{٩١٥}

اُمُّهُ اطَّهَرَ جَنْبَ اللّٰهِ

حدیث ۷۰: عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنِ الْبَاقِرِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللّٰهِ﴾ قَالَ: نَحْنُ جَنْبُ اللّٰهِ.

حدیث ۷۰: اِبُو الْجَارُودِ اَزْ اِمَامِ بَاقِرِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) نَقَلَ كَرْدَ كِهْ دَرْ بَارَهْ اِيَهْ شَرِيْفَهْ ﴿مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللّٰهِ﴾^{٩١٤} چَقْدَرِ اَزْ دَسْتِ دَاَدَمَ دَرْ جَنْبِ خُدَا اَزْ اِيْشَانَ سَوَالَ كَرْدَمَ فَرَمُود: جَنْبُ اللّٰهِ مَا هَسْتِيمَ. اَزْ اِمَامِ صَادِقِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مَانَنْدَ هَمِيْنِ رَوَايَتِ نَقَلَ شُدَهْ.^{٩١٧}

حدیث ۷۱: قَالَ لِلرُّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ): ﴿فِي جَنْبِ اللّٰهِ﴾ قَالَ فِي وَّلَايَةِ عَلِيِّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)

٩١٤. البقرة آية ١٨٩

٩١٥. الإحتجاج على أهل اللجاج (للطبرسي) ج ١ ص ٢٢٧ احتجاجة ع- على بعض اليهود- و غيره في أنواع شتى من العلوم

٩١٦. الزمر آية ٥٦

٩١٧. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ٤ ص ١٧٩ فصل في المقدمات

حدیث ۷۱: امام رضا علیه السلام در تفسیر ﴿فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾^{۹۱۸} فرمود: در ولایت

علی علیه السلام^{۹۱۹}

۶۴۳

حدیث ۷۲: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام أَنَا صِرَاطُ اللَّهِ أَنَا جَنْبُ اللَّهِ

حدیث ۷۲: امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده: من صراط الله و جنب الله هستم.^{۹۲۰}

حدیث ۷۳: الصَّادِقُ علیه السلام وَ الْبَاقِرُ علیه السلام وَ السَّجَّادُ علیه السلام فِي هَذِهِ الْآيَةِ قَالُوا

جَنْبُ اللَّهِ عَلِيٌّ وَ هُوَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

حدیث ۷۳: امام سجاد علیه السلام در مورد این آیه فرمودند: جنب الله علی علیه السلام است

که حجت خدا بر خلق بوده در قیامت.^{۹۲۱}

حدیث ۷۴: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هُوذَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ حُمْرَانَ عَنِ ابْنِ تَعْلَبٍ عَنِ الصَّادِقِ عَنِ آبَائِهِ فِي قَوْلِ

اللَّهِ تَعَالَى ﴿يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾ قَالَ خَلَقْنَا اللَّهُ جُزْءًا مِنْ

جَنْبِ اللَّهِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾

يَعْنِي فِي وِلَايَةِ عَلِيِّ علیه السلام

حدیث ۷۴: کنز جامع الفوائد: از امام صادق علیه السلام نقل شده که از آباء گرام خود

نقل نموده در مورد آیه ﴿يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾^{۹۲۲} خداوند مرا یکی از

۹۱۸. الزمر آیه ۵۶

۹۱۹. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۲۷۳ فصل فی الشواذ ..

۹۲۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۲۷۳ فصل فی الشواذ

۹۲۱. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۲۷۳ فصل فی الشواذ .....

۹۲۲. الزمر آیه ۵۶

جَنبِ اللَّهِ هَا قَرَارِ دَادِه وَ اَيْنِ آيَه اِشَارَه بَه هَمَان اسْت ﴿يَا حَسْرَتِي عَلَي مَا فَرَطْتُ فِي جَنبِ اللَّهِ﴾ يَعْنِي دَر رَاه وَ لَايْت عَلَي (عليه السلام) ٩٢٣

حديث ٧٥: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَسَّانَ الْجَمَّالِ قَالَ حَدَّثَنِي هَاشِمُ بْنُ أَبِي عُمَارَةَ الْجَنْبِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) يَقُولُ أَنَا عَيْنُ اللَّهِ وَ أَنَا جَنبُ اللَّهِ وَ أَنَا يَدُ اللَّهِ وَ أَنَا بَابُ اللَّهِ

حديث ٧٥: هاشم بن ابى عمار گفت از امير المؤمنين (عليه السلام) شنيدم مى فرمود: من عين الله، جنب الله يدالله، و باب الله هستم. ٩٢٤

حديث ٧٦: التَّوْحِيدُ الدَّقَاقُ عَنِ الْأَسَدِيِّ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَنَا عِلْمُ اللَّهِ وَ أَنَا قَلْبُ اللَّهِ الْوَاعِي وَ لِسَانُ اللَّهِ التَّاطِقُ وَ عَيْنُ اللَّهِ التَّاطِرَةُ وَ أَنَا جَنبُ اللَّهِ وَ أَنَا يَدُ اللَّهِ

حديث ٧٦: توحيد صدوق: عبد الرحمن بن كثير از امام صادق (عليه السلام) نقل كرد كه امير المؤمنين (عليه السلام) فرمود: من علم الله و قلب الله گنجينه و زبان گويای خدا و چشم بينای او و جنب الله و يد الله. صدوق رحمة الله عليه مى گويد معنى (انا قلب الله الواعى) يعنى آن قلبى كه خداوند آن را گنجينه علم خود قرار داده و به سوى فرمانبردارى خود سوق داده است البته چنين قلبى مخلوق و آفريده خداست همان طورى كه امير المؤمنين (عليه السلام) عبد الله است گفته مى شود قلب الله مانند عبد الله و بيت

٩٢٣. تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب ج ١١ ص ٣٢٣ [سورة الزمر (٣٩): الآيات ٤٣ الى ٥٦]

٩٢٤. الكافي ج ١ ص ١٤٥ باب النواذر ح ٨١٦

اللَّهِ وَ جَنَّةُ اللَّهِ وَ نَارُ اللَّهِ اَمَا مَعْنَى عَيْنِ اللَّهِ مَنْظُورُش اَيْنِسْتِ كِه حَافِظُ دِينِ خُدَايِمِ خُدَاوَنْدِ دَرِ قُرْآنِ فَرْمُودِه ﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا﴾ يَعْنِي حَرَكْتِ مِي كَنْدِ بِه حَفْظِ وَ نَگْهَبَانِي مَا هَمْچِنِينَ آيِه دِيگَرِ ﴿وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي﴾ يَعْنِي بِه حَفْظِ وَ تَوْجِهِ مِنْ بَسَازِ آن رَا. ۹۲۵

حَدِيثُ ۷۷: أَبُو ذَرٍّ فِي خَبَرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ يَا أَبَا ذَرٍّ يُؤْتِي بِجَاهِدٍ عَلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى أَبْكُمْ يَتَكَبَّبُ فِي ظُلُمَاتِ الْقِيَامَةِ يُنَادِي يَا حَسْرَتِي عَلَى مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَ فِي عُنُقِهِ طَوْقٌ مِنَ النَّارِ

حَدِيثُ ۷۷: اَبُوذَرِّ دَرِ خَبَرِي اَزِ پِيَامِبِرِ اَكْرَمِ ﷺ نَقْلِ مِي كَنْدِ كِه فَرْمُود: يَا اَبَا ذَرِّ! مَنْكِرِ مَرَا دَرِ قِيَامَتِ مِي آوَرَنْدِ كُورِ وَ لَالِ اسْتِ وَ سَرَنْگُونِ مِي شُودِ دَرِ تَارِيكِي هَايِ قِيَامَتِ فَرِيَادِ مِي زَنْدِ اِي وَايِ! كِه چَقْدَرِ اَزِ دَسْتِ دَادَمِ دَرِ رَاهِ خُدَا وَ دَرِ گَرْدَنْشِ طَوْقِي اسْتِ اَزِ آتَشِ. ۹۲۶

حَدِيثُ ۷۸: خَيْثَمَةُ قَالَ سَمِعْتُ الْبَاقِرَ ﷺ يَقُولُ: نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ وَ نَحْنُ حَبْلُ اللَّهِ

حَدِيثُ ۷۸: اِمَامِ بَاقِرِ ﷺ: مَا جَنْبُ خُدَاوَنْدِ مَتَعَالِيمِ وَ مَا حَبْلُ او هَسْتِيمِ. ۹۲۷
تَوْضِيح: جَنْبُ بِه مَعْنِي پِهَلُو اسْتِ وَ عَرَبِ چِنَانِ چِه اَزِ وَجِهِ كِه بِه مَعْنِي صُورَتِ اسْتِ ارَادَهِي ذَاتِ، وَ اَزِ يَدِ كِه بِه مَعْنِي دَسْتِ اسْتِ ارَادَهِي قَدْرَتِ كَرْدِه، اَزِ جَنْبِ ارَادَهِي قُرْبِ كَنْدِ، وَ چُونِ اَهْلِ بَيْتِ ﷺ مَنْتَهَايِ قُرْبِ اِهْيِي رَا دَارَنْدِ بِه اَن هَا جَنْبُ اللَّهِ كَگْفَتِه مِي شُودِ.

۹۲۵. التوحيد (للصدوق) ص ۱۶۴ باب ۲۲ باب معنى جنب الله عز و جل ح ۱

۹۲۶. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۲۷۳ فصل في الشواذ ...

۹۲۷. مناقب آل أبي طالب ﷺ ج ۴ ص ۲۰۶ فصل في معالي أموره ح ۵

اِنَّهُ اطْهَرَ رَقِيهِ اللهُ

حدیث ۷۹: أَبُو عَبْدِ اللَّهِ فِي خَيْرٍ وَ نَحْنُ كَعَبَةِ اللَّهِ وَ نَحْنُ قِبْلَةُ اللَّهِ قَوْلُهُ

تَعَالَى ﴿بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ نَزَلَتْ فِيهِمْ

حدیث ۷۹: امام صادق علیه السلام در خبر می فرماید: ما کعبه خدا و قبله خدا و این

آیه ﴿بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ در باره ما نازل شده. ۹۲۸

اِنَّهُ اطْهَرَ جَلالِ اللهُ

حدیث ۸۰: عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْبَزَنْطِيِّ عَنِ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ

ابْنِ طَرِيفٍ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلالِ وَ

الْاِكْرَامِ﴾ فَقَالَ نَحْنُ جَلالُ اللَّهِ وَ كَرَامَتُهُ الَّتِي اَكْرَمَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الْعِبَادَ بِطَاعَتِنَا

حدیث ۸۰: ابن طریف از امام باقر علیه السلام نقل کرده در باره آیه ﴿تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ

ذِي الْجَلالِ وَ الْاِكْرَامِ﴾ فرمود: ما جلال الله و کرامت اویم که مردم را به واسطه

اطاعت از ما گرامی داشته. ۹۳۰

۹۲۸. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۱۰۲ فصل فی أنه الرضوان و

الإحسان و الجنة و الفطرة و دابة الأرض و القبلة و البقية و الساعة و اليسر و المقدم .....
 ۹۲۹. الرحمن آیه ۷۸

۹۳۰. تفسیر القمی ج ۲ ص ۳۴۶ [سورة الرحمن (۵۵): الآيات ۲۶ الى ۷۸]

امّه اطهار ثقلند

حدیث ۸۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى - ٦٤٧
عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ خَارِجَةَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ
جَلَّ ﴿سَنَفِرُغُ لَكُمْ أَيَّهَ الثَّقَلَانِ﴾ قَالَ الثَّقَلَانِ نَحْنُ وَ الْقُرْآنُ
حدیث ۸۱: امام صادق علیه السلام در باره ی آیه ﴿سَنَفِرُغُ لَكُمْ أَيَّهَ الثَّقَلَانِ﴾^{۹۳۱} فرمود:
ثقلان ما و قرآن هستیم.^{۹۳۲}

امّه اطهار خلفای خداوند بروی زمین

حدیث ۸۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ
بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ عَنِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام يَقُولُ
الْأَيُّمَةُ علیهم السلام خُلَفَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أَرْضِهِ.
حدیث ۸۲: امام رضا علیه السلام می فرمود: ائمه علیهم السلام خلفاء خداوند در زمین او.^{۹۳۳}

حدیث ۸۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ

۹۳۱. الرحمن آیه ۳۱

۹۳۲. تأویل الآیات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۶۱۶ [سورة الرحمن (۵۵): آیه ۳۱]

۹۳۳. الکافی ج ۱ ص ۱۹۳ کتاب الحجّة باب ۱۱ بابُ أَنَّ الْأَيُّمَةَ عِ خُلَفَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أَرْضِهِ وَ
أَبْوَابُهُ النَّبِيُّ مِنْهَا يُوتَى ح ۱

قَبْلَهُمْ ﴿ قَالَ هُمْ الْأَيَّمَةُ ﴾

حدیث ۸۳: ابن سنان گوید از امام صادق علیه السلام پرسیدم تفسیر قول خدای جل جلاله را ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾^{۹۳۴} خدا از میان شما کسانی را که ایمان آورده و کار شایسته کرده/اند وعده فرموده است که در زمین به خلافت گمارد چنان که پیشینیان ایشان را به خلافت گماشت فرمود: ایشان ائمه علیهم السلام هستند (و در روایت است که این آیه، در باره حضرت مهدی قائم علیه السلام و اصحاب او است و اگر از دنیا نماند مگر یک روز خدا آن روز را دراز کند تا آن حضرت ظهور کند و در روی زمین فرمانروائی نماید و زمین را پر از عدل و داد کند چنانچه پر از ظلم و جور شده باشد).^{۹۳۵}

قرآن راهنمایی می کند بوجود امام

حدیث ۸۴: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مُوسَى بْنِ أَكْبِيلِ الثَّمِيرِيِّ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ قَالَ يَهْدِي إِلَى الْإِمَامِ.

---

۹۳۴. النور آیه ۵۵

۹۳۵. الکافی ج ۱ ص ۱۹۳ کتاب الحجۃ باب ۱۱ بابُ أَنَّ الْأَيَّمَةَ عِ خُلَفَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أَرْضِهِ وَ أَبْوَابُهُ الَّتِي مِنْهَا يُوتَى ح ۳

حدیث ۸۴: امام صادق علیه السلام در تفسیر قول خدای تعالی ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي

لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾^{۹۳۶} به راستی این قرآن رهنمائی کند بدان چه راست و درست‌تر است فرمود:

رهنمائی می‌کند به وجود امام علیه السلام^{۹۳۷}

رسول خدا و امته اطهار بلد الامین

حدیث ۸۵: وَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام فِي قَوْلِهِ ﴿وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ﴾ قَالَ ذَلِكَ

رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ نَحْنُ سَبِيلُهُ آمَنَ اللَّهُ بِهِ الْخَلْقَ فِي سَبِيلِهِمْ مِنَ النَّارِ إِذَا أَطَاعُوهُ

حدیث ۸۵: حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در تفسیر آیه ﴿وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ﴾^{۹۳۸}

فرمود بلد امین پیامبر صلى الله عليه وآله است و ما راه آن بلد هستیم خداوند مردم را در راه آنها از

عذاب در امان قرار داده، در صورتی که اطاعت از پیامبر صلى الله عليه وآله نمایند.^{۹۳۹}

---

۹۳۶. سوره الاسرا آیه ۹

۹۳۷. الکافی ج ۱ ص ۲۱۶ کتاب الحجّة بَابُ أَنَّ الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلْإِمَامِ ح ۲

۹۳۸. التین آیه ۳

۹۳۹. بحار الانوار ج ۲۴ ص ۱۰۸ باب ۳۷ أنهم عليهم السلام الماء المعين و البئر المعطلة و القصر المشيد

و تأويل السحاب و المطر و الظل و الفواكه و سائر المنافع الظاهرة بعلمهم و بركاتهم عليهم السلام ح ۱۷

أَمَّةُ أَطْهَارِ شَهْرِ اللَّهِ

حديث ٨٦: عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ الرَّازِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ فَضَيْلِ الرَّسَّانِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ قَالَ: ... قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ﴾ وَ مَعْرِفَةُ الشُّهُورِ الْمُحَرَّمِ وَ صَفَرٌ وَ رَيْعٌ وَ مَا بَعْدَهُ وَ الْحُرْمُ مِنْهَا وَ هِيَ رَجَبٌ وَ ذُو الْقَعْدَةِ وَ ذُو الْحِجَّةِ وَ الْمُحَرَّمُ لَا يَكُونُ دِينًا قَيِّمًا لِأَنَّ الْيَهُودَ وَ النَّصَارَى وَ الْمَجُوسَ وَ سَائِرَ الْمِلَلِ وَ النَّاسَ جَمِيعًا مِنَ الْمُنَافِقِينَ وَ الْمُخَالِفِينَ يَعْرِفُونَ هَذِهِ الشُّهُورَ وَ يَعُدُّونَهَا بِأَسْمَائِهِمْ وَ إِنَّمَا هُمْ الْأَيَّمَةُ الْقَوَامُونَ بِدِينِ اللَّهِ وَ الْحُرْمُ مِنْهَا أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) الَّذِي اشْتَقَّ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ اسْمًا مِنْ اسْمِهِ الْعَلِيِّ كَمَا اشْتَقَّ لِرَسُولِ اللَّهِ اسْمًا مِنْ اسْمِهِ الْمَحْمُودِ وَ ثَلَاثَةٌ مِنْ وُلْدِهِ أَسْمَاؤُهُمْ عَلِيُّ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ فَصَارَ لِهَذَا الْإِسْمِ الْمُسْتَقُّ مِنْ اسْمِ اللَّهِ تَعَالَى حُرْمَةٌ بِهِ

حديث ٨٦: امام باقر (عَلَيْهِ السَّلَامُ): ... اى ابا حمزه! اينك به يارى خدا آيه ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ﴾^{٩٤٠} را توضيح مى دهم و براى حق جويان،

ماه‌ها عبارتند از محرم، صفر، ربیع الأول تا آخر آن و چهار ماه حرام، رجب و ذی القعدة و ذی الحجة و محرم بوده، مسلم است که این ماه‌ها نمی‌تواند دین قیم باشد چون یهود و نصاری و مجوس و سایر مردم از موافق و مخالف این ماه‌ها را می‌شناسند و نام آن‌ها را می‌برند با این‌که (اعتقادی به امامت ما نداشته‌اند) بلکه منظور ائمه طاهرین بوده که پایه‌های پایدار دین خدایند، ماه‌های حرام عبارتند از امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) که خدا نامش از نام‌های خود جدا نموده (العلی) همان طور که نام حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) را نیز نامی از نام‌های خود جدا نموده (المحمود) و سه نفر از فرزندانش که نام‌هایی مانند نام خود علی است علی بن الحسین (علیه السلام) و علی ابن موسی (علیه السلام) و علی بن محمد (علیه السلام) برای این نام‌هایی که از اسم خدا مشتق شده احترامی مخصوص به وجود آمد به واسطه امیرالمؤمنین (علیه السلام).^{۹۴۱}

ائمه اطهار ذکرند

حدیث ۸۷: مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْعَلَوِيِّ عَنْ عَيْسَى بْنِ دَاوُدَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى (علیه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿هَذَا ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ وَ ذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي﴾ قَالَ ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ عَلِيٌّ وَ ذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي ذِكْرُ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ

۹۴۱. عوالم العلوم و المعارف و الأحوال - الإمام علی بن ابی طالب علیهما السلام ص ۲۶۷ باب ۶
باب نصوص محمد بن علی الباقر علیهم علیهم الصلاة و السلام .....

حدیث ۸۷: آقا موسی بن جعفر علیه السلام در باره آیه شریفه ﴿هَذَا ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ وَ ذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي﴾^{۹۴۲} چنین فرمودند ﴿ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ﴾ اشاره به علی علیه السلام است ﴿وَ ذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي﴾ انبیاء و اوصیاء هستند.^{۹۴۳}

حدیث ۸۸: أَقُولُ رَوَى فِي الْمُسْتَدْرَكِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَافِظِ أَبِي نُعَيْمٍ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَنَسِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ أَتَدْرِي مَنْ هُمْ يَا ابْنَ أُمِّ سُلَيْمٍ قُلْتُ مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَحْنُ أَهْلَ الْبَيْتِ علیهم السلام وَ شِيعَتُنَا

حدیث ۸۸: روایت شده در مستدرک از حافظ ابی نعیم باسناد خود از انس که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾^{۹۴۴} فرمودند: می دانی آنها چه کسانی هستند؟ پسر ام سلمه! عرضه داشتم: چه کسانی هستند؟ یا رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: ما خانواده و شیعیانمان.^{۹۴۵}

حدیث ۸۹: تفسیر القمی ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ﴾ قَالَ الَّذِينَ آمَنُوا الشَّيْعَةَ وَ ذَكَرُ اللَّهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَ الْأَيْمَةَ علیهم السلام ثُمَّ قَالَ ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾

۹۴۲. الانبیاء آیه ۲۴

۹۴۳. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۳۲۱ [سورة الأنبياء(۲۱): آیه ۲۴]،

۹۴۴. الرعد آیه ۲۸

۹۴۵. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۲۳۹ [سورة الرعد(۱۳): آیه ۲۸].....

حدیث ۸۹: تفسیر قمی: ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ﴾^{۹۴۶} (گفته است
﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ شیعه هستند و ذکر الله امیر المؤمنین (علیه السلام) و ائمه (علیهم السلام) هستند سپس این
آیه را خواند ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾^{۹۴۷}

حدیث ۹۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ عُبَيْدٍ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى
﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) تَدْرِي فِيمَنْ نَزَلَتْ قَالَ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ أَعْلَمُ
قَالَ فِيمَنْ صَدَّقَ بِي وَ آمَنَ بِي وَ أَحَبَّكَ وَ عِثْرَتَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَ سَلَّمَ لَكَ الْأَمْرَ وَ
الْأَيِّمَةَ (علیهم السلام) مِنْ بَعْدِكَ

حدیث ۹۱: تفسیر فرات: قاسم بن عبید از حضرت صادق (علیه السلام) نقل می کند که
در باره آیه ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾^{۹۴۸}
فرمود: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از ابی طالب (علیه السلام) پرسید می دانی این آیه در باره چه
کسی نازل شده؟ عرضه داشت: خدا و پیغمبرش داناترند پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: در باره
کسی که مرا تصدیق کرده و ایمان آورده، و تو و عترتت را بعد از تو دوست بدارد، و
تسلیم تو و ائمه (علیهم السلام) بعد از تو باشد.^{۹۴۹}

۹۴۶. الرعد آیه ۲۸

۹۴۷. تفسیر قمی ج ۱ ص ۳۶۵ [سورة الرعد (۱۳): الآيات ۲۳ الى ۲۹]

۹۴۸. الرعد آیه ۲۸

۹۴۹. إنبات الهداة بالنصوص و المعجزات ج ۲ ص ۲۳۱ الفصل الخامس و الخمسون ح ۷۹۹

حدیث ۹۲: المناقب لابن شهر آشوب یحیی بن عبد الله بن الحسن عن الصادق عليه السلام في قوله تعالى ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ﴾ قَالَ نَحْنُ هُمْ

حدیث ۹۲: یحیی بن عبد الله بن حسن از حضرت صادق عليه السلام در مورد آیه ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ، إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ﴾^{۹۵۰} و به تحقیق وعده ما برای بندگان مرسل مان از قبل مسلم شده که آنان (بر کافران) فتح و فیروزی یابند، فرمود: ما آنهائیم.^{۹۵۱}

حدیث ۹۰: تفسیر العیاشی عن خالد بن نجیح عن جعفر بن محمد عليه السلام في قوله تعالى ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ قَالَ بِمُحَمَّدٍ عليه السلام تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ وَهُوَ ذِكْرُ اللَّهِ وَحِجَابُهُ

حدیث ۹۰: تفسیر عیاشی: خالد بن نجیح گفت در مورد آیه ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾^{۹۵۲} حضرت صادق عليه السلام فرمود: به محمد عليه السلام دلها آرامش می یابد او ذکر الله و حجاب خداست.^{۹۵۳}

۹۵۰. الصافات الآيات ۱۷۱ و ۱۷۲

۹۵۱. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۲۱۴ فصل في المقدمات ح ۶

۹۵۲. الرعد آية ۲۸

۹۵۳. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۲۱۱ [سورة الرعد(۱۳): آية ۲۸]

امّه اطهارهان صادقین هستند

۶۵۵

حدیث ۹۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْعَجَلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ قَالَ إِيَّانَا عَنِّي.*

حدیث ۹۳: از امام باقر عليه السلام در باره قول خدای عزوجل ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾^{۹۵۴} تقوای الهی پیشه کرده و با صادقان باشید پرسیدم حضرت فرمودند: مقصود ما هستیم.^{۹۵۵}

حدیث ۹۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ قَالَ الصَّادِقُونَ هُمُ الْأَيَّمَةُ وَ الصَّدِيقُونَ بِطَاعَتِهِمْ.*

حدیث ۹۴: ابن ابی نصر: از حضرت رضا عليه السلام راجع به قول خدای عزوجل پرسیدم ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾^{۹۵۶} ای مومنان، از خدا بترسید و با صادقان باشید فرمود: صادقان همان امامان و باور دارندگان اطاعت ایشانند [صادق و صدیق همان امامانند به واسطه اطاعتشان خدا را].^{۹۵۷}

۹۵۴. التوبة ۱۱۹

۹۵۵. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۰۸ بَابُ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ رَسُولُهُ ص مِنْ الْكُونِ مَعَ الْأَيَّمَةِ ح ۱

۹۵۶. التوبة ۱۱۹

۹۵۷. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۰۸ بَابُ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ رَسُولُهُ ص مِنْ الْكُونِ مَعَ الْأَيَّمَةِ ح ۲

حدیث ۹۵: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَحْيَا حَيَاةً تُشَبِّهُ حَيَاةَ الْأَنْبِيَاءِ وَ يَمُوتَ مِيتَةً تُشَبِّهُ مِيتَةَ الشُّهَدَاءِ وَ يَسْكُنَ الْجَنَانَ الَّتِي عَرَسَهَا الرَّحْمَنُ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيًّا وَ لِيُؤَالَ وَلِيَّهُ وَ لِيُقْتَدِ بِالْأَيْمَةِ مِنْ بَعْدِهِ فَإِنَّهُمْ عَتَرْتِي حُلُقُوا مِنْ طِينَتِي اللَّهُمَّ ارْزُقْهُمْ فَهْمِي وَ عِلْمِي وَ وَيْلٌ لِلْمُخَالَفِينَ لَهُمْ مِنْ أُمَّتِي اللَّهُمَّ لَا تُنَلِّهِمْ شَفَاعَتِي.*

حدیث ۹۵: امام باقر عليه السلام فرماید: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: هر که خواهد مانند پیغمبران زندگی کرده و مانند شهیدان بمیرد و در بهشتی که خدای رحمان آفریده، ساکن شود، باید از علی عليه السلام پیروی نموده و با دوست او دوستی کرده و به امامان پس از وی اقتدا نماید، زیرا ایشان عترت من بوده و از طینت من آفریده شده‌اند. خدایا فهم و علم مرا به ایشان روزی کن، وای بر کسانی از امتم که مخالف ایشان بوده خدایا شفاعت مرا به آنها مرسال (خداوندا ما را هم توفیق پیروی از علی عليه السلام و دوستی دوستانش و رسیدن به شفاعت رسالت عطا فرما).^{۹۵۸}

حدیث ۹۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ شَعِيبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثُّمَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ اسْتِكْمَالُ حُجَّتِي عَلَى الْأَشْقِيَاءِ مِنْ أُمَّتِكَ مَنْ تَرَكَ وَايَةَ عَلِيِّ عليه السلام وَ وَالَى أَعْدَاءَهُ وَ أَنْكَرَ فَضْلَهُ وَ فَضَّلَ الْأَوْصِيَاءَ مِنْ بَعْدِهِ فَإِنَّ فَضْلَكَ فَضْلُهُمْ وَ طَاعَتَكَ طَاعَتُهُمْ وَ حَقَّكَ حَقُّهُمْ وَ مَعْصِيَتَكَ مَعْصِيَتُهُمْ وَ هُمْ الْأَيْمَةُ الْهَدَاةُ مِنْ بَعْدِكَ جَرَى فِيهِمْ رُوحَكَ وَ رُوحَكَ مَا جَرَى

۹۵۸. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۰۸ باب ما فرض الله عزَّ و جلَّ و رسوله من الكون مع الأئمة ح ۳

فِيكَ مِنْ رَبِّكَ وَ هُمْ عَتَرْتُكَ مِنْ طِينَتِكَ وَ لَحْمِكَ وَ دَمِكَ وَ قَدْ أَجْرَى اللَّهُ عَزَّ وَ
 جَلَّ فِيهِمْ سُنَّتَكَ وَ سُنَّةَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلَكَ وَ هُمْ خُزَّانِي عَلَى عِلْمِي مِنْ بَعْدِكَ حَقٌّ
 عَلَيَّ لَقَدْ اصْطَفَيْتُهُمْ وَ انْتَجَبْتُهُمْ وَ أَخْلَصْتُهُمْ وَ ارْتَضَيْتُهُمْ وَ نَجَا مَنْ أَحَبَّهُمْ وَ
 وَالْآهَمُّ وَ سَلَّمَ لِفَضْلِهِمْ وَ لَقَدْ أَتَانِي جَبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَسْمَائِهِمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِهِمْ وَ
 أَحْبَابِهِمْ وَ الْمُسْلِمِينَ لِفَضْلِهِمْ.*

حدیث ۹۶: رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: حجت من بر اشقیاء امت تو کامل و
 تمامست، آنهایی که ولایت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را ترک گفته و با دشمنانش دوستی نموده و
 فضیلت او و اوصیاء بعد از او را انکار کردند. زیرا فضیلت تو فضیلت ایشان است و
 اطاعت تو اطاعت ایشان، و حق تو حق ایشان و نافرمانی تو نافرمانی ایشان و آنها
 امامان راهبر بعد از تو، روح تو در کالبد ایشانست و روح تو همانست که از طرف
 پروردگارت در تو دمیده شده و ایشان عترت تو باشند و از طینت و گوشت و خون
 تو سرشته‌اند. خدای عز و جل سنت و روش تو و پیغمبران پیش از تو را در ایشان
 جاری داشته و ایشان پس از تو خزانه‌دار علم منند، اینها حقی است بر من [به خودم
 سوگند] ایشان را برگزیده و انتخاب کرده، پاک ساخته و پسندیدم، هر که ایشان را
 دوست دارد و از آنها پیروی کند و فضیلتشان را معترف باشد، نجات یافته است همانا
 جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ نام ایشان و نام پدرانشان و دوستانشان و معترفین به فضیلت ایشان را
 برای من آورده است. ۹۵۹

گواهان خدایند بر خلق

حدیث ۹۶/۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَدِيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾ قَالَ نَحْنُ الْأُمَّةُ الْوَسْطَى وَ نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجْبُهُ فِي أَرْضِهِ قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ﴾ قَالَ إِيَّانَا عَنِّي خَاصَّةً ﴿هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ﴾ فِي الْكُتُبِ الَّتِي مَضَتْ وَ فِي هَذَا الْقُرْآنِ ﴿لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ﴾ فَرَسُولُ اللَّهِ الشَّهِيدُ عَلَيْنَا بِمَا بَلَّغْنَا عَنْ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ نَحْنُ الشُّهَدَاءُ عَلَى النَّاسِ فَمَنْ صَدَّقَ صَدَقْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ مَنْ كَذَبَ كَذَّبْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

حدیث ۹۶/۱: برید عجلای گوید: از امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾^{۹۶۰} و این گونه شما را امتی میانه (عادل) قرار دادیم تا بر مردم گواه باشید پرسیدم، فرمود: ما هستیم امت میانه و مائیم گواهان خدا بر خلقش و حجت‌های او در زمینش. عرضه داشتیم: این قول خدای عز و جل ﴿مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ﴾^{۹۶۱} ملت پدر شما / ابراهیم یعنی چه؟ فرمود: ما به خصوص مقصود او هستیم (دنبال آیه و تفسیر آن) ﴿هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ مِنْ

۹۶۰. البقره ۱۴۳

۹۶۱. الحج ۷۸

قَبْلُ^{۹۶۲} او شما را از پیش مسلمان نامیده یعنی در کتاب‌های گذشته و در قرآن ﴿لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيداً عَلَيْكُمْ﴾^{۹۶۳} تا پیغمبر بر شما گواه باشد پس پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گواه و ناظر بر ماست نسبت به آنچه از طرف خدای عز و جل به مردم رسانیده‌ایم و ما گواهانیم بر مردم، هر که ما را تصدیق کرده، در قیامت تصدیقش کنیم و هر که ما را تکذیب کرده، در قیامت تکذیبش کنیم.^{۹۶۴}

حدیث ۹۷: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْحَلَّالِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ الشَّاهِدُ عَلَىٰ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ.

حدیث ۹۷: حلال: از حضرت ابو الحسن عَلَيْهِ السَّلَامُ در باره قول خدای عز و جل ﴿أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ﴾^{۹۶۵} یا کسی که از پروردگار خود دلیل دارد و گواهی از خودش در پی اوست پرسیدم. فرمود: امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ گواه در پی رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است و رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از پروردگار خود دلیل دارد^{۹۶۶}

حدیث ۹۸: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوْلَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿وَ

۹۶۲. الحج ۷۸

۹۶۳. الحج ۷۸

۹۶۴. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۱۹۰ باب فی أنَّ الْأئِمَّةَ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَىٰ خَلْقِهِ ح ۲

۹۶۵. هود ۱۷

۹۶۶. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۱۹۰ باب فی أنَّ الْأئِمَّةَ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَىٰ خَلْقِهِ ح ۳

كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَ يَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ﴿ قَالَ نَحْنُ الْأُمَّةُ الْوَسْطُ وَ نَحْنُ شُهَدَاءُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَجُهُ فِي أَرْضِهِ

حدیث ۹۸: برید عجللی گوید از امام باقر علیه السلام در باره قول خدای تبارک و تعالی پرسیدم ﴿ وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَ يَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا ﴾^{۹۶۷} و همچنین شما را امت میانه قرار دادیم تا بر مردم گواه باشید و پیغمبر صلی الله علیه و آله بر شما گواه باشد فرمود: مائیم امت میانه و مائیم گواهان خدای تبارک و تعالی بر خلقش و حجت‌های او در زمینش.....^{۹۶۸}

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَ جِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴾ قَالَ نَزَلَتْ فِي أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله خَاصَّةً فِي كُلِّ قَرْنٍ مِنْهُمْ إِمَامٌ مِّنَّا شَهِدٌ عَلَيْهِمْ وَ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله شَهِدٌ عَلَيْنَا.

امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿ فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَ جِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴾^{۹۶۹} پس چطور باشد زمانی که از هر امتی گواهی آوریم و تو را بر آنها گواه آوریم فرمود: تنها در باره امت محمد صلی الله علیه و آله نازل شده، در هر قرنی امامی از ما بر ایشان گواه و ناظر است و محمد صلی الله علیه و آله گواه و ناظر بر ماست. (یعنی بر گفتار و کردار ایشان ناظر است و روز قیامت نزد خدا گواهی دهد، پس

۹۶۷. البقره ۱۴۳

۹۶۸. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۱۹۰ باب فی أن الأئمة شُهَدَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى خَلْقِهِ ح ۴

۹۶۹. النساء آیه ۴۱

امّه اطهار صاحبان کتاب

حدیث ۹۹: ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ يَعْنِي آلَ مُحَمَّدٍ ﴿وَمِنْ

هُؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ﴾ يَعْنِي أَهْلَ الْإِيمَانِ مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ

حدیث ۹۹: تفسیر قمی: ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ۹۷۱ کسانی که به آن‌ها کتاب

داده‌ایم ایمان می‌آورند به او، منظور آل محمد ﷺ ﴿وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ﴾ ۹۷۲

یعنی از مسلمانان کسانی هستند که به او ایمان می‌آورند. ۹۷۳

حدیث ۱۰۰: ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ

أَنْفُسِهِمْ﴾ فَهَذِهِ الْآيَةُ لِآلِ مُحَمَّدٍ

حدیث ۱۰۰: تفسیر قمی: ﴿لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ

أَنْفُسِهِمْ﴾ ۹۷۴ این آیه اختصاص به آل محمد ﷺ دارد. ۹۷۵

۹۷۰. الکافی ج ۱ ص ۱۹۰ بَابُ فِي أَنَّ الْأَيْمَةَ شُهَدَاءُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى خَلْقِهِ ح ۱

۹۷۱. العنكبوت آیه ۴۷

۹۷۲. العنكبوت آیه ۴۷

۹۷۳. تفسیر القمی ج ۲ ص ۱۵۰ [سورة العنكبوت (۲۹): الآيات ۳۹ الى ۴۷]

۹۷۴. آل عمران آیه ۱۶۴

۹۷۵. تفسیر القمی ج ۱ ص ۱۲۲ [سورة آل عمران (۳): الآيات ۱۲۲ الى ۱۷۴] .....

برایشان حسد برده میشود

حدیث ۱۰۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ فَقَالَ يَا أَبَا الصَّبَّاحِ نَحْنُ وَ اللَّهُ النَّاسُ الْمَحْسُودُونَ.*

حدیث ۱۰۳: ابو الصباح گوید: از امام صادق (علیه السلام) قول خدای عزوجل ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۹۷۶} و یا به مردم نسبت به آنچه خدا از کرمش به آنها داده حسد می‌برند را پرسیدم، فرمود: ای ابو الصباح! به خدا ما هستیم آن مردم حسد برده شده.^{۹۷۷}

حدیث ۱۰۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ يَحْيَى الْحَلْبِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ الْأَحْوَلِ عَنِ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾ فَقَالَ النَّبِيُّ قُلْتُ ﴿الْحِكْمَةَ﴾ قَالَ الْفَهْمَ وَالْقَضَاءَ قُلْتُ ﴿وَ آتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾ فَقَالَ الطَّاعَةَ.*

حدیث ۱۰۲: ابن اعین: از امام صادق (علیه السلام) پرسیدم راجع به قول خدای عزوجل ﴿فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ﴾^{۹۷۸} همانا آل ابراهیم را کتاب دادیم فرمود: مقصود نبوت

۹۷۶. النساء ۵۴

۹۷۷. الکافی ج ۱ ص ۲۰۶ کتاب الحجۃ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ وُلَاةُ الْأَمْرِ وَ هُمُ النَّاسُ الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ

ذَكَرَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ح ۴

۹۷۸. النساء ۵۴

است، عرضه داشتیم: حکمت چیست؟ فرمود: فهم و قضاوت عرضه داشتیم ﴿وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا﴾^{۹۷۹} و به آنها مُلک بزرگی عطا نمودیم؟ فرمود: اطاعت است.^{۹۸۰}

حدیث ۱۰۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ قَالَ نَحْنُ الْمَحْسُودُونَ.*

حدیث ۱۰۱: ابن فضیل از حضرت ابو الحسن (عليه السلام) در باره قول خدای تبارک و تعالی ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۹۸۱} و یا به مردم نسبت به آنچه خدا از کرمش به آنها داده حسد می‌برند، گوید که آن حضرت فرمود: مائیم حسدبرده‌شدگان.^{۹۸۲}

امّه اطهار صراط مستقیم و سیل هدایت

تفسیر القمی ﴿وَ أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾ قَالَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ الْإِمَامُ فَاتَّبِعُوهُ ﴿وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ يَعْنِي غَيْرَ الْإِمَامِ ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ يَعْنِي تَفْتَرِقُوا وَ تَخْتَلِفُوا فِي الْإِمَامِ.

۹۷۹. النساء ۵۴

۹۸۰. الکافی ج ۱ ص ۲۰۶ کتاب الحجّة بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ وَوَلَاةَ الْأَمْرِ وَ هُمُ النَّاسُ الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ح ۳

۹۸۱. النساء ۵۴

۹۸۲. الکافی ج ۱ ص ۲۰۶ کتاب الحجّة بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ وَوَلَاةَ الْأَمْرِ وَ هُمُ النَّاسُ الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ح ۲

درباره آیه ﴿أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾^{٩٨٣} فرمود: صراط مستقیم امام علیه السلام است از او پیروی کرده ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾^{٩٨٤} و پیروی از غیر امام علیه السلام نکنید ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾^{٩٨٥} که موجب اختلاف و تفرقه شما در باره امام علیه السلام خواهد شد.^{٩٨٦}

حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾ قَالَ هُوَ وَاللَّهُ عَلِيُّ الْمِيزَانَ وَالصِّرَاطُ.

از امام صادق علیه السلام درباره آیه ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾^{٩٨٧} سوال شد، حضرت فرمودند: به خدا سوگند! علی علیه السلام را قصد نموده، و علی علیه السلام میزان و صراط است.^{٩٨٨}

أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْقَمَّاطِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِهِ ﴿هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ قَالَ نَحْنُ السَّبِيلُ فَمَنْ أَبِي فَهَذِهِ السُّبُلُ ثُمَّ قَالَ ﴿ذَلِكُمْ وَصَاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

٩٨٣. الانعام آية ١٥٣

٩٨٤. الانعام آية ١٥٣

٩٨٥. الانعام آية ١٥٣

٩٨٦. تفسير القمی ج ١ ص ٢٢١ [سورة الأنعام(٦): الآيات ١٥٢ الى ١٥٨]

٩٨٧. الانعام آية ١٥٣

٩٨٨. بصائر الدرجات ج ١ ص ٥١٢ باب ١٨ النوادر فی الأئمة ع و أعاجیبهم ح ٢٥

يَعْنِي كَيْ تَتَّقُوا

ابو بصیر: حضرت باقر (علیه السلام) در مورد آیه ﴿هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾^{۹۸۹} فرمود: ما راه مستقیم هستیم هر که از راه ما امتناع ورزید آن راه‌های دیگر است (که موجب کفر می‌شود) آنگاه خداوند می‌فرماید: ﴿ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾^{۹۹۰} این سفارش خدا به شما بوده تا موجب پرهیزگاری شما گردد.^{۹۹۱}

فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَائِبٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ نَحْنُ وَاللَّهِ سَبِيلُ اللَّهِ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ بِاتِّبَاعِهِ وَنَحْنُ وَاللَّهِ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ وَنَحْنُ وَاللَّهِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ الْعِبَادَ بِطَاعَتِهِمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيَأْخُذْ هُنَا، وَمَنْ شَاءَ فَلْيَأْخُذْ مِنْ هُنَاكَ لَا يَجِدُونَ وَاللَّهِ عَنَّا مَحِيصًا.

امام صادق (علیه السلام): به خدا قسم! مائیم که خداوند مردم را به اطاعت ما ملتزم نموده هر که می‌خواهد از هر طرف برود چاره‌ای جز در خانه ما ندارد. به خدا قسم! ما همان راهی بوده که باید از آن پیروی کنید، سوگند به خدا! ما صراط مستقیمیم.^{۹۹۲}

﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ قَالَ إِلَى وَلايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) قَالَ ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كِبُونَ﴾ قَالَ عَنِ الْإِمَامِ لِحَادُونَ

۹۸۹. الانعام آیه ۱۵۳

۹۹۰. الانعام آیه ۱۵۳

۹۹۱. بحار الأنوار ج ۲۴ ص ۱۳ باب ۲۴ أنهم عليهم السلام السبيل و الصراط و هم و شيعتهم

المستقيمون عليها ح ۹

۹۹۲. تفسیر القمی ج ۲ ص ۶۶ [سورة طه (۲۰): الآيات ۱۲۶ الى ۱۲۹]

تفسیر قمی: ﴿وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{۹۹۳} تو آنان را به صراط مستقیم دعوت کنی فرمود: ولایت امیرالمومنین (علیه السلام) ﴿وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَا كَبِيرٌ﴾^{۹۹۴} کسانی که ایمان به آخرت نداشته از راه درست منحرفند یعنی از امام (علیه السلام) انحراف دارند.^{۹۹۵}

وَأَمَّا الْخَاصَّةُ فَإِنَّهُ رُوِيَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ... إِلَى قَوْلِهِ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ يَعْنِي إِلَى الْإِمَامِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{۹۹۶} خدا هدایت می‌کند مؤمنین را به صراط مستقیم، منظور راه امام (علیه السلام) است که صراط مستقیم بوده.^{۹۹۷}

تفسیر القمی ﴿إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ الصِّرَاطُ الطَّرِيقُ الْوَاضِحُ وَ إِمَامَةُ الْأَيْمَةِ (علیه السلام)

تفسیر قمی: ﴿إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾^{۹۹۸} می‌نویسد: صراط راه واضح است و امامت ائمه (علیهم السلام).^{۹۹۹}

۹۹۳. المومنون آیه ۷۳

۹۹۴. المومنون آیه ۷۴

۹۹۵. تفسیر القمی ج ۲ ص ۹۲ [سورة المؤمنون (۲۳): الآيات ۷۲ الى ۱۰۰]

۹۹۶. الحج آیه ۵۴

۹۹۷. تفسیر القمی ج ۲ ص ۸۶ [سورة الحج (۲۲): الآيات ۵۲ الى ۵۹]

۹۹۸. ابراهيم آیه ۱

۹۹۹. تفسیر القمی ج ۱ ص ۳۶۷ [سورة إبراهيم (۱۴): الآيات ۱ الى ۱۵]

تفسير العياشي عَنْ سَعْدِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام ﴿وَ أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾ قَالَ آلُ مُحَمَّدٍ عليه السلام الصِّرَاطُ الَّذِي دَلَّ عَلَيْهِ

از حضرت باقر عليه السلام نقل می کند ﴿وَ أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾^{۱۰۰۰}
فرمود: آل محمد عليه السلام آن راهی بوده که خداوند به آن هدایت می کند.^{۱۰۰۱}

فَرَأَتْ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مَعْنَعْنَا عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام
قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَرَزَةَ قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ إِذْ قَالَ وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ
أَبِي طَالِبٍ ﴿وَ أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ [فَتَفَرَّقَ بِكُمْ
عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكَمْ وَصَاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ] [إِلَى آخِرِ الْآيَةِ] فَقَالَ رَجُلٌ أَلَيْسَ
إِنَّمَا يَعْنِي اللَّهُ فَضَلَ هَذَا الصِّرَاطِ عَلَى مَا سِوَاهُ فَقَالَ النَّبِيُّ [رَسُولُ اللَّهِ] هَذَا
جَوَابُكَ يَا فَلَانُ أَمَا قَوْلُكَ فَضَلَ الْإِسْلَامَ عَلَى مَا سِوَاهُ كَذَلِكَ وَ أَمَا قَوْلُ اللَّهِ ﴿هَذَا
صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ﴾ فَإِنِّي قُلْتُ لِرَبِّي مَقْبَلٌ [مُقْبَلًا] عَنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ الْأُولَى اللَّهُمَّ
إِنِّي جَعَلْتُ عَلِيًّا عليه السلام بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نُبُوَّةَ لَهُ مِنْ بَعْدِي فَصَدَّقَ
كَلَامِي وَ أَنْجَزَ وَعْدِي وَ اذْكَرُ عَلِيًّا عليه السلام بِالْقَلْبِ كَمَا ذَكَرَ [ت] هَارُونَ فَإِنَّكَ قَدْ
ذَكَرْتَ اسْمِي فِي الْقُرْآنِ فَقَرَأْ آيَةً فَأَنْزَلَ تَصْدِيقَ قَوْلِي فَرَسَخَ جَسَدُهُ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ
الْقِبْلَةِ وَ تَكْذِيبِ الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ [حَتَّى حِينَ] شَكَّوْا فِي مَنْزِلِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي
طَالِبٍ [فَنَزَلَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ الْمُسْتَقِيمُ وَ هُوَ [هَذَا] جَالِسٌ عِنْدِي فَأَقْبَلُوا
نَصِيحَتَهُ وَ اسْمَعُوا] [وَ اقْبَلُوا] قَوْلَهُ فَإِنَّهُ مَنْ يُسَبِّحُنِي يُسَبِّهُهُ [يسب] اللَّهُ وَ مَنْ سَبَّ

۱۰۰۰. الانعام آية ۱۵۳

۱۰۰۱. تفسير العياشي ج ۱ ص ۳۸۴ [سورة الأنعام (۶): آية ۱۵۳]

عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَدْ سَبَّنِي.

تفسیر فرات: ابی بریده گفت: در خدمت پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نشسته بودیم آن جناب به جانب علی عليه السلام اشاره نموده، این آیه را خواند ﴿وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾^{۱۰۰۲} تا آخر آیه مردی عرضه داشت: یا رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مگر منظور از آیه این نیست که خدا این راه را بر تمام راه‌ها برتری داده (یعنی اسلام را). پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: این ستمی است که تو در باره علی عليه السلام روا می‌داری اما آنچه گفتمی که خداوند اسلام را بر سایر ادیان برتری داده صحیح است اما این آیه موقعی نزول یافت که من از جنگ اولی تبوک بازمی‌گشتم. عرضه داشتم پروردگارا من علی عليه السلام را همچون هارون عليه السلام برادر موسی عليه السلام در میان امت خود به جانشینی گذاشتم جز اینکه پیامبری بعد از من نیست خداوند تصدیق گفتار مرا نمود و وعده مرا اجرا کرد نام علی عليه السلام را در قرآن برد چنانچه نام هارون عليه السلام برده شد تو خود نیز در قرآن خوانده‌ای آنگاه پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آیه‌ای را از قرآن خواند که هارون نام برده شده بود فرمود: خداوند سخن مرا تصدیق کرد با این آیه ﴿هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ﴾^{۱۰۰۳} اینست راه من که مستقیم است، آن راه همین علی عليه السلام بوده که نشسته است نصیحتش را شنیده و گوش دهید هر که مرا دشنام دهد خدا را دشنام داده و هر که علی عليه السلام را دشنام دهد به من دشنام داده.^{۱۰۰۴}

۱۰۰۲. الانعام آیه ۱۵۳

۱۰۰۳. الحجر آیه ۴۱

۱۰۰۴. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۳۷ [سورة الأنعام(۶): آیه ۱۵۳] ح ۱۶۴

فَرَأَتْ قَالِ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيُّ مُعْنَعًا عَنْ حُمْرَانَ قَالَ:
 سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا
 فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾
 قَالَ [أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ] عَلِيُّ [بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام] وَ الْأَيْمَةُ عليها السلام مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ
 [الزَّهْرَاءِ عليها السلام] هُمْ صِرَاطُهُ [صِرَاطُ اللَّهِ] فَمَنْ آتَاهُ سَلَكَ السَّبِيلَ.

حمران گفت از حضرت باقر عليه السلام شنیدم در باره این آیه می فرمود ﴿وَ أَنْ هَذَا
 صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾^{۱۰۰۵} علی بن ابی طالب عليه السلام و ائمه عليهم السلام از
 فرزندان فاطمه زهرا عليها السلام است که راه خدا هستند هر که از آنها روی برگرداند داخل
 در سایر راهها شده که در آیه به آن اشاره گردیده. ^{۱۰۰۶}

فَرَأَتْ قَالِ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَزَارِيُّ مُعْنَعًا عَنْ أَبِي مَالِكٍ
 الْأَسَدِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام [عَنْ] قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِي
 مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ [إِلَى آخِرِ الْآيَةِ] قَالَ فَبَسَطَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَدَهُ
 الْيَسَارَ ثُمَّ دَوَّرَ فِيهَا يَدَهُ الْيُمْنَى ثُمَّ قَالَ نَحْنُ صِرَاطُهُ الْمُسْتَقِيمُ ﴿فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا
 السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ يَمِينًا وَ شِمَالًا ثُمَّ خَطَّ بِيَدِهِ.

ابو مالک اسدی گفت: به حضرت باقر عليه السلام عرضه داشتم: منظور از این آیه
 چیست؟ ﴿وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾^{۱۰۰۷} تا آخر آیه امام عليه السلام
 دست چپ خود را گشود و با دست راست دایره‌ای در شعاع آن دست زد آنگاه

۱۰۰۵. الانعام آیه ۱۵۳

۱۰۰۶. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۳۷ [سورة الأنعام (۶): آیه ۱۵۳]

۱۰۰۷. الانعام آیه ۱۵۳

فرمود: ما راه مستقیم بوده که باید از آن پیروی کنید و از راه‌های دیگر نروید که شما را منحرف می‌کند به سوی راست و چپ آنگاه با دست خود خط کشید. ۱۰۰۸

وَمِنْ تَفْسِيرِ وَكَيْعِ بْنِ الْجَرَّاحِ عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ عَنْ السُّدِّيِّ عَنْ أَصْبَاطٍ
وَمُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ فِي قَوْلِهِ ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾^{۱۰۰۹} قَالَ قَوْلُوا
مَعَاشِرَ الْعِبَادِ أَرْشَدْنَا إِلَى حُبِّ النَّبِيِّ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ عليهم السلام

مناقب: عبد الله بن عباس در باره آیه ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ گفت: یعنی بگوئید خدایا ما را راهنمایی کن به محبت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیتش علیهم السلام. ۱۰۱۰

وَفِي التَّفْسِيرِ ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾ يَعْنِي الْقُرْآنَ وَ آلَ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله
در تفسیر آمده ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا﴾^{۱۰۱۱} منظور قرآن و آل
محمدند صلی الله علیه و آله ۱۰۱۲

وَنَقَلْتُ مِمَّا خَرَّجَهُ صَدِيقُنَا الْعِزُّ الْمَحْدَثُ الْحَنْبَلِيُّ الْمَوْصِلِيُّ فِي قَوْلِهِ
تَعَالَى ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ قَالَ بُرَيْدَةُ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله هُوَ
صِرَاطُ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ آلِهِ

۱۰۰۸. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۳۸ [سورة الأنعام (۶): آية ۱۵۳] ح ۱۶۵

۱۰۰۹. الفاتحة آية ۶

۱۰۱۰. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۳ ص ۷۳ فصل فی أنه السبیل و الصراط المستقیم و الوسيلة

۱۰۱۱. الانعام آية ۱۵۳

۱۰۱۲. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۳ ص ۷۴ فصل فی أنه السبیل و الصراط المستقیم و الوسيلة

عز المحدث حنبلى در باره آیه: ﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ﴾^{١٠١٣} اینست که بریده از صحابه پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گفت: آن راه محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و آل اوست.^{١٠١٤}

لَمَّا رَوَاهُ إِبْرَاهِيمُ الثَّقَفِيُّ فِي كِتَابِهِ بِإِسْنَادِهِ إِلَى أَبِي بُرَيْدَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﴿أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ قَدْ سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَهَا لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ففَعَلَ.

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود ﴿أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾^{١٠١٥} من از خدا درخواست کردم این راه را اختصاص به علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَامُ دهد خداوند پذیرفت.^{١٠١٦}

تَفْسِيرُ الثَّعْلَبِيِّ، وَ كِتَابُ ابْنِ شَاهِينَ، عَنْ رَجَالِهِ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ حَبَّانَ عَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ فِي قَوْلِ اللَّهِ ﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ قَالَ صِرَاطُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ آلِهِ.

کتاب ابن شاهین از مسلم بن حبان و او از ابی بریده در باره آیه ﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾^{١٠١٧} نقل می‌کند که آن صراط محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و آل اوست.^{١٠١٨}

تفسير الإمام عليه السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ مَا مِنْ عَبْدٍ وَلَا أُمَّةٍ أُعْطِيَ بَيْعَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الظَّاهِرِ وَ نَكْهَتْهَا فِي البَاطِنِ وَ أَقَامَ عَلَى نِفَاقِهِ إِلَّا وَ إِذَا جَاءَهُ مَلَكَ المَوْتِ لِقَبْضِ رُوحِهِ تَمَثَّلَ لَهُ إِبْلِيسُ وَ أَعْوَانُهُ وَ تَمَثَّلَتِ النَّيرانُ وَ

١٠١٣. الفاتحة آية ٦

١٠١٤. كشف الغمة في معرفة الأئمة ج ١ ص ٣١٠ باب في بيان ما نزل من القرآن في شأنه

١٠١٥. الانعام آية ١٥٣

١٠١٦. تأويل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ١٧٣ [سورة الأنعام (٦): آية ١٥٣]

١٠١٧. الفاتحة آية ٦

١٠١٨. شواهد التنزيل لقواعد التفضيل ج ١ ص ٧٤ [سورة الفاتحة (١): آية ٦] ... ح ٨٦

أَصْنَافُ عَقَابِهَا لِعَيْنَيْهِ وَ قَلْبِهِ وَ مَقَاعِدِهِ مِنْ مَضَائِقِهَا وَ تَمَثَّلَ لَهُ أَيْضاً الْجَنَانُ وَ
 مَنَازِلُهُ فِيهَا لَوْ كَانَ بَقِيَ عَلَى إِيمَانِهِ وَ وَفَى بِبَيْعَتِهِ فَيَقُولُ لَهُ مَلِكُ الْمَوْتِ انظُرْ إِلَى
 تِلْكَ الْجِنَانِ الَّتِي لَا يُقَادِرُ قَدْرَ سَرَائِبِهَا وَ بَهْجَتِهَا وَ سُرُورِهَا إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ
 كَانَتْ مُعَدَّةً لَكَ فَلَوْ كُنْتَ بَقِيتَ عَلَى وِلَايَتِكَ لِأَخِي مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَ
 يَكُونُ إِلَيْهَا مَصِيرُكَ يَوْمَ فَضْلِ الْقَضَاءِ وَ لَكِنْ نَكثتَ وَ خَالَفتَ فَتِلْكَ النَّيرانُ وَ
 أَصْنَافُ عَذَابِهَا وَ زَبَابِئِهَا وَ أَفَاعِيهَا الْفَاغِرَةَ أَفْوَاهُهَا وَ عَقَابِهَا النَّاصِبَةَ أَذْنَابُهَا وَ
 سِبَاعِهَا الشَّابِلَةَ مَخَالِبُهَا وَ سَائِرُ أَصْنَافِ عَذَابِهَا هُوَ لَكَ وَ إِلَيْهَا مَصِيرُكَ فَعِنْدَ
 ذَلِكَ يَقُولُ ﴿ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴾ وَ قَبِلْتُ مَا أَمَرَنِي بِهِ وَ التَّزَمْتُ
 مِنْ مَوْلَاةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا أَلَزَمَنِي .

تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: هر بنده‌ای از زن و
 مردم که در ظاهر بیعت با امیر المؤمنین علیه السلام کند ولی در باطن آن بیعت را بشکند و بر
 نفاق خویش باقی بماند، آن هنگام که عزرائیل علیه السلام برای قبض روح او می‌آید، جهنم
 با تمام عذاب‌های گوناگونش در مقابل دیده و دل او مجسم می‌گردد همچنین بهشت
 را نیز با تمام منازلش می‌بیند اگر بر ایمان و عقیده‌اش در باره علی ثابت می‌ماند (به
 جانب بهشت می‌رفت). ملک الموت علیه السلام به او می‌گوید: نگاه کن به بهشت که هیچ
 کس جز خدا ارزش و اهمیت و قدرش را نمی‌داند اگر بر ولایت علی علیه السلام برادر
 پیامبر صلی الله علیه و آله ثابت می‌ماندی برای تو آماده بود و روز قیامت رهسپار به آنجا می‌شدی
 اما چون بیعت را شکستی و مخالفت نمودی اینک جهنم و عذاب‌های گوناگون آن و
 لهیب‌های فروزان و مارهای کام‌گشاده و عقرب‌های دم‌برافراشته و درندگان با
 پنجه‌های گشاده و دیگر عذاب‌های آن جایگاه تو است و باید بدان سوی روی، در

این هنگام می گوید: ﴿يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا﴾^{۱۰۱۹} ای کاش می پذیرفتم دستور پیامبر ﷺ و ولایت علی عليه السلام را و از دست نمی دادم.^{۱۰۲۰}

مَا رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ رَحِمَهُ اللَّهُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ الطَّيَّارِ عَنْ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ وَاللَّهِ مَا كُنِّي اللَّهُ فِي كِتَابِهِ حَتَّى قَالَ ﴿يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾ وَإِنَّمَا هِيَ فِي مُصْحَفِ عَلِيٍّ يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ الثَّانِي خَلِيلًا وَ سَيُظْهِرُ يَوْمًا.

کنز الفوائد: ابو الخطاب از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که فرمود: بخدا قسم خداوند در کتاب خود با اشاره نفرموده در این آیه ﴿يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾^{۱۰۲۱} در مصحف علی عليه السلام چنین است: یا ویلتنا لیتنی لم اتخذ الثاني خلیلا کاش دومی را به عنوان دوست انتخاب نکرده بودم و به زودی آشکار خواهد شد.^{۱۰۲۲}

و يُؤَيِّدُهُ مَا رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ جُمَهُورٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ حَرِيزِ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ أَنَّهُ قَالَ ﴿يَوْمَ يَعِضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾ قَالَ يَقُولُ الْأَوَّلُ لِلثَّانِي

کنز الفوائد: از حضرت باقر عليه السلام نقل می کند که فرمود ﴿يَوْمَ يَعِضُ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا﴾^{۱۰۲۳}

۱۰۱۹. الفرقان آیه ۲۷

۱۰۲۰. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۱۳۱ [ما یتمثل للمنافقین عند

حضور ملک الموت:] ح ۶۶

۱۰۲۱. الفرقان آیه ۲۸

۱۰۲۲. تأویل الآیات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۳۷۱ [سورة الفرقان (۲۵): آیه ۲۸]

۱۰۲۳. الفرقان آیه ۲۷ و ۲۸

روزی که ستمکار دست خود را به دندان می‌گزد و می‌گوید: ای کاش! همگام با پیامبر ﷺ می‌شدم وای بر من کاش فلان کس را به دوستی نمی‌گزیدم فرمود: این حرف را اولی به دومی می‌گوید. ۱۰۲۴

قَالَ وَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيْزٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَرَأَ ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ صِرَاطَ مَنْ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ قَالَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمُ النَّصَابُ وَ الضَّالِّينَ الْيَهُودُ وَ النَّصَارَى

تفسیر قمی: حرّیز از حضرت صادق (علیه السلام) نقل می‌کند که این آیه را چنین خواند ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ۱۰۲۵ صِرَاطَ مَنْ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ فرمود: مغضوب علیهم ناصبیاں بوده و ضالین یهود و نصاری. ۱۰۲۶

الكَافِي بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) أَنَّهُ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي خُطْبَةٍ لَهُ وَ لَمَّا تَقَمَّصَهَا دُونِي الْأَشْقِيَانِ وَ نَازَعَانِي فِيمَا لَيْسَ لَهُمَا بِحَقٌّ وَ رَكِبَاهَا ضَلَالَةً وَ اعْتَقَدَاهَا جَهَالَةً فَلَبِئْسَ مَا عَلَيْهِ وَرَدًا وَ لَبِئْسَ مَا لَأَنْفُسِهِمَا مَهْدًا يَتَلَاعَنَانِ فِي دُورِهِمَا وَ يَتَبَرَّأ كُلُّ مَنْ صَاحِبِهِ يَقُولُ لِقَرِينِهِ إِذَا التَّقِيَا ﴿يَا لَيْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾ فَيَجِيبُهُ الْأَشْقَى عَلَى رُثُوثِهِ يَا لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْكَ خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَلْتَنِي ﴿عَنِ الذُّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَ كَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا﴾ فَأَنَا الذُّكْرُ الَّذِي عَنْهُ ضَلَّ وَ السَّبِيلُ الَّذِي عَنْهُ مَالَ وَ الْإِيمَانُ الَّذِي بِهِ كَفَرَ وَ الْقُرْآنُ الَّذِي إِيَّاهُ هَجَرَ وَ الدِّينُ الَّذِي بِهِ كَذَّبَ وَ الصِّرَاطُ الَّذِي عَنْهُ نَكَبَ

۱۰۲۴. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۳۷۱ [سورة الفرقان(۲۵): آية ۲۸]

۱۰۲۵. الفاتحة آية ۶

۱۰۲۶. تفسیر القمی ج ۱ ص ۲۹ [سورة الفاتحة(۱): آية ۱]

إِلَى تَمَامِ الْخُطْبَةِ الْمَنْقُولَةِ فِي الرَّوْضَةِ

٦٧٥

باسناد خود از جابر نقل می‌کند که حضرت باقر علیه السلام از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل کرد که در ضمن خطبه‌ای فرمود: جامه خلافت را آن دو شقی و بدبخت بر تن خود آراستند و آنچه را که حق ایشان نبود از من گرفتند و از روی گمراهی و نادانی رهسپار این راه شدند. آینده‌ای بسیار بد در پیش دارند و چه خطرها که برای خود آماده کردند یک دیگر را لعنت خواهند نمود و از هم بیزار می‌شوند وقتی هم را ملاقات کنند به دوست خود می‌گویند ﴿يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ﴾^{۱۰۲۷} کاش من از تو به قدر فاصله مشرق و مغرب دور می‌بودم چقدر دوست بدی بودی آن بدبخت نابکار در جوابش می‌گوید: کاش تو را به دوستی بر نمی‌گزیدم مرا از راه علی علیه السلام منحرف کردی بعد از اینکه راهنماییم بر آن راه کردند شیطان انسان را خوار می‌کند فرمود من همان ذکری هستم که در آیه می‌فرماید ﴿لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي﴾^{۱۰۲۸} و همان راهی هستم که منحرف از آن گردید و ایمانی که نسبت به آن کافر شدند و قرآنی که از آن فاصله گرفتند و دینی که آن را تکذیب کرده و صراطی که از آن منحرف شدند تا آخر خطبه که در روضه کافی نقل شده.^{۱۰۲۹}

وَ رَوَى هَذَا الْمَعْنَى أَبُو بَصِيرٍ عَنِ الْبَاقِرِ وَ عَبْدُ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيُّ وَ هَارُونَ
 بِنِ حَمَزَةَ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام وَ عَنْهُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ نَحْنُ السُّبُلُ
 لِمَنْ اقْتَدَى بِنَا وَ نَحْنُ الْهُدَاةُ إِلَى الْجَنَّةِ وَ نَحْنُ عُرَى الْإِسْلَامِ

۱۰۲۷. الزخرف آیه ۳۸

۱۰۲۸. الفرقان آیه ۲۹

۱۰۲۹. الکافی ج ۸ ص ۲۷ خطبه لأمیر المؤمنین ع و هی خطبة الوسيلة ح ۱

مناقب: از حضرت صادق عليه السلام در باره آیه ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾^{١٠٣٠} نقل شده که فرمود: ما سبیل و راه بوده برای هر که پیرو ما باشد و راهنمای به سوی بهشت و دستاویزهای اسلامیم.^{١٠٣١}

عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِيهِ وَ زَيْدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام ﴿وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ﴾ يَعْنِي بِهِ الْجَنَّةَ ﴿وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ يَعْنِي بِهِ وِلَايَةَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام

از زید بن علی بن الحسین عليه السلام سوال شد درباره آیه ﴿وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى دَارِ السَّلَامِ﴾^{١٠٣٢} فرمودند: یعنی به سوی بهشت دعوت می‌کند و درباره آیه ﴿وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{١٠٣٣} فرمود: یعنی به ولایت امیرالمومنین عليه السلام^{١٠٣٤}

وَ يَعْضُدُهُ مَا رَوَاهُ الشَّيْخُ مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ حَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفُضَيْلِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَ هُوَ مُتَكِيٌّ عَلَيَّ فَنَظَرَ إِلَيَّ إِلَى النَّاسِ وَ نَحْنُ عَلَى بَابِ بَنِي شَيْبَةَ فَقَالَ يَا فَضَيْلُ هَكَذَا كَانُوا يَطُوفُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَا يَعْرِفُونَ حَقًّا وَ لَا يَدِينُونَ دِينًا يَا فَضَيْلُ انْظُرْ إِلَيْهِمْ فَإِنَّهُمْ مُنْكَبُونَ عَلَيَّ وَ جُوهِهِمْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ مِنْ خَلْقٍ مَمْسُوحٍ بِهِمْ

١٠٣٠. الانعام آیه ١٥٣

١٠٣١. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ٤ ص ٢٨٣ فصل المقدمات ....

١٠٣٢. یونس آیه ٢٥

١٠٣٣. یونس آیه ٢٥

١٠٣٤. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ٣ ص ٧٤ فصل فی أنه السبیل و الصراط المستقیم و

مُنْكَبَيْنَ عَلَى وُجُوهِهِمْ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿أَفَمَنْ يَمْشِي مُكَبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ يَعْنِي وَاللَّهِ عَلِيًّا عليه السلام وَالْأَوْصِيَاءَ مِنْ وُلْدِهِ فَضِيلَ بْنِ يَسَارٍ إِذْ حَضَرَتْ بَاقِرَ عليها السلام نَقَلَ كَرْدُ كِهْ أَيْنَ آيَةَ رَا خَوَانِدَ ﴿أَفَمَنْ يَمْشِي مُكَبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{١٠٣٥} فَرَمُودُ: بِهْ خَدَا قَسْمُ! مَنظُورُ عَلِيٍّ عليه السلام وَ أَوْصِيَاءِ عليهم السلام هَسْتَنْدُ. ^{١٠٣٦}

[قَالَ حَدَّثَنَا] فَرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْكُوفِيُّ [رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ] قَالَ حَدَّثَنِي الْحُسَيْنُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَمَّادِ بْنِ عَمْرٍو الْحَنَاطُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْهَيْثَمِ التَّمِيمِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي دَاوُدَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ [عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ فِي هَذِهِ الْآيَةِ] ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ قَالَ هِيَ [هُوَ] وَاللَّهُ وَلَا يَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ عليهم السلام لَا يُنْكِرُهُ أَحَدٌ إِلَّا ضَالًّا وَلَا يَنْتَقِصُ عَلِيًّا عليه السلام إِلَّا ضَالًّا

حسین بن سعید باسناد خود از جعفر بن محمد عليه السلام در مورد آیه ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾^{١٠٣٧} فرمود: ولایت ما اهل بیت عليهم السلام است که هر که منکر شود گمراه است، و بر علی عليه السلام خورده نمی گیرد مگر شخص گمراه.^{١٠٣٨}

فَرَاتُ قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ [قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُمَرَ بْنِ حَرْبِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ حَفْصِ بْنِ رَاشِدٍ قَالَا أَخْبَرَنَا شَادَانُ الطَّحَّانُ عَنْ

١٠٣٥. الملك آية ٢٢

١٠٣٦. الكافي ج ٨ ص ٢٨٨ حديث نوح ع يوم القيامة ح ٤٣٤

١٠٣٧. يوسف آية ١٠٨

١٠٣٨. تفسير فرات الكوفي ص ٢٠١ [سورة يوسف (١٢): آية ١٠٨] ح ٢٤٣

كَهَمَسِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ سُلَيْمِ الْحَذَاءِ [عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي ﷺ لَا يَزَالُ الرَّجُلُ بَعْدَ الرَّجُلِ يَدْعُو إِلَى مَا أَدْعُو إِلَيْهِ

زيد بن علی علیه السلام گفت: پیامبر اکرم ﷺ در باره آیه ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ﴾ ۱۰۳۹ فرمود: من و کسانی که پیرو من باشند از اهل بیتم ﷺ که پیوسته یکی پس از دیگری مردم را دعوت به سوی راه و روشی که من داشته‌ام می‌نمایند. ۱۰۴۰

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَادٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ نَبِيَّهُ ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ قَالَ إِنَّكَ عَلَى وِلَايَةِ عَلِيِّ ﷺ وَ عَلِيٌّ ﷺ هُوَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ.

کافی: ثمالی از حضرت باقر علیه السلام نقل می‌کند که خداوند به پیامبرش وحی نمود ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ۱۰۴۱ فرمود: یعنی تو بر ولایت علی علیه السلام بوده و علی علیه السلام همان صراط مستقیم است. ۱۰۴۲

رَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَمْرِو بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ تَرْكِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ دَلْهَمِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاهِمٍ قَالَ لَمَّا رَأَتْ قُرَيْشٌ تَقْدِيمَ النَّبِيِّ ﷺ عَلِيًّا ﷺ وَ إِعْظَامَهُ

۱۰۳۹. یوسف آیه ۱۰۸

۱۰۴۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۲۰۳ [سورة يوسف (۱۲): آیه ۱۰۸]

۱۰۴۱. الزخرف آیه ۴۳

۱۰۴۲. الکافی ج ۱ ص ۴۱۷ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۲۴

لَهُ نَالُوا مِنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالُوا قَدْ افْتَنَّ بِهِ مُحَمَّدٌ ﷺ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿نَ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾ قَسَمَ أَقْسَمَ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ ﴿مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ بِأَيْكُمُ الْمَفْتُونُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾ وَ سَبِيلُهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

کنز جامع الفوائد: ضحاک گفت وقتی قریش دیدند پیامبر اکرم ﷺ علی علیه السلام را بزرگ می‌نماید و پیوسته برایش احترام می‌کند شروع به بدگوئی از آن جناب نمودند گفتند محمد ﷺ دیوانه علی علیه السلام شده خداوند این آیات را نازل کرد ﴿نَ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ﴾^{۱۰۴۳} قسمی است که خدا می‌خورد. ﴿مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ بِأَيْكُمُ الْمَفْتُونُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾^{۱۰۴۴} مراد از سبیل در این آیه علی بن ابی طالب علیه السلام است.^{۱۰۴۵}

مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ هِلَالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ وَهَبِ الْحَبَشِيِّ عَنْ جَابِرِ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَ لَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾ قَالَ ذَلِكَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فِي قَوْلِهِ ﴿إِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ قَالَ إِلَى وَلايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ

۱۰۴۳. القلم آية ۱

۱۰۴۴. القلم آية ۱ الی ۷

۱۰۴۵. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۶۸۶ [سورة القلم (۶۸): الآيات ۱ الی ۷]

کنز جامع الفوائد: جابر جعفی از حضرت باقر علیه السلام در باره آیه ﴿وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾^{۱۰۴۶} قرار دادیم او را نوری که هدایت می‌کنیم به وسیله او هر که را بخواهیم از بندگان خود، فرمود: منظور علی بن ابی طالب علیه السلام است و در باره آیه ﴿إِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^{۱۰۴۷} فرمود: تو هدایت می‌کنی به ولایت علی بن ابی طالب علیه السلام.^{۱۰۴۸}

عَنْ إِبْرَاهِيمَ يَعْنِي ابْنَ الْهَيْثَمِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ خَالِي يَقُولُ قَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رَجُلًا بَعْدَ النَّبِيِّ أَفْضَلَ مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ﴾ قَالَ إِلَى وِلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام همانا خدای عزوجل خلق نکرده احدی را بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله که افضل از علی بن ابیطالب علیه السلام باشد و درباره آیه ﴿فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ﴾^{۱۰۴۹} فرمود: یعنی ولایت امیرالمومنین علیه السلام.^{۱۰۵۰}

عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِنَا حَدِيثًا يَرْفَعُهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ثَانِي عَطْفِهِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ قَالَ هُوَ الْأَوَّلُ ثَانِي عَطْفِهِ إِلَى الثَّانِي وَ ذَلِكَ لَمَّا أَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله الْإِمَامَ عَلِمًا لِلنَّاسِ وَقَالَ وَاللَّهِ لَا نَفِي لَهُ بِهَذَا أَبَدًا.

۱۰۴۶. الشوری آیه ۵۲

۱۰۴۷. الشوری آیه ۵۲

۱۰۴۸. تأویل الآیات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۵۳۶ [سورة الشوری(۴۲): آیه ۵۲]

۱۰۴۹. الجمعة آیه ۹

۱۰۵۰. تفسیر فرات الکوفی ص ۴۸۴ [سورة الجمعة(۶۲): آیه ۹] ..... ح ۶۳۰

کنز جامع الفوائد: حماد بن عیسی نقل می‌کند که یکی از اصحاب از امیرالمومنین علیه السلام نقل کرده که در باره آیه ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ثَابِتٍ عَطْفُهُ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾^{۱۰۵۱} فرمود: منظور اولی است که جانب خود را بر می‌گرداند به طرف دومی و جریان چنین بود وقتی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله امیرالمومنین علیه السلام را به عنوان امامت برای مردم معرفی نمود او گفت: به خدا قسم! هرگز این را وفا نخواهیم کرد برای او.^{۱۰۵۲}

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ هَلَالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ وَهَبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ قَالَ فِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام حضرت باقر علیه السلام در باره آیه ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾^{۱۰۵۳} فرمود: یعنی جنگ بزن به آنچه به تو وحی شده در باره علی بن ابی طالب علیه السلام^{۱۰۵۴}

أَحْمَدُ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: هَذَا صِرَاطُ عَلِيِّ علیه السلام مُسْتَقِيمٌ

امام صادق علیه السلام فرمود: این راه علی علیه السلام است که مستقیم است.^{۱۰۵۵}

۱۰۵۱. الحج آیه ۸ و ۹

۱۰۵۲. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۳۲۸ [سورة الحج (۲۲): الآيات ۸ الى ۹]

۱۰۵۳. الزخرف آیه ۴۳

۱۰۵۴. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۵۴۴ [سورة الزخرف (۴۳): آیه ۴۳]

۱۰۵۵. الکافی ج ۱ ص ۴۲۴ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۶۳

أَخْبَرَنَا حَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ
عَنْ أَبِي خَالِدِ الْقَمَّاطِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ ﴿وَ أَنَّ هَذَا صِرَاطِي
مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ قَالَ نَحْنُ السَّبِيلُ فَمَنْ
أَبَى فَهَذِهِ السُّبُلُ فَقَدْ كَفَرَ، ثُمَّ قَالَ ﴿ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ يَعْنِي كَيْ تَتَّقُوا
حُضْرَتِ بَاقِرٍ (عليه السلام) دَر مَورِدِ آيَةِ ﴿هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ
بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾^{١٠٥٦} فَرَمُود: مَا رَاهُ مُسْتَقِيمٌ بُوْدَهُ هَرُ كَهْ اَزْ رَاهُ مَا اَمْتِنَاعُ وَرَزِيْدُ اَنْ رَاهَايْ
دِيْكَرُ اسْتِ (كِهْ مَوْجِبُ كُفْرٍ مِيْ شُوْد) اَنْكَاهُ خِداوَنْدِ مِيْ فَرَمَايْدُ ﴿ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ﴾^{١٠٥٧} اَيْنِ سَفَارَشِ خِدا بَهْ شَمَا اسْتِ تا مَوْجِبُ پَرهِيْزِگَارِيْ شَمَا گَرْدَد. ^{١٠٥٨}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْأُسْتَرَابَادِيُّ الْمَفْسَّرُ قَالَ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ
مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّارٍ عَنْ أَبِيهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ
مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي
طَالِبٍ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ أَيُّ قَوْلُوا اهْدِنَا
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ بِالتَّوْفِيقِ لِدِينِكَ وَ طَاعَتِكَ وَ هُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ ﴿وَ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ
الصُّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقًا﴾ وَ حُكِيَ هَذَا بِعَيْنِهِ عَنْ
أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) قَالَ ثُمَّ قَالَ لَيْسَ هَؤُلَاءِ الْمُنْعَمَ عَلَيْهِمْ بِالْمَالِ وَ صِحَّةِ الْبَدَنِ وَ إِنْ

١٠٥٦. الانعام آية ١٥٣

١٠٥٧. الانعام آية ١٥٣

١٠٥٨. تفسير القمي ج ١ ص ٢٢١ [سورة الأنعام(٦): الآيات ١٥٢ الى ١٥٨]

كَانَ كُلُّ هَذَا نِعْمَةً مِنَ اللَّهِ ظَاهِرَةً أَلَا تَرَوْنَ أَنَّ هَؤُلَاءِ قَدْ يَكُونُونَ كُفْرَارًا أَوْ فُسَاقًا فَمَا
نُذِبْتُمْ إِلَى أَنْ تَدْعُوا بِأَنْ تُرْشِدُوا إِلَى صِرَاطِهِمْ وَ إِنَّمَا أَمَرْتُمْ بِالِدُّعَاءِ بِأَنْ تُرْشِدُوا إِلَى
صِرَاطِ الَّذِينَ أَنْعَمَ عَلَيْهِمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَ تَصَدِّقِ رَسُولِهِ ﷺ وَ بِالْوَلَايَةِ
لِمُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَ أَصْحَابِهِ الْخَيْرِينَ الْمُنْتَجِبِينَ وَ بِالتَّقِيَّةِ الْحَسَنَةِ الَّتِي
يُسَلِّمُ بِهَا مِنْ شَرِّ عِبَادِ اللَّهِ وَ مِنَ الزِّيَادَةِ فِي آثَامِ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ كُفْرِهِمْ بِأَنْ تُدَارِيَهُمْ وَ
لَا تُعْزِيَهُمْ [تُعْزِيَهُمْ] بِأَذَاكَ وَ أَذَى الْمُؤْمِنِينَ وَ بِالْمَعْرِفَةِ بِحُقُوقِ الْإِخْوَانِ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ مَا مِنْ عَبْدٍ وَ لَا أُمَّةٍ وَ آلِي مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ عَادَى مَنْ
عَادَاهُمْ إِلَّا كَانَ قَدْ اتَّخَذَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ حِصْنًا مَنِيعًا وَ جُنَّةً حَصِينَةً وَ مَا مِنْ عَبْدٍ
وَ لَا أُمَّةٍ دَارَى عِبَادَ اللَّهِ فَأَحْسَنَ الْمُدَارَاةَ فَلَمْ يَدْخُلْ بِهَا فِي بَاطِلٍ وَ لَمْ يَخْرُجْ بِهَا مِنْ
حَقٍّ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ نَفْسَهُ تَسْبِيحًا وَ زَكَى عَمَلَهُ وَ أَعْطَاهُ بَصِيرَةً عَلَى كِتْمَانِ
سِرِّهَا وَ احْتِمَالِ الْغَيْظِ لِمَا يَسْمَعُهُ مِنْ أَعْدَائِنَا ثَوَابَ الْمُتَشَحُّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَ مَا مِنْ عَبْدٍ أَخَذَ نَفْسَهُ بِحُقُوقِ إِخْوَانِهِ فَوْفَاهُمْ حُقُوقَهُمْ جُهْدَهُ وَ أَعْطَاهُمْ مُمَكِّنَهُ
وَ رَضِيَ عَنْهُمْ بِعَفْوِهِمْ وَ تَرَكَ الْإِسْتِقْصَاءَ عَلَيْهِمْ فِيمَا يَكُونُ مِنْ زَلَلِهِمْ وَ اغْتَفَرَهَا
لَهُمْ إِلَّا قَالَ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ يَا عَبْدِي قَضَيْتَ حُقُوقَ إِخْوَانِكَ وَ لَمْ تَسْتَقْصِ عَلَيْهِمْ
فِيمَا لَكَ عَلَيْهِمْ فَأَنَا أَجُودُ وَ أَكْرَمُ وَ أَوْلَى بِمِثْلِ مَا فَعَلْتَهُ مِنَ الْمُسَامَحَةِ وَ الْكَرَمِ فَإِنِّي
أَقْضِيكَ الْيَوْمَ عَلَى حَقِّ مَا وَعَدْتُكَ بِهِ وَ أَزِيدُكَ مِنْ فَضْلِي الْوَاسِعِ وَ لَا أَسْتَقْصِي
عَلَيْكَ فِي تَقْصِيرِكَ فِي بَعْضِ حُقُوقِي قَالَ فَيُلْحِقُهُمْ بِمُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِهِ وَ يَجْعَلُهُ فِي
خِيَارِ شِيَعَتِهِمْ ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَحَبُّ
فِي اللَّهِ وَ أَبْغَضُ فِي اللَّهِ وَ وَآلٍ فِي اللَّهِ وَ عَادِي فِي اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا تُنَالُ وَلَايَةَ اللَّهِ إِلَّا بِذَلِكَ وَ

لَا يَجِدُ رَجُلٌ طَعَمَ الْإِيمَانَ وَإِنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَصِيَامُهُ حَتَّى يَكُونَ كَذَلِكَ وَقَدْ صَارَتْ مُوَاخَاةَ النَّاسِ يَوْمَكُمْ هَذَا أَكْثَرَهَا فِي الدُّنْيَا عَلَيْهَا يَتَوَادُّونَ وَ عَلَيْهَا يَتَبَاغَضُونَ وَ ذَلِكَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَكَيْفَ لِي أَنْ أَعْلَمَ أَنِّي قَدْ وَالَيْتُ وَ عَادَيْتُ فِي اللَّهِ وَ مَنْ وَلِيَّ اللَّهُ حَتَّى أُوَالِيَهُ وَ مَنْ عَدُوَّهُ حَتَّى أُعَادِيَهُ فَأَشَارَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ أَتَرَى هَذَا قَالَ بَلَى قَالَ وَلِيٌّ هَذَا وَلِيُّ اللَّهِ فَوَالِهِ وَ عَدُوُّ هَذَا عَدُوُّ اللَّهِ فَعَادِهِ وَ وَالٍ وَلِيٍّ هَذَا وَ لَوْ أَنَّهُ قَاتِلُ أَبِيكَ [وَ وَلدِكَ] وَ عَادِ عَدُوَّ هَذَا وَ لَوْ أَنَّهُ أَبُوكَ أَوْ وَلدِكَ.

یوسف بن محمد و علی بن محمد به نقل از پدرانشان از امام عسکری (علیه السلام) روایت کرده‌اند که آن حضرت در تفسیر ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾^{۱۰۵۹} چنین فرمود: یعنی گویند ما را به راه اشخاصی راهنمایی فرما که آنان را به نعمت دین و فرمانبرداریت کامیاب کرده‌ای، و ایشان همان افرادی هستند که خداوند در حقشان فرموده ﴿وَ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقاً﴾^{۱۰۶۰} کسانی که خدا و پیغمبرش را اطاعت نمایند همراه با اشخاصی هستند که پروردگار نعمت خود را به آنان مرحمت فرموده، یعنی پیغمبران، درستکاران، شهیدان، و نیکان، آنان چه خوب دوستان و همراهانی هستند. و نیز به همین معنا بدون کم و زیاد از امیر المؤمنین (علیه السلام) روایت شده، و سپس امام (علیه السلام) افزود این نعمت ثروت دنیا و یا تندرستی بدن نبوده، گرچه تمامی این‌ها از نعمت‌های آشکار خداوند است، مگر نمی‌بینی گاهی کافران بی‌دین دارای این نعمت‌ها

۱۰۵۹. الفاتحة آية ۷

۱۰۶۰. النساء آية ۶۹

هستند، ولی شما را تشویق نفرموده که دعا کنید تا راه آنها را به شما نشان دهد، بلکه فقط دستور داده شده که بخواهید به راه اشخاصی که نعمت ایمان و تصدیق پیامبر خدا ﷺ و ولایت خاندان پاکیزه پیامبر ﷺ به آنان عطا گشته هدایت شوید و به تقیّه نیک، شما را راهنمایی کند که بدان وسیله از گزند بندگان خدا ایمن شوید، تقیّه‌ای که با آن از افزودن گناهان و کفرورزی دشمنان خدا جلوگیری می‌شود، به این گونه با آنها مدار کنید و آنها را به مرزی نکشانید که تحریک شده و به تو و مؤمنین آزار رسانند، و همچنین مأمور گشته‌اید تا از خدا بخواهید که شما را به شناختن حقوق برادران مؤمن تان راهنمایی فرماید. بنابراین هیچ بنده، مرد یا زنی نیست که محمد ﷺ و آل محمد ﷺ را دوست بدارد، و با دشمنان آنان دشمنی کند، مگر آنکه خود را جهت جلوگیری از عذاب خداوند در پشت دژی استوار و سپری محکم قرار داده باشد، و نیز هر کس از بندگان، مردان و زنان که با مردمان به بهترین وجه سازش و مدارا کند از این کار به باطل مبتلا نگردد و از مرز حق گام بیرون نهند تا آنجا که پروردگار هر نفس او را تسییحی قرار داده و عملش را پاکیزه گرداند، و بینشی به او دهد که بتواند راز ما را پوشیده نگهدارد، و خشم خود را فرو برد، و به هر چه از دشمنان می‌شنود بردباری کند، اگر چنین باشد خداوند پاداش کسی را به او می‌دهد که در راه خدا در خون خود غوطه‌ور گشته است. و هیچ بنده‌ای نیست که خود را موظف به ادای حقوق برادرانش بداند، و با کوشش خویش حقوق آنان را به طور کامل و یا به اندازه‌ای که برایش مقدور باشد بپردازد و عفو آنان مایه خوشنودی او گردد، و لغزش‌های ایشان را جستجو و کنجکاوی نکند و آنها را نادیده بگیرد و درگذرد، مگر اینکه خداوند در روز قیامت به او بگوید: ای بنده من! تو حقوق برادرانت را پرداختی، و در حق‌هایی که به سود تو و زیان آنها بود پی‌جوئی نکردی، پس من که بخشنده‌ترم و بزرگواریم بیشتر است شایسته است همان گونه که تو کرم و

گذشت کردی، با تو با تو مسامحه و بزرگواری نمایم، بنا بر این امروز نه تنها آنچه را که به تو نوید داده‌ام می‌دهم، بلکه از بخشش و فضل بی‌پایانم بیشتر از آنچه وعده داده بودم، خواهم داد، و کوتاهیت را در برخی از حقوقم بی‌گیری نخواهم کرد. امام علیه السلام فرمود: پس او را به محمد صلی الله علیه و آله و سلم و خاندانش ملحق می‌سازد، و از برگزیدگان پیروان ایشان قرارش می‌دهد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به یکی از اصحاب خود فرمود: ای بنده خدا! دوست بدار برای خدا و دشمن بدار برای خدا و محبت داشته باش در راه خدا و دشمنی را به راه خدا اختصاص بده هرگز به ولایت خدا نخواهی رسید مگر به همین کار و شخص طعم ایمان را نخواهد چشید اگر چه نماز و روزه زیاد داشته باشد مگر چنین باشد مدار دوستی مردم حالا بیشتر در مسائل دنیوی است هدف‌های دنیوی موجب دوستی و دشمنی می‌شود اما این مطلب آنها را از جانب خدا بی‌نیاز نمی‌کند. عرضه داشتم: به چه وسیله بدانم دوستی و دشمنی من در راه خدا است و دوست خدا کیست تا او را دوست بدارم و دشمن خدا کیست تا او را دشمن بدارم. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم اشاره به علی علیه السلام نمود و فرمود: این را می‌بینی؟ عرضه داشت: آری فرمود: دوست او دوست خدا است او را دوست بدار و دشمن او دشمن خدا است او را دشمن بدار فرمود: دوست علی علیه السلام را دوست بدار گر چه قاتل پدر یا فرزندت باشد و دشمن بدار دشمن او را اگر چه پدر یا فرزندت باشد.^{۱۰۶۱}

تفسیر القمی ﴿وَ أَنْ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾ قَالَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ
 الْإِمَامُ فَاتَّبِعُوهُ ﴿وَ لَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾ يَعْنِي غَيْرَ الْإِمَامِ عليه السلام ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾
 يَعْنِي تَفَرَّقُوا وَ تَحْتَلِفُوا فِي الْإِمَامِ عليه السلام.

درباره آیه ﴿أَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ﴾^{۱۰۶۲} فرمود: صراط مستقیم امام علیه السلام است از او پیروی کنید ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ﴾^{۱۰۶۳} و پیروی از غیر امام علیه السلام نکنید ﴿فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ﴾^{۱۰۶۴} که موجب اختلاف و تفرقه شما در باره امام علیه السلام خواهد شد.^{۱۰۶۵}

اهل بیت علیهم السلام نشانه‌ی بهشت و راه به سوی آن

حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الْبَاغَنْدِيُّ، قَالَ حَدَّثَنِي هَارُونَ بْنُ حَاتِمٍ، قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ تَوْبَةَ وَ مُصْعَبُ بْنُ سَلَامٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ رَبِيعَةَ السَّعْدِيِّ، قَالَ: أَتَيْتُ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانَ فَقُلْتُ لَهُ: حَدِّثْنِي بِمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَوْ رَأَيْتَهُ لِأَعْمَلَ بِهِ قَالَ: فَقَالَ لِي: عَلَيْكَ بِالْقُرْآنِ. فَقُلْتُ لَهُ: قَدْ قَرَأْتُ الْقُرْآنَ، وَإِنَّمَا جِئْتُكَ لِتُحَدِّثَنِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ عَلَى حُذَيْفَةَ أَنِّي أَتَيْتُهُ لِيُحَدِّثَنِي بِمَا لَمْ أَسْمَعُهُ وَ لَمْ أَرَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ أَنَّهُ قَدْ مَنَعَنِيهِ وَ كَتَمَنِيهِ. فَقَالَ حُذَيْفَةُ: يَا هَذَا، قَدْ أَبْلَغْتَ فِي الشَّدَّةِ. ثُمَّ قَالَ لِي: خُذْهَا قَصِيرَةً مِنْ طَوِيلَةٍ وَ جَامِعَةً لِكُلِّ أَمْرِكَ، إِنَّ آيَةَ

۱۰۶۲. الانعام آیه ۱۵۳

۱۰۶۳. الانعام آیه ۱۵۳

۱۰۶۴. الانعام آیه ۱۵۳

۱۰۶۵. تفسیر القمی ج ۱ ص ۲۲۱ [سورة الأنعام(۶): الآيات ۱۵۲ الى ۱۵۸]

الْجَنَّةِ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ لَبِيتُهُ، إِنَّهُ لَيَأْكُلُ ﴿الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ﴾^{١٠٦٦} فَقُلْتُ لَهُ: بَيْنَ لِي آيَةَ الْجَنَّةِ أَتَبَعَهَا، وَبَيْنَ لِي آيَةَ النَّارِ فَاتَّقِيهَا. فَقَالَ لِي: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنْ آيَةَ الْجَنَّةِ وَالْهُدَاةِ إِلَيْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَآيَةَ الْحَقِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَلَّ مُحَمَّدٌ ﷺ وَإِنَّ آيَةَ النَّارِ وَآيَةَ الْكُفْرِ وَالِدُّعَاةِ إِلَى النَّارِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَغَيْرُهُمْ.

ربیعہ سعدی می گوید به نزد حذیفه یمان آمدم و به او گفتم: به آنچه از پیامبر خدا ﷺ شنیده‌ای یا دیده‌ای برایم سخن بگو تا به آن رفتار کنم. راوی گوید: پس حذیفه به من گفت: بر تو باد به قرآن. پس به او گفتم: به درستی که من قرآن خوانده‌ام. و به نزد تو آمده‌ام که برایم سخنی بگویی. پروردگارا من تورا بر حذیفه گواه می‌گیرم که به نزدش آمده‌ام تا برایم آنچه از رسول خدا ﷺ شنیدم و ندیدم سخن بگوید و او مرا از آن بازداشت و آن را از من پنهان داشت. پس حذیفه گفت: در سختی رساندی (بسیار شدید و تند سخن گفتم) سپس به من گفت: از سخنان طولانی کوتاه را دریافت کن و آن را جامع برای تمام امورت بدان. همانا نشانه‌ی بهشت در این امت آشکار است. به درستی که پیامبر ﷺ غذا می‌خورد و در بازار ما قدم می‌زند. راوی گوید پس به حذیفه گفتم: نشانه‌ی بهشت را برایم بیان نما تا از آن پیروی کنم و نشانه دوزخ را برایم بیان کن تا از آن برحذر باشم. پس حذیفه گفت: سوگند به کسی که جانم در دست اوست، همانا نشانه‌ی بهشت و راهنمایان به سوی آن تا روز قیامت نشانه‌ی حق تا قیامت خاندان محمد ﷺ هستند و نشانه‌ی دوزخ و کفر و راهنمایان به سوی دوزخ تا روز قیامت غیر از ایشان می‌باشد.^{١٠٦٧}

١٠٦٦. الفرقان آیه ٧

١٠٦٧. الأمالی (للطوسی) المجلس ٤ ح ٢٥

راه ولایت امه اطهار راه استقامت

۶۸۹

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُحَمَّدِيِّ عَنْ كَثِيرِ بْنِ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ يَقُولُ اسْتَكْمَلُوا طَاعَةَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَوَلَايَةَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام ثُمَّ اسْتَقَامُوا عَلَيْهَا ﴿تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ﴾ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ فَأُولَئِكَ هُمُ الَّذِينَ إِذَا فَزِعُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِينَ يُبْعَثُونَ تَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَ يَقُولُونَ لَهُمْ لَا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا نَحْنُ الَّذِينَ كُنَّا مَعَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لَا نَفَارِكُمْ حَتَّى تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ﴿وَ أَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾

حضرت باقر عليه السلام در باره آیه: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾^{۱۰۶۸}

فرمود: یعنی کسانی که پیروی از خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله را تکمیل نموده‌اند با ولایت آل محمد صلی الله علیه و آله و بر این راه استوار بودند. ﴿تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ﴾^{۱۰۶۹} بر آنها در قیامت ملائکه نازل می‌شود ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾^{۱۰۷۰} آنها کسانی هستند که وقتی در قیامت برانگیخته شدند همین که وحشت زده شوند ملائکه پیش آنها آمده و به ایشان می‌گویند نترسید و محزون نباشید ما با شما بودیم در دنیا اینک به همراه شما هستیم تا وارد بهشت شوید مژده باد شما را به بهستی که

۱۰۶۸. فصلت آیه ۳۰

۱۰۶۹. فصلت آیه ۳۰

۱۰۷۰. فصلت آیه ۳۰

وَقَالَ أَيضاً حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ السِّيَارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ الْآيَةَ قَالَ اسْتَقَامُوا عَلَى وَلايَةِ الْأَئِمَّةِ (عليهم السلام) وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ.

حضرت صادق (عليه السلام) در مورد آیه ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾^{۱۰۷۲}

فرمود: استوار در راه ائمه (عليهم السلام) یکی پس از دیگری باشند.^{۱۰۷۳}

وَقَالَ أَيضاً حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عليه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ قَالَ هُوَ وَ اللَّهُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ ﴿وَ أَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً عَذْقًا﴾ قُلْتُ مَتَى تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ ﴿أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ﴾ فَقَالَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

کنز جامع الفوائد: ابو بصیر گفت از حضرت باقر (عليه السلام) راجع به آیه ﴿إِنَّ الَّذِينَ

قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾^{۱۰۷۴} پرسیدم فرمود: به خدا قسم آیه همان راهی را می گوید که شما می بیمائید و این هم اشاره به همان است ﴿وَ أَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ

۱۰۷۱. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۵۲۴ [سورة فصلت (۴۱): آية ۳۰]

۱۰۷۲. فصلت آية ۳۰

۱۰۷۳. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۵۲۴ [سورة فصلت (۴۱): آية ۳۰]

۱۰۷۴. فصلت آية ۳۰

لَأَسْقِيَنَّهُمْ مَاءً غَدَقًا ﴿١٠٧٥﴾ اگر آنها در راه ائمه (علیهم السلام) استقامت به خرج دهند از آب خوشگوار به آنها می‌آشامانیم. عرضه داشتیم: آقا! ملائکه چه وقت بر آنها نازل شده و گویند نترسید و اندوهگین نباشید و مزده باد شما را به بهشتی که در انتظار شما است ما دوستان شمائیم در دنیا و آخرت؟ فرمود: هنگامه مرگ و روز قیامت. ﴿١٠٧٦﴾

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ خَائِفًا مِنْ سُوءِ الْعَاقِبَةِ، لَا يَتَيَقَّنُ الْوُضُوءَ إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ حَتَّى يَكُونَ وَقْتُ نَزْعِ رُوحِهِ وَ ظُهُورِ مَلِكِ الْمَوْتِ لَهُ. وَ ذَلِكَ أَنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ يَرِدُ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَ هُوَ فِي شِدَّةٍ عَلَيْهِ، وَ عَظِيمِ ضِيقِ صَدْرِهِ بِمَا يُخَلِّفُهُ مِنْ أَمْوَالِهِ، وَ لِمَا هُوَ عَلَيْهِ مِنْ [شِدَّةٍ] اضْطِرَابِ أَحْوَالِهِ فِي مُعَامَلِيهِ وَ عِيَالِهِ [وَ] قَدْ بَقِيَتْ فِي نَفْسِهِ حَسْرَاتُهَا، وَ اقْتَطَعَ دُونَ أَمَانِيَّتِهِ فَلَمْ يَنْلُهَا. فَيَقُولُ لَهُ مَلِكُ الْمَوْتِ: مَا لَكَ تَجَرَّعُ غُصَصِكَ فَيَقُولُ: لِاضْطِرَابِ أَحْوَالِي، وَ اقْتِطَاعِكَ لِي دُونَ [أَمْوَالِي وَ] أَمْالِي فَيَقُولُ لَهُ مَلِكُ الْمَوْتِ: وَ هَلْ يَحْزَنُ عَاقِلٌ مِنْ فَقْدِ دَرَاهِمٍ زَائِفٍ وَ اعْتِيَاضِ أَلْفِ أَلْفِ ضِعْفِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ لَا فَيَقُولُ مَلِكُ الْمَوْتِ: فَانظُرْ فَوْقَكَ. فَيَنْظُرُ، فَيَرَى دَرَجَاتِ الْجَنَانِ وَ قُصُورَهَا الَّتِي تَقْصُرُ دُونَهَا الْأَمَانِيَّةُ، فَيَقُولُ مَلِكُ الْمَوْتِ: تِلْكَ مَنَازِلُكَ وَ نِعْمَتُكَ وَ أَمْوَالُكَ وَ أَهْلُكَ وَ عِيَالُكَ وَ مَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِكَ هَاهُنَا وَ ذُرِّيَّتِكَ صَالِحًا، فَهَمُّ هُنَاكَ مَعَكَ أَ فَتَرْضَى بِهِ بَدَلًا مِمَّا هُنَاكَ فَيَقُولُ: بَلَى وَ اللَّهُ. ثُمَّ يَقُولُ: انظُرْ فَيَنْظُرُ، فَيَرَى مُحَمَّدًا وَ عَلِيًّا وَ الطَّيِّبِينَ مِنْ آلِهِمَا فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ فَيَقُولُ [لَهُ]: أَوْ تَرَاهُمْ هُوَ لَاءِ سَادَاتِكَ وَ أَيْمَتِكَ، هُمْ هُنَاكَ جُلَّاسُكَ

١٠٧٥. الجن آية ١٦

١٠٧٦. البرهان في تفسير القرآن ج ٤ ص ٧٨٨ [سورة فصلت (٤١): الآيات ٢٩ الى ٣٢] ح ٩٤٣٥

وَ أَنَا سَكُ [أ] فَمَا تَرْضَى بِهِمْ بَدَلًا مِمَّا تَفَارِقُ هَاهُنَا فَيَقُولُ: بَلَى وَ رَبِّي فَذَلِكَ مَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا﴾ فَمَا أَمَامَكُمْ مِنَ الْأَهْوَالِ فَقَدْ كَفَيْتُمُوهَا ﴿وَ لَا تَحْزَنُوا﴾ عَلَى مَا تَخْلَفُونَهُ مِنَ الذَّرَارِيِّ وَ الْعِيَالِ [وَ الْأَمْوَالِ]. فَهَذَا الَّذِي شَاهَدْتُمُوهُ فِي الْجِنَانِ بَدَلًا مِنْهُمْ ﴿وَ أَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ هَذِهِ مَنَازِلُكُمْ وَ هَوْلَاءُ سَادَاتِكُمْ وَ أَنَا سَكُكُمْ وَ جَلَّاسُكُمْ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَ أَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ».

تفسیر منسوب به امام حسن عسکری (علیه السلام) می نویسد: امام (علیه السلام) از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل کرد که فرمود: مؤمن پیوسته از آینه قیامت بيمناک است و يقين ندارد که آیا مقام خشنودی و رضای خدا را دریافت خواهد کرد یا نه تا هنگام مرگ و آمدن ملک الموت (علیه السلام) جریان چنین است که ملک الموت (علیه السلام) در هنگام شدت بیماری و کمال ناراحتی او از رها کردن اموال و خانواده و گرفتاری های دیگر می آید. مؤمن به واسطه جدا شدن از زن و زندگی حسرت و اندوه فراوان دارد چون آرزوهایش نقش بر آب شد. ملک الموت (علیه السلام) به او می گوید این چه اندوه و ناراحتی است که داری آیا عاقل ناراحت می شود به واسطه از دست دادن پیشیزی بی ارزش در صورتی که به جای آن میلیون ها برابر دنیا به او ارزانی داشته اند. در پاسخ می گوید: نه. ملک الموت (علیه السلام) اشاره به او می کند که نگاه کن به بالای سرت. محتضر درجات بهشت و قصرها که از حد آرزو هم بالاتر است می بیند. فرشته مرگ به او می گوید اینجا منزل تو است و نعمت پایدار و اموال و خانواده و خویشاوندان در اینجا پیدا هر کدام از خویشاوندان و خانواده ات صالح باشند در اینجا با تو خواهند بود آیا راضی هستی به جای مال و ملک دنیا این نعمت ها را دریابی می گوید به خدا قسم مشتاقم و

حاضرَم. فرشته مرگ به او می‌گوید: اینک تماشا کن محتضر نگاه می‌کند محمد و علی علیهما السلام و پیشوایان معصوم از فرزندان پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام را در اعلیٰ علیین مشاهده می‌کند. فرشته به او می‌گوید: می‌بینی آنها را پیشوایان و رهبران تو هستند آنها در آنجا همنشین و مأنوس با تو خواهند بود حالا حاضری به جای کسانی که اکنون در دنیا از آنها مفارقت می‌کنی ایشان را انتخاب نمائی. می‌گوید: به خدا سوگند! آری اینست تفسیر آیه‌ای که خداوند می‌فرماید ﴿إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا﴾^{۱۰۷۷} کسانی که موحد و خدا شناسند و استقامت در راه ائمه دارند ملائکه به آنها می‌گویند: از آینده ناراحت نباشید ما رفع نگرانی‌های شما را کرده‌ایم ﴿وَلَا تَحْزَنُوا﴾ و اندوهگین نباشید از زن و بچه‌های خود و اموالی که می‌گذارید آنچه در بهشت مشاهده می‌کنید به جای آنها است که در دنیا می‌گذارید، ﴿وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾^{۱۰۷۸} مژده باد شما را به بهستی که در انتظارتان هست اینست قصرهای بهستی و این‌ها ایند که همنشین و مأنوس با شما خواهند بود (ائمه گرام) ﴿نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَ لَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَ لَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ نَزَّلًا مِنْ عَفْوَ رٍ رَحِيمٍ﴾^{۱۰۷۹} ما دوستان شما هستیم در دنیا و آخرت در بهشت هر چه میل داشته باشید و هر چه بخواهید هست، آنجا منزلگاهی است که پروردگاری بخشنده و مهربان آماده کرده است.^{۱۰۸۰}

۱۰۷۷. فصلت آیه ۳۰

۱۰۷۸. فصلت آیه ۳۰

۱۰۷۹. فصلت آیه ۳۱ و ۳۲

۱۰۸۰. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۲۳۹ [ورود ملک الموت علی

المؤمن، و إراءته منزله و سادته:] ح ۱۱۷

وَرَوَى مُحَمَّدُ بْنُ الْفُضَيْلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرَّضَا عليه السلام عَنِ
الِاسْتِقَامَةِ قَالَ هِيَ وَاللَّهِ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ. ٦٩٤

محمد بن فضیل گفت: از حضرت رضا عليه السلام راجع به استقامت پرسیدم فرمود:
همان راهی است که شما می‌پیمائید. ١٠٨١

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ هُوْدَةَ الْبَاهِلِيُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ
إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ فِي قَوْلِ
اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَأَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا لِنَفْتِنَهُمْ
فِيهِ﴾ قَالَ يَعْنِي اسْتَقَامُوا عَلَى الْوَلَايَةِ فِي الْأَصْلِ عِنْدَ الْأُظْلَةِ حِينَ أَخَذَ اللَّهُ
الْمِيثَاقَ عَلَى ذُرِّيَّةِ آدَمَ ﴿لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾ يَعْنِي لَكِنَّا اسْقَيْنَاهُمْ مِنَ الْمَاءِ
الْفُرَاتِ الْعَذْبِ.

سماعه گفت: از حضرت صادق عليه السلام شنیدم در باره آیه ﴿وَأَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى
الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾^{١٠٨٢} می‌فرمود: یعنی اگر پایدار باشند بر ولایت که در
موقع میثاق خداوند از فرزندان آدم عليه السلام گرفت عالم اشباح ﴿لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾^{١٠٨٣}
یعنی از آب صاف خوشگوار به آنها می‌آشامانیم. ١٠٨٤

١٠٨١. البرهان فی تفسیر القرآن ج ٤ ص ٧٨٩ [سورة فصلت (٤١): الآيات ٢٩ الى ٣٢] ح ٩٤٣٨

١٠٨٢. الجن آية ١٦

١٠٨٣. الجن آية ١٦

١٠٨٤. تأويل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ٧٠٣ [سورة الجن (٧٢): الآيات ١٦ الى

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَ أَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾ قَالَ يَعْنِي لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى وِلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ وُلْدِهِ وَ قَبِلُوا طَاعَتَهُمْ فِي أَمْرِهِمْ وَ نَهَيْهِمْ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا يَقُولُ لِأَشْرَبْنَا قُلُوبَهُمُ الْإِيمَانَ وَ الطَّرِيقَةَ هِيَ الْإِيمَانُ بِوِلَايَةِ عَلِيِّ عليه السلام وَ الْأَوْصِيَاءِ.

حضرت ابی جعفر عليه السلام در باره قول خدای تعالی ﴿وَ أَنْ لَوْ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾^{۱۰۸۵} و اگر بر آن روش استوار شوند، آبی فراوانشان نوشانیم فرمود: یعنی اگر بر ولایت علی بن ابی طالب عليه السلام امیر مؤمنان و اوصیاء از فرزندان او استوار شوند و اطاعت آنها را در امر و نهیشان بپذیرند ﴿لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا﴾ آب فراوانی به آنها نوشانیم یعنی ایمان را در دلشان جایگزین کنیم و مقصود از ﴿الطَّرِيقَةَ﴾ روش ایمان به ولایت علی عليه السلام و جانشینان اوست.^{۱۰۸۶}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام اسْتَقَامُوا عَلَى الْأَيْمَةِ عليه السلام وَاحِدٍ بَعْدَ وَاحِدٍ ﴿تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾

۱۰۸۵. الجن آية ۱۶

۱۰۸۶. الكافي ج ۱ ص ۲۲۰ بابُ أَنْ الطَّرِيقَةَ الَّتِي حُتَّ عَلَى الْاسْتِقَامَةِ عَلَيْهَا وَ لِيَايَةِ عَلِيِّ ح

محمد بن مسلم گوید: از امام صادق علیه السلام در باره قول خدای عز و جل پرسیدم ﴿الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾^{۱۰۸۷} کسانی که گفتند: پروردگار ما خداست و سپس استقامت ورزیدند فرمود: یعنی بر امامان علیهم السلام یکی پس از دیگری استوار ماندند ﴿تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾^{۱۰۸۸} فرشتگان بر ایشان نازل شوند که بیم مدارید و اندوهگین مباشید و به بهشتی که به آن وعده می یافتید، شادمان باشید.^{۱۰۸۹}

امه اطهار باریک بینانند

أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَسْبَاطُ بَيَّاعِ الزُّطِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَسَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ وَ إِنَّهَا لَبَسِيلٌ مَّقِيمٌ﴾ قَالَ فَقَالَ نَحْنُ الْمُتَوَسِّمُونَ وَ السَّبِيلُ فِينَا مَقِيمٌ.

اسباط گوید: خدمت امام صادق علیه السلام بودم که مردی از آن حضرت راجع به قول خدای عز و جل ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ وَ إِنَّهَا لَبَسِيلٌ مَّقِيمٌ﴾^{۱۰۹۰} برای باریک بینان در آن امر نشانه‌هاست و آن قریه در راهی پا برجاست سؤال کرد،

۱۰۸۷. فصلت آیه ۳۰

۱۰۸۸. فصلت آیه ۳۰

۱۰۸۹. الکافی ج ۱ ص ۲۲۰ بَابُ أَنَّ الطَّرِيقَةَ الَّتِي حُتَّ عَلَى الِاسْتِقَامَةِ عَلَيْهَا وَ لَآيَةُ عَلَى ح ۲

۱۰۹۰. الحجر آیه ۷۵ و ۷۶

حضرت فرمود: مائیم باریک‌بینان و آن راه در خاندان ما پا برجاست. ۱۰۹۱

۶۹۷

مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ قَالَ هُمُ الْأَيْمَةُ عليهم السلام قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾

امام باقر عليه السلام درباره قول خدای عز و جل ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ ۱۰۹۲

برای باریک‌بینان در آن امر نشانه‌هاست فرمود: ایشان ائمه عليهم السلام هستند. پیغمبر صلى الله عليه وآله فرمود: از زیرکی مؤمن پروا کنید، زیرا که او در پرتو نور خدای عز و جل می‌نگرد، خدای تعالی فرموده ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ برای باریک‌بینان در آن امر نشانه‌هاست. ۱۰۹۳

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ يَحْيَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَسْبَاطُ بْنُ سَالِمٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ هَيْتَ فَقَالَ لَهُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ مَا تَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ قَالَ نَحْنُ الْمُتَوَسِّمُونَ وَ السَّبِيلُ فِينَا مُقِيمٌ.

۱۰۹۱. الكافي ج ۱ ص ۲۱۸ بَابُ أَنَّ الْمُتَوَسِّمِينَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأَيْمَةُ وَ السَّبِيلُ فِيهِمْ مُقِيمٌ ح ۱

۱۰۹۲. الحجر آية ۷۵

۱۰۹۳. الكافي ج ۱ ص ۲۱۸ بَابُ أَنَّ الْمُتَوَسِّمِينَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأَيْمَةُ وَ السَّبِيلُ فِيهِمْ مُقِيمٌ ح ۳

خدمت امام صادق (علیه السلام) بودم که مردی از اهل هیت (شهریست بالای فرات) وارد شد و به امام عرضه داشت: أَصْلَحَكَ اللَّهُ چه می فرماید: در باره قول خداوند عز و جل ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾^{۱۰۹۴} برای باریک بینان در آن امر نشانه هاست؟ فرمود: مائیم باریک بینان و آن راه در خاندان ما پا برجاست.^{۱۰۹۵}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ فَقَالَ هُمْ الْأَيِّمَةُ (عليه السلام) ﴿وَإِنَّهَا لِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾ قَالَ لَا يَخْرُجُ مِنَّا أَبَدًا.

امام صادق (علیه السلام) در باره قول خدای عز و جل ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ برای باریک بینان در آن امر نشانه هاست فرمود: ایشان ائمه (علیهم السلام) هستند ﴿وَإِنَّهَا لِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾^{۱۰۹۶} و آن در خاندان ایشان پا برجاست هیچ گاه از میان ما خارج نشود.^{۱۰۹۷}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَىٰ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) الْمُتَوَسِّمَ وَ أَنَا مِنْ بَعْدِهِ وَ الْأَيِّمَةُ (عليه السلام) مِنْ ذُرِّيَّتِي الْمُتَوَسِّمُونَ.

۱۰۹۴. الحجر آية ۷۵

۱۰۹۵. الكافي ج ۱ ص ۲۱۸ بَابُ أَنَّ الْمُتَوَسِّمِينَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ تَعَالَىٰ فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأَيِّمَةُ وَ السَّبِيلُ فِيهِمْ مُّقِيمٌ ح ۲

۱۰۹۶. الحجر آية ۷۶

۱۰۹۷. الكافي ج ۱ ص ۲۱۸ بَابُ أَنَّ الْمُتَوَسِّمِينَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ تَعَالَىٰ فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأَيِّمَةُ وَ السَّبِيلُ فِيهِمْ مُّقِيمٌ ح ۴

امیر المؤمنین علیه السلام درباره قول خدای تعالی ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾^{۱۰۹۸}
برای باریک‌بینان در آن امر نشانه‌هاست فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله باریک بین بود و
پس از او من و امامان علیهم السلام از ذریه من باریک‌بینانیم.^{۱۰۹۹}

۱۰۹۸. الحجر آیه ۷۵

۱۰۹۹. الکافی ج ۱ ص ۲۱۸ بَابُ أَنَّ الْمُتَوَسِّمِينَ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ هُمُ الْأَئِمَّةُ وَ

السَّبِيلُ فِيهِمْ مُقِيمٌ ح ۵

باب سے وینجیم

ولایت ایشان در قرآن

ولایت ایشان در قرآن

۷۰۱

حدیث ۱: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبَسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾ قَالَ بِمَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ عليه السلام مِنَ الْوَلَايَةِ وَ لَمْ يَخْلُطُوهَا بِوَلَايَةِ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ فَهُوَ الْمَلْبَسُ بِالظُّلْمِ.

حدیث ۱: امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عزوجل ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ يَلْبَسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ﴾^{۱۱۰۰} کسانی که ایمان آوردند و ایمان خود را به ستم نیامیختند فرمود: یعنی به ولایتی که محمد عليه السلام آن را آورده ایمان آوردند و آن را به ولایت فلان و فلان نیامیختند، که آن ایمان آمیخته به ستم است.^{۱۱۰۱}

حدیث ۲: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ نَعِيمٍ الصَّحَّافِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَ مِنْكُمْ مُؤْمِنٌ﴾ فَقَالَ عَرَفَ اللَّهُ إِيمَانَهُمْ بِوَلَايَتِنَا وَ كَفَرَهُمْ بِهَا يَوْمَ أَخَذَ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ فِي صُلْبِ آدَمَ عليه السلام وَ هُمْ ذُرٌّ*.

حدیث ۲: حسن بن نعیم صحاف گوید: از امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَ مِنْكُمْ مُؤْمِنٌ﴾^{۱۱۰۲} برخی از شما مؤمن و برخی کافرند پرسیدم، فرمود: روزی که مردم به صورت مور در صلب آدم عليه السلام بودند، خدا ایمان و

۱۱۰۰. الانعام ۸۲

۱۱۰۱. الکافی ج ۱ ص ۴۱۳ باب فيه نکت و تنفی من التنزیل فی الولاية ح ۳

۱۱۰۲. التغابن ۲

کفر آنها را با ولایت ما شناخت (پس ولایت ما را در هر که دید مؤمنش دانست و در آنکه ندید کافرش شناخت).^{۱۱۰۳}

حدیث ۳: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿يُوفُونَ بِالَّذْرِ﴾ الَّذِي أَخَذَ عَلَيْهِمْ مِنْ وَايَتِنَا.*

حدیث ۳: محمد بن فضیل از ابی الحسن (عليه السلام) در قول خدای عز و جل ﴿يُوفُونَ بِالَّذْرِ﴾^{۱۱۰۴} وفا می‌کنند به نذر فرمود: وفا می‌کنند به نذر و پیمانی که از آنها گرفته شده در ولایت ما.^{۱۱۰۵}

حدیث ۴: مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَ الْإِنْجِيلَ وَ مَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ﴾ قَالَ الْوَايَةِ.*

حدیث ۴: امام باقر (عليه السلام) در باره قول خدای عز و جل ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَ الْإِنْجِيلَ وَ مَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ﴾^{۱۱۰۶} و اگر آنها تورات و انجیل و آنچه را از پروردگارشان بر آنها نازل شده بپا دارند فرمود: آنچه نازل شده ولایت است.^{۱۱۰۷}

۱۱۰۳. الکافی ج ۱ ص ۴۱۳ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۴

۱۱۰۴. الانسان ۷

۱۱۰۵. الکافی ج ۱ ص ۴۱۳ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۵

۱۱۰۶. المائدة ۶۶

۱۱۰۷. الکافی ج ۱ ص ۴۱۳ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۶

حدیث ۵: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ

عَنْ مُثَنَّى عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ ^{۱۱۰۸} قَالَ هُمْ الْأَيْمَةُ عليهم السلام * ۷۰۳

حدیث ۵: امام باقر عليه السلام در باره قول خدای تعالی ﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا

الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ ^{۱۱۰۹} بگو من از شما برای پیغمبری مزدی جز مودت خویشاوندان نمی‌خواهم فرمود: خویشاوندان ائمه عليهم السلام هستند. ^{۱۱۱۰}

حدیث ۶: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ السَّيَّارِيِّ عَنْ عَلِيِّ

بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾ قَالَ مَنْ قَالَ بِالْأَيْمَةِ عليهم السلام وَاتَّبَعَ أَمْرَهُمْ وَلَمْ يَجْزُ طَاعَتَهُمْ.

حدیث ۶: مردی از امام عليه السلام راجع به قول خدای تعالی ﴿فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا

يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى﴾ ^{۱۱۱۱} هر که از هدایت من پیروی کند گمراه نشود و بدبخت نگردد پرسید، حضرت فرمود: یعنی هر که به ائمه عليهم السلام معتقد بوده و از فرمانشان پیروی کرده و از اطاعتشان بیرون نرود. ^{۱۱۱۲}

۱۱۰۸. الشوری ۲۳

۱۱۰۹. الشوری ۲۳

۱۱۱۰. الکافی ج ۱ ص ۴۱۳ باب فيه نکت و تنفی من التنزیل فی الولاية ح ۷

۱۱۱۱. طه ۱۲۳

۱۱۱۲. الکافی ج ۱ ص ۴۱۴ باب فيه نکت و تنفی من التنزیل فی الولاية ح ۱۰

حدیث ۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾ قَالَ هُمْ الْأَيُّمَةُ عليهم السلام. *

حدیث ۷: ابن سنان: از امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ﴾^{۱۱۱۳} / از کسانی که آفریده/یم جماعتی هستند که به حق هدایت می یابند و بدان باز می گردند پرسیدم، فرمود: ایشان ائمه عليهم السلام هستند.^{۱۱۱۴}

حدیث ۸: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَالْأَيُّمَةُ ﴿وَ أُخْرُ مُتَشَابِهَاتُ﴾ قَالَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زِينٌ﴾ أَصْحَابُهُمْ وَ أَهْلُ وَاوَالِيَّتِهِمْ ﴿فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَالْأَيُّمَةُ عليهم السلام.

حدیث ۸: امام صادق عليه السلام در باره قول خدای تعالی ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ﴾^{۱۱۱۵} او کسی است که این کتاب را بر تو نازل کرده از آن جمله آیه هائی است محکم که اصل کتاب است فرمود: آنها

۱۱۱۳. الاعراف ۱۸۱

۱۱۱۴. الکافی ج ۱ ص ۴۱۴ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۱۳

۱۱۱۵. آل عمران ۷

امیرالمؤمنین (علیه السلام) و ائمه (علیهم السلام) هستند ﴿وَ أُخْرُ مُتَشَابِهَاتٌ﴾ و دیگر آیه هائیکست متشابه فرمود: اینها فلان و فلان هستند، ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ﴾ و اما آنها که در دلشان انحرافی هست یعنی اصحاب و دوستان فلان و فلان ﴿فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ از این کتاب آنچه را متشابه است، برای فتنه جوئی و به قصد تأویل پیروی می کنند، در صورتی که تأویل آن را جز خدا و ریشه داران در علم نمی دانند ریشه داران در علم، امیرالمؤمنین (علیه السلام) و ائمه (علیهم السلام) اند. ۱۱۱۶

حدیث ۹: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْوَرٍ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَ إِنْ جَاحُوا لِلْسَّلْمِ فَأَجْزَحْ لَهَا﴾ قَالَ قُلْتُ مَا السَّلْمُ قَالَ الدُّخُولُ فِي أَمْرِنَا.

حدیث ۹: حلبی گوید: از امام صادق (علیه السلام) در باره قول خدای تعالی ﴿وَ إِنْ جَاحُوا لِلْسَّلْمِ فَأَجْزَحْ لَهَا﴾ ۱۱۱۷ و اگر به مسالمت میل کردند تو نیز بدان میل کن عرضه داشتم: مسالمت چیست؟ فرمود: وارد شدن در امر ولایت ما. (یعنی اگر منافقین پیشنهاد کردند که ولایت ما و امر تشیع را بپذیرند، تو هم از آنها بپذیر، اگر چه بدانی در باطن کینه و نفاق دارند). ۱۱۱۸

حدیث ۱۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ

۱۱۱۶. الكافي ج ۱ ص ۴۱۴ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۱۴

۱۱۱۷. الانفال ۶۱

۱۱۱۸. الكافي ج ۱ ص ۴۱۵ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۱۶

طَبَقِي ﴿ قَالَ يَا زُرَّارَةُ أَوْ لَمْ تَرْكَبْ هَذِهِ الْأُمَّةَ بَعْدَ نَبِيِّهَا طَبَقًا عَنْ طَبَقِي فِي أَمْرِ فَلَانٍ وَ فَلَانٍ وَ فَلَانٍ. * ٧٠٦

حدیث ۱۰: امام باقر علیه السلام راجع قول خدای تعالی ﴿لَتَرْكَبَنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقِي﴾^{۱۱۱۹} که شما از حالی به حال دیگر منتقل می‌شوید. فرمود: ای زراره! مگر این امت بعد از پیغمبر خود طبقه‌ای را بعد از طبقه دیگر نسبت به امر فلان و فلان و فلان مرتکب نشد؟ (یعنی این امت هم قدم خود را جای قدم امت‌های سابق گذاشت و بعد از پیغمبر خویش خلیفه بر حق را رها کرده و دنبال گوساله و سامری و فلان و فلان رفت).^{۱۱۲۰}

حدیث ۱۱: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ التُّعْمَانِ عَنْ سَلَامٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَ مَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾ قَالَ إِنَّمَا عَنِي بِذَلِكَ عَلِيًّا عليه السلام وَ فَاطِمَةَ عليها السلام وَ الْحَسَنَ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ جَرَتْ بَعْدَهُمْ فِي الْأَيْمَةِ عليه السلام ثُمَّ يَرْجِعُ الْقَوْلُ مِنَ اللَّهِ فِي النَّاسِ فَقَالَ ﴿فَإِنْ آمَنُوا﴾ يَعْنِي النَّاسَ بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ ﴿يَعْنِي عَلِيًّا عليه السلام وَ فَاطِمَةَ عليها السلام وَ الْحَسَنَ عليه السلام وَ الْحُسَيْنَ عليه السلام وَ الْأَيْمَةَ عليه السلام﴾ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ﴿ حدیث ۱۱: امام باقر علیه السلام راجع به قول خدای تعالی ﴿قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَ مَا أُنزِلَ إِلَيْنَا﴾^{۱۱۲۱} بگوئید بخدا و آنچه بسوی ما نازل شده ایمان آوردیم فرمود: مقصود از این خطاب علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام است، و پس از ایشان در باره ائمه علیهم السلام جاریست، سپس گفتار خدا متوجه مردم می‌شود و می‌فرماید ﴿فَقَدِ اهْتَدَوْا

۱۱۱۹. الانفال ۶۱

۱۱۲۰. الکافی ج ۱ ص ۴۱۵ باب فيه نکت و نتف من التنزیل فی الولاية ح ۱۷

۱۱۲۱. الانشقاق ۱۹

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ﴿١١٢٢﴾ پس اگر ایمان آوردند (یعنی مردم) به آنچه شما ایمان آورده‌اید (مقصود علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و ائمه علیهم السلام باشد) هدایت یافته‌اند و اگر روگردان شدند، ایشان در راه خلاف و دشمنی هستند. ۱۱۲۳

حدیث ۱۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ شَعِيبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَادٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ نَبِيِّهِ صلوات الله عليه ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوْحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ قَالَ إِنَّكَ عَلَى وَايَةٍ عَلَيَّ علیه السلام وَ عَلَيَّ علیه السلام هُوَ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ. *

حدیث ۱۲: امام باقر علیه السلام فرمود: خدا به پیامبرش صلوات الله عليه وحی کرد ﴿فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوْحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ۱۱۲۴ به آنچه به سویت وحی شده چنگ زن، همانا تو به راهی راست هستی یعنی تو بر ولایت علی علیه السلام هستی و علی علیه السلام همان راه راست باشد. ۱۱۲۵

حدیث ۱۳: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَاءِ عَنْ مِثْنَى الْحَنَاطِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾ قَالَ فِي وَايَتِنَا. *

۱۱۲۲. البقره ۱۳۷

۱۱۲۳. الکافی ج ۱ ص ۴۱۵ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فی الولاية ح ۱۹

۱۱۲۴. الزخرف ۴۳

۱۱۲۵. الکافی ج ۱ ص ۴۱۶ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فی الولاية ح ۲۴

حدیث ۱۳: امام باقر علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ﴾^{۱۱۲۶} ای کسانی که ایمان آورده‌اید، همگی در راه مسالمت وارد شوید، و به دنبال شیطان مروید که او برای شما دشمنی آشکار است فرمود: یعنی در ولایت ما (وارد شوید).^{۱۱۲۷}

حدیث ۱۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلُهُ جَلَّ وَ عَزَّ ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ قَالَ وَلَا يَتَهُمْ ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾ قَالَ وَوَلَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ﴿إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى﴾

حدیث ۱۴: مفضل بن عمر گوید: این قول خدای جل و عز را به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم: ﴿بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾^{۱۱۲۸} بلکه زندگی دنیا را برگزیدند فرمود: یعنی ولایت آنها (پیشوایان باطل) را ﴿وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى﴾^{۱۱۲۹} ولی آخرت بهتر و پایدارتر است فرمود: یعنی ولایت امیر المومنین علیه السلام ﴿إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى. صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى﴾^{۱۱۳۰} این در کتاب‌های نخستین، کتاب‌های ابراهیم علیه السلام و موسی علیه السلام هست.^{۱۱۳۱}

۱۱۲۶. البقره ۲۰۸

۱۱۲۷. الکافی ج ۱ ص ۴۱۷ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۲۹

۱۱۲۸. الاعلى ۱۶

۱۱۲۹. الاعلى ۱۷

۱۱۳۰. الاعلى ۱۸ و ۱۹

۱۱۳۱. الکافی ج ۱ ص ۴۱۸ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۳۰

حديث ١٥: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ
عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ مُنْخَلٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عليه السلام) قَالَ: ﴿أَفْكَلَّمَا جَاءَ كُمْ﴾
مُحَمَّدٌ ﴿بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ﴾ بِمُؤَالَاةِ عَلِيِّ (عليه السلام) فَ ﴿اسْتَكْبَرْتُمْ فَرِيقًا﴾ مِنْ آلِ
مُحَمَّدٍ ﴿كَذَبْتُمْ وَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾

حديث ١٥: امام باقر (عليه السلام) (در باره اين آيه) فرمود ﴿أَفْكَلَّمَا جَاءَ كُمْ﴾ آيا هر گاه
بياورد (محمد (صلى الله عليه وآله وسلم)) ﴿بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ﴾ براي شما چيزی را كه دلخواه شما نيست
(از دوستی علی (عليه السلام)) ﴿اسْتَكْبَرْتُمْ فَرِيقًا﴾ شما گردنكشی كنيد، پس دستهائی (از آل
محمد (صلى الله عليه وآله وسلم)) ﴿كَذَبْتُمْ وَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ﴾^{١١٣٢} را تكذيب كنيد و دستهائی را بكشيد؟^{١١٣٣}

حديث ١٦: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ ابْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي السَّفَاتِجِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ
اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾
فَقَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ دُعِيَ بِالنَّبِيِّ وَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) وَ بِالْأَيِّمَةِ مِنْ وُلْدِهِ
فَيُنْصَبُونَ لِلنَّاسِ فَإِذَا رَأَتْهُمْ شَيَعَتُهُمْ قَالُوا ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَ مَا كُنَّا
لِنَهْتَدِيَ لَوْ لَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾ يَعْنِي هَدَانَا اللَّهُ فِي وِلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) وَ
الْأَيِّمَةِ (عليه السلام) مِنْ وُلْدِهِ.

١١٣٢. البقره ٨٧

١١٣٣. الكافي ج ١ ص ٤١٨ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ٣١

حدیث ۱۶: امام صادق علیه السلام در باره قول خدای عزوجل ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ﴾^{۱۱۳۴} ستایش خدائی را که ما را به این (نعمت) راهنمائی کرد و اگر خدا ما را راهنمائی نمی‌کرد، ما راه نمی‌یافتیم فرمود: چون قیامت شود، پیامبر صلی الله علیه و آله و امیر المومنین علیه السلام و امامان از فرزندان او را بخوانند و آنها برای (رسیدگی به حساب و شفاعت) مردم منصوب شوند، چون شیعیان نشان آنها را ببینند، گویند: ستایش خدائی را که ما را به این (نعمت) رهبری کرد و اگر خدا ما را رهبری نمی‌کرد، هدایت نمی‌شدیم یعنی خدا ما را به ولایت امیر المومنین علیه السلام و امامان از فرزندانش رهبری فرمود. ^{۱۱۳۵}

حدیث ۱۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ﴾ قَالَ النَّبِيُّ الْعَظِيمُ الْوَلَايَةُ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِهِ ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾ قَالَ وَ لَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام.

حدیث ۱۷: امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای تعالی ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ النَّبِيِّ الْعَظِيمِ﴾^{۱۱۳۶} از چه می‌پرسند؟ از آن خبر بزرگ؟ فرمود: خبر بزرگ ولایت است، و از حضرت پرسیدم این آیه را ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾^{۱۱۳۷} آنجاست ولایت برای خدا برحق فرمود: ولایت امیر المؤمنین علیه السلام است. ^{۱۱۳۸}

۱۱۳۴. الاعراف ۴۳

۱۱۳۵. الکافی ج ۱ ص ۴۱۸ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۳۳

۱۱۳۶. النبأ ۲۱

۱۱۳۷. الکهف ۴۴

۱۱۳۸. الکافی ج ۱ ص ۴۱۸ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۳۴

حدیث ۱۸: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾ قَالَ هِيَ الْوَلَايَةُ. *

حدیث ۱۸: امام باقر عليه السلام درباره قول خدای تعالی ﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا﴾^{۱۱۳۹} توجه خود را با اعتدال به سوی دین بدار فرمود: آن ولایت است.^{۱۱۴۰}

حدیث ۱۹: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْهَمْدَانِيِّ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾ قَالَ الْأَنْبِيَاءُ وَالْأَوْصِيَاءُ عليهم السلام

حدیث ۱۹: امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای تعالی ﴿وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾^{۱۱۴۱} ما در روز قیامت ترازوهای عدالت در میان نهم فرمود: آن ترازوها پیغمبران و اوصیاء ایشان عليهم السلام هستند.^{۱۱۴۲}

حدیث ۲۰: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿أَنْتَ بَقْرَانٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدَلُهُ﴾^{۱۱۴۳} قَالَ قَالُوا أَوْ بَدَلٌ عَلِيًّا عليه السلام.

۱۱۳۹. الروم ۳۰

۱۱۴۰. الكافي ج ۱ ص ۴۱۸ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۳۵

۱۱۴۱. الأنبياء ۴۷

۱۱۴۲. الكافي ج ۱ ص ۴۱۹ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۳۶

۱۱۴۳. يونس ۱۵

حدیث ۲۰: مفضل بن عمر گوید: از امام صادق (علیه السلام) راجع به قول خدای تعالی ﴿أَنْتَ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدَّلَهُ﴾^{۱۱۴۴} قرآن دیگری بیاور یا این را عوض کن فرمود: می گفتند یا علی (علیه السلام) را عوض کن.^{۱۱۴۵}

حدیث ۲۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمَهْوَرٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) اسْتَقَامُوا عَلَى الْإِيمَةِ (عليه السلام) وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ ﴿تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾

حدیث ۲۱: محمد بن مسلم گوید: از امام صادق (علیه السلام) راجع به قول خدای عزوجل ﴿الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا﴾^{۱۱۴۶} کسانی که گفتند: پروردگار ما خداست و سپس استقامت ورزیدند پرسیدم، امام (علیه السلام) فرمود: یعنی آنها که بر ولایت امامان (علیهم السلام) یکی پس از دیگری استقامت کردند. ﴿تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَ لَا تَحْزَنُوا وَ أَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ فرشتگان بر ایشان نازل شوند که بیم مدارید و غم مخورید و به بهشتی که وعده یافته/اید شادمان باشید.^{۱۱۴۷}

حدیث ۲۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عليه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿قُلْ إِنَّمَا

۱۱۴۴. یونس ۱۵

۱۱۴۵. الکافی ج ۱ ص ۴۱۹ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۳۷

۱۱۴۶. فصلت ۳۰

۱۱۴۷. الکافی ج ۱ ص ۴۲۰ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۴۰

أَعْظَمُ بِوَاحِدَةٍ ﴿ فَقَالَ إِنَّمَا أَعْظَمُ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ هِيَ الْوَاحِدَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿ إِنَّمَا أَعْظَمُ بِوَاحِدَةٍ ﴾ *

حدیث ۲۲: از امام باقر علیه السلام قول خدای تعالی را ﴿ قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُ بِوَاحِدَةٍ ﴾^{۱۱۴۸} بگو شما را فقط یک اندرز می‌دهم پرسیدم، فرمود: یعنی تنها شما را به ولایت علی علیه السلام اندرز می‌دهم، ولایت علی علیه السلام همان یک اندرز است که خدای تبارک و تعالی می‌فرماید: فقط یک اندرز بشما می‌دهم ﴿ إِنَّمَا أَعْظَمُ بِوَاحِدَةٍ ﴾^{۱۱۴۹}

حدیث ۲۳/۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴾ يَا مَعْشَرَ الْمُكْذِبِينَ حَيْثُ أَنْبَأْتُمْ رَسُولَ رَبِّي فِي وِلَايَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْأَيْمَةِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ بَعْدِهِ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ كَذَا أَنْزَلَتْ وَ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ إِنْ تَلَوْا أَوْ تُعْرَضُوا ﴾ فَقَالَ إِنْ تَلَوْا الْأَمْرَ وَ تُعْرَضُوا عَمَّا أَمَرْتُمْ بِهِ ﴿ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴾ وَ فِي قَوْلِهِ ﴿ فَلَنَذِيقَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِتَرْكِهِمْ وِلَايَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَذَابًا شَدِيدًا ﴾ فِي الدُّنْيَا وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ **

حدیث ۲۳/۱: امام صادق علیه السلام راجع به این قول خدای عز و جل فرمود: ﴿ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴾^{۱۱۵۰} و خواهید دانست چه کسی در گمراهی نمایانست ای گروه تکذیب‌کنندگان، زیرا من پیغام پروردگار را در باره ولایت

۱۱۴۸. سبأ ۴۶

۱۱۴۹. الکافی ج ۱ ص ۴۲۰ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فی الولاية ح ۴۱

۱۱۵۰. الملک ۲۹

علی علیه السلام و امامان علیهم السلام بعد از او به شما رسانیدم، چه کسی در گمراهی نمایانست... و راجع به قول خدای تعالی ﴿إِنْ تَلَوْا أَوْ تَعْرَضُوا﴾^{۱۱۵۱} اگر کج کنید یا رو بگردانید فرمود: امر امامت را (از صاحبش) کج کنید و از آنچه مأمور شده‌اید، رو بگردانید ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾^{۱۱۵۲} خدا به آنچه می‌کنید آگاهست و در تفسیر قول خدا ﴿فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾^{۱۱۵۳} هر آینه بچشانیم به آن کسانی که کافر شدند (به سبب ترک ولایت امیر المؤمنین) ﴿عَذَابًا شَدِيدًا﴾^{۱۱۵۴} عذاب سختی (در دنیا) ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^{۱۱۵۵} و آنها را به بدترین اعمالی که انجام می‌دادند جزا دهیم.^{۱۱۵۶}

حدیث ۲۳: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ مَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ﴾ قَالَ نَزَلَتْ فِيهِمْ حَيْثُ دَخَلُوا الْكَعْبَةَ فَتَعَاهَدُوا وَ تَعَاقدُوا عَلَى كُفْرِهِمْ وَ جُحُودِهِمْ بِمَا نَزَّلَ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فَالْحَدُوا فِي الْبَيْتِ بِظُلْمِهِمُ الرَّسُولَ صلوات الله عليه وَ وَلِيَّهُ علیه السلام ﴿فَبَعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾^{۱۱۵۷}

حدیث ۲۳: امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿وَ مَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ﴾^{۱۱۵۸} و هر که خواهد در آنجا از روی ستم تجاوزی کند فرمود: این آیه در

۱۱۵۱. النساء ۱۳۵

۱۱۵۲. النساء ۱۳۵

۱۱۵۳. فصلت ۲۷

۱۱۵۴. فصلت ۲۷

۱۱۵۵. فصلت ۲۷

۱۱۵۶. الکافی ج ۱ ص ۴۲۱ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۴۵

۱۱۵۷. الکافی ج ۱ ص ۴۲۱ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۴۴

۱۱۵۸. الحج ۲۵

باره کسانی نازل شده که وارد کعبه شده و بر کفر و انکار خود نسبت به آنچه در باره امیرالمؤمنین (علیه السلام) نازل شده، با یک دیگر پیمان و قرارداد بستند، پس در کعبه به واسطه ظلمی که نسبت به پیامبر (علیه السلام) و ولیش (علیه السلام) کرده، تجاوز نمودند. ﴿فَبَعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾^{۱۱۵۹} دوری از رحمت خدا ستمگران را باد. ^{۱۱۶۰}

حدیث ۲۴: مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ﴾ فِي أَمْرِ الْوَلَايَةِ ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾ قَالَ مَنْ أُفِكَ عَنِ الْوَلَايَةِ أُفِكَ عَنِ الْجَنَّةِ. *

حدیث ۲۴: امام باقر (علیه السلام) راجع به این قول خدای تعالی ﴿إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ﴾^{۱۱۶۱} شما گفتار مختلفی دارید فرمود: (در باره امر ولایت) ﴿يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ﴾^{۱۱۶۲} منصرف شود از آن هر که باید منصرف شود هر که از ولایت منصرف شود، از بهشت منصرف گردد. ^{۱۱۶۳}

حدیث ۲۵: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿بَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ قَالَ وَ لَوَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام).

۱۱۵۹. المومنون ۴۱

۱۱۶۰. الکافی ج ۱ ص ۴۲۱ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۴۴

۱۱۶۱. الذاریات ۸

۱۱۶۲. الذاریات ۹

۱۱۶۳. الکافی ج ۱ ص ۴۲۲ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۴۸

حدیث ۲۵: امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای تعالی ﴿بَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾^{۱۱۶۴} کسانی را که ایمان آورده‌اند، مزده بده که نزد پروردگارشان پایگاه راستی و درستی دارند فرمود: آن پایگاه ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام است.^{۱۱۶۵}

حدیث ۲۶: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بِوَلَايَةِ عَلِيٍّ ﴿قَطَّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ﴾*

حدیث ۲۶: امام باقر علیه السلام در باره این قول خدای تعالی فرمود: ﴿هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾^{۱۱۶۶} این‌ها دو دشمن باشند که در باره پروردگار خود دشمنی کردند، کسانی که (به ولایت علی علیه السلام) کافر شدند، ﴿قَطَّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ﴾^{۱۱۶۷} برایشان جامه‌های آتشین بریده شده.^{۱۱۶۸}

حدیث ۲۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾ قَالَ وَوَلَايَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام.

۱۱۶۴. یونس ۲

۱۱۶۵. الکافی ج ۱ ص ۴۲۲ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۵۰

۱۱۶۶. الحج ۱۹

۱۱۶۷. الحج ۱۹

۱۱۶۸. الکافی ج ۱ ص ۴۲۲ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۵۱

حدیث ۲۷: عبد الرحمن بن کثیر گوید: از امام صادق (علیه السلام) راجع به قول خدای

تعالی ﴿هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ﴾^{۱۱۶۹} آنجاست ولایت برای خدا بر حق پرسیدم، فرمود:

ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام) است. ۱۱۷۰

۷۱۷

حدیث ۲۸: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ فَضَالٍ

عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِي قَوْلِهِ

عَزَّ وَجَلَّ ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا﴾^{۱۱۷۱} يَعْنِي الْوَلَايَةَ

مَنْ دَخَلَ فِي الْوَلَايَةِ دَخَلَ فِي بَيْتِ الْأَنْبِيَاءِ وَ قَوْلُهُ ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمْ

الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾^{۱۱۷۲} يَعْنِي الْأَيْمَةَ (علیه السلام) وَ وَلَايَتَهُمْ مَنْ دَخَلَ

فِيهَا دَخَلَ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ (صلی الله علیه و آله و سلم) . **

حدیث ۲۸: امام صادق (علیه السلام) در باره قول خدای عز و جل ﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ

لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا﴾^{۱۱۷۳} پروردگارا! مرا و پدر و مادرم را با هر که به حال

ایمان وارد خانه من شود بیامرزش فرمود: مقصود ولایت است، هر که وارد ولایت شود،

به خانه پیغمبران وارد شده. و مقصود از قول خدای تعالی ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ

عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾^{۱۱۷۴} خدا می خواهد ناپاکی را از شما

۱۱۶۹. الکهف ۴۴

۱۱۷۰. الکافی ج ۱ ص ۴۲۲ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۵۲

۱۱۷۱. نوح ۲۸

۱۱۷۲. الاحزاب ۳۳

۱۱۷۳. نوح ۲۸

۱۱۷۴. الاحزاب ۳۳

خانواده ببرد و شما را به خوبی پاکیزه کند ائمه علیهم السلام و ولایت آنهاست، هر که در ولایت آنها وارد شود در خانه پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شده. ۱۱۷۵

حدیث ۲۹: وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنِ الرَّضَا علیه السلام قَالَ: قُلْتُ ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾ قَالَ بِوَلَايَةِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُ هَؤُلَاءِ مِنْ دُنْيَاهُمْ. *

حدیث ۲۹: محمد بن فضیل گوید: از حضرت رضا علیه السلام این آیه را پرسیدم: ﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾^{۱۱۷۶} بگو به کرم و رحمت خدا باید شادمان باشند که آن از آنچه جمع می آورند بهتر است فرمود: به ولایت محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله (باید شادمان باشند) که آن بهتر است از دنیائی که آنها جمع می کنند.^{۱۱۷۷}

حدیث ۳۰: أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْحَسَنِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام وَ نَحْنُ فِي الطَّرِيقِ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ أَقْرَأُ فَإِنَّهَا لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ قُرْآنًا فَقَرَأْتُ ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفُضْلِ﴾ كَانَ ﴿مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ يَوْمَ لَا يُعْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَ لَا هُمْ يُنْصَرُونَ. إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ﴾ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام نَحْنُ وَ اللَّهُ الَّذِي رَحِمَ اللَّهُ وَ نَحْنُ وَ اللَّهُ الَّذِي اسْتَشَنَى اللَّهُ لَكِنَّا نُعْنِي عَنْهُمْ. **

۱۱۷۵. الکافی ج ۱ ص ۴۲۳ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فی الولاية ح ۵۴

۱۱۷۶. یونس ۵۸

۱۱۷۷. الکافی ج ۱ ص ۴۲۳ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فی الولاية ح ۵۵

حدیث ۳۰: زید شحام گوید: شب جمعه‌ای بود و ما راه می‌رفتیم که امام صادق (علیه السلام) به من فرمود: قرآن بخوان، زیرا شب جمعه است، من این آیه را خواندم ﴿إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ. يَوْمَ لَا يُعْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ. إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ﴾^{۱۱۷۸} وعده‌گاه همگی آنها روز فصل (قیامت) است روزی که هیچ دوستی برای دوست خودکاری نسازد و آنها یاری نشوند، مگر آنکه خدا/ایش ترحم کند امام صادق (علیه السلام) فرمود: به خدا ما را خدا ترحم کرده و ما را خدا استثنا فرموده ولی ما از دوستان خودکار سازی کنیم.^{۱۱۷۹}

حدیث ۳۱: أَحْمَدُ بْنُ مَهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَظِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَحْيَىٰ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ ﴿وَتَعِيهَا أُذُنٌ وَإِعِيَةٌ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) هِيَ أُذُنُكَ يَا عَلِيُّ (علیه السلام).

حدیث ۳۱: امام صادق (علیه السلام) چون این آیه نازل شد ﴿وَتَعِيهَا أُذُنٌ وَإِعِيَةٌ﴾^{۱۱۸۰} وگوشی شنوا آن را حفظ کند رسول خدا فرمود: آن گوش تو است، ای علی (علیه السلام).^{۱۱۸۱}

حدیث ۳۲: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَىٰ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْأَحْوَلِ عَنْ سَلَامِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾ قَالَ ذَاكَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) وَ الْأَوْصِيَاءِ (علیهم السلام) مِنْ بَعْدِهِمْ

۱۱۷۸. الدخان ۴۰ تا ۴۲

۱۱۷۹. الکافی ج ۱ ص ۴۲۳ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فی الولاية ح ۵۶

۱۱۸۰. الحاقه ۱۲

۱۱۸۱. الکافی ج ۱ ص ۴۲۳ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فی الولاية ح ۵۷

حدیث ۳۲: امام باقر علیه السلام در باره قول خدای تعالی ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَىٰ

اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي﴾^{۱۱۸۲} بگو راه من این است، از روی بصیرت و بینائی من و آنکه پیرویم کند، به سوی خدا می‌خوانیم فرمود: خواننده به سوی خدا پیغمبر صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام و اوصیاء علیهم السلام بعد از او هستند.^{۱۱۸۳}

حدیث ۳۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ

عَنْ حَنَانٍ عَنْ سَالِمِ الْحَنَاطِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام آلُ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله لَمْ يَبْقَ فِيهَا غَيْرُهُمْ.

حدیث ۳۳: از امام باقر علیه السلام از قول خدای عز و جل پرسیدم ﴿فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ

فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾^{۱۱۸۴} و هر که از از مؤمنین که در آنجا بود، بیرونش بردیم، زیرا در آنجا جز یک خانواده از مطیعان نیافتیم امام باقر علیه السلام فرمود: در آن خانواده کسی جز آل محمد صلی الله علیه و آله باقی نماند.^{۱۱۸۵}

حدیث ۳۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿وَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ﴾ قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام.

۱۱۸۲. یوسف ۱۰۸

۱۱۸۳. الکافی ج ۱ ص ۴۲۵ باب فيه نکت و تنفی من التنزیل فی الولاية ح ۶۶

۱۱۸۴. الذاریات ۳۵ و ۳۶

۱۱۸۵. الکافی ج ۱ ص ۴۲۵ باب فيه نکت و تنفی من التنزیل فی الولاية ح ۶۷

حديث ٣٤: امام صادق عليه السلام درباره قول خدای تعالی ﴿و شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ﴾^{١١٨٦}

و شاهد و مشهود فرمود: پیامبر صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین عليه السلام است. (یعنی پیغمبر به امامت علی عليه السلام گواهی داد و علی عليه السلام مورد گواهی آن حضرت قرار گرفت.^{١١٨٧}

حديث ٣٥: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْحَلَّالِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿فَأَذِّنْ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾ قَالَ الْمُؤَذِّنُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام *

حديث ٣٥: عمر حلال گوید: از حضرت ابو الحسن عليه السلام راجع به قول خدای

تعالی ﴿فَأَذِّنْ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ﴾^{١١٨٨} پس مؤذن میان آنها بانگ زند که لعنت خدا بر ستمگران باد پرسیدم فرمود: مؤذن امیرالمؤمنین عليه السلام است.^{١١٨٩}

حديث ٣٦: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أُورَمَةَ عَنْ

عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿و هُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَ هُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ﴾ قَالَ ذَاكَ حَمَزَةٌ وَ جَعْفَرٌ وَ عَبِيدَةُ وَ سَلْمَانُ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ الْمُقَدَّادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَ عَمَّارٌ هُدُوا إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ قَوْلِهِ ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَ زَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ يَعْنِي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ﴿وَ كَرَهُ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْيَانَ﴾ الْأَوَّلُ وَ الثَّانِي وَ الثَّلَاثُ.

١١٨٦. البروج ٣

١١٨٧. الكافي ج ١ ص ٤٢٥ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ٦٩

١١٨٨. الاعراف ٤٤

١١٨٩. الكافي ج ١ ص ٤٢٦ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ٧٠

حدیث ۳۶: امام صادق علیه السلام راجع به قول خدای تعالی ﴿وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنْ الْقَوْلِ وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ﴾^{۱۱۹۰} به گفتار خوب هدایت شده و به راه ستوده هدایت یافتند فرمود: اینها حمزه و جعفر و عبیده و سلمان و ابو ذر و مقداد بن اسود و عمار هستند که به امیر المؤمنین علیه السلام هدایت یافتند. و قول خدای تعالی ﴿حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾^{۱۱۹۱} خدا / ایمان را محبوب شما کرد و آن را در دل شما بیاراست (مقصود از ایمان امیر المؤمنین علیه السلام است) ﴿وَكَرِهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ﴾^{۱۱۹۲} و کفر و فسق و نافرمانی را مکروه شما کرد، مقصود اولی و دومی و سومی است (پس امیر المؤمنین علیه السلام به واسطه قوت و شدت ایمانش، گویا عین ایمان شده و همچنین غاصبین خلافت عین کفر و فسق و عصیانند).^{۱۱۹۳}

حدیث ۳۷: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ علیه السلام يَقُولُ لَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ تَيْمًا وَ عَدِيًّا وَ بَنِي أُمَيَّةَ يَرْكَبُونَ مِنْبَرَهُ أَفْطَعَهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى قُرْآنًا يَتَأَسَّى بِهِ ﴿وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿ ثُمَّ أَوْحَى إِلَيْهِ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَمَرْتُ فَلَمْ أَطَعْ فَلَا تَجْرَعْ أَنْتَ إِذَا أَمَرْتُ فَلَمْ تُطَعْ فِي وَصِيِّكَ.

حدیث ۳۷: حضرت ابو الحسن علیه السلام فرمود: چون رسول خدا صلی الله علیه و آله در خواب دید که تیم و عدی (ابو بکر و عمر) و بنی امیه بر منبر او می نشینند، او را هراس و غم گرفت، خدای تبارک و تعالی آیه قرآنی نازل فرمود تا مایه دلداریش باشد ﴿وَ إِذْ قُلْنَا

۱۱۹۰. الحج ۲۴

۱۱۹۱. الحجرات ۷

۱۱۹۲. الحجرات ۷

۱۱۹۳. الکافی ج ۱ ص ۴۲۶ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۷۱

لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى ﴿١١٩٤﴾ و چون به فرشتگان گفتیم: به آدم سجده کنید، همه سجده کردند، مگر ابلیس که سرپیچی کرد سپس به پیغمبر وحی فرستاد که ای محمد! من امر می‌کنم و فرمان نمی‌برند، پس اگر تو هم در باره وصیات امر کردی و فرمانت نبرند، بی‌تابی مکن. ۱۱۹۵

حدیث ۳۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ نَعِيمٍ الصَّحَّافِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِهِ ﴿فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ﴾ فَقَالَ عَرَفَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِيْمَانَهُمْ بِمَوْلَاتِنَا وَ كُفْرَهُمْ بِهَا يَوْمَ أَخَذَ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ وَ هُمْ ذُرِّيٌّ فِي صُلْبِ آدَمَ عليه السلام وَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ فَقَالَ أَمَا وَ اللَّهُ مَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ وَ مَا هَلَكَ مَنْ هَلَكَ حَتَّى يَقُومَ قَائِمُنَا إِلَّا فِي تَرْكِ وَايَاتِنَا وَ جُحُودِ حَقَّنَا وَ مَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ مِنْ الدُّنْيَا حَتَّى أَلَزَمَ رِقَابَ هَذِهِ الْأُمَّةِ حَقَّنَا ﴿وَ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ ۱۱۹۶*.

حدیث ۳۸: نعیم صحاف گوید: از امام صادق عليه السلام آیه ﴿فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ﴾ ۱۱۹۷ بعضی از شما کافر و بعضی مؤمنند را پرسیدم. فرمود: خدای عز و جل ایمان و کفر مردم را با ولایت ما شناخت، روزی که از ایشان پیمان گرفت و آنها به صورت مور در صلب آدم عليه السلام بودند، و نیز از آن حضرت این قول خدای عز و جل

۱۱۹۴. طه ۱۱۶

۱۱۹۵. الکافی ج ۱ ص ۴۲۶ باب فيه نکت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۷۳

۱۱۹۶. البقره ۲۱۳

۱۱۹۷. التغابن ۲

را پرسیدم ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾^{۱۱۹۸} خدا را اطاعت کنید و پیغمبر را اطاعت کنید، و اگر روی بگردانید، بر رسول ما تنها ابلاغ نمایانست فرمود: هان به خدا سوگند! پیشینیان شما هلاک نشدند و هیچ کس هم تا زمان قیام قائم ما هلاک نشود، جز به سبب ترک نمودن ولایت ما و انکار حق ما، و رسول خدا ﷺ از دنیا نرفت، تا حق ما را بگردن این امت ثابت و لازم ساخت، و خدا هر که را بخواهد به راه راست هدایت کند.^{۱۱۹۹}

حدیث ۴۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ الْيَمَانِيِّ عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ يُونُسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ﴾^{۱۲۰۰} يَعْنِي فِي الْمِيثَاقِ ﴿أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا﴾^{۱۲۰۱} قَالَ الْإِقْرَارُ بِالْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام خَاصَّةً قَالَ لَا يَنْفَعُ إِيْمَانُهَا لِأَنَّهَا سَلِبَتْ.

حدیث ۴۰: امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ﴾^{۱۲۰۲} کسی که از پیش ﴿أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا﴾^{۱۲۰۳} ایمان نیاورده یا در ایمان خویش کار خیری نکرده، ایمانش سودی ندهد فرمود: مقصود، اقرار به پیغمبران و اوصیائشان و امیر المؤمنین عليه السلام بالخصوص است که خدا

۱۱۹۸. التّغابن ۱۲

۱۱۹۹. الکافی ج ۱ ص ۴۲۶ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فى الولاية ح ۷۴

۱۲۰۰. الأنعام ۱۵۸

۱۲۰۱. الأنعام ۱۵۸

۱۲۰۲. الأنعام ۱۵۸

۱۲۰۳. الأنعام ۱۵۸

فرماید: ایمانش او را سود ندهد، زیرا ایمانش را سلب کرده است. ۱۲۰۴

حدیث ۴۱: عَنْ يُوسُفَ عَنْ صَبَّاحِ الْمُرَبِّيِّ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا فِي قَوْلِ
اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَ أَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ ﴿۱۲۰۵﴾ قَالَ إِذَا جَحَدَ
إِمَامَةً أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) ﴿فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ ۱۲۰۶

حدیث ۴۱: امام باقر (علیه السلام) در باره قول خدای جل و عز ﴿بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً
وَ أَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ﴾ ۱۲۰۷ بلکه هر که کار بدی کند و گناهش او را فراگیرد فرمود:
یعنی امامت امیرالمؤمنین (علیه السلام) را انکار کند، ﴿فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ﴾ ۱۲۰۸ آنها دوزخیانند و در آنجا جاوداندند. ۱۲۰۹

حدیث ۳۹: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عِيسَى قَالَ حَدَّثَنِي
جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ
يُنْكِرُونَهَا﴾ ۱۲۱۰ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ ۱۲۱۱ اجْتَمَعَ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ فِي

۱۲۰۴. الكافي ج ۱ ص ۴۲۸ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۸۱

۱۲۰۵. البقره ۸۱

۱۲۰۶. البقره ۸۱

۱۲۰۷. البقره ۸۱

۱۲۰۸. البقره ۸۱

۱۲۰۹. الكافي ج ۱ ص ۴۲۹ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ۸۲

۱۲۱۰. النحل ۶۳

۱۲۱۱. المائده ۵۵

مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مَا تَقُولُونَ فِي هَذِهِ الْآيَةِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ كَفْرَنَا
 بِهَذِهِ الْآيَةِ نَكْفُرُ بِسَائِرِهَا وَإِنْ آمَنَّا فَإِنَّ هَذَا ذُلٌّ حِينَ يُسَلِّطُ عَلَيْنَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ
 فَقَالُوا قَدْ عَلِمْنَا أَنَّ مُحَمَّدًا صَادِقٌ فِيمَا يَقُولُ وَ لَكِنَّا نَتَوَلَّاهُ وَ لَا نَطِيعُ عَلِيًّا فِيمَا
 أَمَرَنَا قَالَ فَتَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾^{۱۲۱۲} يَعْرِفُونَ يَعْنِي
 وَ لَآيَةَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام ﴿وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾^{۱۲۱۳} بِالْوَلَايَةِ.

حدیث ۳۹: امام صادق علیه السلام از پدرش و او از جدش نقل می کند که راجع به
 قول خدای عز و جل ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾^{۱۲۱۴} نعمت خدا را می شناسند
 و انکار می کنند فرمود: چون آیه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
 الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾^{۱۲۱۵} سرپرست شما فقط خداست و پیغمبر و
 کسانی که ایمان دارند، همان ها که نماز گزارند و در حالت رکوع زکاة دهند نازل شد،
 جمعی از اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در مسجد مدینه انجمن کردند، بعضی از آنها به
 بعض دیگر گفتند: در باره این آیه چه می گوئید؟ بعضی گفتند: اگر این آیه را انکار
 کنیم، آیات دیگر را هم انکار کرده ایم، و اگر به این آیه ایمان آوریم (و آن را بپذیریم)
 این خود خواری ماست، زیرا پسر ابی طالب علیه السلام بر ما مسلط می شود، پس گفتند: ما
 یقین داریم که محمد صلی الله علیه و آله و سلم در آنچه می گوید، راستگوست، ولی ما از او پیروی می کنیم
 و از علی علیه السلام نسبت به آنچه دستورمان می دهد فرمان نمی بریم. آنگاه این آیه نازل

۱۲۱۲. النحل ۸۳

۱۲۱۳. النحل ۸۳

۱۲۱۴. النحل ۶۳

۱۲۱۵. المائدة ۵۵

شد: ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾^{۱۲۱۶} نعمت خدا را می‌شناسند و باز انکار می‌کنند یعنی ولایت علی بن ابی طالب (علیه السلام) را می‌شناسند، ﴿وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾^{۱۲۱۷} ولی بیشترشان (نسبت به ولایت) کافرند.^{۱۲۱۸}

حدیث ۴۲: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ غَيْرُهُ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ زَيْدٍ عَنْ زِيَادِ الْقُنْدِيِّ عَنْ عَمَّارِ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾^{۱۲۱۹} وَ لَا يَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ (عليهم السلام) وَ أَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ فَمَنْ لَمْ يَتَوَلَّنَا لَمْ يَرْفَعْ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا.

حدیث ۴۲: امام صادق (علیه السلام) راجع به قول خدای عز و جل ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَ الْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾^{۱۲۲۰} سخنان پاک به سوی او بالا رود و کار شایسته را بالا برد فرمود: ولایت ما خانواده مقصود است، و با دست اشاره به سینه خود نمود و فرمود: کسی که ولایت ما را نداشته باشد، خدا هیچ عملی را از او بالا نبرد.^{۱۲۲۱}

حدیث ۴۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ

۱۲۱۶. النحل ۸۳

۱۲۱۷. النحل ۸۳

۱۲۱۸. الکافی ج ۱ ص ۴۲۷ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فى الولاية ح ۷۷

۱۲۱۹. فاطر ۱۰

۱۲۲۰. فاطر ۱۰

۱۲۲۱. الکافی ج ۱ ص ۴۳۰ باب فيه نکت و تنف من التنزيل فى الولاية ح ۸۵

خَيْرٌ مَقَامًا وَ أَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعَا قُرَيْشًا إِلَى وِلَايَتِنَا فَانْفَرُوا وَ
 أَنْكَرُوا فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قُرَيْشٍ لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ أَقْرَبُوا لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَنَا
 أَهْلَ الْبَيْتِ ﴿ أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَ أَحْسَنُ نَدِيًّا ﴾ تَعْيِيرًا مِنْهُمْ فَقَالَ اللَّهُ رَدًّا
 عَلَيْهِمْ ﴿ وَ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ ﴿ مِنَ الْأُمَمِ السَّالِفَةِ ﴾ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَ رِعْيًا ﴿
 قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا ﴾ قَالَ كُلُّهُمْ كَانُوا فِي
 الضَّلَالَةِ لَا يُؤْمِنُونَ بِوِلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ وَ لَا بِوِلَايَتِنَا فَكَانُوا ضَالِّينَ مُضِلِّينَ
 فِيمَدُّ لَهُمْ فِي ضَلَالَتِهِمْ وَ طُعْيَانِهِمْ حَتَّى يَمُوتُوا فَيَصِيرُهُمُ اللَّهُ شَرًّا مَكَانًا وَ أضعَفَ
 جُنْدًا قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿ حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَ إِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ
 مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا وَ أضعَفَ جُنْدًا ﴾ قَالَ أَمَّا قَوْلُهُ ﴿ حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ ﴾ فَهُوَ
 خُرُوجُ الْقَائِمِ وَ هُوَ السَّاعَةُ فَسَيَعْلَمُونَ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَ مَا نَزَلَ بِهِمْ مِنَ اللَّهِ عَلَى يَدَيِ
 قَائِمِهِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ ﴿ مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا ﴾ يَعْنِي عِنْدَ الْقَائِمِ ﴿ وَ أضعَفَ جُنْدًا ﴾ قُلْتُ
 قَوْلُهُ ﴿ وَ يَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ﴾ قَالَ يَزِيدُهُمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ هُدًى عَلَى هُدًى
 بِاتِّبَاعِهِمُ الْقَائِمَ حَيْثُ لَا يَجْحَدُونَهُ وَ لَا يُنْكِرُونَهُ قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿ لَا يَمْلِكُونَ
 الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴾ قَالَ إِلَّا مَنْ دَانَ اللَّهُ بِوِلَايَةِ أَمِيرِ
 الْمُؤْمِنِينَ ﷺ وَ الْأَيَّمَةِ مِنْ بَعْدِهِ فَهُوَ الْعَهْدُ عِنْدَ اللَّهِ قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ
 عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴾ قَالَ وَ لِيَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ هِيَ الْوُدُّ
 الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى قُلْتُ ﴿ فَإِنَّمَا يَسْرُنَا بِلسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَ تُنذِرَ بِهِ قَوْمًا
 لُدًّا ﴾ قَالَ إِنَّمَا يَسْرَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِهِ حِينَ أَقَامَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ﷺ عَلِمًا فَبَشَّرَ بِهِ
 الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنْذَرَ بِهِ الْكَافِرِينَ وَ هُمُ الَّذِينَ ذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ لُدًّا أَيُّ كُفَّارًا قَالَ وَ

سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ﴾ قَالَ لِيُنذِرَ الْقَوْمَ الَّذِينَ أَنْتَ فِيهِمْ كَمَا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ عَنِ اللَّهِ وَ عَنِ رَسُولِهِ وَ عَنِ وَعِيدِهِ ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ﴾ مِمَّنْ لَا يُقْرُونَ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ الْأَيِّمَةِ مِنْ بَعْدِهِ ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بِإِمَامَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِهِ فَلَمَّا لَمْ يُقْرُوا كَانَتْ عُقُوبَتُهُمْ مَّا ذَكَرَ اللَّهُ ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ﴾ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ثُمَّ قَالَ ﴿وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ عُقُوبَةً مِنْهُ لَهُمْ حَيْثُ أَنْكَرُوا وَ لَايَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ الْأَيِّمَةِ مِنْ بَعْدِهِ هَذَا فِي الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ مُقْمَحُونَ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدٌ ﴿وَ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ بِاللَّهِ وَ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ عليه السلام وَ مَنْ بَعْدَهُ ثُمَّ قَالَ ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾ يَعْنِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ﴿وَ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشَّرَهُ﴾ يَا مُحَمَّدٌ ﴿بِمَغْفِرَةٍ وَ أَجْرٍ كَرِيمٍ﴾

حدیث ۴۵: امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿وَ إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَ أَحْسَنُ نَدِيًّا﴾^{۱۲۲۲} و چون آیه‌های روشن ما را بر آنها بخوانند، کسانی که کافرند به کسانی که مؤمنند گویند، کدام یک از دو دسته مقام بهتر و مجلس آراسته‌تری دارند فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله قریش را به ولایت ما دعوت کرد، آنها دوری گزیدند و انکار کردند، پس کفار قریش به اهل ایمانی که به امیر المؤمنین عليه السلام و ما خانواده اقرار کرده بودند از راه سرزنش گفتند ﴿أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَ أَحْسَنُ نَدِيًّا﴾^{۱۲۲۳} کدام یک از این دو

۱۲۲۲. مریم آیه ۷۳

۱۲۲۳. مریم آیه ۷۳

دسته مقام بهتر و مجلس آراسته‌تری دارند خدا برای رد ایشان فرمود ﴿وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ﴾^{۱۲۲۴} پیش از ایشان چه نسل‌هایی را (از امت‌های گذشته) هلاک کرده‌ایم که ﴿هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِعْيًا﴾^{۱۲۲۵} اثاث و جلوه زندگی بهتری داشتند عرضه داشتیم: خدا فرماید ﴿مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا﴾^{۱۲۲۶} هر که در گمراهی باشد، خدای رحمانش او را مهلت دهد، فرمود: همه آنها در گمراهی بودند، نه به ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام) ایمان آوردند و نه به ولایت ما و گمراه بودند و گمراه‌کننده خدا ایشان را در گمراهی و طغیان همی کشید تا بمردند، و خدا ایشان را به بدترین جایگاه و ناتوان‌تر سپاه رسانید. عرضه داشتیم: خدا فرماید ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا﴾^{۱۲۲۷} تا چون موعود خویش یا عذاب و یا رستاخیز را ببینند، خواهند دانست نیست که مکانش بدتر و سپاهش ناتوانتر است فرمود: اما اینکه فرماید ﴿حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ﴾ تا چون موعود خویش را ببینند آن خروج قائم و رستاخیز است، در آن روز خواهند دانست با آنچه را که به دست قائمش بر آنها فرود آورد، اینست که می‌فرماید ﴿وَأَضْعَفُ جُنْدًا﴾ کیست که مکانش بدتر (یعنی نزد قائم) و سپاهش ناتوانتر است. عرضه داشتیم: خدا فرماید ﴿وَ يَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى﴾^{۱۲۲۸} خدا هدایت هدایت‌شدگان را بیفزاید فرمود: خدا در آن روز آنهایی را که هدایت شده‌اند به سبب پیرویشان از قائم هدایت روی هدایت افزایش دهد، زیرا او را رد نکنند و منکر نشوند.

۱۲۲۴. مریم آیه ۷۴

۱۲۲۵. مریم آیه ۷۴

۱۲۲۶. مریم آیه ۷۵

۱۲۲۷. مریم آیه ۷۵

۱۲۲۸. مریم آیه ۷۶

عرضه داشتیم: خدا فرماید ﴿لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا﴾^{۱۲۲۹} اختیار شفاعت ندارد. مگر کسی که نزد خدای رحمان پیمان بسته باشد، یعنی مگر کسی که با ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام) و ائمه بعد از او دینداری خدا کند. اینست پیمان نزد خدا. عرضه داشتیم: خدا فرماید ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا﴾^{۱۲۳۰} همانا کسانی که ایمان آورده و عمل صالح انجام داده‌اند خداوند رحمن محبت آنها را در دل‌ها می‌افکند. فرمود: آن محبتی که خدای تعالی می‌فرماید: دوستی امیر المؤمنین (علیه السلام) است. عرضه داشتیم: ﴿فَإِنَّمَا يَسَّرْنَا بِهِ لِسَانَكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا﴾^{۱۲۳۱} ما تنها این قرآن را به زبان تو روان کرده‌ایم تا پرهیزگاران را بشارت دهی و گروه سرسخت را بدان بیم دهی فرمود: خدا قرآن را به زبان او روان کرد، زمانی که امیر المؤمنین (علیه السلام) را به راهنمایی منصوب کرد، پس مؤمنان را بشارت داد و کافران را به آن بیم داد، و این کافران همان کسانی که خدا در کتابش آنها را سرسخت یعنی کافر نامیده، باز از آن حضرت در باره این قول خدا پرسیدم ﴿لَتُنذِرَ قَوْمًا مَا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ﴾^{۱۲۳۲} تا بیم دهی گروهی که پدرانشان بیم نیافته و خودشان بی‌خبرند فرمود: یعنی تا بیم دهی گروهی را که تو در میان ایشان هستی چنان که پدرانشان بیم داده شدند، زیرا اینها از خدا و پیغمبر و تهدیدش بی‌خبرند ﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ﴾^{۱۲۳۳} گفتار خدا در باره بیشتر آنها ثابت شده (یعنی در باره کسانی که به ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام) و امامان بعد از او

۱۲۲۹. مریم آیه ۸۷

۱۲۳۰. مریم آیه ۹۶

۱۲۳۱. مریم آیه ۹۷

۱۲۳۲. یس آیه ۶

۱۲۳۳. یس آیه ۷

اقرار نیاورند) ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾^{۱۲۳۴} و آنها ایمان نمی‌آورند به امامت امیر المؤمنین (علیه السلام) و اوصیاء بعد از او، و چون اقرار نیاوردند. کیفرشان همانست که خدا فرماید ﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ﴾^{۱۲۳۵} به گردن‌های ایشان غل و زنجیرها بگذاریم که تا چانه آنها برسد و سرشان بی‌حرکت ماند در میان آتش دوزخ، سپس فرماید ﴿وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾^{۱۲۳۶} و پیش رویشان سدی قرار دهیم و پشت سرشان سدی دیگر، و آنها را بیوشانیم که جایی را نبینند این عمل از نظر کیفری است از جانب خدا برای ایشان که ولایت امیر المؤمنین (علیه السلام) و امامان بعد از او را انکار کردند، این کیفر دنیای آنهاست و در آخرت در آتش دوزخ (به وسیله غل و زنجیر) سرشان بی‌حرکت ماند. سپس خدا فرماید: ای محمد ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾^{۱۲۳۷} بیمشان دهی یا بیمشان ندهی برای آنها یکسانست، این مردم/ایمان نیاورند به خدا و به ولایت علی (علیه السلام) و جانشینان او، سپس فرماید ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ﴾^{۱۲۳۸} فقط تو کسی را بیم دهی که از ذکر (امیر المؤمنین (علیه السلام)) پیروی کند ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ فَبَشَّرَهُ﴾^{۱۲۳۹} و از خدای رحمان بنا دید ترسد، او را بشارت ده (ای محمد) به آمرزش و پاداشی ارجمند.

۱۲۳۴. یس آیه ۷

۱۲۳۵. یس آیه ۸

۱۲۳۶. یس آیه ۹

۱۲۳۷. یس آیه ۱۰

۱۲۳۸. یس آیه ۱۱

۱۲۳۹. یس آیه ۱۱

﴿بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾^{١٢٤٠}

٧٣٣

حديث ٤٣: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِهِ ﴿وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ﴾^{١٢٤١} قَالَ مَا تَقُولُ فِي عَلِيٍّ ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَ مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾^{١٢٤٢}

حديث ٤٣: امام صادق (عليه السلام) راجع به قول خدای تعالی ﴿وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ﴾^{١٢٤٣} / از تو می پرسند آن حقست؟ یعنی آنچه در باره علی (عليه السلام) می گوئی بگو ﴿قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَ مَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾^{١٢٤٤} آری به پروردگرم که آنچه (در باره علی (عليه السلام)) می گویم حق است و شما (خدا را) درمانده نتوانید کرد.^{١٢٤٥}

حديث ٤٤: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ ﴿وَ أَوْفُوا بِعَهْدِي﴾^{١٢٤٦} قَالَ بِوَلَايَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) ﴿أَوْفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ أَوْفِ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ.*

١٢٤٠. الكافي ج ١ ص ٤٣١ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ٩٠

١٢٤١. يونس ٥٣

١٢٤٢. يونس ٥٣

١٢٤٣. يونس ٥٣

١٢٤٤. يونس ٥٣

١٢٤٥. الكافي ج ١ ص ٤٣٠ باب فيه نكت و تنف من التنزيل في الولاية ح ٨٧

١٢٤٦. البقره ٤٠

حدیث ۴۴: امام صادق علیه السلام در باره قول خدای ﴿وَأَوْفُوا بِعَهْدِي﴾^{۱۲۴۷} به عهد

من وفا کنید فرمود: یعنی به ولایت امیر المومنین علیه السلام ﴿أَوْفِ بِعَهْدِكُمْ﴾ تا به عهد شما

وفا کنم یعنی بهشت را برای شما وفا کنم.

احادیث برگزیده درباره ولایت

حدیث ۴۶: مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ الْكَلْبِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ وَ عَلِيِّ بْنِ

مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ

كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ شِيعَتِنَا بِالْوَلَايَةِ وَ هُمْ ذُرٌّ يَوْمَ أَخَذَ

الْمِيثَاقَ عَلَى الذَّرِّ وَ الْإِقْرَارَ لَهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ وَ لِمُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله بِالنُّبُوءَةِ.

حدیث ۴۶: بکیر بن اعین گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: خدا از شیعیان ما پیمان

ولایت گرفت، در حالی که مانند موران ریز بودند، همان روزی که از ذره‌ها پیمان

گرفت و نیز به ربوبیت خود و نبوت محمد صلی الله علیه و آله اقرار گرفت.^{۱۲۴۸}

حدیث ۴۷: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَيْفِ عَنِ

الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ رِزْقِ الْعُمَشَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي

عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: وَ لَا يَتَنَا وَ لَا يَهُ اللَّهُ الَّتِي لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا بِهَا.

۱۲۴۷. البقره ۴۰

۱۲۴۸. الکافی ج ۱ ص ۴۳۶ کتاب الحجۃ باب فیہ تَنَفُّ وَ جَوَامِعُ مِنَ الرُّوَايَةِ فِي الْوَلَايَةِ ح ۱

حدیث ۴۷: امام صادق علیه السلام فرمود: ولایت ما همان ولایت خداست که خدا

هیچ پیغمبری را جز با آن مبعوث نساخت. ۱۲۴۹

۷۳۵

حدیث ۴۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ

بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ

يَقُولُ مَا مِنْ نَبِيٍّ جَاءَ قَطُّ إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ حَقَّنَا وَ تَفْضِيلِنَا عَلَى مَنْ سِوَانَا. *

حدیث ۴۸: امام صادق علیه السلام: هیچ پیامبری، (به نبوت نرسید) مگر به معرفت

حق ما و (اقرار به) برتری ما بر دیگران (یعنی این دو مطلب از طرف خدا بر او

واجب بود). ۱۲۵۰

حدیث ۴۹: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنْ أَبِي

جَعْفَرِ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَ اللَّهُ إِنَّ فِي السَّمَاءِ لَسَبْعِينَ صَفًّا مِنَ الْمَلَائِكَةِ لَوْ

اجْتَمَعَ أَهْلُ الْأَرْضِ كُلُّهُمْ يُحْصُونَ عَدَدَ كُلِّ صَفٍّ مِنْهُمْ مَا أَحْصَوْهُمْ وَ إِنَّهُمْ

لَيَدِينُونَ بِوَلَايَتِنَا. *

حدیث ۴۹: از ابی الصباح کنانی از امام باقر علیه السلام گوید: شنیدم که می فرمود: به

خدا در آسمان هفتاد صف از فرشتگان است که اگر همه مردم روی زمین جمع شوند

تا یک صف آنها را بشمارند نتوانند شمرد و به راستی همه آنها دین داری کنند به

ولایت ما. ۱۲۵۱

۱۲۴۹. الکافی ج ۱ ص ۴۳۷ کتاب الحجة باب فيه ننف و جوامع من الرواية في الولاية ح ۳

۱۲۵۰. الکافی ج ۱ ص ۴۳۷ کتاب الحجة باب فيه ننف و جوامع من الرواية في الولاية ح ۴

۱۲۵۱. الکافی ج ۱ ص ۴۳۷ کتاب الحجة باب فيه ننف و جوامع من الرواية في الولاية ح ۵

حدیث ۵۰: مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ: وَلَايَةُ عَلِيِّ عليه السلام مَكْتُوبَةٌ فِي جَمِيعِ صُحُفِ
الْأَنْبِيَاءِ وَ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ رَسُولًا إِلَّا بِنُبُوءَةِ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَ وَصِيَّهُ عَلِيُّ عليه السلام.*

حدیث ۵۰: حضرت ابو الحسن عليه السلام فرمود: ولایت علی عليه السلام در تمام کتب
پیغمبران نوشته شده است و خدا هیچ پیغمبری را مبعوث نسازد، جز به نبوت محمد صلى الله عليه وآله
و وصیت علی عليه السلام (یعنی اقرار به این دو مطلب از طرف خدا بر او واجب است). ۱۲۵۲

حدیث ۵۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ
قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام
قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ نَصَبَ عَلِيًّا عليه السلام عَلِمًا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ فَمَنْ عَرَفَهُ كَانَ
مُؤْمِنًا وَ مَنْ أَنْكَرَهُ كَانَ كَافِرًا وَ مَنْ جَهِلَهُ كَانَ ضَالًّا وَ مَنْ نَصَبَ مَعَهُ شَيْئًا كَانَ
مُشْرِكًا وَ مَنْ جَاءَ بِوَلَايَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

حدیث ۵۱: امام باقر عليه السلام فرمود: همانا خدای عز و جل علی عليه السلام را نشانه‌ای
میان خود و مخلوقش گماشت، هر که او را شناسد مؤمن است، و هر که انکارش کند
کافر است و هر که او را نشناسد گمراهست و هر که دیگری را همراه او گمارد
مشرکست، و هر که با ولایت او آید به بهشت در آید. ۱۲۵۳

حدیث ۵۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ
اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام بَابُ
فَتْحِهِ اللَّهُ فَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ مُؤْمِنًا وَ مَنْ خَرَجَ مِنْهُ كَانَ كَافِرًا وَ مَنْ لَمْ يَدْخُلْ فِيهِ وَ

۱۲۵۲. الكافي ج ۱ ص ۴۳۷ كتاب الحجّة باب فيه تُنفى وَ جوامع من الروايات في الولاية ح ۶

۱۲۵۳. الكافي ج ۱ ص ۴۳۷ كتاب الحجّة باب فيه تُنفى وَ جوامع من الروايات في الولاية ح ۷

لَمْ يَخْرُجْ مِنْهُ كَانَ فِي الطَّبَقَةِ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِي فِيهِمُ الْمَشِيئَةُ.*

۷۳۷

حدیث ۵۲: ابو حمزه گوید: شنیدم امام باقر علیه السلام می فرمود: همانا علی علیه السلام دریست که خدا آن را (به روی بندگانش) گشوده، هر که از آن در وارد شود مؤمن است و هر که از آن خارج شود کافر است، و هر که نه داخل شود و نه خارج شود (حق و حقیقت به گوش او نرسیده) در زمره کسانی است که خدای تبارک و تعالی در باره ایشان فرموده است من در باره آنها به خواست خود رفتار کنم. (یا به بهشت و یا به دوزخشان برم). ۱۲۵۴

حدیث ۵۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِئَابٍ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ شِيعَتِنَا بِالْوَلَايَةِ لَنَا وَ هُمْ ذُرِّيَّةُ يَوْمٍ أَخَذَ الْمِيثَاقَ عَلَى الذَّرِّ بِالْإِقْرَارِ لَهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ وَ لِمُحَمَّدٍ عليه السلام بِالنُّبُوَّةِ وَ عَرَضَ اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ عَلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام أُمَّتَهُ فِي الطِّينِ وَ هُمْ أَطْلَةٌ وَ خَلَقَهُمْ مِنَ الطِّينَةِ الَّتِي خُلِقَ مِنْهَا آدَمُ وَ خَلَقَ اللَّهُ أَرْوَاحَ شِيعَتِنَا قَبْلَ أَبْدَانِهِمْ بِالْفَيِّ عَامٍ وَ عَرَضَهُمْ عَلَيْهِ وَ عَرَفَهُمْ رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام وَ عَرَفَهُمْ عَلِيًّا وَ نَحْنُ نَعْرِفُهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ.*

حدیث ۵۳: و می فرمود: خدا از شیعیان ما آنگاه که در عالم ذر بودند، به ولایت ما پیمان گرفت، روزی که از همه در عالم ذر پیمان می گرفت، و نیز به ربوبیت خود و نبوت محمد عليه السلام پیمان گرفت، و خدای جل و عز امتش را که مانند سایه‌ها بودند (روح بدون پیکر یا با پیکر مثالی بودند) به محمد عليه السلام در گل ارائه فرمود، و آنها را از گلی آفرید که آدم عليه السلام را از آن آفرید، و خدا ارواح شیعیان ما را دو هزار سال پیش از بدن‌هایشان آفرید، و ایشان را بر پیامبر عليه السلام عرضه داشت، حضرت آنها را شناخت و علی علیه السلام هم آنها را شناخت و ما آنها را از سیاق گفتار می شناسیم

(یعنی از گوشه و کنار گفتارشان محبت و ولایت آنها نسبت به ما واضح می‌شود).^{۱۲۵۵}

حدیث ۵۴: مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: إِنَّا لَنَعْرِفُ الرَّجُلَ إِذَا رَأَيْنَاهُ بِحَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَ حَقِيقَةِ النِّفَاقِ.

حدیث ۵۴: امام باقر علیه السلام فرمود: ما هر گاه مردی را ببینیم، ایمان یا نفاق او را به حقیقتش می‌شناسیم.^{۱۲۵۶} (یعنی حقیقت و واقع ایمان یا حقیقت و واقع نفاق او را می‌شناسیم و چیزی از ایمان یا نفاق او بر ما پوشیده نمی‌ماند).

حدیث ۵۵: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ یَحْیَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الْإِمَامِ فَوَضَّ اللَّهُ إِلَيْهِ كَمَا فَوَضَّ إِلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ فَقَالَ نَعَمْ وَ ذَلِكَ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ عَنْ مَسْأَلَةٍ فَأَجَابَهُ فِيهَا وَ سَأَلَهُ آخَرَ عَنْ تِلْكَ الْمَسْأَلَةِ فَأَجَابَهُ بِغَيْرِ جَوَابِ الْأَوَّلِ ثُمَّ سَأَلَهُ آخَرَ فَأَجَابَهُ بِغَيْرِ جَوَابِ الْأَوَّلَيْنِ ثُمَّ قَالَ هَذَا عَطَاؤُنَا فَاْمُنُّنٌ أَوْ أَعْطِ بِغَيْرِ حِسَابٍ وَ هَكَذَا هِيَ فِي قِرَاءَةِ عَلِيٍّ قَالَ قُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ فَحِينَ أَجَابَهُمْ بِهَذَا الْجَوَابِ يَعْرِفُهُمُ الْإِمَامُ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ أَمَا تَسْمَعُ اللَّهُ يَقُولُ ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾ وَ هُمُ الْإِيْمَةُ ﴿وَ إِنَّهَا لَبَسِيْلٌ مُّقِيمٌ﴾ لَا يَخْرُجُ مِنْهَا أَبَدًا ثُمَّ قَالَ لِي نَعَمْ إِنَّ الْإِمَامَ إِذَا أَبْصَرَ إِلَى الرَّجُلِ عَرَفَهُ وَ عَرَفَ لَوْنَهُ وَ إِنْ سَمِعَ كَلَامَهُ مِنْ خَلْفِ حَاطِطٍ عَرَفَهُ وَ عَرَفَ مَا هُوَ إِنْ اللَّهُ يَقُولُ ﴿وَ مِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ اخْتِلَافُ

۱۲۵۵. الكافي ج ۱ ص ۴۳۷ كتاب الحجّة باب فيه ننف و جوامع من الرواية في الولايّة ح ۹

۱۲۵۶. الكافي ج ۱ ص ۴۳۸ كتاب الحجّة باب في معرفتهم أولياءهم و التفويض إليهم ح ۲

الْسِّنِّكُمْ وَالْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿۱۲۵۷﴾ وَهُمْ الْعُلَمَاءُ فَلَيْسَ يَسْمَعُ شَيْئًا مِنَ الْأَمْرِ يَنْطِقُ بِهِ إِلَّا عَرَفَهُ نَاجٍ أَوْ هَالِكٌ فَلِذَلِكَ يُجِيبُهُم بِالَّذِي يُجِيبُهُمْ*.

حدیث ۵۵: عبد الله بن سلیمان گوید: از امام صادق (علیه السلام) راجع به امام پرسیدم که آیا کار به او واگذار شده چنان که به سلیمان بن داود واگذار شده بود؟ فرمود: آری، و دلیلش اینست که مردی از امام مسأله‌ای پرسید، آن حضرت جوابش گفت: سپس دیگری همان مسأله را پرسید و او جوابی بر خلاف جواب اول گفت، باز دیگری همان مسأله را پرسید و او جوابی بر خلاف آن دو جواب گفت، سپس فرمود: اینست بخشش ما، منت گذار یا ببخش بدون حساب در قرائت علی (علیه السلام) این گونه است (و در قرائت مشهور بجای اعط، أمسک است). من عرضه داشتم: اصلحک الله امام که این جواب را می‌گوید، آنها را می‌شناسد؟ (که هر یک را مطابق فهم و استعدادش پاسخ می‌گوید) فرمود: سبحان الله!! مگر نمی‌شنوی که خدا می‌فرماید ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ﴾^{۱۲۵۷} در این‌ها نشانه‌هایی است برای باریک‌بینان و آنها ائمه (علیهم السلام) هستند ﴿وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُّقِيمٍ﴾^{۱۲۵۸} و آن در راهی یا برجاست که هیچ گاه از آن خارج نشود، سپس به من فرمود: آری امام زمانی که مردی را ببیند، او را می‌شناسد و رنگش را (ایمان یا نفاقش را) می‌شناسد، و اگر سخن او را از پشت دیوار هم بشنود، او را و شخصیتش را می‌شناسد، همانا خدا می‌فرماید ﴿وَمِن آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاخْتِلافُ السِّنِّكُمْ وَالْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ﴾^{۱۲۵۹} از جمله آیات خدا آفرینش آسمان‌ها و زمین و اختلاف

۱۲۵۷. الحجر آية ۷۵

۱۲۵۸. الحجر آية ۷۶

۱۲۵۹. الروم آية ۲۲

زبان‌ها و رنگ‌های شماست، همانا در این اختلاف برای جهانیان نشانه‌هایی است و آنها دانشمندان (ائمه) هستند، پس امام علیه السلام هر امری را که بشنود و به زبان آید، می‌فهمد، چه آنکه گوینده اهل نجات یا هلاکت باشد، از این جهت است که به مردم آن گونه پاسخ می‌دهد. (یعنی چون امام علیه السلام مقدار فهم، استعداد، ظرفیت، و ایمان یا کفر سوال کنندگان را دانسته و نیت آنها از آن سوال را می‌داند و درجه آمادگی و پذیرش آنان را تشخیص می‌دهد، از این جهت سوال هر که را به نوعی خاص پاسخ می‌گوید که متناسب با عقل و فهم و درک و نیت سوال کننده بوده، از طرفی در مواردی هم امام با توجه به شرایط در جواب تقیه می‌کند) ^{۱۲۶۰}

حدیث ۵۷: الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ [مُحَمَّدِ بْنِ] الْفَضِيلِ عَنْ خَيْثَمَةَ الْجُعْفِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ لِي يَا خَيْثَمَةُ إِنَّ شِيعَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ يُقَدَفُ فِي قُلُوبِهِمُ الْحُبُّ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُلْهَمُونَ حُبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ إِلَّا إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّنَا وَ يَحْتَمِلُ مَا يَأْتِيهِ مِنْ فَضْلِنَا وَ لَمْ يَرْنَا وَ لَمْ يَسْمَعْ كَلَامَنَا لِمَا يُرِيدُ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْخَيْرِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ ﴿وَ الَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَ آتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ يَعْنِي مَنْ لَقِينَا وَ سَمِعَ كَلَامَنَا زَادَهُ اللَّهُ هُدًى عَلَيَّ هُدَاهُ [هِدَايَةٌ]

حدیث ۵۷: خثیمه گفت: خدمت حضرت باقر علیه السلام رسیدم فرمود: خثیمه! شیعیان ما اهل بیت دل‌هایشان جایگاه محبت ما خانواده می‌شود و الهام می‌شوند به محبت ما، شخص به ما علاقه و محبت دارد و آنچه در فضل ما می‌شنود می‌پذیرد با اینکه ما را ندیده و سخن ما را نشنیده چون خدا برای او خیر و خوبی را خواسته و این آیه اشاره به آن است ﴿وَ الَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَ آتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ﴾ ^{۱۲۶۱} یعنی هر

۱۲۶۰. الکافی ج ۱ ص ۴۳۸ کتاب الحجّة باب فی معرفّتهم أوّلیاءهم و التّفویض إلیهم ح ۳

۱۲۶۱. محمد آیه ۱۷

که ما را ببیند و کلام ما را بشنود خداوند بر هدایت او می افزاید. ۱۲۶۲

۷۴۱

حدیث ۵۶: قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ يَعْنِي ابْنَ أَبِي [عَالِبٍ] قَالَ حَدَّثَنِي [ابْنُ حَمْرَةَ] الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنُ سَيْفٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ عَطِيَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ فَرْقِدٍ التَّهْدِيُّ أَنَّهُ قَالَ قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام [فِي قَوْلِهِ تَعَالَى] ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ لَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ [يَعْنِي] إِذَا أَطَاعُوا اللَّهَ وَ أَطَاعُوا الرَّسُولَ مَا يُبْطِلُ أَعْمَالَهُمْ قَالَ عَدَاوَتُنَا تُبْطِلُ أَعْمَالَهُمْ

حدیث ۵۶: حضرت صادق عليه السلام فرمود: در مورد آیه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ لَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ ۱۲۶۳ وقتی اطاعت از خدا و پیامبر عليه السلام بکنند اعمالشان باطل نمی شود. و فرمود: دشمنی با ما اعمال آنها را باطل می کند. ۱۲۶۴

ولایت اهل بیت شرط توحید

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْحُسَيْنِ مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الْأَسَدِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الصُّوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عَقِيلٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ رَاهَوِيَةَ قَالَ: لَمَّا وَافَى أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام بِنَيْسَابُورَ وَ أَرَادَ

۱۲۶۲. تفسیر فرات الکوفی ص ۴۱۸ [سورة محمد (۴۷): آية ۱۷] ح ۵۵۴

۱۲۶۳. محمد آية ۳۳

۱۲۶۴. تفسیر فرات الکوفی ص ۴۱۸ [سورة محمد (۴۷): آية ۳۳] ح ۵۵۵

حضرت گذشت ما را آواز داد که با شروط آن و من از جمله شروط آنم. ۱۲۶۵

ولایت اهل بیت علیهم السلام

جَعَلَ صَلَاتَنَا عَلَيْكُمْ وَ مَا خَصَّصْنَا بِهِ مِنْ وَّلَايَتِكُمْ طَيْبًا لِحَلْقِنَا وَ طَهَارَةً
لِأَنْفُسِنَا وَ تَزْكِيَةً لَنَا وَ كَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا

و درودهای ما را بر شما قرار داد و آنچه ما را از ولایت شما به آن
مخصوص داشت، مایه‌ی پاکی برای خلقت ما و طهارت برای جان ما و تزکیه برای
وجود ما و کفاره‌ی گناهان ماست ۱۲۶۶

امّه اطهار صراط مستقیم

حدیث ۵۸: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقُطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ
مُحَمَّدِ الْحُسَيْنِيِّ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو جَعْفَرٍ أَحْمَدُ بْنُ عَيْسَى بْنِ أَبِي مَرْيَمَ الْعِجْلِيُّ قَالَ
حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زِيَادِ الْعُرْزَمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَاتِمِ
الْمِنْقَرِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الصِّرَاطِ فَقَالَ هُوَ
الطَّرِيقُ إِلَى مَعْرِفَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُمَا صِرَاطَانِ صِرَاطٌ فِي الدُّنْيَا وَ صِرَاطٌ فِي

۱۲۶۵. التوحيد (للصدوق) ص ۲۵ باب ۱ باب ثواب الموحدين و العارفين ح ۲۳
۱۲۶۶. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۲۷۵ زيارة أخرى جامعة للرضا على بن موسى ع
و لجميع الأئمة

الْآخِرَةَ وَ أَمَّا الصِّرَاطُ الَّذِي فِي الدُّنْيَا فَهُوَ الْإِمَامُ الْمُفْتَرَضُ الطَّاعَةَ مِنْ عَرَفَهُ فِي الدُّنْيَا وَ اقْتَدَى بِهِدَاهُ مَرَّ عَلَى الصِّرَاطِ الَّذِي هُوَ جِسْرُ جَهَنَّمَ فِي الْآخِرَةِ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهُ فِي الدُّنْيَا زَلَّتْ قَدَمُهُ عَنِ الصِّرَاطِ فِي الْآخِرَةِ فَتَرَدَّى فِي نَارِ جَهَنَّمَ. ۱۲۶۷

حدیث ۵۸: مفضل بن عمر گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدم، صراط چیست؟ فرمود: راهی به سوی شناختن خدای بزرگ است، و صراط بر دو قسم است: صراط در دنیا، صراط در آخرت، اما صراط دنیا امام علیه السلام می باشد، که فرمانبرداری از او واجب است، هر که در دنیا او را شناخت و به دستوراتش عمل نمود، در آخرت از صراط که پلی است به روی جهنم خواهد گذشت، و هر که در اینجا امام علیه السلام خود را نشناخت، هنگام گذشتن از صراط گامش خواهد لغزید و در دوزخ خواهد افتاد.

حدیث ۶۰: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ جَدِّي عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ قَالَ هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام وَ مَعْرِفَتُهُ وَ الدَّلِيلُ عَلَى أَنَّهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ إِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ وَ هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام فِي أُمِّ الْكِتَابِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾. *۱۲۶۸

حدیث ۶۰: حماد بن عیسی در تأویل آیه ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ از امام صادق علیه السلام روایت کرده است که مراد، امیر المؤمنین علیه السلام و شناختن او است و دلیل بر این قول خداوند است ﴿وَ إِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ﴾ و همانا قرآن در لوح محفوظ که نزد ماست بلند پایه و اساسش محکم است و منظور آن امیر المؤمنین علیه السلام

۱۲۶۷. معانی الأخبار ص ۳۲ باب معنی الصراط ح ۱

۱۲۶۸. معانی الأخبار ص ۳۲ باب معنی الصراط ح ۳

است که در امّ الكتاب ﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ذکر شده.

حدیث ۵۹: حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ: الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ (عليه السلام).^{۱۲۶۹}

حدیث ۵۹: عبید الله حلبی گوید: امام صادق (عليه السلام) فرمود: منظور از صراط مستقیم (در سوره حمد) امیر المؤمنین علی (عليه السلام) است.

حدیث ۶۱: حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي ثَابِتُ الثَّمَالِيُّ عَنْ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) قَالَ: لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ حُجَّتِهِ حِجَابٌ فَلَا لِلَّهِ دُونَ حُجَّتِهِ سِتْرٌ نَحْنُ أَبْوَابُ اللَّهِ وَنَحْنُ الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ وَنَحْنُ عِيَّةُ عِلْمِهِ وَنَحْنُ تَرَاجِمَةُ وَحْيِهِ وَنَحْنُ أَرْكَانُ تَوْحِيدِهِ وَنَحْنُ مَوْضِعُ سِرِّهِ. *^{۱۲۷۰}

حدیث ۶۱: حضرت علی ابن الحسین (عليه السلام) فرمود: میان خدا و حجّت او حجاب و مانعی نیست، پس خداوند پیش روی حجّتش پوششی نیفکند. ما ابواب خدا، صراط مستقیم و کانون علم اوییم، مائیم بازگوکننده و شرح دهنده وحی خدا، ارکان توحید، و جایگاه اسرار او.^{۱۲۷۱}

۱۲۶۹. معانی الأخبار ص ۳۲ باب معنی الصراط ح ۲

۱۲۷۰. معانی الأخبار ص ۳۵ باب معنی الصراط ح ۵

۱۲۷۱. معانی الأخبار ص ۳۵ باب معنی الصراط ح ۵

حدیث ۶۲: حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُوسَى الْعَبْسِيِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا عَلِيُّ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَقْعُدُ أَنَا وَ أَنْتَ وَ جَبْرَيْلُ عَلِي الصِّرَاطِ فَلَمْ يَجْزُ أَحَدٌ إِلَّا مَنْ كَانَ مَعَهُ كِتَابٌ فِيهِ بَرَاءَةٌ بَوْلَايَتِكَ. ۱۲۷۲

حدیث ۶۲: سعد بن طریف گوید: حضرت باقر علیه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله به علی علیه السلام فرمود: ای علی! هر گاه روز قیامت به پا گردد من، تو و جبرئیل علیه السلام بر صراط می نشینیم و حق عبور از آن به کسی داده نشود، مگر اینکه برگه عبوری داشته باشد که تبرئه و رهائی او به سبب ولایت تو در آن ثبت گردیده باشد. ۱۲۷۳

حدیث ۶۳: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا فُرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنَا الْوَانِ [عُلْوَان] بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا حَنَانُ بْنُ سَدِيرٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْحَمْدِ ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ يَعْنِي مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله وَ ذُرِّيَّتَهُ. ۱۲۷۴

حدیث ۶۳: حنان بن سدید از امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: خداوند بزرگ در سوره حمد فرموده ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ مقصودش محمد صلى الله عليه وآله و ذریه پاک او صلوات الله علیهم می باشد. ۱۲۷۵

۱۲۷۲. معانی الأخبار ص ۳۵ باب معنی الصراط ح ۶

۱۲۷۳. معانی الأخبار ص ۳۵ باب معنی الصراط ح ۶

۱۲۷۴. معانی الأخبار ص ۳۶ باب معنی الصراط ح ۷

۱۲۷۵. معانی الأخبار ص ۳۶ باب معنی الصراط ح ۷

حدیث ۶۴: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا فُرَاتُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مَرْوَانَ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ مَهْرَانَ الْعَطَّارُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ قَالَ شَيْعَةُ عَلِيِّ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ لَمْ يَعْضَبْ عَلَيْهِمْ وَ لَمْ يَضِلُّوا.

حدیث ۶۴: محمد بن حسین از قول پدرش از جدش نقل کرده است که گفت: بیغمبر خدا ﷺ در باره قول خداوند ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ راه کسانی که نعمت بر آنان ارزانی فرموده‌ای، نه راه آنها که مورد خشم تو قرار گرفته‌اند و نه راه گمراهان فرمود: شیعیان علی (علیه السلام) کسانی هستند که ولایت حضرت علی بن ابی طالب (علیه السلام) بر آنان ارزانی شده (خدا) بر آنان غضب نمی کند، و گمراه نمی شوند. ۱۲۷۶

حدیث ۶۵: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْأَسْتَرَابَادِيُّ الْمُفَسِّرُ قَالَ حَدَّثَنِي يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَيَّارٍ عَنْ أَبِيهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ أَيْ قَوْلُوا أَهْدِنَا صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ بِالتَّوْفِيقِ لِدِينِكَ وَ طَاعَتِكَ وَ هُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا﴾ وَ حُكِيَ هَذَا بِعَيْنِهِ عَنْ

أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ ثُمَّ قَالَ لَيْسَ هَؤُلَاءِ الْمُنْعَمَ عَلَيْهِمْ بِالْمَالِ وَصِحَّةِ الْبَدَنِ وَإِنْ
 كَانَ كُلُّ هَذَا نِعْمَةً مِنَ اللَّهِ ظَاهِرَةً أَلَا تَرَوْنَ أَنَّ هَؤُلَاءِ قَدْ يَكُونُونَ كُفَّارًا أَوْ فُسَّاقًا
 فَمَا نُدِبْتُمْ إِلَى أَنْ تَدْعُوا بِأَنْ تُرْشِدُوا إِلَى صِرَاطِهِمْ وَإِنَّمَا أَمَرْتُمْ بِالذُّعَاءِ بِأَنْ تُرْشِدُوا
 إِلَى صِرَاطِ الَّذِينَ أَنْعَمَ عَلَيْهِمْ بِالْإِيمَانِ بِاللَّهِ وَتَصَدِّقِ رَسُولِهِ وَبِالْوَلَايَةِ لِمُحَمَّدٍ وَ
 آلِهِ الطَّاهِرِينَ وَأَصْحَابِهِ الْخَيْرِينَ الْمُتَنَجِّبِينَ وَبِالتَّقِيَّةِ الْحَسَنَةِ الَّتِي يُسَلِّمُ بِهَا مِنْ
 شَرِّ عِبَادِ اللَّهِ وَمِنَ الزِّيَادَةِ فِي آثَامِ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَكُفْرِهِمْ بِأَنْ تُدَارِيَهُمْ وَلَا تُعْزِيَهُمْ
 [تُعْزِيَهُمْ] بِأَذَاكَ وَأَذَى الْمُؤْمِنِينَ وَبِالْمَعْرِفَةِ بِحُقُوقِ الْإِخْوَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ
 مَا مِنْ عَبْدٍ وَلَا أَمَةٍ وَالَى مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ وَعَادَى مَنْ عَادَاهُمْ إِلَّا كَانَ قَدْ
 اتَّخَذَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ حِصْنًا مَنِيعًا وَجُتَّةً حَصِينَةً وَمَا مِنْ عَبْدٍ وَلَا أَمَةٍ دَارَى
 عِبَادَ اللَّهِ فَأَحْسَنَ الْمُدَارَاةَ فَلَمْ يَدْخُلْ بِهَا فِي بَاطِلٍ وَلَمْ يَخْرُجْ بِهَا مِنْ حَقٍّ إِلَّا
 جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَفْسَهُ تَسْبِيحًا وَزَكَّى عَمَلَهُ وَأَعْطَاهُ بَصِيرَةً عَلَى كَيْتَمَانِ سِرِّنَا
 وَاحْتِمَالِ الْغَيْظِ لِمَا يَسْمَعُهُ مِنْ أَعْدَائِنَا ثَوَابَ الْمُتَشَحُّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا
 مِنْ عَبْدٍ أَخَذَ نَفْسَهُ بِحُقُوقِ إِخْوَانِهِ فَوَفَّاهُمْ حُقُوقَهُمْ جُهْدَهُ وَأَعْطَاهُمْ مُمْكِنَهُ وَ
 رَضِيَ عَنْهُمْ بِعَفْوِهِمْ وَتَرَكَ الْإِسْتِقْصَاءَ عَلَيْهِمْ فِيمَا يَكُونُ مِنْ زَلَلِهِمْ وَاعْتَفَرَهَا لَهُمْ
 إِلَّا قَالَ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ يَا عَبْدِي قَضَيْتَ حُقُوقَ إِخْوَانِكَ وَلَمْ تَسْتَقْصِ عَلَيْهِمْ
 فِيمَا لَكَ عَلَيْهِمْ فَأَنَا أَجُودُ وَأَكْرَمُ وَأَوْلَى بِمِثْلِ مَا فَعَلْتَهُ مِنَ الْمُسَامَحَةِ وَالْكَرَمِ
 فَإِنِّي أَقْضِيكَ الْيَوْمَ عَلَى حَقِّ مَا وَعَدْتُكَ بِهِ وَأَزِيدُكَ مِنْ فَضْلِي الْوَاسِعِ وَلَا
 أَسْتَقْصِي عَلَيْكَ فِي تَقْصِيرِكَ فِي بَعْضِ حُقُوقِي قَالَ فَيُلْحِقُهُمْ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَيَجْعَلُهُ
 فِي خِيَارِ شِيَعَتِهِمْ ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لِبَعْضِ أَصْحَابِهِ ذَاتَ يَوْمٍ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَحَبُّ

فِي اللَّهِ وَ أَبْغَضُ فِي اللَّهِ وَ وَالٍ فِي اللَّهِ وَ عَادٍ فِي اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا تُنَالُ وَ لَا يَتَأَلَّ اللَّهُ إِلَّا بِذَلِكَ وَ لَا يَجِدُ رَجُلٌ طَعَمَ الْإِيمَانَ وَ إِنْ كَثُرَتْ صَلَاتُهُ وَ صِيَامُهُ حَتَّى يَكُونَ كَذَلِكَ وَ قَدْ صَارَتْ مُوَاخَاةُ النَّاسِ يَوْمَكُمْ هَذَا أَكْثَرَهَا فِي الدُّنْيَا عَلَيْهَا يَتَوَادُّونَ وَ عَلَيْهَا يَتَبَاعَضُونَ وَ ذَلِكَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً فَقَالَ الرَّجُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَكَيْفَ لِي أَنْ أَعْلَمَ أَيُّ قَدِّ وَالِيَّتْ وَ عَادِيَّتْ فِي اللَّهِ وَ مَنْ وَلِيَّ اللَّهِ حَتَّى أُوَالِيَهُ وَ مَنْ عَدُوَّهُ حَتَّى أُعَادِيَهُ فَأَشَارَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ إِلَى عَلِيٍّ فَقَالَ أَتَرَى هَذَا قَالَ بَلَى قَالَ وَلِيَّ هَذَا وَلِيَّ اللَّهِ فَوَالِهِ وَ عَدُوُّ هَذَا عَدُوُّ اللَّهِ فَعَادِهِ وَ وَالٍ وَلِيَّ هَذَا وَ لَوْ أَنَّهُ قَاتَلَ أَبِيكَ [وَ وَلَدِكَ] وَ عَادَ عَدُوَّ هَذَا وَ لَوْ أَنَّهُ أَبُوكَ أَوْ وَلَدَكَ.

حدیث ۶۵: یوسف بن محمد و علی بن محمد به نقل از پدرانشان از امام عسکری (علیه السلام)

روایت کرده‌اند که آن حضرت در تفسیر «صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ» چنین فرمود: یعنی گویند ما را به راه اشخاصی راهنمایی فرما که آنان را به نعمت دین و فرمانبرداریت کامیاب کرده‌ای، و ایشان همان افرادی هستند که خداوند در حقشان فرموده «وَ مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ أَوْلِيكَ رَفِيقاً»^{۱۲۷۷} کسانی که خدا و پیغمبرش را اطاعت نمایند همراه با اشخاصی هستند که پروردگار نعمت خود را به آنان مرحمت فرموده است، یعنی پیغمبران، درستکاران، شهیدان، و نیکان، آنان چه خوب دوستان و همراهانی هستند. و نیز به همین معنا بدون کم و زیاد از امیر المومنین (علیه السلام) روایت شده است، و سپس امام (علیه السلام) افزود این نعمت ثروت دنیا و یا تندرستی بدن نبوده است، گرچه تمامی اینها از نعمت‌های آشکار خداوند است، مگر نمی‌بینی گاهی کافران بی‌دین دارای این نعمت‌ها هستند، ولی شما را امر فرموده که دعا کنید تا راه آنها را به شما نشان دهد، بلکه تنها

فرمان داده که بخواهید به راه اشخاصی که نعمت ایمان و تصدیق پیامبر خدا و ولایت خاندان پاکیزه پیامبر به آنان عطا گشته هدایت شوید و به تقیه نیک، شما را راهنمایی کند که بدان وسیله از گزند بندگان خدا ایمن شوید، تقیه‌ای که با آن از افزودن گناهان و کفرورزی دشمنان خدا جلوگیری می‌شود، به این گونه با آنها مدار کنید و آنها را به مرزی نکشانید که تحریک شده و به تو و مؤمنین آزار رسانند، و همچنین مأمور گشته‌اید تا از خدا بخواهید که شما را به شناختن حقوق برادران مؤمن تان راهنمایی فرماید. بنا بر این هیچ بنده، مرد یا زنی نیست که محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد صلی الله علیه و آله را دوست بدارد، و با دشمنان آنان دشمنی کند، مگر آنکه خود را جهت جلوگیری از عذاب خداوند در پشت دژی استوار و سپری محکم قرار داده باشد، و نیز هر یک از بندگان، مردان و زنان که با مردمان به بهترین وجه سازش و مدارا کند از این کار به باطل مبتلا نگردد و از مرز حق گام بیرون نهند تا آنجا که پروردگار هر نفس او را تسییحی قرار داده و عملش را پاکیزه گرداند، و بیبشی به او دهد که بتواند راز ما را پوشیده نگهدارد، و خشم خود را فرو برد، و به هر چه از دشمنان می‌شنود بردباری کند، اگر چنین باشد خداوند پاداش کسی را به او می‌دهد که در راه خدا در خون خود غوطه‌ور گشته، و هیچ بنده‌ای نیست که خود را موظف به ادای حقوق برادرانش بداند، و با کوشش خویش حقوق آنان را به طور کامل و یا به اندازه‌ای که برایش مقدور باشد پردازد و عفو آنان مایه خوشنودی او گردد، و لغزش‌های ایشان را جستجو و کنجکاوی نکند، و خطاهای آنان را نادیده بگیرد و از ایشان درگذرد، مگر اینکه خداوند در روز قیامت به او بگوید: ای بنده من! تو حقوق برادرانت را پرداختی، و در حق‌هایی که به سود تو و زیان آنها بود بی‌جوئی نکردی، پس من که بخشنده‌ترم و بزرگواریم بیشتر است شایسته است همان گونه که تو کرم و گذشت کردی، با تو با تو مسامحه و بزرگواری نمایم، بنا بر این امروز نه تنها آنچه را که به تو نوید داده‌ام می‌دهم، بلکه از بخشش و فضل بی‌پایانم بیشتر از آنچه وعده داده بودم، خواهم داد، و کوتاهیت را در برخی از حقوقم بی‌گیری نخواهم کرد. امام علیه السلام فرمود: پس او را به محمد صلی الله علیه و آله و خاندانش ملحق می‌سازد، و از برگزیدگان پیروان

ایشان قرارش می‌دهد. سپس آن حضرت چنین فرمود: روزی پیامبر ﷺ به یکی از یاران خود گفتند: ای بنده خدا! دوستی و دشمنی، و جنگ و آشتی‌ات را برای رضای خدا و در راه خدا کن، زیرا ولایت خدا شامل حال نخواهد گردید مگر از این رهگذر، و هیچ کس تا به این صورت نگردد مزه ایمان را نخواهد چشید اگر چه نماز و روزه‌اش زیاد باشد. مردم بیشتر برادریشان در این دوران به خاطر دنیاست، بر پایه آن یک دیگر را دوست می‌دارند و بر اساس آن بر یک دیگر خشم می‌کنند، و این به هیچ وجه آنها را از خدا بی‌نیاز نمی‌سازد. آن صحابی عرضه داشت: یا رسول الله! چگونه می‌توانم بدانم که دوستی و دشمنی و کینه و رزیم در راه خدا است یا نه؟! و ولیّ خدا کیست تا دوستدار او باشم؟ و دشمن وی کیست تا با او ستیز کنم؟ رسول خدا ﷺ به علی (علیه السلام) اشاره کرد و فرمود: آیا او را می‌بینی؟ عرضه داشت: آری فرمود: دوستدار و مطیع او محبّ و فرمانبردار خداوند است، پس علی (علیه السلام) را دوست بدار و دشمن وی را دشمن دار، و با هرکه دوست علی (علیه السلام) بود دوستی کن، حتی اگر قاتل پدر و یا قاتل فرزندت باشد، و با دشمن او دشمن باش اگر چه پدر یا پسرش باشد. ۱۲۷۸

آیه ولایت

[و] أَخْبَرَنَا [أَيْضاً] أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بْنِ فَتْحَوَيْهِ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ إِسْحَاقَ السُّنِّيَّ قَالَ: أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ شُعَيْبٍ قَالَ: حَدَّثَنَا شَرِيحُ بْنُ يُونُسَ قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَنْ قَوْلِهِ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ قَالَ: هُمُ الْمُؤْمِنُونَ. قُلْتُ: فَإِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ هُوَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ: فَعَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا.

از امام صادق علیه السلام سوال کردم درباره آیه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾^{۱۲۷۹} فرمودند: ایشان مومنانند. عرضه داشتم: مردم می گویند این آیه درباره علی بن ابیطالب علیه السلام نازل شده، حضرت فرمودند: علی علیه السلام نیز از مومنان است.^{۱۲۸۰}

سَأَلُوهُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ عَنِ الْخَاصِّ وَ الْعَامِّ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى فَقَالَ إِنَّ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى آيَاتٍ لَفْظُهَا الْخُصُوصُ وَ الْعُمُومُ وَ مِنْهُ آيَاتٌ لَفْظُهَا الْخَاصُّ وَ مَعْنَاهُ عَامٌّ وَ مِنْ ذَلِكَ لَفْظٌ عَامٌّ يُرِيدُ بِهِ اللَّهُ تَعَالَى الْعُمُومَ وَ كَذَلِكَ الْخَاصُّ أَيْضًا فَأَمَّا مَا ظَاهَرَهُ الْعُمُومُ وَ مَعْنَاهُ الْخُصُوصُ..... وَ مِثْلُهُ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾

امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: همانا از کتاب خدا آیاتی هست که لفظ و معنای آنها هم خصوصی و هم عمومی است، بعضی آیات لفظشان خاص است و معنایشان عام بوده، و از آن جمله لفظ و معنایشان عام است که خدای تعالی به وسیله آنها عموم افراد را اراده می کند و همچنین لفظ خاص هم به همانگونه و از جمله آیاتی که ظاهرش افاده‌ی عموم کند اما معنای آن خاص باشد این آیه است ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾^{۱۲۸۱}

عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَعْرَضَ عَلَيْكَ دِينِي الَّذِي أَدِينُ اللَّهُ بِهِ قَالَ هَاتِهِ قُلْتُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله و سلم رَسُولُ

۱۲۷۹. المائدة آية ۵۵

۱۲۸۰. شواهد التنزیل لقواعد التفضیل ج ۱ ص ۲۲۱ قول ابی جعفر [الإمام] الباقر فیه ح ۲۳۰
۱۲۸۱. بحار الأنوار ج ۹۰ ص ۲۳ باب ۱۲۸ ما ورد عن أمير المؤمنين صلوات الله عليه في أصناف آيات القرآن و أنواعها و تفسیر بعض آیاتها بروایة النعمانی و هی رسالته مفردة مدونة كثيرة الفوائد نذكرها من فاتحتها إلى خاتمتها

اللَّهِ وَ أَقْرَبَمَا جَاءَ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ قَالَ ثُمَّ وَصَفْتُ لَهُ الْأَيْمَةَ حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قُلْتُ وَ أَقُولُ فِيكَ مَا أَقُولُ فِيهِمْ فَقَالَ أَنَّهُكَ أَنْ تَذَهَبَ بِاسْمِي فِي النَّاسِ قَالَ أَبَانُ قَالَ ابْنُ أَبِي يَعْفُورٍ قُلْتُ لَهُ مَعَ الْكَلَامِ الْأَوَّلِ وَ أَزْعَمُ أَنَّهُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ الْآيَةَ الْأُخْرَى فَاقْرَأْ قَالَ قُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ أَيَّ آيَةٍ قَالَ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾

ابن ابی یعفور می گوید به امام صادق عليه السلام عرضه داشتیم: فهم خود را از دینی که خداوند به من عطا کرده بر شما عرضه کنم؟ حضرت فرمودند: آری، عرضه داشتیم: شهادت می دهیم که خدایی جز الله نیست و شهادت می دهیم که محمد صلی الله علیه و آله و سلم رسول خداست و آنچه را که ایشان از جانب خداوند آورده قبول دارم، سپس اوصاف ائمه عليهم السلام را برای ایشان شمردم تا به امام باقر عليه السلام رسیده و عرضه داشتیم: در مورد شما نیز آنچه در مورد آنها گفته ام می گویم، سپس فرمود: تورا از اینکه اسمم را در میان مردم ببری نهی می کنم ابان به نقل از ابن ابی یعفور می گوید: این را به همراه سخن نخست به امام صادق عليه السلام عرضه داشتیم: گمان می کنم اینان کسانی اند که خداوند در مورد آنان می گوید ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾^{۱۲۸۲} امام صادق عليه السلام فرمودند: آیه دیگر را نیز بخوان، عرضه داشتیم: کدام آیه؟ فرمودند ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾^{۱۲۸۳}

۱۲۸۲. النساء آیه ۵۹

۱۲۸۳. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۳۲۷ [سورة المائدة(۵): الآيات ۵۵ الى ۵۶] ح ۱۳۸

قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ يَحْيَى بْنُ يَحْيَى الْمُقْرِي الْفَتَى الظَّرِيفُ قَالَ وَحَدَّثَ فِي كِتَابِ عَمِّي الْفَضْلِ فِيمَا كَتَبَهُ عَنْ أَبِي مَنْصُورٍ أَحْمَدَ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ يَحْيَى قَالَ: سَأَلَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ... قَالَ قُلْتُ فَذَلِكَ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ قَالَ إِيَّانَا عَنِّي...

از امام باقر علیه السلام سوال شد این آیه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ چه کسانی را قصد نموده و معرفی کرده؟ حضرت فرمودند: ما را قصد نموده است. ^{۱۲۸۴}

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ: ذَكَرْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلَنَا فِي الْأَوْصِيَاءِ إِنَّ طَاعَتَهُمْ مُفْتَرَضَةٌ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ هُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ وَ هُمُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾

حسین بن ابی العلاء گوید: گفتار خود را در باره اوصیاء که اطاعتشان واجبست به امام صادق علیه السلام عرضه داشتیم فرمود: آری ایشانند همان کسان که خدای تعالی فرماید ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ اطاعت کنید خدا را و اطاعت کنید پیغمبر و والیان امر از خودتان را ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (یعنی مقصود از والیان امر، اوصیاء باشند) و ایشانند همان کسان که خدای عز و جل

۱۲۸۴. بشارة المصطفى لشيععة المرتضى (ط - القديمة) ج ۲ ص ۱۹۴ النظر إلى على عبادة..

دعائم الإسلام ج ۱ ص ۲۱ ذکر ولایة الأئمة من أهل بیت رسول الله صلی الله علیه و علیهم أجمعین .....

فرموده است ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ ولی شما فقط خداست و رسولش و کسانی که ایمان آورده‌اند. ۱۲۸۵

۷۵۵

تفسیر العیاشی عَنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِهِ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ قَالَ هُمْ الْأَيَّمَةُ علیهم السلام
 امام باقر علیه السلام درباره آیه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ فرمودند:
 ایشان ائمه علیهم السلام هستند. ۱۲۸۶

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ
 بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ
 عَزَّ وَجَلَّ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ قَالَ إِنَّمَا يَعْنِي أَوْلَىٰ بِكُمْ أَيُّ
 أَحَقُّ بِكُمْ وَبِأُمُورِكُمْ وَانْفُسِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ ﴿اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ يَعْنِي
 عَلِيًّا علیه السلام وَأَوْلَادَهُ الْأَيَّمَةَ علیهم السلام إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ وَصَفَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ
 ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ وَكَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام
 فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ وَقَدْ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَهُوَ رَاكِعٌ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ قِيمَتُهَا أَلْفُ دِينَارٍ وَ
 كَانَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله و سلم كَسَاهُ إِيَّاهَا وَكَانَ النَّجَاشِيُّ أَهْدَاهَا لَهُ فَجَاءَ سَائِلٌ فَقَالَ السَّلَامُ
 عَلَيْكَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ وَ﴿أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ تَصَدَّقَ عَلَيَّ مِسْكِينَ فَطَرَحَ
 الْحُلَّةَ إِلَيْهِ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَيْهِ أَنْ أَحْمِلَهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِ هَذِهِ الْآيَةَ وَصَيَّرَ
 نِعْمَةً أَوْلَادِهِ بِنِعْمَتِهِ فَكُلُّ مَنْ بَلَغَ مِنْ أَوْلَادِهِ مَبْلَغَ الْإِمَامَةِ يَكُونُ بِهَذِهِ الصِّفَةِ مِثْلَهُ

۱۲۸۵. الكافي ج ۱ ص ۱۸۷ باب فرض طاعة الأئمة ع ح ۷

۱۲۸۶. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۳۲۸ [سورة المائدة(۵): الآيات ۵۵ الى ۵۶] ح ۱۴۲

فَيَصَدَّقُونَ ﴿وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ وَ السَّائِلُ الَّذِي سَأَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَالَّذِينَ يَسْأَلُونَ الْأَيِّمَةَ مِنْ أَوْلَادِهِ يَكُونُونَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ.

امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ همانا ولی شما خداست و رسولش و کسانی که ایمان آورده‌اند فرمود: یعنی اولی به شما و سزاوارتر به شما و کارهای شما و جان و مال شما ﴿اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ خداست و رسولش و کسانی که ایمان آورده‌اند، یعنی علی عليه السلام و اولادش که ائمه عليهم السلام هستند تا روز قیامت، سپس خدای عز و جل ایشان را وصف کرد و فرمود: ﴿الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ کسانی که نماز می‌خوانند و در حال رکوع زکاة می‌دهند امیر المؤمنین عليه السلام مشغول نماز ظهر بود، بعد از آنکه دو رکعت را خوانده و در رکوع بود، در حالی که حله‌ایکه هزار دینار قیمت داشت، در برش بود و آن حله را نجاشی به پیغمبر صلی الله علیه و آله هدیه کرده و او به امیر المؤمنین عليه السلام پوشانیده بود، مرد سائلی آمد و عرضه داشت: سلام بر تو ای ولی خدا ﴿أُولَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾^{۱۲۸۷} و ای کسی که نسبت به مؤمنین از خودشان سزاوارتری به فقیر صدقه‌ای ده، علی عليه السلام آن حله را به جانب او انداخت و با دست اشاره کرد که بردار، سپس خدای عز و جل آن آیه را در شأن او نازل فرمود. و تصدق اولادش را به تصدق او متصل ساخت [و نعمت بر اولادش را به وسیله نعمت بر او قرار داد] پس هر یک از اولاد او که به درجه امامت رسد، مانند خود او همین صفت را دارد که در حال رکوع تصدق می‌دهد ﴿وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾.....^{۱۲۸۸}

۱۲۸۷. الاحزاب آیه ۶

۱۲۸۸. الکافی ج ۱ ص ۲۸۸ باب ما نص الله عز و جل و رسوله علی الأئمة ع واحدا فواحدا ح ۳

سَلِيمٌ: قَالَ: قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ وَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ إِلَى
 جَنْبِهِ شَهِدْتَ النَّبِيَّ ﷺ عِنْدَ مَوْتِهِ قَالَ نَعَمْ، لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَمَعَ كُلَّ
 مُحْتَلِمٍ مِنْ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَ امْرَأَةً وَ صَبِيٍّ قَدْ عَقَلَ، فَجَمَعَهُمْ جَمِيعاً فَلَمْ
 يَدْخُلْ مَعَهُمْ غَيْرُهُمْ إِلَّا الزُّبَيْرُ فَإِنَّمَا أَدْخَلَهُ لِمَكَانِ صَفِيَّةَ، وَ عُمَرَ بْنَ أَبِي سَلَمَةَ وَ
 أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ. ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ «يَا أَخِي، أَقْعِدْنِي»، فَأَقْعَدَهُ
 عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ أَسْنَدَهُ إِلَى نَحْرِهِ، فَحَمِدَ اللَّهُ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ،
 اتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْبُدُوهُ، «وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَ لَا تَفَرَّقُوا» وَ لَا تَخْتَلِفُوا. إِنَّ
 الْإِسْلَامَ بُنِيَ عَلَى خَمْسَةِ: عَلَى الْوَلَايَةِ وَ الصَّلَاةِ وَ الزَّكَاةِ وَ صَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَ
 الْحَجِّ. فَأَمَّا الْوَلَايَةُ فَلِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ «يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ
 وَ مَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَ رَسُولَهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ» قَالَ ابْنُ
 عَبَّاسٍ: وَ جَاءَ سَلْمَانُ وَ الْمُقْدَادُ وَ أَبُو ذَرٍّ، فَأَذِنَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَ بَنِي عَبْدِ
 الْمُطَّلِبِ. فَقَالَ سَلْمَانُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لِلْمُؤْمِنِينَ عَامَةٌ أَوْ خَاصَّةٌ لِبَعْضِهِمْ قَالَ: بَلْ
 خَاصَّةٌ لِبَعْضِهِمْ، الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ بِنَفْسِهِ وَ نَبِيِّهِ فِي غَيْرِ آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ. قَالَ: مَنْ هُمْ
 يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: أَوْلَاهُمْ وَ أَفْضَلُهُمْ وَ خَيْرُهُمْ أَخِي هَذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ
 وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ثُمَّ ابْنِي هَذَا مِنْ بَعْدِهِ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ
 الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ ابْنِي هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رَأْسِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ، وَ
 الْأَوْصِيَاءَ تِسْعَةً مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ، حَبْلُ اللَّهِ الْمَتِينِ وَ عُرْوَتُهُ
 الْوُثْقَى. هُمْ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ شُهَدَاؤُهُ فِي أَرْضِهِ، مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَ
 اللَّهَ وَ أَطَاعَنِي، وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَ عَصَانِي، هُمْ مَعَ الْكِتَابِ وَ

الْكِتَابُ مَعَهُمْ، لَا يُفَارِقُهُمْ وَلَا يُفَارِقُونَهُ حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

سليم می گوید: به ابن عباس در حالی که جابر بن عبد الله انصاری کنارش بود گفتم: آیا هنگام وفات پیامبر ﷺ حاضر بودی؟ گفت: آری، وقتی بیماری حضرت شدت یافت هر جوان بالغ و زن و بچه‌ای که عقلشان می‌رسید از فرزندان عبدالمطلب را جمع کرد. آن حضرت فقط آنان را جمع نمود و غیر آنان همراهشان وارد نشدند به جز زبیر که به خاطر صفیّه او را داخل کرد، و نیز عمر بن ابی سلمه و اسامه بن زید.... پیامبر ﷺ به علی (علیه السلام) فرمود: برادرم، مرا بنشان. امیر المؤمنین (علیه السلام) آن حضرت را نشانید و به سینه تا گلویش تکیه داد. سپس آن حضرت حمد و ثنای الهی به جا آورد و فرمود: ای بنی عبدالمطلب! تقوای الهی پیشه کنید و خدا را بپرستید. ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾^{۱۲۸۹} همگی به ریسمان خدا چنگ زنید و متفرق نشوید و اختلاف نکنید. اسلام بر پنج پایه بنا شده است: ولایت و نماز و زکات و روزه ماه رمضان و حج. ﴿يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ﴾^{۱۲۹۰} ولایت برای خدا و رسولش و برای مؤمنینی است که زکات را در حال رکوع می‌پردازند و هر که ولایت خدا و رسولش و کسانی که ایمان آوردند را بپذیرد، (بداند) که حزب خداوند غالب هستند ابن عباس گفت: در اینجا سلمان و مقداد و ابوذر هم آمدند، و پیامبر ﷺ به همراه بنی عبدالمطلب به آنان هم اجازه داد. سلمان عرضه داشت: یا رسول الله ﷺ آیا این آیات شامل همه مؤمنین است یا مخصوص بعضی از ایشان است؟ فرمود: مخصوص بعضی از آنان است که خداوند آنان را در بیش از یک آیه قرآن با خود و پیامبرش قرین نموده است. سلمان

۱۲۸۹. آل عمران آیه ۱۰۳

۱۲۹۰. المائدة الآيات ۵۵ و ۵۶

پرسید: یا رسول الله ﷺ آنان کیانند؟ فرمود: اول آنان و افضلشان و بهترینشان این برادرم علی بن ابی طالب (علیه السلام) است و در این حال دست مبارک بر سر امیرالمؤمنین (علیه السلام) قرار دادند سپس این پسر بعد از او و دست مبارک را بر سر امام حسن (علیه السلام) قرار دادند سپس این پسر بعد از او و دست مبارک بر سر امام حسین (علیه السلام) قرار دادند و اوصیاء نه نفر از فرزندان حسین (علیه السلام) یکی پس از دیگری خواهند بود. آنان ریسمان‌های محکم خداوند و دستاویزهای مورد اعتماد اویند. آنان حجت خدا بر خلقش و شاهدان او در زمین‌اند. هر که از آنان اطاعت کند، خداوند را و مرا اطاعت کرده است، و هر که از آنان سرپیچی کند از خداوند و از من سرپیچی کرده است. آنان با قرآن و قرآن با آنان است. قرآن از آنان جدا نمی‌شود و آنان از قرآن جدا نمی‌شوند تا بر سر حوض کوثر نزد من وارد شوند. ۱۲۹۱

أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ الْحَارِثِيُّ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الشَّيْخِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ أَبَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ زَيْدِ بْنِ حَسَنِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: سَمِعْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ يَقُولُ وَقَفَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) سَائِلٌ وَهُوَ رَاكِعٌ فِي صَلَاةِ التَّطَوُّعِ فَنَزَعَ خَاتَمَهُ فَأَعْطَاهُ السَّائِلَ فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْلَمَهُ ذَلِكَ فَنَزَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ﴾ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَإِنَّ عَلِيًّا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مَوْلَاهُ

عمار یاسر می‌گوید: مسکینی در مقابل علی (علیه السلام) در حالی که آن حضرت در رکوع بود ایستاد و درخواست کمک کرد، علی (علیه السلام) انگشتری خود را از انگشت

خارج کرد و به سائل بینوا عطا کرد. وقتی رسول الله ﷺ از ماجرای ایثار علی (علیه السلام) آگاه شد، آیه ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ بر رسول خدا ﷺ نازل شد. و آن حضرت فرمود: اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادَ مَنْ عَادَاهُ. ۱۲۹۲

وَعَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ هِلَالٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ فَقَالَ يَعْنِي هَادِي مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمِمَّا أَجَابَ بِهِ أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَسْكَرِيُّ (علیه السلام) فِي رِسَالَتِهِ إِلَى أَهْلِ الْأَهْوَاذِ حِينَ سَأَلُوهُ عَنِ الْجَبْرِ وَ التَّفْوِيضِ أَنَّ قَالَ اجْتَمَعَتِ الْأُمَّةُ قَاطِبَةً لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ فِي ذَلِكَ أَنَّ الْقُرْآنَ حَقٌّ لَا رَيْبَ فِيهِ عِنْدَ جَمِيعِ فِرْقَتِهَا فَهُمْ فِي حَالَةِ الْإِجْمَاعِ عَلَيْهِ مُصِيبُونَ وَعَلَى تَصَدِيقِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مُهْتَدُونَ وَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَا تَجْتَمِعُ أُمَّتِي عَلَى ضَلَالَةٍ فَأَخْبَرَ أَنَّ مَا اجْتَمَعَتْ عَلَيْهِ الْأُمَّةُ وَ لَمْ يُخَالَفْ بَعْضُهَا بَعْضًا هُوَ الْحَقُّ فَهَذَا مَعْنَى الْحَدِيثِ لَا مَا تَأَوَّلَهُ الْجَاهِلُونَ وَ لَا مَا قَالَهُ الْمُعَانِدُونَ وَ مِنْ إِبْطَالِ حُكْمِ الْكِتَابِ وَ اتِّبَاعِ حُكْمِ الْأَحَادِيثِ الْمُزَوَّرَةِ وَ الرُّوَايَاتِ الْمُزَخْرَفَةِ اتِّبَاعُ الْأَهْوَاءِ الْمُرْدِيَةِ الْمُهْلِكَةِ الَّتِي تُخَالَفُ نَصَّ الْكِتَابِ وَ تَحْقِيقَ الْآيَاتِ الْوَاضِحَاتِ النَّيِّرَاتِ وَ نَحْنُ نَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُوقِّعَنَا لِلصَّوَابِ وَ يَهْدِينَا إِلَى الرَّشَادِ ثُمَّ قَالَ فَإِذَا شَهِدَ الْكِتَابُ بِتَصَدِيقِ خَبَرٍ وَ تَحْقِيقِهِ فَأَنْكَرْتَهُ طَائِفَةٌ مِنَ الْأُمَّةِ وَ عَارَضْتَهُ بِحَدِيثٍ مِنْ هَذِهِ الْأَحَادِيثِ الْمُزَوَّرَةِ فَصَارَتْ بِانْكَارِهَا وَ دَفْعِهَا الْكِتَابَ كَفَارًا ضَلَالًا وَ أَصَحُّ خَبَرٍ مَا عُرِفَ تَحْقِيقُهُ مِنَ الْكِتَابِ مِثْلُ الْخَبَرِ الْمُجْمَعِ عَلَيْهِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَيْثُ قَالَ إِنِّي

مُسْتَخْلَفٌ فِيكُمْ خَلِيفَتَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترتي مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا
بَعْدِي وَ إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ وَ اللَّفْظَةُ الْأُخْرَى عَنْهُ فِي هَذَا
الْمَعْنَى بِعَيْنِهِ قَوْلُهُ إِنْ تَارَكْتُ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترتي أَهْلَ بَيْتِي وَ إِنَّهُمَا لَمْ
يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا فَلَمَّا وَجَدْنَا شَوَاهِدَ
هَذَا الْحَدِيثِ نَصًّا فِي كِتَابِ اللَّهِ مِثْلَ قَوْلِهِ «إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ» ثُمَّ اتَّفَقَتْ رِوَايَاتُ
الْعُلَمَاءِ فِي ذَلِكَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّهُ تَصَدَّقَ بِخَاتِمِهِ وَ هُوَ رَاكِعٌ فَشَكَرَ اللَّهُ
ذَلِكَ لَهُ وَ أَنْزَلَ الْآيَةَ فِيهِ ثُمَّ وَجَدْنَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَدْ أَبَانَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ بِهِدِهِ
اللَّفْظَةَ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْ مَوْلَاهُ اللَّهُ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ وَ قَوْلِهِ
عَلَيُّ يَقْضِي دِينِي وَ يُنْجِزُ مَوْعِدِي وَ هُوَ خَلِيفَتِي عَلَيْكُمْ بَعْدِي وَ قَوْلِهِ حَيْثُ
اسْتَخْلَفَهُ عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَ تُخَلِّفُنِي عَلَى النِّسَاءِ وَ الصِّبْيَانِ؟
فَقَالَ أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي
فَعَلِمْنَا أَنَّ الْكِتَابَ شَهِدَ بِتَصَدِيقِ هَذِهِ الْأَخْبَارِ وَ تَحْقِيقِ هَذِهِ الشَّوَاهِدِ فَلَزِمَ
الْأُمَّةَ الْإِقْرَارُ بِهَا إِذَا كَانَتْ هَذِهِ الْأَخْبَارُ وَاقِفَتِ الْقُرْآنَ وَ وَافَقَ الْقُرْآنُ هَذِهِ
الْأَخْبَارَ فَلَمَّا وَجَدْنَا ذَلِكَ مُوَافِقًا لِكِتَابِ اللَّهِ وَ وَجَدْنَا كِتَابَ اللَّهِ لِهَذِهِ الْأَخْبَارِ
مُوَافِقًا وَ عَلَيْهَا دَلِيلًا كَانَ الْإِقْتِدَاءُ بِهِدِهِ الْأَخْبَارِ فَرَضًا لَا يَتَعَدَاهُ إِلَّا أَهْلُ الْعِنَادِ وَ
الْفَسَادِ ثُمَّ قَالَ وَ مُرَادُنَا وَ قَصْدُنَا الْكَلَامُ فِي الْجَبْرِ وَ التَّفْوِيزِ وَ شَرَحِهِمَا وَ بَيَانِهِمَا
وَ إِنَّمَا قَدَّمْنَا مَا قَدَّمْنَا لِيَكُونَ اتِّفَاقُ الْكِتَابِ وَ الْخَبَرِ إِذَا اتَّفَقَا دَلِيلًا لِمَا أَرَدْنَاهُ وَ
قُوَّةً لِمَا نَحْنُ مُبَيِّنُوهُ مِنْ ذَلِكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.....

عبّاس به هلال گوید: از حضرت هادی (علیه السلام) در باره این آیه مبارکه ﴿اللَّهُ نُورٌ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾^{۱۲۹۳} خداوند نور آسمانها و زمین است سوال کردم، حضرت
فرمود: یعنی: هدایتگر همه اهل آسمان و زمین است. و از جمله پاسخ‌هایی که
حضرت هادی (علیه السلام) در مسأله جبر و تفویض در نامه‌اش به اهل اهواز نگاشت این بود
که فرمود: در این مورد تمام امت بدون اختلاف به اجماع رسیده‌اند که قرآن بی‌هیچ
شک و تردیدی نزد تمام فرقه‌ها حق است، و اهل اسلام در حالت اجتماع با آن
موافقت و بر تصدیق آیات آن هدایت شده‌اند، به خاطر این فرمایش نبوی که امت من
بر هیچ گمراهی و ضلالتی اجماع نخواهند کرد و آن حضرت با این فرمایش اطلاع
داده آنچه امت در آن بدون اختلاف به اجماع رسند حق محض است، و این معنی
حدیث است نه آنچه نابخردان آن را تأویل می‌کنند، و نه آن احادیث مزوره و روایات
مزخرفه‌ای که معاندین برای ابطال قرآن دست به دامن آنها می‌شوند، و در راه مخالفت
با نص صریح قرآن پیروی هوای نفس هلاک‌کننده خود را می‌کنند، و به تحقیق آیات
واضح و روشن قرآن می‌پردازند، و از خداوند مسألت می‌نماییم تا ما را موفق به راه
صواب و هدایت به رشاد گرداند. سپس فرمود: وقتی آیه‌ای از قرآن خبری را تصدیق
و تحقیق نمود، پس فرقه‌ای از مسلمین که منکر آن شده و آن را با حدیثی از احادیث
مزوره تعارض داشتند، همگی با این انکار و دفع قرآن کافر و گمراه گردند، و
صحیح‌ترین خبری که تحقیق آن از قرآن بدست می‌آید حدیثی است اجماعی از
رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آنجا که فرمود: من دو چیز برای شما پس از خود به جای می‌گذارم،
کتاب خدا و عترت خود، اگر دست به دامن آن دو شوید هرگز پس از من گمراه
نخواهید شد، و آن دو تا روزی که در حوض بر من درآیند از هم جدا نمی‌گردند، و
همین حدیث با لفظ دیگری هم از آن حضرت در این معنی نقل شده که من دو چیز

گرانها برای شما می‌نهم کتاب خدا و عترت خود، اهل بیت، و آن دو تا وقتی که در حوض بر من وارد شوند از هم جدا نمی‌شوند، اگر دست به دامن آن دو شوید هرگز گمراه نخواهید شد پس وقتی ما شواهد این حدیث را در نصّ قرآن یافتیم مانند این آیه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ هر آینه ولی و سرپرست شما خدا و رسول او و کسانی از اهل ایمان هستند که نماز را بر پای می‌دارند و زکات را می‌پردازند در حالی که رکوع می‌کنند سپس تمام روایات علما در این آیه متفق است که فرد مذکور (مؤمنی که در حال رکوع زکات داد) امیر المؤمنین (علیه السلام) می‌باشد، و نقل کرده‌اند که آن حضرت انگشتی خود را در حال رکوع به صدقه داد، و خداوند در قدردانی از او آن آیه را نازل فرمود، سپس در تأیید همین مطلب به این حدیث نبوی بر می‌خوریم که فرمود: هر که را من مولای اویم پس علی (علیه السلام) مولای اوست، خدایا با دوستانش دوستی و با دشمنانش عداوت کن و این فرمایش رسول خدا (صلی الله علیه و آله) که علی (علیه السلام) دین مرا قضا می‌کند و وعده‌ام را عملی می‌سازد، و پس من او خلیفه بر شما است، و این گفتار آن حضرت آنجا که او را بر اهل مدینه خلیفه خود ساخته در پاسخ به گفته او که ای رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آیا مرا با زنان و کودکان باقی می‌نهی! فرمود: مگر خشنود نمی‌شوی که منزلت تو نزد من همچون منزلت هارون نزد موسی باشد جز آنکه پس از من دیگر پیامبری نخواهد بود، پس ما نیز دریافتیم که قرآن به تصدیق این اخبار و روشن شدن این شواهد گواهی داده، پس امت ملزم به اقرار آن شدند چرا که این اخبار موافق با قرآن است، و قرآن نیز با آن احادیث سازگار و موافق می‌باشد، پس هنگامی که قرآن و اخبار را هر کدام موافق و مؤید و دلیل دیگری یافتیم دیگر اقتدای به این احادیث بر همه فرض و واجب است و جز اهل عناد و فساد به آن تعدی و بی‌احترامی نمی‌کند. سپس حضرت هادی (علیه السلام) فرمود: و مراد و قصد اصلی ما سخن در باره جبر و تفویض و

شرح و بیان آن دو بود، و نظر ما از آنچه در مقدمه گفتیم تنها بیان اتفاق و همراهی قرآن و حدیث بود که هر گاه با هم متفق باشند دلیل و راهنمای ما در قصد اصلی ما و نیرویی در بیان مطالبی که می‌گویم به خواست خدا خواهند بود.....^{۱۲۹۴}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَيْسَى قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ اجْتَمَعَ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مَا تَقُولُونَ فِي هَذِهِ الْآيَةِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ كَفْرَنَا بِهَذِهِ الْآيَةِ نَكْفُرُ بِسَائِرِهَا وَ إِنَّا آمَنَّا فَإِنَّ هَذَا ذُلٌّ حِينَ يُسَلِّطُ عَلَيْنَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ ﷺ فَقَالُوا قَدْ عَلِمْنَا أَنَّ مُحَمَّدًا ﷺ صَادِقٌ فِيَمَا يَقُولُ وَ لَكِنَّا نَتَوَلَّاهُ وَ لَا نَطِيعُ عَلِيًّا ﷺ فِيَمَا أَمَرَنَا قَالَ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾ يَعْرِفُونَ يَعْنِي وَلَايَةَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﴿وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾ بِالْوَلَايَةِ.

امام صادق عليه السلام از پدرش و او از جدش نقل می‌کند که راجع به قول خدای عز و جل ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾^{۱۲۹۵} نعمت خدا را می‌شناسند و انکار می‌کنند فرمود: چون آیه ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ﴾ سرپرست شما فقط خداست و پیغمبر و کسانی که ایمان

۱۲۹۴. الإحتجاج على أهل اللجاج (للطبرسي) ج ۲ ص ۴۵۰ احتجاج أبي الحسن على بن محمد العسكري في شيء من التوحيد و غير ذلك من العلوم الدينية و الدنياوية على المخالف و المؤلف

۱۲۹۵. النحل آية ۸۳

دارند، همان‌ها که نماز گزارند و در حالت رکوع زکاة دهند نازل شد، جمعی از اصحاب رسول خدا ﷺ در مسجد مدینه انجمن کردند، بعضی از آنها به بعض دیگر گفتند: در باره این آیه چه می‌گوئید؟ بعضی گفتند: اگر این آیه را انکار کنیم، آیات دیگر را هم انکار کرده‌ایم، و اگر به این آیه ایمان آوریم (و آن را بپذیریم) این خودخواری ماست، زیرا پسر ابی طالب (علیه السلام) بر ما مسلط می‌شود، پس گفتند: ما یقین داریم که محمد ﷺ در آنچه می‌گوید، راستگوست، ولی ما از او پیروی می‌کنیم و از علی (علیه السلام) نسبت به آنچه دستورمان می‌دهد فرمان نمی‌بریم. آنگاه این آیه نازل شد ﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾^{۱۲۹۶} نعمت خدا را می‌شناسند و باز انکار می‌کنند یعنی ولایت علی بن ابی طالب (علیه السلام) را می‌شناسند، ﴿وَ أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ﴾^{۱۲۹۷} ولی بیشترشان نسبت به ولایت کافرند.^{۱۲۹۸}

چرا خداوند نام‌های امه اطهار را به وضوح در قرآن نیاورده

جَاءَ بَعْضُ الزَّانِقَةِ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) وَقَالَ لَهُ لَوْ لَمْ يَأْتِ فِي الْقُرْآنِ مِنَ الْإِخْتِلَافِ وَ التَّنَاقُضِ لَدَخَلْتُ فِي دِينِكُمْ فَقَالَ لَهُ وَ مَا هُوَ؟ قَالَ... وَ أَجِدُهُ يَقُولُ ﴿وَ مَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ فَكَيْفَ يَظْلِمُ اللَّهُ؟ وَ مَنْ هُوَ الظَّالِمَةُ؟... قَالَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)... وَ أَمَا قَوْلُهُ ﴿وَ مَا ظَلَمُونَا وَ لَكِنْ كَانُوا

۱۲۹۶. النحل آیه ۸۳

۱۲۹۷. النحل آیه ۸۳

۱۲۹۸. الکافی ج ۱ ص ۴۲۷ باب فيه نکت و تنفی من التنزیل فی الولاية ح ۷۷

أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿ فَهُوَ تَبَارَكَ اسْمُهُ أَجَلٌ وَ أَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَظْلِمَ وَ لَكِنْ قَرَنَ أَمْنَاءَهُ
 عَلَى خَلْقِهِ بِنَفْسِهِ وَ عَرَّفَ الْخَلِيقَةَ جَلَالَةَ قَدْرِهِمْ عِنْدَهُ وَ أَنَّ ظَلَمَهُمْ ظَلَمَهُ بِقَوْلِهِ
 ﴿ وَ مَا ظَلَمُونَا ﴾ بِبُغْضِهِمْ أَوْلِيَاءَنَا وَ مَعُونَةِ أَعْدَائِهِمْ عَلَيْهِمْ ﴿ وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
 يَظْلِمُونَ ﴾ إِذْ حَرَّمُوهَا الْجَنَّةَ وَ أَوْجَبُوا عَلَيْهَا خُلُودَ النَّارِ وَ أَمَّا قَوْلُهُ ﴿ إِنَّمَا أَعْظَمَكُمْ
 بِوَاحِدَةٍ ﴾ فَإِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ نَزَلَ عَزَائِمَ الشَّرَائِعِ وَ آيَاتِ الْفَرَائِضِ فِي أَوْقَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ
 كَمَا خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَ لَوْ شَاءَ لَخَلَقَهَا فِي أَقَلِّ مِنْ لَمَحِ
 الْبَصْرِ وَ لَكِنَّهُ جَعَلَ الْأَنَاءَ وَ الْمُدَارَةَ أَمْثَالًا لِأَمْنَائِهِ وَ إِجَابًا لِلْحُجَّةِ عَلَى خَلْقِهِ
 فَكَانَ أَوَّلُ مَا قَيَّدَهُمْ بِهِ الْإِقْرَارَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ وَ الرُّبُوبِيَّةِ وَ الشَّهَادَةَ بِأَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 فَلَمَّا أَقْرَأُوا بِذَلِكَ تَلَاهُ بِالْإِقْرَارِ لِنَبِيِّهِ بِالثُّبُوتِ وَ الشَّهَادَةِ لَهُ بِالرِّسَالَةِ فَلَمَّا انْقَادُوا
 لِذَلِكَ فَرَضَ عَلَيْهِمُ الصَّلَاةَ ثُمَّ الصَّوْمَ ثُمَّ الْحَجَّ ثُمَّ الْجِهَادَ ثُمَّ الزَّكَاةَ ثُمَّ الصَّدَقَاتِ وَ
 مَا يَجْرِي مَجْرَاهَا مِنْ مَالِ الْفَيْءِ فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ هَلْ بَقِيَ لِرَبِّكَ عَلَيْنَا بَعْدَ الَّذِي
 فَرَضَهُ شَيْءٌ آخَرَ يَفْتَرِضُهُ فَتَذَكُّرُهُ لِنَسْكُنَ أَنْفُسَنَا إِلَى أَنَّهُ لَمْ يَبْقَ غَيْرُهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ فِي
 ذَلِكَ ﴿ قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمَكُمْ بِوَاحِدَةٍ ﴾ يَعْنِي الْوَلَايَةَ وَ أَنْزَلَ ﴿ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ
 الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ رَاكِعُونَ ﴾ وَ لَيْسَ بَيْنَ
 الْأُمَّةِ خِلَافٌ أَنَّهُ لَمْ يُؤْتِ الزَّكَاةَ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ وَ هُوَ رَاكِعٌ غَيْرُ رَجُلٍ وَ لَوْ ذَكَرَ
 اسْمَهُ فِي الْكِتَابِ لَأَسْقَطَ مَعَ مَا أُسْقِطَ مِنْ ذِكْرِهِ وَ هَذَا وَ مَا أَشْبَهَهُ مِنَ الرُّمُوزِ
 الَّتِي ذَكَرْتُ لَكَ ثُبُوتَهَا فِي الْكِتَابِ لِيَجْهَلَ مَعْنَاهَا الْمُحَرِّفُونَ فَيَبْلُغُ إِلَيْكَ وَ إِلَى
 أَمْثَالِكَ وَ عِنْدَ ذَلِكَ قَالَ اللَّهُ ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي
 وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا ﴾

فرد زندیقی نزد مولی الموحدین امیر المؤمنین (علیه السلام) آمده و گفت: اگر این اختلاف در آیات قرآن شما نبود حتما به دین شما می آمدم. حضرت فرمود: آن آیه کدام است؟ .... زندیق عرضه داشت در آیه ﴿وَمَا ظَلَمْنَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾^{۱۲۹۹} چگونه خداوند مورد ظلم واقع شده و این گروه ظالمان کیانند؟... حضرت فرمودند: و اما آیه ﴿وَمَا ظَلَمْنَا وَ لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾^{۱۳۰۰} و خداوند تبارک و تعالی منزّه است از اینکه مورد ظلم واقع شود، و پروردگار والیان خود بر خلق را مقرون به خود ساخته، و به مردم جلالت قدر ایشان را شناسانده، و اینکه ظلم به ایشان ظلم به او است به این فراز که ﴿وَمَا ظَلَمْنَا﴾ با بغض به اولیای ما و یاری دشمنانمان بر آنان و فراز ﴿وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ﴾ از این رو که نفس خود را از بهشت محروم ساخته و آتش ابدی را بر خود واجب نمودند. و اما آیه ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ﴾^{۱۳۰۱} پس خداوند عزّ و جلّ تمام قوانین و آیات فرائض را در اوقات مختلف نازل فرمود، همان طور که آسمانها و زمین را در شش روز آفرید، و اگر می خواست در کمتر از یک چشم بر هم زدن هم خلق کند حتما آفریده بود، و لیکن رب العالمین لحظه و ساعات و مدارات اوقات را مثالی برای والیان خود و اتمام حجت بر مردم قرار داد، پس به اولین چیزی که مقیدشان فرمود: اقرار به وحدانیت و ربوبیت و شهادت به اینکه معبودی جز الله نیست بود، پس هنگامی که بدان اقرار نمودند دنباله اش اقرار به نبیّ خود و شهادت به رسالت او بود، وقتی اطاعت نمودند، نماز و روزه و حج را بر ایشان واجب نمود، سپس زکات، صدقات و هر چه مانند آن بود از مال خراج و غنیمت را بر ایشان فرض نمود، پس منافقان گفتند: آیا برای پروردگارت بعد از اینها

۱۲۹۹. البقرة آية ۵۷

۱۳۰۰. البقرة آية ۵۷

۱۳۰۱. سبا آية ۴۶

که واجب کرد چیز دیگری مانده که فرض کند و تو آن را بگویی تا دلمان آرام گیرد تا اینکه چیز دیگری باقی نمانده باشد؟ پس این آیه نازل شد که ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ﴾ یعنی ولایت. و این آیه را نازل فرمود که: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ و میان امت هیچ خلافتی نیست که هیچ کس در آن وقت به هنگام رکوع زکات نپرداخته جز یک مرد، و اگر نامش در قرآن برده می شد حتما سقط می شد، (یعنی اگر نام این اشخاص به طور واضح و آشکار در قرآن می آمد دشمنان نام آنان را از قرآن حذف کرده و قرآن دستخوش تغییر و تحریف می شد همانگونه که حق اهل بیت علیهم السلام را پایمال کردند) و این و امثالش از جمله رموزی است که ثبت آن را در کتاب برای ذکر کردم، تا محرفین به خطا افتند و آیه همان طور به دست تو و مانند تو برسد، و در این هنگام خداوند فرمود: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾ ۱۳۰۲

۱۳۰۲. الإحتجاج على أهل اللجاج (للطبرسي) ج ۱ ص ۲۵۴ احتجاجة ع على زندق جاء مستدلا عليه بأى من القرآن متشابهة تحتاج إلى التأويل على أنها تقتضى التناقض و الاختلاف فيه و على أمثاله فى أشياء أخرى

بَابُ سِتِّمْ وَتِسْتِم

عَصَمَاتُ امَّةِ اطْمَار

معنای عصمت

عصمت در لغت به معنای منع و حفظ است. ابن منصور می‌گوید: عصمت در کلام عرب به معنای منع است. عَصَمَهُ يَعِصُمُهُ عَصِماً یعنی منع و حفظ کرد او را... و اعتصم فلان بالله، یعنی به وسیله خدا امتناع کرد... و اعتصمت بالله یعنی: به لطف خدا از معصیت امتناع کردم. ۱۳۰۳

معصوم در لسان اهل شرع کسی را گویند که به لطف خداوند سبحان از هرگونه شرک و آلودگی به گناه و کارهای زشت و ناشایست و پلید امتناع کند در حالی توان انجام آنها را داشته باشد. پس از نظر لغت معصوم معنای عام و مطلق دارد که شامل همه انواع حفظ و منع می‌شود و متعلق خاصی برای آن نیست. ولی از نظر اهل شرع متعلق خاصی برای آن بیان شده که منع از پلیدی و زشتی و گناه باشد. بنابراین معنای مصطلح اهل شرع هم مصداقی از مصادیق لغوی است و اصطلاح جدیدی در مقابل معنای لغوی آن نیست.

خداوند برهان الهی را به کسانی از بندگان می‌دهد که خود را پاک کرده و رضای خدا را بر خواسته نفس اماره برگزیده‌اند بدین خاطر از بندگان مخلص خدا، گناه هلاکت‌بار سر نمی‌زند، و از ائمه اطهار و پیامبران هرگز هیچ گونه گناه و معصیتی اعم از صغیره یا کبیره سر نمی‌زند و فراموشی و سهو و خطا ندارند مَثَلِ ایشان در این باره مَثَلِ انسان بینا و شخص کور است که با هم در یک مسیر ناهموار پر از پرتگاه می‌روند، بدیهی است شخص بینا از فروافتادن در مهالک دوری می‌کند، و همراه نابینای خود را نیز آگاه می‌کند تا از سقوط در آن دوری گزیند. آری مَثَلِ بندگان مخلص خدا، اینگونه است. آنان برهان الهی را می‌بینند، و حقایق اعمال و آثار نیک و

بد آن را در می‌یابند، ایشان با چنین بصیرتی که از زشتی گناه و پلیدی آن دارند، می‌دانند که گناه، در آخرت عذاب مجسم، و آتش جاودان می‌گردد، پس ممکن نیست در حال اختیار به چنان عملی مبادرت کنند.

حدیث ۱: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَتَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ يَعْظُهُ أَوْصِيكَ وَ نَفْسِي بِتَقْوَى مَنْ لَا تَحِلُّ مَعْصِيَتُهُ وَ لَا يُرْجَى غَيْرُهُ وَ لَا الْغِنَى إِلَّا بِهِ فَإِنَّ مَنْ اتَّقَى اللَّهَ جَلَّ وَ عَزَّ وَ قَوِيَ وَ شَبِعَ وَ رَوِيَ وَ رَفَعَ عَقْلُهُ عَنْ أَهْلِ الدُّنْيَا فَبَدَنَهُ مَعَ أَهْلِ الدُّنْيَا وَ قَلْبُهُ وَ عَقْلُهُ مُعَايِنُ الْآخِرَةِ فَاطْفَأَ بِضَوْءِ قَلْبِهِ مَا أَبْصَرَتْ عَيْنَاهُ مِنْ حُبِّ الدُّنْيَا فَقَدِرَ حَرَامَهَا وَ جَانَبَ شُبُهَاتِهَا

حدیث ۱: امیرالمومنین عليه السلام: کسی که از خدا تقوا کند، بزرگ و عزیز و قوی و سیراب می‌شود و عقل و خردش از اهل دنیا فراتر می‌رود. بدنش با اهل دنیا می‌باشد و دل و عقلش آخرت را می‌بیند. دوستی دنیا را که مقابل دیده‌هایش است (دنیاوی نقد) با نور دلش از بین می‌رود. پس حرام دنیا را به حقیقت چرکین و ناپاک می‌شمارد و از شبهات دوری می‌کند....^{۱۳۰۴}

حدیث ۲: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ الْعَبَّاسِ الْبَغْدَادِيُّ بِالرِّيِّ الْمَعْرُوفُ بِأَبِي الْحَسَنِ الْحَنْطَوِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ خَلْفِ الْعَطَّارِ قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ الْأَشْقَرُ قَالَ: قُلْتُ لِهَشَامِ بْنِ الْحَكَمِ مَا مَعْنَى قَوْلِكُمْ إِنَّ الْإِمَامَ لَا يَكُونُ إِلَّا مَعْصُومًا فَقَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ الْمَعْصُومُ هُوَ الْمُتَمَنَعُ بِاللَّهِ مِنْ جَمِيعِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَ

قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ مَنْ يَعْتَصِمَ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

حدیث ۲: از هشام بن حکم پرسیدم که معنای این گفته شما چیست که: مسلماً به جز معصوم امام نمی‌گردد، پاسخ داد: آن را از امام صادق علیه السلام پرسیدم، فرمود: او به یاری و توفیق خدا از انجام هر عملی که خداوند منع کرده است خودداری می‌کند، و خداوند تبارک و تعالی فرموده وَ مَنْ يَعْتَصِمَ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ و هر که به خداوند تمسک جوید، به راه راست هدایت شده. ۱۳۰۵

امام حجت خداست بر خلقش

دلیل دیگر عصمت امام حجت بودن او بر خلق است، امام علیه السلام در تمام ابعاد حجت خلق است، فعل و قول و تقریر امام علیه السلام از حجج شرعی در احکام عملی مسلمانان به شمار می‌آید. پس اگر خطا و نسیان و لغزشی در او راه داشته باشد، چگونه می‌توان فعل و قول و تقریر او را حجت دانست.

حدیث ۳: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْهَيْثَمِ الْعَجَلِيُّ وَ أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ وَ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ السَّنَانِيُّ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامِ الْمُكْتَبِيِّ وَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ الصَّابِغِ وَ عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالُوا حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ بَهْلُولٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ

جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ... وَ لَا يَخْتَارُ لِرِسَالَتِهِ وَ لَا يَصْطَفِي مِنْ عِبَادِهِ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ يَكْفُرُ بِهِ وَ يَعْبُدُ الشَّيْطَانَ دُونَهُ وَ لَا يَتَّخِذُ عَلَى خَلْقِهِ حُجَّةً إِلَّا مَعْصُومًا

حدیث ۳: امام صادق علیه السلام: خداوند کسانی را که می‌داند به او کافر می‌شوند و شیطان را اطاعت می‌کنند، به رسالت خویش از میان بندگان اختیار نمی‌کند و بر خلق خویش حجتی غیر معصوم نمی‌گیرد. ۱۳۰۶

حدیث ۴: قال الرضا علیه السلام: ... وَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اخْتَارَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِأُمُورِ عِبَادِهِ شَرَحَ صَدْرَهُ لِذَلِكَ وَ أَوْدَعَ قَلْبَهُ يَتَابِعُ الْحِكْمَةَ وَ الْهَمَّهُ الْعِلْمَ الْهَامًا فَلَمْ يَعْيَ بَعْدَهُ بِجَوَابٍ وَ لَا يُحَيِّرُ فِيهِ عَنِ الصَّوَابِ فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ قَدْ أَمِنَ مِنَ الْخَطَايَا وَ الزَّلَلِ وَ الْعِثَارِ يَخُصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ شَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ

حدیث ۴: به راستی چون خدا بنده‌ای را برای اصلاح کار بندگان خود انتخاب کند به او شرح صدر عطا کند و در دلش چشمه‌های حکمت و فرزاندگی بجوشاند و دانش خود را از راه الهام به او آموزد که در پاسخ هیچ سؤال و پرسشی در نماند و از حق و حقیقت سرگردان نشود، زیرا از طرف خداوند معصوم است و مشمول کمک و تأیید او است از خطا و لغزش و برخورد ناصواب در امان است، خدا او را بدین صفات اختصاص داده تا حجت بالغه بر هر کدام از خلقش باشد که او را درک کند. ۱۳۰۷

۱۳۰۶. التوحيد (للسدوق) ص ۴۰۷ باب ۶۳ باب الأمر و النهی و الوعد و الوعيد ح ۵

۱۳۰۷. الكافي ج ۱ ص ۲۰۲ باب نادر جامع في فضل الإمام و صفاته ح ۱

حدیث ۵: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: ... قَالَ الرِّضَا عليه السلام: فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ قَدْ أَمِنَ مِنَ الْخَطَايَا وَالزَّلَلِ وَالْعَثَارِ يَخُصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَشَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ

حدیث ۵: امام رضا عليه السلام: امام عليه السلام معصوم و از ناحیه خدا موفق و محفوظ و مورد تایید است و از خطاها و لغزشها و انحرافات در امانست خداوند امام عليه السلام را عصمت عطا کرده تا حجت او بر بندگان و گواه بر خلقش باشد... ۱۳۰۸

لزوم اطاعت مطلق از ایشان

﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا﴾ ۱۳۰۹

کسی که از پیامبر اطاعت کند، خدا را اطاعت کرده، و کسی که سر باز زند، تو را نگهبان (و مراقب) او نفرستادیم (و در برابر او، مسئول نیستی).

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ ۱۳۱۰

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! اطاعت کنید خدا را! و اطاعت کنید پیامبر خدا و اولوالأمر (اوصیای پیامبر) را.

۱۳۰۸. الکافی ج ۱ ص ۲۰۳ باب نادر جامع فی فضل الإمام و صفاته ح ۱

۱۳۰۹. سوره مبارکه نساء آیه ۸۰

۱۳۱۰. سوره مبارکه نساء آیه ۵۹

خداوند در این آیه، مؤمنان را به پیروی از پیامبر ﷺ و اولی الامر (صاحبان امر) فرا خوانده است و این پیروی مطلق است و مشروط به هیچ شرطی نیست. از سوی دیگر ممکن نیست خداوند انسان را به پیروی از گناه و معصیت یا خطا و انحراف دعوت کند. با توجه به این مقدمات، روشن می‌شود که آیه مورد بحث بر عصمت اولی الامر دلالت دارد زیرا اگر آنان معصوم نباشند و احتمال گناه یا خطا در مورد آنان برود، امر به پیروی مطلق از آنان صحیح نبوده و لازم بود اطاعت از آنان را به مواردی محدود سازد که در آن گناه یا خطاها از سوی اولی الامر سر نزنده باشد. به این ترتیب آیه فوق دلالت روشنی بر عصمت اولوالامر دارد و بر پایه روایات متعدد، مقصود از اولوالامر جانشینان پیامبر (علیؑ و فرزندان او) هستند.

حدیث ۶: حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّاؑ يَقُولُ: ...
 إِنَّمَا الطَّاعَةُ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِرِوَاةِ الْأَمْرِ وَ إِنَّمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِطَاعَةِ الرَّسُولِ لِأَنَّهُ مَعْصُومٌ مُطَهَّرٌ لَا يَأْمُرُ بِمَعْصِيَتِهِ وَ إِنَّمَا أَمَرَ بِطَاعَةِ أُولِي الْأَمْرِ لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مُطَهَّرُونَ لَا يَأْمُرُونَ بِمَعْصِيَتِهِ.

حدیث ۶: امیرالمومنینؑ: تنها باید از خداوند و پیغمبر و جانشینان او فرمان برد و این که خداوند دستور فرموده است فقط از دستورات پیغمبر اطاعت شود برای این است که پیغمبر معصوم است و پاک و به نافرمانی خداوند دستور نمی‌دهد و این که فقط به اطاعت جانشینان پیغمبر امر فرموده است برای این است که آنان نیز معصومند و پاک و امر به گناه نمی‌کنند.^{۱۳۱۱}

۱۳۱۱. الخصال صدوق ج ۱ ص ۱۳۹ یحذر علی الدین ثلاثة ح ۱۵۸

حدیث ۷: ابْنُ الْمُتَوَكِّلِ عَنِ السَّعْدِ أَبِي عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عَيَّاشٍ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَقُولُ إِنَّمَا الطَّاعَةُ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لِرَسُولِهِ وَ لَوْلَاةِ الْأَمْرِ وَ إِنَّمَا أَمْرُ بِطَاعَةِ أُولِي الْأَمْرِ لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مُطَهَّرُونَ لَا يَأْمُرُونَ بِمَعْصِيَتِهِ

حدیث ۷: سلیم بن قیس گفت از امیرالمؤمنین علیه السلام شنیدم می فرمود: لازم است فرمانبرداری و اطاعت از خدا و پیامبرش و اولو الامر بنمایند، به این جهت دستور داده شده از اولی الامر اطاعت نمایند چون آنها معصوم و پاکند و هرگز امر به کار خلافی نمی کنند. ۱۳۱۲

حدیث ۸: فِيمَا كَتَبَ الرَّضَا عليه السلام لِلْمَأْمُونِ... لَا يَفْرُضُ اللَّهُ تَعَالَى طَاعَةَ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ يُضِلُّهُمْ وَ يُغْوِيهِمْ وَ لَا يَخْتَارُ لِرِسَالَتِهِ وَ لَا يَصْطَفِي مَنْ عِبَادِهِ مَنْ يَعْلَمُ أَنَّهُ يَكْفُرُ بِهِ وَ بِعِبَادَتِهِ وَ يَعْبُدُ الشَّيْطَانَ دُونَهُ

حدیث ۸: از جمله مطالبی که حضرت رضا علیه السلام به مأمون نوشت این جملات بود که خداوند هرگز اطاعت کسی را واجب نمی نماید با اینکه می داند او مردم را گمراه می کند و باعث اغوای ایشان می گردد و او را به مقام پیامبری نیز نخواهد رساند و هرگز کسی را که می داند نسبت به خدا و پرستش او کافر می شود و شیطان پرست می گردد انتخاب نخواهد کرد. ۱۳۱۳

۱۳۱۲. علل الشرائع ج ۱ ص ۱۲۳ باب ۱۰۲ باب العلة التي من أجلها أمر الله تعالى بطاعة الرسل والأئمة ص ۱ ح

۱۳۱۳. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۱۲۵ باب ۳۵ باب ما كتبه الرضا للمؤمن في محض الإسلام و شرائع الدين ..... ح ۱

حدیث ۹: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِي طَالِبٍ
عَنْ سَدِيرٍ قَالَ: ...نَحْنُ قَوْمٌ مَعْصُومُونَ أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِطَاعَتِنَا وَنَهَى عَنْ
مَعْصِيَتِنَا نَحْنُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ دُونَ السَّمَاءِ وَفَوْقَ الْأَرْضِ.

۷۷۷

حدیث ۹: امام صادق علیه السلام: ما قومی معصوم هستیم که خدای تعالی اطاعت ما
را واجب و معصیت ما را حرام کرده است. ۱۳۱۴

پس روشن است که اطاعت از آنها به طور مطلق از این باب است که آنان
معصوم و پاکیزه‌اند، هیچگونه گناه و خلافی از آنها سر نمی‌زند، نسیان و غفلت و خطا
بر آنان عارض نمی‌شود و گفتار و کردار آنان عین هدایت است. به همین جهت شیعه
معتقد است که قول و تقریر معصوم علیه السلام حجت است. بدیهی است تنها کسی سزاوار
پیروی است که هیچگونه انحراف و خطایی در او راه پیدا نکند.

حدیث ۱۰: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ
مُسْلِمٍ قَالَ: ...الإمام المَطَهَّرُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ الْمُبْرَأُ عَنِ الْعُيُوبِ الْمَخْصُوصُ بِالْعِلْمِ
حدیث ۱۰: امام رضا علیه السلام: امام علیه السلام از گناهان پاکیزه و از عیوب مبرا است و
علم به او اختصاص دارد. ۱۳۱۵

حدیث ۱۱: بَيَانُ أَنْوَاعِ الْقُرْآنِ بِرَوَايَةِ ابْنِ قُلوَيْهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَالَ: وَ كِبَارُ حُدُودِ وَايَةِ الإِمَامِ الْمَفْرُوضِ الطَّاعَةِ
أَنْ يَعْلَمَ أَنَّهُ مَعْصُومٌ مِنَ الْخَطَايَا وَ الزَّلَلِ وَ الْعَمَدِ وَ مِنَ الذُّنُوبِ كُلِّهَا صَغِيرَهَا وَ

۱۳۱۴. الكافي ج ۱ ص ۲۶۹ باب في أن الأئمة بمن يشبهون ممن مضى و كراهية القول فيهم
بالنبوّة ح ۶

۱۳۱۵. الكافي ج ۱ ص ۲۰۰ باب نادر جامع في فضل الإمام و صفاته ح ۱

كَبِيرَهَا لَا يَزِلُّ وَلَا يَخْطَأُ وَلَا يَلْهُو بِشَيْءٍ مِنَ الْأُمُورِ الْمَوْبِقَةِ لِلدِّينِ وَلَا بِشَيْءٍ
 مِنَ الْمَلَاهِي... وَالْعِلَّةُ فِي وُجُوبِ الْعِصْمَةِ أَنَّهُ إِنْ لَمْ يَكُنْ مَعْصُومًا لَمْ يُؤْمَنْ مِنْهُ
 أَنْ يَدْخُلَ فِي بَعْضِ مَا يَدْخُلُ فِيهِ النَّاسُ مِنْ ارْتِكَابِ الْمَحَارِمِ... فَإِذَا دَخَلَ فِي شَيْءٍ
 مِنَ الذُّنُوبِ احْتِاجَ إِلَى مَنْ يُقِيمُ عَلَيْهِ الْحُدُودَ الَّتِي فَرَضَهَا اللَّهُ وَلَا يَجُوزُ أَنْ
 يَكُونَ إِمَامًا عَلَى النَّاسِ مُؤَدِّيًا لَهُمْ مَنْ يَكُونُ بِهِذِهِ الصِّفَةِ مِنْ ارْتِكَابِ الذُّنُوبِ

حدیث ۱۱: امیرالمومنین (علیه السلام) وظایف بزرگ ولایت امام واجب الطاعة آنست
 که اعتقاد داشته باشی که او از خطا و لغزش و تعمد و از گناهان صغیره و کبیره
 معصوم است و لغزش و خطا و لهو در هیچ امری از امور تباه کننده دین بلکه
 هیچگونه لهوی و سهوی در هیچ امر او نیست... علت اینکه امام (علیه السلام) باید معصوم باشد
 اینست که اگر او معصوم نباشد مانند دیگر مردم از ورود در محارم در امان نخواهد
 بود... و در صورت ارتکاب محارم نیاز به کسی خواهد داشت که حدود واجب خدا
 بر او جاری کند و چنین شخصی نمی تواند امام مردم و مبلّغ خدا برای آنان باشد. ۱۳۱۶

حدیث ۱۳: بَيَانُ أَنْوَاعِ الْقُرْآنِ بِرَوَايَةِ ابْنِ قَوْلَيْهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ يَأْتِيهِ
 عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (علیه السلام) قَالَ:.... وَالْعِلَّةُ فِي أَنْ يَكُونَ أَعْلَمَ النَّاسِ أَنَّهُ إِنْ لَمْ يَكُنْ عَالِمًا
 بِجَمِيعِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَفُنُونِ الْعُلُومِ الَّتِي يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهَا فِي أُمُورِ دِينِهِمْ وَ
 دُنْيَاهُمْ لَمْ يُؤْمَنْ مِنْهُ أَنْ يُقَلَّبَ شَرَائِعَ اللَّهِ وَ أَحْكَامَهُ وَ حُدُودَهُ فَيَقْطَعَ مَنْ لَا يَجِبُ
 عَلَيْهِ الْقَطْعُ وَ يُقْتَلُ وَ يَصْلَبَ السَّارِقُ وَ يَحْدَّ وَ يَضْرِبَ الْمُحَارِبُ

حدیث ۱۳: امیرالمومنین (علیه السلام) فرمودند: .... دلیل اینکه امام (علیه السلام) باید داناترین
 مردم باشد، اینست که اگر او عالم به همه حلال و حرام و رشته ها و علومی که مردم

در امور دین و دنیایشان به آن محتاجند نباشد، ممکن است شرایع و احکام و حدود خدا را اشتباه جاری کند، جایی که قطع واجب نیست قطع کند و سارق را بکشد یا به دار کشد و محارب را حد جاری کرده و شلاق زند. ۱۳۱۷

حدیث ۱۲: قال امیرالمومنین (علیه السلام): ...أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِهَذَا الْأَمْرِ أَقْوَاهُمْ عَلَيْهِ وَ أَعْلَمُهُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ فِيهِ

حدیث ۱۲: امیرالمومنین (علیه السلام): ای مردم! همانا سزاوارترین مردم به امامت قوی ترین آنها به آن و داناترین آنان به امر خدا درباره امامت است. ۱۳۱۸

آیه تطهیر

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ ۱۳۱۹
 خداوند فقط می‌خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و کاملاً شما را پاک سازد.
 طبق این آیه شریفه، اهل بیت که همان امامان معصوم و حضرت فاطمه الزهرا باشند از هرگونه پلیدی و گناه به دورند، که این همان معنای عصمت است، که خداوند متعال طبق گفته خودش آنها را به بهترین شکل ممکن پاک گردانیده است.

حدیث ۱۴: وَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِيَّ وَ فِي أَخِي عَلِيٍّ وَ فِي ابْنَتِي فَاطِمَةَ وَ فِي ابْنِي وَ الْأَوْصِيَاءِ وَاحِدًا بَعْدَ وَاحِدٍ، وَ لِدِي وَ وُلْدِ أَخِي: إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا. أَتَدْرُونَ مَا «الرِّجْسُ» يَا سَلْمَانَ قَالَ:

۱۳۱۷. بحار الانوار ج ۶۵ ص ۳۹۰ باب ۲۷ دعائم الإسلام و الإيمان و شعبهما و فضل الإسلام ح ۳۹
 ۱۳۱۸. نهج البلاغه للصبحی صالح خطبه ۱۷۳ الجدید بالخلافة
 ۱۳۱۹. سوره مبارکه احزاب آیه ۳۳

لَا. قَالَ: الشُّكُّ، لَا يَشْكُونَ فِي شَيْءٍ جَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ أَبَدًا، مُطَهَّرُونَ فِي وِلَادَتِنَا وَ طِينَتِنَا إِلَى آدَمَ، مُطَهَّرُونَ مَعْصُومُونَ مِنْ كُلِّ سُوءٍ.

۷۸۰

حدیث ۱۴: سلیم بن قیس هلالی در کتاب خود به نقل از سلمان از رسول خدا نقل می‌کند که آن حضرت فرمود: این آیه در باره من و برادرم علی (علیه السلام) و دخترم فاطمه و دو پسر و جانشینان یکی پس از دیگری نازل شده است که فرزندان من و فرزندان برادرم هستند، ای سلمان! آیا می‌دانید «رجس» چیست؟ سلمان عرضه داشت: نه. فرمود: شک است، آنان هرگز در باره چیزی که از جانب خدا آمده باشد شک نمی‌کنند. ما در ولادتمان و در طینتمان تا حضرت آدم (علیه السلام) پاک هستیم، و از هر بدی پاک و معصوم هستیم. ۱۳۲۰

أَبُو الْعَبَّاسِ، قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ زِيَادٍ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ، قَالَ حَدَّثَنَا هِلَالٌ أَبُو أَيُّوبَ الصَّيْرِيُّ، قَالَ سَمِعْتُ عَطِيَّةَ الْعَوْفِيَّةَ يَذْكُرُ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ (تَعَالَى) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمُ تَطْهِيرًا﴾ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهَا نَزَلَتْ فِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ عَلِيِّ ﷺ وَ فَاطِمَةَ ﷺ وَ الْحَسَنَ ﷺ وَ الْحُسَيْنَ ﷺ

از ابو سعید خدری درباره‌ی این آیه‌ی شریفه پرسیدم ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمُ تَطْهِيرًا﴾^{۱۳۲۱} او گفت: این آیه درباره‌ی رسول خدا ﷺ و علی (علیه السلام) و فاطمه (علیها السلام) و حسن (علیه السلام) و حسین (علیه السلام) فرو فرستاده شده. ۱۳۲۲

۱۳۲۰. سلیم بن قیس هلالی ج ۲ ص ۹۰۹ ح ۶۲

۱۳۲۱. الاحزاب آیه ۳۳

۱۳۲۲. الأمالی (للطوسی) النص ۲۴۸ [۹] المجلس التاسع ح ۳۰

أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَرَ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الثَّوْرِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَيْبَانَ، قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْجَحَّافِ وَ سَالِمُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ، عَنْ نَفِيعِ أَبِي دَاوُدَ، عَنْ أَبِي الْحَمْرَاءِ، قَالَ: شَهِدْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَرْبَعِينَ صَبَاحاً يَجِيءُ إِلَى بَابِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، ثُمَّ يَقُولُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ، الصَّلَاةُ يَرْحَمُكُمْ اللَّهُ ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ ١٣٢٣

ابو الحمراء می گوید: مشاهده کردم که پیامبر ﷺ چهل صبح به در خانه ای علی بن ابی طالب و فاطمه علیهما السلام می آمد پس کناره های در را می گرفت و می فرمود: سلام و رحمت و برکات خدا بر شما ای خانواده من، نماز بریا دارید، خداوند شما را رحمت کند، ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ ١٣٢٤

حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ (رَحِمَهُ اللَّهُ)، قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى بْنِ أَبِي مُوسَى بِالْكُوفَةِ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ وُسَّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْحَضْرَمِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُرَاتٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ الْحَارِثِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْتِينَا كُلَّ غَدَاةٍ فَيَقُولُ: الصَّلَاةُ رَحِمَكُمُ اللَّهُ الصَّلَاةُ ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾

١٣٢٣. الاحزاب آیه ٣٣

١٣٢٤. الأملی (للطوسی) النص ٢٥١ [٩] المجلس التاسع ح ٣٩

امیرالمومنین (علیه السلام) می فرماید: پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) هر روز صبح به نزد ما می آمد و می فرمود: نماز را بزرگ دارید خدا بر شما بیخشايد. نماز را برپا دارید. ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾^{۱۳۲۵} خداوند می خواهد پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و چنانچه که باید و شاید شما را پاکیزه سازد.^{۱۳۲۶}

نزول آیه ی تطهیر

أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَرَ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغِيرَةَ مَوْلَى أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَنَّهَا قَالَتْ: نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَيْتِهَا ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) أَنْ أُرْسَلَ إِلَى عَلِيِّ (عَلَيْهِ السَّلَام) وَ فَاطِمَةَ (عَلَيْهَا السَّلَام) وَ الْحَسَنِ (عَلَيْهِ السَّلَام) وَ الْحُسَيْنِ (عَلَيْهِ السَّلَام) فَلَمَّا أَتَوهُ اعْتَنَقَ عَلِيًّا (عَلَيْهِ السَّلَام) بِيَمِينِهِ، وَ الْحَسَنَ (عَلَيْهِ السَّلَام) بِشِمَالِهِ، وَ الْحُسَيْنَ (عَلَيْهِ السَّلَام) عَلَى بَطْنِهِ، وَ فَاطِمَةَ (عَلَيْهَا السَّلَام) عِنْدَ رِجْلِهِ، فَقَالَ: "اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلِي وَ عِترَتِي، فَادْهَبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا" قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. قُلْتُ: فَأَنَا، يَا رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). فَقَالَ: إِنَّكَ عَلَى خَيْرٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ.

۱۳۲۵. الاحزاب آیه ۳۳

۱۳۲۶. الأمالی (للطوسی) المجلس ۳ ح ۴۷

ام سلمه همسر پیامبر ﷺ می فرماید: این آیه در خانه ام فرو فرستاده شد. ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾^{۱۳۲۷} خداوند می خواهد پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و شما را پاکیزه سازد رسول خدا ﷺ به من فرمان داد که به دنبال علی علیه السلام و فاطمه و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام بفرستم. پس هنگامی که به نزد پیامبر ﷺ آمدم، علی علیه السلام را با دست راست و حسن علیه السلام را با دست چپ برگرفت و حسین را بر سینه اش نهاد و فاطمه علیها السلام را بر پایش نهاد و سه مرتبه فرمود: خداوند اینها اهل خاندان و عترت من هستند پس پلیدی را از آنها دور ساز و به بهترین وجه پاکشان گردان. ام سلمه می گوید: عرضه داشتیم: ای رسول خدا! من نیز در میان آنها هستم؟ پیامبر ﷺ فرمودند: اگر خدا بخواهد تو بر خیر هستی.^{۱۳۲۸}

آیه ی تطهیر حدیث کساء

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیه السلام عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي بَيْتِي وَ فِي يَوْمِي، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدِي فَدَعَا عَلِيًّا علیه السلام وَ فَاطِمَةَ علیها السلام وَ الْحَسَنَ علیه السلام وَ الْحُسَيْنَ علیه السلام وَ جَاءَ جَبْرِئِيلُ علیه السلام فَمَدَّ عَلَيْهِمْ كِسَاءً فَدَكِيًّا، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي، اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَ طَهِّرْهُمْ تَطْهِيراً. قَالَ جَبْرِئِيلُ علیه السلام وَ أَنَا مِنْكُمْ يَا مُحَمَّدُ. فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَ أَنْتَ مِنَّا يَا جَبْرِئِيلُ علیه السلام. قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ فَقُلْتُ: يَا

۱۳۲۷. الاحزاب آیه ۳۳

۱۳۲۸. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۰ ح ۲۰

رَسُولَ اللَّهِ، وَ أَنَا مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ، وَ جِئْتُ لِأَدْخُلَ مَعَهُمْ. فَقَالَ: كُونِي مَكَانِكِ يَا أُمَّ
 سَلَمَةَ، إِنَّكَ إِلَى خَيْرٍ، أَنْتِ مِنْ أَزْوَاجِ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ. فَقَالَ جَبْرَيْلُ: أَقْرَأُ يَا مُحَمَّدُ ﴿إِنَّمَا
 يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾ فِي النَّبِيِّ ﷺ وَ
 عَلِيِّ ﷺ وَ فَاطِمَةَ ﷺ وَ الْحَسَنَ ﷺ وَ الْحُسَيْنَ ﷺ

علی بن حسین علیه السلام می فرماید: ام سلمه گفت: این آیه در خانه من و در روز
 من نازل شد. رسول خدا صلی الله علیه و آله نزد من بود که علی علیه السلام فاطمه علیها السلام حسن علیه السلام و
 حسین علیه السلام را خواند و جبرئیل علیه السلام آمده، سپس حضرت فرمود: خداوندا اینان خاندان
 منند. خداوندا از آنان پلیدی را دور کن و به بهترین وجه پاکشان کن. جبرئیل علیه السلام
 عرضه داشت: ای محمد صلی الله علیه و آله من هم از آنان هستم. پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله فرمود: ای
 جبرئیل! تو هم از مائی. ام سلمه گفت: من عرضه داشتم. من از خاندان توام و آمدم که
 به میانشان بروم حضرت فرمود: ای ام سلمه در جای بمان. تو در نیکی هستی. تو از
 همسران پیامبر خدایی. آنگاه جبرئیل علیه السلام عرضه داشت: ای محمد! بخوان ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ
 اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾^{۱۳۲۹} که درباره‌ی پیامبر صلی الله علیه و آله
 و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام است.^{۱۳۳۰}

۱۳۲۹. الاحزاب آیه ۳۳

۱۳۳۰. الأمالی (للطوسی) المجلس ۱۳ ح ۳۴

نفي امامت ظالم

﴿وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾^{۱۳۳۱}

(به خاطر آورد) هنگامی که خداوند، ابراهیم را با وسایل گوناگونی آزمود. و او به خوبی از عهده این آزمایش‌ها برآمد. خداوند به او فرمود: من تو را امام و پیشوای مردم قرار دادم! ابراهیم عرضه داشت: از دودمان من (نیز امامانی قرار بده!) خداوند فرمود: بپیمان من، به ستمکاران نمی‌رسد! (و تنها آن دسته از فرزندان تو که پاک و معصوم باشند، شایسته این مقامند.

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾^{۱۳۳۲}

ایراد و مجازات بر کسانی است که به مردم ستم می‌کنند، و در زمین به ناحق ظلم روا می‌دارند، برای آنان عذاب دردناکی است.

حدیث ۱۵: عَنْ حَرِيْزِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ لَا يَنَالُ
عَهْدِي الظَّالِمِينَ أَي لَا يَكُونُ إِمَامًا ظَالِمًا

حدیث ۱۵: حضرت ابو جعفر عليه السلام در مورد آیه ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾
فرمودند: یعنی امام عليه السلام نمی‌تواند ظالم باشد.^{۱۳۳۳}

حدیث ۱۶: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ
مُسْلِمٍ قَالَ: ... قَالَ الرضا عليه السلام ... قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ
فَأَبْطَلَتْ هَذِهِ الْآيَةَ إِمَامَةَ كُلِّ ظَالِمٍ

۱۳۳۱. البقرة آية ۱۲۴

۱۳۳۲. الشورى آية ۴۲

۱۳۳۳. تفسير العياشي ج ۱ ص ۵۸ [سورة البقرة (۲): آية ۱۲۴] ..... ح ۸۹

حدیث ۱۶: امام رضا علیه السلام در تفسیر آیه ﴿قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا﴾ می‌فرماید: این آیه امامت هر ستمکاری را تا قیامت باطل و آنرا در برگزیدگان اثبات کرده است. ۱۳۳۴

حدیث ۱۹: قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ عَنِّي بِهِ أَنَّ الْإِمَامَةَ لَا تَصْلُحُ لِمَنْ قَدْ عَبَدَ صَنَمًا أَوْ وَثَنًا أَوْ أَشْرَكَ بِاللَّهِ طَرْفَةَ عَيْنٍ وَإِنْ أَسْلَمَ بَعْدَ ذَلِكَ وَالظُّلْمُ وَضَعُ الشَّيْءِ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ وَأَعْظَمُ الظُّلْمِ الشُّرْكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ وَكَذَلِكَ لَا تَصْلُحُ الْإِمَامَةَ لِمَنْ قَدْ ارْتَكَبَ مِنَ الْمَحَارِمِ شَيْئًا صَغِيرًا كَانَ أَوْ كَبِيرًا وَإِنْ تَابَ مِنْهُ بَعْدَ ذَلِكَ وَكَذَلِكَ لَا يُقِيمُ الْحَدَّ مَنْ فِي جَنْبِهِ حَدٌّ فَإِذَا لَا يَكُونُ الْإِمَامُ إِلَّا مَعْصُومًا وَلَا تُعْلَمُ عِصْمَتُهُ إِلَّا بِنَصِّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَنَّ الْعِصْمَةَ لَيْسَتْ فِي ظَاهِرِ الْخَلْقَةِ فَتَرَى كَالسَّوَادِ وَالْبَيَاضِ وَمَا أَشْبَهَ ذَلِكَ وَهِيَ مَغِيبَةٌ لَا تُعْرَفُ إِلَّا بِتَعْرِيفِ عَلَامِ الْعُيُوبِ عَزَّ وَجَلَّ

حدیث ۱۹: درباره آیه ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾ معنی آن اینست که امامت به کسی که یک لحظه بت پرست بوده یا برای خدا شریک قائل شده نمی‌رسد گرچه بعد اسلام آورده باشد. معنی ظلم قرار دادن چیزی راست در غیر محل خودش و بزرگترین ظلم شرک به خداست. ۱۳۳۵

۱۳۳۴. الکافی ج ۱ ص ۱۹۹ باب نادر جامع فی فضل الإمام و صفاته ح ۱
 ۱۳۳۵. الخصال ج ۱ ص ۳۱۰ باب الكلمات التي ابتلى إبراهيم ربه بهن فأتهمهن خمس

حدیث ۱۷: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ نَبِيًّا وَإِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ نَبِيًّا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ رَسُولًا وَإِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ رَسُولًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ خَلِيلًا وَإِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَهُ خَلِيلًا قَبْلَ أَنْ يَجْعَلَهُ إِمَامًا فَلَمَّا جَمَعَ لَهُ الْأَشْيَاءَ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ فَمِنْ عَظَمِهَا فِي عَيْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ قَالَ لَا يَكُونُ السَّفِيهَ إِمَامَ التَّقِيِّ

حدیث ۱۷: شیخ کلینی رضوان الله تعالى عليه با سند صحیح از امام باقر عليه السلام نقل می‌کند: جابر گوید: شنیدم که امام باقر عليه السلام می‌فرمود: همانا خدا ابراهیم عليه السلام را به بندگی به پذیرفت پیش از آنکه به پیغمبری پذیرد و به پیغمبری پذیرفت پیش از آنکه به رسالت گیرد، او را به مقام رسالت رساند، پیش از آنکه او را خلیل خود انتخاب کند، به مقام خلیل رسید، پیش از آنکه او را به امامت برساند و چون این مقامات برایش فراهم نمود امام پنج انگشت خود را (برای نمودن این پنج مقام) جمع کرد به ابراهیم عليه السلام گفت: ای ابراهیم همانا من تو را امام مردم گردانیدم. از بس این مرتبت در چشم ابراهیم عليه السلام بزرگ آمد، گفت: پروردگارا و از فرزندان من هم؟ خداوند فرمود: ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾^{۱۳۳۶} عهد من به ستمکاران نمی‌رسد.^{۱۳۳۷}

در این آیه شریفه که کبرای کلی مبنی بر این‌که ستمگران لایق مقام امامت نیستند بیان شده است. با مراجعه به قرآن کریم، مصادیق این کبری معلوم می‌شود

۱۳۳۶. البقرة آية ۱۲۴

۱۳۳۷. الکافی، ج ۱ ص ۱۷۵ بَابُ طَبَقَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ وَالْأئِمَّةِ ح ۲

یعنی ظلم و ستم در بینش الهی در سه معنا به کار رفته است. و در هیچ یک از آنها امامت ممکن نیست

نوع اول: شرک، که ظلم انسان نسبت به خداوند است

﴿إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾^{۱۳۳۸} همانا شرک به خداوند ظلم بزرگ است پس مشرک، شایسته مقام امامت نیست. هرچند که بعدا توبه کرده باشد.

نوع دوم: ظلم به دیگران، کسی که به حقوق بندگان خدا تجاوز کند ظالم است و حق امامت ندارد.

نوع سوم: ظلم به خویشتن، معصیت کار و متجاوز به حق خود نیز ظالم است و حق امامت ندارد:

﴿فَمَنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ﴾^{۱۳۳۹} از میان آنها عده‌ای بر خود ستم کردند

پس کسی شایسته مقام والای امامت است که نه به حق خدا تجاوز کرده باشد و نه به حق مردم و نه به حق خود، و به تعبیر دیگر نسبت به هرگونه گناهی، معصوم باشد. منظور از ﴿عَهْدِي﴾ مقام امامت است، نه مقام رسالت و باز تردیدی نیست که مراد از ﴿عَهْدِي﴾ که خداوند صراحتا گفته است آن را به ظالمان و ستمگران نخواهد داد، همان مقام امامت است که پیش از این در آیه گذشت.

شیخ صدوق رضوان الله تعالی علیه در این باره می‌نویسد: و گفته خداوند که فرمود ﴿لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾^{۱۳۴۰} مقصود خداوند این است: کسی که بت و یا معبود دیگری غیر از خدا را ولو یک چشم برهم زدن پرسیده باشد، شایسته مقام امامت نیست، اگر چه بعد از آن اسلام آورده باشد. ظلم به معنای قرار دادن یک

۱۳۳۸. سوره مبارکه لقمان آیه ۱۳

۱۳۳۹. سوره مبارکه فاطر آیه ۳۲

۱۳۴۰. سوره مبارکه بقره آیه ۱۲۴

چیز در غیر جای خودش هست و شرک بزرگترین ظلم است. خداوند در این باره می‌فرماید ﴿إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾^{۱۳۴۱} همچنین مقام امامت شایسته کسی که مرتکب کار حرام شده باشد نیست، چه کبیره آن را انجام داده باشد یا صغیره‌اش را، اگر چه بعد از آن توبه کرده باشد. و نیز کسی که بر گردن حدی باشد، نمی‌تواند بر دیگری حدّ اجرا نماید، از این رو، امام علیه السلام باید معصوم باشد و عصمت جز به نص الهی از طریق پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شناخته می‌شود، چرا که عصمت، در قیافه ظاهری انسان هویدا نیست و همانند سیاهی و سفیدی و چیزهای دیگر با چشم دیده نمی‌شود ﴿إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾^{۱۳۴۲} بلکه عصمت، صفتی است مخفی که جز از طریق خداوند دانای غیب شناخته نمی‌شود.

عصمت ائمه اطهار علیهم السلام

أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ الصَّلْتِ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ، قَالَ حَدَّثَنَا نَصِيرُ بْنُ زِيَادٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: إِنَّا وُلِدُ فَاطِمَةَ عليها السلام مَعْفُورًا لَنَا.

امام باقر علیه السلام فرمود: ما فرزندان فاطمه علیها السلام آمرزیده شده‌ایم.^{۱۳۴۳}

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الْمُقْرِي الْجُرْجَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ

۱۳۴۱. البقرة آية ۱۲۴

۱۳۴۲. البقرة آية ۱۲۴

۱۳۴۳. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۲ ح ۸

الْمَوْصِلِيُّ بِبَغْدَادَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَاصِمٍ الطَّرِيفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ
 زَيْدِ بْنِ الْحَسَنِ الْكَحَّالُ مَوْلَى زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ
 جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَلِيٍّ
 بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: الْإِمَامُ مِنَّا لَا يَكُونُ إِلَّا مَعْصُومًا وَ لَيْسَتْ الْعِصْمَةُ فِي ظَاهِرِ
 الْخَلْقَةِ فَيَعْرِفَ بِهَا وَ لِذَلِكَ لَا يَكُونُ إِلَّا مَنْصُوصًا فَقِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله
 فَمَا مَعْنَى الْمَعْصُومِ فَقَالَ هُوَ الْمُعْتَصِمُ بِحَبْلِ اللَّهِ وَ حَبْلُ اللَّهِ هُوَ الْقُرْآنُ لَا يَفْتَرِقَانِ
 إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ الْإِمَامُ يَهْدِي إِلَى الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنُ يَهْدِي إِلَى الْإِمَامِ وَ ذَلِكَ قَوْلُ
 اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ ۱۳۴۴

عباس کحال غلام زید بن علی گوید: پدرم برایم گفتم: حضرت موسی ابن
 جعفر عليه السلام به نقل از پدرش از نیایش از امام سجّاد عليه السلام فرمود: از ما خاندان جز
 معصوم، شخص دیگری نمی تواند امام باشد، و عصمت صفتی نیست که در ظاهر بدن
 باشد تا با چشم دیده شده و شناخته گردد، و به همین جهت امکان ندارد معصوم بودن
 کسی را بدست آورد مگر خدا به وسیله پیغمبرش آن را صریحاً فرموده باشد. شخصی
 عرضه داشت: ای فرزند گرامی رسول خدا صلى الله عليه وآله معنی معصوم چیست؟ فرمود: معصوم
 شخصی است که به واسطه چنگ زدنش به ریسمان الهی و جدا نشدنش از آن هرگز
 به گناهی آلوده نگردد، و رشته محکم خدا قرآن است که آن دو تا روز قیامت از یک
 دیگر جدا نگردند، و تا رستاخیز امام عليه السلام هدایت می کند به قرآن، و قرآن راهنمایی
 می نماید به امام عليه السلام، و این است فرموده خدا ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾ همانا

این قرآن مردم را به راست‌ترین و استوارترین طریقه هدایت می‌کند. ۱۳۴۵

امّه اطهار هرگز از قرآن جدا نمی‌شوند

حدیث ۲۲: أَنَا وَ أَوْصِيَائِي بَعْدِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ [هُدَاةٌ] مُهْتَدُونَ الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ بِنَفْسِهِ وَ نَبِيِّهِ فِي آيٍ مِنَ الْكِتَابِ كَثِيرَةٍ وَ طَهَّرَنَا وَ عَصَمَنَا وَ جَعَلَنَا شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ فِي أَرْضِهِ [وَ خُزَّانَهُ عَلَى عِلْمِهِ وَ مَعَادِنَ حُكْمِهِ وَ تَرَاجِمَةَ وَحْيِهِ] وَ جَعَلَنَا مَعَ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنَ مَعَنَا لَا نَفَارِقُهُ وَ لَا يُفَارِقُنَا حَتَّى نَرِدَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَوْضَهُ كَمَا قَالَ

حدیث ۲۲: سلیم بن قیس هلالی از امیرالمؤمنین (علیه السلام) نقل کرده که آن حضرت فرمود: من و جانشینانم بعد از من تا قیامت هدایت‌کننده و هدایت یافته‌ایم. کسانی که خداوند آنان را در آیه‌های بسیاری از قرآن در کنار خود و پیامبرش قرار داده به درستی که خدای تبارک و تعالی ما را پاکیزه و معصوم گردانید، و ما را گواه بر خلق خود و حجت در زمین قرار داد، ما را با قرآن و قرآن را با ما قرار داد، نه ما از قرآن جدا شویم و نه او از ما جدا می‌شود. تا در حوض کوثر بر رسول خدا ﷺ وارد شویم. ۱۳۴۶

حدیث ۲۳: فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ وَ أَيْ تُوَفَّكُونَ وَ الْأَعْلَامُ قَائِمَةٌ وَ الْآيَاتُ وَاضِحَةٌ وَ الْمَنَارُ مَنْصُوبَةٌ فَأَيْنَ يُتَاهُ بِكُمْ وَ كَيْفَ تَعْمَهُونَ وَ بَيْنَكُمْ عِتْرَةٌ نَبِيِّكُمْ وَ هُمْ

۱۳۴۵. معانی الأخبار النص ۱۳۲ باب معنی عصمة الإمام ح ۱

۱۳۴۶. کتاب سلیم ج ۲ ص ۶۰۶ الحدیث السابع

أَزِمَّةُ الْحَقِّ وَ أَعْلَامُ الدِّينِ وَ أَلْسِنَةُ الصِّدْقِ فَأَنْزَلُوهُمْ بِأَحْسَنِ مَنَازِلِ الْقُرْآنِ وَ رُدُّوهُمْ
 وَرُودَ الْهِيمِ الْعِطَاشِ ۷۹۲

حدیث ۲۳: و آن حضرت در خطبه ۸۷ نهج البلاغه می فرماید: ای مردم به کجا می روید؟ چرا از حق منحرف می شوید؟ پرچم های حق برافراشته، و نشانه های آن آشکار است، با اینکه چراغ های هدایت روشنگر راهند، چون گمراهان به کجا می روید؟ چرا سرگردانید؟ در حالی که عترت پیامبر شما در میان شماست، آنان زمامداران حق و یقینند، پیشوایان دین، و زبان های راستی و راستگویانند، پس باید در بهترین منازل قرآن جای شان دهید و همانند تشنگانی که به سوی آب شتابانند، به سویشان هجوم ببرید. ۱۳۴۷

حدیث ۲۴: حَدَّثَنَا الْمُظَفَّرُ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ الْمُظَفَّرِ الْعَلَوِيِّ السَّمَرْقَنْدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ نَصْرِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ بُهْلُولِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ هَمَّامٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ قُرَّةَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْمَدَنِيِّ عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي عَيَّاشٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمُ بْنُ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ مَا نَزَلَتْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ آيَةٌ مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا أَقْرَأْنِيهَا وَ أَمْلَاهَا عَلَيَّ وَ كَتَبْتُهَا بِخَطِّي وَ عَلَّمَنِي تَأْوِيلَهَا وَ تَفْسِيرَهَا وَ نَاسِخَهَا وَ مَنْسُوخَهَا وَ مُحْكَمَهَا وَ مُتَشَابِهَهَا وَ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لِي أَنْ يُعَلِّمَنِي فَهَمَّهَا وَ حَفِظَهَا فَمَا نَسِيتُ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَ لَا عِلْمًا أَمْلَاهُ عَلَيَّ فَكَتَبْتُهُ وَ مَا تَرَكَ شَيْئًا عَلَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ حَلَالٍ وَ لَا حَرَامٍ وَ لَا أَمْرٍ وَ لَا نَهْيٍ وَ مَا كَانَ أَوْ يَكُونُ مِنْ طَاعَةٍ أَوْ مَعْصِيَةٍ إِلَّا

عَلَّمَنِيهِ وَ حَفِظْتُهُ وَ لَمْ أَنْسَ مِنْهُ حَرْفًا وَاحِدًا ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَيَّ صَدْرِي وَ دَعَا
 اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَمَلَأَ قَلْبِي عِلْمًا وَ فَهْمًا وَ حِكْمَةً وَ نُورًا لَمْ أَنْسَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا
 وَ لَمْ يَفْتِنِي شَيْءٌ لَمْ أَكْتُبْهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَتَخَوَّفُ عَلَيَّ النَّسِيَانَ فِيمَا بَعْدُ
 فَقَالَ لَسْتُ أَتَخَوَّفُ عَلَيْكَ نَسِيَانًا وَ لَا جَهْلًا وَ قَدْ أَخْبَرَنِي رَبِّي جَلَّ جَلَالُهُ أَنَّهُ قَدْ
 اسْتَجَابَ لِي فِيكَ وَ فِي شُرَكَائِكَ الَّذِينَ يَكُونُونَ مِنْ بَعْدِكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ
 مَنْ شُرَكَائِي مِنْ بَعْدِي قَالَ الَّذِينَ قَرَنَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِنَفْسِهِ وَ بِي فَقَالَ أَطِيعُوا
 اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْآيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ مَنْ هُمْ
 قَالَ الْأَوْصِيَاءُ مِنِّي إِلَى أَنْ يَرِدُوا عَلَيَّ الْحَوْضَ كُلُّهُمْ هَادٍ مُهْتَدٍ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ
 خَذَلَهُمْ هُمْ مَعَ الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنُ مَعَهُمْ لَا يُفَارِقُهُمْ وَ لَا يُفَارِقُونَهُ بِهِمْ تُنْصَرُ أُمَّتِي وَ
 بِهِمْ يُمَطَّرُونَ وَ بِهِمْ يُدْفَعُ عَنْهُمْ الْبَلَاءُ وَ يُسْتَجَابُ دُعَاؤُهُمْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 سَمِّهُمْ لِي فَقَالَ ابْنِي هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَيَّ رَأْسَ الْحَسَنِ ثُمَّ ابْنِي هَذَا وَ وَضَعَ يَدَهُ
 عَلَيَّ رَأْسَ الْحُسَيْنِ ثُمَّ ابْنٌ لَهُ يُقَالُ لَهُ عَلِيُّ وَ سَيُولَدُ فِي حَيَاتِكَ فَأَقْرَنُهُ مِنِّي السَّلَامَ
 ثُمَّ تَكَمَّلُهُ اثْنِي عَشَرَ فَقُلْتُ بِأَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ سَمِّهُمْ لِي رَجُلًا فَرَجُلًا
 فَسَمَّاهُمْ رَجُلًا رَجُلًا فِيهِمْ وَ اللَّهُ يَا أَخَا بَنِي هِلَالٍ مَهْدِيَّ أُمَّتِي مُحَمَّدُ الَّذِي يَمَلَأُ
 الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأْتَ ظُلْمًا وَ جَوْرًا وَ اللَّهُ إِنِّي لَأَعْرِفُ مَنْ يُبَايِعُهُ بَيْنَ
 الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ وَ أَعْرِفُ أَسْمَاءَ آبَائِهِمْ وَ قَبَائِلِهِمْ.

حدیث ۲۴: سلیم بن قیس هلالی گوید: از علی (علیه السلام) شنیدم می فرمود: هیچ

آیه‌ای از قرآن بر رسول خدا ﷺ نازل نشد، جز آن که برای من خواند و املاء کرد و
 من آن را به خط خود نوشتم و تأویل و تفسیر و ناسخ و منسوخ و محکم و متشابه
 آن را به من آموخت و دعا کرد که خدای عز و جل به من فهم و حفظ آن را تعلیم

دهد. من هیچ آیه‌ای از کتاب خدا را فراموش نکردم و نه علمی را که به من املاء کرد و نوشتم و آنچه خدای عز و جل از حلال و حرام و امر و نهی آنچه بوده و می‌باشد از طاعت و معصیت به او آموخت و به حفظ من سپرد و یک حرف از آن فراموش را نکردم سپس دستش را بر سینه‌ام نهاد و از خدای عز و جل خواست که دلم را پر از علم و فهم و حکمت و نور کند نه چیزی را فراموش کردم و نه از قلم انداختم. عرضه داشتم: یا رسول الله! می‌ترسی که من بعد فراموش کنم، فرمود: نه از فراموشی تو ترس دارم و نه از نادانی تو، پس از آنکه پروردگارم جل جلاله به من خبر داده که دعای مرا در باره تو و شرکاء تو که بعد از تو هستند مستجاب کرده. عرضه داشتم: یا رسول الله! شرکاء بعد از من کیانند؟ فرمود: آنان که خدای عز و جل آنها را قرین خود و من ساخته و گفته ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ تا آخر آیه عرضه داشتم: یا رسول الله! چه کسانی هستند؟ فرمود: اوصیاء منند تا در سر حوض به من وارد شوند همه آنان هادی و مهدی باشند، هرکه از آنها کناره گیرد (گمراه می‌گردد) اما به آنها زیانی نمی‌رسد، آنان با قرآنند و قرآن با آنها است از آنها جدا نشود و از او جدا نشوند. ۱۳۴۸

حدیث ۲۵: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فِي آخِرِ خُطْبَتِهِ يَوْمَ قَبْضِهِ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا كِتَابَ اللَّهِ وَ عَثَرْتِي أَهْلَ بَيْتِي فَإِنَّ اللَّطِيفَ الْخَبِيرَ قَدْ عَاهَدَ إِلَيَّ أَنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ كَهَاتَيْنِ وَ جَمَعَ بَيْنَ مُسَبِّحَتَيْهِ وَ لَا أَقُولُ كَهَاتَيْنِ وَ جَمَعَ بَيْنَ الْمُسَبِّحَةِ وَ الْوُسْطَى فَتَسْبِقَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى فَتَمَسَّكُوا بِهِمَا لَا تَزُلُّوا وَ لَا

۱۳۴۸. کمال الدین و تمام النعمة ص ۲۸۴ باب ۲۴ باب ما روی عن النبی ص فی النص علی القائم ع

و أنه الثانی عشر من الأئمة ح ۳۷

تَضَلُّوا وَ لَا تَقَدَّمُوهُمْ فَتَضَلُّوا.

۷۹۵

حدیث ۲۵: رسول خدا ﷺ: در آخرین خطبه‌اش روزی که خدای عزوجل قبض روحش نمود فرمود: من همانا دو چیز در میان شما می‌گذارم که پس از من هرگز گمراه نشوید تا مادامی که به آن دو چنگ زنید: کتاب خدا، و عترتم که اهل بیت (و خاندان) منند زیرا خدای لطیف و خبیر به من سفارش کرده که آن دو از هم جدا نشوند تا در کنار حوض بر من وارد شوند، مانند این دو (انگشت که با هم برابرند) و دو (انگشت سیب‌ه خود را به هم چسبانند و نمی‌گویم مانند این دو انگشت و انگشت سیب‌ه و وسطی را به هم چسبانند. (یعنی با هم برابرند و این طور نیست) که یکی بر دیگری پیش باشد (و جلو افتد) پس به هر دوی اینها چنگ زنید تا نلغزید و گمراه نشوید، و برایشان جلو نیفتید که گمراه شوید. ۱۳۴۹

حدیث ۲۷: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مُوسَى بْنِ أَكَيْلِ النَّمَيْرِيِّ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ سَيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ قَالَ يَهْدِي إِلَى الْإِمَامِ.

حدیث ۲۷: امام صادق علیه السلام در تفسیر قول خدای تعالی ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾^{۱۳۵۰} به راستی این قرآن رهنمائی کند بدان چه راست و درست‌تر است فرمود: رهنمائی می‌کند به وجود امام علیه السلام^{۱۳۵۱}

حدیث ۲۸: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ

۱۳۴۹. الکافی ج ۲ ص ۴۱۵. بَابُ أَدْنَى مَا يَكُونُ بِهِ الْعَبْدُ مُؤْمِنًا أَوْ كَافِرًا أَوْ ضَالًّا

۱۳۵۰. الاسراء آية ۹

۱۳۵۱. الکافی ج ۱ ص ۲۱۶ کتاب الحجة بَابُ أَنَّ الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلْإِمَامِ ح ۲

وَتَعَالَى طَهْرَنَا وَ عَصَمَنَا وَ جَعَلْنَا شُهَدَاءَ عَلَى خَلْقِهِ وَ حُجَّتَهُ فِي أَرْضِهِ وَ جَعَلْنَا
مَعَ الْقُرْآنِ وَ جَعَلَ الْقُرْآنَ مَعَنَا لَا نَفَارِقُهُ وَ لَا يُفَارِقُنَا.

۷۹۶

حدیث ۲۸: امیرالمومنین (علیه السلام) خدای تعالی ما را پاکیزه و معصوم کرد و گواه
بر خلقتش و حجت بر روی زمینش قرار داد. ما را همراه قرآن و قرآن را همراه ما
قرار داد، نه ما از آن جدا شویم و نه او از ما جدا شود. ۱۳۵۲

حدیث ۲۹: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّلَقَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنَا رَجَاءُ
بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ
مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ (علیه السلام) لَأَيِّ شَيْءٍ يُحْتَاجُ إِلَى النَّبِيِّ وَ الْإِمَامِ فَقَالَ لِبِقَاءِ الْعَالَمِ
عَلَى صَلَاحِهِ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَرْفَعُ الْعَذَابَ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ إِذَا كَانَ
فِيهَا نَبِيٌّ أَوْ إِمَامٌ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِيهِمْ وَ قَالَ
النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله) النَّجْمُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَ أَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ فَإِذَا ذَهَبَتِ
النُّجُومُ أَتَى أَهْلَ السَّمَاءِ مَا يَكْرَهُونَ وَ إِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي أَتَى أَهْلَ الْأَرْضِ مَا
يَكْرَهُونَ يَعْنِي بِأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَيِّمَةَ الَّذِينَ قَرَنَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ طَاعَتَهُمْ بِطَاعَتِهِ فَقَالَ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ وَ هُمْ
الْمَعْصُومُونَ الْمُطَهَّرُونَ الَّذِينَ لَا يُذْنِبُونَ وَ لَا يَعْصُونَ وَ هُمْ الْمُؤَيَّدُونَ
الْمُؤَفَّقُونَ الْمُسَدَّدُونَ بِهِمْ يَرْزُقُ اللَّهُ عِبَادَهُ وَ بِهِمْ تُعْمَرُ بِلَادُهُ وَ بِهِمْ يُنْزَلُ الْقَطَرُ
مِنَ السَّمَاءِ وَ بِهِمْ يُخْرَجُ بَرَكَاتُ الْأَرْضِ وَ بِهِمْ يُمَهَّلُ أَهْلُ الْمَعَاصِي وَ لَا يُعَجَّلُ

عَلَيْهِمْ بِالْعُقُوبَةِ وَالْعَذَابِ لَا يُفَارِقُهُمْ رُوحُ الْقُدُسِ وَلَا يُفَارِقُونَهُ وَلَا يُفَارِقُونَ الْقُرْآنَ وَلَا يُفَارِقُهُمْ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

حدیث ۲۹: جابر بن یزید جعفی گفت خدمت امام باقر (علیه السلام) عرضه داشتم: برای چه سبب و علت مردم احتیاج به پیغمبر و امام دارند؟ فرمود: برای بقاء و نظم و اصلاح عالم، و بقاء و اصلاح عالم به وجود ایشان آن است که خداوند عذاب را از مردم (که به واسطه اعمال بدشان مستوجب شده‌اند) دفع و رفع می‌نماید تا زمانی که پیغمبر و امام در بین ایشان باشند. چنان که در قرآن می‌فرماید ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ﴾^{۱۳۵۳} خداوند عذاب نخواهد کرد مردم را در حالی که تو ای پیغمبر (رحمة للعالمین) در بین ایشان هستی. و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرموده: ستارگان امانند برای اهل آسمان و اهل بیت من امانند برای اهل زمین، و اگر ستارگان از آسمان فرو ریزند می‌رسد به اهل آسمان آنچه را که دوست نمی‌دارند هم چنین اگر اهل بیت من از میان مردم بروند خواهد رسید به اهل زمین آنچه را که بد می‌دارند و اهل بیت آن حضرت (دوازده نفر) ائمه می‌باشند که خداوند اطاعت آنها را با اطاعت خود و رسول خود برابر و مقرون فرموده چنان که می‌فرماید ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ ای کسانی که ایمان (به خدا و رسول و قیامت) آورده‌اید فرمان خدا و رسول و فرمانداران (از طرف خدا و رسول) را اطاعت کنید. و ایشان معصوم و پاک هستند (از هر رجس و پلیدی و اعمال زشت) و مرتکب هیچ گونه گناهی نشده و نمی‌شوند و نافرمانی خدا را نمی‌کنند بلکه مؤید من عند الله و به راه و طریق صواب و صلاح می‌باشند، و به سبب ایشان خداوند بندگان خود را روزی می‌دهد و شهرهایشان را آباد می‌گرداند، و به واسطه آنها باران از آسمان می‌بارد و برکات از زمین خارج

می‌شود، و به واسطه وجود ایشان است که به گناهکاران مهلت داده شده و تعجیل در عذاب و عقوبت ایشان نمی‌شود (تا شاید بیدار و هوشیار شوند و توبه نمایند). و روح قدسی از ایشان دقیقه و آنی جدا نمی‌گردد، و ایشان از قرآن جدا نیستند و قرآن هم از ایشان جدا نیست، صلوات الله عليهم اجمعين. ۱۳۵۴

توضیح: همانگونه که رسول خدا ﷺ فرموده‌اند تمسک جستن به قرآن و عترت و عمل به دستورات آنان تنها راه نجات است.

حدیث ۲۶: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُقْرِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الْمُقْرِي الْجُرْجَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الْمُوصِلِيُّ بِبَعْدَادَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَاصِمِ الطَّرِيفِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ الْحَسَنِ الْكَحَّالُ مَوْلَى زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرِ بْنِ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: الْإِمَامُ مَنْ لَا يَكُونُ إِلَّا مَعْصُومًا وَ لَيْسَتْ الْعِصْمَةُ فِي ظَاهِرِ الْخَلْقَةِ فَيَعْرِفَ بِهَا وَ لِذَلِكَ لَا يَكُونُ إِلَّا مَنْصُومًا قَلِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَمَا مَعْنَى الْمَعْصُومِ فَقَالَ هُوَ الْمُعْتَصِمُ بِحَبْلِ اللَّهِ وَ حَبْلُ اللَّهِ هُوَ الْقُرْآنُ لَا يَفْتَرِقَانِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ الْإِمَامُ يَهْدِي إِلَى الْقُرْآنِ وَ الْقُرْآنُ يَهْدِي إِلَى الْإِمَامِ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

حدیث ۲۶: عَبَّاسُ كَحَّالُ غلام زید بن علی علیه السلام پدرم برایم گفت: حضرت موسی بن جعفر علیه السلام به نقل از پدرش از جدش از امام سجاد علیه السلام فرمود: از ما خاندان جز معصوم، شخص دیگری نمی‌تواند امام باشد، و عصمت صفتی نیست که در ظاهر

بدن باشد تا با چشم دیده شده و شناخته گردد، و به همین جهت امکان ندارد عصمت کسی را به دست آورد، مگر خدا به وسیله پیغمبرش آن را صریحاً فرموده باشد. شخصی عرضه داشت: ای فرزند رسول خدا ﷺ معصوم چیست؟ فرمود: معصوم شخصی است که به واسطه جنگ زدنش به ریسمان الهی و جدا نشدنش از آن هرگز به گناهی آلوده نگردد، و رشته محکم خدا قرآن است که آن دو تا روز قیامت از یک دیگر جدا نگردند، و تا رستاخیز امام علیؑ هدایت می‌کند به قرآن، و قرآن راهنمایی می‌نماید به امام علیؑ و این است فرموده خدا ﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾^{۱۳۵۵} همانا این قرآن مردم را به راست‌ترین و استوارترین طریقه هدایت می‌کند.^{۱۳۵۶}

ادله روایی عصمت امام

حدیث ۳۰: مَا جِئَلُوهُ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ قَالَ: مَا سَمِعْتُ وَ لَا اسْتَفَدْتُ مِنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ فِي طَوْلِ صُحْبَتِي إِيَّاهُ شَيْئاً أَحْسَنَ مِنْ هَذَا الْكَلَامِ فِي صِفَةِ عِصْمَةِ الْإِمَامِ فَإِنِّي سَأَلْتُهُ يَوْمًا عَنِ الْإِمَامِ أَ هُوَ مَعْصُومٌ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لَهُ فَمَا صِفَةُ الْعِصْمَةِ فِيهِ وَ بَأَيِّ شَيْءٍ تُعْرَفُ قَالَ إِنَّ جَمِيعَ الذُّنُوبِ لَهَا أَرْبَعَةٌ أَوْجُهُ لَا خَامِسَ لَهَا الْحِرْضُ وَ الْحَسَدُ وَ الْغَضَبُ وَ الشَّهْوَةُ فَهَذِهِ مُنْتَفِيَةٌ عَنْهُ لَا يَجُوزُ أَنْ يَكُونَ حَرِيصاً عَلَى هَذِهِ الدُّنْيَا وَ هِيَ تَحْتَ خَاتِمِهِ لِأَنَّهُ حَازِنُ الْمُسْلِمِينَ فَعَلَى مَا ذَا يَحْرِضُ وَ لَا يَجُوزُ أَنْ يَكُونَ حَسُوداً لِأَنَّ الْإِنْسَانَ إِنَّمَا

۱۳۵۵. الاسراء آیه ۹

۱۳۵۶. معانی الأخبار ص ۱۳۲ باب معنی عصمة الإمام ح ۱

يَحْسُدُ مَنْ هُوَ فَوْقَهُ وَ لَيْسَ فَوْقَهُ أَحَدٌ فَكَيْفَ يَحْسُدُ مَنْ هُوَ دُونَهُ وَ لَا يَجُوزُ أَنْ
يَغْضَبَ لِشَيْءٍ مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ غَضَبُهُ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ
عَلَيْهِ إِقَامَةَ الْحُدُودِ وَ أَنْ لَا تَأْخُذَهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةٌ لَائِمٌ وَ لَا رَأْفَةٌ فِي دِينِهِ حَتَّى يُقِيمَ
حُدُودَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَا يَجُوزُ أَنْ يَتَّبِعَ الشَّهَوَاتِ وَ يُؤْثِرَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ لِأَنَّ
اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ حَبَّبَ إِلَيْهِ الْآخِرَةَ كَمَا حَبَّبَ إِلَيْنَا الدُّنْيَا فَهَوَ يَنْظُرُ إِلَى الْآخِرَةِ
كَمَا نَنْظُرُ إِلَى الدُّنْيَا فَهَلْ رَأَيْتَ أَحَدًا تَرَكَ وَجْهًا حَسَنًا لَوَجْهِ قَبِيحٍ وَ طَعَامًا طَيِّبًا
لِطَعَامٍ مُرٍّ وَ ثَوْبًا لَيِّنًا لِثَوْبٍ خَشِنٍ وَ نِعْمَةً دَائِمَةً بَاقِيَةً لِدُنْيَا زَائِلَةٍ فَإِنِّي

حدیث ۳۰: ابن ابی عمر گفت: در طول مصاحبت با هشام بن حکم سخنی مفیدتر و نیکوتر از این سخن درباره عصمت امام (علیه السلام) استفاده نکردم روزی از او پرسیدم امام (علیه السلام) باید معصوم باشد؟ گفت: آری پرسیدم صفت عصمت در او چگونه است و از کجا می توان فهمید؟ گفت: تمام گناهان دارای چهار وجه است و پنجمی ندارد حرص، حسد، غضب، شهوت این چهار وجه از امام (علیه السلام) دور است. نباید حریص به دنیا باشد با این که دنیا زیر نگین اوست چون نگهبان مال مسلمانانست پس برای چه حرص بزند. نباید خشم برای امور دنیا بگیرد مگر این که خشم او به واسطه خدا باشد زیرا خداوند بر او اقامه حدود را واجب نموده و نباید سرزنش کسی در او مؤثر باشد و نه در دین به کسی دلسوزی کند در اجرای حد. نباید پیرو شهوات باشد و دنیا را بر آخرت مقدم دارد زیرا خداوند آخرت را مورد توجه او قرار داده چنانچه دنیا را مورد توجه ما قرار داده او متوجه آخرت است همان طور که ما متوجه دنیایم آیا کسی چیز بهتری را رها می کند و روی به چیز بدتری بیاورد غذای خوش مزه ای را رها کرده و غذای تلخی بخورد و لباس نرم را رها کند و لباس خشن و زبر بپوشد

و نعمت‌های پایدار آخرت را با دنیای فانی و زوال پذیر مبادله کند. ۱۳۵۷

۸۰۱

حدیث ۳۱: حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْمَكْتَبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ قَالَ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ قَلْبَوَيْهِ الْمَعْدَلِيُّ بِالرَّافِقَةِ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ كَثِيرٍ التَّمِيمِيُّ الْيَمَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ حَرْبِ الْهَلَالِيِّ أَمِيرَ الْمَدِينَةِ يَقُولُ:.... قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: قَالَ النَّبِيُّ عليه السلام:... وَ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِ عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ قَالَ النَّبِيُّ عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ وَ عَلَيَّ نَفْسِي وَ أَخِي أَطِيعُوا عَلِيًّا فَإِنَّهُ مُطَهَّرٌ مَعْصُومٌ ﴿فَلَا يَضِلُّ وَ لَا يَشْقَى﴾ ۱۳۵۸ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ قُلْ ﴿أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَ عَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَ إِنْ تَطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِين﴾ ۱۳۵۹

حدیث ۳۱: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: ...ای مردم! مواظب خودتان باشید، که هرگاه هدایت یابید آن کس که گمراه است نمی‌تواند به شما زیانی برساند، علی علیه السلام جان من و برادر من است، از او اطاعت کنید، زیرا که او پاکیزه و معصوم است، نه گمراه است و نه بدبخت. ۱۳۶۰

۱۳۵۷. علل الشرائع ج ۱ ص ۲۰۴ باب ۱۵۵ باب العلة التي من أجلها يجب أن يكون الإمام معروف القبيلة معروف الجنس معروف النسب معروف البيت و العلة التي من أجلها يجب أن يكون الإمام أعلم الخلق و أسخى الخلق و أشجع الخلق و أعف الخلق معصوما من الذنوب ح ۲

۱۳۵۸. طه آیه ۱۲۳

۱۳۵۹. النور آیه ۵۴

۱۳۶۰. علل الشرائع، ج ۱ باب العلة التي من أجلها لم يطق أمير المؤمنين ع حمل رسول الله ص لما أراد

حط الأصنام من سطح الكعبة ص ۱۷۴ و ۱۷۵

حدیث ۳۲: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُطَلِّبِ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حَفْصِ الْخَثْعَمِيِّ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَمَّارٍ قَالَ: ... قَالَ أَبِشْرِي يَا فَاطِمَةُ عليها السلام فَإِنَّكَ أَوَّلُ مَنْ يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي وَ لَا تَبْكِي وَ لَا تَحْزَنِي فَإِنَّكَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ أَبَاكَ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَ ابْنَ عَمِّكَ خَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ وَ ابْنَاكَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ عليه السلام يُخْرَجُ اللَّهُ الْأَيِّمَةَ عليها السلام التَّسْعَةَ مُطَهَّرُونَ مَعْصُومُونَ

حدیث ۳۲: ابوظفیل از عمار نقل کرده است که وقتی رسول خدا صلی الله علیه و آله در بستر احتضار قرار گرفت، خطاب به حضرت زهرا علیها السلام فرمود: یا فاطمه! تو را بشارت دهم که اولین کسی از اهل بیتم هستی که به من ملحق می شوی گریه مکن و محزون مباش براستی که تو سرور زنان بهشتی و پدرت سرور انبیاء و همسرت بهترین اوصیاء و فرزندان سرور جوانان اهل بهشت خواهند بود، و از نسل حسین علیه السلام، نه امام خواهند آمده که همگی آن ها پاک و معصوم هستند. ^{۱۳۶۱}

حدیث ۳۳: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْوَرَّاقُ الرَّازِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ أَبِي مَسْرُوقٍ النَّهْدِيُّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ عَنْ عَمْرٍو بْنِ خَالِدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَقُولُ أَنَا وَ عَلِيٌّ علیهما السلام وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ تَسْعَةٌ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام مُطَهَّرُونَ مَعْصُومُونَ.

۱۳۶۱. كفاية الأثر باب ما جاء عن عمار بن ياسر رضى الله عنه عن النبي ص فى النصوص على الأئمة

الائتنى عشر صلوات الله عليهم أجمعين ص ۱۲۴

حدیث ۳۳: شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرضا و کمال الدین، خزار قمی در کفایة الأثر، و ابن شهر آشوب در مناقب آل ابی طالب می‌نویسند: ابن عباس می‌گوید: از رسول خدا ﷺ شنیدم که می‌گفت: من، علی علیه السلام، حسن علیه السلام، حسین علیه السلام و نه نفر از فرزندان حسین علیه السلام، پاک و معصوم هستیم. ۱۳۶۲

شیخ صدوق رحمة الله در کتاب خصال می‌گوید: این‌ها دستورات دین است برای کسی که بخواهد پایبند آنها شده و خداوند هدایت او را خواسته باشد: ... انبیاء و جانشینان او هیچ گناهی بر گردن ندارند، چرا که آن‌ها معصوم و پاکیزه هستند... و خدای تبارک و تعالی بر بندگانش اطاعت کسی را واجب نمی‌کند که می‌داند که ایشان را گمراه می‌کند و در ضلالت می‌اندازد و از برای رسالتش اختیار نمی‌فرماید و بر نمی‌گزیند و از بندگانش کسی را که می‌داند که کافر می‌شود و شیطان را به غیر از خدا می‌پرستد و بر خلقش حجتی را فرا نمی‌گیرد مگر کسی که معصوم باشد.

حدیث ۳۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ غَالِبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام... قَالَ إِمَامٌ هُوَ الْمُتَّجِبُ الْمُرْتَضَى وَ الْهَادِي الْمُتَّجِي وَ الْقَائِمُ الْمُرْتَجَى اصْطَفَاهُ اللَّهُ بِذَلِكَ وَ اصْطَنَعَهُ عَلَى عَيْنِهِ فِي الذَّرِّ حِينَ ذَرَاهُ وَ فِي الْبَرِّيَّةِ حِينَ بَرَاهُ ظِلًّا قَبْلَ خَلْقِ نَسَمَةٍ عَنْ يَمِينِ عَرْشِهِ مَحْبُوبًا بِالْحِكْمَةِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَهُ اخْتَارَهُ بِعِلْمِهِ وَ انْتَجَبَهُ لِطَهْرِهِ بِقِيَّةٍ مِنْ آدَمَ عليه السلام وَ خَيْرَةً مِنْ ذُرِّيَّةِ نُوحٍ عليه السلام وَ مُصْطَفَى مِنْ آلِ إِبْرَاهِيمَ وَ سُلَالَةَ مِنْ إِسْمَاعِيلَ عليه السلام وَ صَفْوَةَ مِنْ عَتْرَةِ مُحَمَّدٍ عليه السلام لَمْ يَزَلْ مَرْعِيًّا بِعَيْنِ اللَّهِ

۱۳۶۲. عیون اخبار الرضا ج ۱ ص ۶۴ باب ۶ النصوص علی الرضا ع بالإمامة فی جملة الأئمة

يَحْفَظُهُ وَ يَكْلُوهُ بَسْتَرِهِ مَطْرُوداً عَنْهُ حَبَابُ إِبْلِيسَ وَ جُنُودِهِ مَدْفُوعاً عَنْهُ وَ قُوبُ
 الْغَوَاسِقِ وَ نَفُوثُ كُلِّ فَاسِقٍ مَصْرُوفاً عَنْهُ قَوَارِفُ السُّوءِ مُبْرَأً مِنَ الْعَاهَاتِ
 مَحْجُوباً عَنِ الْآفَاتِ مَعْصُوماً مِنَ الزَّلَّاتِ مَصُوناً عَنِ الْفَوَاحِشِ كُلِّهَا مَعْرُوفاً
 بِالْحِلْمِ وَ الْبِرِّ فِي يَفَاعِهِ مَنْسُوباً إِلَى الْعَفَافِ وَ الْعِلْمِ وَ الْفَضْلِ عِنْدَ انْتِهَائِهِ

حدیث ۳۴: امام صادق علیه السلام در خطبه‌ای که حال و صفات امامان را بیان می‌کند، می‌فرماید: ... پس امام همان برگزیده، پسندیده، رهبر، محرم اسرار و امید بخشی است که به فرمان خدا قیام کرده است، خدا او را برای این برگزیده و در عالم ذر که او را آفریده، زیر نظر خود پروریده... خداوند همیشه به او توجه دارد، او را نگه می‌دارد و از او حمایت می‌کند، دام‌های شیطان و لشکرش را از او دور کرده و حوادث شب هنگام و افسون جادوگران را از او دفع می‌نماید، چنگال بدی را از او می‌گرداند و او را از ناپاکی‌ها برکنار می‌دارد و از آفات برحذر می‌دارد، از گناه معصوم است و از هرگونه هرزگی مصون، هر جا باشد به بردباری و نیکوکاری معروف است و به عفاف و علم و فضل بی‌نهایت موصوف. ۱۳۶۳

حدیث ۳۵: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ
 جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَابٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ
 اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾ أَرَأَيْتَ مَا
 أَصَابَ عَلِيًّا عليه السلام وَ أَهْلَ بَيْتِهِ مِنْ بَعْدِهِ هُوَ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَ هُمْ أَهْلُ بَيْتِ
 طَهَارَةٍ مَعْصُومُونَ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَانَ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَ يَسْتَغْفِرُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ
 وَ لَيْلَةٍ مِائَةَ مَرَّةٍ مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ إِنَّ اللَّهَ يَخْصُ أَوْلِيَاءَهُ بِالْمَصَابِيبِ لِيَأْجُرَهُمْ عَلَيْهَا

مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ.

۸۰۵

حدیث ۳۵: شیخ کلینی در کتاب کافی و شیخ صدوق در کتاب معانی الأخبار نقل می‌کنند: علی بن رئاب گوید از امام صادق (علیه السلام) در باره تفسیر این سخن خداوند که «وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ» هر شر و مصیبتی به شما رسد بخاطر اعمالی است که انجام داده/اید سؤال کردم آیا مصیبت‌هایی علی (علیه السلام) و اهل بیت دیدند، به کاری‌هایی بود که آنها انجام داده بودند، با این که آنان خاندان طهارت و هم معصوم (از گناه) بودند؟ حضرت فرمود: همانا رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در هر روز و شب بدون این که گناهی انجام داده باشد، صد بار استغفار می‌کرد و به سوی او توبه می‌نمود، همانا خداوند دوستان خود را با مصیبت‌ها و پیش آمدها گرفتار کند تا بدان واسطه بدون گناه به آنها اجر و ثواب دهد. ۱۳۶۴

حدیث ۳۸: مَا جِيلَوِيَهُ وَ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَ ابْنُ تَائَانَةَ جَمِيعاً عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ التَّمِيمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَيِّدِي عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ (علیه السلام) عَنِ النَّبِيِّ (صلی الله علیه و آله و سلم) أَنَّهُ قَالَ: مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى الْقَضِيبِ الْيَاقُوتِ الْأَحْمَرِ الَّذِي عَرَسَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِيَدِهِ وَ يَكُونَ مُتَمَسِّكاً بِهِ فَلْيَتَوَلَّ عَلِيًّا وَ الْأَيِّمَةَ مِنْ وُلْدِهِ فَإِنَّهُمْ خَيْرَةُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ صَفْوَتُهُ وَ هُمْ الْمَعْصُومُونَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِيئَةٍ

حدیث ۳۸: محمد بن علی تمیمی گفت: مولایم علی بن موسی الرضا (علیه السلام) از آباء گرام خود از علی (علیه السلام) از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) نقل کرد که فرمود: هر که می‌خواهد بنگرد به شاخه یاقوت سرخ رنگ که خداوند به دست خویش نصب فرموده و مایل

است بدان چنگ زده و تمسک جوید علی (علیه السلام) و ائمه بعد از او را دوست بدارد آن‌ها برگزیدگان خدا و برجستگان بوده و از هر گناه و خطائی معصومند. ۱۳۶۵

حدیث ۳۹: فِي خَبَرِ الْأَعْمَشِ عَنِ الصَّادِقِ ..... الْأَنْبِيَاءِ وَ أَوْصِيَاءِهِمْ لَا ذُنُوبَ لَهُمْ لِأَنَّهُمْ مَعْصُومُونَ مُطَهَّرُونَ

حدیث ۳۹: در خبر اعمش از امام صادق (علیه السلام) نقل شده که حضرت فرمودند: انبیاء و اوصیای ایشان باید گناهی نداشته باشند زیرا آن‌ها معصوم و پاکند. ۱۳۶۶

حدیث ۴۰: حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ قَتَيْبَةَ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ نُوحِ بْنِ شَعَيْبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) وَ قَدْ قُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) أَخْبِرْنِي عَمَّنْ تُقْبَلُ شَهَادَتُهُ وَ مَنْ لَا تُقْبَلُ فَقَالَ يَا عَلْقَمَةُ كُلُّ مَنْ كَانَ عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ جَازَتْ شَهَادَتُهُ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ تُقْبَلُ شَهَادَةُ مُفْتَرِفٍ لِلذُّنُوبِ فَقَالَ يَا عَلْقَمَةُ لَوْ لَمْ تُقْبَلْ شَهَادَةُ الْمُفْتَرِفِينَ لِلذُّنُوبِ لَمَا قُبِلَتْ إِلَّا شَهَادَاتُ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ لِأَنَّهُمْ هُمُ الْمَعْصُومُونَ دُونَ سَائِرِ الْخَلْقِ

حدیث ۴۰: علقمة بن محمد الخضرمی گفت: به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: ای پسر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شهادت چه کسی پذیرفته و یا پذیرفته نمی‌شود؟ فرمود: ای علقمه! هر که بر فطرت اسلام باشد، گواهی پذیرفته می‌شود. سپس سؤال کردم: آیا گواهی گناهکاران نیز پذیرفته می‌شود؟ فرمود: ای علقمه! اگر شهادت گناهکاران

۱۳۶۵. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۵۷ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا عن من

الأخبار المجموعة ح ۲۱۱

۱۳۶۶. الخصال ج ۲ ص ۶۰۸ باب خصال من شرائع الدین ح ۹

پذیرفته نشود، پس باید فقط شهادت انبیاء و اوصیاء پذیرفته شود، چرا که تنها آن‌ها معصوم هستند نه غیر آن‌ها. ۱۳۶۷

۸۰۷

حدیث ۳۷: حَدَّثَنِي الْقَاضِي أُسَيْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ السُّلَمِيُّ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ الْعَتَكِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ صَفْوَةَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْعَلَوِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ حَمَزَةَ النَّوْفَلِيِّ عَنْ عَمِّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ وَالرَّبِّيَّةِ عَنْهُ قَالَ: أَخْبَرَنِي جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ كَاتِبِي عَلِيٍّ أَنَّهُمَا لَمْ يَكْتُبَا عَلِيَّ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَنْبًا مَدْ صَحَبَاهُ.

حدیث ۳۷: حسن بن حمزه نوفلی از عموی خود از پدرش از جدش از حسن بن علی عَلَيْهِ السَّلَامُ از فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ دختر پیامبر وَالرَّبِّيَّةِ نقل کرد که پیامبر اکرم وَالرَّبِّيَّةِ فرمود: جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ به من عرضه داشت: دو ملک و فرشته‌ای که بر علی عَلَيْهِ السَّلَامُ موکلند گفتند که تاکنون از موقعی که همراه آن جناب بوده‌اند گناهی بر او ننوشته‌اند. ۱۳۶۸

۱۳۶۷. الامالی للصدوق، المجلس ۲۲ ح ۳

۱۳۶۸. کنز الفوائد ج ۱ ص ۳۴۸ فصل من الکلام فی تثبیت إمامة صاحب الزمان المهدي بن الحسن و إمامة آبائه

بَابُ سَبْعِينَ وَهَقْتُم

جِهَاتٍ مُخْتَلَفٍ

عُلُومِ أُمَّةٍ طَمَّارٍ

خداوند علم را به ایشان مرحمت کرده

﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا

شاء﴾ ۱۳۶۹

آنچه در پیش روی آنها (بندگان) و پشت سر آنهاست می‌داند، و جز به مقداری که بخواهد کسی از علم او آگاه نمی‌گردد.

﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ﴾ ۱۳۷۰

خداوند، آگاه به غیب است و کسی بر غیب او آگاه نیست. جز پیامبری که مورد رضای او باشد.

خداوند علم را به ایشان تعلیم فرموده

حدیث ۱: وَ رُوِيَ عَنْ عُمَرَ بْنِ فَرْجِ الرَّحْجِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّ شِيعَتَكَ تَدْعِي أَنَّكَ تَعْلَمُ كُلَّ مَاءٍ فِي دَجَلَةَ وَ وَزَنَهُ وَ كُنَّا عَلَى شَاطِئِ دَجَلَةَ فَقَالَ لِي يَقْدِرُ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يُفَوِّضَ عِلْمَ ذَلِكَ إِلَيَّ بِعُوضَةٍ مِنْ خَلْقِهِ أَمْ لَا قُلْتُ نَعَمْ يَقْدِرُ فَقَالَ أَنَا أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْ بَعْضَةٍ وَ مِنْ أَكْثَرِ خَلْقِهِ.

حدیث ۱: از امام باقر عليه السلام سؤال شد: شیعیان تو ادعا می‌کنند که تو می‌دانی چقدر آب در دجله هست و از وزن آن مطلع هستی و آن دو نفر در کنار دجله نشستند، امام باقر عليه السلام فرمودند: آیا خداوند عزوجل قدرت دارد علم آن را به

۱۳۶۹. البقرة آية ۲۵۵

۱۳۷۰. الجن الآيات ۲۶ و ۲۷.

یک پشه از مخلوقاتش تفویض کند؟ عرضه داشت: آری، حضرت فرمود: من نزد خداوند بیشتر از یک پشه کرامت دارم و از اکثر مردم.^{۱۳۷۱}

اعتقاد شیعه درباره علم غیب ائمه اطهار علیهم السلام

علامه بُرسی می‌فرماید:... شیعه که برای امام علیه السلام و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ادعای غیب می‌کند، آن را به شکل مستقل ادعا نکرده، بلکه ادعایش این است، که خداوند پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم خود و اهل بیت علیهم السلام او را از امور غیبی که هیچ‌کس از آن مطلع نیست مطلع کرده.

سخنی با منکران

بعضی از مردم خیال می‌کنند مُنَزَّه دانستن ائمه علیهم السلام را از سَهو و نسیان یا قائل شدن به این‌که آن‌ها آن‌چه را که واقع خواهد شد می‌دانند غُلُو است، و چه بسا این‌ها از روی جهالت چنین می‌پندارند، و سزاوار نیست که شخص آن‌چه را که نمی‌داند تکذیب کند. علامه مجلسی فرموده است: رد کردن اخباری که متون آن‌ها شهادت به صحیح بودن آن می‌دهد به خاطر گمان یا وهم، کوتاهی در شأن ائمه اطهار علیهم السلام است، زیرا می‌بینیم وقتی اخباری که مشتمل بر معجزات عجیب است به آن‌ها می‌رسد

۱۳۷۱. إثبات الوصیة للمسعودی، ص ۲۲۶ روی أن عمر بن الفرج الرخجی قال لأبی جعفر علیه السلام ... مثله، مع اختلاف یسیر.

مدینة معاجز الأئمة الإثنی عشر ج ۷ ص ۴۰۰ الخامس و السبعون أنه علیه السلام علم بماء دجلة و وزنه ح ۱۰۱، بحار الانوار ج ۵۰ ص ۱۰۰ باب ۵ فضائله و مکارم أخلاقه و جوامع أحواله ع و أحوال خلفاء الجور فی زمانه و أصحابه و ما جرى بینہ و بینهم ذیل ح ۱۲

یا طعن در متن اخبار می‌زنند و یا طعن در راوی آن، بلکه جرم بیشتر آن‌هایی که مورد طعن واقع شده‌اند نقل چنین اخباری است.^{۱۳۷۲}

الله اطهار وارثان علم رسول خدا و انبیاء

حدیث ۱/۱: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْمُهْتَدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ أَنَّهُ كَتَبَ إِلَيْهِ الرَّضَا عليه السلام أَمَا بَعْدُ فَإِنَّ مُحَمَّدًا عليه السلام كَانَ أَمِينًا لِلَّهِ فِي خَلْقِهِ فَلَمَّا قُبِضَ كُنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَثَتَهُ فَتَحَنُّ أُمَّتَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ عِنْدَنَا عِلْمُ الْبَلَايَا وَالْمَنَائِيَا وَأَنْسَابُ الْعَرَبِ وَمَوْلِدُ الْإِسْلَامِ وَإِنَّا لَنَعْرِفُ الرَّجُلَ إِذَا رَأَيْنَاهُ بِحَقِيقَةِ الْإِيمَانِ وَحَقِيقَةِ النَّفَاقِ وَإِن شِيعَتَنَا لَمَكْتُوبُونَ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ أَخَذَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَعَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ يَرِدُونَ مَوْرِدَنَا وَيَدْخُلُونَ مَدْخَلَنَا لَيْسَ عَلَى مِلَّةِ الْإِسْلَامِ غَيْرُنَا وَغَيْرُهُمْ نَحْنُ النَّجَبَاءُ النَّجَاءُ وَنَحْنُ أَفْرَاطُ الْأَنْبِيَاءِ وَنَحْنُ أَبْنَاءُ الْأَوْصِيَاءِ وَنَحْنُ الْمَخْصُوصُونَ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَنَحْنُ أَوْلَى النَّاسِ بِكِتَابِ اللَّهِ وَنَحْنُ أَوْلَى النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ عليه السلام وَنَحْنُ الَّذِينَ شَرَعَ اللَّهُ لَنَا دِينَهُ فَقَالَ فِي كِتَابِهِ «شَرَعَ لَكُمْ» يَا آلَ مُحَمَّدٍ عليه السلام «مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا» قَدْ وَصَّانَا بِمَا وَصَّى بِهِ نُوحًا «وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ» يَا مُحَمَّدُ «و»

۱۳۷۲. برای اطلاع بیشتر رجوع کنید به بحار الأنوار: ج ۲۵ ص ۳۴۷، و مقدمه تفسیر مرآة الانوار: ص ۶۱ یعنی کسی که این خبرها را انکار کند معرفتی به امام عليه السلام ندارد و مردم جاهل به خاطر عدم معرفت به ائمه‌ی اطهار عليهم السلام گویندگان چنین اخباری را مجرم می‌پندارند.

ما وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى وَ عِيسَى ﴿ فَقَدْ عَلَّمْنَا وَ بَلَّغْنَا عِلْمَ مَا عَلَّمْنَا وَ
 اسْتَوَدَعْنَا عِلْمَهُمْ نَحْنُ وَرَثَةُ أُولِي الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ ﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ ﴾ يَا آلَ
 مُحَمَّدٍ ﴿ وَ لَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ وَ كُونُوا عَلَى جَمَاعَةٍ ﴿ كَبَّرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ ﴾ مَنْ
 أَشْرَكَ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ﴿ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ﴾ مِنْ وَايَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ اللَّهَ يَا مُحَمَّدُ
 ﴿ يَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴾ مَنْ يُجِيبُكَ إِلَى وَايَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

حدیث ۱/۱: از عبد الله جندب روایت شده که حضرت رضا علیه السلام به او نوشت: اما بعد همانا محمد صلی الله علیه و آله امین خدا بود در میان خلقش و چون آن حضرت در گذشت، ما خانواده وارث او شدیم، پس ما هستیم امین خدا در زمین، علم بلاها و مرگ‌ها و نژاد عرب و تولد اسلام نزد ماست (یعنی نژاد صحیح و فاسد عرب را می‌شناسیم و از محل تولد اسلام که دل انسانست آگاهیم) و چون هر مردی را به بینیم می‌شناسیم که او حقیقه مؤمن است یا منافق و نام شیعیان ما و نام پدرانشان، نزد ما ثبت است. خدا از ما و آنها پیمان گرفته (که ما رهبر آنها باشیم و آنها پیرو ما) بر سر هر آبی که ما وارد شویم آنها هم وارد شوند و در هر جا در آئیم، در آیند (اشاره به حوض کوثر و بهشت و مقام علیین دارد و یا متابعت در مقام عمل را می‌رساند) جز ما و ایشان کسی در کیش اسلام نیست، مائیم نجیب و رستگار و مائیم بازماندگان پیغمبران و مائیم فرزندان اوصیاء و ما در کتاب خدای عز و جل خصوصیت داریم و ما به قرآن سزاوارتریم تا مردم دیگر و ما به پیغمبر نزدیک‌تریم تا مردم دیگر، و خدا دینش را برای ما مقرر داشته و در قرآنش فرموده ﴿ شَرَعَ لَكُمْ ﴾^{۱۳۷۳} مقرر فرمود برای شما (ای آل محمد) ﴿ مِنْ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا ﴾ از دین آنچه را که به نوح سفارش نمود (به ما سفارش کرد آنچه را به نوح سفارش کرد)

﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ و آنچه را به تو وحی کردیم (ای محمد) ﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى﴾ و آنچه را به ابراهیم و موسی و عیسی سفارش کردیم (به ما آموخت و رسانید آنچه را باید بدانیم و علوم این پیغمبران را به ما سپرد، ما وارث پیغمبران اولوالعزم هستیم) ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ﴾ و آن سفارش این بود که دین را بپا دارید (ای آل محمد) ﴿وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ در آن تفرقه نیندازید (و با هم متحد باشید) ﴿كَبَّرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ﴾ گران و ناگوار است بر مشرکین (آنها که به ولایت علی مشرک شدند) ﴿مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ آنچه را بدان دعوتشان کنید (که ولایت علی است) ﴿يَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ﴾ همانا خدا (ای محمد) هدایت کند کسی را که به او رجوع کند یعنی کسی که ولایت علی علیه السلام را از تو ببذرد. ۱۳۷۴

حدیث ۱/۲: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ شُعَيْبِ الْحَدَّادِ عَنْ ضُرَيْسِ الْكُنَّاسِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عِنْدَهُ أَبُو بَصِيرٍ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ دَاوُدَ وَرِثَ عِلْمَ الْأَنْبِيَاءِ وَ إِنَّ سُلَيْمَانَ عليه السلام وَرِثَ دَاوُدَ عليه السلام وَ إِنَّ مُحَمَّدًا عليه السلام وَرِثَ سُلَيْمَانَ عليه السلام وَ إِنَّا وَرِثْنَا مُحَمَّدًا عليه السلام وَ إِنَّ عِنْدَنَا صُحُفَ إِبْرَاهِيمَ وَ الْوَاحِ مُوسَى فَقَالَ أَبُو بَصِيرٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْعِلْمُ فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَيْسَ هَذَا هُوَ الْعِلْمُ إِنَّمَا الْعِلْمُ مَا يَحْدُثُ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ يَوْمًا بِيَوْمٍ وَ سَاعَةً بِسَاعَةٍ.

۱۳۷۴. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۲۳ باب أن الأئمة ورثوا علم النبي و جميع الأنبياء و الأوصياء الذين من قبلهم ح ۱

حدیث ۱/۲: ضریس کناسی گوید: من خدمت امام صادق علیه السلام بودم و ابو بصیر هم نزد آن حضرت بود امام صادق علیه السلام فرمود: داود علیه السلام علم پیغمبران را بارث برد و سلیمان علیه السلام از داود علیه السلام ارث برد و محمد صلی الله علیه و آله از سلیمان علیه السلام ارث برد و ما از محمد صلی الله علیه و آله ارث بریم و صُحُفِ ابراهیم علیه السلام و ألواحِ موسی علیه السلام نزد ما است. ^{۱۳۷۵}

حدیث ۱/۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ: قَالَ لِي يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يُعْطِ الْأَنْبِيَاءَ شَيْئاً إِلَّا وَ قَدْ أَعْطَاهُ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله قَالَ وَ قَدْ أَعْطَى مُحَمَّدًا جَمِيعَ مَا أَعْطَى الْأَنْبِيَاءَ وَ عِنْدَنَا الصُّحُفُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ «صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى» قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هِيَ الْأَلْوَاخُ قَالَ نَعَمْ.

حدیث ۱/۳: ابو بصیر گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: ای ابا محمد! خدای عز و جل چیزی به پیغمبران عطا نفرمود، جز آنکه آن را به محمد صلی الله علیه و آله عطا کرد و همه آنچه را به پیغمبران داد، به محمد صلی الله علیه و آله هم عطا فرمود و آن صُحُفِ که خدای عزوجل فرماید «صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى» ^{۱۳۷۶} نزد ماست، عرضه داشتیم: آن صحف همان الواحست؟ فرمود: بلی. ^{۱۳۷۷}

۱۳۷۵. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۲۲۵ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ وَرَثُوا عِلْمَ النَّبِيِّ وَ جَمِيعَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ح ۴
۱۳۷۶. الاعلی ۱۹
۱۳۷۷. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۲۲۵ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ وَرَثُوا عِلْمَ النَّبِيِّ وَ جَمِيعَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ح ۵

علم را یکی پس از دیگری به ارث می‌رند

۸۱۵

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام كَانَ عَالِمًا وَ الْعِلْمُ يُتَوَارَثُ وَ لَنْ يَهْلِكَ عَالِمٌ إِلَّا بَقِيَ مِنْ بَعْدِهِ مَنْ يَعْلَمُ عِلْمَهُ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ

امام صادق عليه السلام علی عليه السلام عالم بود و علم به ارث منتقل می‌شود و هرگز عالمی نمیرد جز اینکه پس از او کسی باشد که علم او را بداند یا آنچه را خدا خواهد. ^{۱۳۷۸}
توضیح: یعنی ممکن است علمی بیشتر از عالمان گذشته را داشته باشد مانند رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم که علاوه بر علوم انبیاء گذشته علوم فراوانی را می‌دانست که دیگر انبیاء نمی‌دانستند و علمی که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم می‌دانست بدون کم و کاست به ائمه اطهار علیهم السلام هم رسیده است.

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّائِبِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّ الْعِلْمَ يُتَوَارَثُ وَ لَا يَمُوتُ عَالِمٌ إِلَّا وَ تَرَكَ مَنْ يَعْلَمُ مِثْلَ عِلْمِهِ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ.
امام باقر عليه السلام فرمود: علم به ارث منتقل می‌شود و عالمی (پیغمبر یا امامی از ما) نمیرد جز اینکه کسی را که مانند او یا آنچه خدا خواهد بداند به جا گذارد. ^{۱۳۷۹}

۱۳۷۸. الکافی ج ۱ ص ۲۲۱ بَابُ أَنْ الْأَيْمَةَ ع وَرَثَةُ الْعِلْمِ يَرِثُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْعِلْمُ ح ۱

۱۳۷۹. الکافی ج ۱ ص ۲۲۲ بَابُ أَنْ الْأَيْمَةَ ع وَرَثَةُ الْعِلْمِ يَرِثُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْعِلْمُ ح ۳

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ
بَكْرِ عَنْ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ إِنَّ فِي عَلِيٍّ عَلَيْهِ سُنَّةَ
أَلْفِ نَبِيٍّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَإِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي نَزَلَ مَعَ آدَمَ عَلَيْهِ لَمْ يُرْفَعْ وَ مَا مَاتَ عَالِمٌ
فَذَهَبَ عِلْمُهُ وَ الْعِلْمُ يُتَوَارَثُ.

امام صادق عليه السلام می فرمود: در علی عليه السلام سنت هزار پیغمبر بود (چنانچه پیغمبر صلوات الله عليه وآله فرمود: هر که خواهد علم آدم عليه السلام و عبادت نوح عليه السلام و خلت ابراهیم عليه السلام و سطوت موسی عليه السلام و زهد عیسی عليه السلام را ببیند به علی بن ابی طالب عليه السلام نظر کند) و علمی که با آدم عليه السلام فرود آمد، بالا نرفت و عالمی نمیرد که علمش از میان برود و علم به ارث منتقل می شود. (یعنی با درگذشت عالم از انبیاء و اهل بیت علم او از بین نرفته بلکه به عالم پس از او منتقل می گردد.)^{۱۳۸۰}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَّارَةَ وَ
الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ قَالَ: إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي نَزَلَ مَعَ آدَمَ عَلَيْهِ لَمْ يُرْفَعْ وَ الْعِلْمُ
يُتَوَارَثُ وَ كَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ عَالِمَ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ إِنَّهُ لَمْ يَهْلِكْ مِنَّا عَالِمٌ قَطُّ إِلَّا خَلَفَهُ مِنْ
أَهْلِهِ مَنْ عِلْمٌ مِثْلَ عِلْمِهِ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ.

امام باقر عليه السلام فرمود: علمی که با آدم عليه السلام فرود آمده بالا نرفت و علم به ارث منتقل می شود و علی عليه السلام عالم این امت بود و هیچ گاه عالمی از ما خانواده نمیرد، جز اینکه از خاندانش جانشین او شود کسی که مانند علم او یا آنچه خدا خواهد بداند.^{۱۳۸۱}

۱۳۸۰. الکافی ج ۱ ص ۲۲۲ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع وَرَثَةُ الْعِلْمِ يَرِثُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْعِلْمَ ح ۴

۱۳۸۱. الکافی ج ۱ ص ۲۲۲ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع وَرَثَةُ الْعِلْمِ يَرِثُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْعِلْمَ ح ۲

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ
بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي نَزَلَ مَعَ
آدَمَ عليه السلام لَمْ يُرْفَعْ وَ مَا مَاتَ عَالِمٌ فَذَهَبَ عِلْمُهُ.

امام باقر عليه السلام فرمود: علمی که با آدم عليه السلام فرود آمد بالا نرفت، و عالمی نمیرد،
که علمش از میان برود. ۱۳۸۲

مُحَمَّدُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ التُّعْمَانِ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ أَبُو
جَعْفَرٍ عليه السلام يَمْضُونَ الثَّمَادَ وَ يَدْعُونَ النَّهْرَ الْعَظِيمَ قِيلَ لَهُ وَ مَا النَّهْرُ الْعَظِيمُ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ الْعِلْمُ الَّذِي أَعْطَاهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَمَعَ لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله سُنَنَ
النَّبِيِّينَ مِنْ آدَمَ وَ هَلَمْ جَرًّا إِلَى مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله قِيلَ لَهُ وَ مَا تِلْكَ السُّنَنُ قَالَ عِلْمُ النَّبِيِّينَ
بِأَسْرِهِ وَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله صَبَرَ ذَلِكَ كُلَّهُ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا
ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَأَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَعْلَمُ أَمْ بَعْضُ النَّبِيِّينَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام
اسْمَعُوا مَا يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يَفْتَحُ مَسَامِعَ مَنْ يَشَاءُ إِنِّي حَدَّثْتُهُ أَنَّ اللَّهَ جَمَعَ
لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله عِلْمَ النَّبِيِّينَ وَ أَنَّهُ جَمَعَ ذَلِكَ كُلَّهُ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ هُوَ
يَسْأَلُنِي أَ هُوَ أَعْلَمُ أَمْ بَعْضُ النَّبِيِّينَ.

امام باقر عليه السلام فرمودند: مردم رطوبت را می مکند و نهر بزرگ را رها می کنند،
عرضه شد: نهر بزرگ چیست؟ فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله است و علمی که خدا به او
عطا فرموده است. همانا خدای عز و جل سنت های تمام پیغمبران را از آدم عليه السلام تا
برسد به محمد صلى الله عليه وآله برای او گرد آورد، عرضه شد: آن سنت ها چه بود؟ فرمود: همه
علم پیغمبران، و رسول خدا صلى الله عليه وآله تمام آن را به امیر المؤمنین عليه السلام تحویل داد. مردی

عرضه داشت: ای پسر پیغمبر! امیر المؤمنین (علیه السلام) اعلم است یا بعضی از پیغمبران امام باقر (علیه السلام) (به اطرافیان توجه کرد و) فرمود: گوش دهید این مرد چه می‌گوید؟! همانا خدا گوشه‌های هر که را خواهد باز می‌کند من به او می‌گویم: خدا علم تمام پیغمبران را برای محمد (صلی الله علیه و آله) جمع کرد و آن حضرت همه را به امیر المؤمنین (علیه السلام) تحویل داد، باز او از من می‌پرسد که علی (علیه السلام) اعلم است یا بعضی از پیغمبران (معنی سخن اینست که آنچه همه پیغمبران می‌دانستند علی (علیه السلام) به تنهایی می‌دانست و حتی علی (علیه السلام) اضافه بر ایشان می‌دانست و تمام علم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را از پیامبر (صلی الله علیه و آله) به ارث برد) ۱۳۸۳

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلْبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّائِبِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ (علیه السلام) إِنَّ الْعِلْمَ يُتَوَارَثُ فَلَا يَمُوتُ عَالِمٌ إِلَّا تَرَكَ مَنْ يَعْلَمُ مِثْلَ عِلْمِهِ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ.

امام باقر (علیه السلام) فرمود: علم به ارث منتقل می‌شود، پس عالمی نمیرد، جز اینکه کسی را که مانند او یا آنچه را خدا خواهد بداند به جا گذارد. ۱۳۸۴

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) يَقُولُ إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي نَزَلَ مَعَ آدَمَ (علیه السلام) لَمْ يُرْفَعْ وَ مَا مَاتَ عَالِمٌ إِلَّا وَقَدْ وَرَثَ عِلْمَهُ إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَبْقَى بِغَيْرِ عَالِمٍ.

امام صادق (علیه السلام) می‌فرمود: همانا علمی که به آدم (علیه السلام) فرود آمد، بالا نرفت و عالمی نمیرد، جز اینکه علمش به ارث رسد، همانا زمین بدون عالم باقی نمی‌ماند. ۱۳۸۵

۱۳۸۳. الکافی ج ۱ ص ۲۲۲ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ ع وَرَثَةُ الْعِلْمِ يَرِثُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْعِلْمُ ح ۶

۱۳۸۴. الکافی ج ۱ ص ۲۲۳ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ ع وَرَثَةُ الْعِلْمِ يَرِثُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْعِلْمُ ح ۷

۱۳۸۵. الکافی ج ۱ ص ۲۲۳ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ ع وَرَثَةُ الْعِلْمِ يَرِثُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا الْعِلْمُ ح ۸

تمام علوم انبیا ملائکه و رسل را میدانند

۸۱۹

حدیث ۱/۴: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عِلْمَيْنِ عِلْمًا أَظْهَرَ عَلَيْهِ مَلَائِكَتُهُ وَ أَنْبِيَآءُهُ وَ رُسُلُهُ فَمَا أَظْهَرَ عَلَيْهِ مَلَائِكَتُهُ وَ رُسُلُهُ وَ أَنْبِيَآءُهُ فَقَدْ عَلِمْنَا وَ عِلْمًا اسْتَأْتَرَ بِهِ فَإِذَا بَدَأَ لِلَّهِ فِي شَيْءٍ مِنْهُ أَعْلَمْنَا ذَلِكَ وَ عَرَضَ عَلَيَّ الْأَيْمَةَ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِنَا.

حدیث ۱/۴: امام صادق عليه السلام فرمود: خدای تبارک و تعالی را دو گونه علم است، علمی که ملائکه و پیغمبران و رسولانش را به آن آگاه ساخته، پس آنچه ملائکه و رسولان و پیغمبرانش را به آن آگاه ساخته ما هم می دانیم. علمی که به خودش اختصاص داده و هر گاه در موضوعی از آن علم بدا حاصل شود، ما را آگاه سازد و بر امامان پیش از ما هم عرضه شود. ^{۱۳۸۶}

حدیث ۱/۵: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عِلْمَيْنِ عِلْمًا عِنْدَهُ لَمْ يُطْلَعْ عَلَيْهِ أَحَدًا مِنْ خَلْقِهِ وَ عِلْمًا نَبَذَهُ إِلَى مَلَائِكَتِهِ وَ رُسُلِهِ فَمَا نَبَذَهُ إِلَى مَلَائِكَتِهِ وَ رُسُلِهِ فَقَدْ انْتَهَى إِلَيْنَا.

۱۳۸۶. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۵۵ باب أن الأئمة ع يعلمون جميع العلوم التي خرجت إلى الملائكة و الأنبياء و الرسل ح ۱

حدیث ۱/۵: و فرمود: خدای عز و جل را دو گونه علم است: علمی که نزد خود اوست و هیچ کس از مخلوقش را از آن آگاه نساخته ، علمی که به سوی ملائکه و رسولانش افکنده، آنچه به سوی ملائکه و رسولانش افکنده، به ما رسیده.^{۱۳۸۷}

حدیث ۱/۶: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ ضُرَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عِلْمَيْنِ عِلْمٌ مَبْدُولٌ وَ عِلْمٌ مَكْفُوفٌ فَأَمَّا الْمَبْدُولُ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ تَعَلَّمَهُ الْمَلَائِكَةُ وَ الرُّسُلُ إِلَّا نَحْنُ نَعَلَّمُهُ وَ أَمَّا الْمَكْفُوفُ فَهُوَ الَّذِي عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي أُمَّ الْكِتَابِ إِذَا خَرَجَ نَفَذَ.

حدیث ۱/۶: ضریس گوید: شنیدم امام باقر علیه السلام می فرمود: خدای عز و جل را دو گونه علم است، علم بذل شده و علم نگهداری شده. اما نسبت به علم بذل شده، هر چه ملائکه و رسولان دانند، ما هم می دانیم و اما علم نگهداری شده آنست که نزد خدای در اصل کتاب (لوح محفوظ) است که چون از آن در آید نفوذ کند.^{۱۳۸۸}

حدیث ۱/۷: أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الثُّعْمَانِ عَنْ سُؤَيْدِ الْقَلَاءِ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عِلْمَيْنِ عِلْمٌ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا هُوَ وَ عِلْمٌ عَلَّمَهُ مَلَائِكَتُهُ وَ رُسُلُهُ فَمَا عَلَّمَهُ مَلَائِكَتُهُ وَ رُسُلُهُ فَنَحْنُ نَعْلَمُهُ.

۱۳۸۷. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۵۵ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع يَعْلَمُونَ جَمِيعَ الْعُلُومِ الَّتِي خَرَجَتْ إِلَى الْمَلَائِكَةِ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الرُّسُلِ ح ۲

۱۳۸۸. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۵۵ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع يَعْلَمُونَ جَمِيعَ الْعُلُومِ الَّتِي خَرَجَتْ إِلَى الْمَلَائِكَةِ وَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الرُّسُلِ ح ۳

حدیث ۱/۷: و فرمود خدای عز و جل را دو گونه علم است، علمی که جز خود او نداند. علمی که به ملائکه و رسولانش آموخته، آنچه به ملائکه و رسولانش آموخته است ما می دانیم. ۱۳۸۹

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ الدَّقَّاقُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الْأَسَدِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْمُعَدَّلِ التَّمِيمِيِّ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ لَعِلْمًا لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ وَ عِلْمًا يَعْلَمُهُ مَلَائِكَتُهُ الْمُقَرَّبُونَ وَ أَنْبِيَآؤُهُ الْمُرْسَلُونَ وَ نَحْنُ نَعْلَمُهُ.

توحید صدوق: جابر از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: خداوند یک علمی دارد که جز خودش کسی از آن اطلاع ندارد و علمی که ملائکه مقرب و انبیای مرسل از آن مطلعند ما نیز آن را اطلاع داریم. ۱۳۹۰

حدیث ۱/۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَائِبٍ عَنْ سَدِيرِ الصَّرِيفِيِّ قَالَ: ... فَقَالَ لَهُ حُمْرَانُ أَرَأَيْتَ قَوْلَهُ جَلَّ ذِكْرُهُ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ (عليه السلام) ﴿إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ﴾ وَ كَانَ وَ اللَّهُ مُحَمَّدٌ (عليه السلام) مِمَّنْ ارْتَضَاهُ وَ أَمَّا قَوْلُهُ ﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ عَالِمٌ بِمَا غَابَ عَنْ خَلْقِهِ فِيمَا يَقْدِرُ مِنْ شَيْءٍ وَ يُفْضِيهِ فِي عِلْمِهِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَهُ وَ قَبْلَ أَنْ يُفْضِيَهُ إِلَى الْمَلَائِكَةِ فَذَلِكَ يَا حُمْرَانُ عِلْمٌ مَوْقُوفٌ عِنْدَهُ إِلَيْهِ فِيهِ الْمَشِيئَةُ فَيُفْضِيهِ إِذَا أَرَادَ وَ يَبْدُو لَهُ

۱۳۸۹. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۵۵ باب أن الأئمة ع يعلمون جميع العلوم التي خرجت إلى الملائكة و الأنبياء و الرسل ح ۴

۱۳۹۰. التوحيد للصدوق ص ۱۳۸ باب ۱۰ باب العلم ح ۱۵

فِيهِ فَلَا يُمَضِيهِ فَأَمَّا الْعِلْمُ الَّذِي يُقَدِّرُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَقْضِيهِ وَ يُمَضِيهِ فَهُوَ
الْعِلْمُ الَّذِي انْتَهَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ إِلَيْنَا.*

حدیث ۱/۸: حمران عرض کرد: بفرمائید معنی گفتار خدای جل ذکره را ﴿عَالِمُ
الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾^{۱۳۹۱} خدا غیب می‌داند و کسی را بر علم غیب خود
آگاه نکند امام علیؑ (دنبال آیه را) فرمود ﴿إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ﴾^{۱۳۹۲} مگر پیغمبری که
مورد پسند او باشد به خدا که محمد ﷺ از پسندیدگان او بود و اما اینکه فرماید
﴿عَالِمُ الْغَيْبِ﴾^{۱۳۹۳} خدا غیب می‌داند به راستی خدای عز و جل دانا بوده بدان چه از
خلقش نهان است در آنچه به علم خود تقدیر کند و در اجراء گذارد پیش از آفرینش
آن و پیش از آنکه به فرشتگان ابلاغ کند، ای حمران! این علم نزد او نگهداشته است
و نسبت به آن مشیت دارد، هر گاه بخواهد طبق آن حکم دهد (و آن را به مورد اجرا
گذارد) و گاهی نسبت به آن بدا حاصل شود و به مورد اجرایش نگذارد و اما علمی
که خدای عز و جل آن را تقدیر و حکم و امضاء فرموده علمی است که به رسول
خدا ﷺ و سپس به ما رسیده است.^{۱۳۹۴}

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ
جَعْفَرِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ وَ وَهَيْبِ بْنِ حَفْصِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ لِلَّهِ عِلْمَيْنِ عِلْمٌ مَكْنُونٌ مَخْرُونٌ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا هُوَ مِنْ ذَلِكَ
يَكُونُ الْبَدَاءُ وَ عِلْمٌ عَلَّمَهُ مَلَائِكَتَهُ وَ رُسُلَهُ وَ أَنْبِيََاءَهُ فَنَحْنُ نَعْلَمُهُ.

۱۳۹۱. الجن ۲۶

۱۳۹۲. الجن ۲۷

۱۳۹۳. الجن ۲۶

۱۳۹۴. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۵۶ باب نادر فيه ذكر الغيب ح ۲

بصائر: ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که خدا را دو علم است یکی مخزون است کسی جز او خبر ندارد که از همین نوع بداء است و دیگری علمی است که به ملائکه و انبیا و رسل آموخته ما نیز می دانیم. ۱۳۹۵

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِنَّ أَوْلَ وَصِيٍّ كَانَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ هَبَةُ اللَّهِ بَنُ آدَمَ وَ مَا مِنْ نَبِيٍّ مَضَى إِلَّا وَ لَهُ وَصِيٌّ وَ كَانَ جَمِيعُ الْأَنْبِيَاءِ مِائَةَ أَلْفِ نَبِيٍّ وَ عِشْرِينَ أَلْفَ مِنْهُمْ خَمْسَةٌ أَوْلُو الْعِزْمِ نُوحٌ عليه السلام وَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام وَ مُوسَى عليه السلام وَ عِيسَى عليه السلام وَ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله وَ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام كَانَ هَبَةَ اللَّهِ لِمُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَ وَرَثَ عِلْمِ الْأَوْصِيَاءِ وَ عِلْمَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ أَمَا إِنَّ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله وَرَثَ عِلْمَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى قَائِمَةِ الْعَرْشِ مَكْتُوبٌ حَمْرَةَ أَسَدُ اللَّهِ وَ أَسَدُ رَسُولِهِ وَ سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ فِي ذُؤَابَةِ الْعَرْشِ عَلِيُّ عليه السلام أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَهَذِهِ حُجَّتُنَا عَلَى مَنْ أَنْكَرَ حَقَّنَا وَ جَحَدَ مِيرَاثَنَا وَ مَا مَنَعَنَا مِنَ الْكَلَامِ وَ أَمَامَنَا الْيَقِينُ فَأَيُّ حُجَّةٍ تَكُونُ أَبْلَغَ مِنْ هَذَا.

امام باقر عليه السلام فرماید که: پیغمبر صلى الله عليه وآله فرمود: نخستین وصی که در روی زمین بود، هبة الله پسر آدم عليه السلام بود و هیچ پیغمبری در نگذشت، جز اینکه او را وصی بود و همه پیغمبران یک صد و بیست هزار تن بودند که پنج نفر آنها اولو العزمند، نوح عليه السلام و ابراهیم عليه السلام و موسی عليه السلام و عیسی عليه السلام و محمد صلى الله عليه وآله و علی بن ابی طالب عليه السلام مانند هبة الله است برای محمد صلى الله عليه وآله و علم اوصیاء و پیشینیان خود را به ارث برده همانا محمد صلى الله عليه وآله علم پیغمبران و مرسلین پیش از خود را به ارث برده. بر پایه عرش نوشته

است، حمزة (بن عبد المطلب) شیر خدا و شیر رسولش و سرور شهیدانست و در کنگره عرش نوشته است علی (علیه السلام) امیر مؤمنان است، این است حجت ما بر کسی که حق ما را انکار کند و نسبت به میراث ما جحود ورزد، چه مانعی از گفتن این مطالب داریم با آنکه مرگ در پیش است؟ [علم و حجت در برابر ماست] پس چگونه حجتی از این رساتر می شود. ۱۳۹۶

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ زُرْعَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) إِنَّ سُلَيْمَانَ (عليه السلام) وَرِثَ دَاوُدَ (عليه السلام) وَ إِنَّ مُحَمَّدًا (عليه السلام) وَرِثَ سُلَيْمَانَ (عليه السلام) وَ إِنَّا وَرِثْنَا مُحَمَّدًا (عليه السلام) وَ إِنَّ عِنْدَنَا عِلْمَ التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الزَّبُورِ وَ تَبْيَانَ مَا فِي الْأَلْوَابِحِ قَالَ قُلْتُ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْعِلْمُ قَالَ لَيْسَ هَذَا هُوَ الْعِلْمُ إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي يَحْدُثُ يَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ وَ سَاعَةً بَعْدَ سَاعَةٍ.

مفضل بن عمر گوید: امام صادق (علیه السلام) فرمود: همانا سلیمان (علیه السلام) از داود (علیه السلام) ارث برد و محمد (صلی الله علیه و آله) از سلیمان (علیه السلام) ارث برد و ما از محمد (صلی الله علیه و آله) ارث بریم. علم تورات و انجیل و بیان آنچه در الواح (جناب موسی (علیه السلام)) بود نزد ماست. عرضه داشتیم: علم کامل همین است؟ فرمود: این علم کامل نیست، همانا علم کامل آنست که روز به روز و ساعت به ساعت پدید می آید. (این علم کامل هم در اختیار رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار است). ۱۳۹۷

۱۳۹۶. الکافی ج ۱ ص ۲۲۴ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ وَرَثُوا عِلْمَ النَّبِيِّ وَ جَمِيعَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ح ۲
 ۱۳۹۷. الکافی ج ۱ ص ۲۲۴ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ وَرَثُوا عِلْمَ النَّبِيِّ وَ جَمِيعَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ح ۳

هر کتابی که خدا نازل کرده نزد الله است و به هر زبانی که باشد میدانند

۸۲۵

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ يُونُسَ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ فِي حَدِيثِ بَرِيهِ أَنَّهُ لَمَّا جَاءَ مَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَلَقِيَ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عليه السلام فَحَكَى لَهُ هِشَامُ الْحِكَايَةَ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام لَبْرِيهِ يَا بَرِيهِ كَيْفَ عِلْمُكَ بِكِتَابِكَ قَالَ أَنَا بِهِ عَالِمٌ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ ثَقَّتْكَ بِتَأْوِيلِهِ قَالَ مَا أَوْثَقَنِي بِعِلْمِي فِيهِ قَالَ فَابْتَدَأَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام يَقْرَأُ الْإِنْجِيلَ فَقَالَ بَرِيهِ إِيَّاكَ كُنْتُ أَطْلُبُ مِنْذُ خَمْسِينَ سَنَةً أَوْ مِثْلِكَ قَالَ فَأَمَّنَ بَرِيهِ وَ حَسَنَ إِيمَانُهُ وَ آمَنَتِ الْمَرْأَةُ الَّتِي كَانَتْ مَعَهُ فَدَخَلَ هِشَامٌ وَ بَرِيهِ وَ الْمَرْأَةُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَحَكَى لَهُ هِشَامُ الْكَلَامَ الَّذِي جَرَى بَيْنَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام وَ بَيْنَ بَرِيهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام «ذُرِّيَّةٌ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ» فَقَالَ بَرِيهِ أَنَّى لَكُمْ التَّوْرَةُ وَ الْإِنْجِيلُ وَ كُتِبَ الْأَنْبِيَاءُ قَالَ هِيَ عِنْدَنَا وَرِاثَةٌ مِنْ عِنْدِهِمْ نَقَرُوهَا كَمَا قَرَأُوهَا وَ نَقُولُهَا كَمَا قَالُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يَجْعَلُ حُجَّةً فِي أَرْضِهِ يُسْأَلُ عَنْ شَيْءٍ فَيَقُولُ لَا أَدْرِي.

چون هشام بن حکم با بریه خدمت امام صادق عليه السلام آمد، به حضرت موسی بن جعفر عليه السلام برخوردند، هشام داستان بریه را برای آن حضرت نقل کرد، چون پایان یافت، حضرت ابو الحسن عليه السلام به بریه فرمود: ای بریه! علمت به کتاب دینت تا چه حد است؟ عرضه داشت: آن را می دانم فرمود: تا چه حد اطمینان داری که معنیش را بدانم؟ عرضه داشت: آن را خوب می دانم و بسیار اطمینان دارم، سپس امام عليه السلام به خواندن انجیل شروع فرمود، بریه گفت: پنجاه سال است که من تو را یا مانند تو را می جستم، پس او به خدا ایمان آورد و خوب هم ایمان آورد و زنی هم که با او بود، ایمان آورد، سپس هشام و بریه و آن زن، خدمت امام صادق عليه السلام آمدند، هشام

گفتگوی میان حضرت ابوالحسن علیه السلام و بریه را نقل کرد، امام صادق علیه السلام ذُرِّيَّةَ بَعْضِهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ^{۱۳۹۸} نژاد ابراهیم علیه السلام و عمران علیه السلام بعض آن از بعض دیگر است و خدا شنوا و داناست را قرائت فرمود، بریه گفت: تورات و انجیل و کتب پیغمبران از کجا به شما رسیده؟ فرمود: این‌ها از خودشان به ما به ارث رسیده و چنان که آنها می‌خواندند ما هم می‌خوانیم و چنان که آنها بیان می‌کردند ما هم بیان می‌کنیم، خدا حجتی در زمینش نمی‌گذارد که چیزی از او بپرسند و او بگوید نمی‌دانم.^{۱۳۹۹}

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: أَتَيْنَا بَابَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ نَحْنُ نُرِيدُ الْإِذْنَ عَلَيْهِ فَسَمِعْنَاهُ يَتَكَلَّمُ بِكَلَامٍ لَيْسَ بِالْعَرَبِيَّةِ فَتَوَهَّمْنَا أَنَّهُ بِالسُّرْيَانِيَّةِ ثُمَّ بَكَى فَبَكَيْنَا لِبُكَايِهِ ثُمَّ خَرَجَ إِلَيْنَا الْغُلَامُ فَأَذِنَ لَنَا فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ أَتَيْنَاكَ نُرِيدُ الْإِذْنَ عَلَيْكَ فَسَمِعْنَاكَ تَتَكَلَّمُ بِكَلَامٍ لَيْسَ بِالْعَرَبِيَّةِ فَتَوَهَّمْنَا أَنَّهُ بِالسُّرْيَانِيَّةِ ثُمَّ بَكَيْتَ فَبَكَيْنَا لِبُكَاءِكَ قَالَ نَعَمْ ذَكَرْتُ إِلْيَاسَ النَّبِيَّ عليه السلام وَ كَانَ مِنْ عِبَادِ أَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقُلْتُ كَمَا كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ ثُمَّ ائْتَيْتَنِي فِيهِ بِالسُّرْيَانِيَّةِ فَلَا وَ اللَّهُ مَا رَأَيْنَا قَسَاً وَ لَا جَائِلِقاً أَفْصَحَ لَهْجَةً مِنْهُ بِهِ ثُمَّ فَسَّرَهُ لَنَا بِالْعَرَبِيَّةِ فَقَالَ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ ثُمَّ ائْتَيْتَنِي فِيهِ بِالسُّرْيَانِيَّةِ فَلَا وَ اللَّهُ مَا رَأَيْنَا قَسَاً وَ لَا جَائِلِقاً أَفْصَحَ لَهْجَةً مِنْهُ بِهِ ثُمَّ فَسَّرَهُ لَنَا بِالْعَرَبِيَّةِ فَقَالَ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ أَتْرَاكَ مُعَذِّبِي وَ قَدْ أَظْمَأْتُ لَكَ هَوَاجِرِي أَتْرَاكَ مُعَذِّبِي وَ قَدْ عَفَّرْتُ لَكَ فِي التُّرَابِ وَ جَهِي أَتْرَاكَ

۱۳۹۸. آل عمران آیه ۳۴

۱۳۹۹. الکافی ج ۱ ص ۲۲۷ بابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ عِندَهُمْ جَمِيعُ الْكُتُبِ الَّتِي نَزَلَتْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَنَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا عَلَى اخْتِلَافِ أَلْسِنَتِهَا ح ۱

مُعَذِّبِي وَ قَدْ اجْتَنَبْتُ لَكَ الْمَعَاصِيَ أَ تَرَكَ مُعَذِّبِي وَ قَدْ أَشْهَرْتُ لَكَ لَيْلِي قَالَ
فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ ارْفَعْ رَأْسَكَ فَإِنِّي غَيْرُ مُعَذِّبِكَ قَالَ فَقَالَ إِنَّ قُلْتَ لَا أُعَذِّبُكَ ثُمَّ
عَذَّبْتَنِي مَاذَا أَلَسْتُ عَبْدَكَ وَ أَنْتَ رَبِّي قَالَ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ ارْفَعْ رَأْسَكَ فَإِنِّي
غَيْرُ مُعَذِّبِكَ إِنِّي إِذَا وَعَدْتُ وَعَدًا وَفَيْتُ بِهِ.

مفضل بن عمر گوید: ما در خانه امام صادق علیه السلام آمدم و می خواستیم اجازه
تشریف خدمتش گیریم، شنیدم حضرت سخنی می گوید که عربی نیست و خیال کردیم
به لغت سریانی ست، سپس آن حضرت گریه کرد و ما هم از گریه او به گریه در
آمدیم، آنگاه غلامش بیرون آمد و به ما اجازه داد، ما خدمتش رسیدیم، من عرضه
داشتم: أَصْلَحَكَ اللَّهُ ما آمدم که از شما اجازه ورود گیریم، شنیدیم به لغتی که عربی
نیست و به خیال ما سریانی بود، سخن می گفتید، سپس شما گریه کردید و ما هم از
گریه شما به گریه در آمدم. فرمود: آری بیاد الیاس پیغمبر علیه السلام افتادم که از عباد
پیغمبران بنی اسرائیل بود و دعائی که او در سجده می خواند، می خواندم، سپس آن
دعا را به لغت سریانی پشت سر هم می خواند که به خدا من هیچ کشیش و جاثلیقی
را شیوا لهجه تر از او ندیده بودم و بعد آن را برای ما به عربی ترجمه کرد و فرمود: او
در سجودش می گفت: خدایا تو را بینم که مرا عذاب کنی، با آنکه روزهای آتشبار به
خاطر تو تشنگی کشیدم؟! تو را بینم که مرا عذاب کنی، در صورتی که رخسارم را
برای تو روی خاک مالیدم؟! تو را بینم که مرا عذاب کنی، با آنکه از گناهان به خاطر
تو دوری گزیدم؟! تو را بینم که مرا عذاب کنی، با آنکه برای تو شب زنده داری
کردم؟! پس خدا به او وحی کرد: سرت را بردار که تو را عذاب نمی کنم الیاس عرضه
داشت: اگر فرمودی عذابت نمی کنم و سپس عذابم کردی چه می شود؟ مگر نه اینست
که من بنده تو و تو پروردگار منی؟ باز خدا به او وحی کرد سرت را بردار که من تو

را معذب نکرده و چون وعده‌ای دادم به آن وفا کنم (وعده من مشروط و مقید نیست که تو ترس از عاقبت و نبودن شرط داری بلکه وعده مطلق است) ۱۴۰۰

امیرالمومنین و ائمه اطهار شریکند در علم رسول خدا

حدیث ۱/۹: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ جَبْرَيْلَ عليه السلام أَتَى رَسُولَ اللَّهِ بِرُمَانَتَيْنِ فَأَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِحْدَاهُمَا وَ كَسَرَ الْأُخْرَى بِنِصْفَيْنِ فَأَكَلَ نِصْفًا وَ أَطْعَمَ عَلِيًّا نِصْفًا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا أَخِي هَلْ تَدْرِي مَا هَاتَانِ الرُّمَانَتَانِ قَالَ لَا قَالَ أَمَّا الْأُولَى فَالْنَّبُوءَةُ لَيْسَ لَكَ فِيهَا نَصِيبٌ وَ أَمَّا الْأُخْرَى فَالْعِلْمُ أَنْتَ شَرِيكِي فِيهِ فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ كَيْفَ كَانَ يَكُونُ شَرِيكَهُ فِيهِ قَالَ لَمْ يَعْلَمْ اللَّهُ مُحَمَّدًا صلى الله عليه وآله عِلْمًا إِلَّا وَ أَمْرَهُ أَنْ يُعَلِّمَهُ عَلِيًّا عليه السلام.

حدیث ۱/۹: امام صادق عليه السلام فرمود: جبرئیل عليه السلام دو انار برای پیامبر صلى الله عليه وآله آورد، رسول خدا صلى الله عليه وآله یکی را خورد و دیگری را دو نیمه کرد، نیمی را هم خورد و نیمی را به علی عليه السلام خورانید. سپس پیامبر صلى الله عليه وآله فرمود: برادرم! می‌دانی این دو انار چه بود؟ عرضه داشت: نه، فرمود: اما اولی نبوت بود که (مخصوص منست) و تو را از آن بهره‌ئی نیست و اما دیگری علم و دانش بود که تو در آن با من شریک هستی. عرضه داشتیم: چگونه علی عليه السلام در علم شریک پیغمبر صلى الله عليه وآله بود؟ فرمود: خدا هیچ علمی را به

۱۴۰۰. الکافی ج ۱ ص ۲۲۷ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ عِندَهُمْ جَمِيعُ الْكُتُبِ الَّتِي نَزَلَتْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَنَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا عَلَى اخْتِلَافِ أَلْسِنَتِهَا ح ۲

محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیاموخت جز آنکه به او دستور داد که آن را به علی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بیاورد. ۱۴۰۱

حدیث ۱/۱۰: عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: نَزَلَ جَبْرَيْلُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرُمَانَتَيْنِ مِنَ الْجَنَّةِ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُمَا فَأَكَلَ وَاحِدَةً وَكَسَرَ الْأُخْرَى بِنِصْفَيْنِ فَأَعْطَى عَلِيًّا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِصْفَهَا فَأَكَلَهَا فَقَالَ يَا عَلِيُّ أَمَا الرَّمَانَةُ الْأُولَى الَّتِي أَكَلْتَهَا فَالْنُّبُوءَةُ لَيْسَ لَكَ فِيهَا شَيْءٌ وَ أَمَا الْأُخْرَى فَهُوَ الْعِلْمُ فَأَنْتَ شَرِيكِي فِيهِ.

حدیث ۱/۱۰: امام باقر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: جبرئیل صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دو انار بهشتی آورد و هر دو را به آن حضرت داد، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یکی را خورد و دیگری را از میان دو نیمه کرد، سپس نیمی را به علی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ داد تا بخورد، آنگاه فرمود: ای علی! انار اولی را که من خوردم نبوت بود که تو را در آن بهره‌ئی نیست و دیگری علم و دانش بود که تو با من در آن شریک هستی. ۱۴۰۲

حدیث ۱/۱۱: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مَنصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ نَزَلَ جَبْرَيْلُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرُمَانَتَيْنِ مِنَ الْجَنَّةِ فَلَقِيَهُ عَلِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا هَاتَانِ الرَّمَانَتَانِ اللَّتَانِ فِي يَدِكَ فَقَالَ أَمَا هَذِهِ فَالْنُّبُوءَةُ لَيْسَ لَكَ فِيهَا نَصِيبٌ وَ أَمَا هَذِهِ فَالْعِلْمُ ثُمَّ فَلَقَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِنِصْفَيْنِ فَأَعْطَاهُ نِصْفَهَا وَ أَخَذَ رَسُولُ

۱۴۰۱. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۶۳ باب أن الله عزَّ وجلَّ لم يعلم نبيه علماً إلا أمره أن يعلمه أمير المؤمنين وأنه كان شريكه في العلم ح ۱

۱۴۰۲. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۶۳ باب أن الله عزَّ وجلَّ لم يعلم نبيه علماً إلا أمره أن يعلمه أمير المؤمنين وأنه كان شريكه في العلم ح ۲

اللَّهُ وَاللَّهُ نِصْفَهَا ثُمَّ قَالَ أَنْتَ شَرِيكِي فِيهِ وَ أَنَا شَرِيكَكَ فِيهِ قَالَ فَلَمْ يَعْلَمْ وَ اللَّهُ
رَسُولُ اللَّهِ حَرْفًا مِمَّا عَلَّمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا وَ قَدْ عَلَّمَهُ عَلِيًّا ثُمَّ انْتَهَى الْعِلْمُ
إِلَيْنَا ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى صَدْرِهِ.

حدیث ۱/۱۱: امام باقر علیه السلام: جبرئیل علیه السلام برای محمد صلی الله علیه و آله دو انار بهشتی آورد،
علی علیه السلام او را ملاقات کرد و گفت: این دو انار که در دست داری چیست؟ گفت اما
این یکی نبوت است که تو از آن بهره‌ئی نداری و اما این یکی علمست، سپس رسول
خدا صلی الله علیه و آله آن را دو نیمه کرد، نیمی را به علی علیه السلام داد و نیمی را خود گرفت، سپس
فرمود: در این تو با من شریک هستی و من با تو. پس امام باقر علیه السلام فرمود: به خدا که
پیغمبر صلی الله علیه و آله از آنچه خدایش تعلیم داد حرفی نیاموخت جز آنکه آن را به علی علیه السلام
تعلیم داد، سپس آن علم به ما رسید، آنگاه دست بر سینه خود نهاد. ۱۴۰۳

يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُرَّازِمِ بْنِ حَكِيمِ الْأَزْدِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ عَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيًّا أَلْفَ بَابٍ يَفْتَحُ كُلُّ بَابٍ أَلْفَ بَابٍ
مُرَّازِمُ بْنُ حَكِيمٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا مَعْزُومُ لَا تَعْلَمُ
أَلْفَ بَابٍ إِلَّا تَعْلَمُ أَلْفَ بَابٍ مِنْهَا. ۱۴۰۴

مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى بْنِ عُبَيْدٍ وَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ حَمَّادِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ صَبَّاحِ الْمُرْزِيِّ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْحَصِيرَةِ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ
نُبَاتَةَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي أَلْفَ بَابٍ مِنْ

۱۴۰۳. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۶۳ بَابُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَمْ يُعَلِّمْ نَبِيَّهُ عِلْمًا إِلَّا أَمْرَهُ أَنْ يُعَلِّمَهُ
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَنَّهُ كَانَ شَرِيكَهُ فِي الْعِلْمِ ح ۳
۱۴۰۴. الإختصاص ص ۲۸۲ جهات علوم الأئمة ع

الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ مِمَّا كَانَ وَ مِمَّا هُوَ كَابِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلُّ بَابٍ مِنْهَا يَفْتَحُ أَلْفَ بَابٍ فَذَلِكَ أَلْفُ أَلْفِ بَابٍ حَتَّى عَلِمْتُ عِلْمَ الْمَنَائَا وَ الْبَلَايَا وَ فَصَلَ الْخِطَابِ

ابن نباته از امیر المؤمنین علیه السلام نقل کرد که فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به من هزار باب از حلال و حرام از آنچه قبلا بوده و آنچه تا قیامت خواهد آمد آموخت که از هر باب هزار باب هزار باب گشوده می شد که می شود هزار هزار باب تا آنجا که من بر مرگ و میرها و بلاها و فصل الخطاب مطلع شدم. ۱۴۰۵

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزْرِيعٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَدَاةٍ عَنْ أَبِي يَعْقُوبَ الْأَحْوَلِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ أَبِي بَصِيرٍ وَ نَحْنُ عِدَّةٌ فَدَخَلْنَا مَعَهُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ عِلْمَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ علیه السلام مِنْ عِلْمِ رَسُولِ اللَّهِ فَعَلَّمَنَا نَحْنُ فِيمَا عَلَّمَنَا فَاللَّهُ فَاعْبُدْ وَ إِيَّاهُ فَارْجُ

ابو یعقوب احوال گفت ما با ابا بصیر و چند نفر خدمت حضرت صادق علیه السلام رسیدیم فرمود: یا ابا محمد! علم علی علیه السلام از علم رسول خدا صلی الله علیه و آله است ما آموخته ایم علم او را در میان علمی که آموخته ایم خدای را بیرست و به او امیدوار باش. ۱۴۰۶

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ وَ اللَّهُ لَقَدْ قَالَ لِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ عَلَّمَ نَبِيَّهُ التَّنْزِيلَ وَ التَّأْوِيلَ فَعَلَّمَهُ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيًّا علیه السلام قَالَ وَ عَلَّمَنَا وَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ مَا صَنَعْتُمْ مِنْ شَيْءٍ أَوْ حَلَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ يَمِينٍ فِي تَقِيَّةٍ فَأَنْتُمْ مِنْهُ فِي سَعَةٍ.

۱۴۰۵. الإختصاص ص ۲۸۳ جهات علوم الأئمة ع

۱۴۰۶. الإختصاص ص ۲۷۹ جهات علوم الأئمة ع

بصائر: ابو الصباح گفت: به خدا قسم! جعفر بن محمد رضی الله عنه به من فرمود: خداوند به پیامبرش تنزیل و تأویل قرآن را آموخت آن جناب به علی رضی الله عنه آموخت سپس فرمود: به خدا قسم! ما نیز می‌دانیم هر قسمی که بخورید و هر ادعائی در باره علم ما بنمائید بی‌اشکال است (به واسطه وسعت علم ما).^{۱۴۰۷}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْهَيْثَمِ أَوْ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْهُ أَوْ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا رضی الله عنه إِنِّي سَأَلْتُ أَبَاكَ عَنْ مَسْأَلَةٍ أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْهَا قَالَ وَ عَنْ أَيِّ شَيْءٍ تَسْأَلُ قَالَ قُلْتُ لَهُ عِنْدَكَ عِلْمُ رَسُولِ اللَّهِ وَ كُتُبُهُ وَ عِلْمُ الْأَوْصِيَاءِ وَ كُتُبُهُمْ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ وَ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ سَلْ عَمَّا بَدَا لَكَ.

عمر بن یزید گفت: به حضرت رضا رضی الله عنه عرضه داشتیم: من از پدرت سؤالی کردم مایلم همان را از شما بی‌رسم فرمود: از چه می‌پرسی؟ عرضه داشتیم: آیا نزد شما علم پیامبر صلی الله علیه و آله هست و کتاب‌های او و علم اوصیاء و کتاب‌هایشان فرمود: آری...^{۱۴۰۸}

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّيْشَابُورِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ الْيَمَانِيِّ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ يُونُسَ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ أُولِي الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَ فَضَّلَهُمْ بِالْعِلْمِ وَ أَوْرَثَنَا عِلْمَهُمْ وَ فَضَّلَهُمْ وَ فَضَّلْنَا عَلَيْهِمْ فِي عِلْمِهِمْ وَ عِلْمِ رَسُولِ اللَّهِ مَا لَمْ يَعْلَمُوا وَ عَلِمْنَا عِلْمَ الرَّسُولِ وَ عِلْمَهُمْ.

۱۴۰۷. الکافی ج ۷ ص ۴۴۲ باب ما لا یلزم من الأیمان و الذنور ح ۱۵
 ۱۴۰۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۵۱۱ باب ۱۸ باب النوادر فی الأئمة ع و أعاجیبهم ح ۱۹

بصائر: حسین بن علوان از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که خداوند انبیای اولو العزم را آفرید و آنها را به علم امتیاز بخشید و به ما به ارث داد علم آنها را و ما را بر آنها مزیت بخشید به علم خودشان و علم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آن چیزهایی که آنها نمی دانستند ما هم علم پیامبر صلی الله علیه و آله را داریم و هم علم آنها را. ۱۴۰۹

یعنی علم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله علاوه بر علم تمام انبیاء شامل علوم می شود که انبیاء نمی دانستند و آنچه رسول خدا صلی الله علیه و آله می داند ما نیز می دانیم.

و مِنْهُ قَالَ رُوِيَ عَنِ الصَّادِقِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: عَلِمْنَا وَاحِدٌ وَ فَضَّلْنَا وَاحِدٌ وَ نَحْنُ شَيْءٌ وَاحِدٌ

از همان کتاب گفت از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که علم ما یکی است و فضل ما یکی و ما یک شیء واحدیم. ۱۴۱۰

وَ قَالَ كُلُّ مَا كَانَ لِمُحَمَّدٍ فَلَنَا مِثْلُهُ إِلَّا النَّبُوءَةَ وَ الْأَزْوَاجَ.

فرمود: هر چه حضرت محمد صلی الله علیه و آله داشت ما نیز مانند آن را داشتیم جز نبوت و مسأله همسران. ۱۴۱۱

۱۴۰۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۲۲۸ باب ۵ باب فی امیر المؤمنین ع و اولی العزم ایدم أعلم ح ۲

۱۴۱۰. بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۳۱۷ باب ۶ تفضیلهم ع علی الأنبیاء و علی جمیع الخلق و أخذ میثاقهم عنهم و عن الملائكة و عن سائر الخلق و أن اولی العزم إنما صاروا اولی العزم بحبهم صلوات الله علیهم

۱۴۱۱. بحار الأنوار ج ۲۶ ص ۳۱۷ باب ۶ تفضیلهم ع علی الأنبیاء و علی جمیع الخلق و أخذ میثاقهم عنهم و عن الملائكة و عن سائر الخلق و أن اولی العزم إنما صاروا اولی العزم بحبهم صلوات الله علیهم ح ۸۳

آئمه اطهار اهل علم و اهل ذکر هستند

حدیث ۲: قال الباقر علیه السلام.... كُلُّ كِتَابٍ نَزَلَ فَهُوَ عِنْدَ أَهْلِ الْعِلْمِ وَ نَحْنُ هُمْ.
حدیث ۲: امام باقر علیه السلام.... هر کتابی که نازل شده نزد اهل علم است و اهل علم ما هستیم. ۱۴۱۲

حدیث ۴: قال الحسن علیه السلام.... نَحْنُ نَقُولُ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّ الْأَيِّمَةَ مِنَّا وَ إِنَّ الْخِلَافَةَ لَا تَصْلُحُ إِلَّا فِينَا وَ إِنَّ اللَّهَ جَعَلَنَا أَهْلَهَا فِي كِتَابِهِ وَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ وَ إِنَّ الْعِلْمَ فِينَا وَ نَحْنُ أَهْلُهُ وَ هُوَ عِنْدَنَا مَجْمُوعٌ كُلُّهُ بِحَذَائِفِرِهِ وَ إِنَّهُ لَا يَحْدُثُ شَيْءٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى أَرُشَ الْخَدِشَ إِلَّا وَ هُوَ عِنْدَنَا مَكْتُوبٌ بِأَمَلَاءِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَ سَلَّمَ وَ بِخَطِّ عَلِيِّ علیه السلام بِيَدِهِ

حدیث ۴: امام حسن علیه السلام علم نزد ماست و ما اهل علم هستیم و همه علم با تمام حدودش نزد ما جمع شده و هیچ چیز حتی به اندازه دیه یک خراش تا قیامت حادث نمی شود، مگر اینکه به املاى رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَ سَلَّمَ و دست خط امیرالمومنین علیه السلام نزد ما موجود است. ۱۴۱۳

حدیث ۵: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى علیه السلام قَالَ:.... فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ

۱۴۱۲. الكافي ج ۱ ص ۲۲۶ كتاب الحجة باب ۳۳ بابُ أَنَّ الْأَيِّمَةَ وَرَثُوا عِلْمَ النَّبِيِّ وَ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ح ۶
۱۴۱۳. الإحتجاج على أهل اللجاج للطبرسى ج ۲ ص ۲۸۷ احتجاج الحسن بن على ع على معاوية فى الإمامة من يستحقها و من لا يستحقها بعد مضى النبى

اللَّهُ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّاسَ بِمَا يَكْتَفُونَ بِهِ فِي عَهْدِهِ قَالَ نَعَمْ وَ مَا يَحْتَا جُونَ إِلَيْهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَقُلْتُ فِضَاعٌ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ فَقَالَ لَا هُوَ عِنْدَ أَهْلِهِ.*

حدیث ۵: سماعة بن مهران می گوید به امام کاظم (علیه السلام) عرضه داشتیم: خدا شما را به سلامت دارد، آیا رسول خدا (صلی الله علیه و آله) همه آنچه را که مردم در زمانش نیاز داشتند برای آنها آورد؟ حضرت فرمود: آری و آنچه تا قیامت نیاز خواهند داشت. عرضه داشتیم: چیزی از آن فروگذار شده است؟ فرمودند: خیر همه آن نزد اهلش است. ۱۴۱۴

حدیث ۶: رَوَى الشَّهْرَسْتَانِيُّ فِي تَفْسِيرِهِ الْمُسَمَّى بِمَفَاتِيحِ الْأَسْرَارِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ (علیه السلام) أَنَّ رَجُلًا سَأَلَهُ فَقَالَ مَنْ عِنْدَنَا يَقُولُونَ قَوْلَهُ تَعَالَى ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ إِنَّ الذِّكْرَ هُوَ التَّوْرَةُ وَ أَهْلُ الذِّكْرِ هُمُ عُلَمَاءُ الْيَهُودِ فَقَالَ (علیه السلام) وَ اللَّهُ إِذَا يَدْعُونَنَا إِلَى دِينِهِمْ بَلْ نَحْنُ وَ اللَّهُ أَهْلُ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى بِرَدِّ الْمَسْأَلَةِ إِلَيْنَا. قَالَ وَ كَذَا نُقِلَ عَنْ عَلِيِّ (علیه السلام) أَنَّهُ قَالَ: نَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ

حدیث ۶: شهرستانی در تفسیر خود بنام مفاتیح الاسرار می نویسد که مردی از امام صادق (علیه السلام) سؤال کرد و گفت: کسانی در شهر ما هستند می گویند در این آیه ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^{۱۴۱۵} منظور از ذکر تورات است و اهل ذکر علمای یهودند. حضرت فرمود: پس در این صورت خداوند ما را دعوت به دین یهود می نماید. به خدا سوگند! ما اهل ذکر هستیم که دستور داده از ما بپرسند گفته است همین طور از امیرالمومنین (علیه السلام) نقل شده که فرموده است ما اهل ذکریم. ۱۴۱۶

۱۴۱۴. الکافی ج ۱ ص ۵۷ کتاب فضل العلم بابُ الْبِدْعِ وَ الرَّأْيِ وَ الْمَقَابِيصِ ح ۱۳

۱۴۱۵. الانبیاء آیه ۷

۱۴۱۶. الوافی ج ۳ ص ۵۲۶ تتمه کتاب الحجة أبواب خصائص الحجج و فضائلهم ع باب ۶۵ أنهم

أهل الذكر المسئولون ذیل ح ۱۰۴۶

حدیث ۷: یوسفُ القَطَّانِ وَ وَکیعِ بْنِ الجِرَّاحِ وَ إِسْمَاعِیلَ السُّدَیِّ وَ سَفِیانَ الثَّوْرِیِّ أَنَّهُ قَالَ الحَارِثُ سَأَلْتُ أَمیرَ الْمُؤْمِنِینَ (علیه السلام) عَنْ هَذِهِ الْآیَةِ قَالَ وَ اللَّهُ إِنَّا لَنَحْنُ أَهْلُ الذِّکْرِ نَحْنُ أَهْلُ الْعِلْمِ نَحْنُ مَعْدُنُ التَّأْوِیلِ وَ التَّنْزِیلِ.

حدیث ۷: حارث گفت از امیرالمؤمنین (علیه السلام) راجع به این آیه پرسیدم فرمود: به خدا سوگند! ما اهل ذکر بوده و ما اهل علم هستیم ما معدن تأویل و تنزیل قرآنیم. ۱۴۱۷

حدیث ۸: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الحُسَینِ بْنِ سَعیدِ عَنِ صَفْوَانَ عَنِ أَبِي عُثْمَانَ عَنِ الْمُعَلِّیِّ بْنِ خُنَیسِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (علیه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّکْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ قَالَ هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ فَذَكَرْنَا لَهُ حَدِيثَ الْكَلْبِيِّ أَنَّهُ قَالَ هِيَ فِي أَهْلِ الْكِتَابِ قَالَ فَلَعَنَهُ وَ كَذَّبَهُ

حدیث ۸: معلی بن خنیس از امام صادق (علیه السلام) در مورد آیه پرسیدند ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّکْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ ۱۴۱۸ حضرت فرمود: اهل ذکر آل محمدند (علیه السلام) سپس ما گفتار کلبی را به عرض امام (علیه السلام) رساندیم که او می گوید اهل ذکر اهل کتاب یهود و نصاری هستند، امام (علیه السلام) او را لعنت نموده و تکذیبش نمود. ۱۴۱۹

حدیث ۹: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ: قُلْتُ لَهُ إِنْ مَنَّا عِنْدَنَا يَزْعُمُونَ أَنَّ قَوْلَ اللَّهِ ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّکْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ أَنَّهُمُ الْيَهُودُ وَ

۱۴۱۷. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۱۷۹ فصل فی المقدمات

۱۴۱۸. النحل آیه ۴۳

۱۴۱۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۱ باب ۱۹ باب فی أئمة آل محمد ع أنهم أهل الذکر الذین أمر الله بسؤالهم و الأمر إلیهم إن شاءوا أجابوا و إن شاءوا لم یجیبوا ح ۱۵ مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل ؛ ج ۱۷ ؛ ص ۲۸۰ باب ۷ و جوب الرجوع فی جمیع الأحکام إلی المعصومین ح ۲۱۳۴۳

النَّصَارَى فَقَالَ إِذَا يَدْعُونَكُمْ إِلَى دِينِهِمْ قَالَ ثُمَّ قَالَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ نَحْنُ أَهْلُ
الذِّكْرِ وَنَحْنُ الْمَسْئُولُونَ

حدیث ۹: از امام باقر علیه السلام سوال شد که برخی گمان می‌کنند اهل ذکر
علمای یهود و نصاری هستند حضرت فرمودند: در آن صورت شما را به دین
خودشان می‌خوانند سپس به سینه خود اشاره کرده و فرمود: ما اهل ذکر بوده و
سوال شوندگان ماییم. ۱۴۲۰

حدیث ۱۰: قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ وَ لَا مِنْ أَمْرِهِ
أَنْ يَأْخُذَ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فِي دِينِهِ بِهَوَىٰ وَ لَا رَأْيٍ وَ لَا مَقَائِيسَ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ
الْقُرْآنَ وَ جَعَلَ فِيهِ تَبْيَانًا كُلِّ شَيْءٍ وَ جَعَلَ لِلْقُرْآنِ وَ لَتَعْلَمَ الْقُرْآنِ أَهْلًا لَا يَسْعُ أَهْلَ
عِلْمِ الْقُرْآنِ الَّذِينَ آتَاهُمُ اللَّهُ عِلْمَهُ أَنْ يَأْخُذُوا فِيهِ بِهَوَىٰ وَ لَا رَأْيٍ وَ لَا مَقَائِيسَ
أَعْنَاهُمْ اللَّهُ عَنْ ذَلِكَ بِمَا آتَاهُمْ مِنْ عِلْمِهِ وَ خَصَّصَهُمْ بِهِ وَ وَضَعَهُ عِنْدَهُمْ كِرَامَةً مِنْ
اللَّهِ أَكْرَمَهُمْ بِهَا وَ هُمْ أَهْلُ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِسُؤَالِهِمْ*.

حدیث ۱۰: امام صادق علیه السلام بدانید که از علم خدا نگذشته و به هیچ یک از
خلق خویش دستور نداده که در دین خدا هوای نفس و رای قیاس به کار بندند. خدا
قرآن را نازل کرده و بیان هرچیزی را در آن قرار داده و برای قرآن و یادگیری آن
اهلی قرار داده و بر اهل قرآن که علم قرآن را از خدا دریافت کرده‌اند شایسته نیست
که در علم قرآن هوی نفس و رای و قیاس بکارگیرند. خداوند با علمی که به آنان
عطا کرده و به آنان اختصاص داده و با قرار دادن علم قرآن نزد آنها ایشان را گرامی

۱۴۲۰. الکافی ج ۱ ص ۲۱۱ باب أن أهل الذكر الذين أمر الله الخلق بسؤالهم هم الأئمة ع ح ۷
مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل ؛ ج ۱۷ ؛ ص ۲۶۸ باب ۷ بابٌ وَجُوبُ الرَّجُوعِ فِي جَمِيعِ الْأَحْكَامِ
إِلَى الْمَعْضُومِينَ ح ۲۱۳۰۴

داشته و از بکار بستن هوای نفس و رای و قیاس بی نیاز ساخته. آنان اهل ذکرند که خداوند تعالی این امت را به سوال از آنها امر فرموده است. ۱۴۲۱

حدیث ۳: عَبْدُ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ وَ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ قَالَ كِتَابُ اللَّهِ الذِّكْرُ وَ أَهْلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ بِسُؤَالِهِمْ وَ لَمْ يُؤْمَرُوا بِسُؤَالِ الْجُهَالِ وَ سَمَى اللَّهُ الْقُرْآنَ ذِكْرًا فَقَالَ ﴿ وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴾

حدیث ۳: امام صادق (عليه السلام) در تفسیر ﴿ فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ ﴾ ۱۴۲۲ فرمودند: ذکر کتاب خداست و اهل ذکر اهل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) هستند که خدای تعالی به سوال از آنها امر کرده و آنها به سوال از جاهلان امر نشده‌اند، و خدای تعالی قرآن را ذکر نامیده می‌فرماید ﴿ بِالْبَيِّنَاتِ وَ الزُّبُرِ وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ ۱۴۲۳ ما ذکر را بر تو نازل کردیم تا بر مردم بیان کنی آن چه بر آنها نازل شده و شاید آنها تفکر کنند. ۱۴۲۴

۱۴۲۱. الکافی ج ۸ ص ۵ کتاب الروضة ح ۱

۱۴۲۲. النحل (۱۶)، آیه ۴۳.

۱۴۲۳. النحل (۱۶)، آیه ۴۴.

۱۴۲۴. الکافی ج ۱ ص ۲۹۵ کتابُ الْحُجَّةِ باب الإشارة و النص علی أمير المؤمنين ع ح ۳ بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۱ باب ۱۹ باب فی أئمة آل محمد ع أنهم أهل الذکر الذین أمر الله بسؤالهم و الأمر إليهم إن شاءوا أجابوا و إن شاءوا لم يجیبوا ح ۱۹ وسائل الشيعة ج ۲۷ ص ۶۶ باب ۷ باب وجوب الرجوع فی جميع الأحكام إلى المعصومین ع ح ۱۳،

حدیث ۱۱: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ شَاذَوِيهِ الْمُؤَدَّبُ وَ جَعْفَرُ بْنُ

۸۳۹

مُحَمَّدِ بْنِ مَسْرُورٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ
الْحَمِيرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ فِيمَا بَيْنَ الرُّضَا عليه السلام عِنْدَ الْمَأْمُونِ مِنْ
فَضْلِ الْعَتْرَةِ الطَّاهِرَةِ أَنْ قَالَ وَ أَمَّا التَّاسِعَةُ فَنَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ فَنَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ فَاسْأَلُونَا إِنْ
كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ فَقَالَتِ الْعُلَمَاءُ إِنَّمَا عَنَى بِذَلِكَ الْيَهُودَ وَ النَّصَارَى فَقَالَ أَبُو
الْحَسَنِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَ هَلْ يَجُوزُ ذَلِكَ إِذَا يَدْعُونَنَا إِلَى دِينِهِمْ وَ يَقُولُونَ إِنَّهُ
أَفْضَلُ مِنْ دِينِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ الْمَأْمُونُ فَهَلْ عِنْدَكَ فِي ذَلِكَ شَرْحٌ بِخِلَافِ مَا قَالُوا
يَا أَبَا الْحَسَنِ فَقَالَ نَعَمْ الذِّكْرُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ نَحْنُ أَهْلُهُ وَ ذَلِكَ بَيْنَ فِي كِتَابِ
اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ حَيْثُ يَقُولُ فِي سُورَةِ الطَّلَاقِ ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ
آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾ فَالذِّكْرُ
رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ نَحْنُ أَهْلُهُ *

حدیث ۱۱: در ضمن سخنانی که حضرت رضا عليه السلام پیش مأمون راجع به

فضیلت عترت طاهره بیان می کرد فرمود: ..نہم اینست کہ ما اهل ذکر هستیم کہ
خداوند می فرماید ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^{۱۴۲۵} ما اهل ذکریم از ما
پرسید اگر نمی دانید. علما گفتند منظور یهود و نصاری است حضرت فرمود: سبحان
اللہ! چنین چیزی جایز است. اگر درست باشد پس خداوند ما را دعوت به دین آن‌ها
نموده و آن‌ها خواهند گفت کہ دین یهود بہتر از اسلام است. مأمون گفت: آیا شما

توضیح دیگری دارید؟ حضرت فرمودند: آری، ذکر رسول الله ﷺ است. و ما اهل او هستیم این مطلب در آیه قرآن تصریح شده در سوره طلاق می فرماید ضمن آیه شریفه ﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ﴾^{۱۴۲۶} پس ذکر پیامبر اکرم ﷺ است و ما اهل او هستیم.^{۱۴۲۷}

حدیث ۱۱/۱: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الذِّكْرُ أَنَا وَالْأَيِّمَةُ أَهْلُ الذِّكْرِ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ (ع) نَحْنُ قَوْمُهُ وَ نَحْنُ الْمَسْئُولُونَ.*

حدیث ۱۱/۱: امام باقر (ع) راجع به قول خدای عز و جل ﴿فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^{۱۴۲۸} اگر خودتان نمی دانید از اهل ذکر بپرسید از قول پیغمبر ﷺ می فرماید: ذکر من هستم و امامان اهل ذکر باشند و راجع به قول خدای عز و جل ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾^{۱۴۲۹} همانا قرآن برای تو و قوم تو ذکر

۱۴۲۶. الطلاق الآيات ۱۰ و ۱۱

۱۴۲۷. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۱ ص ۲۳۹ باب ۲۳ ذکر مجلس الرضا ع مع المأمون فی الفرق بین العترة و الأمة ..... ح ۱،

الأمالی (للسدوق) ص ۵۳۲ المجلس التاسع و السبعون،

تفصیل وسائل الشیعة إلى تحصیل مسائل الشریعة، کتاب القضاء، ج ۲۷ ص ۷۲ باب ۷ باب وُجُوبِ الرَّجُوعِ فِي جَمِيعِ الْأَحْكَامِ إِلَى الْمَعْصُومِينَ ح ۳۳۲۳۳ - ۳۱

۱۴۲۸. النحل ۴۳

۱۴۲۹. الزخرف ۴۴

است و به زودی از آن بازخواست می‌شوید امام (علیه السلام) فرمود: مائیم قوم او و مائیم بازخواست شدگان [سؤال شونندگان].^{۱۴۲۰}

۸۴۱

حدیث ۱۱/۲: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ قَالَ: سَأَلْتُ الرَّضَا (عَلَيْهِ السَّلَامُ) فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ ﴿فَسَلُّوا أَهْلَ الذَّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^{۱۴۳۱} فَقَالَ نَحْنُ أَهْلُ الذَّكْرِ وَ نَحْنُ الْمَسْئُولُونَ قُلْتُ فَأَنْتُمْ الْمَسْئُولُونَ وَ نَحْنُ السَّائِلُونَ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ حَقًّا عَلَيْنَا أَنْ نَسْأَلَكَمُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ حَقًّا عَلَيْكُمْ أَنْ تُجِيبُونَا قَالَ لَا ذَاكَ إِلَيْنَا إِنْ شِئْنَا فَعَلْنَا وَ إِنْ شِئْنَا لَمْ نَفْعَلْ أَمَا تَسْمَعُ قَوْلَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾*

حدیث ۱۱/۲: به حضرت رضا (علیه السلام) عرضه داشتم: قربانت گردم ﴿فَسَلُّوا أَهْلَ الذَّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ اگر نمی‌دانید از اهل ذکر پرسید یعنی چه؟ فرمود: مائیم اهل ذکر و مائیم پرسش شونندگان عرضه داشتم: شما پرسش شونده و ما پرسش کننده ایم؟ فرمود: آری: عرضه داشتم: بر ماست که از شما پرسیم؟ فرمود: آری عرضه داشتم: بر شماست که به ما پاسخ دهید؟ فرمود: نه، اختیار با ماست، اگر خواستیم پاسخ دهیم و اگر نخواستیم پاسخ ندهیم، مگر نمی‌شنوی قول خدای تبارک و تعالی را ﴿هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^{۱۴۳۲} اینست بخشش بی حساب ما خواهی ببخش یا نگهدار (این بخشش ما است خواهی ببخش یا نگهدار حسابی بر تو نیست).^{۱۴۳۳}

۱۴۳۰. الکافی ج ۱ ص ۲۱۰ کتاب الحجّة بابُ أَنَّ أَهْلَ الذَّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ الْخَلْقَ بِسُؤَالِهِمْ هُمْ الْأَائِمَّةُ ح ۱

۱۴۳۱. النحل آية ۴۳

۱۴۳۲. ص آية ۳۹

۱۴۳۳. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۱۰ بابُ أَنَّ أَهْلَ الذَّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ الْخَلْقَ بِسُؤَالِهِمْ هُمْ الْأَائِمَّةُ ح ۳

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ
الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ قَالَ الذِّكْرُ مُحَمَّدٌ وَنَحْنُ أَهْلُهُ وَنَحْنُ الْمَسْئُولُونَ.

بصائر الدرجات: ابن کثیر از حضرت صادق علیه السلام نقل می کند در مورد آیه
﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^{۱۴۳۴} فرمود: ذکر محمد صلی الله علیه و آله است و ما اهل آن
هستیم و از ما باید سؤال شود. ۱۴۳۵

حدیث ۱۱/۳: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾
فَرَسُولُ اللَّهِ الذِّكْرُ وَ أَهْلُ بَيْتِهِ الْمَسْئُولُونَ وَ هُمْ أَهْلُ الذِّكْرِ *

حدیث ۱۱/۳: و باز امام صادق علیه السلام در باره آیه ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ
سَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله ذکر است و اهل بیت پرسش شوندهگان و اهل
ذکر باشند. ۱۴۳۶

حدیث ۱۱/۴: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ رَبِيعٍ
عَنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ
لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ قَالَ الذِّكْرُ الْقُرْآنُ وَ نَحْنُ قَوْمُهُ وَ نَحْنُ الْمَسْئُولُونَ.*

۱۴۳۴. النحل آیه ۴۳

۱۴۳۵. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۰ باب ۱۹ باب فی أئمة آل محمد ع أنهم اهل الذکر الذین أمر

الله بسؤالهم و الأمر إليهم إن شاءوا أجابوا و إن شاءوا لم يجیبوا ح ۱۱

۱۴۳۶. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۱۱ باب أن اهل الذکر الذین أمر الله الخلق بسؤالهم هم الأئمة ح ۴

حدیث ۱۱/۴: و آن حضرت فرمود «وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ»

همانا مراد از ذکر قرآنست و ما هستیم قوم او و ما هستیم سوال شوندگان. ۱۴۳۷

حدیث ۱۱/۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَكْرِ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي

جَعْفَرٍ عليه السلام وَ دَخَلَ عَلَيْهِ الْوَرْدُ أَخُو الْكُمَيْتِ فَقَالَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ اخْتَرْتُ لَكَ

سَبْعِينَ مَسْأَلَةً مَا تَحْضُرُنِي مِنْهَا مَسْأَلَةٌ وَاحِدَةٌ قَالَ وَ لَا وَاحِدَةٌ يَا وَرْدُ قَالَ بَلَى قَدْ

حَضَرَنِي مِنْهَا وَاحِدَةٌ قَالَ وَ مَا هِيَ قَالَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى «فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ

إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» مَنْ هُمْ قَالَ نَحْنُ قَالَ قُلْتُ عَلَيْنَا أَنْ نَسْأَلَكُمْ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ

عَلَيْكُمْ أَنْ تُجِيبُونَا قَالَ ذَاكَ إِلَيْنَا. **

حدیث ۱۱/۵: ابو بکر حضرمی گوید: خدمت امام باقر عليه السلام شرفیاب بودم که

ورد برادر کمیت (که از شعراء معروف عرب و مداح اهل بیت است) وارد شد و عرضه

داشتم: خدا مرا قربانت کند، هفتاد سؤال حاضر کرده بودم که از شما بی‌رسم و اکنون

یکی از آنها را هم بخاطر ندارم. (در اینجا این شعر با تصحیف مناسب است) حضرت

فرمود: ای ورد یکی را هم بخاطر نداری؟! عرضه داشتم: چرا یکی از آنها بخاطرم

آمد فرمود: آن چیست؟ عرضه داشتم: قول خدای تبارک و تعالی «فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ

إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» اگر نمی‌دانید از اهل ذکر بی‌رسید ایشان کیانند؟ فرمود: ما هستیم

عرضه داشتم: بر ماست که از شما بی‌رسیم؟ فرمود: آری، عرضه داشتم: بر شماست که

به ما جواب گوئید؟ فرمود: اختیار با ماست. ۱۴۳۸

۱۴۳۷. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۱۱ بَابُ أَنَّ أَهْلَ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ الْخَلْقَ بِسُؤَالِهِمْ هُمُ الْأَائِمَّةُ ح ۵

۱۴۳۸. الکافی کتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۱۱ بَابُ أَنَّ أَهْلَ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ الْخَلْقَ بِسُؤَالِهِمْ هُمُ الْأَائِمَّةُ ح ۶

حدیث ۱۱/۶: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَلَى الْأَيِّمَةِ مِنَ الْفَرَضِ مَا لَيْسَ عَلَى شِيعَتِهِمْ وَعَلَى شِيعَتِنَا مَا لَيْسَ عَلَيْنَا أَمْرُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَسْأَلُونَا قَالَ ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ فَأَمْرُهُمْ أَنْ يَسْأَلُونَا وَ لَيْسَ عَلَيْنَا الْجَوَابُ إِنْ سَأَلْنَا أَجَبْنَا وَإِنْ سَأَلْنَا أَمْسَكْنَا.*

حدیث ۱۱/۶: حضرت امام رضا عليه السلام از علی بن الحسین عليه السلام نقل می فرماید: بر امامان چیزی واجبست که بر شیعیانشان واجب نیست (مانند لباس خشن پوشیدن و غذای درشت خوردن) و بر شیعیان ماست چیزی که بر ما نیست، (و آن امور دین خود را از ما پرسیدن است) خدای عز و جل ایشان را امر فرموده که از ما بپرسند زیرا فرموده است ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ اگر نمی دانید از اهل ذکر بپرسید به ایشان فرمان داده که از ما بپرسند ولی پاسخ بر ما لازم نیست، اگر بخواهیم پاسخ دهیم و اگر بخواهیم باز ایستیم. ۱۴۳۹

حدیث ۱۱/۷: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى الرُّضَا عليه السلام كِتَابًا فَكَانَ فِي بَعْضِ مَا كَتَبْتُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ فَقَدْ فُرِضَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْأَلَةُ وَ لَمْ يُفْرَضْ عَلَيْكُمْ الْجَوَابُ قَالَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ

أَهْوَاءَهُمْ وَ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ*»

۸۴۵

حدیث ۱۱/۷: محمد بن ابی نصر گوید: به امام رضا (علیه السلام) نامه‌ای نوشتم که قسمتی از آن این بود، خدای عز و جل فرماید «فَسَأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» اگر نمی‌دانید از اهل ذکر بپرسید و نیز فرموده است «وَ مَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ»^{۱۴۴۰} مؤمنین همگی نتوانند سفر کنند، پس چرا از هر گروه ایشان، دسته‌ای سفر نکنند، تا در امر دین دانش آموزند و چون بازگشتند، قوم خویش را بیم دهند، شاید آنها بترسند بنابراین بر مردم پرسش واجب گشته و بر شما پاسخ واجب نیست، امام (علیه السلام) فرمود: خدای تبارک و تعالی فرماید «فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ»^{۱۴۴۱} اگر از تو نپذیرفتند، بدان که فقط از هوس‌های خود پیروی می‌کنند، گمراه‌تر از کسی که پیروی هوس خود کند کیست؟^{۱۴۴۲}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى «فَسَأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ» مَنْ هُمْ قَالَ نَحْنُ قُلْتُ فَمَنْ الْمَأْمُورُونَ بِالْمَسْأَلَةِ قَالَ أَنْتُمْ قَالَ قُلْتُ فَإِنَّا نَسْأَلُكَ كَمَا أَمَرْنَا وَ قَدْ ظَنَنْتُ أَنَّهُ لَا يَمْنَعُ مِنِّي إِذَا أَتَيْتُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ قَالَ فَقَالَ إِنَّمَا أَمَرْتُمْ أَنْ تَسْأَلُونَا وَ لَيْسَ لَكُمْ عَلَيْنَا الْجَوَابُ إِنَّمَا ذَلِكَ إِلَيْنَا.

۱۴۴۰. التوبة ۱۲۲

۱۴۴۱. القصص ۵۰

۱۴۴۲. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۱۲ باب أن أهل الذکر الذين أمر الله الخلق بسؤالهم هم الأئمة ح ۹

بصائر الدرجات: زراره گفت از حضرت باقر علیه السلام در مورد آیه ﴿فَسَأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ پرسیدم که اهل ذکر چه کسانی هستند؟ فرمود: ما. عرضه داشتم: پس به چه کس دستور داده‌اند از شما بپرسند؟ فرمود: به شما. عرضه داشتم: پس من از شما سؤال می‌کنم همان طور که دستور داده‌اند خیال می‌کردم از این راه که وارد شوم جواب خواهد داد فرمود: به شما دستور داده‌اند بپرسید ولی بر ما الزام نشده که حتما جواب شما را دهیم این کار را در اختیار ما گذاشته‌اند. ۱۴۴۳

إِبَانَةُ أَبِي الْعَبَّاسِ الْفَلَكَيِّ قَالَ عَلَيَّ إِلَّا إِنْ الذِّكْرَ رَسُولُ اللَّهِ وَ نَحْنُ أَهْلُهُ وَ نَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَ نَحْنُ مَنَارُ الْهُدَى وَ أَعْلَامُ التَّقَى وَ لَنَا ضَرْبَتِ الْأَمْثَالِ
ابانۀ ابو العباس فلکی: می‌نویسد حضرت علی علیه السلام فرمود: متوجه باشید ذکر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است و ما اهل آن جناب هستیم ما راسخین در علمیم و مشعل‌های هدایت و پرچم‌های تقوی برای ما مثال زده شده. ۱۴۴۴

تَفْسِيرِ الثَّعْلَبِيِّ قَالَ عَلَيَّ فِي قَوْلِهِ ﴿فَسَأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ﴾ نَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ
امیرالمومنین علیه السلام فرمودند: ما اهل ذکر هستیم. ۱۴۴۵

الْبَاقِرُ إِنْ النَّبِيِّ أُوتِيَ عِلْمَ النَّبِيِّينَ وَ عِلْمَ الْوَصِيِّينَ وَ عِلْمَ مَا هُوَ كَابِنٌ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ ثُمَّ تَلَا ﴿هَذَا ذِكْرٌ مَنْ مَعِيَ وَ ذِكْرٌ مَنْ قَبْلِي﴾ يَعْنِي النَّبِيَّ

۱۴۴۳. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۳۹ باب ۱۹ باب فی أئمة آل محمد ع أنهم أهل الذکر الذین أمر الله بسؤالهم و الأمر إليهم إن شاءوا أجابوا و إن شاءوا لم يجیبوا ح ۵
۱۴۴۴. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۳ ص ۹۸ فصل فی أنه حجة الله و ذكره و آيته و فضله و رحمته و نعمته ح ۹
۱۴۴۵. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام ج ۳ ص ۹۸ فصل فی أنه حجة الله و ذكره و آيته و فضله و رحمته و نعمته ح ۸

حضرت باقر (عليه السلام) فرمود: به پیامبر اکرم (صلى الله عليه وآله) علم تمام انبیاء و علم تمام اوصیاء را داده‌اند و علم آنچه اتفاق می‌افتد تا روز قیامت بعد این آیه را تلاوت نمود ﴿هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ مَّعِيٍّ وَ ذِكْرٌ مِّنْ قَبْلِي﴾^{۱۴۴۶} منظور پیامبر اکرم (صلى الله عليه وآله) است.^{۱۴۴۷}

عَبَادُ بَنِ سُلَيْمَانَ عَنْ سَعْدِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) يَكُونُ الْإِمَامُ فِي حَالٍ يُسْأَلُ عَنِ الْحَلَالِ وَالْحَرَامِ وَالَّذِي يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ فَلَا يَكُونُ عِنْدَهُ شَيْءٌ قَالَ لَا وَ لَكِنْ قَدْ يَكُونُ عِنْدَهُ وَ لَا يُجِيبُ.

بصائر: با همین اسناد گفت به حضرت رضا (عليه السلام) عرضه داشتیم: آیا ممکن است در مورد حلال و حرام و سایر احتیاج‌های مردم از امام (عليه السلام) سؤالی بکنند ولی جوابی در نزدش نباشد که بدهد؟ فرمود: نه، چنین چیزی ممکن نیست ولی ممکن است جواب را بداند، اما پاسخی ندهد.^{۱۴۴۸}

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ: كَتَبَ إِلَيَّ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا (عليه السلام) عَافَانَا اللَّهُ وَ إِيَّاكَ أَحْسَنَ عَافِيَتِهِ إِنَّمَا شِيعَتُنَا مَنْ تَابَعَنَا وَ لَمْ يُخَالِفْنَا وَ إِذَا خِفْنَا خَافَ وَ إِذَا أَمْنَا أَمِنَ قَالَ اللَّهُ ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ وَ قَالَ ﴿فَلَوْ لَا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾ الْآيَةَ فَقَدْ فُرِضَتْ عَلَيْكُمْ الْمَسْأَلَةُ وَ الرَّدُّ إِلَيْنَا وَ لَمْ يُفْرَضْ عَلَيْنَا الْجَوَابُ أَوْ لَمْ تُنْهَوْا عَنْ كَثْرَةِ الْمَسْأَلِ فَأَبَيْتُمْ أَنْ تَنْتَهُوا إِيَّاكُمْ وَ ذَاكَ فَإِنَّهُ إِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤْلِهِمْ

۱۴۴۶. الانبیاء آیه ۲۴

۱۴۴۷. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام ج ۳ ص ۹۸ فصل فی أنه حجة الله و ذكره و آيته و فضله و رحمته و نعمته

۱۴۴۸. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۴ باب ۲۰ باب فی الأئمة ع یكون عندهم الحلال و الحرام فی الأحوال كلها و لكن لا یجیبون ح ۴

لَأَنْبِيَاءِهِمْ قَالَ اللَّهُ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءٍ إِنْ تُبَدَ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ﴾

تفسیر عیاشی: احمد بن محمد گفت حضرت رضا علیه السلام برایم نوشت خداوند به ما و تو بهترین عافیت عنایت کند. شیعیان ما کسانی هستند که تابع ما باشند و مخالفت با ما نکنند هر گاه ما خائف باشیم آنها نیز در خوف باشند هنگام امن ما در امان باشند. خداوند می فرماید ﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ و در آیه دیگر می فرماید ﴿فَلَوْ لَا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ﴾^{۱۴۴۹} برای شما واجب شده سؤال کردن و برگرداندن سؤال های خود را به ما و بر ما واجب نشده جواب دادن.^{۱۴۵۰}

وَ قَالَ أَيْضاً حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَامِرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ الْحَلَبِيِّ قَالَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَ إِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾ فَرَسُولُ اللَّهِ الذِّكْرُ وَ أَهْلُ بَيْتِهِ أَهْلُ الذِّكْرِ وَ هُمُ الْمَسْئُولُونَ أَمَرَ اللَّهُ النَّاسَ أَنْ يَسْأَلُوهُمْ فَهَمُّ وَ لَأَةِ النَّاسِ وَ أَوْلَاهُمْ بِهِمْ فَلَيْسَ يَحِلُّ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ أَنْ يَأْخُذَ هَذَا الْحَقَّ الَّذِي افْتَرَضَهُ اللَّهُ لَهُمْ

کنز الفوائد: محمد حلی گفت: آیه شریفه ﴿إِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْأَلُونَ﴾^{۱۴۵۱} گفت حضرت رسول صلی الله علیه و آله و اهل بیت آن جناب اهل ذکر هستند و از آنها باید سؤال شود خداوند دستور داده از آنها بپرسند فرمانروایان مردم بوده و مقدمند بر آنها از جانشان، حلال نیست برای احدی که حق واجب آنها را بگیرد.^{۱۴۵۲}

۱۴۴۹. التوبة آية ۱۲۲

۱۴۵۰. تفسیر العیاشی ج ۲ ص ۲۶۱ [سورة النحل (۱۶): آية ۴۳] ح ۳۳

۱۴۵۱. الزخرف آية ۴۴

۱۴۵۲. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۵۴۵ [سورة الزخرف (۴۳): آية ۴۴]

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ قَالَ الذِّكْرُ مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ نَحْنُ أَهْلُهُ الْمَسْئُولُونَ قَالَ قُلْتُ قَوْلُهُ ﴿وَ إِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْئَلُونَ﴾ قَالَ إِيَّانَا عَنِّي وَ نَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ وَ نَحْنُ الْمَسْئُولُونَ.

ابن کثیر گوید: از امام صادق عليه السلام آیه ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾^{۱۴۵۳} اگر خودتان نمی‌دانید، از اهل ذکر پرسید را پرسیدم، فرمود: مقصود از ذکر محمد عليه السلام است و ما هستیم اهل او که پرسیده می‌شویم، به حضرت عرضه داشتیم: خدای تعالی فرماید ﴿وَ إِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ وَ سَوْفَ تُسْئَلُونَ﴾^{۱۴۵۴} قرآن ذکر است برای تو و قومت و بزودی از آن بازخواست شوید، فرمود: تنها ما را قصد کرده، مائیم اهل ذکر و مائیم پرسش‌شوندگان.^{۱۴۵۵}

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْخَصَّيْنِ بْنِ مُحَارِقٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ طَرِيفٍ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ عَنْ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿فَسْئَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ قَالَ نَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ

۱۴۵۳. النحل آیه ۴۳

۱۴۵۴. الزخرف آیه ۴۴

۱۴۵۵. الکافی ج ۱ ص ۲۱۰ بابُ أَنَّ أَهْلَ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ الْخَلْقَ بِسُؤَالِهِمْ هُمُ الْأَيْمَةُ ح ۲

ابن طریف از ابن نباته نقل کرد که امیر المؤمنین (علیه السلام) در باره آیه ﴿فَسَلُّوا أَهْلَ

الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ فرمود: ما اهل ذکریم. ۱۴۵۶

امّه اطهار صاحبان و راسخان در علم

حدیث ۱۲: إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَادٍ عَنْ بُرَيْدِ الْعَجَلِيِّ عَنْ

أَحَدِهِمَا فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ فَرَسُولُ

اللَّهِ أَفْضَلُ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ قَدْ عَلَّمَهُ اللَّهُ جَمِيعَ مَا أَنْزَلَهُ عَلَيْهِ مِنَ التَّنْزِيلِ وَالتَّأْوِيلِ

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُنزِلَ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يُعَلِّمَهُ تَأْوِيلَهُ وَأَوْصِيَاؤُهُ مِنْ بَعْدِهِ يَعْلَمُونَهُ كُلَّهُ

حدیث ۱۲: برید عجلی از حضرت باقر (علیه السلام) نقل می کند که در باره آیه شریفه

﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾^{۱۴۵۷} فرمود: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) افضل

راسخین در علم است. خداوند او را از تمام آنچه نازل فرموده از تأویل و تنزیلش

آگاه کرده و هرگز چیزی را بر پیغمبرش نازل نمی کند که تأویلش را به او تعلیم نکند

جانشینان پیامبر (صلی الله علیه و آله) نیز بعد از او عالم به تمام آنها هستند. ۱۴۵۸

۱۴۵۶. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۳۱۸ [سورة الأنبياء (۲۱) آية ۷] ح ۲

۱۴۵۷. آل عمران آية ۷

۱۴۵۸. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۲۰۳ باب ۱۰ باب في الأئمة

ع أنهم الراسخون في العلم الذي ذكرهم الله تعالى في كتابه ح ۴

حدیث ۱۳: عَبَادُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ وَ قَوْلُهُ تَعَالَى قُلْ ﴿هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الْإِيْمَةُ وَ النَّبَأُ الْإِمَامَةُ

حدیث ۱۳: امام صادق عليه السلام ... در باره آیه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۱۴۵۹} و آیه ﴿هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ﴾^{۱۴۶۰} فرمود: کسانی که به آن‌ها علم داده شده ائمه هستند. و (نبأ) در آیه‌ای که می‌فرماید این خبر بزرگی است که شما نسبت به آن بی‌اعتنا هستید فرمود: مقصود امامت است.^{۱۴۶۱}

حدیث ۱۴: مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قُلْتُ أَنْتُمْ هُمْ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ: مَنْ عَسَى أَنْ يَكُونُوا

حدیث ۱۴: ابو بصیر نقل می‌کند که امام باقر عليه السلام این آیه را قرائت نمود ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۱۴۶۲} این آیات آشکاری است در دل‌های کسانی که به آن‌ها علم داده شده. امام عليه السلام فرمود: خداوند نفرموده این آیات در داخل جلد قرآن است بلکه فرموده در سینه حاملین علم است عرضه داشتیم: آقا! فدایت

۱۴۵۹. العنكبوت آية ۴۹

۱۴۶۰. ص آية ۶۷ و ۶۸

۱۴۶۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۰۵ باب ۱۱ باب فی الأئمة

أوتوا العلم و أثبت ذلك فی صدورهم ح ۴

۱۴۶۲. العنكبوت آية ۴۹

شوم آن‌ها چه کسانی هستند؟ فرمود: غیر از ما چه کسی ممکن است باشد. ۱۴۶۳

حدیث ۱۶: ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قَالَ هُمْ الْأَيِّمَةُ عليه السلام

﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا﴾ يَعْنِي مَا يَجْحَدُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْأَيِّمَةَ عليه السلام إِلَّا الظَّالِمُونَ

حدیث ۱۶: امام باقر عليه السلام در باره آیه شریفه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ

الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۱۴۶۴} فرمودند: آن‌ها ائمه عليهم السلام هستند و معنی ﴿وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا﴾^{۱۴۶۵}

یعنی انکار مقام امیر المؤمنین عليه السلام و ائمه عليهم السلام را نمی‌کنند مگر کافران.^{۱۴۶۶}

تذکر: همانطور که منکر توحید و منکر نبوت کافر است منکر امامت نیز کافر می‌باشد

و کسانی که منکر مقاماتی که خداوند به ائمه اطهار عليهم السلام داده شوند کافر محسوب می‌شوند.

حدیث ۱۷: ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾

قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الْأَيِّمَةُ عليه السلام

حدیث ۱۷: امام باقر عليه السلام در تفسیر آیه شریفه ﴿قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ

الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ﴾^{۱۴۶۷} فرمودند: در این آیه که می‌فرماید: آن‌ها که به ایشان

علم داده شده یعنی ائمه عليهم السلام.^{۱۴۶۸}

۱۴۶۳. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۰۵ باب ۱۱ باب فی

الائمة أوتوا العلم و أثبت ذلك فی صدورهم ح ۶

۱۴۶۴. العنكبوت آیه ۴۹

۱۴۶۵. العنكبوت آیه ۴۹

۱۴۶۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۰۵ باب ۱۱ باب فی الائمة

أوتوا العلم و أثبت ذلك فی صدورهم ح ۷

۱۴۶۷. النحل آیه ۲۷

۱۴۶۸. تفسیر القمی ج ۱ ص ۳۸۴ [سورة النحل(۱۶): الآيات ۱ الى ۳۶]

حدیث ۱۵: وَ عَنِ الْبَاقِرِ ع فِي قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قَالَ إِيَّانَا عَنِ الْأَيْمَةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ.

حدیث ۱۵: از امام باقر ع در باره آیه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۱۴۶۹} سوال شد حضرت فرمودند: خداوند ما را قصد کرده، ائمه ع از آل محمد ع^{۱۴۷۰}

حدیث ۱۸: وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ع أَيْنَ الَّذِينَ زَعَمُوا أَنَّهُمُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ دُونَنَا كَذِبًا وَ بَغْيًا عَلَيْنَا وَ حَسَدًا لَنَا أَنْ رَفَعْنَا اللَّهَ سُبْحَانَهُ وَ وَضَعَهُمْ وَ أَعْطَانَا وَ حَرَمَهُمْ وَ أَدْخَلْنَا وَ أَخْرَجَهُمْ بِنَا يُسْتَعطَى الْهُدَى وَ يُسْتَجَلَى الْعَمَى لَا بِهِمْ

حدیث ۱۸: امیر المؤمنین ع: کجايند کسانی که گمان می‌کنند راسخین در علم غیر از ما هستند از دروغ و ستمگری و حسادتتی که به ما دارند چون خداوند ما را سربلند کرده و ایشان را پائین آورده و به ما لطف نموده و آن‌ها را محروم کرده و ما را داخل نموده و ایشان را خارج کرده و به وسیله ما هدایت پرتو افکنده و نابینائی رخت بر بسته نه توسط آن‌ها.^{۱۴۷۱}

حدیث ۱۹: مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنِ الْفَضِيلِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْ هَذِهِ الرَّوَايَةِ مَا مِنْ آيَةٍ إِلَّا وَ لَهَا ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ وَ مَا فِيهِ حَرْفٌ إِلَّا وَ لَهُ حَدٌّ وَ مَطْلَعٌ مَا يَعْنِي بِقَوْلِهِ لَهَا ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ قَالَ ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ هُوَ تَأْوِيلُهَا مِنْهُ مَا قَدْ مَضَى وَ مِنْهُ مَا لَمْ يَجِئْ يَجْرِي كَمَا تَجْرِي الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ كُلَّمَا جَاءَ تَأْوِيلُ شَيْءٍ مِنْهُ يَكُونُ عَلَى الْأَمْوَاتِ كَمَا يَكُونُ عَلَى الْأَحْيَاءِ قَالَ اللَّهُ

۱۴۶۹. العنكبوت آية ۴۹

۱۴۷۰. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۸۳ فصل المقدمات .....

۱۴۷۱. غرر الحكم و درر الكلم ص ۱۸۳ ح ۳۴

تَعَالَى ﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾ وَنَحْنُ نَعْلَمُهُ

حدیث ۱۹: فضیل گفت از امام باقر علیه السلام راجع به این روایت پرسیدم که می‌فرماید هر آیه‌ای دارای ظاهر و باطنی است و هیچ حرفی در آن نیست مگر این‌که دارای انتها و ابتدائی است عرضه داشتم: منظور از ظاهر و باطن آیه چیست؟ حضرت فرمود: ظاهر و باطن آیه تأویل آن است که بعضی مربوط به گذشته و برخی به آینده است که با گذشت زمان و آمدن شب و روز پدید می‌آید هر وقت تأویل یک آیه از قرآن به وقوع می‌پیوندد و ابتدا به امام‌هائی که از دنیا رفته‌اند اطلاع داده می‌شود سپس برای امام عصر علیه السلام گفته می‌شود خداوند در این آیه می‌فرماید ﴿وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾^{۱۴۷۲} امام علیه السلام فرمود: ما تأویل آن را می‌دانیم.^{۱۴۷۳}

حدیث ۲۰: ابْنُ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَمِيرَةَ عَنِ الْكِنَانِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا أَبَا الصَّبَّاحِ نَحْنُ قَوْمٌ فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَنَا لَنَا الْأَنْفَالُ وَ لَنَا صَفْوُ الْمَالِ وَ نَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَ نَحْنُ الْمَحْسُودُونَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۱۴۷۴}

حدیث ۲۰: کنانی گفت امام صادق علیه السلام فرمودند: ای ابوالصبح! ما گروهی هستیم که خداوند اطاعت ما را واجب نموده و خمس متعلق به ماست و مال پاکیزه از ماست ما راسخ در علم هستیم به ما حسادت می‌ورزند که خداوند در این آیه

۱۴۷۲. آل عمران آیه ۷

۱۴۷۳. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۰۳ باب ۱۰ باب فی الأئمة ع أنهم الراسخون فی العلم الذی ذکرهم الله تعالی فی کتابه ح ۲

۱۴۷۴. النساء آیه ۵۴

می فرماید ﴿أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾^{۱۴۷۵}

۸۵۵

توضیح: به درستی که صاحبان حقیقی و دانشمندان و معدن و سرچشمه تمامی علوم و وارثین پیامبر گرانقدر ائمه اطهارند هرکه به غیر ایشان متمسک شود هلاک می گردد زیرا ایشان داناترین مردمند به دین خدا و به کتاب خدا و انتخاب شدند از جانب خدا برای هدایت مردم و از هرگناه و سهو و نسیان و اشتباه مصونند.

حدیث ۲۱: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ حُجْرٍ عَنْ حُمْرَانَ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجَلَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قَالَ نَحْنُ الْأَيْمَةُ خَاصَّةٌ ﴿وَ مَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ﴾ فَرَعَمَ أَنَّ مَنْ عَرَفَ الْإِمَامَ وَ الْآيَاتِ مِمَّنْ يَعْقِلُ ذَلِكَ

حدیث ۲۱: امام باقر عليه السلام درباره آیه شریفه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۱۴۷۶} فرمود: فقط ما امامان هستیم و در تفسیر ﴿وَ مَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ﴾^{۱۴۷۷} فرمود: هرکه امام و آیات را بشناسد از کسانی است این مطلب را درک می کند که در آیه فرمود «درک نمی کنند آن را مگر دانشمندان».^{۱۴۷۸}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وَهَيْبِ بْنِ حَفْصِ بْنِ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ الْقُرْآنَ

۱۴۷۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۰۲ باب ۱۰ باب فی الأئمة

ع أنهم الراسخون فی العلم الذی ذکرهم الله تعالی فی کتابه ح ۱

۱۴۷۶. العنکبوت آیه ۴۹

۱۴۷۷. العنکبوت آیه ۴۳

۱۴۷۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۰۶ باب ۱۱ باب فی الأئمة

أوتوا العلم و أثبت ذلك فی صدورهم ح ۱۱

زَاجِرٌ وَ أَمْرٌ يَأْمُرُ بِالْجَنَّةِ وَيُزْجِرُ عَنِ النَّارِ وَ فِيهِ مُحْكَمٌ وَ مُتَشَابِهٌ فَأَمَّا الْمُحْكَمُ
فَيُؤْمَنُ بِهِ وَ يُعْمَلُ بِهِ [وَ يُدَبَّرُ بِهِ] وَ أَمَّا الْمُتَشَابِهُ فَيُؤْمَنُ بِهِ وَ لَا يُعْمَلُ بِهِ وَ هُوَ
قَوْلُ اللَّهِ: ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ
تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ
رَبِّنَا﴾ وَ آلُ مُحَمَّدٍ عليه السلام الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ.

حضرت صادق عليه السلام می فرمود: قرآن بازدارنده و امرکننده است راه بهشت را
امر می کنند و از جهنم باز می دارد قرآن دارای محکم و متشابه است به محکم باید
ایمان آورد و عمل کرد و معتقد بود ولی متشابه را باید ایمان آورد اما عمل نکرد به
همین مطلب اشاره می کند آیه شریفه ﴿فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ
ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَ ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ
مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا﴾^{۱۴۷۹} فرمود: راسخین در علم آل محمد عليه السلام هستند.^{۱۴۸۰}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: ﴿الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ الْأَئِمَّةُ عليه السلام مِنْ بَعْدِهِ.

امام صادق عليه السلام در حدیثی روشنگرانه فرمودند ﴿الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ﴾^{۱۴۸۱}
راسخون در علم امیرالمؤمنین عليه السلام و امامان پس از وی می باشند.^{۱۴۸۲}

۱۴۷۹. آل عمران آیه ۷

۱۴۸۰. تفسیر القمی ج ۲ ص ۴۵۱ [سورة الناس (۱۱۴): الآيات ۱ الى ۶]

۱۴۸۱. آل عمران آیه ۷

۱۴۸۲. الکافی ج ۱ ص ۲۱۳ بَابُ أَنَّ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ هُمُ الْأَئِمَّةُ ح ۳

حدیث ۲۲: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنِ النَّضْرِ عَنِ أَيُّوبَ بْنِ الْحُرِّ وَ

عِمْرَانَ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ:

۸۵۷

نَحْنُ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَنَحْنُ نَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ

حدیث ۲۲: امام صادق عليه السلام ما راسخين در علم بوده و تاويل آن را می دانيم. ۱۴۸۳

امه اطهاره ان عالمان هستند

حدیث ۲۲/۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ

سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُويْدٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿هَلْ

يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾ قَالَ نَحْنُ

﴿الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾ وَ عَدُونَا ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وَ شِيعَتُنَا ﴿أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾.

حدیث ۲۲/۱: و باز راجع به این آیه ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا

يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾^{۱۴۸۴} آیا آنهايي که می دانند با آنهايي که نمی دانند

برابرند؟ تنها خردمندان پند می پذیرند فرمودند: ما هستیم کسانی که می دانند و دشمنان

ما نادانانند و شیعیان ما خردمندان.^{۱۴۸۵}

۱۴۸۳. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۰۴ باب ۱۰ باب فی

الأئمة ع أنهم الراسخون فی العلم الذی ذکرهم الله تعالی فی کتابه ج ۶

۱۴۸۴. الزمر ۹

۱۴۸۵. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۲۱۲ باب أن من وصفه الله تعالی فی کتابه بالعلم هم الأئمة ح ۲

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةَ عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بْنِ الْقَاسِمِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ سَعْدِ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّمَا نَحْنُ ﴿الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾ وَ ﴿الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾ عَدُوْنَا وَ شِيعَتُنَا ﴿أُولُو الْأَلْبَابِ﴾

امام باقر عليه السلام راجع به قول خدای عز و جل ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾^{۱۴۸۶} آیا کسانی که می‌دانند با کسانی که نمی‌دانند یکسانند، تنها خردمندان متذکر شوند فرمود: ما هستیم کسانی که می‌دانند و آنها که نمی‌دانند دشمنان مايند و شیعیان ما خردمندانند.^{۱۴۸۷}

امّه اطهار کجینه های علم الهی

حدیث ۲۳: أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ عليه السلام يَا ابْنَ أَبِي يَعْفُورِ إِنَّ اللَّهَ وَاحِدٌ مُتَوَحِّدٌ بِالْوَحْدَانِيَّةِ مُتَفَرِّدٌ بِأَمْرِهِ فَخَلَقَ خَلْقًا فَقَدَّرَهُمْ لِذَلِكَ الْأَمْرِ فَنَحْنُ هُمْ يَا ابْنَ أَبِي يَعْفُورِ فَنَحْنُ حُجَجُ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ وَ خَزَائِنُهُ عَلَى عِلْمِهِ وَ الْقَائِمُونَ بِذَلِكَ

۱۴۸۶. الزمر آیه ۹

۱۴۸۷. الکافی ج ۱ ص ۲۱۲ بابُ أَنْ مَنْ وَصَفَهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ بِالْعِلْمِ هُمْ الْأَيْمَةُ ح ۱

حدیث ۲۳: ابن ابی یعفور گوید: امام صادق (علیه السلام) به من فرمود: ای پسر ابی یعفور! همانا خدا یکتاست و در یکتائی یگانه است (بی شریکست و بسیط مطلق و حتی صفاتش زائد بر ذاتش نیست) در کار خود یکتاست پس مخلوقی را آفرید و ایشان را برای این کار (خلافت و امامت) سنجید و مقدر کرد و ما هستیم آن مخلوق ای پسر ابی یعفور! و ما هستیم حجت خدا در میان بندگانش و خزانه دار علمش و به این کار (امامت و خلافت) قیام کرده ایم.^{۱۴۸۸}

حدیث ۲۴: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ شَعِيبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عليه السلام) يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اسْتِكْمَالُ حُجَّتِي عَلَى الْأَشْقِيَاءِ مِنْ أُمَّتِكَ مِنْ تَرَكَ وَايَةَ عَلِيٍّ وَ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ بَعْدِكَ فَإِنَّ فِيهِمْ سُنَّتَكَ وَ سُنَّةَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِكَ وَ هُمْ خُرَّانِي عَلَى عِلْمِي مِنْ بَعْدِكَ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وآله) لَقَدْ أَنْبَأَنِي جَبْرَيْلُ (عليه السلام) بِأَسْمَائِهِمْ وَ أَسْمَاءِ آبَائِهِمْ.

حدیث ۲۴: رسول خدا (صلى الله عليه وآله) فرمود: خدای تبارک و تعالی فرماید، حجت من بر اشقیاء امت تو کامل و تمامست، آنهایی که ولایت علی (علیه السلام) و اوصیاء بعد از تو را ترک گفتند، زیرا روش و رفتار تو و پیغمبران پیش از تو در ایشان موجود است و به علاوه ایشان خزانه دار علم من بعد از تو می باشند، سپس پیغمبر (صلى الله عليه وآله) فرمود: همانا جبرئیل (علیه السلام) نام ایشان و نام پدرانشان را به من خبر داد.^{۱۴۸۹}

توضیح: کسانی که رهبرانی چون علی (علیه السلام) و اولادش دارند که رفتار و گفتار آنها همان رفتار و گفتار پیغمبر (صلى الله عليه وآله) است و هر چه از آنها بپرسند مانند پیغمبر (صلى الله عليه وآله)

۱۴۸۸. الکافی کتاب الحجّة باب ۱۱ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ عَ وَ لَاءُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِهِ ح ۵

۱۴۸۹. الکافی ج ۱ ص ۱۹۳ کتاب الحجّة باب ۱۱ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ عَ وَ لَاءُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِهِ ح ۴

جواب گویند، خدا تمام اسباب نجات و هدایت را برایشان آماده کرده است، اگر این مردم چنین امامان و رهبرانی را رها کنند و در خانه دیگران روند، شقی ترین مردمند، زیرا خدا حجت را برایشان تمام کرده و برای آنها جای عذری باقی نگذاشته است.

حدیث ۲۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ نَحْنُ وُلاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عَيْبَةُ وَحْيِ اللَّهِ.

حدیث ۲۵: امام صادق عليه السلام می فرمود: ما ولی امر (امامت و خلافت) خدا و گنجینه علم خدا و صندوق وحی خدا هستیم. ^{۱۴۹۰}

حدیث ۲۶: عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ رَفَعَهُ عَنْ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا أَنْتُمْ قَالِ نَحْنُ خُزَّانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ نَحْنُ تَرَاجِمُهُ وَحْيِ اللَّهِ وَ نَحْنُ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ عَلَى مَنْ دُونَ السَّمَاءِ وَ مَنْ فَوْقَ الْأَرْضِ.

حدیث ۲۶: سدير گوید: به امام باقر عليه السلام عرضه داشتم: قربانت، شما چه سمتی دارید؟ فرمود: ما خزانهدار علم خدائیم، ما مترجم وحی خدائیم، ما حجت رسائیم بر هر که در زیر آسمان و روی زمین است. ^{۱۴۹۱}

حدیث ۲۷: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ أَبِيهِ أَسْبَاطٍ عَنْ سَوْرَةَ بْنِ كَلَيْبٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ اللَّهُ إِنَّا لَخُزَّانُ اللَّهِ فِي سَمَائِهِ وَ أَرْضِهِ لَا عَلَى ذَهَبٍ وَ لَا عَلَى فِضَّةٍ إِلَّا عَلَى عِلْمِهِ.

۱۴۹۰. الكافي كتاب الحجة باب ۱۱ بابُ أَنْ الْأَيْمَةَ ع وُلاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِهِ ح ۱

۱۴۹۱. الكافي كتاب الحجة باب ۱۱ بابُ أَنْ الْأَيْمَةَ ع وُلاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِهِ ح ۳

حدیث ۲۷: سوره بن کلب گفت: امام باقر علیه السلام فرمود: به خدا قسم! ما گنجینه‌های خدائیم در آسمان و زمین نه گنجینه طلا و نقره گنجینه علم اوئیم.^{۱۴۹۲}

حدیث ۲۸: فقال ابو جعفر علیه السلام: نَحْنُ خَزَانُ اللَّهِ عَلَى عِلْمِهِ وَ غَيْبِهِ وَ حِكْمَتِهِ، وَ أَوْصِيَاءُ أَنْبِيَائِهِ، وَ عِبَادُ مُكْرَمُونَ

حدیث ۲۸: امام باقر علیه السلام: ما خزانه داران علم و غیب و حکمت خدا هستیم، ما اوصیاء پیامبران و بندگان ارجمند اوئیم.^{۱۴۹۳}

حدیث ۳۰: أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَبْدَ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ علیه السلام يَقُولُ نَحْنُ وِلَاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عَيْبَةُ وَحْيِ اللَّهِ

حدیث ۳۰: عبد الرحمن بن کثیر گفت: از امام صادق علیه السلام شنیدم می فرمود: ما فرمانروایان امر خدائیم و گنجینه علم و مخزن وحی او.^{۱۴۹۴}

حدیث ۳۱: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُوسَى بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ الْعَمْرِيِّ بْنِ عَلِيٍّ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى علیه السلام قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ خَلَقَنَا فَأَحْسَنَ

۱۴۹۲. الكافي كتاب الحجّة باب ۱۱ باب أن الأئمة ع ولاة أمر الله و خزنة علمه ح ۲

۱۴۹۳. الثاقب في المناقب ص ۵۲۲ الباب الثاني عشر في بيان آيات أبي جعفر محمد بن علي التقي عليهما السلام و فيه عشرة فصول فصل ۱۰ فصل في ظهور آياته في معان شتى و فيه: اثنا عشر حديثاً ح ۴۵۵.

۱۴۹۴. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۶۱ باب ۳ باب في الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولاة أمر الله و وجه الله الذي يؤتى منه و جنب الله و عين الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۳ ، الكافي ج ۱ ص ۱۹۲ باب أن الأئمة ع ولاة أمر الله و خزنة علمه ح ۱

خَلَقْنَا وَصَوَّرْنَا فَأَحْسَنَ صُورَنَا وَجَعَلْنَا خُرَّانَهُ فِي سَمَائِهِ وَارْضِهِ وَ لَنَا نَطَقَتِ الشَّجَرَةُ وَبِعِبَادَتِنَا عَبْدَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ وَ لَوْلَانَا مَا عَبْدَ اللَّهُ.

حدیث ۳۱: امام صادق علیه السلام فرمود: خدای عز جل ما را آفرید و آفرینش ما را نیکو ساخت و ما را صورتگری کرد و نیکو تصویر نمود و ما را در آسمان و زمینش خزانهدار ساخت و برای ما درخت سخن گفت و به وسیله عبادت ما خدای عزوجل عبادت شد و اگر ما نبودیم، خدا پرستیده نمی شد. ۱۴۹۵

شرح و تفسیر: مقصود از سخن گفتن درخت یا همان تکلم معمولی است که به عنوان معجزه برای پیغمبر صلی الله علیه و آله و ائمه علیهم السلام رخ داده است و یا استنباط علوم و معارفی از درختان و برگ آنهاست که برای دیگران میسر نیست چنان که از بعضی اخبار استفاده می شود.

حدیث ۳۲: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحْنُ خُرَّانُ اللَّهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

حدیث ۳۲: امام باقر علیه السلام ما خزینه داران خداوند در دنیا و آخرت هستیم. ۱۴۹۶

حدیث ۳۳: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام صِرَاطُ اللَّهِ عَلِيٌّ جَعَلَهُ اللَّهُ أَمِينَهُ عَلَى عِلْمِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ، فَهُوَ أَمِيرُهُ عَلَى الْخَلَائِقِ وَأَمِينُهُ عَلَى الْحَقَائِقِ

۱۴۹۵. الکافی کتاب الحجۃ باب ۱۱ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ عَ وَ لَأَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِهِ ح ۶
 ۱۴۹۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۰۵ باب ۱۹ باب فی
 الأئمة أنهم خزان الله فی السماء و الأرض علی علمه ح ۱۱، منهاج البراعة فی شرح نهج البلاغة
 خوئی ج ۹ ص ۲۳۷ المعنی ،

حدیث ۳۳: امام صادق علیه السلام صراط خداوندی علی علیه السلام است که او را امانتدار علم آنچه در آسمان‌ها و زمین است قرار داده پس او امیر مخلوقات و امانتدار حقایق است. ۱۴۹۷

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ﴿صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ يَعْنِي عَلِيًّا إِنَّهُ جَعَلَ عَلِيًّا خَازِنَهُ عَلَى مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ وَائْتَمَنَهُ عَلَيْهِ ﴿أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾

بصائر: ثمالی از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد در باره این فرمایش خدا ﴿صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ عليه السلام را خزینه دار آنچه در آسمان‌ها و زمین است قرار داده و او را امین خویش نموده، به سوی خدا برگشت می‌کند امور. ۱۴۹۹

حدیث ۳۴: فقال أبي جعفر محمد بن علي الباقر عليه السلام و الله يا جابر لقد أعطاني الله علم ما كان وما هو كائن إلى يوم القيامة
حدیث ۳۴: امام باقر علیه السلام ای جابر! به خدا قسم! پروردگار عالم علم گذشته و آینده را تا قیامت به ما عنایت فرموده. ۱۵۰۰

۱۴۹۷. مشارق الانوار اليقين ص ۲۱۹ فصل الإمام مع الخلق لا يغيب عنهم

۱۴۹۸. الشورى آية ۵۳

۱۴۹۹. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۱۰۶ باب ۱۹ باب في

الأئمة أنهم خزان الله في السماء والأرض على علمه ح ۱۶

۱۵۰۰. مناقب ال أبي طالب عليه السلام ج ۴ ص ۱۹۷.

حدیث ۳۴/۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَصْبَاطٍ عَنْ أَبِيهِ أَصْبَاطٍ عَنْ سَوْرَةَ بْنِ كَلَيْبٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَاللَّهِ إِنَّا لَخُزَانُ اللَّهِ فِي سَمَائِهِ وَ أَرْضِهِ لَا عَلَى ذَهَبٍ وَلَا عَلَى فِضَّةٍ إِلَّا عَلَى عِلْمِهِ.

حدیث ۳۴/۱: امام باقر عليه السلام فرمود: به خدا! که ما خزانه دار خدائیم در آسمان و زمینش، نه آنکه خزانه دار طلا یا نقره باشیم، بلکه خزانه دار علمش هستیم. ۱۵۰۱

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يُونُسَ الْبَغْدَادِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْنَةَ قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمَلْطِيُّ وَ نَعِيمُ بْنُ صَالِحِ الطَّبْرِيِّ وَ دَارِمُ بْنُ قَبِيصَةَ النَّهْشَلِيُّ قَالُوا حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَنَا خِزَانَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ مِفْتَاحُهَا وَ مَنْ أَرَادَ الْخِزَانَةَ فَلْيَأْتِ الْمِفْتَاحَ.

ابن زریق بسندی که در متن مذکور است از امام باقر عليه السلام از جابر بن عبد الله انصاری روایت کرده است که رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: من گنجینه علمم و علی عليه السلام کلید آن، و هر که بخواهد از گنجینه استفاده کند باید به سراغ کلید آن رود. ۱۵۰۲

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ النَّعْمَانِ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ النَّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ

۱۵۰۱. الکافی ج ۱ ص ۱۹۲ بَابُ أَنَّ الْأَيْمَةَ عَ وَ لَاءُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خِزْنَةُ عِلْمِهِ ح ۲

۱۵۰۲. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۷۴ بَاب ۳۱ فیما جاء عن الرضا ع من

الأخبار المجموعة ح ۳۴۱

سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنَالَ فِي النَّاسِ وَ أَنَالَ وَ أَنَالَ وَ إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ عِنْدَنَا
مَعَاقِلُ الْعِلْمِ وَ أَبْوَابُ الْحُكْمِ وَ ضِيَاءُ الْأَمْرِ

۸۶۵

حضرت صادق عليه السلام فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مردم را از علوم کثیری بهره‌مند نمود از چپ و راست و (هر طرف که سؤال می‌شد) ولی در نزد ما خانواده پایه و ریشه‌های علم و مآخذ و سرچشمه‌های آن و شرح و گنجینه‌های علم است. ۱۵۰۳

امام برغیب مطلع بوده

حدیث ۳۶: قَالَ الْبُرْسِيُّ فِي مَشَارِقِ الْأَنْوَارِ رُوِيَ أَنَّهُ جِيءَ بِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام
إِلَى مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ مَوْتِ أَبِيهِ وَ هُوَ طِفْلٌ وَ جَاءَ إِلَى الْمِنْبَرِ وَ رَقِيَ
مِنْهُ دَرَجَةً ثُمَّ نَطَقَ فَقَالَ أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الرِّضَا عليه السلام أَنَا الْجَوَادُ أَنَا الْعَالِمُ
بِأَنْسَابِ النَّاسِ فِي الْأَصْلَابِ أَنَا أَعْلَمُ بِسَرَائِرِكُمْ وَ ظَوَاهِرِكُمْ وَ مَا أَنْتُمْ صَائِرُونَ
إِلَيْهِ عِلْمٌ مَنَحْنَا بِهِ مِنْ قَبْلِ خَلْقِ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَ بَعْدَ فَنَاءِ السَّمَاوَاتِ وَ
الْأَرْضِينَ وَ لَوْ لَا تَظَاهَرُ أَهْلُ الْبَاطِلِ وَ دَوْلَةُ أَهْلِ الضَّلَالِ وَ تُثُوبُ أَهْلِ الشَّكِّ
لَقُلْتُ قَوْلًا تَعَجَّبَ مِنْهُ الْأَوْلُونَ وَ الْآخِرُونَ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ الشَّرِيفَةَ عَلَى فِيهِ وَ
قَالَ يَا مُحَمَّدُ اصْمُتْ كَمَا صَمَّتْ أَبَاؤُكَ مِنْ قَبْلُ.

حدیث ۳۶: من عالم به نسب‌های مردم که در صلب‌ها بوده هستید من عالم به اسرار و آشکار شما هستم و اینکه سرنوشت شما چگونه خواهد بود و این علمی

۱۵۰۳. الإختصاص ص ۳۰۷ فی أن الأئمة ع عندهم أبواب الحكم و معاقل العلم و فصل ما بین الناس و مواد العلم و أصوله

است که به ما عطا شده قبل از اینکه همه مخلوقات آفریده شده باشند و بعد از نابودی آسمان‌ها و زمین خداوند به ما عطا کرده و اگر نبود که اهل باطل و دولت‌های اهل گمراهی حاکم هستند و عده‌ای که اهل شک هستند جان مرا تهدید می‌کردند سخنی می‌گفتم که اولین و آخرین از آن تعجب می‌کردند و بعد دست مبارکشان را بر روی دهانشان گذاشتند و فرمودند: ای محمد! سکوت کن همانطور که پدرانیت قبل از تو سکوت کرده اند. ۱۵۰۴

علم اولین آخرین نزد ائمه اطهار است

حدیث ۳۸: صَفْوَانُ بْنُ يَحْيَى عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: وَاللَّهِ لَقَدْ أُعْطِينَا عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ جُعِلَتْ فِدَاكَ أَ عِنْدَكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ فَقَالَ لَهُ وَيْحَكَ إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا فِي أَصْلَابِ الرَّجَالِ وَ أَرْحَامِ النِّسَاءِ وَيَحْكُمُ وَسَعُوا صُدُورَكُمْ وَ لَتُبْصِرَ أَعْيُنُكُمْ وَ لَتَعَّ قُلُوبُكُمْ فَتَحْنُ حُجَّةَ اللَّهِ تَعَالَى فِي خَلْقِهِ وَ لَنْ يَسَعَ ذَلِكَ إِلَّا صَدْرُ كُلِّ مُؤْمِنٍ قَوِيٍّ قُوَّتُهُ كَقُوَّةِ جِبَالِ تِهَامَةَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ اللَّهُ لَوْ أَرَدْتُ أَنْ أَحْصِيَ لَكُمْ كُلَّ حَصَاةٍ عَلَيْهَا لَأَخْبَرْتُكُمْ وَ مَا مِنْ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ إِلَّا وَ الْحَصَى تَلِدُ إِيْلَادًا كَمَا يَلِدُ هَذَا الْخَلْقُ وَ اللَّهُ لَتَتْبَاغِضُونَ بَعْدِي حَتَّى يَأْكُلَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا

۱۵۰۴. عوالم العلوم و المعارف و الأحوال من الآيات و الأخبار و الأقوال (مستدرک سیده النساء إلى الإمام الجواد ج ۲۳ الجواد ص ۱۵۹ وحده عليه السلام ..... ص : ۱۵۹، مشارق أنوار اليقين فی أسرار أمير المؤمنین علیه السلام ص ۱۵۲ الفصل الحادی عشر فی أسرار أبی جعفر محمد بن علی الجواد علیهما السلام النور المستضیء ..... ص : ۱۵۲

حدیث ۳۸: امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند! ما علم اولین و آخرین را می دانیم، مردی از اصحابش به او گفت: فدایت شوم آیا شما علم غیب می دانید؟ حضرت فرمودند: چه می گویی؟ من می دانم آن چه در صُلْبِ مردان و رَحِمِ زنانست، وای بر شما سعه صدر داشته و چشمانتان را بازکنید و دل هایتان را بقبولانید و کسی نمی تواند آن را بپذیرد مگر مؤمنی که به اندازه کوه تهامه قدرت داشته باشد، به اذن خداوند، به خدا سوگند! اگر بخواهم تعداد سنگریزه هایی که بر این کوه قرار دارد را بشمارم می توانم تعداد آن را به شما خبر دهم. ۱۵۰۵

حدیث ۳۹: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى بْنِ أَعْيَنَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ قَدْ وَلَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ أَنَا أَعْلَمُ كِتَابَ اللَّهِ وَ فِيهِ بَدَأَ الْخَلْقَ وَ مَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ فِيهِ خَبْرُ السَّمَاءِ وَ خَبْرُ الْأَرْضِ وَ خَبْرُ الْجَنَّةِ وَ خَبْرُ النَّارِ وَ خَبْرُ مَا كَانَ وَ خَبْرُ مَا هُوَ كَائِنٌ أَعْلَمُ ذَلِكَ كَأَنَّمَا أَنْظَرُ إِلَى كَفِّي إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ.

حدیث ۳۹: امام صادق علیه السلام: من فرزند رسول خدا صلى الله عليه وآله هستم و از کتاب خدا آگاهم، در این کتاب آن چه از ابتدای خلقت تا روز قیامت می باشد آمده، و در آن اخبار آسمانها و زمین و بهشت و جهنم و گذشته و آینده نیز آمده است، و من بر تمامی این علوم به گونه ای آگاه و مطلع هستم که گویا بر کف دست خویش می نگرم، آری! به درستی که خداوند متعال می فرماید: در قرآن بیان هر چیزی آمده است. ۱۵۰۶

۱۵۰۵. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۲۵۰ فصل فی علمه ع.
 ۱۵۰۶. بصائر الدرجات: ج ۱ ص ۱۹۷ باب ۸ فی أن علیا علم کلما أنزل علی رسول الله ص فی لیل أو نهار أو حضر أو سفر و الأئمة من بعده ح ۲.

بُكَيْرُ بْنُ أَعْيَنَ قَالَ قُبِضَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَى ذِرَاعِ نَفْسِهِ وَ قَالَ يَا بُكَيْرُ هَذَا
 وَاللَّهِ جِلْدُ رَسُولِ اللَّهِ وَ هَذِهِ وَاللَّهِ عُرُوقُ رَسُولِ اللَّهِ وَ هَذَا وَاللَّهِ لَحْمُهُ وَ هَذَا
 عَظْمُهُ وَ إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ أَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْضِ وَ أَعْلَمُ مَا فِي الدُّنْيَا وَ
 أَعْلَمُ مَا فِي الْآخِرَةِ فَرَأَى تَغْيِيرَ جَمَاعَةٍ فَقَالَ يَا بُكَيْرُ إِنِّي لَأَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ
 تَعَالَى إِذْ يَقُولُ ﴿ وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ ﴾ ١٥٠٧

بکیر بن اعین گفت حضرت صادق (علیه السلام) آرنج خود را گرفت و فرمود: بکیر! به
 خدا سوگند! این پوست پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است و به خدا سوگند! این رگهای پیامبر (صلی الله علیه و آله)
 است این به خدا قسم! گوشت او و استخوان اوست. سوگند به خدا! من می دانم آنچه
 در زمین و آنچه در دنیا است و می دانم آنچه در آخرت است در این موقع متوجه
 تغییر قیافه بعضی از حاضران شده فرمود: بکیر! من این مطلب را از روی کتاب خدا
 می دانم زیرا در این آیه می فرماید ﴿ وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ ﴾ ١٥٠٨

حدیث ۴۰: رُوِيَ أَنَّهُ جِيءَ بِأَبِي جَعْفَرٍ إِلَى مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ مَوْتِ
 أَبِيهِ وَ هُوَ طِفْلٌ وَ جَاءَ إِلَى الْمَنْبَرِ وَ رَقِيَ مِنْهُ دَرَجَةً ثُمَّ نَطَقَ فَقَالَ أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ
 عَلِيِّ الرِّضَا أَنَا الْجَوَادُ أَنَا الْعَالِمُ بِأَنْسَابِ النَّاسِ فِي الْأَصْلَابِ أَنَا أَعْلَمُ بِسَرَائِرِكُمْ وَ
 ظَوَاهِرِكُمْ وَ مَا أَنْتُمْ صَائِرُونَ إِلَيْهِ عِلْمٌ مَنَحَنَا بِهِ مِنْ قَبْلِ خَلْقِ الْخَلْقِ أَجْمَعِينَ وَ
 بَعْدَ فَنَاءِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ وَ لَوْ لَا تَطَاهَرُ أَهْلُ الْبَاطِلِ وَ دَوْلَةُ أَهْلِ الضَّلَالِ وَ
 وَثُوبُ أَهْلِ الشَّكِّ لَقُلْتُ قَوْلًا تَعَجَّبَ مِنْهُ الْأَوْلُونَ وَ الْآخِرُونَ ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ
 الشَّرِيفَةَ عَلَى فِيهِ وَ قَالَ يَا مُحَمَّدُ اصْمُتْ كَمَا صَمَّتْ أَبَاؤُكَ مِنْ قَبْلُ.

١٥٠٧. النحل آية ٨٩

١٥٠٨. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ٤ ص ٢٥٠ فصل في علمه

حدیث ۴۰: امام جواد علیه السلام: من عالم به نَسَبِ هَای مردم هستم مردمی که به دنیا آمده یا نیامده اند من اعلم از شما به ظواهر و باطن هایتان هستم، این علم را قبل از خلقت عالم داشته و بعد از آن نیز خواهیم داشت، اگر نبود تظاهرات اهل باطل و دولت هایشان علیه ما و اگر نبودند مردم عوام و شک های آنان چیزهایی می گفتیم که شگفت زده شوند. ۱۵۰۹

حدیث ۴۱: قَالَ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرِ علیه السلام:... وَاللَّهِ يَا جَابِرُ لَقَدْ أَعْطَانِي اللَّهُ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
حدیث ۴۱: امام باقر علیه السلام: ای جابر به خدا قسم! پروردگار عالم علم گذشته و آینده را تا قیامت به ما عنایت فرموده. ۱۵۱۰

تذکر: خداوند علم فراوانی به ایشان بخشیده که به هیچ یک از مخلوقاتش عطا نفرموده و این خود دلیل دیگری است بر اینکه مقام بسیار والایی در نزد خداوند دارند.

علم رسول خدا

حدیث ۳۵: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ مَعْرُوفٍ عَنْ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيْزٍ عَنْ أَبِي بَصِيْرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: سِئِلَ عَلِيٌّ عَنْ عِلْمِ النَّبِيِّ فَقَالَ عِلْمَ النَّبِيِّ صلوات الله عليه وآله عِلْمَ

۱۵۰۹. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۱۵۲ الفصل الحادي عشر في أسرار أبي جعفر محمد بن علي الجواد عليهما السلام النور المستضيء ..... عوالم العلوم و المعارف والأحوال من الآيات و الأخبار و الأقوال (مستدرک سيدة النساء إلى الإمام الجواد ج ۲۳-الجواد ص ۱۵۹ وحده عليه السلام

۱۵۱۰. مناقب ال أبي طالب علیه السلام ج ۴ ص ۱۹۷ فصل في علمه ح ۶

جَمِيعِ النَّبِيِّينَ وَ عِلْمَ مَا كَانَ وَ عِلْمَ مَا هُوَ كَائِنٌ إِلَى قِيَامِ السَّاعَةِ ثُمَّ قَالَ وَ الَّذِي نَفْسِي
بِيَدِهِ إِنِّي لَأَعْلَمُ عِلْمَ النَّبِيِّ وَ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا هُوَ كَائِنٌ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَ قِيَامِ السَّاعَةِ ٨٧٠

حدیث ۳۵: از امیرالمؤمنین (علیه السلام) درباره‌ی علم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) سوال شد
حضرت فرمودند: علم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شامل علم تمامی پیغمبران بوده، و او بر
آن چه واقع شده و تا قیامت به وقوع می‌پیوندد داناست. سپس فرمود: قسم به آن
کسی که جانم در دست اوست من دارای علم پیامبرم و علم گذشته و علم آینده تا
فاصله بین من و قیامت. ۱۵۱۱

خبر دادن امام رضا (علیه السلام) به ابن هذاب از آینده

حدیث ۴۲: مَا رُوِيَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ قَالَ ... ثُمَّ نَظَرَ
الرِّضَا (علیه السلام) إِلَى ابْنِ هَذَابٍ فَقَالَ إِنَّ أَنَا أَخْبَرْتُكَ أَنَّكَ سَتُبْتَلَى فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ بِدَمِ ذِي
رَحِمٍ لَكَ أَ كُنْتَ مُصَدِّقًا لِي قَالَ لَا فَإِنَّ الْغَيْبَ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى قَالَ أَوْ
لَيْسَ اللَّهُ يَقُولُ ﴿عَالِمِ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنْ أَرَضَى مِنْ رَسُولٍ﴾
فَرَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) عِنْدَ اللَّهِ مُرْتَضَى وَ نَحْنُ وَرَثَةُ ذَلِكَ الرَّسُولِ الَّذِي أَطْلَعَهُ اللَّهُ عَلَى
مَا شَاءَ مِنْ غَيْبِهِ فَعَلِمْنَا مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ إِنَّ الَّذِي أَخْبَرْتُكَ بِهِ
يَا ابْنَ هَذَابٍ لَكَائِنٌ إِلَى خَمْسَةِ أَيَّامٍ فَإِنْ لَمْ يَصِحَّ مَا قُلْتُ لَكَ فِي هَذِهِ الْمُدَّةِ فَإِنِّي

۱۵۱۱. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۱۲۷ باب ۶ فی علم الأئمة بما فی السماوات و الأرض و الجنة و
النار و ما كان و ما هو کائن إلى یوم القیامة ح ۱.

كَذَّابٌ مُفْتَرٍ وَإِنْ صَحَّ فَتَعَلَّمَ أَنَّكَ الرَّادُّ عَلَى اللَّهِ وَ عَلَى رَسُولِهِ وَ لَكَ دَلَالَةٌ
 أُخْرَى أَمَا إِنَّكَ سَتُصَابُ بِبَصْرِكَ وَ تَصِيرُ مَكْفُوفًا فَلَا تُبْصِرُ سَهْلًا وَ لَا جَبَلًا وَ
 هَذَا كَابِنٌ بَعْدَ أَيَّامٍ وَ لَكَ عِنْدِي دَلَالَةٌ أُخْرَى أَنَّكَ سَتَحْلِفُ يَمِينًا كَاذِبَةً فَتُضْرَبُ
 بِالْبَرْصِ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ فَوَ اللَّهُ لَقَدْ نَزَلَ ذَلِكَ كُلُّهُ بِابْنِ هَذَا [هَذَا] [هَذَا]
 فَقِيلَ لَهُ أَوْ صَدَقَ الرُّضَا أَمْ كَذَبَ قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُ فِي الْوَقْتِ الَّذِي أَخْبَرَنِي بِهِ أَنَّهُ
 كَابِنٌ وَ لَكِنِّي كُنْتُ أَتَجَلَّدُ

حدیث ۴۲: و نیز در داستان خبر دادن امام رضا علیه السلام به ابن هذاب درباره
 آنچه در او می‌گذرد به منظور برطرف کردن شک او در این باب که حضرت
 فرمودند: آیا اگر به تو خبر دهم که تو در این روزها به یکی از خویشاوندان خود
 مبتلا شده به من ایمان خواهی آورد؟ عرضه داشت: نه، چرا که غیب را جز خدا
 نمی‌داند، حضرت فرمود: مگر خداوند متعال نمی‌گوید «عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ
 أَحَدًا إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ»^{۱۵۱۲} خداوند، آگاه به غیب است و کسی بر غیب او آگاه
 نیست. جز پیامبری که مورد رضای او باشد. پس رسول الله صلی الله علیه و آله نزد خداوند مَرْضَى
 است و ما وارثان آن رسول بوده که خداوند او را بر آنچه از غیب خود می‌خواهد
 مطلع نموده، پس او حوادثی که تاکنون اتفاق افتاده و در آینده و تا قیامت اتفاق
 خواهد افتاد را به ما تعلیم داده و چیزی که به تو خبر دادم ای پسر هذاب تا پنج روز
 دیگر اتفاق خواهد افتاد، اگر مطلبی که گفتم در این مدت صحیح نبود در این صورت
 من دروغ گو و تهمت زننده خواهم بود و اگر صحیح بود، بدان که تو بر خداوند و
 رسول او مرتد شده‌ای، نشانه دیگری برایت می‌گویم، که تو در چشم‌هایت دچار

بیماری شده و نمی‌توانی جایی را ببینی و این اتفاق چند روز دیگر رخ خواهد داد. نشانه دیگری نیز از تو دارم و آن این‌که به زودی سوگند دروغی خورده و به بیماری برص مبتلا خواهی شد. محمد بن فضل می‌گوید: به خداوند سوگند، همه‌ی موارد برای ابن ذهب پیش آمد. ۱۵۱۳

امام رضا علیه السلام به عمرو بن هذاب وقتی علم غیب را از ائمه نفی کرد با این سخن برای او استدلال کرد: رسول الله صلی الله علیه و آله همان مَرَضی خداوند است و ما وارثان آن رسول صلی الله علیه و آله بوده که خداوند او را بر علم غیب خود مطلع کرده، پس او حوادثی را که تاکنون اتفاق افتاده و در آینده و تا قیامت اتفاق خواهد افتاد را به ما تعلیم داده.

خبر دادن امام حسن علیه السلام به عایشه از غیب

حدیث ۴۳: وَ عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْمُقْرِي الكوفيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَبَلَةَ التَّمَارِ عَنِ الْمُخَوَّلِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ زَيْدِ بْنِ كَثِيرٍ الْجَمَحِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ الْجُعْفِيِّ عَنِ الْمَوْلَى الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ: لَمَّا قَدِمَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام مِنَ الْكُوفَةِ اتَّقَاهُ أَهْلُ الْمَدِينَةِ مُعَزِّينَ بِأَمْرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ مُهْتَبِينَ لَهُ بِالْقُدُومِ، وَ دَخَلَتْ عَلَيْهِ أَرْوَاحُ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَقَالَتْ عَائِشَةُ وَ اللَّهُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ مَا قُدَّ جَدُّكَ إِلَّا حَيْثُ قُدَّ أَبُوكَ وَ لَقَدْ قُلْتَ يَوْمَ قَامَ عِنْدَنَا نَاعِيهِ قَوْلًا صَدَقْتَ فِيهِ مَا كَذَبْتَ. قَالَ لَهَا الْحَسَنُ عليه السلام عَسَى هُوَ تَمَثَّلَكَ

۱۵۱۳. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۴۳ الباب التاسع في معجزات الإمام المظلوم المسموم على بن موسى الرضا ح ۶.

بِقَوْلِ لَبِيدِ بْنِ رَبِيعَةَ حَيْثُ يَقُولُ:

٨٧٣

وَبَشَّرْتُهَا فَاسْتَعْجَلَتْ بِخِمَارِهَا
وَأَخْبَرَهَا الرُّكْبَانُ أَنْ لَيْسَ بَيْنَهَا
يَحِقُّ عَلَى الْمُسْتَعْجِلِينَ الْمُبَاشِرُ
وَبَيْنَ قُرَى نَجْرَانَ وَالشَّامِ كَافِرٌ
فَأَلْقَتْ عَصَاهَا وَاسْتَقَرَّتْ بِهَا النَّوَى
كَمَا قَرَّ عَيْنًا بِالْإِيَابِ الْمَسَافِرِ
فَقَالَتْ لَهُ يَا ابْنَ حُبُوتٍ جَدُّكَ وَابْنُكَ فِي عِلْمِ الْعَيْبِ، فَمَنْ ذَا الَّذِي
أَخْبَرَكَ بِهَذَا عَنِّي؟ فَقَالَ لَهَا مَا هَذَا غَيْبٌ لِأَنَّكَ أَظْهَرْتِيهِ، وَسَمِعَ مِنْكَ، وَعَنْ
نَبِيِّكَ جَزْرًا اخْضَرَ فِي وَسْطِ بَيْتِكَ لَيْلًا، بِلَا قَشٍّ فَتَتَرَيْنِ الْحَدِيدَةَ فِي كَفِّكَ
حَتَّى صَارَ جُرْحًا أَلَا فَكَشِفِي عَنْهُ، وَارِيهِ لِمَنْ حَوْلَكَ مِنَ النِّسَاءِ، ثُمَّ إِخْرَاجُكَ
الْجَزَرَ وَ مَا فِيهِ وَ مَا جَمَعْتَهُ مِنْ خِيَانَةٍ وَ أَخَذَكَ مِنْهُ أَرْبَعِينَ دِينَارًا عَدَدًا لَا
تَعْلَمِينَ وَزَنَاهَا وَ تَفْرِيقِكَ لَهُ فِي ضَعْفَةِ مُبْغِضِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنْ تَيْمٍ وَ
عَدِيٍّ شُكْرًا لِقَتْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَتْ: وَ اللَّهُ يَا حَسَنُ لَقَدْ كَانَ مَا قُلْتَ وَ لِلَّهِ
ابْنُ هِنْدٍ فَلَقَدْ شَفَا وَ شَفَا فِيَّ.

حدیث ۴۳: از آن جمله است وقتی حضرت از کوفه به مدینه آمد، زنان نزد او

آمده و مصیبت شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام را به او تسلیت گفتند و همسران پیامبر صلی الله علیه و آله نیز آمدند. در این لحظه عائشه عرضه داشت: ای ابا محمد! هیچ روزی مثل روز فقدان جد تو نبود، مگر روز فقدان پدرت، حضرت به او فرمودند: آیا فراموش کرده‌ای آن شب را که در خانه‌ات بدون چراغ و با یک تکه آهن زمین را حفر کردی و با آن بر دست خود کوبیدی و دستت مجروح شد و تا کنون مجروح است، و از دورن آن حفره کیسه‌ای سبز رنگ که پول‌های خیانت را در آن جمع کرده بودی از زیر خاک بیرون کشیدی و از درون آن چهل دینار برداشتی و تو وزن این تعداد سکه را

نمی دانستی و آنها را بین دشمنان علی (علیه السلام) از قبیله تیم و عدی تقسیم نموده و در شب شهادت او شاد شدی، عائشه عرضه داشت: آری این گونه بود. ۱۵۱۴

شک کننده درباره ائمه اطهار (علیهم السلام) کافر است

حدیث ۴۴: وَ مِنَ الْمُهَمَّاتِ لِمَنْ يُرِيدُ قَضَاءَ الْحَاجَاتِ أَنْ يَقُولَ إِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ مَا رَوَاهُ أَبُو مُحَمَّدٍ هَارُونُ بْنُ مُوسَى رَه عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَعْقُوبَ الْكِسَائِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِيِّ عَنْ أَخِيهِ إِدْرِيسَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ: إِذَا فَرَغْتَ مِنَ الصَّلَاةِ فَقُلْ ...اللَّهُمَّ إِنِّي أَدِينُكَ بِطَاعَتِهِمْ وَوَلَايَتِهِمْ وَالرِّضَا بِمَا فَضَّلْتَهُمْ بِهِ غَيْرَ مُتَكَبِّرٍ وَ لَا مُسْتَكْبِرٍ

حدیث ۴۴: در دعای نقل شده از ائمه (علیهم السلام) می گوئیم: خدایا! من به اطاعت آنها و ولایت آنها و به آنچه آنها را به آن برتری داده‌ای معتقد بوده و انکار نکرده و تکبر نمی‌ورزم. ۱۵۱۵

۱۵۱۴. هداية الكبرى خصيبى ص ۱۹۶ الباب الرابع باب الامام الحسن المجتبي.

۱۵۱۵. مصباح المتعبد و سلاح المتعبد ج ۱ ص ۵۹ فصل فى سياقة الصلوات الإحدى و الخمسين

ركعة فى اليوم و الليلة .... ص : ۳۰

مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل ج ۵ ص ۶۲ باب ۱۸ باب استحباب الشهادتين و الإقرار

بالأئمة فى دبر كل صلاة

حدیث ۴۵: وَ عَنْهُ عَنْ مُوسَى بْنِ مَهْدِيٍّ الْجَوْهَرِيِّ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى
مَوْلَايَ أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ عليه السلام بِالْعَسْكَرِ: أَسْنَا قَدْ قُلْنَا لَكُمْ لَا تَسْأَلُونَا عَنْ عِلْمِ
الْغَيْبِ فَخُرجَ مَا عَلِمْنَا مِنْهُ إِلَيْكُمْ فَيَسْمَعُهُ مَنْ لَا يُطِيقُ اسْتِمَاعَهُ فَيَكْفُرُ

حدیث ۴۵: امام حسن عسکری علیه السلام وقتی درباره‌ی قائم منتظر علیه السلام از او سؤال
شد فرمودند: مگر به شما نگفتیم درباره‌ی علم غیب از ما سؤال نکنید؟ چرا که ما آن
را می‌دانیم و بیان می‌کنیم و در آن صورت عده‌ای از شما که طاقت آن را ندارند آن
را شنیده و کافر می‌شوند. ۱۵۱۶

حدیث ۴۶: وَ قَالَ الْإِمَامُ الصَّادِقُ عليه السلام: يَا مُفَضَّلُ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْإِمَامَ مِنْ آلِ
مُحَمَّدٍ عليه السلام يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُومِ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا نَزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام
وَ إِنَّا لَتَشْهَدُ أَعْمَالَكُمْ وَ لَا يَخْفَى عَلَيْنَا شَيْءٌ مِنْ أَمْرِكُمْ، وَ إِنَّ أَعْمَالَكُمْ
لَتُعْرَضُ عَلَيْنَا

حدیث ۴۶: امام صادق علیه السلام: ای مُفَضَّلُ! هر که گمان کند که امام از آل
محمد علیه السلام بر ذره‌ای از امور محتوم بی‌اطلاع است به آن چه بر محمد علیه السلام نازل شده
کافر است و ما شاهد اعمال شما بوده و هیچ امری از شما بر ما پوشیده نیست و
اعمال شما بر ما عرضه می‌شود... ۱۵۱۷

حدیث ۴۷: مَا رَوَاهُ الْمُفَضَّلُ بْنُ عُمَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: يَا مُفَضَّلُ،
إِنَّ الْعَالِمَ مَنْ يَعْلَمُ حَتَّى تَقْلُبَ جَنَاحَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ، وَ مَنْ أَنْكَرَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئاً فَقَدْ
كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ، وَ أُوجِبَ لِأَوْلِيَائِهِ الْجَهْلَ، وَ هُمْ حُلَمَاءُ عُلَمَاءِ أَهْلِ بَرٍّ أَتَقِيَاءُ

۱۵۱۶. الهداية الكبرى: ص ۳۳۴ الباب الثالث عشر باب الإمام الحسن العسکری باب ۱۳.

۱۵۱۷. مشارق انوار اليقين: ص ۲۱۳ فصل.

حدیث ۴۷: امام صادق علیه السلام درباره‌ی علم اتمه‌ی معصومین علیهم السلام می‌فرماید: ای مُفَضَّل! یک فرد عالم از ما حتی به بال زدن پرندگان در هوا علم دارد و کسی که چیزی از این را انکار کند، به خداوند بالای عرش کفر ورزیده و برای اولیاء خدا جهل قائل شده، در حالی که آنان حلیم، عالم، نیکوکار و با تقوا هستند. ^{۱۵۱۸}

حدیث ۴۸: وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَنَانَ عَنْ الْمُفَضَّلِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ لَهُ: يَا مُفَضَّلُ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْإِمَامَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُمِ يَعْنِي مِمَّا كَتَبَ الْعِلْمُ عَلَى اللَّوْحِ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا نَزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَإِنَّا لَنَشْهَدُ أَعْمَالَكُمْ وَ لَا يَخْفَى عَلَيْنَا شَيْءٌ مِنْ أَمْرِكُمْ، وَإِنَّ أَعْمَالَكُمْ لَتُعْرَضُ عَلَيْنَا

حدیث ۴۸: امام صادق علیه السلام: ای مُفَضَّل هر که گمان کند که امام آل محمد علیهم السلام مطلبی از امور ثبت شده یعنی علمی که در لوح نوشته شده را نمی‌داند به دینی که بر محمد صلی الله علیه و آله و سلم نازل گشته کافر شده و ما اعمال شما را مشاهده کرده و چیزی از امور شما بر ما پنهان نیست و اعمال شما بر ما عرضه می‌شود. ^{۱۵۱۹}

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم مَا يَنْقَلِبُ جَنَاحُ طَائِرٍ فِي الْهَوَاءِ إِلَّا وَ عِنْدَنَا فِيهِ عِلْمٌ.

و به همین اسناد از آن حضرت از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده که فرمود: بال پرنده‌ای در هوا نجنبد جز آنکه ما بدان آگاهی داریم. ^{۱۵۲۰}

۱۵۱۸. مشارق انوار الیقین: ص ۲۰۷ فصل معنی الإمامة و جنسها.

۱۵۱۹. مشارق انوار الیقین: ص ۲۱۳ فصل.

۱۵۲۰. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۳۲ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار

المجموعه ح ۵۴

امنه اطهار سرچشمه علم و آثار وحی

۸۷۷

حدیث ۴۹: اِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ صَبَّاحِ الْمَزْنِيِّ عَنْ الْحَارِثِ بْنِ حَصِيرَةَ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَتِيْبَةَ قَالَ: لَقِيَ رَجُلًا الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام بِالثَّعْلِيَّةِ وَهُوَ يُرِيدُ كَرْبَلَاءَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْحُسَيْنُ مِنْ أَيِّ الْبُلْدَانِ أَنْتَ فَقَالَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ يَا أَخَا أَهْلِ الْكُوفَةِ أَمَا وَاللَّهِ لَوْ لَقَيْتُكَ بِالْمَدِينَةِ لَأَرَيْتُكَ أَثَرَ جَبْرِئِيلَ مِنْ دَارِنَا وَنُزُولِهِ عَلَيَّ جَدِّي بِالْوَحْيِ يَا أَخَا أَهْلِ الْكُوفَةِ مُسْتَقَى الْعِلْمِ مِنْ عِنْدِنَا أَفَعَلِمُوا وَجَهَلْنَا هَذَا مَا لَا يَكُونُ.

حدیث ۴۹: حکم بن عتیبه گفت: مردی در ثعلبیه خدمت امام حسین علیه السلام رسید آن موقعی که به طرف کربلا می رفت وارد شد و سلام کرد امام علیه السلام فرمود: از کدام شهری گفت: اهل کوفه فرمود: ای برادر کوفی اگر تو را در مدینه می دیدم نشانت می دادم اثر جبرئیل علیه السلام را در خانه خودمان و نزول او برای جدم با وحی ای برادر کوفی سرچشمه علم نزد ما است ممکن است آنها بدانند و ما ندانیم؟ این مطلب است که امکان ندارد. ۱۵۲۱

حدیث ۵۰: وَ رُوِيَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: ... فَكُلُّ عِلْمٍ خَرَجَ إِلَى أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَمِنَّا

۱۵۲۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۲ باب ۷ باب فی أئمة آل محمد ص مستقی العلم عندهم و إنهم علماء لا یظلمون و لا یجهلون

حدیث ۵۰: امام صادق علیه السلام هر دانشی که به سوی اهل آسمانها و زمین خارج شود از دریای رحمت ما اهل بیت علیهم السلام سرچشمه گرفته و به واسطه‌ی ما به ایشان عطا می‌گردد. ۱۵۲۲

حدیث ۵۱: قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُ وَ عِنْدَهُ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ كُوفَةَ عَجَبًا لِلنَّاسِ يَقُولُونَ أَخَذُوا عِلْمَهُمْ كُلَّهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَعَمِلُوا بِهِ وَ اهْتَدَوْا وَ يَرُونَ أَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لَمْ نَأْخُذْ عِلْمَهُ وَ لَمْ نَهْتَدِ بِهِ وَ نَحْنُ أَهْلُهُ وَ ذُرِّيَّتُهُ فِي مَنَازِلِنَا أَنْزَلَ الْوَحْيُ وَ مِنْ عِنْدِنَا خَرَجَ إِلَى النَّاسِ الْعِلْمُ أَفْتَرَاهُمْ عِلْمُوا وَ اهْتَدَوْا وَ جَهَلْنَا وَ ضَلَلْنَا إِنَّ هَذَا مُحَالٌ

حدیث ۵۱: یحیی بن عبداللہ بن حسن گوید: از امام صادق علیه السلام در حالی که گروهی از کوفیان خدمتش بودند شنیدم که می‌فرمود: شگفتا! از این مردم که می‌گویند: تمام دانش خود را از رسول خدا صلى الله عليه وآله فرا گرفته و بدان عمل نموده و هدایت شده‌اند، و معتقدند ما اهل بیت علیهم السلام علم او را نگرفته و هدایت نیافتیم و حال آن‌که ما اهل و اولاد او هستیم، وحی در منازل ما فرودآمده، و دانش از نزد ما به سوی مردم خارج گردیده، گمان می‌کنی که آنان دانستند و هدایت شدند و ما ندانستیم و گمراه گشتیم؟! حقا که چنین چیزی محال است. ۱۵۲۳

حدیث ۵۲: كِتَابُ الْمُحْتَضَرِ لِلْحَسَنِ بْنِ سُلَيْمَانَ، نَقْلًا مِنْ كِتَابِ السَّيِّدِ حَسَنِ بْنِ كَبْشٍ بِإِسْنَادِهِ إِلَى يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ لَهُ يَا يُونُسُ

۱۵۲۲. مشارق انوارالیقین: فصل منازل الآل علیهم السلام العالیة ص ۶۹.

۱۵۲۳. الأملی للمفید المجلس ۱۴ ح ۶

إِذَا أَرَدْتَ الْعِلْمَ الصَّحِيحَ فَخُذْ عَنْ أَهْلِ الْبَيْتِ فَإِنَّا رَوَيْنَاهُ وَ أُوْتِينَا شَرْحَ الْحِكْمَةِ وَ
فَصَلَ الْخُطَابِ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَانَا وَ آتَانَا مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ

حدیث ۵۲: یونس بن ظبیان از امام صادق علیه السلام فرمود: یونس! هرگاه علم صحیح خواستی از اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله بگیر علم را به ما داده‌اند و حکمت را برای ما تشریح کرده‌اند و فصل خطاب خداوند ما را برگزیده و به ما داده است چیزی که به احدی در جهان نداده. ۱۵۲۴

هیچ کس توانایی درک علم ائمه اطهار علیهم السلام را ندارد

حدیث ۵۳: قَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام: لَوْ وَجَدْتُ لِعَلْمِي الَّذِي آتَانِي اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ حَمَلَةً
لَتَشَرْتُ التَّوْحِيدَ وَ الْإِسْلَامَ وَ الْإِيمَانَ وَ الدِّينَ وَ الشَّرَائِعَ مِنَ الصَّمَدِ وَ كَيْفَ لِي
بِذَلِكَ وَ لَمْ يَجِدْ جَدِّي أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ حَمَلَةً لِعَلْمِهِ حَتَّى كَانَ يَتَنَفَّسُ الصُّعْدَاءَ

حدیث ۵۳: امام باقر علیه السلام: اگر برای علم و دانشی که خداوند به من عنایت فرموده حاملینی می‌یافتم، یعنی کسانی که ظرفیت پذیرش و تحمل قبول آن را داشتند هر آینه توحید و اسلام را از کلمه صمد انتشار می‌دادم و چگونه برای من ممکن است و حال آن‌که جدّم امیرالمؤمنین علیه السلام چنین اشخاصی را نیافتند. ۱۵۲۵

۱۵۲۴. فضائل أمير المؤمنين عليه السلام ص ۱۶۶ الفصل العشرون في الإمامة باب ۵ النص على الأئمة الاثنى عشر عليهم السلام و أنهم من قريش، كفاية الأثر في النص على الأئمة الاثنى عشر ص ۲۵۸ باب ما جاء عن جعفر بن محمد ع مما يوافق هذه الأخبار و نصه على ابنه موسى ح ۱
۱۵۲۵. التوحيد للصدوق ص ۹۲ باب ۴ باب تفسير قل هو الله أحد إلى آخرها ح ۶.

مقايسه علمائه اطهار الله با علم انبيا

حديث ٥٤: قال اميرالمومنين عليه السلام... علم الأنبياء في علمهم و سر الأوصياء في سرهم و عز الأولياء في عزهم كالقطرة في البحر و الذرة في القفر و السماوات و الأرض عند الإمام كيدته من راحته يعرف ظاهرها من باطنها و يعلم برها من فاجرها و رطبها و يابسها لأن الله علم نبيه علم ما كان و ما يكون و ورث ذلك السر المصون الأوصياء المنتجبون و من أنكرت ذلك فهو شقي ملعون يلعنه الله و يلعنه اللاعنون و كيف يفرض الله على عباده طاعة من يحب عنه ملكوت السماوات و الأرض و إن الكلمة من آل محمد عليه السلام تنصرف إلى سبعين وجهاً و كل ما في الذكر الحكيم و الكتاب الكريم و الكلام القديم من آية تذكر فيها العين و الوجه و اليد و الجنب فالمراد منها الولي لأنه جنب الله و وجهه الله يعني حق الله و علم الله و عين الله و يد الله فهم الجنب العلي و الوجه الرضي و المنهل الروي و الصراط السوي و الوسيلة إلى الله و الوصلة إلى عفوهِ و رضاه سر الواحد و الأحد فلا يقاس بهم من الخلق أحد فهم خاصة الله و خالصته و سر الديان و كلمته و باب الإيمان و كعبته و حجة الله و محجته و أعلام الهدى و رايته و فضل الله و رحمته و عين اليقين و حقيقته و صراط الحق و عصمته و مبدأ الوجود و غايته و قدرة الرب و مشيئته و أم الكتاب و خاتمته و فصل الخطاب و دلالته و خزنة الوحي و حفظته و آية الذكر و تراجمته و معدن التنزيل و نهايته

حدیث ۵۴: امیرمؤمنان علی (علیه السلام) علم و دانش همه‌ی پیامبران^{۱۵۲۶} در برابر علم و دانش اهل بیت (علیهم السلام) و سرّ همه‌ی اوصیا در برابر سرّشان و اقتدار همه‌ی اولیای در برابر اقتدار آنها، همانند قطره‌ای در دریا و ذره‌ای در بیابان و سیع است آسمان‌ها و زمین در نزد امام (علیه السلام) چون مانند دست اوست نسبت به کف دستش ظاهرش را از باطن و خوبش را از بد و خشکی را از تر تمیز می‌دهد. زیرا خداوند پیامبرش را از علم گذشته و آینده مطلع کرده و او در اختیار اوصیاء گرام نهاده هر که منکر این مقام باشد شقی و ملعون است که مورد لعنت لعنت‌کنندگان قرار دارد چگونه خداوند اطاعت کسی را بر مردم واجب می‌کند که راه به ملکوت آسمان‌ها و زمین نداشته باشد کلماتی که نمودار شخصیت آل محمد (علیهم السلام) است هفتاد نوع است و هر آیه در قرآن مجید و کلام خدا سخن از عین و وجه و ید و جنب دارد منظور امام (علیه السلام) است زیرا او جنب الله و وجه الله است یعنی حق الله، علم الله، عین الله، ید الله، آنها جنب علی و وجه رضی و سرچشمه گوارا و راه راست و وسیله به سوی خدا و واسطه عفو و رضای اویند. آنها سرّ واحد یکتاوند کسی را نمی‌توان با آنها آنباز گرفت مورد لطف خاص و خالص خدا و سرّ دیان و کلمه او و باب ایمان و کعبه او. حجت الله و راه روشن او راهنمای هدایت و پرچم توحید و فضل خدا و رحمت او و عین یقین و حقیقت آن و راه حق و عصمت او و مبدأ وجود و منتهایش و قدرت پروردگار و مشیّت او و امّ الكتاب و خاتمه آن و فصل الخطاب و دلالتش و گنجینه وحی و نگهبان آن و آیه ذکر و ترجمه آن و معدن تنزیل و نهایت آن.^{۱۵۲۷}

۱۵۲۶. به جز پیامبر بزرگوار اسلام (علیه السلام).

۱۵۲۷. مشارق أنوار یقین فی أسرار أمير المؤمنین علیه السلام ص ۱۷۹ فصل [حقیقة الإمام و الإمامة]، إلزام الناصب فی إثبات الحجة الغائب عجل الله تعالی فرجه الشریف ج ۱ ص ۳۴ باب الثمرة الرابعة فی جامع صفاتهم صلوات الله علیهم.

حدیث ۵۵: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنِ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ الْأَيُّمَةُ عليه السلام يَعْلَمُونَ مَا يُضْمِرُ فَقَالَ عَلِمْتُ وَ اللَّهُ مَا عَلِمَتِ الْأَنْبِيَاءُ وَ الرَّسُلُ ثُمَّ قَالَ لِي أَرِيْدُكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَ نَزَادُ مَا لَمْ تُرِدِ الْأَنْبِيَاءُ

حدیث ۵۵: ثمالی از علی بن الحسین عليه السلام نقل کرد که عرضه داشتیم: به آن آقا فدایت شوم آیا ائمه عليهم السلام می دانند نیت اشخاص را فرمود: به خدا قسم! آنچه انبیا عليهم السلام بدانند آنها می دانند سپس فرمود: می خواهی برایت اضافه کنم. گفتم: بفرمائید فرمود: به ما اضافه داده می شود چیزهایی که برای انبیا عليهم السلام نبوده. ^{۱۵۲۸}

حدیث ۵۶: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي بَشْرٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ أَبِي حُمْرَانَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لَقَدْ سَأَلَ مُوسَى الْعَالِمَ مَسْأَلَةً لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ جَوَابُهَا وَ لَقَدْ سَأَلَ الْعَالِمُ مُوسَى مَسْأَلَةً لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ جَوَابُهَا وَ لَوْ كُنْتُ بَيْنَهُمَا لَأَخْبَرْتُ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِجَوَابِ مَسْأَلَتِهِ وَ لَسَأَلْتُهُمَا عَنْ مَسْأَلَةٍ لَا يَكُونُ عِنْدَهُمَا جَوَابُهَا.

حدیث ۵۶: امام باقر عليه السلام: حضرت موسی عليه السلام از خضر عليه السلام سؤالی پرسید که پاسخ آن را نمی دانست، و حضرت خضر عليه السلام هم از موسی عليه السلام سؤالی پرسید که پاسخ آن را نمی دانست، اگر من آن جا بودم پاسخ سؤال هر یک از آن دو را می گفتم و از آنان سؤالی می پرسیدم که هیچ کدام جوابش را نمی دانستند. ^{۱۵۲۹}

۱۵۲۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۴۲ باب ۱۰ باب فی الأئمة أنهم يعرفون الإضمار و حدیث النفس قبل أن یخبروا به ح ۲۷
 ۱۵۲۹. بصائر الدرجات: ص ۲۲۹ باب ۶ فی أئمة ع أفضل من موسی و الخضر ح ۱.

حدیث ۵۷: عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَتَّابٍ مُعَنَّأً عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا أَعْطَاهُ مِنَ الْعِلْمِ بَعْضَهُ مَا خَلَا النَّبِيَّ فَإِنَّهُ أَعْطَاهُ مِنَ الْعِلْمِ كُلَّهُ فَقَالَ تَبَيَّنَا لِكُلِّ شَيْءٍ وَ قَالَ ﴿كَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾ وَ قَالَ ﴿الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾ وَ لَمْ يُخْبِرْ أَنْ عِنْدَهُ عِلْمَ الْكِتَابِ وَ مَنْ لَا يَقَعُ مِنَ اللَّهِ عَلَى الْجَمِيعِ وَ قَالَ لِمُحَمَّدٍ عليه السلام ﴿أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾ فَهَذَا الْكُلُّ وَ نَحْنُ الْمُصْطَفُونَ وَ قَالَ النَّبِيُّ عليه السلام فِيَمَا سَأَلَ رَبَّهُ ﴿رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ فَهِيَ الزِّيَادَةُ الَّتِي عِنْدَنَا مِنَ الْعِلْمِ الَّذِي لَمْ يَكُنْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْ أَوْصِيَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَا ذُرِّيَّةِ الْأَنْبِيَاءِ غَيْرِنَا فِيهِذَا الْعِلْمِ عَلِمْنَا الْبَلَايَا وَ الْمَنَائِيَا وَ فَصَلَ الْخِطَابِ

حدیث ۵۷: از ابی جعفر و آن جناب از پدرش نقل کرد که فرمود: خداوند هیچ پیامبری را بر نیانگیخت مگر اینکه مقداری از علم به او داد به جز پیامبر ما به او تمام علم را داد و در قرآن فرموده ﴿تَبَيَّنَا لِكُلِّ شَيْءٍ﴾^{۱۵۳۰} و در آیه دیگر ﴿وَ كَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾^{۱۵۳۱} و فرموده است ﴿الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾^{۱۵۳۲} فرمود: کسی که دارای علم کتاب است بلکه فرموده است کسی که در نزد او مقداری از علم کتاب است ولی در باره رسول خدا عليه السلام فرموده است. ﴿أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾^{۱۵۳۳} این بیان مربوط به تمام علم است و ما آن خانواده برگزیده هستیم که در این آیه می فرماید، پیامبر اکرم عليه السلام در تقاضای خود از خدا می گفت ﴿رَبِّ زِدْنِي

۱۵۳۰. النحل آیه ۸۹

۱۵۳۱. الاعراف آیه ۱۴۵

۱۵۳۲. النمل آیه ۴۰

۱۵۳۳. فاطر آیه ۳۲

عِلْمًا^{۱۵۳۴} مرا افزایش علم عنایت کن این همان افزایشی است که در نزد ما است و در اختیار هیچ یک از انبیاء علیهم السلام و نه بازماندگان آنها جز ما نبوده است با همین علم ما از بلاها و مرگ و میرها و حق و باطلها اطلاع داریم.^{۱۵۳۵}

حدیث ۵۹: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ الْيَمَانِيِّ عَنْ مُسْلِمِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ أَوْلِيَّ الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَ فَضَّلَهُمْ بِالْعِلْمِ وَ أَوْزَنَّا عِلْمَهُمْ وَ فَضَّلْنَا عَلَيْهِمْ فِي عِلْمِهِمْ وَ عَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا لَمْ يَعْلَمُوا وَ عَلَّمَنَا عِلْمَ الرَّسُولِ وَ عِلْمَهُمْ.

حدیث ۵۹: حسین بن علوان از امام صادق علیه السلام نقل کرد که خداوند انبیای اولوالعزم را آفرید و آنها را به علم امتیاز بخشید و به ما به ارث داد علم آنها را و ما را بر آنها مزیت بخشید به علم خودشان و علم پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله آن چیزهایی که آنها نمی دانستند ما هم علم پیامبر صلى الله عليه وآله را داریم و هم علم آنها را.^{۱۵۳۶}

فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ الَّذِي «عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ»^{۱۵۳۷} هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ سِئِلَ عَنِ «الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ» أَعْلَمُ أَمْ الَّذِي «عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» فَقَالَ مَا كَانَ عِلْمُ «الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ» عِنْدَ الَّذِي «عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ» إِلَّا بِقَدْرِ مَا تَأْخُذُ الْبُعُوضَةُ بِجَنَاحِهَا مِنْ

۱۵۳۴. طه آیه ۱۱۴

۱۵۳۵. تفسیر فرات الکوفی ص ۱۴۵ [سورة الأعراف (۷): آیه ۱۴۵]

۱۵۳۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۲۸ باب ۵ باب فی امیر

المؤمنین ع و اولی العزم ابیهم أعلم ح ۲

۱۵۳۷. الرعد آیه ۴۳

مَاءِ الْبَحْرِ، فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي هَبَطَ بِهِ آدَمُ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ
وَجَمِيعَ مَا فَضَّلَتْ بِهِ النَّبِيُّونَ إِلَى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ فِي عِثْرَةِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ

ابن اذینه از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: کسی که دارای علم
الکتاب است امیر المؤمنین علیه السلام است از آن جناب سؤال کردند کسی که دارای علم
الکتاب است داناتر است یا کسی که مقداری از علم کتاب را دارد فرمود: مقایسه علم
آنکه مقداری از علم کتاب را داشته با کسی که علم کتاب را دارد همچون قیاس
میزان آبی است که بال پشه را تر کرده با کل دریا، امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: تمام
دانشی را که آدم علیه السلام از آسمان به زمین فرود آورد و همه امتیازات علمی پیامبران تا
خاتم انبیاء در اختیار عترت پیامبر خاتم است. ۱۵۳۸

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ أَبِيهِ
عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ النَّبِيُّ وَرِثَ عِلْمَ النَّبِيِّينَ كُلَّهُمْ
قَالَ لِي نَعَمْ قُلْتُ مِنْ لَدُنْ آدَمَ إِلَى أَنْ انْتَهَى إِلَى نَفْسِهِ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَرِثَهُمُ النَّبُوَّةَ وَ
مَا كَانَ فِي آبَائِهِمْ مِنَ النَّبُوَّةِ وَالْعِلْمِ قَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا وَقَدْ كَانَ مُحَمَّدٌ أَعْلَمَ
مِنْهُ قَالَ قُلْتُ إِنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عليه السلام كَانَ يُحْيِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ قَالَ صَدَقْتَ وَ
سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ كَانَ يَفْهَمُ كَلَامَ الطَّيْرِ قَالَ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ يَقْدِرُ عَلَى هَذِهِ
الْمَنَازِلِ فَقَالَ إِنَّ سُلَيْمَانَ بْنَ دَاوُدَ قَالَ لِلْهُدْهِدِ حِينَ فَقَدَهُ وَشَكَ فِي أَمْرِهِ ﴿مَا لِي
لَا أَرَى الْهُدْهِدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ﴾ وَكَانَتْ الْمَرْدَةُ وَالرَّيْحُ وَالنَّمْلُ وَالْإِنْسُ وَالْجِنُّ
وَالشَّيَاطِينُ لَهُ طَائِعِينَ وَغَضِبَ عَلَيْهِ فَقَالَ ﴿لَأُعَذِّبَنَّكَ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ
لَأَذْبَحَنَّكَ أَوْ لِيَأْتِيَنَّيَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ﴾ وَ إِنَّمَا غَضِبَ عَلَيْهِ لِأَنَّهُ كَانَ يَدُلُّهُ عَلَى الْمَاءِ

فَهَذَا وَهُوَ طَيْرٌ قَدْ أُعْطِيَ مَا لَمْ يُعْطَ سُلَيْمَانُ وَإِنَّمَا أَرَادَهُ لِيُدَلَّهُ عَلَى الْمَاءِ فَهَذَا لَمْ يُعْطَ سُلَيْمَانُ وَكَانَتْ الْمَرْدَةُ لَهُ طَائِعِينَ وَ لَمْ يَكُنْ يَعْرِفُ الْمَاءَ تَحْتَ الْهَوَاءِ وَ كَانَتْ الطَّيْرُ تَعْرِفُهُ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَى﴾ فَقَدْ وَرِثْنَا نَحْنُ هَذَا الْقُرْآنَ فَعِنْدَنَا مَا يَقْطَعُ [يُسَيِّرُ] بِهِ الْجِبَالَ وَيَقْطَعُ بِهِ الْبُلْدَانَ وَيُحْيَا بِهِ الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَ نَحْنُ نَعْرِفُ مَا تَحْتَ الْهَوَاءِ وَإِنْ كَانَ فِي كِتَابِ اللَّهِ لآيَاتٌ مَا يُرَادُ بِهَا أَمْرٌ مِنَ الْأُمُورِ الَّتِي أُعْطَاهَا [أَعْطَاهَا] اللَّهُ الْمَاضِينَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ إِلَّا وَ قَدْ جَعَلَهُ اللَّهُ ذَلِكَ كَلِمَةً لَنَا فِي أُمَّ الْكِتَابِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ ﴿وَ مَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾ ثُمَّ قَالَ جَلَّ وَ عَزَّ ﴿ثُمَّ أَوْرِثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَنَحْنُ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا اللَّهُ فَقَدْ وَرِثْنَا عِلْمَ هَذَا الْقُرْآنِ الَّذِي فِيهِ تَبَيَّنَ كُلُّ شَيْءٍ.

بصائر: ابراهيم بن عبد الحميد از پدر خود از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام که به آن جناب عرضه داشتیم: فدایت شوم آیا پیامبر صلی الله علیه و آله علوم تمام انبیا را داشت فرمود: آری گفتم از آدم تا منتهی به خودش گردید فرمود: آری وارث نبوت آنها و تمام علومی که در پدران آنها بود از نبوت و علم در اختیار آن جناب قرار گرفت هیچ پیامبری را خدا مبعوث نکرده مگر اینکه پیامبر ما از او دانایتر بوده. عرضه داشتیم: عیسی بن مریم علیه السلام مرده را به اجازه خدا زنده می کرد فرمود: صحیح است و سلیمان بن داود علیه السلام سخن پرنده ها را می دانست فرمود: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله این قدرت ها را داشت فرمود: سلیمان بن داود علیه السلام وقتی هدهد را ندید و در مورد او مشکوک شد گفت ﴿مَا لِي لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ مِنَ الْغَائِبِينَ﴾ ^{۱۵۳۹} تمام شیاطین و باد و

مورچه و انس و جن و پریان مطیع او بودند بر او خشمگین شد گفت ﴿لَأَعَذِّبَنَّ عَذَاباً شَدِيداً أَوْ لَأَذْبَحَنَّهُ أَوْ لِيَأْتِيَنَّ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ﴾^{۱۵۴۰} این خشمی که سلیمان علیه السلام بر او گرفته بود به واسطه آن بود که او را به آب راهنمایی می‌کرد اکنون بین این یک پرنده است خدا به او چیزی داده که به سلیمان علیه السلام نداده او را می‌خواست تا جای آب را به سلیمان علیه السلام نشان دهد این مطلبی بود که سلیمان علیه السلام نمی‌دانست با اینکه شیاطین پیرو او بودند و اطلاع از آب در زیر هوا نداشتند آن پرنده می‌دانست. خداوند در قرآن می‌فرماید ﴿وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُلُّمَّ بِهِ الْمَوْتُ﴾^{۱۵۴۱} ما وارث این قرآن هستیم پس در نزد ما قدرتی است که به وسیله آن کوه‌ها را جابجا می‌نماید و شهرها را پشت سر می‌گذارد و مرده را به اذن خدا زنده می‌کند ما آنچه زیر آسمان است می‌دانیم گر چه در کتاب خدا آیاتی هست که آنچه انبیای پیشین و مرسلین از جانب خدا داشته‌اند تمام آنها را خداوند برای ما در ام الكتاب قرار داده. خداوند در قرآن می‌فرماید ﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾^{۱۵۴۲} و در این آیه می‌فرماید ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾^{۱۵۴۳} ما همان کسانی هستیم که خداوند ما را برگزیده و وارث علم قرآنیم که در آن توضیح هر چیزی هست.^{۱۵۴۴}

۱۵۴۰. النمل آیه ۲۱

۱۵۴۱. الرعد آیه ۳۱

۱۵۴۲. النمل آیه ۷۵

۱۵۴۳. فاطر آیه ۳۲

۱۵۴۴. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۱۵ باب ۱ باب فی الأئمة ع أنهم ورثوا علم آدم و جمیع العلماء ح ۳

حَدَّثَنَا أَبُو الْقَاسِمِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ
 الْحَسَنِ الصَّفَّارُ قَالَ حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ يَزِيدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ
 عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَهُ فَذَكَرُوا سُلَيْمَانَ وَ مَا أُعْطِيَ
 مِنَ الْعِلْمِ وَ مَا أُوتِيَ مِنَ الْمُلْكِ فَقَالَ لِي وَ مَا أُعْطِيَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ إِنَّمَا كَانَ عِنْدَهُ
 حَرْفٌ وَاحِدٌ مِنَ الْأَسْمِ الْأَعْظَمِ وَ صَاحِبُكُمْ الَّذِي قَالَ اللَّهُ ﴿قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً
 بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ وَ مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ وَ كَانَ وَ اللَّهُ عِنْدَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِلْمُ الْكِتَابِ
 فَقُلْتُ صَدَقْتَ وَ اللَّهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ.

بصائر: ابن بکیر از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: من خدمت آن
 جناب بودم سخن علم سلیمان علیه السلام شد و قدرتی که به او داده شده بود فرمود: به
 سلیمان بن داود علیه السلام چه چیز داده شده به او یک حرف از اسم اعظم داده بودند
 ولی امام شما که خداوند در این آیه می فرماید ﴿قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيداً بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ
 وَ مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾^{۱۵۴۵} به خدا قسم! نزد علی علیه السلام علم کتاب بود عرضه
 داشتم: صحیح می فرمائید فدایتان شوم.^{۱۵۴۶}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ وَلِيدِ
 السَّمَّانِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَا عَبْدَ اللَّهِ مَا تَقُولُ الشَّيْخَةَ فِي عَلِيِّ علیه السلام وَ
 مُوسَى علیه السلام وَ عِيسَى علیه السلام قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مِنْ أَيِّ حَالَاتٍ تَسْأَلُنِي قَالَ
 أَسْأَلُكَ عَنِ الْعِلْمِ فَأَمَّا الْفُضْلُ فَهُمْ سِوَاءٌ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَمَا عَسَى أَقُولُ

۱۵۴۵. الرعد آیه ۴۳

۱۵۴۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۱۲ باب ۱ باب مما عند
 الأئمة علیهم الصلاة و السلام من اسم الله الأعظم و علم الكتاب ح ۱

فِيهِمْ فَقَالَ هُوَ وَاللَّهِ أَعْلَمُ مِنْهُمَا ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَيْسَ يَقُولُونَ إِنَّ لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا
 لِلرَّسُولِ مِنَ الْعِلْمِ قَالَ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَخَاصِمُهُمْ فِيهِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ
 لِمُوسَى ﴿وَ كَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾^{۱۵۴۷} فَأَعْلَمْنَا أَنَّهُ لَمْ يُبَيِّنْ لَهُ الْأَمْرَ كُلَّهُ
 وَ قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لِمُحَمَّدٍ ﴿وَ جِئْنَا بِكَ شَهِيداً عَلَى هَؤُلَاءِ وَ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ
 الْكِتَابَ تَبْيَاناً لِكُلِّ شَيْءٍ﴾^{۱۵۴۸}

بصائر: ولید سمان گفت: حضرت باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود: یا عبد الله شیعه در
 باره علی عَلَيْهِ السَّلَامُ و موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ و عیسی عَلَيْهِ السَّلَامُ چه می گویند عرضه داشتم: در چه مورد
 می فرمائید؟ فرمود: از علم می پرسم اما فضیلت که آنها مساوی هستند عرضه داشتم:
 فدایت شوم چطور صحیح است بگویم در باره آنها فرمود: به خدا قسم! علی عَلَيْهِ السَّلَامُ از
 آنها عالمتر است. سپس فرمود: مگر نمی گویند علی عَلَيْهِ السَّلَامُ دارای علم پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است
 عرضه داشتم: چرا فرمود: پس با آنها در این مورد استدلال کن خداوند در باره موسی
 می فرماید ﴿وَ كَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ﴾ معلوم می شود که تمام مسائل را باو
 نیاموخته. خداوند در باره محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ می فرماید ﴿وَ جِئْنَا بِكَ شَهِيداً وَ نَزَّلْنَا
 عَلَيْكَ الْكِتَابَ تَبْيَاناً لِكُلِّ شَيْءٍ﴾ در صفحه بعد همین روایت نقل می شود از این آیه
 می پرسند می فرماید: علی عَلَيْهِ السَّلَامُ اول ما و افضل ما و بهترین ما پس از پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است
 دنباله روایت نیز تکرار شده است.^{۱۵۴۹}

۱۵۴۷. الاعراف آیه ۱۴۵

۱۵۴۸. النحل آیه ۸۹

۱۵۴۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۲۸ باب ۵ باب فی
 أميرالمؤمنین ع و اولی العزم ایهم أعلم ح ۳

حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ شُعَيْبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ قَالَ:
 قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لِرَجُلٍ تَمَّصُونَ الثَّمَادَ وَتَدْعُونَ النَّهَرَ الْأَعْظَمَ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ مَا
 تَعْنِي بِهَذَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ عَلَّمُ النَّبِيِّ عِلْمَ النَّبِيِّينَ بِأَسْرِهِ وَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى
 مُحَمَّدٍ ص فَجَعَلَهُ مُحَمَّدٌ عِنْدَ عَلِيٍّ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ فَعَلِيٌّ أَعْلَمُ أَوْ بَعْضُ الْأَنْبِيَاءِ
 فَنَظَرَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ إِلَى بَعْضِ أَصْحَابِهِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَفْتَحُ مَسَامِعَ مَنْ يَشَاءُ أَقُولُ لَهُ
 إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ جَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ عِنْدَ عَلِيٍّ فَيَقُولُ عَلِيٌّ أَعْلَمُ أَوْ بَعْضُ الْأَنْبِيَاءِ.

بصائر: علی بن اسماعیل از یک راوی خود نقل می‌کند که حضرت
 صادق علیه السلام به مردی فرمود: شما یک ذره آب را می‌مکید و آب نهر بزرگ را رها
 می‌کنید آن مرد گفت: منظور شما از این حرف چیست؟ فرمود: علم پیامبر صلی الله علیه و آله
 علم تمام پیامبران است و خدا به او وحی کرد حضرت محمد صلی الله علیه و آله آن را در اختیار
 علی علیه السلام گذاشت. عرضه داشت علی علیه السلام داناتر است یا بعضی از انبیاء حضرت
 صادق علیه السلام به یکی از یاران خود نگاه کرده فرمود: خدا گوش دل هر که را بخواهد
 باز می‌کند من می‌گویم پیامبر صلی الله علیه و آله تمام علوم را در اختیار علی علیه السلام گذاشت او
 می‌گوید علی علیه السلام داناتر است یا بعضی از انبیاء. ۱۵۵۰

وَ أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ مِنْهُمْ السَّيِّدَانِ الْمُرْتَضَى وَ الْمُجْتَبَى ابْنَا الدَّاعِي
 الْحَسَنِيِّ وَ الْأُسْتَاذَانِ أَبُو جَعْفَرٍ وَ أَبُو الْقَاسِمِ ابْنَا كَمَيْحٍ عَنِ الشَّيْخِ أَبِي عَبْدِ
 اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ
 الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ

۱۵۵۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۲۲۸ باب ۵ باب فی امیر

المؤمنین ع و اولی العزم ائمه اعلم ح ۴

عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ النَّيْسَابُورِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْيَمَانِيِّ عَنْ مَنِيعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ فَضَّلَ أُولِي الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ بِالْعِلْمِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ وَوَزَّنَّا عَلَيْهِمْ وَفَضَّلْنَا عَلَيْهِمْ فِي فَضْلِهِمْ وَ عَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ مَا لَا يَعْلَمُونَ وَ عَلَّمَنَا عِلْمَ رَسُولِ اللَّهِ فَرَوَيْنَا لِشِيعَتِنَا فَمَنْ قَبْلَهُ مِنْهُمْ فَهُوَ أَفْضَلُهُمْ أَيْنَمَا نَكُونُ فَشِيعَتُنَا مَعَنَا وَ قَالَ تَمْضُونَ الرِّوَاضِعَ وَ تَدْعُونَ النَّهْرَ الْعَظِيمَ فَقِيلَ مَا تَعْنِي بِذَلِكَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَى رَسُولِ اللَّهِ عِلْمَ النَّبِيِّينَ بِأَسْرِهِ وَ أَسْرَهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَقِيلَ عَلَيٌّ أَعْلَمُ أَوْ بَعْضُ الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَفْتَحُ مَسَامِعَ مَنْ يَشَاءُ أَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ حَوَى عِلْمَ جَمِيعِ النَّبِيِّينَ وَ عَلَّمَهُ اللَّهُ مَا لَمْ يُعَلِّمَهُمْ وَ أَنَّهُ جَعَلَ ذَلِكَ كُلَّهُ عِنْدَ عَلِيٍّ فَتَقُولُ عَلَيٌّ أَعْلَمُ أَوْ بَعْضُ الْأَنْبِيَاءِ وَ تَلَا ﴿ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ ﴾ ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ فَوَضَعَهَا عَلَى صَدْرِهِ وَ قَالَ عِنْدَنَا وَ اللَّهُ عِلْمُ الْكِتَابِ كُلُّهُ.

قطب راوندی با اسنادش از امام صادق علیه السلام روایت می کند که: خداوند پیامبران اولو العزم را به وسیله علمشان به سایر پیامبران ترجیح داده است. و ما علم آنان را به ارث بردیم و خدا ما را در فضلشان به آنان فضیلت داده است و به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم چیزهایی را آموخت که سایر پیامبران از آن اطلاع نداشتند. و ما را هم به علم رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آگاه گردانید. و ما آنها را به شیعیان خود روایت کردیم، پس کسی که قبول بکند افضل شیعیان است و ما هر جا باشیم شیعیان ما هم آنجا هستند. باز فرمود: آبهای کم را می جوئید و نهرهای بزرگ را رها می کنید؟! پرسیدند: منظورتان چیست؟ فرمود: خداوند تمام علوم پیامبران را به پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم وحی کرد و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم هم آن را به علی علیه السلام سپرد. پرسیدند: علی علیه السلام اعلم است یا بعضی

از پیامبران؟ فرمود: خدا هر کس را که بخواهد شنوایش را باز می‌کند، من می‌گویم رسول خدا ﷺ علوم تمام پیامبران را داشت و علاوه بر آن، خداوند چیزهایی را به او آموخته بود که به دیگران نیاموخته بود. او هم تمام این علوم را نزد علی (علیه السلام) گذاشت، باز شما می‌گویید علی (علیه السلام) اعلم است یا بعضی از پیامبران؟ آنگاه این آیه را تلاوت فرمود ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ﴾^{۱۵۵۱} بعد انگشتانش را از هم گشود و به سینه‌اش گذاشت و گفت: نزد ماست به خدا سوگند تمام علم کتاب.^{۱۵۵۲}

امه اطهار بر تمامی زبانها اشراف کامل دارند

حدیث ۶۰: الهمدانی عن علي عن أبيه عن الهروي قال: كان الرضا يكلم الناس بلغاتهم وكان والله أفصح الناس وأعلمهم بكل لسان ولغة فقلت له يوماً يا ابن رسول الله إني لأعجب من معرفتك بهذه اللغات على اختلافها فقال يا أبا الصلت أنا حجة الله على خلقه وما كان ليأخذ حجة على قوم وهو لا يعرف لغاتهم أو ما بلغك قول أمير المؤمنين (عليه السلام) أوتينا فضل الخطاب...

حدیث ۶۰: هروی گفت: امام رضا (علیه السلام) با مردم به زبان خود آنها صحبت می‌کرد به خدا قسم! فصیح‌ترین و داناترین مردم به هر زبان و لغتی بود. روزی عرضه داشتم: یا ابن رسول الله! من تعجب می‌کنم از اطلاع شما از این زبان‌ها با اختلاف

۱۵۵۱. النمل آیه ۴۰

۱۵۵۲. الخرائج و الجرائح ج ۲ ص ۷۹۶ الباب السادس عشر فی نوادر المعجزات ح ۶

آنها فرمود: ابا صلت من حجت خدا بر مردم درست نیست خداوند کسی را حجت بر مردم قرار دهد با اینکه زبان آنها را نمی فهمد مگر فرمایش امیرالمؤمنین (علیه السلام) را نشنیده‌ای که فرمود: به ما فصل الخطاب داده شده ... ۱۵۵۳

حدیث ۶۱: مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ (علیه السلام) إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ ثَلَاثُونَ مَمْلُوكًا مِنَ الْحَبَشِ وَ قَدْ اشْتَرَوْهُمْ لَهُ فَكَلَّمَ غُلَامًا مِنْهُمْ وَ كَانَ مِنَ الْحَبَشِ جَمِيلٌ فَكَلَّمَهُ بِكَلَامِهِ سَاعَةً حَتَّى أَتَى عَلَى جَمِيعِ مَا يُرِيدُ وَ أَعْطَاهُ دِرْهَمًا فَقَالَ أَعْطِ أَصْحَابَكَ هَؤُلَاءِ كُلَّ غُلَامٍ مِنْهُمْ كُلَّ هِلَالٍ ثَلَاثِينَ دِرْهَمًا ثُمَّ خَرَجُوا فَقُلْتُ جُعِلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَقَدْ رَأَيْتُكَ تُكَلِّمُ هَذَا الْغُلَامَ بِالْحَبَشِيَّةِ فَمَاذَا أَمَرْتَهُ قَالَ أَمَرْتُهُ أَنْ يَسْتَوْصِيَ بِأَصْحَابِهِ خَيْرًا وَ يُعْطِيَهُمْ فِي كُلِّ هِلَالٍ ثَلَاثِينَ دِرْهَمًا وَ ذَلِكَ أَنِّي لَمَّا نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَلِمْتُ أَنَّهُ غُلَامٌ عَاقِلٌ مِنْ أَبْنَاءِ مَلَائِكِهِمْ فَأَوْصَيْتُهُ بِجَمِيعِ مَا احتَاجَ إِلَيْهِ قَبْلَ وَصِيَّتِي وَ مَعَ هَذَا غُلَامٌ صِدْقٌ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّكَ عَجِبْتَ مِنْ كَلَامِي إِيَّاهُ بِالْحَبَشِيَّةِ لَا تَعْجَبْ فَمَا خَفِيَ عَلَيْكَ مِنْ أَمْرِ الْإِمَامِ أَعْجَبُ وَ أَكْثَرُ وَ مَا هَذَا مِنْ الْإِمَامِ فِي عِلْمِهِ إِلَّا كَطَيْرٍ أَخَذَ بِمَنْقَارِهِ مِنَ الْبَحْرِ قَطْرَةً مِنْ مَاءٍ أَفْتَرَى الَّذِي أَخَذَ بِمَنْقَارِهِ نَقْصَ مِنَ الْبَحْرِ شَيْئًا قَالَ فَإِنَّ الْإِمَامَ بِمَنْزِلَةِ الْبَحْرِ لَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ وَ عَجَابُهُ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ وَ الطَّيْرُ حِينَ أَخَذَ مِنَ الْبَحْرِ قَطْرَةً بِمَنْقَارِهِ لَمْ يَنْقُصْ مِنَ الْبَحْرِ شَيْئًا كَذَلِكَ الْعَالَمُ لَا يَنْقُصُهُ عِلْمُهُ شَيْئًا وَ لَا تَنْفَدُ عَجَابُهُ

حدیث ۶۱: علی بن ابی حمزه گفت: خدمت حضرت رضا (علیه السلام) بودم که سی نفر از غلامان حبشی وارد شدند که آنها را برای امام خریده بودند با یکی از آنها

صحبت کرد غلام زیبایی در میان حبشیان بود ساعتی به زبان خودش با او صحبت کرد تا هرچه مایل بود گفت و یک درهم به او بخشید فرمود: به دوستان هرکدام در ماه سی درهم بده بعد رفتند. عرضه داشتیم: آقا با این غلام به زبان حبشی صحبت کردی چه دستور به او دادی. فرمود: به او سفارش کردم با دوستانش خوش رفتار باشد و به هر کدام در ماه سی درهم بدهد. زیرا من وقتی او را دیدم فهمیدم غلام دانائی است و از فرزندان ملوک آنها است او را سفارش کردم به تمام آنچه لازم داشتم سفارش مرا پذیرفت با اینکه او غلام درستی است. سپس فرمود: شاید تعجب کرده‌ای از صحبت کردن من با او به زبان حبشی. تعجب نکن آنچه از امر امام علیه السلام بر تو مخفی است شگفت انگیزتر و زیادتر است این در مقابل علم امام علیه السلام مثل قطره آبی است که پرده‌ای از دریا با منقار خود بگیرد به نسبت خود دریا آیا آنچه از دریا می‌گیرد با منقارش خیال می‌کنی از دریا کم می‌شود؟ فرمود: امام علیه السلام به منزله دریا است آنچه نزد اوست تمام‌شدنی نیست و علم‌هایش بیشتر از اینها است کبوتر وقتی با منقار خود قطره‌ای از دریا می‌گیرد چیزی کم نکرده است همینطور عالم علمش تمام‌شدنی نیست و عجایب او پایان یافتنی نخواهد بود. ۱۵۵۴

حدیث ۶۲: مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ الطَّيَالِسِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي قَالَ: دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ بِمَنْ يُعْرِفُ الْإِمَامَ فَقَالَ بِخِصَالٍ أَمَّا أَوْلَاهُنَّ فَشَيْءٌ تَقَدَّمَ مِنْ أَبِيهِ فِيهِ وَ عَرَفَهُ النَّاسُ وَ نَصَبَهُ لَهُمْ عِلْمًا حَتَّى يَكُونَ حُجَّةً عَلَيْهِمْ لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَصَبَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَام وَ عَرَفَهُ النَّاسُ وَ كَذَلِكَ الْأَيِّمَةُ يُعْرِفُونَهُمُ النَّاسُ وَ يَنْصُبُونَهُمْ لَهُمْ حَتَّى يَعْرِفُوهُ وَ يُسْأَلُ فِيحِيبُ وَ يُسَكَّتُ عَنْهُ فَيَبْتَدِئُ وَ يُخْبِرُ النَّاسَ بِمَا فِي غَدِ وَ يُكَلِّمُ النَّاسَ بِكُلِّ

لِسَانٍ فَقَالَ لِي يَا أَبَا مُحَمَّدٍ السَّاعَةَ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ أُعْطِيكَ عَلَامَةً تَطْمَئِنُّ إِلَيْهَا فَوَلَّى اللَّهُ مَا لَبِثْتُ أَنْ دَخَلَ عَلَيْنَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ خُرَّاسَانَ فَتَكَلَّمَ الْخُرَّاسَانِيُّ بِالْعَرَبِيَّةِ فَأَجَابَهُ هُوَ بِالْفَارِسِيَّةِ فَقَالَ لَهُ الْخُرَّاسَانِيُّ أَصْلَحَكَ اللَّهُ مَا مَنَعَنِي أَنْ أُكَلِّمَكَ بِكَلَامِي إِلَّا أَنِّي ظَنَنْتُ أَنَّكَ لَا تُحْسِنُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ إِذَا كُنْتُ لَا أَحْسِنُ أُجِيبُكَ فَمَا فَضَّلِي عَلَيْكَ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ عليه السلام إِنَّ الْإِمَامَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ كَلَامُ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ وَلَا طَيْرٍ وَلَا بَهِيمَةٍ وَلَا شَيْءٍ فِيهِ رُوحٌ بِهَذَا يُعْرِفُ الْإِمَامَ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ هَذِهِ الْخِصَالُ فَلَيْسَ هُوَ بِإِمَامٍ

حدیث ۶۲: ابوبصیر از موسی بن جعفر علیه السلام نقل کرد که من خدمت ایشان رسیدم عرضه داشتم: فدایت شوم امام علیه السلام را چگونه می‌توان شناخت فرمود: با چند امتیاز اول تصریح پدرش به امامت او و معرفی به مردم که امام است تا حجت بر آنها باشد زیرا پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را به منصب امامت تعیین کرد و به مردم معرفی نمود همین طور ائمه علیهم السلام نیز جانشین خود را تعیین می‌کنند و به مردم معرفی می‌نمایند از او سؤال کنند جواب می‌دهد اگر ساکت باشند او خود ایشان را خبر می‌دهد و از آنچه فردا اتفاق خواهد افتاد اطلاع می‌دهد و با تمام زبانها با مردم سخن می‌گوید. آنگاه رو به من نموده فرمود: هم اکنون به تو علامتی نشان می‌دهم که اطمینان حاصل کنی. به خدا قسم! چیزی نگذشت که مردی از اهالی خراسان وارد شد او به زبان عربی صحبت کرد امام علیه السلام به فارسی جوابش را داد. خراسانی گفت: آقا خدا نگهدار شما باشد چیزی مانع صحبت کردن من به فارسی نشد جز اینکه گمان می‌کردم شما فارسی خوب نمی‌دانید. فرمود: سبحان الله! اگر من نتوانم جواب تو را بدهم پس چه فضیلتی بر تو دارم. سپس فرمود: ابا محمد! برای امام علیه السلام زبان هیچ یک از مردم و پرنده‌ها و چهارپایان و نه هر صاحب روحی مخفی نیست با چنین دلیلی امام علیه السلام را

می توان شناخت اگر در او چنین امتیازهایی نباشد امام نیست. ۱۵۵۵

حدیث ۶۳: الْيَقْطِينِيُّ وَابْرَاهِيمُ بْنُ مَهْزِيَارٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ قَالَ: أُرْسِلْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الثَّالِثِ عَلَيْهِ السَّلَامُ غُلَامِي وَكَانَ صِقْلَابِيًّا فَرَجَعَ الْغُلَامُ إِلَيَّ مُتَعَجِّبًا فَقُلْتُ لَهُ مَا لَكَ يَا بَنِيَّ قَالَ وَكَيْفَ لَا أَتَعَجَّبُ مَا زَالَ يُكَلِّمُنِي بِالصَّقْلَابِيَّةِ كَأَنَّهُ وَاحِدٌ مِنَّا فَظَنَنْتُ أَنَّهُ إِنَّمَا أَرَادَ بِهَذَا اللَّسَانَ كَيْلًا يَسْمَعُ بَعْضُ الْغُلَمَانِ مَا دَارَ بَيْنَهُمْ.

حدیث ۶۳: علی بن مهزیار گفت غلامم را فرستادم خدمت امام هادی (علیه السلام) غلامی از نزدیکی های قسطنطنیه بود غلام با تعجب برگشت گفتم چه شده پسرم گفت چگونه تعجب نکنم با من به زبان رومی صحبت می کرد مثل اینکه یک فرد رومی است گمان کردم با صحبت کردن به این زبان مایل بوده غلامان نشنوند چه صحبت شده بین آنها. ۱۵۵۶

حدیث ۶۴: ابْنُ عَيْسَى عَنِ الْأَهْوَازِيِّ وَ الْبَرْقِيِّ عَنِ النَّضْرِ عَنِ يَحْيَى الْحَلْبِيِّ عَنْ أَخِي مُلَيْحٍ عَنْ أَبِي يَزِيدَ فَرَقْدٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ بَعَثَ غُلَامًا لَهُ أَعْجَمِيًّا فِي حَاجَةٍ فَرَجَعَ إِلَيْهِ فَجَعَلَ يُغَيِّرُ الرَّسَالََةَ فَلَا يُحِيرُهَا حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيَعْضِبُ عَلَيْهِ فَقَالَ تَكَلَّمْ بِأَيِّ لِسَانٍ شِئْتَ فَإِنِّي أَفْهَمُ عَنْكَ

حدیث ۶۴: ابو یزید فرقد گفت: خدمت امام صادق (علیه السلام) بودم غلامی اعجمی را فرستاد از پی کاری غلام برگشت و شروع به تغییر ماموریت کرد نمی توانست خوب توضیح دهد به طوری که من گمان کردم امام (علیه السلام) خشمگین خواهد شد حضرت

۱۵۵۵. قرب الإسناد ص ۳۳۹ احادیث متفرقة ح ۱۲۴۴، دلائل الإمامة ۳۳۷ ص ذکر معجزاته(علیه

السلام ح ۳۷

۱۵۵۶. الإختصاص ص ۲۸۹ معرفة الأئمة ع جميع اللغات و منطق الطير و سائر الحيوانات ح ۱

فرمود: با هر زبانی که مایلی صحبت کن من می فهمم چه می گوئی.^{۱۵۵۷}

حدیث ۶۵: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عِمْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ عَمَّارِ السَّابِطِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام يَا عَمَّارُ أَبُو مُسْلِمٍ فَطَلَّهَ وَ كَسَا وَ كَسِيحَهُ بِسَاطُورًا قَالَ فَقُلْتُ لَهُ مَا رَأَيْتُ
نَبْطِيًّا أَفْصَحَ مِنْكَ بِالنَّبْطِيَّةِ فَقَالَ يَا عَمَّارُ وَ بِكُلِّ لِسَانٍ

حدیث ۶۵: عَمَّارِ سَابِطِي گفتم: امام صادق عليه السلام به من فرمود: عمار ابو مسلم
فطلله و کسا و کسیحه بساطورا عرضه داشتم: من شخصی نبطی (ساکنان بین عراقین)
را ندیدم که فصیح تر از شما باشد فرمود: عمار و به هر زبانی (سخن می گویم).^{۱۵۵۸}

برخی از نشانه های امامت از زبان امام رضا

وَ مِنْهَا: مَا رُوِيَ فِي دُخُولِ الرَّضَا عليه السلام الْكُوفَةَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ كَانَ
فِي مَا أَوْصَانِي بِهِ الرَّضَا عليه السلام فِي وَقْتٍ مُنْصَرَفِهِ مِنَ الْبَصْرَةِ أَنْ قَالَ لِي صِرْ إِلَى الْكُوفَةِ
فَأَجْمَعِ الشِّيْعَةَ هُنَاكَ وَ أَعْلِمُهُمْ أَنِّي قَادِمٌ عَلَيْهِمْ وَ أَمْرِي أَنْ أَنْزِلَ فِي دَارِ حَفْصِ بْنِ
عُمَيْرِ الْيَشْكُرِيِّ فَصِرْتُ إِلَى الْكُوفَةِ فَأَعْلَمْتُ الشِّيْعَةَ أَنَّ الرَّضَا عليه السلام قَادِمٌ عَلَيْهِمْ

۱۵۵۷. الإختصاص ص ۲۹۰ معرفة الأئمة ع جميع اللغات و منطق الطير و سائر الحيوانات ح ۲
۱۵۵۸. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۲۱۸ فصل في معرفته باللغات
و إخباراته بالغيب، الإختصاص ص ۲۸۹ معرفة الأئمة ع جميع اللغات و منطق الطير و سائر
الحيوانات ح ۲

فَأَنَا يَوْمًا عِنْدَ نَصْرِ بْنِ مُزَاحِمٍ إِذْ مَرَّ بِي سَلَامٌ خَادِمُ الرُّضَا عليه السلام فَعَلِمْتُ أَنَّ
الرُّضَا عليه السلام قَدْ قَدِمَ فَبَادَرْتُ إِلَى دَارِ حَفْصِ بْنِ عُمَيْرٍ فَإِذَا هُوَ فِي الدَّارِ فَسَلَّمْتُ
عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لِي احْتَشِدْ [لِي] فِي طَعَامِ تَصْلِحُهُ لِلشَّيْعَةِ فَقُلْتُ قَدْ احْتَشَدْتُ وَ
فَرَعْتُ مِمَّا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى تَوْفِيقِكَ فَجَمَعْنَا الشَّيْعَةَ فَلَمَّا أَكَلُوا
قَالَ يَا مُحَمَّدُ انظُرْ مَنْ بِالْكُوفَةِ مِنَ الْمُتَكَلِّمِينَ وَالْعُلَمَاءِ فَأَحْضِرْهُمْ فَأَحْضَرْنَاهُمْ
فَقَالَ لَهُمُ الرُّضَا عليه السلام إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَجْعَلَ لَكُمْ حِطًّا مِنْ نَفْسِي كَمَا جَعَلْتُ لِأَهْلِ
الْبَصْرَةِ وَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَعْلَمَنِي كُلَّ كِتَابٍ أَنْزَلَهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيَّ جَائِلِيْقَ وَكَانَ مَعْرُوفًا
بِالْجَدَلِ وَالْعِلْمِ وَالْإِنْجِيلِ فَقَالَ يَا جَائِلِيْقُ هَلْ تَعْرِفُ لِعِيسَى صَحِيفَةً فِيهَا خَمْسَةٌ
أَسْمَاءَ يُعَلَّقُهَا فِي عُنُقِهِ إِذَا كَانَ بِالْمَغْرِبِ فَأَرَادَ الْمَشْرِقَ فَتَحَهَا فَأَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ
بِاسْمِ وَاحِدٍ مِنَ الْخَمْسَةِ أَنْ تَنْطَوِي لَهُ الْأَرْضُ فَيَصِيرَ مِنَ الْمَغْرِبِ إِلَى الْمَشْرِقِ وَ
مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ فِي لَحْظَةٍ فَقَالَ الْجَائِلِيْقُ لَا عِلْمَ لِي بِهَا وَ أَمَّا الْأَسْمَاءُ
الْخَمْسَةُ فَقَدْ كَانَتْ مَعَهُ بِلا سَكِّ وَ يَسْأَلُ اللَّهَ بِهَا أَوْ بِوَاحِدٍ مِنْهَا فَيُعْطِيهِ اللَّهُ
جَمِيعَ مَا يَسْأَلُهُ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ إِذْ لَمْ تُنْكَرِ الْأَسْمَاءُ فَأَمَّا الصَّحِيفَةُ فَلَا يَضُرُّ أَقْرَرْتُ
بِهَا أَوْ أَنْكَرْتُ اشْهَدُوا عَلَيَّ قَوْلُهُ ثُمَّ قَالَ يَا مَعَاشِرَ النَّاسِ أَلَيْسَ أَنْصَفُ النَّاسِ مَنْ
حَاجَّ خِصْمَهُ بِمِلَّتِهِ وَ بَكْتَابِهِ وَ بِنَبِيِّهِ وَ شَرِيعَتِهِ قَالُوا نَعَمْ قَالَ الرُّضَا عليه السلام فَاعْلَمُوا
أَنَّهُ لَيْسَ بِإِمَامٍ بَعْدَ مُحَمَّدٍ إِلَّا مَنْ قَامَ بِمَا قَامَ بِهِ مُحَمَّدٌ حِينَ يُفْضَى الْأَمْرُ إِلَيْهِ وَ
لَا تَصْلُحُ الْإِمَامَةُ إِلَّا لِمَنْ حَاجَّ الْأُمَّمَ بِالْبَرَاهِينِ لِلْإِمَامَةِ فَقَالَ رَأْسُ الْجَالُوتِ وَ مَا
هَذَا الدَّلِيلُ عَلَى الْإِمَامِ قَالَ أَنْ يَكُونَ عَالِمًا بِالتَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ وَ الزَّبُورِ وَ الْقُرْآنِ
الْحَكِيمِ فَيَحَاجَّ أَهْلَ التَّوْرَةِ بِتَوْرَاتِهِمْ وَ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِإِنْجِيلِهِمْ وَ أَهْلَ الْقُرْآنِ

بِقُرْآنِهِمْ وَ أَنْ يَكُونَ عَالِمًا بِجَمِيعِ اللُّغَاتِ حَتَّى لَا يَخْفَى عَلَيْهِ لِسَانٌ وَاحِدٌ فَيَحَاجَّ
كُلَّ قَوْمٍ بِلُغَتِهِمْ ثُمَّ يَكُونُ مَعَ هَذِهِ الْخِصَالِ تَقِيًّا نَقِيًّا مِنْ كُلِّ ذَنْسٍ طَاهِرًا مِنْ كُلِّ
عَيْبٍ عَادِلًا مُنْصِفًا حَكِيمًا رَءُوفًا رَحِيمًا حَلِيمًا غَفُورًا عَطُوفًا صَدُوقًا بَارًا مُشْفِقًا
أَمِينًا مَأْمُونًا رَاتِقًا فَاتِقًا فَقَامَ إِلَيْهِ نَصْرُ بَنِي مُزَاحِمٍ فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا تَقُولُ
فِي جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ مَا أَقُولُ فِي إِمَامٍ شَهِدْتُ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ ﷺ قَاطِبَةً بِأَنَّهُ
كَانَ أَعْلَمَ أَهْلَ زَمَانِهِ قَالَ فَمَا تَقُولُ فِي مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ مِثْلَهُ قَالَ فَإِنَّ
النَّاسَ قَدْ تَحَيَّرُوا فِي أَمْرِهِ قَالَ إِنَّ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَمَرَ بُرْهَةً مِنْ دَهْرِهِ فَكَانَ
يُكَلِّمُ الْأَنْبَاطَ بِلِسَانِهِمْ وَ يُكَلِّمُ أَهْلَ خُرَاسَانَ بِالدَّرِيَّةِ وَ أَهْلَ الرُّومِ بِالرُّومِيَّةِ وَ يُكَلِّمُ
الْعَجَمَ بِالسَّنْتِيَّةِ وَ كَانَ يَرُدُّ عَلَيْهِ مِنَ الْأَفَاقِ عُلَمَاءُ الْيَهُودِ وَ النَّصَارَى فَيَحَاجُّهُمْ
بِكُتُبِهِمْ وَ أَسْنَتِهِمْ فَلَمَّا نَفَدَتْ مُدَّتُهُ وَ كَانَ وَقْتُ وِفَاتِهِ أَتَانِي مَوْلَى بَرِسَالَتِهِ يَقُولُ يَا
بُنَيَّ إِنَّ الْأَجَلَ قَدْ نَفَدَ وَ الْمُدَّةَ قَدْ انْقَضَتْ وَ أَنْتَ وَصِيُّ أَبِيكَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
لَمَّا كَانَ وَقْتُ وِفَاتِهِ دَعَا عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَوْصَاهُ وَ دَفَعَ إِلَيْهِ الصَّحِيفَةَ الَّتِي كَانَ فِيهَا
الْأَسْمَاءُ الَّتِي خَصَّ اللَّهُ بِهَا الْأَنْبِيَاءَ وَ الْأَوْصِيَاءَ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ اذْنُ مِنِّي فِدَانًا مِنْهُ
فَعَطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأْسَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِمَلَأَتِهِ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَخْرِجْ لِسَانَكَ فَأَخْرَجَهُ
فَخَتَمَهُ بِخَاتَمِهِ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ اجْعَلْ لِسَانِي فِي فِيكَ فَمَصَّهُ وَ ابْلَعْ كُلَّ مَا تَجِدُ فِي
فِيكَ فَفَعَلَ عَلِيُّ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ فَهَمَكَ مَا فَهَمَنِي وَ بَصَرَكَ مَا بَصَرَنِي وَ
أَعْطَاكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا أَعْطَانِي إِلَّا النُّبُوَّةَ فَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي ثُمَّ كَذَلِكَ إِمَامًا بَعْدَ إِمَامٍ
فَلَمَّا مَضَى مُوسَى عَلِمْتُ كُلَّ لِسَانٍ وَ كُلَّ كِتَابٍ وَ مَا كَانَ وَ مَا سَيَكُونُ بَعِيرٍ تَعَلَّمَ
وَ هَذَا سِرُّ الْأَنْبِيَاءِ أَوْدَعَهُ اللَّهُ فِيهِمْ وَ الْأَنْبِيَاءُ أَوْدَعُوهُ إِلَى أَوْصِيَائِهِمْ وَ مَنْ لَمْ

يَعْرِفُ ذَلِكَ وَيُحَقِّقُهُ فَلَيْسَ هُوَ عَلَى شَيْءٍ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

محمد بن فضل می‌گوید: وقتی که امام رضا علیه السلام خواست از بصره به مدینه برگردد، به من دستور داد و فرمود: به کوفه برو و شیعیان را جمع کن و به آنها خبر بده که من به آنجا خواهم آمد. و فرمود: در خانه حفص بن عمیر اقامت کن. من هم به کوفه رفتم و دستورات آن حضرت را اجرا کردم. روزی با نصر بن مزاحم بودم که «سلام» خادم امام رضا علیه السلام از کنار ما عبور کرد. لذا فهمیدم که امام علیه السلام به خانه حفص آمده است. به آنجا رفتم و امام علیه السلام در آنجا بود. پس بر او سلام کردم. سپس به من فرمود: غذایی آماده کن. گفتم: همه چیز آماده است. فرمود: خدا را شکر که موفق شدی. شیعیان را دعوت کردیم و همه حاضر شدند. وقتی که غذا خوردند، امام علیه السلام رو به من فرمود: ای محمد! بین در کوفه از متکلمین و دانشمندان چه کسی هست؟ پس آنان را نزد من حاضر کن. پس من نیز آنان را حاضر ساختم. آنگاه امام علیه السلام خطاب به آنها فرمود: می‌خواهم همان مجلس سودمندی را که در بصره برقرار کردم برای شما نیز برقرار کنم. و خدا مرا بر تمام کتاب‌های آسمانی دانا نموده است. سپس امام علیه السلام رو به جاثلیق کوفه که شخصی دانشمند و در بحث و جدل، معروف بود، نمود و فرمود: ای جاثلیق! آیا می‌دانی برای حضرت عیسی علیه السلام صحیفه‌ای وجود داشت که در آن اسم پنج تن بود که بر گردنش آویزان کرده بود. و حضرت، در مغرب بود و می‌خواست به مشرق برود، صحیفه را گشود و خدا را به نام یکی از آنان قسم داد که زمین زیر پای او پیچیده شود و در یک لحظه از مغرب به مشرق و از مشرق به مغرب، سیر کرد؟ جاثلیق گفت: من جریان این صحیفه را نمی‌دانم ولی بدون تردید اسماء پنجگانه همراه او بود که به آنها یا یکی از آنان توسل می‌جست. و خداوند نیز آنچه می‌خواست به او عطا می‌کرد. حضرت فرمود: اللّٰهُ اکبر! همین که نام‌ها را قبول داری، همین کافی است. و دیگر فرق نمی‌کند که به صحیفه اقرار کنی یا نه. ای مردم!

بر گفتار او شاهد باشید. سپس فرمود: ای مردم! آیا کسی که با طرف مقابلش به دین و کتاب و پیامبر و شریعت او، احتجاج کند، با انصاف‌ترین مردم نیست؟ گفتند: آری. بعد فرمود: بعد از پیامبر ﷺ کسی امام علیه السلام است که قیام کند به آنچه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به آن قیام کرده است و بتواند کارهای او را انجام دهد. و امامتش را با دلایل و براهین، ثابت کند. رأس الجالوت گفت: دلایل امامت چیست؟ فرمود: اینکه امام علیه السلام به تورات، انجیل، زبور و قرآن، احاطه داشته باشد و با هر کدام به کتاب خودشان احتجاج کند. و اینکه همه زبان‌ها را بداند و با اهل هر زبانی، به زبان خودش، مباحثه کند. و افزون بر این‌ها، باید از هر آلودگی و عیبی، پاک باشد. و همچنین عادل، با انصاف، حکیم، دلسوز و مهربان، بردبار، اهل بخشش و گذشت، راستگو و نیکوکار، صمیمی، امین و مطمئن باشد. و امور مردم را حلّ و فصل کند. نصر بن مزاحم ایستاد و گفت: یا بن رسول الله! در مورد جعفر بن محمد علیه السلام چه می‌گویی؟ فرمود: چه بگویم درباره‌ی امامی که امت محمد صلی الله علیه و آله و سلم همگی و به اتفاق، گواهی داده‌اند که او داناترین اهل زمانش بود! گفت: در مورد موسی بن جعفر علیه السلام چه می‌گویی؟ امام علیه السلام فرمود: او هم همان طور بود. نصر گفت: مردم در امر او سرگردان و متحیر هستند. فرمود: حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در بُرهه‌ای از زمان زیست که با نبطی‌ها به زبانشان و با خراسانی‌ها با زبان فارسی و با رومیان، به رومی و با غیر عرب، به زبان خودشان، سخن می‌گفت. و علما و بزرگان یهود و نصاری، از نقاط دور می‌آمدند و حضرت با آنان با کتاب و زبان خودشان بحث و احتجاج می‌نمود. و وقتی عمر مبارکشان به پایان رسید، توسط شخصی نامه‌ای به من فرستاد که: ای پسر من! اجلم فرا رسیده و عمرم به آخر رسید. و تو جانشین پدرت هستی. همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم هنگام رحلتش علی علیه السلام را خواست و به او وصیت نمود و صحیفه‌ای به او داد که در آن، نامه‌های پیامبران و جانشینان آنها بود. بعد فرمود: ای علی! نزدیکتر آی، وقتی

امام علیؑ نزدیک شد، رسول خدا ﷺ عباى خویش را بر سر او کشید و فرمود: زبانت را بیرون بیاور. و او بیرون آورد. پیامبر ﷺ انگشترش را به زبان او کشید و فرمود: زبانت را در دهانت بگذار و آن را بمک و هر چه در دهانت بود، فرو ببر. ۱۵۵۹

علمائه اطهاره گذشته و آینده

حدیث ۶۷: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنِ الثَّمَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ لَا وَاللَّهِ لَا يَكُونُ عَالِمٌ جَاهِلًا أَبَدًا عَالِمٌ بِشَيْءٍ جَاهِلٌ بِشَيْءٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَجَلٌ وَأَعَزُّ وَأَعْظَمُ وَأَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَفْرَضَ طَاعَةَ عَبْدٍ يَحْجُبُ عَنْهُ عِلْمَ سَمَائِهِ وَأَرْضِهِ ثُمَّ قَالَ لَا يَحْجُبُ ذَلِكَ عَنْهُ

حدیث ۶۷: امام باقر عليه السلام فرمود: نه بخدا کسی که اطاعت او بر مردم واجب باشد جاهل به نیازهای آنها نیست که چیزی را بداند و چیزی را نداند سپس فرمود: خداوند بزرگ و کریم تر است از آن که اطاعت شخصی را بر مردم واجب کند که دارای علم آسمان و زمین نیست هرگز از او پوشیده نمی دارد. ۱۵۶۰

حدیث ۶۸: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ الْبَزَنْطِيِّ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ سَمَاعَةَ بْنِ سَعْدِ الْخَثْعَمِيِّ أَنَّهُ كَانَ مَعَ الْمُفَضَّلِ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ الْمُفَضَّلُ جُعِلَتْ فِدَاكَ

۱۵۵۹. الخرائج و الجرائح ج ۱ ص ۳۴۹ الباب التاسع في معجزات الإمام المظلوم المسموم على بن موسى الرضا ح ۷

۱۵۶۰. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ۱ ص ۱۲۴ باب ۵ باب ما لا يحجب عن الأئمة علم السماء و أخباره و علم الأرض و غير ذلك ح ۲

يَفْرِضُ اللَّهُ طَاعَةَ عَبْدٍ عَلَى الْعِبَادِ ثُمَّ يَحْبُبُ عَنْهُ خَبَرَ السَّمَاءِ قَالَ اللَّهُ أَكْرَمُ وَأَرْأَفُ
بِعِبَادِهِ مَنْ أَنْ يَفْرِضَ عَلَيْهِمْ طَاعَةَ عَبْدٍ يَحْبُبُ عَنْهُ خَبَرَ السَّمَاءِ صَبَاحاً أَوْ مَسَاءً

۹۰۳

حدیث ۶۸: سماعة بن سعد خثعمی بهمراه مفضل خدمت امام صادق (علیه السلام) بود. مفضل عرضه داشت: فدایت شوم آیا خداوند فرمانبرداری شخصی را بر مردم واجب می‌کند آنگاه او را از اخبار آسمان‌ها بی‌اطلاع می‌گذارد فرمود: خداوند رئوف‌تر و کریم‌تر است نسبت به بندگان خود که اطاعت شخصی را بر آنها واجب نماید که از اخبار آسمان در صبح و شب اطلاع نداشته باشد. ^{۱۵۶۱}

حدیث ۶۹: قال امیرالمؤمنین (علیه السلام): وَ اللَّهُ لَوْ شِئْتُ أَنْ أُخْبِرَ كُلَّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِمَخْرَجِهِ وَ مَوْلَجِهِ وَ جَمِيعِ شَأْنِهِ لَفَعَلْتُ وَ لَكِنْ أَخَافُ أَنْ تَكْفُرُوا فِيَّ بِرَسُولِ اللَّهِ أَلَا وَ إِنِّي مُفْضِيهِ إِلَى الْخَاصَّةِ مِمَّنْ يُؤْمَنُ ذَلِكَ مِنْهُ وَ الَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ وَ اصْطَفَاهُ عَلَى الْخَلْقِ مَا أَنْطَقُ إِلَّا صَادِقاً

حدیث ۶۹: امیرالمؤمنین (علیه السلام) سوگند به خدا! اگر بخواهم می‌توانم هرکدام از شما را از آغاز و پایان کارش و از تمام شئون زندگی‌اش آگاه سازم اما از آن می‌ترسم که با این‌گونه خبرها نسبت به رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) کافر شوید. آگاه باشید، من به خواص اصحاب خود که کفر و غلو در او راه نخواهد یافت این اخبار را خواهم رساند. سوگند به خدایی که محمد (صلی الله علیه و آله و سلم) را به حق برانگیخت و او را برگزید جزء به راستی سخنی نمی‌گویم. ^{۱۵۶۲}

۱۵۶۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۲۴ باب ۵ باب ما لا یحجب عن الأئمة علم السماء و أخباره و علم الأرض و غیر ذلك ح ۱
۱۵۶۲. نهج البلاغه للصبحی صالح ص ۲۵۰: خطبة ۱۷۵.

حدیث ۷۰: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى وَ عُبَيْدَةَ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ابْتِدَاءَ مِنْهُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا فِي الْجَنَّةِ وَمَا فِي النَّارِ وَمَا كَانَ وَمَا يَكُونُ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ

حدیث ۷۰: امام صادق عليه السلام: به خدا قسم! من دارای علم آنچه در آسمانها و زمین و بهشت و جهنم و آنچه بوده و آنچه خواهد آمد تا روز قیامت هستم. ۱۵۶۳

حدیث ۷۱: مُحَمَّدُ بْنُ عِيْسَى عَنِ النَّضْرِ عَنِ أَبِي دَاوُدَ عَنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ فَرَوَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي الْأَصْبَغِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جَالِسًا فَدَخَلَ عَلَيْهِ الْحَسَنُ بْنُ السَّرِيِّ الْكَرْخِيُّ قَالَ سَأَلَهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ جَارَاهُ فِي شَيْءٍ فَقَالَ لَيْسَ هُوَ كَذَلِكَ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَتَرَى مَنْ جَعَلَهُ اللَّهُ حُجَّةً عَلَى خَلْقِهِ يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْ أُمُورِهِمْ

حدیث ۷۱: سعد بن ابی الاصبع می گوید: خدمت امام صادق عليه السلام نشستند بودم که حسن بن سری کرخی وارد شد امام عليه السلام از او چیزی پرسید و در مورد چیزی گفتگو کردند او می گفت: نه این طور نیست سه بار تکرار کرد. سپس حضرت فرمود: خیال می کنی کسی را که خدا حجت قرار داده بر خلقش بر او چیزی از امور مردم مخفی بماند؟ ۱۵۶۴

۱۵۶۳. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۲۷ باب ۶ باب فی علم الأئمة بما فی السماوات و الأرض و الجنة و النار و ما کان و ما هو کائن إلى یوم القیامة ح ۲
 ۱۵۶۴. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۲۲ باب ۴ باب ما لا یحجب من الأئمة شیء من أمر و إن عندهم جمیع ما یتحتاج إليه الأمر ح ۴

حدیث ۷۲: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْأَهْوَازِيِّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَصَفْوَانُ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ وَذَكَرُوا الْإِمَامَ وَفَضْلَهُ قَالَ إِنَّمَا
مَنْزِلَةُ الْإِمَامِ فِي الْأَرْضِ بِمَنْزِلَةِ الْقَمَرِ فِي السَّمَاءِ وَ فِي مَوْضِعِهِ هُوَ مُطَّلِعٌ عَلَى
جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ كُلِّهَا

حدیث ۷۲: علی بن احمد بن محمد از پدر خود نقل کرد که گفت من و
صفوان خدمت حضرت ابو الحسن علیه السلام بودیم صحبت از امام علیه السلام و مقامش شد
فرمود: مقام امام علیه السلام در زمین مانند ماه است در آسمان او در محل خود از تمام
چیزها مطلع است. ۱۵۶۵

حدیث ۷۳: أَبُو مُحَمَّدٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مُوسَى عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْبَغْدَادِيِّ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْخَضْرَمِيِّ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَا بَا بَكْرٍ مَا يَخْفَى عَلَيَّ شَيْءٌ مِنْ بِلَادِكُمْ

حدیث ۷۳: ابوبکر خضرمی گفت: امام صادق علیه السلام به من فرمود: یا ابابکر!
چیزی از اتفاقات شهرهای شما بر من مخفی نیست. ۱۵۶۶

حدیث ۷۴: عَلِيُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْأَزْرَقِ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ أَحْكَمُ وَ أَكْرَمُ وَ أَجَلُّ وَ أَعْلَمُ مِنْ أَنْ
يَكُونَ احْتَجَّ عَلَى عِبَادِهِ بِحُجَّةٍ ثُمَّ يُعَيَّبُ عَنْهُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِهِمْ

۱۵۶۵. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۴۳ باب ۱۲ باب الفصل
الذی فیہ الأحادیث النوادر مما یفعل بالأنمة من الأبواب التی فیها ذکر العمود و النور و غیر ذلک ح ۸
۱۵۶۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۴۳ باب ۱۲ باب الفصل
الذی فیہ الأحادیث النوادر مما یفعل بالأنمة من الأبواب التی فیها ذکر العمود و النور و غیر ذلک ح ۷

حدیث ۷۴: اسماعیل ازرق گفت: از امام صادق علیه السلام شنیدم می فرمود: خداوند حکیم تر و کریم تر و بزرگتر و داناتر از آن است که بر بندگان خود حجتی قرار دهد آنگاه پنهان بدارد از او امور مردم را. ۱۵۶۷

فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَفْضَلُ الرَّاسِخِينَ فِي الْعِلْمِ قَدْ عَلِمَ جَمِيعَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ التَّنْزِيلِ وَ التَّأْوِيلِ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُنْزَلَ عَلَيْهِ شَيْئًا لَمْ يَعْلَمْهُ تَأْوِيلَهُ وَ أَوْصِيَاؤُهُ مِنْ بَعْدِهِ يَعْلَمُونَهُ كُلَّهُ، قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ أَبَا الْخَطَّابِ كَانَ يَقُولُ فِيكُمْ قَوْلًا عَظِيمًا، قَالَ وَ مَا كَانَ يَقُولُ قُلْتُ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّكُمْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ الْقُرْآنِ قَالَ عِلْمُ الْحَلَالِ وَ الْحَرَامِ وَ الْقُرْآنِ يَسِيرٌ فِي جَنْبِ الْعِلْمِ الَّذِي يَحْدُثُ فِي اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ

تفسیر قمی: .... به حضرت باقر علیه السلام عرضه داشتیم: فدایت شوم ابو الخطاب در باره شما اعتقاد بزرگی دارد فرمود: چه می گوید؟ عرضه داشتیم: او معتقد است که شما علم حلال و حرام و قرآن را می دانید. فرمود علم حلال و حرام چیزی نیست در مقابل علم آنچه در شب و روز به وجود می آید. (و ما آنرا نیز می دانیم) ۱۵۶۸

حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ شُعَيْبٍ عَنْ ضَرِيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّمَا الْعِلْمُ مَا حَدَّثَ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ يَوْمٌ بِيَوْمٍ وَ سَاعَةٌ بِسَاعَةٍ.

۱۵۶۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۲۲ باب ۴ باب ما لا یحجب من الأئمة شیء من أمر و إن عندهم جمیع ما یحتاج إليه الأمر ح ۱
 ۱۵۶۸. تفسیر القمی ج ۱ ص ۹۶ [سورة آل عمران (۳): الآيات ۱ الى ۷]

بصائر: ضریس از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: علم آن است که در شبانه روز پیش می آید روز به روز و ساعت به ساعت. ^{۱۵۶۹}

الله اطهار معدن علم و آثار وحی

حدیث ۷۶: أَحْمَدُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ نَحْنُ وُلاةُ أَمْرِ اللَّهِ وَ خَزَنَةُ عِلْمِ اللَّهِ وَ عَيْبَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ أَهْلُ دِينِ اللَّهِ وَ عَلَيْنَا نَزَلَ كِتَابُ اللَّهِ وَ بِنَا عَبْدُ اللَّهِ وَ لَوْلَانَا مَا عَرَفَ اللَّهُ وَ نَحْنُ وَرَثَةُ نَبِيِّ اللَّهِ وَ عِترَتُهُ

حدیث ۷۶: عبد الرحمن بن کثیر گفت از امام صادق علیه السلام شنیدم می فرمود: ما فرمانروایان امر خدا و گنجینه های علم او مخزن وحی و اهل دین خدا هستیم کتاب خدا بر ما فرود آمده و به واسطه ما خداوند عبادت شد اگر ما نبودیم خدا شناخته نمی شد ما وارث پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و عترت او هستیم. ^{۱۵۷۰}

حدیث ۷۷: ابْنُ هَاشِمٍ عَنِ ابْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ مُعَاذٍ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مُزَاحِمٍ الْخُرَّاسَانِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ

۱۵۶۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۲۵ باب ۷ باب ما یلقى شیء بعد شیء یوما بیوم و ساعة بساعة مما یحدث ح ۱
۱۵۷۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۱ باب ۳ باب فی الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولاة أمر الله و وجه الله الذی یؤتی منه و جنب الله و عین الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۳

اللَّهُ ﷺ إِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ أَهْلُ بَيْتِ الرَّحْمَةِ وَ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ.

حديث ٧٧: مزاحم خراساني گفت پیامبر اکرم ﷺ ما خانواده، خانواده رحمت و شجره نبوت و جایگاه رسالت و محل رفت و آمد ملائکه و معدن علم هستیم. ١٥٧١

حديث ٧٨: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مَسْكِينٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ الْأَعْمَشِ عَنِ الْأَعْمَشِ رَفَعَ الْحَدِيثَ إِلَى أَبِي ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: لَمَّا اخْتَلَفَ النَّاسُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَبُو ذَرٍّ أَهْلُ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ هُمْ أَهْلُ بَيْتِ النَّبُوَّةِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ بَيْتُ الرَّحْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ

حديث ٧٨: اعمش از ابو ذر نقل کرد که وقتی مردم پس از پیامبر اکرم ﷺ اختلاف پیدا کردند ابو ذر گفت: خانواده پیامبر شما اهل بیت نبوتند و پایگاه رسالت و محل رفت و آمد ملائکه و خاندان رحمت و معدن علمند. ١٥٧٢

حديث ٧٩: عَنِ الْجَعَابِيِّ عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي خَالِدٍ عَنْ حَنَانِ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ رَبِيعَةَ السَّعْدِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانَ فَقُلْتُ لَهُ حَدِّثْنِي بِمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ رَأَيْتَهُ يَعْمَلُ بِهِ فَقَالَ عَلَيْكَ بِالْقُرْآنِ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ قَرَأْتُ الْقُرْآنَ وَ إِنَّمَا جِئْتُكَ لِتُحَدِّثَنِي بِمَا لَمْ أَرَهُ وَ لَمْ أَسْمَعُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُكَ عَلَى حُذَيْفَةَ أَنِّي أَتَيْتُهُ لِتُحَدِّثَنِي فَإِنَّهُ قَدْ سَمِعَ

١٥٧١. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ١ ص ٥٦ باب ١ باب في الأئمة ع

أنهم معدن العلم و شجرة النبوة و مفاتيح الحكمة و موضع الرسالة و مختلف الملائكة ح ١

١٥٧٢. بصائر الدرجات في فضائل آل محمد صلى الله عليهم ج ١ ص ٥٧ باب ١ باب في الأئمة ع

أنهم معدن العلم و شجرة النبوة و مفاتيح الحكمة و موضع الرسالة و مختلف الملائكة ص ح ٤

وَ كَتَمَ قَالَ فَقَالَ حُذَيْفَةُ قَدْ أَبْلَعْتُ فِي الشُّدَّةِ ثُمَّ قَالَ لِي خُذْهَا قَصِيرَةً مِنْ طَوِيلَةٍ وَ جَامِعَةً لِكُلِّ أَمْرٍ إِنَّ آيَةَ الْجَنَّةِ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ لِيَأْكُلُ الطَّعَامَ وَ يَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ فَقُلْتُ لَهُ فَبَيَّنْ لِي آيَةَ الْجَنَّةِ فَاتَّبَعَهَا وَ آيَةَ النَّارِ فَاتَّقِيهَا فَقَالَ لِي وَ الَّذِي نَفْسُ حُذَيْفَةَ بِيَدِهِ إِنَّ آيَةَ الْجَنَّةِ وَ الْهُدَاةِ إِلَيْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الْأَيَّامَةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ إِنَّ آيَةَ النَّارِ وَ الدُّعَاةِ إِلَيْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لِأَعْدَائِهِمْ.

حدیث ۷۹: ربیعہ سعدی گفت رفتم پیش حذیفه بن یمان گفتم برایم حدیثی نقل کن از آنها که از پیامبر اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم شنیده‌ای و دیده‌ای به آن عمل می‌کند. گفت قرآن را رها نکن گفتم من قرآن را خوانده‌ام آمده‌ام از تو حدیثی بشنوم که ندیده و نشنیده‌ام از پیامبر اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم خدایا تو را گواه می‌گیرم که پیش حذیفه آمدم و از او درخواست حدیث کردم او شنید ولی کتمان کرد. گفت: عجب بر من دشوار و سخت گرفتی حالا گوش کن جمله کوتاهی از سخنی طولانی که جامع تمام امور تو است گفت: نشانه بهشت در میان همین مردم غذا می‌خورد و راه می‌رود. گفتم: توضیح بده نشانه بهشت را بشناسم و پیرو او شوم و نشانه آتش را تشخیص دهم و از آن پرهیز نمایم گفت: قسم به آن کس که جان حذیفه در اختیار اوست نشانه بهشت و راهنمای به سوی بهشت تا روز قیامت ائمه از آل محمدند صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم و نشانه جهنم و راهنمای به سوی جهنم تا روز قیامت دشمنان این‌هایند. ۱۵۷۳

حدیث ۸۰: أَبِي عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي الْحَطَّابِ عَنْ ابْنِ أَبِي سَبَّاطٍ عَنِ الْبَطَّائِنِيِّ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم أَنَّهُ قَالَ: يَا بَا بَصِيرٍ نَحْنُ شَجَرَةُ الْعِلْمِ وَ نَحْنُ أَهْلُ بَيْتِ النَّبِيِّ وَ فِي دَارِنَا مَهْبِطُ جَبْرَيْلَ وَ نَحْنُ خُرَّانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ

نَحْنُ مَعَادِنُ وَحَى اللَّهِ مَنْ تَبِعَنَا نَجَا وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنَّا هَلَكَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ
 حديث ٨٠: امالى: ابو بصير از امام صادق (عليه السلام) نقل کرد که آن جناب فرمود:
 ای ابا بصیر! ما درخت علم و اهل بیت پیامبریم در خانه ما جبرئیل (عليه السلام) فرود می آید
 و ما گنجینه علم خدا و مخزن وحی او هستیم هر که تابع ما باشد نجات می یابد و هر
 که مخالف با ما باشد هلاک می شود خداوند این را بر خود لازم شمرده. ١٥٧٤

حديث ٨١: الْعَبَّاسُ بْنُ مَعْرُوفٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ رَبِيعٍ عَنِ الْجَارُودِ
 وَ هُوَ أَبُو الْمُنْذِرِ قَالَ: دَخَلْتُ مَعَ أَبِي عَلِيٍّ بِنِ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ
 الْحُسَيْنِ (عليه السلام) مَا تَنْقُمُ النَّاسُ مِنَّا نَحْنُ وَ اللَّهُ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ بَيْتُ الرَّحْمَةِ وَ مَوْضِعُ
 الرِّسَالَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ

حديث ٨١: ابو المنذر گفت با پدرم رفتم خدمت حضرت زین العابدین (عليه السلام)
 آن جناب فرمود: مردم از ما چه بدی دیده اند؟ به خدا قسم! ما شجره نبوت و خانه
 رحمت و محل رسالت و معدن علم و محل رفت و آمد ملائکه هستیم. ١٥٧٥

حديث ٨٢: أَبِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُنْدَبٍ قَالَ: كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ
 الرِّضَا (عليه السلام) أَسْأَلُهُ عَنْ تَفْسِيرِ قَوْلِهِ تَعَالَى اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ إِلَى آخِرِ
 الْآيَةِ فَكَتَبَ إِلَيَّ الْجَوَابَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ مُحَمَّدًا (صلى الله عليه وآله) كَانَ أَمِينَ اللَّهِ فِي خَلْقِهِ فَلَمَّا
 قُبِضَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وآله) كُنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ وَرَثَتَهُ فَنَحْنُ أَمَنَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ عِنْدَنَا عِلْمُ الْمَنَائِمِ
 وَ الْبَلَايَا... مَنْ فَارَقَنَا هَلَكَ وَ مَنْ تَبِعَنَا نَجَا... نَحْنُ نُورٌ لِمَنْ تَبِعَنَا وَ هُدًى لِمَنْ

١٥٧٤. الأمالی للصدوق ص ٣٠٧ المجلس الخمسون ح ١٥

١٥٧٥. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ١ ص ٥٦ باب ١ باب فی الأئمة ع

أنهم معدن العلم و شجرة النبوة و مفاتيح الحكمة و موضع الرسالة و مختلف الملائكة ص ح ٢

اهْتَدَى بِنَا وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مِنَّا فَلَيْسَ مِنَ الْإِسْلَامِ فِي شَيْءٍ بِنَا فَتَحَ اللَّهُ الدِّينَ وَ بِنَا
يَخْتِمُهُ وَ بِنَا أَطْعَمَكُمْ عُشْبَ الْأَرْضِ وَ بِنَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَطْرَ السَّمَاءِ وَ بِنَا آمَنَكُمُ اللَّهُ
مِنَ الْغَرَقِ فِي بَحْرِكُمْ وَ مِنَ الْخَسْفِ فِي بَرِّكُمْ وَ بِنَا نَفَعَكُمُ اللَّهُ فِي حَيَاتِكُمْ وَ فِي
قُبُورِكُمْ وَ فِي مَحْشَرِكُمْ وَ عِنْدَ الصَّرَاطِ وَ عِنْدَ الْمِيزَانِ وَ عِنْدَ دُخُولِكُمُ الْجَنَّةِ

حدیث ۸۲: عبد الله بن جندب گفت برای حضرت رضا نوشتم این آیه را
تفسیر فرماید ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ﴾ در جواب من نوشت. اما بعد همانا
محمد ﷺ امین خدا است در میان مردم وقتی از دنیا رحلت نمود ما اهل بیت و ورثه
او بودیم ما امناء خدا در زمینیم در نزد ما علم منایا و بلااست... هر که از ما جدا
شود هلاک می‌گردد و هر که پیرو ما باشد نجات می‌یابد... ما نوریم برای پیروان خود
و هدایت هستیم برای کسی که از ما هدایت جوید هر که از ما نباشد از اسلام بهره‌ای
نبرده به وسیله ما خدا دین را گشود و به وسیله ما ختم می‌نماید به وسیله ما خداوند
به شما خورانید سبزه زمین را و به واسطه ما خداوند از آسمان باران فرستاد و به
واسطه ما شما را در دریا از غرق ننگه داشت و از فرو رفتن به زمین در بیابان و به
وسیله ما خدا در زندگی بشما نفع بخشید در قبر و در محشر و هنگام صراط و هنگام
داخل شدن بهشت... ۱۵۷۶

حدیث ۸۳: ابْنُ مُوسَى عَنِ الْعَلَوِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ بَسَّامٍ عَنِ مُحَمَّدِ
بْنِ خَالِدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْيَمَانِيِّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ حَمَّادِ
بْنِ عَمْرٍو عَنِ جَعْفَرِ بْنِ يَرْقَانَ [بِرْقَانَ] عَنِ مَيْمُونِ بْنِ مَهْرَانَ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ
قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ فِيْنَا خُطْبِيَا فَقَالَ فِي آخِرِ خُطْبَيْتِهِ ... فِيْنَا الْحُكْمَ وَ الْحِلْمَ وَ الْعِلْمَ وَ

النُّبُوَّةُ وَالسَّمَاخَةُ وَالشَّجَاعَةُ وَالْقَصْدُ وَالصَّدْقُ وَالطُّهُورُ وَالْعَفَافُ وَنَحْنُ كَلِمَةُ
التَّقْوَى وَ سَبِيلُ الْهُدَى وَالْمَثَلُ الْأَعْلَى وَالْحُجَّةُ الْعُظْمَى وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَالْحَبْلُ
الْمَتِينُ وَ نَحْنُ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ لَنَا بِالْمَوَدَّةِ فَمَا ذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ

حدیث ۸۳: خصال: عبد الله بن عباس گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در میان ما به سخن رانی مشغول شد و در آخر فرمایش خود فرمود: ...در میان ما حکم و حلم و علم و نبوت و سخاوت و شجاعت و هدایت و صدق و پاکی و عفاف است ما کلمه تقوی و راه هدایت و مثل اعلی و حجت بزرگ و دست‌آویز محکم و حبل المتین هستیم خداوند در باره ما دستور مودت و دوستی داده بعد از دریافت حق دیگر چیزی جز گمراهی نیست کجا می‌روید. ۱۵۷۷

حدیث ۸۴: یَعْقُوبُ بْنُ إِسْحَاقَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ حَسَّانَ قَالَا أَخْبَرَنَا أَبُو عِمْرَانَ
الْأَزْمَنِيُّ وَ هُوَ مُوسَى بْنُ زَنْجَوِيهِ عَنْ عَائِدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ خَيْثِمَةَ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: نَحْنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ وَ بَيْتُ الرَّحْمَةِ وَ مَفَاتِيحُ الْحِكْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ
وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ وَ نَحْنُ وَدِيْعَةُ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ وَ
نَحْنُ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَ نَحْنُ عَهْدُ اللَّهِ فَمَنْ وَفَى بِذِمَّتِنَا فَقَدْ وَفَى بِذِمَّةِ اللَّهِ وَ مَنْ
وَفَى بِعَهْدِنَا فَقَدْ وَفَى بِعَهْدِ اللَّهِ وَ مَنْ خَفَرَهُمَا فَقَدْ خَفَرَ ذِمَّةَ اللَّهِ وَ عَهْدَهُ

حدیث ۸۴: بصائر: خثیمه از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد که فرمود: ما درخت نبوت و خاندان رحمت و کلیدهای حکمت و معدن علم و پایگاه رسالت و محل آمد و رفت ملائکه و مخزن اسرار خدا و امانت او در میان مردم و ما حرم بزرگ خدا و ما پیمان اوئیم هر که به قرارداد خود وفا کند به پیمان خدا وفا کرده و هر که به پیمان

ما وفا نماید به عهد خدا وفا کرده و هر که پیمان شکنی نماید در هر دو مورد پیمان و عهد خدا را شکسته است. ۱۵۷۸

۹۱۳

حدیث ۸۵: إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْقَمَاطِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا مَنَزَلَتُكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ فَقَالَ حُجَّتُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَبَابُهُ الَّذِي يُؤْتَى مِنْهُ وَأَمَنَّاؤُهُ عَلَى سِرِّهِ وَتَرَاجِمَةٌ وَحِيهِ

حدیث ۸۵: ابو خالد از حضرت صادق (علیه السلام) نقل کرد که عرضه داشتیم: یا ابن رسول الله! مقام شما در نزد خدا چگونه است فرمود: حجت خدا بر خلق و باب و دربی هستیم که از آن باید وارد شد و امین اسرار خدا و مترجم وحی او هستیم. ۱۵۷۹

حدیث ۸۶: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ مَعْرُوفٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَالَ جَعْفَرٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ نَحْنُ جَنْبُ اللَّهِ وَنَحْنُ صَفْوَتُهُ وَنَحْنُ خَيْرَتُهُ وَنَحْنُ مُسْتَوْدَعُ مَوَارِيثِ الْأَنْبِيَاءِ وَنَحْنُ أَمْنَاءُ اللَّهِ وَنَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ وَنَحْنُ أَرْكَانُ الْإِيمَانِ وَنَحْنُ دَعَائِمُ الْإِسْلَامِ وَنَحْنُ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ

۱۵۷۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۵۷ باب ۱ باب فی الأئمة ع أنهم معدن العلم و شجرة النبوة و مفاتيح الحكمة و موضع الرسالة و مختلف الملائكة ص ح ۳، الكافي ج ۱ ص ۲۲۱ باب أن الأئمة ع معدن العلم و شجرة النبوة و مختلف الملائكة ..... ح ۳

۱۵۷۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۲ باب ۳ باب فی الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولاة أمر الله و وجه الله الذي يؤتى منه و جنب الله و عين الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۹

حدیث ۸۶: بصائر: خشمه از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرد که شنیدم می فرمود: ما جنب الله و برگزیده او و منتخب خدا و تحویل گیرنده میراث انبیا و امنای پروردگار و حجت خدا و ارکان ایمان و پایه های اسلام هستیم ما رحمت خدا بر خلقیم. ۱۵۸۰

حدیث ۸۷: أَبُو الْمُفَضَّلِ الشَّيْبَانِيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعَلَوِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ عَمِّهِ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ (علیه السلام) قَالَ: ... إِنَّهُ الْإِمَامُ وَ أَبُو الْأَيِّمَةِ مَعْدِنُ الْحِلْمِ وَ مَوْضِعُ الْعِلْمِ يَبْقُرُهُ بَقْرًا وَ اللَّهُ لَهُوَ أَشْبَهُ النَّاسِ بِرَسُولِ اللَّهِ

حدیث ۸۷: امام سجاد (علیه السلام) درباره فرزندش امام باقر (علیه السلام) فرمودند: او امام و پدر امامان است، معدن بردباری و جایگاه علم و دانش است، همانند دریائی که در آن آب موج می زند علم و دانش در سینه اش موج می زند و آنرا می شکافد و نشر می دهد، به خدا قسم او شبیه ترین مردم به رسول خداست. ۱۵۸۱

حدیث ۸۸: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَذَّاءِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (علیه السلام) عَنِ الْإِسْتِطَاعَةِ وَ قَوْلِ النَّاسِ فَقَالَ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: ... ﴿ وَ رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ﴾ ۱۵۸۲ يَقُولُ عِلْمُ الْإِمَامِ وَ وَسِعَ عِلْمُهُ الَّذِي هُوَ مِنْ عِلْمِهِ كُلِّ شَيْءٍ

۱۵۸۰. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۶۳ باب ۳ باب فی الأئمة أنهم حجة الله و باب الله و ولاية أمر الله و وجه الله الذي یؤتی منه و جنب الله و عین الله و خزنة علمه جل جلاله و عم نواله ح ۱۰

۱۵۸۱. کفایة الأثر فی النص علی الأئمة الإثنی عشر ص ۲۳۸ باب ما جاء عن علی بن الحسین ع ما یوافق هذه الأخبار و نصه علی ابنه محمد الباقر ح ۲

۱۵۸۲. الاعراف آية ۱۵۶

حدیث ۸۸: امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه ﴿وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ﴾ و رحمت او همه چیز را فرا گرفته فرمودند: منظور از رحمت علم امام علیه السلام است و علم او وسیع است و همه اشیا از علم او موجود هستند. ۱۵۸۳

تمامی علوم از جانب ائمه اطهار علیهم السلام است

حدیث ۸۹: وَرُوِيَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ: نَحْنُ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ مَعْدِنُ الرِّسَالَةِ وَ نَحْنُ عَهْدُ اللَّهِ وَ نَحْنُ ذِمَّةُ اللَّهِ لَمْ نَزَلْ أَنْوَارًا حَوْلَ الْعَرْشِ نُسَبِّحُ فَيُسَبِّحُ أَهْلُ السَّمَاءِ لِتَسْبِيحِنَا فَلَمَّا نَزَلْنَا إِلَى الْأَرْضِ سَبَّحْنَا فَسَبَّحَ أَهْلُ الْأَرْضِ فَكُلُّ عِلْمٍ خَرَجَ إِلَى أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ فَمِنَّا

حدیث ۸۹: امام صادق علیه السلام: ما درخت نبوت و معدن رسالتیم، ما میثاق خدا و ذمه او هستیم، ما نورهایی به دور عرش بودیم که تسبیح می گفتیم، و اهل آسمان با تسبیح ما تسبیح می گفتند، و وقتی بر زمین نازل شدیم تسبیح گفتیم و اهل زمین نیز تسبیح گفتند. پس هر علمی که برای اهل آسمانها و زمین آشکار می شود از ما و از جانب ماست. ۱۵۸۴

۱۵۸۳. الکافی ج ۱ ص ۴۲۹ ح ۸۳ بَابُ فِيهِ نُكْتُ وَ تُتَفُّ مِنَ التَّنْزِيلِ فِي الْوَلَايَةِ.

۱۵۸۴. مشارق أنوار اليقين في أسرار أمير المؤمنين عليه السلام ص ۶۹ فصل [منازل الآل عليهم

أمه اطهار زبان هم موجودات را میدانند

حدیث ۶۶: قال الكاظم عليه السلام: .. إِنَّ الْإِمَامَ يَعْلَمُ مَنْطِقَ الطَّيْرِ وَ مَنْطِقَ كُلِّ ذِي رُوحٍ خَلَقَهُ اللَّهُ وَ مَا يَخْفَى عَلَى الْإِمَامِ شَيْءٌ

حدیث ۶۶: امام کاظم عليه السلام: ... امام عليه السلام زبان پرندگان و زبان هر موجود داری روح را می داند و چیزی بر امام عليه السلام پوشیده نیست. ۱۵۸۵

أمه اطهار عليهم السلام خانه داران علم خداوندی

حدیث ۹۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ بَيْتُ الرَّحْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ.

حدیث ۹۰: امیرالمؤمنین عليه السلام فرمود: به راستی ما خانواده شجره نبوت، موضع رسالت، محل رفت و آمد ملائکه، خانه رحمت و معدن دانشیم. ۱۵۸۶

حدیث ۹۱: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْخَشَّابِ قَالَ حَدَّثَنَا بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ خَيْثَمَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ

۱۵۸۵. الناقب فی المناقب ص ۴۶۲ الباب العاشر فی ذکر معجزات الامام موسی بن جعفر علیهما السلام و فيه ستة فصول فصل ۶ فی بیان ظهور آیاته فی معان شتی و فيه: أحد عشر حدیثا .... ح ۳۹۱

۱۵۸۶. الکافی ج ۱ ص ۲۲۱ کتاب الحجّة بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ح ۲

اللَّهُ ﷻ يَا خَيْثَمَةَ نَحْنُ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ بَيْتُ الرَّحْمَةِ وَ مَفَاتِيحُ الْحِكْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ مَوْضِعُ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ وَ مَوْضِعُ سِرِّ اللَّهِ وَ نَحْنُ وَدِيعَةُ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ وَ نَحْنُ حَرَمُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَ نَحْنُ ذِمَّةُ اللَّهِ وَ نَحْنُ عَهْدُ اللَّهِ فَمَنْ وَفَى بَعَهْدِنَا فَقَدْ وَفَى بِعَهْدِ اللَّهِ وَ مَنْ خَفَرَهَا فَقَدْ خَفَرَ ذِمَّةَ اللَّهِ وَ عَهْدَهُ.

حدیث ۹۱: خَيْثَمَه گوید: امام صادق (علیه السلام) به من فرمود: ای خیشمه! ما شجره نبوت، خانه رحمت، کلیدهای حکمت، معدن علم، موضع رسالت، محل رفت و آمد ملائکه، و محل سِرِ خدائیم، ما سپرده خدائیم در میان بندگانش، ما حرم اکبر خدائیم، ما پناه خدا و پیمان خدائیم، هر که به عهده ما بپاید به عهد خدا پائیده است و هر که آن را بشکند، پناه و عهد خدا را شکسته.^{۱۵۸۷}

حدیث ۹۲: أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ قَالَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ (عليه السلام) مَا يَنْقُمُ النَّاسُ مِنَّا فَنَحْنُ وَ اللَّهُ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ بَيْتُ الرَّحْمَةِ وَ مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ.

حدیث ۹۲: علی بن الحسین (علیه السلام): مردم چه خرده‌ای از ما می گیرند، ما به خدا! شجره نبوت، خاندان رحمت، معدن علم و محل رفت و آمد ملائکه هستیم.^{۱۵۸۸}

۱۵۸۷. الکافی ج ۱ ص ۲۲۱ کتاب الحجۃ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ح ۳
۱۵۸۸. الکافی ج ۱ ص ۲۲۱ کتاب الحجۃ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع مَعْدِنُ الْعِلْمِ وَ شَجَرَةُ النَّبُوَّةِ وَ مُخْتَلَفُ الْمَلَائِكَةِ ح ۱

الْمَدَائِنِيُّ بِالْإِسْنَادِ عَنْ جَابِرِ الْجَعْفِيِّ قَالَ قَالَ الْبَاقِرُ عليه السلام نَحْنُ وُلَاةُ أَمْرِ
 اللَّهِ وَ خُرَّانُ عِلْمِ اللَّهِ وَ وَرَثَةُ وَحْيِ اللَّهِ وَ حَمَلَةُ كِتَابِ اللَّهِ طَاعَتْنَا فَرِيضَةٌ وَ حُبُّنَا
 ٩١٨
 إِيمَانٌ وَ بُغْضُنَا كُفْرٌ مُحِبُّنَا فِي الْجَنَّةِ وَ مُبْغِضُنَا فِي النَّارِ

مناقب شهر آشوب: جابر جعفی گفت: حضرت باقر عليه السلام فرمود: ما فرمانروایان
 امر خدا و گنجینه‌های علم خدا و وارث وحی او و حاملین کتاب خدا هستیم فرمان
 برداری از ما واجب و دوستی با ما ایمان و دشمنی با ما کفر است دوست ما در
 بهشت و دشمن ما در جهنم است. ۱۵۸۹

امام سجاد عليه السلام ناجی مردم مدینه

حدیث ۹۳: كَتَبَ مَلِكُ الرُّومِ إِلَى عَبْدِ الْمَلِكِ أَكَلْتُ لَحْمَ الْجَمَلِ الَّذِي
 هَرَبَ عَلَيْهِ أَبُوكَ مِنَ الْمَدِينَةِ لِأَعْرُوزِكَ بِجُنُودِ مِائَةِ أَلْفٍ وَ مِائَةِ أَلْفٍ وَ مِائَةِ
 أَلْفٍ فَكَتَبَ عَبْدُ الْمَلِكِ إِلَى الْحَجَّاجِ أَنْ يَبْعَثَ إِلَى زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَ يَتَوَعَّدَهُ وَ
 يَكْتُبَ إِلَيْهِ مَا يَقُولُ فَفَعَلَ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِنَّ لِلَّهِ لَوْحًا مَحْفُوظًا
 يَلْحَظُهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثِمِائَةَ لَحْظَةٍ لَيْسَ مِنْهَا لَحْظَةٌ إِلَّا يُحْيِي فِيهَا وَ يُمِيتُ وَ
 يُعْزُ وَ يَذُلُّ وَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ وَ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَكْفِيكَ مِنْهَا لَحْظَةٌ وَاحِدَةٌ فَكَتَبَ
 بِهَا الْحَجَّاجُ إِلَى عَبْدِ الْمَلِكِ فَكَتَبَ عَبْدُ الْمَلِكِ بِذَلِكَ إِلَى مَلِكِ الرُّومِ فَلَمَّا قَرَأَهُ
 قَالَ مَا خَرَجَ هَذَا إِلَّا مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ

حدیث ۹۳: از جمله آن‌ها زمانی بود که ملک روم نامه ای به عبدالملک مروان نوشت و اعلان جنگ با او نمود، به این عبارت: كَتَبَ مَلِكُ الرُّومِ إِلَى عَبْدِ الْمَلِكِ أَكَلْتُ لَحْمَ الْجَمَلِ الَّذِي هَرَبَ عَلَيْهِ أَبُوكَ مِنَ الْمَدِينَةِ لِأَعَزُّوْنَا بِجُنُودِ مِائَةِ أَلْفٍ وَ مِائَةِ أَلْفٍ وَ مِائَةِ أَلْفٍ. ای عبدالملک! تو گوشت شتری خورده‌ای که پدرت بر آن سوار شد و از مدینه فرار کرد. سیصد هزار لشکر را به جنگ تو خواهیم فرستاد. عبدالملک ترسید و چاره‌ای برای دفع او پیدا ننمود تنها یک مطلب در ذهن او خطور کرد که اگر بتواند از مقام و بزرگواری حضرت امام زین‌العابدین علیه السلام تقاضای چاره سازی کند ممکن است از این خطر در امان باشد. می‌دانست که ائمه‌ی بزرگوار ما به واسطه‌ی مقام شامخ امامت و ولایت و ارتباط خاص آن‌ها با ذات مقدس لایزالی می‌توانند برای هر مشکلی و به هر مرضی دوائی تهیه نمایند. پس عبدالملک بن حجاج نوشت که کسی را خدمت امام زین‌العابدین علیه السلام بفرست (و این مطلب را خدمت آن بزرگوار عرضه بدار) هر چه جواب دادند آن را برای من بنویس. حضرت سجاد علیه السلام در جواب مرقوم فرمودند: به راستی برای خداوند لوح محفوظی است که در هر روز سیصد مرتبه توجه و التفات به آن می‌نماید و در هر توجه افرادی را زنده و افرادی را می‌میراند، افرادی را عزیز و افرادی را ذلیل می‌فرماید و من امیدوارم در یکی از آن لحظات کفایت کند تو را (ما را از شر تو ننگه داشته به حساب تو برسد) حجاج این فرمایش آن حضرت را به عبدالملک نوشت و او هم عین عبارات را به پادشاه روم فرستاد، چون پادشاه نامه را خواند گفت: این (عبارات) بیرون نیامده مگر از کلام نبوت. ^{۱۵۹۰}

۱۵۹۰. مناقب ال ابي طالب علیه السلام ج ۴ ص ۱۶۱ فصل فی علمه و حلمه و تواضعه.

امّه اطهار عليه السلام صاحب علم تمام قرآن

حدیث ۹۴: مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْمُنْخَلِ عَنْ جَابِرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: مَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَدَّعِيَ أَنَّ عِنْدَهُ جَمِيعَ الْقُرْآنِ كُلِّهِ ظَاهِرِهِ وَبَاطِنِهِ غَيْرَ الْأَوْصِيَاءِ

حدیث ۹۴: امام باقر عليه السلام: احدی نمی تواند مدعی شود که همه قرآن از ظاهر و باطن نزد او است جز اوصیاء. ۱۵۹۱

حدیث ۹۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ مَا ادَّعَى أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ أَنَّهُ جَمَعَ الْقُرْآنَ كُلَّهُ كَمَا أَنْزَلَ إِلَّا كَذَابٌ وَ مَا جَمَعَهُ وَ حَفِظَهُ كَمَا نَزَّلَهُ اللَّهُ تَعَالَى إِلَّا عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ الْأَئِمَّةُ عليهم السلام مِنْ بَعْدِهِ.

حدیث ۹۵: امام باقر عليه السلام می فرمود: هیچ کس از مردم مدعی نیست که همه قرآن را جمع کرده چنانچه نازل شده است مگر بسیار دروغگو باشد چنانچه خدای تعالی نازل کرده احدی جمع و نگهداری نکرده جز علی بن ابی طالب عليه السلام و امامان عليهم السلام پس از او. ۱۵۹۲

عَنْ مَالِكِ الْجَهَنِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَ نُورٌ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ﴾ قَالَ فِينَا نَزَلَتْ

۱۵۹۱. الكافي ج ۱ ص ۲۲۸ كتاب الحجة باب أنه لم يجمع القرآن كله إلا الأئمة ع و أنهم يعلمون علمه كله ح ۲

۱۵۹۲. الكافي ج ۱ ص ۲۲۸ كتاب الحجة باب أنه لم يجمع القرآن كله إلا الأئمة ع و أنهم يعلمون علمه كله ح ۱

حضرت باقر علیه السلام فرمود ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَ نُورٌ﴾^{۱۵۹۳} تا این قسمت

آیه ﴿اسْتَحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ﴾^{۱۵۹۴} این آیه در باره ما نازل شده. ^{۱۵۹۵}

حَدَّثَنَا هَيْثَمُ النَّهْدِيُّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ قَالَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُصْعَبٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ مِنْ عِلْمٍ مَا أُوتِينَا تَفْسِيرَ الْقُرْآنِ وَ أَحْكَامَهُ وَ
عِلْمَ تَغْيِيرِ الزَّمَانِ وَ حَدَّثَاتِهِ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا أَسْمَعَهُمْ وَ لَوْ أَسْمَعَ مَنْ لَمْ
يَسْمَعْ لَوْلَى مُعْرِضًا كَانَ لَمْ يَسْمَعْ ثُمَّ أَمْسَكَ هُنَيْئَةً ثُمَّ قَالَ لَوْ وَجَدْنَا وَعَاءً وَ
مُسْتَرَاحًا لَعَلَّمْنَا ﴿وَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ﴾

عمر بن مصعب از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: از جمله علمی که
به ما داده شده تفسیر قرآن و دگرگونی‌های روزگار و اتفاقات شبانه روز است هر گاه
خداوند در باره بنده‌ای تصمیم نیکی داشته باشد به او گوش شنوا می‌دهد اما اگر
همین گوش شنوا را بدهند به کسی که گوش فرا نمی‌دهد چنان فرار می‌کند مثل اینکه
نشیده. امام علیه السلام در این موقع ساعتی سکوت کرد آنگاه فرمود: اگر دلی آگاه و مخزنی
درست پیدا کنیم یا کسی که اطمینان به او داشته باشیم (که اسرار را فاش نمی‌کند) این
علوم را به آنها می‌آموزیم ﴿وَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ﴾^{۱۵۹۶} خداوند کمک کار است. ^{۱۵۹۷}

۱۵۹۳. المائدة آیه ۴۴

۱۵۹۴. المائدة آیه ۴۴

۱۵۹۵. تفسیر العیاشی ج ۱ ص ۳۲۲ [سورة المائدة(۵): الآيات ۴۴ الى ۴۷] ح ۱۱۸

۱۵۹۶. یوسف آیه ۱۸

۱۵۹۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۹۴ باب ۷ باب فی أن

الأئمة إنهم أعطوا تفسیر القرآن الکریم و التأویل ح ۱

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ شَعِيبٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَادٍ الْقَلَانِسِيِّ عَنْ أَبِي دَاوُدَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ خَادِمِ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ يَا عَلِيُّ أَنْتَ تَعْلَمُ النَّاسَ تَأْوِيلَ الْقُرْآنِ بِمَا لَا يَعْلَمُونَ فَقَالَ [عَلَى] مَا أُبْلِغُ رِسَالَتَكَ بَعْدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تُخْبِرُ النَّاسَ بِمَا أَشْكَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ تَأْوِيلِ الْقُرْآنِ.

بصائر الدرجات: انس بن مالك خادم پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله گفت پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود: یا علی! تو می آموزی به مردم تأویل قرآن را به چیزهایی که نمی دانند. امیرالمؤمنین علیه السلام عرضه داشت: چگونه تبلیغ رسالتت را بعد از شما کنیم؟! فرمود: مسائل مشکلی که مردم در تأویل قرآن دارند به آن ها اطلاع می دهی. ^{۱۵۹۸}

حَدَّثَنَا السُّنْدِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مَا دَخَلَ رَأْسِي يَوْمًا [نَوْمٌ] وَلَا عَهْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى عَلِمْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ مَا نَزَلَ بِهِ جَبْرَيْلُ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ حَلَالٍ أَوْ حَرَامٍ أَوْ سُنَّةٍ أَوْ أَمْرٍ أَوْ نَهْيٍ فِيمَا نَزَلَ فِيهِ وَفِيمَنْ نَزَلَ فَخَرَجْنَا فَلَقِينَا الْمُعْتَزِلَةَ فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُمْ فَقَالَ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ عَظِيمٌ كَيْفَ يَكُونُ هَذَا وَقَدْ كَانَ أَحَدُهُمَا يَغِيبُ عَنْ صَاحِبِهِ فَكَيْفَ يَعْلَمُ هَذَا قَالَ فَرَجَعْنَا إِلَى زَيْدٍ فَأَخْبَرَنَا بِرَدِّهِمْ عَلَيْنَا فَقَالَ يُتَحَفَّظُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله عِدَّةَ الْأَيَّامِ الَّتِي غَابَ بِهَا فَإِذَا التَّقِيَا قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا عَلِيُّ نَزَلَ عَلَيَّ فِي يَوْمٍ كَذَا وَكَذَا وَكَذَا وَفِي يَوْمٍ كَذَا وَكَذَا حَتَّى يَعْدَهُمَا عَلَيْهِ إِلَى آخِرِ الْيَوْمِ الَّذِي وَافَى فِيهِ فَأَخْبَرْنَاهُمْ بِذَلِكَ.

۱۵۹۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۹۵ باب ۷ باب فی أن

الأئمة إنهم أعطوا تفسير القرآن الكريم و التأویل ح ۳

ابو خالد واسطی از زید بن علی نقل کرد که امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمود: هرگز خوابم نبرد و نه چشم برهم گذاشتم در زمان پیامبر (صلی الله علیه و آله) مگر اینکه از آن جناب فرا گرفتم که آن روز جبرئیل (علیه السلام) چه چیز از حلال و حرام و سنت و امر و نهی از طرف خداوند آورده در چه مورد و در باره چه کس نازل شده. ما از خدمت زید بن علی (علیه السلام) خارج شدیم همین مطلب را برای معتزلیان نقل کردیم گفتند این ادعای بزرگی است چگونه امکان دارد با اینکه اتفاق می افتاد یکی از دیگری دور می افتاد. پس از کجا اطلاع پیدا می کرد. ما برگشتیم پیش زید و جریان رد کردن آنها را نقل کردیم. گفت تعداد روزهایی که از خدمت پیغمبر (صلی الله علیه و آله) دور بود در خاطر می سپرد وقتی ایشان را ملاقات می کرد پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمود: یا علی! فلان روز فلان چیز نازل شد و در فلان روز فلان تا آخرین روزی که دور بوده ما برگشتیم و جواب را به معتزلیان گفتیم. ۱۵۹۹

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ بُكَيْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي الْحَسَنِ بِمَكَّةَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ إِنَّكَ لَتَفَسِّرُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَا لَمْ تَسْمَعْ بِهِ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْنَا نَزَلَ قَبْلَ النَّاسِ وَ لَنَا فُسْرٌ قَبْلَ أَنْ يُفَسَّرَ فِي النَّاسِ فَ نَحْنُ نَعْرِفُ حَلَالَهُ وَ حَرَامَهُ وَ نَاسِخَهُ وَ مَنْسُوخَهُ وَ سَفَرِيَّهَ وَ حَضْرِيَّهَ وَ فِي أَيِّ لَيْلَةٍ نَزَلَتْ كُمْ مِنْ آيَةٍ وَ فِي مَنَ نَزَلَتْ وَ فِي مَا نَزَلَتْ فَ نَحْنُ حُكَمَاءُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ شُهَدَاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَ يُسْتَلُونَ﴾ فَالشَّهَادَةُ لَنَا وَ الْمَسْأَلَةُ لِلْمَشْهُودِ عَلَيْهِ فَهَذَا

۱۵۹۹. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۱۹۷ باب ۸ باب فی أن علیا علم کلما أنزل علی رسول الله فی

لیل أو نهار أو حضر أو سفر و الأئمة من بعده ح ۱

عَلِمَ مَا قَدْ أَنْهَيْتُهُ إِلَيْكَ وَ أَدَيْتُهُ إِلَيْكَ مَا لَزِمَنِي فَإِنْ قَبِلْتَ فَاشْكُرْ وَإِنْ تَرَكْتَ فَ
 ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾

۹۲۴

بصائر الدرجات: يعقوب بن جعفر گفت در خدمت حضرت ابو الحسن (علیه السلام) در مکه بودم مردی به ایشان گفت شما از قرآن تفسیرهایی می‌کنید که شنیده نشده. امام (علیه السلام) فرمود: قرآن بر ما نازل شده قبل از مردم و پیش از مردم برای ما تفسیر شده است ما به حلال و حرام و ناسخ و منسوخ و آیاتی که در سفر و آیاتی که در حضر نازل شده و در کدام شب چقدر آیه نازل شده و در باره چه کس و چه چیز نازل گردیده عارف هستیم ما حکمای خدا در زمین و گواهان او در میان مردم هستیم این آیه اشاره به همین مطلب است ﴿سَتَكْتُبُ شَهَادَتَهُمْ وَيُسْأَلُونَ﴾^{۱۶۰۰} گواهی از ما است و پرسش از مردم، این علمی بود که به تو اطلاع دادم اگر قبول نمودی بر این نعمت سپاسگزاری کن و اگر رد کردی خداوند بر هر چیز گواه است.^{۱۶۰۱}

اسم اعظم الهی

حدیث ۹۶: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ
 بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ التَّوْفَلِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ صَاحِبِ
 الْعَسْكَرِ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ اسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ ثَلَاثَةٌ وَ سَبْعُونَ حَرْفًا كَانَ عِنْدَ أَصْفَ

۱۶۰۰. الزخرف آیه ۱۹

۱۶۰۱. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۱۹۸ باب ۸ باب فی آن
 علیا علم کلما أنزل علی رسول الله ص فی لیل أو نهار أو حضر أو سفر و الأئمة من بعده ح ۲

حَرْفٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَانْخَرَقَتْ لَهُ الْأَرْضُ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ سَبَا فَتَنَاولَ عَرْشَ بَلْقِيسَ حَتَّى صَيَّرَهُ إِلَى سُلَيْمَانَ ثُمَّ انْبَسَطَتِ الْأَرْضُ فِي أَقَلِّ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَ عِنْدَنَا مِنْهُ اثْنَانِ وَ سَبْعُونَ حَرْفًا وَ حَرْفٌ عِنْدَ اللَّهِ مُسْتَأْثَرٌ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ.

حدیث ۹۶: علی بن محمد نوفلی از امام عسکری علیه السلام گوید: از آن حضرت شنیدم می فرمود: اسم اعظم خدا هفتاد و سه حرف است، آصف یک حرف داشت و به زبان آورد و زمین میان او تا سبأ (در یمن) شکافت و تخت بلقیس را در بر گرفت و به سلیمان علیه السلام رسانید و سپس در کمتر از چشم بر هم زدنی باز شد و به حال خود برگشت، هفتاد و دو حرف آن نزد ما است و یک حرف مخصوص خدا است که در علم غیب آن را ویژه خود ساخته است. ۱۶۰۲

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ عِمْرَانَ الْقُمِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْجَهْمِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَمْ أَحْفَظْ اسْمَهُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ عليه السلام أُعْطِيَ حَرْفَيْنِ كَانَ يَعْمَلُ بِهِمَا وَ أُعْطِيَ مُوسَى عليه السلام أَرْبَعَةَ أَحْرَفٍ وَ أُعْطِيَ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام ثَمَانِيَةَ أَحْرَفٍ وَ أُعْطِيَ نُوحٌ عليه السلام خَمْسَةَ عَشَرَ حَرْفًا وَ أُعْطِيَ آدَمُ عليه السلام خَمْسَةَ وَ عِشْرِينَ حَرْفًا وَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى جَمَعَ ذَلِكَ كُلَّهُ لِمُحَمَّدٍ عليه السلام وَ إِنَّ اسْمَ اللَّهِ الْأَعْظَمَ ثَلَاثَةٌ وَ سَبْعُونَ حَرْفًا أُعْطِيَ مُحَمَّدٌ عليه السلام اثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ حَرْفًا وَ حُجِبَ عَنْهُ حَرْفٌ وَاحِدٌ.

امام صادق علیه السلام می فرمود: به عیسی بن مریم علیه السلام دو حرف داده شد که با آنها کار می کرد و به موسی علیه السلام چهار حرف و به ابراهیم علیه السلام هشت حرف و به نوح علیه السلام پانزده حرف و به آدم علیه السلام بیست و پنج حرف داده شد و خدای تعالی تمام این حروف

را برای محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جمع فرمود، همانا اسم اعظم خدا هفتاد و سه حرفست و هفتاد و دو حرف آن به محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ داده شد و یک حرف از او پنهان شد. ۱۶۰۳

حدیث ۹۷: مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى وَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ قَالَ أَخْبَرَنِي شُرَيْسُ الْوَابِشِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِنَّ اسْمَ اللَّهِ الْأَعْظَمَ عَلَى ثَلَاثَةِ وَ سَبْعِينَ حَرْفًا وَ إِنَّمَا كَانَ عِنْدَ آصَفٍ مِنْهَا حَرْفٌ وَاحِدٌ فَتَكَلَّمَ بِهِ فَخُسِفَ بِالْأَرْضِ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ سَرِيرِ بَلْقَيْسَ حَتَّى تَنَاوَلَ السَّرِيرَ بِيَدِهِ ثُمَّ عَادَتِ الْأَرْضُ كَمَا كَانَتْ أَسْرَعَ مِنْ طَرْفَةِ عَيْنٍ وَ نَحْنُ عِنْدَنَا مِنَ الْإِسْمِ الْأَعْظَمِ اثْنَانِ وَ سَبْعُونَ حَرْفًا وَ حَرْفٌ وَاحِدٌ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى اسْتَأْثَرَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَهُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

حدیث ۹۷: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: اسم اعظم خدا هفتاد و سه حرفست و تنها یک حرف آن نزد آصف بود، آصف آن یک حرف را گفت و زمین میان او و تخت بلقیس در هم نوردید تا او تخت را به دست گرفت، سپس زمین به حالت اول بازگشت، و این عمل در کمتر از یک چشم برهم زدن انجام شد و ما هفتاد و دو حرف از اسم اعظم را داریم و یک حرف هم نزد خداست که آن را در علم غیب برای خود مخصوص ساخته و لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ. ۱۶۰۴

۱۶۰۳. الکافی ج ۱ ص ۲۳۰ بَابُ مَا أُعْطِيَ الْأَئِمَّةُ ع مِنْ اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ ح ۲
 ۱۶۰۴. الکافی ج ۱ ص ۲۳۰ كِتَابُ الْحِجَّةِ بَابُ مَا أُعْطِيَ الْأَئِمَّةُ ع مِنْ اسْمِ اللَّهِ الْأَعْظَمِ ح ۱

صاحب علم الكتاب

۹۲۷

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنِ الْخَشَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ
أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾^{١٦٠٥} قَالَ فَفَرَّجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ بَيْنَ أَصَابِعِهِ
فَوَضَعَهَا فِي صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ وَ عِنْدَنَا وَ اللَّهُ عِلْمُ الْكِتَابِ كُلُّهُ.

بصائر: عبد الرحمن بن كثير از حضرت صادق عليه السلام نقل کرد که فرمود: کسی
که مقداری از علم کتاب در اختیار او بود گفت من تخت بلقیس را می آورم برایت
قبل از اینکه چشم برهم زنی حضرت صادق عليه السلام انگشتان خود را از هم گشود و بر
سینه گذاشت فرمود: به خدا قسم در نزد ما تمام علم کتاب هست.^{١٦٠٦}

فَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ
الَّذِي ﴿عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾^{١٦٠٧} هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ سُئِلَ عَنِ ﴿الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ
مِنَ الْكِتَابِ﴾ أَعْلَمُ أَمْ الَّذِي ﴿عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ فَقَالَ مَا كَانَ عِلْمُ ﴿الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ
مِنَ الْكِتَابِ﴾ عِنْدَ الَّذِي ﴿عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ إِلَّا بِقَدْرِ مَا تَأْخُذُ الْبُعُوضَةُ بِجَنَاحِهَا
مِنْ مَاءِ الْبَحْرِ، فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَلَا إِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي هَبَطَ بِهِ آدَمُ مِنَ السَّمَاءِ
إِلَى الْأَرْضِ وَ جَمِيعَ مَا فَضَّلَتْ بِهِ النَّبِيُّونَ إِلَى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ فِي عَثْرَةِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ

١٦٠٥. النمل آية ٤٠

١٦٠٦. الكافي ج ١ ص ٢٢٩ باب أنه لم يجمع القرآن كله إلا الأئمة ع و أنهم يعلمون علمه كله ح ٥

١٦٠٧. الرعد آية ٤٣

ابن اذینه از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: کسی که دارای علم کتاب است امیر المؤمنین علیه السلام است از آن جناب سؤال کردند کسی که دارای علم کتاب است داناتر است یا کسی که مقداری از علم کتاب را دارد حضرت فرمود: نیست علم کسی که علمی از کتاب را دارد نسبت به علم آنکه علم تمام کتاب را دارد مگر به اندازه رطوبتی که مگسی در برخورد بالش با آب دریا از آن می گیرد، امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: تمام دانشی را که آدم علیه السلام از آسمان به زمین فرود آورد و همه امتیازات علمی پیامبران تا خاتم انبیاء در اختیار عترت پیامبر خاتم است. ^{۱۶۰۸}

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مِثْنَى قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ قَالَ نَزَلَتْ فِي عَلِيِّ علیه السلام بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ فِي الْأَيِّمَةِ بَعْدَهُ.

بصائر: مثنی گفت: از این آیه سؤال کردم ﴿وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ﴾ فرمود: در باره علی علیه السلام بعد از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و در باره امامان بعد از اوست. ^{۱۶۰۹}

علمائهم اطهار

حدیث ۱۰۱: امام صادق علیه السلام هر کتابی که نازل شده نزد اهل علم است و آنان ماییم. ^{۱۶۱۰}

۱۶۰۸. تفسیر القمی ج ۱ ص ۳۶۷ [سورة الرعد (۱۳): الآيات ۴۱ الى ۴۳]

۱۶۰۹. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیه و آله ج ۱ ص ۲۱۴ باب ۱ باب مما عند

الأئمة عليهم الصلاة والسلام من اسم الله الأعظم و علم الكتاب ح ۱۰

۱۶۱۰. الکافی ج ۱ ص ۲۲۶ کتاب الحجّة باب أن الأئمة ورثوا علم النبی و جمیع الأنبياء و الأوصیاء

الذین من قبلهم ح ۶

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ لَا وَاللَّهِ لَا يَكُونُ عَالِمٌ جَاهِلًا أَبَدًا عَالِمًا بِشَيْءٍ جَاهِلًا بِشَيْءٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَجَلٌ وَأَعَزُّ وَأَكْرَمُ مِنْ أَنْ يَفْرِضَ طَاعَةَ عَبْدٍ يَحْجُبُ عَنْهُ عِلْمَ سَمَائِهِ وَأَرْضِهِ ثُمَّ قَالَ لَا يَحْجُبُ ذَلِكَ عَنْهُ.

ابو حمزه گوید: شنیدم امام باقر عليه السلام می فرمود: نه بخدا عالم هرگز جاهل نباشد (یعنی عالمی که خدا اطاعتش را بر مردم واجب کرده و او همان امامست) ممکن نیست چیزی را بداند و چیزی را نداند (او همه چیز می داند) سپس فرمود: خدا والاتر از آنست که فرمانبری از بندهئی را واجب کند که علم آسمان و زمینش را از او پنهان داشته است و باز فرمود: آن را از او پنهان نکند. ^{۱۶۱۱}

حدیث ۹۹: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ جَمَاعَةٍ بِنِ سَعْدِ الْخَنَعِمِيِّ أَنَّهُ قَالَ: كَانَ الْمُفَضَّلُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ الْمُفَضَّلُ جُعِلْتُ فِدَاكَ يَفْرِضُ اللَّهُ طَاعَةَ عَبْدٍ عَلَى الْعِبَادِ وَ يَحْجُبُ عَنْهُ خَبَرَ السَّمَاءِ قَالَ لَا اللَّهُ أَكْرَمُ وَأَرْحَمُ وَأَرْأَفُ بِعِبَادِهِ مِنْ أَنْ يَفْرِضَ طَاعَةَ عَبْدٍ عَلَى الْعِبَادِ ثُمَّ يَحْجُبُ عَنْهُ خَبَرَ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً

حدیث ۹۸: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ:.... قَالَ الرضا عليه السلام: ...الإمام عالمٌ لا يجهل راعٍ لا يتكل معِدنُ القُدسِ وَ الطَّهَارَةِ وَ النَّسْكِ وَ الزَّهَادَةِ وَ الْعِلْمِ وَ الْعِبَادَةِ... إِنَّ الْأَنْبِيَاءَ وَ الْأَئِمَّةَ يُوقِّعُهُمُ اللَّهُ

۱۶۱۱. الكافي ج ۱ ص ۲۶۲ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ عَ يَعْلَمُونَ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ وَ أَنَّهُ لَا يَخْفَى عَلَيْهِمُ

الشَّيْءُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ح ۶

و يُؤْتِيهِمْ مِنْ مَخْزُونٍ عِلْمِهِ وَ حِكْمِهِ مَا لَا يُؤْتِيهِ غَيْرُهُمْ فَيَكُونُ عِلْمُهُمْ فَوْقَ عِلْمِ
 أَهْلِ الزَّمَانِ.... الْحِكْمَةُ وَالْأَهْمَةُ الْعِلْمِ الْهَامَا فَلَمْ يَعْيَ بَعْدَهُ بِجَوَابٍ وَ لَا يُحَيِّرُ فِيهِ
 عَنِ الصَّوَابِ فَهُوَ مَعْصُومٌ مُؤَيَّدٌ مُوَفَّقٌ مُسَدَّدٌ قَدْ أَمِنَ مِنَ الْخَطَايَا وَ الزَّلَلِ وَ الْعَثَارِ
 يَخُصُّهُ اللَّهُ بِذَلِكَ لِيَكُونَ حُجَّتَهُ عَلَى عِبَادِهِ وَ شَاهِدَهُ عَلَى خَلْقِهِ وَ ذَلِكَ فَضْلٌ
 اللَّهُ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَ اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ فَهَلْ يَقْدِرُونَ عَلَى مِثْلِ هَذَا
 فَيَخْتَارُونَهُ أَوْ يَكُونُ مُخْتَارُهُمْ بِهَذِهِ الصِّفَةِ فَيَقْدُمُونَهُ

حدیث ۹۸: امام رضا (علیه السلام) امام (علیه السلام) عالمی است که جهل در او راه ندارد و نگاهبانی است که سستی ندارد. معدن قدس و پاکی و عبادت و زهد و علم و عبادتست... همانا پیامبران و امامان را خدای تعالی موفق کرده و از علم و حکمت مخزون خویش چیزی که به دیگران نداده به ایشان عطا کرده، پس علم آنان فراتر از علم اهل زمانشان است... همانا بنده‌ای که خداوند برای امور بندگانش برمی‌گزیند سینه او را برای این امر فراخ می‌کند و در قلب او چشمه‌های حکمت را جاری می‌سازد و علم را به او الهام می‌کند، که در جواب هیچ سوالی نمی‌ماند و از صواب آن در حیرت نمی‌افتد زیرا از طرف خداوند معصوم است و مشمول کمک و تأیید او است از خطا و لغزش و برخورد ناصواب در امان است، خدا او را بدین صفات اختصاص داده تا حجت بالغه بر هر کدام از خلقش باشد که او را درک کند، این فضل الهی است که به هر که خواهد عطا کند، و خدا صاحب فضل بزرگی است، آیا بشر قادر است که چنین امامی انتخاب کند یا منتخب آنها دارای چنین صفاتی بوده که آن را پیش انداخته‌اند... ۱۶۱۲

حدیث ۹۹: امام باقر علیه السلام: خداوند بزرگتر و گرامی‌تر از آنست که پیروی از

بنده‌ای را واجب کند و علم آسمان و زمین‌اش را از او دریغ کند. سپس فرمود: خدا

او را از این دانش محجوب نمی‌کند. ۱۶۱۳

حدیث ۱۰۰: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ مُحَمَّدِ

بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَخِيهِ أَحْمَدَ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ

قَالَ: ... وَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ وَ لَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ

الْأَرْضُ أَوْ كَلَّمَ بِهِ الْمَوْتَى وَ قَدْ وَرَّثْنَا نَحْنُ هَذَا الْقُرْآنَ الَّذِي فِيهِ مَا تُسَيَّرُ بِهِ الْجِبَالُ

وَ تُقَطَّعُ بِهِ الْبُلْدَانُ وَ تُحْيَا بِهِ الْمَوْتَى وَ نَحْنُ نَعْرِفُ الْمَاءَ تَحْتَ الْهَوَاءِ وَ إِنَّ فِي

كِتَابِ اللَّهِ لآيَاتٍ مَا يُرَادُ بِهَا أَمْرٌ إِلَّا أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ بِهِ مَعَ مَا قَدْ يَأْذَنُ اللَّهُ مِمَّا كَتَبَهُ

الْمَاضُونَ جَعَلَهُ اللَّهُ لَنَا فِي أَمِّ الْكِتَابِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ وَ مَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَ

الْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ثُمَّ قَالَ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا

فَنَحْنُ الَّذِينَ اصْطَفَانَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَوْرَثْنَا هَذَا الَّذِي فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ.

حدیث ۱۰۰: امام کاظم علیه السلام: و همانا خداوند در کتابش می‌فرماید ﴿ وَ لَوْ أَنَّ

قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلَّمَ بِهِ الْمَوْتَى... ﴾ ۱۶۱۴ و اگر به وسیله قرآن کوه‌ها به

حرکت درآیند و زمین قطعه قطعه گردد و مردگان به حرف آیند... و ما وارث این قرآن هستیم

که به وسیله آن کوه‌ها به حرکت در می‌آید و شهرها به وسیله آن قطع می‌شود و

مردگان به آن زنده می‌شوند... همانا خدای تعالی می‌فرماید ﴿ وَ مَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَ

۱۶۱۳. الکافی ج ۱ ص ۲۶۲ بَابُ أَنَّ الْأَنْبِيَاءَ يَعْلَمُونَ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ وَ أَنَّهُ لَا يَخْفَى عَلَيْهِمُ

الشَّيْءُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ح ۳

۱۶۱۴. الرعد آیه ۳۱

الأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٥﴾ هیچ پنهانی در آسمان و زمین نیست جز این که در کتاب مبین وجود دارد سپس می فرماید ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا﴾^{۱۶۱۶} سپس کتاب را به ارث گذاشتیم نزد بندگان برگزیده مان، ما هستیم آنان که خداوند متعال برگزیده و ما وارث این کتابی هستیم که در آن بیان هر چیزی هست.^{۱۶۱۷}

حدیث ۱۰۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ ضُرَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عِلْمَيْنِ عِلْمٌ مَبْدُولٌ وَ عِلْمٌ مَكْفُوفٌ فَأَمَّا الْمَبْدُولُ فَإِنَّهُ لَيْسَ مِنْ شَيْءٍ تَعَلَّمَهُ الْمَلَائِكَةُ وَ الرُّسُلُ إِلَّا نَحْنُ نَعَلَّمُهُ وَ أَمَّا الْمَكْفُوفُ فَهُوَ الَّذِي عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي أُمَّ الْكِتَابِ إِذَا خَرَجَ نَفَذَ.

حدیث ۱۰۲: امام باقر عليه السلام: همانا برای خداوند عزوجل دو علم است: علم مبدول و علم مکفوف، اما علم مبدول پس هیچ علمی نیست که فرشتگان و رسولان آنرا بدانند مگر اینکه ما آنرا می دانیم. و اما علم مکفوف علمی است که نزد خداوند عزوجل در ام کتاب است و آنگاه که خارج شود نافذ می شود.^{۱۶۱۸}

۱۶۱۵. النمل آیه ۷۵

۱۶۱۶. فاطر آیه ۳۲

۱۶۱۷. الکافی ج ۱ ص ۲۲۶ کتاب الحجة باب أن الأئمة ورثوا علم النبي و جميع الأنبياء و الأوصياء الذين من قبلهم ح ۷

۱۶۱۸. الکافی ج ۱ ص ۲۵۵ کتاب الحجة باب أن الأئمة يعلمون جميع العلوم التي خرجت إلى الملائكة و الأنبياء و الرسل ح ۳

حدیث ۱۰۱: مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ

بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام... وَكُلُّ كِتَابٍ نَزَلَ فَهُوَ عِنْدَ
أَهْلِ الْعِلْمِ وَنَحْنُ هُمْ

جهات علوم ائمه اطهار عليهم السلام

حدیث ۱۰۳: مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَمِّهِ حَمَزَةَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ عَلِيِّ السَّائِي عَنِ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ
مُوسَى عليه السلام قَالَ قَالَ: مَبْلَغُ عِلْمِنَا عَلَى ثَلَاثَةِ وُجُوهِ مَاضٍ وَغَابِرٍ وَحَادِثٍ فَأَمَّا
الْمَاضِي فَمُفَسَّرٌ وَأَمَّا الْغَابِرُ فَمَزْبُورٌ وَأَمَّا الْحَادِثُ فَقَدْفٌ فِي الْقُلُوبِ وَنَقْرٌ فِي
الْأَسْمَاعِ وَهُوَ أَفْضَلُ عِلْمِنَا وَلَا نَبِيَّ بَعْدَ نَبِيِّنَا.

حدیث ۱۰۳: علی سائی از ابی الحسن اول موسی عليه السلام گوید: فرمود:

رسائی دانش ما از سه سوی است، گذشته، آینده و آنچه پدید شونده، اما راجع به
گذشته برای ما تفسیر شده و اما راجع به آینده نوشته شده و اما آنچه پدید گردد
گاهی در دل افتد و گاهی در گوش اثر کند، و این بهترین دانش ماست و در عین
حال بعد از پیغمبر ما پیغمبری نیست. ^{۱۶۱۹}

حدیث ۱۰۳/۱: مُحَمَّدٌ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي زَاهِرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى

عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ
أَخْبِرْنِي عَنْ عِلْمِ عَالِمِكُمْ قَالَ وَرِاثَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَمِنْ عَلِيِّ عليه السلام قَالَ قُلْتُ إِنَّا

نَحَدَّثُ أَنَّهُ يُقَدِّفُ فِي قُلُوبِكُمْ وَ يُنَكِّتُ فِي آذَانِكُمْ قَالَ أَوْ ذَاكَ

حدیث ۱۰۳/۱: حارث بن مغیره گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: از علم عالم خود (یعنی امام از شما خانواده) به من خبر دهید، فرمود: از رسول خدا صلی الله علیه و آله و از علی علیه السلام به ارث رسیده است. عرضه داشتم: به ما گزارش می دهند که علم به دل شما الهام می شود و در گوش شما وارد می گردد، فرمود: گاهی هم چنین است. ۱۶۲۰

حدیث ۱۰۳/۲: أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ

الْحُسَيْنِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَحْمَرِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ سَيْفِ التَّمَّارِ قَالَ: كُنَّا مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جَمَاعَةً مِنَ الشَّيْعَةِ فِي الْحَجْرِ فَقَالَ عَلَيْنَا عَيْنٌ فَالْتَفَتْنَا يَمَنَةً وَ يَسْرَةً فَلَمْ نَرَ أَحَدًا فَقُلْنَا لَيْسَ عَلَيْنَا عَيْنٌ فَقَالَ وَ رَبِّ الْكَعْبَةِ وَ رَبِّ النَّبِيِّ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَوْ كُنْتُ بَيْنَ مُوسَى وَ الْخَضِرِ لَأَخْبَرْتُهِمَا أَنِّي أَعْلَمُ مِنْهُمَا وَ لَأَنْبَأْتُهُمَا بِمَا لَيْسَ فِي أَيْدِيهِمَا لِأَنَّ مُوسَى عليه السلام وَ الْخَضِرَ عليه السلام أُعْطِيَا عِلْمَ مَا كَانَ وَ لَمْ يُعْطِيَا عِلْمَ مَا يَكُونُ وَ مَا هُوَ كَائِنٌ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ وَ قَدْ وَرَّثْنَاهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ وَرَاثَةً.*

حدیث ۱۰۳/۲: سیف تمّار (خرما فروش) گوید: با جماعتی از شیعیان در حجر اسماعیل خدمت امام صادق علیه السلام بودیم، حضرت فرمود: ..... حضرت سه مرتبه فرمود: به پروردگار این کعبه، به پروردگار این ساختمان، اگر من با موسی علیه السلام و خضر علیه السلام می بودم به آنها خبر می دادم که من از آنها داناترم و چیزی را که نزد آنها نبود، به ایشان گزارش می دادم، زیرا به موسی علیه السلام و خضر علیه السلام علم آنچه گذشته و واقع شده، عطا شده بود، ولی علم آنچه تا روز قیامت واقع می شود، عطا نشده بود،

لیکن ما از راه وراثت آن علم را از رسول خدا ﷺ بدست آورده ایم. ۱۶۲۱

۹۳۵

حدیث ۱۰۳/۳: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَعْبُدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ الْحَكَمِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ خَمْسِمِائَةِ حَرْفٍ مِنَ الْكَلَامِ فَأَقْبَلْتُ أَقُولُ يُقُولُونَ كَذَا وَ كَذَا قَالَ فَيَقُولُ قُلْ كَذَا وَ كَذَا قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَذَا الْحَلَالُ وَ هَذَا الْحَرَامُ أَعْلَمُ أَنَّكَ صَاحِبُهُ وَ أَنَّكَ أَعْلَمُ النَّاسِ بِهِ وَ هَذَا هُوَ الْكَلَامُ فَقَالَ لِي وَ يَكُ يَا هِشَامُ لَا يَحْتَجُّ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ بِحُجَّةٍ لَا يَكُونُ عِنْدَهُ كُلُّ مَا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ.*

حدیث ۱۰۳/۳: هشام بن حکم گوید: در منی از امام صادق علیه السلام پانصد مطلب از علم کلام پرسیدم و گفتم آنها (متکلمین عامه) چنین و چنان می گویند، امام می فرمود: تو چنین و چنان بگو. (هشام از حاضر جوابی و تسلط آن حضرت بر مسائل علم کلام تعجب کرد، گوید) عرضه داشتم: من می دانم که مسائل حلال و حرام در دست شماست و شما از همه مردم نسبت به آن داناترید ولی اینها علم کلامست؟! به من فرمود: وای بر تو ای هشام خدای تبارک و تعالی برای خلقتش حاجتی مقرر نمی دارد که همه احتیاجات مردم نزد او نباشد (حجت خدا کسی است که از هر چه پرسند جواب گوید). ۱۶۲۲

حدیث ۱۰۳/۴: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا مِنْهُمْ عَبْدُ الْأَعْلَى

۱۶۲۱. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۶۰ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع يَعْلَمُونَ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ وَ أَنَّهُ لَا يَخْفَى عَلَيْهِمُ الشَّيْءُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ح ۱
 ۱۶۲۲. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۶۲ بَابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ ع يَعْلَمُونَ عِلْمَ مَا كَانَ وَ مَا يَكُونُ وَ أَنَّهُ لَا يَخْفَى عَلَيْهِمُ الشَّيْءُ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ ح ۵

وَأَبُو عُبَيْدَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَشْرِ الْخَنْعَمِيِّ سَمِعُوا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنِّي لَأَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا فِي الْجَنَّةِ وَأَعْلَمُ مَا فِي النَّارِ وَأَعْلَمُ مَا كَانَ وَمَا يَكُونُ قَالَ ثُمَّ مَكَثَ هُنَيْئَةً فَرَأَى أَنَّ ذَلِكَ كَبَّرَ عَلَيَّ مَنْ سَمِعَهُ مِنْهُ فَقَالَ عَلِمْتُ ذَلِكَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ فِيهِ تَبْيَانُ كُلِّ شَيْءٍ. **

حدیث ۱۰۳/۴: جماعتی از اصحاب که عبد الاعلی و ابو عبیده و عبد الله بن بشر خثعمی از آن جمله بودند، از امام صادق عليه السلام شنیدند که فرمود: من آنچه در آسمانها و زمین است می دانم و آنچه در بهشت و دوزخست می دانم و گذشته و آینده را می دانم، سپس اندکی تأمل کرد و دید این سخن بر شنوندگان گران آمد، لذا فرمودند: من این مطالب را از کتاب خدای عز و جل می دانم. خدای عز و جل می فرماید بیان هر چیز در قرآنست. ۱۶۲۳

نمونه‌ای دیگر

حدیث ۱۰۴: وَجَدْتُ بِخَطِّ جَبْرِئِيلَ بْنِ أَحْمَدَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ الْبَطَّائِنِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ كَانَ أَبُو خَالِدٍ الْكَائِلِيُّ يَخْدُمُ مُحَمَّدَ ابْنَ الْحَنْفِيَّةِ دَهْرًا وَمَا كَانَ يَشْكُ فِي أَنَّهُ إِمَامٌ حَتَّى أَتَاهُ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ لِي حُرْمَةً وَمَوَدَّةً وَانْقِطَاعًا فَأَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَوَأَمِيرِ

۱۶۲۳. الكافي كتاب الحجّة ج ۱ ص ۲۶۱ باب أن الأئمة ع يعلمون علم ما كان وما يكون وأنه لا يخفى عليهم الشيء صلوات الله عليهم ح ۲

الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَّا أَخْبَرْتَنِي أَنْتَ الْإِمَامَ الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ عَلَيَّ خَلْقَهُ قَالَ فَقَالَ
 يَا أَبَا خَالِدٍ حَلَفْتَنِي بِالْعَظِيمِ الْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلِيٍّ وَ عَلِيَّكَ وَ عَلَيَّ كُلِّ
 مُسْلِمٍ فَأَقْبَلَ أَبُو خَالِدٍ لَمَّا أَنْ سَمِعَ مَا قَالَهُ مُحَمَّدُ ابْنُ الْحَنْفِيَّةِ وَ جَاءَ إِلَى عَلِيٍّ بْنِ
 الْحُسَيْنِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ أُخْبِرَ أَنَّ أَبَا خَالِدٍ بِالْبَابِ فَأَذِنَ لَهُ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ وَ دَنَا
 مِنْهُ قَالَ مَرَحَبًا يَا كَنَكَرُ مَا كُنْتَ لَنَا بِرَابِرٍ مَا بَدَا لَكَ فِينَا فَخَرَّ أَبُو خَالِدٍ سَاجِدًا
 شَاكِرًا لِلَّهِ تَعَالَى مِمَّا سَمِعَ مِنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُمَتِّتَنِي
 حَتَّى عَرَفْتُ إِمَامِي فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ وَ كَيْفَ عَرَفْتَ إِمَامَكَ يَا أَبَا خَالِدٍ قَالَ إِنَّكَ
 دَعَوْتَنِي بِاسْمِي الَّذِي سَمَّيْتَنِي بِهِ أُمِّي الَّتِي وَلَدْتَنِي وَ قَدْ كُنْتُ فِي عَمِيَاءٍ مِنْ أُمْرِي
 وَ لَقَدْ خَدَمْتُ مُحَمَّدَ ابْنَ الْحَنْفِيَّةِ عُمْرًا مِنْ عُمْرِي وَ لَا أَشْكُ أَنَّهُ إِمَامٌ حَتَّى إِذَا
 كَانَ قَرِيبًا سَأَلْتُهُ بِحُرْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى وَ حُرْمَةِ رَسُولِهِ وَ بِحُرْمَةِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
 فَأَرَشَدَنِي إِلَيْكَ وَ قَالَ هُوَ الْإِمَامُ عَلِيٌّ وَ عَلَيَّكَ وَ عَلَيَّ جَمِيعِ خَلْقِ اللَّهِ كُلِّهِمْ ثُمَّ
 أَذِنَتْ لِي فَجِئْتُ فَدَنَوْتُ مِنْكَ وَ سَمَّيْتَنِي بِاسْمِي الَّذِي سَمَّيْتَنِي أُمِّي فَعَلِمْتُ
 أَنَّكَ الْإِمَامُ الَّذِي فَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ عَلَيَّ وَ عَلَيَّ كُلِّ مُسْلِمٍ

حدیث ۱۰۴: در رجال کشی از امام باقر علیه السلام نقل می‌کند که فرمود: ابو خالد

مدتی بود که خدمت محمد بن حنفیه را می‌کرد و شکی نداشت که او امام است تا
 اینکه روزی پیش وی آمد و گفت فدایت شوم به حق رسول خدا صلی الله علیه و آله و
 امیرالمؤمنین علیه السلام مرا بگو که آیا توئی آن امام مفترض الطاعه‌ای که اطاعت او بر
 مردمان واجب است؟ محمد حنفیه گفت: ای اباخالد! به من قسم بزرگی دادی امام
 من و تو و همه مسلمین علی بن الحسین علیه السلام است. ابو خالد چون این سخن شنید
 خدمت حضرت سجاد علیه السلام آمد و اجازه ورود خواست، امام علیه السلام اجازه فرمود و

چون وارد شد حضرت فرمود: خوش آمدی ای کنکر! (کنکر اسم ابوخالد بود بعضی نوشته‌اند اسمش وردان و لقبش کنکر بود) تو پیش ما نمی‌آمدی چه شده که حالا یاد ما کرده‌ای؟ ابوخالد عرضه داشت: سپاس خدای را که مرا نمی‌رانید تا امام خود را شناختم. حضرت فرمود: امام خود را چگونه شناختی؟ ابوخالد عرضه داشت: شما مرا به اسمی خطاب فرمودید که مادرم در موقع ولادت من، مرا به آن اسم نامیده و کسی از این موضوع اطلاعی ندارد و من در کار خود گمراه بودم و عمری خدمت محمد حنفیه می‌نمودم و شکی نداشتم که او امام است تا اینکه از او به حرمت خدای تعالی و پیغمبرش و به حرمت امیرالمؤمنین (علیه السلام) درباره امامت سؤال کردم و او گفت که شما امام من و او و جمیع خلق خدا هستید و سپس از او اجازه گرفته و نزد شما آمدم و شما مرا به اسمی که مادرم مرا به آن نامیده است نام بردید. بنابراین دانستم که شما آن امام مفترض الطاعة‌ای هستید که خداوند اطاعتش را بر من و هر مسلمان دیگر واجب کرده است. ۱۶۲۴

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَلِيلٍ يَقُولُ بِعَبْدِ اللَّهِ فَصَارَ إِلَى الْعَسْكَرِ فَرَجَعَ عَنْ ذَلِكَ فَسَأَلَتْهُ عَنْ سَبَبِ رُجُوعِهِ فَقَالَ إِنِّي عَرَضْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ (علیه السلام) أَنْ أَسْأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ فَوَافَقَنِي فِي طَرِيقِ ضَيْقِ فَمَالَ نَحْوِي حَتَّى إِذَا حَاذَانِي أَقْبَلَ نَحْوِي بِشَيْءٍ مِنْ فِيهِ فَوَقَعَ عَلَيَّ صَدْرِي فَأَخَذَتْهُ فَإِذَا هُوَ رَقٌّ فِيهِ مَكْتُوبٌ مَا كَانَ هُنَالِكَ وَ لَا كَذَلِكَ

احمد بن محمد بن عبد الله گوید، عبد الله بن هليل معتقد به امامت عبد الله (افطح پسر بزرگتر امام صادق (علیه السلام) بود، مسافرتی به سامرا کرد و از آن عقیده برگشت. من از او علت برگشتنش را پرسیدم گفت: من به فکر افتادم که این مطلب را

از حضرت ابی الحسن (علیه السلام) بی‌رسم، اتفاقاً در کوچه تنگی به حضرت برخوردیم، خود را به طرف من کج کرد تا برابرم رسید، و چیزی به جانب من انداخت که روی سینه‌ام افتاد، من آن را برداشتم، ورقه‌ای بود که در آن نوشته بود: او در آن مقام نبود و چنان استحقاقی نداشت (یعنی عبد الله سزاوار امامت نبود).^{۱۶۲۵}

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ قَالَ: أَتَيْتُ خُرَّاسَانَ وَ أَنَا وَاقِفٌ فَحَمَلْتُ مَعِيَ مَتَاعًا وَ كَانَ مَعِيَ ثَوْبٌ وَ شَيْءٌ فِي بَعْضِ الرِّزْمِ وَ لَمْ أَشْعُرْ بِهِ وَ لَمْ أَعْرِفْ مَكَانَهُ فَلَمَّا قَدِمْتُ مَرَّو وَ نَزَلْتُ فِي بَعْضِ مَنَازِلِهَا لَمْ أَشْعُرْ إِلَّا وَ رَجُلٌ مَدِينِيٌّ مِنْ بَعْضِ مُوَلَدِيهَا فَقَالَ لِي إِنَّ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا (عليه السلام) يَقُولُ لَكَ ابْعَثْ إِلَيَّ الثَّوْبَ الْوَشِيَّ الَّذِي عِنْدَكَ قَالَ فَقُلْتُ وَ مَنْ أَخْبَرَ أَبَا الْحَسَنِ (عليه السلام) بِقُدُومِي وَ أَنَا قَدِمْتُ أَنْفَاءً وَ مَا عِنْدِي ثَوْبٌ وَ شَيْءٌ فَرَجَعَ إِلَيْهِ وَ عَادَ إِلَيَّ فَقَالَ يَقُولُ لَكَ بَلَى هُوَ فِي مَوْضِعٍ كَذَا وَ كَذَا وَ رِزْمَتُهُ كَذَا وَ كَذَا فَطَلَبْتُهُ حَيْثُ قَالَ فَوَجَدْتُهُ فِي أَسْفَلِ الرِّزْمَةِ فَبِعَثْتُ بِهِ إِلَيْهِ.

و‌شاء (شخصی واقفی بود که پس از این معجزه شیعه گردید) گوید: من به خراسان رفتم و از طایفه واقفیه بودم و متاعی را همراه خود برده بودم در میان آنها جامه گلداری در یکی از بغچه‌ها بود که من نفهمیده بودم و جایش را هم نمی‌دانستم. چون رو وارد شدم و در منزلی فرود آمدم، بدون سابقه مردی مدنی که فقط در مدینه متولد شده بود آمد و به من گفت: همانا ابو الحسن الرضا (عليه السلام) به تو می‌گوید: آن جامه گلداری که نزد تو هست، برای من بفرست، من گفتم: چه کسی ورود مرا به ابو الحسن (عليه السلام) خبر داده؟ من اکنون وارد می‌شوم، و جامه گلداری نزد من نیست، او رفت و برگشت و گفت: می‌فرماید: چرا آن جامه در فلان جا و سارغش چنین و چنانست،

۱۶۲۵. الکافی ج ۱ ص ۳۵۵ بابُ مَا يُفْصَلُ بِهِ بَيْنَ دَعْوَى الْمُحِقِّ وَ الْمُبْطِلِ فِي أَمْرِ الْأِمَامَةِ ح ۱۴

من آن سارغ را گشتم و آن جامه را در زیر بغچه پیدا کرده و نزدش فرستادم. ۱۶۲۶

امه اطهار و ارثان قرآن

حدیث ۱۱۱: عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ قَالَ هُمْ الْأَيِّمَةُ عليهم السلام.

حدیث ۱۱۱: امام صادق عليه السلام درباره قول خدای عزوجل ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ فرمود: ایشان امه عليهم السلام می باشند. ۱۶۲۷

حدیث ۱۱۲: وَ عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ فِي هَذِهِ الْآيَةِ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ ثُمَّ قَالَ أَمَا وَاللَّهِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ عليه السلام مَا قَالَ بَيْنَ دَفْتِي الْمُصْحَفِ قُلْتُ مَنْ هُمْ جَعَلْتُ فِدَاكَ قَالَ مَنْ عَسَى أَنْ يَكُونُوا غَيْرَنَا.

حدیث ۱۱۲: ابو بصیر گوید: امام باقر عليه السلام این آیه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ را قرائت نمود و سپس فرمود: به خدا ای ابا محمد! خدا نفرمود: قرآن آیه هائیبست میان دو جلد قرآن (تا مردمی گویند قرآن که حجت

۱۶۲۶. الکافی ج ۱ ص ۳۵۴ بابُ مَا يُفْصَلُ بِهِ بَيْنَ دَعْوَى الْمُحِقِّ وَالْمُبْطِلِ فِي أَمْرِ الْإِمَامَةِ ح ۱۲

۱۶۲۷. الکافی ج ۱ ص ۲۱۴ کتاب الحجّة باب ۲۳ بابُ أَنَّ الْأَيِّمَةَ قَدْ أُوتُوا الْعِلْمَ وَأُثْبِتَ فِي صُدُورِهِمْ ح ۲

۱۶۲۸. العنكبوت آية ۴۹

خداست بر ما، همین آیات میان دو جلد یعنی از صفحه اول تا صفحه آخر است و محتاج به امامی که آن را تفسیر کند نمی‌باشیم) عرضه داشتیم: قربانت گردم چه کسانی هستند؟ (دانشمندانی که حقایق قرآن در سینه آنهاست) فرمود: توقع می‌رود که جز ما چه اشخاصی باشند؟!^{۱۶۲۹}

حدیث ۱۱۳: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي وَوَلَادٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ قَالَ هُمُ الْأَئِمَّةُ عليهم السلام

حدیث ۱۱۳: ابی ولاد گوید: از امام صادق عليه السلام راجع به قول خدای عزوجل ﴿الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾^{۱۶۳۰} کسانی که به آنها کتاب داده‌ایم و آن را چنان که شایسته است می‌خوانند، بدان ایمان آورده‌اند پرسیدم، فرمود: ایشان ائمه عليهم السلام باشند (و تلاوت شایسته آنست که الفاظش را شمرده و با تانی ادا کنند و در معانی آن تفکر نمایند و در نتیجه طبق آن عمل کنند).^{۱۶۳۱}

حدیث ۱۱۰: أَحْمَدُ بْنُ مِهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ حَمَادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ.

۱۶۲۹. الكافي ج ۱ ص ۲۱۴ كتاب الحجّة باب ۲۳ بابُ أَنَّ الْأَئِمَّةَ قَدْ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ أُثْبِتَ فِي صُدُورِهِمْ ح ۳

۱۶۳۰. البقرة آية ۱۲۱

۱۶۳۱. الكافي ج ۱ ص ۲۱۵ كتاب الحجّة باب ۲۴ بابُ فِي أَنْ مَنْ اصْطَفَاهُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ وَ أَوْرَثَهُمْ

كِتَابُهُ هُمُ الْأَئِمَّةُ ح ۴

حدیث ۱۱۰: از امام باقر علیه السلام شنیدم که این آیه را قرائت می فرمود ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ﴾ بلکه قرآن آیه هائیکست روشن، در سینه کسانی که به آنها علم داده اند و با دست اشاره به سینه خود فرمود. ۱۶۳۲

حدیث ۱۱۴: الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ حمادِ بْنِ عيسى عَنْ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ عَنْ سَالِمٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنُ اللَّهُ قَالَ السَّابِقُ بِالْخَيْرَاتِ الْإِمَامُ وَالْمُقْتَصِدُ الْعَارِفُ لِلْإِمَامِ وَالظَّالِمُ لِنَفْسِهِ الَّذِي لَا يَعْرِفُ الْإِمَامَ.

حدیث ۱۱۴: سالم گوید: از امام باقر علیه السلام پرسیدم راجع به قول خدای عزوجل ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْذِنُ اللَّهُ﴾ ۱۶۳۳ آنگاه این کتاب را به کسانی که از میان بندگان خود انتخاب کرده ایم، به ارث دادیم. بعضی از ایشان بخود ستم کنند و بعضی معتدلند و بعضی به اذن خدا به سوی نیکی ها شتابانند. فرمود: شتابنده به سوی نیکی ها امامست و معتدل امام شناس است و ستمگر به خویش کسی است که امام علیه السلام را نمی شناسد. ۱۶۳۴

حدیث ۱۱۵: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ زَيْدِ شَعْرٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ حَمَزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قَالَ هُمْ الْأَيُّمَةُ عليهم السلام خَاصَّةً.

۱۶۳۲. الكافي ج ۱ ص ۲۱۳ كتاب الحجّة باب ۲۳ بابُ أَنَّ الْأَيُّمَةَ قَدْ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ أُثْبِتَ فِي صُدُورِهِمْ ح ۱
 ۱۶۳۳. سوره مبارکه فاطر آیه ۳۲
 ۱۶۳۴. الكافي ج ۱ ص ۲۱۴ كتاب الحجّة باب ۲۴ بابُ فِي أَنْ مَنْ اصْطَفَاهُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ وَ أَوْرَثَهُمْ كِتَابَهُ هُمْ الْأَيُّمَةُ ح ۱

حدیث ۱۱۵: از امام صادق (علیه السلام) شنیدم که راجع به آیه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي

صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾^{۱۶۳۵} می فرمود: آن‌ها تنها ائمه (علیهم السلام) می باشند.^{۱۶۳۶}

۹۴۳

حدیث ۱۱۶: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قَالَ هُمْ الْأَيِّمَةُ (علیهم السلام) خَاصَّةً.

حدیث ۱۱۶: محمد بن فضیل گوید: از آن حضرت راجع به قول خدای

عزوجل ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ پرسیدم، فرمود: ایشان تنها ائمه (علیهم السلام) می باشند.^{۱۶۳۷}

وَ قَالَ أَيْضاً حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْهَمْدَانِيُّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ

السِّيَارِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ قَالَ نَحْنُ هُمْ فَقَالَ الرَّجُلُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَتَى يَقُومُ الْقَائِمُ قَالَ كُلُّنَا قَائِمٌ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَاحِدٌ بَعْدَ وَاحِدٍ حَتَّى يَجِيءَ صَاحِبُ السَّيْفِ فَإِذَا جَاءَ صَاحِبُ السَّيْفِ جَاءَ أَمْرٌ غَيْرُ هَذَا

علی بن اسباط گفت مردی از حضرت صادق (علیه السلام) راجع به آیه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ

بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ﴾ پرسید فرمودند: ما همان اشخاص هستیم، عرضه

داشتیم: فدایت شوم تا قائم قیام کند فرمود: ما همه قائم به امر خدا هستیم یکی پس از

۱۶۳۵. العنكبوت آیه ۴۹

۱۶۳۶. الکافی ج ۱ ص ۲۱۴ کتاب الحجّة باب ۲۳ بَابُ أَنَّ الْأَيِّمَةَ قَدْ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ أُثْبِتَ فِي صُدُورِهِمْ ح ۴

۱۶۳۷. الکافی ج ۱ ص ۲۱۴ کتاب الحجّة باب ۲۳ بَابُ أَنَّ الْأَيِّمَةَ قَدْ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ أُثْبِتَ فِي صُدُورِهِمْ ح ۵

دیگری، صاحب شمشیر بیاید وقتی او آمد امری غیر از این آمده است. ۱۶۳۸

قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَوَّلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ الْقَلَمَ فَقَالَ لَهُ اكْتُبْ فَكَتَبَ مَا كَانَ وَ مَا هُوَ كَأَنَّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿ وَ يَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ ﴾ قَالَ هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَدَقَ رَسُولَ اللَّهِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ

تفسیر قمی: امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه ﴿ وَ يَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ ﴾ ۱۶۳۹ فرمود: منظور امیر المؤمنین علیه السلام است که تصدیق کرد آنچه بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نازل شد. ۱۶۴۰

فُرَاتٌ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ الزُّهْرِيُّ مُعَنَّأً عَنْ زَيْدِ بْنِ سَلَامٍ الْجُعْفِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ إِنَّ خَيْمَةَ [حَدَّثَنِي] عَنْكَ أَنَّهُ سَأَلَكَ عَنْ قَوْلِهِ [تَعَالَى] ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ مَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ﴾ فَحَدَّثَنِي [حَدَّثَنِي] أَنَّكَ حَدَّثْتَهُ أَنَّهَا نَزَلَتْ فِيكُمْ وَ أَنَّكُمْ الَّذِينَ أُوتِيتُمْ الْعِلْمَ قَالَ صَدَقَ وَ اللَّهُ خَيْمَةٌ لَهَكَذَا حَدَّثْتَهُ ﴿ وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِيْنَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ﴾ ۱۶۴۱

۱۶۳۸. تأویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۴۲۴ [سورة العنكبوت (۲۹): آية ۴۹]

۱۶۳۹. سبا آية ۶

۱۶۴۰. تفسیر القمی ج ۲ ص ۱۹۸ [سورة سبا (۳۴): الآيات ۱ الى ۱۰]

۱۶۴۱. العنكبوت آية ۶۹

به امام باقر علیه السلام عرضه داشتیم: به من گفته شده شما چنین فرموده‌ای که این آیه ﴿بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَ مَا يُجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ﴾^{۱۶۴۲} فقط در باره شما خانواده بوده و به شما علم داده شده فرمود: به خدا سوگند! ختیمه راست گفته همین طور به او گفتم ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا﴾^{۱۶۴۳}

قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْعَبَّاسِ رَحِمَهُ اللَّهُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْخَثْعَمِيُّ عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ قَالَ هُمْ آلُ مُحَمَّدٍ وَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِهِ يَعْنِي أَهْلَ الْإِيمَانِ مِنْ أَهْلِ الْقِبْلَةِ

حضرت باقر علیه السلام نقل آیه ﴿فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ﴾^{۱۶۴۴} فرمود: آل محمدند ﴿وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ﴾^{۱۶۴۵} منظور مؤمنین از اهل قبله است.^{۱۶۴۶}

علم صحیح

تنها امامان اهل بیت وارث علوم پیامبر گرامی و اوصیای پیشین هستند. و نیز گفتیم که تنها آنها هستند که علوم قرآن و احکام و قوانین دین را به طور کلی از پیامبر آموخته‌اند. بنابراین برای بدست آوردن علم صحیح که هیچگونه شبهه و

۱۶۴۲. العنکبوت آیه ۴۹

۱۶۴۳. تفسیر فرات الکوفی ص ۳۱۹ [سورة العنکبوت (۲۹): الآيات ۴۳ الى ۴۹] ح ۴۳۳

۱۶۴۴. العنکبوت آیه ۴۷

۱۶۴۵. العنکبوت آیه ۴۷

۱۶۴۶. تأویل الآيات الظاهرة فی فضائل العترة الطاهرة ص ۴۲۳ [سورة العنکبوت (۲۹): آیه ۴۷]

تردیدى در آن نباشد، باید سراغ آنها را گرفت. زیرا فقط آنها هستند که دین خالص را از پیامبر دریافت کرده‌اند دینی که آمده است می‌خواهد مردم را هدایت کند و احکام و قوانین خدا را برساند، بیان این دین فقط در اختیار پیامبر بود و بعد از او هم فقط امامان اهل بیت این مقام را دارا شده‌اند. و به همین جهت است که می‌گویند:

حدیث ۱۱۷: مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ فِي بَصَائِرِ الدَّرَجَاتِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ رَبِيعٍ عَنْ فَضَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عليه السلام) يَقُولُ كُلُّ مَا لَمْ يَخْرُجْ مِنْ هَذَا الْبَيْتِ فَهُوَ بَاطِلٌ.

حدیث ۱۱۷: امام رضا (عليه السلام): هر چیزی که منشاء آن این خانه نباشد باطل است. ۱۶۴۷

حدیث ۱۱۸: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلْبِيِّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: ... وَاللَّهِ لَا يُصِيبُ الْعِلْمَ إِلَّا مِنْ أَهْلِ بَيْتٍ نَزَلَ عَلَيْهِمْ جَبْرَيْلُ.

حدیث ۱۱۸: و نیز فرموده‌اند: سوگند به خدا! علم صحیح یافت نگردد مگر از اهل بیتهایی که بر آنها فرشته وحی نازل شده. ۱۶۴۸

حدیث ۱۱۹: قَالَ الرضا (عليه السلام): إِنْ أَرَدْتَ الْعِلْمَ الصَّحِيحَ فَعِنْدَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ (عليهم السلام)

حدیث ۱۱۹: امام رضا (عليه السلام) فرموده‌اند: اگر طالب علم صحیح هستی نزد ما اهل بیت (عليهم السلام) است. ۱۶۴۹

۱۶۴۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۵۱۱ باب ۱۸ باب النوادر فی الأئمة ع و أعاجیبهم ح ۲۱

۱۶۴۸. الکافی ج ۱ ص ۳۹۹ باب أنه لیس شیء من الحق فی ید الناس إلا ما خرج من عند الأئمة ع و أن کل شیء لم يخرج من عندهم فهو باطل ح ۴

۱۶۴۹. وسائل الشیعه ج ۲۷ ص ۷۲ باب ۷ وجوب الرجوع فی جمیع الأحکام إلى المعصومین ح ۳۳۲۳۱

حدیث ۱۲۰: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لِسَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ وَ الْحَكَمِ بْنِ عُنَيْبَةَ شَرِّقًا وَ غَرِّبًا فَلَا تَجِدَانِ عِلْمًا صَحِيحًا إِلَّا شَيْئًا خَرَجَ مِنْ عِنْدِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ.

حدیث ۱۲۰: امام باقر عليه السلام فرمود: اگر به مشرق رفته یا به مغرب روید، علم درستی جز آنچه از ما خانواده تراوش کند، پیدا نکنید. ۱۶۵۰

حدیث ۱۲۱: وَ بِقَوْلِهِ وَ مَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَ الرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَ أَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَ الْبُيُوتُ هِيَ بُيُوتُ الْعِلْمِ الَّذِي اسْتُوْدِعْتَهُ الْأَنْبِيَاءُ وَ أَبْوَابُهَا أَوْصِيَاءُهُمْ فَكُلُّ مَنْ عَمِلَ مِنْ أَعْمَالِ الْخَيْرِ فَجَرَى عَلَى غَيْرِ أَيْدِي أَهْلِ الْإِصْطِفَاءِ وَ عُهُودِهِمْ وَ شَرَائِعِهِمْ وَ سُنَنِهِمْ وَ مَعَالِمِ دِينِهِمْ مَرْدُودٌ وَ غَيْرُ مَقْبُولٍ وَ أَهْلُهُ بِمَحَلِّ كُفْرٍ...

حدیث ۱۲۱: خداوند متعال می فرماید: ﴿وَ أَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا﴾^{۱۶۵۱} خانه‌ها را

از درهایشان وارد شوید امیرالمومنین عليه السلام در تفسیر این آیه شریفه می فرماید: منظور از خانه‌ها، خانه‌های علم است که پیامبران علم را در آنان به ودیعه گذاشته‌اند. و منظور از درهای خانه‌ها اوصیاء پیامبرانند. و هر عمل خیری که از غیر برگزیدگان و یا بدون مطابقت با پیمان‌ها و حدود و شرایع و روش‌ها و معالم دین آنها صادر شود، مردود و غیر مقبول است. ۱۶۵۲

۱۶۵۰. الکافی ج ۱ ص ۳۹۹ باب أنه ليس شيء من الحق في يد الناس إلا ما خرج من عند الأئمة

ع و أن كل شيء لم يخرج من عندهم فهو باطل ..ح ۳

۱۶۵۱. سوره مبارکه بقره آیه ۱۸۹

۱۶۵۲. الاحتجاج ج ۱ ص ۲۴۸ احتجاجه ع على زنديق جاء مستدلا عليه بأى من القرآن متشابهة

تحتاج إلى التأويل على أنها تقتضى.....

حدیث ۱۲۲/۱: عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ مِثْقَى عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ يَسْأَلُهُ عَنْ قَوْلِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام سَلُونِي عَمَّا سِئْتُمْ فَلَا تَسْأَلُونِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْبَأْتُكُمْ بِهِ قَالَ إِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ عِنْدَهُ عِلْمٌ شَيْءٍ إِلَّا خَرَجَ مِنْ عِنْدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَلْيَذْهَبِ النَّاسُ حَيْثُ شَاءُوا فَوَاللَّهِ لَيْسَ الْأَمْرُ إِلَّا مِنْ هَاهُنَا وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى بَيْتِهِ.

حدیث ۱۲۲/۱: زراره گوید: من نزد امام باقر عليه السلام بودم، مردی از اهل کوفه از آن حضرت راجع به قول امیر المؤمنین عليه السلام پرسید که: بیرسید از من هر چه خواهید و چیزی از من نپرسید جز آنکه شما را از آن خبر دهم. امام باقر عليه السلام فرمود: به راستی مطلب این است که هیچ کس علمی ندارد جز آن که از نزد علی عليه السلام بیرون آمده، مردم هر جا خواهند بروند، به خدا سوگند! که علم حق و درست نیست جز از اینجا (و با دست اشاره به خانه خود کرد). ۱۶۵۳

حدیث ۱۲۲/۲: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ شَهَادَةِ وَلَدِ الزُّنَا تَجُوزُ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ إِنَّ الْحَكَمَ بْنَ عَتِيْبَةَ يَزْعُمُ أَنَّهَا تَجُوزُ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَغْفِرْ ذَنْبَهُ مَا قَالَ اللَّهُ لِلْحَكَمِ ﴿إِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ﴾ فَلْيَذْهَبِ الْحَكَمُ يَمِينًا وَ شِمَالًا فَوَاللَّهِ لَا يُؤْخَذُ الْعِلْمُ إِلَّا مِنْ أَهْلِ بَيْتِ نَزَلَ عَلَيْهِمْ جَبْرَيْلُ عليه السلام

۱۶۵۳. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۳۹۹ بَابُ أَنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ الْحَقِّ فِي يَدِ النَّاسِ إِلَّا مَا خَرَجَ مِنْ عِنْدِ الْأَيْمَةِ ع وَ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ لَمْ يَخْرُجْ مِنْ عِنْدِهِمْ فَهُوَ بَاطِلٌ ح ۲

حدیث ۱۲۲/۲: ابی بصیر گوید: به امام باقر علیه السلام عرضه داشتم: آیا گواهی زنازاده رواست؟ فرمود: نه، عرضه داشتم: حکم بن عتیبه آن را روا و نافذ می‌داند فرمود: بار خدایا گناه او را نیامرز، خدا به حکم نفرموده است که ﴿إِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَ لِقَوْمِكَ﴾^{۱۶۵۴} به راستی که آن قرآن یاد آوری برای تو و قوم تو است پس حکم به راست یا چپ رود، (علم صحیح را بدست نیاورد) و به خدا علم اخذ نشود جز از خاندان رسول که جبرئیل علیه السلام بر آنها نازل شده.^{۱۶۵۵}

حدیث ۱۲۲: وَ عَنْ أَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فَجَاءَ ابْنُ الْكَوَّاءِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْبُيُوتِ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَيْسَ الْبُرِّ بَأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَ لَكِنَّ الْبُرَّ مِنَ اتَّقَى وَ أَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا قَالَ عَلِيٌّ عَلِيٌّ نَحْنُ الْبُيُوتُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ بِهَا أَنْ تُؤْتَى مِنْ أَبْوَابِهَا نَحْنُ بَابُ اللَّهِ وَ بُيُوتُهُ الَّتِي يُؤْتَى مِنْهُ

حدیث ۱۲۲: و در جای دیگری می‌فرماید: ما هستیم خانه‌هایی که خداوند دستور داده که به آنها باید از درهایشان وارد شد. ما باب خدا و خانه‌های اویم که به آنها باید از بابش وارد شد...^{۱۶۵۶}
تذکر: پس علم صحیح و هدایت کننده را تنها باید از ائمه اطهار علیهم السلام اخذ نمود.

۱۶۵۴. الزخرف ۴۴

۱۶۵۵. الکافی کتاب الحجة ج ۱ ص ۴۰۰ بابُ أَنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ مِنَ الْحَقِّ فِي يَدِ النَّاسِ إِلَّا مَا خَرَجَ مِنْ عِنْدِ الْأَيْمَةِ عَ وَ أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ لَمْ يَخْرُجْ مِنْ عِنْدِهِمْ فَهُوَ بَاطِلٌ ح ۵

۱۶۵۶. الاحتجاج ج ۱ احتجاجه ع - علی بعض - اليهود - و غیره فی أنواع شتی من العلوم ص ۲۲۷

بوسیله ایشان قدرت خداوند آشکار می گردد

حدیث ۱۲۳: وَ هُوَ مَا نَقَلَهُ الشَّيْخُ أَبُو جَعْفَرٍ الطُّوسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنِ الشَّيْخِ أَبِي مُحَمَّدٍ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ رَجَالِهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ عَنِ الْإِمَامِ الْعَالِمِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ الْكَاطِمِ عليه السلام قَالَ... أَقَامَهُمْ مَقَامَ نَفْسِهِ لِأَنَّهُ لَا يَرَى وَ لَا يُدْرِكُ وَ لَا تُعْرَفُ كَيْفِيَّتُهُ وَ لَا إِيَّتُهُ فَهَؤُلَاءِ النَّاطِقُونَ الْمُبَلِّغُونَ عَنْهُ الْمُتَصَرِّفُونَ فِي أَمْرِهِ وَ نَهْيِهِ فِيهِمْ يَظْهَرُ قُدْرَتُهُ

حدیث ۱۲۳: امام کاظم عليه السلام: خداوند اهل بیت عليهم السلام را جانشین خویش قرارداد، چرا که او از چشم‌ها پنهان بوده و درک نمی‌شود و کمیت و کیفیت او قابل شناخت نیست. اما اهل بیت عليهم السلام چنین نبوده و سخن‌گویان پروردگار می‌باشند و ایشان تصرف‌کنندگان در امر و نهی الهی هستند. پس خداوند به وسیله‌ی ایشان قدرت خویش را بر مردم ظاهر می‌سازد. ^{۱۶۵۷}

علمی که به امام می‌رسد

حدیث ۱۲۶: أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْعَبَّاسِ بْنِ جَرِيشٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ نُورٌ كَهَيْئَةِ الْعَيْنِ عَلَى رَأْسِ النَّبِيِّ وَ الْأَوْصِيَاءِ لَا يُرِيدُ أَحَدٌ مِنَّا عِلْمَ أَمْرٍ مِنْ أَمْرِ الْأَرْضِ أَوْ مِنْ أَمْرِ السَّمَاءِ إِلَّا

۱۶۵۷. تأویل‌الایات: ص ۳۹۴ سورة الشعراء (۲۶): الآيات ۲۱۷ الى ۲۱۹.

الْحُجُبِ الَّتِي بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ الْعَرْشِ إِلَّا رُفِعَ طَرْفُهُ إِلَى ذَلِكَ النُّورِ فَرَأَى تَفْسِيرَ
الَّذِي أَرَادَ فِيهِ مَكْتُوباً

۹۵۱

حدیث ۱۲۶: عباس بن جریش از حضرت جواد (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: امام صادق (علیه السلام) فرمود: «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ» نوری است به صورت خورشید بر سر پیامبر و اوصیاء او احدی از ما دانستن چیزی از مسائل زمینی یا آسمانی تا حجاب‌هایی که میان خدا و عرش اوست را اراده نمی‌کند جز اینکه نگاهی به این نور می‌کند و آنچه می‌خواهد در آن می‌بیند. ۱۶۵۸

امّه اطهار امام‌مبین هستند

سَدِيرُ الصَّيرَفِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) وَ قَدِ اجْتَمَعَ عَلَى مَالِهِ
بَيَانٌ فَأَحْبَبْتُ دَفْعَهُ إِلَيْهِ وَ كُنْتُ حَبَسْتُ مِنْهُ دِينَاراً لِكَيْ أَعْلَمَ أَقَاوِيلَ النَّاسِ
فَوَضَعْتُ الْمَالَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ لِي يَا سَدِيرُ خُتِنَتْنَا وَ لَمْ تُرِدْ بِخِيَانَتِكَ إِيَّانَا قَطِيعَتْنَا
قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ مَا ذَلِكَ قَالَ أَخَذَتْ شَيْئاً مِنْ حَقَّنَا لِتَعْلَمَ كَيْفَ مَذْهَبُنَا
قُلْتُ صَدَقْتَ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّمَا أَرَدْتُ أَنْ أَعْلَمَ قَوْلَ أَصْحَابِي فَقَالَ لِي أَمَا عَلِمْتَ
أَنْ كُلَّ مَا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ نَعْلَمُهُ وَ عِنْدَنَا ذَلِكَ أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ وَ كُلُّ شَيْءٍ
أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ ﴾ اعْلَمْ أَنَّ عِلْمَ الْأَنْبِيَاءِ مَحْفُوظٌ فِي عِلْمِنَا مُجْتَمِعٌ عِنْدَنَا وَ
عِلْمُنَا مِنْ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ فَأَيْنَ يَذْهَبُ بِكَ قُلْتُ صَدَقْتَ جُعِلَتْ فِدَاكَ

۱۶۵۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۴۲ باب ۱۲ باب الفصل الذی
فیہ الأحادیث النوادر مما یفعل بالأئمة من الأبواب التی فیها ذکر العمود و النور و غیر ذلک ح ۵.

سدير صيرفي گفت خدمت حضرت صادق (عليه السلام) رسيدم مقداری پول پيش من بود می خواستم بدهم به ایشان. یک دينار آن را نگه داشتم تا حرفهای مردم را آزمایش کنم. پولها را خدمت امام نهادم. حضرت فرمود: سدير به ما خیانت کردی اما از این خیانت قصد سوئی نداشتی. عرضه داشتم: فدایت شوم چطور؟ فرمود: مقداری از حق ما را نگه داشتی تا ببینی ما چه می کنیم. عرضه داشتم: صحیح می فرماید. من می خواستم آزمایش کنم سخن دوستانم را. فرمود: مگر نمی دانی ما هر چه مورد احتیاج باشد می دانیم و علم آن نزد ما است مگر نشنیده ای خداوند می فرماید ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾^{۱۶۵۹} بدان که علم انبیاء در علم ما محفوظ است و نزد ما است و دانش ما از انبیاء گرفته شده. چه فکر می کنی؟ عرضه داشتم: صحیح می فرمائی فدایت شوم.^{۱۶۶۰}

الله در علم و شجاعت یکسانند

حدیث ۱۲۸/۳: عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ دَاوُدَ النَّهْدِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ (عليه السلام) قَالَ قَالَ لِي نَحْنُ فِي الْعِلْمِ وَالشَّجَاعَةِ سَوَاءٌ وَفِي الْعَطَايَا عَلَيَّ قَدْرٌ مَا نُؤْمَرُ.

۱۶۵۹. یس آیه ۱۲

۱۶۶۰. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۲۲۷ فصل فی معرفته باللغات و اخباراته بالغیب

حدیث ۱۲۸/۳: حضرت ابو الحسن (علیه السلام): ما خانواده در علم و شجاعت برابریم

و در بخشیدن (علم و مال به مردم) به هر اندازه که دستور داریم، می بخشیم. ۱۶۶۱

الْمُحْتَضِرُ، مِنْ نَوَادِرِ الْحِكْمَةِ يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ فَدَخَلَ عَلَيْهِ الْمَفْضَلُ بْنُ عُمَرَ فَقَالَ مَسْأَلَةٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَلْ يَا مَفْضَلُ قَالَ مَا مُنْتَهَى عِلْمُ الْعَالِمِ قَالَ قَدْ سَأَلْتُ جَسِيمًا وَ لَقَدْ سَأَلْتُ عَظِيمًا مَا السَّمَاءُ الدُّنْيَا فِي السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ إِلَّا كَحَلْقَةِ دِرْعٍ مُلْقَاةٍ فِي أَرْضِ فَلَاقَةٍ وَ كَذَلِكَ كُلُّ سَمَاءٍ عِنْدَ سَمَاءٍ أُخْرَى وَ كَذَا السَّمَاءُ السَّابِعَةُ عِنْدَ الظُّلْمَةِ وَ لَا الظُّلْمَةُ عِنْدَ النُّورِ وَ لَا ذَلِكَ كُلُّهُ فِي الْهَوَاءِ وَ لَا الْأَرْضِينَ بَعْضُهَا فِي بَعْضٍ وَ لَا مِثْلُ ذَلِكَ كُلِّهِ فِي عِلْمِ الْعَالِمِ يَعْنِي الْإِمَامَ مِثْلَ مِدٍّ مِنْ خَرْدَلٍ دَقَّقْتَهُ دَقًّا ثُمَّ ضَرَبْتَهُ بِالْمَاءِ حَتَّى إِذَا اخْتَلَطَ وَ رَغَا أَخَذْتَ مِنْهُ لَعْقَةً يِاصْبِعَكَ وَ لَا عِلْمُ الْعَالِمِ فِي عِلْمِ اللَّهِ تَعَالَى إِلَّا مِثْلَ مِدٍّ مِنْ خَرْدَلٍ دَقَّقْتَهُ دَقًّا ثُمَّ ضَرَبْتَهُ بِالْمَاءِ حَتَّى إِذَا اخْتَلَطَ وَ رَغَا انْتَهَزْتَ مِنْهُ بِرَأْسِ إِبْرَةِ نَهْرَةٍ ثُمَّ قَالَ يَكْفِيكَ مِنْ هَذِهِ الْبَيَانِ بِأَقْلِهِ وَ أَنْتَ بِأَخْبَارِ الْأُمُورِ تُصِيبُ

کتاب محتضر: ابو بصیر گفت: در نزد حضرت صادق علیه السلام بودم که مفضل بن عمر وارد شد عرضه داشت: مسأله ای دارم فرمود: بپرس عرضه داشت: منتهای علم امام علیه السلام چقدر است؟ فرمود: سؤال بزرگی کردی، سؤال عظیمی کردی آسمان دنیا در مقابل آسمان دوم همانند یک حلقه زره است که در یک بیابان افتاده باشد همین نسبت هست برای هر آسمانی نسبت به آسمان دیگر باز همین نسبت هست برای آسمان هفتم نسبت به ظلمت و ظلمت در مقابل نور و تمام اینها نسبت به هواء و

۱۶۶۱. الکافی کتاب الحجۃ ج ۱ ص ۲۷۵ باب فی أن الأئمة صلوات الله علیهم فی العلم و الشجاعة

زمین‌ها که بعضی در مقابل بعضی دیگر نسبتی دارند و همین مقدار هم به آن اضافه شود تمام این‌ها در مقابل علم امام (علیه السلام) به این مقدار هم نیست که ده سیر خردل را نرم بکوبی و بعد در آب بریزی تا مخلوط شود و کف کند بعد با انگشت از آن یک انگشت برداری و علم امام (علیه السلام) در مقابل علم خدای تعالی به این نسبت هم نیست که ده سیر خردل را نرم بکوبی و با آب مخلوط کنی تا کف کند بعد سر سوزنی به آن بزنی و برداری فرمود: از این توضیحی که دادم باید توجه داشته باشی که کمترین مقدار ممکن را باید در نظر بگیری وقتی این مطلب را دقت کنی خواهی فهمید مقام و شأن ائمه را در باره اخباری که از آنها به تو می‌رسد. ۱۶۶۲

کلام آخر

حدیث ۱۲۷: مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ ضَرِيْسِ الْكِنَاسِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ وَ عِنْدَهُ أَنَا سٌ مِنْ أَصْحَابِهِ عَجِبْتُ مِنْ قَوْمٍ يَتَوَلَّوْنَا وَ يَجْعَلُونَا أَيْمَةً وَ يَصِفُونَ أَنَّ طَاعَتَنَا مُفْتَرَضَةٌ عَلَيْهِمْ كَطَاعَةِ رَسُولِ اللَّهِ ثُمَّ يَكْسِرُونَ حُجَّتَهُمْ وَ يَخْصِمُونَ أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفِ قُلُوبِهِمْ فَيَنْقُضُونَا حَقَّنَا وَ يَعْيُونَ ذَلِكَ عَلَيَّ مِنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ بُرْهَانَ حَقِّ مَعْرِفَتِنَا وَ التَّسْلِيمِ لِأَمْرِنَا أَ تَرُونَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى افْتَرَضَ طَاعَةَ أَوْلِيَائِهِ عَلَيَّ عِبَادِهِ ثُمَّ

۱۶۶۲. بحار الأنوار ج ۲۵ ص ۳۸۵ باب ۱۳ غرائب أفعالهم و أحوالهم و وجوب التسليم لهم في

جميع ذلك ح ۴۳

يُخْفِي عَنْهُمْ أَخْبَارَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ يَقْطَعُ عَنْهُمْ مَوَادَّ الْعِلْمِ فِيمَا يَرِدُ عَلَيْهِمْ مِمَّا فِيهِ قِوَامُ دِينِهِمْ...

حدیث ۱۲۷: ضریس کناسی گوید: در حالی که جمعی از اصحاب خدمت امام باقر علیه السلام بودند، شنیدم که آن حضرت می فرمود: من در شگفتم از مردمی که از ما پیروی می کنند و ما را پیشوای خود می دانند و می گویند اطاعت ما چون اطاعت رسول خدا صلی الله علیه و آله واجب است، با وجود این دلیل و حجت خود را می شکنند و خود را در برابر مخالفان محکوم نمایند (یعنی با ضعف قلبی که از خود نشان دهند خود را مغلوب کنند) و حق ما را کاهش دهند و بر کسی که خدایش برهان حق معرفت، و گردن نهادن به امر ما را عطا فرموده، خرده گیری کنند (و آن حق شناسی را که خدا برهان روشن حق معرفت ما و تسلیم به امر ما را بدو عطا فرموده عیب کنند)، شما می پذیرید که خدای تبارک و تعالی اطاعت اولیائش را بر بندگانش واجب کند و سپس اخبار آسمان ها و زمین را از ایشان پوشیده دارد و اصول علم را نسبت به سؤالاتی که از ایشان می شود و قوام دین ایشانست از آنها قطع کند... ۱۶۶۳

حدیث ۱۲۸: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ وَاحِدٌ أَحَدٌ مُتَوَحِّدٌ بِالْوَحْدَانِيَّةِ مُتَفَرِّدٌ بِأَمْرِهِ خَلَقَ خَلْقًا فَفَوَّضَ إِلَيْهِمْ أَمْرَ دِينِهِ فَنَحْنُ هُمْ يَا ابْنَ أَبِي يَعْفُورٍ نَحْنُ حُجَّةُ اللَّهِ فِي عِبَادِهِ وَ شَهَادَةُ عَلَى خَلْقِهِ وَ أَمْنَاؤُهُ عَلَى وَحْيِهِ وَ

۱۶۶۳. الکافی ج ۱ ص ۲۶۱ کتاب الحجۃ باب ۴۸ باب أن الأئمة يعلمون علم ما كان وما يكون وأنه لا يخفى عليهم الشيء صلوات الله عليهم ح ۴

خُرَّانُهُ عَلَى عِلْمِهِ وَ وَجْهَهُ الَّذِي يُوقَى مِنْهُ وَ عَيْنُهُ فِي بَرِيَّتِهِ وَ لِسَانُهُ النَّاطِقُ وَ قَلْبُهُ
الْوَاعِي وَ بَابُهُ الَّذِي يَدُلُّ عَلَيْهِ وَ نَحْنُ الْعَامِلُونَ بِأَمْرِهِ وَ الدَّاعُونَ إِلَى سَبِيلِهِ بِنَا
عُرْفِ اللَّهِ وَ بِنَا عِبْدِ اللَّهِ نَحْنُ الْأَدِلَّةُ عَلَى اللَّهِ وَ لَوْلَا مَا عُبِدَ اللَّهُ

حدیث ۱۲۸: ابن ابی یعفور: حضرت صادق علیه السلام: خداوند یکتای بی همتا است
به وحدانیت بی نظیر است و تنها خالق اوست. گروهی را خلق نمود و به آنها امر دین
را واگذار کرد ما آن گروه هستیم. ما حجت خدا در میان بندگان و گواهان بر خلق و
امنای بر وحی و خزینه داران علم او هستیم و وجه خدائیم که از آن جناب باید به
سوی او رفت و دیده او میان مردم و زبان گویا و باب الله هستیم که راهنما به سوی
اویم ما عالم بامر و دعوت کننده به راهش هستیم به وسیله ما خدا شناخته شد و
پرستش گردید ما راهنمایان به سوی خدائیم اگر ما نبودیم خدا پرستش نمی شد. ۱۶۶۴

حدیث ۱۲۸/۱: تحف العقول قال موسى بن محمد بن الرضا لقيت يحيى
بن اكرم في دار العامة فسألني عن مسأله فجننت الى ابي علي بن محمد فدار
بيني و بينه من الموعظ ما حملني و بصرتني طاعته فقلت له جعلت فداك ان
ابن اكرم كتب يسألني عن مسأله لأفتيه فيها فضحك ثم قال فهل أفتيته قلت
لا قال و لم قلت لم أعرفها قال و ما هي قلت كتب يسألني عن قول الله ﴿قال
الذي عنده علم من الكتاب أنا آتيتك به قبل أن يرثد إليك طرفك﴾ نبي الله كان
محتاجاً إلى علم أصف و عن قوله تعالى و ﴿رفع أبويه على العرش و خروا له
سجداً﴾ أ سجد يعقوب و ولده ليوسف و هم أنبياء و عن قوله ﴿فإن كنت في
شك مما أنزلنا إليك فسئل الذين يقرؤون الكتاب﴾ من المخاطب بالآية فإن كان

۱۶۶۴. التوحيد (للسدوق) ص ۱۵۲ باب ۱۲ باب تفسير قول الله عز و جل كل شيء هالك إلا وجهه ح ۹

الْمُخَاطَبُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَدْ شَكَ وَ إِنْ كَانَ الْمُخَاطَبُ غَيْرَهُ فَعَلَى مَنْ إِذَا أُنزِلَ
الْكِتَابُ وَ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿ وَ لَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَ الْبَحْرُ يَمُدُّهُ
مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةَ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ ﴾ مَا هَذِهِ الْأَبْحُرُ وَ أَيْنَ هِيَ ..... قَالَ
اَكْتُبْ إِلَيْهِ قُلْتُ وَ مَا أَكْتُبُ قَالَ اَكْتُبْ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ أَنْتَ فَالْهَمَّكَ اللَّهُ الرَّشِدَ أَتَانِي كِتَابُكَ وَ مَا امْتَحَنَتْنَا بِهِ مِنْ تَعْنَتِكَ
لِتَجِدَ إِلَى الطَّعْنِ سَبِيلًا إِنْ قَصَرْنَا فِيهَا وَ اللَّهُ يُكَافِئُكَ عَلَى نِيَّتِكَ وَ قَدْ شَرَحْنَا
مَسَائِلَكَ فَأَصْنَعْ إِلَيْهَا سَمْعَكَ وَ ذَلَّلْ لَهَا فَهْمَكَ وَ اشْغَلْ بِهَا قَلْبَكَ فَقَدْ لَزِمَتْكَ
الْحُجَّةُ وَ السَّلَامُ سَأَلْتُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ
فَهُوَ آصِفُ بَنِ بَرَخِيَا وَ لَمْ يَعْجِزْ سُلَيْمَانُ عَنْ مَعْرِفَةِ مَا عَرَفَ آصِفُ لَكِنَّهُ
صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَحَبَّ أَنْ يُعْرِفَ أُمَّتَهُ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ أَنَّهُ الْحُجَّةُ مِنْ بَعْدِهِ وَ
ذَلِكَ مِنْ عِلْمِ سُلَيْمَانَ أَوْدَعَهُ آصِفُ بِأَمْرِ اللَّهِ فَفَهَّمَهُ ذَلِكَ لِئَلَّا يَخْتَلِفَ عَلَيْهِ فِي
إِمَامَتِهِ وَ دَلَالَتِهِ كَمَا فَهَّمْ سُلَيْمَانُ فِي حَيَاةِ دَاوُدَ لِتُعْرِفَ نُبُوَّتَهُ وَ إِمَامَتَهُ مِنْ بَعْدِهِ
لِتَأْكُدِ الْحُجَّةَ عَلَى الْخَلْقِ وَ أَمَّا سُجُودُ يَعْقُوبَ وَ وُلْدِهِ كَانَ طَاعَةً لِلَّهِ وَ مَحَبَّةً
لِيُوسُفَ كَمَا أَنَّ السُّجُودَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ لِأَدَمَ لَمْ يَكُنْ لِأَدَمَ وَ إِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ طَاعَةً
لِلَّهِ وَ مَحَبَّةً مِنْهُمْ لِأَدَمَ فَسَجَدَ يَعْقُوبُ وَ وُلْدُهُ وَ يُوسُفُ مَعَهُمْ شُكْرًا لِلَّهِ
بِاجْتِمَاعِ شَمْلِهِمْ أَلَمْ تَرَهُ يَقُولُ فِي شُكْرِهِ ذَلِكَ الْوَقْتَ رَبُّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَ
عَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ وَ أَمَّا قَوْلُهُ فَإِنْ كُنْتُ فِي شَكٍّ مِمَّا

أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْتَلِ الَّذِينَ يَقْرُونَ الْكِتَابَ فَإِنَّ الْمُخَاطَبَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ وَ لَمْ يَكُنْ فِي
 شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلَ إِلَيْهِ وَ لَكِنْ قَالَتِ الْجَهْلَةُ كَيْفَ لَمْ يَبْعَثِ اللَّهُ نَبِيًّا مِنْ الْمَلَائِكَةِ إِذْ
 لَمْ يُفَرِّقْ بَيْنَ نَبِيِّهِ وَ بَيْنَنَا فِي الْإِسْتِغْنَاءِ عَنِ الْمَأْكَلِ وَ الْمَشَارِبِ وَ الْمَشْيِ فِي
 الْأَسْوَاقِ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَى نَبِيِّهِ فَسْتَلِ الَّذِينَ يَقْرُونَ الْكِتَابَ بِمَحْضَرِ الْجَهْلَةِ
 هَلْ بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا قَبْلَكَ إِلَّا وَ هُوَ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَ يَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ وَ لَكَ بِهِمْ
 أُسْوَةٌ وَ إِنَّمَا قَالَ فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ وَ لَمْ يَكُنْ وَ لَكِنْ لِلنَّصْفَةِ كَمَا قَالَ تَعَالَى تَعَالَوْا
 نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهَلْ فَنَجْعَلْ
 لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ وَ لَوْ قَالَ عَلَيْكُمْ لَمْ يُجِيبُوا إِلَى الْمُبَاهَلَةِ وَ قَدْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّ
 نَبِيَّهُ يُؤَدِّي عَنْهُ رِسَالَاتِهِ وَ مَا هُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ فَكَذَلِكَ عَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ أَنَّهُ صَادِقٌ
 فِيمَا يَقُولُ وَ لَكِنْ أَحَبَّ أَنْ يُنْصَفَ مِنْ نَفْسِهِ وَ أَمَا قَوْلُهُ وَ لَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ
 شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَ الْبَحْرِ يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ فَهُوَ
 كَذَلِكَ لَوْ أَنَّ أَشْجَارَ الدُّنْيَا أَقْلَامٌ وَ الْبَحْرُ يَمْدُهُ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ وَ انْفَجَرَتِ الْأَرْضُ
 عُيُونًا لَنَفَدَتْ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ اللَّهِ وَ هِيَ عَيْنُ الْكِبْرِيَّتِ وَ عَيْنُ النَّمْرِ وَ عَيْنُ
 الْبَرْهُوتِ وَ عَيْنُ طَبْرِيَّةَ وَ حَمَّةَ مَاسْبَدَانَ وَ حَمَّةَ إِفْرِيقِيَّةَ يُدْعَى لِسَانٌ وَ عَيْنُ
 بَحْرُونَ وَ نَحْنُ كَلِمَاتُ اللَّهِ الَّتِي لَا تَنْفَدُ وَ لَا تُدْرِكُ فَضَائِلُنَا ....

حدیث ۱۲۸/۱: موسی بن محمد بن الرضا گفت با یحیی بن اکتام در سرای عمومی
 خلیفه ملاقات کردم. از من چند مسأله پرسید. رفتم خدمت برادرم علی بن محمد
 (امام هادی علیه السلام) بین من و او گفتگوهایی شد که بالاخره مرا به مقام امامت خویش
 بینا کرد و اطاعتش را به گردن گرفتیم. عرضه داشتم: فدایت شوم یحیی بن اکتام از من

چند سؤال کرده و نوشته که جوابش را بدهم. امام (علیه السلام) خنديد و فرمود: جوابش را دادی؟ عرضه داشتم: نه. فرمود: چرا؟ گفتم: نمی دانستم. پرسید آن مسائل چه بود؟ عرضه داشتم: از این آیه سؤال کرد ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾^{۱۶۶۵} آیا پیامبر خدا نیاز و احتیاج به علم آصف داشت؟ و از این آیه ﴿وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَ خَرُّوا لَهُ سُجَّدًا﴾^{۱۶۶۶} آیا یعقوب و فرزندانش برای یوسف سجده کردند به اینکه آنها پیامبرند و از این آیه ﴿فَإِنْ كُنْتَ فِي شكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ﴾^{۱۶۶۷} خداوند در این آیه به چه کس خطاب می کند که پیرس اگر مخاطب پیامبر است پس معلوم می شود مشکوک بوده و اگر مخاطب دیگری است پس بر چه کس کتاب نازل شده؟ و از این آیه ﴿وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾^{۱۶۶۸} این دریاها چیست و کجا است ..... فرمود: بنویس. گفتم چه بنویسم؟ فرمود: بنویس.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خدا راهنمائیت کند. نامهات رسید که می خواستی ما را آزمایش کنی تا اگر نتوانستیم جواب بدهیم بر ما خورده بگیری خداوند بر این نیت تو را کیفر می نماید تمام سؤالهای تو را ملاحظه کردیم. اینک جواب خود را بشنو و درست دقت کن و کاملاً متوجه باش که حجت بر تو تمام می شود و السلام.

۱۶۶۵. النمل آیه ۴۰

۱۶۶۶. یوسف آیه ۱۰۰

۱۶۶۷. یونس آیه ۹۴

۱۶۶۸. لقمان آیه ۲۷

از این آیه پرسیده بودی ﴿قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ﴾ گویند آصف بن برخیا عليه السلام بود. سلیمان عليه السلام عاجز از آنچه آصف عليه السلام می دانست نبود ولی او می خواست به امت خود از جن و انس بفهماند که حجت بعد از او آصف بن برخیا عليه السلام است. این اطلاع آصف از طریق خود سلیمان عليه السلام بود با اجازه خدا به او این مطلب را آموخته بود، تا در مورد امامت و راهنمایی او اختلاف نکنند. چنانچه سلیمان عليه السلام در زمان داود اطلاعی به او داده شد تا بفهمد پیامبر راهنما بعد از داود سلیمان عليه السلام است و حجت بر مردم تثبیت گردد. اما سجده یعقوب عليه السلام و فرزندانش اطاعت خدا بود و علاقه به یوسف عليه السلام چنانچه سجده ملائکه برای آدم عليه السلام برای خود آدم عليه السلام نبود. اطاعت امر خدا و محبت برای آدم عليه السلام بود. یعقوب عليه السلام و فرزندان او و خود یوسف عليه السلام با آنها به سجده افتادند. به جهت شکر خدا بود که جدائی چندین سال از بین رفت و اجتماع نمودند. مگر نفهمیدی که در مورد شکر این نعمت می گوید ﴿رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَ عَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ﴾^{۱۶۶۹} تا آخر آیه. اما آیه ﴿فَإِنْ كُنْتَ فِي شكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ﴾^{۱۶۷۰} مخاطب در آیه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است و شکی در مورد انزال کتاب نداشته ولی مردم نادان می گفتند: چرا خداوند پیامبری از جنس فرشته‌ها نفرستاده زیرا اکنون بین ما و پیامبر خدا فرقی نیست که او از خوردن غذا و آشامیدن و راه رفتن در بازارها بی نیاز باشد. خداوند به پیامبرش وحی می نماید ﴿فَسْئَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ﴾^{۱۶۷۱} سؤال کن از آنها که کتاب می خوانند در حضور این نادان مردم آیا خدا پیامبری را قبل از تو

۱۶۶۹. یوسف آیه ۱۰۱

۱۶۷۰. یونس آیه ۹۴

۱۶۷۱. یونس آیه ۹۴

فرستاده جز اینکه غذا می خورده و در بازارها راه می رفته. تو نیز مانند آنهائی. اما اینکه فرموده است ﴿فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ﴾^{۱۶۷۲} در رابطه با مماشات نسبت به خصم است. چنانچه در این آیه می فرماید ﴿تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتِهَلْ فَتَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾^{۱۶۷۳} اگر می فرمود: لعنت خدا بر شما قرار گیرد به طور جزم آنها مباحله ای را نمی پذیرفتند با اینکه خداوند می دانست پیامبرش که امر رسالت را صحیح انجام داده از دروغ گویان نیست. همین طور پیامبر اکرم نیز می دانست که آنچه می گوید صحیح است ولی خواست انصاف را رعایت نماید و طریق مماشات با خصم را بیسماید. اما این آیه ﴿وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَ الْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةَ أَبْحُرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ﴾^{۱۶۷۴} جریان همین طور است که اگر اشجار دنیا قلم باشد و دریا را هفت دریا کمک و مدد کند و چشمه ها بجوشد همه آنها تمام می شوند قبل از تمام شدن کلمات الله.... ما کلمات الله هستیم که نابود نمی شویم و فضائل ما را نمی توانند درک کنند....^{۱۶۷۵}

حدیث ۱۲۸/۲: تفسیر القمی مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَوْنِ النَّصِيبِيِّ قَالَ: لَمَّا أَرَادَ الْمَأْمُونُ أَنْ يُزَوِّجَ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى ابْنَتَهُ أُمَّ الْفَضْلِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ أَهْلُ بَيْتِهِ الْأَذْنَبِينَ مِنْهُ فَقَالُوا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ نَنْشُدُكَ اللَّهُ أَنْ تُخْرِجَ عَنَّا أُمَّراً قَدْ مَلَكَناهُ وَ تَنْزِعَ عَنَّا عِزًّا قَدْ أَلْبَسَنَا اللَّهُ فَقَدْ عَرَفْتَ الْأَمْرَ الَّذِي بَيْنَنَا وَ بَيْنَ آلِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَدِيماً وَ حَدِيثاً فَقَالَ الْمَأْمُونُ اسْكُتُوا فَوَ اللَّهُ لَا قَبْلَتُ مِنْ

۱۶۷۲. یونس آیه ۹۴

۱۶۷۳. آل عمران آیه ۶۱

۱۶۷۴. لقمان آیه ۲۷

۱۶۷۵. تحف العقول ص ۴۷۶ باب أجوبته ع لیحیی بن أکثم عن مسائله ح ۱

أَحَدٍ مِنْكُمْ فِي أَمْرِهِ فَقَالُوا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفْتَزُوجُ قُرَّةَ عَيْنِكَ صَبِيًّا لَمْ يَتَفَقَّهْ فِي دِينِ اللَّهِ وَ لَا يَعْرِفُ فَرِيضَةَ مَنْ سُنَّتِهِ وَ لَا يَمِيزُ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ وَ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام يَوْمَئِذٍ عَشْرُ سِنِينَ أَوْ إِحْدَى عَشْرَةَ سَنَةً فَلَوْ صَبَرْتَ عَلَيْهِ حَتَّى يَتَأَدَّبَ وَ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ وَ يَعْرِفَ فَرَضًا مِنْ سُنَّتِهِ فَقَالَ لَهُمُ الْمَأْمُونُ وَ اللَّهُ إِنَّهُ أَفْقَهُ مِنْكُمْ وَ أَعْلَمَ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ فَرَايِضِهِ وَ سُنَنِهِ وَ أَحْكَامِهِ وَ أَقْرَأُ لِكِتَابِ اللَّهِ وَ أَعْلَمُ بِمُحْكَمِهِ وَ مُتَشَابِهِهِ وَ خَاصِّهِ وَ عَامِّهِ وَ نَاسِخِهِ وَ مَنْسُوخِهِ وَ تَنْزِيلِهِ وَ تَأْوِيلِهِ مِنْكُمْ فَاسْأَلُوهُ فَإِنْ كَانَ الْأَمْرُ كَمَا قُلْتُمْ قَبْلْتُ مِنْكُمْ فِي أَمْرِهِ وَ إِنْ كَانَ كَمَا قُلْتُ عَلِمْتُمْ أَنَّ الرَّجُلَ خَيْرٌ مِنْكُمْ فَخَرَجُوا مِنْ عِنْدِهِ وَ بَعَثُوا إِلَى يَحْيَى بْنِ أَكْثَمٍ وَ أَطْمَعُوهُ فِي هَدَايَا أَنْ يَحْتَالَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام بِمَسْأَلَةٍ لَا يَدْرِي كَيْفَ الْجَوَابُ فِيهَا عِنْدَ الْمَأْمُونِ إِذَا اجْتَمَعُوا لِلتَّزْوِيجِ فَلَمَّا حَضَرُوا وَ حَضَرَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام قَالُوا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَذَا يَحْيَى بْنُ أَكْثَمٍ إِنْ أَذْنَتْ لَهُ سَأَلَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ مَسْأَلَةٍ فَقَالَ الْمَأْمُونُ يَا يَحْيَى سَلْ أَبَا جَعْفَرٍ عَنْ مَسْأَلَةٍ فِي الْفِقْهِ لِنَنْظُرَ كَيْفَ فِقْهُهُ فَقَالَ يَحْيَى يَا أَبَا جَعْفَرٍ أَصْلَحَكَ اللَّهُ مَا تَقُولُ فِي مُحْرَمٍ قَتَلَ صَيْدًا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام قَتَلَهُ فِي حِلٍّ أَوْ فِي حَرَمٍ عَالِمًا أَوْ جَاهِلًا عَمْدًا أَوْ خَطَأً عَبْدًا أَوْ حُرًّا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا مُبْدِنًا أَوْ مُعِيدًا مِنْ ذَوَاتِ الطَّيْرِ أَوْ غَيْرِهَا مِنْ صِغَارِ الصَّيْدِ أَوْ مِنْ كِبَارِهَا مُصِرًّا عَلَيْهَا أَوْ نَادِمًا بِاللَّيْلِ فِي وَكْرِهَا أَوْ بِالنَّهَارِ عِيَانًا مُحْرَمًا لِلْحَجِّ أَوْ لِلْعُمْرَةِ قَالَ فَانْقَطَعَ يَحْيَى بْنُ أَكْثَمٍ انْقِطَاعًا لَمْ يَخْفَ عَلَى أَهْلِ الْمَجْلِسِ وَ كَثُرَ النَّاسُ تَعَجُّبًا مِنْ جَوَابِهِ....

حدیث ۱۲۸/۲: وقتی مأمون تصمیم گرفت دختر خود ام الفضل را به ازدواج

حضرت جواد عليه السلام درآورد خویشاوندان نزدیک او پیش مأمون آمدند و اظهار داشتند

تو را به خدا سوگند می‌دهیم که این خلافت را که خداوند به ما داده از خاندان ما خارج نکنی و عزت خدادادی را از ما نگیری. تو خود اختلاف بین ما و اولاد علی بن ابی طالب (علیه السلام) را بهتر می‌دانی. مأمون به آنها گفت ساکت باشید، حرف هیچ کدام از شما را در باره او نمی‌پذیریم. گفتند: می‌خواهی دختر خود را به پسر بچه‌ای بدهی که هنوز معلومات دینی ندارد و بین واجب و مستحب فرق نمی‌گذارد و خوب و بد را تمیز نمی‌دهد، در آن موقع امام جواد (علیه السلام) ده سال یا یازده سال داشت اگر صبر کنی اقلاً ادب بیاموزد و قرآن فرا گیرد و فرق بین واجب و مستحب بگذارد بهتر است.

مأمون به آنها گفت به خدا قسم! او از شما فقیه‌تر است و بهتر از شما خدا و پیامبر را می‌شناسد و فرق بین واجب و مستحب می‌گذارد و کتاب خدا را از شما بهتر می‌خواند و داناتر به محکم و متشابه و خاص و عام و ناسخ و منسوخ و تنزیل و تأویل آن است، او را آزمایش کنید اگر حرف شما صحیح بود نظرتان را می‌پذیرم، اگر حرف من درست بود خواهید فهمید که او از شما بهتر است. از پیش مأمون خارج شدند و از پی یحیی بن اکثم فرستاده او را به طمع انداختند و وعده‌هایی به او دادند تا سؤالی برای حضرت جواد (علیه السلام) ترتیب دهد که نتواند پاسخ آن را در حضور مأمون در مجلس ازدواج بدهد. مجلس آماده شد. همه حضور یافتند. امام جواد (علیه السلام) نیز حضور داشت. عباسیان رو به مأمون نموده گفتند اینک یحیی بن اکثم حاضر است اگر اجازه می‌فرمائید از ابا جعفر (علیه السلام) مسأله‌ای را سؤال کند. مأمون گفت یحیی از ابا جعفر (علیه السلام) مسأله‌ای فقهی بپرس تا بفهمیم اطلاعات فقهی او چگونه است. یحیی گفت آقا بفرمائید حکم شخص محرمی که صید و شکاری را کشته باشد چیست؟ امام جواد (علیه السلام) فرمود: صید را در حلّ کشته یا در حرم؟ عالم بوده یا جاهل؟ عمداً بوده یا اشتباه؟ عبد بوده یا آزاد؟ صغیر بوده یا کبیر؟ دفعه اول او بوده یا برای چندمین بار این کار را کرده؟ صید پرنده بود یا غیر پرنده؟ از شکارهای کوچک بوده یا بزرگ؟

هنوز اصرار بر این کار دارد یا پشیمان شده؟ شب در آشیانه او را گرفته یا در روز آشکار؟ احرام برای حج بسته بوده یا برای عمره؟ یحیی بن اکثم (در توضیحاتی که امام جواد علیه السلام از او پرسید و شقوق مختلف مسأله گنج شد) و نتوانست چیزی بگوید، به طوری که موقعیت در خواست‌کنندگان و انتظار آنها را هیچ توجهی نداشت. مردم نیز از جواب امام جواد علیه السلام متعجب شدند. ۱۶۷۶

این مقداری است از آنچه فرموده و اظهار کرده‌اند، و اما آنچه به خاطر عدم پذیرش ما پنهان کرده‌اند علم آن نزد خداوند است. آنچه از فضائل و کمالات خود ذکر کرده‌اند به اندازه‌ی درک مردم و قبول آنها بوده، و هدف ایشان از بیان آن ارشاد مردم به حقایق محکم و وارد کردن آنها به راه مستقیم و رساندن آنان به مراتب عالی است امامان ما آنچه را درباره‌ی فضائل خود فرموده‌اند به این جهت بوده و چون دل‌های مردم مریض و افکار آنها ضعیف و عقل‌های آنان کامل نیست همه‌ی فضائل خود را بیان نکرده‌اند، زیرا مردم تاب تحمل و پذیرش همه‌ی حقایق را ندارند، چون حق سنگین است، و هنگامی که قائم آل محمد علیه السلام ان شاء الله قیام کرد مردم از نظر عقلی و علمی به کمال می‌رسند. همان‌طور که مولای ما حضرت باقر علیه السلام فرموده‌اند: وقتی قائم ما اهل بیت قیام کرد دست خود را بر روی سر بندگان قرار می‌دهد که به برکت آن عقل‌ها و اندیشه‌ها از پراکندگی نجات پیدا کرده و فهم آنها کامل می‌گردد. در آن زمان وقتی چنین لطفی به بندگان شد مردم اسرار و حقایق را می‌توانند درک کنند و آن را بپذیرند. پس هنگامی که حضرت بقیة الله علیه السلام ظاهر گردید و زمین را به نور خود روشن ساخت، علوم و حقایق را در میان مردم منتشر می‌کند، زیرا در دولت کریمه‌ی آن حضرت به خاطر این که دست شریف خود را بر سر مردمان می‌گذارد عقول و افکار ایشان تمرکز پیدا می‌کند و فهم آنها کامل می‌گردد. پس

آنچه به ما رسیده و ما به آنچه رسیده‌ایم از آن جمله این کتاب بیش از «قطره‌ای» از دریای فضائل و مناقب ایشان نیست، و هرگز آن را انکار نکرده و وحشت نداشته باشید و از مطالب این کتاب تعجب نکنید، و از خدای تعالی تقاضا کنید فهم شما را در معارف خاندان وحی زیاد کند، و جستجو نموده از رحمت او مأیوس نباشید، زیرا قرآن کریم می‌فرماید: از رحمت خدا جز قومی که کافرند مأیوس نمی‌باشند.^{۱۶۷۷} و به مولا و صاحب اختیار و فرمانروای همه‌ی هستی بگو: ای پادشاه عالم! به ما و اهل ما بیچارگی روی آورده و ما با سرمایه‌ای بسیار اندک به شما روی آورده‌ایم، پیمانه‌ی ما را پر کن و بر ما نیکی و احسان نما، که خداوند نیکوکاران را پاداش می‌دهد.^{۱۶۷۸} و هنگامی که مولا و سرورت فهمیدن معارف را به تو احسان نمود می‌توانید بپذیرید آنچه را که فرشته مقرب یا نبی مرسل و یا بنده‌ای که خدا قلبش را برای ایمان امتحان کرده^{۱۶۷۹} قابلیت پذیرش آن را دارد. اسرار اهل بیت (علیهم‌السلام) را از اخبار و روایاتی که رسیده درک کنید، خداوند به ما و شما «قطره‌ای» از «دریاهای نور» روزی نماید.

۱۶۷۷. یوسف آیه ۸۷.

۱۶۷۸. یوسف آیه ۸۸.

۱۶۷۹. بصائر الدرجات: باب ۱۱ فی أئمة آل محمد ع حدیثهم صعب مستصعب ص ۲۱.

بَابُ سَبْعِينَ وَخَمْسِينَ

وَالَّذِينَ حَقِيقًا

﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾^{۱۶۸۰}

در تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام در ذیل فرمایش خدای متعال که می فرماید: ﴿وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾^{۱۶۸۱} و به پدر و مادر نیکی کنید، آمده است.

۹۶۷

حدیث ۱: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَفْضَلُ وَالِدَيْكُمْ وَ أَحَقُّهُمَا لِشُكْرِكُمْ

مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام

حدیث ۱: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: بهترین و سزاوارترین پدر و مادر شما به

سپاس گزاری، همانا محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و علی عَلَيْهِ السَّلَام هستند.^{۱۶۸۲}

حدیث ۲: وَ قَالَتْ فَاطِمَةُ أَبَوَا هَذِهِ الْأُمَّةِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَام، يُقِيمَانِ

أَوْدَهُمْ وَ يُنْقِذَانِهِمْ مِنَ الْعَذَابِ الدَّائِمِ إِنْ أَطَاعُوهُمَا، وَ يُبِيحَانِهِمُ النَّعِيمَ الدَّائِمَ إِنْ وَاَفَقُوهُمَا

حدیث ۲: حضرت زهرا عَلَيْهَا السَّلَام: محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و علی عَلَيْهِ السَّلَام پدران این امتند که اگر از

آنان اطاعت کنند آن‌ها را از کزی‌ها و انحرافات بازداشته و از عذاب همیشگی رهایی می‌بخشند، و اگر پیرو آن‌ها باشند نعمت همیشگی را به آنان ارزانی می‌دارند.^{۱۶۸۳}

۱۶۸۰. بقره آیه ۸۳.

۱۶۸۱. بقره آیه ۸۳.

۱۶۸۲. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۳۰ فی أن الوالدین محمد

ص و علی ح ۱۸۹.

۱۶۸۳. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۳۰ فی أن الوالدین محمد

ص و علی ح ۱۹۱.

حدیث ۳: وَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِنَّ كَانَ الْأَبْوَانَ إِنَّمَا عَظَمَ حَقَّهُمَا عَلَى
 أَوْلَادِهِمَا لِإِحْسَانِهِمَا إِلَيْهِمْ، فَأِحْسَانُ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ عَلِيٍّ عليه السلام إِلَى هَذِهِ الْأُمَّةِ أَجَلٌ
 وَ أَعْظَمُ فَهُمَا بَأَن يَكُونَا أَبَوَيْهِمْ أَحَقُّ

حدیث ۳: امام سجاد عليه السلام: اگر حق پدر و مادر بر فرزند زیاد است به خاطر نیکی و
 احسانی است که به فرزندان خود می‌نمایند، و احسان و نیکی محمد عليه السلام و علی عليه السلام بر
 این امت بیشتر و بزرگتر بوده، پس سزاوارترند که آن دو بزرگوار دو پدر ایشان باشند. ۱۶۸۴

حدیث ۵: وَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ عليه السلام مَنْ أَرَادَ أَنْ يَعْرِفَ يَفَ قَدْرَهُ
 عِنْدَ اللَّهِ، فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ قَدَّرَ أَبُوهُ الْأَفْضَلَ عِنْدَهُ مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ عَلِيٌّ عليه السلام

حدیث ۵: امام باقر عليه السلام: هر که می‌خواهد بداند چه اندازه در نزد خدا مقام و
 منزلت دارد پس بنگرد که دو پدر برتر او محمد عليه السلام و علی عليه السلام چه اندازه در نزد او
 احترام داشته و مقام دارند. ۱۶۸۵

حدیث ۶: وَ قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ عَلِيُّ عليه السلام أَبَوَا هَذِهِ
 الْأُمَّةِ، فَطُوبَى لِمَنْ كَانَ بِحَقِّهِمَا عَارِفًا، وَ لَهُمَا فِي كُلِّ أَحْوَالِهِ مُطِيعًا، يَجْعَلُهُ اللَّهُ مِنْ
 أَفْضَلِ سُكَّانِ جَنَانِهِ وَ يُسَعِدُهُ بِكَرَامَاتِهِ وَ رِضْوَانِهِ

حدیث ۶: امام حسن عليه السلام: محمد عليه السلام و علی عليه السلام پدران این امتند، خوشا به
 حال کسی که به حق آن‌ها عارف بوده، و در همه‌ی حالات زندگی از ایشان اطاعت

۱۶۸۴. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۳۰ فی أن الوالدین محمد
 ص و علی ح ۱۹۴.

۱۶۸۵. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۳۰ فی أن الوالدین محمد
 ص و علی ح ۱۹۵.

کند، که در این صورت خدای متعال از بهترین ساکنان بهشتش قرار داده و با کرامات و رضوانش به سعادت قرین می‌سازد. ۱۶۸۶

حدیث ۷: وَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرَّضَا عليه السلام أَمَا يَكْرَهُ أَحَدُكُمْ أَنْ يُنْفَى عَنْ أَبِيهِ وَ أُمَّهِ اللَّذَيْنِ وَلَدَاهُ قَالُوا: بَلَى وَ اللَّهُ. قَالَ: فَلْيَجْتَهِدْ أَنْ لَا يُنْفَى عَنْ أَبِيهِ وَ أُمَّهِ اللَّذَيْنِ هُمَا أَبَوَاهُ أَفْضَلَ مِنْ أَبِي نَفْسِهِ

حدیث ۷: امام رضا عليه السلام: آیا کسی را که از پدر و مادر نژادی خودش دور نمایند ناراحت نمی‌شود؟ گفتند: چرا سوگند به خدا! فرمود: پس سعی کنید شما را از پدر و مادری که از پدر و مادر نژادی شما برتر هستند، دور نمایند. ۱۶۸۷

حدیث ۸: وَ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ [بْنِ مُوسَى] عليه السلام حِينَ قَالَ رَجُلٌ بِحَضْرَتِهِ: إِنِّي لِأَحَبُّ مُحَمَّدًا عليه السلام وَ عَلِيًّا عليه السلام حَتَّى لَوْ قَطَعْتُ إِرْبًا إِرْبًا، أَوْ قُرِضْتُ لَمْ أُزَلْ عَنْهُ. قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام: لَا جَرَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا عليه السلام وَ عَلِيًّا عليه السلام يُعْطِيَانِكَ مِنْ أَنْفُسِهِمَا مَا تُعْطِيهِمَا [أَنْتَ] مِنْ نَفْسِكَ إِنَّهُمَا لَيَسْتَدْعِيَانِ لَكَ فِي يَوْمِ فَضْلِ الْقَضَاءِ مَا لَا يَفِي مَا بَدَلْتَهُ لَهُمَا بِجُزْءٍ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ أَلْفِ جُزْءٍ مِنْ ذَلِكَ

حدیث ۸: شخصی حضور امام جواد عليه السلام عرضه داشت: من محمد عليه السلام و علی عليه السلام را چنان دوست می‌دارم که اگر مرا قطعه قطعه کنند دست از محبت آنها برنمی‌دارم، فرمود: بدون تردید محمد عليه السلام و علی عليه السلام آن مقدار پاداش به تو می‌دهند که

۱۶۸۶. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۳۰ فی أن الوالدین محمد ص و علی ح ۱۹۲.

۱۶۸۷. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۳۱ فی أن الوالدین محمد ص و علی ح ۱۹۸.

در راه آن‌ها از خود محبت نشان داده‌ای، آنان در قیامت آن قدر برای تو درخواست می‌نمایند که آنچه را تو برای آنان بذل نموده‌ای یکصد هزارم آن را وفا نکند.^{۱۶۸۸}

حدیث ۹: وَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ آثَرَ طَاعَةَ أَبِي دِينَهِ: مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنِ وَ عَلِيٍّ وَالْحَسَنَ عَلَى طَاعَةِ أَبِي نَسَبِهِ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ: لَأُوثِرَنَّكَ كَمَا آثَرْتَنِي وَ لَأُشَرِّفَنَّكَ بِحَضْرَةِ أَبِي دِينِكَ، كَمَا شَرَّفْتَ نَفْسَكَ بِإِيثَارِ حُبِّهِمَا عَلَى حُبِّ أَبِي نَسَبِكَ

حدیث ۹: امام حسن عسکری علیه السلام: کسی که اطاعت دو پدر دینی خود محمد و الحسن و علی و الحسن را مقدم بر اطاعت پدر و مادر نژادی خود نماید خدای متعال به او فرماید: هر آینه تو را مقدم می‌دارم و به تو ارزش می‌دهم چنان‌که تو مرا مقدم داشتی و به تو در حضور دو پدر دینی‌ات شرافت و شخصیت می‌دهم، چنان‌که تو خود را با ترجیح دادن محبت آن‌ها بر پدر و مادر نژادیت شخصیت و شرافت دادی.^{۱۶۸۹}

حدیث ۱۱: وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَنَا وَ عَلِيٌّ أَبُوَا هَذِهِ الْأُمَّةِ، وَ لِحَقْنَا عَلَيْهِمْ أَعْظَمُ مِنْ حَقِّ أَبِي وَ لِأَدْتِهِمْ، فَإِنَّا نُنْقِذُهُمْ إِنْ أَطَاعُونَا مِنَ النَّارِ إِلَى دَارِ الْقَرَارِ، وَ نُلْحِقُهُمْ مِنَ الْعُبُودِيَّةِ بِخِيَارِ الْأَحْرَارِ

حدیث ۱۱: امیرالمؤمنین علیه السلام: از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شنیدم که می‌فرمود: من و علی علیه السلام پدران این امتیم، همانا حق ما بر مردم بزرگتر و بیشتر از حق پدر و مادر آن‌هاست، چرا که اگر آنان از ما پیروی کنند آن‌ها را از جهنم نجات داده به سوی

۱۶۸۸. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۳۲ فی أن الوالدین محمد ص و علی ح ۱۹۹.

۱۶۸۹. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۳۳ فی أن الوالدین محمد ص و علی ح ۲۰۱.

بهشت می‌بریم و از بندگی رهایی داده به بهترین آزادگان ملحق می‌سازیم.^{۱۶۹۰}

حدیث ۱۲: قَالَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام لِعِظْمِ ثَوَابِ الصَّلَاةِ عَلَى قَدْرِ تَعْظِيمِ

الْمُصَلِّيِ أَبُوَيْهِ الْأَفْضَلَيْنِ: مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ عَلِيٍّ عليه السلام

حدیث ۱۲: امام کاظم عليه السلام: ثواب نماز به اندازه تعظیم و احترام نمازگزار نسبت

به دو پدر برتر خود، محمد عليه السلام و علی عليه السلام بیشتر است.^{۱۶۹۱}

حدیث ۱۰: وَقَالَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ مَنْ لَمْ يَكُنْ وَالِدًا دِينِهِ مُحَمَّدٌ عليه السلام وَ عَلِيٌّ عليه السلام

أَكْرَمَ عَلَيْهِ مِنْ وَالِدَيْ نَسَبِهِ، فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي حِلٍّ وَ لَا حَرَامٍ، وَ لَا كَثِيرٍ وَ لَا قَلِيلٍ

حدیث ۱۰: امام هادی عليه السلام: کسی که دو پدر دینی او یعنی محمد عليه السلام و علی عليه السلام

در نزد او گرامی‌تر از پدر و مادر او نباشند در واقع از دین خدا «نه از حلال و نه از

حرامش و نه کم و نه زیاد» بهره‌ای نبرده است.^{۱۶۹۲}

حدیث ۱۳: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ قَالَ:

دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: ... وَ اللَّهُ لَأَنَا أَرْحَمُ بِكُمْ مِنْكُمْ بِأَنْفُسِكُمْ

حدیث ۱۳: امام صادق عليه السلام در حدیثی زیبا فرمودند: به خدا قسم ما اهل بیت عليهم السلام

از خود شما به شما مهربان‌تریم.^{۱۶۹۳}

۱۶۹۰. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۳۰ فی أن الوالدین محمد ص و علی ح ۱۹۰.

۱۶۹۱. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۳۱ فی أن الوالدین محمد ص و علی ح ۱۹۷.

۱۶۹۲. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۳۲ فی أن الوالدین محمد ص و علی ح ۲۰۰.

۱۶۹۳. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۲۶۵ باب ۱ فی الأئمة ع أنهم يعرفون آجال شیعتهم و سبب ما یصیبهم ح ۱۵.

حدیث ۱۴: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ الطَّالِقَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام قَالَ: ... (الإمام) وَ أَشْفَقَ عَلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ وَ أُمَّهَاتِهِمْ

حدیث ۱۴: امام رضا عليه السلام: همانا امام عليه السلام نسبت به شیعیان خویش از پدران و مادران دل‌سوزتر است. ۱۶۹۴

حدیث ۱۵: أَبُو مُحَمَّدٍ الْقَاسِمُ بْنُ الْعَلَاءِ رَحِمَهُ اللَّهُ رَفَعَهُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: قَالَ الرِّضَا عليه السلام: الإِمَامُ الأَنِيسُ الرَّفِيقُ وَ الوَالِدُ الشَّفِيقُ وَ الأَخُ الشَّقِيقُ وَ الأُمُّ البَّرَّةُ بِالوَلَدِ الصَّغِيرِ وَ مَفْرَعُ العِبَادِ فِي الدَّاهِيَةِ النَّادِ

حدیث ۱۵: امام رضا عليه السلام فرمودند: امام عليه السلام، رفیقی شفیق، پدری مهربان و برادری همدل است. او همچون مادری نیکوکار نسبت به فرزند کوچک خود بوده و پناه‌ندگان خدا در گرفتاری‌های سخت است. ۱۶۹۵

حدیث ۱۶: عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ حَنَانِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: ... (الإمام) كَالوَالِدِ الرَّحِيمِ.

حدیث ۱۶: رسول خدا صلى الله عليه وآله: امام عليه السلام همچون پدری مهربان می‌باشد. ۱۶۹۶

حدیث ۱۷: وَ قَالَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام مَنْ عَرَفَ حَقَّ أَبَوَيْهِ الأَفْضَلَيْنِ:

مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَ عَلِيٍّ عليه السلام، وَ أَطَاعَهُمَا حَقَّ الطَّاعَةِ قِيلَ لَهُ: تَبَحُّبُ فِي أَيِّ الجِنَانِ شِئْتِ

۱۶۹۴. الخصال ج ۲ ص ۵۲۸ أبواب الثلاثين و ما فوّه للإمام ع ثلاثون علامة ح ۱.

۱۶۹۵. الكافي ج ۱ ص: ۲۰۰ باب نادر جامع في فضل الإمام و صفاته ح ۱.

۱۶۹۶. الكافي ج ۱ ص ۴۰۷ باب ما يجب من حق الإمام على الرعية و حق الرعية على الإمام ح ۸.

حدیث ۱۷: امام حسین علیه السلام کسی که حق دو پدر برتر خود، محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام را بشناسد و حقیقتاً به تمام و کمال از آنان اطاعت کند، در قیامت به او خطاب می‌شود: هر کجای بهشت را که دوست داری ساکن شو. ^{۱۶۹۷}

باب چهل و چهارم

ذره‌ای از ظلمت‌های که

به ایشان شده و شهادت ایشان

خبر دادن رسول خدا به امیرالمومنین از ظلهایی که به ایشان میشود

۹۷۵

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنِ الْحَارِثِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ يَقْطِينٍ عَنْ عَيْسَى بْنِ الْمُسْتَفَادِ
أَبِي مُوسَى الضَّرِيرِ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أ
لَيْسَ كَانَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام كَاتِبَ الْوَصِيَّةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْمُمْلِي عَلَيْهِ وَ
جَبْرَيْلُ عليه السلام وَ الْمَلَائِكَةُ الْمُقْرَبُونَ شُهُودٌ قَالَ فَأُطْرَقَ طَوِيلًا ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا
الْحَسَنِ عليه السلام قَدْ كَانَ مَا قُلْتَ وَ لَكِنْ حِينَ نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله الْأَمْرُ نَزَلَتِ الْوَصِيَّةُ
مِنْ عِنْدِ اللَّهِ كِتَابًا مُسَجَّلًا نَزَلَ بِهِ جَبْرَيْلُ عليه السلام مَعَ أَمْنَاءِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مِنْ
الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ جَبْرَيْلُ عليه السلام يَا مُحَمَّدُ صلى الله عليه وآله مَرُّ بِإِخْرَاجِ مَنْ عِنْدَكَ إِلَّا وَصِيَّتَكَ
لِيَقْبِضَهَا مِنَّا وَ تُشْهِدَنَا بِدَفْعِكَ إِيَّاهَا إِلَيْهِ ضَامِنًا لَهَا يَعْنِي عَلِيًّا عليه السلام فَأَمَرَ
النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله بِإِخْرَاجِ مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ مَا خَلَا عَلِيًّا عليه السلام وَ فَاطِمَةَ عليها السلام فِيمَا بَيْنَ
السُّتْرِ وَ الْبَابِ فَقَالَ جَبْرَيْلُ عليه السلام يَا مُحَمَّدُ صلى الله عليه وآله رَبُّكَ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ هَذَا
كِتَابٌ مَا كُنْتُ عَاهِدْتُ إِلَيْكَ وَ شَرَطْتُ عَلَيْكَ وَ شَهِدْتُ بِهِ عَلَيْكَ وَ أَشْهِدُ
بِهِ عَلَيْكَ مَلَائِكَتِي وَ كَفَى بِي يَا مُحَمَّدُ صلى الله عليه وآله شَهِيدًا قَالَ فَارْتَعَدَتْ مَفَاصِلُ
النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله فَقَالَ يَا جَبْرَيْلُ عليه السلام رَبِّي هُوَ السَّلَامُ وَ مِنْهُ السَّلَامُ وَ إِلَيْهِ يَعُودُ السَّلَامُ
صَدَقَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ بَرَّ هَاتِ الْكِتَابَ فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ وَ أَمَرَهُ بِدَفْعِهِ إِلَى أَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ لَهُ اقْرَأْهُ فَقَرَأَهُ حَرْفًا حَرْفًا فَقَالَ يَا عَلِيُّ عليه السلام هَذَا عَهْدُ رَبِّي تَبَارَكَ
وَ تَعَالَى إِلَيَّ وَ شَرَطُهُ عَلَيَّ وَ أَمَانَتُهُ وَ قَدْ بَلَّغْتُ وَ نَصَحْتُ وَ أَدَيْتُ فَقَالَ

عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا أَشْهَدُ لَكَ بِأَبِي وَ أُمِّي أَنْتَ بِالْبَلَاغِ وَ النَّصِيحَةِ وَ التَّصَدِيقِ عَلَيَّ مَا
 قُلْتَ وَ يَشْهَدُ لَكَ بِهِ سَمْعِي وَ بَصْرِي وَ لَحْمِي وَ دَمِي فَقَالَ جَبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا
 لَكُمْ عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخَذْتَ وَصِيَّتِي وَ
 عَرَفْتَهَا وَ ضَمِنْتَ لِلَّهِ وَ لِي الْوَفَاءَ بِمَا فِيهَا فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعَمْ يَا أَبَا أَنْتَ وَ أُمِّي
 عَلِيٌّ ضَمَانُهَا وَ عَلَى اللَّهِ عَوْنِي وَ تَوْفِيقِي عَلَى آدَائِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا
 عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَشْهَدَ عَلَيْكَ بِمُؤَافَاتِي بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعَمْ
 أَشْهَدُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ مِيكَائِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكَ الْآنَ وَ
 هُمَا حَاضِرَانِ مَعَهُمَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ لِأَشْهَدَهُمْ عَلَيْكَ فَقَالَ نَعَمْ لِيَشْهَدُوا وَ
 أَنَا يَا أَبَا أَنْتَ وَ أُمِّي أَشْهَدُهُمْ فَأَشْهَدَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ كَانَ فِيمَا اشْتَرَطَ عَلَيْهِ
 النَّبِيُّ ﷺ بِأَمْرِ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيمَا أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ قَالَ لَهُ يَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَفِي بِمَا
 فِيهَا مِنْ مُوَالَاةٍ مِنْ وَآلِي اللَّهِ وَ رَسُولِهِ ﷺ وَ الْبِرَاءَةِ وَ الْعَدَاوَةِ لِمَنْ عَادَى اللَّهَ وَ
 رَسُولَهُ ﷺ وَ الْبِرَاءَةِ مِنْهُمْ عَلَى الصَّبْرِ مِنْكَ وَ عَلَى كَظْمِ الْغَيْظِ وَ عَلَى ذَهَابِ
 حَقِّي وَ غَضَبِ خُمْسِكَ وَ انْتِهَاكِ حُرْمَتِكَ فَقَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَمِيرُ
 الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسْمَةَ لَقَدْ سَمِعْتُ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ
 لِلنَّبِيِّ ﷺ يَا مُحَمَّدُ ﷺ عَرَفَهُ أَنَّهُ يُنْتَهَكُ الْحُرْمَةُ وَ هِيَ حُرْمَةُ اللَّهِ وَ حُرْمَةُ رَسُولِ
 اللَّهِ ﷺ وَ عَلَى أَنْ تُخْضَبَ لِحْيَتُهُ مِنْ رَأْسِهِ بِدَمِ عَيْطٍ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 فَصَعِقْتُ حِينَ فَهِمْتُ الْكَلِمَةَ مِنَ الْأَمِينِ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى سَقَطْتُ عَلَى وَجْهِ
 وَ قُلْتُ نَعَمْ قَبْلْتُ وَ رَضِيْتُ وَ إِنْ انْتَهَكْتَ الْحُرْمَةَ وَ عَطَلْتَ السَّنَنُ وَ مَزَّقَ
 الْكِتَابُ وَ هُدِّمَتِ الْكَعْبَةُ وَ خُضِبَتْ لِحْيَتِي مِنْ رَأْسِي بِدَمِ عَيْطٍ صَابِرًا مُحْتَسِبًا

أَبْدًا حَتَّى أَقْدَمَ عَلَيْكَ ثُمَّ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا وَ الْحَسْنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ وَ أَعْلَمَهُمْ مِثْلَ مَا أَعْلَمَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ بْنَ عَلِيٍّ فَقَالُوا مِثْلَ قَوْلِهِ فَخُتِمَتِ الْوَصِيَّةُ بِحَوَاتِيمٍ مِنْ ذَهَبٍ لَمْ تَمَسَّهُ النَّارُ وَ دُفِعَتْ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بْنَ عَلِيٍّ فَقُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ بْنَ عَلِيٍّ يَا أَبَتِي أَنْتَ وَ أُمِّي أَلَا تَذَكُرُ مَا كَانَ فِي الْوَصِيَّةِ فَقَالَ سُنَنُ اللَّهِ وَ سُنَنُ رَسُولِهِ فَقُلْتُ أَلَا كَانَ فِي الْوَصِيَّةِ تَوَثُّبُهُمْ وَ خِلَافُهُمْ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بْنَ عَلِيٍّ فَقَالَ نَعَمْ وَ اللَّهُ شَيْئًا شَيْئًا وَ حَرْفًا حَرْفًا أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَ نَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَ آثَرَهُمْ وَ كُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ﴾ وَ اللَّهُ لَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بْنَ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا أَلَيْسَ قَدْ فَهَّمْتُمَا مَا تَقَدَّمْتُ بِهِ إِلَيْكُمَا وَ قَبِلْتُمَاهُ فَقَالَا بَلَى وَ صَبَرْنَا عَلَى مَا سَاءَنَا وَ غَاطَنَا.

ابو موسیٰ ضریر (نابینا) گوید: موسیٰ بن جعفر علیه السلام به من فرمود که: من به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: مگر امیر المؤمنین علیه السلام کاتب وصیت و پیغمبر صلی الله علیه و آله دیکته گو و جبرئیل علیه السلام و ملائکه مقربون شهود آن نبودند؟! حضرت مدتی سر به زیر انداخت و سپس فرمود: چنان بود که گفتم، ای ابو الحسن علیه السلام ولی زمانی که وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله در رسید، امر وصیت از جانب خدا در مکتوبی سر به مهر فرود آمد، آن مکتوب را جبرئیل علیه السلام همراه ملائکه امین خدای تبارک و تعالی فرود آورد. جبرئیل علیه السلام گفت: ای محمد! دستور ده هر که نزدت هست، جز وصیت یعنی علی علیه السلام بیرون روند، تا او مکتوب وصیت را از ما بگیرد و ما را گواه گیرد که تو آن را به او دادی و خودش ضامن و متعهد آن شود، پیغمبر صلی الله علیه و آله به اخراج هر که در خانه بود، جز علی علیه السلام دستور داد، و فاطمه علیها السلام در میان در و پرده بود. آنگاه جبرئیل علیه السلام گفت: ای محمد! پروردگارت سلام می‌رساند و می‌فرماید: این همان مکتوبست که (در شب معراج) با تو پیمان کردم و بر تو شرط نمودم و خودم نسبت به آن بر تو شاهد بودم و

فرشتگان خود را هم گواه گرفتیم، در صورتی که شهادت خودم تنها کافی است ای محمد ﷺ بندهای استخوان پیغمبر ﷺ به لرزه در آمد و گفت: ای جبرئیل! پروردگار من خودش سلام است (یعنی سلامتی از هر عیب) و سلام از جانب اوست و سلام به سوی او باز می‌گردد. خدای عز و جل راست فرموده و احسان کرده است، مکتوب را بده، جبرئیل علیه السلام آن را به او داد و دستور داد که به امیر المؤمنین علیه السلام تسلیم کند و به او گفت: آن را بخوان، حضرت آن را کلمه به کلمه قرائت کرد. سپس پیغمبر ﷺ فرمود: ای علی! این پیمانی است که پروردگارم تبارک و تعالی با من کرده و امانت او و شرط او بر من است، من رسانیدم و خیر خواهی کردم و ادا نمودم. علی علیه السلام گفت [پدر و مادرم به فدایت] من در این رسانیدن و خیر خواهی و تصدیق آنچه گفתי گواه توام و گوش و چشم و گوشت و خونم برای تو گواهی می‌دهد، جبرئیل علیه السلام گفت: من هم در این موضوع گواه شما هستم، پس رسول خدا ﷺ فرمود، ای علی! وصیت مرا گرفتی و آن را فهمیدی و وفاء به مضامینش را برای خدا و من ضمانت کردی؟ علی علیه السلام گفت: آری پدر و مادرم به قربانت، ضمانت آن بر من، و یاری من و توفیق دادن مرا بر انجام آن بر خداست. رسول خدا ﷺ فرمود: ای علی علیه السلام می‌خواهم بر تو گواه گیرم که عمل کردن به این وصیت را روز قیامت به من خبر دهی، علی علیه السلام گفت: آری، گواه بگیر، پیغمبر ﷺ فرمود: الان جبرئیل علیه السلام و میکائیل علیه السلام میان من و تو حاضرند و ملائکه مقربین همراه ایشانند، آنها را بر تو گواه می‌گیرم، علی علیه السلام گفت: آری گواه باشند، من هم پدر و مادرم به قربانت ایشان را گواه می‌گیرم. پس رسول خدا ﷺ ایشان را گواه گرفت. و از جمله آنچه پیغمبر ﷺ بر علی علیه السلام به دستور جبرئیل علیه السلام و فرمان خدای عز و جل شرط کرد، این بود که به او گفت: ای علی! وفا می‌کنی به آنچه در این وصیت است، از دوست داشتن کسانی که خدا و رسولش را دوست دارند و، بیزاری و دشمنی نسبت به کسانی که با خدا و رسولش

دشمنی کنند، با شکیبائی و فرو خوردن خشم، در صورت از میان رفتن حقت و غصب کردن خمست و دریدن پرده احترامت؟ گفت: آری حاضرم، ای رسول خدا! سپس امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: سوگند به آن که دانه را شکافت و انسان را آفرید که من از جبرئیل علیه السلام شنیدم که به پیغمبر صلی الله علیه و آله می گفت: ای محمد! به علی علیه السلام بفهمان که پرده احترام او که همان احترام خدا و رسول خدا صلی الله علیه و آله است دریده می شود، و این وصیت با این شرط است که ریشش از خون تازه سرش رنگین شود، امیر المؤمنین علیه السلام گوید: چون این جمله را از جبرئیل علیه السلام امین فهمیدم (هتک حرمت به خانه رسول خدا صلی الله علیه و آله و جسارت به حضرت زهرا علیها السلام و شهادت ایشان) فریادی زدم و به رو بر زمین افتادم و گفتم: آری قبول دارم و راضی هستم، اگر چه پرده احترام دریده شود، و سنتها تعطیل شود و قرآن پاره شود و خانه کعبه خراب گردد و محاسنم از خون سرم رنگین شود همواره شکیبائی کنم و به حساب خدا گذارم تا بر تو وارد شوم. سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام را بخواند و چنانچه به امیر المؤمنین علیه السلام اعلام فرمود، به آنها نیز اعلام کرد، ایشان هم مانند او جواب دادند، سپس آن وصیت با چند مهر از طلا که آتش به آن نرسیده بود [ساخته دست بشر نبود] مهر شد و به امیر المؤمنین علیه السلام تحویل داده شد. ابو موسی گوید: من به موسی بن جعفر علیه السلام عرضه داشتم: پدر و مادرم به قربانت، نمی فرمائی در آن وصیت نامه چه نوشته بود؟ فرمود: سنتهای خدا و سنتهای رسولش بود، عرضه داشتم: طغیان جستن و مخالفت آنها (که بعد از پیغمبر صلی الله علیه و آله طغیان کردند) بر امیر المؤمنین علیه السلام در آن وصیتنامه نوشته بود؟ فرمود: آری، به خدا، یک به یک و حرف به حرف، مگر نشنیدهئی قول خدای عز و جل را ﴿إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَى وَ نَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَ آثَارَهُمْ وَ كُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ﴾^{۱۶۹۸} ما خود هستیم که مردگان را زنده

کنیم و اعمالی را که از پیش انجام داده‌اند با آثار ایشان بنویسیم و همه چیز را در کتابی روشن آمارگیری کرده‌ایم (پس نوشته شدن همه چیز در وصیتنامه استبعادی ندارد) به خدا که پیغمبر ﷺ و آله به امیر المؤمنین (علیه السلام) و فاطمه (علیها السلام) فرمود: مگر چنین نیست که آنچه را به شما وصیت کردم و دستور دادم فهمیدید و پذیرفتید؟ گفتند: چرا، و بر آنچه ما را ناراحت کند و به خشم آورد صبر کنیم و در نسخه صفوانی زیاده بر این است. ۱۶۹۹

آوردنده‌ی اهل بیت

أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ حَفْصِ
 الْحُثَمِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ يَعْقُوبَ الْأَسَدِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَرْطَاةُ بْنُ حَبِيبِ
 الْأَسَدِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ ذَكْوَانَ، عَنْ أَبِي خَالِدِ عَمْرٍو بْنِ خَالِدِ الْوَاسِطِيِّ، قَالَ
 حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ عَلِيٍّ وَهُوَ أَخَذَ بِشَعْرِهِ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَهُوَ
 أَخَذَ بِشَعْرِهِ، قَالَ سَمِعْتُ أَبِي الْحُسَيْنِ بْنَ عَلِيٍّ وَهُوَ أَخَذَ بِشَعْرِهِ، قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَهُوَ أَخَذَ بِشَعْرِهِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ
 أَخَذَ بِشَعْرِهِ، قَالَ: مَنْ أَذَى شَعْرَةَ مِنِّي فَقَدْ أَذَانِي، وَمَنْ أَذَانِي فَقَدْ أَذَى اللَّهَ (عَزَّ وَ
 جَلَّ)، وَمَنْ أَذَى اللَّهَ (عَزَّ وَ جَلَّ) لَعَنَهُ مَلَأُ السَّمَاوَاتِ وَمَلَأُ الْأَرْضِ، وَ تَلَا ﴿إِنَّ
 الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾

۱۶۹۹. الکافی ج ۱ ص ۲۸۱ باب أن الأئمة ع لم يفعلوا شيئاً و لا يفعلون إلا بعهد من الله عز و

جل و أمر منه لا يتجاوزونه ح ۴

زید بن علی (علیه السلام) در حالی که مویش را گرفته بود گفت: پدرم علی بن حسین (علیه السلام) در حالی که مویش را گرفته بود فرمود: از پدرم علی بن حسین (علیه السلام) شنیدم در حالی که مویش را گرفته بود فرمود از علی بن ابیطالب (علیه السلام) شنیدم در حالی که مویش را گرفته بود فرمود: از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شنیدم در حالی که مویش را گرفته بود فرمود: هرکه تار مویی از من بیازارد مرا آزرده و هرکه مرا بیازارد خدای عزوجل را آزرده و هرکه خدای عز و جل را بیازارد ساکنان آسمانها و ساکنان زمین او را لعنت کنند. پس این آیه را خواند ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا﴾^{۱۷۰۰} همانا کسانی که خداوند و فرستاده‌اش را می‌آزارند، خداوند آنها را در دنیا و آخرت لعنتشان می‌کند و عذابی خوار کننده برایشان آماده کند.^{۱۷۰۱}

جایگاه ستمکاران به اهل بیت

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مَهْرَوَيْهِ الْقَرْوِينِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْغَازِي، قَالَ حَدَّثَنَا الرِّضَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

۱۷۰۰. الاحزاب آیه ۵۷

۱۷۰۱. الأمالی (للطوسی) المجلس ۱۶ ح ۱۲

قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: حُرِّمَتْ الْجَنَّةُ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي وَ قَاتَلَهُمْ وَ عَلَى الْمُعْتَرِضِ عَلَيْهِمْ وَ السَّابِّ لَهُمْ، ﴿أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

رسول خدا ﷺ فرمود: بهشت بر کسی که بر اهل بیت من ستم کرده و با آنان بجنگد و به ایشان اعتراض کرده و به آنان دشنام دهد، حرام است ﴿أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾^{۱۷۰۲} آنان بهره‌ای در آخرت نخواهند داشت و خداوند با آنان سخن نمی‌گوید و در قیامت به آنها نظر نخواهد داشت و پاکشان نمی‌دارد و برای آنها عذابی دردناک است.^{۱۷۰۳}

خبر دادن پیامبر از مصائبی که بر اهل بیت وارد می‌گردد

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى بْنِ بَابَوَيْهٍ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ، قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَمِيرٍ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ، عَنْ عِكْرَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ، قَالَ: لَمَّا حَضَرَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ الْوَفَاةُ بَكَى حَتَّى بَلَّتْ دُمُوعُهُ لِحَيْتَهُ، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، مَا يُبْكِيكَ فَقَالَ: أَبْكِي لِدُرِّيَّتِي، وَ

۱۷۰۲. آل عمران آیه ۷۷

۱۷۰۳. الأملی (للطوسی) المجلس ۶ ح ۲۴

مَا تَصْنَعُ بِهِمْ شِرَارُ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي، كَأَنِّي بِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ابْنَتِي وَ قَدْ ظَلِمْتُ بَعْدِي
 وَ هِيَ تَنَادِي " يَا أَبَتَاهُ، يَا أَبَتَاهُ" فَلَا يُعِينُهَا أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي. فَسَمِعَتْ ذَلِكَ
 فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَبَكَتْ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَبْكِينَ يَا بِنْتِي. فَقَالَتْ: لَسْتُ
 أَبْكِي لِمَا يُصْنَعُ بِي مِنْ بَعْدِكَ وَ لَكِنْ أَبْكِي لِفِرَاقِكَ، يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ. فَقَالَ لَهَا:
 أَبْشِرِي يَا بِنْتَ مُحَمَّدٍ بِسُرْعَةِ اللَّحَاقِ بِي، فَإِنَّكَ أَوَّلُ مَنْ يَلْحَقُ بِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي.

عبدالله بن عباس می گوید: هنگامی که وقت وفات رسول خدا ﷺ رسید
 گریست تا اشک، محاسن مبارکش را تر کرد. پس به ایشان عرضه شد: ای رسول
 خدا! چه چیز شمارا به گریه واداشته است؟ پیامبر ﷺ فرمودند: گریه می کنم بر
 فرزندانم و آنچه بدکاران امتم پس از من بر سر آنان می آورند می گریم. گویا دخترم
 فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ را می بینم که پس از من مورد ستم قرار گرفته و ندا در می دهد، ای پدر!
 ای پدر! پس هیچ کس از امت من او را یاری نمی کند. پس فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ آن سخن را
 شنیده گریست. رسول خدا ﷺ فرمود: دخترم! گریه مکن. فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ عرضه داشت:
 بر آن چه پس از شما بر سرم می آید نمی گریم، بلکه بر دوری تو می گریم. پس
 پیامبر ﷺ به او فرمود: ای دختر محمد! به تو بشارت باد که به زودی به من
 می پیوندی. پس همانا تو اولین شخص از خانواده ام هستی که به من می پیوندی. ۱۷۰۴

پاداش اشک در مصائب اهل بیت علیهم السلام

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عَمْرٍو عُثْمَانُ الدَّقَاقُ إِجَازَةً، قَالَ أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْأَوْدِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ الْمُنْذِرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ: مَا مِنْ عَبْدٍ قَطَرَتْ عَيْنَاهُ فِينَا قَطْرَةً أَوْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً إِلَّا بَوَّأَهُ اللَّهُ بِهَا فِي الْجَنَّةِ حُقْبًا. قَالَ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الْأَوْدِيُّ: فَرَأَيْتُ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام فِي الْمَنَامِ فَقُلْتُ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ الْمُنْذِرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْكَ، أَنَّكَ قُلْتَ: مَا مِنْ عَبْدٍ قَطَرَتْ عَيْنَاهُ فِينَا قَطْرَةً، أَوْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً إِلَّا بَوَّأَهُ اللَّهُ بِهَا فِي الْجَنَّةِ حُقْبًا. قَالَ: نَعَمْ. قُلْتُ: سَقَطَ الْإِسْنَادُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ.

امام حسین عليه السلام فرمودند: هیچ بنده‌ای نیست که از چشمانش در مصیبت ما قطره‌ای اشک خارج شود و ذره‌ای بگریزد جز آن که خداوند به وسیله آن قطره او را مدتی بی‌پایان در بهشت جای می‌دهد. احمد بن یحیی اودی می‌گوید: پس امام حسین عليه السلام را در خواب دیدم و عرضه داشتم: مخول بن ابراهیم از ربیع بن منذر از پدر شما روایت کرده است که فرمودید: هیچ بنده‌ای نیست که از دیدگانش در مصیبت ما قطره‌ای اشک خارج شود و ذره‌ای بگریزد جز آن که خداوند به وسیله‌ی آن قطره او را مدتی بی‌پایان در بهشت جای دهد. ۱۷۰۵

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ

الْحَمِيدِ بْنِ خَلْفٍ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ عْتَبَةَ، عَنْ حُسَيْنِ الْأَشْقَرِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَارَةَ الْكُوفِيِّ، قَالَ سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عليه السلام يَقُولُ: مَنْ دَمَعَتْ عَيْنُهُ دَمْعَةً لِدَمِ سَفِكَ لَنَا، أَوْ حَقَّ لَنَا أَنْقِصْنَا، أَوْ عَرِضَ انْتِهَكَ لَنَا، أَوْ حَدَّ مِنْ شِيعَتِنَا، بَوَّأَهُ اللَّهُ (تعالى) بِهَا فِي الْجَنَّةِ حُقْبًا.

امام صادق عليه السلام می فرمود: هر که برای خونی که از ما ریخته شده یا حقی که ما از آن محروم گردیم و حرمتی که از ما یا یکی از شیعیان هتک شود، قطره‌ی اشکی بریزد خداوند بلند مرتبه مدت‌های طولانی و بی‌پایان او را در بهشت سکنی دهد. ۱۷۰۶

زیارت اهل بیت

و رَوَى سُلَيْمَانُ بْنُ عَيْسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَيْفَ أَزُورُكَ وَ لَمْ أَقْدِرْ عَلَى ذَلِكَ قَالَ قَالَ لِي يَا عَيْسَى إِذَا لَمْ تَقْدِرْ عَلَى الْمَجِيءِ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ فَأَغْتَسِلْ أَوْ تَوَضَّأْ وَ اصْعَدْ إِلَى سَطْحِكَ وَ صَلِّ رَكَعَتَيْنِ وَ تَوَجَّهْ نَحْوِي فَإِنَّهُ مَنْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي فَقَدْ زَارَنِي فِي مَمَاتِي وَ مَنْ زَارَنِي فِي مَمَاتِي فَقَدْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي.

سلیمان بن عیسی از پدرش روایت کرده، وی گفت: محضر مبارک حضرت ابی عبد الله عليه السلام عرضه داشتیم: وقتی قادر بر زیارت شما نباشم چگونه زیارتتان کنم: حضرت به من فرمودند: ای عیسی! وقتی بر آمدن نزد ما قادر نبودی صبر کن تا روز جمعه شود پس غسل کن یا وضوء بگیر و سپس به پشت بام برو و دو رکعت نماز بخوان و سپس به

طرف من توجه کن، کسی که من را در حیاتم زیارت کند محققا در ممات من نیز زیارت کرده و کسی که در مماتم زیارت کند محققا در حیاتم من را زیارت کرده. ۱۷۰۷

در باره دشمنان و ظالمین به امه اطهار

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو حَفْصٍ عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مَهْرَوَيْهِ الْقَزْوِينِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْغَازِي، قَالَ حَدَّثَنَا الرِّضَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عليه السلام، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَلِيُّ عليه السلام، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله حَرَمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى مَنْ ظَلَمَ أَهْلَ بَيْتِي وَ قَاتَلَهُمْ وَ عَلَى الْمُعْتَرِضِ عَلَيْهِمْ وَ السَّابِّ لَهُمْ ﴿أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ لَا يُزَكِّيهِمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ۱۷۰۸

امالی: داود بن سلیمان از حضرت رضا عليه السلام از آباء گرامش از امیرالمومنین عليه السلام نقل کرده که پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود: بهشت حرام شده بر کسی که ستم به اهل بیت من نماید و با آنها جنگ کند و کسی که با ایشان برخورد بد داشته و ناسزا به آنها بگوید آنها را در آخرت بهره‌ای نیست و خداوند با ایشان در قیامت

۱۷۰۷. کامل الزیارات النص ۲۸۷ الباب السادس و التسعون من نأت داره و بعدت شقته کیف یزوره ح ۴

۱۷۰۸. آل عمران آیه ۷۷

سخن نخواهد گفت و نه پاکشان کند و دچار عذابی سخت شوند.^{۱۷۰۹}

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنْ عَلِيٍّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ فَقَالَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ مَنْ أَطَاعَنِي، وَ سَلَّمَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام بَعْدِي، وَ أَقْرَبَ بَوْلَايَتِهِ. فَقِيلَ وَ أَصْحَابُ النَّارِ قَالَ مَنْ سَخِطَ الْوَلَايَةَ، وَ نَقَضَ الْعَهْدَ، وَ قَاتَلَهُ بَعْدِي.

برادر دعبل از حضرت رضا عليه السلام از آباء گرامش نقل کرد که پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله

این آیه را تلاوت نمود ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾^{۱۷۱۰} فرمود: اصحاب بهشت کسانی بوده که مرا اطاعت کرده و تسلیم علی بن ابی طالب عليه السلام پس از من باشند و اقرار به ولایت او نمایند یک نفر عرضه داشت: اصحاب جهنم کیانند. فرمود: کسی که مخالف ولایت باشد و پیمان شکنی کند و با علی عليه السلام پس از من به جنگ پردازد.^{۱۷۱۱}

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنْ عَلِيٍّ عليه السلام عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله أَنَّهُ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ «فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ» قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَنْ أَصْحَابُ النَّارِ قَالَ مَنْ قَاتَلَ عَلِيًّا عليه السلام بَعْدِي، أُولَئِكَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ مَعَ الْكُفَّارِ فَقَدْ كَفَرُوا ﴿بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ أَلَا وَ إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام مِنِّي فَمَنْ حَارَبَهُ فَقَدْ حَارَبَنِي وَ اسْخَطَ رَبِّي، ثُمَّ دَعَا عَلِيًّا عليه السلام فَقَالَ يَا عَلِيُّ حَرْبُكَ حَرْبِي، وَ سِلْمُكَ سِلْمِي، وَ أَنْتَ الْعَلَمُ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَ أُمَّتِي بَعْدِي.

۱۷۰۹. الأمالی للطوسی النص ۱۶۴ [۶] المجلس السادس ح ۲۴

۱۷۱۰. الحشر آیه ۲۰

۱۷۱۱. الأمالی (للطوسی) النص ۳۶۳ [۱۳] المجلس الثالث عشر ح ۱۳

امالی: با همین اسناد از علی بن ابی طالب (علیه السلام) از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نقل کرد که این آیه را تلاوت نمود ﴿فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾^{۱۷۱۲} عرضه داشتند: یا رسول الله (صلی الله علیه و آله) اصحاب آتش کیانند فرمود: هر که پس از من با علی (علیه السلام) جنگ کند اینها اصحاب آتشند با کافران. اینها کافر به حق شده اند ﴿بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾^{۱۷۱۳} وقتی برای آنها حق آمد. بدانید علی (علیه السلام) پاره تن من است هرکه با او جنگ کند با من جنگ کرده و خدا را به خشم در آورده سپس علی (علیه السلام) را صدا زده فرمود: یا علی (علیه السلام) جنگ تو جنگ من و سازش تو سازش من و تو راهنمای مردم بعد از من برای امتم هستی.^{۱۷۱۴}

أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَرَ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ، قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ حَبِيبِ النَّهْدِيِّ، قَالَ أَبُو الْعَبَّاسِ يُقَالُ لَهُ الْبَرْدَوْنُ بْنُ شَيْبٍ، أَنَّهُ سَمِعَ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) يَقُولُ: أَحْفَظُوا فِيْنَا مَا حَفِظَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ فِي الْيَتِيمِينَ، ﴿وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾

ابو العباس بن شیبب از حضرت صادق (علیه السلام) نقل می‌کند: که فرمود مراعات کنید در باره ما آنچه را عبد صالح در باره آن دو یتیم مراعات کرد ﴿وَ كَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا﴾^{۱۷۱۵} که پدرشان مرد صالحی بود (اشاره به داستان خضر است).^{۱۷۱۶}

۱۷۱۲. البقرة آية ۸۱

۱۷۱۳. الانعام آية ۵

۱۷۱۴. الأمالی (للطوسی) النص ۳۶۴ [۱۳] المجلس الثالث عشر ح ۱۴

۱۷۱۵. الكهف آية ۸۲

۱۷۱۶. الأمالی (للطوسی) النص ۲۷۳ [۱۰] المجلس العاشر ح ۵۲

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ» قَالَ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله أَلَسْتَ إِمَامَ النَّاسِ كُلِّهِمْ أَجْمَعِينَ فَقَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ لَكِنَّ سَيَكُونُ بَعْدِي أَيْمَةٌ عَلَى النَّاسِ مِنَ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَقُومُونَ فِي النَّاسِ فَيَكْذِبُونَ وَ يَظْلِمُهُمْ أَيْمَةُ الْكُفْرِ وَ الضَّلَالِ وَ أَشْيَاءُهُمْ أَلَا وَ مَنْ وَالَاهُمْ وَ اتَّبَعَهُمْ وَ صَدَقَهُمْ فَهُوَ مِنِّي وَ مَعِي وَ سَيَلْقَانِي أَلَا وَ مَنْ ظَلَمَهُمْ وَ أَعَانَ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَ كَذَّبَهُمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَ لَا مَعِي وَ أَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ.

بصائر: جابر از حضرت باقر عليه السلام نقل کرد که چون این آیه نازل شد «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ»^{۱۷۱۷} مسلمانان گفتند یا رسول الله صلى الله عليه وآله مگر شما امام تمام مردم نیستی. پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود: من رسول خدا صلى الله عليه وآله برای تمام مردم ولی پس از من امام‌هایی برای مردم از جانب خدا تعیین شده از اهل بیتم در میان مردم قیام به حق کرده ولی آنها را تکذیب نموده و مورد ستم قرار دهند پیشوایان کفر و گمراهی و پیروان آنها بدانید هر که آنها را دوست بدارد و پیرو ایشان باشد و تصدیق کند ایشان را او از من است و به زودی مرا ملاقات خواهد نمود و بدانید هر که به آنها ستم کند و یا همکاری با ظالم نماید و تکذیب کند آنها را او از من نیست و نه با من خواهد بود و من از او بیزارم.^{۱۷۱۸}

۱۷۱۷. الاسراء آیه ۷۱

۱۷۱۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۳۳ باب ۱۶ باب فیه معرفة أئمة الهدی من أئمة الضلال و أنهم الجبت و الطاغوت و الفواحش ح ۱۶

قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْحَسَنِ عَلِيُّ بْنُ بِلَالٍ الْمُهَلَّبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَصْفَهَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ الثَّقَفِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَرَّاسَةَ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ زِيَادٍ الْأَحْمَرُ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ قَالَ قَرَأَ ﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا﴾ ثُمَّ قَالَ حَفِظَهُمَا رَبُّهُمَا لِصَلَاحِ أَبِيهِمَا فَمَنْ أَوْلَى بِحُسْنِ الْحِفْظِ مِنَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَدُّنَا وَابْنَتُهُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْجَنَّةِ أُمَّنَا وَأَوَّلُ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَوَحَّدَهُ وَصَلَّى أَبُونَا

زیاد بن احمر از زید بن علی بن الحسین (علیه السلام) نقل کرد که این آیه را تلاوت کرد ﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ﴾^{۱۷۱۹} سپس فرمود: خداوند آن دو بچه را حفظ کرد چون پدرشان مرد صالحی بود چه کسی از ما سزاوارتر به حفظ است جد ما پیامبر ﷺ و دخترش سرور زنان بهشت، مادر ما است و اولین کسی که ایمان به خدا آورد و موحد شد و نماز خواند پدر ما است.^{۱۷۲۰}

يَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْخَارِجَةِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَغْفَى نَبِيِّكُمْ أَنْ يَلْقَى مِنْ أُمَّتِهِ مَا لَقِيَتِ الْأَنْبِيَاءُ مِنْ أُمَّهَاتِهِمْ وَجَعَلَ ذَلِكَ عَلَيْنَا.

۱۷۱۹. الكهف آية ۸۲

۱۷۲۰. الأمالی (للمفيد) النص ۱۱۶ المجلس الثالث عشر ح ۹

ابو بصیر از حضرت صادق علیه السلام نقل کرد که فرمود: خداوند پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را معاف نمود از اینکه از امت خود ببیند آنچه را پیامبران دیگر از امت خود دیدند و این مطلب را برای ما قرار داد. ۱۷۲۱

انبیاء و ائمه را نمیکشند مگر زنازادگان

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ قَالَ سَمِعْتُ غَيْرَ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا يَرَوِي عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله لَنْ يَعْمَلَ ابْنُ آدَمَ عَمَلًا أَكْبَرَ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِنْ رَجُلٍ قَتَلَ نَبِيًّا أَوْ إِمَامًا أَوْ هَدَمَ الْكِعْبَةَ الَّتِي جَعَلَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قِبْلَةً لِعِبَادِهِ أَوْ أَفْرَغَ مَاءَهُ فِي امْرَأَةٍ حَرَامًا.

امام صادق علیه السلام: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: فرزند آدم عملی بزرگتر انجام نمی‌دهد از کشتن پیامبر یا امام علیه السلام یا ویران کردن کعبه که خدا آن را قبله برای مردم قرار داده یا آب مردی خود را در زنی بریزد به طور حرام (زنا کند). ۱۷۲۲

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ الصَّفَّارُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَنْصُورٍ أَبِي زِيَادٍ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي

۱۷۲۱. الكافي ج ۸ ص ۲۵۲ حديث القباب ح ۳۵۲

۱۷۲۲. الخصال ج ۱ ص ۱۲۰ لن يعمل ابن آدم عملا أعظم عند الله عز و جل من ثلاثة ح ۱۰۹

قَوْلِ فِرْعَوْنَ ﴿ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى﴾ مَنْ كَانَ يَمْنَعُهُ قَالَ مَنَعْتَهُ رَشِدَتُهُ وَ لَا يَقْتُلُ
الْأَنْبِيَاءَ وَ أَوْلَادَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَّا أَوْلَادُ الزَّانَا

۹۹۲

از حضرت صادق علیه السلام در مورد گفته فرعون ﴿ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى﴾^{۱۷۲۳} مرا بگذارید
تا موسی علیه السلام را بکشم. سؤال شد چه کسی او را مانع از کشتن موسی علیه السلام می شد فرمود:
چون زنا زاده نبود زیرا انبیاء و اولاد انبیاء را نمی کشند مگر زنازادگان.^{۱۷۲۴}

وَ حَدَّثَنِي أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي
جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: لَا يَقْتُلُ النَّبِيِّنَ وَ أَوْلَادَ النَّبِيِّنَ إِلَّا أَوْلَادُ زَنَا.

قصص الأنبياء جابر از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد که فرمود: پیامبران و
اولادشان را نمی کشند مگر زنازادگان.^{۱۷۲۵}

عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: إِنَّ عَاقِرَ نَاقَةٍ صَالِحٍ كَانَ أَرْقَ ابْنِ بَغِيٍّ وَ
إِنَّ قَاتِلَ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ ابْنُ بَغِيٍّ وَ كَانَتْ مُرَادُ تَقُولُ مَا نَعْرِفُ لَهُ فِينَا أَبَا وَ
لَا نَسَبًا وَ إِنَّ قَاتِلَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ ابْنُ بَغِيٍّ وَ إِنَّهُ لَمْ يَقْتُلِ
الْأَنْبِيَاءَ وَ لَا أَوْلَادَ الْأَنْبِيَاءِ إِلَّا أَوْلَادُ الْبَغَايَا

قصص الأنبياء: جابر از حضرت باقر علیه السلام نقل کرد که فرمود: پی کننده شتر
صالح زنازاده بود. قاتل حضرت علی علیه السلام نیز زنازاده بود قبیله مراد که ابن ملجم از

۱۷۲۳. غافر آیه ۲۶

۱۷۲۴. علل الشرائع ج ۱ ص ۵۸ باب ۵۲ باب العلة التي من أجلها لم يقتل فرعون موسى ع لما قال
ذروني أقتل موسى ح ۱

۱۷۲۵. کامل الزيارات النص ۷۹ الباب الخامس و العشرون ما جاء في قاتل الحسين و قاتل يحيى
بن زكريا ح ۹

آن قبیله بود می‌گفتند ما برای او پدر و نسبی نمی‌شناسیم قاتل حضرت حسین (علیه السلام) نیز زنازاده بود انبیاء و فرزندان آنها را نمی‌کشند مگر زنازادگان. ۱۷۲۶

اعْتِقَادُنَا فِي قِتْلَةِ الْأَنْبِيَاءِ وَ قِتْلَةِ الْأَيْمَةِ أَنَّهُمْ كَفَّارٌ مُشْرِكُونَ مُخَلَّدُونَ فِي أَسْفَلِ دَرَكٍ مِنَ النَّارِ وَ مَنْ اعْتَقَدَ فِيهِمْ غَيْرَ مَا ذَكَرْنَاهُ فَلَيْسَ عِنْدَنَا مِنْ دِينِ اللَّهِ عَلَى شَيْءٍ.

اعتقادات صدوق: اعتقاد ما در مورد کشندگان انبیاء و ائمه (علیهم السلام) این است که آنها کافر و مشرک هستند و مُخَلَّد در بدترین جای جهنم هستند هر که در مورد آنها غیر آنچه ذکر شد معتقد باشد بهره‌ای از دین خدا نبرده. ۱۷۲۷

اندکی از مصائب ائمه اطهار

أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَرَ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ حَدَّثَنَا عُمَانُ بْنُ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ حُمْرَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ أَجْرًا فِي الْآخِرَةِ أَعْظَمُهُمْ مُصِيبَةً فِي الدُّنْيَا، وَ إِنَّ أَهْلَ الْبَيْتِ (علیهم السلام) أَعْظَمُ النَّاسِ مُصِيبَةً، مُصِيبَتُنَا بِرَسُولِ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) قَبْلُ، ثُمَّ يَشْرِكُنَا فِيهِ النَّاسُ.

۱۷۲۶. قصص الأنبياء عليهم السلام (للراوندي) ص ۲۲۰. فصل ۳ ح ۲۹۱
 ۱۷۲۷. اعتقادات الإماميه (للصدوق) ص ۱۰۶ [۳۸] باب الاعتقاد في الظالمين

حمران از محمد بن علی بن ابی طالب علیه السلام نقل کرد که گفت از همه بیشتر پاداش در آخرت به کسی می‌دهند که مصیبت او در دنیا از همه بیشتر باشد اهل بیت علیهم السلام از همه مردم مصیبت‌کش‌تر بوده‌اند مصیبت ما قبلاً در مورد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم بوده بعد مردم با ما شریک هستند در مورد پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم ۱۷۲۸

أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ بْنِ زَكَرِيَّا
الْمَحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ نَصْرِ بْنِ مُزَاحِمِ الْمَنْقَرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ
الْحَكَمِ بْنِ ظَهَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ سَابُورِ الْبُرْجُمِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ
عَنْ أَبِيهِ بُرَيْدَةَ بْنِ حُصَيْبِ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم عَهْدَ إِلَيَّ رَبِّي عَهْدًا
فَقُلْتُ: يَا رَبِّ بَيْنَهُ قَالَ يَا مُحَمَّدَ صلی الله علیه و آله و سلم اسْمَعْ عَلَيَّ علیه السلام رَأَيْتَهُ الْهُدَى وَ إِمَامَ أَوْلِيَائِي وَ
نُورٌ مِّنْ أَطَاعَنِي وَ هُوَ الْكَلِمَةُ الَّتِي أَلْزَمْتُهَا الْمُتَّقِينَ فَمَنْ أَحَبَّهُ فَقَدْ أَحَبَّنِي وَ مَنْ
أَبْغَضَهُ فَقَدْ أَبْغَضَنِي فَبَشَّرَهُ بِذَلِكَ قَالَ: قُلْتُ أَجَلَ قُلْتُ وَ اجْعَلْ دِينَهُ الْإِيمَانَ فِي
قَلْبِهِ قَالَ: قَدْ فَعَلْتُ ثُمَّ قَالَ: إِنِّي مُسْتَخْصَهُ بِبَلَاءٍ لَمْ يُصَبْ بِهِ أَحَدٌ مِّنْ خَلْقِي قَالَ:
قُلْتُ: أَخِي وَ صَاحِبِي قَالَ: ذَلِكَ مِمَّا قَدْ سَبَقَ مِنِّي إِنَّهُ مُبْتَلَى وَ مُبْتَلَى بِهِ.

امالی: بریده بن حصیب اسلمی گفت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: خداوند با من عهدی بست گفتم خدایا آن عهد را برایم بیان فرما فرمود: ای محمد صلی الله علیه و آله و سلم بشنو علی علیه السلام پرچم هدایت و رهبر اولیای من و نور درخشان است برای کسانی که مرا اطاعت کنند او کلمه‌ایست که بر پرهیزکاران لازم نموده‌ام هر که او را دوست بدارد مرا دوست داشته و هر که با او خشم داشته باشد مرا دشمن داشته به علی علیه السلام این مژده را بده عرضه داشتم: خدایا دلش را روشن گردان و ایمان را بهار دلش گردان

خداوند در پاسخ فرمود: چنین کردم سپس فرمود: من او را ممتاز به بلاء و گرفتاری کرده‌ام که هیچ یک از امت تو به آن گرفتار نخواهند شد. عرضه داشتم: خدایا برادر و دوست من است. فرمود: این مطلبی است که از پیش مقدر شده او گرفتار می‌شود و به واسطه او نیز گرفتاری پیش می‌آید. ۱۷۲۹

حَدَّثَنَا حَمَزَةُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْعَلَوِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ حُمْدُونَ قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ نَصِيرٍ قَالَ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا زِلْتُ أَنَا وَمَنْ كَانَ قَبْلِي مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُؤْمِنِينَ مُبْتَلَيْنَ بِمَنْ يُؤْذِينَا وَلَوْ كَانَ الْمُؤْمِنُ عَلَى رَأْسِ جَبَلٍ لَقَيْضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ مَنْ يُؤْذِيهِ لِيَأْجُرَهُ عَلَى ذَلِكَ

علل الشرائع: علی بن الحسین عليه السلام از پدر خود نقل می‌کند که پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله فرمود: پیوسته من و پیامبران پیشین و مؤمنین گرفتار کسانی بوده‌ایم که ما را اذیت می‌کنند اگر مؤمن بر سر کوهی باشد خداوند کسی را می‌گمارد که او را بیازارد تا به این وسیله به او پاداش دهد. ۱۷۳۰

عُثْمَانُ بْنُ أَبَانَ قَالَ سَأَلْتُ الصَّادِقَ عليه السلام عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى ﴿الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾ الْآيَةَ قَالَ نَحْنُ ذَلِكَ

۱۷۲۹. الأمالی (للطوسی) النص ۵۱۳ [۱۸] المجلس الثامن عشر ح ۳۱

۱۷۳۰. علل الشرائع ج ۱ ص ۴۵ باب ۴۰ باب العلة التي من أجلها يبتلى النبيون و المؤمنون ح ۳

مناقب: ابان بن عثمان گفت از حضرت صادق علیه السلام درباره این آیه سؤال کردم ﴿وَالْمُسْتَضَعْفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا﴾^{۱۷۳۱} فرمود: ما همان‌ها هستیم (که تقاضا داریم از این قریه‌ای که اهل آن ظالم هستند خدا ما را خارج کند).^{۱۷۳۲}

عُبْدُوسُ الْهَمْدَانِيُّ وَ ابْنُ فَوْرِكَ الْأَصْفَهَانِيُّ وَ ابْنُ شَيْرَوَيْهِ الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا يَلْقَى بَعْدَهُ قَالَ فَبَكَى عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَالَ أَسْأَلُكَ بِحَقِّ قَرَابَتِي وَ صُحْبَتِي إِلَّا دَعَوْتَ اللَّهَ أَنْ يَقْبِضَنِي إِلَيْهِ قَالَ يَا عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَسْأَلُنِي أَنْ أَدْعُو اللَّهَ لِأَجْلِ مُوجَلِّ الْخَبَرِ

ابو سعید خدری گفت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به علی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ گفت چه بر سرش می‌آید پس از او علی رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ گریه کرد و عرضه داشت: یا رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از شما تقاضا می‌کنم به حق خویشاوندی و مصاحبتی که با شما دارم از خدا بخواهید مرگ مرا برساند.^{۱۷۳۳}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ الْوَلِيدِ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْعَطَّارُ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى بْنِ عِمْرَانَ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيُّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عْتَبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَيْنَا أَنَا وَ فَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَ الْحَسَنُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ الْحُسَيْنُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذِ انْتَفَتَ إِلَيْنَا فَبَكَى فَقُلْتُ مَا يُبْكِيكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ

۱۷۳۱. النساء آیه ۷۵

۱۷۳۲. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۲ ص ۲۰۹ فصل فی مصائب أهل البيت ح ۱

۱۷۳۳. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۲ ص ۲۰۹ فصل فی مصائب أهل البيت ح ۲

أَبَى مِمَّا يُصْنَعُ بِكُمْ بَعْدِي فَقُلْتُ وَ مَا ذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَبَى مِنْ ضَرْبَتِكَ عَلَى الْقَرْنِ وَ لَطَمِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا خَدَّهَا وَ طَعَنَةَ الْحَسَنَ عَلَيْهِ فِي الْفَخْدِ وَ السَّمِّ الَّذِي يُسْقَى وَ قَتَلَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ قَالَ فَبَكَى أَهْلَ الْبَيْتِ عَلَيْهِ جَمِيعاً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا خَلَقْنَا رَبُّنَا إِلَّا لِلْبَلَاءِ قَالَ أَبَشْرِي يَا عَلِيُّ عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَدْ عَهَدَ إِلَيَّ أَنَّهُ لَا يُحِبُّكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَ لَا يُبْغِضُكَ إِلَّا مُنَافِقٌ.

امیر المؤمنین علیؑ فرمود: من و فاطمه علیها و حسن علیها و حسین علیها در خدمت پیامبر اکرم ﷺ بودیم که آن جناب به من توجه نموده گریه کرد عرضه داشتم: برای چه گریه کردید یا رسول الله ﷺ فرمود: گریه برای ضربتی که بر سرت وارد می شود و سیلی که به فاطمه علیها می زنند و ضربتی که بران حسن علیها می زنند و سم و زهری که به او می دهند و کشته شدن حسین علیها می کنم. فرمود: همه اهل بیت علیها گریستند، عرضه داشتم: یا رسول الله ﷺ خدا ما را نیافریده جز برای بلا، فرمود: مژده گیر ای علی علیها که خدای عز و جل با من عهد کرده که دوستت ندارد جز مؤمن و دشمنت ندارد جز منافق. ۱۷۳۴

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حَسَّانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ: إِنَّ الْكِبَابِرَ سَبْعٌ فِينَا نَزَلَتْ وَ مِنَّا اسْتَحَلَّتْ فَأَوْلُهَا الشُّرْكُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَ قَتْلُ النَّفْسِ ﴿الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ﴾^{۱۷۳۵} وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَ عَفْوُ الْوَالِدَيْنِ وَ قَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ وَ

۱۷۳۴. الأماالى (للسدوق) النص ۱۳۴ المجلس الثامن والعشرون ح ۲

۱۷۳۵. الانعام آية ۱۵۱

الْفِرَارِ مِنَ الزَّحْفِ وَانْكَارِ حَقِّنَا وَ أَمَّا الشُّرْكُ بِاللَّهِ فَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ فِيْنَا مَا أَنْزَلَ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِيْنَا مَا قَالَ فَكَذَّبُوا اللَّهَ وَ كَذَّبُوا رَسُولَهُ فَأَشْرَكُوا بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَمَّا قَتْلُ النَّفْسِ ﴿الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ﴾ فَقَدْ قَتَلُوا الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَصْحَابَهُ وَ أَمَّا أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ فَقَدْ ذَهَبُوا بِفَيْئِنَا الَّذِي جَعَلَهُ اللَّهُ لَنَا فَأَعْطَوْهُ غَيْرِنَا وَ أَمَّا عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ فَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ ﴿التَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾ فَعَقُّوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي ذُرِّيَّتِهِ وَ عَقُّوا أُمَّهَاتِهِمْ خَدِيجَةَ فِي ذُرِّيَّتِهَا وَ أَمَّا قَذْفُ الْمُحْصَنَةِ فَقَدْ قَذَفُوا فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ عَلَى مَنْابِرِهِمْ وَ أَمَّا الْفِرَارُ مِنَ الزَّحْفِ فَقَدْ أَعْطَوْا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْعَتَهُمْ طَائِعِينَ غَيْرَ مُكْرَهِينَ فَفَرُّوا عَنْهُ وَ خَذَلُوهُ وَ أَمَّا انْكَارُ حَقِّنَا فَهَذَا مِمَّا لَا يَتَنَازَعُونَ فِيهِ.

علل الشرائع و خصال: عبد الرحمن بن كثير از حضرت صادق عليه السلام نقل كرد كه فرمود: هفت مورد از گناهان كبيره در باره ما نازل شده و از حق ما حلال شمردند اول آنها شرك به خداى عظيم است. قتل نفس كه خدا حرام کرده و خوردن مال يتيم و عقوق والدين و نسبت زنا به زن شوهردار و فرار از جنگ و انكار حق ما. اما شرك به خدا. در باره ما خداوند مطالب زيادى نازل نموده و پيامبر اكرم ﷺ نيز مطالبى فرموده هم خدا را تكذيب كردند و هم پيامبر ﷺ را در نتيجه مشرك به خدا شده‌اند. اما قتل نفس كه خدا حرام کرده حضرت حسين بن على عليه السلام را شهيد كردند با اصحابش، و اما خوردن مال يتيم سهم ما را از غنيمت از بين بردند كه خدا به ما داده، و به ديگران دادند. اما نافرمانى پدر و مادر خداوند در قرآن مى‌فرمايد ﴿التَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ﴾^{۱۷۳۶} خلاف فرمان پيامبر اكرم ﷺ عمل نمودند

درباره ذریه‌اش و نافرمانی کردند نسبت به خدیجه مادرشان در مورد فرزندان‌ش. اما نسبت ناشایست. این نسبت را به فاطمه عَلَيْهَا دادند در منبرهایشان اما فرار از جنگ به این طور که با امیرالمومنین عَلَيْهِ بیعت کردند به دلخواه خود و بدون اجبار ولی فرار کردند و علی عَلَيْهِ را تنها گذاشتند اما انکار حق ما چیز است که کسی در آن مورد اختلافی ندارد. ۱۷۳۷

قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ الْبَاقِرُ عَلَيْهِ مَا لَقِينَا أَهْلَ الْبَيْتِ مِنْ ظُلْمٍ فُرِيْشٍ وَ تَظَاهِرِهِمْ عَلَيْنَا وَ قَتْلِهِمْ إِيَّانَا وَ مَا لَقَيْتُ شَيْعَتَنَا وَ مُحِبُّونَا مِنَ النَّاسِ إِنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آتَى بِهِ قَبِضَ وَ قَدْ قَامَ بِحَقِّنَا وَ أَمَرَ بِطَاعَتِنَا وَ فَرَضَ وَ لَا يَتَنَا وَ مَوَدَّتَنَا وَ أَحْبَرَهُمْ بِأَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ أَمَرَهُمْ أَنْ يُبَلِّغَ الشَّاهِدُ [مِنْهُمْ] الْغَائِبَ فَتَظَاهَرُوا عَلَيَّ عَلِيٌّ عَلَيْهِ فَاحْتَجَّ عَلَيْهِمْ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آتَى بِهِ فِيهِ وَ مَا سَمِعْتُهُ الْعَامَّةُ فَقَالُوا صَدَقْتَ قَدْ قَالَ [ذَلِكَ] رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آتَى بِهِ وَ لَكِنْ قَدْ نَسَخَهُ فَقَالَ إِنَّا أَهْلُ بَيْتِ أَكْرَمْنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اصْطَفَانَا وَ لَمْ يَرْضَ لَنَا بِالْدُّنْيَا وَ إِنْ اللَّهُ لَا يَجْمَعُ لَنَا التُّبُوَّةَ وَ الْخِلَافَةَ فَشَهِدَ لَهُ بِذَلِكَ أَرْبَعَةٌ نَفَرٍ عُمَرُ وَ أَبُو عُبَيْدَةَ وَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَ سَالِمُ مَوْلَى أَبِي حُدَيْفَةَ فَشَبَّهُوا عَلَيَّ الْعَامَّةَ وَ صَدَّقُوهُمْ وَ رَدُّوهُمْ عَلَيَّ أَدْبَارِهِمْ وَ أَخْرَجُوهَا مِنْ مَعْدِنِهَا [مِنْ] حَيْثُ جَعَلَهَا اللَّهُ وَ احْتَجُّوا عَلَيَّ الْأَنْصَارَ بِحَقِّنَا وَ حُجِّبْنَا فَعَقَدُوهَا لِأَبِي بَكْرٍ ثُمَّ رَدَّهَا أَبُو بَكْرٍ إِلَى عُمَرَ يُكَافِيهِ بِهَا ثُمَّ جَعَلَهَا عُمَرُ سُورَى بَيْنَ سِتَّةٍ [فَقَلَّدُوهَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ] ثُمَّ جَعَلَهَا ابْنُ عَوْفٍ لِعُثْمَانَ عَلَيَّ أَنْ يَرُدَّهَا عَلَيْهِ فَعَدَرَ بِهِ عُثْمَانُ وَ أَظْهَرَ ابْنُ عَوْفٍ كُفْرَهُ وَ جَهْلَهُ وَ طَعَنَ عَلَيَّ فِي

حَيَاتِهِ وَ زَعَمَ وُلْدُهُ أَنَّ عُمَانَ سَمَّهُ فَمَاتَ ثُمَّ قَامَ طَلْحَةُ وَ الزُّبَيْرُ فَبَايَعَا عَلِيًّا عليه السلام
 طَائِعِينَ غَيْرَ مُكْرَهَيْنِ ثُمَّ نَكثَا وَ غَدَرَا وَ ذَهَبَا بِعَائِشَةَ [مَعَهُمَا] إِلَى الْبَصْرَةِ
 [مُطَالِبَةً بِدَمِ عُمَانَ] ثُمَّ دَعَا مُعَاوِيَةَ طُغَاةَ أَهْلِ الشَّامِ إِلَى الطَّلَبِ بِدَمِ عُمَانَ وَ
 نَصَبَ لَنَا الْحَرْبَ ثُمَّ خَالَفَهُ أَهْلُ حَرُورَاءَ عَلَى أَنْ يَحْكُمَ بِكِتَابِ اللَّهِ وَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ
 فَلَوْ كَانَا حَكَمًا بِمَا اشْتَرَطَ عَلَيْهِمَا لَحَكَمْنَا أَنَّ عَلِيًّا عليه السلام أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فِي كِتَابِ
 اللَّهِ وَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ وَ فِي سُنَّتِهِ فَخَالَفَهُ أَهْلُ النَّهْرَوَانَ وَ قَاتَلُوهُ ثُمَّ بَايَعُوا الْحَسَنَ
 بْنَ عَلِيٍّ عليه السلام بَعْدَ أَبِيهِ وَ عَاهَدُوهُ ثُمَّ غَدَرُوا بِهِ وَ أَسْلَمُوهُ وَ وَثَبُوا عَلَيْهِ حَتَّى طَعَنُوهُ
 بِخَنْجَرٍ فِي فَخِذِهِ وَ انْتَهَبُوا عَسْكَرَهُ وَ عَالَجُوا خَلَائِلَ أُمَّهَاتِ أَوْلَادِهِ فَصَالَحَ
 مُعَاوِيَةَ وَ حَقَنَ دَمَهُ وَ دَمَ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ شِيعَتِهِ وَ هُمْ قَلِيلٌ حَقَّ قَلِيلٍ حِينَ لَا يَجِدُ
 أَعْوَانًا ثُمَّ بَايَعَ الْحُسَيْنَ عليه السلام مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ أَلْفًا ثُمَّ غَدَرُوا بِهِ ثُمَّ خَرَجُوا
 إِلَيْهِ فَقَاتَلُوهُ حَتَّى قُتِلَ ثُمَّ لَمْ تَزَلْ أَهْلَ الْبَيْتِ مُنْذُ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله نَذْلًا وَ نَقْصَى
 وَ نُحْرَمَ [وَ نُقْتَلُ وَ نُطْرَدُ] وَ نَخَافُ عَلَى دِمَائِنَا وَ كُلُّ مَنْ يُحِبُّنَا وَ وَجَدَ الْكَاذِبُونَ
 لِكَذِبِهِمْ مَوْضِعًا يَتَقَرَّبُونَ بِهِ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ وَ قُضَاتِهِمْ وَ عُمَّالِهِمْ فِي كُلِّ بَلَدَةٍ يُحَدِّثُونَ
 عَدْوَنَا عَنْ وُلَاتِهِمْ الْمَاضِينَ بِالْأَحَادِيثِ الْكَاذِبَةِ الْبَاطِلَةِ وَ يَرُورُونَ عَنَّا مَا لَمْ نَقُلْ
 تَهْجِينًا مِنْهُمْ لَنَا وَ كَذِبًا مِنْهُمْ عَلَيْنَا وَ تَقَرُّبًا إِلَى وُلَاتِهِمْ وَ قُضَاتِهِمْ بِالزُّورِ وَ
 الْكَذِبِ وَ كَانَ عِظْمُ ذَلِكَ وَ كَثْرَتُهُ فِي زَمَنِ مُعَاوِيَةَ بَعْدَ مَوْتِ الْحَسَنِ عليه السلام فَقَتَلَتِ
 الشَّيْعَةَ فِي كُلِّ بَلَدَةٍ وَ قُطِعَتْ أَيْدِيهِمْ وَ أَرْجُلُهُمْ وَ صُلِبُوا عَلَى التُّهْمَةِ وَ الظَّنَّةِ مِنْ
 ذِكْرِ حُبِّنَا وَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْنَا ثُمَّ لَمْ يَزَلِ الْبَلَاءُ يَشْتَدُّ وَ يَزْدَادُ إِلَى زَمَانِ ابْنِ زِيَادٍ بَعْدَ
 قَتْلِ الْحُسَيْنِ عليه السلام ثُمَّ جَاءَ الْحَجَّاجُ فَقَتَلَهُمْ بِكُلِّ قِتْلَةٍ وَ بِكُلِّ طِنَّةٍ وَ بِكُلِّ تُهْمَةٍ حَتَّى

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَقَالُ لَهُ زَنْدِيقٌ أَوْ مَجُوسِيٌّ كَانَ ذَلِكَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يُشَارَ إِلَيْهِ أَنَّهُ مِنْ شِيعَةِ الْحُسَيْنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَرُبَّمَا رَأَيْتَ الرَّجُلَ الَّذِي يُذَكِّرُ بِالْخَيْرِ وَلَعَلَّهُ يَكُونُ وَرِعًا صَدُوقًا يُحَدِّثُ بِأَحَادِيثَ عَظِيمَةٍ عَجِيبَةٍ مِنْ تَفْضِيلِ بَعْضِ مَنْ قَدْ مَضَى مِنَ الْوُلَاةِ لَمْ يَخْلُقِ اللَّهُ مِنْهَا شَيْئًا قَطُّ وَهُوَ يَحْسَبُ أَنَّهَا حَقٌّ لِكَثْرَةِ مَنْ قَدْ سَمِعَهَا مِنْهُ مِمَّنْ لَا يُعْرِفُ بِكَذِبٍ وَ لَا بِقَلَّةِ وَرَعٍ وَ يَرُوونَ عَن عَلِيٍّ عليه السلام أَشْيَاءَ قَبِيحَةً وَ عَنِ الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام مَا يَعْلَمُ اللَّهُ أَنَّهُمْ قَدْ رَوَوْا فِي ذَلِكَ الْبَاطِلَ وَ الْكَذِبَ وَ الزُّورَ [قَالَ] قُلْتُ لَهُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ سَمَّ لِي مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا قَالَ رَوَوْا أَنَّ سَيِّدِي كُهُولَ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَبُو بَكْرٍ وَ عُمَرُ وَ أَنَّ عُمَرَ مُحَدِّثٌ وَ أَنَّ الْمَلَكَ يُلَقِّنُهُ وَ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِهِ وَ أَنَّ عُثْمَانَ الْمَلَايِكَةَ تَسْتَجِي مِنْهُ [وَ أَنَّ لِي وَ زِيرًا مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ وَ زِيرًا مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ وَ أَنَّ اقْتَدُوا بِاللَّذِينَ مِنْ بَعْدِي] وَ اثْبُتْ حِرَاءَ فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ وَ صِدِّيقٌ وَ شَهِيدٌ حَتَّى عَدَدَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام أَكْثَرَ مِنْ مِائَةِ رِوَايَةٍ يَحْسَبُونَ أَنَّهَا حَقٌّ فَقَالَ هِيَ وَ اللَّهُ كُلُّهَا كَذِبٌ وَ زُورٌ قُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ لَمْ يَكُنْ مِنْهَا شَيْءٌ قَالَ مِنْهَا مَوْضُوعٌ وَ مِنْهَا مُحَرَّفٌ فَأَمَّا الْمُحَرَّفُ فَإِنَّمَا عَنِي [أَنَّ] عَلَيْكَ نَبِيُّ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ صِدِّيقٌ وَ شَهِيدٌ يَعْنِي عَلِيًّا عليه السلام فَقَبِلَهَا وَ مِثْلُهُ كَيْفَ لَا يُبَارِكُ لَكَ وَ قَدْ عَلَاكَ نَبِيٌّ وَ صِدِّيقٌ وَ شَهِيدٌ يَعْنِي عَلِيًّا عليه السلام وَ عَامَّهَا كَذِبٌ وَ زُورٌ وَ بَاطِلٌ اللَّهُمَّ اجْعَلْ قَوْلِي قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ قَوْلَ عَلِيٍّ عليه السلام مَا اخْتَلَفَ فِيهِ أُمَّةٌ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله مِنْ بَعْدِهِ إِلَى أَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ الْمَهْدِيَّ عليه السلام

مجلسی علیہ الرحمہ می گوید: در کتاب سلیم بن قیس ہلالی دیدم کہ ابان بن

ابی عیاش گفت حضرت باقر علیه السلام فرمود. چقدر قریش بہ ما اہل بیت علیہم السلام ظلم کرد و

بر ضرر ما قدم برداشت و ما را کشت و چقدر شیعیان و دوستان ما از مردم کشیدند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از دنیا رفت با اینکه حق ما را کاملاً معین کرد و دستور به اطاعت از ما داد و ولایت و محبت ما را واجب نمود و به آنها اطلاع داد که ما از جان به آنها مقدم‌تریم و به حاضرین دستور داد که به غائبین این مطالب را برسانند. بر خلاف علی علیه السلام قیام کردند، آن جناب با آنها به احتجاج ایستاد به وسیله آنچه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در باره او فرموده بود و هر چه مردم شنیده بودند. گفتند: صحیح است اما به دروغ گفتند: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله این حرف‌ها را فرموده ولی بعد نسخ کرده. و باز به دروغ گفتند: پیامبر صلی الله علیه و آله فرموده است ما اهل بیت علیهم السلام را خداوند گرامی داشته و برگزیده و ما را به دنیا امتیاز نبخشیده و برای ما نبوت و خلافت را جمع ننموده، بر این مطلب چهار نفر شهادت دادند عمر و ابو عبیده و معاذ بن جبل و سالم غلام ابی حذیفه، مردم را به اشتباه انداختند مردم هم سخن آنها را تصدیق کردند و آنها را به عقب برگرداندند و از جایگاهی که خدا برای آنها قرار داده بود خارجشان کردند بر انصار استدلال کردند با همان استدلالی که حق ما را ثابت می‌کرد. خلافت را به ابابکر سپردند. بعد ابا بکر به پاس خدمت عمر به او رد کرد بعد عمر، خلافت را به شورای شش نفری وا گذاشت بعد عبد الرحمن بن عوف به عثمان سپرد که او به خودش برگرداند. عثمان به او خیانت کرد به همین جهت عبد الرحمن بن عوف او را تکفیر نمود و در زمان عثمان مبتلا به طاعون شد و از دنیا رفت بستگان او خیال کردند عثمان او را مسموم نموده. سپس طلحه و زبیر به خواست خود بدون اجبار حرکت کردند و با علی علیه السلام بیعت نمودند هر دو خلاف عهد کرده بیعت را شکستند و عایشه را تحریک نموده او را به بصره بردند. معاویه سرکشان شام را بر علی علیه السلام شورانید به خونخواهی عثمان. جنگ به پا کرد، بعد با علی علیه السلام خوارج مخالفت کردند که باید حکم از روی کتاب خدا و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله بشود اگر آنها واقعا آن طوری که تعهد کرده بودند حکم

می‌کردند باید علی علیه السلام را جانشین پیامبر می‌دانستند بر طبق کتاب خدا و به گفته پیامبر صلی الله علیه و آله و سنت آن جناب ولی اهل نهروان با او مخالفت نموده به بیکار برخاستند. سپس با حسن بن علی علیه السلام بیعت کردند پس از پدرش و تعهد نمودند، اما خیانت کردند و او را به دشمن واگذارند حتی بر او حمله کرده و با خنجر به رانش زدند و سپاهش را غارت نمودند حتی خلخال از پای زنان خارج کردند. امام حسن علیه السلام با معاویه مصالحه کرد به جهت حفظ خون خود و اهل بیت علیهم السلام و شیعیانش که بسیار کم بودند. به اندازه‌ای که یار و یاورى کافی نداشت. بعد با حضرت حسین علیه السلام هجده هزار نفر بیعت کردند ولی خیانت نمودند بروى او شمشیر کشیدند و به جنگ پرداختند تا شهید شد. پیوسته ما اهل بیت پس از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله خوار و تبعید شدیم و محروم بودیم و کشته می‌شدیم و مطرود و هر که ما را دوست می‌داشت در همین وضع بود. دروغ‌پردازان محلی راه یافتند که بدان وسیله مقرب شوند پیش فرمانروایان و قاضی‌ها و کارگزاران در هر شهر و دیار برای دشمنان ما و فرمانروایان احادیث دروغی را ذکر می‌کردند از خود ما به دروغ احادیثی نقل می‌کردند که ما نگفته بودیم تا ما را کوچک کنند و تا پیش فرمانروایان و قاضی‌ها مقرب گردند با گزاف گوئی و دروغ، بیشتر این پیش‌آمدها در زمان معاویه بود پس از درگذشت امام حسن علیه السلام شیعیان را در هر شهر و دیاری می‌کشتند و دست و پای آنها را قطع می‌نمودند و به دار می‌آویختند با یک تهمت و احتمال که به ما بستگی دارد و از پیروان ما است. این گرفتاری‌ها پیوسته شدت می‌یافت در زمان ابن زیاد پس از شهادت حضرت حسین علیه السلام بعد حجاج بن یوسف آمد در کشتار آنها هر چه توانست زیاده‌روی کرد با هر گمان و تهمتی به طوری که اگر به کسی کافر یا مجوسی می‌گفتند مایل‌تر بود تا اینکه نسبت تشیع بدهند که از دوستان حسین علیه السلام است. بسیار دیده می‌شد شخصی نیکوکار بود و مردی پرهیزگار و راستگو به شمار می‌رفت اما حدیث‌های عجیب و

غریبی نقل می‌کرد در فضیلت و برتری بعضی از فرمانروایان که هرگز یکی از آنها راست نبود و گمان می‌کرد این احادیث درست و صحیح است چون بسیار شنیده بود آنها را از کسانی که اعتماد به راستگوئی و ورع ایشان داشت. از علی علیه السلام کارهای زشتی را به دروغ نقل می‌کردند و هم از امام حسن علیه السلام و امام حسین علیه السلام مطالبی که خدا می‌دانست دروغ است به کذب و افترا نسبت می‌دادند. عرضه داشتم: آقا مقداری از آن مطالب را برای من نقل بفرمائید فرمود: یکی، این روایت که عمر سرور پیران بهشت است و عمر با ملائکه صحبت می‌کند و به او تلقین می‌نمایند و وقار و سکینه از زبانش فرو می‌ریزد و ملائکه از عثمان خجالت می‌کشند و ثابت باش ای کوه حری بر روی تو نیست مگر نبی و صدیق و شهید، آنگاه حضرت باقر علیه السلام بیش از دویست روایت ذکر کرد که مردم معتقدند همه آنها درست است سپس فرمود: به خدا قسم همه اینها دروغ و بهتان است. عرضه داشتم: هیچ کدام از اینها نبوده؟ فرمود: بعضی از اینها ساختنی است و بعضی را تغییر داده‌اند... سپس امام علیه السلام فرمود: خدایا سخن مرا قرار ده مطابق سخن پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و سخن علی علیه السلام در چیزهایی که امت محمد صلی الله علیه و آله و سلم در آن اختلاف کرده‌اند پس از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم تا ظهور حضرت مهدی علیه السلام ۱۷۳۸

تَمِيمُ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَلِيٍّ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ الْهَرَوِيِّ عَنِ
الرُّضَا عليه السلام قَالَ: مَا مِنَّا إِلَّا مَقْتُولٌ الْخَبَرَ

ابا صلت هروی از حضرت رضا علیه السلام نقل کرد که فرمود: هیچ یک از ما نیست مگر اینکه کشته می‌شود. ۱۷۳۹

۱۷۳۸. کتاب سلیم بن قیس الهلالی ج ۲ ص ۶۳۰ الحدیث العاشر [۱]

۱۷۳۹. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۲۱۴ باب ۹ شدة محنهم و أنهم أعظم الناس مصيبة و أنهم عليهم

السلام لا يموتون إلا بالشهادة ح ۱۶

اعْتِقَادُنَا فِي النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ سَمَّ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ فَمَا زَالَتْ هَذِهِ الْأَكْلَةُ تَعَادَهُ
 [تُعَاوِدُهُ] حَتَّى قَطَعَتْ أَبْهَرَهُ فَمَاتَ مِنْهَا وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَتَلَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ
 ١٠٠٥
 بَنُ مَلْجَمٍ لَعَنَهُ اللَّهُ، وَ دُفِنَ بِالْعَرِيِّ. وَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام سَمَّتْهُ امْرَأَتُهُ جَعْدَةً
 بِنْتُ الْأَشْعَثِ الْكِنْدِيِّ، فَمَاتَ مِنْ ذَلِكَ. وَ الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام قُتِلَ بِكَرْبَلَاءَ، وَ
 قَاتَلَهُ سِنَانُ بْنُ أَنَسٍ لَعَنَهُ اللَّهُ. وَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام سَيِّدُ الْعَابِدِينَ سَمَّهُ الْوَلِيدُ
 بَنُ عَبْدِ الْمَلِكِ فَقَتَلَهُ. وَ الْبَاقِرُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام سَمَّهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ وَليدٍ فَقَتَلَهُ. وَ
 الصَّادِقُ عليه السلام سَمَّهُ الْمَنْصُورُ فَقَتَلَهُ وَ مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عليه السلام سَمَّهُ هَارُونُ الرَّشِيدُ
 فَقَتَلَهُ. وَ الرِّضَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عليه السلام قَتَلَهُ الْمَأْمُونُ بِالسَّمِّ. وَ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ
 عَلِيٍّ عليه السلام قَتَلَهُ الْمُعْتَصِمُ بِالسَّمِّ. وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَتَلَهُ الْمُعْتَصِدُ بِالسَّمِّ. وَ
 الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْعَسْكَرِيُّ عليه السلام قَتَلَهُ الْمُعْتَمِدُ بِالسَّمِّ.

وَ اعْتِقَادُنَا أَنَّ ذَلِكَ جَرَى عَلَيْهِمْ عَلَى الْحَقِيقَةِ وَ الصَّحَّةِ لَا عَلَى الْحِسَابِ
 وَ الْحَيْلُولَةِ وَ لَا عَلَى الشَّكِّ وَ الشُّبْهَةِ فَمَنْ زَعَمَ أَنَّهُمْ شُبُّهُوا أَوْ وَاحِدٌ مِنْهُمْ فَلَيْسَ
 مِنْ دِينِنَا عَلَى شَيْءٍ وَ نَحْنُ مِنْهُ بَرَاءٌ وَ قَدْ أَخْبَرَ النَّبِيُّ ﷺ وَ الْأَيُّمَةُ عليه السلام أَنَّهُمْ
 مَقْتُولُونَ وَ مَنْ قَالَ إِنَّهُمْ لَمْ يُقْتَلُوا فَقَدْ كَذَّبَهُمْ وَ مَنْ كَذَّبَهُمْ فَقَدْ كَذَّبَ اللَّهَ وَ مَنْ
 كَذَّبَ اللَّهَ فَقَدْ كَفَرَ بِهِ وَ خَرَجَ بِهِ عَنِ الْإِسْلَامِ ﴿وَ مَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا
 فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

اعتقادات صدوق: می نویسد اعتقاد ما اینست که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در جنگ
 خیبر مسموم شد پیوسته این ناراحتی در آن جناب بازگشت می کرد و از آن
 ناراحتی فوت شد. امیر المؤمنین عليه السلام را عبد الرحمن بن ملجم شهید کرد و در نجف
 دفن شد. امام حسن عليه السلام را همسرش جُعدہ دختر اشعث کندی لعنت خدا بر این

دختر و پدر باد، مسموم کرد امام حسین علیه السلام در کربلا شهید شد آن جناب را سنان بن انس نخعی کشت حضرت زین العابدین علیه السلام را ولید بن عبد الملک مسموم کرد امام باقر علیه السلام را ابراهیم بن ولید مسموم کرد و آن جناب را شهید نمود حضرت صادق علیه السلام را منصور دوانیقی شهید کرد و مسموم نمود. موسی بن جعفر علیه السلام را هارون الرشید مسموم کرد و شهید شد حضرت رضا علیه السلام را مامون با سم شهید حضرت جواد علیه السلام را معتصم به وسیله سم شهید کرد. حضرت امام علی النقی علیه السلام را متوکل با سم شهید نمود و امام حسن عسکری علیه السلام را معتضد عباسی با سم شهید کرد. ما معتقدیم که واقعا این اتفاقات برای آنها پیش آمد نه اینکه در عالم خیال و گمان مردم و یا بصورت شک و تردید هر که خیال کند که ظاهرا چنین می شد نسبت به همه یا یکی از ائمه علیهم السلام هرگز بر اعتقاد و دین ما نیست و ما از او بیزاریم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله اطلاع داده و همچنین ائمه علیهم السلام که آنها شهید می شوند هر که بگوید کشته نشده اند. آنها را تکذیب نموده و هر که آنها را تکذیب کند خدا را تکذیب نموده و با تکذیب خدا کافر شده و از دین اسلام خارج است ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾^{۱۷۴۰} و هر که جز اسلام دین دیگری بپذیرد از او پذیرفته نمی شود و در آخرت از زیانکاران است.^{۱۷۴۱}

أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ الْخَزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ يَحْيَى الْجَلُودِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زَكَرِيَّا الْعَلَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عُتْبَةُ بْنُ الصَّحَّاحِ عَنْ هِشَامِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا قُتِلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام رَقِيَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ علیه السلام فَأَرَادَ الْكَلَامَ فَخَنَقَتْهُ الْعَبْرَةُ فَقَدْ [فَقَعَدَ] سَاعَةً ثُمَّ قَامَ فَقَالَ ... وَ لَقَدْ

۱۷۴۰. آل عمران آیه ۸۵

۱۷۴۱. اعتقادات الإمامیه (للصدوق) ص ۹۷ باب ۳۷ باب الاعتقاد فی نفی الغلو و التفویض

حَدَّثَنِي جَدِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّ الْأَمْرَ يَمْلِكُهُ اثْنَا عَشَرَ إِمَامًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَصَفْوَتِهِ مَا مَاتَ إِلَّا مَقْتُولٌ أَوْ مَسْمُومٌ

کفایة الاثر: هشام بن محمد از پدر خود نقل کرد که حضرت امام حسن (علیه السلام) پس از شهادت پدر خود امیر المؤمنین (علیه السلام) در ضمن سخن رانی خود فرمود: پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) به من خبر داده که امامت در اختیار دوازده امام از اهل بیت (علیهم السلام) اوست که بر گزیده اند هیچ کدام از ما نیست مگر اینکه یا مسموم می شود و یا مقتول. ۱۷۴۲

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) قَالَ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ لَكِنْ سَيَكُونُ مِنْ بَعْدِي أَيْمَةٌ عَلَى النَّاسِ مِنَ اللَّهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَقُومُونَ فِي النَّاسِ فَيَكْذِبُونَ وَ يَظْلِمُهُمْ أَيْمَةٌ الْكُفْرِ وَ الضَّلَالِ وَ أَشْيَاعُهُمْ فَمَنْ وَالَاهُمْ وَ اتَّبَعَهُمْ وَ صَدَّقَهُمْ فَهُوَ مِنِّي وَ مَعِي وَ سَيَلْقَانِي إِلَّا وَ مَنْ ظَلَمَهُمْ وَ كَذَّبَهُمْ فَلَيْسَ مِنِّي وَ لَا مَعِي وَ أَنَا مِنْهُ بَرِيءٌ.

امام باقر (علیه السلام) چون آیه ﴿يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ﴾ ۱۷۴۳ روزی که هر دسته از مردم را به امامشان خوانیم نازل شد، عرضه داشتند: ای فرستاده خدا! مگر شما امام همه مردم نیستید؟ پیغمبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: من از جانب خدا به سوی همه مردم

۱۷۴۲. کفایة الاثر فی النص علی الأئمة الاثنی عشر ص ۱۶۰ باب ما روی عن الحسن بن علی

عن رسول الله ص فی النصوص علی الأئمة الاثنی عشر ح ۱

۱۷۴۳. الاسراء ۷۱

فرستاده شده‌ام ولی بعد از من امامانی از خاندانم بر مردم منصوب شوند، ایشان در میان مردم قیام کنند و مردم آنها را تکذیب کنند و امامان کفر و گمراهی و بیروانشان بر ایشان ستم کنند، هر که آنها را دوست دارد و از آنها پیروی کند و تصدیقشان نماید، از من بوده و با من است و مرا ملاقات خواهد کرد و آگاه باشید هر که به ایشان ستم کند و تکذیبشان نماید، از من نبوده و با من نیست و من از او بیزارم. ۱۷۴۴

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَنْ أَبِيهِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ الْبَاقِرِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله خَطَبَنَا ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ وَأَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ وَلَيَالِيهِ أَفْضَلُ اللَّيَالِيِ وَ سَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاةِ اللَّهِ وَ جُعِلْتُمْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ وَ نَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ وَ عَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ وَ دُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ بِنِّيَاتٍ صَادِقَةٍ وَ قُلُوبٍ طَاهِرَةٍ أَنْ يُوفِّقَكُمْ لِصِيَامِهِ وَ تِلَاوَةِ كِتَابِهِ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ غُفْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ وَ اذْكُرُوا بِجُوعِكُمْ وَ عَطَشِكُمْ فِيهِ جُوعَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ عَطَشَهُ

۱۷۴۴. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۲۱۵ باب أن الأئمة في كتاب الله إمامان إمام يدعو إلى الله و

إمام يدعو إلى النار ح ۱

وَتَصَدَّقُوا عَلَىٰ فَقْرَائِكُمْ وَ مَسَاكِينِكُمْ وَ وَقَرُّوا كِبَارِكُمْ وَ ارْحَمُوا صِغَارِكُمْ وَ
 صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ وَ احْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ وَ غَضُّوا عَمَّا لَا يَحِلُّ النَّظْرُ إِلَيْهِ أَبْصَارَكُمْ وَ
 عَمَّا لَا يَحِلُّ الْإِسْتِمَاعُ إِلَيْهِ أَسْمَاعَكُمْ وَ تَحَنَّنُوا عَلَىٰ آيَاتِمِ النَّاسِ يُتَحَنَّنْ عَلَىٰ
 آيَاتِكُمْ وَ تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَ ارْفَعُوا إِلَيْهِ أَيْدِيَكُمْ بِالْإِسْتِغْفَارِ فِي أَوْقَاتِ
 صَلَاتِكُمْ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ السَّاعَاتِ يَنْظُرُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهَا بِالرَّحْمَةِ إِلَىٰ عِبَادِهِ
 يُجِيبُهُمْ إِذَا نَاجَوْهُ وَ يُلَيِّبُهُمْ إِذَا نَادَوْهُ وَ يُعْطِيهِمْ إِذَا سَأَلُوهُ وَ يَسْتَجِيبُ لَهُمْ إِذَا
 دَعَوْهُ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَنْفُسَكُمْ مَرْهُونَةٌ بِأَعْمَالِكُمْ فَكُفُّوهَا بِاسْتِغْفَارِكُمْ وَ ظُهُورَكُمْ
 ثَقِيلَةٌ مِنْ أَوْزَارِكُمْ فَخَفِّفُوا عَنْهَا بِطُولِ سُجُودِكُمْ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذَكَرَهُ أَقْسَمَ
 بِعِزَّتِهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ الْمُصَلِّينَ وَ السَّاجِدِينَ وَ أَنْ لَا يُرَوِّعَهُمْ بِالنَّارِ ﴿يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ
 لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾^{١٧٤٥} أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ فَطَرَ مِنْكُمْ صَاحِبًا مُؤْمِنًا فِي هَذَا الشَّهْرِ كَانَ لَهُ
 بِذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ عِتْقٌ نَسَمَةٍ وَ مَغْفِرَةٌ لِمَا مَضَىٰ مِنْ ذُنُوبِهِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ
 لَيْسَ كُلُّنَا يَقْدِرُ عَلَىٰ ذَلِكَ فَقَالَ اتَّقُوا النَّارَ وَ لَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ اتَّقُوا النَّارَ وَ لَوْ بِشَرْبَةِ
 مِنْ مَاءٍ أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ حَسَّنَ مِنْكُمْ فِي هَذَا الشَّهْرِ خُلِقَهُ كَانَ لَهُ جَوَازٌ عَلَىٰ
 الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ وَ مَنْ خَفَّفَ فِي هَذَا الشَّهْرِ عَمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ
 خَفَّفَ اللَّهُ عَلَيْهِ حِسَابَهُ وَ مَنْ كَفَّ فِيهِ شَرَّهُ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ غَضَبَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ
 مَنْ أَكْرَمَ فِيهِ يَتِيمًا أَكْرَمَهُ اللَّهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ وَصَلَ فِيهِ رَحِمَهُ وَصَلَهُ اللَّهُ بِرَحْمَتِهِ
 يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ قَطَعَ فِيهِ رَحِمَهُ قَطَعَ اللَّهُ عَنْهُ رَحْمَتَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ تَطَوَّعَ فِيهِ

بِصَلَاةٍ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ وَ مَنْ أَدَّى فِيهِ فَرَضاً كَانَ لَهُ ثَوَابٌ مِنْ أَدَى
سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الشُّهُورِ وَ مَنْ أَكْثَرَ فِيهِ مِنَ الصَّلَوَاتِ عَلَيَّ ثَقَلَ اللَّهُ
مِيزَانَهُ يَوْمَ تَخْفُفُ الْمَوَازِينُ وَ مَنْ تَلَا فِيهِ آيَةً مِنَ الْقُرْآنِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ خَتَمَ
الْقُرْآنَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الشُّهُورِ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ أَبْوَابَ الْجَنَانِ فِي هَذَا الشَّهْرِ مُفْتَحَةٌ
فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُعَلِّقَهَا عَلَيْكُمْ وَ أَبْوَابَ النَّيْرَانِ مُعَلَّقَةٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا
يُفْتَحَهَا عَلَيْكُمْ وَ الشَّيَاطِينُ مَعْلُومَةٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُسَلِّطَهَا عَلَيْكُمْ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَمْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ
فَقَالَ يَا أَبَا الْحَسَنِ أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْوَرَعُ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ثُمَّ
بَكَى فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا يُبْكِيكَ فَقَالَ يَا عَلِيُّ عليه السلام أَبُوكِ لِمَا يُسْتَحَلُّ مِنْكَ فِي
هَذَا الشَّهْرِ كَأَنِّي بِكَ وَ أَنْتَ تُصَلِّي لِرَبِّكَ وَ قَدْ انْبَعَثَ أَشَقَى الْأَوْلَيْنِ وَ الْآخِرِينَ
شَقِيقٌ عَاقِرٍ نَاقَةٍ ثَمُودَ فَضْرَبَكَ ضَرْبَةً عَلَى قَرْنِكَ فَخَضَبَ مِنْهَا لِحْيَتَكَ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ ذَلِكَ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِي فَقَالَ فِي سَلَامَةٍ
مِنْ دِينِكَ ثُمَّ قَالَ يَا عَلِيُّ عليه السلام مَنْ قَتَلَكَ فَقَدْ قَتَلَنِي وَ مَنْ أَبْغَضَكَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي وَ
مَنْ سَبَّكَ فَقَدْ سَبَّنِي لِأَنَّكَ مِنِّي كَنَفْسِي رُوحُكَ مِنْ رُوحِي وَ طِينَتُكَ مِنْ طِينَتِي
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَنِي وَ إِيَّاكَ وَ اصْطَفَانِي وَ إِيَّاكَ وَ اخْتَارَنِي لِلنُّبُوَّةِ وَ
اخْتَارَكَ لِلْإِمَامَةِ فَمَنْ أَنْكَرَ إِمَامَتَكَ فَقَدْ أَنْكَرَ نُبُوتِي يَا عَلِيُّ أَنْتَ وَ صِيبِي وَ أَبُو
وُلْدِي وَ زَوْجُ ابْنَتِي وَ خَلِيفَتِي عَلَى أُمَّتِي فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي أَمْرُكَ أَمْرِي وَ
نَهْيُكَ نَهْيِي أَقْسَمُ بِالَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ وَ جَعَلَنِي خَيْرَ الْبَرِيَّةِ إِنَّكَ لَحُجَّةُ اللَّهِ عَلَى
خَلْقِهِ وَ أَمِينُهُ عَلَى سِرِّهِ وَ خَلِيفَتُهُ عَلَى عِبَادِهِ.

علی بن ابی طالب (علیه السلام) می فرماید: رسول خدا (صلی الله علیه و آله) یک روز این خطبه را برای ما خواند آیا مردم ماه خدا با برکت و رحمت و آمرزش به شما رو کرده است، ماهی است که پیش خدا بهترین ماه است و روزهایش بهترین روزها و شب‌هایش بهترین شب‌ها و ساعاتش بهترین ساعات آن ماهی است که در آن دعوت شدید به مهمانی خدا و اهل کرامت خدائید در آن نفس‌های شما در آن تسبیح است و خواب شما در آن عبادتست کردارتان در آن پذیرفته و دعایتان مستجاب از خدا بخواهید با نیت درست و دل‌های پاک که شما را برای روزه در آن و خواندن قرآن موفق دارد بدبخت آنکه از آمرزش خدا در این ماه محروم گردد، به گرسنگی و تشنگی خود در آن گرسنگی و تشنگی روز قیامت را یاد کنید و بر فقراء و مساکین خود صدقه دهید و بزرگان خود را احترام کنید و خردان را ترحم کنید و صله رحم کنید و زبان‌ها نگهدارید و از آنچه خدا دیدنش را حلال نکرده چشم بیوشید و آنچه را از شنیدنش حلال نکرده گوش ببندید و بر یتیمان مردم مهر ورزید تا بر یتیمان شما مهر ورزند و به خدا از گناهان خود توبه کنید و در وقت نماز دست به دعا بردارید که بهترین ساعت‌ها است خدا در آن نظر لطف به بندگان خود دارد به مناجات آنها پاسخ دهد و فریاد آنها را لبیک گوید و درخواست آنها را بدهد و دعای آنها را مستجاب کند ای مردم نفس شما گرو کردار شما است آن را به استغفار رها کنید دوش شما از گناهان شما بار سنگینی دارد به طول سجود آن را سبک کنید و بدانید که خدای تعالی ذکره به عزت خود قسم خورده که نمازخوانان و ساجدان را عذاب نکند و آنها را روز قیامت به هراس دوزخ نیندازد، آیا مردم هر کدام شما یک روزه دار را افطار دهد در این ماه نزد خدا ثواب آزاد کردن بنده‌ای دارد و گناهان گذشته‌اش آمرزیده گردد عرضه شد: یا رسول الله (صلی الله علیه و آله) همه ما بر آن توانائی نداریم، فرمود: از خدا بپرهیزید گرچه با نیمه خرمائی باشد و گرچه به شربتی آب باشد ای مردم هر که در این ماه

خوش خلقی کند جواز صراط او باشد در روزی که همه قدم‌ها بلغزد هر که در آن تخفیف دهد بر مملوکان خود خدا حسابش را تخفیف دهد و هر که شر خود را باز دارد خدا خشم خود را از او باز دارد روزی که ملاقاتش کند و هر که در آن یتیمی را گرامی دارد خدا روز ملاقاتش او را گرامی دارد و هر که در آن صله رحم کند روز ملاقات با او صله نماید برحمت خود و هر که قطع رحم کند خدا در روز ملاقاتش رحمت خود از او ببرد هر که نماز مستحبی بخواند خدا برات آزادی از آتش برایش بنویسد و هر که در آن واجبی ادا کند ثواب کسی دارد که هفتاد واجب در ماه‌های دیگر ادا کند و هر که در آن بر من بسیار صلوات فرستد خدا روزی که میزان‌ها سبک است میزانش را سنگین کند هر که یک آیه قرآن در آن بخواند چون کسی باشد که در ماه‌های دیگر یک ختم قرآن بخواند ای مردم درهای بهشت در این ماه گشوده از خدا بخواهید که آنها را نبندد به روی شما، درهای دوزخ در این ماه بسته است از پروردگار خود بخواهید که به روی شما آنها را نگشاید شیاطین در آن به بند هستند از خدا و پروردگار خود بخواهید که دیگر آنها را بر شما مسلط نکند امیر المؤمنین علیه السلام فرمود: من برخاستم و عرضه داشتم: یا رسول الله صلی الله علیه و آله کدام عمل در این ماه بهتر است فرمود: ای ابو الحسن! بهترین عمل در این ماه ورع از محارم خدای عز و جل است سپس گریست عرضه داشتم: یا رسول الله صلی الله علیه و آله چرا گریه می‌کنید؟ فرمود: برای آنچه در این ماه از تو حلال شمارند گویا تو را می‌نگرم که نماز برای پروردگارت می‌خوانی و شقی‌تر اولین و آخرین که جفت پی‌کننده شتر نمود است برانگیخته شود و ضربتی بر فرقت زند و محاسنت را خضاب کند امیر المؤمنین فرمود: عرضه داشتم: یا رسول الله صلی الله علیه و آله این در صورتیست که دین من سالم است؟ پیامبر فرمود: با سلامتی دین تو است سپس فرمود: ای علی! هر که تو را بکشد مرا کشته و هر که تو را به خشم آرد مرا به خشم آورده و هر که تو را دشنام دهد مرا دشنام داده

زیرا تو جان منی روحت از روح من و گلت از گل منست به راستی خدای تبارک و تعالی آفریده مرا با تو برگزیده مرا با تو و مرا برای نبوت اختیار کرده و تو را برای امامت هر که منکر امامت تو است منکر نبوت منست ای علی تو وصی من و پدر فرزندان من و شوهر دختر من و خلیفه من بر امت منی در زندگی من و پس از مردن من فرمانت فرمان من و غدقنت غدقن منست سوگند به آن که مرا به نبوت مبعوث کرده و بهترین خلق ساخته که تو حجت خدائی بر خلقش و امین اوئی بر سرش و خلیفه اوئی بر بندگانش. ۱۷۴۶

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى الدَّقَاقُ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ النَّخَعِيُّ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ التَّوْفَلِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي حَمْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ جَالِسًا ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ أَقْبَلَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَهُ بَكَى ثُمَّ قَالَ إِلَيَّ يَا بَنِيَّ فَمَا زَالَ يُدْنِيهِ حَتَّى أَجْلَسَهُ عَلَيَّ فَنَحَى إِلَيَّ ثُمَّ أَقْبَلَ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَهُ بَكَى ثُمَّ قَالَ إِلَيَّ يَا بَنِيَّ فَمَا زَالَ يُدْنِيهِ حَتَّى أَجْلَسَهُ عَلَيَّ فَنَحَى إِلَيَّ ثُمَّ أَقْبَلَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا فَلَمَّا رَأَاهَا بَكَى ثُمَّ قَالَ إِلَيَّ يَا بَنِيَّةَ فَأَجْلَسَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَهُ بَكَى ثُمَّ قَالَ إِلَيَّ يَا أَخِي فَمَا زَالَ يُدْنِيهِ حَتَّى أَجْلَسَهُ إِلَيَّ جَنْبِهِ الْأَيْمَنِ فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا تَرَى وَاحِدًا مِنْ هَؤُلَاءِ إِلَّا بَكَيتَ أَوْ مَا فِيهِمْ مَنْ تُسَرُّ بِرُؤْيَيْتِهِ فَقَالَ وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ وَ اصْطَفَانِي عَلَى جَمِيعِ الْبَرِيَّةِ إِنِّي وَ إِيَّاهُمْ لِأَكْرَمِ الْخَلْقِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا عَلَيَّ وَجْهَ الْأَرْضِ نَسَمَةً أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْهُمْ أَمَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ

أَخِي وَ شَقِيقِي وَ صَاحِبُ الْأَمْرِ بَعْدِي وَ صَاحِبُ لَوَائِي فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ
صَاحِبُ حَوْضِي وَ شَفَاعَتِي وَ هُوَ مَوْلَى كُلِّ مُسْلِمٍ وَ إِمَامُ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَ قَائِدُ كُلِّ تَقِيٍّ ١٠١٤
وَ هُوَ وَصِيِّي وَ خَلِيفَتِي عَلَى أَهْلِي وَ أُمَّتِي فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي مُحِبُّهُ مُحِبِّي وَ
مُبْغِضُهُ مُبْغِضِي وَ بَوْلَايَتِهِ صَارَتْ أُمَّتِي مَرْحُومَةً وَ بَعْدَاوَتِهِ صَارَتْ الْمُخَالَفَةُ لَهُ
مِنْهَا مَلْعُونَةٌ وَ إِيَّيَّيْ بَكَيْتُ حِينَ أَقْبَلَ لِأَيِّ ذَكَرْتُ غَدَرَ الْأُمَّةِ بِهِ بَعْدِي حَتَّى إِنَّهُ
لَيَزَالُ عَن مَفْعَدِي وَ قَدْ جَعَلَهُ اللَّهُ لَهُ بَعْدِي ثُمَّ لَا يَزَالُ الْأَمْرُ بِهِ حَتَّى يُضْرَبَ عَلَى
قَرْنِهِ ضَرْبَةً تُخْضَبُ مِنْهَا لِحْيَتُهُ فِي أَفْضَلِ الشُّهُورِ ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ
الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَ بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَ الْفُرْقَانِ﴾^{١٧٤٧} وَ أَمَّا ابْنَتِي فَاطِمَةُ عَلَيْهَا
فَإِنَّهَا سَيِّدَةُ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ وَ هِيَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ هِيَ نُورٌ
عَيْنِي وَ هِيَ ثَمَرَةٌ فُؤَادِي وَ هِيَ رُوحِي الَّتِي بَيْنَ جَنَبِيَّ وَ هِيَ الْحَوْرَاءُ الْإِنْسِيَّةُ مَتَى
قَامَتْ فِي مَحْرَابِهَا بَيْنَ يَدَيَّ رَبِّهَا جَلَّ جَلَالُهُ ظَهَرَ نُورُهَا لِمَلَائِكَةِ السَّمَاءِ كَمَا
يَظْهَرُ نُورُ الْكَوَاكِبِ لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِمَلَائِكَتِهِ يَا مَلَائِكَتِي
انظُرُوا إِلَى أُمَّتِي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا سَيِّدَةَ إِمَائِي قَائِمَةً بَيْنَ يَدَيَّ تَرْتَعِدُ فَرَايَصُهَا مِنْ
خِيفَتِي وَ قَدْ أَقْبَلْتُ بِقَلْبِهَا عَلَى عِبَادَتِي أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ آمَنْتُ شَيْعَتَهَا مِنَ النَّارِ
وَ أَنِّي لَمَّا رَأَيْتُهَا ذَكَرْتُ مَا يُصْنَعُ بِهَا بَعْدِي كَأَنِّي بِهَا وَ قَدْ دَخَلَ الذُّلُّ بَيْتَهَا وَ
انْتَهَكَتْ حُرْمَتُهَا وَ غُصِبَتْ حَقُّهَا وَ مُنِعَتْ إِرْثُهَا وَ كُسِرَ جَنْبُهَا [وَ كُسِرَتْ
جَنْبُتُهَا] وَ أَسْقَطَتْ جَنِينَهَا وَ هِيَ تُنَادِي يَا مُحَمَّدَاهُ فَلَا تُجَابُ وَ تَسْتَعِيْثُ فَلَا

تُنَاثُ فَلَا تَرَالُ بَعْدِي مَحْزُونَةٌ مَكْرُوبَةٌ بَاكِيَةٌ تَتَذَكَّرُ انْقِطَاعَ الْوَحْيِ عَنْ بَيْتِهَا مَرَّةً
 وَ تَتَذَكَّرُ فِرَاقِي أُخْرَى وَ تَسْتَوْحِشُ إِذَا جَنَّتْهَا اللَّيْلُ لِفَقْدِ صَوْتِي الَّذِي كَانَتْ
 تَسْتَمِعُ إِلَيْهِ إِذَا تَهَجَّدَتْ بِالْقُرْآنِ ثُمَّ تَرَى نَفْسَهَا ذَلِيلَةً بَعْدَ أَنْ كَانَتْ فِي أَيَّامِ أَبِيهَا
 عَزِيزَةً فَعِنْدَ ذَلِكَ يُؤْنِسُهَا اللَّهُ تَعَالَى ذِكْرَهُ بِالْمَلَائِكَةِ فَنَادَتْهَا بِمَا نَادَتْ بِهِ مَرِيمَ
 بِنْتَ عِمْرَانَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَتَقُولُ يَا فَاطِمَةُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَ طَهَّرَكِ وَ اصْطَفَاكِ عَلَى
 نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ١٧٤٨ يَا فَاطِمَةُ ﴿اِقْنِي لِرَبِّكِ وَ اسْجُدِي وَ ارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ﴾ ١٧٤٩
 ثُمَّ يَبْتَدِئُ بِهَا الْوَجْعَ فَتَمْرُضُ فَيَبْعَثُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهَا مَرِيمَ بِنْتَ عِمْرَانَ
 تَمْرُضُهَا وَ تُؤْنِسُهَا فِي عِلَّتِهَا فَتَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ يَا رَبِّ إِنِّي قَدْ سَمِمْتُ الْحَيَاةَ وَ
 تَبَرَّمْتُ بِأَهْلِ الدُّنْيَا فَالْحَقْنِي بِأَبِي فَيَلْحَقُهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِهَا فَتَكُونُ أَوَّلَ مَنْ
 يَلْحَقُنِي مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَتَقْدُمُ عَلَيَّ مَحْزُونَةٌ مَكْرُوبَةٌ مَغْمُومَةٌ مَغْضُوبَةٌ مَقْتُولَةٌ
 فَأَقُولُ عِنْدَ ذَلِكَ اللَّهُمَّ الْعَنُ مَنْ ظَلَمَهَا وَ عَاقِبَ مَنْ غَضَبَهَا وَ ذَلَّلَ مَنْ أَدَلَّهَا وَ
 حَلَدَ فِي نَارِكَ مَنْ ضَرَبَ جَنْبَهَا حَتَّى أَلْقَتْ وَلَدَهَا فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ ذَلِكَ آمِينَ
 وَ أَمَّا الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ ابْنِي وَ وُلْدِي وَ بَضْعَةٌ مِنِّي وَ قُرَّةُ عَيْنِي وَ ضِيَاءُ قَلْبِي وَ
 ثَمَرَةُ فُؤَادِي وَ هُوَ سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْأُمَّةِ أَمْرُهُ أَمْرِي وَ
 قَوْلُهُ قَوْلِي مَنْ تَبِعَهُ فَإِنَّهُ مِنِّي وَ مَنْ عَصَاهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَ إِنِّي لَمَّا نَظَرْتُ إِلَيْهِ
 تَذَكَّرْتُ مَا يَجْرِي عَلَيْهِ مِنَ الذُّلِّ بَعْدِي فَلَا يَزَالُ الْأَمْرُ بِهِ حَتَّى يُقْتَلَ بِالسَّمِّ ظُلْمًا
 وَ عُذْوَانًا فَعِنْدَ ذَلِكَ تَبْكِي الْمَلَائِكَةُ وَ السَّبْعُ الشَّدَادُ لِمَوْتِهِ وَ يَبْكِيهِ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى

١٧٤٨. آل عمران آية ٤٢

١٧٤٩. آل عمران آية ٤٣

الطَّيْرُ فِي جَوْ السَّمَاءِ وَ الْحَيْتَانُ فِي جَوْفِ الْمَاءِ فَمَنْ بَكَاهُ لَمْ تَعْمَ عَيْنُهُ يَوْمَ تَعْمَى
 الْعُيُونُ وَ مَنْ حَزَنَ عَلَيْهِ لَمْ يَحْزَنْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَحْزَنُ الْقُلُوبُ وَ مَنْ زَارَهُ فِي بَقِيْعِهِ
 ثَبَتَتْ قَدَمُهُ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ وَ أَمَّا الْحُسَيْنُ عليه السلام فَإِنَّهُ مِنِّي وَ هُوَ
 ابْنِي وَ وُلْدِي وَ خَيْرُ الْخَلْقِ بَعْدَ أَخِيهِ وَ هُوَ إِمَامُ الْمُسْلِمِينَ وَ مَوْلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ
 خَلِيفَةُ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ غِيَاثُ الْمُسْتَغِيثِينَ وَ كَهْفُ الْمُسْتَجِيرِينَ وَ حُجَّةُ اللَّهِ
 عَلَى خَلْقِهِ أَجْمَعِينَ وَ هُوَ سَيِّدُ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ بَابُ نَجَاةِ الْأُمَّةِ أَمْرُهُ أَمْرِي وَ
 طَاعَتُهُ طَاعَتِي مَنْ تَبِعَهُ فَإِنَّهُ مِنِّي وَ مَنْ عَصَاهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَ إِنِّي لَمَّا رَأَيْتُهُ تَذَكَّرْتُ
 مَا يُصْنَعُ بِهِ بَعْدِي كَأَنِّي بِهِ وَ قَدْ اسْتَجَارَ بِحَرَمِي وَ قُرْبِي فَلَا يُجَارُ فَأَضْمُهُ فِي
 مَنَايِمِهِ إِلَى صَدْرِي وَ أَمْرُهُ بِالرَّحْلَةِ عَنْ دَارِ هَجْرَتِي وَ أُبْشِرُهُ بِالشَّهَادَةِ فَيَرْحَلُ عَنْهَا
 إِلَى أَرْضٍ مَقْتَلِهِ وَ مَوْضِعِ مَصْرَعِهِ أَرْضِ كَرْبٍ وَ بَلَاءٍ وَ قَتْلِ وَ فَنَاءٍ تَنْصُرُهُ عِصَابَةٌ
 مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَوْلِيكَ مِنْ سَادَةِ شُهَدَاءِ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ وَ قَدْ رُمِيَ
 بِسَهْمٍ فَحَزَّ عَنْ فَرَسِهِ صَرِيحاً ثُمَّ يُذْبِحُ كَمَا يُذْبِحُ الْكَبْشُ مَظْلُوماً ثُمَّ بَكَى رَسُولُ
 اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ بَكَى مِنْ حَوْلِهِ وَ ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمْ بِالضَّجِيجِ ثُمَّ قَالَ وَ هُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ
 إِنِّي أَشْكُو إِلَيْكَ مَا يَلْقَى أَهْلُ بَيْتِي بَعْدِي ثُمَّ دَخَلَ مَنْزِلَهُ.

ابن عباس گوید روزی رسول خدا صلى الله عليه وآله نشستند بود که حسن عليه السلام آمد و چون
 او را دید گریست و سپس فرمود: بیا نزد من ای پسر و او را به خود نزدیک کرد تا
 بر زانوی راست نشانید سپس حسین عليه السلام آمد و چون او را دید گریست و گفت بیا بیا
 پسر جانم و او را هم نزدیک کرد تا بر زانوی چپ خود نشانید سپس فاطمه عليها السلام آمد
 و گریست او را هم به خود نزدیک کرد و برابر خود نشانید و سپس امیر المؤمنین عليه السلام
 آمد او را هم که دید گریست و نزدیک خود طلبید و در پهلوی راست خود نشانید،

اصحابش گفتند یا رسول الله ﷺ هر کدام را که دیدی گریستی؟ توی این‌ها کسی نبود که از دیدنش شاد شوی؟ فرمود: به حق آنکه مرا به نبوت برانگیخته و بر همه مردم برگزیده من و این‌ها گرامی‌ترین خلقیم نزد خدا و روی زمین کسی نیست که از این‌ها نزد من محبوبتر باشد اما علی بن ابی طالب (علیه السلام) که برادر من و همکار من و بعد از من صاحب امر است و صاحب لواء منست در دنیا و آخرت و صاحب حوض من و شفاعت منست و سرور هر مسلمانی و امام هر مؤمنی است و پیشوای هر متقی و وصی و خلیفه من بر خاندانم و امتم در زندگی و پس از مرگم دوستش دوست من و دشمنش دشمنم به ولایتش امتم مرحومه‌اند و هر که مخالف او باشد ملعونست و چون آمد گریستم برای آنکه یادم آمد که پس از من امتم با او دغلی کنند و او را از مسندم بردارند و خدا آن را برای او مقرر کرده پس از من و سپس گرفتاری کشد تا ضربتی به سرش زنند که محاسنش از آن خضاب شود در بهترین ماهی که ماه رمضانست و خدا در آن قرآن نازل کرده برای هدایت مردم و گواهی بر رهنمائی و فرق حق و باطل، و اما دخترم فاطمه (علیها السلام) که بانوی زنان جهانیان است از اولین و آخرین و پاره تن منست و نور دیده منست و میوه دل منست و روح منست که درون منست و حوراء انسیه است هر وقت در محراب خود برابر پروردگارش جل جلاله بایستد نورش به فرشتگان آسمان بتابد چنانچه نور اختران بر زمین بتابد و خدای عز و جل به فرشتگانش فرماید فرشتگانم ببینید کنیزم فاطمه (علیها السلام) را برابرم ایستاده و دلش از ترسم می‌لرزد و دل به عبادتم داده، گواه باشید که شیعیانش را از آتش امان دادم و چون او را دیدم بیادم افتاد آنچه پس از من با وی می‌شود گویا می‌بینم خواری به خانه‌اش راه یافته و حرمتش زیر پا رفته و حقش غصب شده و ارثش ممنوع شده و پهلویش شکسته و جنین او سقط شده و فریاد می‌زند یا محمدا و جواب نشنود و استغاثه کند و کسی به دادش نرسد و همیشه پس از من غمنده و گرفتار و گریان

است... یاد جدائی من کند و شب که آواز مرا نشنود به هراس افتد آوازی که من با تلاوت قرآن تهجد می‌کردم و خود را خوار بیند پس از آنکه در دوران پدر عزیز بوده در اینجا خدای تعالی او را با فرشتگان مأنوس سازد و او را بدان چه به مریم بنت عمران علیها السلام گفتند ندا دهند و گویند ای فاطمه علیها السلام خدایت گزید و پاک کرد و بر زنان جهانیان برگزید ای فاطمه علیها السلام قنوت کن بر پروردگارت و سجود و رکوع کن با راکعان سپس بیماری او آغاز شود و خدا مریم بنت عمران علیها السلام را بفرستد او را پرستاری کند و در بیماری او انیس او باشد اینجا است که گوید پروردگارا من از زندگی دلتنگ شدم و از اهل دنیا ملولم مرا به پدرم رسان خدای عز و جل او را به من رساند و اول کس از خاندانم باشد که به من رسد، محزون و گرفتار و غمده و شهید بر من وارد شود و من در اینجا بگویم خدایا لعنت کن هر که به او ظلم کرده و کیفر ده هر که حقش را غصب کرده و خوار کن هر که خوارش کرده و در دوزخ مخلد کن هر که به پهلویش زده تا سقط جنین کرده و ملائکه آمین گویند، اما حسن علیه السلام که پسر و فرزند و پاره تنم و نور دیده‌ام و روشنی دلم و میوه قلبم هست و او سید جوانان اهل بهشت است و حجت خداست بر امت امرش امر من است و قولش قول من هم هر که پیرویش کند از منست و هر که نافرمانیش کند از من نیست و چون او را دیدم بیادم آمد آنچه از اهانت پس از من بیند و تا آنجا کشد که با زهر ستم و عدوانش کشند در اینجا فرشتگان هفت آسمان بر او بگریند و همه چیز تا پرنده هوا و ماهیان دریا بر او گریند چشم کسی که بر او بگرید کور نباشد روزی که چشم‌ها کورند و هر که بر او محزون شود روزی که دل‌ها همه محزونند دلش محزون نباشد و هر که در بقیع او را زیارت کند قدمش بر صراط برجا ماند روزی که همه قدم‌ها بلغزند و اما حسین علیه السلام از من است و فرزند من است و بهترین خلق است، پس از برادرش امام مسلمانان و سرور مؤمنان و خلیفه خداوند عالمیان است و غیاث

مستغیثین و پناه امان‌جویان و حجت خدا بر همه خلق و او سید جوانان اهل بهشت است و باب نجات است امرش امر من است و طاعتش طاعت من، هر که بیرویش کند از من است و هر که نافرمانیش کند از من نیست و چون دیدمش به یادم آمد که بعد از من، با او چه می‌شود گویا می‌نگرم که به حرم من و قرب من پناهنده شده و او را پناه ندهند در خواب به آغوشش گیرم و بر سینه چسبانمش و به او دستور دهم از خانه هجرتم بکوچد و او را به شهادت بشارت دهم از آنجا بکوچد به زمینی که قتلگاه او است زمین کرب و بلا و قتل و رنج یک دسته مسلمانان یاریش کنند که سروران شهدای امتند در روز قیامت گویا می‌نگرمش که تیری خورده و از اسبش به خاک افتاده و چون گوسفند سرش را مظلومانه بریدند سپس رسول خدا ﷺ گریست و کسانی که گردش بودند گریستند و صدای شیون آنها بلند شد و آن حضرت برخاست و می‌فرمود خدایا به تو شکایت کنم آنچه را خاندانم پس از من برخوردن سپس وارد منزلش شد. ۱۷۵۰

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ هَارُونَ الْقَامِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ جَامِعِ الْحِمَيْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام دَخَلَ يَوْمًا إِلَى الْحَسَنِ عليه السلام فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِ بَكَى فَقَالَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ أَبُوبِى لِمَا يُصْنَعُ بِكَ فَقَالَ لَهُ الْحَسَنُ عليه السلام إِنَّ الَّذِي يُوقَى إِلَيَّ سَمٌّ يُدْسُ إِلَيَّ فَأَقْتُلُ بِهِ وَ لَكِنْ لَا يَوْمَ كَيَوْمِكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَزْدَلُفُ إِلَيْكَ ثَلَاثُونَ أَلْفَ رَجُلٍ يَدْعُونَ أَنَّهُمْ مِنْ أُمَّةٍ جَدَّنَا

۱۰۲۰ مَحَمَّدٌ ^{صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ} وَ يَنْتَحِلُونَ دِينَ الْإِسْلَامِ فَيَجْتَمِعُونَ عَلَى قَتْلِكَ وَ سَفْكَ دَمِكَ وَ
 أَنْتَهَاكَ حُرْمَتِكَ وَ سَبِي ذَرَارِيِّكَ وَ نَسَائِكَ وَ أَنْتَهَابِ ثَقْلِكَ فَعِنْدَهَا تَحِلُّ بَنِي
 أُمِّيَّةَ اللَّعْنَةُ وَ تُمْطِرُ السَّمَاءُ رَمَاداً وَ دَمًا وَ يَبْكِي عَلَيْكَ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى الْوُحُوشُ فِي
 الْفَلَوَاتِ وَ الْحَيْتَانُ فِي الْبَحَارِ.

حسین بن علی بن ابی طالب ^{علیه السلام} وارد شد بر حضرت حسن ^{علیه السلام} و چون
 چشمش به او افتاد گریست به او فرمود: چه تو را می‌گریاند ای ابا عبد الله؟ عرضه
 داشت: می‌گیرم برای آنچه با تو کنند، فرمود: آنچه به من آید زهریست که به کامم
 ریزند و کشته شوم ولی ای ابا عبد الله روزی چون روز تو نباشد سی هزار مردی که
 مدعیند از امت جد ما محمدند و خود را به دین اسلام بندند بر تو گرد آیند و
 همدست شوند برای کشتن تو و ریختن خونت و هتک حرمتت و اسیر کردن ذریهات
 و زنان و غارت بنهات در اینجا است که به بنی امیه لعنت فرود آید و آسمان
 خاکستر و خون بارد و همه چیز بر تو بگریند تا وحشیان بیابان و ماهیان دریا. ۱۷۵۱

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ وَهْبَانَ الْبَصْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي دَاوُدُ بْنُ الْهَيْثَمِ بْنِ إِسْحَاقَ
 النَّحْوِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي جَدِّي إِسْحَاقُ بْنُ الْبُهْلُولِ بْنِ حَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي طَلْحَةُ بْنُ
 زَيْدِ الرَّقِيِّ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ عَطَا عَنْ عُمَيْرِ بْنِ هَانِي الْعَيْسِيِّ [الْعَبْسِيِّ] عَنْ جُنَادَةَ بْنِ
 أَبِي أَمِيدٍ [أُمِّيَّة] قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ^{علیه السلام} فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوفِّيَ فِيهِ وَ
 بَيْنَ يَدَيْهِ طَشْتُ يُقَذَفُ فِيهِ الدَّمُ وَ يَخْرُجُ كَبِدُهُ قِطْعَةً قِطْعَةً مِنْ السَّمِّ الَّذِي أَسْقَاهُ
 مُعَاوِيَةَ (لَعْنَةُ اللَّهِ) فَقُلْتُ يَا مَوْلَايَ مَا لَكَ لَا تُعَالِجُ نَفْسَكَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بِمَاذَا
 أَعَالِجُ الْمَوْتَ قُلْتُ «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» ثُمَّ التَفَتَ إِلَيَّ وَ قَالَ وَ اللَّهُ إِنَّهُ

لِعَهْدِهِ عَهْدَهُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ هَذَا الْأَمْرَ يَمْلِكُهُ اثْنَا عَشَرَ إِمَامًا مِنْ وُلْدِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ مَا مِنَّا إِلَّا مَسْمُومٌ أَوْ مَقْتُولٌ ثُمَّ رُفِعَتِ الطَّشْتُ وَاتَّكَأَ فَقُلْتُ عِظْنِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَعَمْ اسْتَعِدَّ لِسَفَرِكَ وَحَصِّلْ زَادَكَ قَبْلَ حُلُولِ أَجَلِكَ وَاعْلَمْ أَنَّهُ تَطَلَّبُ الدُّنْيَا وَالْمَوْتُ يَطْلُبُكَ وَلَا كَمَلٍ [تَحْمِلُهُمْ] يَوْمَكَ الَّذِي لَهُ بَابٌ [لَمْ يَأْتِ] عَلَى لَوْمِكَ [يَوْمِكَ] الَّذِي أَنْتَ فِيهِ وَاعْلَمْ أَنَّكَ لَا تَكْسِبُ مِنَ الْمَالِ شَيْئًا فَوْقَ قُوَّتِكَ إِلَّا كُنْتَ فِيهِ خَازِنًا لِغَيْرِكَ وَاعْلَمْ أَنَّ فِي حَلَالِهَا حِسَابًا وَحَرَامِهَا عِقَابًا وَفِي الشُّبُهَاتِ عِتَابٌ فَأَنْزِلِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ الْمَيْتَةِ خُذْ مِنْهَا مَا يَكْفِيكَ فَإِنْ كَانَ ذَلِكَ حَلَالًا كُنْتَ قَدْ زَهَدْتَ فِيهَا وَإِنْ كَانَ حَرَامًا لَمْ تَكُنْ قَدْ أَخَذْتَ مِنَ الْمَيْتَةِ وَإِنْ كَانَ الْعِتَابُ فَإِنَّ الْعِقَابَ يَسِيرٌ وَاعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا وَاعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا وَإِذَا أَرَدْتَ عِزًّا بِلَا عَشِيرَةٍ وَهَيْبَةً بِلَا سُلْطَانٍ فَاخْرُجْ مِنْ ذَلِكَ مَعْصِيَةَ اللَّهِ إِلَى عِزِّ طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِذَا نَازَعْتَكَ إِلَى صُحْبَةِ الرِّجَالِ حَاجَةٌ فَاصْحَبْ مَنْ إِذَا صَحِبْتَهُ زَانَكَ وَإِذَا خَدَمْتَهُ صَانَكَ وَإِذَا أَرَدْتَ مِنْهُ مَعُونَةً فَاتِكِ [أَعَانَكَ] وَإِنْ قُلْتَ صَدَقَ قَوْلِكَ وَإِنْ صَلَّتَ شَدَّ صَوْلُكَ وَإِنْ مَدَدْتَ يَدَكَ بِفَضْلِ جَدِّهَا [مَدَّهَا] وَإِنْ بَدَتْ مِنْكَ ثُلْمَةٌ سَدَّهَا وَإِنْ رَأَى مِنْكَ حَسَنَةً عَدَّهَا وَإِنْ سَأَلْتَهُ أَعْطَاكَ وَإِنْ سَكَتَ عَنْهُ ابْتَدَأَكَ وَإِنْ نَزَلَتْ بِكَ أَحَدُ الْمُلِمَّاتِ أَسْأَلِكِ [وَاسَاكِ] مَنْ لَا يَأْتِيكَ مِنْهُ الْبَوَائِقُ وَلَا يَخْتَلِفُ عَلَيْكَ مِنْهُ الطَّوَالِقُ وَلَا يَحْذُلُكَ عِنْدَ الْحَقَائِقِ وَإِنْ تَنَازَعْتُمَا مُنْفَسًا أَثْرَكَ قَالَ ثُمَّ انْقَطَعَ نَفْسُهُ وَاصْفَرَ لَوْنُهُ حَتَّى خَشَتْ [خَشِيَتْ] عَلَيْهِ وَدَخَلَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ وَالأَسْوَدُ بْنُ أَبِي الأَسْوَدِ فَانْكَبَّ عَلَيْهِ حَتَّى قَبَلَ رَأْسَهُ وَبَيَّنَ عَيْنَيْهِ

ثُمَّ قَعَدَ عِنْدَهُ وَ تَسَارًا جَمِيعًا فَقَالَ أَبُو الْأَسْوَدِ إِنَّا لِلَّهِ إِنَّ الْحَسَنَ قَدْ نُعِيَتْ إِلَيْهِ
 ۱۰۲۲ نَفْسُهُ وَ قَدْ أَوْصَى إِلَى الْحُسَيْنِ عليه السلام وَ تُوُفِّيَ فِي يَوْمِ الْخَمِيسِ فِي آخِرِ صَفَرٍ سَنَةِ
 خَمْسِينَ مِنَ الْهَجْرَةِ وَ لَهُ سَبْعٌ وَ أَرْبَعُونَ سَنَةً.

در کتاب کفایه از جناده بن ابی امیه نقل می‌کند که گفت: من در آن مرضی که امام حسن علیه السلام از دنیا رفت به حضور آن حضرت مشرف شدم. جلو آن بزرگوار طشتی بود، خونی که استفراغ می‌کرد در میان آن طشت می‌ریخت، و نیز لخته‌های خون به وسیله آن زهری که از طرف معاویه به آن بزرگوار داده شده بود خارج می‌شد من به امام حسن علیه السلام عرضه داشتم: ای آقای من! چرا خویشتن را معالجه نمی‌کنی؟! فرمود: ای بنده خدا! مرگ را با چه می‌توان معالجه نمود؟! من گفتم: إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ^{۱۷۵۲} سپس آن حضرت متوجه من شد و فرمود: به خدا قسم پیغمبر خدا به ما خبر داده، مقام امامت نصیب دوازده نفر از فرزندان علی علیه السلام و زهرا خواهد شد و هیچ یک از ما نیست مگر اینکه مسموم یا مقتول می‌شود آنگاه من طشت را برداشتم و امام علیه السلام گریست. راوی می‌گوید: به امام حسن علیه السلام عرضه داشتم: یا بن رسول الله! مرا موعظه کن. فرمود: آری، آماده سفر آخرت باش، زاد و توشه این سفر را قبل از فرا رسیدن اجل تحصیل کن، بدان که تو طالب دنیا هستی و مرگ طالب تو در این روزی که هستی غم و اندوه آن روزی که نیامده مخور! بدان تو از مال بیشتر از قوت و غذای خود جمع نمی‌کنی مگر اینکه برای دیگری خزینه خواهی کرد. بدان که إِلَّا كُنْتَ فِيهِ حَازِنًا لِعَيْرِكَ وَ اعْلَمْ أَنَّ فِي حَلَالِهَا حِسَابًا وَ حَرَامِهَا عِقَابًا وَ فِي الشُّبُهَاتِ عِتَابٌ فَأَنْزَلَ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ الْمَيْتَةِ یعنی فردای قیامت در باره مال حلال دنیا حساب و راجع به حرام آن عقاب و عذاب و در باره شبهه ناک آن عتاب

خواهد بود. تو دنیا را نظیر یک مرداری فرض کن و به قدر کفایت از آن برگیر، اگر این مقدار که گرفتی حلال باشد از زهاد دنیا محسوب خواهی شد، و اگر حرام باشد مسئولیتی نداری، زیرا گویا، از میته به قدر احتیاج استفاده نموده باشی. و اگر عتاب در کار باشد سهل و آسان است. برای دنیا به نحوی کار کن که گویا، دائما می خواهی در دنیا باشی (پس اگر یکی از کارهای دنیوی به تأخیر بیفتد بعدا وقت داری که آن را انجام دهی) ولی برای عالم آخرت به نحوی کار کن که گویا، فردا خواهی مرد (و فرصتی برای انجام دادن آن نخواهی داشت) اگر طالب عزت بدون عشیره و هیبت بدون قدرت هستی از ذلت معصیت پروردگار به سوی عزت طاعت او شتاب کن. هر گاه ناچار شدی با مردان رفاقت نمائی با کسی رفاقت کن که زینت بخش تو باشد، اگر خدمتی برای او کردی نگاهدار تو باشد، اگر کمکی از وی بخواهی معین تو باشد، اگر سخنی بگوئی تصدیق نماید، اگر بر دشمنی حمله کنی تو را تقویت کند، اگر دستی برای احسان دراز کنی او نیز دراز نماید، اگر روزگار رخنه ای در کار تو ایجاد کند او آن را مسدود کند، اگر از تو نیکی احساس کند منظور بدارد، اگر از او چیزی بخواهی عطا نماید، اگر تو ساکت باشی او شروع به سخن کند، اگر بلائی به وی رسید تو ناراحت شوی. خلاصه باید کسی باشد که به وسیله او مصیبتی بر تو وارد نشود. و بلاهائی از او به تو نرسد، در موقع حقایق تو را رها ننماید، اگر در باره چیزی اختلاف پیدا نمودید تو را بر خود مقدم بدارد. راوی می گوید: سپس نفس مبارک امام حسن علیه السلام قطع و رنگ مقدسش به نحوی زرد شد که من ترسیدم شهید شود، در این بین امام حسین علیه السلام و اسود بن ابوالاسود وارد شدند. امام حسین علیه السلام آن حضرت را در برگرفت. سر و میان دو چشم مبارک او را بوسید، سپس نزد آن بزرگوار نشست و با یک دیگر رازهای فراوان گفتند، ابو الاسود گفت: إنا لله! امام حسن علیه السلام خبر مرگ خود را داد، امام حسن علیه السلام

حسین (علیه السلام) را وصی خویشتن قرار داد و در روز پنجشنبه آخر ماه صفر سنه پنجاهم هجری در سن چهل و هفت سالگی شهید و در قبرستان بقیع دفن شد. ۱۷۵۳

امّه اطهار خبر دارند از عاقبت خود و نحوه شهادتشان

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عِيسَى عَنِ السَّائِبِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَيْهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْعَلَّةِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الْمَخْدَةِ ثُمَّ يَضْرِبُ بِهَا رَأْسَهُ وَ يَزِيدُهُ قَالَ فَقَالَ لِي صَاحِبُكُمْ أَبُو فَلَانَ قَالَ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ نَحَافُ أَنْ يَكُونَ هَؤُلَاءِ اِعْتَالُوكَ عِنْدَ مَا رَأَوْكَ مِنْ شِدَّةٍ عَلَيْكَ قَالَ فَقَالَ لَيْسَ عَلَيَّ بَأْسٌ فَبَرَأَ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ۱۷۵۴

محمد بن عیسی از سائی نقل کرد که خدمت حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام) رسیدم سخت ناراحت و بیمار بود سر از بالش بر می داشت باز بر بالش می زد دهان مقدسش کف کرده بود بهمن فرمود: امام شما علی بن موسی الرضا (علیه السلام) است عرضه داشتم: فدایت شوم می ترسم اینها شما را مسموم کرده باشند با این ناراحتی شدید که در شما دیده اند فرمود: مرا کاری نخواهد شد حال امام (علیه السلام) خوب شد ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ ۱۷۵۵

۱۷۵۳. كفاية الأثر في النص على الأئمة الإثني عشر ص ۲۲۷ باب ما جاء عن الحسن ع ما يوافق هذه الأخبار و نصه على أخيه الحسين ع
 ۱۷۵۴. الفاتحة آية ۲
 ۱۷۵۵. بصائر الدرجات ج ۱ ص ۴۸۳ باب ۹ باب في الأئمة أنهم يعرفون متى يموتون و يعلمون ذلك قبل أن يأتيهم الموت عليهم ع ح ۱۰

حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سَمَاعَةَ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ الْقَاسِمِ بْنِ حَرْثِ الْمِبْطَلِ [حَارِثِ الْبَطَلِ] عَنْ أَبِي بَصِيرٍ أَوْ عَمَّنْ رَوَى عَنْ أَبِي
بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الْإِمَامَ لَوْ لَمْ يَعْلَمْ مَا يُصِيبُهُ وَ إِلَى مَا يَصِيرُ
فَلَيْسَ ذَلِكَ بِحُجَّةٍ لِلَّهِ عَلَى خَلْقِهِ.

بصائر: ابو بصير گفت حضرت صادق عليه السلام فرمود: امام عليه السلام اگر نداند چه بر سر
او می آید و کارش به کجا منتهی می شود او حجت خدا بر مردم نیست. ۱۷۵۶

جسرايشان در قبر باقی می ماند

حَدَّثَنِي أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ أَبَانَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
بْنِ بُكَيْرِ الْأَرْجَانِيِّ وَ حَدَّثَنِي أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: حَجَجْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي حَدِيثِ طَوِيلٍ فَقُلْتُ يَا
ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ لَوْ نُبِشَ قَبْرُ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ عليه السلام هَلْ كَانَ يُصَابُ فِي قَبْرِهِ شَيْءٌ
فَقَالَ يَا ابْنَ بُكَيْرٍ مَا أَعْظَمَ مَسَائِدَكَ إِنَّ الْحُسَيْنَ عليه السلام مَعَ أَبِيهِ وَ أُمِّهِ وَ أَخِيهِ فِي مَنْزِلِ
رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ مَعَهُ يُرْزَقُونَ وَ يُحْبَرُونَ وَ إِنَّهُ لَعَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ مُتَعَلِّقٌ بِهِ يَقُولُ

۱۷۵۶. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۴۸۴ باب ۹ فی الأئمة أنهم

يعرفون متى يموتون و يعلمون ذلك قبل أن يأتيهم الموت عليهم ع ح ۱۳

يَا رَبِّ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَ إِنَّهُ لَيَنْظُرُ إِلَى زُورَارِهِ وَ إِنَّهُ أَعْرَفُ بِهِمْ وَ بِأَسْمَائِهِمْ وَ
 ١٠٢٦ أَسْمَاءِ آبَائِهِمْ وَ مَا فِي رِحَالِهِمْ مِنْ أَحَدِهِمْ بِوَلَدِهِ وَ إِنَّهُ لَيَنْظُرُ إِلَى مَنْ يَبْكِيهِ
 فَيَسْتَغْفِرُ لَهُ وَ يَسْأَلُ أَبَاهُ الْإِسْتِغْفَارَ لَهُ وَ يَقُولُ أَيُّهَا الْبَاكِي لَوْ عَلِمْتَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ
 لَكَ لَفَرِحْتَ أَكْثَرَ مِمَّا حَزَنْتَ وَ إِنَّهُ لَيَسْتَغْفِرُ لَهُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ خَطِيئَةٍ.

کامل الزیاره عبد الله بن بکر گفت با حضرت صادق (علیه السلام) به حج رفتم در یک
 حدیث طولانی می‌گوید عرضه داشتیم: یا ابن رسول الله (صلی الله علیه و آله) اگر قبر حضرت
 حسین (علیه السلام) را بشکافند آیا چیزی در قبرش یافت می‌شود فرمود: ای پسر بکر! چه
 سؤال‌های بزرگی می‌کنی؟! حسین بن علی (علیه السلام) با پدر و مادر و برادرش در منزل پیامبر
 اکرم (صلی الله علیه و آله) هست و با او روزی می‌خورند و خوشحالند او در طرف راست عرش چنگ
 زده و می‌گوید خدایا وعده‌ای که به من داده‌ای وفا کن. او زائرین خود را تماشا می‌کند
 و اسم آنها را و اسم پدرشان را و آنچه در بار و بُنه خود دارند بهتر اطلاع دارد از
 اطلاعی که یکی از ایشان نسبت به فرزندش دارد او می‌بیند کسی را که بر مصیبتش
 گریه می‌کند برایش استغفار می‌نماید و از پدر خود درخواست استغفار برایش می‌کند و
 می‌فرماید ای گریه‌کننده اگر بدانی چه چیز خدا برایت فراهم کرده بیشتر از اندوهی که
 داری شاد می‌شوی و برای او طلب آمرزش می‌کند از هر گناه و خطائی. ^{۱۷۵۷}

بَابُ جَمَلٍ وَسُومٍ

دَرْ فَضِيلَتِ صَلَوَاتِ

بِرِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

در فضائل فرستادن صلوات بر محمد وآل محمد

۱۰۲۸

حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ بُكَيْرٍ أَبُو حُبَابٍ عَنْ سَلَامِ
الْخَزَاعِيِّ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّبِيعِيِّ عَنِ الْحَرِثِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ:
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: مَا مِنْ دُعَاءٍ إِلَّا بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ حِجَابٌ حَتَّى يُصَلِّيَ عَلَيَّ
النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله وَ عَلَيَّ آلُ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ خَرَقَ ذَلِكَ الْحِجَابَ وَ دَخَلَ
الدُّعَاءُ فَإِذَا لَمْ يَفْعَلْ ذَلِكَ رَجَعَ الدُّعَاءُ

علی بن ابی طالب علیه السلام از پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله نقل کرد که فرمود: هر دعائی بین
آسمان و زمین جلو آن حجابی است تا وقتی صلوات بر پیامبر صلى الله عليه وآله و آل او بفرستد
وقتی صلوات فرستاد این حجاب شکافته می شود و دعا رد می گردد و اگر این کار را
نکرد دعا بر می گردد. ۱۷۵۸

وَ رَوَى الْبُرْسِيُّ فِي مَشَارِقِ الْأَنْوَارِ عَنِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله أَنَّهُ قَالَ: لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ
الْعَرْشَ خَلَقَ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ وَ قَالَ لَهُمْ طُوفُوا بِعَرْشِ النُّورِ وَ سَبِّحُونِي وَ احْمِلُوا
عَرْشِي فَطَافُوا وَ سَبَّحُوا وَ أَرَادُوا أَنْ يَحْمِلُوا الْعَرْشَ فَمَا قَدَرُوا فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ طُوفُوا
بِعَرْشِ النُّورِ فَصَلُّوا عَلَيَّ نُورِ جَلَالِي مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله حَبِيبِي وَ احْمِلُوا عَرْشِي فَطَافُوا
بِعَرْشِ الْجَلَالِ وَ صَلُّوا عَلَيَّ مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَ حَمَلُوا الْعَرْشَ فَأَطَاقُوا حَمَلَهُ فَقَالُوا رَبَّنَا
أَمَرْتَنَا بِتَسْبِيحِكَ وَ تَقْدِيرِكَ فَقَالَ اللَّهُ لَهُمْ يَا مَلَائِكَتِي إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَيَّ حَبِيبِي

۱۷۵۸. بشارة المصطفى لشبعة المرتضى ج ۲ ص ۲۳۶ أسباب تشيع يوحنا النصراني ما جرى لموسى

بن عيسى الهاشمي مع تربة الحسين

مُحَمَّدٌ ﷺ فَقَدْ سَبَّحْتُمُونِي وَ قَدَّسْتُمُونِي وَ هَلَّلْتُمُونِي

۱۰۲۹

برسی در مشارق الانوار از پیامبر اکرم ﷺ نقل کرده که فرمود: وقتی خداوند عرش را آفرید هفتاد هزار ملک خلق کرد و به آنها دستور داد که اطراف عرش نور طواف کنید و مرا تسبیح نمائید و عرش مرا حمل کنید. طواف کردند و تسبیح نمودند ولی وقتی خواستند عرش را حمل کنند نتوانستند خداوند به آنها فرمود طواف کنید اطراف عرش نور و صلوات بفرستید بر نور جلال محمد ﷺ حبیب الله و عرشم را حمل کنید. طواف نمودند و صلوات بر محمد ﷺ فرستادند و عرش را حمل کردند و قدرت حمل آن را پیدا کردند. عرضه داشتند: خدایا ما را دستور به تسبیح و تقدیس خود دادی. خداوند فرمود وقتی شما صلوات بر حبیب محمد ﷺ فرستادید مرا تسبیح و تقدیس و تهلیل نموده‌اید. ۱۷۵۹

قَالَ وَ رَوَى ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَلْفَ صَلَاةٍ فِي أَلْفِ صَفٍّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ لَمْ يَبْقَ رَطْبٌ وَ لَا يَابَسُ إِلَّا وَ صَلَّى عَلَيَّ ذَلِكَ الْعَبْدُ لِصَلَاةِ اللَّهِ عَلَيْهِ.

پیامبر اکرم ﷺ فرمود: هر که بر من یک صلوات بفرستد خداوند بر او هزار صلوات در هزار صف از ملائکه می‌فرستد هیچ تر و خشکی باقی نمی‌ماند مگر اینکه بر آن بنده صلوات می‌فرستد چون خدا بر او صلوات فرستاده. ۱۷۶۰

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٌ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ مِائَةَ مَرَّةٍ قَضَى اللَّهُ تَعَالَى لَهُ مِائَةَ حَاجَةٍ.

۱۷۵۹. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۲۵۸ باب ۱۵ الصلاة عليهم صلوات الله عليهم ح ۸

۱۷۶۰. بحار الأنوار ج ۲۷ ص ۲۵۹ باب ۱۵ الصلاة عليهم صلوات الله عليهم ح ۹

محمد بن مسلم از حضرت صادق (عليه السلام) از آباء گرام از حضرت علی (عليه السلام) نقل کرد که پیامبر اکرم (صلى الله عليه وآله) فرمود: هر که صد مرتبه بر محمد (صلى الله عليه وآله) و آل محمد (صلى الله عليه وآله) صلوات فرستد خداوند صد حاجتش را برمی آورد. ۱۷۶۱

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ فَرْوَجَ مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) يَا إِسْحَاقُ بْنُ فَرْوَجَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وآله) وَ آلِ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وآله) عَشْرًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ مَلَائِكَتُهُ مِائَةَ مَرَّةٍ وَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وآله) وَ آلِ مُحَمَّدٍ (صلى الله عليه وآله) مِائَةَ مَرَّةٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ مَلَائِكَتُهُ أَلْفًا مَا تَسْمَعُ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَ مَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾

اسحاق بن فروخ گوید: حضرت صادق (عليه السلام) فرمود: ای اسحاق بن فروخ! هر که ده بار بر محمد (صلى الله عليه وآله) و آل محمد (صلى الله عليه وآله) صلوات بفرستد خداوند و فرشتگان او صد بار بر او صلوات فرستند، و هر که صد بار بر محمد (صلى الله عليه وآله) و آل محمد (صلى الله عليه وآله) صلوات فرستد خداوند و فرشتگانش هزار بار بر او صلوات فرستند، آیا گفتار خدای عز و جل را شنیده‌ای ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَ مَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾^{۱۷۶۲} او کسی است که بر شما درود و رحمت می‌فرستد، و فرشتگان او (نیز) برای شما تقاضای رحمت می‌کنند تا شما را از ظلمات (جهل و شرک گناه) به سوی نور (ایمان و علم و تقوا) رهنمون گردد، او نسبت به مؤمنان همواره مهربان بوده است. ۱۷۶۳

۱۷۶۱. الجعفریات (الأشعثیات) ص ۱۸۳ کتاب التفسیر

۱۷۶۲. الاحزاب آیه ۴۳

۱۷۶۳. الکافی ج ۲ ص ۴۹۳ باب الصلاة علی النبی محمد و أهل بیته علیهم السلام ح ۱۴

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِنِّي جَعَلْتُ ثَلَاثَ صَلَوَاتِي لَكَ فَقَالَ لَهُ خَيْرًا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِنِّي جَعَلْتُ نِصْفَ صَلَوَاتِي لَكَ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ أَفْضَلُ فَقَالَ إِنِّي جَعَلْتُ كُلَّ صَلَوَاتِي لَكَ فَقَالَ إِذَا يَكْفِيكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا أَهَمَّكَ مِنْ أَمْرٍ دُنْيَاكَ وَآخِرَتِكَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ أَصْلَحَكَ اللَّهُ كَيْفَ يَجْعَلُ صَلَاتَهُ لَهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَا يَسْأَلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا إِلَّا بَدَأَ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ صلى الله عليه وآله وَآلِهِ.

و نیز فرمود: مردی نزد رسول خدا صلى الله عليه وآله آمده عرضه داشت: ای رسول خدا صلى الله عليه وآله یک سوم دعاهاى خود را به شما اختصاص دهم؟ فرمود: نیکو است، برای دومین بار عرضه داشت: ای رسول خدا صلى الله عليه وآله نیمی از دعاهاى خود را مخصوص شما گردانم؟ فرمود: این بهتر است، مجدداً عرضه داشت: همه دعاهاىم را برای شما قرار دهم؟ فرمود: در این صورت خدای عز و جل آنچه از کارهاى دنیا و آخرت که تو را اندوهناک کند کفایت فرماید. پس مردی به حضرت صادق عليه السلام عرضه داشت: خدایت نیکی دهد چگونه دعایش را برای او قرار دهد، حضرت فرمودند: چیزی از خدای عزوجل در خواست نکند جز اینکه ابتداء به صلوات بر محمد صلى الله عليه وآله و آتش کند. ۱۷۶۴

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرِ الْحَضْرَمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَقَالَ أَجْعَلْ نِصْفَ صَلَوَاتِي لَكَ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ قَالَ أَجْعَلْ صَلَوَاتِي كُلَّهَا لَكَ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا مَضَى قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله كَفِيَ هَمَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و نیز امام باقر علیه السلام فرمود: مردی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده عرضه داشت: من نیمی از صلوات (و دعاهایم) را برای شما قرار دهم؟ فرمود: آری، سپس عرضه داشت: همه دعاهایم را به شما مخصوص گردانم؟ فرمود: آری، همین که آن مرد رفت رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: اندوه دنیا و آخرتش کفایت شد. ۱۷۶۵

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْأَزْدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ قَالَ يَا رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام مِائَةً مَرَّةً قُضِيَتْ لَهُ مِائَةٌ حَاجَةٍ ثَلَاثُونَ لِلدُّنْيَا وَ الْبَاقِي لِلْآخِرَةِ.

و نیز حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که صد بار بگوید يَا رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام صد حاجت از او برآورده شود که سی حاجت آن از (حاجات) دنیا باشد [و باقی از آخرت]. ۱۷۶۶

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ ابْنِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ مَلَائِكَتُهُ وَ مَنْ شَاءَ فَلْيَقِلْ وَ مَنْ شَاءَ فَلْيَكْثِرْ.

حضرت صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر که بر من صلوات فرستد خدا و فرشتگان بر او صلوات فرستند، هر که خواهد کم فرستد و هر که خواهد بیش. ۱۷۶۷

۱۷۶۵. الکافی ج ۲ ص ۴۹۳ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۱۱

۱۷۶۶. الکافی ج ۲ ص ۴۹۳ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۹

۱۷۶۷. الکافی ج ۲ ص ۴۹۲ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۷

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ
 عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِيهِ وَحُسَيْنِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
 عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ: إِذَا ذُكِرَ النَّبِيُّ عليه السلام فَأَكْثَرُوا الصَّلَاةَ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ مَنْ
 صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ عليه السلام صَلَاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَلْفَ صَلَاةٍ فِي أَلْفِ صَفٍّ مِنَ
 الْمَلَائِكَةِ وَ لَمْ يَبْقَ شَيْءٌ مِمَّا خَلَقَهُ اللَّهُ إِلَّا صَلَّى عَلَى الْعَبْدِ لِصَلَاةِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ
 صَلَاةِ مَلَائِكَتِهِ فَمَنْ لَمْ يَرْغَبْ فِي هَذَا فَهُوَ جَاهِلٌ مَعْرُورٌ قَدْ بَرِئَ اللَّهُ مِنْهُ وَ
 رَسُولُهُ عليه السلام وَ أَهْلُ بَيْتِهِ.

حضرت صادق عليه السلام چون نام پیغمبر عليه السلام برده شد بسیار بر او صلوات بفرستید،
 زیرا هر که یک صلوات بر پیغمبر عليه السلام فرستد خداوند هزار بار در هزار صف از فرشته‌ها بر
 او صلوات فرستد، و چیزی از مخلوقات خدا نماند جز اینکه بر این بنده صلوات فرستد
 برای آنکه خداوند و فرشتگان برای او صلوات فرستند، و هر که در این فضیلت رغبت
 نکند پس او نادان و مغرور است، و خدا و رسول و خاندانش از او بیزارند. ^{۱۷۶۸}

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ دَعَا وَ
 لَمْ يَذْكُرِ النَّبِيَّ عليه السلام رَفَرَفَ الدُّعَاءُ عَلَى رَأْسِهِ فَإِذَا ذُكِرَ النَّبِيُّ عليه السلام رُفِعَ الدُّعَاءُ.
 حضرت صادق عليه السلام فرمود: هر که دعائی کند و نام پیغمبر عليه السلام را نبرد آن دعا
 بالای سرش (چون پرنده‌ای) بچرخد، و چون نام پیغمبر عليه السلام را برد دعا بالا رود. ^{۱۷۶۹}

۱۷۶۸. الکافی ج ۲ ص ۴۹۲ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۶

۱۷۶۹. الکافی ج ۲ ص ۴۹۱ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۲

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: لَا يَزَالُ الدُّعَاءُ مَحْجُوبًا حَتَّى يُصَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام وَآلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام ۱۰۳۴

حضرت صادق عليه السلام فرمود: پیوسته دعا محجوبست (و میانه آن و استجابتش حجاب و پرده‌ای حائل است) تا بر محمد عليه السلام و آلش صلوات فرستاده شود (که آنگاه پرده و حائل برطرف شود).^{۱۷۷۰}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَحَدِهِمَا قَالَ: مَا فِي الْمِيزَانِ شَيْءٌ أَثْقَلَ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام وَآلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَإِنَّ الرَّجُلَ لَتُوضَعَ أَعْمَالُهُ فِي الْمِيزَانِ فَتَمِيلُ بِهِ فَيُخْرَجُ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ فَيَضَعُهَا فِي مِيزَانِهِ فَيَرْجَحُ بِهِ.

محمد بن مسلم از یکی از دو امام باقر عليه السلام و صادق عليه السلام حدیث کند که فرمود: در میزان (و ترازوی اعمال در قیامت) چیزی سنگین‌تر از صلوات بر محمد عليه السلام و آل محمد عليه السلام نیست، و همانا مردی باشد که اعمالش را در میزان گذارند و سبک باشد، پس ثواب صلوات او درآید و آن را در میزان نهد پس به سبب آن سنگین گردد و (بر کفه دیگر) بچربد.^{۱۷۷۱}

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ جُمُهورٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ رَجَالِهِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَاجَةٌ فَلْيَبْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام وَآلِهِ ثُمَّ يَسْأَلْ حَاجَتَهُ ثُمَّ يَخْتِمُ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام وَآلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَإِنَّ اللَّهَ

۱۷۷۰. الكافي ج ۲ ص ۴۹۱ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۱

۱۷۷۱. الكافي ج ۲ ص ۴۹۴ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۵

عَزَّ وَجَلَّ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَقْبَلَ الطَّرْفَيْنِ وَ يَدْعَ الْوَسْطَ إِذَا كَانَتِ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وآلِهِ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وآلِهِ لَا تُحَبُّ عَنْهُ.

۱۰۳۵

حضرت صادق علیه السلام فرمود: هر که به درگاه خدای عز و جل حاجتی دارد باید به صلوات بر محمد وآلِهِ و آتش شروع کند، و سپس حاجت خود را بخواهد، و در آخر هم به صلوات بر محمد وآلِهِ و آل محمد وآلِهِ پایان دهد، زیرا که خدای عز و جل کریم تر از آن است که دو طرف (دعا) را بپذیرد، و وسط (دعا) را واگذارد (و به اجابت نرساند) زیرا صلوات بر محمد وآلِهِ و آل محمد وآلِهِ محبوب نیست (و بدون برخورد به حاجایی بالا رود).^{۱۷۷۲}

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ أَبَانَ الْأَحْمَرِ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ نَعِيمٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي دَخَلْتُ الْبَيْتَ وَ لَمْ يَحْضُرْنِي شَيْءٌ مِنَ الدُّعَاءِ إِلَّا الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وآلِهِ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وآلِهِ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَمْ يَخْرُجْ أَحَدٌ بِأَفْضَلٍ مِمَّا خَرَجْتَ بِهِ.

عبد السلام بن نعیم: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: من وارد خانه (کعبه) شدم و هیچ دعائی بخاطر نداشتم جز صلوات بر محمد وآلِهِ و آل محمد وآلِهِ فرمود: آگاه باش که هیچ کس مانند تو (در فضیلت و ثواب) از خانه بیرون نیامده است.^{۱۷۷۳}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ سَيْفِ بْنِ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا مَعْنَى أَجْعَلُ صَلَوَاتِي كُلَّهَا لَكَ فَقَالَ يُقَدِّمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ كُلِّ حَاجَةٍ فَلَا يَسْأَلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئاً حَتَّى يَبْدَأَ

۱۷۷۲. الكافي ج ۲ ص ۴۹۴ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۱۶

۱۷۷۳. الكافي ج ۲ ص ۴۹۴ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۱۷

بِالنَّبِيِّ ﷺ فَيُصَلِّي عَلَيْهِ ثُمَّ يَسْأَلُ اللَّهَ حَوَائِجَهُ.

ابو بصیر گوید: به حضرت صادق علیه السلام عرضه داشتم: معنای اینکه همه صلواتم را برای شما قرار دهم چیست؟ فرمود: یعنی پیغمبر صلی الله علیه و آله را مقدمه و جلو هر حاجتی قرار می‌دهد، و از خدای عز و جل چیزی درخواست نکند تا به نام پیغمبر صلی الله علیه و آله ابتداء کند و صلوات بر او فرستد، سپس حاجات خود را از خدا درخواست کند. ^{۱۷۷۴}

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الرَّيَّانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام فَقَالَ لِي مَا مَعْنَى قَوْلِهِ ﴿وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى﴾ قُلْتُ كُلَّمَا ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ قَامَ فَصَلَّى فَقَالَ لِي لَقَدْ كَلَّفَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَذَا شَطَطًا فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَكَيْفَ هُوَ فَقَالَ كُلَّمَا ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله وَآلِهِ.

خدمت حضرت رضا علیه السلام شرفیاب شدم، پس آن حضرت به من فرمود: معنای گفتار خداوند چیست؟ ﴿وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى﴾ ^{۱۷۷۵} و یاد کرد نام پروردگارش را پس صلوات به جا آورد عرضه داشتم: یعنی هر زمان نام پروردگارش را به یاد آورد برخاسته و نماز خواند (و صلاة به معنای نماز است) حضرت فرمود: (اگر این طور باشد) پس خدا به حقیقت تکلیفی بیرون از طاقت و توانائی کرده است؟ عرضه داشتم: قربانت پس معنای آن چگونه است؟ فرمود: هر گاه نام پروردگارش را یاد کند بر محمد صلی الله علیه و آله و آل او صلوات فرستد. ^{۱۷۷۶}

۱۷۷۴. الکافی ج ۲ ص ۴۹۲ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۴

۱۷۷۵. الاعلى آية ۱۵

۱۷۷۶. الکافی ج ۲ ص ۴۹۴ باب الصلاة على النبي محمد و أهل بيته عليهم السلام ح ۱۸

در باره‌ی صلوات

۱۰۳۷

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: مَنْ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ لَمْ يُصَلِّ عَلَى آلِهِ، لَمْ يَجِدْ رِيحَ الْجَنَّةِ، وَ رِيحُهَا مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِ مِائَةِ عَامٍ.

رسول خدا ﷺ: هر که بگوید صلی علی محمد اما بر خاندانم درود نفرستد بوی بهشت

را نخواهد یافت و حال آن که بوی بهشت از فاصله‌ای پانصد ساله به مشام می‌رسد. ۱۷۷۷

صلوات و اجابت دعا

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ الْأَحْمَرِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام قَالَ: إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ مَقْبُولَةٌ، وَ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَقْبَلَ بَعْضَ الدُّعَاءِ وَ يَرُدَّ بَعْضًا.

امام صادق عليه السلام هنگامی که یکی از شما خدا را می خواند، دعا را با درود بر پیامبر صلی الله علیه و آله آغاز کند پس به درستی که صلوات و درود بر پیامبر صلی الله علیه و آله پذیرفته شده است این چنین نیست که خداوند قسمتی از دعا را بپذیرد و قسمت دیگر آن را رد کند. ^{۱۷۷۸}

از این چهارگروه شفاعت کرم

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: أَرْبَعَةٌ أَنَا لَهُمْ شَفِيعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: الْمَحِبُّ لِأَهْلِ بَيْتِي، وَ الْمُوَالِي لَهُمْ وَ الْمُعَادِي فِيهِمْ، وَ الْقَاضِي لَهُمْ حَوَائِجَهُمْ، وَ السَّاعِي لَهُمْ فِيمَا يَنْوِبُهُمْ مِنْ أُمُورِهِمْ

پیامبر اکرم ﷺ: چهار گروه هستند که من در قیامت از آنها شفاعت می‌کنم. دوستداران اهل بیت من و کسانی که برای رضایت من اهل بیت را دوست دارند و درباره‌ی آنان (و برای رضایت ما) دشمنی می‌کنند و کسانی که نیازهای اهل بیت را بر آورده می‌سازند و تلاش گرانی که در مورد امور مرتبط با اهل بیت تلاش می‌کنند. ۱۷۷۹

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَرْبَعَةٌ أَنَا لَهُمْ شَفِيعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمَكْرُمُ لِذُرِّيَّتِي مِنْ بَعْدِي، وَ الْقَاضِي لَهُمْ حَوَائِجَهُمْ، وَ السَّاعِي لَهُمْ فِي أُمُورِهِمْ عِنْدَ اضْطِرَّارِهِمْ إِلَيْهِ، وَ الْمُحِبُّ لَهُمْ بِقَلْبِهِ وَ لِسَانِهِ

رسول خدا ﷺ فرمودند: چهار کس اند که من در قیامت خواهشگر و شفاعتگر آنان خواهم بود: کسی که پس از من فرزندانم را گرمی دارد. کسی که نیازهای آنان را برآورد کسی که برای کارهای آنان به هنگام نیازشان بکوشد و کسی که با دل و زبانش آنان را دوست بدارد. ۱۷۸۰

۱۷۷۹. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۰ ح ۷۳

۱۷۸۰. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۳ ح ۳۰

شفاعت شامل ایشان شود

۱۰۴۱

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ، قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ مَرْوَانَ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أَرَادَ التَّوَسُّلَ إِلَيَّ، وَ أَنْ يَكُونَ لَهُ عِنْدِي يَدٌ أَشْفَعُ لَهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَلْيَصِلْ أَهْلَ بَيْتِي وَ يَدْخُلِ السُّرُورَ عَلَيْهِمْ.

امام باقر علیه السلام به نقل از رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: هر که می خواهد به من توسل جوید

و برایش نزد من دستی شفاعتگر در قیامت باشد به خاندانم ببیند و شادشان کند. ^{۱۷۸۱}

شفاعت

وَ عَنْهُ، قَالَ أَخْبَرَنَا جَمَاعَةٌ، عَنْ أَبِي الْمُفَضَّلِ، قَالَ حَدَّثَنَا رَجَاءُ بْنُ يَحْيَى بْنُ سَامَانَ أَبُو الْحُسَيْنِ الْعَبْرَتَائِي، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ هَلَالٍ فِي مَنْزِلِهِ بِالكَرْخِ، قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَحَدِ بْنُ الْحَسَنِ بْنُ صَالِحِ كَاتِبِ الْفَضْلِ بْنِ الرَّبِيعِ، قَالَ حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ أَبِيهِ الرَّبِيعِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ أَبِي جَعْفَرٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ علیه السلام قَالَ: قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام لِرَجُلٍ مِنْ شِيعَتِهِ اجْهَدْ أَنْ لَا

يَكُونُ لِمَنَافِقِ عِنْدَكَ يَدٌ، فَإِنَّ الْمُكَافِيَّ عَنكَ وَ عَنَّهُمُ اللَّهُ (عَزَّ وَ جَلَّ) بِجَنَّتِهِ، وَ
 الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٌ عليه السلام بِشَفَاعَتِهِ، وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام بِحَوْضِ جَدِّهِمَا. ۱۰۴۲

امیرالمومنین عليه السلام به مردی فرمود: بکوش که برای منافق در نزد تو دست چیره
 گر نباشد. زیرا تو و شیعیان را خداوند عزتمند با بهشتش، محمد مصطفی صلى الله عليه وآله با
 شفاعتش، و حسن عليه السلام و حسین عليه السلام با حوض جدشان پاداش می دهند. ۱۷۸۲

دوستی و شفاعت

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ
 حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ مُوسَى بْنُ
 يُوسُفَ بْنِ رَاشِدٍ الْكُوفِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ بَزِيغٍ [بَزِيغٍ] الْخَزَّازُ،
 قَالَ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ الْأَشْقَرُ، عَنْ قَيْسٍ، عَنْ لَيْثٍ، عَنْ أَبِي لَيْلَى، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
 عَلِيِّ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: الزُّمُوا مَوَدَّتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، فَإِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ وَ هُوَ يَوْمُنَا دَخَلَ الْجَنَّةَ بِشَفَاعَتِنَا، وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَنْفَعُ عَبْدًا عَمَلُهُ
 إِلَّا بِمَعْرِفَةِ حَقَّنَا.

رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: همواره دوستدار اهل بیت باشید. پس به دوستی که
 هرکه در قیامت خدا را ملاقات کند در حالی که ما را دوست می دارد با شفاعت ما
 داخل در بهشت می گردد. سوگند به کسی که جانم در دست اوست کردار هیچ بنده ای

جز با شناخت حق ما به او سودی نمی‌بخشد. ۱۷۸۳

۱۰۴۳

بَابُ جِهْلِ وَبِنَجْمِ

صِفَاتِ شِيعِيَانِ وَ

پِیْرُوَانِ حَقِیْقَةِ اَئِمَّهٖ اَطْحَارِ

اطاعت از خدا

وَعَنْ حُمَيْدِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ ١٠٤٥
عَنْ أَبَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ فِي حَدِيثٍ وَاللَّهِ مَا مَعَنَا مِنَ
اللَّهِ بَرَاءَةٌ وَلَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ اللَّهِ قَرَابَةٌ وَلَا لَنَا عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ وَلَا نَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ
إِلَّا بِالطَّاعَةِ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُطِيعًا لِلَّهِ تَنَفَعَهُ وَلَايَتُنَا وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ عَاصِيًا لِلَّهِ لَمْ
تَنَفَعَهُ وَلَايَتُنَا وَيَحْكُمُ لَا تَغْتَرُوا وَيَحْكُمُ لَا تَغْتَرُوا.

امام باقر عليه السلام به خدا سوگند! که از جانب خدا برای ما جواز رهایی از آتش
نیست و بین ما و خدا خویشاوندی برقرار نیست و ما حجت و برهانی بر خدا نداریم
و جز به وسیله‌ی طاعت و فرمانبرداری‌اش به او نزدیک نشویم پس هر کدام از شما
که مطیع خدا باشد ولایت و دوستی ما به او سود می‌بخشد و هر کدام شما که در برابر
خدا عصیان کند دوستی ما به او سودی نمی‌بخشد. وای بر شما مبادا فریب بخورید،
وای بر شما مبادا فریب بخورید. ^{۱۷۸۴}

قال الباقر عليه السلام: فَوَاللَّهِ مَا شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

امام باقر عليه السلام به خدا سوگند! شیعه ما نیست، مگر آن که خدای عزوجل را
اطاعت کند ^{۱۷۸۵}

عَنْ أَبِي عَمْرِو عَنِ ابْنِ عُقْدَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَنَبَسَةَ عَنْ
إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبَانَ عَنْ مَسْعُودِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّمَا
شِيعَتُنَا مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

۱۷۸۴. الکافی ج ۲ ص ۷۵ باب الطاعة و التقوى .. ح ۶.

۱۷۸۵. الکافی ج ۲ ص ۷۳ باب الطاعة و التقوى ..... ح ۱.

جابر گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: همانا شیعه ما کسی است که مطیع خداوند
 عزوجل باشد ^{۱۷۸۶}

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
 أَبِي نَصْرِ عَنْ مُحَمَّدِ أَخِي عُرَامٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: لَا
 تَذْهَبُ بِكُمْ الْمَذَاهِبُ فَوَاللَّهِ مَا شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ.

امام باقر علیه السلام فرمود: مذاهب (و مکتبها و اندیشهها) تو را فریب ندهد، به
 خدا سوگند! شیعه‌ی ما نیست، مگر آن‌که خدا را اطاعت کند. ^{۱۷۸۷}

شرح: در زمان امام باقر علیه السلام بدعت‌گزاران و دین‌سازان گمراه، عقاید و افکار
 باطلی در میان مسلمین انتشار می‌داده، که نمونه‌هایی از آن در این زمان هم در میان
 عوام مسلمین دیده می‌شود، مانند عقیده به این‌که تنها قبول تشیع یا محبت
 امیرالمؤمنین علیه السلام یا امیدواری به خدا یا گریه برای امام حسین علیه السلام بدون هیچ طاعت
 و عبادت دیگر موجب سعادت و نجاتست، امام باقر علیه السلام با یک جمله کوتاه، تمام
 رشته‌های اوهام و خرافات ایشان را بر باد داده، شیعیان خود را بیدار و هوشیار
 می‌کند و شاهراه حقیقت را پیش پای آن‌ها می‌گذارد و می‌فرماید: افکار و عقاید
 باطل، شما را منحرف نسازد، بدانید یگانه راه سعادت و نجات اطاعت خداست و بس
 و بقیه احادیث این باب نیز شاهد این مدعاست.

وَ قَالَ لَا يَقْبَلُ عَمَلٌ إِلَّا بِمَعْرِفَةٍ وَ لَا مَعْرِفَةٌ إِلَّا بِعَمَلٍ وَ مَنْ عَرَفَ دَلَّتْهُ
 مَعْرِفَتُهُ عَلَى الْعَمَلِ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْ فَلَا عَمَلَ لَهُ.

۱۷۸۶. الأمالی للطوسی ص ۲۷۳ [۱۰] المجلس العاشر ح ۵۴.

۱۷۸۷. الکافی ج ۲ ص ۷۳ کتابُ الإیمان و الکفر باب الطاعة و التقوی ح ۱.

امام باقر علیه السلام هیچ کرداری جز با شناخت و آگاهی، پذیرفته نگردد و هیچ شناختی جز با کردار به دست نیاید و هر آن که آگاه گردید، آگاهی اش او را به کردار رهنمون سازد و کسی که آگاهی ندارد کرداری هم ندارد. ^{۱۷۸۸}

وَعَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الشُّمَالِيِّ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله قَالَ: إِنَّهُ لَا يُدْرِكُ مَا عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ.

امام باقر علیه السلام در ضمن حدیثی روایت کرده که: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: نمی توان بدست آورد، آن چه نزد خداوند است، مگر با اطاعت از خدا. ^{۱۷۸۹}

وَعَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ: قَالَ لِي يَا جَابِرُ أَيَكْتَفِي مَنْ يَنْتَحِلُ التَّشْيِعَ أَنْ يَقُولَ بِحُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَوَاللَّهِ مَا شِيعْتُنَا إِلَّا مِنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ أَطَاعَهُ وَ مَا كَانُوا يُعْرَفُونَ يَا جَابِرُ إِلَّا بِالتَّوَاضُعِ وَ التَّخَشُّعِ وَ الْأَمَانَةِ وَ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الصَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ وَ الْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ وَ التَّعَاهُدِ لِلْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَ أَهْلِ الْمَسْكَنَةِ وَ الْعَارِمِينَ وَ الْأَيْتَامِ وَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ كَفِّ الْأَلْسُنِ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَ كَانُوا أُمَّنَاءَ عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ إِلَى أَنْ قَالَ أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ اتَّقَاهُمْ وَ أَعْمَلُهُمْ بِطَاعَتِهِ يَا جَابِرُ وَ اللَّهُ مَا نَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا بِالطَّاعَةِ وَ مَا مَعَنَا بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ لَا

۱۷۸۸. تحف العقول: ص ۲۹۴.

۱۷۸۹. الکافی ج ۲ ص ۷۴ باب الطاعة و التقوى ..... ح ۲.

عَلَى اللَّهِ لِأَحَدٍ مِنْ حُجَّةٍ مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعًا فَهُوَ لَنَا وَلِيٌّ وَ مَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِيًا فَهُوَ
لَنَا عَدُوٌّ وَ مَا تَنَالُ وَلَا يَتَنَا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ الْوَرَعِ. ۱۰۴۸

جابر از امام باقر علیه السلام روایت کرده که به من فرمود: ای جابر! آیا بس می‌کند کسی که خود را شیعه‌ی ما می‌داند و این‌که بگوید: من دوست‌دار اهل‌بیت علیهم السلام هستم؟ به خدا سوگند! شیعه‌ی ما نیست، مگر آن‌که خدا را پروا دارد و از او اطاعت کند، ای جابر! شیعیان ما شناخته می‌شوند به تواضع، خشوع، امانت، یاد کردن خدا، روزه، نماز، نیکی به پدر و مادر، کمک به همسایگان فقیر، مساعدت به مسکینان، یاری بدهکاران و یتیمان، (رسیدگی به) همسایگان، راست‌گوئی، تلاوت قرآن، نگهداشتن زبان از گفتار درباره‌ی دیگران مگر به نیکی، شیعیان ما امانت‌داران اشیاء در میان عشایر خود هستند، تا این‌که فرمود: محبوب‌ترین بندگان نزد خدا پرهیزکارترین و عاقل‌ترین مردم به طاعت خداوند است. ای جابر! تقرب و نزدیکی به خدا به واسطه‌ی اطاعت از خداست، با ما براءت از آتش نیست، هیچ‌کس بر خدا حجتی ندارد. (بهانه‌ای برای فرار از عذاب ندارد) هر که مطیع خدا باشد ولی و دوست‌دار ما بوده و هر که عصیان خدا کند دشمن ماست کسی به ولایت ما نرسد، مگر به عمل و پرهیزکاری. ۱۷۹۰

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ علیه السلام أَنَّهُ قَالَ لِجَابِرٍ أَيُّكَتَفِي مَنِ انْتَحَلَ التَّشْيِعَ
أَنْ يَقُولَ بِحُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَوَاللَّهِ مَا شِيعْتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ أَطَاعَهُ وَ مَا كَانُوا
يُعْرِفُونَ إِلَّا بِالتَّوَاضُّعِ وَ التَّخَشُّعِ وَ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الصَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ وَ التَّعَهُدِ
لِلْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَ أَهْلِ الْمَسْكَنَةِ وَ الْغَارِمِينَ وَ الْأَيْتَامِ وَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ

تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ كَفَّ الْأَلْسُنَ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَ كَانُوا أَمَنَاءَ عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ قَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا نَعْرِفُ أَحَدًا بِهِذِهِ الصِّفَةِ قَالَ يَا جَابِرُ لَا تَذْهَبَنَّ بِكَ الْمَذَاهِبُ حَسْبُ الرَّجُلِ أَنْ يَقُولَ أَحِبُّ عَلِيًّا عليه السلام وَ اتَّوَلَّاهُ ثُمَّ لَا يَكُونُ مَعَ ذَلِكَ فَعَالًا فَلَوْ قَالَ إِنِّي أَحِبُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْرٌ مِنْ عَلِيٍّ ثُمَّ لَا يَعْمَلُ بِعَمَلِهِ وَ لَا يَتَّبِعُ سُنَّتَهُ مَا نَفَعَهُ حُبُّهُ إِيَّاهُ شَيْئًا فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْمَلُوا لِمَا عِنْدَ اللَّهِ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَ بَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَةٌ أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ وَ أَكْرَمُهُمْ عَلَيْهِ اتَّقَاهُمْ لَهُ وَ اعْمَلُهُمْ بِطَاعَتِهِ وَ اللَّهُ مَا يُتَّقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا بِالطَّاعَةِ مَا مَعَنَا بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ لَا عَلَى اللَّهِ لِأَحَدٍ مِنْ حُجَّةٍ - مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعًا فَهُوَ لَنَا وَلِيٌّ وَ مَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِيًا فَهُوَ لَنَا عَدُوٌّ وَ لَا يُنَالُ غَدًا وَ لَا يَتَنَا إِلَّا بِالْفَضْلِ وَ الْوَرَعِ

امام باقر علیه السلام در حدیثی بسیار زیبا، پرمعنا و روشنگرانه فرمودند: ای جابر! کسی که خود را به تشیع می‌بندد به همین اکتفاء می‌کند که خود را دوست ما داند؟! به خدا نیست شیعه ما، مگر کسی که تقوای از خدا دارد و فرمان او برد و شناخته نشوند جز به تواضع و خُشوع و کثرت ذکر خدا، روزه، نماز، رسیدگی به همسایگان فقیر و مستمند، قرض‌داران، یتیمان، راست‌گوئی، خواندن قرآن و نگه‌داری زبان از مردم جز به خیر و آن‌ها امینان عشیره خود باشند در هر چیز، جابر عرضه داشت: یا ابن رسول الله! من کسی را به این اوصاف نمی‌شناسم، فرمود: ای جابر! به خود راه مده که برای مردی همین بس است که بگوید: من رسول خدا صلی الله علیه و آله را دوست دارم با این‌که ایشان به از علی علیه السلام است و اگر کردار او را نداشته و پیرو روشش نگردد محبت او برایش سودی ندارد از خدا بترسید و برای آنچه نزد خداست عمل کنید، میان خدا و احدی خویشی نیست دوست‌ترین مردم نزد خدا و گرامی‌ترین آن‌ها به درگاهش با تقواتر و

فرمانبرتر آنها است به خدا که تقرب به خدای جل ثنائه میسر نشود، مگر به طاعت، ما برات آزادی از دوزخ همراه نداریم و احدی بر خدا حجّتی ندارد هر که مطیع خداست دوست ما و هر که نافرمان خداست دشمن ماست به دوستی و ولایت ما نتوان رسید جز به ورع و کردار.^{۱۷۹۱}

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ شَيْعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام كُونُوا التَّمَرُّقَةَ الْوُسْطَى يَرْجِعُ إِلَيْكُمْ الْعَالِي وَيَلْحَقُ بِكُمْ التَّالِي فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ سَعْدٌ جُعِلَتْ فِدَاكَ مَا الْعَالِي قَالَ قَوْمٌ يَقُولُونَ فِينَا مَا لَا نَقُولُهُ فِي أَنْفُسِنَا فَلَيْسَ أَوْلِيكَ مِنَّا وَ لَسْنَا مِنْهُمْ قَالَ فَمَا التَّالِي قَالَ الْمُرْتَادُ يُرِيدُ الْخَيْرَ يُبَلِّغُهُ الْخَيْرَ يُؤَجِّرُ عَلَيْهِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ وَاللَّهِ مَا مَعَنَا مِنَ اللَّهِ بَرَاءَةٌ وَ لَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ اللَّهِ قَرَابَةٌ وَ لَا لَنَا عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ وَ لَا نَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ إِلَّا بِالطَّاعَةِ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُطِيعاً لِلَّهِ تَنَفَّعَهُ وَ لَا يَتْنَا وَ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ عَاصِياً لِلَّهِ لَمْ تَنَفَّعَهُ وَ لَا يَتْنَا وَ يَحْكُمُ لَا تَعْتَرُوا وَ يَحْكُمُ لَا تَعْتَرُوا.

امام باقر عليه السلام فرمود: ای گروه شیعه‌ی آل محمد! شما تکیه‌گاه‌ی میانه باشید تا آن‌که غلوکننده به سوی شما بازگردد، و آن‌که عقب‌مانده خودش را به شما برساند. مردی پرسید: فدایت شوم! غلوکننده کدامست؟ فرمود: مردمی که درباره‌ی ما چیزهایی می‌گویند که خود ما آن را به خود نسبت نمی‌دهیم، آن‌ها از ما نیستند و ما هم از آنان نیستیم. پرسید: عقب مانده چه کسانی هستند؟ فرمود: کسی که طالب خیر است، خیر به او می‌رسد و به همان مقدار پاداش داده می‌شود. سپس رو به ما کرد و

۱۷۹۱. الکافی ج ۲ ص ۷۴ باب الطاعة و التقوى ح ۳

فرمود: به خدا سوگند! ما از جانب خدا براتی نداریم و میان ما و خداوند خویشاوندی نیست و بر خدا حجتی نداریم، نزدیکی به خدا جز با اطاعت و بندگی میسر نمی‌شود، پس هر که از شما که مطیع خدا باشد دوستی ما سودش دهد، و آن‌که از شما نافرمانی خدا کند، ولایت ما به او سودی نرسانده است.^{۱۷۹۲}

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام تَبِعَ قَوْمُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَالْتَفَتَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ مَنْ أَنْتُمْ قَالُوا شِيعَتُكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ مَا لِي لَا أَرَى عَلَيْكُمْ سِيْمَاءَ الشَّيْعَةِ فَقَالُوا وَمَا سِيْمَاءُ الشَّيْعَةِ قَالَ صُفْرُ الْوُجُوهِ مِنَ السَّهْرِ خُمْصُ الْبُطُونِ مِنَ الصِّيَامِ ذُبْلُ الشَّفَاهِ مِنَ الدُّعَاءِ عَلَيْهِمْ غَبْرَةُ الْخَاشِعِينَ

امام صادق عليه السلام فرمود: عده‌ای به دنبال امیرالمؤمنین عليه السلام به راه افتادند، حضرت متوجه آنان شده و فرمود: کیستید؟ گفتند: شیعیان تو ای امیر مؤمنان! فرمود: چرا در چهره شما نشانه شیعه نمی‌بینم؟ گفتند: نشانه چهره شیعه چیست؟ فرمود: زردی صورت از اثر بی‌خوابی، فرورفتگی شکم بر اثر روزه گرفتن، خشکیدن لب‌ها بر اثر دعای بسیار، و نشستن غبار فروتنی بر آن‌ها.^{۱۷۹۳}

وَقَالَ مَا شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَأَطَاعَهُ وَمَا كَانُوا يُعْرِفُونَ إِلَّا بِالتَّوَّاضِعِ وَالتَّخَشُّعِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَكَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَالصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ وَالْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ وَتَعَهُدِ الْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَذَوِي الْمَسْكِنَةِ وَالْغَارِمِينَ وَالْأَيْتَامَ وَصِدْقِ الْحَدِيثِ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَكَفِّ الْأَلْسُنِ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَكَانُوا أُمَّنَاءَ عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ.

۱۷۹۲. الکافی ج ۲ ص ۷۵ کتاب الإیمان و الکفر بَابُ الطَّاعَةِ وَ التَّقْوَى ح ۶.

۱۷۹۳. صفات الشيعة الحديث العشرون.

امام باقر علیه السلام شیعه‌ی ما نیست جز کسی که پروای از نافرمانی خدا دارد و او را پیروی کند شیعه را نتوان شناخت جز با فروتنی، افتادگی، ادای امانت، بسیاری یاد خدا روزه، نماز، نیکی به پدر و مادر، رسیدگی به همسایگان نیازمند، مستمندان و بدهکاران...^{۱۷۹۴}

عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قَالَ لِي يَا جَابِرُ أَيَكْتَفِي مَنْ يَنْتَحِلُ التَّشْيِعَ أَنْ يَقُولَ بِحُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَوَاللَّهِ مَا شِيعْتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ أَطَاعَهُ وَ مَا كَانُوا يُعْرِفُونَ يَا جَابِرُ إِلَّا بِالتَّوَاضِعِ وَ التَّخَشُّعِ وَ الْأَمَانَةِ وَ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الصَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ وَ الْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ وَ التَّعَهُدِ لِلْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَ أَهْلِ الْمَسْكَنَةِ وَ الْغَارِمِينَ وَ الْأَيْتَامِ وَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ كَفِّ الْأَلْسُنِ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَ كَانُوا أَمْنَاءَ عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ قَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ مَا نَعْرِفُ الْيَوْمَ أَحَدًا بِهَذِهِ الصِّفَةِ فَقَالَ يَا جَابِرُ لَا تَذْهَبَنَّ بِكَ الْمَذَاهِبُ حَسَبُ الرَّجُلِ أَنْ يَقُولَ أَحَبُّ عَلِيًّا وَ اتَوَلَّاهُ ثُمَّ لَا يَكُونُ مَعَ ذَلِكَ فِعَالًا فَلَوْ قَالَ إِنِّي أَحَبُّ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَرَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله خَيْرٌ مِنْ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ لَا يَتَّبِعُ سِيرَتَهُ وَ لَا يَعْمَلُ بِسُنَّتِهِ مَا نَفَعَهُ حُبُّهُ إِيَّاهُ شَيْئًا فَانْتَقُوا وَ اعْمَلُوا لِمَا عِنْدَ اللَّهِ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَ بَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَةٌ أَحَبُّ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَكْرَمُهُمْ عَلَيْهِمْ أَتْقَاهُمْ وَ أَعْمَلُهُمْ بِطَاعَتِهِ يَا جَابِرُ فَوَاللَّهِ مَا يُتَّقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَّا بِالطَّاعَةِ وَ مَا مَعَنَا بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ وَ لَا عَلَى اللَّهِ لِأَحَدٍ مِنْ حُجَّةٍ مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعًا فَهُوَ لَنَا وَلِيٌّ وَ مَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِيًا فَهُوَ لَنَا عَدُوٌّ وَ لَا تُنَالُ وَلَا يُتَنَا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ الْوَرَعِ

امام باقر (علیه السلام) ای جابر! آیا همین بس است که گروهی اسم خود را شیعه بگذارند و بگویند: ما اهل بیت (علیهم السلام) را دوست می‌داریم، به خدا سوگند شیعیان ما کسانی‌اند که تقوی داشته و از خدا اطاعت کنند. ای جابر شیعیان ما به تواضع، فروتنی، خشوع و امانت معروفند، آنان همواره در یاد خدا باشند و نماز و روزه دارند و به پدر و مادر نیکی کنند و با همسایگان فقیر و مستمند رفت و آمد نمایند. شیعیان ما کسانی می‌باشند که به ورشکسته‌گان می‌رسند، قرض‌داران را کمک می‌کنند، و به یتیمان رسیدگی دارند، راست می‌گویند، قرآن تلاوت نموده، و زبان از مردم باز می‌دارند، جز خیر نمی‌گویند، و امینان خانواده‌های خود باشند. جابر گوید: عرضه داشتیم: یا ابن رسول الله! ما امروز اشخاصی به این صفات مشاهده نکنیم، فرمود: ای جابر شما به کجا می‌روید آیا شایسته است مردی بگوید من علی (علیه السلام) را دوست می‌دارم، ولی بعد از این اهل کار نباشد، اگر او می‌گوید: من رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را دوست می‌دارم، باید بداند که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از علی (علیه السلام) بهتر است. پس چرا از سنت رسول (صلی الله علیه و آله) متابعت نکرده و از سیره‌ی آن حضرت پیروی ندارد باید بداند بدون عمل از محبت سودی نخواهد برد، اینک از خدا بترسید و به دستورات او عمل نمائید، خداوند با هیچ‌کس خویشاوندی ندارد، هر که متقی و پرهیزگار بوده و از دستورات خدا اطاعت کند او محبوب خداوند است. ۱۷۹۵

أَخْبَرَنَا أَبُو عُمَرَ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَنَبَسَةَ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ، قَالَ حَدَّثَنَا مَسْعُودُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (علیه السلام) قَالَ: إِنَّمَا شِيعَتُنَا مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ (عَزَّ وَجَلَّ).

امام باقر علیه السلام: شیعه‌ی ما کسی است که از خداوند والا فرمانبرداری کند. ^{۱۷۹۶}

در خلوت خود نیز خداترس هستند

حَدَّثَنَا سَلَمَةُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ
بْنِ الْحَرِثِ الْبَطَلِ عَنْ مُرَازِمٍ قَالَ: دَخَلْتُ الْمَدِينَةَ فَرَأَيْتُ جَارِيَةً فِي الدَّارِ الَّتِي
نَزَلْتُهَا فَعَجَبْتَنِي فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَمَتَّعَ مِنْهَا فَأَبَتْ أَنْ تُزَوِّجَنِي نَفْسَهَا قَالَ فَجِئْتُ بَعْدَ
الْعَتَمَةِ فَفَرَعْتُ الْبَابَ فَكَانَتْ هِيَ الَّتِي فَتَحَتْ لِي فَوَضَعْتُ يَدِي عَلَى صَدْرِهَا
فَبَادَرْتَنِي حَتَّى دَخَلْتُ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام فَقَالَ يَا مُرَازِمُ
لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ خَلَا ثُمَّ لَمْ يَرِعَ قَلْبَهُ.

امام کاظم علیه السلام رفتم، امام فرمود: ...ای مرازم! از شیعیان ما نیست کسی که در

خلوت ورع نداشته باشد و از خدا نترسد. ^{۱۷۹۷}

۱۷۹۶. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۰ ح ۵۴

۱۷۹۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۴۷ باب ۱۱ باب فی الأئمة

أنهم یخبرون شیعتهم بأفعالهم و سرهم و أفعال غیبهم و هم غیب عنهم ح ۱۰

دریاها گریستن از خوف خدا

۱۰۵۵

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: مَنْ بَكَى عَلَى ذَنْبِهِ حَتَّى تَسِيلَ دُمُوعُهُ عَلَى لِحْيَتِهِ حَرَّمَ اللَّهُ

دِيْبَاجَةَ وَجْهِهِ عَلَى النَّارِ

از نبی اکرم ﷺ: هر که از گناه خود چندان بگرید که اشک‌هایش بر

محاسنش فرو ریزد، خداوند چهره‌اش را بر آتش حرام گرداند. ^{۱۷۹۸}

أَبِي رِهَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَهْزِيَارٍ عَنْ أَخِيهِ

عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَارٍ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ

أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَ لَهُ كَيْلٌ وَ وَزْنٌ إِلَّا الدَّمُوعَ فَإِنَّ الْقَطْرَةَ مِنْهَا

تُطْفِئُ بِحَارًا مِنْ نَارِ

امام صادق ﷺ: هر چیز پیمانانه و وزنی دارد مگر اشک‌ها همانا قطره‌ای اشک

از خوف خدا دریاهایی از آتش را فرو می‌نشانند. ^{۱۷۹۹}

وَ قَالَ مَنْ بَكَى خَرَجَ مِنْ عَيْنَيْهِ مِثْلُ الذُّبَابِ مِنَ الدَّمْعِ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ آمَنَهُ

اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ

و فرمود: هر که به قدر بال مگسی از ترس خدا اشک ریزد خداوند از فزع

قیامت نگهش بدارد. ^{۱۸۰۰}

۱۷۹۸. مکارم الأخلاق ص ۳۱۶ فى البكاء

۱۷۹۹. الكافى ج ۲ ص ۴۸۲ باب البكاء ح ۵

۱۸۰۰. مکارم الأخلاق ص ۳۱۶ فى البكاء

۱۰۵۶ مِنْ كِتَابِ زُهْدِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ مُوسَى عليه السلام أَنْ عِبَادِي لَمْ يَتَقَرَّبُوا إِلَيَّ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ ثَلَاثِ خِصَالٍ قَالَ مُوسَى عليه السلام وَ مَا هِيَ قَالَ يَا مُوسَى الزُّهْدُ فِي الدُّنْيَا وَالْوَرَعُ عَنِ الْمَعَاصِي وَالْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَتِي فَقَالَ مُوسَى عليه السلام يَا رَبِّ فَمَا لِمَنْ صَنَعَ ذَلِكَ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ يَا مُوسَى أَمَّا الزَّاهِدُونَ فَأَحْكُمُهُمْ فِي الْجَنَّةِ وَ أَمَّا الْبُكَاءُونَ مِنْ خَشْيَتِي فَفِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى وَ أَمَّا الْوَرِعُونَ عَنِ الْمَعَاصِي فَإِنِّي أَنَا قِشُّ النَّاسِ وَ لَا أَنَا قِشُّهُمْ

از امام صادق عليه السلام خداوند به موسی عليه السلام وحی فرمود: بندگانم به چیزی بهتر از این سه چیز باشد به من تقرب نمی‌توانند یافت: زهد و بی‌علاقه‌گی به دنیا، اجتناب از گناه، گریه از خوف من، موسی عليه السلام پرسید با آن کس که این سه چیز را دارد چه می‌کنی؟ خداوند وحی کرد که: اما زاهدان، در بهشت حکمشان را نافذ گردانم، و اما گریه‌کنندگان، در مقام اعلاهی بهشت جای دهم و اما دوری‌کنندگان از گناه، در حساب با ایشان سخت‌گیری و دقت روا نمی‌دارم. ۱۸۰۱

عَنْهُ قَالَ بَكَى يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا عليه السلام حَتَّى ذَهَبَ لَحْمُ خَدَيْهِ مِنَ الدَّمُوعِ فَوَضَعَ عَلَى الْعِظَامِ لُبُوداً تَجْرِي عَلَيْهَا الدَّمُوعُ فَقَالَ لَهُ أَبُوهُ يَا بُنَيَّ إِنِّي سَأَلْتُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَهَبَكَ لِي لِتَقَرَّرَ عَيْنِي بِكَ فَقَالَ يَا أَبَتِ إِنَّ عَلَى نِيرَانِ رَبِّنَا مَعَاثِرَ لَا يَجُوزُهَا إِلَّا الْبُكَاءُونَ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَ اتَّخَوْفُ أَنْ آتِيَهُ فِيهَا فَازِلٌ فَبَكَى زَكَرِيَّا عليه السلام حَتَّى غُشِيَ عَلَيْهِ

امام صادق عليه السلام فرمودند: یحیی چندان گریست که گوشت گونه‌هایش برفت و بر استخوان گونه پارچه‌ای می‌نهاد که اشکش نیز بر آن جاری بود، زکریا به او گفت پسر، من تو را از خدا خواسته‌ام که مایه نشاط من باشی، جواب داد ای پدر! بر

دوزخ خداوند لغزشگاهها و پرتگاههایی است که از آن سالم نگذرنند مگر گریهکنندگان از خوف خدا، و من می ترسم که پایم بر آنها بلغزد، زکریا نیز از این سخن بیهوش شد. ۱۸۰۲

۱۰۵۷

وَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام بُكَاءُ الْعُيُونِ وَ خَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى فَإِذَا وَجَدْتُمُوهَا فَاعْتَمُوا الدُّعَاءَ وَ لَوْ أَنَّ عَبْدًا بَكَى فِي أُمَّةٍ لَرَحِمَ اللَّهُ تَعَالَى تِلْكَ الْأُمَّةَ لِبُكَاءِ ذَلِكَ الْعَبْدِ

امیر مؤمنان عليه السلام: فرمود: گریه و ترس از خدا یکی از احسانها و از رحمت‌های خدا است، اگر واجد آن بودید آن را غنیمت شمیرید و دعا کنید، که اگر در یک ملت مردی بگرید خداوند از گریه او بر همه ملت ترحم آرد. ۱۸۰۳

وَقَالَ إِذَا لَمْ يَجْنِكِ الْبُكَاءُ فَتَبَاكَ فَإِنْ خَرَجَ مِنْ عَيْنِكَ مِثْلُ رَأْسِ الذَّبَابِ فَبِحْ بَخٍ وَ فرمود: اگر اشکت نیامد، حالت گریه به خود گیر و خوش به حالت اگر به قدر بال مگسی اشکت بیرون آید. ۱۸۰۴

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ وَ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَا مِنْ عَيْنٍ إِلَّا وَ هِيَ بِأَكْيَئَةِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا عَيْنًا بَكَتْ مِنْ خَوْفِ اللَّهِ وَ مَا اغْرُورَقَتْ عَيْنٌ بِمَايَهَا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ سَائِرَ جَسَدِهِ عَلَى النَّارِ وَ لَا فَاضَتْ عَلَى خَدِّهِ فَرَهَقَ ذَلِكَ الْوَجْهَ قَتْرٌ وَ لَا ذِلَّةٌ وَ مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَ لَهُ كَيْلٌ وَ

۱۸۰۲. مکارم الأخلاق ص ۳۱۷ فی البكاء

۱۸۰۳. مکارم الأخلاق ص ۳۱۷ فی البكاء

۱۸۰۴. مکارم الأخلاق ص ۳۱۷ فی البكاء

وَزَنُّ إِلَّا الدَّمْعَةَ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُطْفِئُ بِالْيَسِيرِ مِنْهَا الْبَحَارَ مِنَ النَّارِ فَلَوْ أَنَّ
عَبْدًا بَكَى فِي أُمَّةٍ لَرَحِمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ تِلْكَ الْأُمَّةَ بِبُكَاءِ ذَلِكَ الْعَبْدِ. ۱۰۵۸

و نیز آن حضرت علیه السلام فرمود: هیچ چشمی نیست جز اینکه روز قیامت گریان است مگر چشمی که از ترس خدا گریسته باشد، و هیچ چشمی نیست که از ترس خدای عز و جل به اشک خود پُر شود جز این که خدای عز و جل بدنش را به آتش دوزخ حرام گرداند، و آن اشک بر گونه‌ای روان نگردد که گرد پریشانی و خواری ببیند، هر چیز پیمانه و وزنی دارد مگر اشکها همانا قطره‌ای اشک از خوف خدا دریاهایی از آتش را فرو می‌نشانند، پس اگر بنده‌ای در میان یک امتی بگرید خدای عز و جل به خاطر گریه آن بنده به همه آن امت رحم کند. ۱۸۰۵

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ علیه السلام يَقُولُ مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَ لَهُ كَيْلٌ وَ وَزَنٌ إِلَّا الدَّمْعَ فَإِنَّ الْعَيْنَ إِذَا اغْرُورِقَتْ بِمَايَهَا حَرَمَهَا اللَّهُ عَلَى النَّارِ فَإِنْ سَأَلَتْ عَلَى الْخَدِّ لَمْ يَرْهَقْ وَجْهَهُ قَتْرٌ وَ لَا ذَلَّةٌ أَبَدًا وَ إِنَّ الْقَطْرَةَ مِنَ الدَّمْعِ تُطْفِئُ أَمْثَالَ الْبَحَارِ مِنَ النَّارِ وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا بَكَى فِي أُمَّةٍ لَرَحِمُوا

از امام باقر علیه السلام هر چیزی وزن و اندازه بردار است مگر اشکها، که چون چشمی پُر اشک شود، خداوندش بر آتش حرام کند، و اگر اشک بر گونه جاری شود بر آن چهره در قیامت ذلت و گرفتگی نرسد، که قطره‌ای اشک دریاهایی از آتش را فرو نشانند، و اگر در میان امتی یک نفر بگرید خداوند بر همه آنها رحمت آرد. ۱۸۰۶

وَ رُوِيَ أَنَّ الْكَاطِمَ علیه السلام كَانَ يَبْكِي مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى تَخْضَلَّ لِحْيَتُهُ بِالدَّمْعِ

۱۸۰۵. الکافی ج ۲ ص ۴۸۲ باب البكاء ح ۲

۱۸۰۶. مکارم الأخلاق ص ۳۱۷ فی البكاء

و حضرت کاظم علیه السلام از خشیت چندان می‌گریست که محاسنش از اشک‌هایش تر می‌شد. ^{۱۸۰۷}

۱۰۵۹

و قَالَ إِبْرَاهِيمُ علیه السلام إِلَهِي مَا لِمَنْ بَلَّ وَجْهَهُ بِالدمِّعِ مِنْ مَخَافَتِكَ قَالَ جَزَاؤُهُ
مَغْفِرَتِي وَ رِضْوَانِي

ابراهیم علیه السلام پرسید: خداوندا برای کسانی که چهره از اشک تر کنند چه داری؟
فرمود: مغفرت و خشنودی من پاداش آنست. ^{۱۸۰۸}

وَ مِنْ زُهْدِهِ أَنَّهُ قِيلَ لَهُ مَا أَعْظَمَ خَوْفَكَ مِنْ رَبِّكَ فَقَالَ لَا يَأْمَنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِلَّا مَنْ خَافَ اللَّهَ فِي الدُّنْيَا

در کتاب مناقب راجع به زهد و تقوای امام حسین علیه السلام می‌نویسد: به آن
حضرت گفته شد: چقدر خوف تو از پروردگارت بزرگ است؟ فرمودند: فردای
قیامت کسی در امان نیست مگر آن کسی که در دنیا از خدا خوف داشته باشد. ^{۱۸۰۹}

کثرت استغفار

وَ قَالَ أَكْثِرُوا الْإِسْتِغْفَارَ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يُعَلِّمْكُمْ الْإِسْتِغْفَارَ إِلَّا وَ هُوَ
يُرِيدُ أَنْ يَغْفِرَ لَكُمْ

۱۸۰۷. مکارم الأخلاق ص ۳۱۸ فی البكاء

۱۸۰۸. مکارم الأخلاق ص ۳۱۷ فی البكاء

۱۸۰۹. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام (لابن شهر آشوب) ج ۴ ص ۶۹ فصل فی مکارم أخلاقه

و فرمود: طلب آمرزش فراوان کنید زیرا که خدا استغفار را به شما نیاموخت
مگر اینکه اراده‌ی آمرزش شما را داشت. ^{۱۸۱۰}

پیروی از ائمه طاهرين می کنند

ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ... إِنَّ شِيعَتَنَا مَنْ شِيعَنَا، وَ اتَّبَعَ آثَارَنَا، وَ اقْتَدَى بِأَعْمَالِنَا
شیعیان ما کسانی هستند که از ما پیروی کرده و از آثار ما تبعیت نموده و به
کارهای ما اقتداء کنند. ^{۱۸۱۱}

حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
مَعْبُدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام قَالَ: شِيعَتُنَا الْمُسْلِمُونَ
لِأَمْرِنَا الْأَخْذُونَ بِقَوْلِنَا الْمُخَالَفُونَ لِأَعْدَائِنَا فَمَنْ لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَّا.

حسین بن خالد گوید: امام رضا عليه السلام فرمود: شیعیان ما کسانی هستند که به
گفتار ما عمل می کنند و به دستورات ما گردن می نهد و با دشمنان ما مخالفت
می نمایند، و هر که چنین نباشد از شیعیان ما نخواهد بود. ^{۱۸۱۲}

أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ الْإِمَامُ أَبُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابُوَيْهٍ فِي مَا أَجَازَ
لِي أَنْ أَرُوِيَهُ عَنْهُ وَ قَدْ نَسَخْتُهُ مِنْ أَصْلِهِ وَ قَابَلْتُ مَعَ وَلَدِهِ قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمِّي أَبُو

۱۸۱۰. إرشاد القلوب إلى الصواب (للديلمی) ج ۱ ص ۱۸۴ الباب الحادی و الخمسون فی أخبار
عن النبی ص و الأئمة الأطهار

۱۸۱۱. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری ص ۳۰۷ [فی أن ولاية علی حسنة لا یضر
معها سیئة ح ۱۴۸

۱۸۱۲. صفات الشیعة ص ۳ الحدیث الثانی

جَعْفَرِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَمِّهِ الشَّيْخِ أَبِي جَعْفَرِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ الشَّيْخِ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابُوَيْهِ رَحِمَهُمُ اللَّهُ قَالَ: حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ عَنِ السَّرِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَوَاضِ الطَّائِبِيِّ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَحْيَى بْنِ بَسَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالْوَرَعِ آلُ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ شِيعَتُهُمْ كَيْ تَقْتَدِيَ الرَّعِيَّةَ بِهِمْ

عمر بن یحیی: از امام صادق عليه السلام شنیدم فرمود: سزاوارترین مردم به ورع و پرهیزگاری آل محمد عليه السلام و شیعیان آنها می باشند تا مردم به آنها اقتداء کنند. ۱۸۱۳

ثُمَّ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ أَمَّا الْمُطِيعُونَ لَنَا فَسَيَعْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَهُمْ، فَيَزِيْدُهُمْ إِحْسَانًا إِلَى حَسَنَاتِهِمْ. قَالُوا: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ مَنْ الْمُطِيعُونَ لَكُمْ قَالَ: الَّذِينَ يُوَحِّدُونَ رَبَّهُمْ، وَ يَصْفُونَهُ بِمَا يَلِيْقُ بِهِ مِنَ الصِّفَاتِ، وَ يُؤْمِنُونَ بِمُحَمَّدٍ عليه السلام نَبِيِّهِ وَ يُطِيعُونَ اللَّهَ فِي إِتْيَانِ فَرَائِضِهِ وَ تَرْكِ مَحَارِمِهِ، وَ يُحْيُونَ أَوْقَاتَهُمْ بِذِكْرِهِ، وَ بِالصَّلَاةِ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ آلِهِ [الطَّيِّبِينَ] وَ يَنْفُونَ عَنِ أَنْفُسِهِمُ الشُّحَّ وَ الْبُخْلَ، فَيُؤَدُّونَ مَا فَرَضَ عَلَيْهِمْ مِنَ الزَّكَاةِ وَ لَا يَمْنَعُونَهَا.

امیر المؤمنین عليه السلام فرمود: کسانی که از ما اطاعت می کنند خداوند به زودی گناهان آنها را می آمرزد، و بر آنها بخاطر کارهای نیکشان منت می گذارد، گفتند یا امیر المؤمنین عليه السلام مطیعان شما کدام افراد هستند. فرمود: کسانی که خدا را به یگانگی می شناسند، و به صفات شایسته او را وصف می کنند و به محمد عليه السلام به عنوان نبوت

۱۸۱۳. بشارة المصطفى لشيعة المرتضى ج ۲ ص ۱۴۱ تكلم الحصة في كف على بلا إله إلا الله محمد رسول الله.

اعتقاد دارند و خداوند را در انجام واجبات اطاعت می‌کنند و از محرّمات دست باز می‌دارند. اوقات خود را در یاد خدا زنده نگه می‌دارند، و بر محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و آل او درود می‌فرستند، و از بخل و حسادت خودداری می‌نمایند، و زکاتی را که خداوند واجب گردانیده اداء می‌کنند و آن را از مستحقان و نیازمندان دریغ نمی‌دارند. ^{۱۸۱۴}

أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعِيدِ بْنِ عُقْدَةَ قَالَ حَدَّثَنَا الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ حَازِمٍ قَالَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ هِشَامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ أَبِي خَالِدِ الْمَكْشُوفِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَنْبَغِي لِمَنْ ادَّعَى هَذَا الْأَمْرَ فِي السِّرِّ أَنْ يَأْتِيَ عَلَيْهِ بِبُرْهَانٍ فِي الْعَلَانِيَةِ قُلْتُ وَ مَا هَذَا الْبُرْهَانُ الَّذِي يَأْتِي فِي الْعَلَانِيَةِ قَالَ يُحِلُّ حَلَالَ اللَّهِ وَيُحَرِّمُ حَرَامَ اللَّهِ وَ يَكُونُ لَهُ ظَاهِرٌ يُصَدِّقُ بَاطِنَهُ

حضرت صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: لازم است کسانی که در نهان خود را پیرو امامت ما می‌دانند در آشکارا هم کاری بکنند تا عقیده آنها معلوم گردد راوی گوید: عرضه داشتیم: این برهان آشکار کدام است، فرمود: حلال خدا را حلال بدانند و حرام او را حرام و ظاهرش هم باطنش را گواهی کند. ^{۱۸۱۵}

۱۸۱۴. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۵۵۴ [سورة البقرة آية ۱۱۳] ح ۳۲۸
 ۱۸۱۵. الغيبة للنعمانی النص ۱۱۴ باب ۵ دما روی فیمن ادعی الإمامة و من زعم أنه إمام و لیس بإمام و أن کل رایة ترفع قبل قیام القائم فصاحبها طاغوت ح ۷

پیروی از ائمه اطهار

۱۰۶۳

وَقَالَ رَجُلٌ لِامْرَأَتِهِ اِذْهَبِي إِلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَاسْأَلِيهَا عَنِّي
أَنِّي مِنْ شِيعَتِكُمْ أَمْ لَيْسَ مِنْ شِيعَتِكُمْ فَسَأَلَتْهَا فَقَالَتْ قُولِي لَهُ إِنْ كُنْتَ تَعْمَلُ بِمَا
أَمْرَاكَ وَتَنْتَهِي عَمَّا زَجَرْنَاكَ عَنْهُ فَأَنْتَ مِنْ شِيعَتِنَا وَإِلَّا فَلَا

حضرت زهرا علیها السلام: اگر به آنچه فرمان می‌دهیم، عمل نمایی و از آنچه بر
حذر می‌داریم دوری کنی شیعه‌ی مایی و الا هرگز. ^{۱۸۱۶}

وَقَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام لِرَجُلٍ فَخَرَ عَلَيَّ آخَرَ وَقَالَ أَتُفَاخِرُنِي وَ أَنَا مِنْ شِيعَةِ آلِ
مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ فَقَالَ الْبَاقِرُ علیه السلام مَا فَخَرْتَ عَلَيَّ وَ رَبِّ الْكَعْبَةِ وَ غُبِنَ مِنْكَ عَلَيَّ
الْكَذِبُ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَمْ مَالِكَ مَعَكَ تُنْفِقُهُ عَلَيَّ نَفْسِكَ أَحَبُّ إِلَيْكَ أَمْ تُنْفِقُهُ عَلَيَّ
إِخْوَانِكَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ بَلْ أَنْفِقُهُ عَلَيَّ نَفْسِي قَالَ فَلَسْتَ مِنْ شِيعَتِنَا فَإِنَّا نَحْنُ مَا
نُنْفِقُ عَلَيَّ الْمُنتَحِلِينَ مِنْ إِخْوَانِنَا أَحَبُّ إِلَيْنَا

دو نفر به یکدیگر تفاخر می‌کردند یکی از آن دو به دیگری گفت: آیا به من
فخر می‌کنی و حال آنکه من شیعه‌ی خاندان پاک محمد صلی الله علیه و آله هستم؟ حضرت باقر علیه السلام
که از نزدیک سخنان آن دو را می‌شنیدند به او فرمودند: ای بنده خدا به خدای کعبه
تو را بر او فخری نیست بلکه خود را فریب دادی و دروغ گفتی بعد از آن او را با این
سؤال آزمایش فرمودند: که مال و ثروتی که خودت بدست آوردی دوست داری
خودت از آن استفاده کنی یا برادران مؤمن (به تعبیر دیگر اگر در راه خودت مصرف
کنی خوشحالتری یا اینکه مصرف برادران مؤمن نمائی) عرضه داشت: خرج خودم

می‌کنم فرمود: پس بنا بر این از شیعیان ما نیستی زیرا ما خودمان اگر مالمان را در راه وابستگان از برادران خویش صرف کنیم برای ما محبوبتر است از اینکه مصرف خود سازیم (پس از شیعیان ما نیستی)^{۱۸۱۷}

و قَالَ رَجُلٌ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنِّي مِنْ شِيعَتِكَ فَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ لَنَا فِي أَوْامِرِنَا وَ زَوَاجِرِنَا مُطِيعاً فَقَدْ صَدَقْتَ وَإِنْ كُنْتَ بِخِلَافِ ذَلِكَ فَلَا تَرُدْ فِي ذُنُوبِكَ بِدَعْوَاكَ مَرْتَبَةً شَرِيفَةً لَسْتَ مِنْ أَهْلِهَا لَا تَقُلْ لَنَا أَنَا مِنْ شِيعَتِكَ

مردی به حسن بن علی علیه السلام عرضه داشت: من از شیعیان شما هستم، امام حسن علیه السلام فرمود: ای بنده خدا اگر از اوامر و نواهی ما اطاعت کنید راست می‌گوئید و اگر بر خلاف این باشید بر گناهان خود اضافه نکنید و مدعی این مقام عالی که اهلیت آن را ندارید نشوید و نگوئید من از شیعیان شما می‌باشم^{۱۸۱۸}

و قَالَ رَجُلٌ لِلْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَاللَّهِ أَنَا مِنْ شِيعَتِكَ قَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَ لَا تَدْعِيَنَّ شَيْئاً يَقُولُ اللَّهُ لَكَ كَذَبْتَ وَ فَجَرْتَ فِي دَعْوَاكَ إِنْ شِيعَتَنَا مِنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ دَغَلٍ

شخصی نزد حسین بن علی علیه السلام آمد و گفت: یا ابن رسول الله! من از شیعیان شما هستم، فرمود: از خداوند بترس و مدعی مقامی نباش که خداوند تو را تکذیب کند و در ادعایت رسوا گردی شیعیان ما کسانی هستند که دل آنها از هر مکر و حيله

۱۸۱۷. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۰۹ [بيان معنى الشيعة]: ..... ح ۱۵۶

۱۸۱۸. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۰۹ [بيان معنى الشيعة]: ..... ح ۱۵۳

البرهان في تفسير القرآن ج ۴ ص ۶۰۳ [سورة الصافات (۳۷): آية ۸۳] ..... ح ۸۹۹۵

مجموعه ورام ج ۲ ص ۱۰۶ الجزء الثاني

قَالَ وَ لَمَّا جَعَلَ الْمَأْمُونُ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام وَ لَآيَةَ الْعَهْدِ دَخَلَ عَلَيْهِ آذِنُهُ وَ قَالَ إِنَّ قَوْمًا بِالْبَابِ يَسْتَأْذِنُونَ عَلَيْكَ يَقُولُونَ نَحْنُ شِيعَةُ عَلِيٍّ فَقَالَ أَنَا مَشْغُولٌ فَاصْرِفْهُمْ فَاصْرِفْهُمْ فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْيَوْمِ الثَّانِي جَاءُوا وَ قَالُوا كَذَلِكَ مِثْلَهَا فَاصْرِفْهُمْ إِلَى أَنْ جَاءُوا هَكَذَا يَقُولُونَ وَ يَصْرِفْهُمْ شَهْرَيْنِ ثُمَّ أَيْسُوا مِنَ الْوُصُولِ وَ قَالُوا لِلْحَاجِبِ قُلْ لِمَوْلَانَا إِنَّا شِيعَةُ أَبِيكَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ قَدْ سَمِعَتْ بِنَا أَعْدَاؤُنَا فِي حِجَابِكَ لَنَا وَ نَحْنُ نَنْصَرِفُ هَذِهِ الْكِرَّةَ وَ نَهْرُبُ مِنْ بَلَدِنَا خَجَلًا وَ أَنْفَةً مِمَّا لَحِقْنَا وَ عَجْزًا عَنِ احْتِمَالِ مَضِضٍ مَا يَلْحَقُنَا بِشِمَاتِهِ الْأَعْدَاءِ فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام ائِذَنْ لَهُمْ لِيَدْخُلُوا فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِمْ وَ لَمْ يَأْذِنْ لَهُمْ بِالْجُلُوسِ فَبَقُوا قِيَامًا فَقَالُوا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله مَا هَذَا الْجَفَاءِ الْعَظِيمِ وَ الْإِسْتِخْفَافِ بَعْدَ هَذَا الْحِجَابِ الصَّعْبِ أَيُّ بَاقِيَةٍ تَبْقَى مِنَّا بَعْدَ هَذَا فَقَالَ الرُّضَا عليه السلام أَقْرَأُوا وَ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَ يَعْقُوبُوا عَنْ كَثِيرٍ مَا افْتَدَيْتُمْ إِلَّا بِرَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ فَيْكُمْ وَ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ مَنْ بَعْدَهُ مِنْ آبَائِي الطَّاهِرِينَ عَتَبُوا عَلَيْكُمْ فَافْتَدَيْتُمْ بِهِمْ قَالُوا لِمَاذَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله اللَّهُ قَالَ لِدَعْوَاكُمْ أَنْكُمْ شِيعَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ يَحْكُمُ إِنَّمَا شِيعَتُهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ سَلْمَانُ وَ الْمُقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الَّذِينَ لَمْ يُخَالِفُوا شَيْئًا مِنْ أَوْامِرِهِ وَ لَمْ يَرْكَبُوا شَيْئًا مِنْ فُنُونِ زَوَاجِرِهِ فَأَمَّا أَنْتُمْ إِذَا قُلْتُمْ إِنَّكُمْ شِيعَتُهُ وَ

أَنْتُمْ فِي أَكْثَرِ أَعْمَالِكُمْ لَهُ مُخَالَفُونَ مُقْصِرُونَ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْفَرَائِضِ مُتَهَاوِنُونَ
بِعَظِيمِ حُقُوقِ إِخْوَانِكُمْ فِي اللَّهِ وَ تَتَّقُونَ حَيْثُ لَا يَجِبُ التَّقِيَّةُ وَ تَتْرَكُونَ
التَّقِيَّةَ حَيْثُ لَا بُدَّ مِنَ التَّقِيَّةِ

هنگامی که مامون علی بن موسی الرضا علیه السلام را به ولایت عهدی خود برگزید، خادمش نزد آن حضرت آمد و گفت: گروهی دم در هستند و می‌گویند ما از شیعیان هستیم امام علیه السلام فرمودند: من امروز مشغول هستم آن‌ها را بگوئید بروند خادم گفت و آنها هم رفتند. این جماعت روز دیگر آمدند و مانند روز قبل اذن ورود خواستند، بار دیگر آنها را برگرداندند، و آن‌ها مدت دو ماه در رفت و آمد بودند و کار به جایی رسید که مایوس شدند و به حاجب گفتند به مولای ما بگو ما از شیعیان پدرت هستیم ما را راه بدهید. ما اگر بدون ملاقات شما از این جا برویم مردم ما را شماتت می‌کنند و دیگر رو نداریم به شهر و خانه خود مراجعت کنیم زیرا همواره مورد سرزنش مردم خواهیم بود، در این هنگام امام دستور دادند به آنها اجازه ورود داده شود آنها وارد شدند و سلام کردند و امام علیه السلام هم اجازه نشستن به آنها دادند!

آنها هم چنان در حال قیام بودند و گفتند یا ابن رسول الله! این چه جفاء بزرگی بود که در باره ما روا داشتید و ما را سبک کردید و به ما اجازه ملاقات ندادید، ما بعد از این چه گونه در میان مردم حاضر شویم و به خانه و کاشانه خود مراجعت نمائیم، و برای ما آبرویی باقی نماند. امام رضا علیه السلام فرمود: شما این آیه شریفه را بخوانید هر مصیبتی که به شما برسد بوسیله خودتان بدست آمده و خداوند از بیشتر گناهان شما در می‌گذرد من در این جا به خدای خود اقتداء کردم و از رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام و پدران خود پیروی نمودم. عرضه داشتند: یا ابن رسول الله! چرا چنین کردی حضرت فرمود: برای اینکه شما مدعی هستید که شیعیان امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام هستید، وای بر شما شیعیان او حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و ابوذر

و سلمان و مقداد و عمار و محمد بن ابی بکر هستند که در هیچ جا با او مخالفت نکرده و اوامر نواهی او را انجام دادند. شما ادعا دارید که از شیعیان آنها می‌باشید در حالی که در کارهای خود با آنها مخالفت می‌کنید و در واجبات کوتاهی می‌نمائید، و در باره کمک به برادران خود سستی دارید، در جایی که تقیه لازم نیست تقیه می‌کنید و در جایی که تقیه باید بکنید تقیه ندارید.^{۱۸۲۰}

قَالَ وَ قِيلَ لِمُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ مَرَرْنَا بِرَجُلٍ فِي السُّوقِ وَ هُوَ يُنَادِي أَنَا مِنْ شِيعَةِ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ الْخُلَصِ وَ هُوَ يُنَادِي عَلَى ثِيَابٍ يَبِيعُهَا مَنْ يَزِيدُ فَقَالَ مُوسَى مَا جِهَلٌ وَ لَا ضَاعَ امْرُؤٌ عَرَفَ قَدْرَ نَفْسِهِ أَ تَدْرُونَ مَا مَثَلُ هَذَا هَذَا شَخْصٌ قَالَ أَنَا مِثْلُ سَلْمَانَ وَ أَبِي ذَرٍّ وَ الْمُقَدَّادِ وَ عَمَّارٍ وَ هُوَ مَعَ ذَلِكَ يُبَاخِسُ فِي بَيْعِهِ وَ يَدُلُّسُ عُيُوبَ الْمَبِيعِ عَلَى مُشْتَرِيهِ وَ يَشْتَرِي الشَّيْءَ بِثَمَنِ فَيَزِيدُ الْغَرِيبَ يَطْلُبُهُ فَيُوجِبُ لَهُ ثُمَّ إِذَا غَابَ الْمُشْتَرِي قَالَ لَا أُرِيدُهُ إِلَّا بِكَذَا بِدُونِ مَا كَانَ يَطْلُبُهُ مِنْهُ أَيَكُونُ هَذَا كَسَلْمَانَ وَ أَبِي ذَرٍّ وَ الْمُقَدَّادِ وَ عَمَّارٍ حَاشَ لِلَّهِ أَنْ يَكُونَ هَذَا كَهُمْ

به حضرت موسی بن جعفر علیه السلام گفته شد که از بازاری گذشتیم مردی در آن جا فریاد می‌زد: من از شیعیان آل محمد علیه السلام و آل محمد علیه السلام از خالصان می‌باشند! او جامه‌هایی در جلو خود گذاشته و آنها را می‌فروخت و می‌گفت: چه کسی زیادت‌تر می‌خرد؟ امام علیه السلام فرمود: هر کس مقام و قدرش را بشناسد سخنانی بر زبان جاری نمی‌کند که قدر و مقامش ضایع شود، می‌دانید داستان این مرد چیست؟ این شخص می‌گوید: من مانند سلمان و ابوذر و مقداد و عمار هستم در صورتی که برای فروش

۱۸۲۰. بحار الأنوار: ج ۶۵ ص ۱۵۸ باب ۱۹ صفات الشيعة و أصنافهم و ذم الاعتزاز و الحث على العمل و التقوى

متاع خود چانه می زند. او متاع عوضی را به مشتری می دهد و تدلیس می نماید و جنسی را که ارزان خریده می خواهد گران بفروشد و به هر مشتری یک نوع از قیمت را می گوید، آیا این شخص را می توان مانند سلمان و یا ابوذر و مقداد و عمار دانست؟ هرگز چنین نخواهد شد. ۱۸۲۱

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ قَالَ بِلِسَانِهِ وَ خَالَفَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ آثَارِنَا وَ لَكِنْ شِيعَتِنَا مَنْ وَاقَفَنَا بِلِسَانِهِ وَ قَلْبِهِ وَ اتَّبَعَ آثَارِنَا وَ عَمِلَ بِأَعْمَالِنَا أُوَلِيكَ شِيعَتِنَا.

محمد بن عمر بن حنظله گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: از شیعیان ما نیستند آن کسانی که با زبان خود اظهار دوستی می کنند ولی در عمل با ما و آثار و کردار ما مخالفت می نمایند، شیعیان ما کسانی هستند که با زبان و دل با ما می باشند و از آثار ما پیروی می کنند و مانند ما کار می نمایند، آنها شیعیان ما می باشند. ۱۸۲۲

وَ قَالَ الْإِمَامُ قَالَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَلَانُ يَنْظُرُ إِلَى حَرَمِ جَارِهِ فَإِنْ أَمَكَّنَهُ مُوَاقَعَةً حَرَامٍ لَمْ يَزَعْ عَنْهُ فَعَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ قَالَ أَتُتُونِي بِهِ فَقَالَ رَجُلٌ آخَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وآله إِنَّهُ مِنْ شِيعَتِكُمْ مِمَّنْ يَعْتَقِدُ مَوْلَاتِكَ وَ مَوْلَاةَ عَلِيٍّ وَ يَبْرَأُ مِنْ أَعْدَائِكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله لَا تَقُلْ إِنَّهُ مِنْ شِيعَتِنَا فَإِنَّهُ كَذِبٌ إِنَّ شِيعَتِنَا مَنْ شِيعَنَا وَ تَبِعَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ لَيْسَ هَذَا الَّذِي ذَكَرْتَهُ فِي هَذَا الرَّجُلِ مِنْ أَعْمَالِنَا

۱۸۲۱. بحار الأنوار: ج ۶۵ ص ۱۵۷ باب ۱۹ صفات الشيعة و أصنافهم و ذم الاغترار و الحث على العمل و التقوى

۱۸۲۲. مشكاة الأنوار في غرر الأخبار ص ۷۱ الفصل الثالث في آداب الشيعة .....

وسائل الشيعة ج ۱۵ ص ۲۴۷ باب ۲۱ باب وجوب الورع ..... ح ۲۰۴۰۹

امام صادق علیه السلام: مردی خدمت رسول الله صلی الله علیه و آله عرضه داشت: یا رسول الله! فلان شخص به ناموس همسایه اش نگاه می‌کند، و اگر چنانچه حرام و گناهی برایش پیش بیاید ابا و امتناعی ندارد و مرتکب اعمال زشت می‌شود. رسول خدا صلی الله علیه و آله از این سخن برآشف و گفت: این مرد را نزد من بیاورید، مرد دیگری گفت: یا رسول الله! او از شیعیان شما می‌باشد و با شما و علی علیه السلام دوستی می‌ورزد و از دشمنان شما بیزاری می‌جوید. رسول اکرم صلی الله علیه و آله: نگوئید او از شیعیان ما هست زیرا این سخن دروغ می‌باشد، شیعیان ما کسانی هستند که از ما پیروی کنند و از اعمال ما تبعیت نمایند و این شخصی که شما تعریف می‌کنید از شیعیان ما نیست. ^{۱۸۲۳}

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَاجِيلَوِيهِ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ كَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مِنْ شِيعَتِنَا وَ هُوَ مُتَمَسِّكٌ بِعُرْوَةِ غَيْرِنَا.

مفضل بن عمر گفت: امام صادق علیه السلام فرمود: دروغ می‌گوید کسی که گمان می‌کند از شیعیان ماست، در حالی که به غیر ما تمسک می‌جوید. ^{۱۸۲۴}

وَ مِنْهُ، عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ مَعْبَدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الرُّضَا علیه السلام قَالَ: شِيعَتُنَا الْمُسْلِمُونَ لِأَمْرِنَا الْأَخْذُونَ بِقَوْلِنَا الْمُخَالَفُونَ لِأَعْدَائِنَا فَمَنْ لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَّا

۱۸۲۳. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۰۷ [بیان معنی الشیعة]: ..... ح ۱۵۰

۱۸۲۴. صفات الشیعه: ح ۴.

حسین بن خالد گوید: امام رضا علیه السلام فرمود: شیعیان ما کسانی هستند که به گفتار ما عمل می‌کنند و به دستورات ما گردن می‌نهد و با دشمنان ما مخالفت می‌نمایند، و هر که چنین نباشد از شیعیان ما نخواهد بود.^{۱۸۲۵}

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ أَمَّا الْمُطِيعُونَ لَنَا فَسَيَعْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَهُمْ أَمْتِنَانًا إِلَى إِحْسَانِهِمْ قَالُوا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنِ الْمُطِيعُونَ لَكُمْ قَالَ الَّذِينَ يُوَحِّدُونَ رَبَّهُمْ وَ يَصِفُونَهُ بِمَا يَلِيقُ بِهِ مِنَ الصِّفَاتِ وَ يُؤْمِنُونَ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نَبِيِّهِ وَ يُطِيعُونَ اللَّهَ فِي إِتْيَانِ فَرَائِضِهِ وَ تَرْكِ مَحَارِمِهِ وَ يُحْيُونَ أَوْقَاتَهُمْ بِذِكْرِهِ وَ بِالصَّلَاةِ عَلَى نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ وَ يَتَّقُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمُ الشُّحَّ وَ الْبُخْلَ وَ يُؤَدُّونَ كُلَّ مَا فَرَضَ عَلَيْهِمْ مِنَ الزَّكَاةِ وَ لَا يَمْنَعُونَهَا

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: کسانی که از ما اطاعت می‌کنند، خداوند به زودی گناهان آنها را می‌آمرزد، و بر آنها به خاطر کارهای نیکشان منت می‌گذارد، گفتند: یا امیرالمؤمنین پیروان شما چه کسانیند. فرمود: کسانی که خدا را به یگانگی می‌شناسند، و به صفات شایسته او را وصف می‌کنند و به محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به عنوان نبوت اعتقاد دارند و خداوند را در انجام واجبات اطاعت می‌کنند و از محرّمات دست باز می‌دارند اوقات خود را در یاد خدا زنده نگه می‌دارند، و بر محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و آل او درود می‌فرستند، و از بخل و حسادت خودداری می‌نمایند، و زکاتی را که خداوند واجب گردانیده اداء می‌کنند و آن را از مستحقان و نیازمندان دریغ نمی‌دارند.^{۱۸۲۶}

۱۸۲۵. صفات الشيعة الحديث الثاني

۱۸۲۶. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۵۵۴ [سورة البقرة (۲): آية ۱۱۳] ..... ح ۳۲۸

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ: ...وَإِنْ أَبْغَضَ النَّاسُ إِلَى اللَّهِ مَنْ يَقْتَدِي بِسُنَّةِ إِمَامِ عليه السلام وَلَا
يَقْتَدِي بِأَعْمَالِهِ.

امام سجاد عليه السلام: مبعوض ترین مردم نزد خداوند کسی است که خود را پیرو
روش امامی بداند ولی از رفتار و کردار او پیروی نکند. ^{۱۸۲۷}

عَنْ ابْنِ قُلوَيْبِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى وَ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ مَعَا عَنْ عَلِيِّ
بْنِ مُحَمَّدِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ النَّصْرِ بْنِ مُزَاهِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرِ عَنْ
جَابِرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَرَامٍ الْأَنْصَارِيَّ يَقُولُ لَوْ
نَشَرَ سَلْمَانَ وَ أَبُو ذَرٍّ رَحِمَهُمَا اللَّهُ لَهُوْلَاءِ الَّذِينَ يَتَّحِلُونَ مَوَدَّتَكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ لَقَالُوا
هُوْلَاءِ كَذَّابُونَ وَ لَوْ رَأَى هُوْلَاءِ أَوْلِيكَ لَقَالُوا مَجَانِينُ

حضرت باقر عليه السلام فرمود: از جابر بن عبد الله انصاری شنیدم که می گفت: اگر
سلمان و ابوذر زنده شوند و این افرادی را که امروز ادعای تشیع و پیروی و دوستی
شما را دارند ببینند خواهند گفت: اینها دروغ می گویند و اگر این مدعیان تشیع
امروزی سلمان و ابوذر را ببینند می گویند: آنها دیوانه هستند. ^{۱۸۲۸}

عَنْ ابْنِ عُقْدَةَ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ حَازِمٍ عَنْ عُبَيْسِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ
أَبِي خَالِدِ الْمَكْفُوفِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَنْبَغِي لِمَنْ ادَّعَى
هَذَا الْأَمْرَ فِي السِّرِّ أَنْ يَأْتِيَ عَلَيْهِ بِبُرْهَانٍ فِي الْعَلَانِيَةِ قُلْتُ وَ مَا هَذَا الْبُرْهَانُ الَّذِي يَأْتِي
بِهِ فِي الْعَلَانِيَةِ قَالَ يُحِلُّ حَلَالَ اللَّهِ وَ يُحَرِّمُ حَرَامَ اللَّهِ وَ يَكُونُ لَهُ ظَاهِرٌ يُصَدِّقُ بَاطِنَهُ

۱۸۲۷. الكافي: ج ۸ ص ۲۳۴ حَدِيثُ الْقِيَابِ ح ۳۱۲.

۱۸۲۸. الأمالی للمفيد ص ۲۱۴ المجلس الرابع والعشرون ح ۵

ابن عقده از ... از ابو خالد مکفوف از بعضی اصحابش نقل کند که امام صادق علیه السلام فرمود سزاوار است کسی که در نهان ادعای تشیع می‌کند در آشکار نیز نشانه‌ای بر ادعای خود بیاورد عرض کردم آن نشانه چیست؟ فرمود: حلال خدا را حلال و حرام او را حرام بداند و چنین عمل کند و نمودش از نظر عمل درونش را در ادعا تصدیق نماید. ۱۸۲۹

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ وَ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شَمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ لِي يَا جَابِرُ أَيَكْتَفِي مَنْ انْتَحَلَ التَّشْيِعَ أَنْ يَقُولَ بِحُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَوَ اللَّهُ مَا شِيعْتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ أَطَاعَهُ وَ مَا كَانُوا يُعْرَفُونَ يَا جَابِرُ إِلَّا بِالتَّوَاضِعِ وَ التَّخْشَعِ وَ الْأَمَانَةِ وَ كَثْرَةِ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الصَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ وَ الْبِرِّ بِالْوَالِدَيْنِ وَ التَّعَاهُدِ لِلْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَ أَهْلِ الْمَسْكَنَةِ وَ الْغَارِمِينَ وَ الْآيَتَامَ وَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ كَفِّ الْأَلْسُنِ عَنِ النَّاسِ ...

امام باقر علیه السلام آیا از تشیع مرد همین بس باشد که دوستی ما خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله را دارد؟ به خدای سوگند! به حقیقت شیعه بودن دست نمی‌یازد، مگر آن‌کس که تقوا پیشه کند و خدا را فرمان‌بر باشد، شیعیان ما نشانه‌های چندی دارند که با آن‌ها شناخته می‌شوند، تواضع، خشوع، امانت‌داری، فراوانی یاد خدا، روزه، نماز، نیکی با پدر و مادر، رسیدگی به همسایگان، دستگیری از نیازمندان، بدهکاران و یتیمان، تلاوت قرآن، راست‌گویی، نیاززدن مردم با زبان و... ۱۸۳۰

۱۸۲۹. الغيبة للنعمانی ص ۱۱۴ باب ۵ دما روی فیمن ادعی الإمامة و من زعم أنه إمام و لیس بإمام و أن کل رایة ترفع قبل قیام القائم فصاحبها طاغوت ح ۷
۱۸۳۰. کافی: ج ۲ ص ۷۴ باب ۳۶ باب الطاعة وَ التَّقْوَى ح ۳.

قَالَ أَبُو يَعْقُوبَ يُوسُفُ بْنُ زِيَادٍ وَ عَلِيُّ بْنُ سَيَّارٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا... قَالَ

الصَّادِقُ عليه السلام: أَنَّ شِيعَتَنَا هُمُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ آثَارَنَا وَ يُطِيعُونَ فِي جَمِيعِ أَوْامِرِنَا وَ نَوَاهِينَا

١٠٧٣

فَأُولَئِكَ شِيعَتُنَا فَأَمَّا مَنْ خَالَفَنَا فِي كَثِيرٍ مِمَّا فَرَضَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَلَيْسُوا مِنْ شِيعَتِنَا

امام رضا عليه السلام فرمود: شیعیان ما، آن‌ها ایند که از آثار ما پیروی می‌کنند و در

تمام اوامر و نواهی از ما اطاعت می‌کنند، این‌ها شیعیان ما هستند ولی کسانی که در

واجبات خدائی با ما مخالفت می‌کنند از شیعیان ما نیستند. ^{۱۸۳۱}

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ

قَالَ بِلِسَانِهِ وَ خَالَفَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ آثَارِنَا وَ لَكِنْ شِيعَتُنَا مَنْ وَاقَفَنَا بِلِسَانِهِ وَ قَلْبِهِ وَ

اتَّبَعَ آثَارَنَا وَ عَمِلَ بِأَعْمَالِنَا أُولَئِكَ شِيعَتُنَا.

امام صادق عليه السلام فرمود: از شیعیان ما نیستند آن کسانی که با زبان خود اظهار

دوستی می‌کنند، ولی در عمل با ما و آثار و کردار ما مخالفت می‌نمایند، و لکن شیعه‌ی

ما کسی است که با زبان و قلبش با ما موافق باشد و از آثار ما پیروی نماید و در

کارها از ما متابعت کند، آنان شیعیان ما هستند. ^{۱۸۳۲}

فَإِنِّي سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ افْتَرَقَ النَّاسُ فِينَا عَلَى ثَلَاثِ فِرَقٍ فِرْقَةٌ

أَحْبَبْنَا انْتِظَارَ قَائِمِنَا لِيُصِيبُوا مِنْ دُنْيَانَا فَقَالُوا وَ حَفِظُوا كَلَامَنَا وَ قَصَّروا عَنْ فِعْلِنَا

فَسَيَحْشُرُهُمُ اللَّهُ إِلَى النَّارِ وَ فِرْقَةٌ أَحْبَبْنَا وَ سَمِعُوا كَلَامَنَا وَ لَمْ يَقْصُرُوا عَنْ فِعْلِنَا

لَيَسْتَأْكُلُوا النَّاسَ بِنَا فَيَمْلَأُ اللَّهُ بُطُونَهُمْ نَاراً يُسَلِّطُ عَلَيْهِمُ الْجُوعَ وَ الْعَطَشَ وَ فِرْقَةٌ

۱۸۳۱. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۱۸ [فی معنی الرافضی، و

أن أول من سمى به سحره موسى:] ح ۱۶۱.

۱۸۳۲. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار ص ۷۱ الفصل الثالث فی آداب الشيعة

أَحْبُونَا وَ حَفِظُوا قَوْلَنَا وَ أَطَاعُوا أَمْرَنَا وَ لَمْ يُخَالِفُوا فِعْلَنَا فَأُولَئِكَ مِنَّا وَ نَحْنُ مِنْهُمْ وَ لَا تَدْعُوا صِلَةَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ مِنْ أَمْوَالِكُمْ مَنْ كَانَ غَنِيًّا فَبِقَدْرِ غِنَاهُ وَ مَنْ كَانَ فَقِيرًا فَبِقَدْرِ فَقْرِهِ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَقْضِيَ اللَّهُ لَهُ أَهْمَ الْحَوَائِجِ إِلَيْهِ فَلْيَصِلْ آلَ مُحَمَّدٍ ﷺ وَ شِيعَتَهُمْ بِأَحْوَجِ مَا يَكُونُ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ لَا تَغْضَبُوا مِنْ الْحَقِّ إِذَا قِيلَ لَكُمْ وَ لَا تُبْغِضُوا أَهْلَ الْحَقِّ إِذَا صَدَعُوكُمْ بِهِ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَعْضَبُ مِنَ الْحَقِّ إِذَا صَدَعَ بِهِ

امام صادق علیه السلام: مردم درباره‌ی ما سه دسته شدند؛ یک دسته دوست‌دار ما‌یند و در انتظار قائم ما علیه السلام به سر می‌برند تا از دنیای ما برخوردار گردند، اینان سخن ما را گویند، و آن را حفظ نمایند ولی از عمل ما کوتاهی کنند، پس خداوند آن‌ها را به دوزخ برد، یک دسته هم دوست‌دار ما‌یند و گوش به حرف ما می‌سپارند و مانند ما رفتار می‌کنند تا به وسیله‌ی ما از کیسه‌ی مردم بخورند، پس خداوند درون آن‌ها را پر از آتش سازد و گرسنگی و تشنگی را بر آن‌ها چیره نماید، و دسته‌ای دیگر دوست‌دار ما‌یند و گوش به حرف ما می‌سپارند و از فرمان ما پیروی می‌کنند و با عمل ما مخالفت نورزند، اینان از ما باشند و ما از آن‌ها. از اموال خود دادن صله‌ی آل محمد ﷺ را ترک نکنید، هر کس توان‌گر است در حدّ توان‌گریش و هر کس تنگدست است در حدّ تنگدستی‌اش، پس هر کس خواهد خداوند حاجت‌های ضروری و نیازهای مهمّ او را برآورده نماید، باید با تمام نیازی که به مال خود دارد، به آل محمد ﷺ و شیعیان آنان عطا و صله دهد. چون به شما سخن حقّی گفته شود، خشمگین نشود و هرگاه اهل حقّ سخن حقّی را به شما بگویند با آنان دشمنی نورزید زیرا مؤمن از این‌که سخن حقّی را به او گویند، خشمگین نگردد. ^{۱۸۳۳}

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) قَالَ: إِنَّا لَا نَعُدُّ الرَّجُلَ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ لِيَجْمَعَ أَمْرًا مُتَّبِعًا مُرِيدًا أَلَا وَ إِنْ مِنْ اتِّبَاعِ أَمْرِنَا وَ إِرَادَتِهِ الْوَرَعَ فَتَزَيَّنُوا بِهِ يَرْحَمَكُمُ اللَّهُ وَ كِيدُوا أَعْدَاءَنَا بِهِ يَنْعَشِكُمْ اللَّهُ.

از امام صادق (عليه السلام) روایت است که فرمود: ما مردی را مؤمن نمی‌شماریم، مگر این‌که تمامی امر ما را پیروی کند و بخواهد، آگاه باشید که از جمله، پیروی امر ما و خواستن امر ما پارسایی است، پس خود را با پارسایی زینت دهید تا خداوند رحمتش را شامل حالتان کند و دشمنان ما را به وسیله‌ی پارسایی فریب دهید تا خداوند شما را بلند مرتبه گرداند. ۱۸۳۴

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابَوَيْهِ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ عَمِّهِ أَبِي جَعْفَرِ بْنِ بَابَوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ عَلِيِّ عَنِ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ يُونُسَ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَوَاضٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَحْيَى بْنِ بَسَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) يَقُولُ إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالْوَرَعِ آلُ مُحَمَّدٍ (عليه السلام) وَ شِيعَتُهُمْ كَيْ تَقْتَدِيَ الرَّعِيَّةَ بِهِمْ

از امام صادق (عليه السلام) شنیدم فرمود: سزاوارترین مردم به ورع و پرهیزگاری آل محمد (عليه السلام) و شیعیان آنها می‌باشند تا مردم به آنها اقتداء کنند. ۱۸۳۵

۱۸۳۴. الکافی ج ۲ ص ۷۸ باب الورع ..... ح ۱۳.

۱۸۳۵. بشارة المصطفى لشعبة المرتضى (ط - القديمة) ج ۲ ص ۱۴۱ تکلم الحصة في كف على بلا إله إلا الله محمد رسول الله ..

عَنْ خَالِدِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ طَلْحَةَ رَفَعَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ زَيْدِ الشَّامِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى آيَةٌ فِي الْمُنَافِقِينَ إِلَّا وَهِيَ فِي مَنْ يَنْتَحِلُ التَّشْيِعَ

حضرت صادق عليه السلام می فرمودند: آیاتی که خداوند در باره منافقان نازل کرده
در باره کسانی که خود را به تشیع می بندد صدق دارد. ۱۸۳۶

عَنْ حَمْدَوَيْهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الْكَرْخِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ مِمَّنْ يَنْتَحِلُ هَذَا الْأَمْرَ لَمَنْ هُوَ شَرٌّ مِنَ الْيَهُودِ وَ
النَّصَارَى وَالْمَجُوسِ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا

ابراهیم کرخی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: در میان شیعیان کسانی هستند
که از یهود و نصاری و مجوس و مشرکان هم بدتر می باشند. ۱۸۳۷

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وسلم اتَّقُوا اللَّهَ مَعَاشِرَ الشَّيْعَةِ فَإِنَّ الْجَنَّةَ لَنْ تَفُوتَكُمْ وَإِنْ
أَبْطَأَتْ بِهَا عَنْكُمْ قَبَائِحُ أَعْمَالِكُمْ فَتَنَافَسُوا فِي دَرَجَاتِهَا قِيلَ فَهَلْ يَدْخُلُ جَهَنَّمَ أَحَدٌ
مِنْ مُحِبِّيكَ وَ مُحِبِّي عَلِيِّ عليه السلام قَالَ مَنْ قَدِرَ نَفْسُهُ بِمُخَالَفَةِ مُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ وَقَعَ
الْمُحَرَّمَاتِ وَ ظَلَمَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ خَالَفَ مَا رُسِمَ لَهُ مِنَ الشَّرِيعَاتِ جَاءَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَدِرًا طَفَسًا يَقُولُ مُحَمَّدٌ صلى الله عليه وآله وسلم وَ عَلِيُّ عليه السلام يَا فُلَانُ أَنْتَ قَدِرٌ طَفَسٌ لَا
تَصْلُحُ لِمُرَاقَبَةِ مَوَالِيكَ الْأَخْيَارِ وَ لَا لِمُعَانَقَةِ الْحُورِ الْحَسَانِ وَ لَا الْمَلَائِكَةِ
الْمُقَرَّبِينَ لَا تَصِلُ إِلَى مَا هُنَاكَ

۱۸۳۶. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال ص ۲۹۹ ما روى في محمد بن أبي زينب ..... ح ۵۳۵.

۱۸۳۷. رجال الكشي إختيار معرفة الرجال ص ۲۹۷ ما روى في محمد بن أبي زينب ..... ح ۵۲۸.

رسول خدا ﷺ فرمود: ...هر که نفس خود را با مخالفت محمد ﷺ و علی ﷺ چرکین کند و دنبال کارهای حرام برود و به مؤمنان ظلم کند و با احکام شریعت مخالفت نماید روز قیامت گناهکار و آلوده خواهد آمد محمد ﷺ و علی ﷺ می‌گویند تو کثیف و آلوده هستی و صلاحیت همنشینی با صالحان و نیکان را نداری و شایسته نیستی که با حوران هم آغوش گردی و با فرشتگان مقرب هم نشین گردی تو نمی‌توانی خود را با آنها قرین سازی....^{۱۸۳۸}

وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ قَالَ بِلِسَانِهِ وَ خَالَفَنَا فِي أَعْمَالِنَا وَ آثَارِنَا وَ لَكِنْ شِيعَتُنَا مَنْ وَافَقَنَا بِلِسَانِهِ وَ قَلْبَهُ وَ اتَّبَعَ آثَارَنَا وَ عَمِلَ بِأَعْمَالِنَا أَوْلِيكَ شِيعَتُنَا.

امام صادق ﷺ: شیعه‌ی ما نیست آن‌که به گفتار زبان کفایت کند. ولی بر خلاف اعمال و آثار ما رفتار کند، و لکن شیعه‌ی ما کسی است که در زبان و قلب با ما موافق باشد و از آثار ما پیروی کند و به اعمال ما عمل نماید که اینان شیعیان ما هستند.^{۱۸۳۹}

وَ عَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنِ ابْنِ أَبِي يَعْقُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادُ لَا وَرَعَ فِيهِ.

امام صادق ﷺ فرمود: کوششی که تقوا و پارسایی در آن رعایت نشود سودی نخواهد داشت.^{۱۸۴۰}

۱۸۳۸. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۰۶ [فی أن ولاية علی ع

حسنة لا یضر معها سیئة:].....ح ۱۴۸.

۱۸۳۹. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار ص ۷۱ الفصل الثالث فی آداب الشیعة .....

۱۸۴۰. الکافی ج ۲ ص ۷۶ باب الورع .....ح ۱.

وَعَنْهُمْ عَنِ ابْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ زِيَادٍ
 الصَّيْقَلِ عَنْ فَضِيلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ: قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّ أَشَدَّ الْعِبَادَةِ الْوَرَعَ.
 امام باقر عليه السلام همانا سخت ترین عبادت باز ایستادن از گناه است. ۱۸۴۱

در عبادت بسیار سخت کوش هستند

حَدَّثَنَا أَبِي رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
 بْنُ أَحْمَدَ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَيْسَى عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي
 الْمَقْدَامِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَا أَبَا الْمَقْدَامِ إِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيِّ عليه السلام
 الشَّاحِبُونَ النَّاحِلُونَ الذَّابِلُونَ ذَابِلَةٌ شَفَاهُهُمْ خَمِيصَةٌ بَطُونُهُمْ مُتَعَيِّرَةٌ أَلْوَانُهُمْ
 مُصْفَرَّةٌ وَجُوهُهُمْ إِذَا جَنَّهُمُ اللَّيْلُ اتَّخَذُوا الْأَرْضَ فِرَاشًا وَ اسْتَقْبَلُوا الْأَرْضَ
 بِجَبَاهِهِمْ كَثِيرٌ سُجُودُهُمْ كَثِيرَةٌ دُمُوعُهُمْ كَثِيرٌ دُعَاؤُهُمْ كَثِيرٌ بَكَوْهُمْ يَفْرَحُ النَّاسُ
 وَ هُمْ يَحْزَنُونَ.

ابو المقدام گوید: حضرت باقر عليه السلام فرمود: ای ابو المقدام! شیعیان علی عليه السلام
 کسانی هستند که رنگ‌های آنها پریده و دگرگون و لاغر می‌باشند، لب‌های آنان
 خشک و شکم‌های آنها به کمر چسبیده و رنگ‌ها متغیر و چهره آنها زرد است.
 هنگامی که شب فرا می‌رسد زمین را برای خود فرش می‌گیرند و با صورت‌های خود
 به طرف زمین می‌آیند و به عبادت مشغول می‌گردند، سجده‌های آنها زیاد، و اشک

ریزان، هستند، بسیار دعا می‌کنند و زیاد گریه می‌نمایند، مردم خوشحالی دارند ولی آنها در اندوه به سر می‌برند. ۱۸۴۲

۱۰۷۹

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو نَصْرِ مَنصُورٌ بَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْأَصْفَهَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْإِسْكَندَرَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مَهْدِيٍّ الرَّقِّيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: يَا عَلِيُّ طُوبَى لِمَنْ أَحَبَّكَ وَ صَدَّقَ بِكَ وَ وَيْلٌ لِمَنْ أَبْغَضَكَ وَ كَذَبَ بِكَ مُحِبُّوكَ مَعْرُوفُونَ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَ الْأَرْضِ السَّابِعَةِ السُّفْلَى وَ مَا بَيْنَ ذَلِكَ هُمْ أَهْلُ الدِّينِ وَ الْوَرَعِ وَ السَّمْتِ الْحَسَنِ وَ التَّوَاضُعِ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ وَ جِلَّةَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قَدْ عَرَفُوا حَقَّ وَ لَآئِكَ وَ أَلَسْتَهُمْ نَاطِقَةً بِفَضْلِكَ وَ أَعْيُنُهُمْ سَاكِبَةٌ تَحْتُنَا عَلَيْكَ وَ عَلَى الْأَيْمَةِ مِنْ وُلْدِكَ يَدِينُونَ لِلَّهِ بِمَا أَمَرَهُمْ بِهِ فِي كِتَابِهِ وَ جَاءَهُمْ بِهِ الْبُرْهَانُ مِنْ سُنَّةِ نَبِيِّهِ عَامِلُونَ بِمَا يَأْمُرُهُمْ بِهِ أَوْلُو الْأَمْرِ مِنْهُمْ مُتَوَاصِلُونَ غَيْرُ مُتَقَاطِعِينَ مُتَحَابُّونَ غَيْرُ مُتَبَاغِضِينَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتُصَلِّي عَلَىيِهِمْ وَ تُؤْمِنُ عَلَى دُعَائِهِمْ وَ تَسْتَغْفِرُ لِلْمُذْنِبِ مِنْهُمْ وَ تَشْهَدُ حَضْرَتَهُ وَ تَسْتَوْحِشُ لِفَقْدِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

علی بن مهدی رقی گوید: امام رضا عليه السلام از پدرانش روایت می‌کند که رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: ای علی! خوشا به حال هر که تو را دوست بدارد و بدا به حال آن

که تو را دشمن بدارد و تکذیب کند، دوستان تو در آسمانها و زمینها معروف می‌باشند. آنها اهل دیانت و تقوی و حسن رفتار و فروتنی برای خداوند می‌باشند، دیدگان آنها در حال خشوع و دلها از ترس خدا همواره به ذکر مشغول هستند، آنها حق ولایت تو را شناختند، زبانهای آنان به فضل تو در حرکت می‌باشند، و دیدگان آنها به خاطر اشتیاق به تو و فرزندان اشک می‌ریزند. خداوند هر چه در کتاب خود فرمود به آن ایمان دارند، و به سنت‌های ثابت‌ه رسول خدا ﷺ عمل می‌کنند، به سخنان اولو الامر خود گوش فرا می‌دهند، آنها با هم در رفت و آمد هستند و به دیدن یک دیگر می‌روند، و از هم جدا و منقطع زندگی نمی‌کنند و با هم قطع رابطه ندارند. آنها همدیگر را دوست دارند، و با هم دشمنی ندارند، فرشتگان بر آنها نماز می‌گذارند، و در دعای آنها آمین می‌گویند و برای گناهکاران آنها استغفار می‌کنند، و در جنازه آنها شرکت دارند، و از فقدان و درگذشت آنها تا روز قیامت در ناراحتی هستند. ۱۸۴۳

أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام قَاعِدًا فِي بَيْتِهِ إِذْ قَرَعَ قَوْمٌ عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَقَالَ يَا جَارِيَّةُ انْظُرِي مَنْ بِالْبَابِ فَقَالُوا قَوْمٌ مِنْ شِيعَتِكَ فَوَثَبَ عَجَلَانَ حَتَّى كَادَ أَنْ يَقَعَ فَلَمَّا فَتَحَ الْبَابَ وَ نَظَرَ إِلَيْهِمْ رَجَعَ وَ قَالَ كَذَبُوا فَأَيْنَ السَّمْتُ فِي الْوُجُوهِ أَيْنَ أَثَرُ الْعِبَادَةِ أَيْنَ سِيمَاءُ السُّجُودِ إِنَّمَا شِيعَتُنَا يُعْرِفُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَ شَعَثِهِمْ قَدْ قَرَحَتِ الْعِبَادَةُ مِنْهُمْ الْأَنَافَ وَ دَثَّرَتِ الْجِبَاهُ وَ الْمَسَاجِدَ حُمْصُ الْبُطُونِ ذُبُلُ الشَّفَاهِ قَدْ هَيَّجَتِ الْعِبَادَةُ وَجُوهَهُمْ وَ أَحْلَقَ سَهْرُ اللَّيَالِي وَ قَطَعُ

۱۸۴۳. عيون أخبار الرضا ج ۱ ص ۲۶۱ باب ۲۶ باب ما جاء عن الرضا من الأخبار النادرة في فنون

الْمَحْرُورُونَ إِذَا فَرِحَ النَّاسُ يُعْرِفُونَ بِالزُّهْدِ كَلَامَهُمُ الرَّحْمَةُ وَ تَشَاغُلُهُمُ بِالْحَجَّةِ.

۱۰۸۱

حمران بن اعین از حضرت صادق علیه السلام روایت می‌کند که فرمود: امام سجاد علیه السلام در خانه نشسته بود که ناگهان گروهی در خانه را زدند، حضرت فرمود: بنگرید در خانه کیست گفتند گروهی از شیعیان شما هستند، حضرت به شتاب در خانه آمدند و هنگامی که در را گشودند و به آنها نگاه کردند برگشتند و گفتند دروغ می‌گویند. فرمود: من در سیمای آنها چهره‌ی شیعیان را مشاهده نمی‌کنم، اثر عبادت در صورت آنان نیست دور پیشانی آنها جای سجده مشاهده نمی‌گردد، شیعیان ما با عبادت و صورت‌های غبارآلود شناخته می‌گردند، بینی‌های آنها از عبادت مجروح شده و پیشانی و سجده‌گاه آنها چرکین گردیده است. آنها لاغر و نحیف می‌باشند و لب‌هایشان خشک است، عبادت صورت‌های آنها را خشک کرده و بیداری شب‌ها و تشنگی و گرمی روزها بدن آنان را کهنه ساخته است، هنگامی که مردم سکوت می‌کنند آنها تسبیح می‌گویند، و هر گاه مردم به خواب روند آنها نماز می‌گذارند، و هر گاه مردم خوشحال شوند آنها محزون می‌شوند، آنها به زهد معروف و به رحمت سخن می‌گویند. ۱۸۴۴

مراقبت بر نماز حفظ اسرار و دستگیری از نیازمندان

قَالَ: وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: اَمْتَحِنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافَظَتُهُمْ عَلَيْهَا وَ إِلَى أَسْرَارِنَا كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عَن عَدُوِّنَا وَ إِلَى أَمْوَالِهِمْ كَيْفَ

مُؤَسَّاتُهُمْ لِأَخْوَانِهِمْ فِيهَا

ابن صدقه گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: شیعیان ما را در هنگام نماز آزمایش کنید و بنگرید که آنان چگونه نماز را حفظ می‌کنند، و بنگرید که اسرار ما را چگونه نگه می‌دارند و از دشمنان حفظ می‌نمایند و اموال خود را چگونه در اختیار برادران خود قرار می‌دهند و با آنان مواسات می‌کنند. ^{۱۸۴۵}

۱۰۸۲

مواظبت شدید بر انجام واجبات

أَنَّ شِيعَتَنَا هُمُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ آثَارَنَا، وَيُطِيعُونَنا فِي جَمِيعِ أَوْامِرِنَا وَ نَوَاهِينَا، فَأُولَئِكَ [مِنْ] شِيعَتِنَا. فَأَمَّا مَنْ خَالَفَنَا فِي كَثِيرٍ مِمَّا فَرَضَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَلَيْسُوا مِنْ شِيعَتِنَا.

امام باقر علیه السلام: شیعیان از آثار ما پیروی می‌کنند و از اوامر ما اطاعت می‌نمایند و از نواهی ما دست می‌کشند این گروه از شیعیان ما به حساب می‌آیند، ولی آن‌هایی که واجبات خداوند را انجام نمی‌دهند شیعیان ما نیستند. ^{۱۸۴۶}

شب زنده دار هستند

عَنْ مَيْسِرَةَ [مَيْسِرٍ] قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ علیه السلام يَا مَيْسِرُ أَلَا أَخْبِرُكَ بِشِيعَتِنَا قُلْتُ بَلَى جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ إِنَّهُمْ حُصُونٌ حَصِيئَةٌ فِي [و] صُدُورٍ أَمِينَةٌ وَ أَحْلَامٌ

۱۸۴۵. قرب الإسناد ص ۷۸ احادیث متفرقة ح ۲۵۳

۱۸۴۶. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۱۸ [فی معنی الرافضی، و

أن أول من سمي به سحرة موسى] ح ۱۶۱

رَزِينَةٌ لَيْسُوا بِالْمَذَائِعِ الْبُذُرِ وَلَا بِالْجَفَاةِ الْمُرَائِنِ زُهْبَانٌ بِاللَّيْلِ أُسْدٌ بِالنَّهَارِ

میسر گوید: حضرت باقر علیه السلام فرمود: ای میسر! می خواهی از شیعیان ما اطلاع حاصل کنی گفتم: آری قربانت گردم فرمود: آنها دژهای محکمی هستند و دل‌های قابل اطمینان و عقل‌های استواری دارند، آنها اسرار را فاش نمی‌کنند و ریاکار و بدکار نیستند، شب‌ها اهل عبادت و روزها مانند شیر ژبان می‌باشند. ^{۱۸۴۷}

عَنْهُ قَالَ إِنَّ أَصْحَابَ عَلِيِّ عليه السلام كَانُوا الْمَنْظُورَ إِلَيْهِمْ فِي الْقَبَائِلِ وَ كَانُوا

أَصْحَابَ الْوَدَائِعِ مَرْضِيَّيْنَ عِنْدَ النَّاسِ سَهَّارَ اللَّيْلِ مَصَابِيحَ النَّهَارِ

حضرت صادق علیه السلام فرمود: یاران علی علیه السلام در قبیله‌ها مورد نظر بودند، و مردم ودایع خود را نزد آنها می‌گذاشتند، مردم از آنها راضی بودند، شب‌ها بیدار و روزها مانند چراغ فروزان در میان جامعه بودند. ^{۱۸۴۸}

خواندن نماز شب

قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ لَمْ يُصَلِّ صَلَاةَ اللَّيْلِ

و در کتاب «بلد الامین» امام صادق علیه السلام فرموده است:

از شیعیان ما نیست کسی که نماز شب نخواند. ^{۱۸۴۹}

عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام... وَ قَالَ أَبْغَضُ الْخَلْقِ إِلَى اللَّهِ

جَيْفَةٌ بِاللَّيْلِ بَطَالٌ بِالنَّهَارِ.

۱۸۴۷. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار النص ۶۲ الفصل الثانی فی ذکر علامات الشیعة

۱۸۴۸. مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار النص ۶۳ الفصل الثانی فی ذکر علامات الشیعة

۱۸۴۹. المقنع للصدوق ص ۱۳۱ باب ۱۹ باب صلاة اللیل

و نیز فرموده: خدا نسبت به کسی که شب همچون مردار است و روزش را به

بطالت می گذراند دشمنی شدیدی دارد. ۱۸۵۰

تقوای الهی و پیروی از قرآن

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ التَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ
 أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَإِذَا التَّبَسَّتْ عَلَيْكُمُ الْفِتْنُ كَقِطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ
 فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ فَإِنَّهُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ وَ مَاحِلٌ مُصَدَّقٌ وَ مَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَى
 الْجَنَّةِ وَ مَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَاقَهُ إِلَى النَّارِ وَ هُوَ الدَّلِيلُ يَدُلُّ عَلَى خَيْرِ سَبِيلٍ وَ هُوَ
 كِتَابٌ فِيهِ تَفْصِيلٌ وَ بَيَانٌ وَ تَحْصِيلٌ وَ هُوَ الْفَضْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ وَ لَهُ ظَهْرٌ وَ بَطْنٌ
 فَظَاهِرُهُ حُكْمٌ وَ بَاطِنُهُ عِلْمٌ ظَاهِرُهُ أَنْيَقٌ وَ بَاطِنُهُ عَمِيقٌ لَهُ نُجُومٌ وَ عَلَى نُجُومِهِ
 نُجُومٌ لَا تُحْصَى عَجَائِبُهُ وَ لَا تُبْلَى غَرَائِبُهُ فِيهِ مَصَابِيحُ الْهُدَى وَ مَنَارُ الْحِكْمَةِ وَ
 دَلِيلٌ عَلَى الْمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ فَلْيَجْلُ جَالٍ بَصْرَهُ وَ لِيُبْلِغِ الصِّفَةَ نَظْرَهُ يَنْجُ
 مَنْ عَطَبٍ وَ يَتَخَلَّصُ مِنْ نَشَبٍ فَإِنَّ التَّفَكُّرَ حَيَاةَ قَلْبِ الْبَصِيرِ كَمَا يَمْشِي
 الْمُسْتَتِيرُ فِي الظُّلُمَاتِ بِالنُّورِ فَعَلَيْكُمْ بِحُسْنِ التَّخَلُّصِ وَ قِلَّةِ التَّرْبُصِ

پیامبر ﷺ: ای مردم!... هنگامی که فتنه‌ها چون شب تاریک شما را فرا گرفت به

قرآن رو آورید که قرآن شفاعت کننده‌ای است که شفاعتش پذیرفته و گزارش

دهنده‌ای است که گزارشش تصدیق شده و هر که قرآن را پیشوای خود قرار دهد به

بهشتش راهنمایی کند و کسی که آن را پشت سر قرار دهد، به دوزخش کشاند. قرآن

هدایت‌گری است که به بهترین راه‌ها هدایت می‌کند و کتابی است که در آن جزئیات شریعت بیان حقایق و تحصیل حقّ قرار دارد قرآن جداکننده حقّ و باطل است که در آن بیهوده‌ای راه ندارد. قرآن ظاهری دارد و باطنی که ظاهرش حکم و دستور است و باطنش علم و دانش ظاهرش زیباست و باطنش ژرف ستارگانی دارد و ستارگان آن هم ستارگانی شگفتی‌هایش به شماره نیاید و عجائبش کهنه نشود. چراهای هدایت در قرآن است و نشانه‌های حکمت....^{۱۸۵۱}

قال النبي ﷺ: إِنَّ عَلِيًّا وَ شِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ

پیامبر ﷺ: همانا علی علیه السلام و شیعیانش رستگارانند.

وَ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَامِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ هِلَالِ الثَّقَفِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ الْوَرَعِ وَ الْإِجْتِهَادِ وَ اعْلَمْ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ لَا وَرَعَ فِيهِ.

امام صادق علیه السلام: تو را به رعایت تقوای الهی و یارسایی و کوشش سفارش می‌کنم و بدان که کوششی که یارسایی در آن نباشد سودی نخواهد داشت.^{۱۸۵۲}

أَمَّا اللَّيْلُ فَصَافُونَ أَقْدَامَهُمْ تَالِينَ لِأَجْزَاءِ الْقُرْآنِ يُرْتَلُونَهَا تَرْتِيلاً يُحْزَنُونَ بِهِ أَنْفُسَهُمْ وَ يَسْتَثِيرُونَ بِهِ دَوَاءَ دَابِّهِمْ فَإِذَا مَرُّوا بِآيَةٍ فِيهَا تَشْوِيقٌ رَكَنُوا إِلَيْهَا طَمَعًا وَ تَطَلَّعَتْ نُفُوسُهُمْ إِلَيْهَا شَوْقًا وَ ظَنُّوا أَنَّهَا نُصِبَ أَعْيُنِهِمْ وَ إِذَا مَرُّوا بِآيَةٍ فِيهَا تَخْوِيفٌ أَصْغَوْا إِلَيْهَا مَسَامِعَ قُلُوبِهِمْ وَ ظَنُّوا أَنَّ زَفِيرَ جَهَنَّمَ وَ شَهيقَهَا فِي أُصُولِ آذَانِهِمْ فَهُمْ حَائِنُونَ عَلَى أَوْسَاطِهِمْ مُفْتَرِشُونَ لِجِبَاهِهِمْ وَ أَكْفِهِمْ وَ رُكْبِهِمْ وَ أَطْرَافِ

۱۸۵۱. الكافي: كِتَابُ فَضْلِ الْقُرْآنِ ج ۲ ص ۵۹۹ ح ۲

۱۸۵۲. الكافي ج ۲ ص ۷۶ باب الورع ..... ح ۱.

أَقْدَامِهِمْ يَطْلُبُونَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى فِي فَكَاكِ رِقَابِهِمْ

امیرالمؤمنین (علیه السلام) در نهج البلاغه درباره‌ی پرهیزکاران می‌فرماید: در دل شب قدم‌هایشان را استوار ساخته در حالی‌که قرآن را جزء به جزء و با تفکر و اندیشه تلاوت می‌کنند با قرآن خود را محزون و دوی دردشان را از آن طلب می‌نمایند پس هرگاه به آیه‌ای گذر کنند که در آن تشویقی است به شوق پاداش به آن روی آورند و جانشان از شوق به سوی آن پر کشد و گمان دارند که نعمت‌های بهشت در برابر دیدگانشان قرار دارد و هرگاه به آیه‌ای گذر کنند که ترس از خدا در آن باشد گوش دل به آن می‌سپارند و گمان می‌برند که شرار شعله‌های آتش و نعره آن در گوششان طنین انداز است پس قامت خم می‌کنند پیشانی، دست‌ها و پاها بر خاک می‌گذارند و از خدای بزرگ آزادی از آتش را طلب می‌کنند.^{۱۸۵۳}

شیعیان ما با تقواترین مردم

مُحَمَّدُ بْنُ إِدْرِيسَ فِي آخِرِ السَّرَائِرِ نَقْلًا مِنْ رِوَايَةِ أَبِي الْقَاسِمِ بْنِ قُلُوبِيهِ عَنْ أَبِي زَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) أَنَّهُ قَالَ: لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ يَكُونُ فِي مِصْرٍ يَكُونُ فِيهِ مِائَةٌ أَلْفٍ وَ يَكُونُ فِي الْمِصْرِ أَوْرَعُ مِنْهُ.

امام صادق (علیه السلام) فرمود: شیعه‌ی ما نیست کسی که در شهری زندگی کند و کسی با ورع‌تر از او در آن‌جا باشد. (یعنی شیعه‌ی ما در یک جامعه همیشه از همه با ورع‌تر و پرهیزکارتر باشد)^{۱۸۵۴}

۱۸۵۳. نهج البلاغه للصبحی صالح خطبه‌ی ۱۹۳ و من خطبة له ع یصف فیها المتقین.

۱۸۵۴. وسائل الشیعه: ۱۵ ص ۲۴۷ باب ۲۱ ۲۱ باب وُجُوبُ الْوَرَعِ ح ۱۸.

تذکر: پس کسی نمی تواند ادعا کند که شیعه حقیقی است مگر تسلیم محض فرمان خدای تبارک و تعالی و رسول خدا ﷺ و ائمه اطهار (علیهم السلام) باشد و در عبادات به سختی بکوشد. و از محرّمات دوری جسته و در کردار و گفتار به ائمه اطهار (علیهم السلام) تمسک جوید. و به حقیقت از خدا بترسد و از ظلم و ستم به مخلوقات اجتناب ورزد.

دستگیری از فقرا و نیازمندان دارند

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنِ الْخَطَّابِ الْكُوفِيِّ وَ مُصْعَبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيِّ قَالَا دَخَلَ سَدِيرُ الصَّيرَفِيِّ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) وَ عِنْدَهُ جَمَاعَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُ يَا سَدِيرُ لَا تَزَالُ شِيعَتُنَا مَرْعِيَيْنَ [مَرْعِيَيْنَ] مَحْفُوظَيْنَ مَسْتُورِينَ مَعْصُومِينَ مَا أَحْسَنُوا النَّظَرَ لِأَنْفُسِهِمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ خَالِقِهِمْ وَ صَحَّتْ نِيَّاتُهُمْ لِأَيْمَتِهِمْ وَ بَرُّوا إِخْوَانَهُمْ فَعَطَفُوا عَلَى ضَعِيفِهِمْ وَ تَصَدَّقُوا عَلَى ذَوِي الْفَاقَةِ مِنْهُمْ إِنَّا لَا نَأْمُرُ بِظُلْمٍ وَ لَكِنَّا نَأْمُرُكَ بِالْوَرَعِ الْوَرَعِ وَ الْمُوَاسَاةِ الْمُوَاسَاةِ لِإِخْوَانِكَ فَإِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَمْ يَزَالُوا مُسْتَضْعَفِينَ قَلِيلِينَ مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ (ع)

سدیر صیرفی گوید: خدمت امام صادق (علیه السلام) رسیدم و در نزد آن جناب گروهی از یاران او بودند، فرمود: ای سدیر! شیعیان ما همواره محفوظ و مستورند نیت‌ها و دل‌های آنها با ائمه و رهبران‌شان پاک و بی‌آلایش باشند. با برادران خود نیکی کنند و به ضعیفان آنها برسند، و به درماندگان آنها احسان نمایند، ما شما را هرگز به ظلم دعوت نمی‌کنیم بلکه به ورع و پرهیزگاری فرا می‌خوانیم، با برادران خود

مواسات داشته باشید، و بدانید که دوستان خدا همیشه مستضعف و اندک هستند، و از هنگامی که خداوند آدم علیه السلام را خلق کرده چنین بوده است.^{۱۸۵۵}

أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَدَخَلَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ كَيْفَ مَنْ خَلَّفْتَ مِنْ إِخْوَانِكَ فَأَحْسَنَ الثَّنَاءَ وَ زَكَّى وَ أَطْرَى فَقَالَ لَهُ كَيْفَ عِيَادَةُ أَغْنِيَابِهِمْ لِفُقَرَائِهِمْ قَالَ قَلِيلَةٌ قَالَ كَيْفَ مُوَاصَلَةُ أَغْنِيَابِهِمْ لِفُقَرَائِهِمْ فِي ذَاتِ أَيْدِيهِمْ فَقَالَ إِنَّكَ تَذُكُرُ أَخْلَاقًا مَا هِيَ فِيْمَنْ عِنْدَنَا قَالَ فَكَيْفَ يَزْعُمُ هَؤُلَاءِ أَنَّهُمْ لَنَا شِيعَةٌ.

محمد بن عجلان گوید: در خدمت حضرت صادق علیه السلام بودم که مردی وارد شد و سلام کرد، امام علیه السلام از او پرسید برادران خود را چگونه یافتی، او از آنها ستایش و تمجید کرد، امام علیه السلام فرمود: مالداران آنها با نیازمندان چگونه رفتار می‌کنند. آن مرد گفت روابط اغنیاء با فقراء بسیار کم است، از این گونه اخلاق در نزد ما نیست، امام علیه السلام فرمود: پس چگونه آن‌ها خیال می‌کنند که از شیعیان هستند.^{۱۸۵۶}

دستگیری از نیازمندان

أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ قَالَ: كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَدَخَلَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ كَيْفَ مَنْ خَلَّفْتَ مِنْ إِخْوَانِكَ فَأَحْسَنَ الثَّنَاءَ وَ زَكَّى وَ أَطْرَى فَقَالَ لَهُ كَيْفَ عِيَادَةُ أَغْنِيَابِهِمْ

۱۸۵۵. المحاسن ج ۱ ص ۱۵۸ باب ۲۶ باب خصائص المؤمن ..... ح ۹۵

۱۸۵۶. صفات الشيعة ص ۸ الحديث الثالث عشر

لِفُقَرَائِهِمْ قَالَ قَلِيلَةٌ قَالَ كَيْفَ مُوَاصَلَةٌ أَغْنِيَابِهِمْ لِفُقَرَائِهِمْ فِي ذَاتِ أَيْدِيهِمْ فَقَالَ إِنَّكَ تَذَكُرُ أَخْلَاقًا مَا هِيَ فِيْمَنْ عِنْدَنَا قَالَ فَكَيْفَ يَزْعُمُ هَؤُلَاءِ أَنَّهُمْ لَنَا شِيعَةٌ.

۱۰۸۹

محمد پسر عجلان گوید نزد امام صادق علیه السلام بودیم، مردی داخل شد و سلام کرد از او پرسش فرمودند برادران دینی تو چگونه‌اند از آنان ستایش فراوانی نمود به او فرمود: دلجویی توانگران آنها با مستمندانشان چگونه است؟ عرضه داشت: کم است فرمود: رسیدگی مالدارانشان به درویشان بر چه پایه است؟ عرضه داشت: کردار و رفتارهایی را یاد آور می‌شوید که بیش ما نیست حضرت فرمود: پس چگونه اینان گمان می‌کنند که از پیروان مایند. ^{۱۸۵۷}

عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ أَبِي إِسْمَاعِيلَ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّ الشَّيْعَةَ عِنْدَنَا كَثِيرٌ فَقَالَ فَهَلْ يَعْطِفُ الْغَنِيُّ عَلَى الْفَقِيرِ وَ هَلْ يَتَجَاوَزُ الْمُحْسِنُ عَلَى [عَنِ] الْمُسِيءِ وَ يَتَوَاسَوْنَ فَقُلْتُ لَا فَقَالَ لَيْسَ هَؤُلَاءِ شِيعَةَ الشَّيْعَةِ مَنْ يَفْعَلُ هَذَا

ابواسماعیل گفته: به حضرت باقر علیه السلام گفتم: شیعه پیروان شما آل محمد علیهم السلام نزد ما بسیار است، فرمود: آیا دارا به ندار مهربانی می‌کند و چیزی می‌دهد؟ و نیکوکار از بدکار می‌گذرد و با یکدیگر کمک می‌نمایند؟ عرضه داشتم: نه، فرمود: آنان شیعه نیستند، شیعه کسی است که این کارها را به جا آورد. ^{۱۸۵۸}

عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ رَفَعَهُ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ سَبْعُونَ حَقًّا لَا

۱۸۵۷. صفات الشبعه ح ۱۳

۱۸۵۸. الكافي ج ۲ ص ۱۷۳ باب حق المؤمن على أخيه و أداء حقه ..... ح ۱۱

۱۰۹۰
 أُخْبِرُكَ إِلَّا بِسَبْعَةٍ فَإِنِّي عَلَيْكَ مُشْفِقٌ أَخْشَىٰ إِلَّا تَحْتَمِلَ فَقُلْتُ بَلَىٰ إِنَّ شَاءَ اللَّهُ
 فَقَالَ لَا تَشْبَعُ وَ يَجُوعُ وَ لَا تَكْتَسِي وَ يَعْرَىٰ وَ تَكُونُ دَلِيلَهُ وَ قَمِيصَهُ الَّذِي يَلْبَسُهُ
 وَ لِسَانَهُ الَّذِي يَتَكَلَّمُ بِهِ وَ تُحِبُّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ إِن كَانَتْ لَكَ جَارِيَةٌ
 بَعَثْتَهَا لِتَمَهَّدَ فِرَاشَهُ وَ تَسْعَىٰ فِي حَوَاجِجِهِ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ فَإِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ وَصَلْتَ
 وَ لَآئِكَ بَوَلَايَتِنَا وَ وَ لَآئِنَا بَوَلَايَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

و در کتاب «کافی» از معلى بن خنيس روايت مى‌کند که گفت: از امام
 صادق (عليه السلام) در باره حقوق مؤمن سؤال کردم فرمود: او را هفتاد حق است فقط هفت
 حق آن را به تو خبر مى‌دهم، زیرا نسبت به تو دلسوزم و مى‌ترسم به آن‌ها عمل نکنی
 یا آن‌ها را قبول ننمایی. عرضه داشتیم: بفرمائید ان شاء الله عمل خواهیم کرد. حضرت
 فرمود: تو سیرنباشی در حالی که او گرسنه است، تو پوشیده نباشی در حالی که او
 عریان و برهنه است، راهنمای او باشی، لباس او باشی که او را مى‌پوشاند، زبان او
 باشی که با آن تکلم مى‌کند، دوست داشته باشی برای او آنچه برای خودت دوست
 داری، اگر کنیزی داری برای او بفرستی تا رختخواب او را آماده کند، و شب و روز
 در برآوردن حوائجش تلاش کنی، اگر چنین کردی آن هنگام، رشته ولایت تو به
 ولایت ما، و ولایت ما به ولایت الهی متصل مى‌گردد. ۱۸۵۹

رفتاری نیکو با مخالفان و سایر مردم

۱۰۹۱

وَ قَالَ يَا شِيعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ إِنَّهُ لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَمْلِكْ نَفْسَهُ عِنْدَ
الْغَضَبِ وَ لَمْ يُحْسِنْ صُحْبَةَ مَنْ صَحِبَهُ وَ مُرَاقَقَةَ مَنْ رَاقَقَهُ وَ مُصَالَحَةَ مَنْ
صَالَحَهُ وَ مُخَالَفَةَ مَنْ خَالَفَهُ يَا شِيعَةَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ اتَّقُوا ﴿اللَّهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾ وَ لَا
حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

امام صادق ﷺ در حدیثی زیبا فرمودند: ای شیعیان آل محمد ﷺ از ما
نیست کسی که در هنگام خشم خود دار نباشد و در برخورد با همنشین و همسفر
خود و کسی که با او دست آشتی داده، و آن که با وی مخالف است، رفتاری نیکو در
پیش نگیرد ای شیعه آل محمد ﷺ اتَّقُوا ﴿اللَّهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾^{۱۸۶۰} با تمام توان از خدا
پروا کنید و بترسید، و لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.^{۱۸۶۱}

عاقل و پرهیزکار هستند

حَمْدُوِيهِ بِنُ نَصِيرٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ نُوحٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى، عَنْ
دَاوُدَ بْنِ فَرْقِدٍ، قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: إِنَّ أَصْحَابِي أَوْلُو النَّهْيِ وَ التَّقَى
فَمَنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِ النَّهْيِ وَ التَّقَى فَلَيْسَ مِنْ أَصْحَابِي.

از حمدویه بن نصیر از ... داود بن فرقد گوید از حضرت صادق ﷺ شنیدم

۱۸۶۰. التباين آية ۱۶

۱۸۶۱. تحف العقول النص ۳۸۰ و روى عنه ع فى قصار هذه المعانى

می فرمود: همانا یاران من خردمند و پرهیزگارند، بنا بر این هر که اهل خرد و پرهیزگاری نباشد از یاران من نیست. ۱۸۶۲

ابْنُ مَسْعُودٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الطَّيَالِسِيِّ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُمْرَانَ، عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّا نُعَيَّرُ بِالْكُوفَةِ فَيَقَالُ لَنَا جَعْفَرِيَّةٌ قَالَ فَغَضِبَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ثُمَّ قَالَ إِنَّ أَصْحَابَ جَعْفَرٍ مِنْكُمْ لَقَلِيلٌ، إِنَّمَا أَصْحَابُ جَعْفَرٍ مَنْ اشْتَدَّ وَرَعُهُ وَ عَمِلَ لِخَالِقِهِ. ابو الصباح کنانی: به حضرت صادق عليه السلام عرضه داشتم: مردم کوفه ما را سرزنش می کنند و ما را جعفری می نامند حضرت خشمگین شده و سپس فرمود: مسلماً یاران جعفر عليه السلام میان شما اندکند، چون یاران جعفر عليه السلام کسانی هستند که در نهایت پارسایی بوده، و تنها برای خدا کار کنند. ۱۸۶۳

از محرمات دوری می کنند

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى الْمُتَوَكِّلُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ وَاللَّهِ مَا شِيعَةُ عَلِيِّ عليه السلام إِلَّا مَنْ عَفَّ بَطْنُهُ وَ فَرَجَهُ وَ عَمِلَ لِخَالِقِهِ وَ رَجَا ثَوَابَهُ وَ خَافَ عِقَابَهُ.

حضرت صادق عليه السلام فرمود: به خداوند سوگند شیعیان علی عليه السلام کسانی هستند

۱۸۶۲. رجال الکشی إختيار معرفة الرجال النص ۲۵۵ الفطحية ح ۴۷۳

۱۸۶۳. رجال الکشی إختيار معرفة الرجال النص ۲۵۵ الفطحية ح ۴۷۴

که شکم و دامن خود را نگه دارند و برای خداوند کار کنند و امیدوار ثواب او باشند و از عذاب او بترسند. ۱۸۶۴

۱۰۹۳

حَدَّثَنَا أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عِمْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصاً دَخَلَ الْجَنَّةَ وَ إِخْلَاصُهُ بِهَا أَنْ يَحْبُبَهُ [أَنْ يَحْبُزَهُ] لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ تَعَالَى.

امام صادق عليه السلام: هر که «لا إله إلا الله» را با اخلاص بگوید، داخل بهشت می شود و اخلاصش به این است که «لا إله إلا الله» او را از آن چه خداوند حرام کرده است باز دارد. ۱۸۶۵

زینت ما باشید

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النَّعْمَانَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: ... وَ كُونُوا زِيناً وَ لَا تَكُونُوا شَيْناً
امام حسن عسکری عليه السلام: زینت ما باشید نه مایه‌ی سرشکستگی ما. ۱۸۶۶

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شاذَانَ جَمِيعاً عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي أُسَامَةَ زَيْدِ الشَّحَامِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام: ... فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ إِذَا وَرَعَ فِي دِينِهِ وَ صَدَقَ الْحَدِيثَ وَ

۱۸۶۴. صفات الشيعة ص ۷ الحديث الثاني عشر

۱۸۶۵. صفات الشيعة حديث ۶

۱۸۶۶. الكافي ج ۲ ص ۷۷ بابُ الْوَرَعِ ح ۹

أَدَى الْأَمَانَةَ وَ حَسَنَ خُلُقَهُ مَعَ النَّاسِ قِيلَ هَذَا جَعْفَرِيٌّ فَيَسُرُّنِي ذَلِكَ وَ يَدْخُلُ عَلَيَّ مِنْهُ السُّرُورُ وَ قِيلَ هَذَا أَدَبُ جَعْفَرٍ وَ إِذَا كَانَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ دَخَلَ عَلَيَّ بِلَاؤُهُ وَ عَارُهُ وَ قِيلَ هَذَا أَدَبُ جَعْفَرٍ

امام صادق عليه السلام: و به هنگامی که یکی از شیعیان ما پرهیزکاری پیشه کند و در سخنش راست گوید و امانت‌های مردم را به تمامیت ادا نماید و در معاشرت با مردم بر اساس حسن خلق عمل کند در مورد او گویند: او به راه مذهب جعفری است در این صورت من خوشحال می‌شوم و درون من از شادی و سرور آکنده می‌گردد و مردم می‌گویند: این چنین روشی ناگزیر، روش جعفر بن محمد علیهما السلام است و اگر غیر از این عمل نمائید ننگ و نکبت کردار ناروای شما دامن ما را می‌گیرد و می‌گویند: این روش، روش جعفر بن محمد علیهما السلام است. ۱۸۶۷

قال صاحب الزمان: ...فَمَا يَحْبِسُنَا عَنْهُمْ إِلَّا مَا يَتَّصِلُ بِنَا مِمَّا نَكْرَهُهُ وَ

لَا نُؤْتِرُهُ مِنْهُمْ

امام زمان: ما را از شیعیان دور نگه نمی‌دارد مگر اعمال ایشان که به ما می‌رسد و برایمان ناخوشایند و دور از انتظار است. ۱۸۶۸

قال الصادق: إِنَّ الْحَسَنَ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ حَسَنٌ وَ إِنَّهُ مِنْكَ أَحْسَنُ لِمَكَانِكَ مِنَّا

وَ إِنَّ الْقَبِيحَ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ قَبِيحٌ وَ إِنَّهُ مِنْكَ أَقْبَحُ لِمَكَانِكَ مِنَّا

۱۸۶۷. الکافی: ج ۲ ص ۶۳۶ كِتَابُ الْعِشْرَةِ بَابُ مَا يَجِبُ مِنَ الْمُعَاشِرَةِ ح ۵.

۱۸۶۸. الاحتجاج للطبرسی ج ۲ ص ۴۹۹ ذکر طرف مما خرج أيضا عن صاحب الزمان من المسائل الفقهية وغيرها في التوقيعات على أيدي الأبواب الأربعة و غيرهم

امام صادق علیه السلام در روایتی زیبا و پر معنا فرمودند: کار نیک از هرکه سر زند نیکوست اما از تو نیکوتر و کار ناپسند از هرکه سر زند زشت است اما از تو زشت تر چون منسوب به مایبی. ^{۱۸۶۹}

حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِبرَاهِيمَ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ هِشَامِ الْمُؤَدَّبِ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا الْقَطَّانُ قَالَ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ حَدَّثَنَا تَمِيمُ بْنُ بُهْلُولٍ قَالَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عُمَانَ الْأَحْوَلُ قَالَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ مَهْرَانَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَعِنْدَهُ نَفَرٌ مِنَ الشَّيْعَةِ فَسَمِعْتُهُ وَهُوَ يَقُولُ مَعَاشِرَ الشَّيْعَةِ كُونُوا لَنَا زِينًا وَ لَا تَكُونُوا عَلَيْنَا شَيْنًا ﴿قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ اِحْفَظُوا السَّنَتَكُمْ وَ كُفُّوْهَا عَنِ الْفُضُولِ وَ قَبِّحِ الْقَوْلِ.

سليمان بن مهران: خدمت حضرت صادق عليه السلام رسيدم در حالی که گروهی از شیعیان در نزد آن جناب بودند و امام عليه السلام می فرمودند: ای جماعت شیعیان زینت ما باشید نه مایه سرشکستگی ما ﴿قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ ^{۱۸۷۰} با مردم به نیکی رفتار کنید، زبان خود را نگهدارید، و هر سخنی بر زبان جاری نسازید و کم سخن بگوئید. ^{۱۸۷۱}

تذکر: اعمال خوب ما حقانیت ما را بیش از پیش بر مخالفان و معاندان اثبات می کند.

۱۸۶۹. مناقب آل أبي طالب عليهم السلام لابن شهر آشوب ج ۴ ص ۲۳۶ باب إمامة أبي عبد الله

جعفر بن محمد الصادق ع فصل في خرق العادات له ح ۳

۱۸۷۰. البقرة آية ۸۳

۱۸۷۱. الأمالی للصدوق النص ۴۰۰ المجلس الثاني و الستون ح ۱۷

عَنْهُ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: كُونُوا دُعَاةَ النَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ لِيَرَوْا مِنْكُمْ الْاجْتِهَادَ وَالصُّدْقَ وَالْوَرَعَ.

امام صادق عليه السلام: مردم را بدون زبان خود به طرف ما بخوانید، آن‌ها اگر از شما عبادت، راستی و ورع را دیدند متوجه ما می‌شوند. ^{۱۸۷۲}

شیعیان ما اینگونه اند

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: شِيعَتُنَا أَهْلُ الْهُدَى وَ أَهْلُ التَّقَى وَ أَهْلُ الْخَيْرِ وَ أَهْلُ الْإِيمَانِ وَ أَهْلُ الْفَتْحِ وَ الظَّفْرِ.

یکی از روایات گوید: حضرت صادق عليه السلام فرمود: شیعیان ما اهل هدایت و تقوی و خیر و برکت و ایمان می‌باشند، و هم آنها اهل ظفر و پیروزی هستند. ^{۱۸۷۳}

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مَنْصُورِ بُزْرَجٍ عَنْ مُفَضَّلٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِيَّاكَ وَ السَّفَلَةَ فَإِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيِّ عليه السلام مَنْ عَفَّ بَطْنُهُ وَ فَرَجُهُ وَ اشْتَدَّ جِهَادُهُ وَ عَمِلَ لِخَالِقِهِ وَ رَجَا ثَوَابَهُ وَ خَافَ عِقَابَهُ فَإِذَا رَأَيْتَ أُوْلِيكَ فَأُوْلِيكَ شِيعَةُ جَعْفَرٍ.

۱۸۷۲. الکافی ج ۲ ص ۱۰۵ باب الصدق و أداء الأمانة ح ۱۰

۱۸۷۳. الکافی ج ۲ ص ۲۳۳ باب المؤمن و علاماته و صفاته ..... ح ۸

مفضل گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: از سفله‌گان دوری کنید، شیعیان علی علیه السلام کسانی هستند که شکم و دامن خود را نگه می‌دارند و کوشش دارند زیاد برای خداوند کار کنند و از او در انتظار پاداش می‌باشند و از عذاب او می‌ترسند، هر گاه این‌ها را دیدید آنان شیعیان جعفر هستند. ^{۱۸۷۴}

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْأَشْعَثِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَمْرٍو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام شِيعَتُنَا الْمُتَبَاذِلُونَ فِي وَلَايَتِنَا الْمُتَحَابُّونَ فِي مَوَدَّتِنَا الْمُتَرَاوِرُونَ فِي إِحْيَاءِ أَمْرِنَا الَّذِينَ إِنْ غَضِبُوا لَمْ يَظْلِمُوا وَإِنْ رَضُوا لَمْ يُسْرِفُوا بَرَكَتَهُ عَلَى مَنْ جَاوَرُوا سَلِمَ لِمَنْ خَالَطُوا.

ابو المقدام گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: امیر المؤمنین علیه السلام فرمودند: شیعیان ما کسانی هستند که به همدیگر بذل و بخشش می‌کنند و در محبت ما با هم محبت می‌نمایند، و در زنده نگه داشتن آثار ما با هم رفت و آمد دارند، اگر به آنها ظلم شود غضب نمی‌کنند و اگر خوشحال شدند اسراف ندارند، به همسایگان می‌رسند و با شریکان خود به خوبی رفتار می‌نمایند. ^{۱۸۷۵}

۱۸۷۴. الکافی ج ۲ ص ۲۳۳ باب المؤمن و علاماته و صفاته ..... ح ۹

۱۸۷۵. الکافی ج ۲ ص ۲۳۷ باب المؤمن و علاماته و صفاته ..... ح ۲۴

توصیف شیعیان از زبان امیرالمومنین

نَوْفُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبِكَالِيِّ قَالَ قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَا نَوْفُ خُلِقْنَا مِنْ طِينَةٍ طَيِّبَةٍ وَ خُلِقَ شِيعَتُنَا مِنْ طِينَتِنَا فَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ أَحِقُّوا بِنَا قَالَ نَوْفُ فَقُلْتُ صِفْ لِي شِيعَتَكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَبَكَى لِدُكْرِي شِيعَتَهُ ثُمَّ قَالَ يَا نَوْفُ شِيعَتِي وَ اللَّهُ الْحُلَمَاءُ الْعُلَمَاءُ بِاللَّهِ وَ دِينِهِ الْعَامِلُونَ بِطَاعَتِهِ وَ أَمْرِهِ الْمُهْتَدُونَ بِحُبِّهِ أَنْضَاءُ عِبَادَةٍ أَحْلَاسُ زَهَادَةٍ صُفْرُ الْوَجْهِ مِنَ التَّهَجُّدِ عُمُشُ الْعُيُونِ مِنَ الْبُكَاءِ ذُبُلُ الشَّفَاهِ مِنَ الذِّكْرِ خُمْصُ الْبُطُونِ مِنَ الطَّوَى تُعْرَفُ الزَّهَادَةُ فِي وُجُوهِهِمْ وَ الرَّهْبَانِيَّةُ فِي سَمْتِهِمْ مَصَابِيحُ كُلِّ ظُلْمَةٍ وَ رِيحَانُ كُلِّ قَبِيلٍ لَا يَسْتَبُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ سَلْفًا وَ لَا يَقْتَفُونَ لَهُمْ خَلْفًا قَالَ أَبُو الْفَضْلِ مِنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ شُرُورُهُمْ مَكْنُونَةٌ وَ قُلُوبُهُمْ مَحْزُونَةٌ وَ أَنْفُسُهُمْ عَفِيفَةٌ وَ حَوَائِجُهُمْ خَفِيفَةٌ أَنْفُسُهُمْ مِنْهُمْ فِي عَنَاءٍ وَ النَّاسُ مِنْهُمْ فِي رَاحَةٍ فَهُمْ الْأَكَايِسَةُ وَ الْأَوْلِيَاءُ وَ الْخَالِصَةُ النَّجَبَاءُ وَ هُمُ الظُّمَاءُ الرَّوَّاءُونَ فِرَارًا بِدِينِهِمْ إِنْ شَهِدُوا لَمْ يُعْرَفُوا وَ إِنْ غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا أَوْلِيكَ شِيعَتِي الْأَطْيَبُونَ وَ إِخْوَانِي الْأَكْرَمُونَ أَهَاءُ وَ شَوْقًا إِلَيْهِمْ

نوف بکالی گوید: علی علیه السلام فرمود: ای نوف ما از طینتی پاک خلق شدیم، و شیعیان ما هم از طینت ما آفریده شده‌اند هنگامی که روز قیامت برپا شود به ما ملحق می‌گردند، نوف گوید: عرض کردم شیعیان خود را برای من وصف کنید. علی علیه السلام هنگامی که ذکر شیعیانش به میان آمد گریست و گفت: ای نوف شیعیان من حلیم و بردبار می‌باشند، به خدا و دین او آگاهی دارند و از اوامر خداوند اطاعت می‌کنند، و با محبت او راه را پیدا می‌کنند، از عبادت لاغر شده‌اند و با زهد خو گرفته‌اند. از بیداری

در سحرها و خواندن نماز شب چهره‌های آنها زرد می‌باشند دیدگان آنها از گریه بر هم برآمده است، لب‌های آنها از کثرت ذکر به هم چسبیده و خشک است، شکم‌ها از گرسنگی در اثر روزه به پشت چسبیده و خدانشناسی در صورت آنها نمایان و ترک دنیا در سیمای آنها مشاهده می‌گردد. آنها چراغ‌های فروزان در شب‌های تاریک هستند، و بوی خوش هر قبیله‌ای می‌باشند، از مسلمانان گذشته تعریف نمی‌کنند، و آیندگان را متهم نمی‌دارند، ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾^{۱۸۷۶} مردم از شرهای آنها در امان هستند، دل‌های آنها همواره در حال حزن می‌باشد. زبان آنها پاک است، خواسته‌های آنان سبک و ناچیز می‌باشد، آنها خود را در سختی می‌اندازند ولی مردم را از خود در راحتی می‌گذارند، آنها زیرک و باهوش هستند و از پاکان و برگزیدگان بشمار می‌روند. آنها دین خود را بر می‌دارند و از جامعه فرار می‌کنند، اگر در اجتماعی شرکت کنند شناخته نمی‌شوند و اگر غائب شوند کسی از آنها احوال پرسی نمی‌کند، آنها هستند شیعیان پاک من و برادران بزرگوار من، و من بسیار اشتیاق دارم آنها را مشاهده نمایم.^{۱۸۷۷}

أَخْبَرَنِي أَبُو الرَّجَاءِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ طَالِبِ الْبَلَدِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْمُفَضَّلِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُطَلِّبِ الشَّيْبَانِيِّ الْكُوفِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ بْنِ حِجَابِ الْأَزْدِيِّ بِالْكُوفَةِ قَالَ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ مُحَمَّدِ الثَّقَفِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي [أَبُو] خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي حَنَانُ بْنُ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ لِمَوْلَاهُ نَوْفِ الشَّامِيِّ وَهُوَ مَعَهُ فِي السَّطْحِ يَا نَوْفُ أَرَامِقُ أَمْ نَبْهَانُ قَالَ نَبْهَانُ أَرْمُقُكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ هَلْ

۱۸۷۶. الاسراء آیه ۳۶

۱۸۷۷. مجموعه ورام ج ۲ ص ۷۰ الجزء الثاني

تَدْرِي مَنْ شِيعَتِي قَالَ لَا وَ اللَّهُ قَالَ شِيعَتِي الذُّبْلُ الشَّفَاهُ الْخُمْصُ الْبُطُونِ الَّذِينَ
تَعْرِفُ الرَّهْبَانِيَّةَ وَ الرَّبَّانِيَّةَ فِي وُجُوهِهِمْ رُهْبَانٌ بِاللَّيْلِ أُسْدٌ بِالنَّهَارِ الَّذِينَ إِذَا جَنَّهُمْ
اللَّيْلُ اتَّزَرُّوا عَلَى أَوْسَاطِهِمْ وَ ارْتَدَوْا عَلَى أَطْرَافِهِمْ وَ صَفُّوا أَقْدَامَهُمْ وَ افْتَرَشُوا
جِبَاهَهُمْ تَجْرِي دُمُوعُهُمْ عَلَى خُدُودِهِمْ يَجَارُونَ إِلَى اللَّهِ فِي فَكَاكِ رِقَابِهِمْ وَ أَمَّا
النَّهَارُ فَحُلَمَاءُ عُلَمَاءُ كِرَامٌ نُجَبَاءُ أَبْرَارٌ أَتْقِيَاءُ يَا نَوْفُ شِيعَتِي الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْأَرْضَ
بِسَاطًا وَ الْمَاءَ طِيبًا وَ الْقُرْآنَ شِعَارًا إِنْ شَهِدُوا لَمْ يُعْرِفُوا وَ إِنْ غَابُوا لَمْ يُفْتَقَدُوا
شِيعَتِي مَنْ لَمْ يَهْرَ هَرِيرَ الْكَلْبِ وَ لَا يَطْمَعُ طَمَعَ الْغُرَابِ وَ لَمْ يَسْأَلِ النَّاسَ وَ لَوْ
مَاتَ جُوعًا إِنْ رَأَى مُؤْمِنًا أَكْرَمَهُ وَ إِنْ رَأَى فَاسِقًا هَجَرَهُ هَوْلَاءُ وَ اللَّهُ يَا نَوْفُ
شِيعَتِي شُرُورُهُمْ مَأْمُونَةٌ وَ قُلُوبُهُمْ مَحْزُونَةٌ وَ حَوَائِجُهُمْ خَفِيفَةٌ وَ أَنْفُسُهُمْ عَفِيفَةٌ
اخْتَلَفَتْ بِهِمُ الْأَبْدَانُ وَ لَمْ تَخْتَلِفْ قُلُوبُهُمْ قَالَ قُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ جَعَلَنِي
اللَّهُ فِدَاكَ أَيْنَ أَطْلُبُ هَوْلَاءُ فَقَالَ لِي فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِ يَا نَوْفُ يَجِيءُ النَّبِيُّ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ آخِذًا بِحُجْرَةِ رَبِّهِ جَلَّتْ أَسْمَاؤُهُ يَعْنِي يَحْمِلُ الدِّينَ وَ حُجْرَةَ الدِّينِ وَ أَنَا
آخِذٌ بِحُجْرَتِهِ وَ أَهْلُ بَيْتِي آخِذُونَ بِحُجْرَتِي وَ شِيعَتُنَا آخِذُونَ بِحُجْرَتِنَا فَالِي أَيْنَ
إِلَى الْجَنَّةِ وَ رَبِّ الْكَعْبَةِ قَالَهَا ثَلَاثًا

سدير از حضرت باقر عليه السلام روایت می‌کند که علی عليه السلام به نوف شامی که همراه
آن جناب بالای بامی قرار گرفته بودند فرمود: ای نوف! بیدار هستی و یا در خوابی،
وی گفت: بیدارم و متوجه شما هستم، فرمود: می‌دانی شیعه من کیست، گفت نه به
خدا سوگند. علی عليه السلام فرمود: شیعیان من لب‌های خشک دارند، شکم‌ها به پشت
چسبیده است خدانشناسی و رهبانیت از صورت آنها معلوم است شب‌ها عبادت
می‌کنند و روزها مانند شیر می‌باشند، شیعیان من کسانی هستند که هنگام شب لنگی

بر کمر بسته و پارچه‌ای را بر دوش افکنده و قدم‌ها را به هم نزدیک کرده به عبادت مشغول می‌شوند. آنها صورت‌های خود را برای سجده بر زمین می‌نهند، اشک از دیدگان آنها بر چهره‌ها سرازیر می‌گردد، آنان برای رهائی از گناهان خود به خداوند پناه می‌برند، آنها در روز از عالمان و بردباران و نیکان و پرهیزکاران بشمار می‌روند. ای نوف! شیعیان من کسانی هستند که زمین را برای خود فرش انتخاب کرده‌اند، و آب را وسیله پاکی و قرآن را برای خود شعار گرفته‌اند اگر در جایی حاضر گردند شناخته نمی‌شوند و اگر برای آنها غیبتی پیش آید کسی از آنها احوال پرسی نمی‌کند. شیعیان من کسانی هستند که در قبرستان‌ها به دیدن همدیگر می‌روند و در اموال خود با هم موااسات دارند و در راه خدا با هم بذل و بخشش دارند، او باید یک درهم بدهد و یک درهم بگیرد و یک جامه بدهد و یک جامه بگیرد، در غیر این صورت او از شیعیان من به حساب نخواهد آمد. شیعه من مانند سگ زوزه نمی‌کشد و مانند کلاغ طمع ندارد، و از مردم سؤال نمی‌کند اگر چه از گرسنگی جان دهد، اگر مؤمنی را مشاهده کند از وی احترام می‌کند و اگر فاسقی را به بیند از وی می‌گریزد ای نوف! اینها شیعیان من می‌باشند. مردم از شر آنها در امان هستند، دل‌های آنان محزون و خواسته‌هایشان سبک و نفسشان عقیف است، اگر چه بدن‌های آنها با هم متفاوت است ولی با هم بیگانه نیستند، نوف گفت: یا امیر المؤمنین علیه السلام آنها را در کجا پیدا کنم فرمود: در اطراف زمین. ای نوف! رسول اکرم صلی الله علیه و آله در قیامت به ریسمان خداوند دست می‌زنند، و ما هم به او دست می‌زنیم و شیعیان ما هم دست از دامن ما می‌گیرند، در اینجا رسول خدا صلی الله علیه و آله به کجا می‌روند به خداوند سوگند که به طرف بهشت خواهند رفت و این کلمه را سه بار تکرار کردند.^{۱۸۷۸}

عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ صَلَّى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام ثُمَّ لَمْ يَزَلْ فِي

۱۱۰۲ مَوْضِعِهِ حَتَّى صَارَتْ الشَّمْسُ عَلَى قِيدِ رُمْحٍ وَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ بِوَجْهِهِ فَقَالَ وَ
 اللَّهُ لَقَدْ أَدْرَكْنَا أَقْوَامًا كَانُوا ﴿بَيِّتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَ قِيَامًا﴾ يُرَاوِحُونَ بَيْنَ جِبَاهِهِمْ
 وَ رُكْبِهِمْ كَأَنَّ زَفِيرَ النَّارِ فِي آذَانِهِمْ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ عِنْدَهُمْ مَا دُوا كَمَا يَمِيدُ الشَّجَرُ
 كَأَنَّ الْقَوْمَ بَاتُوا غَافِلِينَ قَالَ ثُمَّ قَامَ فَمَا رُبِّي ضَاحِكًا حَتَّى قُبِضَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ
 حضرت سجاد عليه السلام فرمود: امير المؤمنين عليه السلام نماز گزارند و در جای خود
 نشستند تا آنگاه که آفتاب به اندازه نيزه‌ای بالا آمد، بعد از آن متوجه مردم شد و
 فرمود: به خداوند سوگند گروهی قبل از ما گذشتند که همواره خدا را سجده
 می کردند. ﴿بَيِّتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَ قِيَامًا﴾^{۱۸۷۹} آنها در حال قیام و سجده خدا را پرستش
 می کردند و چهره‌ها و زانوهای خود را بر زمین می گذاشتند، گویا صدای آتش در
 گوش آنها نواخته می شد، هنگامی که نام خدا به میان می آمد مانند درختان
 می لرزیدند، ولی مردم همه در غفلت هستند، بعد از این امير المؤمنين عليه السلام هرگز خندان
 مشاهده نشد تا جهان را وداع گفت.^{۱۸۸۰}

خطبه همام

وَ أَخْبَرَنِي أَيْضًا أَبُو الرَّجَاءِ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ طَالِبِ الرَّازِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو
 الْمُفَضَّلِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُطَّلِبِ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ
 اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ الْعَلَوِيِّ الْحَسَنِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ

۱۸۷۹. الفرقان آية ۶۴

۱۸۸۰. مشكاة الأنوار في غرر الأخبار النص ۶۱ الفصل الأول في ذكر صفات الشيعة ح ۱۳

عِيسَى الْوَابِشِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ حُمَيْدٍ الْخِطَّاطُ قَالَ أَبُو الْمُفَضَّلِ الشَّيْبَانِيُّ وَ
 حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ عَامِرِ الْبُنْدَارِ بِالْكُوفَةِ مِنْ أَصْلِ كِتَابِهِ وَ هَذَا
 الْحَدِيثُ بِلَفْظِهِ وَ هُوَ أَتَمُّ سِيَاقَةً قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ بَزِيعٍ قَالَ حَدَّثَنَا
 مَالِكُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ قَوْمِهِ
 يَعْنِي يَحْيَى ابْنَ أُمِّ الطَّوِيلِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ عَنْ نَوْفِ الْبِكَالِيِّ قَالَ عَرَضْتُ لِي إِلَى أَمِيرِ
 الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام حَاجَةً فَاسْتَبَعْتُ إِلَيْهِ جُنْدَبَ بْنَ زُهَيْرٍ وَ الرَّبِيعَ
 بْنَ خَيْثَمٍ وَ ابْنَ أَخِيهِ هَمَّامَ بْنَ عُبَادَةَ بْنَ خَيْثَمٍ وَ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْبَرَانِسِ فَأَقْبَلْنَا
 مُعْتَمِدِينَ لِقَاءَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَالْفَتْنَاءُ حِينَ خَرَجَ يَوْمَ الْمَسْجِدِ فَأَفْضَى وَ نَحْنُ
 مَعَهُ إِلَى نَفَرٍ مُتَدَيِّنِينَ قَدْ أَفَاضُوا فِي الْأَحْدُوثَاتِ تَفَكُّهَا وَ بَعْضُهُمْ يُلْهِي بَعْضًا
 فَلَمَّا أَشْرَفَ لَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَسْرَعُوا إِلَيْهِ قِيَامًا فَسَلَّمُوا وَ رَدَّ التَّحِيَّةَ ثُمَّ قَالَ
 مَنْ الْقَوْمُ فَقَالُوا أَنَاسٌ مِنْ شِيعَتِكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ لَهُمْ حُبًّا ثُمَّ قَالَ يَا هَؤُلَاءِ
 مَا لِي لَا أَرَى فِيكُمْ شِيْمَةَ شِيعَتِنَا وَ حِلْيَةَ أَحِبَّتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَأَمْسَكَ الْقَوْمُ حَيَاءً
 قَالَ نَوْفٌ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ جُنْدَبُ وَ الرَّبِيعُ فَقَالَا مَا سِمَةٌ شِيعَتِكُمْ وَ صِفَتُهُمْ يَا أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ فَتَشَاقَلَ عَنْ جَوَابِهِمَا فَقَالَ اتَّقِيَا اللَّهَ أَيُّهَا الرَّجُلَانِ وَ أَحْسِنَا ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ
 الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ﴾ فَقَالَ هَمَّامُ بْنُ عُبَادَةَ وَ كَانَ عَابِدًا مُجْتَهِدًا
 أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَكْرَمَكَمُ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ خَصَّكُمْ وَ حَبَّاكُمْ وَ فَضَّلَكُمْ تَفْضِيلًا إِلَّا
 أَنْبَأْتَنَا بِصِفَةِ شِيعَتِكُمْ فَقَالَ لَا تُقْسِمُ فَسَأَبْتُكُمْ جَمِيعًا وَ أَخَذَ بِيَدِ هَمَّامٍ فَدَخَلَ
 الْمَسْجِدَ فَسَبَّحَ رَكْعَتَيْنِ وَ أَوْجَزَهُمَا وَ أَكْمَلَهُمَا ثُمَّ جَلَسَ وَ أَقْبَلَ عَلَيْنَا وَ حَفَّ
 الْقَوْمُ بِهِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ وَ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ صلوات الله عليه ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ

جَلَّ شَأْنُهُ وَ تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ خَلَقَ خَلْقَهُ فَالزَّمَهُمْ عِبَادَتَهُ وَ كَلَّفَهُمْ طَاعَتَهُ وَ قَسَمَ
بَيْنَهُمْ مَعَايِشَهُمْ وَ وَضَعَهُمْ فِي الدُّنْيَا بِحَيْثُ وَضَعَهُمْ وَ وَصَفَهُمْ فِي الدِّينِ بِحَيْثُ
وَصَفَهُمْ وَ هُوَ فِي ذَلِكَ غَنِيٌّ عَنْهُمْ لَا تَنْفَعُهُ طَاعَةٌ مِنْ أَطَاعِهِ وَ لَا تَضُرُّهُ مَعْصِيَةٌ
مَنْ عَصَاهُ مِنْهُمْ لَكِنَّهُ تَعَالَى عِلْمَ قُصُورِهِمْ عَمَّا يَصْلُحُ عَلَيْهِ شُؤْنُهُمْ وَ يَسْتَقِيمُ بِهِ
أَوْدُهُمْ وَ هُمْ فِي عَاجِلِهِمْ وَ آجِلِهِمْ فَادَّبَهُمْ بِإِذْنِهِ فِي أَمْرِهِ وَ نَهَيْهِ فَأَمَرَهُمْ تَخِييراً وَ
كَلَّفَهُمْ يَسِيرًا وَ أَمَرَ سُبْحَانَهُ بِعَدْلِ حُكْمِهِ وَ حِكْمَتِهِ بَيْنَ الْمُوجِفِ مِنْ أَمَانِهِ إِلَى
مَرْضَاتِهِ وَ مَحَبَّتِهِ وَ بَيْنَ الْمُبْطِئِ عَنْهَا وَ الْمُسْتَظْهِرِ عَلَى نِعْمَتِهِ مِنْهُمْ بِمَعْصِيَتِهِ
فَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ
آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَ مَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ثُمَّ وَضَعَ
أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَدَهُ عَلَى مَنْكِبِ هَمَّامِ بْنِ عُبَادَةَ فَقَالَ أَلَا مَنْ سَأَلَ مِنْ شِيعَةِ
أَهْلِ الْبَيْتِ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرَّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ فِي كِتَابِهِ مَعَ نَبِيِّهِ تَطْهِيراً
فَهُمْ الْعَارِفُونَ بِاللَّهِ الْعَامِلُونَ بِأَمْرِ اللَّهِ أَهْلُ الْفَضَائِلِ وَ الْفَوَاضِلِ مَنْطِقُهُمْ الصَّوَابُ
وَ مَلَبَسُهُمْ الْإِقْتِصَادُ وَ مَشِيئُهُمْ التَّوَاضُعُ وَ بَخَعُوا لِلَّهِ بِطَاعَتِهِ وَ خَضَعُوا لَهُ بِعِبَادَتِهِ
فَمَضَوْا غَاضِبِينَ أَبْصَارَهُمْ عَمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَاقِفِينَ أَسْمَاعَهُمْ عَلَى الْعِلْمِ بِدِينِهِمْ
نَزَلَتْ أَنْفُسُهُمْ مِنْهُمْ فِي الْبَلَاءِ كَالَّذِينَ نَزَلَتْ مِنْهُمْ فِي الرَّخَاءِ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ بِالْقَضَاءِ
فَلَوْ لَا الْأَجَالَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَهُمْ لَمْ تَسْتَقِرَّ أَرْوَاحُهُمْ فِي أَجْسَادِهِمْ طَرْفَةَ عَيْنٍ
شَوْقًا إِلَى لِقَاءِ اللَّهِ وَ الثَّوَابِ خَوْفًا مِنَ الْعِقَابِ عَظُمَ الْخَالِقِ فِي أَنْفُسِهِمْ وَ صَغُرَ مَا
دُونَهُ فِي أَعْيُنِهِمْ فَهُمْ وَ الْجَنَّةُ كَمَنْ رَأَاهَا فَهُمْ عَلَى أَرَابِكِهَا مُتَكِبُونَ وَ هُمْ وَ النَّارُ
كَمَنْ دَخَلَهَا فَهُمْ فِيهَا يُعَذَّبُونَ قُلُوبُهُمْ مَحْزُونَةٌ وَ سُرُورُهُمْ مَأْمُونَةٌ وَ أَجْسَادُهُمْ

نَحِيفَةً وَ حَوَائِجُهُمْ خَفِيفَةً وَ أَنْفُسُهُمْ عَفِيفَةً وَ مَعْرِفَتُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ عَظِيمَةً
صَبَرُوا أَيَّامًا قَلِيلَةً فَأَعَقَبَتْهُمْ رَاحَةٌ طَوِيلَةٌ وَ تِجَارَةٌ مُرَبِحَةٌ يَسَّرَهَا لَهُمْ رَبُّ كَرِيمٌ
أَنَاسُ أَكْيَاسٍ أَرَادَتْهُمْ الدُّنْيَا فَلَمْ يُرِيدُوهَا وَ طَلَبَتْهُمْ فَأَعَجَزُوهَا أَمَّا اللَّيْلُ فَصَافُونَ
أَقْدَامَهُمْ تَالُونَ لِأَجْزَاءِ الْقُرْآنِ يُرْتَلُونَهُ تَرْتِيلًا يَعْطُونَ أَنْفُسَهُمْ بِأَمْثَالِهِ وَ يَسْتَشْفُونَ
لِدَائِمِهِمْ بِدَوَائِهِ تَارَةً وَ تَارَةً يَقْتَرِشُونَ جِبَاهَهُمْ وَ أَكْفَهُمْ وَ رُكْبَهُمْ وَ أَطْرَافَ أَقْدَامِهِمْ
تَجْرِي دُمُوعُهُمْ عَلَى حُدُودِهِمْ وَ يُمَجِّدُونَ جَبَّارًا عَظِيمًا وَ يَجَازُونَ إِلَيْهِ جَلَّ
جَلَالُهُ فِي فَكَاكِ رِقَابِهِمْ هَذَا لَيْلُهُمْ فَأَمَّا نَهَارُهُمْ فَحُلَمَاءُ عُلَمَاءَ بَرَّةٍ أَتَقِيَاءَ بَرَاهِمُ
خَوْفُ بَارِيهِمْ فَهُمْ أَمْثَالُ الْقِدَاحِ يَحْسَبُهُمُ النَّازِرُ إِلَيْهِمْ مَرَضِي وَ مَا بِالْقَوْمِ مِنْ
مَرَضٍ أَوْ خَوْلَطُوا وَ قَدْ خَالَطَ الْقَوْمَ مِنْ عَظَمَةِ رَبِّهِمْ وَ شِدَّةِ سُلْطَانِهِ أَمْرٌ عَظِيمٌ
طَاشَتْ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَ ذَهَلَتْ مِنْهُ عُقُولُهُمْ فَإِذَا اسْتَفَاقُوا مِنْ ذَلِكَ بَادَرُوا إِلَى اللَّهِ
تَعَالَى بِالْأَعْمَالِ الزَّائِكِيَّةِ لَا يَرْضُونَ بِالْقَلِيلِ وَ لَا يَسْتَكْثِرُونَ لَهُ الْجَزِيلَ فَهُمْ مِنْهُمْ
لِأَنْفُسِهِمْ مُتَّهِمُونَ وَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ مُشْفِقُونَ إِنْ ذَكَرَ أَحَدُهُمْ خَافَ مِمَّا يَقُولُونَ وَ
قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِنَفْسِي مِنْ غَيْرِي وَ رَبِّي أَعْلَمُ بِي اللَّهُمَّ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا يَقُولُونَ وَ
اجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ وَ اغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ فَإِنَّكَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ وَ سَاتِرُ
الْغُيُوبِ هَذَا وَ مِنْ عِلْمِهِمْ أَنَّهُمْ أَنْ تَرَى لَهُ قُوَّةً فِي دِينٍ وَ حَزْمًا فِي لِينٍ وَ إِيمَانًا فِي
يَقِينٍ وَ حِرْصًا عَلَى عِلْمٍ وَ فَهْمًا فِي فِقْهِ وَ عِلْمًا فِي حِلْمٍ وَ كَيْسًا فِي رَفْقٍ وَ قَصْدًا
فِي غِنَى وَ تَحَمُّلًا فِي فَاقَةٍ وَ صَبْرًا فِي شِدَّةٍ وَ خُشُوعًا فِي عِبَادَةٍ وَ رَحْمَةً لِلْمَجْهُودِ وَ
إِعْطَاءً فِي حَقِّ وَ رِفْقًا فِي كَسْبٍ وَ طَلَبًا فِي حَلَالٍ وَ تَعَقُّفًا فِي طَمَعٍ وَ طَمَعًا فِي غَيْرِ
طَمَعٍ أَيْ دَنْسٍ وَ نَشَاطًا فِي هَدَى وَ اعْتِصَامًا فِي شَهْوَةٍ وَ بَرًّا فِي اسْتِقَامَةٍ لَا يُعْيِرُهُ مَا

جَهْلَهُ وَ لَا يَدْعُ إِحْصَاءَ مَا عَمِلَهُ يَسْتَبْطِئُ نَفْسَهُ فِي الْعَمَلِ وَ هُوَ مِنْ صَالِحِ عَمَلِهِ
عَلَى وَجَلٍ يُصْبِحُ وَ شُغْلُهُ الذِّكْرُ وَ يُمْسِي وَ هَمُّهُ الشُّكْرُ يَبِيتُ حَذِرًا مِنْ سِنَةِ
الْغَفْلَةِ وَ يُصْبِحُ فَرِحًا لِمَا أَصَابَ مِنَ الْفَضْلِ وَ الرَّحْمَةِ إِنْ اسْتَصْعَبَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ
فِيمَا تَكَرَّرَ لَمْ يُعْطِهَا سُؤْلَهَا فِيمَا إِلَيْهِ تَشْرَهُ رَغْبَةً فِيمَا يَبْقَى وَ زَهَادَةً فِيمَا يَفْنَى قَدْ
قَرَنَ الْعَمَلَ بِالْعِلْمِ وَ الْعِلْمَ بِالْحِلْمِ يَظُلُّ دَائِمًا نَشَاطُهُ بَعِيدًا كَسَلُهُ قَرِيبًا أَمَلُهُ قَلِيلًا
زَلَّهُ مُتَوَقِّعًا أَجَلَهُ خَاشِعًا قَلْبُهُ ذَاكِرًا رَبَّهُ قَانِعَةً نَفْسُهُ عَازِبًا جَهْلُهُ مُحْرِزًا دِينَهُ
مَيْتًا دَاوُهُ كَاطِمًا غَيْظُهُ صَافِيًا خُلُقُهُ آمِنًا مِنْ جَارِهِ سَهْلًا أَمْرُهُ مَعْدُومًا كِبْرُهُ ثَبَتًا
صَبْرُهُ كَثِيرًا ذِكْرُهُ لَا يَعْمَلُ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ رِيَاءً وَ مَا يَتْرُكُهُ حَيَاءً الْخَيْرِ مِنْهُ
مَأْمُولٌ وَ الشَّرُّ مِنْهُ مَأْمُونٌ إِنْ كَانَ بَيْنَ الْغَافِلِينَ كُتِبَ فِي الذَّاكِرِينَ وَ إِنْ كَانَ مَعَ
الذَّاكِرِينَ لَمْ يُكْتَبْ مِنَ الْغَافِلِينَ يَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَهُ وَ يُعْطِي مَنْ حَرَمَهُ وَ يَصِلُ مَنْ
قَطَعَهُ قَرِيبٌ مَعْرُوفُهُ صَادِقٌ قَوْلُهُ حَسَنٌ فِعْلُهُ مُقْبَلٌ خَيْرُهُ مُدْبِرٌ شَرُّهُ غَائِبٌ مَكْرُهُ
فِي الزَّلَازِلِ وَقُورٌ وَ فِي الْمَكَارِهِ صَبُورٌ وَ فِي الرَّحَاءِ شُكُورٌ لَا يَحِيفُ عَلَى مَنْ
يُبْغِضُ وَ لَا يَأْتُمُّ فِيمَنْ يُحِبُّ وَ لَا يَدَّعِي مَا لَيْسَ لَهُ وَ لَا يَجْحَدُ مَا عَلَيْهِ يَعْتَرِفُ
بِالْحَقِّ قَبْلَ أَنْ يُشْهَدَ بِهِ عَلَيْهِ لَا يُضَيِّعُ مَا اسْتَحْفَظَهُ وَ لَا يُنَابِرُ بِالْأَلْقَابِ وَ لَا
يَبْغِي عَلَى أَحَدٍ وَ لَا يَغْلِبُهُ الْحَسَدُ وَ لَا يُضَارُّ بِالْجَارِ وَ لَا يَشْتُمُ بِالْمُصَابِ مُؤَدًّا
لِلْأَمَانَاتِ عَامِلٌ بِالطَّاعَاتِ سَرِيعٌ إِلَى الْخَيْرَاتِ بَطِيءٌ عَنِ الْمُنْكَرَاتِ يَأْمُرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَ يَفْعَلُهُ وَ يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يَجْتَنِبُهُ لَا يَدْخُلُ فِي الْأُمُورِ بِجَهْلٍ وَ لَا
يَخْرُجُ مِنَ الْحَقِّ بِعَجْزٍ إِنْ صَمَتَ لَمْ يُعْيِهِ الصَّمْتُ وَ إِنْ نَطَقَ لَمْ يَعْبه اللَّفْظُ وَ إِنْ
ضَحِكَ لَمْ يَغْلُ بِه صَوْتُهُ قَانِعٌ بِالذِّي قُدِّرَ لَهُ لَا يَجْمَحُ بِهِ الْغَيْظُ وَ لَا يَغْلِبُهُ الْهَوَى

وَلَا يَقْهَرُهُ الشُّحُّ يُخَالِطُ النَّاسَ بِعِلْمٍ وَيُفَارِقُهُمْ بِسَلْمٍ يَتَكَلَّمُ لِيَعْنَمَ وَيَسْأَلُ لِيَفْهَمَ
 نَفْسُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ وَ النَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ أَرَاخَ النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ وَ أَتَعَبَهَا لِإِخْوَتِهِ إِنْ
 بُعِيَ عَلَيْهِ صَبْرَ لِيَكُونَ اللَّهُ تَعَالَى هُوَ الْمُنتَصِرُ يَقْتَدِي بِمَنْ سَلَفَ مِنْ أَهْلِ الْخَيْرِ
 قَبْلَهُ فَهُوَ قُدْوَةٌ لِمَنْ خَلَفَ مِنْ طَالِبِ الْبِرِّ بَعْدَهُ أُولِيكَ عُمَالُ اللَّهِ وَ مَطَايَا أَمْرِهِ وَ
 طَاعَتِهِ وَ سُرُجُ أَرْضِهِ وَ بَرِيَّتِهِ أُولِيكَ شَيْعَتُنَا وَ أَحِبَّتُنَا وَ مِنَّا وَ مَعَنَا آهَاءُ شَوْقًا إِلَيْهِمْ
 فَصَاحَ هَمَّامُ بْنُ عُبَادَةَ صَيْحَةً وَقَعَ مَعْشِيًا عَلَيْهِ فَحَرَّكَوهُ فَادَّخَنَ هُوَ قَدْ فَارَقَ الدُّنْيَا
 رَحْمَةً لِلَّهِ عَلَيْهِ فَاسْتَعْبَرَ الرَّبِيعُ بَاكِيًا وَ قَالَ لِأَسْرَعَ مَا أُوْدْتُ مَوْعِظَتِكَ يَا أَمِيرَ
 الْمُؤْمِنِينَ بَابْنَ أَخِي وَ لَوِدِدْتُ أَنِّي بِمَكَانِهِ فَقَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام هَكَذَا تَصْنَعُ
 الْمَوَاعِظُ الْبَالِغَةُ بِأَهْلِهَا أَمَا وَ اللَّهُ لَقَدْ كُنْتُ أَخَافُهَا عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ فَمَا بِاللُّكِ
 أَنْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ وَيَحَكَ إِنْ لِكُلِّ وَاحِدٍ أَجَلًا لَا يَعُدُّهُ وَ سَبَبًا لَنْ
 يَتَجَاوَزَهُ فَلَا تُعَدُّ بِهَا فَإِنَّمَا يَنْفُثُهَا عَلَى لِسَانِكَ الشَّيْطَانُ قَالَ فَصَلَّى عَلَيْهِ أَمِيرُ
 الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَشِيَّةَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَ شَهِدَ جَنَازَتَهُ وَ نَحْنُ مَعَهُ قَالَ الرَّاوي عَنْ نَوْفٍ
 فَصِرْتُ إِلَى الرَّبِيعِ بْنِ خَيْثَمٍ فَذَكَرْتُ لَهُ مَا حَدَّثَنِي نَوْفٌ فَبَكَى الرَّبِيعُ حَتَّى كَادَتْ
 نَفْسُهُ أَنْ تُقْبِضَ وَ قَالَ صَدَقَ أَخِي إِنْ مَوْعِظَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ كَلَامَهُ ذَلِكَ
 مِنِّي بِمَرَأَى وَ مَسْمَعٍ مَا ذَكَرْتُ مَا كَانَ مِنْ هَمَّامِ بْنِ عُبَادَةَ يَوْمَئِذٍ وَ أَتَانِي هُنَيْئَةً إِلَّا
 كَدَّرَهَا وَ لَا شِدَّةَ إِلَّا فَرَّجَهَا

نوف بکالی گوید: حاجتی برایم پیش آمد در این هنگام از جندب بن زهیر و ربیع بن خثیم و خواهر زاده او همام بن عباده که یکی از زهاد و عباد آن روز بود کمک خواستم و به اتفاق حضور امیر المؤمنین عليه السلام رفتیم، هنگامی که درب منزل رسیدیم آن جناب عازم مسجد بودند ما هم در خدمت آن جناب به طرف مسجد

رفتیم. در اینجا چند نفر مرد چاق و فربه با هم سخن می‌گفتند و قصه‌های خنده‌داری بین آنها جریان داشت و همدیگر را سرگرم کرده بودند، هنگامی که امیر المؤمنین علیه السلام از نزد این جماعت عبور کردند آنها از جای خود به سرعت برخاستند و سلام کردند امام علیه السلام هم جواب سلام آنها را دادند، پرسیدند اینها از کجا آمده‌اند گفتند گروهی از شیعیان شما هستند. علی علیه السلام پس از اینکه با آنها تعارف کردند فرمودند: من در شما سیمای شیعیان را مشاهده نمی‌کنم و چهره و هیكل شما هیكل دوستان اهل بیت نیست آن جماعت شرمنده شدند و چیزی نگفتند نوف گوید: در این هنگام جندب و ربیع گفتند، علامت شیعیان شما و وصف آنها چیست. امام علیه السلام از جواب آنها خودداری کرد فرمود: ای دو مرد از خداوند بترسید و کارهای نیک انجام دهید، إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ^{۱۸۸۱} خداوند با کسانی است که کارهای نیک انجام می‌دهند و از وی می‌ترسند در این جا همام که مردی عابد و پرهیزکار بود گفت: به آن کسی که شما خاندان را برگزید و شما را به همگان برتری داد ما را از صفت شیعیان خودت مطلع گردان. علی علیه السلام فرمود: سوگند ندهید اینک شما را در این مورد مطلع خواهم کرد، حضرت از جایش برخاست و دست همام را گرفت و وارد مسجد شد و دو رکعت نماز کامل اداء کرد و بعد نشست و متوجه ما شد و در حالی که همه مردم پیرامونش بودند آغاز سخن کردند. امیر المؤمنین علیه السلام پس از حمد خداوند و درود بر رسول صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: خداوندی که سپاس او بزرگ و نامهای او گرامی و پاک هستند، مخلوقات خود را آفرید و عبادت خود را بر آنها لازم گردانید و طاعت خود را به آنان تکلیف کرد و زندگی را بین آنان تقسیم فرمود. خداوند متعال آنها را در دنیا در محل خود قرار داد، پروردگار از طاعت بندگان بی‌نیاز است، طاعت هیچ کس به او سود نمی‌رساند و معصیت احدی به او زیان ندارد ولی چون

خداوند متعال قصور آنها را در زندگی آنان می‌دانست و برای استقامت جامعه در امور زندگی دین و دنیا آنها را ملزم به اوامر و نواهی خود فرمود تا کارهای آنان استقامت پیدا کند. خداوند به مردم امر کرد ولی آنان را مخیر گردانید و کارهای آسانی را به آنها تکلیف فرمود: و پادشاهای فراوانی به آنها وعده فرمود، خداوند متعال بین کسانی که با محبت دنبال کارها را می‌گیرند و برای رضای خداوند کام برمی‌دارند و بین آنهایی که کارها را تاخیر می‌اندازند و یا معصیت می‌کنند به عدالت و حکمت داوری فرموده و نعمت خود را به همه عطا کرده است. اما در عین حال بین گناه کار و نیکوکار تمیزی گذاشته و هر یک را از دیگری جدا کرده است، و در قرآن شریف فرموده: کسانی که مرتکب گناه می‌شوند خیال می‌کنند، ما آنها را مانند کسانی قرار می‌دهیم که ایمان آورده و عمل صالح انجام می‌دهند، زندگی و مرگ آنها یکسان خواهد بود، داوری آنها در این جا بسیار بد است. ﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾^{۱۸۸۲} بعد از این علی علیه السلام دست خود را بالای شانه همام گذاشت و گفت: ای کسی که از شیعه اهل بیت سؤال می‌کنی همان اهل بیتی که خداوند پلیدی را از آنها برده و آنها را پاک و پاکیزه قرار داده و در کتاب خود آنها را در ردیف پیامبر صلی الله علیه و آله خود پاک قرار داده است. شیعیان کسانی هستند که خدا را می‌شناسند و به اوامر او گردن می‌نهند، آنها اهل فضیلت‌ها و مقامات عالیه و اهل نعمت‌ها و احسان‌ها می‌باشند، آنها پیوسته حق را در نظر می‌گیرند و به حق سخن می‌گویند، لباس‌های میانه در برمی‌کنند و در پوشش زیاده روی ندارند. با فروتنی راه می‌روند و همواره سر به زیر دارند، برای طاعت خداوند سر فرود آورده‌اند و برای عبادت او خاضع شده‌اند آنها از آنچه خداوند حرام کرده است دیده بر هم می‌نهند، گوشهای خود را برای شنیدن علم

سودمند باز می‌کنند و مسائل دینی را فرا می‌گیرند. آنها در مشکلات راضی هستند همان گونه که در هنگام وسعت و آسایش راضی می‌باشند آنان به هر چه خداوند برای آنها بخواهد راضی هستند و اگر اجل آنها در دست خداوند نبود جان آنها یک لحظه در بدن‌ها استقرار پیدا نمی‌کرد، زیرا آنها برای لقاء پروردگار بسیار شائق هستند و از عذاب خداوند می‌ترسند. خالق در نزد آنها بسیار بزرگ است و غیر از او هر چه هست در نظر آنان حقیر و ناچیز می‌باشد آنها مثل اینکه در بهشت آرمیده‌اند و در آنجا روزی می‌خورند و بر پشتیها تکیه زده‌اند، و خود را در جهنم می‌نگرند و در آنجا معذب می‌باشند. دل‌های آنها محزون، مردم از دست و زبان آنها در آسایش می‌باشند، بدنهای آنها لاغر و خواسته‌هایشان سبک هست، آنها مردانی عقیف هستند در راه اسلام بسیار کمک کرده‌اند این جماعت روزهایی صبر کردند ولی براحتی طولانی رسیدند. آنها در تجارت خود سود بردند و خداوند کریم راهها را بر آنها آسان کرد، آنها مردمانی باهوش و زرنگ هستند، دنیا آنها را به طرف خود کشید ولی آنان دنیا را قبول نکردند و هر چه خود را به آنها نشان داد ولی سرانجام عاجز گردید. آن جماعت هنگام شب قدمهای خود را به هم نزدیک می‌کنند و مشغول تلاوت قرآن مجید می‌گردند و آنها با آداب قرائت می‌کنند، یا امثال قرآن خود را موعظه می‌فرمایند و از داروهای شفابخش آن بهبودی می‌یابند. آنها صورتها و دستهای خود را بر زمین می‌گذارند و زانوهای خویش را بر زمین می‌چسبانند و خداوند را سجده می‌کنند، اشک‌ها بر چهره‌ها جاری می‌گردند، و خداوند جبار را تعظیم می‌نمایند و برای آزادی خود به خدا ملتجی می‌شوند و این است وضع شب‌های آنها. اما روزها مردمانی حلیم، عالم و متقی و پرهیزکار هستند از ترس خداوند مانند تیرها باریک شده‌اند، گمان می‌کنند آنها بیمار هستند در صورتی که آنان بیماری ندارند، گروهی خیال می‌نمایند آنها دیوانه می‌باشند در صورتی که دیوانه هم

نیستند. آنها از عظمت خداوند مانند دیوانگان شده‌اند و از حکومت و سلطنت او وحشت دارند دل‌های آنها ترسان و دل آنان لرزان شده و عقل آنها زائل گردیده است، هنگامی که از حال خوف و خشیت بیرون می‌گردند دنبال کارهای نیک می‌روند. آنان از کارهای کم راضی نیستند و کارهای خوب را زیاد نمی‌دانند، آنها همواره خود را متهم می‌دانند و از اعمال خود می‌ترسند، اگر کسی از آنها تعریف کند از گفته‌های او می‌ترسند و می‌گویند ما به کارهای خود واقف هستیم و خداوند از حال ما آگاه است. آنها در برابر واصفان می‌گویند بار خدایا ما را به آنچه واصفان می‌گویند مواخذه مکن و مرا بهتر از آنچه آنها می‌پندارند قرار بده، و بیمارز آن گناهانی را که نمی‌دانند بار خدایا تو از همه چیز آگاهی و عیب‌ها را می‌پوشانی. از علامت یکی از آنها این است که در او نیروی ایمان مشاهده می‌کنی، و حزم و احتیاط و نرمش را در او می‌نگری، او در ایمان به مرحله یقین رسیده، و در طلب علم حریص است و فهم و درکش خوب می‌باشد و علم را با حلم توأم کرده است. در عین ملایمت باهوش می‌باشد و در ثروت میانه‌رو هست، و در فقر و تنگدستی تمیز و مرتب و زیبا منظر است و در سختیها صبر می‌کند، در عبادت خشوع دارد، برای دردمندان رحمت است و حق را اداء می‌کند و در کسب ملایم می‌باشد. همواره دنبال حلال می‌رود و طمع ندارد و پست و دنی نیست، در هدایت مردم بانشاط می‌باشد، از شهوت‌ها خود را حفظ می‌کند، و در پایمردی نیک عمل است، جاهل و مغرور نیست و همواره در فکر کارهای خود می‌باشد. او خود را در کارهای نیک مقصر می‌داند، از کارهای نیک خود هم واهمه دارد، صبح می‌کند در حالی که مشغول ذکر است، شب می‌کند و همش سپاسگزاری می‌باشد، هنگامی که بخواب می‌رود از خواب غفلت می‌ترسد و صبح از خواب برمی‌خیزد خوشحال است اینکه به فضل و رحمت خداوند رسیده است. اگر با نفسش در کاری مشغول منازعه باشد خواسته نفس را اجابت

نمی‌کند، زیرا او در فکر جهان باقی است و از دنیای فانی گریزان است، علم را با عمل مقرون کرده و علم را با حلم به هم آمیخته است. همواره در نشاط می‌باشد، کسالت در او راه ندارد، آرزوهایش نزدیک است، لغزش‌هایش اندک می‌باشد، همواره در انتظار مرگ است، خدا را همواره یاد می‌کند، نفسش قانع می‌باشد و جهل از وی فاصله دارد. دین خود را حفظ می‌کند، بیماریش مرده است، خشمش را فرو می‌برد، اخلاقش صاف می‌باشد، همسایگان از وی در آسایش می‌باشند، کارهایش آسان است، خودخواهی در او راه ندارد، صبرش بر همه روشن است، و همواره در حال ذکر می‌باشد. هیچ کار نیکی را از روی ریاء انجام نمی‌دهد، و به خاطر شرم و حیاء کاری را ترک نمی‌کند، همواره اهل خیر است، و شر و فساد در او راه ندارد، اگر در میان غافلان باشد از ذاکران به حساب می‌آید و اگر در میان ذاکران باشد از غافلان به حساب نمی‌آید. هر که به او ظلم کند عفو می‌کند، هر که او را محروم کند او در عوض بخشش می‌نماید، هر که با وی رفت و آمد نکند او ارتباط خود را قطع نمی‌کند، نیکی‌های او را همه می‌نگرند، در گفتار صادق است، و در کردار حسن رفتار دارد، خیرش به همه رو می‌آورد و شرش از همه دور می‌باشد، مکر در او نیست و نیرنگی ندارد. در مشکلات صبور است، در پیش آمدها شکیبیا می‌باشد و وقارش را از دست نمی‌دهد، در هنگام وسعت و رفاه سپاسگزار است، به کسانی که مورد بغضش هستند ستم نمی‌کند و به کسانی که مورد علاقه‌اش می‌باشد گناهی روا نمی‌دارد. در چیزی که متعلق به او نیست ادعائی ندارد، و اگر چیزی در گردن دارد انکار نمی‌کند حق را می‌شناسد قبل از اینکه شاهدهی بیاید و در موردی گواهی دهد، هر چه به او بسپارند حفظ می‌کند، و با القاب زشت مردم را خطاب نمی‌کند، به هیچ کس تعدی ندارد حسد در او نیست و همسایگان را آزار نمی‌دهد. به مصیبت دیده شماتت نمی‌کنند، امانت‌ها را اداء می‌نماید، به طاعات مشغول می‌گردد، در کارهای خیر

شتابان هست، دنبال منکرات نمی‌رود، به کارهای نیک امر می‌کند و خود هم عمل می‌نماید، از منهیات نهی می‌نماید و خود هم بجا نمی‌آورد. از روی جهالت در کارها شرکت نمی‌کند، و به خاطر ضعف و سستی دست از حق باز نمی‌دارد اگر سکوت می‌کند سکوت او را از اظهار حق باز نمی‌دارد، و اگر سخن می‌گوید از حق تجاوز نمی‌کند، اگر می‌خندد صدایش بلند نمی‌گردد، از هر چه به او داده شده قانع است، خشم او را از راه بیرون نمی‌سازد و هوای نفس بر او چیره نمی‌گردد. بخل او را مقهور نمی‌سازد با علم و فضیلت با مردم رفت و آمد می‌کند و با سلام و نرمی از آنها جدا می‌شود، سخن می‌گوید برای اینکه سود ببرد و می‌پرسد برای اینکه دریابد، خودش را به سخنی می‌اندازد ولی مردم را از خود در آسایش قرار می‌دهد، مردم را از خود خوشحال می‌کند و خود را برای آخرت به مشقت می‌افکند. اگر کسی به او ستم کند صبر می‌نماید تا خداوند از وی یاری نماید و انتقامش را بگیرد، به نیکوکاران قبل از خود اقتداء می‌کند تا آیندگان هم از وی تبعیت کنند و نیکوکار باشند، آن گروه عاملان خداوند می‌باشند، و از وی اطاعت می‌کنند و اوامر او را اجراء می‌نمایند، آنان چراغ‌های فروزان روی زمین هستند و مردم از آنها روشنائی می‌گیرند. آن جماعت شیعیان و دوستان ما می‌باشند آه چه اندازه مشتاق دیدار آنها هستم، در این هنگام همام فریادی کشید و بر زمین افتاد، هنگامی که او را حرکت دادند جان داده بود، ربیع در این جا گریه کرد و گفت یا امیر المؤمنین! موعظه شما به سرعت در آن اثر کرد کاش من بجای او بودم. علی علیه السلام فرمود: مواعظ و نصایح درست این چنین در اهلش اثر می‌کند و به خداوند سوگند من از همین وضع که برایش پیش آمد می‌ترسیدم، امیرالمؤمنین علیه السلام بر جنازه او نماز گزاردند و در عصر همان روز به خاک سپرده شد و در تشییع جنازه‌اش هم شرکت فرمود، راوی گوید: من نزد ربیع رفتم و جریانی را که

نوف برايم نقل کرده بود از وی پرسیدم گفت: راست می‌گوید. ۱۸۸۳

درمدمت کسانی که خود را شیعه حقیقی می‌دانند

وَ قَالَ رَجُلٌ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَنَا مِنْ شِيعَتِكُمُ الْخُلَاصِ فَقَالَ لَهُ: يَا عَبْدَ اللَّهِ فَإِذْنُ أَنْتَ كَأَبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ الَّذِي قَالَ اللَّهُ فِيهِ: ﴿وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لِأَبْرَاهِيمَ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ فَإِنْ كَانَ قَلْبُكَ كَقَلْبِهِ فَأَنْتَ مِنْ شِيعَتِنَا وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ قَلْبُكَ كَقَلْبِهِ، وَ هُوَ طَاهِرٌ مِنَ الْغِشِّ وَ الْعِلِّ [فَأَنْتَ مِنْ مُحِيبِنَا] وَ إِلَّا فَإِنَّكَ إِنْ عَرَفْتَ أَنَّكَ بِقَوْلِكَ كَاذِبٌ فِيهِ، إِنَّكَ لَمُبْتَلَى بِفَالِحٍ لَا يُفَارِقُكَ إِلَى الْمَوْتِ أَوْ جُذَامٍ لِيَكُونَ كَفَّارَةً لِكِذْبِكَ هَذَا.

مردی نزد علی بن الحسین عليه السلام آمد و گفت: یا ابن رسول الله من از شیعیان خاص شما می‌باشم، امام عليه السلام فرمود: ای بنده خدا هر گاه تو مانند ابراهیم خلیل عليه السلام باشی که خداوند می‌فرماید ﴿وَ إِنْ مِنْ شِيعَتِهِ لِأَبْرَاهِيمَ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾^{۱۸۸۴} اکنون اگر دلت مانند دل او سالم است تو از شیعیان ما هستی و اگر دلت از مکر و فریب و غش و خیانت خالی نیست تو از دوستان ما می‌باشی، اگر در این گفتارت دروغ بگوئی خداوند تو را گرفتار کند....^{۱۸۸۵}

۱۸۸۳. کنز الفوائد ج ۱ ص ۸۹ فصل فی صفة أهل الإیمان ح ۳

۱۸۸۴. الصافات آیه ۸۴ و ۸۳

۱۸۸۵. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری ص ۳۰۹ (بیان معنی الشیعة) ح ۱۵۵

قَالَ وَ لَمَّا جُعِلَ إِلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام وَ لَآيَةُ الْعَهْدِ دَخَلَ عَلَيْهِ آذَنُهُ
فَقَالَ: إِنَّ قَوْمًا بِالْبَابِ يَسْتَأْذِنُونَ عَلَيْكَ، يَقُولُونَ: نَحْنُ مِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ عليه السلام فَقَالَ: أَنَا
مَشْغُولٌ فَاصْرِفْهُمْ. فَصَرَفَهُمْ. فَلَمَّا كَانَ فِي الْيَوْمِ الثَّانِي جَاءُوا وَ قَالُوا كَذَلِكَ، فَقَالَ
مِثْلَهَا، فَصَرَفَهُمْ إِلَى أَنْ جَاءُوهُ هَكَذَا يَقُولُونَ وَ يَصْرِفُهُمْ شَهْرَيْنِ، ثُمَّ آيَسُوا مِنْ
الْوُصُولِ وَ قَالُوا لِلْحَاجِبِ: قُلْ لِمَوْلَانَا: إِنَّا شِيعَةُ أَبِيكَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ قَدْ
سَمِتَ بِنَا أَعْدَاؤُنَا فِي حِجَابِكَ لَنَا، وَ نَحْنُ نَنْصَرِفُ هَذِهِ الْكَرَّةَ، وَ نَهْرَبُ مِنْ بَلَدِنَا
خَجَلًا وَ أَنْفَةً مِمَّا لِحِقْنَا، وَ عَجْزًا عَنِ احْتِمَالِ مَضِضِ مَا يَلْحَقُنَا بِشِمَاتَةِ أَعْدَائِنَا.
فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام: ائْذَنْ لَهُمْ لِيَدْخُلُوا. فَدَخَلُوا عَلَيْهِ، فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ،
فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِمْ، وَ لَمْ يَأْذَنْ لَهُمْ بِالْجُلُوسِ، فَبَقُوا قِيَامًا، فَقَالُوا: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله
مَا هَذَا الْجَفَاءَ الْعَظِيمُ وَ الْإِسْتِخْفَافَ بَعْدَ هَذَا الْحِجَابِ الصَّعْبِ أَيُّ بَاقِيَةِ تَبَقَى
مِنَّا بَعْدَ هَذَا فَقَالَ الرِّضَا: افْرَأُوا ﴿ وَ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَ يَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴾ مَا اقْتَدَيْتُ إِلَّا بِرَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ فِيكُمْ، وَ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ
بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ آبَائِي الطَّاهِرِينَ عَتَبُوا عَلَيْكُمْ، فَاقْتَدَيْتُ بِهِمْ.
قَالُوا: لِمَاذَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله قَالَ [لَهُمْ]: لِدَعْوَاكُمْ أَنْكُمْ شِيعَةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَ يَحْكُمُ إِنَّمَا شِيعَتُهُ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ سَلْمَانُ وَ
أَبِي [أَبُو] ذَرٌّ وَ الْمُقْدَادُ وَ عَمَّارٌ وَ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، الَّذِينَ لَمْ يُخَالِفُوا شَيْئًا مِنْ
أَوَامِرِهِ، وَ لَمْ يَرْتَكِبُوا شَيْئًا مِنْ [فُنُونٍ] زَوَاجِرِهِ. فَأَمَّا أَنْتُمْ إِذَا قُلْتُمْ إِنَّكُمْ شِيعَتُهُ، وَ
أَنْتُمْ فِي أَكْثَرِ أَعْمَالِكُمْ لَهُ مُخَالِفُونَ، مُقْصِرُونَ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْفَرَائِضِ [وَ] مُتَهَاوِنُونَ
بِعَظِيمِ حُقُوقِ إِخْوَانِكُمْ فِي اللَّهِ، وَ تَتَفُونَنَ حَيْثُ لَا تَجِبُ التَّقِيَّةُ، وَ تَتْرَكُونَ التَّقِيَّةَ

[حَيْثُ لَا بُدَّ مِنَ التَّقِيَّةِ]. لَوْ قُلْتُمْ أَنْكُمْ مُوَالُوهُ وَ مُحِبُّوهُ، وَ الْمُوَالُونَ لِأَوْلِيَايِهِ، وَ الْمُعَادُونَ لِأَعْدَائِهِ، لَمْ أَنْكَرُهُ مِنْ قَوْلِكُمْ، وَ لَكِنْ هَذِهِ مَرْتَبَةٌ شَرِيفَةٌ أَدْعَيْتُمُوهَا، إِنْ لَمْ تُصَدِّقُوا قَوْلَكُمْ بِفِعْلِكُمْ هَلَكْتُمْ إِلَّا أَنْ تَتَدَارَكَكُمْ رَحْمَةٌ [مِنْ] رَبِّكُمْ. قَالُوا: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، فَإِنَّا نَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ نَتُوبُ إِلَيْهِ مِنْ قَوْلِنَا، بَلْ نَقُولُ كَمَا عَلَّمَنَا مَوْلَانَا نَحْنُ مُحِبُّوكُمْ، وَ مُحِبُّو أَوْلِيَايَكُمْ، وَ مُعَادُو أَعْدَائِكُمْ. قَالَ الرَّضَا عليه السلام: فَمَرْحَبًا بِكُمْ يَا إِخْوَانِي وَ أَهْلَ وَدِّي، ارْتَفِعُوا، ارْتَفِعُوا فَمَا زَالَ يَرْفَعُهُمْ حَتَّى أَلْصَقَهُمْ بِنَفْسِهِ، ثُمَّ قَالَ لِحَاجِبِهِ: كَمْ مَرَّةً حَجَبْتَهُمْ قَالَ: سِتِّينَ مَرَّةً. فَقَالَ لِحَاجِبِهِ: فَاخْتَلَفَ إِلَيْهِمْ سِتِّينَ مَرَّةً مُتَوَالِيَةً، فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ وَ أَقْرَأَهُمْ سَلَامِي فَقَدْ مَحَا مَا كَانَ مِنْ ذُنُوبِهِمْ بِاسْتِغْفَارِهِمْ وَ تَوْبَتِهِمْ، وَ اسْتَحَقُّوا الْكِرَامَةَ لِمَحَبَّتِهِمْ لَنَا وَ مُوَالَاتِهِمْ. وَ تَفَقَّدَ أُمُورَهُمْ وَ أُمُورَ عِيَالَتِهِمْ، فَأَوْسَعَهُمْ بِنَفَقَاتِ وَ مَبْرَاتِ وَ صِلَاتِ وَ دَفْعِ مَعْرَاتِ

امام عليه السلام فرمود: هنگامی که مامون علی بن موسی الرضا علیه السلام را به ولایت عهدی خود برگزید، خادمش نزد آن حضرت آمد و گفت: گروهی دم در هستند و می‌گویند ما از شیعیان هستیم امام علیه السلام فرمودند: من امروز مشغول هستم آن‌ها را بگوئید بروند خادم گفت و آنها هم رفتند. این جماعت روز دیگر آمدند و مانند روز قبل اذن ورود خواستند، بار دیگر آنها را برگرداندند، و آن‌ها مدت دو ماه در رفت و آمد بودند و کار به جایی رسید که مایوس شدند و به حاجب گفتند به مولای ما بگو ما از شیعیان یدرت هستیم ما را راه بدهید. ما اگر بدون ملاقات شما از این جا برویم مردم ما را شماتت می‌کنند و دیگر رو نداریم به شهر و خانه خود مراجعت کنیم زیرا همواره مورد سرزنش مردم خواهیم بود، در این هنگام امام علیه السلام دستور دادند به آنها اجازه ورود داده شود آنها وارد شدند و سلام کردند و امام علیه السلام هم اجازه نشستن به آنها دادند! آنها هم چنان در حال قیام بودند و گفتند یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله این چه

جفاء بزرگی بود که در باره ما روا داشتید و ما را سبک کردید و به ما اجازه ملاقات ندادید، ما بعد از این چه گونه در میان مردم حاضر شویم و به خانه و کاشانه خود مراجعت نمائیم، و برای ما آبرویی باقی نماند. امام رضا علیه السلام فرمود: ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ﴾^{۱۸۸۶} شما این آیه شریفه را بخوانید هر مصیبتی که به شما برسد به وسیله خودتان بدست آمده و خداوند از بیشتر گناهان شما در می‌گذرد من در این جا به خدای خود اقتداء کرده و از رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام و پدران خود پیروی نمودم. گفتند یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله چرا چنین کردی فرمود: برای اینکه شما مدعی هستید که شیعیان امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام هستید، وای بر شما شیعیان او حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و ابو ذر و سلمان و مقداد و عمار و محمد بن ابی بکر هستند که در هیچ جا با او مخالفت نکردند و او امر نواهی او را انجام دادند. شما ادعا دارید که از شیعیان آنها می‌باشید در حالی که در کارهای خود با آنها مخالفت می‌کنید و در واجبات کوتاهی می‌نمائید، و در باره کمک به برادران خود سستی دارید، در جایی که تقیه لازم نیست تقیه می‌کنید و در جایی که تقیه باید بکنید تقیه ندارید. شما باید بگوئید ما از دوستان او هستیم، دوستان او را دوست می‌داریم و با دشمنان آنها دشمنی می‌کنیم، من از این گفتار شما ناراحت نیستم ولی شما مقام بزرگی را ادعاء می‌کنید، و اگر گفتارتان با کردار مطابقت نکند هلاک می‌گردید مگر اینکه رحمت خداوند شما را دریابد. گفتند: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله ما استغفار می‌کنیم و از گفته خود توبه می‌نمائیم، و همان طور که فرمودید ما دوستان شما و دوستان دوستان شما هستیم، و با دشمنان شما دشمن می‌باشیم، امام علیه السلام فرمود: حالا خوش آمدید و اینک برادران و دوستان من هستید بیائید در بالا قرار گیرید. آنها اندک اندک جلو رفتند تا نزدیک آن جناب رسیدند، بعد از این حضرت رضا علیه السلام

به حاجب خود فرمودند این‌ها چند بار در خانه ما آمدند و اذن ملاقات داده نشد، حاجب گفت: آنان شصت بار برای زیارت شما آمدند و توفیق نیافتند. امام علیه السلام فرمود: شما هم شصت بار از آن‌ها دیدن کن و سلام مرا به آنها برسان آن‌ها در گفته خود استغفار کردند و خداوند هم از آنها درگذشت و شایسته کرامت شدند اینک به خاطر اینکه آن‌ها ما را دوست می‌دارند به آن‌ها احسان کن و مشکلات آن‌ها را برطرف گردان تا به زندگی خود برسند. ^{۱۸۸۷}

قَالَ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عليه السلام وَ هُوَ مَسْرُورٌ، فَقَالَ: مَا لِي أَرَاكَ مَسْرُورًا قَالَ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام سَمِعْتُ أَبَاكَ يَقُولُ: أَحَقُّ يَوْمٍ بِأَنْ يُسَّرَ الْعَبْدُ فِيهِ يَوْمٌ يَرِزُقُهُ اللَّهُ صَدَقَاتٍ وَ مَبْرَاتٍ وَ سَدَّ خَلَاتٍ مِنْ إِخْوَانٍ لَهُ مُؤْمِنِينَ، وَ إِنَّهُ قَصَدَنِي الْيَوْمَ عَشْرَةَ مِنْ إِخْوَانِي [الْمُؤْمِنِينَ] الْفُقَرَاءَ لَهُمْ عِيَالَاتٌ، قَصَدُونِي مِنْ بَلَدٍ كَذَا وَ كَذَا، فَأَعْطَيْتُ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ فَلِهَذَا سُورِي. فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام: لَعَمْرِي إِنَّكَ حَقِيقٌ بِأَنْ تُسَرَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ أَحْبَبْتَهُ أَوْ لَمْ تُحِبَّهُ فِيمَا بَعْدُ. فَقَالَ الرَّجُلُ: وَ كَيْفَ أَحْبَبْتَهُ وَ أَنَا مِنْ شِيَعَتِكُمُ الْخَلِصِ قَالَ: هَاهُ قَدْ أَبْطَلَتْ بَرِّكَ بِإِخْوَانِكَ وَ صَدَقَاتِكَ. قَالَ: وَ كَيْفَ ذَاكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ: اقْرَأْ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَ الْآذَى﴾ قَالَ الرَّجُلُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام مَا مَنَنْتُ عَلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ تَصَدَّقْتُ عَلَيْهِمْ وَ لَا آذَيْتُهُمْ! قَالَ لَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّمَا قَالَ: ﴿لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَ الْآذَى﴾ وَ لَمْ يَقُلْ لَا تُبْطِلُوا بِالْمَنِّ عَلَى مَنْ

۱۸۸۷. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۱۲ [في معنى الرافضي، و

أن أول من سمي به سحرة موسى] ح ۱۵۹

تَتَصَدَّقُونَ عَلَيْهِ، [و بِالْأَذَى لِمَنْ تَتَصَدَّقُونَ عَلَيْهِ] وَ هُوَ كُلُّ أَذَى، أَ فَتَرَى أَذَاكَ
 لِلْقَوْمِ الَّذِينَ تَصَدَّقْتَ عَلَيْهِمْ أَعْظَمُ، أَمْ أَذَاكَ لِحَفْظَتِكَ وَ مَلَائِكَةِ اللَّهِ الْمُقَرَّبِينَ
 حَوَالَيْكَ، أَمْ أَذَاكَ لَنَا فَقَالَ الرَّجُلُ: بَلْ هَذَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: فَقَدْ أَذَيْتَنِي وَ
 أَذَيْتَهُمْ وَ أَبْطَلْتَ صَدَقَتَكَ. قَالَ: لِمَاذَا قَالَ: لِقَوْلِكَ «وَ كَيْفَ أَحْبَبْتُهُ وَ أَنَا مِنْ
 شِيعَتِكُمُ الْخُلَّصِ» وَ يَحَاكَ، أَ تَدْرِي مَنْ شِيعَتُنَا الْخُلَّصُ [قَالَ: لَا قَالَ: شِيعَتُنَا
 الْخُلَّصُ] حَزَقِيلُ الْمُؤْمِنُ، مُؤْمِنُ آلِ فِرْعَوْنَ وَ صَاحِبُ يَسَ الَّذِي قَالَ اللَّهُ تَعَالَى
 [فِيهِ]: «وَ جَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى» وَ سَلْمَانُ وَ أَبُو ذَرٍّ وَ الْمُقَدَّادُ وَ
 عَمَّارٌ، أَسْوَيْتَ نَفْسَكَ بِهِؤُلَاءِ أَمَا أَذَيْتَ بِهِذَا الْمَلَائِكَةَ، وَ أَذَيْتَنَا. فَقَالَ الرَّجُلُ:
 أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ، فَكَيْفَ أَقُولُ قَالَ: قُلْ: أَنَا مِنْ مُوَالِيكُمْ وَ مُحَبِّبِكُمْ، وَ
 مُعَادِيكُمْ، وَ مُوَالِي أَوْلِيَاكُمْ. فَقَالَ: كَذَلِكَ أَقُولُ، وَ كَذَلِكَ أَنَا يَا ابْنَ رَسُولِ
 اللَّهِ، وَ قَدْ تَبُّتُ مِنَ الْقَوْلِ الَّذِي أَنْكَرْتَهُ، وَ أَنْكَرْتَهُ الْمَلَائِكَةُ، فَمَا أَنْكَرْتُمْ ذَلِكَ إِلَّا
 لِإِنْكَارِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرُّضَا عليه السلام: الْآنَ قَدْ عَادَتْ
 إِلَيْكَ مَثُوبَاتُ صَدَقَاتِكَ وَ زَالَ عَنْهَا الْإِحْبَاطُ.

مردی خدمت حضرت جواد علیه السلام رسید در حالی که بسیار خوشحال بود،
 امام علیه السلام فرمود: چرا خوشحال هستی عرضه داشت: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله از پدرت
 شنیدم می فرمود: سزاوارترین روز برای بنده روزی است که در آن موفق شود به
 برادران خود کمک کند و به درد دل آنها برسد. امروز ده نفر از برادران نیازمند نزد
 من آمدند، آنها دارای زن و فرزند بودند، و از شهر دیگری آمده بودند، من به آنها
 توجه کردم و هر چه از من خواستند به آنها دادم، از این جهت خوشحال هستم که
 خداوند توفیق خدمت‌گزاری به برادران را به من عنایت فرمود. امام جواد علیه السلام فرمود:

به جان خودم سوگند سزاوار است شما خوشحال گردی، اگر کاری نکنی که بعد از این اثر این کار خوب را از بین ببری، عرضه داشت: قربانت گردم چگونه اعمال من اثر خود را از دست می‌دهد در حالی که من از شیعیان مخلص شما هستم. امام علیه السلام فرمود: آری صدقات و نیکی به برادران را باطل می‌کنی، عرضه داشت: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله چگونه باطل می‌گردد، فرمود: این آیه شریفه را تلاوت کن ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾^{۱۸۸۸} ای کسانی که ایمان آورده‌اید صدقات خود را با منت نهادن و آزار دادن دیگران باطل نکنید. عرضه داشت: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله من بر آنها منت نگذاشتم و به آنان آزاری هم نرسانیدم، امام علیه السلام فرمود ﴿لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى﴾ خداوند فرموده به کسانی که صدقه می‌دهید منت نگذارید و یا آنها را اذیت نکنید، و مقصود از آن هر گونه منت و اذیت کردن می‌باشند و تنها به آنها ارتباط ندارد. متوجه باش اذیت و آزار کردن آنها بزرگتر است و یا آزار دادن به فرشتگان که حافظ اعمال شما می‌باشند و یا اینکه ما را اذیت کنید، آن مرد گفت: یا ابن رسول الله صلی الله علیه و آله البته این بزرگتر است، امام علیه السلام فرمود: پس در این صورت من و آنها را آزار داده‌ای و صدقات را باطل کرده‌ای، عرضه داشت: چگونه فرمود: هم این گونه که گفتید چگونه صدقه و انفاق من باطل می‌گردد در حالی که من از شیعیان خالص شما هستم، بعد فرمود: متوجه باش آیا می‌دانی شیعیان خالص ما چه کسانی هستند، گفت نمی‌دانم، فرمود: آنها عبارتند از جبرئیل علیه السلام، مؤمن آل فرعون و صاحب یس. صاحب یس همان است که خداوند فرمودند: ﴿وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى﴾^{۱۸۸۹} و هم چنین سلمان و ابو ذر و مقداد و عمار هستند که از شیعیان به شمار

۱۸۸۸. البقرة آية ۲۶۴

۱۸۸۹. یس آية ۲۰

می‌روند، تو خود را به این گروه پیوسته‌ای، آیا تو با این ادعاء فرشتگان و ما را آزار نداده‌ای آن مرد عرضه داشت: استغفار می‌کنم بفرمائید چگونه بگویم. امام علیه السلام فرمودند: بگو من از موالیان و دوستان شما هستم و با دشمنان شما دشمن می‌باشم، و با دوستانت هم دوستی می‌کنم و از گفتاری که مورد انکار شما قرار گرفت توبه می‌کنم، کاری که مورد انکار شما و فرشتگان قرار گیرد مورد انکار خداوند هم هست، امام علیه السلام فرمود: اکنون پاداش صدقات به شما برگردد. ۱۸۹۰

ثُمَّ قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ لِلرَّجُلِ الَّذِي قَالَ إِنَّهُ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ عليه السلام: يَا عَبْدَ اللَّهِ لَسْتَ مِنْ شِيعَةِ عَلِيٍّ، إِنَّمَا أَنْتَ مِنْ مُحِبِّيهِ، وَإِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيٍّ الَّذِينَ قَالَ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِمْ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾ هُمُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَوَصَّفُوهُ بِصِفَاتِهِ، وَنَزَّهُوهُ عَنِ خِلَافِ صِفَاتِهِ، وَصَدَّقُوا مُحَمَّدًا فِي أَقْوَالِهِ، وَصَوَّبُوهُ فِي كُلِّ أَعْمَالِهِ، وَرَأَوْا عَلِيًّا بَعْدَهُ سَيِّدًا إِمَامًا، وَقَرَمًا هُمَامًا لَا يَعْدِلُهُ مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ أَحَدٌ، وَلَا كُلُّهُمْ إِذَا اجْتَمَعُوا فِي كِفَّةٍ يُوزَنُونَ بِوِزْنِهِ، بَلْ يَرَجَحُ عَلَيْهِمْ كَمَا تَرَجَحُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ عَلَى الذَّرَّةِ. وَشِيعَةُ عَلِيٍّ هُمُ الَّذِينَ لَا يُبَالُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ قَعَّ الْمَوْتُ عَلَيْهِمْ، أَوْ وَقَعُوا عَلَى الْمَوْتِ. وَشِيعَةُ عَلِيٍّ هُمُ الَّذِينَ يُؤْتِرُونَ إِخْوَانَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ، ﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾ وَهُمُ الَّذِينَ لَا يَرَاهُمُ اللَّهُ حَيْثُ نَهَاهُمْ، وَلَا يَقْدُهُمْ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ. وَشِيعَةُ عَلِيٍّ هُمُ الَّذِينَ يَقْتَدُونَ بِعَلِيٍّ فِي إِكْرَامِ إِخْوَانِهِمُ الْمُؤْمِنِينَ. مَا عَنْ قَوْلِي أَقُولُ لَكَ هَذَا، بَلْ أَقُولُهُ عَنْ قَوْلِ مُحَمَّدٍ فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ قَضُوا الْفَرَائِضَ

۱۸۹۰. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۱۴ [فی معنی الرافضی، و

أن أول من سمي به سحرة موسى] ح ۱۶۰

كُلَّهَا، بَعْدَ التَّوْحِيدِ وَاعْتِقَادِ النُّبُوَّةِ وَالإِمَامَةِ وَاعْظَمَهَا [فَرَضاً] قَضَاءَ حُقُوقِ
الإِخْوَانِ فِي اللَّهِ، وَاسْتِعْمَالَ التَّقِيَّةِ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ۱۱۲۲

بعد از این امام به آن مردی که مدعی بود از شیعیان علی علیه السلام است فرمود: ای بنده خدا! تو از شیعیان علی علیه السلام نیستی بلکه تو از محبان آن جناب می باشی، شیعیان علی علیه السلام کسانی هستند که خداوند متعال در باره آنان فرمود ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾^{۱۸۹۱} آنها کسانی هستند که کارهای شایسته می کنند و در بهشت جاودان می باشند. آنها کسانی هستند که به خداوند ایمان آورده اند و او را به صفات خودش وصف و تعریف کرده اند و از هر عیبی و نقصی پاک داشته اند و محمد صلی الله علیه و آله و سلم را با کردار و گفتارش تصدیق نموده اند و علی علیه السلام را بعد از او امام و بزرگ و رهبر برای خود گرفته اند. از امت محمد صلی الله علیه و آله و سلم کسی با آن برابری نمی کند، و اگر همه آنها را در یک کفه ترازو بگذارند و علی علیه السلام را در کفه دیگر از همه آنها سنگین تر خواهد بود همان طور که آسمان بر زمین سنگینی می کند و زمین بر ذره. شیعیان آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم در راه خدا جنگ می کنند آنها ترسی ندارند از آنکه مرگ بر آنها وارد شود و یا آنها بر مرگ وارد شوند، شیعیان علی علیه السلام کسانی می باشند که برادران خود را بر خود اختیار می کنند و از خود می گذرند. ﴿وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ﴾^{۱۸۹۲} خداوند آنها را در کارهای زشت مشاهده نمی کند و همواره در اوامر خداوند کوشش می کنند و در احترام نمودن به برادران ایمانی خود به علی علیه السلام اقتدا کنند، من این را از طرف خود نمی گویم. این گفته محمد صلی الله علیه و آله و سلم می باشد که فرمود: آنها

۱۸۹۱. البقرة آية ۸۲

۱۸۹۲. الحشر آية ۹

کارهای شایسته می‌کنند ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾^{۱۸۹۳} همه واجبات را انجام می‌دهند و به توحید و نبوت و امامت معتقد هستند و از همه مهمتر برای خدا حقوق برادران را انجام می‌دهند و از دشمنان خدا تقیه می‌نمایند.^{۱۸۹۴}

در فضیلت رَفُضٍ و معنای آن

وَ قِيلَ لِلصَّادِقِ عليه السلام: إِنَّ عَمَّاراً الدَّهْنِيَّ شَهِدَ الْيَوْمَ عِنْدَ [ابن] أَبِي لَيْلَى قَاضِي الكُوفَةِ بِشَهَادَةٍ، فَقَالَ لَهُ الْقَاضِي: قُمْ يَا عَمَّارُ فَقَدْ عَرَفْنَاكَ، لَا تُقْبَلُ شَهَادَتُكَ لِأَنَّكَ رَافِضِيٌّ. فَقَامَ عَمَّارٌ وَ قَدِ ارْتَعَدَتْ فَرَائِصُهُ، وَ اسْتَفْرَعَهُ الْبُكَاءُ. فَقَالَ لَهُ ابْنُ أَبِي لَيْلَى: أَنْتَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ وَ الْحَدِيثِ، إِنْ كَانَ يَسُوءُكَ أَنْ يُقَالَ لَكَ «رَافِضِيٌّ» فَتَبَرَّأْ مِنَ الرَّفُضِ، فَأَنْتَ مِنْ إِخْوَانِنَا. فَقَالَ لَهُ عَمَّارٌ: يَا هَذَا مَا ذَهَبَتْ وَ اللَّهُ حَيْثُ ذَهَبَتْ، وَ لَكِنِّي بَكَيْتُ عَلَيْكَ وَ عَلَيَّ: أَمَا بُكَايِي عَلَى نَفْسِي فَإِنَّكَ نَسَبْتَنِي إِلَى رُتْبَةٍ شَرِيفَةٍ لَسْتُ مِنْ أَهْلِهَا، زَعَمْتَ أَنِّي رَافِضِيٌّ، وَيَحْكُ لَقَدْ حَدَّثَنِي الصَّادِقُ «أَنَّ أَوَّلَ مَنْ سُمِّيَ الرَّافِضَةَ السَّحْرَةُ الَّذِينَ لَمَّا شَاهَدُوا آيَةَ مُوسَى عليه السلام فِي عَصَاهُ آمَنُوا بِهِ [وَ رَضُوا بِهِ] وَ اتَّبَعُوهُ وَ رَفَضُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ، وَ اسْتَسَلَّمُوا لِكُلِّ مَا نَزَلَ بِهِمْ، فَسَمَّاهُمْ فِرْعَوْنُ الرَّافِضَةَ لَمَّا رَفَضُوا دِينَهُ» فَالرَّافِضِيُّ مَنْ رَفَضَ كُلَّ مَا كَرِهَهُ

۱۸۹۳. البقرة آية ۸۲

۱۸۹۴. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ص ۳۱۹ [في معنى الرافضي، و

أن أول من سمي به سحرة موسى] ح ۱۶۱

اللَّهُ، تَعَالَى وَفَعَلَ كُلَّ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ، فَأَيْنَ فِي الزَّمَانِ مِثْلُ هَذَا فَإِنَّمَا بَكَيتُ عَلَى نَفْسِي خَشِيَةً أَنْ (يَطَّلِعَ اللَّهُ تَعَالَى) عَلَى قَلْبِي، وَ قَدْ تَقَبَّلْتُ هَذَا الْإِسْمَ الشَّرِيفَ عَلَى نَفْسِي، فَيُعَاتِبُنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ وَيَقُولُ: يَا عَمَّارُ أَ كُنْتَ رَافِضاً لِلْأَبَاطِيلِ، عَامِلاً لِلطَّاعَاتِ كَمَا قَالَ لَكَ فَيَكُونُ ذَلِكَ تَقْصِيراً بِي فِي الدَّرَجَاتِ إِنْ سَامَحَنِي، وَ مُوجِباً لِشَدِيدِ الْعِقَابِ عَلَيَّ إِنْ نَاقَشَنِي، إِلَّا أَنْ يَتَدَارَكَنِي مَوَالِيَّ بِشَفَاعَتِهِمْ. وَ أَمَّا بُكَايَ عَلَيْكَ، فَلِعَظَمِ كَذِبِكَ فِي تَسْمِيَّتِي بِغَيْرِ اسْمِي، وَ شَفَقَتِي الشَّدِيدَةِ عَلَيْكَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ تَعَالَى أَنْ صَرَفْتَ أَشْرَفَ الْأَسْمَاءِ إِلَيَّ أَنْ جَعَلْتَهُ مِنْ أَرْذَلِهَا كَيْفَ يَصْبِرُ بَدَنُكَ عَلَى عَذَابِ [اللَّهِ، وَ عَذَابِ] كَلِمَتِكَ هَذِهِ! فَقَالَ الصَّادِقُ: لَوْ أَنَّ عَلَى عَمَّارٍ مِنَ الذُّنُوبِ مَا هُوَ أَعْظَمُ مِنَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ لَمُحِيتُ عَنْهُ بِهِذِهِ الْكَلِمَاتِ: وَ إِنَّهَا لَتَزِيدُ فِي حَسَنَاتِهِ عِنْدَ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يُجْعَلَ كُلُّ خَرْدَلَةٍ مِنْهَا أَعْظَمَ مِنَ الدُّنْيَا أَلْفَ مَرَّةٍ

به حضرت صادق عليه السلام گفته شد که عمار دهنی روزی در نزد ابن ابی لیلی قاضی کوفه در موردی شهادت داد قاضی گفت: ای عمار! ما تو را می شناسیم و شهادت تو در نزد ما قبول نیست زیرا تو رافضی هستی، عمار از جایش برخاست در حالی که بدنش می لرزید و گریه اش گرفته بود. ابن ابی لیلی گفت: تو مردی از اهل علم و حدیث هستی و اگر از کلمه رافضی می ترسی از رفض برائت حاصل کن و در این صورت برادر ما خواهی بود، عمار گفت: تو مقصود و نیت ما را نفهمیدی و گرفتار اشتباه و انحراف شدی، من بر خود و شما گریه کردم. اما گریه برای خودم از این جهت است که تو مرا به جایی نسبت دادی که من درخور آن مقام بزرگ نیستم پنداشتی من رافضی هستم، وای بر تو من از امام صادق عليه السلام شنیدم نخستین کسانی که

به این عنوان خوانده شدند ساحران فرعون بودند که با دیدن آیات ایمان آوردند و به موسی (علیه السلام) پیوستند و فرعون آنها را رافضی نامید. پس رافضی آن کس هست که آن چه را خداوند قبول ندارد ترک گوید و اوامر خداوند را انجام دهد، اینک آن جریان کجا و وضع ما کجا هست، و اینکه بر خود می‌گیریم برای این است که می‌ترسم خداوند بر دل من آگاهی پیدا کند و با این لقب شریفی که تو به من دادی مورد عتاب پروردگار قرار گیرم. خداوند به من می‌فرماید: ای عمار! تو واقعا اباطیل را ترک کردی و رو به طاعت آوردی همان گونه که به تو گفتند و این موجب می‌گردد که من در رسیدن به درجات کوتاهی کنم در صورتی که خداوند با من مصافحه کند، و یا موجب عقاب گردد در صورتی که با من مناقشه نماید، مگر اینکه دوستان ما از ما شفاعت کنند. اما اینکه چرا به حال تو گریه کردم به خاطر این است که دروغ بزرگی در باره من گفתי و با نامی دیگر مرا نام بردی و از این می‌ترسم که خداوند تو را عذاب کند برای اینکه نام بزرگی برای من انتخاب کردی، و اگر تو این نام را پست بدانی در برابر این بی‌اعتنائی چگونه بر عذاب خداوند صبر می‌کنی. امام صادق (علیه السلام) فرمود: اگر گناهان عمار از آسمان‌ها هم بزرگتر و از زمین‌ها هم سنگین‌تر بود برای این سخنانی که بر زبانش جاری شد آمرزیده می‌شود، و حسنات او در نزد خداوند به اندازه‌ی است که یک خردل از آن هزار بار بزرگتر از دنیا می‌باشد.^{۱۸۹۵}

۱۸۹۵. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۱۰ [فی معنی الرافضی، و

أن أول من سمی به سحرة موسی] ح ۱۵۷

تعلاذ اندك شيعيان حقيقي

حَدَّثَنَا أَبُو سُلَيْمَانَ أَحْمَدُ بْنُ هُوَذَةَ الْبَاهِلِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ إِبْرَاهِيمُ
 بْنُ إِسْحَاقَ النَّهَوَنْدِيُّ سَنَةَ ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ وَ مَائَتِينَ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمَّادٍ
 الْأَنْصَارِيُّ سَنَةَ تِسْعٍ وَ عَشْرِينَ وَ مَائَتِينَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ دَخَلَ
 عَلَيْهِ بَعْضُ أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي وَ اللَّهُ أَحِبُّكَ وَ أَحَبُّ مَنْ يُحِبُّكَ يَا
 سَيِّدِي مَا أَكْثَرَ شِيعَتِكُمْ فَقَالَ لَهُ اذْكُرْهُمْ فَقَالَ كَثِيرٌ فَقَالَ تُحْصِيهِمْ فَقَالَ هُمْ أَكْثَرُ
 مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَمَا لَوْ كَمَلَتِ الْعِدَّةُ الْمَوْصُوفَةُ ثَلَاثِمِائَةَ وَ بَضْعَةَ
 عَشْرٍ كَانَ الَّذِي تُرِيدُونَ وَ لَكِنْ شِيعَتُنَا مَنْ لَا يَعْدُو صَوْتَهُ سَمْعَهُ وَ لَا شَحْنَاؤُهُ
 بَدَنَهُ وَ لَا يَمْدَحُ بِنَا مُعَلِّناً وَ لَا يُخَاصِمُ بِنَا قَالِيًّا وَ لَا يُجَالِسُ لَنَا عَابِيًّا وَ لَا يُحَدِّثُ
 لَنَا قَالِبًا وَ لَا يُحِبُّ لَنَا مُبْغِضًا وَ لَا يُبْغِضُ لَنَا مُحِبًّا فَقُلْتُ فَكَيْفَ أَصْنَعُ بِهِذِهِ
 الشَّيْئَةِ الْمُخْتَلِفَةِ الَّذِينَ يَقُولُونَ إِنَّهُمْ يَتَشَبِعُونَ فَقَالَ فِيهِمُ التَّمْيِيزُ وَ فِيهِمُ التَّمْحِيزُ
 وَ فِيهِمُ التَّبْدِيلُ يَأْتِي عَلَيْهِمْ سِنُونَ تُفْنِيهِمْ وَ سَيْفٌ يَقْتُلُهُمْ وَ اخْتِلَافٌ يُبَدِّدُهُمْ إِنَّمَا
 شِيعَتُنَا مَنْ لَا يَهْرُ هَرِيرَ الْكَلْبِ وَ لَا يَطْمَعُ طَمَعَ الْغُرَابِ وَ لَا يَسْأَلُ النَّاسَ بِكَفِّهِ
 وَ إِنْ مَاتَ جُوعًا قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَأَيْنَ أَطْلُبُ هَؤُلَاءِ الْمَوْصُوفِينَ بِهِذِهِ الصِّفَةِ
 فَقَالَ أَطْلُبُهُمْ فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِ أَوْلِيكَ الْخَفِيضُ عَيْشُهُمُ الْمُنتَقِلَةُ دَارَهُمُ الَّذِينَ إِنْ
 شَهِدُوا لَمْ يُعْرِفُوا وَ إِنْ غَابُوا لَمْ يُفْتَقِدُوا وَ إِنْ مَرَضُوا لَمْ يُعَادُوا وَ إِنْ خَطَبُوا لَمْ يُزَوِّجُوا
 وَ إِنْ مَاتُوا لَمْ يُشْهَدُوا أَوْلِيكَ الَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ يَتَوَاسُونَ وَ فِي قُبُورِهِمْ يَتَزَاوَرُونَ وَ لَا
 تَخْتَلِفُ أَهْوَاؤُهُمْ وَ إِنْ اخْتَلَفَتْ بِهِمُ الْبُلْدَانُ.

مردی از حضرت صادق (علیه السلام) روایت می‌کند که یکی از اصحاب به آن جناب عرضه داشت: قربانت گردم به خداوند سوگند من شما را دوست دارم و دوستان شما را هم دوست می‌دارم، ای سید من شیعیان شما بسیار زیاد شده‌اند، فرمود: نام آن‌ها را ببر عرضه داشت: زیاد هستند فرمود: می‌توانید آن‌ها را بشمارید. امام صادق (علیه السلام) فرمود: اگر عده آن‌ها به سیصد و چند نفر رسیده بود حرف شما مورد قبول واقع شده بود، شیعیان ما کسانی هستند که صدای آن‌ها از گوششان تجاوز نمی‌کند و کینه‌اش هم از خودش تعدی ندارد، در باره ما غلو نمی‌کنند، و دوستان ما را دشمن نمی‌دارند، و با کسانی که از ما عیب‌جوئی می‌کنند مجالست ندارد. حدیثی که مورد ملامت باشد از ما روایت نمی‌کنند، دشمنان ما را دوست نمی‌گیرند، و با دوستان ما دشمنی نمی‌کنند، راوی گوید: عرضه داشت: پس ما با این شیعیان گوناگون که مدعی تشیع هستند چه کنیم، فرمود: آن‌ها را باید از یک دیگر تمیز دهید و آنان را مورد آزمایش قرار دهید، آنان تغییر و تبدیل پیدا می‌کنند، گذشت زمان آن‌ها را فانی می‌کند و شمشیرها آنان را از پا در می‌آورند. اختلافات شیعیان را از هم پراکنده می‌سازد، شیعیان ما مانند سگ‌ها زوزه نمی‌کشند و مانند کلاغ طمع ندارند، و با دست خود از مردم سؤال نمی‌کنند اگر چه از گرسنگی بمیرند، گفتم: قربانت گردم من این شیعیان را با این صفت از کجا پیدا کنم. حضرت فرمود: آن‌ها را در اطراف زمین جستجو کنید، آنان کسانی هستند که دارای زندگی خشنی می‌باشند، همواره از این منزل به منزل دیگری منتقل می‌گردند، اگر در جایی حضور پیدا کنند شناخته نمی‌شوند و اگر پنهان شدند مورد تفقد قرار نمی‌گیرند. اگر بیمار شوند کسی از آن‌ها عیادت نمی‌کند، و اگر بخواهد زن بگیرد به او زن نمی‌دهند و اگر بمیرند کسی به تشییع جنازه آن‌ها نمی‌رود، آن‌ها در مال خود مواساة دارند، و در قبرها از هم دیدن می‌کنند و اختلاف آراء ندارند اگر چه شهرهای آنها از هم دور باشند. در حدیث دیگری آمده که حضرت فرمود:

اگر مؤمنی را مشاهده کنند او را احترام می نمایند و اگر منافقی را مشاهده کنند او را ترک می گویند و در هنگام مرگ بی تابى ندارند. ۱۸۹۶

توصیف اهل بهشت و وصف اهل دوزخ از لسان امیرالمؤمنین

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الدِّينَوْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ: لَمَّا قَدِمَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام الْبَصْرَةَ بَعْدَ قِتَالِ أَهْلِ الْجَمَلِ دَعَاهُ الْأَحْنَفُ بْنُ قَيْسٍ وَ اتَّخَذَ لَهُ طَعَامًا فَبَعَثَ إِلَيْهِ وَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَأَقْبَلَ ثُمَّ قَالَ يَا أَحْنَفُ ادْعُ لِي أَصْحَابِي فَدَخَلَ عَلَيْهِ قَوْمٌ مُتَخَشُّعُونَ كَأَنَّهُمْ شَتَانُ بَوَالِي فَقَالَ الْأَحْنَفُ بْنُ قَيْسٍ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَا هَذَا الَّذِي نَزَلَ بِهِمْ أَمْ مِنْ قِلَّةِ الطَّعَامِ أَوْ مِنْ هَوْلِ الْحَرْبِ فَقَالَ لَا يَا أَحْنَفُ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ أَحَبَّ أَقْوَامًا تَنَسَّكُوا لَهُ فِي دَارِ الدُّنْيَا تَنَسَّكَ مَنْ هَجَمَ عَلَى مَا عَلِمَ مِنْ قُرْبِهِمْ مِنْ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُشَاهِدُوهَا فَحَمَلُوا أَنْفُسَهُمْ عَلَى مَجْهُودِهَا وَ كَانُوا إِذَا ذَكَرُوا صَبَاحَ يَوْمِ الْعَرْضِ عَلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ تَوَهَّمُوا خُرُوجَ عُنُقِ يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ يُحْشَرُ الْخَلَائِقُ إِلَى رَبِّهِمْ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ كِتَابٍ يَبْدُو فِيهِ عَلَى رُءُوسِ الْأَشْهَادِ فَضَائِحُ ذُنُوبِهِمْ فَكَادَتْ أَنْفُسُهُمْ تَسِيلُ سَيْلَانًا أَوْ تَطِيرُ قُلُوبُهُمْ بِأَجْنَحَةِ الْخَوْفِ طَيْرَانًا وَ تَفَارِقُهُمْ عُقُولُهُمْ إِذَا عَلَتْ بِهِمْ مِنْ أَجْلِ التَّجَرُّدِ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ غَلِيَانًا فَكَانُوا يَحِنُّونَ حَنِينَ الْوَالِدِ فِي دُجَى الظُّلْمِ وَ كَانُوا يَفْجَعُونَ

۱۸۹۶. الغيبة (للنعماني) النص ۲۰۳ باب ۱۲ ما يلحق الشيعة من التمجيص و التفرق و التشتت عند

الغيبة حتى لا يبقى على حقيقة الأمر إلا الأقل الذي وصفه الأئمة ح ۴

مِنْ خَوْفٍ مَا أَوْقَفُوا عَلَيْهِ أَنْفُسَهُمْ فَمَضَوْا ذُبُلَ الْأَجْسَامِ حَزِينَةً قُلُوبُهُمْ كَالْحَةِ
 وَجُوهُهُمْ ذَابِلَةً شِفَاهُهُمْ خَامِصَةً بُطُونُهُمْ تَرَاهُمْ سُكَارَى سُمَّارَ وَحْشَةَ اللَّيْلِ
 مُتَخَشِّعُونَ كَأَنَّهُمْ شِنَانُ بَوَالِي قَدْ أَخْضَوْا لِلَّهِ أَعْمَالَهُمْ سِرًّا وَ عَلَانِيَةً فَلَمْ تَأْمَنْ مِنْ
 فَرَعِهِ قُلُوبُهُمْ بَلْ كَانُوا كَمَنْ حَرَسُوا قِبَابَ خَرَجِهِمْ فَلَوْ رَأَيْتَهُمْ فِي لَيْلَتِهِمْ وَ قَدْ
 نَامَتِ الْعُيُونُ وَ هَدَّاتِ الْأَصْوَاتُ وَ سَكَنَتِ الْحَرَكَاتُ مِنَ الطَّيْرِ فِي الرُّكُودِ وَ قَدْ
 مِنْهُمْ [تَبَّهُهُمْ] هَوْلُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ الْوَعِيدُ كَمَا قَالَ سُبْحَانَهُ ﴿أَفَأَمَّنَ أَهْلُ الْقُرَى أَنْ
 يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَ هُمْ نَائِمُونَ﴾ فَاسْتَيْقَظُوا إِلَيْهَا فَرِعِينَ وَ قَامُوا إِلَى صَلَاتِهِمْ
 مُعُولِينَ بَاكِينَ تَارَةً وَ أُخْرَى مُسَبِّحِينَ يَبْكُونَ فِي مَحَارِبِهِمْ وَ يَرْتُونَ يَصْطَفُونَ
 لَيْلَةً مُظْلَمَةً بِهِمَاءَ يَبْكُونَ فَلَوْ رَأَيْتَهُمْ يَا أَحْنَفُ فِي لَيْلَتِهِمْ قِيَامًا عَلَى أَطْرَافِهِمْ
 مُنْحَنِيَةً ظُهُورُهُمْ يَتَلُونَ أجزَاءَ الْقُرْآنِ لِصَلَاتِهِمْ قَدْ اشْتَدَّتْ أَعْوَالُهُمْ وَ نَحِيبُهُمْ وَ
 زَفِيرُهُمْ إِذَا زَفَرُوا خَلَّتِ النَّارُ قَدْ أَخَذَتْ مِنْهُمْ إِلَى حَلَاقِيمِهِمْ وَ إِذَا أَعُولُوا
 حَسِبْتَ السَّلَاسِلَ قَدْ صَفَّدَتْ فِي أَعْنَاقِهِمْ فَلَوْ رَأَيْتَهُمْ فِي نَهَارِهِمْ إِذَا لَرَأَيْتَ قَوْمًا
 ﴿يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾ وَ يَقُولُونَ ﴿لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾ ﴿وَ إِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ
 قَالُوا سَلَامًا﴾ ﴿وَ إِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾ قَدْ قَيَّدُوا أَقْدَامَهُمْ مِنَ التَّهْمَاتِ وَ
 أَبْكَمُوا أَلْسِنَتَهُمْ أَنْ يَتَكَلَّمُوا فِي أَعْرَاضِ النَّاسِ وَ سَجَّمُوا أَسْمَاعَهُمْ أَنْ يَلِجَهَا خَوْضُ
 خَائِضٍ وَ كَحَلُّوا أَبْصَارَهُمْ بَغْضُ النَّظَرِ إِلَى الْمَعَاصِي وَ انْتَحَوْا دَارَ السَّلَامِ الَّتِي مَنْ
 دَخَلَهَا كَانَ آمِنًا مِنَ الرَّيْبِ وَ الْأَحْزَانِ فَلَعَلَّكَ يَا أَحْنَفُ شَغَلَكَ نَظْرُكَ فِي وَجْهِ
 وَاحِدَةٍ تُبْدِي الْأَسْقَامَ بَغَاضِرَةَ وَجْهِهَا وَ دَارٍ قَدْ أَشْغَلَتْ بِنَفْسِ رَوَاقِهَا وَ سُتُورِ
 قَدْ عَلَّقَتْهَا وَ الرَّيْحُ وَ الْأَجَامُ مُوَكَّلَةٌ بِشَمْرِهَا وَ لَيْسَتْ دَارُكَ هَذِهِ دَارَ الْبَقَاءِ

فَأَحْمَتَكَ الدَّارَ الَّتِي خَلَقَهَا اللَّهُ سُبْحَانَهُ مِنْ لَوْلُؤَةٍ بَيْضَاءَ فَشَقَّقَ فِيهَا أَنْهَارَهَا وَ
 غَرَسَ فِيهَا أَشْجَارَهَا وَ ظَلَّلَ عَلَيْهَا بِالنُّضْجِ مِنْ ثِمَارِهَا وَ كَبَسَهَا بِالْعَوَاتِقِ مِنْ
 حُورِهَا ثُمَّ أَسْكَنَهَا أَوْلِيَاءَهُ وَ أَهْلَ طَاعَتِهِ فَلَوْ رَأَيْتَهُمْ يَا أَحْنَفُ وَ قَدْ قَدِمُوا عَلَى
 زِيَادَاتِ رَبِّهِمْ سُبْحَانَهُ فَإِذَا ضَرَبْتَ جَنَابَهُمْ صَوَّتَتْ رَوَاحِلُهُمْ بِأَصْوَاتٍ لَمْ
 يَسْمَعِ السَّمْعُونَ بِأَحْسَنَ مِنْهَا وَ أَظَلَّتْهُمْ غَمَامَةٌ فَأَمْطَرَتْ عَلَيْهِمُ الْمِسْكَ وَ الزَّادَ
 وَ صَهَلَتْ خِيُولَهَا بَيْنَ أَنْغْرَاسِ تِلْكَ الْجَنَانِ وَ تَخَلَّلَتْ بِهِمْ نُوقُهُمْ بَيْنَ كُتُبِ
 الزَّرْعَفَرَانِ وَ يَتَطَيُّنُ مِنْ تَحْتِ أَقْدَامِهِمُ اللُّؤْلُؤُ وَ الْمَرْجَانُ وَ اسْتَقْبَلَتْهُمْ قَهَارِمَتُهَا
 بِمَنَابِرِ الرِّيحَانِ وَ هَاجَتْ لَهُمْ رِيحٌ مِنْ قِبَلِ الْعَرْشِ فَتَنَرَّتْ عَلَيْهِمُ الْيَاسْمِينِ وَ
 الْأَقْحُوَانِ وَ ذَهَبُوا إِلَى بَابِهَا فَيَفْتَحُ لَهُمُ الْبَابَ رِضْوَانٌ ثُمَّ يَسْجُدُونَ لِلَّهِ فِي فِتَاءِ
 الْجِنَانِ فَقَالَ لَهُمُ الْجَبَّارُ ارْزُقُوا رُءُوسَكُمْ فَإِنِّي قَدْ رَفَعْتُ عَنْكُمْ مَثُونَةَ الْعِبَادَةِ وَ
 أَسْكَنْتُكُمْ جَنَّةَ الرِّضْوَانِ فَإِنْ فَاتَكَ يَا أَحْنَفُ مَا ذَكَرْتُ لَكَ فِي صَدْرِ كَلَامِي
 لَتَتَرَكَنَّ فِي سَرَابِلِ الْقَطِرَانِ وَ لَتَطُوفَنَّ «بَيْنَهَا وَ بَيْنَ حَمِيمِ أَنْ» وَ لَتَسْقِينَ شَرَاباً
 حَارَّ الْعُلْيَانِ فِي إِنْضَاجِهِ فَكُمْ يَوْمَئِذٍ فِي النَّارِ مِنْ صُلْبٍ مَحْطُومٍ وَ وَجْهِ مَهْشُومٍ وَ
 مُشَوِّهِ مَضْرُوبٍ عَلَى الْخُرْطُومِ قَدْ أَكَلَتِ الْجَامِعَةُ كَفَّهُ وَ التَّحَمَ الطُّوقُ بَعْنِقِهِ فَلَوْ
 رَأَيْتَهُمْ يَا أَحْنَفُ يَنْحَدِرُونَ فِي أَوْدِيَّتِهَا وَ يَصْعَدُونَ جِبَالَهَا وَ قَدْ أَلْبَسُوا الْمُقَطَّعَاتِ
 مِنَ الْقَطِرَانِ وَ أَقْرَبُوا مَعَ فُجَّارِهَا وَ شَيَاطِينِهَا فَإِذَا اسْتَعَاثُوا بِأَسْوَا أَخَذَ مِنْ حَرِيقِ
 شَدَّتْ عَلَيْهِمْ عَقَارِبُهَا وَ حَيَاتُهَا وَ لَوْ رَأَيْتَ مُنَادِياً يُنَادِي وَ هُوَ يَقُولُ يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ
 وَ نَعِيمِهَا يَا أَهْلَ حُلِيِّهَا وَ حُلَلِهَا خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ فَعِنْدَهَا يَنْقَطِعُ رَجَاؤُهُمْ وَ تُغْلَقُ
 الْأَبْوَابُ وَ تَنْقَطِعُ بِهِمُ الْأَسْبَابُ فَكُمْ يَوْمَئِذٍ مِنْ شَيْخٍ يُنَادِي وَ شَيْبَتَاهُ وَ كَمْ

شَبَابٍ يُنَادِي وَ شَبَابَاهُ وَ كَمُ مِنْ امْرَأَةٍ تُنَادِي وَ فَضِيحَتَاهُ هُتَكَتْ عَنْهُمْ الشُّتُورُ
فَكَمْ يَوْمِيذٍ مِنْ مَعْمُوسٍ بَيْنَ أَطْبَاقِهَا مَحْبُوسٌ يَا لَكَ غَمَسَةٌ أَلْبَسَتْكَ بَعْدَ لِبَاسِ
الْكُتَّانِ وَ الْمَاءِ الْمُبَرَّدِ عَلَى الْجُدْرَانِ وَ أَكَلِ الطَّعَامِ الْوَانَا بَعْدَ الْوَانِ لِبَاسًا لَمْ يَدَعْ لَكَ
شَعْرًا نَاعِمًا كُنْتَ مُطْعَمَهُ إِلَّا بِيَضُّهُ وَ لَا عَيْنًا كُنْتَ تُبْصِرُ بِهَا إِلَى حَبِيبٍ إِلَّا
فَقَاهَا هَذَا مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِلْمُجْرِمِينَ وَ ذَلِكَ مَا أَعَدَّ اللَّهُ لِلْمُتَّقِينَ.

محمد بن حنفیه: هنگامی که علی علیه السلام وارد بصره شدند احنف بن قیس او را برای خوردن غذا دعوت کردند و این در هنگامی بود که جنگ جمل تمام شده بود، علی علیه السلام فرمود: ای احنف! اصحاب مرا بگو بیایند، در این جا گروهی که خشوع داشتند و سر به زیر بودند وارد شدند و مانند مشک‌های کوچک خشک به نظر می‌رسیدند. احنف گفت: یا امیر المؤمنین! این‌ها چرا این چنین شده‌اند، آیا این‌ها غذا نخورده‌اند و یا از ترس جنگ به این روز افتاده‌اند، حضرت فرمود: نه احنف این چنین نیست خداوند متعال گروهی را که در دنیا به عبادت و پارسائی گذرانیده‌اند دوست دارد این جماعت بخاطر معلوماتی که از روز قیامت دارند این چنین شده‌اند. آنها قبل از اینکه روز قیامت بیاید و اعمال و افعال آدمیان عرضه گردد خود را در عرصات می‌نگرند و چنین تصور می‌کنند که اکنون قیامت است و کوه‌هایی از آتش آنها را احاطه کرده است و مردم برای عرض اعمال در آنجا حاضر شده‌اند. گویا اکنون نامه اعمال آنها آشکار شده و مردم از کارهای آنها مطلع شده‌اند، و رسوائی آنان بر همه روشن گردیده است از این جهت جان آنها می‌خواهد از تن بیرون رود و با بال‌های خوف پرواز کنند و اینک با جوش و خروش آماده حرکت به طرف خداوند می‌باشند. آنها مانند کسانی که در شب تاریکی گرفتار و پریشان گشته باشند فریاد و ناله می‌کنند، آنها از ترس مطالبی که از آخرت بدست آورده‌اند گریه‌ها دارند آنها با بدن‌های خشک درگذشتند و با دل‌های محزون و چهره‌های گرفته و لب‌های به هم چسبیده می‌باشند. آنها را بی‌هوش ملاحظه می‌کنی، آنها را در

شب‌ها بیدار و وحشت‌زده می‌نگری، چهره‌ها خاشع و سربه‌زیر و خشکیده هستند، کارهای مخفی و علنی خود را برای رضای خداوند انجام می‌دهند دل‌های آنها از ترس آرامش ندارند. اگر آنها را در هنگام شب ملاحظه کنی در آن هنگام که همه دیدگان به خواب رفته‌اند و صداها خاموش گشته‌اند و حرکت‌ها ساکت گردیده‌اند همان گونه که پرندگان در لانه‌ها به خواب رفته‌اند سختی‌های قیامت آنها را از آرامش و سکون باز داشته است. خداوند متعال می‌فرماید ﴿أَفَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ﴾^{۱۸۹۷} آیا اهل آبادی‌ها آسوده هستند در هنگامی که خواب می‌باشند عذاب ما آنها را فرا گیرد، در حال ترس از خواب بیدار می‌شوند و به طرف مصلی خود می‌روند، گاهی گریه می‌کنند و گاهی تسبیح می‌گویند و در محراب‌ها گریه می‌کنند و ناله‌ها سر می‌دهند. ای احنف! اگر آنها را مشاهده کنی که در شب‌ها با حالت انحناء برای نماز ایستاده‌اند، و اجزاء قرآن را تلاوت می‌کنند، در این هنگام ناله‌ها و فریاد سوزان آنها بلند است، هنگام ناله کردن آنها خیال می‌کنی که آتش گلوهای آنها را گرفته است. هنگامی که بانک خود را بلند می‌کنند خیال می‌کنی که سلسله‌های جهنم را بر گردن آنها افکنده‌اند، ﴿يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾^{۱۸۹۸} در وقت روز اگر آنها را بنگری که چگونه با نرمی و آرامی حرکت می‌کنند، ﴿لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾^{۱۸۹۹} و با مردم با حسن خلق معامله می‌نمایند، ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾^{۱۹۰۰} ﴿وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾^{۱۹۰۱} و هر گاه نادانان با آنها سخن گویند جواب سلام را می‌شنوند. این گروه هر گاه به سخنان لغو بگذرند با بزرگواری از

۱۸۹۷. الاعراف آیه ۹۷

۱۸۹۸. الفرقان آیه ۶۳

۱۸۹۹. البقرة آیه ۸۳

۱۹۰۰. الفرقان آیه ۶۳

۱۹۰۱. الفرقان آیه ۷۲

آن می‌گذرند، آنها هرگز گرد تهمت‌ها نمی‌روند و زبانشان را از بدگوئی مردم حفظ کرده‌اند، گوش‌های خود را از شنیدن سخن‌های بیهوده نگه می‌دارند و دیدگان خود را از نگاه کردن به حرام حفظ می‌کنند. آنها همواره متوجه دار السلام، هستند، خانه‌ای که هر که در آن داخل شود در امن و امان خواهد بود و از شک و تردید و حزن و اندوه مصون خواهند شد، ای احنف! شاید نظر تو در ظاهر این باشد که دنیا را پر از نعمت و خوشی مشاهده می‌کنی ولی در باطن همه‌اش بیماری می‌باشد. دنیا خانه‌ای است پر از نقش و نگار و رواقی است پر از زرق و برق که پرده‌ها بر آن افکنده‌اند و بادها و گرمی‌ها میوه‌های آن را رسانیده‌اند، ولی این خانه با همه این‌ها جای همیشگی نیست ولی همین دنیا تو را از خانه آخرت باز داشته است. خانه آخرت که از لَوْلُو سفید ساخته شده و نهرها در آن جاری گردیده و درخت‌ها در آن کاشته شده و میوه‌های آن رسیده، و حوریان در آنجا مهیا گشته است، و خداوند دوستان و مطیعان خود را در آن جای داده است. ای احنف! اگر آنها را مشاهده کنی هنگامی که بر پیشگاه خداوند حاضر می‌گردند، چگونه بر مرکب‌هایی سوار می‌شوند که کسی مانند آنها را ندیده است، صداهائی از آن مراکب شنیده می‌شود که کسی مانند آن صداها را نشنیده است. ابرهائی بر آنها سایه می‌افکنند و باران‌هایی از مشک و زعفران بر آنها ریزش می‌کنند و فریاد و شیهه اسبهای آنها در میان کشتزارهای بهشت بلند می‌باشد، شترهای آنها از میان تپه‌هایی از زعفران عبور می‌کنند، و قدم‌های آنها در میان لَوْلُو و مرجان جای دارند. کارگذاران از آنها استقبال می‌کنند و دسته‌هایی از گل برای آنها می‌آورند و بادی از طرف عرش وزیدن می‌گیرد و بوهای یاسمین بر آنها نثار می‌کند، آنها به سوی بهشت می‌روند و رضوان در بهشت را برای آنها باز می‌کند، و آنها در آنجا خداوند را سجده می‌کنند. در این هنگام خداوند متعال به آنها خطاب می‌کند سرهای خود را بلند کنید که من سختی‌های عبادت را از شما برداشتم و شما را در بهشت رضوان جای دادم ای احنف همان گونه که در

آغاز سخنم به شما گفتم در جامه‌هایی از آتش افکنده خواهید شد و در میان دوزخ درهم خواهید غلتید. ﴿بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ آتٍ﴾^{۱۹۰۲} در آن جا آبی داغ و جوشان به آنها می‌دهند، در آن روز میان آتش همه استخوان‌های آنها شکسته خواهند شد و صورت‌ها در هم کوبیده خواهند گردید و چهره‌ها زشت و گریه می‌کنند و دماغشان بر خاک ذلت مالیده می‌شود. زنجیرها دست و پای آنها را خرد می‌کنند و گردنشان را زخم می‌نمایند، ای احنف! هنگامی که مشاهده کنی آنها در وادی جهنم پائین می‌روند و یا در کوه‌ها بالا می‌روند و لباس‌های آتشین در بر دارند و با شیطان‌ها و بدکاران و فاسقان همنشین شده‌اند، هر گاه از عذاب‌ها ناله کنند و یا فریادرسی کنند با مار و عقرب به فریادشان می‌رسند. در آنجا مشاهده می‌کنی که منادی فریاد می‌زند ای اهل بهشت و نعمت و ای کسانی که در بهشت در زیورها و خوشی‌ها به سر می‌برید و در شادمانی و نشاط می‌باشید اینک در این لذت‌ها و نعمت‌ها همواره جاویدان باشید و دیگر برای شما مرگی نیست. در این هنگام امید اهل جهنم قطع می‌شود و درها بسته می‌گردد وسیله‌ها از بین می‌رود، در آن روز نیز مرده‌ها فریاد می‌زنند به پیری ما توجه کنید جوانان می‌گویند ما جوان هستیم، زنان صدا می‌زنند ما رسوا شدیم، پرده‌ها باز می‌شوند و حقیقت‌ها روشن می‌گردند. در آن روز گروهی در عذاب فرو رفته‌اند و در میان طبقات جهنم محبوس شده‌اند آنها بعد از اینکه لباس‌های فاخر در بر کرده بودند در کثافت‌ها غوطه می‌خورند، و بعد از آشامیدنی‌های خوش‌گوار گرفتار آب جوشان شده‌اند و بعد از خوردن انواع غذاهای لذیذ این گونه گرفتار شده‌اند. موهای سیاه و زیبا همه‌اش سفید شده است، و دیدگان شاداب و زیبایی که به دوستان می‌نگریست اینک از حدقه‌ها برآمده است، این است آنچه خداوند برای بدکاران آماده ساخته، و آن است آنچه برای پرهیزگاران مهیا

نجات اهل ایمان

عَنْ مَصْقَلَةَ الطَّحَّانِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَا يَمْنَعُكُمْ مِنْ أَنْ تَشْهَدُوا عَلَى مَنْ مَاتَ مِنْكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ ﴿كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنَجِّ الْمُؤْمِنِينَ﴾

مصقله آسیابان گوید حضرت صادق عليه السلام فرمود: چه چیز شما را باز می‌دارد از اینکه گواهی دهید نسبت به آن کسی که از شما بر این امر (تشیع) مُرده است که او از اهل بهشت است؟ همانا خداوند می‌فرماید: ﴿كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنَجِّ الْمُؤْمِنِينَ﴾^{۱۹۰۴} این چنین ما بر خود فرض کردیم که اهل ایمان را نجات بخشیم.^{۱۹۰۵}

خصوصیات شیعیان امیرالمومنین

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ قُلُوبِيهِ الْقُمِّيُّ (رَحِمَهُ اللَّهُ)، قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ

۱۹۰۳. صفات الشيعة ص ۳۹ الحديث الثالث و الستون

۱۹۰۴. يونس آية ۱۰۳

۱۹۰۵. تفسير العياشي ج ۲ ص ۱۳۸ [سورة يونس (۱۰): آية ۱۰۳] ح ۵۱

مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرْبُودَ، عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ الْبَاقِرِ قَالَ: صَلَّى أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ بِالنَّاسِ الصُّبْحَ بِالْعِرَاقِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ وَعَظَهُمْ، فَبَكَى وَ أَبْكَاهُمْ مِنْ خَوْفِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ: أَمَا وَ اللَّهِ لَقَدْ عَاهَدْتُ أَقْوَامًا عَلَى عَهْدِ خَلِيلِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ إِنَّهُمْ لَيُصْبِحُونَ وَ يَمْشُونَ شُعْثًا غُبْرًا حُمْصًا بَيْنَ أَعْيُنِهِمْ كَرَكِبِ الْمَعْزَى، ﴿يَبْتَئُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَ قِيَامًا﴾^{١٩٠٦} يَرَاوِحُونَ بَيْنَ أَقْدَامِهِمْ وَ جِبَاهِهِمْ، يُتَاجُونَ رَبَّهُمْ وَ يَسْأَلُونَهُ فَكَأَنَّ رِقَابَهُمْ مِنَ النَّارِ، وَ اللَّهُ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ مَعَ ذَلِكَ وَ هُمْ جَمِيعٌ مُشْفِقُونَ مِنْهُ خَائِفُونَ.

امام باقر علیه السلام فرمودند: امیرالمومنین علیه السلام در عراق نماز صبح را با مردم خواند پس هنگامی که نمازش به پایان رسید مردم را پند داد. پس آنگاه از ترس خدا گریست و مردم را گریاند. سپس فرمود: به خدا قسم! در زمان دوستم فرستاده‌ی خدا با گروه‌هایی دمساز بودم و آنان شب را به صبح می‌رساندند و ژولیده و با لباس‌های کهنه و لاغر اندام قدم بر می‌داشتند در حالی که میان چشمانشان همچون زانوان بز پینه بسته بود. شب را برای پروردگارشان در سجده و قیام به صبح می‌رساندند. دائماً در حال رکوع و سجود بودند و با پروردگارشان مناجات می‌کردند و از او رهایی از آتش دوزخ را می‌طلبیدند. به خدا قسم با این همه خصوصیات آنان را در حالی می‌دیدم که هراسناک و ترسناک بودند.^{١٩٠٧}

١٩٠٦. الفرقان آیه ٦٤

١٩٠٧. الأمالی (للطوسی) المجلس ٤ ح ١١

اهل بيت و حسابى شيعيان

۱۱۳۷

إِبْرَاهِيمُ الْأَحْمَرِيُّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَحْمَدَ التَّمِيمِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَنَانَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَكَلَّنَا اللَّهُ بِحِسَابِ شِيعَتِنَا، فَمَا كَانَ لِلَّهِ سَأَلْنَا اللَّهَ أَنْ يَهَبَهُ لَنَا فَهُوَ لَهُمْ، وَ مَا كَانَ لَنَا فَهُوَ لَهُمْ، ثُمَّ قَرَأَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾

از عبدالله بن سنان روایت شده که حضرت صادق عليه السلام فرمودند: چون قیامت شود، خداوند ما را به حسابرسی شیعیانمان می‌گمارد پس آنچه برای خداست ما از خداوند می‌خواهیم تا آن را به ما واگذارد و برای ایشان باشد و آنچه برای ما است برای خود ایشان است. سپس این آیه را خواند. ﴿إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ﴾^{۱۹۰۸} همانا بازگشتشان به سوی ماست. پس حسابشان با ماست.^{۱۹۰۹}

شیعیان ما زکَل ما خلق شده اند

أَبُو مُحَمَّدٍ الْفَحَّامُ، قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي، قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْكُتُبِيُّ، عَنْ أَبِي عَاصِمٍ، عَنِ الصَّادِقِ عليه السلام قَالَ: شِيعَتُنَا جُزْءٌ مِنَّا، خُلِقُوا مِنْ فَضْلِ طِينَتِنَا، يَسُوُّهُمْ مَا يَسُوُّونَا، وَ يَسُرُّهُمْ مَا يَسُرُّنَا، فَإِذَا أَرَادْنَا أَحَدٌ فَلْيَقْصِدْهُمْ فَإِنَّهُمْ الَّذِينَ يُوصَلُ مِنْهُ إِلَيْنَا.

۱۹۰۸. الغاشية الآيات ۲۵ و ۲۶

۱۹۰۹. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۴ ح ۵۹

امام صادق عليه السلام فرمودند: شیعیان ما جزئی از ما هستند که از باقی مانده‌ی گل ما خلق شده اند. هر آنچه ما را اندوهگین کند آنان را اندوهگین می‌سازد و هر آنچه ما را شادمان کند آنان را شادمان می‌گرداند. پس هر که ما را می‌طلبد می‌بایست آنها را قصد کند (و به آنها نیکی کند) پس آنان کسانی هستند که از ایشان به ما می‌رسد. (چون نیکی در حق شیعیان ما نیکی در حق ماست) ^{۱۹۱۰}

۱۱۳۸

اهمیت تقیه

وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، قَالَ: قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام: لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَلْزِمِ التَّقِيَّةَ، وَ يَصُونَنَا [بِصُنَا] عَنْ سَفَلَةِ الرَّعِيَّةِ.

امام صادق عليه السلام فرمود: کسی که تقیه را مراعات نکند و ما را از مردم پست حفظ ننماید از ما نیست. ^{۱۹۱۱}

سهم مومن و کافر از دنیا

حديث ۴: عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَ يُبْغِضُ وَ لَا يُعْطِي الْآخِرَةَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ وَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَسْأَلُ رَبَّهُ مَوْضِعَ سَوْطٍ مِنَ الدُّنْيَا فَلَا يُعْطِيهِ وَ يَسْأَلُهُ الْآخِرَةَ فَيُعْطِيهِ مَا شَاءَ وَ يُعْطِي الْكَافِرَ مِنَ الدُّنْيَا قَبْلَ أَنْ يَسْأَلَهُ مَا شَاءَ وَ يَسْأَلُهُ مَوْضِعَ سَوْطٍ فِي الْآخِرَةِ فَلَا يُعْطِيهِ إِلَّاهُ.

۱۹۱۰. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۱ ح ۳۵

۱۹۱۱. الأملی (للطوسی) المجلس ۱۰ ح ۸۱

حدیث ۴: امام باقر علیه السلام فرمود: خداوند بزرگ دنیا را به دوست و دشمن خود داد ولی نعمت‌های آخرت را تنها به کسانی می‌دهد که دوستشان دارد، مؤمن از خدای خود می‌خواهد که ناراحتی دنیایش را بردارد و از او برداشته نمی‌شود و آخرت را هر اندازه درخواست کند به او داده خواهد شد و بدون خواهش کافران به آنان دنیا داده می‌شود. ولی چون از خدا می‌خواهد که عذاب آخرت را از او بردارد جوابی نمی‌شود.^{۱۹۱۲}

شیعه ما ستر فہی کند

حدیث ۵۵: جَمَاعَةٌ عَنْ أَبِي الْمَفْضَلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الثَّالِثِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ علیه السلام الْمُؤْمِنُ لَا يَحِيفُ عَلَى مَنْ يُبْغِضُ..
حدیث ۵۵: امیرالمؤمنین علیه السلام: مؤمن حتی به دشمن خود نیز ستم نمی‌کند.^{۱۹۱۳}
حدیث ۵۶: قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام: ... وَ لَيْسَ مِنْ شِيعَتِنَا مَنْ يَظْلِمُ النَّاسَ
حدیث ۵۶: امام صادق علیه السلام: شیعه‌ی ما نیست کسی که ظلم کند.^{۱۹۱۴}

۱۹۱۲. فضائل الشیعه: ح ۳۲.

۱۹۱۳. الأمالی للطوسی ص ۵۸۰ [۲۴] مجلس یوم الجمعة التاسع من ربيع الأول سنة سبع و خمسين و أربعمئة ح ۴.

۱۹۱۴. تحف العقول ص ۳۰۳ وصیته لعبد الله بن جندب.

خوف و رجاء (بیر و امید)

امید به رحمت الهی ضروری است. اما باید در نظر داشت که این امید تا آنجا درست و بجاست که در انسان تأثیر سازنده داشته باشد و راه توبه و بازگشت به سوی خداوند را بر روی او بگشاید نه این که خود زمینه لغزش‌ها و گناهان باشد و انسان با اتکا به رحمت الهی از اطاعت خداوند سر باز زند و موجبات خشم الهی را فراهم آورد این نوع امید که به گناه و فساد دامن زند امید کاذب یا امید دروغین نامیده می‌شود. و امام باقر علیه السلام از چنین امیدی مارا پرهیز داده و می‌فرمایند: با ترس واقعی از خداوند از چنگال ابلیس بگریز و پرهیز از امید دروغین. زیرا این گونه امیدهای بی‌اساس تو در نگرانی و ترس واقعی (و در معرض خشم پروردگار) قرار می‌دهد.

قَالَ الصَّادِقُ علیه السلام بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ذَاتَ يَوْمٍ قَاعِدًا إِذْ نَزَلَ جَبْرَائِيلُ عليه السلام كَيْبًا حَزِينًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله يَا أَخِي جَبْرَائِيلُ عليه السلام مَا لِي أَرَاكَ كَيْبًا حَزِينًا فَقَالَ وَ كَيْفَ لَا أَكُونُ كَذَلِكَ وَ قَدْ وُضِعَتْ مَنَافِيخُ جَهَنَّمَ الْيَوْمَ فَقَالَ وَ مَا مَنَافِيخُ جَهَنَّمَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِالنَّارِ فَأُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى احْمَرَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى ابْيَضَّتْ ثُمَّ أُوقِدَ عَلَيْهَا أَلْفَ عَامٍ حَتَّى اسْوَدَّتْ فَهِيَ سَوْدَاءٌ مُظْلِمَةٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ وَ لَوْ أَنَّ حَلْقَةَ مِنَ السُّلْسِلَةِ الَّتِي طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا وَ وُضِعَتْ عَلَى الْجِبَالِ لَذَابَتْ مِنْ حَرِّهَا وَ لَوْ أَنَّ قَطْرَةَ مِنَ الزَّقُّومِ وَ الضَّرِّيْعِ قَطِرَتْ فِي شَرَابِ أَهْلِ الدُّنْيَا لَمَاتَ أَهْلُهَا مِنْ نَتْنِهَا فَبَكَى رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ بَكَى جَبْرَائِيلُ عليه السلام فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِمَا قَدْ آمَنْتُكُمْ مِنْ أَنْ تُذْنِبَا ذَنْبًا تَسْتَحِقَّانِ بِهِ النَّارَ وَ لَكِنْ هَكَذَا كُونَا

امام صادق علیه السلام فرمود: روزی جبرئیل علیه السلام محزون و اندوهگین بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل شد، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: چرا تو را حزین می بینم؟ عرضه داشت: چرا نباشم؟ در صورتی که امروز منافیح دوزخ نهاده شد، برسید: منافیح چیست؟ عرضه داشت: آتش دوزخ است که خدا دستور داده بود تا هزار سال در آن دمیدند، تا سرخ شد، و هزار سال دیگر دمیدند تا سفید شد و هزار سال دیگر دمیدند تا سیاه شد و اینک آتش دوزخ سیاه و تاریک است، ای پیامبر خدا! اگر حلقه‌ای از آن که طولش هفتاد ذراع است، بر سر کوه‌ها نهاده شود، از حرارت آن ذوب می‌شوند و اگر قطره‌ای از آب‌های زقوم و ضریع دوزخ در آب‌های جهان بریزند، همه اهل زمین آن از بوی تعفنش بمیرند؟! در این موقع هم پیامبر صلی الله علیه و آله و هم جبرئیل علیه السلام گریان شدند، خداوند به آن دو وحی کرد: شما را از گناه ایمن نمودم، که مستحق آتش نشوید، و لیکن همواره از من ترسناک باشید. آیاتی که درباره‌ی خوف از خدا در قرآن آمده، بسیار است، مانند ﴿وَ خَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾^{۱۹۱۵} / از من بترسید، اگر مؤمن هستید. ﴿فَإِيَّايَ فَارْهَبُونَ﴾^{۱۹۱۶} پس از من بترسید. و نیز درباره‌ی قومی می‌فرماید ﴿يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ﴾^{۱۹۱۷} / خدا که فوق همه آنهاست می‌ترسند. ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٌ﴾^{۱۹۱۸} و برای کسی که از مقام خدایش بترسد، دو بهشت خواهد بود. و اما ﴿مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ﴾^{۱۹۱۹} / و اما کسی که از پیروردگارش بترسد و نفس را از هوی و هوس باز دارد، پس بهشت جایگاه اوست. ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ

۱۹۱۵. آل عمران آیه ۱۷۵

۱۹۱۶. النحل آیه ۵۱

۱۹۱۷. النحل آیه ۵۰

۱۹۱۸. الرحمن آیه ۴۶

۱۹۱۹. النازعات الآیات ۴۱-۴۰

الْعُلَمَاءُ ﴿١٩٢٠﴾ ترس از خدا برای علما است و بس ترس از خدا میوهی علم است و کسی که از خدا نترسد، علم ندارد، و ترس چراغ نفس است و به وسیلهی آن از تاریکی‌هایش بیرون می‌آید. ترس صرفاً از آن کسی نیست که اشک از چشمش روان است، و این معنا خوفی کاذب به حساب می‌آید، بلکه شخص ترسان کسی است که کارهایی را که مؤاخذه و عذاب داشته ترک کند، و اگر مردم از دوزخ می‌ترسیدند، چنان‌که از فقر می‌ترسند، از آن ایمن می‌شدند، و گرد گناه نمی‌رفتند. دل مؤمن تا هنگامی که از صراط نگذشته آرام نمی‌گیرد، و هر که در دنیا از خدا خوف داشته باشد، در آخرت در امان خواهد بود. ۱۹۲۱

وَ قَالَ رَجُلٌ لِلصَّادِقِ (ع) إِنَّ قَوْمًا مِنْ شِيعَتِكُمْ يَعْمَلُونَ بِالْمَعَاصِي وَ يَقُولُونَ نَرَجُو فَقَالَ كَذَبُوا لَيْسُوا مِنْ شِيعَتِنَا كُلُّ مَنْ رَجَا شَيْئًا عَمِلَ لَهُ فَوَ اللَّهُ مَا مِنْ شِيعَتِنَا مِنْكُمْ إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ قَالَ إِنَّ قَوْمًا اسْتَقْبَلُوا عَلِيًّا فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ وَ قَالُوا نَحْنُ شِيعَتُكُمْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ مَا لِي لَا أَرَى عَلَيْكُمْ سِيَمَاءَ الشَّيْعَةِ قَالُوا وَ مَا سِيَمَاءُ الشَّيْعَةِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ صُفْرُ الْوُجُوهِ مِنَ السَّهْرِ عُمَشُ الْعُيُونِ مِنَ الْبُكَاءِ حُمْصُ الْبُطُونِ ذُبْلُ الشَّفَاهِ حُدْبُ الظُّهُورِ مِنَ الْقِيَامِ عَلَيْهِمْ عِبْرُ الْخَاشِعِينَ

و شخصی دیگر به خدمت آن حضرت عرضه داشت که: قومی از شیعیان شما معصیت کرده و می‌گویند: ما امیدوار به خدائیم، حضرت فرمود: دروغ می‌گویند، شیعیان ما نیستند، این‌ها قومی هستند که امانی و آمال ایشان را مضطرب کرده، کسی که امید به چیزی داشته باشد عمل از برای آن می‌کند، به خدا قسم

۱۹۲۰. فاطر آیه ۲۸

۱۹۲۱. إرشاد القلوب: إلى الصواب الباب الثامن والعشرون الباب الثامن والعشرون في الخوف من

الله تعالى ج ۱ ص ۱۰۵ ح ۷.

شیعه‌ی ما نیست مگر آن‌کسی که از خدا خوف داشته باشد و پرهیز نماید از حرام‌ها (و آن وقت امیدوار به خدا باشد) و فرمود: جمعی حضور امیرالمؤمنین علیه السلام آمدند و سلام نمودند و عرضه داشتند: ما شیعیان شمائیم! حضرت فرمود: نمی‌بینم در شما آثار و سیمای شیعیان، گفتند: آثار و سیمای شیعیان چگونه است؟ فرمود: صورت‌هایشان در بیداری شب (برای عبادت شبانه) زرد است و اشک دیدگان‌شان جاریست (و از خوف خدا) شکم‌هایشان به پشت چسبیده، و لب‌هایشان به دعا باز است، و کمرشان از خوف خدا (برای رکوع و سجود) خمیده است، و از خشوعی که دارند بروی خاک می‌نشینند. ۱۹۲۲

سُئِلَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ صِفَةِ الَّذِينَ صَدَقُوا اللَّهَ الْمَخَافَةَ فَقَالَ هُمْ قَوْمٌ قُلُوبُهُمْ
مِنَ الْخَوْفِ قَرِحَةٌ وَأَعْيُنُهُمْ بَاكِيَةٌ وَ دُمُوعُهُمْ عَلَى خُدُودِهِمْ جَارِيَةٌ يَقُولُونَ كَيْفَ
نَفْرَحُ وَ الْمَوْتُ مِنْ وَرَائِنَا وَ الْقَبْرُ مَوْرِدُنَا وَ الْقِيَامَةُ مَوْعِدُنَا وَ عَلَى اللَّهِ عَرْضُنَا وَ
شُهُودُنَا جَوَارِحُنَا وَ الصِّرَاطُ عَلَى جَهَنَّمَ طَرِيقُنَا وَ عَلَى اللَّهِ حِسَابُنَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَ تَعَالَى فَإِنَّا نَعُودُ بِهِ مِنْ أَلْسِنٍ وَاصِفَةٍ وَ أَعْمَالٍ مُخَالِفَةٍ مَعَ قُلُوبٍ عَارِفَةٍ فَإِنَّ الْعَمَلَ
ثَمْرَةُ الْعِلْمِ وَ الْخَوْفَ ثَمْرَةُ الْعَمَلِ وَ الرَّجَاءَ ثَمْرَةُ الْيَقِينِ وَ مَنْ اشْتَقَ إِلَى الْجَنَّةِ
اجْتَهَدَ فِي أَسْبَابِ الْوُصُولِ إِلَيْهَا وَ مَنْ حَذَرَ النَّارَ تَبَاعَدَ مِمَّا يُدْنِي إِلَيْهَا وَ مَنْ
أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ اسْتَعَدَّ لِلِقَائِهِ

سؤال کرد ابن عباس از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله صفات کسانی را که از خداوند می‌ترسند؟ فرمود: آن‌ها طایفه‌ئی هستند که قلوبشان مملو از خوف و چشمانشان گریان است و اشک دیدگان‌شان بر صورت‌هایشان جاری است. و می‌گویند چگونه خوشحال (به این دنیا) باشیم

و حال آن‌که مرگ به دنبال ما و قبر جایگاه ورود ماست و قیامت وعده‌گاه ما و ما را حضور خداوند خواهند برد و جوارح ما بر اعمال ما شهادت خواهند داد و صراط که بر جهنم کشیده شده محل عبور ماست و با پروردگار است حساب (همه‌ی مردم) پس پناه می‌بریم. به خدا از اعمالی که مخالف اوامر او باشد در حالی که قلوب ما، دانا به اوامرش بوده. به درستی که عمل، ثمره‌ی علم و خوف ثمره عمل و امیدواری به خدا ثمره یقین است. و هر که مشتاق بهشت بوده کوشش کند، در اعمالی که او را به آن می‌رساند و هر که از آتش بترسد دوری کند از اعمالی که نتیجه‌ی آن آتش است و هر که دوست بدارد لقای خدا را خود را مهیای آن کند (از گناهان توبه کرده و خود را از هر خیانتی طاهر نماید).^{۱۹۲۳}

وَ قَالَ رَجُلٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنِّي أَلَمُ بِالْمَعَاصِي وَ أَرْجُو الْعَفْوَ مَعَ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُ يَا هَذَا اتَّقِ اللَّهَ وَ اعْمَلْ بِطَاعَتِهِ وَ ارْجُ مَعَ ذَلِكَ الْقَبُولَ فَإِنَّ أَحْسَنَ النَّاسِ بِاللَّهِ ظَنًّا وَ أَعْظَمَهُمْ رَجَاءً أَعْمَلُهُمْ بِطَاعَتِهِ وَ لَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَحْسَنَ النَّاسِ بِاللَّهِ ظَنًّا وَ أَبْسَطَهُمْ لَهُ رَجَاءً وَ كَانَ أَعْظَمَ النَّاسِ مِنْهُ خَوْفًا وَ أَشَدَّهُمْ لَهُ هَيْبَةً وَ مِنْهُ رَهْبَةٌ وَ كَذَا سَائِرُ الْأَنْبِيَاءِ لَمْ يَكُنْ فِي زَمَانٍ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ أَحَدٌ أَحْسَنَ مِنْهُ رَجَاءً وَ لَا أَشَدَّ مِنْهُ خَوْفًا وَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِأَصْحَابِهِ وَ إِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ يَشْتَدَّ خَوْفُكُمْ مِنَ اللَّهِ وَ يَحْسُنَ ظَنُّكُمْ بِهِ فَاجْمَعُوا بَيْنَهُمَا (فَإِنَّمَا يَكُونُ حُسْنُ ظَنِّ الْعَبْدِ بِرَبِّهِ عَلَى قَدْرِ خَوْفِهِ مِنْهُ وَ إِنْ أَحْسَنَ النَّاسِ بِاللَّهِ ظَنًّا أَشَدَّهُمْ خَوْفًا مِنْهُ فَدَعُوا الْأَمَانِيَّ مِنْكُمْ وَ جِدُّوا وَ اجْتَهِدُوا وَ أَدُّوا إِلَى اللَّهِ حَقَّهُ وَ إِلَى خَلْقِهِ فَمَا صَنَعَ أَحَدٌ حَقَّهُ إِلَّا كَانَ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ وَ لَيْسَ لِأَحَدٍ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ وَ لَا بَيْنَ أَحَدٍ وَ بَيْنَ اللَّهِ قَرَابَةٌ فَمَا ضَرَبَ اللَّهُ تَعَالَى مِثْلَ آدَمَ فِي أَنَّهُ

عَصَى بِأَكْلِ حَبَّةٍ إِلَّا عِبْرَةً لَكُمْ وَ تَذَكِرَةً وَ لَقَدْ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) يَقُولُ فِي تَسْبِيحِهِ سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ خَطِيئَةَ آدَمَ عِبْرَةً لِأَوْلَادِهِ. ١٩٢٤

١١٤٥

مردی عرضه داشت: ای پسر رسول خدا! من گناه می‌کنم و بعد ناراحت می‌شوم با این حال امید بخشش دارم. حضرت فرمود: ای مرد بترس! از خدا و انجام وظیفه کن با این حال امیدوار بخشش باش. زیرا که نیکوترین مردم کسی است که به خدا گمان خوب داشته باشد و امیدواریش بزرگ و رام‌ترین مردم به خدا باشد و همانا امیرالمؤمنین (عليه السلام) از همه‌ی گمانش به خدا بهتر و امیدواریش بیشتر و بیمناک‌ترین مردم نسبت به خدا بود. و ابهتش از همه مهم‌تر و همچنین بودند. سایر پیامبران در زمان هر یک از آنان هیچ‌کس در این صفات از آن‌ها بهتر نبود. و حضرت امیرالمؤمنین (عليه السلام) به یارانش فرمود: اگر می‌توانید سخت از خدا بترسید و گمان خود را به او نیکو نمائید بین این دو صفت جمع کنید (زیرا که گمان خوب بنده به پروردگارش به اندازه‌ی ترس از خداست و همانا خوش‌گمان‌ترین مردم به پروردگار همان‌ها‌یند که سخت بیمناکند پس آرزوها را واگذارید فعالیت و کوشش کنید، تا بتوانید حقّ خالق و مخلوق را ادا کنید و هر کس که حقّ خدا را ادا کند برایش دوری از آتش باشد و نیست برای کسی بر خدا حجتی و نه بین خدا و کسی خویشاوندیست خدا داستان گناه آدم (عليه السلام) را مثل نرده، مگر برای بیداری شما) و همانا امیرالمؤمنین (عليه السلام) در تسبیحش عرضه می‌داشت: سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ خَطِيئَةَ آدَمَ عِبْرَةً لِأَوْلَادِهِ منزّه است خدائی که گناه آدم را برای فرزندانش پند و اندرز قرار داد.

۱۱۴۶ وَ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ قَوْمًا مِنْ مَوَالِكَ يَلْمُونَ بِالْمَعَاصِي وَ يَقُولُونَ نَرَجُو فَقَالَ كَذَبُوا لَيْسُوا لَنَا بِمَوَالٍ أَوْلِيكَ قَوْمٌ

تَرَجَّحَتْ بِهِمُ الْأَمَانِيُّ مِنْ رَجَا شَيْئًا عَمِلَ لَهُ وَ مَنْ خَافَ مِنْ شَيْءٍ هَرَبَ مِنْهُ

از علی بن محمد که حدیث را برده تا امام گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: به راستی جمعی از دوستانت به گناهان اندر شوند و می‌گویند: ما امیدواریم. حضرت فرمود: دروغ می‌گویند، دوستان و پیروان ما نیستند، آنان مردمی هستند که به آرزوهای بی‌جا دل خوشند، هر که به چیزی امید دارد برای آن کار کند و هر که از چیزی ترسد از آن گریزد. ۱۹۲۵

اینان شیعه‌مانیستند

وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَرَّةً وَ أَنَا مَعَهُ يَا مُفَضَّلُ كَمْ أَصْحَابِكَ فَقُلْتُ وَ قَلِيلٌ فَلَمَّا انْصَرَفْتُ إِلَى الْكُوفَةِ أَقْبَلْتُ عَلَيَّ الشَّيْعَةُ فَمَرَّقُونِي كُلَّ مَمَرِّقٍ يَأْكُلُونَ لَحْمِي وَ يَشْمُونَ عِرْضِي حَتَّى إِنَّ بَعْضَهُمْ اسْتَقْبَلَنِي فَوَثَبَ فِي وَجْهِي وَ بَعْضُهُمْ قَعَدَ لِي فِي سِكَكِ الْكُوفَةِ يُرِيدُ ضَرْبِي وَ رَمَوْنِي بِكُلِّ بُهْتَانٍ حَتَّى بَلَغَ ذَلِكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَيْهِ فِي السَّنَةِ الثَّانِيَةِ كَانَ أَوَّلَ مَا اسْتَقْبَلَنِي بِهِ بَعْدَ تَسْلِيمِهِ عَلَيَّ أَنْ قَالَ يَا مُفَضَّلُ مَا هَذَا الَّذِي بَلَغَنِي أَنَّ هَؤُلَاءِ يَقُولُونَ لَكَ وَ فِيكَ قُلْتُ وَ مَا عَلَيَّ مِنْ قَوْلِهِمْ قَالَ أَجَلٌ بَلْ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ أَيْعُضِبُونَ بُؤْسَ لَهُمْ إِنَّكَ قُلْتَ إِنَّ

أَصْحَابَكَ قَلِيلٌ - لَا وَاللَّهِ مَا هُمْ لَنَا شِيعَةً وَ لَوْ كَانُوا شِيعَةً مَا غَضِبُوا مِنْ قَوْلِكَ وَ مَا اشْمَازُوا مِنْهُ لَقَدْ وَصَفَ اللَّهُ شِيعَتَنَا بِغَيْرِ مَا هُمْ عَلَيْهِ وَ مَا شِيعَةٌ جَعَفَرِ إِلَّا مِنْ كَفِّ لِسَانِهِ وَ عَمَلِ لِخَالِقِهِ وَ رَجَا سَيِّدِهِ وَ خَافَ اللَّهَ حَقَّ خِيفَتِهِ وَ يَحْتَفِمْ أ فِيهِمْ مَنْ قَدْ صَارَ كَالْحَنَائِيَا مِنْ كَثْرَةِ الصَّلَاةِ أَوْ قَدْ صَارَ كَالثَّابِيهِ مِنْ شِدَّةِ الْخَوْفِ أَوْ كَالضَّرِيرِ مِنَ الْخُشُوعِ أَوْ كَالضَّنِيِّ مِنَ الصِّيَامِ أَوْ كَالْأَخْرَسِ مِنْ طُولِ الصَّمْتِ وَ السُّكُوتِ أَوْ هَلْ فِيهِمْ مَنْ قَدْ أَذَابَ لَيْلَهُ مِنْ طُولِ الْقِيَامِ وَ أَذَابَ نَهَارَهُ مِنَ الصِّيَامِ أَوْ مَنَعَ نَفْسَهُ لِدَاتِ الدُّنْيَا وَ نَعِيمِهَا خَوْفًا مِنَ اللَّهِ وَ شَوْقًا إِلَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَنِّي يَكُونُونَ لَنَا شِيعَةً وَ إِنَّهُمْ لِيَخَاصِمُونَ عَدُونًا فِينَا حَتَّى يَزِيدُوهُمْ عَدَاوَةً وَ إِنَّهُمْ لِيَهْرُونَ هَرِيرَ الْكَلْبِ وَ يَطْمَعُونَ طَمَعَ الْغُرَابِ أَمَا إِنِّي لَوْ لَا أَنِّي أَتَخَوَّفُ عَلَيْهِمْ أَنْ أُغْرِيَهُمْ بِكَ لَأَمَرْتُكَ أَنْ تَدْخُلَ بَيْتَكَ وَ تُغْلِقَ بَابَكَ ثُمَّ لَا تَنْظُرَ إِلَيْهِمْ مَا بَقِيَتْ وَ لَكِنْ إِنْ جَاءُوكَ فَاقْبَلْ مِنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ جَعَلَهُمْ حُجَّةً عَلَيَّ أَنْفُسِهِمْ وَ احْتَجَّ بِهِمْ عَلَيَّ غَيْرِهِمْ لَا تَعْرَنُكُمْ الدُّنْيَا وَ مَا تَرُونَ فِيهَا مِنْ نَعِيمِهَا وَ زَهْرَتِهَا وَ بَهْجَتِهَا وَ مُلْكِهَا فَإِنَّهَا لَا تَصْلُحُ لَكُمْ فَوَاللَّهِ مَا صَلَحَتْ لِأَهْلِهَا.

یک روز امام صادق علیه السلام که من خدمت ایشان بودم فرمود: مفضل یاران شما چقدر هستند؟ عرضه داشتم: کم. وقتی به کوفه برگشتم شیعیان بر من حمله کرده و می خواستند پاره پاره کنند و گوشت مرا بخورند. ناسزا به من می گفتند: به طوری که بعضی روبه رویم می ایستاد و بعضی در سر راه می نشستند تا من بیایم و مرا بزنند هر نوع تهمتی می توانستند به من زدند به طوری که خبر این پیش آمد به امام صادق علیه السلام رسید. در سال دوم که خدمت ایشان رسیدم. اولین صحبتی که پس از سلام با من نمود این بود پرسید: مفضل این حرفها چیست که شنیدهام دربارهی تو می گویند.

گفتم: آقا من کاری نکرده‌ام. فرمود: صحیح است این کارها از طرف آنها است آیا خشم می‌گیرند برای یک گرفتاری خودشان. تو گفتی یاران و دوستانت کمند به خدا قسم آنها شیعه‌ی ما نیستند اگر آنها شیعه بودند از حرف تو خشمگین نمی‌شدند و نه ناراحت می‌گردیدند. خداوند شیعیان ما را غیر آنچه این‌ها عمل کردند توصیف نموده. پیرو جعفر بن محمد صادق نیست، مگر کسی که زبان خود را نگه دارد و برای خدا عمل کند و امید به او داشته باشد و به واقع از خدا بترسد آیا در میان آنها کسانی هستند که از بسیاری نماز خمیده شده باشند و یا از ترس و خوف حیران و یا از شدت گریه و حزن کور و یا از روزه بسیار بیمار شده یا از سکوت و خاموشی زیاد مانند گنگ گردید. آیا در میان آنها هستند کسانی که از شب زنده‌داری به زحمت افتاده باشند و از روزه گرفتن رنج کشیده باشند. یا از لذت و نعمت خودداری کند به واسطه‌ی خوف خدا و علاقه به ما اهل بیت کجا این‌ها شیعه ما هستند با این‌که پیوسته با دشمنان ما در می‌آویزند تا دشمنی آنها افزایش یابد. مثل سگ‌ها زوزه می‌کشند و مثل کلاغ حرص و طمع دارند. اگر نه این بود که می‌ترسیدم بر آنها که دشمنی با تو کنند دستور می‌دادم در خانه‌ات را ببندی و به هیچ‌کدام آنها توجه نکنی تا زنده هستی. ولی اگر آمدند از آنها بپذیر. زیرا خداوند آنها را حجّت بر خودشان قرار داده و به وسیله‌ی آنها بر دیگران حجّت را تمام می‌کند.^{۱۹۲۶}

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ افْتَرَقَ النَّاسُ فِينَا عَلَى ثَلَاثِ فِرَقٍ فِرْقَةٌ أَحْبَبُونَا انْتِظَارَ قَائِمِنَا لِيُصِيبُوا مِنْ دُنْيَانَا فَقَالُوا وَ حَفِظُوا كَلَامَنَا وَ قَصَّروا عَنْ فِعْلِنَا فَسَيَحْشُرُهُمُ اللَّهُ إِلَى النَّارِ وَ فِرْقَةٌ أَحْبَبُونَا وَ سَمِعُوا كَلَامَنَا وَ لَمْ يَقْصُرُوا عَنْ فِعْلِنَا لِيَسْتَأْكُلُوا النَّاسَ بِنَا فَيَمْلَأُ اللَّهُ بُطُونَهُمْ نَارًا يُسَلِّطُ عَلَيْهِمُ الْجُوعَ وَ الْعَطَشَ وَ فِرْقَةٌ

۱۹۲۶. بحار الأنوار: ج ۷۵ ص ۳۸۲ باب ۳۱ وصية المفضل بن عمر لجماعة الشيعة.

أَحْبُونَا وَ حَفِظُوا قَوْلَنَا وَ أَطَاعُوا أَمْرَنَا وَ لَمْ يُخَالِفُوا فِعْلَنَا فَأَوْلِيكَ مِنَّا وَ نَحْنُ مِنْهُمْ وَ لَا تَدْعُوا صِلَةَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَمْوَالِكُمْ مَنْ كَانَ غَنِيًّا فَبِقَدْرِ غِنَاهُ وَ مَنْ كَانَ فَقِيرًا فَبِقَدْرِ فَقْرِهِ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَقْضِيَ اللَّهُ لَهُ أَهْمَ الْحَوَائِجِ إِلَيْهِ فَلْيَصِلْ آلَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَ شِيعَتَهُمْ بِأَحْوَجَ مَا يَكُونُ إِلَيْهِ مِنْ مَالِهِ لَا تَغْضَبُوا مِنَ الْحَقِّ إِذَا قِيلَ لَكُمْ وَ لَا تُبْغِضُوا أَهْلَ الْحَقِّ إِذَا صَدَعُوكُمْ بِهِ فَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَعْضَبُ مِنَ الْحَقِّ إِذَا صُدِعَ بِهِ

امام صادق عليه السلام می فرمود: مردم درباره‌ی ما سه دسته شدند: یک دسته ما را دوست دارند و انتظار قائم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ما را دارند تا از دنیای ما بهره‌برند. عقیده‌ی ما را دارند و سخن ما را حفظ کردند و از عمل ما کوتاهی کردند. محققاً خدا آن‌ها را به دوزخ برد، یک دسته ما را دوست دارند و کلام ما را بشنوند و مانند ما عمل کنند تا به وسیله‌ی ما از مردم بخورند. خدا شکم‌شان را از آتش پر کند، و گرسنگی و تشنگی را بر آن‌ها مسلط سازد، و یک دسته ما را دوست دارند و گفته‌ی ما را حفظ کنند و امر ما را اطاعت کنند، و در عمل با ما مخالفت نکنند آنان از ما باشند و ما از آن‌ها از مال خود صله به آل محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را ترک نکنید هر که توان‌گر است به‌اندازه توانگریش، و هر که فقیر است به اندازه‌ی فقرش، هر که خواهد خدا اهمّ حوائجش را بر آورد. باید با کمال نیازمندی که به مالش دارد به آل محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و شیعه‌ی آن‌ها کمک مالی کند، چون به شما سخن حقی گویند خشم نکنید، و چون اهل حقّ، حرف حقی درباره‌تان گویند آنان را دشمن ندارید، زیرا مؤمن از سخن حقی که به او گویند خشم نکند. ۱۹۲۷

شیعیان ما اینگونه اند

وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعٍ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: إِنَّ شِيعَةَ عَلِيِّ عليه السلام كَانُوا حُمَصَ الْبَطُونِ ذُبُلَ الشَّفَاهِ أَهْلَ رَأْفَةٍ وَ عِلْمٍ وَ حِلْمٍ يُعْرِفُونَ بِالرَّهْبَانِيَّةِ فَأَعِينُوا عَلَيَّ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِالْوَرَعِ وَ الْاجْتِهَادِ.

امام صادق عليه السلام فرمود: همانا شیعیان علی عليه السلام شکم‌هاشان تهی و لب‌هاشان خشکیده بود، اهل مهربانی و علم و بردباری بودند، به پارسایی شناخته می‌شدند پس با پرهیزکاری و تلاش ما را بر شیعه بودندتان یاری کنید. ۱۹۲۸

قال امام العسكري عليه السلام: وَ شِيعَةُ عَلِيِّ هُمُ الَّذِينَ يُؤْتِرُونَ إِخْوَانَهُمْ عَلَيَّ أَنْفُسِهِمْ وَ لَوْ كَانَ بِهِمْ خِصَاصَةٌ وَ هُمُ الَّذِينَ لَا يَرَاهُمُ اللَّهُ حَيْثُ نَهَاهُمْ وَ لَا يَفْقِدُهُمْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ وَ شِيعَةُ عَلِيِّ هُمُ الَّذِينَ يَفْتَدُونَ بَعْلِي عليه السلام فِي إِكْرَامِ إِخْوَانِهِمُ الْمُؤْمِنِينَ مَا عَنْ قَوْلِي أَقُولُ لَكَ هَذَا بَلْ أَقُولُهُ عَنْ قَوْلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَذَلِكَ قَوْلُهُ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قَضُوا الْفَرَائِضَ كُلَّهَا بَعْدَ التَّوْحِيدِ وَ اعْتِقَادِ النَّبُوَّةِ وَ الْإِمَامَةِ وَ أَعْظَمَهَا قِضَاءَ حُقُوقِ الْإِخْوَانِ فِي اللَّهِ وَ اسْتِعْمَالَ التَّقِيَّةِ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

امام حسن عسکری عليه السلام فرمودند: شیعیان علی عليه السلام کسانی می‌باشند که برادران خود را بر خود اختیار می‌کنند و از خود می‌گذرند. خداوند آن‌ها را در کارهای زشت مشاهده نمی‌کند و همواره در اوامر خداوند کوشش می‌کنند و از

برادران ایمانی خود احترام می‌نمایند، من این را از طرف خود نمی‌گویم. این گفته‌ی محمد ﷺ می‌باشد که فرمود: آن‌ها کارهای شایسته می‌کنند همه‌ی واجبات را انجام می‌دهند و به توحید و نبوت و امامت معتقد هستند و برای خدا حقوق برادران را انجام می‌دهند و از دشمنان خدا تقیّه می‌نمایند. ۱۹۲۹

عَنْ أَبِيهِ عَنِ السَّعْدِ أَبِي بَدِيٍّ عَنِ الْبَرَقِيِّ عَنِ أَبِيهِ عَنِ جَابِرِ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام
 فِي حَدِيثٍ قَالَ: لَا تُنَالُ وَلَا تَنْتَنَّا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَالْوَرَعِ.

امام باقر عليه السلام در حدیثی یرمعنا فرمودند: ولایت ما را نمی‌توان نائل شد مگر با عمل و ورع. ۱۹۳۰

و بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَحَدِهِمَا عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فِي حَدِيثٍ أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ صِفَةِ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ عَشْرُونَ خَصْلَةً فِي الْمُؤْمِنِ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فِيهِ لَمْ يَكْمُلْ إِيْمَانُهُ إِنَّ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ يَا عَلِيُّ الْحَاضِرُونَ الصَّلَاةَ وَالْمَسَارِعُونَ إِلَى الرَّكَاةِ وَالْمُطْعَمُونَ لِلْمَسْكِينِ الْمَاسِحُونَ لِرَأْسِ الْيَتِيمِ الْمُطَهَّرُونَ أَطْمَارَهُمْ الْمُتَزَرُّونَ عَلَى أَوْسَاطِهِمُ الَّذِينَ إِنْ حَدَّثُوا لَمْ يَكْذِبُوا وَإِنْ وَعَدُوا لَمْ يُخْلِفُوا وَإِنْ أَوْثَمُوا لَمْ يَخُونُوا وَإِنْ تَكَلَّمُوا صَدَقُوا رُهْبَانُ اللَّيْلِ أَسْدٌ بِالنَّهَارِ صَابِمُونَ النَّهَارِ قَائِمُونَ اللَّيْلِ لَا يُؤْذُونَ جَارًا وَلَا يَتَأَذَى بِهِمْ جَارُ الَّذِينَ مَشِيَهُمْ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنٌ وَخُطَاهُمْ إِلَى بُيُوتِ الْأَرَامِلِ وَعَلَى أَثَرِ الْجَنَائِزِ جَعَلَنَا اللَّهُ وَإِيَّاكُمْ مِنَ الْمُتَّقِينَ.

۱۹۲۹. التفسير المنسوب إلى الإمام الحسن العسكري عليه السلام ۳۱۹ [في معنى الرافضي، و أن

أول من سمي به سحرة موسى]: ...ح ۱۶۱

۱۹۳۰. صفات الشيعة الحديث الثاني و العشرون.

در حدیثی از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت است که: حضرت از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در مورد اوصاف مؤمن سؤال کرد و پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) فرمود: بیست خصلت در مؤمن هست که اگر این خصلت‌ها در او نباشد ایمانش کامل نیست. ای علی! از اخلاق مؤمنین این است به نماز جماعت حاضر شوند، به پرداخت زکات شتاب‌کنند و مسکین را طعام دهند، دست بر سر یتیم کشند، جامه‌های کهنه خویش را پاکیزه‌کنند، مؤمنان کسانی هستند، که اگر سخن بگویند دروغ نمی‌گویند و اگر وعده دهند به وعده عمل می‌کنند و اگر در کاری آنان را امین شمرند خیانت نمی‌کنند و اگر سخن گویند راست خواهند گفت، پارسایان شب و شیران روزاند، روز را به روزه و شب را به قیام می‌گذرانند، همسایه‌ی را آزار نمی‌دهند و همسایه‌ای از آنان رنجیده خاطر نمی‌شود، به آرامی بر روی زمین قدم بر می‌دارند و برای کمک به زنان بی‌سرپرست و برای تشییع جنازه‌ها قدم پیش می‌گذارند. خداوند ما و شما را از پرهیزکاران قرار دهد. ۱۹۳۱

وَ قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) إِنَّمَا شِيعَةٌ عَلِيٌّ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) مَنْ عَفَّ بَطْنُهُ وَ فَرَجُهُ وَ اسْتَدَّ جِهَادُهُ وَ عَمِلَ لِخَالِقِهِ وَ رَجَا ثَوَابَهُ وَ خَافَ عِقَابَهُ فَإِذَا رَأَيْتَ أَوْلِيكَ فَأَوْلِيكَ شِيعَةٌ جَعْفَرٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)

امام صادق (علیه السلام): شیعه‌ی علی کسی است که شکم و دامن خود را حفظ نماید، و سخت کوش باشد، و کارش برای خالقش باشد، و امید ثواب از او داشته باشد، و از کيفر او بترسد، هرگاه چنین کسانی را دیدی آن‌ها شیعه‌ی جعفر (علیه السلام) هستند. ۱۹۳۲

۱۹۳۱. الکافی ج ۲ ص ۲۳۲ باب المؤمن و علاماته و صفاته ..... ح ۵.

۱۹۳۲. الکافی ج ۲ ص ۲۳۳ باب المؤمن و علاماته و صفاته ..... ح ۹.

تلاش برای رفع حوائج و گرفتاریهای دیگران

۱۱۵۳

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَتَنَزَّرَ إِلَيَّ بِوَجْهِ قَاطِبٍ فَقُلْتُ مَا الَّذِي غَيَّرَكَ لِي قَالَ الَّذِي غَيَّرَكَ لِإِخْوَانِكَ بَلَّغَنِي يَا إِسْحَاقُ أَنَّكَ أَقْعَدْتَ بِبَابِكَ بَوَاباً يَرُدُّ عَنْكَ فَقَرَاءَ الشَّيْعَةَ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي خِفْتُ الشُّهْرَةَ فَقَالَ أَفَلَا خِفْتَ الْبَلِيَّةَ أَوْ مَا عَلِمْتَ أَنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا التَّقِيَا فَتَصَافَحَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الرَّحْمَةَ عَلَيْهِمَا فَكَانَتْ تِسْعَةً وَ تِسْعُونَ لِأَشَدِّهِمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ فَإِذَا تَوَافَقَا غَمَرْتُهُمَا الرَّحْمَةَ فَإِذَا قَعَدَا يَتَحَدَّثَانِ قَالَ الْحَفْظَةُ بَعْضُهَا لِبَعْضٍ اعْتَزَلُوا بِنَا فَلَعَلَّ لَهُمَا سِرًّا وَ قَدْ سَتَرَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ أَلَيْسَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ ﴿مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ فَقَالَ يَا إِسْحَاقُ إِنْ كَانَتْ الْحَفْظَةُ لَا تَسْمَعُ فَإِنَّ عَالِمَ السِّرِّ يَسْمَعُ وَ يَرَى.

اسحاق بن عمار گوید: خدمت امام صادق عليه السلام رسیدم، حضرت با ترش رویی به من نگاه کرد، عرضه داشتم: یا ابن رسول الله! چه چیز حالت شما را نسبت به من دگرگون نموده است؟ فرمود: آن چه که رفتار ترا نسبت به برادرانت دگرگون ساخته، ای اسحاق! به من خبر رسیده که در خانهات دربان گذاشته‌ای تا فقرای شیعه را راه ندهند، عرضه داشتم: فدایت شوم من از شهرت ترسیدم، فرمود: آیا از بلا نترسیدی؟ آیا نمی‌دانی؟ چون دو مؤمن به هم برسند و مُصَافَّحِه نمایند، خدای عزوجل بر آنها رحمت فرو می‌فرستد که، نود و نه درصد رحمت برای کسی است که محبتش به رفیقش بیشتر باشد و اگر محبتشان یکسان باشد رحمت خدا

پرده‌ای برایشان فرو کشد، و چون به مذاکره نشینند، برخی از فرشتگان محافظ آن‌ها به بعضی دیگر می‌گویند: از این‌ها دور شویم شاید رازی داشته باشند که خدا بر آن‌ها پرده کشیده است، عرضه داشتیم: مگر خدای عزوجل نمی‌فرماید ﴿مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾^{۱۹۳۳} به گفتاری لب نگشاید جز آن که نزد او فرشته‌ای مراقب و آماده باشد فرمودند: ای اسحاق! اگر محافظان نشنوند، خداوند عالم به رازها می‌شنود و می‌بیند.^{۱۹۳۴}

وَ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي بَانٍ بْنِ تَغْلِبٍ قَالَ: كُنْتُ أَطُوفُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَعَرَضَ لِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا كَانَ سَأَلَنِي الذَّهَابَ مَعَهُ فِي حَاجَةٍ فَأَشَارَ إِلَيَّ فَرَأَاهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ يَا أَبَانَ إِيَّاكَ يُرِيدُ هَذَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ هُوَ عَلَيَّ مِثْلُ مَا أَنْتَ عَلَيْهِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَادْهَبْ إِلَيْهِ وَ اقْطَعْ الطَّوْفَ قُلْتُ وَ إِنْ كَانَ طَوَافَ الْفَرِيضَةِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَذَهَبْتُ مَعَهُ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ بَعْدَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ حَقِّ الْمُؤْمِنِ فَقَالَ دَعَهُ لَا تُرِدُهُ فَلَمْ أَزَلْ أَرُدُّ عَلَيْهِ قَالَ يَا أَبَانَ تُقَاسِمُهُ شَطْرَ مَالِكَ ثُمَّ نَظَرَ إِلَيَّ فَرَأَى مَا دَخَلَنِي فَقَالَ يَا أَبَانَ أَمَا تَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ ذَكَرَ الْمُؤَثِّرِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ قُلْتُ بَلَى قَالَ إِذَا أَنْتَ قَاسَمْتَهُ فَلَمْ تُؤَثِّرْهُ إِنَّمَا تُؤَثِّرُهُ إِذَا أَنْتَ أُعْطِيتَهُ مِنَ النِّصْفِ الْآخِرِ.

ابان بن تغلب گوید: با امام صادق عليه السلام طواف می‌کردم، یکی از دوستانم را دیدم، و از من خواست همراه او بروم که حاجتی دارد. او به من اشاره کرد و امام صادق عليه السلام او را دید، و به من فرمود: ای ابان! آن شخص تو را می‌خواهد؟ عرضه داشتم: آری، فرمود: او نیز عقیده تو را دارد، یعنی شیعه است؟ عرضه داشتم: آری،

۱۹۳۳. ق آیه ۱۸

۱۹۳۴. الکافی ج ۲ ص ۱۸۱ بابُ الْمُصَافِحَةِ ح ۱۴

فرمود: طوافت را قطع کن و با او برو، عرضه داشتیم: اگر طواف واجب هم باشد، فرمود: بلی. ابان گوید: با دوستم رفتم. پس از آن به خدمت حضرت رسیدم، و از حق مؤمن پرسیدم، فرمود: این موضوع را کنار بگذار و از من مخواه سپس همواره تکرار کردم و به اصرار نمودم، تا فرمود: ای ابان! نیمی از مالت را به او می‌دهی، سپس به من نگریست، و چون دید چه حالی به من دست داده است فرمود: ای ابان! آیا نمی‌دانی که خداوند از ایثارگران یاد نموده است؟ گفتیم: چرا؟ فرمود: چون تو نیمی از مالت را به او دهی وی را بر خود ترجیح نداده‌ای زمانی او را بر خود ترجیح داده‌ای که از نصف دیگر هم به او بدهی.^{۱۹۳۵}

وَ فِي الْمَجَالِسِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرِ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ
الْعِيصِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ
الْبَاقِرِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: أَحَبُّ أَخَاكَ الْمُسْلِمِ وَ أَحَبُّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَ أَكْرَهُ لَهُ
مَا تَكْرَهُ لِنَفْسِكَ إِذَا احْتَجَّتْ فَسَلُهُ وَ إِذَا سَأَلَكَ فَأَعْطِهِ وَ لَا تَدْخُرْ عَنْهُ خَيْرًا
فَإِنَّهُ لَا يَدْخُرُ عَنْكَ كُنْ لَهُ ظَهْرًا فَإِنَّهُ لَكَ ظَهْرٌ إِنْ غَابَ فَأَحْفَظْهُ فِي غَيْبَتِهِ وَ إِنْ
شَهِدَ فَرْزُهُ وَ أَجَلُهُ وَ أَكْرَمُهُ فَإِنَّهُ مِنْكَ وَ أَنْتَ مِنْهُ وَ إِنْ كَانَ عَلَيْكَ عَاتِبًا فَلَا
تُفَارِقْهُ حَتَّى تَسَلَّ سَخِيمَتَهُ وَ مَا فِي نَفْسِهِ فَإِذَا أَصَابَهُ خَيْرٌ فَأَحْمَدِ اللَّهَ وَ إِنْ
ابْتُلِيَ فَأَعْضُدَّهُ وَ تَمَحَّلْ لَهُ.

امام باقر عليه السلام فرمود: برادر مسلمانان را دوست بدار، آنچه برای خودت دوست داری برای او نیز بخواه، و آنچه برای خود نمی‌پسندی برای او نیز می‌پسند، چون نیازمند

شدی از او بخواه، و اگر او از تو چیزی درخواست کرد به او بده، هیچ خیری را از او پنهان مدار که او نیز خیری را از تو نهفته ندارد، پشتیبان او باش تا او نیز پشتیبان تو باشد، و چون غایب شد در غیبتش حق را رعایت کن، و اگر حاضر شود با او دیدار نموده و تجلیل و احترامش کن، زیرا تو از او و او از توست، و اگر بر تو نکوهش کرد، از او جدا نشوی تا این که از کینه‌ی دلش کاسته شود، اگر خیری به او برسد، خدا را سپاس‌گزاری کن. چون گرفتار شد کمکش کن و حقش را نیز به گردن گیر.^{۱۹۳۶}

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ: قُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا تَقُولُ فِي مُسْلِمٍ أَتَى مُسْلِمًا زَائِرًا أَوْ طَالِبَ حَاجَةٍ وَهُوَ فِي مَنْزِلِهِ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَلَمْ يَأْذَنْ لَهُ وَ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِ قَالَ يَا أَبَا حَمَزَةَ أَيُّمَا مُسْلِمٍ أَتَى مُسْلِمًا زَائِرًا أَوْ طَالِبَ حَاجَةٍ وَهُوَ فِي مَنْزِلِهِ فَاسْتَأْذَنَ لَهُ وَ لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِ لَمْ يَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ حَتَّى يَلْتَقِيَا فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ حَتَّى يَلْتَقِيَا قَالَ نَعَمْ يَا أَبَا حَمَزَةَ.

از امام صادق عليه السلام سؤال شد چه می‌فرمائید: در مورد مسلمانی که برای دیدن یا حاجتی نزد مسلمانی برود و او در خانه باشد و اجازه ورود بخواهد، او اجازه ندهد و از خانه هم بیرون نیاید؟ حضرت فرمود: ای اباحمزه! هر مسلمانی که برای دیدار یا درخواست حاجتی نزد مسلمانی برود که در خانه است و اجازه ورود بخواهد و آن مسلمان از خانه بیرون نیاید، بیوسته به لعنت خدا گرفتار باشد تا همدیگر را ملاقات نمایند، عرضه داشتیم: فدایت شوم، در لعنت خداست تا یکدیگر را دیدار کنند؟ حضرت فرمود: آری ای اباحمزه.^{۱۹۳۷}

۱۹۳۶. الکافی ج ۲ ص ۱۷۰ باب حق المؤمن علی أخیه و أداء حقه ..... ح ۵ حدیث مشابه است

۱۹۳۷. الکافی ج ۲ ص ۳۶۵ باب مَنْ حَجَبَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ.

الْحُسَيْنُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ وَهْبَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَبْشِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ
مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى وَ جَعْفَرَ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ
أَبِي عُندَرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: مَا مِنْ مُؤْمِنٍ بَدَلَ جَاهَهُ لِأَخِيهِ الْمُؤْمِنِ إِلَّا حَرَّمَ
اللَّهُ وَجْهَهُ عَلَى النَّارِ وَلَمْ يَمَسَّهُ قَتْرٌ وَلَا ذَلَّةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ بَخَلَ بِجَاهِهِ
عَلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ وَ هُوَ أَوْجَهُ جَاهًا مِنْهُ إِلَّا مَسَّهُ قَتْرٌ وَ ذَلَّةٌ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ
أَصَابَتْ وَجْهَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَفَحَاتُ النَّيِّرَانِ مُعَذَّبًا كَانَ أَوْ مَعْفُورًا لَهُ

امام صادق عليه السلام فرمودند: مؤمنی نباشد که آبرویش را صرف برادر مؤمنش
کند جز که خدا چهره‌اش را به دوزخ حرام کند و سختی و خواری روز قیامت به او
نرسد، و هر مؤمنی از آبروی خود بر برادرش دریغ کند و از او آبرومندتر باشد، نباشد
جز که سختی و خواری دنیا و آخرت به او برسد، و شراره‌های دوزخ در قیامت به
چهره او برخورد کند، چه در عذاب باشد یا آمرزیده گردد. ۱۹۳۸

وَ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وآله أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِذَا ادْخَلَ عَلَى
قَلْبِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ مَسْرَةً.

پیغمبر صلى الله عليه وآله فرمود: نزدیک‌ترین حال بنده خدا به درگاه خدا عزوجل وقتی
است که دل برادر مؤمنش را شاد کند. ۱۹۳۹.

۱۹۳۸. الأمالی للطوسی ص ۶۷۰ [۳۶] مجلس يوم الجمعة سلخ رجب - عظم الله برکتہ - سنة
سبع و خمسين و أربعمئة ح ۱۸
۱۹۳۹. مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل ج ۱۲ ص ۳۹۸ باب ۲۴ باب استحباب إدخال السرور
على المؤمن و تحريم إدخال الكرب عليه ..... ح ۱۴۴۰۶

عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَرَّارٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: أَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ شِيعَتِنَا أَتَاهُ رَجُلٌ مِنْ إِخْوَانِنَا فَاسْتَعَانَ بِهِ فِي حَاجَةٍ فَلَمْ يُعْنَهُ وَهُوَ يَقْدِرُ ابْتِلَاءَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِأَنْ يَقْضِيَ حَوَائِجَ عَدُوٍّ مِنْ أَعْدَائِنَا يُعَذِّبُهُ اللَّهُ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

امام صادق عليه السلام: هر کدام از شیعه، که کسی از برادران ما در حاجتی از او یاری خواهد و با توانائی به او یاری ندهد. خدای عزوجل او را گرفتار کند به انجام حاجت یکی از دشمنان ما که بدان عذاب کشد در روز قیامت. ۱۹۴۰

وَ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عِبَادًا فِي الْأَرْضِ يَسْعَوْنَ فِي حَوَائِجِ النَّاسِ هُمُ الْأَمْنُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ قَالَ مَا أَحْسَنَ الصَّمْتِ مِنْ غَيْرِ عِيٍّ وَ الْهَذَا لَهُ سَقَطَاتُ

امام صادق عليه السلام فرمود: خداوند در زمین بندگانی دارد که در بر آوردن حوائج مردم می‌کوشند، ایشان در روز قیامت در امان و آسایشند. ۱۹۴۱

وَ مِنْهُ، بِإِسْنَادِهِ عَنْ مَالِكِ الْجُهَنِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: يَا مَالِكُ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ تُؤَدُّوا الزَّكَاةَ وَ تَكْفُفُوا أَيْدِيَكُمْ وَ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ثُمَّ قَالَ يَا مَالِكُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ قَوْمٍ انْتَمُوا بِإِمَامٍ فِي دَارِ الدُّنْيَا إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَلْعَنُهُمْ وَ يَلْعَنُونَهُ إِلَّا أَنْتُمْ وَ مَنْ كَانَ بِمِثْلِ حَالِكُمْ ثُمَّ قَالَ يَا مَالِكُ إِنَّ الْمَيِّتَ مِنْكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ شَهِيدٌ بِمَنْزِلَةِ الضَّارِبِ بِسَيْفِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ وَ قَالَ مَالِكُ بَيْنَمَا أَنَا عِنْدَهُ ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسٌ وَ أَنَا أُحَدِّثُ نَفْسِي بِشَيْءٍ مِنْ فَضْلِهِمْ فَقَالَ لِي أَنْتُمْ وَ اللَّهُ شِيعَتُنَا

۱۹۴۰. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال ص ۲۴۹ عقاب من استعان به المؤمن فلم يعنه .....

۱۹۴۱. الكافي ج ۲ ص ۱۹۷ باب السعي في حاجة المؤمن ..... ح ۲

لَا تَظُنَّنَّ أَنَّكَ مُفْرَطٌ فِي أَمْرِنَا يَا مَالِكُ إِنَّهُ لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةِ اللَّهِ فَكَمَا لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةِ اللَّهِ كَذَلِكَ لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةِ الرَّسُولِ ﷺ وَ كَمَا لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةِ الرَّسُولِ فَكَذَلِكَ لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَتِنَا وَ كَمَا لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَتِنَا فَكَذَلِكَ لَا يُقَدَّرُ عَلَى صِفَةِ الْمُؤْمِنِ يَا مَالِكُ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَلْقَى أَخَاهُ فَيُصَافِحُهُ فَلَا يَزَالُ اللَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِمَا وَ الذُّنُوبُ تَتَحَاتُّ عَنْ وُجُوهِهِمَا حَتَّى يَتَفَرَّقَا وَ إِنَّهُ لَنْ يُقَدَّرَ عَلَى صِفَةٍ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ قَالَ إِنَّ أَبِي كَانَ يَقُولُ لَنْ تَطْعَمَ النَّارُ مَنْ يَصِفُ هَذَا الْأَمْرَ.

مالک جهنی از امام صادق (علیه السلام) نقل می‌کند، که به او فرمودند: ای مالک!

آیا خشنود نمی‌شوید که نماز را به پا دارید و زکات بدهید و دست از اعمال زشت باز دارید و وارد بهشت شوید؟ سپس فرمود: ای مالک! هر مردمی که از پیشوائی، در دنیا پیروی می‌کنند روز قیامت می‌آیند آن‌ها او را لعنت می‌کنند و او آن‌ها را مگر شما و هر که حالش مثل شما باشد. سپس فرمود: ای مالک! هر که از شما بر این مرام (یعنی تشیع) بمیرد شهید است هم‌چون کسی که در راه خدا شمشیر می‌زند. مالک گفت: در یکی از روزها که من در حضور امام صادق (علیه السلام) نشسته بودم و فضائل آن‌ها را با خودم حدیث نفس می‌کردم به من فرمود: به خدا! شما شیعه‌ی ما هستید هیچ‌گاه فکر نکنی که در اعتقاد به ما زیاده‌روی کردی. ای مالک! خدای را توصیف نتوان و هم‌چنان که توانائی توصیف او نیست. رسول خدا ﷺ را نیز توصیف نتوان و هم‌چنان که رسول را توانائی وصفش نباشد توصیف ما نیز از قدرت بیرون است و همان‌طوری که وصف ما امکان ندارد مؤمن را نیز نتوان وصف کرد. ای مالک! همانا مؤمن برادرش را ملاقات می‌کند و به او دست می‌دهد، خداوند هم دائماً به آن‌ها نظر رحمت می‌افکند و پیوسته گناهان از روی آن‌ها بریزند تا از هم جدا شوند، و البته هیچ‌کس نمی‌تواند ارزش این ملاقات و این مؤمن را وصف کند. همانا پدرم می‌فرمود:

هرگز آتش دوزخ نمی‌چشد کسی را که این امر را بستاند. ۱۹۴۲

وَقَالَ ثَلَاثُ خِصَالٍ لَا يَمُوتُ صَاحِبُهَا أَبَدًا حَتَّى يَرَى وَبِالْهَنِّ الْبَغْيُ وَ
 قَطِيعَةُ الرَّحِمِ وَ الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ يُبَارِزُ اللَّهُ بِهَا وَ إِنَّ أَعْجَلَ الطَّاعَةِ ثَوَابًا لَصِلَةُ الرَّحِمِ
 وَ إِنَّ الْقَوْمَ لَيَكُونُونَ فُجَارًا فَيَتَوَاصِلُونَ فَتَنَّمِي أَمْوَالَهُمْ وَ يُثْرُونَ وَ إِنَّ الْيَمِينَ
 الْكَاذِبَةَ وَ قَطِيعَةَ الرَّحِمِ لَيَذَرَانِ الدِّيَارَ بِلَاقِعٍ مِنْ أَهْلِهَا

۱۱۶۰

سه خصلتند که مرتکبشان نمیرد تا وبالشان را ببیند، ستمکاری، قطع رحم، و
 قسم دروغ که نبرد با خدا است، راستی که نزدیکترین طاعت به ثواب صله رحم
 است، و چه بسا مردمی بدکار باشند اما به واسطه مهربانی و صله رحم. اموالشان
 فزون شود و ثروتمند گردند، و راستی که قسم دروغ و قطع رحم خانمانها را ویران
 و تهی از اهلش سازند. ۱۹۴۳

تعداد اندک شیعیان حقیقی

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ
 قَيْسٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَمْ شِيعَتُنَا بِالْكُوفَةِ قَالَ قُلْتُ خَمْسُونَ أَلْفًا قَالَ
 فَمَا زَالَ يَقُولُ حَتَّى قَالَ أَتَرْجُو أَنْ يَكُونُوا عِشْرِينَ ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهُ لَوَدِدْتُ أَنْ
 يَكُونَ بِالْكُوفَةِ خَمْسَةٌ وَ عِشْرُونَ رَجُلًا يَعْرِفُونَ أَمْرَنَا الَّذِي نَحْنُ عَلَيْهِ وَ لَا
 يَقُولُونَ عَلَيْنَا إِلَّا بِالْحَقِّ.

۱۹۴۲. فضائل الشيعة الحديث ۳۷

۱۹۴۳. الكافي ج ۲ ص ۳۴۷ باب قطيعة الرحم ..... ح ۴.

مفضل بن قیس گفت: امام جعفر صادق (علیه السلام) به من فرمود: شیعیان ما در کوفه چند نفرند؟ عرضه داشتم: پنجاه هزار نفر. حضرت پیوسته این سؤال را تکرار می‌کرد، تا این‌که فرمود: آیا امید داری بیست نفر باشند؟ و در ادامه فرمود: به خدا سوگند! آرزو دارم در کوفه بیست و پنج نفر مرد باشند که امر امامت ما اهل بیت را که بر آن ثابت و استوار هستیم بشناسند و علیه‌ی ما جز به حق سخنی نگویند.^{۱۹۴۴}

صبر بر مصیبت‌ها

عَنْهُ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ الْمُؤْمِنُ مَا لَهُ فِي الْمَصَائِبِ مِنَ الْأَجْرِ لَتَمَنَّى أَنْ يُقْرَضَ

بِالْمَقَارِضِ [بِالْمَقَارِضِ]

امام صادق (علیه السلام) اگر مؤمن می‌دانست که چه پاداشی در مقابل صبر بر مصیبت‌ها نصیبش می‌شود، همواره آرزو می‌کرد که با مقراض بدنش تکه تکه شود.^{۱۹۴۵}

عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (علیه السلام) قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا يُضِرُّ الرَّجُلَ مِنْ شَيْعَتِنَا أَيِّ مَيْتَةٍ يَمُوتُ أَكْلُ السَّبْعِ أَوْ احْتِرَاقُ بِالنَّارِ أَوْ إِغْرَاقُ بِالْمَاءِ أَوْ صَلْبٌ أَوْ قَتْلٌ هُوَ وَ اللَّهُ صِدِّيقٌ شَهِيدٌ

امام مجتبی (علیه السلام) از پدرم شنیدم که می‌فرمود: شیعه به هر صورتی بمیرد زیان نمی‌بیند، چه خوراک درندگان شود، یا به آتش سوزانده شود، یا در آب غرق شود، یا به دار آویخته شود، یا کشته شود، به خدا قسم! او به هر حال جزء صدیقان و شهیدان است.^{۱۹۴۶}

۱۹۴۴. صفات الشیعه: ح ۲۶.

۱۹۴۵. مشکاة الأنوار: باب ۷ ص ۲۹۲ الفصل السادس فی الابتلاء و الاختبار.

۱۹۴۶. مشکاة الأنوار ص ۲۸۸ باب ۷ الفصل السادس فی الابتلاء و الاختبار.

دارایی های حلال

۱۱۶۲

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: إِنَّ الْعَبْدَ لَيَرْفَعُ يَدَهُ إِلَى اللَّهِ وَ مَطْعَمُهُ حَرَامٌ فَكَيْفَ يُسْتَجَابُ لَهُ وَ هَذَا حَالُهُ

رسول خدا: همانا بنده دستش را برای دعا به درگاه خدا بالا می برد در حالی که خوراکش حرام است، با چنین حالی چگونه دعایش مستجاب شود^{۱۹۴۷}

أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مَنْصُورِ الصَّيْقَلِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي فُسْطَاطِهِ بِمَنَى فَتَنَظَرَ إِلَى النَّاسِ فَقَالَ يَا كُلُّونَ الْحَرَامَ وَ يَلْبَسُونَ الْحَرَامَ وَ يَنْكِحُونَ الْحَرَامَ وَ لَكِنْ أَنْتُمْ تَأْكُلُونَ الْحَلَالَ وَ تَلْبَسُونَ الْحَلَالَ وَ اللَّهُ مَا يَحُجُّ غَيْرُكُمْ وَ لَا يُتَقَبَّلُ إِلَّا مِنْكُمْ.

منصور صیقل گفت: در منی در خیمه امام صادق عليه السلام نزد آن جناب بودم که حضرت به مردم نگریست و فرمود: حرام می خورند و حرام می پوشند و به حرام، ازدواج می کنند. و شما (شیعیان) حلال می خورید و حلال می پوشید و به حلال، ازدواج می کنید. نه، به خدا سوگند! جز شما کسی حجّ به جای نمی آورد و از غیر شما، اعمال خیر پذیرفته نمی شود.^{۱۹۴۸}

۱۹۴۷. ارشاد القلوب ص ۱۴۹ الباب السابع و الأربعون فی الدعاء و برکتها و فضله

۱۹۴۸. فضائل الشیعه: ح ۴۰.

خوش قولی، امانتداری، خیانت نکردن و...

۱۱۶۳

وَ عَنْ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَسَنِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ يَزِيدِ الصَّايغِ قَالَ: قُلْتُ لِأبي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام رَجُلٌ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ إِنْ حَدَّثَ كَذَبًا وَ إِنْ وَعَدَ أَخْلَفَ وَ إِنْ أَوْثَمَنَ خَانَ مَا مَنْزِلَتُهُ قَالَ هِيَ أَدْنَى الْمَنَازِلِ مِنَ الْكُفْرِ وَ لَيْسَ بِكَافِرٍ.

به امام صادق عليه السلام عرضه داشتم: مردی هست که ادعا می‌کند شیعه است ولی اگر سخن گوید: دروغ می‌گوید: و اگر وعده دهد به وعده‌اش وفا نکند و اگر امینش شمرند خیانت کند چنین کسی چه مقام و منزلتی دارد؟ حضرت فرمود: منزلت او نزدیک‌ترین منزلت‌ها به کفر است...^{۱۹۴۹}

وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَتْ مُنَافِقًا وَ إِنْ صَامَ وَ صَلَّى وَ زَعَمَ أَنَّهُ مُسْلِمٌ مَنْ إِذَا أَوْثَمَنَ خَانَ وَ إِذَا حَدَّثَ كَذَبًا وَ إِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ إِنْ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ فِي كِتَابِهِ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ وَ قَالَ ﴿أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾ وَ فِي قَوْلِهِ ﴿وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا﴾

امام صادق عليه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرموده است: سه چیز است که اگر در کسی باشد آن‌کس منافق است اگر چه روزه بگیرد و نماز بخواند و به مسلمان بودن خود معتقد باشد، کسی که هنگامی که او را امین شمرند خیانت کند و هنگامی که

سخن گوید دروغ گوید و هنگامی که وعده دهد خلف وعده کند. به راستی که خداوند عزوجل در کتابش فرموده است ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾^{۱۹۵۰} همانا که خداوند خیانت‌کاران را دوست نمی‌دارد و فرمود ﴿أَنْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ﴾^{۱۹۵۱} لعنت خدا بر او باد. اگر از دروغ‌گویان باشد و فرمود ﴿وَ اذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَ كَانَ رَسُولًا نَبِيًّا﴾^{۱۹۵۲} و در کتاب، اسماعیل را یاد آور که او وعده‌اش راست بود، و فرستاده و پیامبر بود.^{۱۹۵۳}

عَنْ ابْنِ الْمُتَوَكِّلِ عَنْ مُحَمَّدِ الْعَطَّارِ عَنِ النَّخَعِيِّ عَنِ التَّوْفَلِيِّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام شِيعَتُنَا أَهْلُ الْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ وَأَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْأَمَانَةِ وَأَهْلُ الزُّهْدِ وَالْعِبَادَةِ أَصْحَابُ إِحْدَى وَ خَمْسِينَ رَكْعَةً فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ الْقَائِمُونَ بِاللَّيْلِ الصَّابِرُونَ بِالنَّهَارِ يُزَكُّونَ أَمْوَالَهُمْ وَيَحْجُونَ الْبَيْتَ وَيَجْتَنِبُونَ كُلَّ مُحَرَّمٍ
امام صادق عليه السلام فرمودند: شیعیان ما اهل ورع و پرهیزگاری هستند و وفاء و امانت دارند، و دارای زهد و عبادت می‌باشند، و در شب و روز پنجاه و یک رکعت نماز می‌گزارند و نماز شب می‌گزارند، روزها را روزه دارند، زکات مال خود را می‌دهند، حج خانه خدا را به جا می‌آورند و از هر حرامی دوری می‌کنند.^{۱۹۵۴}

۱۹۵۰. الانفال آیه ۵۸

۱۹۵۱. النور آیه ۷

۱۹۵۲. مریم آیه ۵۴

۱۹۵۳. وسائل الشیعه ج ۱۵ ص ۳۳۹ باب ۴۹ بابُ جُمْلَةٍ مِمَّا يَنْبَغِي تَرْكُهُ مِنَ الْخِصَالِ الْمُحَرَّمَةِ وَ الْمَكْرُوهَةِ ح ۲۰۴۸۷.

۱۹۵۴. صفات الشیعة الحدیث الأول.

قال الحسين (عليه السلام)... إِنَّ شَيْعَتَنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ

دَغَلٍ وَ لَكِنَّ قُلَّ أَنَا مِنْ مُوَالِيكُمْ وَ مُحِبِّكُمْ

۱۱۶۵

امام حسین (علیه السلام): همانا شیعیان ما کسانی هستند که قلبشان از هرگونه آلودگی

و ناپاکی و خیانت پاک باشد ۱۹۵۵

وَ عَنْهُمْ عَنْ سَهْلٍ وَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ

عَنْ ابْنِ رِثَابٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا

أَخْبِرُكُمْ بِشَرِّ رِجَالِكُمْ قُلْنَا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ شَرَّارُ رِجَالِكُمُ الْبَهَاتُ الْجَرِيءُ

الْفَحَّاشُ الْأَكْلُ وَحَدَهُ وَ الْمَانِعُ رِفْدَهُ وَ الضَّارِبُ عَبْدَهُ وَ الْمُلْجِئُ عِيَالَهُ إِلَى غَيْرِهِ.

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) در حدیثی بسیار زیبا و پر معنا فرمودند: آیا شما را نسبت به

بدترین مردانتان آگاه سازم؟ گفتیم: آری ای رسول خدا! حضرت فرمود: بدترین

مردان شما کسی است که دروغ‌باف، گستاخ و بسیار هرزه‌گو باشد، به تنهایی بخورد

و یاری‌اش را از مردمان باز دارد و گماشته زیر دستش را کتک بزند و خانواده‌اش را

به دیگری پناهنده سازد. ۱۹۵۶

۱۹۵۵. التفسیر المنسوب إلى الإمام الحسن العسکری علیه السلام ص ۳۰۹ [بیان معنی الشیعة]: ..... ح ۱۵۴.

۱۹۵۶. وسائل الشیعة: ج ۱۵ ص ۳۴۰ باب ۴۹ جُمْلَةٌ مِمَّا یَنْبَغِي تَرْكُهُ مِنَ الْخِصَالِ الْمُحَرَّمَاتِ وَ

الْمَكْرُوهَةِ ح ۲۰۴۸۸.

جایگاه شیعیان امیرالمؤمنین در قیامت

و مِنْهُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرِدُ عَلَيَّ الْحَوْضَ رَأِيَهُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ إِمَامِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِينَ فَأَقُومُ أَخْذُ بِيَدِهِ فَيَبِيضُ وَجْهُهُ وَ وُجُوهُ أَصْحَابِهِ فَأَقُولُ مَا خَلَفْتُمُونِي فِي الثَّقَلَيْنِ بَعْدِي فَيَقُولُونَ تَبِعْنَا الْأَكْبَرَ وَ صَدَقْنَاهُ وَ وَازَرْنَا الْأَصْغَرَ وَ نَصَرْنَاهُ وَ قَاتَلْنَا مَعَهُ فَأَقُولُ رِدُّوا رِوَاءَ مَرْوِيِّينَ فَيَشْرَبُونَ شَرْبَةً لَا يَظْمَأُونَ بَعْدَهَا أَبَدًا وَجْهَ إِمَامِهِمْ كَالشَّمْسِ الطَّالِعَةِ وَ وُجُوهُهُمْ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ أَوْ كَأَضْوَاءِ نَجْمٍ فِي السَّمَاءِ

و نیز در مناقب از ابی ذر روایت کرده که رسول الله ﷺ فرموده که: وارد شود بر حوض امیر المؤمنین (علیه السلام) و امام الغر المحجلین، پس من برخیزم و دست او را بگیرم پس سفید روی باشد او و اصحاب او، من گویم آنچه من گذاشته بودم از کتاب و عترت بعد از من با ایشان چگونه سلوک کردید؟ اصحاب آن حضرت گویند که: اکبر را متابعت کردیم و تصدیق نمودیم، و اصغر را اعانت کردیم و نصرت دادیم و مقاتله کردیم با او در معرکه دشمن، بعد از آن من گویم که: وارد شوید بر حوض و سیراب گردید و هر که شربتی از آن بیاشامد بعد از آن هرگز تشنه نشود، و روی امام ایشان همچو آفتاب نورانی روشن باشد، و روی ایشان باشد مثل قمر در شب بدر یا همچو نور ستاره‌ها که در آسمانست. ۱۹۵۷

۱۹۵۷. كشف الغمة في معرفة الأئمة (ط - القديمة) ج ۱ ص ۱۰۸ في محبة الرسول ص إياه و تحريضة على محبته و موالاته و نهيه عن بغضه

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو نَصْرِ مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْمُقْرِي،
 قَالَ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَرَّاقُ، قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبَّاسِ الْبَجَلِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا
 حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ تَسْنِيمِ الْوَرَّاقُ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ الْفَضْلُ بْنُ
 دُكَيْنٍ، قَالَ حَدَّثَنَا مُقَاتِلُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ مَزَاحِمٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ
 سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي
 جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ فَقَالَ: قَالَ لِي جَبْرِئِيلُ: ذَاكَ عَلِيٌّ وَ شِيعَتُهُ، هُمُ السَّابِقُونَ إِلَى
 الْجَنَّةِ، الْمُقَرَّبُونَ مِنَ اللَّهِ بِكَرَامَتِهِ لَهُمْ.

ابن عباس می گوید: از پیامبر خدا ﷺ از سخن خدا که می فرماید: ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾^{۱۹۵۸} پیشگامان پیشگامانند، آنها مقربانند، در باغ های پر نعمت بهشت جایی دارند، پرسیدم: فرمودند: جبرئیل (علیه السلام) به من عرضه داشت: آنان علی (علیه السلام) و شیعیان هستند. آنان پیشگامان به سوی بهشت و به سبب کرامت خداوند به آنان، از مقربان پروردگارند.^{۱۹۵۹}

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ
 حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ مُوسَى بْنُ يُوسُفَ الْقَطَّانُ،
 قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْأَوْدِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبَانَ، قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ
 بْنُ هَاشِمِ بْنِ الْبَرِيدِ، عَنِ أَبِيهِ، عَنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ قَيْسِ الرَّحْبِيِّ، قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا
 مَعَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ (عَلَيْهِ السَّلَامُ) عَلَى بَابِ الْقَصْرِ حَتَّى أَجَاءَهُ الشَّمْسُ

۱۹۵۸. الواقعة الآيات ۱۰ الى ۱۲

۱۹۵۹. الأمالی (للطوسي) المجلس ۳ ح ۱۳

إِلَى حَايِطِ الْقَصْرِ، فَوَتَبَ لِيَدْخُلَ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ هَمْدَانَ فَتَعَلَّقَ بِثَوْبِهِ، وَ قَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام حَدِّثْنِي حَدِيثًا جَامِعًا يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهِ قَالَ: أَوْ لَمْ يَكُنْ فِي حَدِيثُ كَثِيرٌ قَالَ: بَلَى، وَ لَكِنْ حَدِّثْنِي حَدِيثًا يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهِ. قَالَ: حَدَّثَنِي خَلِيلِي رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: أَنِّي أَرَدْتُ أَنَا وَ شِيعَتِي الْحَوْضَ رَوَاءَ مَرَوِيِّنَ مُبَيَّضَةً وَجُوهَهُمْ، وَ يَرِدُ عَدُونَنَا ظِمَاءً مُظْمَمِينَ مُسَوَّدَةً وَجُوهَهُمْ، حُذَّهَا إِلَيْكَ قَصِيرَةً مِنْ طَوِيلَةٍ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحَبَبْتَ، وَ لَكَ مَا اكْتَسَبْتَ، أَرْسَلَنِي يَا أَخَا هَمْدَانَ، ثُمَّ دَخَلَ الْقَصْرَ.

عبدالرحمن بن قیس رحبی می گوید: مردی از همدان خدمت امیرالمومنین عليه السلام رسید و به لباس علی عليه السلام در آویخت و عرضه داشت: ای امیر مومنان! حدیثی جامع برای ما روایت کن که خداوند به وسیلهی آن مرا سود بخشد. امام عليه السلام فرمود: آیا در این احادیث فراوان آنچه می خواستی نبود؟ مرد عرضه داشت بود، اما حدیثی برایم روایت کن که خداوند به وسیلهی آن مرا سود بخشد. امام عليه السلام فرمود: دوستم فرستادهی خدا صلى الله عليه وآله فرمودند: به درستی که من و شیعیانمان سیراب و با چهره‌هایی درخشان بر حوض کوثر وارد می شویم و دشمنان ما تشنه و با چهره‌هایی سیاه وارد شوند این (حکمت) کوچک را از (روایات طولانی و فراروان دریافت کن: که تو در قیامت با کسی هستی که دوستش می داری و برای تو همان است که با اعمال خود به دست آوری. ۱۹۶۰.

جاگاه شیعه در بهشت

۱۱۶۹

أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ الْجَعَابِيُّ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ سَعِيدِ الْهَمْدَانِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عُثْبَةَ، قَالَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ النَّضْرِ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّامِتِ الْجَعْفِيُّ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) وَ عِنْدَهُ قَوْمٌ مِنَ الْبَصْرِيِّينَ، فَحَدَّثَهُمْ بِحَدِيثِ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ فِي الْحَجِّ أَمْلَاهُ عَلَيْهِمْ، فَلَمَّا قَامُوا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام): إِنَّ النَّاسَ أَخَذُوا يَمِينًا وَ شِمَالًا، وَ إِنَّكُمْ لَزِمْتُمْ صَاحِبَكُمْ، فَإِلَى أَيِّنَ تَرَوْنَ يَرُدُّ بِكُمْ إِلَى الْجَنَّةِ، وَ اللَّهُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَ اللَّهُ إِلَى الْجَنَّةِ، وَ اللَّهُ.

محمد بن صامت می گوید: در نزد امام صادق (عليه السلام) بودیم و در او گروهی از اهل بصره حضور داشتند پس امام صادق (عليه السلام) حدیث پدرش از جابر بن عبدالله را که در مورد حج بود برایشان روایت نموده و املاء فرمود: پس هنگامی که برخاستند امام صادق (عليه السلام) فرمود: همانا مردم به راست و چپ منحرف شدند و شما با امام خود همراه شدید پس فکر می کنید که (در قیامت) به کجا وارد می شوید؟ به خدا سوگند به سوی بهشت، به خدا سوگند به سوی بهشت، به خدا سوگند به سوی بهشت. ۱۹۶۱

چگونگی رفتار با غیر شیعیان

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ وَهَيْبِ بْنِ حَفْصِ
عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الرَّجُلِ يَصْرِمُ ذَوِي قَرَابَتِهِ مِمَّنْ لَا
يَعْرِفُ الْحَقَّ قَالَ لَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَصْرِمَهُ.

ابوبصیر گوید: از امام صادق عليه السلام درباره‌ی مردی که با خویشاوندی خود به
خاطر این که مذهب حق را نمی‌شناسد، شیعه نیست قطع رابطه کند، سؤال کردم؟
فرمود: سزاوار نیست که خویشاوندی را قطع کند. ۱۹۶۲

وَ قَالَ لَهُ رَجُلٌ أُصَلِّي فِي أَهْلِي ثُمَّ أَخْرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَيَقْدُمُونِي فَقَالَ تَقَدَّمْ
لَا عَلَيْكَ وَ صَلِّ بِهِمْ.

مردی به حضرت امام صادق عليه السلام عرضه داشت: من در خانواده‌ی خود نماز
(فرادی) می‌گزارم آن‌گاه بیرون رفته و به مسجد (اهل تسنن یا شیعه) می‌روم و آنان
مرا به امامت نماز پیش می‌اندازند چه کنم؟ آن حضرت فرمود: اشکالی ندارد جلو
بایست و با ایشان (به امامت) نماز کن. ۱۹۶۳

عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَيْفَ نَصْنَعُ فِيمَا بَيْنَنَا وَ
بَيْنَ قَوْمِنَا وَ فِيمَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ خُلَطَائِنَا مِمَّنْ لَيْسَ هُوَ عَلَيْنَا قَالَ تَنْظُرُونَ أَيْمَتَكُمْ
الَّذِينَ تَقْتَدُونَ بِهِمْ فَتَصْنَعُونَ كَمَثَلِ مَا يَصْنَعُونَ فَوَاللَّهِ إِنَّهُمْ لَيُعُودُونَ مَرْضَاهُمْ وَ
يَشْهَدُونَ جَنَابَهُمْ وَ يُقِيمُونَ الشَّهَادَةَ لَهُمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ يُؤَدُّونَ الْأَمَانَةَ إِلَيْهِمْ

۱۹۶۲. الکافی ج ۲ ص ۳۴۴ باب الهجرة ح ۳.

۱۹۶۳. من لا يحضره الفقيه ج ۱ ص ۳۸۳ باب الجماعة و فضلها ح ۱۱۳۰.

معاویه بن وهب گوید: به امام صادق (علیه السلام) عرضه داشتم: چگونه شایسته است برای ما که با قوم خود، و مردمانی که با ما آمیزش دارند و شیعه نیستند، رفتار کنیم؟ فرمود: به پیشوایان خود نگاه کنید و از آنها پیروی کنید، آن گونه که آنان رفتار می کنند شما نیز همان طور رفتار نمایید، به خدا سوگند! آنها به عیادت بیمارانشان می روند، و بر جنازه هایشان حاضر می شوند، و به سود و ضرر آنها گواهی می دهند، و امانت های آنان را به آنها بر می گردانند. ۱۹۶۴

حاضر شدن آل محمد در کنار هرمیت

أَخْبَرَنَا الشَّيْخُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ شَهْرِيَّارَ الْخَازِنُ بِقِرَاءَتِي عَلَيْهِ فِي الْمَوْضِعِ الْمُقَدَّسِ الْمَذْكُورِ عَلَى سَاكِنِهِ السَّلَامُ فِي شَوَّالِ سَنَةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ وَخَمْسِمِائَةٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدِ الْبُرْسِيِّ الْمَجَاوِرُ بِمَشْهَدِ مَوْلَانَا أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فِي ذِي الْحِجَّةِ سَنَةِ اثْنَتَيْنِ وَ سِتِّينَ وَ أَرْبَعِمِائَةٍ قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ الْقُرَشِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ الْأَحْمَسِيِّ مِنْ أَصْلِ حَطُّ أَبِي سَعِيدٍ بِيَدِهِ قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو سَعِيدٍ بْنُ كَثِيرِ الْهَلَالِيِّ التَّمَّارُ قَالَ: أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ مُسَاوِرٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَحْيَى بْنُ مُسَاوِرٍ: أَخْبَرَنَا أَبُو خَالِدِ الْوَاسِطِيُّ عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ قَالُوا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تُفَارِقُ رُوحَ جَسَدِ

صَاحِبَهَا حَتَّى يَأْكُلَ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ أَوْ مِنْ شَجَرَةِ الزَّقُومِ وَ حِينَ يَرَى مَلَكَ الْمَوْتِ
يَرَانِي وَ يَرَى عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ حُسَيْنًا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنْ كَانَ يُحِبُّنَا
قُلْتُ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ ارْفُقْ بِهِ إِنَّهُ كَانَ يُحِبُّنِي وَ يُحِبُّ أَهْلَ بَيْتِي وَ إِنْ كَانَ يُبْغِضُنَا
قُلْتُ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ شَدِّدْ عَلَيْهِ إِنَّهُ كَانَ يُبْغِضُنِي وَ يُبْغِضُ أَهْلَ بَيْتِي

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله: به خدایی که جانم در دست اوست سوگند می خورم که هیچ
روحه جسدش را ترک نمی کند، مگر آن که از میوه بهشتی یا از درخت زقوم بخورد و
فرشته مرگ را ببیند و من، علی علیه السلام، فاطمه علیها السلام، حسن علیه السلام و حسین علیه السلام را ببیند اگر
دوست دار ما باشد می گویم: ای فرشته مرگ! با او مدارا کن چرا که او من و اهل بیت
مرا دوست داشت، و اگر با ما دشمن باشد، می گویم: ای فرشته مرگ! بر او سخت
بگیر چرا که او با من و اهل بیت من دشمن بود، ^{۱۹۶۵} (دوستی و محبت حقیقی که با
پیروی از ایشان توام باشد).

الْفُضَيْلُ بْنُ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَنْ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُمَا قَالَا: حَرَامٌ
عَلَى رُوحٍ أَنْ تَفَارِقَ جَسَدَهَا حَتَّى تَرَى الْخُمْسَةَ، حَتَّى تَرَى مُحَمَّدًا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ
عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ حُسَيْنًا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِحَيْثُ تَقَرُّ عَيْنُهَا، أَوْ تُسَخَّنَ عَيْنُهَا
امام باقر علیه السلام: هیچ روحی از بدن خارج نمی گردد تا این که پنج تن از
معصومین یعنی محمد صلی الله علیه و آله، علی علیه السلام، فاطمه علیها السلام، حسن علیه السلام و حسین علیه السلام را می بیند
به گونه ای که یا دیدگانش روشن شود یا آتش بگیرد. ^{۱۹۶۶}

۱۹۶۵. بشارة المصطفى ج ۲ ص ۶ کلام النبی عن المیت و شجرة الزقوم ح ۱

۱۹۶۶. الأمالی للطوسی ص ۶۲۸ [۳۰] مجلس یوم الجمعة الثامن عشر من جمادی الآخرة سنة سبع و

خمسین و أربعمئة ح ۶

مقصود اینست کسانی که از ایشان پیروی نکرده اند خجالت کشیده و افسوس میخورند.

أَبَانُ بْنُ عُمَانَ عَنْ عُقْبَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا وَقَعَتْ نَفْسُهُ فِي صَدْرِهِ يَرَى قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ وَ مَا يَرَى قَالَ يَرَى رَسُولَ اللَّهِ عليه السلام فَيَقُولُ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ عليه السلام أَنَا رَسُولُ اللَّهِ أَبَشِرْ ثُمَّ يَرَى عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام فَيَقُولُ أَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام الَّذِي كُنْتَ تُحِبُّهُ تُحِبُّ أَنْ أَنْفَعَكَ الْيَوْمَ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَيْ كُونُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ يَرَى هَذَا ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى الدُّنْيَا قَالَ قَالَ لَا إِذَا رَأَى هَذَا أَبَدًا مَاتَ وَأَعْظَمَ ذَلِكَ قَالَ وَ ذَلِكَ فِي الْقُرْآنِ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾

شنیدم ابو عبدالله صادق عليه السلام می گفت: موقعی که آخرین نفس، در سینه حبس شود، بنده مؤمن می بیند. من گفتم: قربانت شوم. چه می بیند؟ ابو عبد الله گفت: رسول خدا عليه السلام را می بیند که به او می گوید: منم رسول خدا عليه السلام مژده باد که رستگار گشتی. علی بن ابی طالب عليه السلام را می بیند که می گوید: منم علی بن ابی طالب عليه السلام که دوستار او بودی. می خواهی که امروز، پشت و پناهت باشم؟ من گفتم: آیا ممکن است که انسان به این مقام برسد و مجددا به دنیا باز گردد. ابو عبد الله گفت: نه. اگر به این مقام برسد، دیگر جز حرکت به سوی آخرت راهی ندارد. ابو عبدالله گفت: بیان این مطلب در قرآن است. آن جا که می گوید ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ﴾ ^{۱۹۶۷} آنان که ایمان دارند و پرهیزگار بوده اند، مژده بشارت را در زندگی

دنیا و زندگی آخرت دریافت می کنند. سخن خدا، دگرگون نخواهد شد ^{۱۹۶۸}

۱۹۶۷. یونس آیه ۶۴-۶۳

۱۹۶۸. الکافی ج ۳ ص ۱۳۳ باب ما یعاین المؤمن و الکافر ح ۸

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ
 ۱۱۷۴ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي
 جَعْفَرٍ عليه السلام حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ مِيثَمٍ عَنْ عَبَايَةَ الْأَسَدِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيًّا عليه السلام يَقُولُ وَ
 اللَّهُ لَا يُبْغِضُنِي عَبْدٌ أَبَدًا يَمُوتُ عَلَيَّ بُغْضِي إِلَّا رَأَيْتَنِي عِنْدَ مَوْتِهِ حَيْثُ يَكْرَهُ وَ لَا
 يُحِبُّنِي عَبْدٌ أَبَدًا فَيَمُوتُ عَلَيَّ حُبِّي إِلَّا رَأَيْتَنِي عِنْدَ مَوْتِهِ حَيْثُ يُحِبُّ فَقَالَ أَبُو
 جَعْفَرٍ عليه السلام نَعَمْ وَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله بِالْيَمِينِ

از امیر المؤمنین علی عليه السلام روایت است که گفت: به خدا سوگند! هرکه
 دشمنی مرا در دل بگیرد، به وقت مرگ، چهره مرا در جایگاهی ببیند که باعث
 اندوه او گردد. و هرکه دوستی مرا در دل بگیرد، به وقت مرگ، چهره مرا در
 جایگاهی ببیند که باعث شادی او گردد. ابو جعفر عليه السلام گفت: آری درست است.
 چهره رسول خدا صلى الله عليه وآله در سمت راست علی عليه السلام امیر مؤمنان هویدا می شود. ۱۹۶۹

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ
 وَهَبٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَابُورٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ فِي الْمَيْتِ تَدْمَعُ
 عَيْنُهُ عِنْدَ الْمَوْتِ فَقَالَ ذَلِكَ عِنْدَ مُعَايِنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله فَيَرَى مَا يَسْرُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَا
 تَرَى الرَّجُلَ يَرَى مَا يَسْرُهُ وَ مَا يُحِبُّ فَتَدْمَعُ عَيْنُهُ لِذَلِكَ وَ يَضْحَكُ.

شنیدم ابو عبد الله صادق می گفت: افراد مؤمن که به هنگام جان دادن قطرات
 اشکی از گوشه چشم فرو می ریزند، بدین علت است که رسول خدا صلى الله عليه وآله را با حال
 رضایت دیدار می کنند و مسرور می شوند. ندیده اید که در هنگام مسرت و شادی، قلب

انسان شکفته می‌شود و آب از دیدگانش فرو می‌ریزد. ۱۹۷۰

وَعَنْ صَفْوَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: وَاللَّهِ إِنَّكُمْ لَعَلَى دِينِ اللَّهِ وَ دِينِ
مَلَائِكَتِهِ وَ إِنَّكُمْ وَاللَّهِ لَعَلَى الْحَقِّ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ كُفُّوا أَلْسِنَتَكُمْ وَ صَلُّوا فِي
مَسَاجِدِكُمْ وَ عُودُوا مَرْضَاكُمْ فَإِذَا تَمَيَّزَ النَّاسُ فَتَمَيَّزُوا فَإِنَّ ثَوَابَكُمْ لَعَلَى اللَّهِ وَ إِنْ
أَغْبَطَ مَا تَكُونُونَ إِذَا بَلَغَتْ نَفْسُ أَحَدِكُمْ إِلَى هَذِهِ وَ أَوْمَأَ إِلَى حَلْقِهِ قَرَّتْ عَيْنُهُ.

صفوان از حضرت صادق (علیه السلام) نقل کرد که فرمود: به خدا قسم! شما بر دین
خدا و دین ملائکه هستید به خدا قسم! شما بر حق هستید از خدا بترسید و زبان خود
را نگه دارید و نماز در مسجدهایتان بخوانید و عیادت از مریض‌هایتان بکنید وقتی
مردم راهی را در پیش گرفتند شما طفره نروید. ثواب شما را خدا می‌دهد بیشترین
موقعی که بر شما حسرت می‌خورند زمانی است که جان شما برسد به اینجا (و اشاره
به گلوی خود کرد) چشمش روشن می‌شود. ۱۹۷۱

وَ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَدْ اسْتَحْيَيْتُ مِمَّا أَكْرَرُ هَذَا
الْكَلَامَ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا بَيْنَ أَحَدِكُمْ وَ بَيْنَ أَنْ يَغْتَبِطَ أَنْ تَبْلُغَ نَفْسُهُ هَاهُنَا وَ أَهْوَى بِيَدِهِ
إِلَى حَنْجَرَتِهِ يَأْتِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَيَقُولَانِ لَهُ أَمَّا مَا كُنْتَ تَخَافُ فَقَدْ
أَمَنَكَ اللَّهُ مِنْهُ وَ أَمَّا مَا كُنْتَ تَرْجُو فَأَمَامَكَ فَأَبْشِرُوا أَنْتُمْ الطَّيِّبُونَ وَ نِسَاؤُكُمْ
الطَّيِّبَاتُ كُلُّ مُؤْمِنَةٍ حَوْرَاءٍ عَيْنَاءُ كُلُّ مُؤْمِنٍ صِدِّيقٌ شَهِيدٌ.

ابن ابی یعفور گفت حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: من خجالت می‌کشم از زیاد
تکرار کردن این سخن برای شما. فاصله بین شما و بین اینکه حسرتتان را بخورند

۱۹۷۰. الکافی ج ۳ ص ۱۳۳ باب ما یعاین المؤمن و الکافر ح ۶

۱۹۷۱. أعلام الدین فی صفات المؤمنین ص ۴۵۸ فصل فی حسن الظن بالله تعالی ح ۱۵

همین قدر است که جان شما به اینجا برسد با دست اشاره به حنجره خود نمود پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و علی مرتضی عَلَيْهِ السَّلَام پیش او می آیند و به او می گویند از آنچه می ترسیدی خداوند به تو امان داد و آنچه امیدوار بودی در پیش روی تو است مژده باد شما را شما طبیبین هستید و زنانان طبیبات. هر زن مؤمنی حوریه است زیبا و هر مرد مؤمنی صدیق و شهید. ^{۱۹۷۲}

وَعَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ قَالَ: قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَام إِنَّمَا يَعْتَبِطُ أَحَدُكُمْ حِينَ تَبْلُغُ نَفْسُهُ هَاهُنَا فَيَنْزِلُ عَلَيْهِ مَلَكٌ فَيَقُولُ أَمَّا مَا كُنْتَ تَرْجُو فَقَدْ أُعْطِيَتْهُ وَ أَمَّا مَا كُنْتَ تَخَافُهُ فَقَدْ أَمِنْتَ مِنْهُ فَيَفْتَحُ لَهُ بَابٌ إِلَى مَنْزِلِهِ مِنَ الْجَنَّةِ فَيَقَالُ لَهُ أَنْظِرْ إِلَى مَسْكِنِكَ مِنَ الْجَنَّةِ وَ أَنْظِرْ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ وَ فَلَانٌ وَ فَلَانٌ وَ فَلَانٌ هُمْ رُقَقَاؤُكَ وَ هُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ﴾ ^{۱۹۷۳}

حضرت باقر عَلَيْهِ السَّلَام: همانا حسرت شما را می خورند وقتی جان شما به اینجا برسد ملک الموت بر او نازل می شود و به او می گوید آنچه امیدوار بودی به تو دادند و از آنچه می ترسیدی در امان هستی دربی برایش می گشاید از منزلش به بهشت به او گفته می شود نگاه کن به جایگاه خود در بهشت بین این پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است و فلان و فلان و فلان که از رفقای تو بودند این آیه همین مطلب را می فرماید ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ﴾ ^{۱۹۷۴}

۱۹۷۲. أعلام الدين في صفات المؤمنين ص ۴۵۶ فصل في حسن الظن بالله تعالى ح ۶

۱۹۷۳. يونس آية ۶۴-۶۳

۱۹۷۴. أعلام الدين في صفات المؤمنين ص ۴۵۸ فصل في حسن الظن بالله تعالى ح ۱۱

أَبُو عَلِيٍّ بِنُ رَاشِدٍ وَ غَيْرُهُ فِي خَبَرِ طَوِيلٍ... قَالَ الْكَاطِمُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)... وَ مَنْ يَجْرِي
مَجْرَايَ مِنَ الْأَيِّمَةِ لَا بُدَّ لَنَا مِنْ حُضُورِ جَنَائِزِكُمْ فِي أَيِّ بَلَدٍ كُنْتُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي
أَنْفُسِكُمْ

امام کاظم (علیه السلام) ... بر من و سایر امامان لازمست که بر جنازه شما در هر کجا
که باشید حاضر شویم، پس تقوای الهی را پیشه کنید. ۱۹۷۵

وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لِأَصْحَابِهِ ابْتِدَاءً مِنْهُ أَحَبَبْتُمُونَا وَ أَبْغَضْنَا النَّاسَ وَ
صَدَقْتُمُونَا وَ كَذَبْنَا النَّاسَ وَ وَصَلْتُمُونَا وَ جَفَانَا النَّاسَ فَجَعَلَ اللَّهُ مَحْيَاكُمْ مَحْيَانَا
وَ مَمَاتَكُمْ مَمَاتَنَا أَمَا وَ اللَّهُ مَا بَيْنَ الرَّجُلِ مِنْكُمْ وَ بَيْنَ أَنْ يُقَرَّ اللَّهُ عَيْنَهُ إِلَّا أَنْ
تَبْلُغَ نَفْسُهُ هَذَا الْمَكَانَ وَ أَوْمَأَ إِلَى حَلْقِهِ فَمَدَّ الْجِلْدَةَ ثُمَّ أَعَادَ ذَلِكَ فَوَ اللَّهُ مَا رَضِيَ
حَتَّى حَلَفَ فَقَالَ وَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِحَدَّثَنِي أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بِذَلِكَ أَنَّ
النَّاسَ أَخَذُوا هَاهُنَا وَ هَاهُنَا وَ إِنَّكُمْ أَخَذْتُمْ حَيْثُ أَخَذَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ اخْتَارَ مِنْ
عِبَادِهِ مُحَمَّدًا (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَ سَلَّمَ) وَ اخْتَرْتُمْ خَيْرَةَ اللَّهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَدُوا الْأَمَانَاتِ إِلَى الْأَسْوَدِ وَ
الْأَبْيَضِ وَ إِنْ كَانَ حُرُورِيًّا وَ إِنْ كَانَ شَامِيًّا.

حضرت صادق (علیه السلام) ابتداء فرمود: شما ما را دوست داشتید با این که مردم
دشمن ما بودند و ما را تصدیق کردید مردم تکذیب نمودند با ما پیوستید مردم به ما
جفا کردند خدا زندگی شما را زندگی ما و مرگتان را مرگ ما قرار داد. به خدا
قسم! فاصله بین یکی از شما تا چشمش روشن شود همین قدر است که جانش به
اینجا برسد با دست اشاره به گلوی خود کرد پوست را کشید باز تکرار کرد راضی
نشده تا سوگند یاد کرد و فرمود: قسم به آن خدائی که جز او پروردگاری نیست پدرم

حضرت باقر علیه السلام این را برایم نقل کرد. مردم این طرف آن طرف رفتند رفتند شما راهی که خدا می‌خواست از پیش گرفتید. خداوند از بین بندگان خود محمد صلی الله علیه و آله را انتخاب کرد شما هم برگزیده خدا را انتخاب کردید از خدا بپرهیزید و امانت‌ها را برسانید به سیاه و سفید چه از خوارج باشد یا شامی. ۱۹۷۶

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقَبَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا عُقَبَةُ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْعِبَادِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا هَذَا الْأَمْرَ الَّذِي أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَ مَا بَيْنَ أَحَدِكُمْ وَ بَيْنَ أَنْ يَرَى مَا تَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ إِلَّا أَنْ تَبْلُغَ نَفْسُهُ إِلَى هَذِهِ ثُمَّ أَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى الْوَرِيدِ ثُمَّ اتَّكَأَ وَ كَانَ مَعِيَ الْمُعَلَّى فَغَمَزَنِي أَنْ أَسْأَلَهُ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَإِذَا بَلَغْتَ نَفْسُهُ هَذِهِ أَيَّ شَيْءٍ يَرَى فَقُلْتُ لَهُ بَضْعَ عَشْرَةَ مَرَّةً أَيَّ شَيْءٍ فَقَالَ فِي كُلِّهَا يَرَى وَ لَا يَزِيدُ عَلَيْهَا ثُمَّ جَلَسَ فِي آخِرِهَا فَقَالَ يَا عُقَبَةُ فَقُلْتُ لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ فَقَالَ أَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تَعْلَمَ فَقُلْتُ نَعَمْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله إِنَّمَا دِينِي مَعَ دِينِكَ فَإِذَا ذَهَبَ دِينِي كَانَ ذَلِكَ كَيْفَ لِي بِكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله كُلَّ سَاعَةٍ وَ بَكَيْتُ فَرَّقَ لِي فَقَالَ يَرَاهُمَا وَ اللَّهُ فَقُلْتُ بِأَبِي وَ أُمِّي مَنْ هُمَا قَالَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله وَ عَلِيُّ عليه السلام يَا عُقَبَةُ لَنْ تَمُوتَ نَفْسُ مُؤْمِنَةٍ أَبَدًا حَتَّى تَرَاهُمَا قُلْتُ فَإِذَا نَظَرْتُ إِلَيْهِمَا الْمُؤْمِنُ أَيْرَجُ إِلَى الدُّنْيَا فَقَالَ لَا يَمْضِي أَمَامَهُ إِذَا نَظَرَ إِلَيْهِمَا مَضَى أَمَامَهُ فَقُلْتُ لَهُ يَقُولَانِ شَيْئًا قَالَ نَعَمْ يَدْخُلَانِ جَمِيعًا عَلَى الْمُؤْمِنِ فَيَجْلِسُ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله عِنْدَ رَأْسِهِ وَ عَلِيُّ عليه السلام عِنْدَ رِجْلَيْهِ فَيَكِبُّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله فَيَقُولُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ أَبَشِرْ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ إِنِّي خَيْرٌ لَكَ مِمَّا تَرَكْتَ

مِنَ الدُّنْيَا ثُمَّ يَنْهَضُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَيَقُومُ عَلَيَّ ﷺ حَتَّى يُكَبَّ عَلَيَّ فَيَقُولُ يَا وَلِيَّ
 اللَّهُ أَبَشِّرُ أَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ﷺ الَّذِي كُنْتُ تُحِبُّهُ أَمَا لَأَنْفَعَنَّكَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذَا
 فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قُلْتُ أَيْنَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ هَذَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ قَالَ فِي
 يُؤْنَسُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ هَاهُنَا ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾

اباعبدالله (امام صادق ﷺ) به من فرمود: ای عقبه! خداوند روز قیامت جز
 همین مذهبی که شما دارید قبول نخواهند کرد. بین شما و بین صحنه‌هایی که دیدن آن
 سبب روشنایی چشم‌تان خواهد شد فاصله‌ای نیست جز این‌که جان‌تان به این‌جا
 برسد و با دست اشاره به حلق خود کرد. این جمله را فرمود: و سپس سکوت کرد.
 و معلی (بن خنیس) که با من بود دست مرا فشار داد که از آقا پیرس چه می‌بیند؟! من
 عرضه داشتم: ای پسر رسول خدا ﷺ بفرماید وقتی جان به گلو برسد چه می‌بینید؟
 پس تا ده بار سؤال کردم چه می‌بیند؟ پس امام ﷺ در همه آن‌ها فرمود می‌بیند و
 چیزی اضافه نفرمود. سپس در آخر جلسه امام ﷺ فرمود: ای عقبه! عرضه داشتم:
 گوش به فرمان شما هستم و خداوند پی در پی به شما سعادت دهد. فرمود:
 می‌خواهی به تو بگویم چه می‌بیند؟ عرضه داشتم: آری ای پسر رسول خدا ﷺ من
 شیعه و در دین شما هستم. اگر بر اثر جهالت، دینم را از دست بدهم چه کنم؟ هر
 لحظه که دستم به دامن شما نمی‌رسد. و با این حال گریه کردم. دل امام ﷺ به حال
 من سوخت پس فرمود: به خدا (در هنگام مرگ) آن دو نفر را می‌بیند عرضه داشتم:
 پدر و مادرم به فدایت آن دو نفر کیستند؟ فرمود: آن دو نفر رسول خدا ﷺ و
 امیرالمؤمنین ﷺ هستند. ای عقبه! به خدا هیچ مؤمنی از دنیا نمی‌رود الا این‌که رسول
 خدا ﷺ و علی مرتضی ﷺ را می‌بیند عرضه داشتم: وقتی مؤمن آن دو را دید دلش
 می‌خواهد به دنیا باز گردد؟ فرمود: مؤمن تا آن دو نفر را ندیده نمی‌خواهد از دنیا دل

بردارد ولی وقتی که آنان را دید، دل از دنیا می‌کند عرضه داشتیم: آیا آن دو نفر با او سخن می‌گویند؟ فرمود: آری هر دوی آن‌ها کنار مؤمن (محتضر) حاضر می‌شوند. رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بالای سر او و امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَام کنار پای او می‌نشینند. آن‌گاه رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ با مهربانی به او می‌نگرد. سپس می‌فرماید: ای دوست خدا! بشارت که من رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هستم من برای تو بهترم از آن چه که در دنیا گذاشته و آمده‌ای سپس رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر می‌خیزد و امیرالمؤمنین عَلَيْهِ السَّلَام بالای سر محتضر می‌نشیند و می‌فرماید: ای دوست خدا! بشارت که من علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَام هستم. من همان هستم که در دنیا دوستم داشتی، اینک وقت آن رسیده که من نافع به حالت باشم. بعد امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: این جریان در کتاب خدا (قرآن) آمده است. عرضه داشتیم: جانم به قربانت در کجای کتاب خدا آمده است؟! حضرت فرمودند: در سوره‌ی یونس آن‌جا که خدای عز و جل می‌فرماید ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ كَانُوا يَتَّقُونَ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾^{۱۹۷۷}

قَالَ وَ مِمَّا رَوَاهُ لِي السَّيِّدُ الْجَلِيلُ بِهِاءَ الدَّيْنِ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْحُسَيْنِيِّ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الْكَشِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْعُودٍ رَفَعَهُ إِلَى سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّهُ حَضَرَ أَحَدَ ابْنَيْ سَابُورَ وَ كَانَ لَهُمَا وَرَعٌ وَ إِخْبَاتٌ فَمَرَضَ أَحَدُهُمَا وَ لَا أَحْسَبُهُ إِلَّا زَكَرِيَّا بْنَ سَابُورَ قَالَ فَحَضَرْتُهُ عِنْدَ مَوْتِهِ قَالَ فَبَسَطَ يَدَهُ ثُمَّ قَالَ بَسَطْتُ يَدِي يَا عَلِيُّ قَالَ قَصَصْتُ ذَلِكَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ثُمَّ قُمْتُ عَنْهُ فَأَتْبَعَنِي رَسُولُهُ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ أَخْبَرَنِي خَبَرَ الرَّجُلِ الَّذِي حَضَرْتُهُ عِنْدَ مَوْتِهِ أَيَّ شَيْءٍ سَمِعْتَهُ يَقُولُ قُلْتُ بَسَطَ يَدَهُ ثُمَّ قَالَ بَسَطْتُ يَدِي يَا عَلِيُّ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ رَأَهُ وَ اللَّهُ رَأَهُ وَ اللَّهُ

سعید بن یسار گفت یکی از دو پسر شاهپور که هر دو با ورع و تقوی بودند به حال احتضار افتاد خیال می‌کنم زکریا بود هنگام مرگ من در کنار بسترش بودم دست خود را گشود بعد گفت: دستم را گشودم یا علی! این جریان را من برای حضرت صادق علیه السلام نقل کردم از جای حرکت کرده رفتم چیزی نگذشت که شخصی را از پی من فرستاد خدمتش رسیدم فرمود: بگو آن مرد چه می‌گفت عرضه داشتم: دستش را گشود بعد گفت: یا علی! دستم را گشودم حضرت صادق علیه السلام فرمود: به خدا قسم او را دیده به خدا قسم او را دیده. ^{۱۹۷۸}

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَوَّاضٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ إِذَا بَلَغَتْ نَفْسُ أَحَدِكُمْ هَذِهِ قِيلَ لَهُ أَمَّا مَا كُنْتَ تَحْذَرُ مِنْ هَمِّ الدُّنْيَا وَحُزْنِهَا فَقَدْ أَمِنْتَ مِنْهُ وَيُقَالُ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ عَلِيٌّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ عليها السلام أَمَامَكَ

امام صادق علیه السلام: وقتی که جان یکی از شما (مقصود پیروان حقیقی ائمه اطهار) به گلویش برسد به او گفته می‌شود: آنچه از هموم و غم دنیا که تو را محزون کرده بود اکنون به پایان رسید و به او گفته می‌شود پیامبر خدا صلى الله عليه وآله و علی عليه السلام و فاطمه عليها السلام در پیش روی تو هستند ^{۱۹۷۹}

۱۹۷۸. رجال الكشي - إختيار معرفة الرجال ص ۳۳۵ ما روی فی زکریا بن سابور ح ۶۱۴

۱۹۷۹. الکافی ج ۳ ص ۱۳۴ باب ما یعاین المؤمن و الکافر ح ۱۰.

کیفیت قبض روح شیعیان

أَبُو طَاهِرٍ الْمُقَلَّدُ بْنُ غَالِبٍ عَنْ رِجَالِهِ بِإِسْنَادِهِ الْمُتَّصِلِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام... قُلْتُ فَمَا لِدَلِكَ حَدُّ يُعْرَفُ قَالَ بَلَى إِنَّ أَشَدَّ شَيْعَتِنَا لَنَا حُبًّا يَكُونُ خُرُوجُ نَفْسِهِ كَشْرَابٍ أَحَدُكُمْ فِي يَوْمِ الصَّيْفِ الْمَاءَ الْبَارِدَ الَّذِي يَنْتَفِعُ بِهِ الْقُلُوبُ وَ إِنَّ سَائِرَهُمْ لَيَمُوتُ كَمَا يُغَبِّطُ أَحَدُكُمْ عَلَى فِرَاشِهِ كَأَقْرَبِّ مَا كَانَتْ عَيْنُهُ بِمَوْتِهِ.

حارث همدانی می گوید بر امیرالمؤمنین عليه السلام وارد شده و از ایشان درباره کیفیت جان کندن شیعیان سؤال کردم حضرت فرمودند: در میان آنان کسانی که محبتشان به ما شدیدتر است خارج شدن روح از بدن ایشان مانند آنست که آب سردی را یکی از شما در روز گرم تابستانی بیاشامد و از آن لذت برد، و بقیه آنها جان دادن ایشان مانند آنست که یکی از شما در رختخواب خود تکانی بخورد و یا خُرخری کند ^{۱۹۸۰}

این قبض روح مخصوص شیعیان حقیقی امیرالمؤمنین عليه السلام بوده اما نسبت به دیگران همانطور که در کتاب بستان الواعظین از امیرالمؤمنین عليه السلام نقل شده: مردن سه هزار شدت و سختی داشته که هرکدام آنها از هزار ضربت شمشیر سخت تر است.

خیرسانی به برادران دینی

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ الْخَطَّابِ الْكُوفِيِّ وَ مُصْعَبِ الْكُوفِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لِسَدِيرٍ وَ الَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا عليه السلام بِالنُّبُوَّةِ وَ

۱۹۸۰. تاویل الآيات الظاهرة في فضائل العترة الطاهرة ص ۷۵۲ [سورة المطففين (۸۳): الآيات ۱۸ الى ۲۰]

عَجَلَ رُوحَهُ إِلَى الْجَنَّةِ مَا بَيْنَ أَحَدِكُمْ وَبَيْنَ أَنْ يَغْتَبِطَ وَ يَرَى الشُّرُورَ أَوْ تَبَيَّنَ لَهُ
التَّدَامَةُ وَ الْحَسْرَةُ إِلَّا أَنْ يُعَايِنَ مَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي كِتَابِهِ ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ
الشَّمَالِ قَعِيدٌ﴾ وَ أَتَاهُ مَلَكُ الْمَوْتِ يَقْبِضُ رُوحَهُ فَيُنَادِي رُوحَهُ فَتَخْرُجُ مِنْ جَسَدِهِ
فَأَمَّا الْمُؤْمِنُ فَمَا يُحِسُّ بِخُرُوجِهَا وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ
الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَ ادْخُلِي جَنَّتِي﴾
ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ لِمَنْ كَانَ وَرِعًا مُوَأْسِيًا لِإِخْوَانِهِ وَصُولًا لَهُمْ وَ إِنْ كَانَ غَيْرَ وَرِعٍ وَ لَا
وَصُولًا لِإِخْوَانِهِ قِيلَ لَهُ مَا مَنَعَكَ مِنَ الْوَرَعِ وَ الْمُوَأْسَاةِ لِإِخْوَانِكَ أَنْتَ مِمَّنِ انْتَحَلَ
الْمَحَبَّةَ بِلِسَانِهِ وَ لَمْ يُصَدِّقْ ذَلِكَ بِفِعْلِهِ وَ إِذَا لَقِيَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَ
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَقِيَهُمَا مُعْرِضَيْنِ مُقْطَبَيْنِ فِي وَجْهِهِ غَيْرَ شَافِعَيْنِ لَهُ قَالَ سَدِيرٌ
مَنْ جَدَّعَ اللَّهُ أَنْفَهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَهُوَ ذَلِكَ

امام صادق علیه السلام به سدير فرمودند: قسم به آن که محمد ﷺ را به بیغمبری
فرستاده، و شتابانه روحش را به بهشت برده، میان هر یک از شما با شادمانی یا
پشیمانی و افسوس فاصله‌ای نباشد جز که به چشم خود ببیند آنچه را خدای
عزوجل در قرآنش فرموده ﴿عَنِ الْيَمِينِ وَ عَنِ الشَّمَالِ قَعِيدٌ﴾^{۱۹۸۱} «از راست و از چپ
نشسته‌ای باشد» و ملک الموت آید تا جانش را بگیرد، و روحش را فریاد دهد تا از
تنش بدرآید، اما آن که مؤمن باشد خارج شدن روح را احساس نکند / یعنی برایش
هیچ تلخی و ناگواری ندارد / برای این که خداوند می‌فرماید: ﴿يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ
ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَ ادْخُلِي جَنَّتِي﴾^{۱۹۸۲} ای نفس اطمینان

۱۹۸۱. ق آیه ۱۷

۱۹۸۲. الفجر آیه ۳۰-۲۷

داده شده! به سوی پروردگارت برگرد در حالی که از تو راضی است پس میان بندگانم برو و داخل بهشتم شو، و آن گاه فرمود: این مقام برای کسی است که پارسا باشد و با برادران دینی خود همراهی کند و به آنان خیر رساند. و اگر ناپارسا است و خیر رسان به برادران خود نیست به او گفته شود: چه چیز تو را باز داشت از پارسائی و همراهی کردن با برادرانت؟ تو از آن کسانی می باشی که به زبان اظهار دوستی کنند و با کردار، آن را پیاده نکنند، و چون برخورد کند با رسول خدا ﷺ و امیر مؤمنان علیه السلام، از او رو گردانند و در روی او ترش رو باشند و شفاعت او نکنند، سَدِیر گفت: یعنی از کسانی است که خدا بینی آن ها را بریده و به آن ها توجهی ندارد؟ آن حضرت فرمودند: آری همان است. ۱۹۸۳

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ مُسْلِمًا أَوْ ضَرَّهُ أَوْ مَأْكْرَهُ.

و به همین اسناد از آن حضرت از رسول خدا ﷺ روایت کرده که فرمود: از ما نیست کسی که با مسلمانی به نیرنگ رفتار کند (در معامله خیانت کند، و او را فریب دهد) یا خسارت زند یا به حيله و تزوير عمل نماید. ۱۹۸۴

۱۹۸۳. المحاسن: ج ۱ ص ۱۷۷ باب ۳۹ الاغتباط عند الوفاة ح ۱۶۱.

۱۹۸۴. عيون أخبار الرضا عليه السلام ج ۲ ص ۲۹ باب ۳۱ باب فيما جاء عن الرضا ع من الأخبار

المجموعة ح ۲۶

مورد آزمایش قرار میگیرند

۱۱۸۵

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ (عليه السلام) يَقُولُ «الْمَ أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ» ثُمَّ قَالَ لِي مَا الْفِتْنَةُ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ الَّذِي عِنْدَنَا الْفِتْنَةُ فِي الدِّينِ فَقَالَ يُفْتَنُونَ كَمَا يُفْتَنُ الذَّهَبُ ثُمَّ قَالَ يُخْلَصُونَ كَمَا يُخْلَصُ الذَّهَبُ.

معمر بن خلاد گوید: شنیدم حضرت ابو الحسن (عليه السلام) می فرمود: «الم أحسب الناس أن يتركوا أن يقولوا آمنا وهم لا يفتنون» مگر مردم پنداشته اند به صرف اینکه گویند ایمان داریم رها شوند و امتحان نشوند؟! سپس به من فرمود: فتنه (امتحان) چیست؟ عرضه داشتم: قربانت گردم: آنچه ما می دانیم امتحان در دین است، حضرت فرمود: امتحان می شوند، چنان که طلا امتحان می شود، و باز فرمود: خالص و پاک می شوند، چنان که طلا پاک می شود. ^{۱۹۸۶} (خالص و ناخالص جدا شوند)

دعای امام (عليه السلام) در حق شیعیان

إِبْرَاهِيمُ بْنُ هَاشِمٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ (عليه السلام) بَلِّغْنِي عَنْ عَمْرٍو بْنِ الْحَمِقِ حَدِيثٌ فَقَالَ اعْرِضْهُ قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (عليه السلام) فَرَأَى صُفْرَةً فِي وَجْهِهِ فَقَالَ مَا هَذَا الصُّفْرَةُ فَذَكَرَ وَجَعًا بِهِ فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ (عليه السلام) إِنَّا لَنَفْرَحُ بِفِرْحِكُمْ وَ

۱۹۸۵. العنكبوت ۱-۲

۱۹۸۶. الكافي كتاب الحجة ج ۱ ص ۳۷۰ باب التَّمْحِيصِ وَ الْإِمْتِحَانِ ح ۴

نَحْزَنُ لِحَزَنِكُمْ وَ نَمْرُضُ لِمَرَضِكُمْ وَ نَدْعُو لَكُمْ وَ تَدْعُونَ فَتَوَمَّنْ قَالَ عَمْرُو قَدْ
 عَرَفْتُ مَا قُلْتَ وَ لَكِنْ كَيْفَ نَدْعُو فَتَوَمَّنْ فَقَالَ إِنَّا سَوَاءٌ عَلَيْنَا الْبَادِي وَ الْحَاضِرُ
 ۱۱۸۶
 فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام صَدَقَ عَمْرُو

عمرو خدمت حضرت امیر المؤمنین عليه السلام رسید و در چهره آن جناب زردی
 مشاهده کرد گفت: این زردی از چیست؟ آن جناب اظهار یک ناراحتی کرد علی عليه السلام به
 او فرمودند: ای رمیله! زن و مرد مؤمنی نیست که مریض شود مگر این که ما به خاطر
 بیماری او مریض می شویم، و هرگاه محزون گردد ما به خاطر حزن او اندوهگین شده
 و هر زمان دعا کند ما به دعای او آمین می گوئیم عمرو گفت: فهمیدم چه فرمودی ولی
 چگونه دعا می کنیم شما آمین می گوئی؟ فرمود: برای ما مساوی است کسی که حضور
 داشته باشد و کسی که غایب باشد. ۱۹۸۷

بصائر الدرجات الحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الشَّامِيِّ عَنْ
 أَبِي دَاوُدَ السَّبْعِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ عَنْ زُمَيْلَةَ قَالَ: وَعَكَتُ وَعَكَأً
 شَدِيداً فِي زَمَانِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَوَجَدْتُ مِنْ نَفْسِي خِفَةً فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَ
 قُلْتُ لَا أَعْرِفُ شَيْئاً أَفْضَلَ مِنْ أَنْ أُفِيضَ عَلَى نَفْسِي مِنَ الْمَاءِ وَ أُصَلِّيَ خَلْفَ
 أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَفَعَلْتُ ثُمَّ جِئْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَمَّا صَعِدَ أَمِيرُ
 الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام الْمَنْبَرَ عَادَ عَلَيَّ ذَلِكَ الْوَعَكُ فَلَمَّا انْصَرَفَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ
 دَخَلَ الْقَصْرَ دَخَلْتُ مَعَهُ فَقَالَ يَا زُمَيْلَةُ رَأَيْتِكَ وَ أَنْتَ مُتَشَبِّكُ بَعْضُكَ فِي

۱۹۸۷. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۶۰ باب ۱۶ باب فی
 الأئمة أنهم يعرفون من يمرض من شيعتهم و يحزنون و يدعون و يؤمنون على دعاء شيعتهم و هم
 غيب عنهم ..... ح ۲

بَعْضُ فَقُلْتُ نَعَمْ وَ قَصَصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ الَّتِي كُنْتُ فِيهَا وَ الَّذِي حَمَلَنِي
عَلَى الرَّغْبَةِ فِي الصَّلَاةِ خَلْفَهُ فَقَالَ يَا رُمَيْلَةَ لَيْسَ مِنْ مُؤْمِنٍ يَمْرُضُ إِلَّا مَرَضَنَا
بِمَرَضِهِ وَ لَا يَحْزَنُ إِلَّا حَزَنًا بِحُزْنِهِ وَ لَا يَدْعُو إِلَّا أَمْنًا لِدَعَائِهِ وَ لَا يَسْكُتُ
إِلَّا دَعْوَانَا لَهُ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ هَذَا لِمَنْ مَعَكَ فِي
الْقَصْرِ أَرَأَيْتَ مَنْ كَانَ فِي أَطْرَافِ الْأَرْضِ قَالَ يَا رُمَيْلَةَ لَيْسَ يَغِيبُ عَنَّا مُؤْمِنٌ
فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَ لَا فِي غَيْرِهَا.

رميله گفت: تب شدیدی در زمان امیر المؤمنین (علیه السلام) داشتم روز جمعه آرامش
بیشتری در خود دیدم با خود گفتم بهترین کار اینست که روی خودم مقداری آب بریزم
و پشت سر امیر المؤمنین (علیه السلام) نماز بخوانم این کار را کردم و به جانب مسجد رفتم
همین که مولی امیر المؤمنین (علیه السلام) روی منبر رفت باز تب برگشت. وقتی آن جناب تمام
کرد و به جانب خانه رفت من نیز با ایشان رفتم فرمود: رميله! دیدم در خود پیچیده
بودی عرضه داشتم: آری و جریان را به عرض ایشان رساندم که علاقه داشتم نمازی
پشت سر شما بخوانم فرمود: رميله هر مؤمنی که مریض می شود ما نیز به واسطه
بیماری او مریض می شویم و محزون نمی شود مگر اینکه ما نیز از اندوه او محزون
می شویم و دعائی نمی کند مگر اینکه دعای او را آمین می گوئیم ساکت نمی شود مگر
اینکه ما برایش دعا می کنیم. عرضه داشتم: یا امیر المؤمنین! فدایت شوم این برای کسی
است که با شما در خانه باشد اما آن ها که در اطراف زمین هستند چطور فرمود: رميله!
در شرق و غرب و غیر آن مؤمنی از نظر ما پنهان نیست.^{۱۹۸۸}

۱۹۸۸. بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد صلی الله علیهم ج ۱ ص ۲۶۰ باب ۱۶ باب فی
الأئمة أنهم يعرفون من يمرض من شيعتهم و يحزنون و يدعون و يؤمنون على دعاء شيعتهم و
هم غيب عنهم ح ۱.

لحظه‌ی احتضار مومن

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هَمَّامٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى، عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الْجَوْهَرِيِّ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ، قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ: مَا يَقُولُ النَّاسُ فِي أَرْوَاحِ الْمُؤْمِنِينَ بَعْدَ مَوْتِهِمْ قُلْتُ يَقُولُونَ فِي حَوَاصِلِ طُيُورٍ خُضِرَ. فَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ! الْمُؤْمِنُ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ ذَلِكَ، إِذَا كَانَ ذَلِكَ أَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ عَلِيُّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ عليها السلام وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ مَعَهُمْ مَلَائِكَةٌ مِنْ مَلَائِكَةِ اللَّهِ (عَزَّ وَ جَلَّ) الْمُقَرَّبِينَ، فَإِنْ أَنْطَقَ اللَّهُ لِسَانَهُ بِالشَّهَادَةِ لَهُ بِالتَّوْحِيدِ وَ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وآله بِالنُّبُوَّةِ وَ الْوَلَايَةِ لِأَهْلِ الْبَيْتِ شَهِدَ عَلَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله وَ عَلِيُّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ عليها السلام وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ مَعَهُمْ، وَ إِنْ اعْتَقَلَ لِسَانُهُ فَإِنَّ نَبِيَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قَلْبِهِ مِنْ ذَلِكَ فَشَهِدَ بِهِ، وَ شَهِدَ عَلَى شَهَادَةِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وآله عَلِيُّ عليه السلام وَ فَاطِمَةُ عليها السلام وَ الْحَسَنُ عليه السلام وَ الْحُسَيْنُ عليه السلام (عَلَى جَمَاعَتِهِمْ مِنْ اللَّهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَ السَّلَامِ). وَ مَنْ حَضَرَ مَعَهُمْ مِنَ الْمَلَائِكَةِ، فَإِذَا قَبَضَ اللَّهُ رُوحَهُ إِلَيْهِ صَيَّرَ تِلْكَ الرُّوحَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي صُورَةٍ كَصُورَتِهِ فِي الدُّنْيَا فَيَأْكُلُونَ وَ يَشْرَبُونَ، فَإِذَا قَدِمَ عَلَيْهِمُ الْقَادِمُ عَرَفَهُمْ بِتِلْكَ الصُّورَةِ الَّتِي كَانَتْ فِي الدُّنْيَا.

یونس بن ظبیان گفته است: در خدمت امام صادق عليه السلام بودیم که ایشان فرمودند: مردم درباره‌ی روح مومنان پس از مرگشان چه می‌گویند؟ عرضه داشتم: آنان می‌گویند که روح مومنان در چینه دانی سبز است. حضرت فرمودند: سبحان الله!

مومن در نزد خدا گرامی تر از این است. چون مرگ مومن فرا رسد، رسول خدا ﷺ و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام به همراه فرشتگانی از فرشتگان مقرب خداوند به نزد مومن می آیند تا اگر خداوند زبان او را به شهادت بر توحید خود و نبوت پیامبر ﷺ و ولایت اهل بیت می گشاید، رسول خدا ﷺ و علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام و فرشتگان مقرب همراه ایشان بر آن گواهی دهند و اگر زبانش بند آمد پیامبر خدا ﷺ آنچه در قلب اوست بداند و به آن گواهی دهد و بر گواهی ایشان، علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام و حسن علیه السلام و حسین علیه السلام بر همگی ایشان از جانب خدا برترین سلام باد و فرشتگان حاضر با ایشان گواهی دهند. و چون خداوند روح او را بگیرد آن روح در صورتی مانند صورت دنیایی اش به سوی بهشت می رود و می خورد و می آشامد. و اگر کسی به نزد او بیاید او را با همان صورتی که در دنیا داشت دیدار می کند. ۱۹۸۹

مقام والای پیروان امه اطهار در قیامت

أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابَوَيْهِ قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ الْمُتَوَكِّلِ، قَالَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرِ الْأَسَدِيِّ، قَالَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَمْرَانَ النَّخَعِيُّ، عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ الْجُعْفِيِّ، قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ اللَّهَ (تَعَالَى) ضَمِنَ لِلْمُؤْمِنِ ضَمَانًا. قَالَ: قُلْتُ: وَ مَا هُوَ قَالَ: ضَمِنَ لَهُ أَنْ أَقَرَّ اللَّهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ، وَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ بِالنُّبُوَّةِ، وَ لِعَلِيِّ ﷺ بِالْإِمَامَةِ، وَ أَدَّى مَا

۱۱۹۰ اِفْتَرَضَ عَلَيْهِ، أَنْ يُسَكِّنَهُ فِي جَوَارِهِ. قَالَ: فَقُلْتُ: هَذِهِ وَاللَّهِ هِيَ الْكَرَامَةُ الَّتِي لَا يُشْبِهُهَا كَرَامَةُ الْأَدَمِيِّينَ. ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام اعْمَلُوا قَلِيلًا تَعْمُوا كَثِيرًا.

امام صادق عليه السلام فرمودند: همانا خداوند عزوجل برای مومن چیزهایی را ضمانت کرده است. راوی گوید به امام عليه السلام عرضه داشتم: آن چه ضمانتی است؟ امام عليه السلام فرمودند: برای مومن ضمانت کرده که اگر به ربوبیت خدا و نبوت محمد صلی الله علیه و آله و سلم و ولایت علی عليه السلام اقرار کرده و واجباتش را ادا کرده او را در همسایگی خود سکونت دهد. راوی گوید: عرضه داشتم: به خدا سوگند این پاداش بزرگوارانه‌ای است که پاداش بزرگوارانه آدمیان به آن شباهت ندارد. آنگاه امام صادق عليه السلام فرمود: اندک عمل کنید و فراوان بهره ببرید. ۱۹۹۰

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنْ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾ فَقَالَ: أَصْحَابُ الْجَنَّةِ مَنْ أَطَاعَنِي، وَ سَلَّمَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام بَعْدِي، وَ أَقْرَبَ بَوْلَايَتِهِ. فَقِيلَ: وَ أَصْحَابُ النَّارِ قَالَ: مَنْ سَخِطَ الْوَلَايَةَ، وَ نَقَضَ الْعَهْدَ، وَ قَاتَلَهُ بَعْدِي.

امیرالمومنین عليه السلام فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم این آیه را ﴿لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾^{۱۹۹۱} اصحاب دوزخ و اصحاب بهشت برابر نیستند، اصحاب بهشت رستگارانند. خواند و فرمود: اصحاب بهشت کسانی هستند که از من فرمان برند و علی بن ابیطالب عليه السلام را بعد از من پذیرفته و به ولایتش اقرار کردند. عرضه داشتند: اصحاب دوزخ چه کسانی‌اند؟ حضرت فرمود: کسانی که

۱۹۹۰. الأملی (للطوسی) المجلس ۶ ح ۱۸

۱۹۹۱. الحشر آیه ۲۰

در فضیلت و مقام شیعیان

أَبِي رَحْمَهُ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ: مَنْ عَادَى شِيعَتَنَا فَقَدْ عَادَانَا وَ مَنْ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَانَا لِأَنَّهُمْ مِنَّا خُلِقُوا مِن طِينَتِنَا مَنْ أَحَبَّهُمْ فَهُوَ مِنَّا وَ مَنْ أَبْغَضَهُمْ فَلَيْسَ مِنَّا شِيعَتُنَا يَنْظُرُونَ بِنُورِ اللَّهِ وَ يَتَقَلَّبُونَ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ وَ يَفُوزُونَ بِكَرَامَةِ اللَّهِ مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ شِيعَتِنَا يَمْرُضُ إِلَّا مَرَضْنَا لِمَرَضِهِ وَ لَا اغْتَمَّ إِلَّا اغْتَمَمْنَا لِعَمِّهِ وَ لَا يَفْرَحُ إِلَّا فَرِحْنَا لِفَرَحِهِ وَ لَا يَغِيبُ عَنَّا أَحَدٌ مِنْ شِيعَتِنَا أَيْنَ كَانَ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ أَوْ غَرْبِهَا وَ مَنْ تَرَكَ مِنْ شِيعَتِنَا دِينًا فَهُوَ عَلَيْنَا وَ مَنْ تَرَكَ مِنْهُمْ مَالًا فَهُوَ لَوْرَثَتِهِ شِيعَتُنَا ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ وَ يَحُجُّونَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ وَ يَصُومُونَ شَهْرَ رَمَضَانَ وَ يُوَالُونَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يَتَّبِعُونَ مَنْ أَعَادِيهِمْ [مَنْ أَعَادَانَا] أُولِيكَ أَهْلُ الْإِيمَانِ وَ التَّقَى وَ أَهْلُ الْوَرَعِ وَ التَّقْوَى وَ مَنْ رَدَّ عَلَيْهِمْ فَقَدْ رَدَّ عَلَى اللَّهِ وَ مَنْ طَعَنَ عَلَيْهِمْ فَقَدْ طَعَنَ عَلَى اللَّهِ لِأَنَّهُمْ عِبَادُ اللَّهِ حَقًّا وَ أَوْلِيَاؤُهُ صِدْقًا وَ اللَّهُ إِنْ أَحَدَهُمْ لَيَشْفَعُ فِي مِثْلِ رَبِيعَةَ وَ مُضَرَ فَيُشْفَعُهُ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِمْ لِكِرَامَتِهِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ.

ابن ابی نجران گوید: از امام ابو الحسن علیه السلام شنیدم فرمود: هر که با شیعیان ما دشمنی کند با ما دشمنی کرده است، و هر که آنها را دوست بدارد با ما دوستی کرده است، زیرا آنها از ما هستند و از زیادی طینت ما خلق شده‌اند. هر که آنها را دوست بدارد ما را دوست داشته و هر که با آنها دشمنی کند با ما دشمنی کرده است، شیعیان ما با نور خداوند می‌نگرند و در رحمت خداوند غوطه می‌خورند، و از کرامت خداوند برخوردار می‌باشند و از مراحم او بهره‌مند هستند. هر یک از شیعیان ما که بیمار گردند ما هم در اثر بیماری او بیمار می‌شویم، و اگر اندوهگین شوند ما هم اندوهگین می‌گردیم، و اگر خوشحال شوند ما هم خوشحال می‌شویم، شیعیان ما اگر در شرق و یا غرب عالم هم باشند و ما آنها را از نظر دور نمی‌داریم. هر گاه یکی از شیعیان ما وام داشته باشند ما اداء می‌کنیم، اگر مالی از آنها بماند به ورثه‌اش تعلق دارد، شیعیان ما کسانی هستند که ﴿الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾^{۱۹۹۳} نماز می‌گذارند و زکاة می‌دهند و حج خانه خدا را به جای می‌آورند و ماه رمضان را روزه می‌دارند. آنها اهل بیت را دوست می‌دارند و از دشمنان آنها بیزاری می‌جویند، این جماعت اهل تقوی و ایمان می‌باشند و پرهیزگار و با ورع هستند، هر که بر آنها ایراد بگیرد، به خداوند ایراد گرفته است هر که آنها را رد کند خداوند را رد کرده است. آنها بندگان خداوند هستند و حق عبودیت را ادا کرده‌اند، و آنها دوستان راستین خداوند می‌باشند، به خداوند سوگند یکی از آنها روز قیامت از گروهی مانند قبیله ربیعه و مضر شفاعت می‌کند و خداوند هم شفاعت آنها را قبول می‌کند.^{۱۹۹۴}

۱۹۹۳. النمل آیه ۳

۱۹۹۴. صفات الشيعة ص ۳ الحديث الخامس

هنشینی بامئه اطهار

۱۱۹۳

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَاجِيلَوِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَمِّي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي قَاسِمٍ
عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ قَالَ: سَأَلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ شِيعَتِهِمْ
فَقَالَ شِيعَتُنَا مَنْ قَدَّمَ مَا اسْتَحْسَنَ وَ أَمْسَكَ مَا اسْتَقْبَحَ وَ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَارَعَ
بِالْأَمْرِ الْجَلِيلِ رَغْبَةً إِلَى رَحْمَةِ الْجَلِيلِ فَذَاكَ مِنَّا وَ إِلَيْنَا وَ مَعَنَا حَيْثُ مَا كُنَّا.

مسعدة بن صدقه گوید: از حضرت صادق عليه السلام در مورد شیعیان آنها سؤال شد،
حضرت فرمود: شیعیان ما کسانی هستند که کارهای نیک را انجام دهند و از کارهای
زشت دست باز دارند، خوبی‌ها را آشکار کنند و در اعمال نیک شتابان باشند و به
رحمت خداوند بزرگ رغبت نشان دهند، این شیعیان از ما هستند هر جا برویم با ما
خواهند بود. ۱۹۹۵

مقام شیعیان

قال النبي صلى الله عليه وآله....: وَ إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام أَوَّلُ مَنْ يَشْرَبُ مِنَ السَّلْسَبِيلِ وَ الزَّنْجَبِيلِ
وَ لَا تَزَلُ لِعَلِيِّ عليه السلام قَدَمٌ عَلَى الصَّرَاطِ إِلَّا وَ ثَبَتَ لَهُ مَكَانَهَا أُخْرَى وَ إِنَّ لِعَلِيِّ عليه السلام وَ
شِيعَتِهِ مِنَ اللَّهِ مَكَانًا يَعْطِيهِ بِهِ الْأَوْلُونَ وَ الْآخِرُونَ

پیامبر رحمت صلى الله عليه وآله فرمود: همانا علی عليه السلام اول کسی است که از سلسبیل
می‌نوشد. قدم علی عليه السلام بر صراط هنوز برداشته نشده که جای دیگری برای اوست و

همانا برای علی (علیه السلام) و شیعیان او از طرف خدا مکانیست که خلق اولین و آخرین بر آن رشک می‌برند. ۱۹۹۶

قَالَ عَلِيُّ رَضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ لِقَنْبَرٍ يَا قَنْبَرُ أَبْشِرْ وَ بَشِّرْ وَ اسْتَبَشِّرْ فَوَ اللَّهُ لَقَدْ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَ هُوَ سَاخِطٌ عَلَى جَمِيعِ الْأُمَّةِ إِلَّا الشَّيْعَةَ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ عُرْوَةً وَ عُرْوَةَ الدِّينِ الشَّيْعَةُ وَ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شَرَفًا وَ شَرَفُ الدِّينِ الشَّيْعَةُ وَ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ سَيِّدًا وَ سَيِّدُ الْمَجَالِسِ مَجَالِسُ الشَّيْعَةِ وَ إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شَهْوَةً وَ شَهْوَةُ الدُّنْيَا سُكْنَى الشَّيْعَةِ فِيهَا فَوَ اللَّهُ لَوْ لَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنْكُمْ مَا اسْتَكْمَلَ أَهْلُ خِلَافِكُمُ الطَّيِّبَاتِ مَا لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ كُلُّ نَاصِبٍ وَ إِنَّ تَعَبَّدَ وَ اجْتَهَدَ مَنْسُوبٌ إِلَى هَذِهِ الْآيَةِ وَجْهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ. تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً وَ مَنْ دَعَا مُخَالِفًا لَكُمْ فَاجَابَةُ دُعَائِهِ لَكُمْ وَ مَنْ طَلَبَ مِنْكُمْ إِلَى اللَّهِ حَاجَةً فَلَهُ مِائَةٌ وَ مَنْ سَأَلَ مِنْكُمْ مَسْأَلَةً فَلَهُ مِائَةٌ وَ مَنْ دَعَا مِنْكُمْ دَعْوَةً فَلَهُ مِائَةٌ وَ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ حَسَنَةً فَلَا تُحْصَى تَضَاعَيْفُهَا وَ مَنْ أَسَاءَ مِنْكُمْ سَيِّئَةً فَمُحَمَّدٌ حَاجِبُهَا عَلَى تَبَعَتِهَا وَ اللَّهُ إِنَّ صَابِغَكُمْ لَيَرْتَعُ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ تَدْعُو لَهُ الْمَلَائِكَةُ بِالْفَوْزِ حَتَّى يُفْطِرَ وَ إِنَّ حُبَّاجَكُمْ وَ عُمَّارَكُمْ خَاصَّةُ اللَّهِ وَ إِنَّكُمْ جَمِيعًا لِأَهْلِ دَعْوَةِ اللَّهِ وَ أَهْلُ وَاوَاكِبِهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَ لَا حُزْنٌ كُلكُمْ فِي الْجَنَّةِ فَتَنَافَسُوا فِي فَضَائِلِ الدَّرَجَاتِ وَ اللَّهُ مَا أَحَدٌ أَقْرَبَ مِنْ عَرْشِ اللَّهِ بَعْدَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ شَيْعَتِنَا مَا أَحْسَنَ صُنْعَ اللَّهِ إِلَيْهِمْ

علی (علیه السلام) به قنبر فرمود: ای قنبر! بشارت بده و بگو آن‌ها هم به دیگران بشارت دهند که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از دنیا رحلت (شهادت) فرمود: در حالی که بر تمام

مردم غیر از شیعیان خشمگین بود، آگاه باشید! برای هر چیزی دستگیره‌ای است و دستگیره دین شیعیانند، و برای هر چیزی شرافتی هست و شرافت دین شیعیانند، و برای هر چیزی آقایی هست و آقای مجالس شیعیان است، و برای هر چیزی لذتی هست و لذت دنیا به زندگی شیعه در آن است، به خدا قسم! اگر شما در روی زمین نبودید آیندگان شما نعمت‌ها را کامل نمی‌نمودند، و در آخرت بهره و نصیبی نداشتند، هر که مخالفت ما کند گر چه بسیار عبادت نماید و جدیت در افعال خیر داشته باشد. مشمول این آیه‌ی است (روز قیامت صورت گروهی ترسناک و دلیل باشد و همه‌ی کارشان رنج و مشقت، و پیوسته در آتش جهنم خواهند بود) و هر یک از مخالفین شما دعایی بکند در حق شما مستجاب می‌شود، و هر یک از شما حاجتی را از خدا طلب نماید. صد برابر به او عنایت شود، و هر یک از شما خواهشی کند. صد برابر به او داده می‌شود، و هر یک از شما دعایی کند صد برابر اجابت شود، و هر یک از شما کار نیکی انجام دهد خدای تعالی پاداشی به او دهد که چندین برابر باشد و نتواند آن را حساب کند، و هر یک از شما کار بدی انجام دهد. محمد ﷺ از عواقب آن دفاع کند، به خدا قسم! روزه‌گیرنده شما در باغ‌های بهشت گردش می‌کنند، ملائک برای رستگاریشان دعا می‌کنند. تا زمانی که افطار نمایند، و حاجیان و عمره روندگان شما بندگان مخصوص خدایند، و تمامی شما جزء دعوت‌شدگان خدا و اهل ولایت اوید، نه ترسی برای شما هست و نه محزون خواهید شد، تمامی شما در بهشت خواهید بود پس برای ارتقاءی درجه از هم پیشی گیرید، به خدا قسم! هیچ‌کس بعد از ما به عرش خدا به قدر شیعیان ما نزدیک نیست، چه نیکو معامله‌ای خداوند با آنان نمود. ۱۹۹۷

الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الطُّوسِيُّ فِي مَجَالِسِهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْمُفِيدِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ قَوْلَوَيْهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ كَلْبِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْأَسَدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أَمَا وَاللَّهِ إِنَّكُمْ لَعَلَى دِينِ اللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ فَأَعِينُونَا عَلَى ذَلِكَ بَوْرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ عَلَيْكُمْ بِالصَّلَاةِ وَ الْعِبَادَةِ عَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ.

کلیب بن معاویه گوید: شنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود: آری به خدا سوگند! شما (شیعیان) بر دین خدا و فرشتگان خدا هستید! پس یاری کنید ما را در این راه (در راه دین) به ورع و کوشش (در امر دین) بر شما باد به نماز و عبادت، بر شما باد به ورع. ^{۱۹۹۸}

عَنْ خَالِ وَوَلَدِ هَاشِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ وَ مَلَائِكَتَهُ وَ أَرْوَاحَ النَّبِيِّينَ يَسْتَعْفِرُونَ لِلشَّيْعَةِ وَ يُصَلُّونَ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ وَ أَنْتُمْ فِي عِبَادَةِ اللَّهِ وَ اجْتِهَادٍ يُحِبُّ اللَّهُ لَكُمْ

امام صادق علیه السلام فرمودند: خدا و ملائکه اش و ارواح پیامبران برای شیعه طلب آمرزش می کنند و تا روز قیامت بر آنان درود می فرستند، و فرمودند: شما در بندگی خدا و اجتهادی که خداوند برای شما دوست دارد، هستید. ^{۱۹۹۹}

وَ بِإِسْنَادِهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله تُوَضَّعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنَابِرٌ حَوْلَ الْعَرْشِ لِشِيعَتِي وَ شِيعَةِ أَهْلِ بَيْتِي الْمُخْلِصِينَ فِي وَايَتِنَا وَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ هَلُمُّوْا يَا عِبَادِي إِلَيَّ لِأَنْشُرَنَّ عَلَيْكُمْ كَرَامَتِي فَقَدْ أُودِيْتُمْ فِي الدُّنْيَا.

۱۹۹۸. الأمالی للطوسی ص ۳۳ [۲] المجلس الثاني ح ۲.

۱۹۹۹. مشکاة الأنوار ص ۹۴ باب ۲ الفصل ۵ الفصل الخامس فی ذکر ما جاء فی فضائل شیعة علی ح ۴۴۷.

و به همین اسناد جعابی^۱ روایت کرده که رسول خدا ﷺ فرمود: در روز قیامت منابری برای بیروان من و شیعیان اهل بیتم آنان که در محبت ما اخلاص می‌ورزند در اطراف عرش بر پا می‌دارند و خداوند عز و جل بندگان را فرمان می‌دهد که به سوی من بشتابید تا کرامتم را بر شما پخش کنم، چرا که شما در دنیا (راه حق را با اخلاص پیمودید و در آن) رنج‌ها و آزارها دیدید.^{۲۰۰۰}

اهمیت امر به معروف و نهی از منکر

وَمَا أَعْمَالُ الْبِرِّ كُلُّهَا وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عِنْدَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا كَنْفَتَهُ فِي بَحْرِ لُجِّيٍّ وَإِنَّ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيَ عَنِ الْمُنْكَرِ لَا يُقَرَّبَانِ مِنْ أَجَلٍ وَلَا يَنْقُصَانِ مِنْ رِزْقٍ وَأَفْضَلُ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ كَلِمَةٌ عَدَلٍ عِنْدَ إِمَامٍ جَائِرٍ

امیرالمومنین (علیه السلام) فرمودند: تمام اعمال نیک و جهاد در راه خدا در برابر امر به معروف و نهی از منکر به مانند انداختن آب دهان در برابر دریای پهناور است. امر به معروف و نهی از منکر نه اجلی را نزدیک می‌کند، و نه از روزی می‌کاهد. و بهتر از همه این‌ها سخن عدل است در برابر حاکم ظالم.^{۲۰۰۱}

۲۰۰۰. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲ ص ۶۰ باب ۳۱ باب فیما جاء عن الرضا ع من الأخبار

المجموعة ح ۲۳۲

۲۰۰۱. نهج البلاغة (للصباحی صالح) ص ۵۴۲ [۳۸۰] ۳۷۴

انزجار قلبی نسبت به اعمال ناپسند دیگران دارند

عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ جَعْفَرٍ عَنِ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ شَهِدَ أَمْرًا فَكْرِهَهُ كَانَ كَمَنْ غَابَ عَنْهُ وَمَنْ غَابَ عَنْ أَمْرٍ فَرَضِيَهُ كَانَ كَمَنْ شَهِدَهُ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که حاضر و ناظر بر کاری باشد و آن را ناپسند دارد مانند کسی است که (آن هنگام) غایب بوده و هر که در کاری حاضر و ناظر نباشد ولی بدان راضی باشد مانند کسی است که خود در آن حضور (و مشارکت) داشته. ۲۰۰۲

حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنُ جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ صَالِحِ الْهَرَوِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا تَقُولُ فِي حَدِيثِ رُويَ عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ إِذَا خَرَجَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَتَلَ ذَرَارِيَّ قَتَلَهُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِفَعَالِ آبَائِهِمْ فَقَالَ هُوَ كَذَلِكَ فَقُلْتُ وَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ مَا مَعْنَاهُ قَالَ صَدَقَ اللَّهُ فِي جَمِيعِ أَقْوَالِهِ وَ لَكِنْ ذَرَارِيُّ قَتَلَهُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِفَعَالِ آبَائِهِمْ وَ يَفْتَخِرُونَ بِهَا وَ مَنْ رَضِيَ شَيْئًا كَانَ كَمَنْ آتَاهُ وَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا قُتِلَ بِالْمَشْرِقِ فَرَضِيَ بِقَتْلِهِ رَجُلٌ فِي الْمَغْرِبِ لَكَانَ الرَّاضِيَ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ شَرِيكَ الْقَاتِلِ وَ إِنَّمَا يَقْتُلُهُمُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا خَرَجَ لِرِضَاهُمْ بِفَعَالِ آبَائِهِمْ...

از ابو الصلت عبد السلام بن صالح هروی مروی است که گفت به حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام عرضه داشتیم: یا ابن رسول الله ﷺ چه می فرمائی در

حدیثی که از حضرت صادق علیه السلام روایت شده است که آن جناب فرموده که چون حضرت قائم علیه السلام خروج کند ذریه و اولاد کشندگان حسین علیه السلام را به قتل رساند به جهت کردار پدران آنها فرمود: بلی چنین است. عرضه داشتیم: پس معنی آیه‌ی شریفه ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾^{۲۰۰۳} چیست چه ظاهر مفاد آیه شریفه آنست که کرده کسی را بر دیگری پاداش ندهند و این آیه با حدیث منافات دارد فرمود: خدای تعالی راست گفته در گفته خود و لیکن اولاد کشندگان حسین علیه السلام راضی باشند به کردار پدران ایشان و به این عمل مفاخرت کنند و کسی که راضی باشد به عملی مثل اینست که این عمل از او صادر شده باشد و اگر مردی در مشرق کشته شود و مردی در مغرب راضی به قتل او باشد در نزد خدا راضی شریک قاتل است و حضرت قائم علیه السلام چون خروج کند اولاد کشندگان حسین علیه السلام را به قتل رساند به جهت راضی بودن آنها به کردار پدران آنها...^{۲۰۰۴}

چکیده مطالب

وَقَالَ الْإِمَامُ الْبَاقِرُ علیه السلام: إِنْ وَلايَتَنَا لَا تُدْرِكُ إِلَّا بِالْعَمَلِ.

امام باقر علیه السلام: به ولایت ما جز با عمل نمی‌توان رسید.^{۲۰۰۵}

۲۰۰۳. الانعام آیه ۱۶۴

۲۰۰۴. عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۱ ص ۲۷۳ باب ۲۸ باب فیما جاء عن الإمام علی بن

موسی من الأخبار المتفرقة ح ۵

۲۰۰۵. الحیة: ج ۱ باب ۳ ح ۱۴.

وَقَالَ الْإِمَامُ الْبَاقِرُ عليه السلام: مَنْ كَانَ لِلَّهِ مُطِيعاً فَهُوَ لَنَا وَلِيٌّ وَ مَنْ كَانَ لِلَّهِ عَاصِياً فَهُوَ لَنَا عَدُوٌّ وَ مَا تُنَالُ وَلَا يُتَنَا إِلَّا بِالْعَمَلِ وَ الْوَرَعِ ۱۲۰۰

امام باقر عليه السلام: هر که از خدا اطاعت کرد دوست ما، و هر که معصیت نمود دشمن ماست، به ولایت ما نخواهید رسید مگر به ورع، تقوی و عمل صالح. ۲۰۰۶

وَ رَوَى الشَّيْخُ أَيضاً بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْفَضْلِ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: نَحْنُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ وَ مِنْ فُرُوعِنَا كُلِّ بَرٍّ وَ مِنَ الْبِرِّ التَّوْحِيدُ وَ الصَّلَاةُ وَ الصِّيَامُ وَ كَظْمُ الْغَيْظِ وَ الْعَفْوُ عَنِ الْمُسِيءِ وَ رَحْمَةُ الْفَقِيرِ وَ تَعَاهُدُ الْجَارِ وَ الْإِقْرَارُ بِالْفَضْلِ لِأَهْلِهِ وَ عَدُونَا أَصْلُ كُلِّ شَرٍّ وَ مِنْ فُرُوعِهِمْ كُلُّ قَبِيحٍ وَ فَاحِشَةٍ فَمِنْهُمْ الْكَذِبُ وَ النَّمِيمَةُ وَ الْبُخْلُ وَ الْقَطِيعَةُ وَ أَكْلُ الرِّبَا وَ أَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ بغيرِ حَقِّهِ وَ تَعَدِّي الْحُدُودِ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رُكُوبُ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ مِنَ الزُّنَا وَ السَّرِقَةِ وَ كُلُّ مَا وَافَقَ ذَلِكَ مِنْ الْقَبِيحِ وَ كَذَبَ مَنْ قَالَ إِنَّهُ مَعَنَا وَ هُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفِرْعٍ غَيْرِنَا

فضل به اسناد خود از امام صادق عليه السلام نقل کرده که فرمود: ما اصل هر خوبی هستیم و از ما جوانه می‌زند هر نیکی، و از جمله خوبی‌هاست توحید، نماز و روزه، فرو بردن خشم، گذشت از گناهکار و رحم به تهیدست بررسی از همسایه و اعتراف به شخصیت اشخاص خوب. دشمن ما نیز ریشه هر بدی است و از آن‌ها جوانه می‌زند هر کار زشت و قبیحی از جمله آن‌ها دروغگویی سخن چینی بخل قطع خویشاوندی ربا خواری خوردن مال یتیم و تجاوز از حدی که خدا امر کرده و انجام فواحش ظاهر و

پنهان، زنا، دزدی و هر کار زشت دیگر دروغ گفته کسی که مدعی است به ما محبت می‌ورزد با اینکه چنگ زده به کارهای دشمنان ما. ۲۰۰۷

۱۲۰۱

وَقَالَ الْإِمَامُ الرُّضَا عليه السلام: مَنْ كَانَ مِنَّا لَمْ يُطِعِ اللَّهَ فَلَيْسَ مِنَّا

امام رضا عليه السلام: هر که خود را از ما بداند اما از خدا اطاعت نکند از ما نیست. ۲۰۰۸

قال الصادق عليه السلام: ...إِنَّمَا أَنَا إِمَامٌ مِّنْ أَطَاعَنِي.

امام صادق عليه السلام فرمودند: ....جز این نیست، که من امام، و پیشوای کسی بوده

که از من اطاعت نموده و فرمان برد. ۲۰۰۹

کلام‌یابی

وَقَالَ عَلِيُّ عليه السلام: أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ وَ الْمَعْرِفَةِ بِمَنْ لَا تُعْذَرُونَ

بِجَهَالَتِهِ فَإِنَّ الْعِلْمَ الَّذِي هَبَطَ بِهِ آدَمُ وَ جَمِيعَ مَا فَضَّلْتُ بِهِ النَّبِيِّونَ إِلَى مُحَمَّدٍ عليه السلام

خَاتَمِ النَّبِيِّينَ فِي عِتْرَةِ نَبِيِّكُمْ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَإِنَّ يَتَاهُ بِكُمْ بَلْ أَيْنَ تَذْهَبُونَ يَا مَنْ نَجَا مِنْ

أَصْلَابِ أَصْحَابِ السَّفِينَةِ هَذِهِ مَثَلُهَا فِيمُكُمْ فَارْكَبُوهَا فَكَمَا نَجَا فِي هَاتِيكَ مَنْ نَجَا

فَكَذَلِكَ يَنْجُو فِي هَذِهِ مَنْ دَخَلَهَا أَنَا رَهِينٌ بِذَلِكَ قَسَمًا حَقًّا وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

وَ الْوَيْلُ لِمَنْ تَخَلَّفَ ثُمَّ الْوَيْلُ لِمَنْ تَخَلَّفَ أَمَا بَلَّغَكُمْ مَا قَالَ فِيهِمْ نَبِيُّكُمْ عليه السلام

۲۰۰۷. الکافی ج ۸ ص ۲۴۲ حدیث القباب ح ۳۳۶

۲۰۰۸. تفسیر الصافی ج ۲ ص ۴۵۱ [سورة هود(۱۱): آیه ۴۶].

۲۰۰۹. رجال الکشی إختیار معرفة الرجال ص ۳۰۱ باب ما روى فى محمد بن أبى زینب

...ح ۵۳۹، الغيبة للنعمانی ص ۳۷ باب ۱ ما روى فى صون سر آل محمد عمن لیس من أهله و

النهی عن إذاعته لهم و اطلاعهم.

حَيْثُ يَقُولُ فِي حِجَّةِ الْوَدَاعِ إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا
 كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترتي أَهْلَ بَيْتِي عليه السلام وَ إِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ فَانظُرُوا
 كَيْفَ تَخْلُفُونِي فِيهِمَا أَلَا ﴿هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ﴾ ٢٠١٠ فَاشْرَبُوا ﴿وَ هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾ ٢٠١١
 فَاجْتَنِبُوا وَ قَالَ تَرُدُّ عَلَيَّ أَحَدِهِمُ الْقَضِيَّةَ فِي حُكْمٍ مِنَ الْأَحْكَامِ فَيَحْكُمُ فِيهَا بِرَأْيِهِ ثُمَّ
 تَرُدُّ تِلْكَ الْقَضِيَّةَ بَعَيْنَهَا عَلَيَّ غَيْرِهِ فَيَحْكُمُ فِيهَا بِخِلَافِ قَوْلِهِ ثُمَّ يَجْتَمِعُ الْقَضَاءُ
 بِذَلِكَ عِنْدَ الْإِمَامِ الَّذِي اسْتَفْضَاهُمْ فَيَصُوبُ آرَاءُهُمْ جَمِيعاً وَ الْهَهُمُ وَاحِدٌ وَ نَبِيُّهُمْ
 وَاحِدٌ وَ كِتَابُهُمْ وَاحِدٌ فَأَمَرَهُمُ اللَّهُ سُبْحَانَهُ بِالْاِخْتِلَافِ فَاطَاعُوهُ أَمْ نَهَاهُمْ عَنْهُ
 فَعَصَوْهُ أَمْ أَنْزَلَ اللَّهُ دِيناً نَاقِصاً فَاسْتَعَانَ بِهِمْ عَلَيَّ إِتْمَامِهِ أَمْ كَانُوا شُرَكَاءَ لَهُ فَالَهُمْ أَنْ
 يَقُولُوا وَ عَلَيْهِ أَنْ يَرْضَى أَمْ أَنْزَلَ اللَّهُ دِيناً تَاماً فَقَصَرَ الرَّسُولُ صلى الله عليه وآله عَنْ تَبْلِيغِهِ وَ آدَائِهِ وَ
 اللَّهُ سُبْحَانَهُ يَقُولُ ﴿مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ﴾ ٢٠١٢ وَ فِيهِ تَبَيَانٌ كُلِّ شَيْءٍ وَ ذَكَرَ
 أَنَّ الْكِتَابَ يُصَدِّقُ بَعْضُهُ بَعْضاً وَ أَنَّهُ لَا اِخْتِلَافَ فِيهِ فَقَالَ سُبْحَانَهُ ﴿وَ لَوْ كَانَ مِنْ
 عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اِخْتِلَافاً كَثِيراً﴾ ٢٠١٣ وَ إِنَّ الْقُرْآنَ ظَاهِرُهُ أُنِيقٌ وَ بَاطِنُهُ
 عَمِيقٌ لَا تَفْنَى عَجَائِبُهُ وَ لَا تَنْقُضِي غَرَائِبُهُ وَ لَا تُكْشِفُ الظُّلُمَاتُ إِلَّا بِهِ

امیرالمومنین علیه السلام: ای مردم! بر شما باد که از اطاعت و رهنمود رهبرانی که
 هیچ عذری در نشناختن آنها، از شما پذیرفته نیست، سربچی نکنید به این علت که
 آن علمی که با آدم علیه السلام نازل گردید و هر آنچه را که تمام پیامبران از آدم علیه السلام تا خاتم

٢٠١٠. الفرقان آیه ٥٣

٢٠١١. الفرقان آیه ٥٣

٢٠١٢. الانعام آیه ٣٨

٢٠١٣. النساء آیه ٨٢

الأنبياء ﷺ بر آن برتری یافتند، همه در عترت پیامبر ﷺ شما جمع است به کجا می‌روید؟ ای کسانی که از اصحاب کشتی نوح ﷺ با گذشت زمان طولانی نشأت گرفته‌اید و در زمانی خاص و بر طبق اراده الهی بر این جهان پهناور، قدم نهاده‌اید تنها راه نجات شما در این است که به کشتی نجات (اهل البیت ﷺ) پناه بجوید تا از طوفان عقاید باطل نجات یابید، اگر اصحاب کشتی نوح ﷺ در آن زمان، به واسطه سوار شدن به آن کشتی از خطر غرق شدن محفوظ ماندند، شما نیز در این زمان با پناه بردن به کشتی آل بیت پیامبر ﷺ از خطر عقاید و مسلک‌های خرافی نجات خواهید یافت. در این گفتار هیچ گونه تردیدی وجود ندارد و من در مقابل این گفته خود تعهد می‌دهم و سوگند یاد می‌کنم و در روز قیامت پاسخ‌گوی آن خواهم بود، اما شما را مجبور نمی‌کنم آن را بپذیرید. آری می‌گویم وای بر کسی که از این راه تخلف کند، باز هم وای بر متخلف از این راه آیا به شما ابلاغ نشده آن چه را که رسول خدا ﷺ در باره‌ی اهل البیت ﷺ در بازگشت از حجة الوداع و ابلاغ مأموریت الهی فرمود: دو چیز گران‌بها، گرانسنگ و ارزشمند در بین شما به جای می‌گذارم و می‌روم، مادامی که شما به آن دو چنگ بزنید و در پناه آنها قرار گیرید، هرگز گمراه نمی‌شوید. آن دو یکی کتاب خدا [قرآن] و دیگری عترت [اهل بیت ﷺ من] می‌باشند که از هم جدا نمی‌شوند تا زمانی که در کنار حوض بر من وارد شوند، اکنون بنگرید، چگونه سفارش من را در باره آنها رعایت نموده و عمل می‌کنید. سپس فرمود: آگاه باشید پیروی از قرآن و مکتب اهل بیت ﷺ من، آب شیرین و گوارایی است آن را بنوشید و آن دیگری (یعنی پیروی از اهل بدعت) آب شور و تلخی است و باید از آن اجتناب کنید (تا از هلاکت ابدی نجات پیدا کرده و به سعادت ابدی برسید).^{۲۰۱۴}